HISTORICKÝ ARCHIV
ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
[illegible]

BOHEMICA

V LIPSKU.

SEPSAL

DR. J. V. ŠIMÁK.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
[illegible]

Publikace od I. třídy České Akademie dosud vydané:

V Rozpravách:

ROČNÍK I.

Číslo 1. Dr. František Laurin. Pokrevenství a švakrovství jakožto překážky manželství rozlučující . . . . Cena K 1·50
» 2. Ferdinand Tadra. Kanceláře a písaři v zemích českých za králů Jana, Karla IV. a Václava IV. z rodu Lucemburského . . . . . » 4·60
» 3. Frant. Dvorský. Albrecht z Valdštejna až na konec r. 1621. . » 3·40
» 4. JUDr. Karel Kadlec. Provozovací právo k dílům dramatickým a hudebním. . . . . » 1·80

ROČNÍK II.

Číslo 1. František Mareš. České sklo. . . . . » 4·50
» 2. Josef Konstantin Jireček. Poselství republiky dubrovnické k císařovně Kateřině II. V l. 1771–1775. . . . . » 2·—
» 3. Dr. František Laurin. Nařízení papežské kongregace »Auctis admodum«, ze dne 4. listopadu 1892 . . . . » —·40

ROČNÍK III.

Číslo 1. Josef Kalousek. O staročeském právě dědickém a královském právě odúmrtném na statcích svobodných v Čechách i v Moravě. . » —·90
» 2. Dr. Čeněk Zíbrt. Seznam pověr a zvyklostí pohanských z VIII. věku. » 2·80
» 3. Josef Smolík. Pražské groše a jejich díly . . . . » 2·60
» 4. Ferdinand Menčík. Volba Papeže Innocence X. . . . . » 1·—
» 5. František Čáda. Noetická záhada u Herbarta a Stuarta Milla. . » 2·80

ROČNÍK IV.

Číslo 1. Frh. von Helfert. Gregor XVI. und Pius IX. Ausgang und Aufgang ihrer Regierung October 1845—November 1846 . . . . . . » 3·20
» 2. Dr. Frant. Storch. Vyručení obviněného z vazby vyšetřovací. . » 2·20
» 3. Dr. Josef Pekař. Dějiny Valdštejnského spiknutí . . . . . . » 7·80
» 4. František Krejčí. Element psychologický . . . . » 1·30

ROČNÍK V.

Číslo 1. O. Hostinský. Jan Blahoslav a Jan Josquin . . . . » 5·20
» 2. Josef Smolík. Denary údělných knížat na Moravě . . . . » 1·60
» 3. Cyrill Horáček. Počátky českého hnutí dělnického . . . . . . » 2·20

ROČNÍK VI.

Číslo 1. Dr. Karel V. Adámek. Příspěvky k dějinám selského lidu z okolí Hlinska v XVIII. věku. . . . . » 1·40
» 2. Dr. Frant. Krejčí. Zákon associační. (Pokus psychologický.) . . » 2·—
» 3. Josef Smolík. Nález denárů v Chrášťanech u Českého Brodu. . » 1·—

ROČNÍK VII.

Číslo 1. Dr. Lubor Niederle. Starověké zprávy o zeměpisu východní Evropy se zřetelem na země slovanské. . . . . » 2·—
» 2. Josef Smolík. Denary Boleslava I., Boleslava II., Boleslava III. a Vladivoje . . . . » 2·—

ROČNÍK VIII.

Číslo 1. Alfons Žák. Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, do Čech a na Moravu zaslané. » —·80
» 2. Frant. Mareš. Prokopa písaře Novoměstského česká »Ars dictandi«. . . . . » —·80

ROČNÍK IX.

Číslo 1. Dr. Miloslav Stieber. K vývoji správy. Vliv českých živlů na správu v Dolních a Horních Rakousích a její význam pro rakouský exekuční proces. . . . . » 3·80
» 2. Gustav Friedrich. O zakládací listině kapituly Litoměřické. . . » 1·—

ROČNÍK X.

Číslo 1. Dr. August Miřička. O formách trestné viny a jich úpravě zákonné. » 2·70
» 2. František Čada. Hynovo dušesloví . . . . » 2·30
» 3. Dr. Karel Kadlec. Verbőczyovo Tripartitum . . . . » 5·30

ROČNÍK XI.

Číslo 1. Dr. Jan Heller. Svépomocný prodej zboží dle práva obchodního na základě práva obecného . . . . » 2·20
» 2. Dr. Karel Chytil. O junkerech Pražských. . . . . » 2·-
» 34. JUDr. M. Talíř. K dějinám rakouského taxovnictví . . . . . . » 2.50
» 35. Josef Smolík. Zlaté mince s domnělým opisem *ΠΕΓΝΑΖΕ*. . . » —·50
» 36. Dr. Karel Chytil. Malířstvo pražské XV. a XVI. věku a jeho cechovní kniha staroměstská z let 1490–1582 . . . . » 6·40

Pokračování viz na třetí straně obálky.

HISTORICKÝ ARCHIV

VYDÁVÁ

I. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

ČÍSLO 29.

BOHEMICA V LIPSKU.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1907.

BOHEMICA
V LIPSKU.

NAPSAL

DR. J. V. ŠIMÁK

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1907.

Tiskl ALOIS WIESNER V PRAZE, knihtiskař České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. — Papír ze skladu České společnosti pro obchod a průmysl papírnický G. Wiesner, Dufek a spol. v Praze.

Bohemica v Lipsku.

Zpráva od *J. V. Šimáka.*

Staré tisky a rukopisy lipské soustřeďují se především ve dvou ústavech, v knihovně universitní, někdy tak zv. Paulinské,[1]) v nádherném paláci v třídě Beethovenově, a v bibliothéce městské, pohodlně zařízené v t. řeč. Gewandhause v třídě Universitní. Inkunabule, ale jen německé, nalezneme též v museu knihkupeckého sdružení.

Universitní knihovnu lipskou navštívil více než před půl stoletím Palacký, popsal tamní vzácný rukopis Kosmovy kroniky a z několika jiných svazků pořídil si kopie akt, ježto se týkají Čech; ale soustavného popisu lipských bohemik nepodal. Nebylo možná, a není lze dosavad. Za pobytu svého v Lipsku pokusil jsem se o tento úkol; vděčně vzpomínám blahovolné ochoty, jak p. vrch. bibliothékáře, prof. dra Zarncka, tak i pp. úředníků, kteří mi všemožně přispívali; mnoho se nalezlo, víc, nežli byla naděje, a přece ještě mnoho zůstalo nepoznáno. Nemáť universitní knihovna dosud odborného katalogu. Jediný tištěný inventář rukopisů jest Fellerův[2]), vydaný v XVII. stol., dnes ovšem zastaralý; příruční pak soupisy manuskriptův a inkunabulí jsou pouhé stručné seznamy bez incipit a explicit, seřazené podle jmén auktorův, a není-li jich, podle titulů, leckdy jen nahodilých; jsou tudíž naprosto neúplny, místy i chybny. Prohlédnouti všecky rukopisy nebylo možno, neboť přístupu do síně rukopisné nelze vůbec dosíci, a vypůjčovati si kodexy řadou po sobě nedovolovala krátká poměrně doba mého pobytu. Probral jsem tedy aspoň podle příručního seznamu asi 200 svazků, pokud zdálo se, že mohou míti vztah k našim zemím, a mohu radostně zjistiti, že prohlídka byla odměněna. Nejen objevilo se kolik nových textů ke známým spisům, anobrž vyšel na jevo i slušný počet děl, povědomých dosud jen titulem či vůbec neznámých XIV. a XV. stol., jako na př. spisy Matouše ze Zbraslavě, Jana ze Stříbra, M. Albíka, Štěp. z Pálče; jinde ukázaly se zas významné listiny, jež ušly i pečlivému zraku Palackého. Jen v tiscích byla kořist nejmenší. A jistě ještě trvá neznámo kolik rukopisů, majících význam pro nás, i po mé prohlídce, ježto nemajíce jmen původcův ani snad jiného označení, nebyly

---

[1]) Byla druhdy umístěna v býv. klášteře Paulinů, na jehož místě stojí nyní nová, velkolepá budova universitní.

[2]) L. Joachimi Felleri Catalogus Manuscriptorum Bibliothecae Paulinae, Lipsiae 1686.

sestavovatelem inventáře zjištěny a poznamenány. Hlavně tuším mohou se najíti ještě spisy předchůdců nebo vrstevníků Husových na universitě pražské, jež ve spisech studentův a professorů, r. 1409 z Prahy odešlých, přešly do Lipska. Tou cestou dostala se do univ. knihovny největší skupina bohemik.

Druhá větší skupina je z knihoven bývalých klášterů, především ze saského kláštera v St. Celle, řádu Cistercijského, jenž i v Čechách měl statky a jehož členy bývali též mniši z Čech. Ostatní kusy vyskýtají se osaměle.

Úkol svůj pojal jsem v rozsahu nejširším a poznamenal tak nejen spisy českého původu, nýbrž i texty, jež k Českým zemím mají vztah, byť jen poněkud, tedy také kroniku Martina Opavského, i spisy a listy, v nichž jen pouhou zmínku o Čechách jsem postřehl. V kodexech, jež jsou neb aspoň mohou býti původu českého, vypsal jsem podrobně všechen obsah; jinde vytkl jsem obšírněji pouze věci důležité pro nás, ostatní jen běžně poznamenal; a jinde konečně vybral jsem jen význačné zmínky, a lhostejných prostě pominul. Všude u bohemik hleděl jsem určiti, zdali je text znám a bylli tištěn; dík Zíbrtově Bibliografii české historie, podařilo se mi to většinou; jen listiny, rozptýlené po kolika sbírkách, dílem i nepřístupných, nebylo mi možno vždy zjistiti, zda byly vydány a kde; tu jsem se spokojil vyšetřením, byloli jich užito Palackým neb jiným badatelem. Některé drobnější texty neznámé otiskuji hned při popise, jiné v přílohách.

V popise řídil jsem se vzorem universitního katalogu p. kustoda J. Truhláře, ač někdy bylo nutno uchýliti se od jeho způsobu. Tučné číslo napřed značí běžné číslo mého soupisu; uprostřed nad popisem položil jsem signaturu knihovní. Potom zkráceně udává se, jeli kodex papírový či pergamenový a z které doby, počet listů a jich rozměry, totiž výška a šířka v millimetrech; dále vnější popis kodexu a výčet obsahu podle listův a stran. Kde byl původní nadpis nebo titul v textu či indexu, ponechal jsem ten; jinak vypsal jsem označení obsahu po česku. V uvozovkách přidávám „incipit × explicit", kde vidělo se potřebí; v listinách namnoze jen počátek pro zjištění totožnosti. Slova, tištěná proloženým písmem, v originalech psána jsou rumělkou.

I. Rukopisy universitní knihovny.

1. 34.

T. zv. *Matěje von Beheim* překlad čtyř evangelií, ač Matěj jeho původcem není.

Matěj byl mnich v Halle nad Sálou a nic jiného o něm se neví. Popis rkpu učinil a text vydal Reinhold Bechstein: Des Mathias von Beheim evangelienbuch in mitteldeutscher sprache 1343, Mittheil. der deutschen Gesellschaft zur Erforschung vaterländischer Sprache und Alterthümer in Leipzig, III. Bd. 1868 (LXXX a 336 stran).

2. 107.

pap. XV. stol., listů 541, nově číslovaných, 300 × 222 *mm*.

Desky původní, dřevěné, povlečené rudou koží tlačenou, na níž výzdobou je rámec a v něm střídavě v kolečkách trojcípá koruna a lev stojící, hledě v levo. Na přilepeném lístku červené MV a titul, již setřený. Mezi listy papírovými vloženy jsou pergamenové, vždy 1—2 na 5—10 papírových. Poslední listy zničeny na okraji vlhkostí. Až do strany 48^a psáno jest ve dvou sloupcích, od 48^b do konce v jednotných řádcích přes celou stránku. Podle záznamu na str. 3^b—4^a někdy majetek kláštera Starocellského.

f. 1^a. Registrum biblie.

f. 2^a. De nominibus numerorum.

f. 2^{b1}. „Incipit commentarium M. Moysi de Grecia."

f. 3^{b1}—46^{a1}. „Incipit epistola beati Ieronymi presbyteri ad Paulum episcopum de omnibus divine historie libris."

f. 46^{b1}—48^{a1}. De indulgenciis: „Quid sit indulgencia et quid sit plena remissio omnium peccatorum, Quid karena et quantum valeat × aut isti meruerunt, qui sic regulariter penituerunt."

f. 48^a—537. „Incipit argumentum in Matheum. Matheus ex Judea sicut in ordine primus ponitur. × Explicit euangelium secundum Matheum glossatum, quod comparauit frater Nicolaus Preusze. Orate deum pro eo."

Příruční inventář knihovní připisuje spis in Matheum Matouši de Aula Regia, ale tomu odporuje explicit. Snad náleží Matoušovi předchozí kus de indulgencia.

3. 158. (staré č. 1341).

pap. XV. stol., l. 371, pův. paginace (poslední perg.), 220 × 160 *mm*.

Desky pův. dřevěné, potažené z půle při hřbetě bílou tlač. koží. Na hřbetě signatury, nová i stará. Na předním přídeští index a poznámka: „Istum librum legauit magister Johannes Dene de Lobaw° pro liberaria Collegij principis. Cuius anima requieciat in pace 1490."

Všecko popsáno drobným kursivním písmem jediné ruky; jen l. 272—287 tvoří jirý rukopis, jenž byl as již hotový vevázán do svazku; okraje pak popsala ruka první. Záznamy pořizoval písař běžně, nahodile, bez patrného oddělování, nehledě k obsahu. Psal (podle zdání předchozího badatele Eberta) Jan Weis z Roztoku. Čech se týká:

f. 18ª—22ᵇ. Commentarii in IIII libros sententiarum Magistri *Wilhelmi Hoffmeister de Egra.*

K tomu však poznamenal Ebert: Nec questionem elaborasse, sed alio professore elaboratam ventilasse tantum videtur.

f. 272ª—287. Forma ciuilium personarum simplicium.

1. Nicolaus Baymburg zcu Graudencz sagaci viro P. Vochs, ciui pragensi; žádá o peníze.
2. Vochs Nicolao Boin, ciui greuczensi; posílá 100 zl. Dat. Prage, 6. prox. ante Jubil.
3. Andreas Vochs, ciuis pragensis, Nicolao; o sukno. Dat. Pragae, 5. post Jubil.
4. Hinricus Brodaw, ciuis pragensis, Nicolao Wint, ciui gedenicensi; objedává pivo svidnické. Dat. Prage, ante Jubil.
5. Měšťan gdanský Mikuláši G. v Praze; žádá, aby dal synu jeho kaplanství v kapli, kdež má právo podací. Dat. 2.ª post Jubil.
6. Rada města Reichenbachu Svidnickým, kteří na rozkaz Českého krále uvěznili Mik. Vochsa; aby poslali svého zástupce k líčení pře, ježto rytíř Hochdorf nabízí za vězně rukojmí. Bez d.
7. Svidničtí radě pražské; doporučují, aby přijala Mik. Mentelera za měšťana. Dat. 1460, pond. po Cantate.
8. Kadanští radě pražské; žádají, aby jeli s nimi na Karlštejn ke králi Václavu prosit o zastání, ježto rytíř Hasse de Wedel zajal spoluměšťany kadaňské, jedoucí do Konschatzu, a uvěznil na hradě Wedelu. Dat. f. 4. post. Cant.; podruhé v něm. listu Mitwoch nach Galli.
9. Jobrant, conrector ecclesie in Policz, Paulo, conrectori in Kroden, vicino suo; vrací půjčenou knihu.
10. Král Václav stavům v Svidnicku; aby sešli se k vyslyšení jeho vůle do Svidnice o sv. Janu Křt. Dat. 4. post Viti.
11. Nic. Ciros zcu Golaw Janu Czirnawovi; prosí o zapůjčení koně, aby mohl ke shromáždění do Svidnice. Dat. zcu Bylav, Sonntag nach Viti, 1400.

12. Hans Rosicz na Polici Mikulášovi na Týnci touž prosbu. Dat. Donnerstag post Galli M°CCC.
13. Otec synu Janovi, studentu v Praze; káře jeho chování.
14. Syn se hájí.

Formulář latinských listů s němec. překlady ze XIV. a XV. stol., dosud neznámý. Data jsou asi libovolná. Vytčená jména měšťanů pražských nepřicházejí v Tomkových Základech.

4. 176.

pap. XV. stol., l. 333, nově číslovaných, 285 × 216 *mm*; předsázka perg. nečísl. Desky pův. dřev., potažené hnědou tlač. koží, kování mosazné, hřbet novější. Na předsázce nečtitelný index.

f. 1—18[b]. Process koncilu Kostnického proti Janu XXIII.

f. 18[b]—35. Akta studií lipských.

f. 36. práz.

f. 37[a]—42[b]. Akta národa polského v Lipsku.

f. 43[a]—52[b]. Querimonia Johannis, archiepiscopi pragensis, acta in curia Romana: „I n c i p i u n t A c t a I n C u r i a R o m a n a. Sanctissime pater × nequaquam obstantibus et cetera".

Tišt. Pelzel, Lebensgeschichte des Röm. und Böhm. Königs Wenceslaus, Urkunden I., pag. 145, CXVI.

f. 52[b]—53[a]. Metra ad honorem regis Romanorum Constancie compilata: „Vos, quorum longo turbauit tempore mentes, — ecclesie clamor continuusque labor — leta Sigismundo cantantes carmina regi × et bene conceptum dirigat equum vnionis opus. Hec sedula affixa fuit valuis maioris ecclesie Constantiensis die X. Marcii tempore sessionis, in honorem regis metrice composita."

44 veršů. Nejsou uvedeny v Zíbrtově Bibliografii.

f. 53[a]. Littera directa domino Wenceslao, Romanorum regi, de miserabili morte regis Apulie, que peruenit Pragam in die sancti Augustini, anno domini M°CCCC°XIIII°: „Serenissime etc. De cunctis harum parcium nouitatibus et progressibus × gressus suos dirigere velit. Alia non occurunt de presenti V. R. M scribendo, quam Altissimus pro felici regimine etc. Bononie, XII Aug. M°CCCC° XIIII°. FRM. seruitor Simeon de Perusio, aduocatus consistorialis et fisci."

Tuším neznáma.

f. 53[b]. Improbatio doctoris magistri Johannis Hus „Quia ego Johannes Hus × ex proprietatibus personarum benedicte Trinitatis."

Tišť. viz Hardt, Concilium Constantiense, tom. IIII., a Mansi, Sacrorum consiliorum nova et amplissima collectio, tom. XXVII., 754 a další.

f. 54[a]—55[a]. Littera trium nacionum, directa regi Wenceslao Bohemie in Praga.

Tišť. Palacký, Documenta M. J. Hus, str. 350—352, č. 12. a 13.

f. 55^b—60^b. Quedam acta in Constanciensi concilio super ecclesie unione. (Mezi nimi f. 58^b—60^a rozvážení a zavržení 11 článků Husových „Utrum dicere, quod oblacio super modo electionis" atd. — článek poslední, že církev nemá míti statků.)

Viz Mansi, XXVII., tamže.

f. 61—66^b. Listiny mezibořské, magdeburské, lipské.

f. 67^a—68^b. (Chronicon regni Bohemie) „Anno domini M°CCC°XLIIII° in die sancti Blasii ruptus est pons pragensis × Maioris ciuitatis Pragensis."

Nadpis oříznut, že zbývá jen poslední slovo. Jest Chronicon Bohemie, tišt. u Höflera, Geschichtsschreiber der husit. Bewegung 1856, I., str. 6—12. Mimo text, otištěný Höflerem, má rkp. ještě kratičký odstavec jinou rukou psaný:

„Anno domini M°IIII° quinque fratres martirizati sunt.
Anno domini M°IX sanctus Procopius heremum intrauit
et eodem anno Theodericus dux inuenit sanctum Procopium.
Anno domini M°CCC°XV° Mathias abbas et primam
incepit fundationem et primum lapidem posuit."

f. 69^a—205^b. Všeliká akta university lipské, akta sporu mezi papežem a koncilem Basilejským, snesení právní a církevní.

f. 206^a. Littera vniuersitatis pragensis super resustitatione studii privilegati pragensis. „Vniuersis etc. Nos rector etc. Ob multorum creberrimas preces instantesque supplicaciones notum facimus atque in gaudiorum plenitudine cunctis viuentibus nunciamus, qualiter alma nostra vniuersitas pragensis × quod perficere ipse qui cepit dignetur dominus in secula benedictus. Amen. Datum Prage, 1444, die Aprilis ultima."

Není v Diplomatáři univ. Monum. III.

f. 206^b—284. Články sněmu v Norimberce r. 1444. Statuta národa Polského v Lipsku. Akta mezi koncilem Basilejským, papežem a říší. Právnické formule a poučky.

f. 284^b—286^b. „Incipiunt prophecie fratris Johannis de Repetissa tempore pape Inocencii sexti 1352."

Jen několika slovy zmínka též o Karlu IV.

f. 286^b — do konce formule, akta univ. lipské atd.

5. 177.

pap. XV—XVI. stol., l. 280, nově číslovaných, 204 × 151 *mm*, přiváz. ke svazku inkunabulí lipských disputací a traktátů. Desky dřev., potažené koží. Na hřbetě přílepek s indexem, na přední desce vně štítek, s jehož nápisu zašlého lze čísti jen PRAG. Předsázky z pergam. oříznutého dvojlistu, popsaného hustě kursivou XIV. stol., lat. kázání.

f. 1—58^b. (Články Wyclifovy) „Quia sancta mater × explicit tractatus."

Tišt. Mansi XXVII., 632.

f. 58ᵇ—89ᵇ. (Vyňatky z akt sněmu Kostnického).
62. Articuli Wycleffi.
78ª. Contra communicantes sub vtraque specie.
78ᵇ. Sequitur sententia condempnatoria XLV articulorum.
80ª. Sequitur sententia lata contra . . Hus.
81ª. Si Joh. Hus errores suos reuocasset, hec sententia contra eum lata fuisset.
82ª. Professio M. Jeronymi de Praga.
89ª. Errores, quos ponit Hus in 1° tractatu: „Primo, quod sanctus papa episcopus".

Veskrze tišt. Hardt III., Mansi XXVII.

f. 89ᵇ—163ᵇ. Sequitur registrum scriptum magistri *Stephani de Palecz*, sacre theologie professoris, et in hoc registro nomina querantur sub suo titulo in capitulo allegato. (Následuje disposice, do str. 95ª.) „Incipit arenga in tractatum Antihus nominatum. Jesu Christi seruus et sue legi discipulus × Explicit tractatus Anthihuss dictus, cuius compilacio finita est anno domini M°CCCC°XIIII° feria tercia proxima post festum Pasche, in quo, si quid minus caute positum est, hoc ipsum committo sedi apostolice uel, cuicunque vniversalitati approbat, corrigendum et emendandum."

Spis, známý dosud jen titulem. Viz Fikrle, Čechové na koncilu Kostnickém; ČČH., IX., 1903, str. 431. Jiný rkp. v univ. knihovně praž., IV. H 17.

f. 194ª—211ª. Compactata „Sacrosancta generalis sinodus Basiliensis × ecclesiam reputans. Iglauie, 2 julij, 1436". Při tom též:
204ᵇ. Potvrzení kompaktat 1437, 18. Kal Feb.
209ᵇ. Dekret koncilu 1438, 10. Kal. Jan.
210ᵇ. List koncilu králi Sigmundovi 1437, 18. Kal. Feb.

Tišt. v Arch. Č. III., 1844, str. 397 a d.

f. 211ª—213ª. (Snesení konc. Kostnického proti přijímání z kalicha, 6. července 1415) „Cum in nonnulis [mundi][1]) partibus".

Tišt. Mansi XXVII.

f. 213ᵇ—216ᵇ. „Swaty Augustyn o ffalessnem a o prawem pokani pravi, že bez gednoty czierkwi swate zadny sie nemoz hodnie kati × a bratr moy aby byl statku aneb diediczstwie zbawen. To swateho Augustyna wiera a rzecz Amen."

Tuším neznámý staroč. text. Diplomatický opis, mnou přehlédnutý, pořídil filosof p. Jos. Bílý a odevzdal p. dvor. radovi prof. dru. Gebaurovi.

f. 217ª—226ª. Responsio sanctissimi domini nostri Pij pape ad Bohemos oratores: „Superioribus diebus × secula. Amen."

Tišt. Arch. Č., VIII., č. 360.

---

[1]) „mundi" v rkpu vypuštěno.

f. 226^{a}—229^{b}. Littera missilis de eadem materia: „Liqueat vestre fraternitati, quod octaua die mensis Marcii orator domini imperatoris vrbem Romanam intrauit. × Ex vrbe, VII^{0} Aprilis, anno LXII.“

Tuším netištěna.

f. 230^{a}—280^{b}. „Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto . . . facta est congregacio magna × Et sic est finis huius posicionis contra Rokyczanam.“

Spis *Hilaria Litoměřického* o disputaci r. 1465. Vydání viz ve čl. Tom. Kaliny Hilarius Litoměřický, ČČH. 1890, str. 317.

6. 178.

pap. XV. stol., l. 437, 396 × 225 *mm*, paginace původní i nové. Desky pův. dřev., potaž. modrou koží. Na štítku titul: „Articuli Bohemorum et plures res geste in vniversitate Pragensi per naciones“. Na přídeští: „Iste liber pertinet ad librarium collegij maioris studii Lipczensis.“ Psalo několik písařů. Prázdny strany: 32^{ab}, 57^{a}—60^{b}, 78^{b}, 180^{a}—182^{b}, 251^{b}, 301^{ab}, 386^{a}—388^{b}.

f. 1^{a}. Deliberacio studii pragensis, facta super quatuor articulos Bohemorum 1420, 1. augusti:

f. 1^{b}—78^{b}. (Některá akta sněmu Basilejského).

1^{b}. Proposicio . . . Juliani cardinalis ad Bohemos 1432.

4^{b}. Articuli, qui dicuntur docmatizati, in regno Bohemie propositi. Basil. 1430.

6^{a}. Proposicio M. H. Take consulibus ciuitatis Pragensis. Basil. 1433, 15. Mai.

12^{b}. Proposicio 13. Mai.

16^{a}. Proposicio alia in civitate Pragensi 15. Junii per organum Joh. Palomar . . . explicata.

33^{a}. Responsio baronum . . . Bohemie ɔc.

38^{a}. Ista cedula fuit concepta per magistros studii pragensis et data oratoribus concilii Basiliensis, specialiter autem mihi Egidio Carlerii, decano Cameracensi, fuit porrecta.

39^{a}. Proposicio, facta per organum Procopii Rasi.

40^{a}. Responsio ad proposita, per Procopium Rasum facta, per me Egidium Carlerii.

43^{b}. Secunda proposicio oratorum concilii adversus aliqua aperta in responsione regni Bohemie.

45^{a}. Responsio, que fingitur esse pro parte regni ad secundam et terciam proposicionem oratorum, data 4. Julii, sed ante fuerat data ad secundam proposicionem eorundem per organum M. Joh. de Rokezana.

52^{a}. Sequuntur concordata inter ambassiatores sacri concilii Basiliensis et Bohemos in Praga facta.

56ª. Auisamentum super contribucione facienda concilio sacro 1433, XV. Kal. Sept.

61ª—67ª. (Bully Eugenia IV. do Basileje: 1432, 16., 17., 18. Kal. Jun.; 1433, bez data, Kal. Aug., Idus Aug.)

67ᵇ—78ᵇ. Exortacio domini legati in ingresso Bohemorum ad locum congregacionis generalis.

Tišť. v Arch. Č. III. a v Aktech koncilia.

f. 79ª—179ᵇ. (Posicio M. *Joh. de Aragusio*) „In nomine etc. Reuerendissime etc. singularissimi cisterciensis cuius exortacionis × Finis est posicionis et responsionis magistri Johannis de Aragusio, sacre theologie professoris, ordinis fratrum predicatorum, facte in sacro generali Basiliensi concilio ad dicta magistri Johannis de Rokisana, domini Bohemi, in articulo communionis sub utraque specie anno domini MºCCCCºXXXIIIº."

Vydání viz Zíbrt, Bibliografie, III., 2550.

f. 183ª—246ᵇ. Contra secundum articulum Hussitarum „Audistis, reuerendissimi × Et est finis."

Vyd. Zíbrt, III., 2551.

f. 252ª—300ᵇ. Replica secundi articuli.

Vyd. Zíbrt, III., 2533.

f. 302ªᵇ. (Totéž, co na str. 183—246, ale přetrháno.)

f. 303ª—386ᵇ. Contra tercium articulum Hussitarum (*Heinrici de Kalteisen*) „Patres ac domini × verbi dei."

Vyd. Zíbrt III. 2554, 2555.

f. 389ª—438ª a přídeští. Quartus articulus Bohemorum. (Oratio *Joh. de Palomar*). „Deus in auditorium × auribus tuis."

Vyd. Zíbrt III. 2552.

7. 179.

pap. XV. stol., l. 266, nově číslovaných, 281 × 200 *mm*. Desky pův., potažené bílou tlačenou koží. Předsázkou perg. list, na němž psáno ve XIV. stol. „De rei vendicione". Na 1. l. seznam 41 kusů a pozn.: „Liber monasterii Veteris Celle sancte Marie, repositus ad bibliothecam communem anno partus virginei 1.5.0.0." Čech týká se jen několik kusů:

f. 102ᵇ—110ª. (Listiny Basilejského koncilia: svolávací bully 1431, 2. Id. Nov. a 15. Kal. Jun. (dvě); list kr. Sigmunda papeži z Placencie 1431, 29. led.; odpověď 6. Kal. Feb.; list papežův do Basileje 1434, 9. Kal. Jul.)

Tišť. v Aktech koncilia.

f. 110ª—111ª. Sequitur epistola Logii (sic) Florentini ad Leonardum Aretinum de constancia ... Jeronimi Bohemi etc. „*Pogius* plurimam salutem × Explicit epistola" (atd., jako z počátku).

Vyd. viz Zíbrt, Bibl. II., 14844.

f. 111^{a}—112^{b}. „Incipit oracio, edita et acta per Cincium Romanum Rome ad Romanorum imperatorem Sigismundum: Ascendit in celos serenitas tua × finis epistole... ad serenissimum principem Sigismundum, Romanorum imperatorem, Hungarie et Bohemie regem.“

f. 117^{a}—123^{b}. Řeč opata Manfreda ke králi Sigmundovi na sněmě Kostnickém 18. února 1415.

f. 175^{a}—193^{b}. „Incipit Bulla Aurea, emanata a Serenissimo ac invictissimo domino Imperatore Karolo IIII^{to}.“

Psáno v Basileji, 1439, 4. Junii. Vyd. Zíbrt II. 125600—12606.

f. 208^{a}—212^{b}. Devět listů o bitvě lipanské, psaných ode dne bitvy do pond. po sv. Prokopu:

1. Král Sigmund z Ulmu universitě pařížské.
2. N. panu Kolvínovi z Ronšperka.
3. Tluksa z Buřenic králi.
4. Kolvín z Ronšperka králi.
5. Král z Norimberka kard. Julianovi.
6., 7. Plzenští M. Mik. minoritovi a Prok. Voghelovi.
8. Půta z Častolovic, Arnošt z Vlašimě králi.
9. Aleš ze Šternberka králi.

Tišť. Labbe, Novae bibliothecae manuscriptorum I. Paříž 1657, pag. 1604, 1645, 1651, 1652, 1645, 1643, 1605, 1643, 1650.

f. 260^{a}—262^{b}. Compactata et concordata legatorum sacri Basiliensis concilii cum Bohemis super quatuor articulis et primo in Praga. — Sequuntur alia compactata et concordata in Egra. — Sequitur epistola imperatoris ad concilium Basiliense super compactata et concordata cum Bohemis, Egre, 1437, 29. Jul.

Tišť. Arch. Č. III., 397 a d.

f. 263^{a}. List university pražské do Basileje, 1437, 6. července.

Tišť. Cochlaeus, Historia Hussitarum, str. 306.

8. 180.

pap. a perg. střídavě, XV. stol., l. 378, pův. pag., 338 × 216 *mm*. Desky pův., potažené hnědou tlač. koží. Na přídeští poznámky a zápis, že knihu vázal r. 1471 Jan Cruse v Lipsku. Na perg. předsázce index. Psal kolikerý písař. Prázdny listy 2, 3^{a}. 98—112, 181—182.

f. 3^{a}—97^{b}. (Dekréta basilejská, sebraná z rozkazu koncilia do r. 1439, mezi nimiž i známé kusy týkající se Čech, list zvací Čechům, l. průvodní a pod.)

f. 183^{a}—200^{b}. Dyalogus fratris *Nicolai Jaqueri*, ordinis fratrum predicatorum, super sacra communione anno domini M^{o}CCCCLXVI (tak!) „Eukaristie salutifere diuina tractaturus misteria × Explicit dyalogus fratris Nicolai Jaqueri super sacra communione contra Hussitas.“

Viz A. Franz, Der Magister Nicolaus Magni de Jauer 1898. Freiberg in Breisg., a čl. Flajšhansův Pražští theologové kolem r. 1400. ČČM. 1905. Mik. z Javora byl ve XIV. věku professorem university pražské.

f. 200^b—206^b. Errores Bohemorum de communione. Hi sunt articuli, super quos se fundant Hussite, Wicleffiste et obstinati Bohemi: „Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis × tamen ecclesia. Cui standum est."

Jsou místa z písma a sv. Otců a jich výklad proti husitům ve smyslu katolickém.

f. 207^a—227^a. Tractatus declaratorius excessuum magistri Johannis Rokizani coram regem ex parte decani pragensis. „Anno domini × contra Rokysanum."

Týž traktát *Hilaria Litoměřického*, jako v č. 177.

f. 227^b—245^a. Tractatus magistri *Johannis de Rukizana* contra sex proposiciones formales, derogantes communioni fidelium sub utraque, feliciter incipit. „In nomine etc. quia prima Johannis V. scriptum est × Explicit tractatulus contra sex proposiciones apostatarum virorum inutilium, editus per reuerendum magistrum Johannem, archiepiscopum electum pragensem, in anno domini MCCCC°LXV.

Traktát známý, ale dosud nevydaný. Viz Jungmann Hist. list. č. III. 631, Zíbrt, Bibl. III. 3942, 3943, ČČH. 1899, 318. Rkpy v universitní knihovně. Viz Truhlář, Catal. codicum, č. 285, 912, 2814.

f. 246^a—314^b. „Incipit impugnacio tractatus Rochyzani heresiarche Bohemorum, qui dolose finxit contra doctores katholicos × Explicit tractatulus katholicus triumphalis super sacratissima et orthodoxa communione unius speciei danda fidelibus populis contra tractatum Rokiczane, illam communionem impugnantem, editus in ecclesia pragensi, feliciter explicit. Laudetur sancta Trinitas."

Jest odpověď *Hilaria Litoměřického* na spis předešlý, známá též titulem „Tractatus contra perfidiam aliquorum Bohemorum". Viz ČČH. 1899, 318, kdež i starší literatura. Vyd. ve Štrassburku r. 1485. Zíbrt III., 3935.

9. 181.

pap. XV. stol., l. 393, nově číslov., 300 × 215 *mm*. Desky pův., potažené bílou tlač, koží. Na štítku: DECREta concilii Basiliensis. Předsázky perg. ze sepsání lat. XV. věku, týkajícího se Meziboru, Magdeburka a j. měst německých.

f. 1^a—2^a. Index.

f. 5—111. Dekréta konc. Basilejského, jako v č. 180.

f. 145^a—157^a. Sermo magistri *N. de Jawir* in concilio Constanciensi. „Obsecro vos ego vinctus in domino × per gloriam, quam nobis concedat in secula seculorum. Amen."

Viz zmíněný spis Franzův, Der Mag. N. Magni de Jauer.

10. 182.

pap. XV. stol., l. 12, nepag., 204 × 145 *mm*. Nové desky lepenkové. Psáno in continuo v prostoru, vymezeném perem. Stigmata a čáry podtrhující rumělkou.

f. 1^a. „Sequuntur compactata × Datum Prage, anno domini M°CCCC°XXXVI°, feria secunda in vigilio sancti Laurencij martyris gloriosi ɔc Deo gracias."

Jsou výtahy z jednání o kompaktáta, poč. listem bisk. Filiberta 30. list. 1433 a konče glejtem pražským, daným legatům basilejským 9. srp. 1436.

11. 183.

pap. XV. stol., l. 187, pův. pag., 275 x 200 *mm*. Desky pův. dřev., potažené bílou koží. Na přední desce zašlý titul, z něhož lze čísti jen: „Basilee . . Bohemorum". Psala trojí ruka. Někdy majetek kláštera v St. Celle.

f. 1^a—54^a. „Incipit quartus super articulis Bohemorum de temporalibus· Deus in adiutorium x auribus tuis. Deo gracias."

Řeč Palomarova v Basileji. Viz týž kus v č. 178.

f. 55^a—128^b. In nomine domini nostri Jhesu Christi Amen. „Incipit responsio sacri Basiliensis concilii contra errorem Bohemorum per magistrum *Johannem Palomar* etc ad ambasiatores Regni Bohemie: Omnes, qui aliquid opus velint esse stabile x Explicit responsio magistri Johannis Palomar in conspectu sacri Basiliensis concilii ad ambasiatores incliti regni Bohemie contra errorem Bohemorum facta anno domini 1437."

Viz č. 178. Data jsou asi opisovačem pochybena.

f. 129^a—182^b. Resumpta facta per *Johannem de Palomar* . . . super articulo de communione sub utraque specie, olym disputato inter Magistrum Johannem de Ragusio et Magistrum Johannem de Rockazana, Bohemum, in artibus magistrum. Annus domini 1437 et 1438 in conspectu sacri Basiliensis concilii. „In nomine etc. Reverendissimi etc. Duas raciones x sed unus tantum exactionis effectus ex una tantum vel ex utraque simul."

Viz č. 178.

f. 183^a—185^a. „Incipit . . . (oříznuto) . . . de corpore Cristi. Ad honorem gloriose et indiuidue Trinitatis x quod ipse mihi et tibi prestare dignetur. Amen."

f. 185^a. Krátké poznámky a doklady z písma.

f. 185^b—187^a. Responsio domini Pii pape ambasiatoribus Bohemie: „Superioribus diebus etc."

Viz týž kus v č. 177.

12. 186.

pap. z r. 1500, l. 155, nově číslovaných, 211 x 160 *mm*. Obsahuje rozl. modlitby a theol. traktáty cizí. Mezi nimi

f. 153^b. Carmen in preconium diue Virginis *Bohuslay Comitis de Hasseneteyn* Bohemi. „Flamminiferi que sceptra x meritorum tuorum."

Tišt. v Mitisově vyd. Farrago poematum r. 1562, ale v rkpu jest ještě 9 veršu jiných:

. . . meritorum tuorum.
Blatte ne careant et tinee cibo,
Orbem dum Zephiri flamina verrerent,

Hec laudi Marie carmine condidi,
Vt tutum Stygijs prestet ab hostibus
Semper, qui misero perniciem parant
Lactantes variis ad scelus artibus.
At tv pelle procul pellere, quo potes,
Virgo, quidquid habent pectora noxii,
Salua me, sine qua ulla datur salus. Amen.
Per F. M. S. anno 1500.

13. 202.

pap. XV. stol., l. 344, nově číslovaných, 312 × 205 *mm*. Desky pův. dřev., potažené černou damaskovanou koží. Na přídeští podpis: J. Blum. Psáno do str. 139^b ve 2 sloupcích rozhraničených, 140^a—143^a souvisle přes stránku, od 146^a do konce ve 2 sloupcích, vymezených pérem. Inicialy, stigmata, marginalie červeně. Každý kus jinou rukou. Prázdny str. 143^b—145^b, 318^a—320^b, 343^b, 344^{ab}.

f. 1^{a_1}—143^{a_1}. Firmiani Lactancii De falsa religione.

f. 146^{a_1}—317^{b_1}. Petri Blesensis epistolarum volumen.

f. 321^{a_1}—343^{a_1}. (Tractatus de superstitionibus) „Quoniam lumbi mei impleti sunt × Explicit tractatus de supersticionibus Venerabilis doctoris *N. de Jawer.*“

Viz A. Franz, Der Mag. Nicolaus Magni de Jauer 1898, str. 261. Srv. též čl. Flajšhansův v ČČM. 1905, str. 27. Traktát psán byl pro ženský klášter v Praze.

14. 215.

pap. XV. stol., l. 408, nově číslovaných, 306 × 218 *mm*. Desky dřev., jen při hřbetě potažené hnědou koží, do níž tlačeny roztroušené kosočtverce s pelikány a rozvilinami, a pásky s nápisem „wethenhan“. Psali různí písaři. Stigmata a význačná místa rumělkou; po straně orientační marginalia. Do str. 248^b psáno ve 2 sloupcích, vymezených perem, 210 × 70 a 60 *mm*; od str. 349^a přes celou stránku 220 × 125 *mm*, od str. 387^a v prostoře větší 235 × 145 *mm*. Práz. f. 68^a—73^b, 314^b—315^{ab}, 342^a—348^b, 405^b—48^b .

f. 1^a—66^b. Sequuntur alique auctoritates extracte ex sermonibus sancti Johannis Chrisostomi, 74^a—302^b Incipit prologus super florigerum Augustini, 303^a—314^b Incipit tractatus de viciis se occultantibus sub ficta specie virtutum.

f. 316^a—341^b. „Incipit tractatus de cupiditate, secundum fratrem *Johannem de Capistranis*. Nolite thesaurisare × que si debitur“ ... (nedokonč.).

f. 349^a—386^b. *Enee Siluij* Piccolominei Senensis, cardinalis sancte Sabine, ad Alfonsum, Aragonum regem clarissimum, in Hystoriam Bohemicam prefacio

incipit. Lege feliciter. „Interitura esse × non legibus. FINIS, pro quo gracias reddo diuinis."

Tišť. již r. 1475. Zíbrt, Bibl. II. 1195.

f. 387[a]—405[a]. „Anno domini millesimo CCCCLXV in die Purificacionis × contra Rokyczanum".

Traktát *Hilaria Litoměřického*, týž jako v č. 177 a 180.

15. 273.

pap. XIV—XV. stol., l. 243, nově číslovaných, 219 × 143 *mm*. Desky pův. dřev., potažené hnědožlutou koží. Na štítku: DE TRI(bus). Psáno v rubrice, vyznač. pérem 155—170 × 90—105 *mm*, o 32—36 řád. Inicialy, nadpisy, stigmata červeně. Na okrajích vysvětlující poznámky. Prázdny 44[a]—48[b], 164[a]—168[b], 206[ab].

f. 1[a]—43[b]. (De tribus substantialibus) „*A*mice, commoda mihi tres panes × Et sic est finis huius tractatus. Conpilatus Prage per reuerendum magistrum *Nicolaum Magni de Jawer*, sacre theologie professorem. Qui tractatus intitulatur de tribus substancialibus."

Otisk část. a obsah u A. Franze, Der Mag. Nic. Magni von Jauer, 1898, str. 62, 66—71. Jest i v univ. knih. pražské 5C8.

f. 46[a]—96[b]. Rozličné traktáty: Augustinus: De vita christiana, De contemptu mundi; Lamentacio anime peccatoris; Excerpta de quodam tractaculo S. Thome de Aquino; Collecta de septem peccatis moralibus et vicissim et virtutibus oppositis eorundem; Tractaculus, qui continet diffiniciones peccatorum moralium.

f. 97[a]—112[b]. „Incipit tractatus de discrecione spirituum magistri, ut dicitur, *Henrici de Hassia* × posse retineri. Deo gracias."

Znám v mnoha exemplářích v Praze (univ. knih., viz Truhlář, Codex cat.), ve Vídni, Strassburce, Mnichově a j. Jindřich řeč. Langenstein de Hassia byl professorem ve Vídni; ruk. níže zve jej i doktorem pražským, snad chybou. Nicméně proto uvádím spisy Jindřichovy úplněji. O jeho životě viz heslo Langenstein v Allg. Deutsche Biographie a Aschbach. Geschichte der Wiener Universität, str. 397.

f. 112[b]—205[b]. Rozl. traktaty: Meditaciones b. Augustini; Soliloquia b. Augustini; Liber H. Blosnensis; Beatitudines; Querimonia spiritualium de secularibus.

f. 207[a]—228[b]. „Queritur questio: intelligendum sit, quod in persona domini nostri Jhesu Christi est verus deus et homo et deus vbique est et tamen humanitas Christi vbique non est × si quis episcopus dampnatur."

f. 229[b]—237[b]. (Kázaní *Jindř. Langensteina de Hassia*) „In sudore wltus tui vestieris × Sermo iste compilatus est per magistrum Heynricum de Hassia, sacre theologie professorem et pragensem doctorem."

Bylli praž. doktorem, nelze zjistiti; v seznamu Mon. univ. prag. není.

16. 346.

pap. a perg. XV. stol., l. 296, pův. i nově číslovaných, 287 × 207 *mm*. Desky pův. dřev., potažené růž. koží. Na štítku TRAC(tatus). Psáno ve 2 sloupcích po 40 řád. Nadpisy a stigmata červeně, inicialy červeně a modře.

Obsahuje 20 theolog. traktátů. Mezi nimi:

49^{a1}—52^{b1} Sermo de nouem alienis peccatis. „Ab occulitis meis munda me × Explicit sermo magistri *Mathei de Cracouia* de nouem alienis peccatis."

Mat. z Krakova, prof. theol. na univ. pražské, † r. 1410 jako biskup ve Wormsu. Viz Sommerlad, Matthäus von Krakau, 1891, a čl. Flajšhansův ČČM. 1905, str. 27.

17. 350.

pergam. XII. stol., l. 147, pův. paginace, 356 × 264 *mm*. Desky pův. dřevěné, potaž. pergamenem, o hrubém mosazném kování. Na štítku polozašlý pozdější nápis: „BEDA de tabernaculo libri tres." Krásné písmo ve 2 sloupcích. Inicialy modré a červené. Někdy majetek kláštera v St. Celle.

f. 1^{a}—95^{b2}. Libri tres uenerabilis Bede presbiteri de tabernaculo; Exposicio Rabani episcopi super librum Judit; Verše leoninské.

f. 95^{a1}—131^{b2}. Liber de tribus precipuis circumstanciis gestorum, id est personis, locis, temporibus.

Chronolog. tabulky jdoucí až do r. 1577, vyplněné (mimo XVI stol.) událostmi císařů a papežů. Mezi nimi, krátké zápisy z Durynk, Míšně, Čech.

864 Huni conuenerunt

994 Sanctus Adalbertus patitur.

Zápisy po XII. stol. připisovány byly asi brzo po událostech, a to na l. 127^{b} z let 1346—1430. Později přidány byly do knihy ještě listy 128—131; po r. 1437 opsal někdo na str. 128^{a} některé záznamy, jež nalezl na str. 127^{b}, a to najednou, při čemž lecco proměnil.

Koncem XV. stol. zapsala jiná ruka do původního textu na rasury zápisy třetí z let 1086—1378.

Zápisy všecky otiskl Mencken, Scriptores rerum Germanicarum I. (1728) str. 435—445 v oddílu Chronicon Vetero-Cellense, ale bez rozdílu, kdy co zapsáno. Proto otiskuji pod čarou zprávy opětně, a rozdružené.[1])

---

[1]) Zápisy původní na str. 127^{b}:

1346. Hoc anno in die Magni transfixus fuerat rex Bohemie (Johannes, přips. později) a rege Anglie.

1394 Captus est rex Bohemie a suis baronibus.

1398. ind. 6. Wilhelmus marchio intrauit Bohemiam cum exercitu valido et ferarium regis ante Pragam deuastauit ac percussis plurimis militibus prospere reuertitur.

[1]) Zápisy opsané po r. 1437 na l. 128^{a}.

(není)

(totiž)

Wilhelmus marchio cum magno exercitu Bohemiam intrauit et ante Pragam per mensem iacuit et plures milites ibi percussit et ferarium regis deuastauit. Cum salute reuertitur.

18. 486.

pap. XV. stol., l. 276, pův. pagin., 308 x 210 *mm*. Desky pův. dřev., potažené černavou koží. Na štítku: TABVLA. Na předním přídeští: „Tabula ad partes

— — - — -

1400, 8 ind. Wilhelmus marchio obsedit Donyn et Kunigisteyn et ambo obtinuit.	Dominus Wilhelmus atd.
1402, 10 ind. Eodem anno captus est Wenceslaus, rex Bohemorum, a fratre suo, rege Ungarie, et captivus ab eo ablatus Wiennam; tandem in specie serui euadit et ad proprium regnum reuertitur.	Captus est predictus rex Bohemorum, nomine Wenceslaus, a carnali fratre, Ungarie rege. Et ductus ab eo Wyennam ibique in captiuitate tentus per annum et aliquid tempus. Qui tandem in specie (servi, pozd. přips.) per Misnenses euasit sicque reuersus in regnum suum.
1409, 2 ind. Inicium studii Lipcensis et expulsio magistrorum et studentum a Praga.	(totéž)
1414, 7 ind. Incipit nimis seuire heresis Bohemorum.	(totéž)
1421, 14 ind. Bellum fuit foris Brux, in quo Fridericus marchio triumphat contra hereticos.	Nonas Augusti in die sancti Dominici, que fuit III feria, conflictus fuit foris Brüx, in quo Fridericus marchio triumphat contra hereticos.
1426, 4 ind. Ante oppidum Awsk fit conflictus. Nostri vertuntur in fugam et plures suffocantur.	Hoc anno ante oppidum atd.
1428, 7 ind. Bohemi heretici bis intrauerunt Misnam.	Bohemi heretici hoc anno bis intrauerunt terram Misnensem. Item Czadel combusserunt et duos fratres occiderunt.
1432, 10 ind. Facta est inundacio aquarum et dirupit pontem pragensem, misnensem et dresnensem et molendina.	(totéž)
1434, 12 ind. Ex disposicione concilii Basiliensis congregauerunt principes Bohemie et Praga exercitus contra hereticos campestres et interfecerunt ex eis XIIII milia de principalioribus, qui a principio rexerunt et steterunt in heresi. Eodem anno omnes nobiles et ciuitates predicti regni spoponderunt se velle subicere imperatori Sigismundo.	(není).

Zápisy z konce XV. stol.

1086, 9 ind. Bohemia fit regnum, antea ducatus, sub Henrico Tercio, imperatore Romano. Henricus 3us imperator Maguncie in presencia electorum tam spiritualium quam secularium principem Wratislauum, ducem Bohemie, magnifice decorauit; coronam regalem capiti suo imponens sublimauit in regem, precipiens archiepiscopo Treuerensi, vt Prage in ecclesia metropolitana iuxta morem vnccionis Romanorum regum, hoc est in capite, pectore, intra et trans scapulas atque manus vngat in regem et ipsum regalibus insigniis in proprio suo regno decoret. Quod et fecit et tam ipsum quam uxorem suam coronis regalibus insigniuit, que vnccio iuxta morem Romanorum

transcripta beati Thome domini Nurnbergensis". Psali rozliční písaři. Čech se týká jen část.

f. 49ª—60ª. Bulla domini *Nicolai Cuse* cardinalis . . „Boemis missa super reprehensione communionis sub utraque specie: „Nicolaus etc gubernatori, consilio, regentibus et vniversis incolis regni Bohemie etc. Voluit divina pietas × triumphantem pertingere mereamur gracia domini et saluatoris nostri Jesu Christi semper benedicti. Datum in civitate mea Brixiensi, 11 Oct. 1452."

Není ani v Palac. Urk. Beiträge ani v musej. diplomatáři.

f. 63ª—79ª. Process proti Řeh. z Heimburka a Sigmundovi hr. Tyrolskému.

---

regum in coronacione singulorum regum Boemie in eius perennem memoriam iugiter obseruatur. Idem rex fundat ecclesiam Wissegradensem magnifice et ibidem requiescit in domino; sedes est patriarchalis (fol. 124ᵇ).

1208, 11 ind. Fundatum est monasterium in Ozzeck per dominos de Rissenbergk (f. 125ᵇ).

1253, 11 ind. Obiit Wenceslaus rex Bohemie, pater Ottakari. Sepultus Prage apud sanctum Franciscum in loco sue fundacionis. Hic rex clara dictus memoria, lesione ramusculi in venacione perdiderat oculum, ideo permansit monoculus vsque ad mortem (f. 126ª).

1278, ind. 6. Ottakarus, gloriosissimus Bohemorum rex quartus, occisus est in bello a Rudolpho, rege Romanorum, prodicione et tradicione Milote, capitanei sui, qui contra regem Ottacarum corde raucionem et odium gerebat antiquum, quem tamen tempore rex per totum marchionatum Morauie constituit capitaneum. De cuius tamen morte vehementer doluit Rudolphus rex Romanorum. Sic ergo rex Boemie occisus Pragam deducitur et in pragensi ecclesia honorifice sepelitur.

Secundi anno regni ipsius intrauit idem rex potenti manu Prussiam et conuertit eam ad fidem christianam. Et castrum et ciuitatem fundauit in sui memoriam vocans Montem regalem alias Kunigsberg. Et ne redirent ad vomitum, dedit terram Ordini cruciferorum de domo Theutunica. Et reuersus est feliciter Bohemiam.

Hic rex fundauit monasterium ad Sanctam Coronam ordinis Cisterciensis (f. 126ª).

1304, ind. 2. Wilhelmus abbas Cellensis submersus fuit in Albea in aula regali (126ᵇ).

1305, ind. 3. Wenceslaus, rex Bohemie sextus, filius Ottakari obiit, sepultus.

1306, ind. 4. Wenceslaus, filius eiusdem, iuvenis, rex et unicus heres, occisus est in Olomitcz anno etatis sue XVII, nullo herede relicto, eo tempore, quo voluit procedere ad bellum. Ideo nepotes post eum regnare inceperant in Bohemia, videlicet Johannes, pater Karoli, qui duxit sororem suam, atque Rudolphus, filius Alberti, regis Romanorum, mortuus anno primo, sepultus Prage in castro. Postquam rexit Johannes, pater Caroli, qui fuit filius Henrici Sexti imperatoris et dux Lucenburgensis (126ᵇ).

1347, ind. 15. Ludouicus imperator, dux Bauarie, fuit occisus in bello a Karolo, rege Boemie, qui ei successit in imperio (127ª).

1378, ind. 1. Obijt astutor Karolus imperator et rex Bohemie, qui multa memorabilia gessit per astutiam suam, vt videtur in cronico suo nostro. Epitauium eius scriptum Prage supra kapellam· Karolus augustus celo terreque venustus, clauditur hac archa princeps mundique monarcha (127ª).

f. 79^b—81^a Hec responsio data est oratoribus regis Bohemie per S. D. N. dominum Pium papam II. anno 1462 ultima die Marcii. „Superioribus diebus."

Týž kus v č. 183 a 177.

f. 81^b—82^a. Bulla vnionis illorum, qui communicant sub utraque specie. „Pius episcopus etc venerabili fratri Caspari: Hoc habet assidue meditatio cordis nostri × donec ad vnitatem vniversalis ecclesie redierint. Rome, 1462, 7. Kal. Mai" (25. květ.)

Nenašel jsem ani zmínky o ní u Palac., v mus. diplom., ani ve sbírkách slezských.

f. 82^a—83^b. Concordia dominorum principum ac regis Bohemie ac Polonie in Glogauia facta anno ɔc sexagesimo secundo.

Cituje Pal. Děj. IV., 181. Opis v diplom. musejním. Jest i v ruk. kapituly sv. Víta 919.

f. 85^a—268. Pogia Florentského o výmluvnosti. Úmluvy r. 1460 mezi Albr. Braniborským a Ludv. Bavorským..

19. 537.

pap. XV. stol., l. 378, nečíslov., 317 × 210 *mm*. Desky pův. dřev., potažené koží zelenou. Na štítku: IERONI. Psáno ve 2 sloupcích, vyznačených pérem 233 × 65—68 *mm*, po 50 řád. Záhlaví, čísla kapitol, inicialy, stigmata červeně; někde inicialy nevypsány. Psali rozliční písaři, f. 1—215, 370—375 bratr Alexius v Lubnicích. Prázdny 1^{a_1}—1^b, 378. Někdy majetek kláštera v St. Celle.

f. 1^{a_1}. Index, 2^{a_1}—106^{a_2} Johannis Andree Jeronimianum opus, 106^{a_1}—112^{b_1} Meditaciones b. Anselmi.

f. 112^{b_2}—125^{a_1}. Sequitur tractatus contra Roccicanum de communione laycorum sub vtraque specie „*Franciscus de Tholeto* Johanni de Rokiczana salutem × Explicit Franciscus de Tholeto contra Rokiczanum Johannem de communione plebis sub vtraque specie. Finitus in Lubnicz per me fratrem Al., sabbato ante Letare, hora XI, anno domini M°CCCC°LXI°".

Znám v kolika rkpech., též v Břevnově. Zíbrt III., 2825.

f. 125^{a_1}—146^{a_1} Sequuntur sermones XII de duodecim signis, 146^{a_2}—201^{a_2} Tractatus de audiendis confessionibus, 201^{a_2}—215^{b_1} Ordo viuendi deo eximii doctoris s. Jeronimi, 215^{b_2} Registrum, 216^{a_1}—217^{a_2} Epistula domini nostri Jhesu Christi de celebracione sabbati et festis sanctorum, 217^{a_2}—217^{b_2} Exposicio misse et canonis breuissima, 218^{a_1}—$241_b{}^2$ Speculum sacerdotum Andree de Cocorschino archidiaconi Cracoviensis, 242^{a_1}—358^{b_2} Compendium theologice veritatis doctoris Hugonis de Argentina, 359^{a_1}—360^{b_2} Registrum, 361^a Promeditanda ante missam fratris Bonaventure cardinalis.

f. 361^{b_1}—370^{b_2}. (Dyalogus *En. Silvii* contra Georgium) „Reuerendissimo etc. Johanni de Caruaiali etc. × Explicit Dyalogus Enee, episcopi Senensis,

contra Georgium, gubernatorem Bohemie regni, et contra Thaboritas de communione vtriusque speciei."

Tišť. v listech En. Silvia č. 130.

f. 370^{b_1}—375^{b_1}. Sequitur tractatus de electione perfidi heretici Girsick in regem Bohemie. „Ordo racionis × Et sic est finis huius operis. Acta sunt hec et composita Wratislauie, anno domini M⁰CCCC⁰LX primo et scriptum in Lubnicz anno domini M⁰CCCC⁰LXV⁰, feria quarta post Conuersionem sancti Pauli apostoli, hora nona ante meridiem."

Traktát *Mik. Tempelfelda*, vyd. Jordan, Königthum G. v. Podebrad, str. 372 až 388. (Zíbrt III., 3828.)

f. 376^{a_1}—377^{b_1}. „Incipit tractatus contra Wiclefistas. Et primo queritur, vtrum sit mortale peccatum ecclesie non obedire × gradus sui sacerdotii periculo subiacebit."

Traktát nebylo mi lze určiti.

20. 588.

perg. XV. stol., l. 144, nepagin., 410 × 302 *mm*. Desky pův. dřev. bez povlaku. Na štítku lze čísti jen MATHE; k vazbě užito pergam. ústřižků lat. XII. stol. Psáno širokou frakturou ve 2 sloupcích, vyznačených perem, 265 × 82—85 *mm*, o ± 38 řád. Na 1 listě písař vynechal prostoru 85 mm^2 pro velkou inicialu, počátek nadepsal kapitálkami; další odstavce počínají prostou inicialou červenou a řádkem menšího písma kapitálního. Stigmaty a podtržením červeně vyznačeny počátky vět.

„[D]omine exaudi oracionem meam et clamor meus. Hic incipit tercia pars Psalterii, que vocatur tercia quinquagena. Postquam enim duas huius libri quinquagenas, id est centum psalmorum exposicionem vtramque euasiue et negligenter transcurri, iam benigna dei fauente clemencia vltimam eiusdem Psalterii aggredior quinquagenam et residuorum quinquaginta psalmorum exposicionem × semper subvenit deuote eum requirentibus."

Jest 3. část neznámého dosud díla *Matouše ze Zbraslavě*, theologa učení pražského v letech 1407—8. Viz čl. Flajšhansův v ČČM. 1905, str. 29. Prvních částí výkladu v lipské knihovně není.

20., 21. 589, 590.

perg. 2 svazky téhož díla XV. stol., l. 280 a 170 (číslovány jsou však pouze quinterny), 355 × 260 *mm*. Desky pův. dřev., potažené rudohnědou koží, na níž v routovém mřížování střídají se herald. lvi a orlice, v okrajním rámci lilie. Na štítku zbytek titulu: MATHei. Na zadní desce přilepen proužek pergamenu s lat. textem XII, stol. Psáno ve 2 sloupcích, vymezených pérem, 250 × 70 *mm*, prům. o 45 řádcích. Oddíly počínají inicialou, prostou nebo dvojbarevnou, kolem inicialek rozviliny, provedené pérokresbou. První řádky větší literou;

počátky vět označují rudá stigmata v písmenech. Psal Mikuláš Schönau z Torgavy. Někdy majetek kláštera v St. Celle.

f. 1^{a1}. Reuerendo in Cristo patri ac domino, domino Vincencio, abbati monasterii Veteris Celle (následuje předmluva).

f. 7^{a2}—280^{a2}. „Vt decet ympnus deus × Explicit prima pars huius exposicionis, scilicet exposicio ympnorum de tempore. Sequuntur ympni de sanctis."

f. 280^{b1}. „Sequitur secunda pars huius exposicionis, que continet ympnos de sanctis. Stephani primi martiris cantemus nowm canticum."

Končí se již ve sloupci 280^{b2} slovy „Iste enim Saulus erat," a svazek druhý počíná týmž úvodem:

f. 1^{b1}—140^{b2}. „Sequitur secunda pars huius operis, que continet ympnos de sanctis. Stephani primi martiris × Explicit exposicio ympnorum ordinis Cisterciensis, edita et lecta per fratrem Matheum de Aula Regia, monachum prefate ordinis, sacre theologie professorem arciumque magistrum, licet indignum, ad honorem dei omnipotentis et sancti ordinis Cisterciensis utilitatem. Finita autem est hec compilacio per eundem anno domini M° quadringentesimo vicesimo tercio, in festo sancti Thome de Aquino, doctoris eximii, quod videlicet festum tunc accidit in dominica, qua in ecclesia dei cantabatur Oculi mei, scilicet Nonas Marcii. Deo laus et gloria Cristi. Laus et gloria deo sit in secula. — Explicit liber iste per manus Nicolai Schonaw de Torgaw. Finito libro sit laus et gloria Cristo. Finito libro saltat scriptor pede leto."

Neznámé dosud dílo *Matouše ze Zbraslavě.* V předmluvě dedikuje dílo opatu starocellskému z vděku za ochranu; pobýval tedy asi v jeho klášteře. Srv. citovaný článek Flajšhansův v ČČM. 1905.

f. 141^{a1}—169^{b2}. Prolog sv. Bernarda a Život sv. Malachia biskupa, Prolog a Život sv. Ethimunda, arcib. canterburského.

22. 595.

pap. XV. stol., l. 267, pův. paginace (ale vytrženy l. 27, 39, 40, 155, 243; přeskočeny 25, 188), 212 × 143 *mm.* Desky pův. dřev., potažené tmavohnědou koží. Přídeští první odtrženo. Zadní tvoří perg. dvoulist XII. stol. z písma sv. Na předsázce index. Prázdny 28, 38^{b}, 70, 94, 129, 130, 154, 168, 169, 218^{b}, 219, 242—245, 261—267.

Obsahuje 24 rozl. traktátů; Čech se týkají:

f. 1^{a}—17^{a}. „Incipit liber *M. Heynrici* de *Hassia* de discretione spirituum × posse retineri. Deo gracias."

Týž kus v č. 273.

f. 23^{a}—27^{b}. „Incipit declaracio quedam eximii et deuotissimi doctoris, domini magistri *Hinrici de Hassia* Parisiensis super quadam philosophia, ut

patebit inferius. XI c. Zacharie profete de ultimis temporibus × contra legem vtique certe et contra."

Jest z četných jeho kázaní.

f. 123ª—127ª. „Incipit epistula de gestis et factis Jeronimi, in Constansiensi concilio ab ecclesie et prelatis tamquam hereticus condempnati et tandem combusti, quondam consocii et sequacis Johannis Husz de Praga, similiter in Constancia velut hereticus igne consumpti. *Pogius* suo Leonardo × Deo gracias. Explicit."

Viz totéž v č. 179.

f. 170ª—199ª. „Incipit tractatus magistri *Mathei de Cracouia*, episcopi Wormaciensis, tractans de altricacione racionis et consciencie super celebracione missarum siue eciam sacre communionis: Mvltorum tam clericorum quam laicorum querela. × Explicit libellus magistri Mathei de Cracouia, episcopi Wormacensis, tractans de altricatione racionis et consciencie super celebracione misse siue sacre communione."

Viz Sommerlad, Matthäus von Krakau, 1891 a čl. Flajšhansův v ČČM. 1905, str. 27.

f. 220ª—231ᵇ. Prologus speculi anime, editi a magistro *Henrico de Hassia* incipit. „Anima mea × Explicit hic anime speculum, quo te videt in se. Qui facis, ut per te sistat, requiescat per te. Pertinet Thome de Cornucervino."

Tišt., viz Haín 8401.

23. 602.

pap. XV. stol,. l. 389 pův. pag., 300 × 212 *mm*. Desky pův. dřev., potažené vyrudlou koží. Na štítku BENE. Psáno ve dvou sloupcích v rubrikách 214 × 64 *mm*, rozličnými písaři, počátek v září r. 1431. Prázdny l. 55—74ᵇ, 163—170, 272—280, 298—302.

f. 1. index, 2—43ª De sancta Trinitate . . per Benedictum, abbatem Marsilie.

f. 44ª—55ª. (Consideraciones) „Congratulatur vestre deuocioni × salutem prestante eodem, qui est vnus deus in secula. Amen."

Anonymní traktát, jejž nebylo lze zjistiti.

f. 75ª—95ª. De autoritate ecclesie Stephani contra Bohemos. „Quia teste beato Augustino × pastor pastorum Jhesus Christus in secula benedictus."

Traktát *Štěp. z Pálče*, známý, ale nevydaný. Viz Fikrlův výčet spisů Pálčových ve čl. Čechové na koncilu Kostnickém v ČČH. 1903, str. 430.

f. 95ᵇ—114ᵇ¹. „[T]ibi dabo claves regni celorum × qui illas claves in ara crucis fabricauit, in secula benedictus. Amen."

Traktát *Štěp. z Pálče*. Viz tamže.

f. 114^{b1}—127^{b1}. Incipit tractatus de portis inferi: „Porte inferi non prevalebunt × Explicit tractatus de quatuor portis inferi in quatuor articulos bohemorum *M. Stephani Palecz*, quos usque ad mortem inclusiue defendere voluerunt, cum eorum sufficienti redargucione anno domini M⁰CCCC⁰XXI⁰."

Viz tamže a ČČM. 1895, str. 450. V univ. knihovně pražské IV. H 17.

f. 129^{a1}—162^{b2}. „Utrum quilibet christianus teneatur adorare nomen Jhesus × applaudens nomini Jhesu Cristi."

Trakt. anonymní a neznámý.

f. 171^{a1}—257^{b1}. „Debemus invicem diligere × et dilectio perducat, qui sine fine viuit et regnat. Amen."

Traktát *Jana Hoffmanna* proti husitům. Zíbrt III., 337.

f. 257^{b2}—270^{a}. Conclusiones aliquot de sacramento Coene.

Anonym. a nezn.

f. 270^{a2}—271. Do officio dei parasceves Alberti Gnesnensis.

f. 281^{a1}—297^{b2}. Compendium de reprobacione articulorum hereticalium Bohemorum. „Quia sancta mater etc."

Tišt. Viz v č. 177.

f. 303^{a1}—336^{b1}. W a l d e n s i u m a r t i c u l o s (tak!) „Cum dormirent homines venit inimicus. × Expliciunt articuli hereticorum Waldensium et reprobaciones eorundem."

f. 336^{b1}—340^{b1}. D e i n t e r d i c t o. „Ad honorem dei et gloriosissime Virginis × Et sic est finis tractatus de interdicto, protinus fine sit laus Cristo. Amen."

f. 340^{b2}—347^{b1}. D e XII f r u c t i b u s c o r p o r i s C r i s t i. „In Apocalypsi legitur capitulo XII⁰ × ad quam nos perducet rex celorum. Amen."

f. 347^{b2} do konce. „P s a l l a m d e o m e o, q u a m d i u f u e r o. Scribitur psalmo XV⁰. Reuerendi patres et magistri × Et finita sunt collecta ista per Johannem Budaczsch anno domini M⁰CCCC⁰XXI⁰ in vigilia Ascensionis domini circa horam nonam."

24. 610.

pap. XV. stol., l. 183, 290 × 210 *mm*. Paginace původní, ale hned list první má č. 122, tak že rkp. je patrně II. svazkem. Desky nové. Psali dva písaři, první do str. 157^{a} v rubrice o 40 řád. 212 × 115 *mm*, kostí vymezené, druhý ve dvou sloupcích 218 × 60 *mm* o 55 řád., v rubrice pérem vyznačené. Záhlaví, čísla kapitol, stigmata červeně; inicialy nevypsány. Práz. 157^{b}, 205^{ab}.

f. 122^{a}—139^{a}. [T]ractatus declaracionis excessuum Magistri Johannis Rukizani coram rege ex parte decani pragensis. „[A]nno domini × contra Rokczanam."

Traktát *Hilaria Litoměřického*, týž jako v č. 177, 180 a 215.

f. 139b—157a. Tractatus Rackezane. „[I]n nomine domini Amen. Quia prima Johannis V⁰ scriptum est: Si testimonium × Explicit tractatus contra sex proposiciones apostatarum virorum inutilium, editus per reuerendum magistrum Johannem, archiepiscopum electum pragensem, in anno domini MCCCC⁰lXV⁰."

Odpověď *Rokycanova*, známá, nevydaná. Táž v č. 180.

f. 158a1—183a. Tractaculus katholicus triumphalis pro sacratissima et orthodoxa communione vnius speciei danda fidelibus populis contra tractatum Rokiczane, illam communionem impungnantem, editus in ecclesia Pragensi, feliciter incipit. Liber primus. Capitulum primum „Spiritus sanctus ecclesie sancte × Explicit tractaculus primus pro sacratissima et orthodoxa communione vnius speciei."

Odpověď *Hilariova* na spis předešlý. Vyd. r. 1485. Viz v č. 180.

f. 183a1—195a1. INcipit tractaculus secundus de obediencia sancta. Capitulum primum concernit proposicionem sextam; exemplum: quicunque facit contra preceptum pape, peccat mortaliter. „Omnium superius positorum × Explicit tractaculus secundus de obediencia sancta."

f. 194a1—204b1. INcipit tractaculus tercius, continens verissimas deducciones pro communione vnius speciei ad plebes fideles. Capitulum primum; exemplum: communio vnius speciei habet fundamentum a Christo domino et soluit instancias etc. „[E]vacuatis igitur sentinis × Explicit tractaculus katholicus pro sacratissima et orthodoxa communione vnius speciei danda fidelibus populis contra tractatum Rokiczane, illam communionem impungnantem, editus in ecclesia Pragensi, feliciter explicit. Laudetur sancta Trinitas."

Oba traktáty jsou pouze pokračováním prvního *Hilariova*.

f. 204b1 vyňatek ze zápovědi kalicha od koncilu Kostnického.

25. 611.

pap. sešit XV. stol., l. 24, 201 × 140, nečíslovaných.

f. 1. „Incipit epistola *Johannis Capistrani*, fratris ordinis minoris, de correctione Rockentzosis feliciter." [E]leganti uiro, domino N., dei sennatori (tak!) verbi in Praga, hec epistola detur, fratri in Cristo dilecto pro salute × reducere et hoc peto a te et ab omnibus uts."

26. 649.

pap. XV. stol., l. 165, nově číslovaných, 222 × 152 *mm*. Desky pův. dřev., potažené růžovou koží. Na štítku titul: TRACtatus contra Hussitas et Wickleffistas. Psali nejméně tři písaři.

f. 1—144^{b}. (*Jo. Hoffmann* Tractatus contra communionem laicorum sub utraque specie.) „Debemus invicem diligere × Explicit tractatus contra Hussitas et Wyclephistas."

Znám, ale netištěn. Zíbrt III., 337. Viz totéž v č. 576, 602.

f. 145^{a}—165. (Výklady nedělní.) „Postquam impleti sunt dies octo × Christus deus est homo."

Viz v č. 602. Končí se 4. neděli adventní. Původ nebylo lze zjistiti.

27. 661.

pap. XV. stol., l. 231, nově číslovaných, 295 × 201 *mm*. Desky pův. dřev., potažené bílou koží. Na přední desce na štítku zašlý titul: Tractatus de ordine moriendi . . decreti; zalepený štítkem jiným s písmeny DE OR . . Psáno ve 2 sloupcích, v rubrikách vyznačených pérem, 222 × 60 *mm* o 40 řád.; záhlaví, inicialy, stigmata červená. Prázdny l. 1, 109^{b}, 194^{a_2}—196^{b_2}, 226—231. Kniha vznikla v Čechách před r. 1409; potom náležela klášteru v St. Celle.

f. 1 (předsázka) a proužky vazby ve hřbetě jsou pořízeny z pergam. listiny lat., psané r. 1372, v níž Šimon místodržící, Vít z Dobřan, Petr Zderaz a jiní členové konsistoře pražské vyhlašují cosi o Janu, plebánu u sv. Petra na Poříčí v N. m. P., někdy děkanu boleslavském; jmenuje se též novom. měšťan Václav řeč. Bramburský.

Kanovníky nalézáme u Tomka DP. VI., str. 111, ale z let pozdějších; kněz Jan u sv. Petra je neznám.

f. 2^{a_1}—105^{a_2}. (*Johannis de Misa,* De bono ordine moriendi) „Incipit prologus in tractatum de bono ordine moriendi. Uenerabili domino et amico michi in Cristo carissimo, Helmoldo Glendenstede de Zoltwede, magistrali arcium cathedra sublimato sacreque theologie baccalaurio ac collegii illustrissimi domini principis, regis ac domini, domini Wenceslai, Romanorum ac Boemie regis, alme vniuersitatis Pragensis collegiato, Johannes de Misa, clericus humilis, vestre reuerencie orator, pragensis canonicus rectorque parochialis sancti Galli confessoris gloriosi Maioris ciuitatis Pragensis nec non eiusdem ciuitatis decanus, licet indignus, salutem et omne bonum."

f. 36^{b_1}. „Incipit tractatus de bono ordine moriendi. Nudus egressus sum × qui in Trinitate perfecta viuit et regnat Deus. Amen."

Spis dosud neznámý Jana ze Stříbra, 1401—1409 faráře u sv. Havla, Jan připomíná se už 1377 jako oltářník a později jako kazatel u sv. Mik. v St. m. P. Viz o něm též ČČM. 1905, 366.

f. 105^{b_1}—109^{a_2}, „Incipit planctus beati Bernhardi, quem habuit super fratre suo Gerhardo in sermone vicesimo sexto super cantica. Quousque dissimulo × finem modum, quem indixeris."

f. 110^{a_1}—159^{b_2}. (Glossarium ecclesiasticum) „Abstinencia sanat, quod superfluitas inficit × Zizania" etc.

f. 160^{a1}—194^{a1}. „Inter alia disputata ex parte haec questio versabatur, vtrum bonum ecclesiasticum seu clericum liceat alicui possidere × nunc autem summus lux in domino Jhesu Christo crucifixo, cui cum Patre et Spiritu sancto sit gloria et imperium in secula seculorum. Amen."

f. 197^{a1}—209^{a1}. „In nomine domini amen. Quia serenissimus princeps et dominus, dominus Wenceslaus, Romanorum rex et Bohemie rex, pro honore suo et regni sui de sano consilio dominorum baronum per suas litteras voluit et mandauit seriose, ut pestifera dissencionis materia in clero regni Boemie suborta investigatur × non pretermittas et de hoc satis."

Jest výpověď kommisse, nařízené r. 1413 králem mezi stoupenci a protivníky Husovými. Tišť. u Cochlaea str. 44—49. Tuto přidána k ní i polemika *Štěp. z Pálče* proti quidamistům, a j. výklady. Viz Tomek, DP. III, 539.

f. 209^{b1}—225^{b2}. „*A*lma et venerabilis facultas theologica studii pragensis × respondetur, quod Stanislaus est publice professus catholicam conclusionem contra XLV articulos superius positam et eciam publice professus est . . ." (neukončeno).

Jest asi dobré zdání fakulty theologické ze dne 6. února 1413, o němž viz u Tomka DP. III., 532.

28. 765.

Poznamenáno v příručním seznamu lipském omylem za bohemicum. Jest Summa fratris Monete contra utrosque Catharos, přepis z r. 1408.

29. 785.

pap. XIV—XV. stol., l. 366 nově číslovaných, 390 × 280 *mm*. Obsahuje Eusebiovu Historii Tripartitas a po ní na l. 177^{b2}—215^{b2} kroniku *Martina Polona* do r. 1264.

Vydání viz Zíbrt II., 2405.

30. 860.

pap. XV. stol., l. 289, nově číslovaných, 312 × 212 *mm*. Obsahuje životy svatých, na l. 218^{b}—260^{a} kroniku *Martina Polona* do r. 1272.

31. 866.

pap. XV. stol., l. 384, původní paginace (do l. 380), 300 × 212 *mm*. Desky pův. dřev., potažené bílou koží. Na štítku: „Sermones et questiones nec non collectiones quedam theologice facultatis." Psáno v rubrice 210 × 135 *mm*, pérem vymezené, o 22 řád. Inicialy černé a červené, nadpisy a stigmata červeně. Prázd. 371^{b}—372^{a}.

f. 1—241^{b}. Liber sermonum facultatis theologice studij lipcensis. Primo, sermo factus per magistrum Johannem Grosze.

f. 242^a—319^b. „Incipit liber questionum facultatis theologice et primum: Utrum ad veram resurrectionem" etc.

Kvestie z let 1434—1443. Mezi nimi f. 244^a—249^a:

„In aula magistri *Procopii de Cladrub* anno domini 1434: Ad honorem sanctissime benedicte Trinitatis × etate a mortuis resurrexit."

Prokop z Kladrub byl 1412—1413 děkanem artistické fakulty v Praze, professorem v Lipsku 1429—1434, r. 1436 opět kanovníkem pražským.

f. 320^a—324^b. „Scienti bonum et non facienti peccatum × intelligi commemorasse sufficiant."

f. 325^a—351^b. „Quesiuistis, reverende pater et domine collendissime, a nobis per vestre paternitatis officia, quid de materia libelli, qui incipit Scienti bonum × que recta sunt pariter et agendum Amen."

f. 351^b—371^a. Articuli XXX oblati episcopo Hauelbergensi (anno 1386), Determinacio doctorum studii Erfordensis, „Queritur, vtrum Xpristus omnem sanguinem, qui de corpore suo effluxit, in eodem corpore hora ressurectionis sue glorificauit × pastores dyaboli post modum uigilabunt."

Skladatelé neznámi.

f. 373^a—380^b. Cum olym in studio pragensi multarum questionum ventilaretur strepitus pertinaxque pugna opinionum × submitto pijs et benivolis correctionibus."

Traktát o krvi páně, o téže otázce jako předešlý, psaný po zahájení koncilu Basilejského, jak se zdá, od Čecha.

32. 919.

pap. XV. stol., l. 325, nově i původně číslovaných, 297 × 210 *mm*. Desky nové. Psalo několik písařů. Prázd. 10^b—13^b, 74^a—84^b, 154^a—156^b, 207^a—217^b, 305^b až 312^b.

f. 1—10^a (nové paginace) index.

f. 1—73^b. (Pův. paginace.) „Incipiunt capitula in tractatu sequenti de vsuris × Explicit tercia pars secunde partis de cupiditate secundum fratrem *Johannem de Capistrano* et finita sunt sabbato ante Invocauit me. Et si dominus exaudiret doctor uie scriptoris muus (tak!) sit bos bonus et equus viuus.'

f. 85^a—116^a. Materiam subnotatam fr. *Johannes de Capistrano* proclamauit ad populum in Lypck per triginta sermones: „Sic erit consummacione seculi."

Nedokončeno. Poslední řeč na slova: Sedebitis super sedes XII iudicantes.

f. 121^a—132^b. Epištoly, počínaje první nedělí adventní; epištoly za mrtvé; jména biblických knih.

f. 133^{a1}—152^{a2}. (Bulla aurea Caroli IV.) „In nomine sancte et individue Trinitatis. × erudiri. Finis."

Tišť. Viz v č. 179.

f. 157ª—305ª¹ historie o sedmi mudrcích, legenda o třech králích, historie římských císařů.

33. 938.

pap. XV. stol., l. 114 nově číslovaných, 290 × 220 *mm*. Desky nové. Psáno ve 2 sloupcích v rubrikách, pérem vyznačených, 197 × 62 *mm*.

f. 1ª¹—59ᵇ². „Incipit Summa siue formularius curie episcopalis, quo vtuntur officiales Pragenses, Wraczlauienses, Olomucenses et ceteri × vires vestras gerenti etc."

Jest formulář bisk. Jana ze Středy, jenž jmenuje se nejčastěji jako mandant. Na l. 11ª přichází p. Boček, 11ᵇ proces proti Beneši de Vosaria a Hájkovi, 16ᵇ pře proti Petru písaři, jenž nedostál závazku, že napíše knihu; 19ᵇ bulla pap. Bonif. IX. biskupům olomouckému a litomyšlskému; 21ª list Anežce, abatyši u sv. Jak. v Olomouci, 22ᵇ list Jana biskupa. Alb. biskupu litomyšlskému z r. 1402 atd.

Ježto listy tyto nevyskytují se ve známých formulářích Janových, je sbírka lipská asi redakcí dosud neznámou.

f. 60ª—111ᵇ. Processus judiciarius consistorii Wratislauiensis.

f. 111ᵇ—114ª. Rozl. lat. a něm. recepty.

f. 114ᵇ. Platy kostela Herczeberského.

34. 1037.

pap. XIV. stol., l. 226, nově číslovaných, 310 × 223 *mm*. Desky pův. dřev., potažené požloutlou koží. Na šítku zašlý nápis. Na přídeští poznámky, týkající se školství, a přísloví. Text psán v rubrice, vyznačené pérem, 215 × 134 *mm*, v hor. rohu orientační poznámky, po krajích marginalie. Knihu daroval r. 1491 dr. Leonhard Meseberg z Lipska knížecí kolleji. Práz. 143ª—144ᵇ, 223ᵇ, 224—226.

f. 1—142ᵇ. „Incipit lectura primi libri decretalium: Inuocaui nomen tuum × et ea, que indixi post hostem in capitulo de hoste."

f. 145ª—223ª. D e o f f i c i o l e g a t i: C o n t i n u a t u r hec rubrica ad precedentem in hunc modum × Expliciunt reportata super primum liberum decretalium, scripta ab ore reuerendi domini *Bohuesslay*, decretorum doctoris, decani pragensis, per manus Bertoldi Schinke de Sceenwijt, baccalaurei in decretis in studio pragensi anno domini MºCCCºLXXXVII, feria tercia ante Omnium sanctorum. De quo gloria, laus et honor tibi sit, rex Criste Redemptor, per infinita seculorum secula. Amen."

Ani dr. Bohuslav ani bak. Berthold nejsou zapsáni v seznamech, vyd. v Monum. univ. prag. O Bohuslavu zmiňuje se Flajšhans v článku svém v ČČM. 1905 str. 24.

35. 1090.

pap. XV. stol., l. 306, nově pag. Desky pův. dřev., potažené bílou koží. Od l. 124 psáno ve 2 sloupcích. Rozl. písaři. Práz. l. 12, 22ᵇ—24ᵇ, 47ᵇ—48ᵇ, 224. Čech se týká:

f. 1—11ª. Bulla aurea, data a Karolo 8 super electione imperatoris. „In nomine × erudiri. finis."

Viz v č. 179, 938.

f. 225ª—296ª. Chronicon Martini penitenciarii pape.

Kron. *Martina Polona* jako v č. 785, 860.

f. 298ᵇ—306. Prodloužení kroniky Martinovy do r. 1471; v tom kratičké a bezvýznamnné poznámky o Karlu IV., o založení university pražské, o Václ. IV., Sigmundu, o upálení Husově a Jeronymově, o válce husitské, o Albrechtu etc.

36. 1091.

pap. XV. stol., l. 207, nově číslovaných, 210 × 145 *mm*. Desky pův. dřev., potažené hnědou koží. Na štítku: AVR. Na přídeští index. Psal kolikerý písař. Nadpisy a stigmata červeně. Prázd. l. 1ª, 158ᵇ, 163—164, 213ᵇ.

f. 1ᵇ. Registrum auree bulle.

f. 2ª—25ᵇ. Aurea bulla Imperatoris Karoli Quarti (počátek).

Viz v č. 179, 938, 1090.

f. 26ª—158ª. Dialogus de virginitate et magisterio, Epistola beati Augustini ad comitem, Alberti de modo loquendi et tacendi, Problemata Secundi philosophi, Commonitorium simplicium de modo confitendi, Quedam oraciones profundissime, Scripta sanctorum doctorum super oracione dominica.

f. 159ª—162ᵇ. Dokončení zlaté bully.

f. 165ª—188ᵇ. De cotiano usu tabularum iuris canonici.

f. 189—213ª. Rozličné listy lat. a něm.

1. Král Sigmund z Kostnice 1416, 4. září stavy české napomíná, aby se varovali kacířství.

Správné datum je 1417. Viz Altmann, Regesta Imperii XI, 1. str. 180.

2. Z Kostnice, 1417, 23. břez. Sigmund doporučuje neofytu Bartoloměje hr. z Betsaidy.

Není v regestech Altmannových.

3, 4. V Praze, 1416, 25. říj. Václav IV. a Konrád arcibiskup doporučují touž osobu.

5. Na Vyšehradě, 1420, 23. dub. Podkomoří Václav z Dubé nařizuje městům a klášterům v Žatecku, aby sebraly platy pro vojsko královo.

6. Sultán Babylonský papeži.

7. = 1., německy.

8. Bez m. a data. Sigmund Pražanům, kárá jich kacířství.

9. Bez m., 1419. Sigmund Václavu IV., aby nepovoloval kacířům.

10. Bez m., 1419, Sigmund volá Viléma, lantkraběte Durynského, ku pomoci proti českým kacířům.

11. V Praze. Bez data. Lenní list na dvůr v Nečabilicích (?), daný Petru Frassovi z Kadaně.

12—15. Čtyři dopisy, jimiž město české žádá měst jiných, aby vyhlásila veřejně jeho privilegia, daná od krále Otakara.

16.—17. Bez m., 1419. Sigmund Kadaňským; žaluje na odpadlictví Čeňka z Vartmberka, Oldřicha z Rožmberka a Prahy; žádá, aby Kadaň setrvala u věrnosti, že co den očekává silné vojsko.

18.—20. Z Vratislavě, 1419. Sigmund třemi listy do Žatecka zapovídá wyclifismus; nemohou-li obyvatelé čeliti kacířům, ať vyžádají si pomoc od Čeňka z Vartmberka; sám brzo přijde, aby se uvázal v království a nepokoje potřel.

21.—22. Z Prahy 1420. Čeněk z Vartmberka a jiní Kadaňským; žalují na krále Sigmunda a vyzývají hrozebně Kadaňských k odboji proti němu. — Kadaňští odpírají.

f. 214—216ᵃ. V Řezně 1427, 20. února. Biskup Jan vyhlašuje bullu papežskou proti českým kacířům.

Listy většinou dosud neznámé.

37. 1092.

pap. XV. stol., l. 382, nově číslovaných, 315 × 216 *mm*. Desky dřevěné, pův., nyní nově převázané. Na štítku počátek zašlého nápisu: „De negociis ecclesie". Vnitř na desce přední přilepen kus prvotní obálky s nápisem „Iste liber pertinet ad librarium collegii maioris studii Lipsiensis." Na zadní desce přívěsek: Johannes Crusze ligauit in Lypck anno domini 1412⁰. — Psala kolikerá ruka v prostoře 252 × 154 *mm*, vyznač. pérem. Inicialy, stigmata, podtrhující čáry červeně. Četné okrajní poznámky utrpěly novou ořízkou. Prázdny 10^{b}, 19^{ab}, 83^{a}, 84^{b}, 133^{b}, 379^{b}, 382^{a}. — Užil a cituje hojně Palacký. Kodex doplňuje se obdobnými dvěma v knih. lobkovické v Čechách a třetím ve Zhořelci (Zíbrt III. č. 3578, a 3579).

f. 1^{a}—3^{b}. Index. De negociis ecclesie vniversalis et de bohemicis ab anno domini 1457⁰ usque ad annum 1475.

f. 4^{a}—110^{b}. Přes 50 kusů listin a akt říš. sněmů; jednání kurie o sjednocení s Řeky; pokusy o kříž. výpravu proti Turkům, processy Řehoře z Heimburka, arcikn. Sigmunda Tyrolského, mohuckého arcibisk. Dětřicha z Isenburka a j. z l. 1450—64. Mezi nimi

f. 13^{a}—13^{b}. De prostratione Turcorum in regno Hungarie anno domini 1456.

Dopis Jana Goldenera, psaný Matouši Šlikovi z Vídně, den Nalezení sv. Štěpána.

f. 111^{ab}. Ve Vratislavi, 1456, f. 4. post Misericord. Administratoři biskupství žádají universitu v Lipsku, aby stvrdila jim listiny odpustkové, dané od Pia II. a Pavla II. — Universita posílá jim vidimus.

Regest ve Script. rerum Sil. IX. č. 271.

f. 112ᵃ—115ᵇ. Bez místa, 1463, 4. Idus Novemb. Bulla, hlásající kříž proti Turkům.

Zmínka ve Ss. rr. Sil. IX. č. 202.

f. 116ᵃ—118ᵃ. Ve Vratislavi, 1464, 20. led. Legát Jeronym vyhlašuje do Sas, Branibor, Míšně bullu Pia II. o výpravě proti Turkům.

Není ve Ss. rr. Sil.

f. 118ᵃ—119ᵃ. Tamže, bez data. Legát Jeronym vyzývá něm. knížata k výpravě proti Turkům.

Není ve Ss. rr. Sil.

f. 119ᵇ—122ᵃ. Listiny odpustkové, dané Vratislavským od Pia II. r. 1461 a 1463 a od Pavla II. r. 1464.

Tišt. ve Ss. rr. Sil. VIII. č. 56, 57, 154.

f. 122ᵇ—123ᵃ. Bez míst. a d. Císař Fridrich knížatům a pánům do Slez a Lužic. Ohlašuje sesazení Jiřího z Poděbrad a vyzývá je, aby poslouchali papeže a s Jiřím nečinili míru.

Nenalezl jsem v přístup. tišt. sbírkách.

f. 123ᵃ. 1468, 9. dubna, v Požuni. Tas biskup Olomoucký legátu Rudolfovi o svém poslání do Uher.

Tišt. v Pal. Urkund. Beiträge zur Gesch. Georgs v. Poděbrad, č. 440.

f. 123ᵇ. Ve Vratislavi, 1468, 2 f. Pasche (18. dub.). Legát vyhlašuje, že král Matyáš slíbil pomoci.

Není ve známých sbírkách.

f. 124ᵃ—131ᵇ. Theodor Lelii, auditoris apostolici, ad blasphemias Gregorii Hemborcensis Responsio siue Defensio pro primatu pape. „Obtractantem se × Hec de primatu pape."

Tišt. u Goldasta, Monarchia II. 1595—1604.

f. 132ᵃ—132ᵇ. Concepta in dieta Ratisponensi anno domini 1471 indicta ad festum sancti Georgii et per imperatorem Fridericum prorogata (lat. a něm.).

f. 133ᵃ. Carmen de heresi Bohemorum. „Omnes christicole × conculcet exorate."

Tiskl W. Peiper. Viz Zíbrt III, 86, 2.

f. 134ᵃ—135ᵃ. Bulla aurea de electione regis Bohemie. „Karolus × regnorum nostrorum anno 2ᵒ".

Tišt. viz v č. 179, 938, 1090.

f. 135ᵇ. Král Ladislav Pohrobek Vratislavským o příhodách uherských

Tišt. Pal. Urk. Beitr. č. 103.

f. 136ᵃ. V Sieně, 1461, 19. dub. Pius II. Janu z Rožmberka, Zd. ze Šternberka, Jindřichu z Michalovic. „Venerunt ad nos oratores Georgi × apud nos et dominicam sedem conueniendam.

Tišt. P. Eschenloer (vyd. 1872) str. 41.

Bez m. a d. Pius II. do knížectví Svidnického. „Intelleximus, quem ad modum vnionem × graciam recepturi.“

Nezn.

V Sieně, 1459, 29. dub. Pius II. kanovníkům vratislavským: „Obedienciam et reuerenciam × fidem exhibeat.“

Tišť. P. Eschenloer (vyd. 1872) str. 42.

f. 136^b^. V Římě, 1458, 20. srp. Pius II. císaři o svém zvolení.

V Sieně, 1459, 29. dub. Pius II. kanovníkům vratislavským (týž list jako na str. 136^a^.).

f. 137^a^. V Římě, 1458, 29. srp. Pius II. císaři o svém zvolení širší zprávu.

f. 137^b^. Bez m. a d. Pius II. arcibiskupu magdeburskému o vyhlášení jeho volby.

f. 138^b^—140^a^. De Dacie et Bohemie regibus. Pět listů krále Kristiana I. Dánského, daných z Gottorpu.

a) 1461, 1. pros. Jiřímu z Poděbrad: „Intellectis rumoribus nouitatum × inimiciias nostras formidetis.“

b) 1462, 2. ledna, Jiřímu z Poděbrad: „Presentatis nouissime × integram fidem“.

c) 1462, 2. led. Zdeňkovi ze Šternberka: „Redeunte ad nostram regalem presenciam × integram fidem.“

d) 1462, 2. led., markraběti Braniborskému: „So als vns Hasso Qweis × sy guttilighen nachgebore“.

e) 1462 (den nezřetel.) témuž markraběti dává plnou moc k jednání s Jiřím z Poděbrad.

Všecky listy tuším dosud neznámy.

f. 140^b^—041^b^. V Triburu, 1461, 30. září. Pius II. arcib. magdeburskému posílá list pastýřský.

f. 142^a^—143^a^. Novitates de regno Bohemie anno 62^0^: „Proxima feria“.

Tišť.. Urk. Beitr. č. 281^a^.

f. 143^a^. Ve Vídni, 1444, 1. květ. Král Fridrich Alfonsu Sicilskému.

Ve Vídni (1444, 1. květ.) En. Sylvius, sekretář královský, Janovi Túškovi, protonotáři obce Pražské. „Video prope legoque.“

Tišť. v listech En. S. (vyd. basilej.) č. 70.

f. 143^b^. Ve Vídni 1442, bez d. dne. En. Sylvius Janovi, písaři plzeňskému. „Credo te virum bonum × accipies grauiora.“

Není v seznamu u Georg. Voigta „Die Briefe des Aen. Sylvius vor seiner Erhebung auf den päpst. Stuhl“ (Archiv für K. öster. Geschichtsquellen, XVI. 1856, 321—424).

f. 144^a^. —145^b^. Záznamy, komu z biskupů a patriarchů Pius II. psal.

f. 145^b^. (1462). Responsio regis Bohemie contra reuocacionem compactatorum per papam Pius 2^m^ factam. „Vos Bohemi scitis.“

Tišť. v Urk. Beit. č. 281*b*. V rkp. však jsou ještě glossy okrajní.

f. 146^a—171^b. Taxy za listy papežské, process Petra Starka, processy rozl. prelátů německých.

f. 172^a—173^b. Dědická úmluva mezi Lucemburky a Habsburky, učiněná v Brně, 1364 o sv. Skolastice. „Sint dem male × ist eynem Teile."

Tišť. Viz Zíbrt, II., 12759.

f. 174^a—177^b. „Sequitur historia flebilis valde super deuastatione illius prestantissime vrbis Constantinopolis × regnans in Trinitate perfecta unus deus in secula seculorum. Amen."

f. 177^b—178^b. Ve Vídni, 1456, 30. července. Pro magnifico domino Mattheo Slick, domino Noui Castri. Jan Goldener, děkan u sv. Štěpána, dává zprávu o boji Jana Huňada s Turky. „Magnifice ... multa ex finitiuis regionibus ad nos afferuntur × cum rerum novarum Vos scio esse cupidum. Valeat V. M."

f. 178^b—179^a. De triumpho christianorum contra Turcos, anno cc LXVI in professo Marie Magdalene. „Venerabilis domine de vindicia × reperiri cliens."

Anon. zpráva o vítězství bělehradském. Asi neznáma.

f. 179^b—180^a. „Magnifice domine, referebam me ad Hanus Frank × omnipotens sempiterne etc."

Anon. noviny (od Goldenera?) o přípravách proti Turkům. Asi neznámy.

f. 180^a—181^a. Novitates de Turcis, scripte per magistrum *Johannem de Praga,* astronomum imperatoris ad M. Nicolaum Gerstman. „Que de Turcis habemus × informacio faciam."

Z konce července 1456. Není u Potthasta Bibl. hist.; asi neznámo.

f. 181^a—195. Život sv. Hildegundy. Traktát z círk. práva. Akta něm. duchovních.

f. 196^a—205^a. Tractatus magistri *Nicolai Tympelfelt,* doctoris theologie vniversitatis Krakouiensis et canonici Vratislauiensis, contra Georgium de Podibrat, assertum regem Bohemie, anno domini 1459. „Ordo nature × benedictus. AMEN."

Odtud vydal Max Jordan, Das Königthum Georgs von Poděbrad, Leipz. 1861, p. 372—388. Viz týž traktát v č. 537.

f. 205^b—206^a. De electione Jerziconis in regem Bohemie anno domini 1458 et de erroribus Bohemorum. Questio: „Utrum salua consciencia × non admittere."

Jest druhý traktát Tempelfeldův; u výtahu a z částí otiskl Losert v Arch. für öst. Gesch. LXI., p. 133—137, z rkpu vratislavského, cod. chart. I. Q 90 anni 1458. Hojně užil Cochlaeus ke své Historia Hussitarum, ač autora nejmenuje.

f. 206^b—207^a. De hereticis et specialiter de Jerzykone, rege quondam Bohemie. „Etsi equus vel asinus coronatus × recusata et fracta dijudicate."

Zdá se též dílem Tempelfeldovým, ale nezjistil jsem, je-li kde známo.

f. 207^b. „In nomine domini. Nos Wenceslaus imperator, Bohemie rex, mandamus omnibus magistris, doctoribus, licentiatis, baccalariis et studentibus

vniversitatis eiusdem, quatenus cras post primam missam ad sanctum Gallum veniant ad castrum Pragense ad edendum pasca secundum consuetudinem nostrorum predecessorum."

Zdá se pouhým stilistickým cvičením.

f. 208^a—211^b. Arenga facta coram papa per legatos Slezie contra electum regem Bohemie, 1458. „Exigit angustiarum pressura × sue prodesse saluti."

Tišt. ve Scriptores rr. Sil. VIII., č. 19.

f. 211—217^a. V Praze, 1460, 13. led. Concordata inter regem Bohemie et Wratislavienses. „Jeronimus ɔc × ad futuram rei memoriam."

Opis z archivu kapitulního v arch. musejním.

f. 217^a. V Mantově, 1459, 18. srp. Pius II. duchovenstvu vratislavskému, aby poddali se Jiřímu. „Dilecti filii × intencionis vestre requirimus."

Tišt. Eschenloer (vyd. 1872) č. 59.

f. 217^b—218^a. V Mantově, 1459, 19. srp. Pius II. králi Jiřímu: přijímá omluvu jeho, proč nepřichází do Říma. „Karissimo etc. per vltimas litteras × curare debemus."

Cit. Palacký DNČ., IV. (vyd. 1857), 2, str. 97.

f. 218^{ab}. „Item anno domini 1462 dominus apostolicus Pyus misit Wratislauiensibus bullam suspensionis et prorogacionis omagii prestandi regi Bohemorum, ut sequitur: „Pyus etc. his superioribus annis × nouiter se incursurum."

Dat. 8. října. Tišt. u Eschenloera (I. vyd.) str. 202, Cit. Palacký IV., 2 (vyd. 1857) str. 235.

f. 218^b—222^a. V Římě, 1463, 29. břez. Pius II. Vratislavským, aby se nepoddávali. „Cogit nos × littere exhibentur." Při tom poznamenání, co dělo se po té ve Vratislavi, a list bisk. Jošta 13. květ., jímž bullu vyhlašuje.

Otisk bully u Cochlaea str. 430; Ss. rr. Sil. VIII., č. 148.

f. 222^{ab}. V Římě, 1463, 29. břez. Pius II. nunciovi Jeronymovi a arcibiskupu v Hnězdně o nepřátelství s Jiřím. „Hodie motu proprio × compescendo."

Tišt. Epistol. Aen. Sylv. č. 401; Ss. rr. sil. VIII., při č. 148.

f. 223^a—230^b. Auctoritates ewangelii, doctorum, canonum et ecclesie pro communione corporis et sanguinis domini nostri Jesu Christi, omnibus Christi fidelibus sub vtraque specie panis et vini vsque in diem iudicii ministrandi.

Výtahy z písma a sv. otců; u některých poznámka: „quere post in tractatu fratris Nicolai Jaquor, ordinis fratrum predicatorum." Psáno r. 1466.

f. 230^b—231. Canticum Rokizani „Omnis Christi actio est nostra constitutio × sub vtraque panis et vini specie suscipe."

Tuším neznáma.

f. 231^a. „Vero Bohemi celebrant in Praga festum Johannis Husz . . . vt ex eorum ympno, quem tunc decantant, ut sequitur: Pange lingua gloriosi proelium certaminis."

Tiskl Peiper. Viz Zíbrt III. 86.

f. 231[b]. Nota versus de incineratione hereticorum Hussonis et Jeronymi. *M. Johnes de Wetslaria* „Jam breviter."

Tiskl Peiper. Viz Zíbrt III. 86.

f. 232[a]—236[a]. Bez místa 1465, 2. srp. Citacio per edictum regis Bohemie. „Universis et singulis Cristi fidelibus x atque rogati."

Tišt. Script. rr. sil. IX. č. 303.

f. 236[b]. Výtah z citace a z vyhlášky biskupa warmiňského.

f. 237[a]. Juramentum Georgii de Podiebrad, regis Bohemie, Prage 1458, 6. Mai.

Tišt. Viz Zíbrt III. 3829.

f. 327[b]. Hympnus in profligacionem Victorini, Bohemi nephandi Georgii Hirsici primogeniti. „A solis ortus."

Tiskl Peiper. Viz Zíbrt III. 86, 4.

Hympnus in processione victorie de Thurcis et Behemis profligatis. „Ut queant laudes." Složil B. de Marosschis, depositarius papežský.

Tiskl Peiper. Viz Zíbrt III. 86, 5.

f. 238[a]—245[b]. Smlouva mezi Chełmskými a Toruní r. 1466.

f. 246[a]—247[b]. V Římě, 1465, 8. pros. Pavel II. zbavuje poddané krále Jiřího závazků věrnosti. „Sacrosancta romana ecclesia x se nouerit incursare."

Tišť. ve Ss. rr. sil. IX. č. 311.

f. 248[ab]. V Římě, 1466, 23. pros. Priuatio regis Bohemie et innobilitatio suorum filiorum. „Saluator noster x omnino homini."

Tišť. Viz Zíbrt II. č. 277, 404.

f. 249[a]—251[a]. V Římě, 1467, 23. led. Insinuatio priuationis regis Bohemie. ad episcopos. „Hodie nostre emanarunt littere x contrariis quibuscunque."

Tisku jsem nenalezl. Cituje Tomek VII., 140.

f. 251[b]—253[a]. Ve Vratislavi, 1467, 4. květ. Legát Rudolf Pavlovi z Moravy, guardianu observantů, a jiným duchovním v Praze dává zprávu o sesazení Jiřího, o rozkazech papežských a o budoucí křížové výpravě. „Cum alias sanctissimus x immortalitatem euolabunt."

Tišť. Ezechiel, Opus miscell. III. č. 42 a 43, str. 523—552.

f. 253[b]—255[b]. Ve Vratislavi, 1467, 4. květ. Legát Rudolf Bonaventurovi z Bavor, guardianu minoritů v Hradci, dává zprávu o budoucí výpravě křížové.

Tišť. tamže.

Ve Vrat., 1467, 5. květ. Executoria domini legati. Legát posílá prelátům zprávu o výpravě křížové proti Jiřímu a formule modlitební, jak žehnati kříž, jejž si bojovníci připnou. „Cum pridem sanctissimus x dumtaxat reseruamus."

Tišť. tamže.

f. 256ab. V Praze, 1466, 21. říj. Breue Georgii heretici ad serenissimum dominum nostrum Paulum papam 2m. „Beatissime ɔc. Pridie rumor insonuit × ecclesie sue sancte."

Tišť. Ss. rr. sil. IX. č. 307.

f. 257ab. Copia breuis ad marchionem Albertum 1465: „Paulus ɔc Nobilitatis tue litteras accepimus × prompciores invenies."

Tišť. Riedel, Codex diplom. Brandenburg. V. 85.

f. 258a—262a. V Římě, 1465, 6. února. Copia bulle responsalis serenissimi domini nostri ɔc ad petita Ludowici, ducis Bavarie. „Quanto feruore pro katolice fidei vnitate × principibus coherere."

Tišť. Eschenloer I. str. 274. (I. vyd.)

f. 263ab. V Římě, 1465. Incipit bulla domini pape Pauli 2i ad episcopos et barones regni Bohemie. „Paulus ɔc. Quantum nos attentimus × obedienciam compellemus."

Tišť. Eschenloer (1872) str. 108.

f. 264ab. V Římě, 1465, 23. čce. Littera summi pontificis ad regem Vngarie. „Suspendit hactenus apostolica sedes × semper inueniet."

Tišť. Fraknói, Mátyás király levelei (1893) I. č. 78.

f. 264b. Bez m. 1465, 2. říj. Rex Vngarie sedi apostolice respondet. „Beatissime ɔc Mandat mihi per litteras × in eternumque manebunt."

Tišť. Palac. Urk. Beitr. č. 240.

f. 265ab. Ve Vratislavi, 1466, sab. ante Palm. (29. břez.). Monitio sub pena excommunicationis de non adherendo Georgio, regi Bohemie, in causa communionis sub vtraque specie. „Rudolphus ɔc Cum ut plurimarum × meruerit obtinere,"

Není ve sbírkách tištěných.

f. 266ab. Bez m. a d. (1466). Papež vévodě Saskému: kárá jej, že zachovává mír s Jiřím, jenž právě porazil Jindřicha z Plavna. „Nuper relacionibus × ad graciam promptiores."

Tisku jsem nenalezl.

f. 266b—269b. V Římě, 1466. Responsio serenissimi domini nostri ad litteras Georgii heretici per Jaroslaum nuncium dicti heretici transmissas nuper circa medium mensis Februarii anno ɔc LXVI. „Paulus ɔc Georgio Pogiebrat, qui se regem Bohemie appellat. Vitam veritatis × dubio promulgabunt."

Tišť. Ss. rr. sil. IX. č. 313.

f. 269b. V Římě, bez d. (1466). Papež Jindřichu z Plavna o stížnosti jeho na vév. Saského. „Querelas tuas × iusticiam ministrari."

f. 270a. V Římě, 1466, 4. Idus Febr. (10. ún.). Littera domini pape Pauli 2. ad legatum in Vratislavia, episcopum Lauantinum. „Paulus ɔc Dignum arbitramur × curatur antidolo."

Jest instrukce, jak má legát jednati proti Jiřímu. Tuším netištěna.

f. 270ª. Bez m. a d. (V Římě 1466). Ad episcopum Eystetensem et consimiliter ad dom. Albrechtum Brandenburgensem. „Paulus ɔc Nuper dilectus filius Henricus de Plawen, regni Bohemie baro × non declinabit."

f. 270ᵇ—271ª. Bez m. a d. (V Římě 1466). Ad dom. Ernestum, Saxoniae ducem in causa domini de Plawen. „Paulus ɔc Quamuis multas adversum te querimonias × invenies promptiores."

Oba listy tuším neznámy.

f. 271ᵇ. Ve Vratislavi, 1468, 20. ún. Legát Rudolf universitě lipské děkuje za úmysl pomáhati proti Jiřímu a sděluje, co třeba činiti. „Grate recepimus × in Christo."

Tišť. Ss. rr. sil. IX. č. 388.

f. 272ª—278ª. V Římě, 1464, 16. června. Citacionis copia per Pium papam contra regem Bohemie decreta. „Pius ɔc Profecturos aduersus sacrosancte × tutus accessus."

Tišť. Eschenloer (I. vyd.) I. str. 249.

f. 278ª. Bez m. a d. Sequitur citacio breuis contra supradictum Georgium de Podebrat decreta et eciam non commissa, quam, — quia nil aliud preter effectum prescripte citacionis, ex qua excerpta est, in se continet — hic obmittimus, eius tantum inicium ponendo: „Pius ɔc Pridem nobis × tum Petrioli."

f. 278ᵇ—280. V Římě, bez d. Bulla cruciate et facultatis reverendissimi patris domini Rudolphi, episcopi Lauantinensis, data a papa Paulo II°. „Instituemur primatum × aliquatenus suffragari."

f. 280ᵇ—282ᵇ. Ve Vratisl., 1467, 2. říj. Legát Rudolf duchovenstvu do Lužic a Míšně posílá k vyhlášení bullu papežskou (dat. v Římě 1467, ydus Mai, „Considerantes pro debita × uberius commendari") proti Jiřímu. „Noueritis, quod quidem × iustitia medicante."

f. 283ª. Bez m. a d. Král Matiáš Uh. zavazuje se k boji proti Jiřímu. „Mathias ɔc Animum aduertentes × firmiter obligamus."

Nejsou ve známých sbírkách.

f. 283ᵇ. Biskup olomoucký Tas legátu ve Vratislavi. „In castris regis."

Tišť. Pal. Urk. Beit. č. 457.

f. 284ª—289ª. V Kladsku, 1466, 28. čce. Informacio iuris et peticio ad regem Vngarie ex parte regis Bohemie. „Serenissime ɔc Quanto potencius × hominibus accepta."

Tišť. Dobner, Monum II. 418—429.

f. 289ᵇ—290ª. Appellatio regis Bohemie Georgii de papa Paulo 2° ad generale concilium (1467).

Tišť. Pal. Urk. Beit. č. 393.

f. 291ª—297ᵇ. Responsio et confutacio super articulis datis in scriptis per Georgium de Podebrat oratoribus serenissimi domini regis Polonie. Trialogus. „Inprimis ad primum articulum, in quo reuerendissimus legatus optabat a

serenissimo domino rege Polonie, ut Serenitas sua tamquam rex christianissimus moueat arma aduersus filium inobediencie × se manifestum hereticum declarat."

1467. 23. pros. Cit. Palacký DNČ. IV. 2, 421. Srv. u. Eschenloera (1872) č. 149.

f. 297^{b}—299^{a}. Ve Vratislavi, 1467, 24. listop. Citacio legati ex parte Henrici baronis de Plawen contra Ernestum, ducem Saxonie. „Rudolphus ꝛc Sanum et integrum nobis × intimare curetis."

Tušim netištěna.

f. 299^{b}—301^{a}. V Římě, 1468, 12. Kal. Mai. (20. dub.) Bulla „in qua bona Bohemorum dantur in predam. Paulus ꝛc Regnans in secula sempiternus viuorum et mortuorum iudex × se nouerit incursurum."

Cit. Pal. DNČ. IV. 2, 450.

f. 301^{b}. V Olomouci, 1468, 1. září. Král Matiáš Jaroslavu ze Šternberka, fojtovi v Lužicích. „Magnifice vir, laudamus, quod in facto fidei contra hereticos obtulisti × fecere decreuerunt."

Tišt. ve Script. rr. sil. IX. 294.

f. 301^{b}—302^{a}. V Olom., 1468, 1. září. Legát Vavřinec Jaroslavu ze Šternberka. „Licet apud sanctam sedem × id faciemus."

f. 302^{a}. V Olom., 1469. Electio regis Vngarie in regem Bohemie. „Item Ir ſullet wiſſen, das der Koning Mathias × alzo her Czanko geſeſſen hat."

f. 302^{b}—303^{a}. Ve Vratisl., 1468, 23. září. De predicacione Crucis. De publicacione indulgenciarum semel in vita semel in mortu articulus. Legát Rudolf kommissaři Jakubu z V. Hlohova, ord. min. „Cum nos aliis × debitos prestet."

Listy tušim neznámé.

f. 303^{a}. Juramentum regis Vngarie. „Ich Mathias, konig zcu Vngern, itzt konig zcu Behemen globe vnd swere, das ich alle Inwoner des konigreichs zcu Behemen, prelaten, fursten vnde hern, ritterschaft, stete vnde gemeyne behalden wil vnde sol bye yren ordenungen, rechten vnde freyheyten vnde olden gutten gewonheyten vnde sy beschützen vnde weren widdyr yderman noch allem vermagen. Alzo myr got helfe vnde das heylige ewangelium, das ich leiplich anrire."

f. 303^{b}—305^{a}. V Římě, 1468, 20. dub. Bulla indulgenciarum . . . pro extirpacione heresis in Bohemia. „Paulus ꝛc Licet inscrutabilis supremi consilii × se noverit incursurus."

Cit. Pal. DNČ. IV. 2, 450. Část otiskl Odor. Raynaldi, Annales ecclesiast. (1691) XIX. k r. 1498.

f. 305^{b}. Bulla . . in qua bona Bohemorum dantur in predam.

Totéž, jako na l. 299^{b}, jen přidáno vyhlášení bully legátem Vavřincem.

f. 306^{a}—308^{b}. V Římě, 1468, XVIII. Kal. Mai (14. dub.). Littera penarum et anathematizacio in specie nominatim Georgii regis, Victorini filii, Johannis Rabstein, doctoris Gregorii Heymburg ꝛc „Paulus ꝛc Consueuerunt sancte memorie × nostri processus etc."

Cit. Pal. DNČ. IV. 2, str. 450. — Následuje vyhláška bully legátem Vavřincem z Hradce Štyr. 1468, 8. června, a ověření notářské.

f. 309ª—311ª. V Št. Hradci, 1468, 10. čce. Commissio per prouinciam Magdeburg (vyhlášení klatby svěřuje se Jakubu z V. Hlohova). „Laurencius ∞ Cum sanctissimus dominus × gerendi et faciendi."

f. 311ª—313ª. Bez m. a d., 1468. Ordinata domini legati (proti Jiřímu). „Laurencius ∞ Pro felici victoria × uel requirantur."

f. 313ᵇ. V Řezně, 1469, 19. ún. Responsum datum Ferrariensi episcopo Laurentio per episcopos et aliquos principes in dieta Ratisponensi, dominica Inuocauit, anno 69⁰ (slibují pomoc proti Čechům). „Ea, que vestra reuerendissima Paternitas × bene docet."

Srv. Pal. DNČ. IV. 2, str. 484.

f. 314ª—315ᵇ. In dieta Ratisponensi a d. 1469 (20 článků proposice k výpravě proti Čechům). „Von diszen noch geschriben stucken vnde capitelln ist czu reden × beslosszen werden."

Odtud cituje Pal. tamže.

f. 316ª. De conuentione Olomutzensi in Morauia a. d. 69. „Ista infrascripta requiruntur a rege Bohemorum × ablata reddantur."

Tišt. Urk. Beitr. č. 479.

1469, 14. květ. Hec sunt edicta per ... legatum Laurencium contra depositum Georgium de Poedebrat in conuentu Olmectzensi et in presencia regis cristianissimi Matthie terre Hungarie.

Nezjištěno.

Nouitates ex Budessin Dominica Exaudi post Ascensionem Domini: „Quomodo dispersis omnibus × tradit peruersos."

Nezjištěno.

f. 316ᵇ—329ª. Littera et excusatio regis quondam Bohemie.

Tišt. Pal. Urk. Beit. č. 505.

f. 319ᵇ—320ᵇ. Nouitates de regnis { Bohemie / Hungarie } anno 1470.

Tišt. Pal. Urk. Beit. č. 524.

f. 321ª. U Kroměříže, 1470, 7. září. Vil. z Ryzmberka, Heřman z Vartmberka, Ješek Svojanovský z Bozkovic, Beneš z Weitmile králi Matiášovi. Jiří vyzývá jej k souboji.

Tišt. v Arch. Č. I. 485—92.

f. 322ᵇ—324ª. V Brodě Uh., 1470, 10. září. Matiáš dává odpověd odmítavou.

Tišt. v Arch. Č. I. 487.

f. 324ª. V Lipsku, 1470, 9. led. Jindřich z Gleystadtu, círk. kommissař, odvolává interdikt, vyřčený prve pro přítomnost kacířů.

f. 324^b^—325^a^. V Římě, 1469, 3. květ. Pavel II. nařizuje minoritům, aby kázali proti Jiřímu: „Consueuerunt predecessores nostri x cuiusque provincie." Následuje ověření notáře Dan. Sarraceria.

f. 325^b^—326^b^. V Jihlavě, 1471, 28. květ. Kanovník olomoucký legátu Rudolfovi: de dieta celebranda in Montibus Cuthnis, Ascensionis domini, 1471., „Delate sunt in pridem nouitatum littere x describendo putabam."

Cit. odtud Pal. DNČ. V. 1 24.,

f. 327^a^—329^b^. 1471, 3. července. Poselství Benedikta de Lopyenno, arcidékana pomořského, od králů Polského a Českého do Vratislavě a jeho řeč. „Serenissimi ꝛc generosissimi Kazimirus ꝛc et Vladislaus ꝛc x indeficiens perseueret."

f. 329^a^. Ve Vratisl., 1471. Petr Eschenloer M. Janu Frawenburkovi, sekretáři zhořeleckému, posílá opis řeči Benediktovy a k tomu zprávu o usnesení sněmu řezenského, že má býti v Čechách volen třetí král, ježto kurfirsti chtějí míti králem jen Němce.

Nezn.

f. 330^ab^. Ve Vratisl., 1471, 25. čce. Vratislavští odpovídají poslu polskému Benediktovi: „Venerabilis ꝛc Scio vos magnarum rerum x ut ista nesciret."

f. 331^a^. Eschenloer Frawenburkovi posílá akta římská proti Jiřímu a Rokycanovi z 24. pros. 1466.

f. 331^b^—332^a^. V Římě, 1470, 1. led. Epistola sanctissimi pape Pauli ad legatum Laurencium. „Paulus ꝛc Scribimus in presencia karissimo filio nostro Mathie x potitur adhiere."

f. 332^ab^. Bez m. a d. Duci Alberto Misznensi missa per . . . legatum. „Quantum nos incliti domini vestre affecti x de singulis valeamus."

f. 333^a^—336^b^. Bez m. a d. (Vratisl. 1471.) Odpověď legáta Rudolfa poslu polskému „Audiuimus et intelleximus ea x mentibus nostris proderit."

f. 336^b^—337^b^. V Budíně, 1472, 29, dub. Treuge annales inter tria regna Hungarie, Bohemie, Polonie anno domini 1472. „Nos prelati etc. x non debeant augmentari." — Následuje stvrzení Matiášovo.

Tišt. v uh. sbírce Katonově XV., 578; Eschenloer (I. vyd.) I. 274.

f. 338^a^—345^b^ šest kusů, týk. se university lipské a Italie.

f. 346^a^—348^a^. Executio dominorum legatorum super compactatis, data Bohemis. „In nomine ꝛc nos Philibertus ꝛc Item auctoritate dei x iniuste retineri."

Viz Mansi XXX.

f. 348^a^. Bulla z r. 1417, jíž koncil Kostnický zapovídá přijímání pod obojí.

f. 348^b^. Snesení koncilu Basilejského r. 1437, že není potřebí nevyhnutelně ke spasení přijímati pod obojí.

Viz Mansi XXX.

f. 349^a^—354^a^. Akta basilejská, netýkající se Čech.

f. 354[a]. Responsio sanctissimi pape Pii 2[di] ad Bohemos, petentes compactata confirmari: „Superioribus diebus".

Viz totéž v č. 177, fol. 217.

f. 355[a]—357[a]. Reuocacio compactatorum per papam Pium 2[dum]. „Ad peticionem x secula seculorum. Amen. Anno domini 1462."

Regest u Pal. Urk. Beit. č. 277.

f. 357[a]—376[a]. Akta papežská, netýkající se Čech.

f. 376[b]—378[a]. Deposicio Wentzeslai de regno Romanorum ac Ruperti ducis Bauarie electio sequitur.

Tišť. Goldast, Constitut. 821 I. 142. Reichstagsakten č. 828.

378[a]—379[a]. In Montibus Cuthnis, 1402, 1. Jan. Epistola regis Wenceslay, conquerentis de sua depositione, tamquam iniuste facta. „Wenzeslaus ɔc anvianis . . . ciuitatis Bononiensis. Honorabiles ɔc Ad noticiam vestram fama x placeat nunctiare"

Nezjištěno.

38. 1186.

pap. XIV. stol., l. 180, nově číslovaných, 400 x 288 *mm*. Desky pův. dřev., potažené bílou koží. Psáno ve dvou sloupcích, v rubrikách, vyzn. pérem 280 x 80 *mm*, velikou gotickou minuskulí; nadpisy rumělkou, initialy nevypsány.

Obsahuje 11 traktátů medických, z části podle přednášek na universitě in Montibus Pessolanis (Montpellier). Mezi nimi (po traktátu o štírech):

f. 113[a2]—115[b2]. Incipit alter [tractatus] fratris *Nycolay de Bohemia*, ordinis predicatorum, studentis Montis Pessolani, de scorpionibus, buffonibus atque ranis agrestibus nec non aquaticis. „Ad calculum frangendum in quocunque loco x natus bonus erit et vitalis".

Mikulášem tímto mohl by býti snad Mik. Rotův, r. 1362 bakalář montpellierský in decretis, o němž u Tadry, Kulturní styky Čech s cizinou (1897) str. 277. Traktát jeho však jest dosud neznám.

39. 1200.

pap. XIV.—XV. stol., l. 250, nepag., 330 x 215 *mm*. Desky pův. dřev., potažené zelenou koží. Na štítku titul: „PRACtica Albici, Pragensis episcopi. Synonima apothecariorum dicta albule. De cautelis medicorum Arnoldi de Nouauilla." Na přídeští a předsázce recepty. Na 2. l. pozn. „Dys buch hat ghemachet meister Syfridus der hohendeste practicus." Psáno dílem ve 2 sloupcích, dílem v jednotě. Záhlaví, inicialy a stigmata červeně. Prázd. 1—5[b], 46[a]—49[b], 133[b], 135[a]—139[b], 239[a]—241[b]. Aspoň první části vznikly v Praze ok. r. 1409.

f. 6[a1]—18[b2]. „Incipit se practica solempnissimi doctoris *M. Albici*, phisici regis Bohemie et primo de ca-

p i t e. In nomine domini. Capitulum primum de cephalea id est de dolore in toto capite x sane curatur sicut dictum est de spisso (?) sano."

„Praxis medendi Albici" vydána r. 1484 v Lipsku (Hain 603). Viz Hasner, Die aelteste Medicin in Böhmen, Vierteljahrschrift für prakt. Heilkunde, Prag 1866 II. 19—35.

f. 19^{a}—45^{b}. „Incubus est passio, in qua paciens sentit fantasma graue."

Anonym. pojednání o melancholii, lásce, zimnici etc.

f. 50^{a}—57^{b}. „I n c i p i u n t s e c o l l e c t o r i a *magistri Albici*. In nomine domini Jesu Christi. Amicum induit, qui amici precibus condescendit. x Explicit collectorium minus sub diuersis repeticionibus collectum per doctorem Albicum in preclaro studio pragensi, ad usum omnium ... collectum sub anno domini M°CCCC°VI in vigilia Ascensionis Cristi domini in ciuitate mendici tunc moram trahentis ɔc "

Neznámo.

f. 57^{b}—78^{b2}. „I n c i p i t s e c o l l e c t o r i u m m a y u s r e u e r e n d i s s i m i d o c t o r i s *magistri Albici*. Signa vero febrium pestilentiarum x medicorum autenticorum. Et hec sufficiant. Finitum Prage, anno domini 1409 post Concepcionem 2^{a} feria ɔc Marie."

Neznámo.

f. 78^{b}—108^{b2}. Hec sunt compilata per reuerendum doctorem *Albicum*, supremum phisicum regis Bohemie, pro exercitacione juvenum studentum in medicina, et sic tibi innotescit compositor. Crisis igitur est x aliquando faciunt euemere. Et est finis hujus operis, de quo laudetur sanctus Stephanus. Finitum anno domini 1409 in die sancti Stephani, Prage ɔc."

Neznámo.

f. 108^{b2}—114^{b2}. „I n c i p i t q u e s t i o s o l l e m p n i s. Queritur, utrum terminus acutarum egritudinum sit dies 14ta x Et est finis questionis huius, determinate in studio pragensi, protunc per baccalaurium reuerendo, sub egregio doctore magistro Sueno. Pro cuius fine laudare nunquam desine. (Finitum)[1]) sub anno domini 1409 in die sancti Johannis."

f. 117^{a1}—121^{b1}. „Cum omnes quidem amici ex melioribus amicis meis, quos habere videor, me rogauerunt x Explicit practica magistri Johannis de Parma."

f. 121^{b1}—125^{b2}. „Cum accidencia, que ad se curam pervertunt, sind duplicia x conficiantur cum succo sufficienti. Et sic est finis."

f. 125^{b2}—128^{a}. (Johannis de Conflato) „Regimen acutorum egritudinem x Sic finis est huius, laudetur igitur deus".

f. 128^{a2}—132^{a1}. „Ut juniores faciliorem modum habeant in iudicio vrine" (nedokonč.).

---

[1]) Zkratka nesrozumitelná v rkpu nahrazena tu z domyslu.

f. 133ª. „Dys buch hat ghemachet meister Syfridus, der hehendeste meister und practicus.“

f. 134ª. De effectis electuariorum.

f. 140ª—179^{b1}. Synonyma apothecariorum.

f. 179^{b2}—182^{a1}. Recepty.

f. 182^{a2}—188^{b2}. Amplissimi domini Arnoldi de Nouauilla super primo capitulo domini Ypo[cratis].

f. 189ª—201ᵇ. „In applicatione medicine laxatorie illa facere oportet.“

f. 202—216^{b2}. Anon. přehled knihy Regimen acutarum egritudinum.

f. 217ª—229. „Quoniam non sit medicus et medicina nisi administrator rerum non naturalium, que neyromata vocat Gallienus“ (nedokonč.).

f. 230ᵇ—238^{b1}. Cronica pranostica Arnoldi de Nouavilla.

f. 238^{b2}. De suppositoriis (recepty).

f. 241^{b1}—245^{b2}. Vokabulář lékařský lat.-něm. „Apoteca, appoteke × zizelcos — silemontrin“.

40. 1226.

pap. XV. stol., l. 345, nově číslovaných, 215 × 150 *mm*. Desky pův. dřev., potažené tmavou koží. Na štítku THE, na přídeštích lat. a něm. poznámky. Stigmata červená. Napřed 8 listů vytrženo.

f. (1)—22ᵇ. Thesaurus pauperum (něm. herbář).

f. 23ª—76ᵇ. Recepty lat.-něm., srovnané abecedně.

f. 77ª—105ª. Tabula Salerni medicinalis.

f. 105ᵇ—108ª. Sequitur de lapidibus.

f. 108—115ᵇ. Petra Compostelly o lázních.

f. 116ª—282ᵇ. „Incipit practica *Albici*. Uirtus non est aliud nisi potentia, qua potencia anime exercetur × Est finis illius practice magistri Albici. Explicit practica magistri Albici, finita anno domini M⁰CCCC⁰XXIIII⁰ quinta feria in die sancti Vrbani per Wenczeslaum Lindener, ciuem in Wolkenstein.“

Srv. obdobný kus v č. 1220.

f. 283—290. Zápis astrologický; f. 290^{ab} indexy ke knize Albíkově.

f. 291—345. Recepty a seznam léků lat. a něm.

41. 1249.

pap. XV. stol., l. 216, nově číslovaných, 306 × 212 *mm*. Desky pův. dřev., potažené bílou koží. Na štítku, na hřbetě i na přídeští zašlý index. Psala kolikerá ruka v rubrice, vyznačené pérem, 230—250 × 130—140 *mm*, o 36—46 řád. Inicialy, nadpisy, stigmata červená. Na předsázce poznámka; „Iste liber emptus est sub decanatu magistri Melchioris Lodwig de Fraynstadt anno nostre salutis LXXXVIII.“

Obsahuje všeliké traktáty rhetorické. Mezi nimi:

f. 133ª—178ª. (Formule varie) ex gestis Karoli Quarti, Romanorum imperatoris et regis Bohemorum. „De ducatu Stetynensi, sacro Romano imperio revincto. Dux Barnym. Karolus ɔc. Et si regie maiestatis etc."

Není ze známých formulářů. V listech dalších připomíná se: Slezsko, Kolín, Trutnov, Hradec Kr., Jaroměř, řád německý, Praha, židé v Nymburce, Hašek ze Zvířetic, M. Valter učení pražského, biskup olomoucký, Arnošt z Pardubic, Hora Kut., markrabí Jan a j. Sbírka se končí listem pap. Klementa sultánu Babylonskému. První 3 formule čti u Menckena Ss. rr. germ. III. 2012—2014.

f. 179ᵇ—181ª. List br. Jeronyma de Monte Carmelo Mikuláši, bisk. varadinskému z r. 1449.

f. 183ᵇ—184ª. Listina Karla IV. kostelu v Magdeburce z r. 1377, 25. Kal. Jul.

Připomíná Huber, Regesta imp. č. 5780.

f. 186ªᵇ. Ordinacio Sigismundi, regis Romanorumm, quod omnes cause ciuiles tam clericorum, quam laycorum in foro ciuili debeant terminare.

Tišť. Mencken, Ss. rr. germ. III. 2037.

f. 199ª—200ᵇ. V Ostřihomě, 1431, 10. pros. Biskupové uherští koncilu Basilejskému o záhubách, husity způsobených.

Tišť. Mansi XXX., 72, ale s datem 28. pros.

42. 1250.

pap. XV. stol., l. 183, nově číslovaných, 214 × 158 *mm*. Desky pův. dřev. bez povlaku o kož. hřbetě. Kolikerá ruka.

Obsah rozmanitý.

f. 61ª—133ᵇ. *Enee Siluij Procolomei* (tak!) Senensis, cardinalis sancte Sabine, ad Alfonsum, Aragonum regem clarissimum in Historiam Bohemicam prefacio: „Interitura esse × non legibus. Et sic est finis."

Tišť. r. 1475. Viz týž spis v č. 215.

43. 1268.

pap. XV. stol., l. 163, nově číslovaných, 390 × 210 *mm*. Desky lepenkové. povleč. růž. koží. Na štítku nadpis: PETRVS. Na perg. přídeští všeliké poznámky lat. a něm., titul a jméno majetníka „Hans Specklotel, Gottingen". Psal kolikerý písař v rubrice, pérem vyznačené; záhlaví rumělkou.

Obsahuje rozličná rhetorická cvičení a formuláře, ale bez udání jmen. Výjimku činí

f. 5ª—127ᵇ. „Incipiunt epistole magistri *Petri de Vinea*, imperatoris Friderici Secundi magistri iudicis."

Znám. Viz Potthast Bibl. 918ᵇ. Pět z listů výslovně připomíná se jako listy do Čech.

44. 1269.

pap. XV. stol., l. 250, nově číslovaných, 209 × 160 *mm*. Desky pův. dřev., potažené hnědou tlačenou koží. Na štítku: FRAN. Číslování počíná se na l. jedenáctém.

Obsahuje od l. 216—236 Adama z Montalda verše o umučení Páně, napřed pak listy *Petrarkovy*, z nichž tři píše Karlu IV.:

f. 16ᵃ. „Precipuum honoret epistula."

f. 20ᵃ. „Laureata tui."

f. 176ᵃ. „Stabat sua cuique dies."

45. 1270.

pap. poč. XVI. stol., o 228 l. Jest sborník skladeb *Leonarda Aretina*, jež vydal r. 1741 Mehus ve Florencii.

f. 160ᵇ. Epitaphium Mathie, regis Vngarie viri omnium sane suis temporibus bellicis artibus memoratissimi idemque felicissimi.*)

46. 1273.

v rkp. seznamu lipském zapsáno mylně za bohemicum. Jest kniha Alberta Velikého De religione, rkp. z r. 1463.

47. 1288.

v rkp. seznamu uvádí se jakožto Liber de essenciis magistri de Novadomo. Jest dílo Tomáše z Aquiny, jen od některých připisované mistru de Nova domo, kteréž místo však není Jindř. Hradec, a knihu nelze vřaditi mezi bohemica.

48. 1309.

pap. (1 list perg.) XV. stol., l. 145, nově číslovaných, 310 × 215 *mm*. Desky pův. dřev., potažené běložlutou koží. Na štítku: CHRO. Na přídeští poznámka: „1424, V die mensis Junii M. Johannes presentauit hunc librum" a index obsahu. Psáno jediným písařem ve 2 sloupcích, v rubrikách, vyzn. pérem 210 × 60 *mm*.

---

*) Mathias, regum specimen et gloria Martis,
Hic iaceo, fatis abrutus ante diem,
Qui domui reges Morauos fortesque Bohemos
Atque Polonorum castra superba ducum.
Innumeros vici populos pulchramque Viennam.
Solus et, immensi qui timor orbis eram,
Caesare qui gemino fateor duxisse triumphos;
Alter Romanus, Thurcus et alter erat.
Plurima conceperam, nostris fortuna diebus
Invidit; cecidi, pulvis et umbra tamen.
Aspice, qui fuerim, quem magnum postea mundo
Secula narrabunt, me tulit hora breuis.

Úvodní iniciala veliká, ozdobná, inicialy kapitol zlaté, inicialy odstavců modré a červené, záhlaví červená. Prázd. l. 74^a—97^b, 120^b—144^a. Někdy majetek kláštera v St. Celle z odkazu dra. Mik. Mincemeistra r. 1506.

f. 1.—73^{b2}. (Cronica de Karolo.) „*V*obis domino Karolo de Bohemia, illustrissimo Romanorum regi ac Almanie et Bohemorum, eius sanctissimo maiestatis imperio etc. (f. 72^{b2}). De Karolo, imperatore Bohemie. Karolus de Bohemia, nepos bone memorie imperatoris Henrici et filius regis Johannis de Bohemia, fuit electus in imperatorem × et amissis huc galeys eorum capitaneus, dominus Nicolaus Pisanis captus est et in carcerem trusus. Amen.

Jest vlastně kronika světová od stvoření a o řím. císařích; Karlem se končí. Zatím nebylo možná ji zjistiti. — Iniciala V(obis) ve zlatém poli 25mm² spletena jest z rozvilin zelených, střed fialový, vyplněný spiralou; z písmene vybíhají květové drollerie, dolů růžová, v pravo fialová. Pod textem na l. 1^a. erb: štít kolmo rozštěpený, pravé pole bílé, levé červené, přes obě prostřed štítu napříč modrý půlměsíc, obrácený rohy vzhůru.

f. 98^{a1}—98^{b1}. „Isti sunt duces pagani regni Boemie. Primus Przymysl rusticus × Anno domini M°CC°LXXX°, VI Nonas Marcii obiit illustris virgo Agnes."

Tišt. „Cronica principum regni Boemiae" v Script. rr. boh. (1784) II. 427—429.

f. 98^{b2}—120^{a1}. Ordinacio temporis usque ad Clementem papam sextum.

Prodlouženo až do pap. Mart. V.

f. 144^b. Zápis o sjezdu panovníků v Budíně r. 1412, 16. října.

f. 145^a a na perg. předsázce: „Anno domini M°CCC°XC°VIII° quinto ydus Septembres, videlicet die sancti Gorgonii obiit magister Gallus astronomus.

Anno domini M°CCCC°XI° circa festum Natiuitatis Marie obiit Simon Frank, baro Hungarie.

Anno domini M°CCCC°XV° ante carnispriuium astronomus ducis Burgundie pronosticavit ipsi duci presente milite Sigis . . .[1]), quod rex Sigismundus non adipiscetur imperium, quod ipse fouebit quendam sacerdotem erroneum contra ecclesiam."

49. 1310.

pap. XV. stol., l. 246, nově číslovaných, 215 × 160 *mm*. Desky pův. dřev., potažené bílou tlač. koží. Na hřbetě nyn. signatura, na štítku titul „Cronica breuis Romanorum pontificum et imperatorum metrice et prosayce. Item acta et decreta consilii Basiliensis." Na přídeští předním: „Libellus magistri Thome Werneri de Brunszbergk in Lipczk, scriptus anno Christi 1480"; pod tím index. Prázd. f. 14, 136^b až 142^b, 238^a—239^b.

f. 1^a—13^b. Veršovaná kronika Gotfrida z Viterba od poč. světa do Oty II., pak jiná o Tatarech a Turcích 1201—1245.

---

[1]) vypáleno.

f. 15ª—136ª. Cronica breuis et utilis (s pokrač.).

Jest kronika *Theod. Engelhusena*, jejíž vydání viz u Potthasta. Bibl. 407. Prodloužení její od *Matěje Döringka*, týkající se též příběhů českých XIV. a XV. stol., vydal Riedel v Codexu Brandeburg. IV. (1862) I., 209—251.

f. 143ª—210ª. Acta et decreta consilii Basiliensis.

Přehled jednání s vloženými akty od počátku do září r. 1434; též o věcech českých. Viz Mansi XXX.

f. 210ᵇ—231ª. Raciones et materie cum reprobacionibus XLIIII. articulorum Wicleff et sequacis sui Johannis Husz. Prage 1432, 1. Sept. (má býti Dec.).

Mansi XXX., 256.

List do koncilu od sněmu kutnohorského 1432, 5. září a 44 článků.

Tišť. Pal. Urk. Beitr. zur Gesch. des Hussitenkrieges II. č. 829.

f. 231ᵇ—233ᵇ. Articuli de Speculo Saxonum reprobati.

f. 234ª—236ᵇ. De Bohemis et heresi Bohemorum et de bellis eorum. „Anno domini 1420 per regem Hungarie Sigismundum x vsque ad tempus Girsikonis".

Jest výtah místy doslovný ze svrchupsaného Doeringkova prodloužení kroniky Engelhusovy.

f. 237ªᵇ. Výtah odtudž, týkající se Sas.

f. 240ª. Cronica breuis de quibusdam novissimis temporibus, actis in partibus Miszne et Thuringie.

Kronika od časů Dariových do r. 1497, velmi úsečných dat; teprve o XV. stol. má zmínky hojnější. Část z let 1301 —1497 vydal Mencken Script. rr. germ. III., str. 55 —64. Z doby dřívější jsou jen 2 zprávy o Čechách: Item 939 Wenczeslaus rex Bohemie a fratre suo occiditur (f. 240ᵇ) Item 1278 imperator regem Bohemie in bello occidit (f. 242ᵇ).

50. 1313.

perg. XIV.—XV. stol., l. 48, nečíslovaných, 253 x 183 *mm*. Desky dřev. pův. bez povlaku, o bílém kož. hřbetu. Na štítku: CHRO. Psáno v rubrice, vyzn. pérem, 192 x 127 *mm* o 41 řád.; inicialy, nadpisy, stigmata, čísla po stranách červeně. Práz. 48ᵇ. Na l. 1ª znak se znamením půlměsíce, jako v č. 1309.

Někdy majetek kláštera v St. Celle z odkazu dra Münzemeyera r. 1506.

f. 1ª—45ᵇ. Prologus cronice etc.

Jest kronika Mart. Polona do Fridricha II. a pap. Řehoře r. 1272. Viz v č. 785, 860, 1090.

f. 45ª—47ᵇ. První prodloužení kroniky do r. 1303; v tom zmínky o boji Přem. II. r. 1276 a 1278, o bídě po jeho smrti, o sňatku a korunovaci Václ. II, o smrti Jutině, o nepřátelství Václ. II. k Albrechtovi.

f. 47ᵇ. Druhé prodloužení jen řady papežů do Eug. IV.

Na l. 8b mezi prologem a kronikou zapsána přísaha krále Sigmunda papeži Mart. V., že bude papeže i církve poslouchati a chrániti, a přijede-li do Říma, nic nenařídí ve věcech církevních bez papež. souhlasu. — Potom slib papeže Kalixta III., že přispěje k dobývání Konstantinopole.

51. 1324.

perg. XII. stol., l. 144, nepag., 200 × 155 *mm*. Obsahuje Kroniku *Kosmovu* s podobou kronikářovou.

Popis podal Palacký: Bericht über eine bisher unbenützte Handschrift des Cosmas in der Universitätsbibliothek in Leipzig. Abh. d. böhm. Ges. d. Wiss. V Folge I Bd. (1840), 18.

52. 1326.

pap. XV. stol., l. 280, nově číslovaných, 310 × 222 *mm*. Desky pův. dřev., potažené rudou koží, zdobenou tlačenými erby s orlicemi. Na štítku zašlý titul ÆNEÆ. Na prvním přídeští na stuze, pérem nakreslené, verš ze žaltáře; pod ním korunovaná hlava, jížto z úst vychází podvojná rozvilina; pod hlavou na zatočené stuze nápis LE . GA . LID . ILLE . HALLA, uprostřed značka & a šestilistá růžice. Pod tím vším historické poznámky z dějin českých, níže uvedené. Na přídeští zadní desky index. Za předsázky jsou listy pergamenové; na prvním na líci jsou pérem nakresleny 4 štíty erbovní, ale 3 prázdné, na čtvrtém 2 orlice, na rubu pokračování poznámek; na zadní předsázce na líci seznam králů světa, počínaje Hektorem Trójským; na rubu obsahy některých bull papežských a císařských. Psalo několik písařů, z nichž aspoň jeden byl Čech.

f. 1ab. (Předsázka.) Nota historiis Bohemicis 1441. „Item anno domini DCCC vnd XCIIII Borziboy baptizatus est. Item Borsyboy genuit Wratislaum" atd.

Neznámé dosud letopisy české, ale skrovného významu. První jich oddíl jde do r. 1086; druhý od Václava I. do sňatku Anny Lucemburské s Rich. II. Anglickým, třetí z l. 1368—1435.

f. 2a—21a. Historia Bohemica *Aeneae Silvii*.

Tišt. Viz týž spis v č. 215 a 1250.

f. 21b—87b. Listy *En. Sylvia* kardinálu Zbihněvu krakovskému.

f. 88a—93b. Jiné listy *En. Sylvia*.

Obé tištěno, poslední kolikráte. Viz Zíbrt. Bibl. III. č. 2902.

f. 94a—147a. *En. Silvii* Modus studendi ad Ladislaum, Panoniorum regem, 1452, a jiné listy Sylviovy i jiných osob.

Tišt. jiným titulem r. 1470. Zíbrt III. č. 3139. — Na okrajích později připsáno lat. popsání světa.

f. 146. (List č. 97.) Wenceslaus, regis cancellarii scriba, Johanni de Bochow: „Pulsas me crebris litteris, ut hospiti tuo panem soluam × Tu vale et desine me amplius iniuriis lacessare. Datum Vienne."

List neznámý.

f. 147—148ª. Krátká pojednání: De nobilitate et cronica, de tyrannide in ecclesia, de crudelitate, de fortuna sinistra et sterilitate, si moritur uxor in partu, de animositate, de decepcione, de spuriis, de audacia, de iusticia et misericordia, qualisquisque est, talia operatur. Končí se „Nemiegte za zle, kwapna hodina czīni mistra newinneho, neb giz po dewate hodinie wam k woli sem dokonal, potom na ginem wam lepe psati bohda budu."

f. 148ᵇ—149ᵇ. Popis Afriky.

f. 150ª—197ᵇ, 227ª—280ᵇ. Dialogy, pojednání a rozl. listy *En. Sylvia.*

f. 198ª—226ᵇ. *Anthoni Panormite* in Alfonsi regis dicta et facta memoratu digna.

53. 1327.

pap. XV. stol., l. 476, nově číslovaných, 210 x 150 *mm.* Desky pův. dřev., potažené hnědou tlačenou koží. Na přídeští index. Obsahuje 33 svazků tiskův a opisů. Někdy majetek kláštera v St. Celle.

f. 13ª—31ᵇ. *Franciscus de Tholeto* x Explicit Franciscus de Tholeto contra Rockiczanam Johannem de communione plebis sub vtraque specie.

Viz týž traktát v č. 537 f. 112.

f. 38ª—42ª. Odpověď Pia II. poslům Jiřího. „Superioribus diebus".

Viz v č. 177 (f. 217) a 1092 (f. 354ᵇ).

f. 43ª. V Praze, 1463, 3. března. Král Jiří papeži. „Venit ad nos".

Tišť. Goldast, Comment. reg. Boh. (1719) str. 187 č. 93.

f. 45ᵇ. V Římě, 1463, dne není. Pius II. biskupu vratislavskému. „Intelleximus x et gloria facias".

Asi netištěno.

f. 46ª. V Římě, 1463, 2. říj. Pius II. císaři o úspěších Jiřího proti odbojným Redernovi a Alb. Berkovi. „Credimus nota esse Tue Sublimitati."

Odtud tiskl Palacký v Urk. Beitr. č. 312.

f. 54ᵇ. V Praze, 1466, 21. říj. Jiří papeži. „Pridie rumor."

Viz týž list v č. 1092. f. 265.

f. 55ᵇ. Bez m., 1465, říj. Král Matiáš papeži. „Mandat mihi."

Tišť. Pal. Urk. Beitr. č. 340. Týž list v č. 1092, f. 264.

Na Zelené Hoře, 1465, 30. list. Páni čeští legátu papežskému. „Preexhibitis obsequiis nostris".

Tišť. Pal. Urk. Beitr. č. 340.

f. 56ª—58ᵇ. Responsio et informacio [ad doctorem protonotarium H. Leubing], qua principes Misnenses informare debet de heresis et Jersici negocio. „Reverendissime pater. Ad hoc ut vestra paternitas."

Asi neznámo.

f. 59a. Bez m. a d. Pavel II. knížatům Míšeňským. „Suspendit hac tenus apostolica sedes."

Viz týž list králi Uherskému v č. 1092, f. 264.

f. 59b. Bez m. a d. (V Římě 1465.) Pavel II. pánům českým. „Quanto nos attentius."

Viz týž list v č. 1092, f. 263a.

f. 60a. V Římě, 1465, 8. pros. Klatba proti Jiřímu. „Sacrosancta romana et apostolica."

Viz týž list v č. 1092, f. 246.

f. 61. V Římě, 1465, VIII. Yd. Aug. (6. srp). Pavel II. legátu Rudolfovi proti Jiřímu. „Romanus pontifex".

Tišť. Urk. Beitr. č. 336.

f. 62b. Bez m. a d. (1466, 6. srp.). Pavel II. markrabímu braniborskému. „Nobilitatis tue litteras".

Tišť. Viz v č. 1092. f. 257a.

f. 63a. Bez m. a d. Pavel II. Jiřímu. „Viam veritatis".

Tišť. ve Ss. rr. sil. IX. 313.

f. 65b V Římě, 1466, 6. ún. Pavel II. vyslancům bavorským. „Quanto fervore".

Tišť. Viz v č. 1092, f. 258a.

f. 76a. V N. Městě Víd., 1463, 12. čce. Legát papež. sněmu brněnskému. „Cum per litteras vestras, Prage datas".

Užil Palacký DNČ. IV. (1857) 2., str. 247.

f. 79a. V Brně, 1463. Sněm papeži. „Cum congregati in dieta Brunensi fuissemus × pro sua clemencia".

Užil Palacký, tamže.

f. 79a—80b. O sněmu vratislavském 1463 v pond. po sv. Trojici. „Czum ersten wisset ir."

Tišť. ve Ss. rr. sil. VIII. č. 217.

f. 81a—82a. Kapistran Rokycanovi. „Affectum salutis".

Tišť. Valouch, Život blah. Jana Kapistrana str. 711 č. 5.

f. 85ab. Přísaha krále Jiřího.

Viz v č. 1092, f. 237.

54. 1328.

pap., XV. stol., l. 250, nově číslovaných, 216 × 137 *mm*. Desky pův. dřevěné, potažené rudou koží. Na štítku nadpis: „Diversi tractatus et epistole continentur ibi, prout in primo libro in registro patet. A.. mr° patris ac d. d. Theodori episcopi

Numburgensis". Prázd. 1, 4ª—8ᵇ, 24, 29ᵇ—34ᵇ, 42, 49ᵇ—55ᵇ. 64ª—66ᵇ, 72ª—74ᵇ, 83ᵇ—86ᵇ, 128ᵇ, 133—134ᵇ, 211—218ᵇ, 223ᵇ—226ᵇ, 250. Psalo kolik písařů.

f. 2ª—3ᵇ. Index.

f. 9ª—23ᵇ. „*Franciscus de Toleto* Johanni de Rokyczan salutem x satis dicta sunt tanta est."

Viz v č. 1327 a 537.

f. 25—71ᵇ. Akta osob z říše.

f. 75ª—77ᵇ. V Římě, 1463. Pius II. „Cogit nos".

Viz v č. 1092, f. 218.

f. 78ª—81ª. V Římě, 1463, 29. břez. Pius II. „Hodie motu".

Při tom executorie 13. květ. a notář. ověření. Bullu viz v č. 1092, f. 222; druhé tišt. ve Ss. rr. sil. VIII., 186.

f. 89ᵇ. Vyhlášení odpustků 1461, 10 Kal. Mai.

Viz v č. 1092, f. 119ᵇ.

f. 82ª. Ve Vratislavi (1463?) f. 6. post. Pancraci. Kdosi posílá známému svému duchovnímu pro Jana Frawenberga zprávy o zápovědi poslušenství králi, o příbězích v městě etc. „Seruicium promptum ɔc Scitote, quod mitto vobis scripta pape."

Není ve sbírce vratisl. korrespondence v Ss. rr. sil. VIII.

f. 83. Ve Vratisl., 1463, 16. květ. Legat Jeronym neznám. duchovnímu, aby vyhlásil obdržené bully. „Venerabilis. Mittimus ad vos x virilis vos habete."

Není ve sbírce svrchupsané.

f. 87ª—109ᵇ. Traktát hájící vrchmoc koncilia nad papežem. „Es ist not, das dicke unnd vil Concilia werdin x bye dem concilio bleyben. Scriptum Maguncie, anno domini MºCCCCºLXº."

f. 103ª. Bulla Fridricha IV. proti vehmám.

f. 104ª—119ᵇ. V Praze, 1463, 3. března Jiří papeži. „Venit ad nos".

Viz v č. 1327, f. 43ª. Tu však přidány jsou glossy proti Jiřímu.

f. 120ª. V Římě, 1463, Pius II. biskupu vratislavskému: „Intelleximus te".

Viz v č. 1327, f. 45ᵇ.

f. 121ª—124ᵇ. Místa zavržená ze Zjevení sv. Brigity.

f. 125ª. Auisamenta in dieta Brunensi (1463). „Item disz sind die Artikel x gescheen vnd bewiset worden."

f. 125ᵇ—128ª. V N. Městě, 1463, 12. července. Legát k sněmu brněnskému. „Reuerendi ɔc Litteras vestras".

Viz v č. 1327, f. 79ᵇ.

f. 129—130. Remedium contra pestilenciam.

f. 131ª. Medicina *magistri Galli* contra pestilentiam ex dictis magistrorum Galieni, Auicenne, Ypocratis, medicorum grecorum excerpta. „Primo si ab quid apostema exigitur".

f. 131b. Item aliud regimen egregii domini *magistri Albici*, quondam archiepiscopi pragensis, quoad tempus pestilencie. „Omni mane comedetur de sale x potest se regere“.

Neznáma.

f. 135a—210b. Die beemische Kronica deweſtz vnnd diß iſt die vorrede. „Sulch buch x yn fride wonen. Amen.“

Kron. t. zv. Dalimila. Viz vyd. Jirečkovo ve FRB, úvod č. XXVI.

f. 219a—223b. Akta mezi kurfirsty a koncilem Basilejským r. 1438.

f. 227a—249b. Kvestie o uctívání ostatků (v Quedlinburce).

55. 1376.

pap. XV. stol., l. 213, nově číslovaných, 215 x 145 *mm*. Desky pův. dřev., potaž. bílou tlačenou koží. Psalo několik písařů. Knihu daroval universitě lipské r. 1490 M. Joh. Deue de Lobaw.

Obsahuje rozmanité kusy. Čech se týká:

f. 89a—112a. (Statuta Arnesti.) „In nomine ɔc Arnestus ɔc x ad osculandum deferatur. Actum anno domini millesimo trecentesimo LVI⁰ Amen.“

V dosav. vydáních není uveden r. 1356, ale možná že v rkp. je chyba v datu.

f. 154a—190b. Sbírka formulářů kostela v Míšni. V nich jmenuje se též praž. arcibiskup Konrád.

56. 1387.

pap. XV. stol. in folio; obsahuje Metafysiku Masilia de Tugen. Na zadní pergamen. předsázce tři lat. veršované skladby:

a) „Praga mater artium“ o exodu Němců r. 1409 z Prahy a o založ. učení lipského.

Tišt. Zíbrt II. 14507.

b) o smrti krále Václava.*)

---

*) Bis duo C simul M, quibus adde decem quoque nouem,
Post Assump. quarta dum sol Verginis petit,
Rex Wenczeslaus moritur, hic rex Romanorum,
Et fuerat augustus et rex Bohemorum.
Qui scelus amauit, hunc mors amarissima strauit,
Post Assump. quarta mors contigit illa pretacta.
De cuius obitu pauci lugent vero fletu,
In lacrimis rident populi[1]), qui talia vident.
O mors amara, magna vicina dolori
Inpia mors, tua sors regio non parcit honori!
Sed aure patula Bohemorum percipe[2]) mala:
Bohemie ve viget et mala gr . . . ra[3]) ex sathane,
Ex sathane triagis resarescit cultor in agris,
Veritas non colitur, sed quodlibet ad scelus itur.
Villa parit cineres, rugit in mortem sua proles,

c) „Jam breviter mundus" o upálení Husa a Jeronyma, slož. od *Jana z Wetzlaru.*

Tišt. Zíbrt III. 86. Totéž v č. 1092 f. 231[b].

Na zadním přídeští annalistické zápisky o biskupích míšeňských, psané po r. 1437. Mezi nimi dvě zmínky o Janu z Jenštejna a válce husitské.*)

57. 1448.

pap. z r. 1488, obsahuje Questiones Buridani in longis super ethnicorum. Na 1 listě 28 veršův o exodu Němců r. 1409: „Praga mater artium".

Tišt. Viz v č. 1387.

58. 1470.

pap. XV. stol., l. 541, nově číslovaných, 308×212 *mm.* Desky pův. dřevěné, potažené žlutou koží; na hřbetě štítek s indexem, na přídeští index se opakuje. Obsahuje studijní zápisky bak. Virgila Wellendorfera ze Salcburka na učení lipském r. 1486—7. Z těch Čech se týká:

f. 479[a]—493[b]. „[P]ro regularum algabre cognicione est primo notandum x Hec Lipczensi in studio informata sunt a magistro Johanne de Egra anno salutis millesimo 486 in estate in habitacione sua. Bnx fe drawpnz per fl. duobus, qui faciunt 4 gr. argenteos" (tak!).

O mathematikovi *Janu Widmanovi z Cheba* viz Allg. deutsche biographie. — Smolík „Mathematikové v Čechách" o něm nepíše.

Nec frater fratri parcit nec filia matri.
Deflet regina, furtum viget atque rapina,
Vultque sagittare, qui prius consueuit arare.
Sic sit et est latro, qui deseruit aratro;
Nec sonat ille sonus, quem fauit cantare colonus,
Sed sonat ecce sic . . . . . . [2]) percute luge.
Est ablatum p . . . . . [3]) ante . . . .
Jam neque mercator nec tectus veste viator
Ambulat in strata, quod pax est inde fugata.
Ecclesie postes gladiis et fustibus hostes
Intrant armati non parcentes deitati,
Monachos claustrales expellunt et moniales
Et dei famulos viriant humilesque deuotos.
Non dicam plura, decreuerunt singula iura.
Ergo, bone Xriste, tribue ut populus iste
pro meritis vadat, vbi cum malo passio radat.

[1]) V rkpse: populus. — [2]) V rkpu nejasno. — [3]) Text smazán.

*) Johannes secundus de Ienczensteyn instituit vicariatum sancti Wenceslai et plura bona fecit breui tempore.

Johannes Haseman (de Swydenicz) festa Inuencionis pueri Jhesu et beate Hedwigis solemnisauit. Hic multos persecuciones ab hereticis Bohemis atque aliis suis vicinis sustinuit et quod non fuit de magna genealogia, sed simplicis ciuis filius. Hic eciam castrum Misnensem abbati cellensi vendidit indigencia compulsus, sed alia bona in districtu Misnensi comparauit.

59. 1575.

pap. XVI. stol., l. 14, nově číslovaných, 186 × 146 *mm*, sešit v lepenkové obálce.

f. 1ᵃ—12ᵃ. Der bemen sache betreffende protestation: „Ich *Thomas Muntzer*, bortig vonn Stolbergk, mitwesenn zcu Prage an der stadt des tenbarn vnnde heiligenn kempers Johannis Hussenn, gedencke dye lutbaren vnde bewegliche trúmettenn × geben seinenn auserweltenn in secula seculorum. Gegebenn zcu Prage am tage Catharine anno domini 1521, Thomas Muntzer wil keynen stimmen, sunder eynen redenden Got anbethenn."

Prudká polemika proti církvi římské na obranu Čechů, Čech však velmi skrovně se dotýká. Dosud tuším neznáma.

f. 12ᵇ—14ᵃ. „Roma, quarto Luce, octauo Exody 4 gepredigt post Viti anno XXIIIº—1. Vil wergk vnnd keyn weck thun seyn beyde falsche, dye Judenn taten vil, dye heydenn nichts × Sunde ist misbrauch der creaturnn. Sit laus deo in eternum."

Rozvrh kázání.

f. 14ᵇ. Poznámka: Christus ist erstanden etc., zalepená kusem listu.

Vše touž rukou, snad sám originál T. Münstra.

60—62. 2105—2107.

stejného rázu, pap. XVIII. stol., 220 × 165 *mm*, nově vázané, obsahující konvoluty rozmanitých výpisů z děl tištěných i z rukopisů, sbíraných pro francouského badatele k dějinám XV. stol. Každý kus je zvláště stránkován a označen písmenem, ale pořádek ve vazbě zachován není. Čech se týká v č. 2105:

c) Frant. z Toleda spis proti Rokycanovi.

Viz č. 537, 1327, 1328.

e) „Utrum alicui liceat dare heretico salutem conductum sub spe, ut convertat ipsum ab errore."

h) Mik. z Cusy list Jiřímu z Poděbrad a stavům českým.

i) Dialog En. Sylvia proti přijímání pod obojí.

k) Johannis de Ragusio septem regulae contra communionem sub utraque specie.

e) Libellus de vocacione Bohemorum ad s. synodum Basiliensem.

o) Listy Eug. IV. do Basileje.

61. 2106.

c) Schedula, porrecta per M. Petrum Anglicum de consortio ambassiatorum regni Bohemiae in congregacione generali, die Mercurii 4. Feb. 1433 (4 listy).

d) Sommaire des chapitres de l'histoir de Stumphius sur le concil de Constance (Zíbrt II., 14659) (10 l.).

e) Sequitur ambassiata ... Sigismundi regis coram Eugenio papa, 17 Mart. 1432 (36 l.).
g) Seznam rkpů u Štěpána Balusia (paříž. vydavatele akt konciliarních), týkajících se sněmu Kostnického a Basilejského, pokud nebyly vydány ve svazcích jeho publikace. (3 l.)
h) Bibliografie koncilu Basilejského. (4 l.)
i) Výpisky z Akt konc. Basilejského (4 l.)
j) Opis rukop. basilejských, poslaných kancléři.
k) Seznam rukopisů v Basileji, jichž opisy žádá Št. Baluze.
l) Opisy z rkpu č. 1327 f. 79ᵃ—85ᵇ a z rkp. č. 1328 f. 125ᵇ.

62. 2107.

c) Výpisy z akt koncilu Basilejského, vydaných v Paříži.
f) De concilio Basiliensi memorialia synchrona ex scripto J. H. Otii juxta ordinem a sectione Bzovii, continuatoris Baronii (drobná excerpta).
g) Opis kroniky Vavřince z Březové z rkpu vratislavského.

63. 2108.

pap. konvolut XVIII. stol., 345 × 230 *mm* opisů podobných jako v předešlých
a) články o Řehoři XII., poslané králi Sigmundovi.
b) Excerpta chronici Budissinensis, quod manuscriptus complurium civium manibus teritur et in ipsa curia urbana servatur, de bello Hussitico in Lusatia superiore. „A. 1423. Hoc anno monasterium Marienthal inter Gorlitiam et Cygneam situm ab Hussitis devastatum est. × securitas parta est (1436).“
c) Francouzský výtah z rkpu „Marchia illustrata“ o taženích husitských v Marce, od Eliáše Lockölia, dozorce kostelů v kraji Sternberském (3 listy).
d) Menší přepisy: něm překlad *b*); výtah z Groszerových Lausitz. Merkwürdigkeiten; výtah z Carpzowa, Schauplatz der Stadt Zittau.
e) Relatio quadam brevis de oppugnatione oppidi Bernau ab Hussitis suscepta, quantum quidem ex documentis Bernaviensibus, quorum plurima per temporum injurias, bello et incendii periere, adhuc colligere licuit. „Hussitarum origo omnibus × lectori hisce commendat sui memoriam Tobias Suiler, archidiaconus ecclesiae patriae, Bernaviae ad d. 2. Septembris 1726.“ (3 listy.)
f) Výpisy ze snesení anglic. sněmů posílaných z Londýna angl. zástupcům do Basileje, k. př. 1432, 20. srp. nařízení k modlitbám za obrácení Čechů, 1433, 7. list. instrukce k jednání s Čechy a j.

64. 2110.

pap. konvolut spisu XVIII. stol., 220 × 170 *mm*, téhož původu jako předešlé.
a) 45 čl. Husových a Vyclifových, zavržených od university pražské (30 l.).

b) spis pp. českých, zaslaný králi Sigmundovi, v němž dokazují nutnost přijímání pod obojí (62 l.).

c) Tractatus contra Hussitas: „Vbi sana fides non est. x Explicit alia materia contra haereses Hussitarum pro fidei fulcimento composita" (369 l.).

d) Neúplný spis traktátu kard. Frant. Zabarelly de modo tollendi schisma.

e) Epistolae M. Joh. Huss, heretici in concilio Constantinensi condempnati, ibidem in carceribus scriptae et ad Bohemiam directae.

h) Historie vratislavská. Přehled historiografie slezské o 2 kapitolách (historikové cizí a domácí) a dějiny Vratislavě (vazbou přeházené, takže napřed jdou str. 54—72, pak 9—56, 105—111, 73—103).

i) Calendarium chronologicum, exhibens res gestas martyris M. Johannis Hussi ob confessionem coelestis veritatis evangelicae contra datam ab imperatore fidem in concilio Constantiensi cremati. „Anno Christi 1341 die 6 Julii, regnante Johanne Lutzenburgio, rege Bohemorum decimo, nascebatur Johannes Hussus x terram ex loco supplicii effossam Bohemiam transferebant et religiose asservabant."

Spis dosud neznámý. Podobný, ale německý Curieuser Geschichts-Kalender des J. Hussi z r. 1699, v Bremách tištěný, uvádí Zíbrt II., č. 14141.

g) Opisy z rkpu č. 1091, f. 189—213ᵃ.

65. 2111.

pap. konvolut opisů XVIII. stol., 210 x 170 *mm*, téhož původu.

d) Neúplný opis 4 listů Husových.

e) Proposicio magistri Johanni de Frankfordia contra Hieronymum de Praga.

g) Traktát br. Jeronyma z Prahy, řádu Camaldulského: Improbatio articulorum Bohemorum.

h) Výpisky o věcech českých z Ondř. Řezenského, z En. Sylvia, z kroniky hildesheimské, z Windecka etc.

i) Výpisky o sněmu Basilejském z přerozmanitých tisků a rkpů.

66. 2112.

pap. konvolut XVIII. stol. téhož tvaru a původu jako č. 2106; obsahuje opisy akt koncilu Basilejského.

c) Pozvání Čechů na koncil 25. říj. 1431.

f) Seznam traktátů o českých věcech v rukopisu akt sign. A VII. 28.

j) Seznam kusů ze svazku „noviter in crypta curiae invento". Z Čech jen č. 94, list Čechů věrným křesťanům 21. července 1431 „Divinarum veritatum", a č. 98. list koncilu Čechům „Compulit nos caritas".

m) Tractatus de articulis haereticalibus Bohemorum, „Universis etc. Sacrosanctae fidei catholicae defensores".

o) Akta o kompaktata, 1433, 30. list. v Praze; list Sigmundův z Chebu do Basileje 1437, 21. července. (Opisy chatrné.).

67. 2113.

pap. konvolut XVIII. stol. jako předešlý; obsahuje opisy akt koncilu Basilejského.

b) Collatio facta per d. legatum cardinalem sancti Angeli in concilio Basiliensi pro exhortatione in modum susceptionis Bohemorum (50 l.).

e) Responsio, data Bohemis ad petita per Martinum presbyterum ambasiatam tertia vice ad concilium Basiliense missam (6 l.).

f) Excerpta ex historia helvetica Hoffingeri (52 l., hojné zmínky o Češích).

68. 2114.

pap. konvolut XVIII. stol. opisů, jako předešlý.

a) Henrici de Hassia Tractatus de schismate „Presens opusculum x secula seculorum Amen".

e) Listy Pavla II. (z rukopisu č. 1327 f. 63ᵃ, 65ᵇ), Pia II. (z rkp. č. 177 f. 217ᵃ).

f) Traktát Mik. Tempelfelda (viz rkp. 537 f. 370ᵇⁱˢ).

g) Proposice Čechů o přijímání z kalicha: „Communio divinissime eucharistie x propositi".

Tišť. Mansi XXX., 269.

ch) Tractatus contra Hussitas: „Iussit reverendissima vestra paternitas x Explicit tractatus contra Hussitas in studio Wiennensi compositus."

69. 2116.

pap. XVII. stol., l. 154, nově číslovaných, 178 x 135 *mm*. Desky perg. Na deskách podepsán Thomas Renart.

Les vrais povrtraits des hommes illustres en piete et doctrine, dv trauail, des quels Dieu ses serui en ces derniers temps pour remetre sus las vraye religion en diuers pays de la chrestienté, avec les descriptions də leur vie et de leurs faits plus memorables. Plus quarant quatre emblemes chrestiens. Traduits dv latin de *Theodore de Besze.*

S perokresbami podobizen dle dřevorytů.

Na l. 8—9ᵃ o Husovi: podobizna, krát. životopis a franc. oslavná znělka; na l. 9ᵇ—15ᵃ obdobně o Jeronymovi. O tisku zmiňuje se Zíbrt II., č. 14122.

70. 028.

pap. XVI. stol., l. 238, nově číslovaných, 312 x 195 *mm*. Desky rudohnědé kůře, svázané zelenou stuhou, tlačené. Na přední desce vtlačeno nahoře I PARS, níže rok 1595. Na 1. l. titul

Erster Theil. | Kurzer Begriff der | von sechzig Jahren im Königreich Böheim | gehaltenen Landtags Abschiede, aus welchenn | die vornemsten auch denkwirdigsten Artickell | so in Religion, Lehen, Gränitz und Justitien-Sachen, des gleichen in Verneuerung der Erb | einingungen zwischen der Cron Böheimb | dem Hause Sachsen vnd andern Be | nachtbarten Chur vnd Fürstenn be | schlossenn worden, treulich, auch mit sonderbarem Vleiss zusam | men colligirt und nach laut | dieses folgenden Registers | aus Böhemischer Sprach | Zu vorfallenden Noturft | transferirt Zube | finden | Durch | *M. Georgium Fridericum*, Keyserlichen Notarium.

f. 2—16ª registrum, f. 16ᵇ—17 práz.; f. 18ª „Extract ausz dem im 1497 Jahr in der Fasten gehaltenen Landtagsbeschlusz." — Končí se obšírným výtahem ze sněm. článků r. 1593 v sobotu po sv. Lukáši.

71. 032.

pap. XVII.—XVIII. stol., l. 130 nečíslovaných, 346 x 225 *mm*. Desky lepenkové polepené pestrým papírem. Na 3. l. titul:

Anmerkungen von dem hochgräffl. Schlickischen Geschlechte, deszen Anfange, merkwürdigen Begebenheiten mit deroselben und Fortpflanzungen bis auf gegenwärtige Zeit.

Nekritická kompilace o 11 kap., anonymní, jdoucí do posledního desetiletí XVII. věku.

72. 081.

pap. XVIII. stol., l. 332, nově číslovaných, 352 x 220 *mm*. Desky lepenkevé v bílém pergamenu. Na hřbetě a vnitř na 1. l. titul: Varia Historico-Silesiaca. Na 2. l. obsah 29 kusů.

f. 2—21. Tumultuarium sive notitia desultoria de statu Silesiae, maiorem in partem collecta Glogouiae, anno 1628 et sequent.

Akta a dopisy volně spojované od času války šmalkaldské do r. 1633.

f. 24—91. Rathsdiarium vom 15./III. 1734 bis 11./XII. 1737 vnd v. 26./X. 1740 bis 2./III. 1741.

f. 92—109. Ve Vídni, 1721, 2. listop, Karel VI. dává vév. Leopoldovi Lotrinskému lenní list na knížetství Těšínské. Při tom ještě přílohy.

f. 110—111. Ve Vídni, 1670, 10. června. Leopold I. propůjčuje jesuitům zámek ve Vratislavi.

f. 112. V Beroldstadtě, 1417, v stř. před sv. Michalem. Kníže Konrád Olešnický dává Petru a Jiřímu Krumposům rychtu ve Weidenbachu.

f. 113—116. Von allerhand Landplackereien, Befehdungs- und Absagebriefen.

f. 117—120. Vormerk, was in Wien seit der Ankunft H. George Wilhelm zu Liegnitz, Brieg und Wohlau passieret.

Zápisky z února a března nezn. roku z konce XVII. stol.

f. 121. Ve Svidnici, 1356, ve čtvrtek před sv. Duchem. Kníže Bolek Svidnický potvrzuje prodej dvora Kuchendorfa.

f. 122—124. Ve Vratislavi, 1654, 4. pros. Ananias Weber p. Jáchymu v. Spiller na Bernsdorfě.

f. 125—145. Patnácte listů, vyměněných mezi úřady pruskými a císařskými o poddanských a náboženských poměrech v Grossburgu.

f. 146—149. V Olavě, 1741, 21. února. Měšťané stěžují si na katol. úřad a na luther. kazatele.

f. 150—161. V Praze, 1654, 20. června. Kníže Václav z Lobkovic dává instrukci správní svému hejtmanu v Žahani.

f. 162—171. Reise und Einzug seiner Eminenz Cardinals Friderici zu Hessen, deutschen Meisters und Bischoff zu Breszlaw von Rom durch Italien nach Wien, von der durch Mähren nach Breslaw in Schlesien.

f. 172—176. Vítací řeč Jana Chr. Hallmanna, pronesená k biskupovi Fridrichu Vratislavskému při jeho návratu.

f. 178—185. V Nise, 1561, 24. říj. Závět bisk. vratislavského Baltazara.

f. 186—201. Ve Vratislavi, 1705, 7. června. Závěť kanovníka Leopolda Viléma von und zu Tharoulle.

f. 202—225. Instrukce velitelům 12 městských vratislavských praporců.

f. 226—229. Ve Vratislavi, 1759, 27. srpna. Michal z Lesnovic činí nadání pro špitál.

f. 230—252. Berní katastry z celého Slezska z let 1660, 1671, 1719, 1728.

f. 253—254. Seznam školních nařízení a instrukcí ve Vratislavi z let 1546, 1570, 1573, 1616, 1617, 1620, 1625, 1711 a d.

f. 255—262. Tituly rozličných letáků a tisků. vyšlých ve Vídni, Drážďanech, Praze, Vratislavi, Wittenberce, V. Hlohově, Freistadtě, Míšni, ve 2 sbírkách, z let 1561—1620 a 1619—1634.

f. 263—289. Výpisy z Heneliova spisu Silesia togata.

f. 290—310. Recensus auctorum, qui historiam silesiacam pertractarunt.

f. 311—319. Nepříznivé úsudky polských spisovatelů o některých slezských dílech.

f. 313—317. Návrh pamětní adressy k padesátiletému jubileu rady Haunolda.

f. 318—323. Verše lat. a něm.: Coemeterium *Henrici Mahlpforti.*

f. 324—331. Sbírka něm. pořekadel ze Slezska, počtem 1253.

73. 74. 091 I, 091 II.

pap. XVIII. stol., konvoluty opisů, 202×165 *mm*, v lepenkových deskách. Na hřbetě titul „Variorum varia manuscripta de rebus Silesiae". Na předeští ex libris, na 3—4 l. obsah, na 5. l. opět titul „Variorum manuscripta varia res Silesiorum varias concernentia, manu propria Christiani Ezechielis Silesii 1710" (v druhém sv. 1711). Obsah 1. sv.:

1. Einige Anmerckungen zur schlesischen Historie gehörig und sonderlich Mielitsch betreffende von Anno 1329 bisz 1616 (vlastně 1650).

Chronolog. seřazené výpisky na 6 listech. Odkud, neudáno.

2. Kurze Verzeichnusz etlichen durchlauchter hoch- und wohlgeborner Edler, ehrwürdiger, hochgelehrter Furnehmer und tugendreicher Personen, welche Gott der allmächtige durch den zeitlichen Tod aus diesem Jammerthal in das ewige Leben berufen hat in dem Jahr 1583.

Něm. verše na 15 listech, opis veršů, přitištěných k sedmi kázáním Luk. Polliona o věčném životě dítek božích, vyd. ve Vratislavi 1584.

3. Lobspruch des edlen Tranks „des Schöpfes" zu Latein Aries genannt, der einen Rathsherrn stiesz von der Banck, dasz er auf die Hindern sanck, davon er Schöps ist genannt, alias ein Lobespruch des edlen breslischen Biers, Schöps genannt 1569. „Der Mensch von Gott war hoch begnadt × dich trincken die Polacken gern."

4. Encomium oder Lobe Spruch des herrlichen und weitberühmten Tranks der kaiser. und königl. Stadt Breszlau in Schlesien, Schöps genanndt . . . in deutsche Rhythmos gestellet durch Anthonium Pluntzkan, Lusatium, im Jahre MDXCIX. „Breszlaw, Haupt-Stadt in schlesigr Landt."

9½ l. Opis z budišín. tisku Mich. Wolraba z r. 1599.

5. Tragoedia, welche zu Breszlaw in dem Closter zu S. Albrecht in den Weynacht-Feyertagen anno 1608 aldar ist gehalten worden. „Der hochgeachte und ehrwürdige Herr, Bernardus Eder, beyder Kirchen zu Breszlaw und Olmütz Thumherr, hat ausz sonderlichem Eyfer den Gottesdienst zu erweitern, die polnische Capell . . . wider angerichtet × Dasz dies also geschehen sey, bekenne ich . . . Bruder Abraham Bzovius" (násl. titul).

6. Zpráva o bouři proti mnichům ve Vratislavi r. 1608.

6. Beschreibung und Klage-Schrift über etliche Sünden und Laster, so in die Stadt Breszlaw eingerissen sind und gleich wie eine Sündfluth die Stadt überschwemet haben circa anno 1609. „Die erste Sünde ist und heisst Verachtung des Wortes Gottes × Solche wünsche ich J. I. W., als einer, der seinem Vaterlande viel Gutes gönnet in Jahr 1609."

Kázaní na 12 l. Č. 5 a 6. opsáno jsou z rkpu knihovny olešnické „Tractätlin, dass seid etliche uhralte und vornehme geistliche wie . . . weltliche . . . Sachen, so ingemein nicht zu finden etc. 1624" od *Daniele Fentzlina.*

7. Ein Lob-Spruch der weitberühmten kayserl. und königl. Haupt-Stadt Breszlaw in Schlesien. Das breslauische Stadtwappen. „Diese Stadt-Ordnung und Wesen. × loben und preisen mit Begier. Amen."

Verše, 22½ listů.

8. Ein andrer Lobspruch der hochlöbl. Stadt Breszlaw in Schlesien, darinnen der Stadt vornehmste Gebäude, Beginnen und Bürger-Policey. . . ., durch einen der Wahrheit und Historien-Liebhabern. „In Schlesien, dem deutschen Land × solche seinem Vaterland gelückten Amen."

Verše. 25 listů.

9. „Haec praecandi forma pueris in xenodochio pauperum in platea D. Nicolai solennis est, oder ein allgemeines kurtzes Gebeth, darinnen die gemeine Noth der gantzen Christenheit begrieflich und specifice erzehlet wird (circa anno 1608 von *David Rheinstio*) angemerckt zu Breszlaw."

10. Formulář, jímž r. 1609, 11. říj. ohlašuje se ve Vratislavi povolení majestátu.

11. Ve Vratislavi, 1609, 24. listop. Stavové slezští odpovídají na vydání majestátu.

12. V Otmuchově, 1610, 5. března. Bisk. vratislavský Karel knížeti Karlu Minsterberskému; žádá, aby jej zastupoval při sjezdu knížecím.

13. Odpověď knížete 10. břez.

14. Opis listiny, kterou r. 1610, 23. květ. spolu s majestátem slezským a českým vložili Vratislavští do báně kostela sv. Salvatora na novém hřbitově (4 listy).

15. Reparirung des Thürnleins am Eck des Rath-Hauses gegen dem Fischmarckt anno 1610 ($1^1/_2$ l.).

16. Des neuen Thurns in der Neustadt zu Breszlaw Erbaw und Vollendung 20. Sept. 1624 (4 l.).

17. Der Stadt Breszlaw Erklärung an König Ferdinand II. in Puncto gesuchter Subjection anno 1619, den 12. April (4 l.).

18. Königs Ferdinandi denen Schlesiern ertheilte Confirmation ihrer Privilegien (3 l.).

19., 20. Relation Frantz Pünckensterns anno 1627, 28. Nov. über den Rath zu Breslaw (18 l.).

21. Relation ausz Breszlaw, was vom 18./28. August bisz auf den 4. September styli novi anno 1632 in Schlesien vorgegangen (6 l. denníku).

22. Ferner Bericht ausz Breszlaw vom 8. September anno 1632 (6 l.).

23. Breslaw vom 9. Septemb. stylo novo 1632 ($11^1/_2$ l.).

24. Weiter Verlauff ausz Breslaw den 15. Sept. 1632 (13 l.).

25. Einige Aufmerckungen ausz H. *D. Reinhardts Rosae*, Syndici vratislaviensis, hinterlassenen eigenhändigen Verzeichnusz Auspice Christo den 21. Oct. 1632.

Zápisky od 24. února 1632 a listy od Henelia, Mortachia, Lepotendorfera a j. $37^1/_2$ l.

26.—29. Zprávy o vypověděni pastorů z měst Vratisl. knížectví Středy, Cantu, Šašnice (4 l.).

30. Notabilia Francosteinensia aus einem Manuscripto, Francksteinische Geschichte genannt, so *Johann Reiszner junior* continuirt. „Als der erste christliche und von Kayser Ottone Tertio zur königlichen Würde erhebene Regent in Pohlen, Boleslaus Gabrius gestorben" — r. 1680 (28 l.).

31. Collectanea aus eines alten glaubhafften Scribenten zu Franckstein Manuscriptis „Das Hertzogthumb Ober- und Nieder Schlesien ist nur 40 Meilen lang etc."

Annal. zápisky z let 1214—1675. 16 l.

32. Allerhand Collectanea von der Stadt Reichenbach und daherum ausz einem alten Verzeichnusse, welche *Hannsz Kettner*, ehemals Tuchmacher in Reichenbach, zusammengetragen und hinterlassen.

Annal. zápisky z let 1605—1667. 28 l.

33. Continuation eines von Herrn JESAIA TIBINGIO, seel. weyland wohlgesehenen Bürger, aufgesetzten und in anno 1614 geendigten Saganischen Chronici, aus glaubwürdigen, so schrift- als mündlichen Relationibus, theils auch eigener Erfahrung zusammengetragen von *M. Joh. Christoph Heinen*, Sag. Si. D. G. W. zu Altenhausen im Herzogthum Magdeburg.

Annal. zápisky z let 1615—1655. 71 l.

V II. svazku:

34. 1549, 5. července. Smlouva kr. Ferdinanda I. a Sigmunda Polského (30 l.).

35. Brevis Silesiae descriptio autore *Martino Helvigio Nisseno Silesiaco* anno 1571. „Slesia, quae a multis Silesia dicitur, Quadorum sedes olim procul dubio fuit." (6 l., nedokonč.)

36. Beschreibung der löblichen uhralten Stadt Wintzig durch *Abrahamum Hossmannum* gestellet (25 l.).

37. Privilegium Karla IV., dané ve Vratislavi, 1367, 27. září Václavu Dobšicovi a Michalu Ulmanovi.

38. Extract der Mönsterbergischen ... Chronica, zur Ersehung überschicket anno 1616 den 2. Februarii durch *Abrahamum Hossmannum*. C. P. et S. C. M. historicum, anjetzo zum Lauban (13 l.).

39. Chronica und kurtze Historia, gezogen aus den alten Geschichten.

Pouze 9 listů počátku světové kroniky od času stvoření. Poznámka na konci dí, že je to výtah z kroniky o 236 listech o osmerce, s indexem, pojednávající o příbězích novokřtěnských, zvl. na Moravě, do r. 1648.

40. Postuláty slezské, podané r. 1619 v dub. Čechům v Praze (3 l.).

41. Resoluce českých stavů k nim 22. dub. 1619 (4 l.).

42. V Nise, 1619, 20. září. Arcikn. Karel, biskup vratislavský, hejtmanům knížectví Slezských, aby zachovali věrnost králi Ferdinandovi II.

43. Ve Varšavě, 1619, 12. říj. Arc. Karel stavům slezským, stěžuje si na nové zřízení.

44. Ve Varšavě, 1619, 17. říj. Král Sigmund Polský napomíná Slezany k věrnosti k císaři.

45. Opis annalů slezských *Zach. Agnella*, pastora v Kunštatě, z let 1572—86, zapsaných jím do tišť. missalu, v knihovně olešnické (3 l.).

46. Kurze Nachrichten von der Stadt Namslau, 1348—1602 (2 l.).

47. Excerpta, notatu digniora ex *Davidis Rhenisii* (prof. vrat. † 1634) manuscriptis additamentis ad Pauli Eberi Kalendarium.

Příběhy vratislavské 1600—1630. 12 l.

48. In insignia senatus populique Vratislaviensis carmen, scriptum... a *Martino Radeck Vratislaviensi*, scholae magdeburg. collega. „Unde feras gemini × nos clangar ad astra“ (4 l.).

49. Stížnost slezských stavů králi r. 1624.

50. Kurtzer, doch gründlicher Bericht, worauff der ewangelischen Herrn, Fürsten und Stände in Schlesien Sache beruhet 1634.

51. Relation derer herrnstädtischen Kirchen-Affairen 1694—1697.

70 listů. Na konec báseň o tom o 40 verších.

52. Miscellanea Silesiaca ecclesiastica ad historiam modernam facientia, hinc inde collecta, 1690—1701 (17 l.).

53. Copien den Halt Groszburg betreffend 1654—1698 (24 l.).

54. 1697, 22. ún. Císař odnímá Hlohovským statek v Rauschwitzi a vypovídá odtud lutherány.

55. Annotata ex *Danielis Kornii*, pastoris Rutenensis in Silesia.. rerum theologicarum etc. (23 l.)

56. Opis z cirkuláře o nařízených dnech kajících ve Slezsku r. 1645, 9. září.

57. Excerpta und Abschrift derer jenigen Anmerckungen, welche ehemahlen Hertzog Heinrich Wentzel zu Bernstadt in des Nic. Polii Tagebuch (dessen er sich zu seinem Diario mit Papier durchschossen bedient) verzeichnet und eigenhändig eingetragen von Wort zu Wort nach den Tagen eines jeden Monaths im Jahre, wie solche aufeinander folgende befunden habe, zusammengelesen von Christiano Ezechiele.

Zápisky z let 1592—1641 *knížete Jindř. Václava z Minstrberka*, 69 l. Vložen 1 list originálu.

75. 098.

pap. kvartant z r. 1797, obsahující podle titulu Diplomata principatuum Silesiae inedita v opisech.

Argentimontana, jen histor. zprávy; — Bytom z r. 1169, 1190, 1224; Břeh a Olava 1407, 1301; Canthens 1367, 1368; Frankstein 1297, 1310, 1332, 1356, 1420, 1480, 1490; Hlohov 1253; Hirschberg 1317, 1320; Lemberg 1241; Lehnice 1315, 1342, 1409, 1425, 1455, 1529 1557, 1570, 1592; Zl. Hora 1378, 1474 (3); Volava 1446, 1447; Melicens 1531, 1610; Minsterberk 1498, 1527, 1531, 1570; Namslav 1270, 1278, 1304, 1316, 1333, 1343, 1350, 1356, 1359, 1336, 1390, 1421, 1444, 1509, 1529, 1536, 1574, 1580, 1584, 1590; Středa 1331, 1398, 1431, 1438; Burglehn 1515, 1528, 1535 (3), 1557, 1570, 1571, 1573, 1575 (3), 1592, 1596, 1599, 1600, 1614, 1613, 1624 (2), 1630; Opava 1277, 1284, 1288, 1290, 1371, 1372, 1380, 1433, 1511, 1523; Opolí 1265, 1430, 1482, 1481 (2), 1571, 1604; Reichenstein 1676, 1424, 1491, 1545, 1554, 1580, 1592, 1601, 1659, 1675; Svidnice 1310 (2), 1341, 1353, 1527, 1550, 1562, 1556, 1617, 1626; Střelín 1428; Střehom 1318, 1326, 1327, 1328, 1336, 1340, 1433; Sýcov 1575, 1592; Úšice 1458; Volava 1446, 1470, 1518.

76. 099.

pap. z konce XVIII. stol., 216 × 182 *mm* v pergam. deskách. Titul: Farrago diplomatum ducatus Silesiae politicorum. Obsahuje index a pak opisy rozmanitých listin slezských z l. 1379—1636 z rozličných tištěných sbírek.

77. 0100.

pokračování č. 099: Diplomata monasteriorum Silesiae utriusque sexus inedita 1797. Opisy listin klášterů v Kamenci (18, z l. 1230—1584), Krysoboru (1, 1324), Jindřichova (14, 1228—1498), Lubije (1, 1310), Liebenthalu (7, 1408—1567), sv. Kříže v Opolí (1, 1623), Střehomi (22, 1307—1408), Třebnici (3, 1207—1368).

78. 0143.

má titul: Thomae Frantzii Noctes Pragenses, ale nic nejedná o Praze, nýbrž o nepokojích v městě Emdech v Hannoversku.

II. Rukopisy městské knihovny.

Lipská městská knihovna má výborný tištěný katalog „Catalogus librorum manuscriptorum, qui in bibliotheca senatoria civitatis Lipsiensis asservantur. Edidit Aemilius Guilelmus Robertus NAUMANN. Codices orientalium linguarum descripserunt Henricus Orthobius Fleischer et Franciscus Delitzsch. Grimae, 1838." Z katalogu shledal jsem a prohlédl 21 bohemik, dílem listin, dílem knih psaných. V seznamu následujícím římská cifra značí číslo v katalogu, označení za pomlčkou signaturu.

79. XXIII — Dipl. 1337.

Zlomek listiny, pergamenová kopie XIV. věku. V Praze 1337, 3. Kal. Dec. Biskup pražský oznamuje papeži Benediktu XII. potvrzení daru XVI hřiven kostelu Pražskému od jáhna a sakristana téhož chrámu, řeč. Vlk z Prahy.

Srv. Emler, Regesta IV., 498.

80. XCI — Rep. I. fol. 18.

pap. XIV. stol., l. 325, číslovaných; obsah. kroniky a j. kusy, týkající se říše Římské.

f. 133ª—149ª. (Zlatá bulla Karla IV.) „Incipit bulla aurea x Expliciunt leges imperiales Caroli IIII^ti Romani Imperatoris semper Augusti, de officiis principum sui Imperii electorum."

Viz v číslech dřívějších.

81. CCCXXIX — Rep. II. f. 96ᵇ.

pap. XVI. stol., l. 423. Prázdn. 1ᵇ, 5, 8ᵇ, 364, 387—423. Des Hochberumbten Konigreichs Behaimb Statuten, Ordnungen vnnd Rechten vorneuete Reformation Durch *Petrum Stierba*, Burger zum Cadan etc. Mit angehafften Indice, wie in fine zu befinden. Aus Behaimbischen Sprach in Deutzsche einfeltig gebracht 1568.

Předmluva k Baltazarovi, opatu oseckému ze dne 21. květ. 1566. — Předmluva Volfa z Vřesovic f. 11ª—f.; 365ª—386ᵇ Registrum.

82. CCCXXX — Rep. II. f. 96ᵃ.

pap. XVI. stol., l. 493. Prázdn. 461, 463.

Landes Ordnung Des Königreichs Böhaimb auss Behaimischen in die Deutsche Sprach Transferirt.

f. 1ᵃ—3ᵇ. Dedikace, f. 4ᵃ „Von Wehlung Election oder Chur Königlicher Majestet A. So offt es dahin gereichet × vndt demselben nach soll sich einer gegen dem Andern vorhalten." — F. 462ᵃ—492ᵃ Repetitorium.

Překlad zřízení zemského vydání Vřesovcova z r. 1564.

83. CCCXXXI — Rep. III f. 96.

pap. XVI. stol., l. 251. Prázd. 1ᵇ, 20, 64, 96ᵇ, 131, 201, 202, 247—251.

f. 1—200ᵇ. Berckrecht König Wentzeslai des Sechsten in Behaimb, welche *Mathes Enderlein*, Röm: kön: Mayt: Ambts-vorwalter in Sant Joachimsthal aus dem latein Ins Teutzsche gebracht vnnd zusammen geordnet hatt. Anno 1548. „Allmechtiger Ewiger Gott, ein Brunn aller Gütte × Fürkommen vnd Vorhuthen werde. Ende des Bergkrechtes."

f. 203ᵃ—246ᵇ. Vom Bergwergk vnd was sich darbey zutreget, In der Ordnunge sonsten nicht begriffen. Auch wie sich Bergmeister vnd Geschwornen in Ihren diensten vnd Amptern vorhalten sollen zur allerley Fellen vnd alten gebreuchen in S. Joachimsthal gehalten. Einem Jeden Bergkman, so alda Bergwergk bauet, dienstlich vnd nützlich zu wissen. Durch *Matthes Enderlein*, Bergkmeister vnd Ambstvorwalte zu daselbst zusammengebracht anno 1556. „Was sich der Bergkmeister in Ahnnehmunge der Muthzettel × im Dritten theil Der Bergkordnung."

84. CCCXXXIV — Rep. IV. fol. 11ᵃ.

pap. XVII. stol., l. 510. Obsahuje věci saské. Mezi nimi:

f. 468ᵃ—496ᵇ. Erbeinigung der Crohnn Böhmenn mit Sachsen, vffgericht den 20 Aprilis Anno 1579.: „Von Gottes gnaden wier Augustus × unnd Dero nachzukommen. Dess zur urkundt etc."

85. CCCXXXVII. — Rep. IV. f. 12c.

pap. XVII. stol., l. 299, mezi nimiž četné nepopsané. Obsahuje opisy akt saských a j. Českých příběhů dotýkají se tyto:

f. 111ᵇ—117ᵇ. List Rudolfa II. kurfirstům Saskému a Braniborskému, týkající se rodiny Händlovy; odpovědi k němu, vše z r. 1585.

f. 204ᵃ—205ᵇ. Konfederace arcikn. Matiáše se stavy uherskými 19. dub. r. 1608.

f. 206ᵃ—208ᵇ. Arc. Matiáš píše kurfirstům o svém tažení ke Znojmu, 26. dubna 1608.

f. 209—211b. Výtah ze smlouvy libeňské 26. květ. 1608.

f. 212a—216b. Majestát Rudolfův.

f. 217a—223b. Apologie stavů českých, proč sáhli k defensi.

f. 227a—230a. List kurfirsta Saského arc. Matiášovi do Čech, 16. října 1608.

f. 224a—239a. Úmluva koruny České s knížaty Saskými v Chebu r. 1459.

f. 239a—243b. Lenní listy kníž. Albrechtu Saskému, dané od krále Jiřího r. 1459 a od Vladislava II. r. 1472.

f. 244—248b. Věčná úmluva mezi korunou Českou a knížaty Saskými v Mostě r. 1482.

f. 249a—254a. Saský revers k této úmluvě.

f. 254b—255b. Výtah z obnovené smlouvy českosaské r. 1579.

f. 256a—258a. V Praze, 1575, 9. srp. Král Maximilian dává lužickým stavům privilegium na dědičnost jejich lén.

f. 265a. Ve Vídni, 1621, 15. října. Ferdinand II. arcivévodkyni Markétě.

f. 267a—268a. V Praze, 1620, 28. září. Fridrich Falcký knížatům Saským Janu Kazimírovi a Janu Arnoštovi.

f. 269a—270a. Rada Pražská Litoměřickým, že musí se poddati rodu Habsburskému (1621).

f. 275a—291b. Memorial, co třeba rozvážiti při české konfederaci a potomní defensi.

f. 292a—294b. Ve Vídni, 1619, 12. července. Výtah z důvěrného listu, poslaného nějakému plukovníkovi.

f. 295a—298b. Žádost direktorů českých k vyslancům lužickým.

f. 299ab. V Brně 1619, 10. července. Důvěrný list (u výtahu) anonymní a bez adressy.

86. LXXXII. — Dipl.

pergam. kopie listiny XV. věku.

Bez m. a d. Král Václav IV. oznamuje, že bratr jeho Jan Zhořelecký postavil v kostele sv. Víta oltář blah. P. Marie a sv. Filippa, Jakuba a Jiří a obdařil platem ve vsích V. a M. Goglaw, Bockow, Lyndeberg, Bagancz.

Orig. listiny z r. 1389 jest v kapit. arch. v Praze. Srv. Tomek, DP. II. 84 a Základy III. str. 110.

87. CXCV. — Rep. II. f. 58.

perg. kodex XIII. stol., jenž náležel klášteru sv. Mauricia v Dol. Alteichu. Obsahuje Passional.

f. 145b—154a. Passio S. Wenceslai. „Oportet nos, fratres karissimi × Triumphauit vero gloriosus martyr quarta Kalendas Octobres cum auxilio summi regis celorum, qui cum patre etc.“

Srv. Č. Čas. Hist. 1904, str. 414.

88. CCCLXXVII. — II. fol. 10ª.

pap. XV. stol., l. 386, nově číslovaných; 314 × 214 mm., desky pův. dřevěné, potaž. hnědou koží; vázal Jakub Goldeneck v Lipsku. Na 2 perg. předsázce podepsán jest Jakub Strehelin Memmingensis. Někdy majetek universitní knihovny lipské. Obsahuje spisy rozličných akt právních a listů.

f. 64ª—68ᵇ. Libellus Nicolai Wendgen contra quosdam de Cadan super denegacione iusticie contra civem de Cadan. „Coram vobis, venerabili viro, domino Herrmanno, sciudario, archipresbitero et iudice sedis Lipcensis, Merseburgensis dyocesis, Martinus Wishabt, clericus Bombergensis dyocesis, procurator, et nomine discreti viri Nicolai Weninghen, oppidani Erfordensis, Maguntinensis dyocesis, contra et aduersus quosdam Thomam Oltschower et Andream Mosser totumque consulatum et ceteros oppidanos in Cadan, pragensis dyocesis."

4 listy. Neznámy.

f. 184ᵇ. Ve Vratislavi, 1462, 25. srp. Instrumentum donationis in causa testimonii pro collegio Maiori ex parte doctoris theologie, Casparis Wigel de Brega.

f. 185ᵇ—186ᵇ. Ve Vratislavi, 1464, f. 4. ante Laetare. Epistola civitatis Wratislaviensis in Zlezia ad vniuersitatem Lyptzensem. „Venerabiles etc. Premissis indefessis et paratissimis semitiis nostris."

f. 187ᵃᵇ. Na hradě Pražském, 2. říj., rok neudán. Epistola doctoris Hilarii, decani et administratoris ecclesie Pragensis, ad rectorem vniuersitatis Lyptzensis (Theodericum de Schönberg). „Venerabilis etc. Non sine lamento exposuerunt mihi prudentes viri, ciues Cadanensen, dyocesis Pragensis, quia rector scolarum Baltazar Roder de Ponte, baccalarius arcium vniuersitatis vestre, cum aliquamdiu scolas eorum rexisset etc."

f. 187ᵇ. Intimacio pro cruce signando studentibus contra Bohemos, anno 66⁰, secunda Octobris. „Quid queso sacius quidve mortalibus quietius possit pace × straminea hereticorum arma."

f. 258ª—261ᵇ. V Lipsku, 1471, 25. květ. Appellacio . . ad sedem apostolicam . . inter M. Johannem Hertenberger, Pragensis diocesis . . et M. Erasmum Muro de Wratislauia.

f. 263ᵇ—264ᵇ. Effectus conclusionis in dieta Nissensi inter serenissimum regem Hungarie, Polonie et Bohemiae. „Inprimis conventum est inter ipsos oratores × salui conductus in plena forma."

Srv. Pal. DNČ. V. 77. Eschenloer II. 284. Arch. Český IV. 460—463.

f. 277ᵇ—279. De Turcis nouitates de anno domini 1472 in mense Julii et 1473 (něm.).

f. 280ᵇ. V Budíně, 1473, 6. června. Epistola . . patriarche Aquilegiensis, cardinalis Marci . ., legati, ad imperatorem Fridericum Tercium, satis invectiva. „In nomine etc. Inveni Mathiam, Ungarie et Bohemie regem, non ut tibi contrarium."

Ten i další listy nenalezají se ve sbírkách Palackého, Fraknóie ani slezských.

f. 281b. V N. Městě, 1473 v červenci. Responsum imperatoris satis durum ad epistolam . . Marci. „Fridericus etc. Acceptis tuis litteris."

f. 282a. Bez m. a d. Epistola episcopi Olomützensis ad regem Vngarie Mathiam. „Oboedienciam debitam x in qua est omnis potestas etc."

f. 282b. Ve Vídni, bez d. Epistola patriarche . . Marci ad Mathiam . ., in qua eum confortat, vt fortiter contra hostem pungnet. „In nomine etc. Claruit apud sedem sanctam, principum honestissime x Sum in Vienna."

f. 283a. V Budíně, bez d. Responsio regis Ungarorum. „Mathias etc. Patrum honestissime, visis tuis litteris."

f. 283a. V Budíně, 1473, 6. června. Epistola cardinalis Marci ad Rudolphum, episcopum wratislaviensem. „Nos Marcus etc. Pervenit in manus meas litera, gemma tua signata."

f. 283b. V Budíně 1473, 6. června. Epistola cardinalis Marci ad communitatem ciuitatis Wratislauiensis „Nos Marcus etc. O viri prestantissimi, ut sic reor."

f. 286ba. Oratio de genitissimorum virorum consulum et iuratorum tociusque communitatis egregie civitatis Wratislauiensis pro adventu reverendissimi in Christo patris et domini, domini Marci, Aquilegiensis patriarche nec non cardinalis presbiteri tituli sancti Marci, sanctissimi patris nostri, Romani presulis ad eximia Ungarie, Bohemie, Polonieque regna legati de latere missi. „Cum ex intuitu benignissimi aspectus x vnivoce cantantes Te Deum laudamus."

f. 317b. V Trenčíně, 1474, 27. července. Litera regis Vngarie ad imperatorem Fridericum. „Serenissime etc. Maiestas Vestra ligam fecerat contra nos cum . . Kazimiro . . Wladislawo."

f. 320—325b. Concordia et treuga biennalis inter reges Polonie et Hungarie super regno Bohemie, anno 1474 in mense Decembri quo loco prope Wratislauiam. „Nos Mathias, dei gracia x quod nos decet, prout catholicum regem."

Užil Palacký V_2, 110.

89. CCCCXXX. — IV. f. 12g

pap. XVI.—XVII. stol., 503 l. číslovaných (ale nesprávně, takže jest jen 457 l. poznamenáno), 330 x 180 *mm*. Titul zní: „Joannis Myllneri, secretarii Rudolphi II. imperatoris, Commercium epistolicum." Jest pak sbírka originálů dopisních, konceptů i opisů z konce XVI. věku bohatá a cenná.,

Jan Myllner z Mylhauzu pocházel z německého rodu, jehož praotci Kristianovi byl udělen erb r. 1474 od cís. Fridricha. R. 1572 vstoupil do cís. kanceláře. r. 1582 byl v čele latinské expedice, 1585 stal se dvorským, r. 1590 prvním zemským sekretářem, jímž potrval do r. 1600. R. 1593 svěřena mu byla též expedice německá a udělena hodnost cís. rady, 1597 císař vlastním dopisem povolal jej do své rady a dal mu hlas ve všech věcech českých i německých; před tím r. 1594 Myllner zastával na čas i českého kancléře. Když pak r. 1600 uprázdnilo se místokancléřství, ucházel se o ně, a když jeho nedosáhl, rozmrzen žádal za propuštěnou. Ale propuštění nedosáhl po dlouhou dobu, ač o ně kolikráte doléhal, ukazuje na své stáří a chorobu; vystoupil-li opravdu, či došel náhrady za odmrštění, není na ten čas známo. Umřel pak až r. 1618, zanechav po sobě

syny Jana, Jiřího a Petra, jimž odkázal statky Děvín a Mimoň a dům v Praze v ulici Krokevní.

Myllner jeví se mužem vysoce vzdělaným, přítelem umění i věd, sběhlým v kolika jazycích, obeznámeným ve světě i ve společnosti. Konal cesty po vší Evropě a přinesl si odtud přátelství s předními osobami současnými; u dvora požíval přízně, mezi vrstevníky úcty a vážnosti. Známosti i postavení jeho dvorské přinášely mu přehojné styky diplomatické i soukromé, a o všech patrné zprávy zachovány jsou v jeho sbírce, jdoucí bohužel jen do r. 1601.

Listář vznikl tak, že Myllner dopisy své diktoval písaři a informátoru svých synů, Gabrieli Lehmanovi z Freiberka saského, mezi koncepty pak vkládal došlé originaly. Později všecky kusy zůstaly Lehmanovi, jenž je počal pořádati, číslovati a opatřovati regesty, ale díla nedokonal. Lehman potom jsa již v rodišti svém vpisoval na prázdná místa své koncepty a přidával svou korrespondenci s přáteli; nejspíše také on dal porůzné prve sešity svázati v jediný foliant.

Sbírka po drahných letech dostala se do krámu na kornouty a prvních 25 listů bylo již vytrháno, když knihu spatřil freiburský konrektor a vyžádal si ji; potom dal ji darem histor. badateli G. C. Kreyssigovi a Kreyssig později lipské městské bibliothéce.

Ve sbírce jest na 600 kusů, a to v pestré směsici vše, co prošlo kanceláří dvorského sekretáře; nejen soukromé dopisy přátelské, prosby, přímluvy, nýbrž i koncepty státních listin, úmluv, akt a j. důležitých písemností, téměř zachycen tu jest úryvek diplomatického života Rudolfova dvora.

Jistě značná část koncipovaného tu materialu zachována jest jinde v čistopisech, nicméně i tak sbírka cís. sekretáře ceny netratí. Jenže nevhodná a zmatená úprava listáře, kde opisy a koncepty přebíhají po prázdných okrajích přes kolik listů i nesouvislých, tu do předu, tu nazpět, anonymita listů i nedostatek dat nesmírně přehled stěžují; nebylo mi možná všecko pročísti, zregestovati a chronologicky či jinak spořádati. Spokojil jsem se tedy pouhým inventářem, shledav aspoň, kde bylo lze, pisatele, adressata, datum; někde všiml jsem si též obsahu; kdo by chtěl ve sbírce pracovati, pozná, tuším, i při této nedostatečné úpravě, co se mu hodí. Několik zajímavějších listů otiskuji v přílohách.

list: 1. Index větších zápisů.
„ 2. Orig. bez data a m. Jiří Zikmund Prakšický ze Zástřizl na Buchlově doporučuje svého přítele Paludia, radu knížete Lehnického.
— Koncept, 1600, 19. dubna, v Plzni. Týká se uprázdněných beneficií ve Vratislavsku.
„ Opis bez data a m. Jan Paludius ujišťuje Müllnera o svém přátelství.
„ 3. Orig. 1597, 29. čce, v Budišíně. Hieronymus Treutlerus Müllnerovi; omlouvá se a ujišťuje o svém přátelství.
„ 4. Orig. 1599, 18. kv. v Budišíně. Salomon Frencelius M.-ovi o svém přátelství.
— Opis bez d. a m. Paludius M.-ovi; těší jej.
„ 5.—6. Orig. 1599, 14. kv. ve Vratislavi. Franciscus Ursinus M.-ovi; prosí o přímluvu za svého bratra, jenž uchází se o kanonikát.
— Opis bez d. a m. Paludius k Petru Müllnerovi; napomíná k pilnosti.
„ 7. Orig. bez d. a m. Mik. Burghaus Jakubu Monaviovi, radovi lehnickému; soukromé věci.
— Opisy bez d. Paludius M.-ovi; 2 listy soukromé.

list : 8. Konc. 1600, 26. dub. v Plzni. Rudolf II. kardinálu Cynthiovi a druhý list hraběti de Torre o slezských věcech.

„ 9. Orig. 1597, 14. led. v Praze. Joannes Matthäus Wackerius M.-ovi; prosí o přímluvu.

— Konc. 1600 — ? v Praze. Recess pro posla florentského.

„ 10. Orig. bez d. a m. Jan Lehmann Gabrieli Lehmannovi; žádá o přímluvu u pána.

„ 11. Konc. bez d. a m. Knížeti biskupu o věcech slezských.

„ 12. Orig. 1599, 13. ún., v Praze. Jan Kocín Jiřímu Závětovi. (Viz příl. čís. 5.)

— Koncept neurčitelný.

„ 13. Orig. 1599. 2. led., ve Wittenberce. M. Melchior Jostelius G. Lehmannovi. (Viz příl. č. 3.)

— Opis 1600, 1. ún. v Gdansku. M. Daniel Tilenus Paludiovi; gratuluje k návratu a sděluje povolání své do Gdanska.

„ 14. Orig. 1599, 6. břez. v Budišíně. Hieron. Treutlerius G. Lehmannovi; o věcech budišínských.

„ 15. Opis bez d. a m. Stanislav Gross Polonus M.-ovi; prosí o přímluvu.

„ — Konc. bez d. a m. prelátu do Olomouce.

„ 16. Opis 1597, 25. června. Zpráva, jak odpověděla královna anglická vyslanci polskému.

— Konc. neurčitelný.

„ 17.—18. Opisy, 1599, 25. dub., v Praze. Čtyři listy papežského nuncia týkající se kandidatury Dietrichsteinovy za biskupa olomouckého, poslané do Olomouce hejtmanu, děkanu, scholastikovi a Honoriovi Huliovi.

— Konc. bez d. a m. Rudolf II. zakládá špitál pro raněné vojáky.

„ 19. Opis. 1599, 29. dub. v Praze. Jan Bapt. Posseuinus M.-ovi; o volbě bisk. olom.

„ 20. Orig. 1598, 4. května, Aureliis. Guilelmus Ancelius M.-ovi; zprávy z Francie; pozdravuje D r a H á j k a a Dra Šimona.

— Opis. 1600, 24. ún., v Miláně. Praetor milanský primasu pražskému; žádá o zaslání svědomí proti zlatníku Jeron. Pipperellovi, jenž prý zpronevěřil španělskému vyslanci v Praze stříbrné nádoby a po městě je prodával.

„ 21. Orig. 1597, 12. června, ve Vratislavi. Monavius M.-ovi; prosí o zprávy.

„ 22. Konc. 1600, 4. srp. v Praze; neurčitelný.

„ 23. Konc. opravovaný. 1599, 13. ún., v Praze. Rud. II. kapitule vratislavské, aby odložila volbu biskupa do příchodu jeho poslů.

„ 24.—32. Konc. či opis? 1579, 13. dub. v Pr. Potvrzení privilegií kostela vratislavského.

„ 32. Opis 1591, 22. Oct. v Nepołomicích. Polský král Sigmund císaři; o věcech slezskopolských.

— Opis bez d. a m. Paludius M.-ovi; soukromé věci.

list : 33. Orig. 1597, 8. list., ve Freiberce. Daniel Thorschmidt M.-ovi (či Lehmannovi?); děkuje za listy a ujišťuje přátelstvím.

„ 34.—73. Opis psaný úryvkovitě na prázd. prostorách listů. Dialogus de Andrea Dudithio, episcopo Quinqueecclesiensi, regis consiliario . . ., qui honoribus sponte abdicavit. — V textu rozhovor Theod. Bezy a Krištofa Thretia; list císaře Maxmiliana II. Dudithiovi z Prahy, 1567, 10. dub. a druhý z Vídně 16. srp.; odpovědi biskupovi z Petrkova bez d. a z Požuně 1. čce.

„ 36. Orig. zápis o smrti p. Hannibalda, 3. pros. 1599.

„ 38. Orig. Bez r., 21. pros., v Míšni. Jan Ladislav Krištofu Arnoldovi do Prahy; blahopřeje k povolání děda jeho ke dvoru v Koburku; o svých studiích.

„ 39. Konc. 1596. Císař sultánovi.

„ 41. Orig. 1590, 27. čce., v Drážďanech. Jiří Polmarius Beresniczensis Lehmannovi do Freiberka, o básni, o bratru jeho, o dalších studiích.

„ 42.—3. Orig. bez d. a m. Jiří Gondermanus Krištofu Arnoldovi do Prahy; o básních jeho; posílá verše své.

„ 45. Orig. 1599, 23. čce., ve Vratisl. Salomon Frencelinus M.-ovi; děkuje za přímluvu u císaře, za listy; přátelé naň vzpomínají.

„ 48. Orig. 1592, 10. Kal. Mart., ve škole míšeňské. Jiří Gondermannus Krištofu Arnoldovi; o básních jeho. Douška od Krištofa ze Šlejnic.

„ 51. Orig. bez d. a m.. (z Budišína?). Friedrich Schütz Lehmannovi; děkuje za list, o knihách, o dívce, která Lehmanna miluje, o svých pracích.

„ 56.—57. Konc. lat. a něm. rektoru Rekerovi.

„ 64. Orig. 1590, 7. ún. bez m. (v Míšni?). Jan Ladislav Krišt. Arnoldovi o svých poměrech; posílá nápis.

„ 67. Orig. 1597, 28. srp., v Drážďanech. Jan Bluorus Lehmannovi; o svém postavení.

„ 69.—70. Orig. řecký. Bez roku, 10 lemeliónos, v Lipsku. M. Jakub Schmugk Sulanus G. Lehmannovi, paedagogu v Neděšicích.

„ 71. Orig. bez d. a m. Melchior Eckha Chemnicensis praeceptoru, jenž s knížecími chovanci přichází na akademii; vítá je a slibuje vydati k jejich oslavě báseň.

„ 72. Orig. 1597, 16. června, v Lipsku. M. Schmugk G. Lehmannovi v Neděšicích; blahopřeje k dobré kondici, žádá zpráv o šlechtici z Kötleritz, o akademii.

„ 73. Konc. 1600, 4. čce., v Praze. Rudolf II. králi Polskému; ujímá se Fridricha Haugvice, jenž utrpěl pych od Fridricha Svidlicia.

„ 74. Orig. bez d. a m. P. Carbon Sigmundu Faustovi; o soukr. věcech.

„ 75. Orig. 1591, 21. června, v Drážďanech. Krišt. Arnold Lehmannovi o snahách básnických.

— Konc. 1600, 27. čce., v Praze. Císař králi Polskému; ujímá se poddaných p. Štěpána Seneppa na Budatíně a Bílsku, aby jim p. Mikuláš Kamerovský nekřivdil.

list: 76. Konc. 1600, 1. srp., v Praze. Císař králi Polskému; ujímá se obchodníků hlohovských.
„ 78. Opis 1600, 14. čce., v Helmstadtě. Jindřich Mylphort Myllnerovi o svých osudech a plánech.
„ — Opisy 3 listů krátkých od Paludia M.-ovi bez d. a m.
„ 79.—80. Orig. bez data. E luco Petreo. David Sulcius Lehmannovi; zve na svatbu.
— Opisy 4 listů krátkých od Paludia M.-ovi bez d. a m.
— Opis bez d. a m. Ondřej Dudithius M.-ovi; o věcech uherských.
„ 81. Opis. 1586, 10. čce., v Kroměříři. Biskup Pavlovský M.-ovi; odpovídá na žádost.
„ — Opis. 1590, 2. ún. v Kroměříři. Biskup Pavlovský M.-ovi; posílá svého zástupce.
— Opis. 1587, 23. čce. Pleonáe. Biskup Pavlovský M.-ovi o listech nejv. purkrabího a nejv. kancléře.
— Opis. 1598, 22. dub.(?), ve Varšavě. Král Polský císaři; o náboženských poměrech ve Slezsku.
„ 83. Konc. dvou listů: 1598, 3. čce., v Praze. Císař králi Polskému a biskupu krakovskému; přimlouvá se za židy.
— Opis bez d. a m. Jeronym Michal M.-ovi; o soukr. věcech.
„ 84(—88). Konc. konfirmace privilegií klášterů v Mariině Dole (od kr. Ferdinanda, 1527) a v Mariině Hvězdě, kapitule brněnské, klášt. Vilémovického, kl. v Král. Poli, kl. sv. Anny v St. Městě v Brně, kanovníků v Kladsku, v Louce, u sv. Michala v Brně, karthusianů v Olomouci, kláštera v Oseku.
„ 87. Orig. (či opis?) lat. básně úmrtní nad Annou Kunhutou Magabachovou, dcerou saského kancléře.
„ 88. Konc. bez m. a d. listu presentačního na faru v Žebráce; konfirmace listin kláštera Zábrdovického, Ojvínského, města Kinšperka, děkana Karlštejnského.
„ 89. Opis. 1600, 1. led., ve Zhořelci. Martin Mylius, rektor školy, M.-ovi; o věcech soukromých.
— Opis bez m. a d. Krištof Eckhaudius, úředník kněžny těšínské, M.-ovi; o věcech soukromých.
„ 90.—97. Orig. bez roku, 4. pros., v Poděbradech. Jan Baruitius M.-ovi; zve na snídaní.
— Konc. 1598, 29. pros., v Praze. Císař dává M.-ovi palatinát a potvrzuje staré šlechtictví.
„ 96. Orig. bez m. a d. a podpisu. Anonymus M.-ovi o králi polském, o čes. bratřích.
„ 97.—98. Konc. 2 listů; 1600, 10. břez., v Plzni. Císař papeži o církevních věcech ve Slezsku.
Konc. bez d. a m. z rady české P. Enricovi Falcovi Soc. Jesu.
„ 99. Konc. 1594, 4. září, v Praze. Císař dává Mik. Reussnerovi palatinát.

list: 100. Opis. 1600, 13. září, v Ženevě. Theod. Beza Paludiovi. (Viz příl. č. 10.)
„ 101. Opisy, 1598, 18. čce., ve Ferraře. Papež kapitule olomoucké; 3 listy o biskupství a list. Frant. Dietrichsteinovi.
„ — Opis. 1598, 6. říj., v Praze. Myllner Eliáši Honoriovi, kanovníku olomouckému.
„ 102. Opis. 1597, 7. čce., ve Vratisl. Kapitula císaři o církevních otázkách.
„ — Opis. 1599, 19. ún., ve Vratisl. Kapitula papeži o církevních otázkách.
„ 103. Opis. 1599, 19. února, ve Vratisl. Kapitula Raimundu hr. de Turre a Janu Mat. Wackerovi z Wackenfelsu.
— Opis. 1599, 30. září, v Praze. Císař kapitule olomoucké.
„ 104. Opis bez d. a m. Mikuláš Calometrus M.-ovi; žádá o notariát.
„ 105. Konc. 1599, 14. čce., v Praze. Císař dává Jakubu Chimarrhaeovi proboštství v Litoměřicích.
— Opis. 1599, 14. srp., v Římě. Kardinal Aldobrandini císaři o biskupství vratislavském.
„ 106. Konc. 1597, 17. kv., v Praze. Císař velmistru Johannitů; žádá dispens pro Lad. Cedlice.
— Opis. 1599, 3. list., v Nise. Jan Mat. Wacker M.-ovi; o věcech slezských.
„ 107.—(111.) Opis závěti Dra Jiřího Khola, Slezana, král. rady v Praze 1593, in profesto Ressurrectionis (18. dub.) s pozdějšími dovětky z r. 1596. a 1598.
„ 111. Opis. 1599, 11. srp. v Římě. Kardinál Borghese císaři o věcech slezských.
„ 112. Opis. 1599, 29. list., v Nise. Bisk. vratislavský Pavel císaři.
— Opis. 1599, 30. list. v Nise. Jan M. Wacker císaři.
„ 113. Orig. 1597, 15. ún., ve Vídni. Plná moc Petru de Illanis, aby mohl sbírati příspěvky na špitál vojákům v poli proti Turku.
— Konc. potvrzení privilegií plzeňských.
„ 114. Orig. bez d. a m. Jan Želetavský z Nymburka utíká se ve své při k císaři.
— Konc. 1600, 4. Kal. Nov., v Praze. Císař kardinálu Borghesovi.
„ 115. Orig. bez d. a m. Kašpar Fabricius Koldický M.-ovi; prosí o podporu.
„ 116. Orig. bez d. a m. Jan a Tomáš Marci z Moravy M.-ovi; prosí za milost svému otci.
— Opis. 1600, 12. pros., ve Vratisl. Monavius M.-ovi.
„ 117. Orig. 1597, 25. břez., ve Vratisl. Monavius M.-ovi.
„ 118. Orig. bez d. a m. Simonius M.-ovi [?]; vrací knihu, píše o své cestě; vyčítá žvastavost.
— Opis milosti, dané Linhartu Gressetovi od Ferdinanda I.
„ 119. Orig. 1597. Bez d. a m. Monavius M.-ovi.
„ 120. Konc. presentací na církevní obročí ve Slezsku.
„ 121. Orig. bez d. a m. Jakub Sophian Walkenberský, správce kostela sv. Václava, M.-ovi; prosí o přímluvu, aby byl propuštěn z vězení,
— Opis expektace na proboštsví Jana Alexandra Reynitze.

list: 122. Orig. bez d. m. Anonymus M-ovi; prosí o přímluvu u císaře proti nunciovi.

— Opis. 1535, ve Vídni. Ratifikace udělení kanonikátu ve Vratislavi Krištofu Šefovi z Vlčic.

— Opis. 1537, 18. břez., v Praze. Nobilitace Jana Guerina de Cedreis.

„ 123. Orig. bez d. a m. v Doulachu. Pietro Vallio M.-ovi.

— Opis. 1601, 1. led., ve Vratislavi. Monavius M.-ovi. (—136).

— Opis bez d. a m. Matěj Wackerius synu svému Juliu Caesarovi.

„ 124. Opis. 1537, 5. květ., v Praze. Potvrzení privilegií universitních.

— Opis bez d. a m. Privilegium m. Chýnova od arcib. Zbyňka Berky z Dubé.

„ 125. Orig. 1597, 25. břez, ve Vratislavi. Monavius M.-ovi.

— Opis. 1535, 12. srp., v Praze. Expektace děkana pasovského na beneficium ve Slezsku.

„ 126. Opis bez m. 1539. Presentace Vavřince Potstschela na kanovnictví ve Vratislavi.

— Opis. 1540, ve Vídni. Expektace Jana Benedikta na kanovnictví ve Vratislavi.

„ 127.—129. Opis bez m. 1538. Ferdinand I. dává biskupu vratislavskému právo presentovati 1 osobu na kanonikát olomoucký.

— Opisy formulí expektačních na obročí ve Slezsku, v Čechách, na Moravě, v Uhrách.

„ 130. Orig. 1597, 29. září, bez m. Ad. Th. Layechandl Lehmannovi; oznamuje svůj sňatek.

„ 131.—132. Opis. 1598, 10. dub., v Praze. Císař vévodovi Zahaňskému.

— Opis. 1543, 23. června, v Praze. Král Ferdinand králi Polskému.

„ 133. Orig. 1597, 3. dub., v Praze. Freonatus Monaviovi.

„ 134. Orig. 1597, den večeře Páně. Monavius M.-ovi.

— Opis. 1546, 14. čna., bez m. Nobilitace Jana Benedikta a presentace jeho na kanonikát ve Vratislavě.

„ 135. Opis. 1597. 18. břez., v Praze. Výpověď soudu N. m. P. v při Petra a Markéty Trávníčkových.

— Opis. 1597, bez d., v Praze. Ondřej Batěk císaři; prosí za svého syna Petra Trávníčka.

„ 136. Orig (?). 1596, 3./13. list., v Chebu. Kar. Aurelius Steinhoff Jindřichu z Písnice, prokuratoru král.

„ 138. Opis. 1601, 14. června, v Praze. Karel z Lichtnštejna papeži.

— Konc. presentací na rozl. obročí (do Ingelheimu a j.).

„ 139. Opis. 1602, 15. ledna, v Praze. Lichtnštejn kardinálu Cynthiovi.

„ 141. Opis. 1600, 23. srp. v Grunově. Kašpar Raucer císaři; přimlouvá se za Kašp. Schope, aby dostalo se mu obročí.

„ 142. Opis presentací na obročí na Moravě (Olomouc, Velehrad).

„ 143. Orig. bez d. a m. Anonymus doléhá na M.-a o schůzku.

list: 144. Opis. 1598, 8. srp., v Praze. Udělení erbu bratřím Eliáši a Adamovi Heřmánkům.
— Opis. 1584, 13. led., bez m. David Chytraeus M.-ovi zprávy o příbězích švédskopolských.
„ 145. Orig. bez d. a m. Opsythinius M.-ovi.
„ — Opis bez d., ve Vídni. Král Maxmilian stvrzuje br. Ondřeje za probošta kláštera P. Marie v Kladsku.
„ 146. Orig. 1598, 14. kv., v Praze. Jiří Karolides M.-ovi (Viz v příl. č. 2.)
— Opisy konfirmace opata v Zábrdovicích (1572), probošta v N. Říši, na Velehradě, v Brně, presentace kanovnická do Ratiboře, Zbyňka Berky za probošta na Vyšehrad.
— Opis. 1597, 4. břez. bez m. David Chytraeus M.-ovi; zprávy z říše.
„ 149. Opis. 1593, 9. září, v Drážďanech. Prof. Šebestian Leonhard Janu Neldeliovi v Lipsku.
— Opis bez d., v Kasselu. Lantkrabí Vilém Hessenský, alchymistovi Deeovi; zve jej k sobě.
„ 150. Opis. 1593. X. Kal. Nov., v Lipsku. Jan Neldelius Seb. Leonhardovi, někdy učiteli svému.
„ 151. Opis. 1598, 30./20. břez., v Řezně. Kurfirsti císaři.
„ 152. Konc. 1598, 21. pros., v Praze. Císařský dekret kapitule vratislavské.
„ 153. Konc. *a*) 1598, 17. čce., v Praze. Císař presentuje Zdeňka z Kolovrat na kanovnictví olomoucké; *b*) děkana karlštejnského na kanovnictví vyšehradské (1567 [?] ve Vídni).
— Konc. 1598, 23. čce., v Praze. Císař králi Polskému.
„ 154. Opis. 1505, 6. pros., v Budíně. Smlouva krále Vladislava a knížat Saských.
„ 155.—187. Titulář papeži, knížatům, králi Polskému, členům rodu Habsburského, panstvu v zemích Českých i v říši, městům atd.; lat. i něm. Mezi ním na l. 160-163 římský kalendář a lat. disticha kalendářní.
„ 187. Konc. 1596, 4. ún., v Praze. Tři listy císařovy stavům moravským, biskupu olomouckému a nejv. sudímu morav.
— Opis. 1599, 1. ún. Orator císařský neznámému adressátovi.
„ 188. Orig. bez d. a m. Gianbattista Pieri císaři.
— Koncept. 1598, 22. září, v Praze. Císař kapitule olomoucké.
— Opis. 1600, 8. srp., v Cistercii. Gener. kapitula řádu cistercijského svému vikáři v koruně České, Ant. Flemingovi, opatu zbraslavskému.
„ 189. Opis. 1598, 21. září, ve Ferraře. Papež císaři.
— Opis. 1598, 20. září ve Ferraře. Papež kapitule olomoucké.
„ 190. Opis bez m. a d. Papež císaři a Frant. Dietrichsteinovi.
— Opis. 1599, 31. led., v Praze. 2 reskripty císařské o biskupství olomouckém.
„ 191. 1598, 11. srpna, ve Vratislavi. Opat Jiří u P. Marie císaři.

list: 192.—193. Opis. 1598, 5. břez., v Praze. Expektace kanov. Landovi na proboštství litoměřické.
— Opis. 1598, 12. srp., ve Ferraře. Papež císaři o zamýšleném prodeji statků klášterních na vojnu tureckou.
— Opis. 1598, 12. srp., ve Ferraře. Papež kardinálu; o témže.
— Opis. 1598, 17. srp., ve Ferraře. Kardinál Paravicino císaři.
„ 195. Opis. 1598, 26. ún., v Poděbradech. Císař králi Polskému.
— Formule průvodního listu z cís. kanceláře.
„ 196. Opis. 1598, 21. září, ve Ferraře. Papež kapitule olomoucké.
„ 197. Opis. 1599, 25. ún., v Praze. Císař kapitule olomoucké.
„ 198. Opis. 1599, 21. a 24. dub. dvě instrukce císařské k volbě biskupa olomouckého, kapitule a hejtmanu zem. mor.
„ 199. 1594, 14. ún., v Praze. Císař dává průvodní list některým židům k provozování obchodu po Čechách.
— Konc. 1598, 15. led., v Praze. Prův. list do Sibíňska dvor. kupci Janu Rebenykovi.
— Konc. 1599, 15. led., v Praze. Expektace Paula Alberta, kanovníka vratislavského, na proboštství litoměřické.
„ 200. Opis, 1598, 30. čce., ve Ferraře. Papež císaři o Dietrichsteinovi.
Opis. 1598, 30. čce., ve Ferraře. Kardinal Aldobrandini císaři o témže.
„ 201.—202. Opis. 1598, 27. čce., ve Ferraře. Raim. della Torre císaři.
— Opis. 1599, 12. ún., v Praze.. Císař papeži; o Dietrichsteinovi.
„ 203. Opis. 1599, 12. ún., v Praze. Císař papeži; o věcech vratislavských.
— Opis. 1599, 5. června, v Praze. Císař Dietrichsteinovi.
„ 204. Opis bez d. a m. Probošt brněnský Eliáš císaři.
— Opis. 1599, 23. led., v Římě. Papež císaři.
„ 205. Opis. 1598, 17. srp., v Praze. Theofil Langiser císaři; prosí o viaticum.
— Opis. bez d. a m. 2 listy brněn. probošta císaři.
„ 206. Opis. 1598, 16. srp., v Praze. Theof. Langiser Myllnerovi; prosí o podporu.
„ 207.—209. Opis. 1546, 4. ún., ve Vídni. Rozsudek mezi stavy štýrskými a bratřími Štěpánem a Ladislavem Pamphi z Uher.
„ 210.—211. Opis. 1546, 4. ún., ve Vídni. Rozsudek mezi stavy štýrskými a Frant. Batthianym.
— Opis. 1559, 22. břez., v Augsburce. Stvrzení úmluvy o vinici a zahrady v Praze, na Pohořelci mezi Draškovicem, biskupem pětikostelským, a Jindř. Scriboniem, proboštem pražským.
„ 212. Opis. 1559, dne není, ve Vídni. Stvrzení článků mezi děkanem, proboštem a členy kapituly litoměřické.
„ 213.—214. Opis. 1562, 25. břez., v Praze. Zakl. listina koleje jesuitské v Praze.
„ 215. Orig. bez d. a m. Eliáš Opsithinius Myllnerovi; prosí o protekci.
— Opis. 1599, 16. břez., v Římě. Papež císaři; o Ditrichštejnovi.
„ 216. Opis. 1598, 8. srpna, v Praze. Anonym M.-ovi.

list: — bez d. a m. Anonym císaři, o kanovnictví olomouckém.
— Opis. 1599, —?—, v Praze. Carolus Magni císaři.
„ 219.—222. Opis zakl. listiny koleje jesuitské v Olomouci, 1570, 27. září.
„ 222.—223. Opis. Potvrzení té listiny 1573, 22. pros., ve Vídni.
„ 224. Opis, bez d. roku, 28. čce., ve Ferraře. Raimund della Torre císaři.
— Opis. 1598, 30. čce.. ve Ferraře. Kardinál N. císaři; o bisk. olomouckém.
„ 225. Opis. 1599, 16. ún., ve Varšavě. Král Polský císaři.
— Opis. bez d. a m. Vít Müller, kanovník vratislavský, císaři.
„ 226. Konc. 1598, 4. září, v Poděbradech. Císař papeži.
„ 227. Opis. 1599, 20. led., ve Varšavě. Král Polský knížeti Karlu Minstrberskému.
— Opis. 1599, —?—, v Olešnici. Kníže Minstrberský králi Polskému.
— Opis. 1599, 24. led. ve Varšavě. Král Polský knížeti.
„ 228. Opis. 1589, 18. čna., v Praze. Císař zapisuje Jakubu Chimarrhaeovi roční plat 300 tol.
„ 229. Opis, bez. d. a m. Jeronym Treuisius prosí císaře o doporučení k veliteli vévodství Milánského.
— Opis. 1598, 7. srp., v Praze. Císař knížeti Batorymu v Opolí; aby nedopouštěl kollatury poddaným v Širgastu.
„ 230. Opis. 1598, 21. čce., v Praze. Císař králi Polskému; přimlouvá se za židy.
— Opis, bez d. a m. Rabbi Lev a jiní židé pražští prosí císaře o přímluvu za souvěrce své v Polsku.
„ 231. Opis. 1328, 12. Cal. Dec., v Božím domě. Boleslav, syn knížete Opolského, mění městečko Širgast za ves Wamwalno.
„ 234. Opis. 1546, 14. květ., ve Vratislavi. Ferdinand I. králi Polskému.
„ 235. Opis. 1598, 23. čce., v Praze. Císař biskupu krakovskému.
— Opis, bez m. a d. Děkan litoměřický Diogenes Adam císaři.
— Opis. 1601, ve čtvrt. po Velk., ve Vratislavi. Monavius Myllnerovi.
„ 236. Opis. 1538, v Olomouci. Smlouva stavů opolských s korunou Polskou.
— Opis, bez d. a m. Jan Jahodka z Turova, registrátor desk zem., císaři.
„ 237. Opis, bez d. a m. Zápis, týkající se Pavla Alberta, scholastika vratislavského.
— Konc. 1568, 9. led., v Praze. Mandát cís. (lat., něm.).
„ 238.—240. Opis. 1538, 17. čna., ve Vratislavi. Ferdinand I. potvrzuje smlouvy korun České a Polské.
„ 241. Opis, bez d. a m. Arcikn. Maximilian ustanovuje Petra de Illanis správcem voj. špitálů v Uhrách a žádá, aby byl všemi podporován.
„ 242. Konc. 1597, 6. led., v Praze. Císař stavům českým; aby přijali Alexandra Gonzagu za obyvatele v království.
„ 243. Konc. 1601. 5. srp., v Praze. Císař mistru Johanitů; přimlouvá se za Karla Loška, aby byl přijat za páže.
— Konc. 1597, 16. břez., v Praze. Císař nobilisuje Havla, Jana a Vavřince Skočnodvorské ze Spinberka.

list: 248.—249. Opis. 1596, 21. břez., v Praze. Císař stvrzuje list na starobylé příbuzenství Vchynských a Tetaurů.

„ 250. Orig. 1590, 12. květ., v Inšpruku. J. M. Wackerius M.-ovi; zprávy z Tyrol a z Říma.

„ 251. Orig. bez d. a m. Ondřej a Vavřinec Froschové z Opavy císaři; stěžují si, že jim úředníci krakovští 18. čce. 1583 zabavili neprávem vozy vína a učinili jim škodu na 500 zl.

— Opis. 1598, 6. říj., v Trnavě. Arcikn. Maximilian císaři.

— Opis. 1598, 3. říj., ve Ferraře. Papež císaři.

— Opis. 1599, 24. led., v Římě. Kard. Aldobrandini císaři.

„ 252. Konc. a čistopis bez d. roku, 8. čce., v Praze. Císař Aldobrandinimu děkuje za přispění v otázce vratislavské a žádá za další pomoc.

— Konc. 1598, 12. čce., v Praze. Císař falkraběti Rýnskému.

— Konc. 1598, 12. čce., v Praze. Císař dru Hartmannovi nařizuje, aby se odebral do Prešpurka.

— Opis, bez d. a m. Adam Rösler Vratislavský Ferdinandu Hoffmannovi z Grünbüchlu, hejtmanu v N. M. Vídeňském.

„ 253.—60. Konc. 1598, 9./15. čna., v Praze. Dva listy císařovy mistru Johannitů.

„ 258. 1598. 28. čce., v Praze. Císař kardinalu aragonskému Bianchettimu.

— Opis. 1600, 27. říj., v Praze. Císař papeži.

— Opis. 1598, 1. srp., v Praze. Císař oratorovi svému v Římě.

„ 259. Opis, bez d., v Římě. Oratoři císařští Raimund z Thurnu a J. M. Wackerius císaři.

— Opis. 1589, 13. říj., v Praze. Sigmund Nekeš a Ondřej Balaša císaři.

„ 260.—264. Opis. 1599, bez d. dne; v Praze. Císař Augustu Segelinovi dává list k visitaci klášterů dominikánských v koruně České.

— Konc. bez. d. a m. artikulů catholicorum pro religione catholica propaganda.

„ 264. Opis. 1596, 23. led., v Římě. Breve papežské.

„ 265. Opis. 1597, 16. září, v Římě. Papež Ludvíkovi Schweizerovi dává palatinát.

„ 266. Opis. 1601, bez dne a m. Král Francouzský Jesuitům odpovídá.

— Konc. 1599, 9. led., v Praze. Císař anon. kardinalu.

— Opis. 1602, 25. ún., v Praze. Císař kapitule olomoucké; přimlouvá se za volbu Štěpána Bruntálského z Vrbna za kanovníka.

„ 267. Opis. 1561, 5. srpna, v Praze. Ferdinand I. jmenuje arcibiskupem Ant. Brusa.

„ 268. Orig. bez d. a m. Frind Myllnerovi v sporu Vratislavě a kníž. Olešnického.

— Opis. 1535, 22. dub., v Praze. Císař kardinálům sv. Jiří, Paravicinovi, Aldobrandinimu o biskupství Vratislavském.

„ 269. Orig. 1592, 26. dubna bez m. Simon Cellarius knížeti N.; prosí, aby byl puštěn z vězení.

list: — Konc. bez d. a m. Kupec Orazio Penchia císaři.
„ 270. Opis. 1598, 16. dub., ve Varšavě. Král Polský císaři.
— Opis. 1593, 29. srp., v Ženévě. Th. Beza Myllnerovi. (Viz příl. č. 1.)
„ 271. Konc. 1598, 2. září, v Praze. Císař kapitule olomoucké (dvojí list).
— Konc. 1599, 11. dub., v Praze. Císař kapitule olomoucké.
— Konc. 1599, 21. dub., v Praze. Císař kapitule olomoucké.
„ 272. Opis 1583, 8. srp. ve Vídni. Prův. list Tom. Sixtovi z Hernbaumgartenu.
— Opis. 1597, 30. čna., bez m. Nuncius kapitole vratislavské.
„ 273. Orig. ? 8. srp., bez m. Lorenzo Douez Myllnerovi.
„ 274. Opis. 1530, 2. list., ve Vídni. Nobilitace Václava řeč. Catharino.
„ 276. Opis. bez d. a m. Nobilitace Jana Hynka, syndika jihlavského.
„ 277. Orig. bez d. a m. Jan z Löben Myllnerovi, musagétovi; posílá lat. verše.
— Konc. 1602, 6. kv., v Praze. Císař králi Polskému.
„ 278.—284. Opis. 1600. 4. čce., v Praze. J. M. Wacker Zdeňku z Lobkovic.
— Opis bez m. a d. Dlužní úpis Eliáše Jindřicha z Víškova, probošta brněnského, Myllnerovi na 100 tol.
— Opis, vidimus rozl. privilegií kapituly olomúcké XIV.—XV. stol., vydaný r. 1586 od kláštera šternberského sv. Augustina.
„ 285. Opis. 1599, 29. list., v Nise. Pavel, biskup vratislavský Myllnerovi.
— Konc. 1601, 6. ledna, v Praze. Cís. dekret kapucínům.
— Opis. 1436, 27. d. Marc., v Basileji. Král Sigmund a vévoda Albrecht dávají plnou moc bisk. Filibertovi ke konání moci bisk. v Čechách.
„ 286.—291. Opis. 1436, 3. čce,, v Jihlavě. Bulla císařova bisk. Filibertovi (2 kusy).
— Opis, bez d. a m. Vidimus kompaktát.
„ 292. Opis. 1436, 5. břez., v Bologni. Papež Čechům; ohlašuje své zalíbení nad jich úmyslem.
„ 293. Opis. 1436, 13. čce., v Jihlavě. Císař Filibertovi biskupu; bulla o přijímání podobojí a vyhlášení jeho.
„ 294. Opis. 1437, 27. dub., v Praze. Stavové čeští stvrzují kompaktata.
„ 296. Opis. 1437, 17. Kal. Feb. v Basileji. Koncil ratifikuje kompaktata.
— Opis, 1436, 6. led., v Stol. Bělehradě. Slib krále Sigmunda o přijímání podobojí.
„ 298. Opis. 1600, 13. října, v Bodzecině. Král Polský císaři.
— Opis. 1601, 3. Non. April., v Praze. Císař vévodovi Lotrinskému; přimlouvá se za Bartol. Paprockého (Viz v příl. č. 11.)
„ 299.—303. Opis. 1588, 9. břez., v Bytomi a Benczině. Smlouva císařova s králem Polským.
„ 304. Opis bez d. a m. Kus listu Paludiova k Monaviovi.
„ 305. Opis. 1588, 30. břez., v Krakově. Rektor university krak. biskupu vratislavskému.

list: — Opis. 1588, 15. března, v Zamojsku. Výminky vydání arcikn. Maxmiliana.

— Opis. 1588, 15. března, v Zamojsku. Kancléř polský Zamojski biskupu vratislavskému.

— Opis. 1588, 28. ledna, ve Vašově nad Vartou. Zamojski biskupu vratislavskému.

— Opis. 1588, 24. břez., Krastnostaviae; týž témuž.

„ 307. Opis. 1589, 10. čce., v Praze. Závazek císařův o úmluvě s korunou Polskou.

— Opis. 1588, 8. září, v Bytomi. Protest krále Polského proti odepření přísahy při smlouvě s císařem.

„ 308. Opis. 1589, 1. září, Visliciae. Závazek arcikn. Maximiliana.

„ 309. Opis. 1589, 11. srp., ve Vilně. Král Polský císaři.

— Opis. bez d. a m. Paludius Monaviovi o rukopisu Filipovu.

„ 310. Opis. 1589, 10. čce., ve Vilně. Král Polský odpovídá cís. vyslanci Printzovi.

— Opis bez d. a m. Řeč Printzova ke králi Polskému.

„ 311. Opis. 1589, 10. čce., v Praze. Stavové čeští potvrzují úmluvu s korunou Polskou.

„ 313. Opis. 1587, 27. září, v Olomouci. Arcikn. Maximilian dává císaři zprávu o volbě krále v Polsku.

— Opis. 1600, 10. dub., Pullifageno. J. M. Wacker Myllnerovi.

— Opis 1588, 5. čna., v Zamojsku. Zamojski biskupu vratislavskému.

„ 314. Opis. 1589, 8. září, v Bytomi. Král Polský děkuje kommissařům za jich služby při úmluvách s císařem.

„ 315. Opis. 1588, 28. čce., v Zamojsku. Zamojski Aldobrandinimu.

— Opis. 1588, 29. čce., v Krakově. Aldobrandini císaři.

„ 316. Opis, bez m. a d., v Krakově. Aldobrandini císaři.

— Opis, bez dne a m. Wacker Myllnerovi.

„ 317. Opis. 1588, 5. srp., v Krakově. Král Polský vyhlašuje své úmluvy s domem Rakouským.

— Opis. 1598, 7. října, bez m. Jindřich z Písnice Myllnerovi.

„ 318. Opis, bez d. a m. Arcib. hnězdenský napomíná knížete švédského.

— Opis, bez d. a m. Paludius Monaviovi (pokračování na l. 315).

„ 319.—322. 1588, 6. srp., v Krakově. Bisk. přemyšlský Baranowski biskupu Ondřeji vratislavskému.

— Opis. 1588, 11. srp., v Nise. Odpověď bisk. Ondřeji.

— Opis. 1589, 10. čce., bez m. Úmluva mezi korunou Českou a Polskou (pokrač. na l. 332, 395).

„ 323. Opis. 1598, 8. čce., v Praze. Císař králi Polskému; přimlouvá se za Ant. Flandrina, měšťana vratislavského.

— Opis. 1331, bez m. Mikuláš, vévoda Opavský, potvrzuje listinu, jíž bratří N. N. prodávají statek N. klášteru v Ratiboři.

„ 324. Opis. 1334, bez m. Stvrzení jiného trhu téhož kláštera.

list: — Opis. 1352, bez m. Stvrzení jiného trhu téhož kláštera.
— Opis. 1592, 18. dub., v Praze. Recess legatů krále Polského.
„ 325. Opis. 1598, 28. dub. bez m. Caspar Prunerus Myllnerovi.
„ 326. Orig. 1598, 7. čce., Staniatlei. Biskup krakovský stěžuje si na Bytomské, že překážejí kněžím v slezské části jeho diecése.
— Opis úryvků z listu Paludiova Borghesovi; bez m. a d.
— Opis úryvků z veršů Paludiových o Tychonovi de Brahe.
— Opis. 1600, 30. led. bez m. Menander odpovídá Jakubu Pannonovi.
„ 327. Orig. 1597, 5. ún., bez m. Bratr Šimon vyhlašuje se za opata zábrdovského.
— Opis. bez d. a m. Paludius Monaviovi. (Pokrač. až na l. 387.)
„ 328. Orig, bez m. a d. (v Praze?). Jan Otmar Jacobi císaři, aby ustanovil jiného rozsudí za p. Václava Budovce z Budova ve sporu mezi ním a drem Hájkem, ježto Budovec jest proti němu zaujat.
— Opis. 1595, 23. pros., bez m. Notářské ověření výpovědi vratisl. kanovníka Edera.
„ 329. Orig. 1602, 14. srp., v Louce. František, opat kláštera Louckého, dává vysvědčení chudoby zasnoubencům Jiřímu Kelbnicovi a Marketě, dceři Jana Melice.
— 2 konc. 1600, 5. Kal. Nov., v Praze. Císař biskupu vratislavskému.
„ 330. Opis.' 1599, 20. ún., v Olomouci. Kanovníci olom. ujímají zatím správu biskup. statků.
„ — Opis. 1598, bez dne a m. Císař odevzdává kn. Sigmundu Batorymu Opolsko a Ratibořsko. (Pokrač. s jinými listy na l. 331 a napřed na l. 329.)
„ 333. Opis. 1598, 5. kv., ve Vratislavi. Sněmovní snesení.
„ 334. Opis. 1598, 10. čce., bez m. Informace o čtyřech kanovnících slezských.
„ 335. Opis. 1598, bez d. a m. Článek ze sněmu slezského.
— Opis. 1598, 27. čna., v Praze. Císař Frant. Dietrichsteinovi o bisk. vratislavském.
— Opis. 1598, 24. srp., ve Ferraře. Papež kapitule vratislavské.
„ 336. Konc. bez d. roku, 26. říj., v Praze. Myllner komusi ve Vratislavi.
„ 337. Opis. 1599, 25. kv., v Praze. Císař biskupu N. o věcech vratislavských.
— Konc. 1599, 20.čce., v Praze. Myllner komusi urozenému doporučuje Paludia.
— Opis. 1599, 20. čce., v Praze. Císař Aldobrandinimu o věcech vratislavských.
„ 338. Opis bez d. a m.; nejspíš od císaře papeži o týchž věcech.
„ 339. Opis. 1599, 20. čce., v Praze. Císař (?) papeži o týchž věcech.
„ 342. Opis. 1599, 20. července, v Praze. Císař (?) episcopo Madritio. o týchž věcech.
— Opis. 1599, 16. července, v Praze. Císař (?) kardinalu Aldobrandinimu.
„ 343. Opis. 1599, 7. července, v Praze. Císař (?) kanovníkům vratislavským.
„ 344. Opis. 1599, 17. července, v Praze. Císař kardinalu.

list: — Opis. 1599, 18. března, v Římě. Papež. breve kanovníkům vratislavským.
„ 345. Opis. 1599, 6. ún., v Římě. N. císaři o věcech vratisl.
— Opis. 1599, 9. čce., v Praze. Císař papeži o věcech vratisl.
„ 346. Opis. 1599, 5. čce., v Praze. Císař kardinálům do Říma.
— Opis. 1599, 7. čce., v Praze. Císař Dietrichsteinovi.
— Opis. 1599, 5. čce., v Praze. Císař oratoru svému v Římě.
— Opis. 1599, 5. čce., v Praze. Císař Dietrichsteinovi.
— Opis bez d. a m. Papež slibuje poslu císařovu Wackerovi pomoc císaři proti Turku.
„ 347. Orig. bez d. a m. Zpráva, že nuncius schvaluje císaři a míní podporovati obnovení katolické university.
— Opis. 1599, 22. března, v Římě. Kard. Bianchetti císaři o biskupství vratislavském.
— Opis. 1599, 31. čce., v Římě. Dietrichstein císaři o biskupství vratisl.
„ 348. Orig. bez data, v Praze. Memoriale pro restitutione universitatis. Rektor a kollegiáti university pražské císaři; originály privilegií vydati nesmějí k potvrzení, než jen věrohodné vidimus.
„ 349. Opis, bez d. a m. Bernard Eder, kanovník vratisl. císaři.
— Opis. 1599, 29. břez., v Římě. Kardinal Ludvík Madritius (?) císaři.
„ 350. Opis. 1600, 4. dub., v Římě. Kard. aragonský císaři.
„ 347. Orig. 1600, 27. června (v Praze?) Memoriale nuncii apostolici pro restitucione universitatis Pragensis. Na str. pozn. „Herrn v. Pernstein" — „Dobře schovat".
„ 351. Čistopis neužitý. (1599 ?), 16. ún., v Praze. Císař kanovníkům olomouckým; aby sečkali s volbou do příchodu jeho kommissařů.
— Opis. 1599, 17. ún., v Praze. Císař kardinálu Spinellimu o volbě bisk. v Olomouci.
— Opis. 1598, 3. list., v Praze. Císař Šebast. Hartmannovi dává expektaci na kanonikát v Olomouci.
— Opis. 1599, 21. dub., v Praze. Císař dává věřicí list třem prelatům, jakožto svým kommissařům k volbě biskupa olomouckého.
„ 352. Čistopis neužitý. 1599, 30. ledna, v Praze. Císař kardinalovi o bisk. vratislavském.
— Opis bez m. a d. Proč zrušena byla volba Bonav. Hahna za biskupa vratislavského.
„ 353. Opis. 1599, 18. břez., v Římě. Papež císaři o bisk. vratislavském.
— Opis. 1598, 30. dub., v Otmuchově. Bonav. Hahn, zvolený biskup vratislavský, žádá stavy slezské, aby doporučili volbu jeho císaři.
„ 354. Opis. 1599, 1. dub., v Praze. Císař kanovníkům vratislavským, aby volili znova, ježto volba Hahnova byla od papeže zrušena.
— Opis. 1599, 30. břez., v Římě. Kard. Aldobrandini císaři.
„ 355. Opis. 1599, 14. břez., v Praze. Císař králi Polskému.
„ 356. Opis. 1599, 26. června, v Praze. Císař Ferdinandovi N.

list: — Opis bez m. a d. Císař hejtmanovi moravskému.
— Opis. 1599, 26. června, v Praze. Císař svému oratoru v Římě.
— Opis. 1599, 20. června, v Praze. Císař Dietrichsteinovi.
„ 357. Opis. 1599, 25. června, v Praze. Prův. listy pro Víta Müllera, Baptistu Passerina a Caspara Dolinia, jdoucí do Říma.
— Opis. 1599, 25. června, v Praze. Císař Dietrichsteinovi.
„ 358.—360. Opis. 1598, 25. srp. bez m. Kašpar Peucerus Myllnerovi.
— Opis, bez d. a m. Císař papeži o věcech vratislavských.
„ 361. Opis. 1599, 14. června, v Praze. Císař králi Polskému; stěžuje si, že Krištof Kovalius učinil zájem lidem v Kostelisku poddaným probošta Olešnického.
— Opis. 1599, 3. Kal. Jul., v Římě. Aldobrandini císaři o Dietrichštejnovi.
„ 362. Opis. 1599, 3. Kal. Jul., v Římě. Bulla papežská o desátcích.
„ 364. Orig. 1599, 29. květ., v Brně. Probošt Eliáš brněnský prosí Myllnera o přímluvu ve své při.
— Koncept. 1600, 9. července, v Praze. Císař králi Polskému.
„ 365. Orig. bez d. a m. Vdova N. císaři, prosí o podporu.
— Opis žádosti polského posla ve věci p. Stádnického; bez d., m., podpisu.
„ 366. Koncept. 1600, 7. června, v Praze. Císař králi Polskému.
„ 367. Koncept. 1600, 11. června, v Praze. Císař králi Polskému.
— Koncept. 1600, 11. června, v Praze. Císař Jáchymu Fridrichu, knížeti Břežskému.
— Koncept dvojí. 1600, 8. Idus Novemb., v Praze. Císař papeži.
„ 369.—372. Opis (velmi sličný). 1437, 12. dub., v Praze. Císař Sigmund stvrzuje privilegia university pražské.
„ 373.—37. Opis (velmi sličný). 1472, 22. dub., v Praze. Král Vladislav II. stvrzuje privilegia university pražské.
„ 375. Opis. 1516, ve stř. po obř. páně, v Budíně. Král Vladislav II. sněmu českému, aby universitu zachoval při jejích privilegiích.
„ 375.—376ª. Opis. 1537, 5. květ., bez m. Král Ferdinand I. stvrzuje privilegia university pražské.
„ 376ᵇ. Konc 1600, 16. srp., v Praze. Prův. list Levinovi Hulsiovi Gandaviensi, cís. knihkupci.
„ 377. Konc. 1600, 5. Kal. Nov., v Praze. Císař papeži o biskup vratislav.
„ 378. Orig. 1598, 10. března, v Tarnówě. Janusz, vév. Ostrožský, Myllnerovi; prosí o podporu svého jednatele v Praze.
— Konc. 1601, 16. Kal. Mai, v Praze. Císař generálu řádu cistercijského; omlouvá opaty svých zemí, že nyní do Cistercia přijíti nemohou.
„ 379. Orig. 1594, 2. listop., v Kroměříži. Stanislav, biskup olomoucký, Myllnerovi.
„ 380. Orig. bez d. a m. Philippo di Monte M.-ovi; žádá o přispění.
— Konc. 1601, 16. Kal. Mai. Císař generálu cistercijskému (= první koncept k l. 378).
„ 381. Orig. bez d. a m. Martin Grüner M.-ovi.

list: 382. Orig. bez d. a m. Friedrich z Diffenbrucku M-ovi; prosí o přímluvu k císaři, aby vymohl mu dluhy u stavů lehnických.

„ 383. Orig. 1598, 14. květ., v Praze. Nuncius Geronimo di Ghennero M.-ovi.

„ 385. Orig. bez d. a m. Felix Rüdiger M.-ovi; žádá, aby vymohl mu ještě dnes dekret, jejž mu p. z Martinic slíbil, ale nedal.

„ 385.—388. Opis. 1597, 25. pros., v Praze. Úmluvy císaře s kníž Sigmundem Batorym.

„ 388. Opis, bez m. a d. Přísaha Sigmunda Batora.

— Opis. 1589, 29. břez., v Praze. Císař odpovídá poslům polským.

„ 390. Opis bez m. a d. Řeč polského posla císaři.

„ 391. Orig. bez d., v Olomouci. Děkan olom., Melchior Pirnesius à Pirn M.-ovi; aby zjednal mu omluvu u bisk. vratislavského a protekci u cís. a biskupa olomouckého, též kanonikát v Brně.

„ 392. Orig. 1598, 12. říj., ve Frankštejně. Krištof Rössler M.-ovi.

„ 393. Orig. 1598, 7. list., ve Vratislavi. Arciděkan vratisl. Julius Landus M.-ovi.

„ 395. Orig. 1598, bez dne, v Praze. M. Ezechiel Schmid M.-ovi.

„ 396. Orig. 1598, 2. pros., ve Vratislavi. Arciděkan Landus M.-ovi.

„ 399. Opis. 1600, 2. ún., Albae Juliae. Vojvoda Valašský Michal stavům českým.

„ 400.—401. Dvojí koncept odpovědi stavovské 1600, 8. břez., v Praze.

„ 402. Opis. 1600, 25. dub., ve Vratislavi. Stavové slezští vévodovi Michalovi.

„ 403. Konc. bez d. a m. Myllner nejv. kancléři o svých službách; žádá o místokancléřství; jinak zadá za propuštěnou.

„ 404. Konc. 1600, 11. pros., v Praze. Císař vyslanci perskému, Angličanu Ant. Sylvillovi (koncipoval Barvitius).

„ 405. Opis. 1600, 13. pros., ve Stelzu. Mikuláš Burkhaus Paludiovi; mezi jiným prosí o poručení Tychonu Brahe.

„ 406. Konc. bez d. a m. Myllner nejv. kancléři; žádá o přímluvu.

— Opis. 1600, 1. břez., v Ženévě. Th. Beza panu ze Zástřizl. (Viz příl. čís. 9.)

„ 407. Konc. bez d. a m. Myllner nejv. kancléři; upomíná o splnění své žádosti.

„ 409. Konc. 1599, 21. pros., v Plzni. Císař králi Polskému (trojí koncept).

— Konc. 26. list., v Praze. Císař králi Polskému.

„ 411. Orig. 1599, 14. Kal. Dec. Kašpar z Meczerodu M.-ovi.

„ 413. Konc. bez d. a m. G. Lehmann p. Jiřímu N.; pro víno poslal pán do Gubína; žádá o katalog frankfurtský, ačli již vyšel.

— Opis, bez d. a m. Dispens ke sňatku příbuzných Kašparu a Rosině à Klux, diecése budišínské.

„ 414. Opis. 1600, 27. kv., v Budišíně. Syndikus Jan Arnold G. Lehmannovi.

„ 415. Konc. 1600, 1. čce., v Praze. Lehmann Arnoldovi.

list: 416. Opis. 1599, 22. června, ve Wittenberce. Jöstelius Lehmannovi; zmínka o Tychonu Brahe. (Viz příl. č. 6.)

„ 417. Opis. 1599, 16. července, v Praze. David Hoffmann Bregensis, učitel syna p. Budovcova, Lehmannovi; žádá o sdělení jeho učebné methody.

„ 418. Opis. 1599, 27. srp., v Praze. Lehmann famulovi Tychona Brahe. (Viz příl. č. 8.)

„ 420. Opis. 1599, 2. srpna, ve Wittenberce. Jöstelius Lehmannovi posílá listy pro Tychona Brahe. (Viz příl. č. 7.)

„ 420. Opis. 1601, 18. října bez m. Dispens ke sňatku příbuzným Jiřímu Kelbniciovi a Markétě Mehlové.

„ 422. Opis bez d. (22. list.). Tři listy od G. Lehmanna Myllnerovi z Ml. Boleslavi, 2 z Prahy.

„ 424. Orig. 1599, 15. květ., bez m. Monavius (?) M.-ovi.

„ 425. Orig. 1599, 13. července, ve Vratislavi. Monavius Mik. Burghausovi v Kladsku.

„ 426. Opis. Epitaphium Joannis Zischae, clarissimi Boemorum ducis. (Tišt. u Zach. Theobalda, Hussitenkrieg, str. 312.)

„ 427. Orig. 1599, 12. květ. Sehla. Monavius Dan. Hoffmannovi, preceptoru u p. z Budova.

„ 428. Orig. 1599, 11. února., ve Wittenberce. Jöstelius Lehmannovi, zmínka o Tych. Brahe. (Viz příl. č. 4.)

„ 429. Orig. bez d. a m. Fr. Schütze Lehmannovi.

„ 430. Konc. 1598, 2. pros., v Praze. Lehmann Myllnerovi.

— Konc. 1598, 3. pros., v Praze. Lehmann Myllnerovi.

„ 431. Orig. 1588, ok. sv. Matěje, bez m. Monavius M.-ovi.

„ 432. Orig. 1598, v út. po Pov. sv. kříže (místo nečtit.). Týž M.-ovi.

„ 434. Opis bez d. a m. Sylvius Lehmannovi; noviny z Uher.

„ 435. Opis úryvku z dějin Slezských; jak Slezsko dostalo se Čechám.

„ 436. Orig. 1598, 4. dub. (místo nečtit.). M. Bretlerus Lehmannovi do Freiberka.

„ 437. Orig bez m. a d. Anonym Vlach císaři.

„ 438. Orig. 1592, 14. února, ve Zl. Hoře. Jiří Gunder Krištofu Arnoldovi.

„ 439. Orig. 1591, 21. čce., v Drážďanech. Jiří Polmarius Lehmannovi ve Freiberce.

„ 440. Opis. 1594, 14. Kal. Sept., v Lipsku. Lehmann M. Jak. Schmucciovi.

„ 442. Orig. 1598, ned. Cantate, bez m. Monavius Myllnerovi.

„ 444. Orig. 1596, 15. list., v Brügge. Prův. list Petra van der Velde.

„ 446. Orig. 1594, 6. dub., v Hausmannsdorfě. Bernard Sonnenberg Lehmannovi v Lipsku.

„ 447. Opis. 1593, 9. čce., v Lipsku. Lehmann Myllnerovi.

„ 448. Orig. 1593, 7. čce., bez m. Arnold Lehmannovi.

— Orig. 1593, 14. září, v Lipsku. Lehmann M. Matěji Dererovi, senioru theolog. fakulty lipské.

list: 449. Orig. 1590, 24. srp., v Drážďanech. Jiří Polmarius Lehmannovi do Freiberka.
„ 450. Orig. 1594, bez dne a m. Lehmann Schmucciovi.
„ 453. Orig. Antipanaugiae, seu novae philosophiae Francisci Patricii Refutationis Alter dialogus. Nobilissimo, ornatissimo viro, domino Joanni Myllnero, S. C. M. consiliario et primario in Regno Bohemiae secretario, domino ac amico suo, J. Bapt. Homodaeus Med Dr.
„ 454. Nacionale Aug. Alba z Janova v Italii.
„ 455.—6. Orig. 1598, den a m. není. Fr. Schütz Lehmannovi v Neděšicích.
„ 457. Orig. 1591, v Míšni. Anonym Lehmannovi.

90. CCCCXLIII. — Rep. IV. f. 113.

pap., XVIII. stol., l. 366, ve skvostné vazbě. Prázdny l. 31^{b}, 32, 67, 68, 85^{b}—87, 114^{b}, 115, 136^{b}, 137, 185^{b}, 222, 223, 258^{b}, 259, 291, 317^{b}—319, 339^{b}—365^{b}.

Visitation vnd Revisitationsrolle in Koenigreich Boeheimb.

91. CCCCXLIV. — Rep. IV. fol. 38.

pap., XVIII. stol., l. 254. Prázdny 1^{a}, 253, 254.

Journal von der in Böhmen und Mähren anno 1741 geführten Campagne, worinnen alle Instructiones, Dispositiones und Marsch-Routen zu ersehen sind. „Töplitz, den 7. Nov. 1741 × bekommt die Fourage in Pirna".

92. DLX. — Rep. VI. f. 8.

pap. XVII. stol., l. 712.

Acta bellica incoepta anno 1625, 9. Oct. Volumen primum.

Orig. akta válečných let 1625—26 v kapitule halberstadtské. Mezi jinými jsou listy Albr. z Valdštejna (l. 12^{a}, 35^{a}, 37^{a}, 43^{a}, 52^{a}, 54^{a}, 368^{a}, 401^{a}, 539^{a}, 695^{a}, 697^{a}), jichž užil již F. G. Oppel, Wallenstein im Stifte Halberstadt. Halle 1866.

93. DLXXXVIII. — Rep. IV. 4, 64^{b}.

pap. XVII. stol., 18 l.

Dohnisches kurtzes Chronicon, in gewisse Capitel abgetheilet und mit groser Mühe zusammenbracht von *Georgio Spiessen*, Pal. Dresd. h. t. Cantore zu Dohna, anno 1678. „Anno Cristi achthundert u. etl. vierzig sind die Graffen von Dohna worden × und in Sürssen 6 Häuser abgebrannt."

Nekrit. historie do r. 1670.

94. DCCCXLVII. — Rep. II., 71.

pap. XV. stol., l. 179 (1. a posl. pergamen), psaný rozl. písaři a illuminovaný. Byl v knihovně Jiřího Bartholda z Braitenberka, probošta pražského. Užil a popisuje Tadra, Summa cancellariae, Úvod č. 10.

f. 2^a—95^a. Formulář listů z kanceláře Karla IV., Václava, Sigmunda, papež., bisk. olomouckého, o 6 kn.

f. 95^b—101^a. Hymnus En. Sylvia de passione domini a j. verše humanistů.

f. 102^a—142^b. Listy En. Sylvia, Pozza, Petrarky a j. a též f. 110—123. Sylviova Historia annorum Sigismundi, anno 1444 conscripta.

f. 146^a—157^a. Formulare.

95. DCCCXLVIII. — Rep. IV. f. 4, 57.

pap. XVI.—XVII. stol.

Obsahuje rozmanitá akta říšská v opisech, zvl. o boji bisk. Jana Würzburského s markrabím Braniborským v XV. stol. Mezi nimi:

f. 230^a—232^b. Wie durch den König zu Beheim zwischen beeden Partheyen ein friedlicher Anstanndt gemacht ward.

f. 238^a—241^b. Wie Bischoff Johansen etliche Behemen zw Hülff kommen vnnd er den Marggrafen überzogen hat.

f. 377^a—386^a. Von den grossen Schetzen im Kloster Opatowitze vnderm Erdrich verborgen, durch Keisser Carl den Vierden, König in Beheim heimblich besichtiget Anno 1171 (tak!).

96. DCCCXLIX. — Rep. VI., 4, 17.

Listář rytířů německých. Mezi listinami

f. 80. List Jana, bisk. pražského r. 1307.

f. 88. Václav II. postupuje r. 1305 Pomoří markrabatům Braniborským.

f. 97. Karel a Jan Český smlouvají Kazimíra Polského s řádem o Chełm. Dobříň, Kujavsko, Pomoří, Toruň.

97. DCCCLXXXVI. — Rep. VI. 4, 34.

pap. XVIII. stol., l. 178.

Opisy saských archivalií z knihovny Gl. Kreyssiga. Mezi nimi:

f. 164^a—165^b. Summa capita confoederationis initae adversus haereticos, Pragae 7. Sept. 1602.

f. 169^b—178^b. *Wentzel von Budoweczens* Bericht an den Kayser, wegen der Supplic, so von den Evangelischen Ständen in Böheim 1603 zu Prage ist übergeben worden. Praag d. 28. Febr. 1603.

Opis z pozůstalosti kancléře Wolfa von Lüttichen.

98. DLXXXIX. — Rep. IV. f. 36^a.

pap. XVIII. stol., l. 80. Prázdny 1^b, 52^b, 53^b, 80.

f. 1^a—52^a. Egrische Chronica, Wass sich vom Anfang der Stadt Eger ungefährlich zugetragen hat, biss auf 1560. Durch mich *Pancraz Engelhartt von Hasselbach*, besielter teutscher Schulhalter und Bürger daselbst zusamene getragen. „Diese Stadt Eger gelegen × anhero gebracht worden“.

Vydal z nejnovějšího opisu Jindř. Gradl ve sbírce Deutsche Chroniken aus Böhmen, v Praze r. 1884.

f. 53[a]—79[b]. Von der Stadt Eger und ihren Herkomen. Durch *Caspar Bruschen*, Coronirten Poeten, beschrieben. Anno 1542. „Nachdem der Poet Ovidius × und die Vor-Städte abzubrechen".

Jest asi úryvek z díla Des Fichtelbergs... Beschreibung, vyd. Bruschiem r. 1524. Viz Wolkan, Böhmens Antheil an der Deutschen Literatur des XVI. Jahrhunderts.

III. Tisky.

Staré tisky české v Lipsku nalezl jsem pouze dva v universitní knihovně. V odd. XVI. Biblia č. 1181 uvádí příruční katalog „Jesus Siracides (et alia quaedam) bohemice"; titulní list chybí.

Knihy v rukou jsem neměl, i nelze mi udati, kterým vydáním jest lipský exemplář; ale nejspíše z Melantrichových ve zpracování Rešelově, Jungm. Hist. IV. 1162.

V odd. VIII. Slav. Literatur č. 10. „Pijsně Ročnij kterež se zpijwagi při wſſech Slawnoſtech celeho Roku. MDLXXX v St. m. P. u Jiřího Czerného, 24°".

Jungm. IV. 89 zná jen vydání z r. 1589 v 16° (IV. 89); lipský tisk je tedy vydáním neznámým.

IV. Přílohy.

I.

1593, 29. srpna, v Ženévě. Theodor Beza Janu Myllnerovi. Raduje se, že Myllnera potěšil v pochybnostech duševních. Děkuje za laskavost, kterou prokázal M. obci Ženévské i jemu samu, a žádá o další přispění; podle rady jeho posílá list pro Václava Budovce z Budova. (Opis v listáři Myllnerově, fol. 270.)

Ornatissimo viro, domino Joanni Myllnero, S. C. Maiestatis consiliario et in cancellaria regni Bohemiae secretario, domino mihi summe observando, Pragae salutem.

Benedictus sit dominus et deus ille noster, qui me, quantumvis miserum peccatorem, sui sancti Spiritus organo, tibi in gravissima tentatione confirmando esse voluit, sicut mihi litteris illis tuis humanissimis significasti. Num me quoque non semel istae dubitationes exercuerunt, in quibus ea, quae sum expertus, remedia ceteris suggerere pro viribus studui. Huius laboris iterum deo et servatori nostro gratias ago, quod me non paeniteat. Idem autem ille, qui mihi litteras tuas reddidit, nostrae videlicet reipublicae apud vos legatus, ita nostro senatui singularem tuam, quam istic expertus est, benignitatem praedicavit, ut se tibi plurimum hoc nomine debere omne fateamur. In me vero privatim tantam his tuis literis benevolentiam ostendis addito etiam munere, sive materiam sive opus spectes, longe preciosissimo, ut habendae tibi gratiae ne verba quidem satis accomodata reperiam. Quod autem unum in me situm est, hoc vicissim tibi, sicuti par est, offero, perpetuam videlicet huius tuae benignitatis recordationem et quaecumque possunt a meae sortis homuncione officia proficisci. Caeterum quandoquidem tibi placet, in nobis adiuvandis pergere. Et nos quotidie crescentes una cum bello calamitates cogunt omnem in petendo verecundiam deponere. Ecce, mi domine, consilium tuum sequutus, literas amantissimo viro, domino Wenceslao Budovicio inscriptas, ad dominum Monavium nostrum mitto tibi tuto reddendas: his apud illum, sat scio, pro tua prudentia sic uteris, ut hoc etiam tibi debeatur, quod et huic civitati et mihi tanti viri notitiam ac etiam benevolentiam conciliaris. Bene vale, vir amantissime, et nos amare et deo optimo

maximo commendare perge, sicut vicissim illum ex animo precor, ut te familiamque tuam quam potentissime et quam felicissime magis ac magis conservet. Genevae, 29. Aug. 1593.

Amplitudini tuae additissimus

Theodorus Beza.

2.

1598, 14. května, v Novém m. Pražském. Jiří Karolides z Karlsperka prosí Myllnera jsa nemocen písemně, aby opatřil mu na příští pondělí vyřízení žádosti, již byl podal císaři ve sporu o dědictví manželčino. (Orig. v Myllnerově listáři, fol. 146.)

Salutem et plurinam felicitatem precor, Nobilis et Amplissime vir, domine et patrone observande. Offero Caesariae Maiestati libellum supplicem, quo decretum a Sua Maiestate ad senatum Veteris Pragae, in quo iam ad annum tercium nomine uxoris meae haereditatem, quantam testamento et iuris sententia confirmatam deducere per innumera alterius partis, quam Kobissius defendit, pro Marianna Ssaskovia alias Gelinkovia, impedimenta magna rerum mearum iactura satago, mihi dari submisse peto, quem ad modum ex libello supplici adjuncto Amplitudo tua intelligere poterit. Oro itaque, velit Amplitudo tua hoc mihi nunc aegroto beneficium praestare, ut decretum, quali opus esse intelligit, ad diem lunae proximum obtinere possim. Ego sicut alias eo sum semper animo perpetuo gratus Amplitudini tuae atque universae domni esse studebo. Valere feliciter domum Amplitudinis tuae cupio. Scribebam 14. Mai, anni 1598. Ex Nova Urbe Pragensi.

Amplitudinis tuae studiosissimus

Georgius Carolides a
Carlsperga.

Nobilissimo et Amplissimo Viro, Johanni Myllnero a Mylhausen, consiliario M. Regni Boh. caesario, domino et patrono meo observando.

3.

1599, 2. ledna, ve Wittenberce Professor M. Melichar Jostelius (Jöstel) Gabrieli Lehmannovi, příbuznému svému v Praze. Prosí, aby přimluvil se u svého pána Myllnera za Jeronyma Kramera z Drážďan, aby dlouholetý spor skončil se v jeho prospěch, jak právo žádá. Pozdravuje mistra M. Bacháčka a děkuje mu za knihu. Sděluje o pobytu Tychona Braha v Drážďanech, o jeho práci ve Wittenberce a o svých stycích s ním. Bude-li povolán od císaře? Diví se pomluvám známého Ditmarschana proti Tychonovi. Pozdravy končí. (Original v listáři Myllnerově. fol. 13.)

Salvum et prosperum anni novi auspicium felicemque continuationem. Ornatissime et doctissime domine Gabriel, affinis et frater honorande! Procul dubio tibi constant de grauissima causa integerrimi viri, domini Hieronymi Kra-

meri, senatoris dresdensis, affinis et fautoris mei sincerissimi, contra Heinricum Kramerum Lipsensem variis technis et, vt refertur, ingentibus largitionibus actionem producentem, donec diuturnis expensis, quibus valde instructum fuisse constat, etiam dominum Hieronymum magne sumptuum necessario impendorum exhauriat sicque nequissimum suum factum eiusmodi stratagematibus palliet, iustam vero Hieronymi causam (quam loco fratris sui Johannis, si recte memini, suscipere coactus fuit) eiusque florentem sortem indignissime opprimat.

Cum itaque dominus Hieronymus noster intellexerit te gratia apud generosum tuum dominum valere, amanter petiit, vt eius nomine te officiosissime salutem et rogem, quod per occasionem in familiaribus coloquiis mentionem eiufacere non graueris et simul pro eo intercedere coneris, quo saltem causa ista demum decidatur adeoque ad finem deduci possit; iustissimae enim suae causae fis dens sperat compensationem aliqualem, si non omnimodam, tamen illati san(am) [1]) credibilem. Si itaque, mi Gabriel, vel tua qualicunque commendatione vel saltem honestissima eius mentione apud generosum tuum dominum illi gratificare possis, illud ne intermittas, obnixe oro. Facies rem te dignam tibique honorificem et illi vtilem. Experieris etiam ipsius animum erga te qualicunque in re vicissim et vbique gratissimam.

Rogo etiam, velis dominum M. Martinum Bachatium, mathematicum pragensem, meo nomine officiose salutare eique pro libello mihi transmisso magnas agere gratias; compensabo paribus, quibuscunque potero studiis et officiis.

Generosus dominus Tycho Brahe, astronomorum (quantum quidem ego iudicare possum) princeps, Dresdae apud affinem meum Joh. Tuchmannum per 5 hebdomadas fuit meque post vindemiam secum ibi retinuit et demum Witebergam rediimus, vbi, quae restant in Progymnasmatis suis et aliis, typis imprimi curat. Intelligo Imperatoriam Maiestatem compensaturam omnem eius iacturam; quid famae hoc [2]) de se sit, mihi communicabis, certe dignus esset; miraculum enim est in re astronomica. Nec mendacia atque calumnias spurcissimas Dithmarsi istius satis mirari possum; de cuius statu, si per ocium liceret, etiam mihi aliquid significes, velim. Vale felicissime, mi frater. Salutat te mea coniunx, soror tua, et 3 filiae meae. Saluta etiam dominum Christophorum Arnoltum, si adhuc Pragae est. Iterum vale. Witebergae 2. Jan. anno 99.

Tuus ex animo

M. Melchior Jostelius,
mathematicus et professor.

Ornatissimo et doctissimo viro iuveni, domino Gabrieli Lehmano, affini et fratri suo honorando ad manus proprias, Pragae.

---

[1]) Konec slova začerněn. — [2]) V opise „hae".

4.

1599, 11. února, ve Wittenberce. M. Mel. Jostelius Lehmannovi v Praze. Prosí, aby nezapomněl na přímluvu na Jeronyma Kramera. Posílá mu výpočty minulého měsíčního zatmění, pořízené dle nauky Tychonovy; jsou opraveny, kdežto v exempláři, poslaném p. Hájkovi, v obrazci byla chyba. Prosí, aby je dodal M. Bacháčkovi, Dr. Severinovi a též M. Burgfelderovi, a zjednal mu tak seznámení s ním, ne však Ditmarschskému. Velebí Tychona, i žádá zpráv, bude-li povolán od císaře; jest potřebí toho, má-li dlouholeté jeho dílo býti podáno veřejnosti. Ptá se po ceně díla Ursova. (Orig. v listáři Myllnerově l. 428.)

S. P. Ornatissime et doctissime domine Gabriel, frater et affinis dilecte! Dedi nuper ad te literas de negotio quodam domini Hieronymi Krameri, quas te accepisse spero; si quid poteris obtinere, illud ne intermittas, vehementer oro.

Mitto hic exemplaria quaedam proximae praeteritae eclipseos lunaris*), quam ex restitutis tabulis luminarium et ex noua hypothesi lunae*) domini Tychonis nuperrime quidem ab ipso mihi communicatis supputaui. Variant autem haec aliquantisper in calculo per triangula*) exstructo ab iis, quae domino Hagecio missae fuerant; nam cum perlegissem exemplar excusum, deprehendi diagramma hypotheseos lunaris*), ex quo triangularem*) supputationem deduxerim, propter nimiam quarundam linearum disiunctionem, qua angustiae spatii consulere volueram, non rite se habere, quocirca stante adhuc forma apud typographum calculum correxi, vt nunc mitto, quamvis adhuc in multis mihi non satisfuerim, quae alio tempore deo volente revidenda erunt; iam enim propter multiplices occupaciones facere id non licuit. Rogo, vt exemplar unum meo nomine tradas domino M. Martino Bachatio, item domino Seuerino Schytoni**), medico, illisque mea simul officia significes. Nominabatur mihi medius tertius inter convivantium [sodalitate]***) mathematicus quidam in aula caesaris excellens, M. Burgfelder, si recte memini, qui de me in litteris ad quendam hîc primarium virum quaesiuisset; si occasio dabitur, poteris eidem pro consequenda notitia exemplar tradere. Vrso vero Dithmarso nollem, vt meo nomine illi detur, vereor enim vagabundum eius ingenium, quod in diabolico isto scripto contra dominum Tychonem, cuius ego hic singulari fruor familiaritate, prodit; alias vellem, vt ad manus eius venisset. Nisi molestum fuerit, rescribe, quod de utroque in aula Pragensi viri iudicio graves sentiant et, an ab imperatore Tychonem accersitum iri aliquid inaudiatur. Certe similem illi in astronomicis nulla vnquam habuit aetas, quod saltem iam dudum eius excusa opera, cum in publicum iverint, testabuntur.

Optandum vero, vt et caetera, quae in 5 erraticis restant, nec non observationes 25 annorum accuratissimae in fixis singulis, septem Planetis et plurimis Cometis, quae diligentiam et industriam humanam fere excedere videntur, in publicum commodum et usum edantur; quod facile fiet, si, ut fertur, ab impera-

*) V orig. znaménky, měsíce a trojúhelníka. — **) Psáno nezřetelně. — ***) V dopise není.

tore tantus hic vir excipiatur. Sed de hac re DEVS illi providebit. Theatrum Vrsi Pragae editum, quod videre nondum licuit, quanti veneat, scire cupio. Vale, mi Gabriel, felicissime! Salutant te mea coniunx et liberi. Witebergae properanter 11. Februarii, anno 99.

Tuus ex animo

M. Melchior Jöstelius.

Ornatissimo et doctissimo iuveni, domino Gabrieli Lehmano, affini suo dilecto, beym Herrn Johan Mülnern, kaiserlichen Secretario, auf der Kleinen Seite wonhaftig zuer Pragen. Prag.

(Na str. 2. nakreslený trojúhelník a v něm:) Ignoscas mihi, mi domine Gabriel, quod in festinatione hanc chartam arripuerim. Si ab hoc Witebergensi tabellario exemplaria non accipies, mittam ea ad parentem.

5.

1599, 13. února, v Menším městě Pražském. Jan Kocín z Kocínetu Jiřímu Závětovi ze Závětic. Blahopřeje mu ke sňatku, omlouvá se však, že nepřijde, ježto pro smrt synáčka svého slíbili si s chotí vzdalovati se všeho veselí; z pozvané rady městské přijdou tři páni a přinesou dar. (Orig. v listáři Myllnerově, fol. 12.)

S. D. Laudo, mi Georgi, tuum institutum; imo hoc nomine plurimum tibi gratulor, quod uxorem delegeris non tam pecuniosam, quam in pietate et aliis virtutibus fructuosam tibique commodam, ita, quod de tua Anna idem dicere poteris, quod primus homo dixit de sua Eva: Haec est os ex ossibus meis et caro de carne mea. Talis autem uxor non aliunde provenit, sed teste omnium sapientissimo rege a solo deo datur timenti eum. Et quid iuuit multos praesertim nostrae farinae homines et in academiis educatos institutosque, quod connubio sibi iunxerint mulieres, quae crumenas quidem aureis argenteisque nummis infartas habebant, cum animos vacuos et inanes bonis moribus ac officio uxorio gerebant? — cuius rei tam multa habes exempla, ut uix enumerari possint. Rectius itaque ille quamvis ethnicus optabat habere generum uirum sine pecunia, quam pecuniam sine uiro. Iam apud te expende, qui aliter siue cogitant sive faciunt, hoc est malunt habere pecuniam sine uxoribus, quam uxores sine pecunia, num moveris christianis aut pro piis cultoribus. Deo optimo maximo habendi!! Qui enim divinae prouidentiae diffidit, quod plerique omnes faciunt, qui uetulas et foetidas anus ob diuitias in uxores ducunt, quomodo verum deum vere colere potest? Sed quorsum haec praesertim ad te, qui eam tibi selegisti, quae secum haud mediocrem dotem adferet? Non alio fine, mi Georgi, ista scribo, quam ut mei in te animi aliquot indicium habeas, quodve praesens efficere non potero, ut hoc genus officii schedula pro me expediat. Justissimus Deus ex suo recto iudicio aliquot virgis sub finem praeteriti anni nostram domum visitavit et sub initium huius etiam filiolum, spem generis, quem iam dederat tertium eumque fortasse postremum abstulit, cuius nomen tamen ob hanc quoque causam sit benedictum; ita pio dolore motus cum uxore decrevi et certo conclusi nullis con-

viviis, praesertim nuptialibus, interesse; quod institutum sine magna levitatis et aperti mendacii nota iam mutare non possum, siquidem hac excusatione apud aliquot bonos viros et alios mihi necessitudine iunctos usus fuerim. In eam spem uenio, quod isthaec excusatio, utpote iusta et idonea, apud te quoque locum habebit hoc tempore. Alio genere officii posthac id lubens tibi compensabo. Verum apud senatum meum tuam causam, quantum potui, egi diligenter; conclusum est, ut tres primariae personae cum munusculo honorario compareant. Quod ut boni consulas et id tamquam a communitate haud ita locuplete grato animo accipias, velim. Iam ergo salve et gaude! Pragae minori XIII. Febr. MDIC.

J. Cocinus.

Domino Georgio Zaujetae de Zaujeticz, caesaris cancellariae boiemicae familiari etc. amico meo, reddatur.

6.

1599, 22. června, ve Wittenberce. M. M. Jostelius Gabrieli Lehmannovi žádá o sdělení příbytku paní Tychonových v Praze. (Opis v listáři Myllnerově fol. 416.)

S. P. Ornatissime et doctissime domine Gabriel, affinis et frater honorande! Propter multiplicia negotia tantum otii mihi non fuit, vt cum studioso quodam domini Tychonis ad te scriberem. Rogo autem amanter et officiose, vt, quo in loco dominae Tychonis apud augustissimum imperatorem ab initio sint et quo etiam deinceps diversis temporibus (pro communi fama) futurae sint, mihi saepius significare non graueris ob causas tibi aliquando memorandas. Poteris cum eius studioso Johan Betkum Hamburgense familiaritatem contrahere, que procul dubio tibi erit grata. Vale prosperanter! 22. Junii, anno 99.

Tuus ex animo frater

M. Melchior Jöstel.

Ornatissimo et doctissimo viro, domino Gabrieli Lehmano, Pragae nunc degenti, affini et fratri suo honorando. Prag beym Herrn Johan Mülnern zu der Pragen uf der kleinen Seiten.

7.

1599, 2. srpna, ve Wittenberce. M. M. Jostelius Gabrieli Lehmannovi v Praze. Žádá, aby dodal přiložené psaní dceři Tychonově. Těší jej v zármutku nad úmrtím matčiným a bratrů, otce kéž bůh zachová. Nestěžoval si na něho u otce. (Opis v listáři Myllnerově, fol. 419.)

S. Ornatissime et doctissime domine Gabriel, affinis et frater honorande! Exemplaria nulla de eclipsi lunari*) misi ob certas causas, aliquando enim deo volente potiora; maximopere autem te rogo, ut adiunctas literas tu ipse virgini Magdalenae, domini Tychonis Brahe filiae, ad proprias des manus, qua in re mag-

*) V orig. znaménkem měsíce.

nam apud illam inibis gratiam; nec ulli alio ob causas odiosas committas; quae vero ad Claudium Mulium spectant, tantopere non refert, num ipsi vel (eo absente) Johanni Erickse, quem Hamburgensem vocant, tradas. Omnes autem meo nomine officiose salutabis.

Obitum fratrum, sicuti et matris, DEO comittamus, necesse est; quem oramus, ut parentem diu superstitem et incolumen conservet. Quid scribis me conquestum de te apud parentem de non communicato consilio, credas me nihil unquam tale cogitasse. Vale fili et molestias has, quas tantopere tibi iniungo, noli aegre ferre, iniungas tu mihi simile gratius. Salutant te tuae sorores, coniunx mea et virgo Judith meaeque filiolae. Witebergae 2. Augusti anno 99.

Tuus ex animo

M. Melchior Jöstl.

Domino Claudio Mulio dicas me hodie literas eius Rostochium misisse.

Ornatissimo et doctissimo viro iuveni, Gabrieli Lehmano, affini et fratri suo honorando, ad manus proprias, Prag. In Herrn Johan Mülnern Behausung zue Prag.

8.

1599, 29. srpna, v Praze. Gab. Lehmann Janovi Ericksovi, famulovi Tychonovu, posílá list od Jostelia a prosí, aby zjednal poslu jeho, nesoucímu psaní panně Magdaleně Brahové, přístup k ní. (Opis v listáři Myllnerově fol. 418.)

S. P. Danicas hasce literas tibi, doctissime vir, inscriptas, mihi a magistro Melchiore Jostelio, affini meo, Witeberga transmissae sunt, qui me amantissimis verbis, ut eas tibi ipse redderem, rogavit. Cum autem id propter absentiam tuam a me fieri non potuit, eas per peculiarem hunc tabellarium tibi transmittere volui. Praeterea cum idem tabellarius unas adhuc literas habeat, quas certis ob causis inclytae virgini Magdalenae, domini Tychonis Brahe filiae, in proprias manus reddere in mandatis dedi. Itaque me meum rogatum velim hoc primitiis amicitiae nostrae des, hoc procures, ut tabellario aditus ad prefatam dominam Magdalenam patefiat sine multo tamen strepitu, quo commodius id, quod si iniustum est, expedire possit. Hoc ipso beneficio me meumque affinem perpetue tibi obligabis. Vale quo rectissime. Datum Pragae in aedibus domini Johannis Myllneri, secretarii, 29. Augusti 99.

Tuus (nečtitelno).

Et cum toto vestro contubernio officiose salutans et etc.

9.

1600, 1. března, v Ženévě. Theodor Beza Jiřímu Sigmundovi Prakšickému ze Zástřizl na Buchlově na Moravě. Těší se ze šťastného jeho návratu domů; dobře pán učinil, že Italii se vyhnul a v Praze pobyl; možná, že to počátek skvělé budoucnosti. V Ženévě všickni, zvl. rodina Bezova, na něho vděčně vzpomínají, jiné novinky zví od Paludia. Pozdravuje p. Budovce. (Opis v listáři Myllnerově fol. 406.)

Periucunda nobis hic omnibus fuerunt, magnifice et generosissime domine, tuae cum alteris d. Paludii nostri literae, ex quibus et te tandem ex tam

longa peregrinatione feliciter peracta tuis restitutum fuisse cognoui et ea uti valetudine, quae sperare nos iubeat futurum, ut, quam de te expectationem istic omnes iam pridem conceperunt, non modo sustineas, sed etiam longe lateque superes. Italicam certe peregrinationem prudenter abs te et tuis omissam fuisse existimo et futurum spero, ut te istius Pragensis commorationis minime poeniteat; futurum potius sperans, ut haec sint veluti rudimenta quaedam ad res magnas et te dignas gerendas patriae totius bono et ornamento, [quibus]*) paulatim instruaris; quod ut tibi Dominus largiatur, exopto. Caeterum ad res nostras quod attinet: eadem adhuc stat Geneva, tuae apud nos honestissimae commorationis memoriam conservans, quod mea praesertim et coniugis meae atque adeo omnium nostrum nomine testatum esse velim, ne praetermissa quidam Catharincula nostra; qui omnes tibi optima quaeque dies et noctes precari non desinimus. Speciatim autem pro benevolentiae in me singulari tua, mi generosissime domine, abs te peto, ut me magis ac magis ad metam properantem et penitus in hoc unum intentum, ne in ipso portu impingam, amare et precibus sanctis tuis adiuuare digneris. Caetera de statu nostro plurius velim ex ipso Paludio nostro cognoscas, qui cum te, licet alia quam antehac occasione, nunc istic esse arbitror: minime quoque emissa nobilissimi domini et agnati tui domini Wenceslai mentione, quem etiam atque etiam reverenter saluto. Genevae, Calendis Martiis vetero calculo, 1600.

Generosissimae tuae dignitati addictissimus

Theodorus Becza.

Serenissimo domino, domino Georgio Sigismundo a Zastrissell, domino mihi summe observando.

10.

1600, 13. září, v Ženévě. Theodor Beza Janu Paludiovi, radovi kníž. Lehnického a Břežského, v Praze. Vděčně přijal zprávu, že známý šlechtic (ze Zástřizl?) vrátil se do Italie a na cestě zpáteční Ženévu navštíví. Za nový dar, k mnohým dřívějším, jenž byl mu ohlášen, děkuje; neví, jak se odměniti. Žádaný epitaf veršem pro onoho pána rád by pořídil, ale síly již ho opouštějí; co pořídí, odevzdá samu p. ze Zastřizl, až přijde. Ženéva prospívá, ale plna jest uprchlíků, ježto král Francouzský dobyl téměř všeho Savojska. Sděluje o svém zdraví a pozdravuje přátele v Čechách, především p. Budovce. (Opis v listáři Myllnerově, fol. 100.)

Carissimo viro, domino Joanni Paludio, illustrissimi Silesiae principis Lignicensis et Bregensis consiliario, domino et amico summe observando, Pragae.

Hodie**) demum mihi redditae sunt tuae 28a. Julii datae [literae],***) ex quibus cognovi, quod antea quoque mihi nunciatum erat, illustrem videlicet illum nostrum rebus suis istis feliciter confectis in Italiam reversum; et in altero ad suos reditu invisere nos constituisse; quod utrumque iam fastum velim, nec prius tum ipsi, tum nobis a domino precari desinam, quam ipsius conspectu

*) Dodal vyd. — **) V opise „Hodiae". — ***) Dodal vyd.

rursum fruar, nihil praetermissurus, quod ipsum, licet eo sponte currentem, ad omnem pietatem et caeteras ipsius genere dignas virtutes magis ac magis incendat. Ad illud autem novum mihi destinatum munus quod attinet, profectis iam Frankfurtum nostris mercatoribus omnibus, edere vobis nullius ex nostris nomen possum, cui comittatur. Sed cuicunque tu Francfurti ad nos transmittendum illud commiseris, facile quempiam illic inveniet, a quo mihi bona fide reddatur. Ego vero, quem tot iam antea beneficiis pene obrueratis, quid vicissim referam? Certe, officio in vos meo minime satisfecerim, ne si me ipsum quidem utendum, fruendum obtulero. Quod unum autem mihi restat, tantam illustris illius gentis beneficentiam agnoscere et praedicare non desinam, nullum officii genus in hoc grati animi testimonio praetermissurus, nedum ut, quod a me de illo illustris herois memoriae scribendo carmine epitaphio petis, pro viribus non praestem, pro viribus, inquam, quum me pene iam totum non corporis vires, sed etiam qualiscunque ille ingenii vigor destituerit, alioqui iam his ipsis literis istud adiuncturus, operam autem omnem daturus deo favente, ut si non citius, at certe ipsi illustri domino Sigismundo Zastriselio, quem hac transiturum confido, illud qualecunque tradatur.

De operis autem illius nostri editione tunc demum quoque cum ipsomet agere commodum erit, si nobis hic datum fuerit, petivi rursum quam iucundissime ipsius conspectum. Uxorem denique meam, ut et me ipsum, vehementer puduerit vel optare tantum istud beneficium, quod ultro tam, pene dixerim, prodige a vobis effertur. Prius autem et ego et illa immo et Catharinula nostra vivere desierimus, quam vestrae tantae benignitatis oblivisci; praesertim, si qui istinc ad nos a vobis commendatus advenerit, in quo, quanta poterimus sedulitate, excipiendo et colendo, nostram in illam nobilissimam gentem observantiam testare possemus.

Ad res denique nostras quod attinet, stat quidem adhuc Geneva, qualem illam vidisti, idque summe profecto admiranda optimi, maximi et unici servatoris nostri providentia. Sed istud Hesiodi longe verissimum dictum nunc quoque experitum: *πῆμα κακὸς γήλων*; huic tamen tante vicem modo supervenit aliquod fortasse divinitus missum remedium, quod Gallus, infinitis modis ab illo nostro vicino irritatus, omni pene Sebaudia repente ad ipsas usque Alpes, paululis exceptis arcibus, occupata, et ipsas etiam fortassis Alpes transiturus, atque a deo, si quod unicum restat, in hac nostra vicinia nobis ad duo milliaria imminens propugnaculum, quod facturum speramus, expugnaverit, deditis iam ipsius Iurae Montis faucibus, quas clusas vocamus, in ipsum pedemontium traiecturus, domi in suis tuendis sic exercet, ut de alienis occupandis curam omnem abiicere cogatur. Geneva interim, ad cuius portas haec geruntur, miserrimis undique rusticis in hanc urbem confluentibus oppleta, quamuis ipso cum maximis copiis proximo rege inaudita moderatione bellum istuc gerente atque adeo summe benevolum in nos animum testante, in plurimis tamen et maximis difficultatibus tota versatur, summa, si unquam alias, tum prudentia et cautione, tam sui amantium omnium seriis precibus indigens, quod velim diserte per vos sanctis omnibus istic ecclesiis nunciari, ut preces pro vobis, ut ipsa quoque verae fidei possessione coniunctissimis fratribus

tum publice, tum privatim pro mutua charitate sua ipsi deo magis ac magis intendere non graventur.

Ego vero amplius quam octogenarius senex, rude iam denatus, quinam valeam, requiris? Domi me contineo, animo idem qui hactenus, corpore tamen eousque adhuc valens, ut per intervalla libros inspicere, cum amicis colloqui, literulas etiam vel adstans vel in lectulo decumbens ad amicos dictare possim, in hec unum, dies et noctes, intentus, ut tandem aliquando absque naufragio in illum optatissimum portum appellam.

Huc vero me properantem, ut et uxorem meam una cum ipsius fratris Alexandri et Baptistae generi familiis etiam atque etiam bonorum istic et nostri amantium omnium et quidem speciatim illustris domini Wenceslai et tuis, mi clarissime Paludi, precibus velim magis ac magis commendari; quicquid nobis hic dominus supervenire voluerit, plenissime vel citius vel favente deo per ipsum dominum Sigismundum, datis etiam, si potero, ad singulos literis, significaturus, quos interim et quidem illustrem illum et magnificum dominum Myllnerum benevolentia me sua, licet immerentem, sicut mihi praescripsisti, dignatum, rogo te etiam atque etiam, ut quam officiosissime salutare velis. Tu denique, mi Philophili, quam optime tum corpore, tum animo valere et bonis [omni]bus*) charus esse perge et Bezae tuissimi (sic enim nobis, audaculis poetis, verba fas sit innovare) magis ac magis memor esto.

Genevae, 13ª Septembris vetere calculo, 1600.

Vester totus quantuluscunque

Theodorus Beza.

[Dole poznámka:] O ehrlicher Alter!

11.

1601, 5. dubna, v Praze. Rudolf II. vévodovi Karlu Lotrinskému a Barskému. Přimlouvá se, aby opatřil Bartoloměji Paprockému vrácení peněz a věcí, obstavených od jeho poddaných neprávem. (Koncept a opis v listáři Myllnerově fol. 298.)

Illustrissimo nostro ac sacri Imperii fideli dilecto, domino Carolo, duci Lotharingiae et Baarae, patruo nostro carissimo, salutem et benevolentiae nostrae affectionem.

Rudolphus (parvus titulus). Illustrissime princeps, consanguinee carissime! Retulit Maiestati Nostrae Caesareae egregius fidelis nobis dilectus, Bartholomaeus Paproczky, se a quodam Polono certam pecuniae summam senatui fani sancti Nicolai instar fidei commissi concreditam, mille nimirum taleres una cum aliis rebus mobilibus bona fide emisse eaque omnia iam pro suo iure (quod ille in se omnimodo tralatum esse dicit) a debitoribus, Dilectionis Tuae subditis, exigere velle, humillime petens, ut negotium hoc Dilectionis Tuae patrocinio caesareisque hisce nostris (literis) commendare illique eo promovere digneremur, quo citius praelibatae pecuniae reliquarumque rerum depositarum, praeter lapso

*) Nečtitelno. Dodal vyd.

iam restitutionis termino, compos fieri posset. Agnoscimus praedictum Paproczkyum aequa iustaque petere; quem enim eo lubentius Dilectioni Tuae commendamus, quod a nonnullis annis in aula Nostra Caesarea honeste vixerit. Erit itaque Nobis pergratum, si intellexerimus Dilectionis Tuae rescripto senatui praefato serio iniunctum fuisse, ut omni excusatione postposita eidem Bartholomaeo et summi et reliquae in ipsum bono titulo devolutae res restituerentur ipsique plenissime satisfieret. Porro te hunc negotium ex sententia Bartholomaei recte confectum iri commendationemque hanc Nostram ipsi plurimum profuturam Nobis omnino persuademus.

Ex regali Nostra Praga III. Nonas Aprilis anno sexcentesimo primo, regnorum Nostrorum Romani vigesimo sexto, Hungariae vigesimo nono et Bohemici itidem vigesimo sexto.

Ad mandatum S. C. M. prop.

REJSTŘÍK.

Mimo Rozpravy vyšlo:

V. V. Tomek. Mappa staré Prahy k létům 1200, 1348 a 1419 . . . . . . K 10·—
Dr. Bohuslav Rieger. Zřízení krajské v Čechách. Část I. . . . . » 7·50
» » » » » » Části II. seš. 1. . . . . » 3·—
» » » » » » » » » 2. . . . . » 4·20
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část I. (1373—1379.) Historický Archiv České Akademie č. 1. . . . . » 5·80
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část II. (1380—1387.) Historický Archiv České Akademie č. 2. . . . . » 6·40
František Dvorský. Listy paní Kateřiny z Žerotína rozené z Valdštejna. I. Dopisy z roku 1631 a 1633. Historický Archiv České Akademie č. 3. . . . . » 4·50
František Dvorský. Listy paní Kateřiny z Žerotína rozené z Valdštejna. II. Dopisy z roku 1634 a 1635. Historický Archiv České Akademie č. 7. . . . . » 5·—
Dr. František Kameníček. Prameny ke vpádům Bočkajovců na Moravu a k ratifikaci míru vídeňského od zemí koruny české r. 1605—1606. Historický Archiv České Akademie č. 4. . . . . » 4·—
Dr. Vojtěch J. Nováček. Listář k dějinám školství Kutnohorského. (1520 až 1623) Historický Archiv České Akademie č. 5. . . . . » 2·80
Ferdinand Tadra. Summa cancellariae (Cancellaria Caroli IV.). Formulář král. kanceláře české XIV. století. Historický Archiv České Akademie č. 6. . . . . » 4·20
Zikmund Winter. Život církevní v Čechách. Svazek první. . . . . » 2·60
» » » » » » druhý. . . . . » 2·80
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část III. (1392—1393., 1396—1398). Historický Archiv České Akademie č. 8. . . . . . . » 7·—
Max. Dvořák. Dva denníky dra. Matiáše Borbonia z Borbenheimu. Historický Archiv České Akademie č. 9. . . . . » 3·60
Ferdinand Menčík. Paměti Jana Jiřího Haranta z Polžic a Bezdružic od r. 1624 do r. 1648. Historický Archiv České Akademie č. 10. . . . » 3·—
Emil Ott. Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. . . . . . » 2·40
Zikmund Winter. Děje vysokých škol Pražských od secessí cizích národů po dobu bitvy bělohorské (1409—1622). . . . . » 2·—
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část IV. (1401—1404.) Historický Archiv České Akademie č. 11. . . . . » 4·40
Dr. Ladislav Klicman. Processus iudiciarius contra Jeronimum de Praga habitus Viennae a. 1410—1412 Historický Archiv České Akademie č. 12 . . . . » —·90
Dr. Zdeněk V. Tobolka. Hilaria Litoměřického traktát k panu Janovi z Rozenberka. Hist. Archiv Č. Akademie č. 13. . . . . » —·90
Václav Schulz. Korrespondence hraběte Václava Jiřího Holického ze Šternberka. Historický Archiv České Akademie č. 14. . . . . » 2·—
Emil Ott, Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl II. . . . » 2·40
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část V. (1406—1407). Histor. Archiv České Akademie č. 15. . . . . » 6·54
Václav Schulz. Listář kolleje Jesuitské u sv. Klimenta na Starém Městě pražském z let 1628—1632. — Histor. Archivu číslo 16. . . . . . . » 1·80
Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl I. (I. Knihověda a část všeobecná. II. Pomocné vědy). . . . . » 7·40
Václav Schulz. Korrespondence Jesuitů provincie české z let 1584—1770. Histor. Archiv Č. Akademie č. 17. . . . . » 4·20
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část VI. (1407—1408). Historický Archiv Č. Akademie č. 18 . . . . » 5·30
Zikmund Winter. Život a učení na partikulárních školách v Čechách v XV. a XVI. stol. . . . . » 6·—
Václav Novotný. Inquisitio domorum hospitalis S. Johannis Hierosolimitani per pragensem archidioecesim facta anno 1373. Historický Archiv Č. Akademie č. 19 . . . . » 1·40

HISTORICKÝ ARCHIV

ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

ČÍSLO [illegible]

VÁCLAVA BUDOVCE Z BUDOVA

KORRESPONDENCE Z LET 1579–1619.

[illegible]

[illegible] Dr. JULIUS GLÜCKLICH

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

[illegible]

Publikace od I. třídy České Akademie dosud vydané:

V Rozpravách:

ROČNÍK I.

Číslo 1. Dr. František Laurin. Pokrevenství a švakrovství jakožto překážky manželství rozlučující . . . . Cena K 1·50
» 2. Ferdinand Tadra. Kanceláře a písaři v zemích českých za králů Jana, Karla IV. a Václava IV. z rodu Lucemburského . . . . . » 4·60
» 3. Frant. Dvorský. Albrecht z Valdštejna až na konec r. 1621. . » 3·40
» 4. JUDr. Karel Kadlec. Provozovací právo k dílům dramatickým a hudebním. . . . . » 1·80

ROČNÍK II.

Číslo 1. František Mareš. České sklo. . . . . » 4·50
» 2. Josef Konstantin Jireček. Poselství republiky dubrovnické k císařovně Kateřině II. V l. 1771 - 1775. . . . . » 2·—
» 3. Dr. František Laurin. Nařízení papežské kongregace »Auctis admodum«, ze dne 4. listopadu 1892 . . . . » —·40

ROČNÍK III.

Číslo 1. Josef Kalousek. O staročeském právě dědickém a královském právě odúmrtném na statcích svobodných v Čechách i v Moravě. . » —·90
» 2. Dr. Čeněk Zíbrt. Seznam pověr a zvyklostí pohanských z VIII. věku. » 2·80
» 3. Josef Smolík. Pražské groše a jejich díly . . . . » 2·60
» 4. Ferdinand Menčík. Volba Papeže Innocence X. . . . . » 1·—
» 5. František Čáda. Noetická záhada u Herbarta a Stuarta Milla. . » 2·80

ROČNÍK IV

Číslo 1. Frh. von Helfert. Gregor XVI. und Pius IX. Ausgang und Aufgang ihrer Regierung October 1845—November 1846 . . . . . . » 3·20
» 2. Dr. Frant. Storch. Vyručení obviněného z vazby vyšetřovací. . » 2·20
» 3. Dr. Josef Pekař. Dějiny Valdštejnského spiknutí . . . . » 7·80
» 4. František Krejčí. Element psychologický . . . . » 1·30

ROČNÍK V.

Číslo 1. O. Hostinský. Jan Blahoslav a Jan Josquin . . . . » 5·20
» 2. Josef Smolík. Denary údělných knížat na Moravě . . . . » 1·60
» 3. Cyrill Horáček. Počátky českého hnutí dělnického . . . . . . » 2·20

ROČNÍK VI.

Číslo 1. Dr. Karel V. Adámek. Příspěvky k dějinám selského lidu z okolí Hlinska v XVIII. věku. . . . . » 1·40
» 2. Dr. Frant. Krejčí. Zákon associační. (Pokus psychologický.) . . » 2·—
» 3. Josef Smolík. Nález denárů v Chrášťanech u Českého Brodu. . » 1·—

ROČNÍK VII.

Číslo 1. Dr. Lubor Niederle. Starověké zprávy o eměpisu východní Evropy se zřetelem na země slovanské. . . . . » 2·—
» 2. Josef Smolík. Denary Boleslava I., Boleslava II., Boleslava III. a Vladivoje . . . . » 2·—

ROČNÍK VIII.

Číslo 1. Alfons Žák. Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, do Čech a na Moravu zaslané. » —·80
» 2. Frant. Mareš. Prokopa písaře Novoměstského česká »Ars dictandi«. . . . . » —·80

ROČNÍK IX.

Číslo 1. Dr. Miloslav Stieber. K vývoji správy. Vliv českých živlů na správu v Dolních a Horních Rakousích a její význam pro rakouský exekuční proces. . . . . » 3·80
» 2. Gustav Friedrich. O zakládací listině kapituly Litoměřické. . . » 1·—

ROČNÍK X.

Číslo 1. Dr. August Miřička. O formách trestné viny a jich úpravě zákonné. » 2·70
» 2. František Čáda. Hynovo dušesloví . . . . » 2·30
» 3. Dr. Karel Kadlec. Verbőczyovo Tripartitum . . . . » 5·30

ROČNÍK XI.

Číslo 1. Dr. Jan Heller. Svépomocný prodej zboží dle práva obchodního na základě práva obecného . . . . » 2·20
» 2. Dr. Karel Chytil. O junkerech Pražských. . . . . » 2·–

» 34. JUDr. M. Talíř. K dějinám rakouského taxovnictví . . . . . . » 2.50
» 35. Josef Smolík. Zlaté mince s domnělým opisem ΠΕΓΝΑΖΕ. . . » —·50
» 36. Dr. Karel Chytil. Malířstvo pražské XV. a XVI. věku a jeho cechovní kniha staroměstská z let 1490 - 1582 . . . . » 6·40
» 37. Dr. Viktor Dvorský. Ekonomickogeografické studie z Černé Hory . . . . » —90

Pokračování viz na třetí straně obálky.

HISTORICKÝ ARCHIV

VYDÁVÁ

I. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

PÉČÍ

HISTORICKÉ KOMMISSÍ PŘI NÍ ZŘÍZENÉ.

ČÍSLO 30.

VÁCLAVA BUDOVCE Z BUDOVA KORRESPONDENCE Z LET 1579-1619.

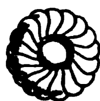
V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1908.

VÁCLAVA BUDOVCE Z BUDOVA

KORRESPONDENCE Z LET 1579–1619.

SHLEDAL A K VYDÁNÍ UPRAVIL

Ph. Dr. JULIUS GLÜCKLICH.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1908.

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

ÚVOD.

Každý, kdo se obírá událostmi z let 1609—1610, záhy jistě pocítí potřebu, zevrubněji poznati nejdůležitější osobnost mezi tehdejšími protestantskými stavy českými, Václava Budovce z Budova, skutečného tvůrce Majestátu a vůbec celé shody mezi Bratřími a stranou, k níž se hlásila většina národa a kterou obyčejně, ač ne zcela přesně, nazýváme lutherskou; byla to shoda, jejíž obdoba v říši německé — shoda lutheranů a kalvinistů — byla v té době nemožná. Proto také je nám zcela pochopitelné přání, které pronáší A. Denis ve svém Konci samostatnosti české,[1]) aby některý historik český pokusil se napsati monografii o tomto vůdci Jednoty, který ještě dnes je sotva více znám, než byl Karel st. z Žerotína, když Chlumecký počal o něm psáti svou široce založenou monografii. Nechci zde rozebírati všechny příčiny, pro které dávno již došlo k sepsání biografie Žerotínovy, kdežto jeho český vrstevník a přítel, snad osobnost menší, ale jistě neméně zajímavá, ještě čeká na svého biografa; nepochybně však mnoho působila ta okolnost, že hlavní prameny pro životopis Žerotínův byly již dříve dosti přístupné, mezi nimi ve vyjímečném rozsahu dopisy, zachované v kopiářích bludovských. Naproti tomu budoucí biograf Budovcův bude míti tu výhodu, že literární činnost Budovcova je mnohem rozsáhlejší než Žerotínova (ač je do dnes málo probádaná); za to však velmi málo — u srovnání s K. z Žerotína — zachovalo se z Budovcovy korrespondence, která, jak ve své edici (a to jednak dále v předmluvě, jednak v poznámkách, přičiněných k jednotlivým dopisům) ukazuji, byla dosti veliká, a nebyla-li tak rozmanitá a všestranná — jako Žerotínova, byla podle všeho rázovitější a koncentrovanější co do věcného zájmu a také upřímnější; snad nikde v dopisech, které uveřejňuji, nemáme dojmu, že to a ono je psáno spíše pro literární zábavu a z pouhé konvenčnosti, dojem, který se při čtení listů Žerotínových, uveřejněných v Archivu Českém (XXVII.), dostavuje často dosti silně.

Když jsem počal shledávati zbytky korrespondence Budovcovy, byl jsem nejprve veden do Basileje; v tamní universitní knihovně

[1]) Str. 679 v překl. Vančurově.

jsem nalezl 29 dopisů jeho, většinou vlastnoručních a adressovaných dvěma tehdy slavným theologům basilejským: Janu Jakubu Grynaeovi a Amandovi Polanovi z Polansdorfu. První má datum 25. listopadu 1596, poslední 5. prosince 1616; právě tento první dopis a jiný ještě list s datem 30. června 1610 je adressován Polanovi, Slezanu z Opavy, snad dokonce českého původu, který byl vychovatelem Diviše z Žerotína a přítelem Karla st. z Žerotína; opustiv místo praeceptora v domě Žerotínském, usadil se r. 1590 v Basileji, kde ještě téhož roku stal se doktorem a po šesti letech professorem theologie, pomáhaje vydatně svému příteli Grynaeovi upevniti v Basileji rozhodné kalvinství, jehož nadvláda byla v letech 60tých otřesena lutherskou reakcí, zahájenou Sim. Sulzerem, předchůdcem Grynaeovým v úřadě prvního faráře basilejského. Budovec přežil oba dva, Polan zemřel již r. 1610, Grynaeus o 7 let později.

Grynaeus (* 1540, † 1617),[1]) syn kazatele v Bernu, studoval v Tubinkách, tvrzi to nejpravověrnějšího lutherství, poslouchal nejexklusivnějšího lutherána té doby, ‚würtemberského papeže' Jakuba Andreä, ale přesvědčiv se o neudržitelnosti lutherské nauky o večeři Páně t. zv. ubikvity (o ní viz později), odvrátil se od lutherství.[2]) Jeho obrat stal se patrným, když povolán byl ze své fary v Rötteln (v Badensku) na universitu basilejskou r. 1576; rok po té odepřel podepsati lutherské vyznání, které se stavělo krajně nepřátelsky k víře reformované, t. zv. Formuli konkordie (o ní viz dále); brzy potom pod jeho vlivem učinila totéž městská rada basilejská. Na čas (1584—1586) byl od falckraběte Jana Kazimíra povolán do Heidelberka, aby ve Falci spolu s jinými theology, jako byl Ital Jeronym Zanchi, pomáhal opět upevniti kalvinství, potlačované za vlády kurfiřta Ludvíka VI. († 1583); jako professor university heidelberské utkal se ve sporu o večeři Páně se svým bývalým učitelem Jakubem Andreä, jedním z tvůrců Formule.[3]) Roku 1612 oslepl a pět let po té zemřel (30. srpna). Vřelé přátelství, častá výměna theologických názorů s tímto obnovovatelem kalvinismu ve Falci a v Basileji sama sebou již je charakteristická pro náboženské stanovisko Budovcovo. Při tom ze slov v listě ze 7./5. 1613 (str. 147), že vyměňovali mezi sebou dopisy ‚facie sibi ignoti' a podobného místa str. 150, jsme nuceni souditi, že se asi osobně neznali.

O cestě do Švýcar, vykonané o prázdninách r. 1904, podal jsem zprávu ve Věstníku České Akademie 1905 (leden str. 47—64) a dovoluji si tam také čtenáře odkázati pro podrobnější údaje, zde připojuje

---

[1]) V publikaci ‚Basler Biographien,' herausgegeben von Freunden der vaterländischen Geschichte I. Bd. (Basel, Benno Schwabe, 1900) vyšla také str. 160—190 Grynaeova biografie od F. Weisse, která však nevyhovuje.

[2]) Thommen, Geschichte der Universität Basel, str. 120.

[3]) Thommen, l. c., str. 123; Bezold, Briefe des Pfalzgrafen Joh. Casimir, I., str. 48.

jen několik dodatků. Grynaeova korrespondence je zachována v basilejské universitní knihovně skoro úplně, z Polanovy však jen nepatrné trosky; korrespondence ta je částí rozsáhlé sbírky, o jejíž spořádání a sebrání největší zásluhu má basilejský učenec W. H u b e r, jak nás o tom poučuje obšírný titul jejího katalogu.[1]) Huber z moudré opatrnosti nespokojil se pečlivým srovnáním originálů, nýbrž dal většinu jich opsati, a tak vedle sbírky prve uvedené vznikla sbírka listů opsaných, pro něž rovněž současně zhotoven katalog;[2]) že to bylo opatření velice případné, přesvědčil jsem se sám z jednoho případu, naleznuv list Budovcův ze 17./1. 1606 jen ve sbírce opisů. Se značným významem Grynaeovým pro jihoněmecký kalvinismus souvisí, že ještě za jeho živobytí r. 1612 vyšla tiskem ve dvou knihách část jeho dopisů, kterým ovšem podle celé jejich povahy přísluší spíše název dissertací. Vydavatelem jich byl jiný význačný theolog kalvinský A b r a h a m S c u l t e t u s, později jako dvorní kazatel krále Bedřicha v Praze pověstný původce devastování chrámu svatovítského.[3]) Z obsahu této sbírky upozorňuji na tři dopisy, jeden nadepsaný ‚A d v e r s u s t e n t a t i o n e s a n i m i' a adressovaný K a r l u s t. z Ž e r o t í n a s dat. 10./3. 1590, potom dva adressované O l d ř i c h o v i z K o u n i c, z nichž první bez zvláštního nápisu má datum 1./5. 1587, druhý je nadepsán ‚D e H a l y c o n e' s dat. 21./12. 1587. Druhá sbírka dopisů Grynaeových vyšla r. 1720 v Norimberce a obsahuje 60 listů, poslaných Norimberčanu C h. A. J u l i o v i, opatřená zároveň obšírnějším životopisem Grynaeovým.[4])

Z odpovědí Grynaeových otiskujeme jen jednu (1607 listop. 22, naše č. 31). Zachovala se v Marburce v král. prus. stát. archivu v svazku korrespondence Budovcovy s hrabětem Hanavským Filipem Ludvíkem, byvši připojena Budovcem v opise k psaní ze dne 20. pros. 1607 [5]) Snad jiné dopisy Grynaeovy byly na reelní udaje bohatší, ale nebylo-li tomu tak, a byly-li všechny podobného způsobu jako tento jediný, stačí nám tento list z r. 1607 úplně, abychom si o ostatních mohli učiniti nějaký obraz, a netřeba litovati, že se v Basileji nezachovaly jejich koncepty.

---

[1]) Catalogus epistolarum autographarum virorum doctorum, quas Jo. Guernerus Huberus J. U. D. Basiliensis collegit inque ordinem redegit, concinnatus diligenti solertia Johannis Schweighauser bibliopolae Basiliensis doctissimi. Bibliothecae publicae acquisitus cum universa epistolarum collectione 1806 24 Junii.

[2]) Catalogus epistolarum apographarum virorum doctorum, quas Jo. Guernerus Huberus . . . ex autographis vel propria manu descripsit vel descriptas ab amanuensibus emendavit atque in ordinem redegit. 1806.

[3]) Joannis Jacobi Grynaei, clarissimi theologi, epistolarum selectarum (quae sunt ad pietatem veram incentium) libri duo, quorum primo historicae, paracleticae, nutheticae etc., altero physiologicae, theologicae continentur. . . . Offenbachii 1612. O Scultetovi viz také pozn. 165 a 487.

[4]) Joannis Jacobi Grynaei. . . epistolae familiares LXVI ad Christophor. Andr. Julium J. U. D. et cons. Norimb.

[5]) Viz str. 58, pozn. 154.

Za to litovati dlužno, že se v Basileji zachovalo poměrně málo z korrespondence Amanda Polana, který znal české poměry z vlastního názoru; něco z ní uchováno je ve svazcích korrespondence Grynaeovské, kromě dvou výše uvedených dopisů Budovcových také několik listů K. st. z Žerotína a dopisy, vyměněné mezi ním a Grynaeem, dosti často obsahující zmínky o našich poměrech náboženských.

Budovcovými dopisy není ovšem vyčerpána korrespondence Grynaeovská, pokud má význam pro naše dějiny; ve Věstníku akademie z r. 1904 jsem upozornil na některé dopisovatele české. K nim přistupuje řada bratří i kalvinistů polsko-litevských, potom reformovaných theologů a velmožů uherských. Vůbec lze říci, že v II. polov. 16. stol. basilejští theologové udržovali styky s východními protestanty větší měrou než ženevští, jichž hlava Beza, soudě podle korrespondence jeho, chované v Ženevě, měl obličej obrácený po výtce k západu.

Těchto 29 listů do značné míry určilo směr, ve kterém jsem dále pátral, t. j. podle zmínek o jiných vrstevnících a o listech, jim posílaných; podobné zmínky jinde, na př. u Skály,[1]) u Balbína o jeho přátelství s Bezou, v Salabově edici dopisů bratra Cyra[2]) o korrespondenci s Petrem Vokem a úryvky, uveřejněné z ní již dříve F. Dvorským,[3]) konečně jména jeho příbuzných a politicko-náboženských přátel — vše to bylo mi přirozeným vodítkem v pátrání po další korrespondenci a určovalo také směr mé prázdninové cesty r. 1905; kromě toho jsem se hojně obracel na různé knihovny a archivy s písemnými dotazy, většinou prostřednictvím zems. archivu. Tak má sbírka dostoupila č. 78, v tom 73 kusů vůbec netištěných, 60 zcela neznámých, mezi nimi 48 dopisů Budovcových.

Nad jiné litovati jest, že se ztratily Budovcovy dopisy k nejlepšímu falckému státníku té doby Ludvíku Camerariovi, vnuku slavného humanisty a přítele Jednoty Jáchyma Cameraria, spisovatele dějin Jednoty, které vydal r. 1605 teprve vnuk Ludvík. Ludvík Camerarius, (* 1573 † 1651) po studiích v Lipsku a v Basileji vstoupil do služeb falckých a r. 1609 poprvé dlel v Praze jako agent kurfiřtův a již tehdy s Budovcem pokoušel se mluviti věci velikého dosahu pro budoucnost.[4]) Nedávno byl pořízen velmi podrobný katalog celé této rodinné korrespondence chované dnes v král. knihovně mnichovské, v němž jsem marně hledal dopisů Budovcových. Jediná má kořist mnichovská bylo několik aktů bav. říšského archivu, jednajících o konfiskaci Budovcova spisu ‚Martini Lutheri Antisocinus', který se mi nikde dosud

---

[1]) Historie I., str. 81; je tu zmínka o dopise, poslaném r. 1603 Magdaléně z Vartemberka.

[2]) Věstník král. čes. spol. nauk 1900 (třída filos.-hist.) IX., str. 5, pozn. 19 a 20.

[3]) Č. Č. M. 1884, str. 111 sl. Dvorský tam otiskuje úryvky ze tří dopisů Budovcových, ze dne 11. dub. 1585, 20. září 1611 a 21. října 1611 (na str. 112 má Dvorský chybné datum 31. října místo 21.).

[4]) Viz str. 78, pozn. 215.

nepodařilo nalézti; spis ten Budovec vydal v Amberce r. 1614, ale vláda falcká jej dala skonfiskovati, patrně z obavy, že by pobouřil lutherany.

Nenaleznuv v Štrassburku žádných dopisů z Čech vůbec a nemaje možnosti, pracovati v universitní knihovně heidelberské, obrátil jsem se na sever do Srbiště, kde je dnes uložen celý anhaltský archiv a v něm pro naše dějiny důležité písemnosti Kristiána z Anhaltu, kdysi chované v Bernburgu a tehdy již také užité Gindelym.[1]) V něm jsem nalezl pro svou sbírku 4 dopisy, jeden (z 16. září 1607, naše č. 28) je adresován Th. Hockovi, sekretáři Petra Voka z Rožmberka, druhý (z 17. září 1607) svědčí samému velmoži jihočeskému a dostal se do rukou Anhaltových asi tím způsobem, že mu jej Hock poslal, možná že se svolením svého pána. Nejcennější obsah mají zbývající dvě staré kopie dopisů, vyměněných mezi Budovcem a náčelníkem českých lutheránů Jáchimem Ondřejem Šlikem (z 9. a 18. září 1608). Oba dopisy znal již Gindely, ale neinterpretuje je docela přesně.[2]) O poměru Bratří k čes. lutheránům jedná také úryvek dopisu J. O. Šlika k Václ. Budovcovi ze 14. ún. 1616, otištěný v M. Samuela z Dražova ‚Obraně' str. 42—43. Proto jsem jej převzal do své sbírky. Možná, že v šlikovském archivu v Kopidlně by se dalo nalézti více dopisů Budovcových, ale archiv ten není bohužel nyní přístupný.

S Petrem Vokem žil Budovec ve velice přátelském poměru, a naše korrespondence obsahuje kromě výše uvedeného listu ještě 5 dopisů Budovcových, poslaných poslednímu Rožmberkovi, jejichž originály jsou vesměs v archivu třeboňském; z tohoto archivu, který z domácích archivů nejvíce rozmnožil naši sbírku, otiskujeme dále dva listy poslané Budovcem Janu Jiřímu ze Švamberka (z 23. říj. 1594 a 10. ún. 1610) a jeden Jiřímu Homutovi z Harasova z r. 1610—12.[3]) V archivu třeboňském je uloženo také několik aktů, osvětlujících finanční vztahy Budovcovy k Petru Vokovi i jeho hlavnímu dědici. Opisy všech těchto aktů i výše uvedených dopisů pořídil mi adjunkt knížecího archivu p. Adolf Ludvík Krejčík s velikou pečlivostí a úplností, jak jsem se později sám v Třeboni přesvědčil.

V Berlíně v tajném stát. archivu je také materiál, který může leccos osvětliti z událostí let 1609—1620; v něm v oddělení ‚Religionsirrungen im Reich' nalezl jsem dopis Budovcův, poslaný kurfiřtovi Janu Zikmundovi 29. března 1611, jehož obsah souvisí s událostmi vpádu pasovského a požadavkem českých stavů, aby byly obnoveny dědičné smlouvy mezi korunou Českou a Branibory.

Ve Vratislavi kromě očekávání v korrespondenci patricije a učence Jak. Monavia, hlavy to vratislavských kalvinistů ke konci

[1]) Rudolf II.,₁ str. 143 sl.
[2]) Rudolf II.,₁ str. 311.
[3]) Viz pozn. 300.

16. a na poč. 17. století,[1]) starého přítele K. z Žerotína i Budovce, jsem nenalezl ani jednoho dopisu Budovcova; jinak poskytla mi vratislavská městská bibliothéka zajímavé drobnosti, týkající se Budovce, jichž chci užíti jinde. Část korrespondence Monaviovy dostala se patrně po rozmanitých osudech do Paříže do Bibliothèque Sainte-Geneviève a v ní nalezl dr. Kybal podle jejího rukopisného katalogu naše č. 6. a 7. (Viz str. 13.)

V rytíř. akademii v Lehnici je jeden svazek korrespondence jiného slezského přítele Budovcova, Kašpara Dornaua (Dornavia), vychovatele Jaroslava ze Smiřic a konečně professora v Bytomi nad Odrou; ale opět jsem hledal marně, ač jsem nalezl v dopise Dornaviově ze dne 24. května 1612 výslovnou zmínku o jednom dopise Budovcově. Jiná část korrespondence Dornauovy, která se chová dnes v knížecím archivu v Karolathu, podle sdělení archivní správy neobsahuje žádných dopisů Budovcových.

V Drážďanech v tajném státním archivu jsem nalezl starý opis obšírného dopisu Budovcova, poslaného Karlovi st. z Žerotína 17. dubna 1609; je to chronologicky poslední číslo naší sbírky a jedno z nejcennějších. Je replikou na předcházející list Žerotínův, a tento list Žerotínův sám byl odpovědí na dopis Budovcův, datovaný 27./3. 1619, který se mi dosud nalézti nepodařilo; rovněž tak neznáme text Žerotínových odpovědí, ač hlavní obsah lze značnou měrou určiti na základě Budovcovy polemiky.

Již Balbín[2]) prohlásil Budovce za vychovance Bezova, a toto tvrzení se potom opakuje; naposledy u Denise[3]) — bohužel bez udání dokladů — čteme, že vůdce české Jednoty žil v důvěrných stycích s velkým theologem francouzským a že přátelství obou nikdy ničím nebylo oslabeno. Naše dva dopisy z korrespondence obou mužů nejsou takové povahy, aby byly zcela bezpečnou oporou pro tvrzení francouzského historika. Z ní první náš dopis Bezou adressovaný Budovcovi má datum 29. května 1584; jeho koncept je v městské knihovně v Bernu. Druhým číslem celé této korrespondence je Budovcův dopis posl. Bezovi 7. dub. 1598, jehož originál nalezl dr. Vl. Kybal v pařížské Bibliothèque nationale (Collection Dupuy) a laskavě mi obstaral jeho opis. Ve Věstníku Čes. Ak. na r. 1904 najde čtenář zprávu, že jsem žádných Budovcových listů nenalezl v Bezově korrespondenci, chované v městské bibliothéce v Ženevě.[4])

---

[1]) Viz u nás o něm jedině Bidlem dosud více použitý spis Gilletův, Crato von Crafftheim und seine Freunde II., str. 393. Spis Gilletův obsahuje i v textu i v přílohách plno materiálu, důležitého pro naše náboženské a osvětové poměry v XVI. a XVII. stol.

[2]) Boh. docta (1777), str. 226.

[3]) Konec samost. české (překlad Vančurův), str. 573.

[4]) Str. 6.

Mezi přátele Budovcovy patřil také slavný astronom J a n K e p l e r. Z jejich vzájemných dopisů otiskujeme 2 listy Budovcovy, jež nám ukazují, že přátelský styk obou počal se kolem r. 1603. Oba dopisy vydány byly tiskem již r. 1718 ve sbírce M. G. H a n s c h i a, Joannis Keppleri aliorumque epistolae mutuae. Originály těchto dopisů Budovcových jsou dnes ve dvorní bibliothéce vídeňské v rukop. č. 10.702 a 10.703. Je to část rukopisné pozůstalosti Keplerovy, čítavší původně 22 svazků; z ní 18 svazků je dnes v P e t r o h r a d ě, ve V í d n i pouze 4. Svazky VI.—XI. obsahovaly dopisy a z nich jsou dnes v Petrohradě v bibliothece pulkovské observatoře sv. IX., X., XI., kdežto sv. VI., VII. a VIII. dostaly se do Vídně.[1]) J. Borovička, člen ústavu pro rakouský dějezpyt, srovnal pro mne otisk Hanschiův s originály víd. dvorní knihovny. Zda v dnešních pulkovských kodexech, které také Hanschius měl v rukou, (celá pozůstalost byla tehdy ještě pohromadě), jsou zachovány nějaké dopisy Budovcovy, nemohl jsem dosud zjistiti, ač jsem před časem učinil pokus nabýti o rukopisech v Rusku chovaných přesných zpráv.

Jako muž 26letý vypravil se Budovec r. 1577 do hlavního města říše t u r e c k é a pobyl tam skoro 4 léta.[2]) Ze sídla sultánova posílal svým známým a přátelům hojné zprávy, jak patrno z dopisu K a r l o v i z V a l d š t ý n a (9. pros. 1579) adressovaného, v němž hned s počátku Budovec praví, že před tím poslal přátelům do Čech ‚non mediocrem fasciculum‘ dopisů; z listu svědčícího M a r t i n u B a c h á č k o v i (naše č. 17) patrno, že jedním z těchto přátel byl universitní professor P e t r C o d i c i l l u s.

Z celé této korrespondence zachovaly se, jak se zdá, jen dva dopisy, poslané r. 1579 K a r l o v i z V a l d š t ý n a, radovi nad appellacemi. K. J i r e č e k v čl. ‚V. Budovec ... v Cařihradě‘ otiskuje překlad jednoho z nich (z 29. pros. 1579, naše č. 5.) a podotýká při tom,[3]) že originál lze najíti v Cerronské bibliothéce v B r n ě, přepis jeho, pořízený Hankou, že se chová v m u s e j n í m a r c h i v u v P r a z e. Jak mi však p. dr. Navrátil oznámil, takového dopisu v brněnském zemském archivu není, za to však tam nalezen originál dopisu Budovcova z 20. září 1579 (naše č. 3.), při němž adressa schází, jen v čele napsáno je olůvkem rukou Cerroniho[4]): ‚A d C a r o l u m Z i e r o t i n‘. Podle toho byl by dopis adressován K. st. z Žerotína; pokládal jsem to za nemožné, jakmile jsem se dále dočetl, že Budovec adressáta oslovuje sice Carole, ale hned dále jej nazývá ‚domine et amici veteri constantissimaque fide colendissime‘, což se sotva mohlo vztahovati na Žerotína, jemuž bylo tehdy 15 let; když potom dále v dopise čteme, že Budovec adressátovi připomíná někdejší s p o l e č n á

[1]) Ch. Frisch, Joannis Kepleri opera omnia. Vol. I., pag. 59.

[2]) Viz str. 131.

[3]) Č. Č. M. 1877, str. 593.

[4]) Podle laskavého sdělení p. dra Navrátila, koncipisty zemského archivu moravského, který mi obstaral opis.

studia[1]) a skutečně mezi studenty wittenberskými z r. 1569 nacházíme vedle Budovce Karla z Valdštýna na Hostinném a Miletíně, můžeme bezpečně tvrditi, že onen Carolus počátečního oslovení je opět Karel z Valdštýna. Oba dopisy chovají se však v kopiích také v strahovském kodexu DB IV., části to rukopisné pozůstalosti Dlabačovy. Na ni jsem byl upozorněn doc. dr. V. Šimákem ještě před počętím tisku, ale můj pokus, nabýti k ní přístupu byl provázen zdarem teprve za nového a vzorně ochotného bibliothekáře P. Cyrilla Straky. Tím doufám, že bude omluvena dvojí věc. Předem, opis Dlabačův[2]) ukázal mi, že brněnskému originálu schází nejen adressa, nýbrž i postscripta kryjící se obsahem s přípisem našeho č. 4.; otiskuji je tedy zde dodatečně.[3]) Za druhé Hankův opis listu z 20. pros. 1579 je plný chyb, některé jsem se odvážil sám již dříve emendovati, jiné (str. 10. vzniklé ponejvíce tím, že v Budovcových autografech bývají si velice podobná písmena i a e, na druhé straně u, a, o, a Hanka tu nedobře četl), mohu dodatečně rektifikovati teprve v opravách podle pečlivého opisu Dlabačova.

Ostatní naše dopisy z Cařihradu (4) jsou adressovány roztockému theologovi Davidu Chytraeovi († 1600), k tomu se pojí dvě odpovědi Chytraeovy. První (Budovec Chytraeovi 3./3. 1579), druhý (Chytraeus Budovcovi 24./6. 1579) a poslední (Chytraeus Budovcovi 18./8. 1584) převzaty jsou z posmrtného vydání Chytraeovy korrespondence, pořízeného jeho synem Davidem r. 1614[4]); pozoruhodné

---

[1]) Ferd. Menčík, Studenti z Čech a Moravy ve Witenberce od r. 1502—1602. Č. Č. M. 1897, str. 261.

[2]) Jak nabyl Dlabač přístupu k originalům obou dopisů, vypravuje krátce v předmluvě, předeslané opisům: Has ego ... Iglaviae a clarissimo deque historia Moravia optime merito viro, domino Marci, sene iam venerabili ..., die 25 Junii obtinui ... et Pragae in meo musaeo die 13. Julii 1795 ad verbum descripsi.' Interessantní je i důvod osvíceného a vlasteneckého kněze proč to učinil: aby dokázal nesprávnost tvrzení Jöcherova, jakoby byl Budovec v Cařihradě přijal islam.

[3]) Postscripta 12. octobris.

Cum censor noster moram haberet, hic casus vere notabilis subsecutus est. Mehemet Bassa, supremus consiliarius et locum tenens imperatoris quique hoc munere sub tertio iam imperatore functus est, heri circa 4. in suo aulico senatu seu iudicio a quodam mendico turcico supplicationem portante interficitur, accepto vulnere ex pugione in dextro pectore, ex quo duabus post horis mortuus est et hodie hora 9 matutina in solennitate, quam in filio imperatoris nuper descripsi, sepultus. Ipse homicida pariter hodie hora 10 matutina in 4 partes distractus est nec causa perpetrati facinoris sciri potuit, eo, quod adeo nuper ab astantibus hinc inde tractus et verberatus fuerit, ut et semimortuum eum inde reportarint. Dominus nobis adsit et nos faciat vasa suae misericordiae. Datae 12. Octobris anno 79.

Wenceslaus Budowecz.

[4]) Davidis Chytraei ... epistolae ... nunc demum in lucem editae a Davide Chytraeo filio, Hanoviae 1614. Kromě dopisů Budovcovi jsou v této publikaci také otištěny dopisy jiným Čechům jako Hynkovi z Valdštýna, Petru Kodicillovi, Janu Myllnerovi z Mylhausu, konečně společný dopis bratrským kněžím Janu Adelphovi, Václavu Parmenionovi a Janu Martinidovi.

je, že publikace tato ušla K. Jirečkovi. Jeden z těchto dopisů Budovcových byl otištěn záhy — již r. 1580 samým roztockým theologem jako příloha k novému vydání jeho známé brožury, ‚Oratio de statu ecclesiarum',[1]) a Jireček jej podává na konci svého článku v českém překladě. Čís. 6. a 7., dopisy to ze dne 4./7. 1580 a 14./1. 1581 mi byly opatřeny prostřednictvím dra Vl. Kybala z Paříže. Oba jsou v Bibliothèque Sainte-Geneviève, a na základě jejího rukopisného katalogu[2]) soudím, že kodex, v němž jsou zachovány, je kus rukopisné pozůstalosti vratislavského kalvinisty Monavia, o němž jsme se již dříve zmínili. Tato bibliothéka chová totiž pod č. 1454—1458 pět svazků korrespondence ze XVI. stol.,[3]) mezi nimi značný počet dopisů od Bezy, Chytraea, Grynaea, Luthera, Melanchthona, Parea, K. Peucera, A. Bucholzera, Joach. Cameraria, Cratona, O. Duditha, v V. sv. (1458) pak (f. 8 a 255) oba dva dopisy Budovcovy, dále však také dopisy T. Hájka z Hájku a Zikmunda Hrubého z Jelení. Na první stránce prvního svazku čteme: Hic liber MS. olim extitit inter libros bibliothecae dom. Danielis Rindfleisch Buvetii, patria Vratislaviensis in Silesia, religione tum lutherani, professione medici eruditissimi, qui, post peragratas multas regiones et abiurato lutheranismo Romanae ecclesiae colla submisit et mundo valedixit anno 1628, habitum monachalem sumpsit et mortuus est d. 10. sept. 1631'. Na první straně třetího svazku čteme pak: Christus A : G : S : A : Z : B : Norimbergae MDLXXV. 17 Kal. Mai. Monaw[4]) manu propria srcipsit', poslední slova neuvádí ještě Bretschneider v Corpus reformatorum IV., který první rukopisy ony popsal. Nad přípiskem (patrně) Monaviovým čteme ještě jinou rukou: Ex libris bibliothecae conventus Parisiensis sanctissimae Mariae Annunciatae ordinis fratrum praedicatorum in vico novo sancti Honorati.

Dopis z 24./1. 1581 byl již r. 1581 otištěn jako příloha současné brožury Historia rerum a Poloniae rege in Moscovia superiori anno fortiter et feliciter gestarum. Item ex litteris Constantinopoli hoc anno 1581 die 14 Januarii datis descriptae narrationes de bello persico, quod a Turcis in Media geritur et de Armeniis et aliis rebus, cognitu non inutiles nec iniucundae anno MDLXXXI. (Sign. bibl. Jagell. v Krakově IV. f. 2); K. Estreicher přičítá Budovcovi[5]) celý spis, ale bez udání důvodů

---

[1]) První vydání vyšlo r. 1569.

[2]) Catalogue des manuscrits de la bibliothèque Sainte-Geneviève. Par Ch. Kohler, bibliothécaire à la bibliothèque Sainte-Geneviève. II. t. Paris 1896, str. 43.

[3]) Ib. str. 36—44.

[4]) Kohler, kterému není známa osobnost Monaviova, uvádí také jako možné čtení ‚Honau'.

[5]) Bibliographia polska XV.—XVI. stólecia, Krakov 1875, str. 61 a 128 (podle něho Jireček Rukovět II., str. 381), naproti tomu již Wierzbowski, Codices polonici saec. XVI. nic neví o autorství Budovcově.

a jistě neprávem.[1]) Náš opis však se n e s h o d u j e s tiskem tímto a ukazuje, že brožura podává jej poněkud upravený. Především v tisku vynechán první odstavec (naše str. 14 — viz tam pozn. 42.), v němž Budovec vypisuje své překvapení, když mu byl přinesen exemplář Chytraeovy Oratio s otištěným jeho dopisem (naším č. 4); dále schází jedna část otištěná na naší str. 15. (viz pozn. 44), na str. 16. (důležité místo, v němž Budovec vykládá svůj názor o základě spasení a nedbání jeho v církvi východní — viz pozn. 47), str. 18. (místo o Budovcově nemoci v srpnu a v září 1580), str. 19. (místo o zázraku v Rossdorfě a vůbec konec listu). I pořádek odstavců je v tisku z r. 1581 jiný než u našeho dopisu, což čtenář najde na příslušných místech textu poznamenáno.

Ke konci XVII. stol. stal se kalvinským značný pruh země, do té doby lutherský, který sáhal od pravého břehu dolního Mohanu na sever až k Hessensku. Byla to území několika menších bezprostředních stavů, mezi nimiž vynikala h r a b a t a z H a n a v y a z I s e n b u r k a. Náčelník prvních F i l i p L u d v í k, švagr Mořice Oraňského, učinil z Hanavy důležité středisko víry reformované, mimo jiné hanavská tiskárna wechelianská byla až do války třicetileté jednou z předních kalvinských tiskáren v Německu.[2]) Kdy se Budovec seznámil s hrabětem Filipem Ludvíkem, nedovedu říci, ale přátelství obou bylo jistě velice vřelé, jak patrno z krásné vzpomínky, kterou mu Budovec věnoval v Circulu Horologii a v dopise ze 15./9. 1612. Filip Ludvík byl v P r a z e — jak se zdá poprvé — r. 1607 a tehdejší jeho pobyt, pokud jsem mohl zjistiti, nějak souvisel s jednáním mezi Španělskem a Hollanďany,[3]) které, jak známo, r. 1609 vedlo k 12letému příměří. Po druhé dlel v Praze r. 1610, byv povolán ke dvoru od Rudolfa II., který tehdy na okamžik pomýšlel proti Matyášovi opříti se o unii falckou.[4]) Jaké váhy požíval mezi knížaty unie, patrno z toho, že byl potom vypraven vládou falckou do Anglie, umluviti sňatek mezi dcerou Jakubovou Alžbětou a mladým kurfiřtem Bedřichem V. Zemřel r. 1612. Dopisy Budovcovy Filipu Ludvíku jsou psány vesměs (jako basilejské) na papíře archového formátu a na stejném formátě jsou psány koncepty Filipa Ludvíka. Obojí jsou sešity dohromady, ale ne v pořádku chronologickém; celý svazeček je dnes uložen v král. pruském stát. archivu v M a r b u r c e. Na papírovém obalu uprostřed je napsáno inkoustem a písmem podobným písmu konceptu z 28. října st. 1607 (naše č. 29.): Litterae illustris et magnifici baronis Wenceslai Budowitz a Budowa ad

[1]) Stačí jen přečísti str. 1., kde se na př. praví: Sed cum iter Smolencenum esset per loca deserta terramque a nostris etiam per excursiones igne ferroque vastatum'... tedy spisovatel je, ne-li Polák, jistě aspoň účastník výpravy ve vojště polském.

[2]) I Budovec tam dal vytisknouti svůj Circulus Horologii (1616) a Gnomon apologeticus (1618).

[3]) Viz Stieve, Briefe und Acten zur Gesch. des 30jähr. Krieges, VI., str. 136. (Petr de Vischere arciknížeti Albrechtovi 12. pros. 1607.)

[4]) Viz pozn. 336.

generosissimum dominum meum clementissimum, dominum Philippum Ludovicum etc. exaratae et vicissim'. Nahoře v rohu jiným písmem a inkoustem signatura: A Nr. 31. Všech dopisů je 14, Budovcových originálů 6, konceptů Filipa Ludvíka 8; k tomu přistupuje opis jednoho listu Grynaeova (naše č. 31) a části listu Žerotínova (otišt. v Archivu Českém XXVII., str. 333—334, č. 1452).[1])

Ze soukromé sbírky místodržitelského rady ve v. p. Frant. Párise máme v naší sbírce dopis Budovcův Albrechtu Pětipeskému z r. 1595. Podle sdělení p. místodržitelského rady originál tohoto listu měl již příbuzný jeho, zesnulý rada zemského soudu Josef Dvořák, a z jeho sbírky přešel do kollekce p. Párise.

Winterův Život na vysokých školách pražských (str. 339) mne upozornil na dopis Budovcem psaný prof. kolleje Karlovy Martinu Bacháčkovi (č. 17), jehož opis je obsažen v Memorabiliích university pražské a z něhož se dovídáme mimo jiné, že z Cařihradu Budovec dopisoval professoru Petru Kodicillovi.

V Pešti v archivech před lety pracoval koncipista zemského archivu dr. J. B. Novák a nalezl tam z korrespondence Budovcovy jediný dopis Jiřího Thurso, náčelníka uherských protestantů (č. 41). V loni dlel v Pešti dr. Vl. Kybal, sbíraje tam materiál pro své práce o Rudolfovi II., a jak mi bylo od něho sděleno, nikde nenalezl Budovcových dopisů.

Na konec svého latinského spisu ‚Circulus Horologii lunaris et solaris' Václav Budovec přidal dopis svému synovi Adamovi (dat. 1. listopadu 1612), nadepsaný ‚De genealogia Socinianorum'. Je to spíše traktát než psaní, ale má úplně formu dopisu, a tato stránka jeho spolu s okolností, že v Praze zachován je jen v strahovském a musejním exempláři Horologia (exemplář universitní knihovny je neúplný), přiměla mne, abych jej také pojal do své sbírky.

Záhy jsem pátral, nezachovalo-li se co po Budovcovi v jeho hlavním sídle Mnichově Hradišti. Obrátiv se s příslušnou žádostí na majitele hraběte Arnošta Karla z Valdštýna, obdržel jsem od něho odpověď, že ani v jejich archivu v Praze ani v Duchcově není vůbec aktů týkajících se Budovce. — ‚Das wenige hierauf bezügliche Material, welches ich selbst im Laufe der Jahre für meine eigene Privatsammlung erworben habe, behalte ich mir, wie Euer Wohlgeboren wohl begreifen werden, für meine eigenen Studien vor' — píše p. hrabě na konci. Že v Duchcově v zámeckém archivu není dopisů Budovcových, potvrdil mi také prof. dr. Šusta, který konal tam výzkum archivní pro centralní komissi rakouskou; stejně negativní byl výsledek mého dotazu po dopisech v zemském archivu v Štýrském Hradci, učiněný prostřednictvím prof. Peiskera a zodpověděný jemu prof. Loserthem.

---

[1]) Viz pozn. 153.

Pátraje po korrespondenci anglického vyslance Št. Lesieura,[1]) nalezl jsem v Dictionnary of National Biography zprávu, že Lesieur zapsal své jméno do památníku,[2]) který patřil českému bratru a příteli Budovcovu Janu Opsimatovi.[3]) Doc. dr. Frt. Slavík, který letos dlel o prázdninách v Londýně, byl tak laskav a vypsal mi důležitější zápisky onoho památníku,[4]) dopisů adressovaných Lesieurovi v Britském Museu nenalezl. Stejně byl dosud negativní výsledek mého pátrání po dopisech, poslaných náčelníku francouzských Hugenotů Mornayovi du Plessis, falckým theologům A. Scultetovi a Pareovi i mnohým jiným osobám, o jichž písemném styku s Budovcem se dovídáme ze samotné naší korrespondence; neregistroval jsem v poznámkách každý takovýto negativní výsledek, a proto, kde v poznámce o podobném pátrání nic není podotčeno, znamená to, že nebylo provázeno zdarem.

Ve své sbírce otiskuji, jak patrno, nejen dopisy psané Budovcem, nýbrž i listy jemu adressované. Doufám, že proti tomu nebude námitky, poněvadž jsou sebrány z míst velice vzdálených, valnou většinou nebyly dosud tištěny anebo, pokud se to stalo, nalézáme je v publikacích vzácných a málo přístupných, jak výše ukázáno; konečně v počtu jejich, který není veliký, značná část připadá na dopisy hraběte hanavského Filipa Ludvíka, jehož celá zachovaná vzájemná korrespondence s Budovcem zde otištěna. Naproti tomu ovšem jsem neotiskl dopisů, poslaných Budovcovi, pokud je najdeme v publikacích známých a snadno přístupných. Jde tu o dvě díla, především o II. sv. Chlumeckého K. st. z Žerotína, v němž otištěno asi 14 dopisů K. st. z Žerotína poslaných Budovcovi; všechny tyto dopisy v přesnějším textu otiskuje Archiv Český XXVII., kde najdeme mimo to ještě značné množství jiných dopisů Žerotínových, poslaných Budovcovi. Konečně sem spadá V. Brandl, Spisy Karla st. z Žerotína ($II._1$ č. 90.) jedním dopisem. Také dopisů Žerotínových psaných Budovcovi po r. 1610, jichž opisy jsou v zem. archivě v Praze, jsem pominul, protože budou časem vydány v Archivu Českém s ostatní korrespondencí Žerotínovou. Všechny dopisy byly opatřeny novými regesty, jen u dvou (z 12. října 1579 a 1. list. 1612) ponechána také starší udání obsahu. Zkrácené podpisy uvedeny v původní formě vždy pod čarou až na jeden případ, v němž podáváme facsimile.

---

[1]) Viz o něm pozn. 109.

[2]) Signatura Dictionnary Eg M. 52 není správná, nýbrž Eg 1220.

[3]) O Opsimatovi viz Jireček, Rukověť II., 61.

[4]) Budovcův přípisek v onom památníku zní:

Omnia cum tibi sint adversa, innitere Christo,
Ille potest et vult ferre potenter opem.
Hoc est nil scire, sine Christo plurima scire,
Qui Christum bene scit, satis est, si caetera nescit.

Pragae 29. Octobris, anno novi sideris exorti 1605.

O tom, jak daleko má se jíti v přidělávání poznámek v edicích, nejsou dosud názory zcela ustálené. Že jsem si nevedl příliš skoupě, patrno z jejich čísla; kdo se bude dopisy podrobněji zabývati, pozná, že v některých poznámkách je uloženo dosti práce a že by bez nich značná část dopisů byla nesrozumitelnou.

Na tomto místě budiž mi dovoleno, abych vzdal nejhlubší díky slavné I. třídě České Akademie i sl. výboru Svatoboru za cestovní podpory, jež mi umožnily vyhledání dopisů v této publikaci uveřejněných; první třídě Akademie děkuji také za to, že laskavě přijala mou práci do tisku. Jejímu tajemníku p. škol. radovi dru Z. Winterovi vřele děkuji za laskavou ochotu, s níž se ujal mé práce a s níž vycházel vstříc všem mým přáním v době tisknutí. Referentovi této publikace panu dru Vojt. Nováčkovi, řediteli zemského archivu, dovoluji si vysloviti nejplnější díky za velmi pečlivé a zevrubné prohlédnutí práce v rukopise, které mne vyvarovalo nejednoho omylu a za revidování textu v korrekturách; za neméně laskavé a svědomité pročítání zlomených korrektur cítím se povinen vzdáti upřímné díky prof. dru Václ. Novotnému a příteli doc. dru K. Kroftovi, který mimo to mi prospěl nejen mnohými emendacemi některých dopisů, zachovaných v porušených opisech, nýbrž i cennými pokyny věcnými. Pokud jde o sbírání materiálu, pokládám dále za svou povinnost vytknouti opět vzácnou ochotu p. ředitele zemského archivu dra Nováčka, která mi nejen umožnila vypůjčiti si do Prahy četné cizí rukopisy a staré tisky, jichž jsem potřeboval, nýbrž i obraceti se prostřednictvím zemského archivu na četné cizí archivy a knihovny s dotazy po listech a spisech Budovcových. Dále vzdávám díky všem správám archivů a knihoven domácích, v nichž jsem pracoval, p. řediteli třeboňského archivu Frt. Marešovi také za laskavost, s níž propůjčil do Prahy jeden autograf Budovcův k ofotografování. Adjunktu téhož archivu, panu Ad. L. Krejčíkovi děkuji zde znovu za řadu pečlivě pořízených opisů, podobné díky vzdávám p. dr. B. Navrátilovi v Brně a dru Vl. Kybalovi, který mi sprostředkoval opisy listů uložených v Paříži. Za laskavé zodpovědění dotazů, týkajících se korrespondence a literární činnosti Budovcovy děkuji také prof. dru J. Šustovi v Praze a doc. dru J. Peiskerovi v Št. Hradci, za všelikou jinou pomoc p. doc. dru V. Šimákovi, p. J. Borovičkovi a Vl. Klecandovi. Z cizích archivů a knihoven zvláštními díky se cítím zavázán ředitelství stát. archivu v Berlíně, p. G. Wäschkovi, řediteli anhaltského archivu v Srbišti, který mi laskavě provedl korrekturu dopisů, nalezených v Srbišti, Chr. A. Bernoullimu, řediteli universitní knihovny v Basileji, který mi umožnil pracovati v knihovně tamní i v době, kdy byla officielně zavřena, správě městské knihovny ve Vratislavi, kde mi vyšel vstříc zesnulý dr. Markgraf měrou, která zasluhuje jistě veřejné zmínky, potom správám stát. archivů v Drážďanech a v Marburce za nevšední ochotu, s níž mi půjčovaly do Prahy prostřednictvím zemského archivu i rukopisný materiál.

II.

1. V chronologickém pořadu nejstarší jsou Budovcovy dopisy z Cařihradu, jež tvoří místem, odkud jsou posílány, a v souvislosti s tím i obsahem samostatný celek. Z těchto šesti dopisů byly jen 3 známy Jirečkovi, autorovi článku o pobytu Budovcově v Cařihradu. Dva z nich jsou poslány příteli a někdejšímu wittenberskému spolužáku Budovcovu, Karlovi z Valdštýna, ostatní roztockému professoru Dav. Chytraeovi. Chytraeus patří k sympatičtějším zjevům mezi lutherskými theology z druhé poloviny 16. stol. Ač náležel věroučně k nejpravověrnější a zároveň i nejnesnášenlivější straně lutherství, k t. zv. ubikvitářům (o nich pozn. 233 a str. XXV), nikdy nesdílel fanatickou intolerantnost svých kollegů, naopak ke konci života — on spolupracovník na konfessi zv. Formule konkordie, v níž exklusivita německého lutherství se zračí nejsilněji — napsal spis De morte et vita aeterna,[1]) plný intimního náboženského citu, v němž radí z bojů a hádek dogmatických uchýlit se prostě k Písmu a Kristu; byl to spis, pro nějž krátce před svou smrtí († 1600) upadl v podezření z kryptokalvinismu. Právě toto smířlivé stanovisko, které spojeno bylo s nechutí k subtilním theologickým polemikám, umožňovalo mu zachovati styk s lidmi, kalvinismu velice blízkými i tehdy, když již roztržka mezi kalvinismem a lutherstvím v Německu stala se nepřeklenutelnou. Chytraeus má význam nejen jako theolog, nýbrž i jako historik;[2]) nás zajímá, že si všímal mnoho církevních poměrů na východě evropském. Čeho se dověděl o současném stavu východních církví z vlastního studia, z dopisů přátel a zvláště však od dobře zpravených osob, s nimiž se r. 1569 setkal v Rakousích, Uhřích a Čechách, vydal hned r. 1569 tiskem v dříve již uvedené Oratio de statu ecclesiarum hoc tempore in Graecia, Asia, Africa, Ungaria, Boemia etc...', v němž celou čtvrtinu pojednání svého věnuje poměrům českým, píše o Češích velice sympaticky a jeví se býti v tom, co vypravuje zejména o husitství a Jednotě, na svou dobu velice dobře informovaným; ovšem zpravodaji jeho byli starší bratrští, s nimiž se setkal ve Vídni;[3]) na žádost některých šlechticů rakouských rozmlouval s nimi o víře a přesvědčil se jak z jejich tištěných spisů, tak i z jejich ústních výkladů, že ve všech hlavních článcích víry smýšlejí stejně jako lutherané; navštívil také dům bratrský v Třebíči,[4]) pobyl i v Praze a setkal se v ní s řeckým dobrodruhem Jakobem Palaeologem, s nímž rozmlouval mimo jiné o islamu.[5]) Pro jeho

Vliv pobytu cařihradského

---

[1]) Viz str. 20, pozn. 60.

[2]) R. 1897 vyšla tiskem dissertace: Dav. Chytraeus als Historiker. Autor je jakýsi Paulsen. Spisek tento však obšírně rozebírá jen jeho Chronicon Saxoniae, kdežto Oratio a podobné spisy Chytraeovy nedocházejí v něm skoro ani povšimnutí.

[3]) Oratio de statu ecclesiarum, vyd. 1570, str. 85.

[4]) Ib.

[5]) Oratio, vyd. 1580, str. 26/7. J. Palaeologus jej velmi dobře poučil o dosavadních překladech Alkoranu, řekl-li mu, že většina jich nepodává věrný překlad

snášenlivost je příznačné, že schvaluje, jest-li Bratří v otázce večeře Páně ‚disputationem de omnipresentia ab hoc loco plane removendam esse censent'[1]. Způsob, jakým Chytraeus ve své Oratio mluví o Jednotě, byl asi jednou z příčin, proč jej Budovec navštívil v Roztokách, když jako 26letý muž vracel se ze své cesty po Italii, Francii, Anglii a Dánsku; jak se dovídáme hned v prvním našem dopisu, právě Chytraeovo živé ústní líčení východních zemí vzbudilo v Budovci mocnou touhu, poznati Orient na vlastní oči. Náhoda mu přála; navrátiv se byl — patrně na přímluvu mocných přátel — přijat za hofmistra do družiny císařského vyslance Jáchima ze Sinzendorfu, který se právě tehdy chystal na cestu do Cařihradu.

Článek Jirečkův o pobytu Budovcově v Cařihradě čte se pěkně a má značnou cenu. Jireček pracoval tím způsobem, že k třem Budovcovým dopisům z Cařihradu, které jemu byly známy, přibral denník pastora Gerlacha,[2] kazatele Sinzendorfova a ještě jiné podobné pomůcky, na jichž základě obšírně popisuje cestu družiny Sinzendorfovy, její osud v Cařihradě, poměry u sultánova dvora v době, kdy tam Budovec dlel, osudy osob, o nichž se Budovec zmiňuje ve svých listech, ale jak myslím, krásné stati bylo by prospělo, kdyby byl spisovatel ještě více přihlížel k nejsilnějšímu zájmu Budovcovu, k jeho zájmu o orientalně-křesťanské i mohamedanské poměry náboženské. Tento zájem, k němuž se pojí ještě nanejvýš pozorování politických a vojenských řádů tureckých, zatlačuje u Budovce téměř smysl pro vše ostatní, čím pestrý život hlavního města východní velmoci mohl drážditi zvědavost západního Evropana. Jeho jednostranný zájem bije do očí, srovnáváme-li jeho dopisy i pozdější Antialkoran se zápisky katolického šlechtice Václava Vratislava z Mitrovic, který dlel v Cařihradě krátce po Budovcovi. Snad dopisy poslané osobám, které nebyly theology, větší měrou všímají si života cařihradského, ač pravděpodobně i v nich zájem politicko-náboženský měl převahu. Že Budovec dovedl živě a názorně popisovati takovéto barvité jevy vnějšího světa, patrno z dosti plastického obrazu, který kreslí o pohřbu sultanova syna.[3]

Pohled na velikou a vítěznou moc tureckou na chvíli zviklal Budovce u víře; jak sám praví v Antialkoraně:[4] „... I já ... byv tam několik let, toho (totiž pokušení) jsem nemálo pokusil ... hledě, kterak

autentického textu, nýbrž překlad parafrasí. Posmrtné vydání dopisů Chytraeových obsahuje také několik dopisů Chytraeových dobrodružnému Řeku, jichž neznal Svátek, spisovatel článku ‚Ein griechischer Abenteurer in Prag' (Kultur-historische Bilder aus Böhmen).

[1]) Oratio, vyd. 1580, str. 27.

[2]) Viz pozn. 3. str. 2.

[3]) Str. 6. v dopise Karlovi z Valdštýna.

[4]) Str. 59.

se těm bezbožníkům Turkům vždycky dobře vedlo a kterak nejušlechtilejší díl světa, kdež stvořen člověk, kdež sám Bůh v těle chodil, kdež nejslavnější monarchie byly, to řku, že vše v nepodobné rychlosti jsou opanovali." Nadto všechno viděl, že se chlubí známostí Starého i Nového zákona, že vyznávají jediného Boha a zavrhují modlářství. Jako pravý český Bratr hledal spásy v čtení Písma, uchýlil se ‚do svatyně Páně' a zvítězil nad skepsí, dospěv četbou proroků a Nového zákona k hlubokému a pevnému přesvědčení, že podle nevystihlých soudů Božích, jichž cíl je však konečné oslavení věrných jeho, bývá zde na zemi velmi často příkrá protiva mezi ‚vítězstvím podle těla' a ‚vítězstvím podle ducha.' Kdyby tomu tak nebylo, pak by několik málo patriarchů nebylo bývalo lidem božím ‚mezi nestíhlou zběří světa tohoto', ‚pak by více pravdy bylo při sodomských nežli při jediném Lotovi, více při nešlechetném světu, který byl splachnut potopou nežli při Noelovi, více v monarchiích assyrských, perských a římských nežli v poníženém království Judském', více při Mohamedu, který skončil jako mocný král Arabie nežli při Kristu, který svůj ponížený život pozemský skončil potupnou smrtí na kříži ... ‚A tak by podnes víra křesťanská pochybná býti musila, protože větší díl světa jí nepřijímá ...'[1]) Srovnávaje pak Písmo s Alkoranem, byl jeho větší moralní i historickou hodnotou, věrohodností jeho proroctví, pronesených v Starém a splněných v Novém zákoně nejen znovu utvrzen v staré víře o božském původu jeho a nesrovnatelné vyvýšenosti nad všechny spisy ‚pohanské', nýbrž dospěl i k pevnému přesvědčení, že ‚rouhavý a básnický Alkorán' pošel z ďábla. Výsledky této práce Budovec uložil ve svém Antialkoranu.

Vedle mohàmedanství zajímaly Budovce přirozeně východní církve a tu je pozoruhodná především jedna věc: Budovec se dívá na církev řecko-východní úplně se stanoviska západoevropského protestanta, nikde nenajdeme ani stopy po t. zv. reminiscencích cyrillo-methodějských, ač Budovec Bilejovského nepochybně znal; také by čtenář v dopisech i v Antialkoranu marně hledal vědomí Budovcovo, že byl v okolí napolo slovanském.[2]) Budovec docela v duchu protestantském vytýká Řekům katolický názor na poměr lidské vůle a spásy, nekonečné mše a obřady, ctění obrazů; všechny obřady konají se starým jejich jazykem, jemuž ani kněží ani věřící nerozumějí'; řídká jsou u nich kázání, řídká napomínání lidu, za to však nesčíslné jsou jejich pověry; na lesk kostelů i pod tyranským jhem tureckým věnují mnoho nákladu a stejně na ‚otiosos missificatores', naproti tomu málo vynakládají na školy, kde by se mládež učila čisté

[1]) Antialkoran, str. 50.

[2]) Na cestě do Cařihradu si národnostních poměrů asi mnoho všimnouti nemohl, poněvadž byl po poště napřed poslán a skutečně za 12 dní (na tu dobu veliká rychlost!) vykonal cestu z Budína do Cařihradu. Viz str. 8 a srov. také Jireček, Č. Č. M. 1877 str. 423.

poctě Boha a počestným naukám.[1]) Vůči tomu, čteme v pozdějším dopise, byl stav Židů v babylonském zajetí lepší než nynější postavení Řeků v zajetí tureckém, neboť v onom zajetí těl počalo se uvolňovati zajetí duší, a zbožní Israelité byli od proroků Božích poučováni o pravé zaslíbené zemi, o věčném žezle Davidově, tak že zažili v zajetí více světla a zlatého věku než v zlatém věku Šalamounově; kdežto nynější stav Řeků jest zajetí těla i ducha, jímž je Bůh strestal, poněvadž pohrdají jeho slovem, ačkoli jinak — věrnému lidu Božímu z kříže (t. j. z utrpení) rodí se světlo . . .[2])

Budovec v Cařihradě rozmlouval i s náčelníky jiných církví východních, na př. s patriarchou armenským, s antiochenským, při čemž všude měl příležitost poznati intellektualní a mravní sešlost tehdejšího východního křesťanství. Vedle toho však hovořil o náboženství s Turky, s Židy a s křesťanskými odpadlíky a byl po přestalé krisi tak upevněn ve své víře a tak obrněn důvody na obranu křesťanství, že mohl jiné kolísající u víře křesťanské posilovati a že se mu podařilo, jak se chlubí v dopise k svému synovi ze dne 1. listop. 1612, dokonce jednoho rozeného Turka získati Kristu![3])

Tehdejší Cařihrad hemžil se křesťany, kteří odpadli od své víry a přijali islam. Byli to jednak váleční zajatci, kterým se dostávalo namnoze svobody, když zradili svou víru, dále to byli všelicí dobrodruzi z celé Evropy, kteří přicházeli hledat štěstí u mocné vlády, jež od nich žádala jen čistě vnější přijmutí islamu, o jejich svědomí jinak se nestarajíc, konečně Cařihrad byl útulkem četným antitrinitářům, když už ani v Polsku nebo v Sedmihradsku nedovedli nalézti útulku. Ovzduší cařihradské vedlo potom značnou část těchto odpůrců nauky o Trojici do náručí islamu; ovšem bývalo toto přijetí víry Mohamedovy jen vnější, znamenalo obyčejně jen, že počali úplně pochybovati o božském základu křesťanství.[4]) Když pak Budovec i u těch orientálních církví, u nichž ‚čisté slovo Boží' bylo skoro úplně vytlačeno ‚pověrečnými' obřady, našel nepohnuté základní nauky křesťanské, dospíval k přesvědčení, že nauka o Trojici je úhelným kamenem víry křesťanské a že, dotkne-li se jí skepse, musí nutně zachvátiti i ostatní články víry. Toto přesvědčení, (jehož prameny byly nepochybně ještě jiné, tak na př. na ně asi nebyl bez vlivu již starší styk s kalvinisty západoevropskými) učinilo však v důsledcích z našeho českého Bratra hlasatele náboženské snášenlivosti pro všechny, **kdo aspoň věřili v Trojici** a naučilo syna Jednoty a žáka wittenberských filipistů, v duchu oboustranných tradic, za nepodstatné pokládati rozdíly mezi církvemi, které netoliko se pevně držely

[1]) Str. 7. v dopise Dav. Chytraeovi.
[2]) Str. 34, Grynaeovi 24./1. 1605.
[3]) Str. 142.
[4]) Obšírněji o tom viz v Gollově Sborníku, str. 283 a 293.

nauky o Trojici, nýbrž také opíraly se o ‚čisté slovo Boží', t. j. mezi církvemi protestantskými. Právě s tohoto hlediska mohl tento vůdce Jednoty, který podlehl kalvinismu tak jako málo který její člen před tím, odpověděti r. 1608 Šlikovi, vůdci českých lutheranů, že mezi Bratřími a druhou stranou protestantskou v Čechách není co do víry žádných podstatných rozdílů — rozdíly mezi oběma církvemi týkaly se dle jeho názoru jen organisace a nebyly podle toho o nic větší než mezi jednotlivými řeholemi katolickými jako františkány, dominikány, jesuity . . .[1])

Z událostí v Cařihradě, které mocně na Budovce působily, připomínáme ještě osud obou gruzínských knížat, kteří přišli do Cařihradu stěžovati si na velitele tureckého Mustafa pašu, z nichž však mladší, odpadnuv v Cařihradě od křesťanství, obdržel od Turků samojediný vládu ve své otčině, kdežto starší, kterého na podnět Sinzendorfův Budovec utvrzoval ve víře křesťanské a který zůstal křesťanem, byl potom na zpáteční cestě otráven.[2])

Budovcův poměr k orthodoxii lutherské a kalvinské

2. Obracíme se nyní ke dvěma skupinám našich dopisů, ke skupině poslané oběma Basilejskými theologům, Polanovi a Grynaeovi a k listům, psaným Filipu Ludvíku Hanavskému; všechny tyto dopisy mají stejné charakteristické vlastnosti. Listy tyto nevynikají novostí zpráv o událostech českých, jejich význam spočívá v tom, že čtenář z nich velmi přesně může poznati názory Budovcovy na současné události domácí, po případě také na cizí, pokud byly v nějakém vztahu k nábožensko-politickým bojům jeho vlasti. Po té stránce má tato skupina dopisů ráz zpovědí nábožensko-politických.

Lutherané a Kalvinismus v Německu

Doba, do níž spadají tyto listy, je čas, kdy se připravuje velká srážka, jež potom nastala, a kdy již počínají vystupovati všechny protivy, jež se potom v hrozném boji srazily. V dopisech našich nalézáme zvláště silnou ozvěnu bojů theologických, jež od druhé polovice 16. stol. počaly děliti protestantský svět německý ve dva nesmiřitelné tábory; tyto boje dosáhly největší prudkosti v posledních desítiletích před válkou třicetiletou, měly veliký dosah politický a velice osudný vliv na konečný výsledek českého povstání. Od samého počátku, zvláště od let 70tých šestnáctého století počaly vrhati mocný reflex do Čech; lze říci bez přehánění, že bez studia současných poměrů náboženských ve střední a západní Evropě — nade vše v Německu — nelze náležitě porozuměti současným náboženským poměrům českým; bez jejich znalosti zůstaly by v naší korrespondenci temnými některé Budovcovy základní názory a hlediska.

[1]) Tento názor o rozdílech mezi českými protestanty pronesl Budovec na sněmu 25. června 1608. V řeči uvedené je v t. zv. Kratičkém poznamenání o přitažení arcikníže Matyáše (o něm viz pozn. 186) i u Skály I., str. 109.

[2]) Tyto příběhy Budovec znovu vypravuje v Antialkoraně, str. 326 sl.

Jde tu především o boj, který se v oné době rozpoutal v Německu mezi kalvinstvím a lutherstvím, potom o boj kalvinismu samého proti antitrinitářství a arminianismu.

Reformovaný směr počal se v Německu šířiti větší měrou teprve od smrti Melanchthonovy; kdežto do té doby ovládl jen tu a tam v jihoněmeckých městech, seslabených k tomu ještě válkou šmalkaldskou, nyní počal zachvacovati i mocnější rody knížecí. Roku 1563[1]) plně zvítězil v kurfiřství falckém, do té doby filipistickém a udržel se v jižním kurfiřství trvale, přečkav vítězně lutherskou reakci, která se dostavila za vlády Ludvíka VI. (1576—83), r. 1578 stalo se kalvinským Nassavsko-Dillenbursko,[2]) r. 1588 přidal se k němu vévoda zweibrückenský, r. 1595 zvítězil směr reformovaný v Bremách, v l. 1596—7 přestoupil k němu náš Filip Ludvík Hanavský a sousední knížata isenburská,[3]) východněji knížata z Anhaltu, r. 1599 ovládł na čas v Baden-Durlachu,[4]) r. 1604 přijal reformovanou víru lantkrabě Mořic hessenský; Hessensko se následkem toho rozdvojilo náboženský a v důsledcích pak i politicky: kalvinská část — Hessen-Cassel — byla za války 30leté na straně švédské, lantkrabství Hessen-Darmstadt, v němž Ludvík VI., zůstav věren konfessi augšpurské, proti reformované universitě v Marburce založil lutherskou v Giessenu, nalézáme potom na straně saské a císařské.[5]) Roku 1602 zavedena víra reformovaná v hrabství Lippe,[2]) r. 1609 počal se k ní kloniti vévoda Jan Bedřich šlesvický, r. 1610 provedl přestup kurfiřt Jan Zikmund braniborský a brzy následovali jiní členové jeho rodu, mezi nimi r. 1613 Jan Jiří krnovský;[6]) krátce před českým povstáním přijal ji vévoda břežský Jan Kristian[7]), a r. 1619 dostavši se na trůn český, zmocnila se třetího kurfiřství. K tomu ještě na čas a to dvakráte ohrožovala hlavní zemi lutherství, kurfiřství saské, nejprve od smrti Melanchthonovy do r. 1574 pode jménem filipismu (o něm dále), po druhé v l. 1586—1591.

Nejde mi o to, vypočísti všechny příčiny, pro které v II. pol. XVI. a první čtvrti XVII. stol. vzplanul v Německu tak prudký boj mezi oběma směry protestantskými, ale lze říci, že vedle rozdílů theologických jednou z hlavních příčin byla ta okolnost, že se kalvinismus v Německu

[1]) Toho roku vyšel proslulý heidelberský katechismus, směrodatný i pro kalvinisty neněmecké a do dnes na př. užívaný v české církvi reformované.

[2]) Möller-Kawerau, Lehrbuch der Kirchengeschichte III. sv., II. vyd., str. 281.

[3]) Briefe u. Acten zur Gesch. des 30jähr. Krieges V. Bd., Stieve, Die Politik Bayerns 1591—1607, str. 372; Bezold, Briefe des Pfalzgrafen Joh. Casimir I., str. 45.

[4]) Ritter, Geschichte der deutschen Union I., str. 54.

[5]) Möller-Kawerau III., str. 286; M. Ritter, Geschichte der deutschen Union 1598—1612, II., 37.

[6]) Ritter, Deutsche Geschichte im Zeitalter der Gegenreformation. II., str. 398/9. Viz také pozn. 315.

[7]) Möller-Kaverau III., 288.

nešířil na úkor katolictví — jako na př. ve Francii —, nýbrž v lůně samého lutherství a jemu na újmu a že skutečně v době českého povstání vážně ohrožoval panství víry augšpurské v říši. S počátku se lutherství dívalo na ref. směr v jižním Německu bez zjevného nepřátelství, ale tento mladší bratr počínal si jako Josef mezi syny Jakubovými, rostl, přibývalo mu síly a konečně vnikl i do pastvin svých bratří a sváděl ovečku po ovečce . . .; proto by jej byli lutherští theologové nejraději také uvrhli do studně nebo prodali do Egypta.[1])

Pravověrné lutherství, které již do let 60tých bylo nuceno rozpory theologickými, jež záhy ve vlastním lůně jeho vznikly, k stále přesnějšímu a důslednějšímu propracování nauky Lutherovy, nyní vzrůstem kalvinství jsouc ohrožováno, počalo stále silněji akcentovati body, které je od kalvinství dělily, především svou odchylnou nauku o večeři Páně, aby znemožnilo jakoukoli nerozhodnost, jakékoli sprostředkující učení, jež mohlo se státi nebezpečným přechodem ke kalvinství; i rozličné odchylky v obřadech, dotud za nedůležité pokládané, nyní na straně lutherské nabyly velké váhy a ani v nich nedopouštěno úchylky. Tak, ač na př. lámání chleba, obrazy, exorcismus při křtu bylo něco vnějšího, v čem Lutheráné i podle své konfesse mohli povoliti, přece přijetí těchto bodů nyní bylo znamením přestupu nebo sympatií ke kalvinství — body ty staly se odznaky. Lutherství si tu vůči kalvinství vedlo podobně, jako katolictví v Tridentě vůči protestantství vůbec. Konečně v l. 1577—1580 došlo k sepsání jednotného lutherského vyznání, obecně zvaného Formula concordiae, jejíž spisovatelé si vzali úkol, nejen Lutherovu nauku jako jednotící základ zachovati čistou a neporušenou ve všech směrech, nýbrž vyvinouti ji až do posledních důsledků a její rozdíl ode všech ostatních konfessí jasně vytknouti, aby jednou pro vždy byly znemožněny jakékoli pokusy o shodu se směry reformovanými.[2])

Nauka o ubikvitě, nauka to o večeři Páně, v níž lutheráné nejvíce se vzdálili kalvinismu a nejvíce se blížili katolictví a která pro svůj praktický

---

[1]) K. Lorenz, Die kirchlich-politische Parteibildung in Deutschland vor Beginn des 30jähr. Krieges im Spiegel der konfessionellen Polemik (Mnichov 1903), str. 72. Je to spis, který přináší dosti materiálu, ale nesympaticky působí tonem úvodních statí, místy velice povrchních.

[2]) O Formuli konkordie a její literatuře viz na př. Möller-Kawerau III., str. 267—272; E. L. Th. Henke, Neuere Kirchengeschichte, herausg. von W. Gass, Halle 1878, str. 291—305; jasně a obšírně o jejím vzniku píše také O. Krabbe, D. Chytraeus, str. 325—352; populárně L. Schuster, Joh. Keppler, str. 138 sl.; viz také J. Th. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 3 (Nákladem České Akademie 1898), dále téhož Spisy J. A. Komenského č. 6, pozn. 46, 154 a j. — O ubikvitě viz také pozn. 233.

dosah (proto právě tolik záleželo vždy na formulaci tohoto dogmatu) v životě měla takový význam, nyní prohlášena za dogma lutherství.

Ve sporu o večeři Páně, který hned na počátku reformace vypukl mezi Lutherem a Zwinglim, namítal Zwingli proti Lutherovi, že reelní přítomnost těla a krve Kristovy ve večeři Páně nelze proto již přijmouti, poněvadž je prý pro lidskou přirozenost Kristovu nemožné, aby současně byla přítomna na několika místech. Proti tomu tvrdil Luther, že lidská přirozenost Kristova pro své spojení s božskou má účast i na vlastnostech této, že tedy není omezena na určitý prostor, čili že všude, kde Kristus je jako Bůh, může býti na základě spojení obou přirozeností také jako člověk. Tak požadována byla od Luthera všudypřítomnost těla Kristova t. zv. ubiquitas, nauka, již Formule konkordie propracovala do všech důsledků.

Formule konkordie byla podepsána od 51 knížat, 35 měst a asi 9000 theologů (odmítli podepsati Pomořansko, Švédsko, Dánsko, z měst zvláště Norimberk, kde se udržel filipismus) a jí dogmatický vývoj lutherství byl ukončen. Tato kniha však učinila definitivní roztržku v protestantství, bylo to zničení jednoty evangelické,[1]) neboť Formule výslovně zatracuje všechny nauky neshodné a obrací se mnohem více proti druhým stranám protestantským než proti katolictví. Chytraea, který se účastnil prvních příprav k formulování této pravověrné lutherské konfesse, zmocnila se po jejím vydání lítost, že bylo zatraceno tolik zahraničních církví, knížat a králů, kteří jinak smýšlejí o večeři Páně.[2])

Po vydání formule nebylo již v Německu místa pro směry sprostředkující, to jest pro směr Melanchthonův, t. zv. filipismus; ten se musil nyní rozhodnouti pro jeden z obou krajních směrů. Ač Luther i Melanchthon po celý život svorně vedle sebe kráčeli, záhy rozdělily je i rozdíly dogmatické, které však plně zjevnými se staly teprve po smrti Lutherově. Z nich nejdůležitější byl rozdíl v otázce večeře Páně; Melanchthon sám ve vydání konfesse augšpurské z r. 1540 (t. zv. Variatě proti Confessio invariata z r. 1530) provedl malé změny, které připouštěly pro toto dogma výklad kalvinský.[3]) Kalvin jako Zwingli učil, že Kristus, jakmile vstoupil do nebe, tam zůstane až do posledního soudu, popíral tedy jako Zwingli přijímání skutečného, realního těla a krve Kristovy ve večeři Páně. Melanchthon podobně proti učení Lutherovu, které svým původem sáhá k V. Occamovi,[4]) viděl skutečnou

---

[1]) Möller-Kawerau, III., str. 273; Henke, l. c., str. 305.

[2]) O. Krabbe, D. Chytraeus, str. 352.

[3]) Viz na př. Möller-Kawerau, III., 257 sl.; ač Melanchthon v otázce praedestinace byl kalvinství vzdálenější než Luther, přece stanovisko zaujaté k prvému dogmatu bylo rozhodující pro budoucí vývoj — příčinou byl jeho význam pro praxi náboženskou.

[4]) Henke, l. c., str. 273.

přítomnost Kristovu v duchu požívajícího a v úkonu samém, popírá tedy také fysickou a realní přítomnost těla Kristova v symbolech, ale proti Zwinglimu jsou mu tyto symboly více než pouhá znamení[1]) podobně jako Bratřím.

Po smrti Lutherově za hlavu Lutheranů byl pokládán Melanchthon; proto jeho sídlo Wittenberg, hlavní město lutherské, zůstávalo sídlem snášenlivého lutherství, ale mladší generace filipistická, dospívající po smrti Melanchthonově, podléhala stále více důslednější theologii kalvinské. Filipismus se mohl udržeti v Sasku potud, pokud se dovedl vydávati za skutečně pravé lutherství; jakmile protivníkům jeho podařilo se dokázati, že tomu tak není, bylo u kurfiřta Augusta veta po něm — to se stalo v důležitém roce 1574. Na krátko byl obnoven neočekávaně v Sasku r. 1586, ale jeho přívrženec kurfiřt Kristian I. zemřel náhle již r. 1591; a tehdy byl pád filipismu dokonalý, kurfiřství saské stalo se sídlem nejnesnášenlivějšího lutherství. Jest pochopitelné, že lutheránům na udržení Saska tolik záleželo, také pochopíme do jisté míry, že po předcházející ztrátě této země jejich záští ke kalvinismu ještě vzrostlo a kromě toho vývoj filipismu záhy dal jim za pravdu v tom, jak se na filipismus dívali: značná část filipistických professorů, vypuzených r. 1574 ze Saska, přijala potom Kalvinovu nauku úplně, i jeho učení o praedestinaci,[2]) vzdálenější, jak jsme již řekli, názorům Melanchthonovým než Lutherovým.

Tento zápas obou konfessí měl v zápětí vážné důsledky politické. Lutherané, ohrožováni (aspoň dočasně) více vnitřním nepřítelem, kalvinismem, než vnějším — katolicismem — počali se blížiti tomuto, a nic na ně nepůsobila varovná slova, pronášená hojně se strany kalvinské a která často najdeme i v listech Budovcových, že po potlačení kalvinistů nebude šetřeno ani lutheránů.[3]) Tento spolek měl r. 1619 a 1620 pro nás nejosudnější následky, ale již dříve ku př. v jihoněmecké tvrzi orthodoxního lutherství ve Württembersku byl takový odpor ke kalvinství, že Guisové mohli tam žádati o pomoc proti Hugenotům a vévoda Krištof skutečně v těchto válkách stál na straně katolické,[4]) podobně po r. 1574 sas. kurfiřt August slíbil vyslanci španělskému, že odepře jakékoli podpory odboji nizozemskému.[5]) V kurfiřství braniborském po přestupu Jana Zikmunda odpor lutherských stavů i theologů, obávajících se zkalvinisování kurfiřství, ochromil veškerou správu a znemožnil — vedle jiných příčin — jeho slabému nástupci zaujmouti určitější postavení na počátku války 30leté. Veliký jásot panoval v Berlíně,

---

[1]) Stanovisko to slulo proto také kryptokalvinismus.

[2]) Möller-Kawerau, III., 269. Jeden z nich, Esrom Rüdiger stal se pak učitelem na bratrské škole v Ivančicích.

[3]) Str. 89, viz také str. 79.

[4]) Henke, l. c., str. 282.

[5]) Droysen, Geschichte der Gegenreformation, str. 109.

když tam přišla zvěst o porážce bělohorské[1]) a útěku kalvinského krále; bylo tím odstraněno nebezpečí, jehož se lutherané nepřestali báti, že nový kurfiřt konečně provede to, co dělala knížata celého Německa — že zreformuje zemi podle své vlastní konfesse. Jako jiný pozoruhodný doklad lutherské intolerance uvádím exkommunikaci astronoma J. Keplera; tento slavný badatel byl r. 1609 vyobcován z církve od lutherského faráře v Linci, když veřejně projevil pochybnosti o učení ubikvitářském, a krok lineckého lutherského duchovního byl slavnostně schválen universitou tubingskou, duchovní to vrchností linecké kolonie protestantské.[2]) Silná víra lutherských theologů, pevné přesvědčení, že sám Bůh kalvínství zavrhuje a že už svou mocnou pravicí církev ochrání, dovolila jim, aby i r. 1620 zavírali oči před škodami, které celková věc protestantská brala z jejich politiky; teprve r. 1629, po vydání restitučního ediktu, aspoň částečně prohlédli, ale pro naši věc bylo to již pozdě.

Z těchto příčin většina lutheranů, vedená Saskem, již v posl. čtvrti XVI. stol. počala se blížiti katolickým stavům, především aby v nich nalezla oporu v takovém výkladu míru augšpurského, který z něho vylučoval směry reformované; už proto nemohla se dožadovati nových koncessí náboženských, o něž také nestála z obavy, že by z nich těžili i kalvinisté. Tomuto fanatismu protikalvinskému nejplnější výraz dal saský kazatel Polycarp Leyser (* 1552, † 1610), který v době filipistické reakce v l. 1586—91 byl nucen opustiti Sasko, ale po vítězství lutheranů byl zpět povolán. Roku 1607 dlel Leyser se svým pánem, kurfiřtem Kristianem II. v Praze a dostal dovolení konati dvě kázání v domě rožmberském; tehdy Budovec s ním rozmlouval o otázkách náboženských a k svému překvapení shledal, že v ústním hovoru vyjadřuje se o kalvinistech daleko umírněněji než ve svých spisech.[3]) Roku 1602 vydal totiž tiskem brožuru, jejíž titul již dosti mluví: ‚Ob, wie und warumb man lieber mit den Papisten Gemeinschafft haben und gleichsam mehr Vetrawen zu ihnen tragen solle denn mit und zu den Calvinisten'.[4]) Stačí, podotkneme-li ještě, že jiný vlivný saský kazatel, Hoë z Hoëneggu, o němž ještě budeme mluviti, vydal r. 1620 tento traktát znova, aby jím ospravedlnil saskou politiku vůči falckému králi.[5])

Sledujeme-li poměry náboženské v Čechách od let 80tých, vidíme, jak čeští zlutheranisovaní utrakvisté stále více podléhají německým ubikvitářům, kdežto Jednota se dostává pod stále větší vliv kal- Lutherané a Bratří v Čechách okolo r. 1609.

---

[1]) Prutz, Preussische Geschichte I. str. 328.

[2]) L. Schuster, Joh. Keppler und die grossen kirchlichen Streitfragen seiner Zeit, str. 182 (Hradec 1888).

[3]) O pobytu Leyserově v Praze viz str. 48 a pozn. 130.

[4]) Otto Ernst, Die Schriften.. Hoë von Hoënegg, str. 11. Diss. Leipzig (1898) Drážďany).

[5]) Ib.

vinský, prodělávajíc podobný vývoj jako německý filipismus. Tento vývoj ji vzdaloval od našich lutherských utrakvistů, s nimiž r. 1575, tedy 5 let před vydáním Formule, sjednotila se na konfessi, jež v důležité otázce večeře Páně výrazy svými připouští i názor filipistický i ubikvitářský. Ale v následující době čeští lutherané a zvláště jejich vůdcové, kteří byli ve styku se saskými theology, vykládali tuto konfessi jen ve smyslu orthodoxně-lutherském; styky Jednoty s kaceřovanými kalvinisty nebyly jim tajné ani vliv, který reformovaná církev měla na Jednotu, a tak s počátku r. 1608 nechtěli ani slyšeti o společném postupu s Jednotou. To dobře ukazuje dopis J. O. Šlika, vůdce českých lutheranů, poslaný Budovcovi 9. září 1608. Šlik v něm jako cenu, kterou má zaplatiti Jednota, chce-li býti pojata do stavovské akce po dosažení svobody náboženské, nežádá nic menšího než aby podepsala Formuli konkordie!

Není zde na místě, podrobně líčiti věroučný poměr Jednoty k českému a německému lutherství; stačí, uvedu-li, co, jak myslím, Bidlo přesvědčivě dokázal, že Jednota již od bratra Lukáše má o večeři Páně učení, které se velice blížilo pozdějšímu učení filipistickému i kalvinskému a že od něho — kladouc neustále důraz na skutečnou přítomnost Kristovu v eucharistii — nikdy neupustila.[1]) Celou svou povahou jí byl blízký a milý filipismus; po jeho pádu v Sasku r. 1574 musila se rozhodnouti aspoň negativně — byla nucena přerušiti styky s Wittenberkem, když v metropoli lutherské po filipistech ovládli ubikvitáři. Probíráme-li officielní projevy Jednoty z let, v nichž se jednalo o svobodu náboženskou, vidíme při nejmenším jakousi dvojakost, možná že ani Jednotou nepociťovanou. Roku 1607 vydala znovu svou konfessi z r. 1573.[2]) která nevyjadřujíc se v učení o večeři Páně výslovně kalvinsky, přece nepřipouští výklad ubikvitářský; r. 1608 však znovu vydala konfessi českou z r. 1575 a v předmluvě starší Jednoty znovu prohlašují, že se hlásí i k této konfessi, prý v hlavních bodech totožné s jejich vlastní![3]) Z téhož roku máme však ještě jeden officielní tisk Jednoty Katechismus bratrský[4]), v němž recepce kalvinismu je daleko patrnější a jeví se nejen v otázce večeře Páně, která se formuluje jako svátost ‚duchovního věřících v Kristu sycení', nýbrž zejména v oněch podružnějších věcech, které nabyly velkého významu v boji mezi lutherány a kalvinisty. Tak Jednota akceptuje trvale kalvinské lámání chleba, kalvinské rozdělení desatera, involvující zavrhování obrazů v kostele, spolu s reformovanými zavrhuje exorcismus, podržený od lutheranů[5]) To byly úřední

[1]) Bidlo, Jednota bratrská ve vyhnanství, V., 27; viz také Gindely, Gesch. der Böhm. Brüder, II. str. 344.

[2]) Exemplář v Museu kr. Českého.

[3]) Exemplář (opis) v Gnadenfeldě. Viz pozn. 195.

[4]) Vyšel znovu tiskem r. 1877 nákladem spolku Komenského.

[5]) Srov. J. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 6, str. 68, pozn. 155, str. 6. pozn. 160, str. 88, pozn. 200.

projevy, ale sledujeme-li projevy jednotlivých jejích členů, teprve vidíme, jak daleko již tehdy silný byl odpor k ubikvitářům a jak daleko pokročila kalvinisace Jednoty. Upozorňuji na př. na příslušné projevy Borbonia v jeho Dennících, jichž význam unikl jinak pilně kommentujícímu vydavateli.[1]) Pokud jde o Budovce, vidíme dobře v dopisech ke Grynaeovi, jak se úplně stotožňuje s kalvinisty, jak v bojích s lutherány stojí vždy bez výhrady na jejich straně,[2]) příznačně obojí víru svou i kalvinskou zahrnuje společným názvem ‚orthodoxa fides'[3]); o otázce večeře Páně zanechal nám v rukopisné své Kronice duchovní projev rozhodně kalvinský, daleko ostřeji hlásající duchovní přijímání Krista než všechny konfesse bratrské; ubikvitáři jsou mu miseri[4]) a i to padá na váhu, že spisy theologické, jež se zálibou uvádí a doprovází souhlasem, jsou skoro vesměs jen práce kalvinistické a filipistické. Již v Cařihradě v rozhovorech, které míval s pastorem Gerlachem, jevil se velikým přítelem kalvinistů; pro Hugenoty přímo horoval. V jedné takové rozmluvě r. 1577 přišla řeč na vypuzení filipistů, učitelů to Budovcových, z Wittenberka, k němuž došlo tři léta před tím; Budovec mluvil o svých bývalých učitelích s velikými sympathiemi a ostře odsuzoval jejich ubikvitářské nástupce — byli to přední spisovatelé Formule — zejména se horšil na nesnášenlivost superitendenta Jakoba Andreä. Proti jejich nesnášenlivosti, jež bývalým professorům wittenberským za zradu svého vyznání počítala přátelské styky s Bezou, stavěl snášenlivost francouzských Hugenotů, kteří Luthera počítají mezi svaté stejně jako Kalvina a Husa. Gerlach, žák a přítel Andraeův k tomu podotkl ve svém Denníku: Also kein Wunder, dass dieser Bodewitz so schimpflich von d. Andreä geredet, die weil er ein Calvinist selber gewesen.[5]) Jak v jiných směrech byl Budovec ideově odvislý od tehdejší reformované theologie, ukáží ještě další výklady.

Jak mohlo dojíti u nás ke shodě mezi Šlikem a Budovcem, t. j. ke shodě mezi směry náboženskými, které se v cizině na nůž potíraly? Tajemství toto nám vysvětlí názory Budovcovy o rozdílech mezi protestanty, názory, o nichž jsme se již dříve zmínili. Budovec, v jehož očích všechny tyto rozdíly v světě protestantském nebyly nic více než rozdíly mezi jednotlivými řeholemi v katolictví, mohl Šlikovi odpověděti, že se Bratří s lutherány shodují ve všech hlavních artikulích, t. j. v nauce o Trojici, o osobě Kristově, o přítomnosti jeho na zemi, o prozřetelnosti Boží,

[1]) M. Dvořák, Dva denníky dra Matiáše Borbonia, str. 29 (Colloquium), str. 31 (aliud theologicum), str. 33 (o nezdaru Jak. Andreä v Norimberce).

[2]) Viz na př. str. 61, pozn. 169; str. 84, pozn. 233; str. 155/6, zvl. pozn. 486, 487, 489; str. 94/5 zvláště silné rozhořčení nad Hoem.

[3]) Na př. str. 48, tu jsou (3 ř. textu zdola) ‚orthodoxi' kalvinisté; str. 78 (3. ř. textu zdola) ‚ecclesia orthodoxa' je církev bratrská. Viz také pozn. 224.

[4]) Str. 156.

[5]) Gerlachův Denník, (Stephani Gerlach's des älteren Tagebuch) Frankfurt 1674), str. 420—422. O sympathiích k Hugenotům viz v rejstříku pod heslem Francie.

o praedestinaci, o svátostech, držíce se jasného slova Božího a ‚vyhýbajíce se všem neužitečným sporům'; že se plně přihlašují ke konfessi české z r. 1575, ale tak, že, nezavrhují konfesse ostatních církví Kristových[1]). Laikové strany lutherské dali se snadno upokojiti prohlášeními Budovcovými; jeho nezištnost, horlivost, mravní čistota a — poměrně — značný politický rozhled učinily jej vůdcem všech protestantských stavů. Tak byly hned s počátku zmařeny snahy lutherských vůdců českých stavu, kteří chtěli vymoci náboženskou svobodu jen pro svou stranu a Jednotu mínili z míru náboženského vyloučiti nebo přinutiti, aby s nimi splynula. Ale tehdejší čeští lutheráné byli by bývali špatnými žáky svých saských souvěrců, kdyby byli po prvním nezdaru ustoupili.

Vlivem dvorských saských theologů dostávalo se Čechum r. 1608 a 1609 vydatné podpory se strany saské[2]), pokud byli sašti theologové přesvědčeni, že jde o hnutí lutheránské. Polycarp Leyser ještě v létě 1609 gratuloval Šlikovi k dosažení Majestátu, již tehdy však Šlik musil vyvraceti obavu Leyserovu, že Bratří se budou krýti Majestátem podobně jako kalvinisté v Německu konfessí augšpurskou; v té době Šlik ještě stále doufal, že při jednání o společnou organisaci církevní přivedou Jednotu tam, kde ji chtěli míti již při jednání o společné konfessi. Jakmile však vlivem Budovcovým zřízení konsistoře dopadlo jinak, než si přál Šlik i jeho přátelé, nastal obrat v chování saských theologů. Již 10. října 1609 psal Leyser Šlikovi dopis,[3]) v němž lituje, že podporoval hnutí, které vedlo v Čechách k výsledkům, jež všude jinde zavrhoval; ba radí přímo svým přátelům, aby se ve věcech náboženských od Jednoty oddělili — nanejvýše by dovolil, když toho poměry nutně vyžadují, spolek ‚ve věcech politických a domácích'. S tím asi souvisí, že již v druhé polovině října náčelníci českých lutheránů (vedle Šlika Jan ze Sezimova Ústí, Jiří z Talmberka a Kašpar Kaplíř) počali se vzdalovati porad sněmovních; když byli tázáni po příčině své secesse, neváhali prohlásiti, že nejsou spokojeni s úpravou konsistoře, na níž se sněm usnášel[4]); trvalé shody mezi oběma stranami nebylo ani potom, rušili ji zvláště theologové a to na obou stranách[5]). Vůbec lze dosti bezpečně říci, že shoda z r. 1609 nebyla by se stala, kdyby celé jednání nebylo bývalo v rukou laiků i ve věcech čistě náboženských.

---

[1]) Str. 71. Naproti tomu pro zajímavost uvádím výrok, který Gerlach vkládá v Cařihradě Budovcovi do úst: Die Picardischen Brüder wären in dem Artickel vom Nachtmahl / von der Eyggenschaften Mittheilung / Himmelfahrt und Sitzen des Herrn Christi zu der Rechten / mit den Reformirten einig. Denník Gerlachův, str. 420—422.

[2]) Gindely, Geschichte des Majestätsbriefes, str. 63 a str. 90.

[3]) Otištěn v Obraně M. Samuela z Dražova (Perno 1636), str. 172—175.

[4]) Srov. Gindely, l. c. str. 164 sl.

[5]) Viz pozn. 464, 502 a 507.

3. Srovnáme-li chování kalvinistů a lutheránů v těchto bojích, jsme nuceni uznati, že na straně kalvinské převládá smířlivost a touha po vzájemné snášenlivosti, vysvětlitelná do jisté míry také tím, že jim tolerance prospívala, kdežto lutheráné byli beati possidentes a vůči kalvinismu v postavení obranném; jak jsme již dříve řekli, přívrženci ubikvity nestáli v té době ani o seslabení moci katolické v Německu, z obavy, že by z toho mohli těžiti také reformovaní. Za takových okolností se nebudeme diviti, dostalo-li se příkrého odbytí smírnému pokusu heidelberského theologa Parea, který chtěl přiměti obě strany protestantské ke shodě — „Irenicum", spis, v němž tento cíl sleduje, vyšel r. 1614, v době, kdy lutheráné opět nejvyšší měrou se cítili ohroženými veřejným přestupem kurfiřta braniborského; podle všech předcházejících případů čekali násilné zkalvinisování celého kurfiřství, neboť nikdo se tehdy nenadál, že kurfiřt neužije svého práva reformovati a že — byl v tom kus budoucnosti — upraví poměry náboženské na základě parity obou konfessí. Pareus, přítel Budovcův a učitel Komenského, ve svém díle obrací se proti hlavní thesi již dříve uvedené brožury Leyserovy a jiných spisů lutherských, které stále akcentovaly shody lutherství a katolictví a stavěly do popředí to, co lutherany dělilo od reformovaných. Ukázali jsme na str. 153, že Pareus uvádí jako příklad shody, jíž žádá pro Německo, vedle polského consensu Sandoměřského shodu českých protestantů r. 1609.[1]) I jest patrno, že se dívá na české poměry náboženské jako Bratří a že právě v Bratřích vidí české zástupce směru reformovaného. Rostoucí rozvášněnost náboženská a útočný postup katolicismu budí již v mysli Pareově představu nové války náboženské a v takové kritické době pokládá společný postup obou směrů protestantských za tím naléhavější. Ale náboženská zaujatost lutherských theologů byla příliš veliká, než aby ustoupila na chvíli zdravé úvaze politické. Pareovo nabídnutí k smíru bylo naprosto zamítnuto, nejenergičtěji to učinil L. Hutter, který se obrátil také proti příkladu Pareovu, vzatému z historie české; konfessi českou prohlásil za čistě lutherskou, a Hoë, kterého jako znalce českých poměrů pro větší jistotu požádal o dobré zdání, plně mu přisvědčil, vykládaje, že stavové dosáhli r. 1609 svobody náboženské jako vyznavači víry augšpurské, plně obsažené v konfessi české a že Jednota, přihlásivši se k ní znovu r. 1608, vzdala se svého odchylného učení; ovšem že potom, nabyvši svobody náboženské, vrátila se k své odlišné konfessi.[2])

Budovec a náboženská snášenlivost.

Pochopíme, jak těžce Hoë nesl, když Budovec r. 1616 vydal svůj Circulus Horologii a v něm jako na oporu tvrzení Pareových staví do jedné řady ‚muže Boží' Luthera i Kalvina, Melanchthona i Bezu. Proto neváhal ‚saský papež' projeviti své rozhořčení nad tako-

[1]) Viz str. 153, pozn. 478.

[2]) Viz str. 155, pozn. 486; str. 156, pozn. 489.

vými názory a napsal Budovcovi list, který vydal potom také tiskem[1]) a který byl počátkem vzájemné polemiky, jež přejata byvši od jiných přátel Budovcových, trvala ještě po smrti bratrského náčelníka.[2]) V celku Hoë napsal proti kalvinství přes 20 brožur. Po volbě kurfiřsta falckého za krále českého napsal Šlikovi (23. srp. 1619) dopis, který Šlik uveřejnil. V něm rozeznává dva antikristy, západního a východního, římského papeže a Mohameda; tohoto stotožňuje s kalvinstvím a naříká, že již tolik zemí, které se odtrhly původně od římského antikrista, bylo pohlceno od kalvinského. Za takových poměrů se nebudeme diviti, nedovedli-li se členové Jednoty nadchnouti pro volbu kurfiřta saského, jehož politiku, pokud souvisela s otázkou konfessijní, Hoë neobmezeně řídil.

V Budovcových dopisech najdeme hojné narážky a stesky na nesnášenlivost českých i cizích lutheranů, ale tyto stížnosti jsou vyjádřeny často v rouše obrazů, — dle zvyku dosti rozšířeného — vzatých z těch případů Starého a Nového zákona, které se jevily Budovcovi analogickými; i jest pak třeba podrobněji znáti události, aby se pochopilo, nač Budovec určitě naráží.[3]) Tak jmenuje tyto české protestanty falsi fratres (str. 45), contentiosi Philipensium precones (str. 79),[4]) Philipenses confratres Christum per contentionem ex invidia docentes (str. 87),[5]) inquieti et contentiosi diotrephes, inquieti et inflati Demetrii (str. 91)[6]); domestici hostes, qui non, quae Dei sunt, sed quae eorum, querunt (str. 151)[7]); někdy jim říká simulati evangelici (str. 76)[8]) a jako jejich německým souvěrcům ‚pseudolutherani'[9]); zbytky českých staroutrakvistů se nazývají v této dikci ‚ii, in quibus aliquid Christi latere' (str. 78)[10]), kdežto ovšem Bratří jsou Demetrii, qui teste Sancto Johanne testimonium habent ab ipsa veritate (str. 91)[11]); jinde Bratří a kalvinisté slují ‚debitati et destructi confratres evangelii, qui in acie primi stant.[12]) V dopise ze dne 1. ledna 1608

---

[1]) Stručný jeho obsah ve spise R. Kniebeho, Der Schriftenstreit über die Reformation des Kurfürsten Johann Sigismund von Brandenburg seit 1613 (Halle 1902, Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte, Heft XLI.), str. 83.

[2]) Kniebe, l. c., str. 92.

[3]) Snažil jsem se vždy najíti určitou událost, k níž se vztahuje takovýto projev, biblickými slovy vyjádřený, a, jak doufám, čtenář z příslušných poznámek uzná, že jsem si počínal v tom dosti pečlivě. (Viz na př. pozn. dále uvedené.) Podobné terminologie užívá Budovec také k označení jiných událostí, na př. při zmínkách o sporu mezi Rudolfem a Matyášem, o Turcích, Peršanech a pod. Viz na př. str. 86, pozn. 236 a hesla rejstříku jako Juda, Israel, Babylon, Benjamin, Aegyptiaca harundo.

[4]) Viz pozn. 217.

[5]) Viz pozn. 239.

[6]) Viz pozn. 254.

[7]) Pozn. 474.

[8]) Viz pozn. 209.

[9]) Str. 153; str. 160 i je nazývá ‚impuri et contentiosi Philippenses'.

[10]) Viz pozn. 216.

[11]) Viz pozn. 254.

[12]) Str. 94.

‚Juda et Beniamin', kteří vedli spolu záštiplný boj (str. 61) jsou jistě lutheráné a kalvinisté, kdežto, degeneres Israelitae' kteří mají býti přivedeni k známosti slova Božího (na téže straně), jsou nepochybně katolíci.

Budovec, jak patrno, i v tom se shoduje s reformovanými theology a státníky, že je vřelým přívržencem tolerance mezi oběma hlavními konfessemi protestantskými, ale jde dále než většina z nich, rozšiřuje-li snášenlivost na všechny křesťany, kteří se drží nauky o sv. Trojici, ať už se v zřízení a dogmatech rozcházejí sebe více. Již v předmluvě k svému prvnímu spracování Antialkoranu z r. 1593 napsal krásnou apologii[1]) takto — na svou dobu — dosti široce pojímané náboženské snášenlivosti. Ale z pozdějších projevů pro mír a klidné spolužití lutheranů a kalvinistů mluví z Budovce i politik, který dobře viděl, že, užije-li se ustanovení míru augšpurského k potlačení kalvinismu, nezíská tím lutherství, nýbrž katolictví a že takto sesílené katolictví novou silou vrhne se na lutherány. Nam oppressis his (reformovaných) illis quoque non parceretur'.[2]) Pozoruje dobře škody, které ustavičná polemika theologů protestantských působila a zejména dobře vysvětluje zjev v druhém desítiletí 17. stol., na který onen hrubý boj obou konfessí protestantských nebyl bez vlivu, totiž návrat některých lutherských knížat do církve katolické; zajisté dokazovali-li theolozi ubikvitářští, že lutherství s katolictvím ve všech podstatných článcích víry se shoduje a spolu s ním stojí proti kalvinství, nemělo vlastně smyslu opouštěti starou církev.[3]) Proto si přeje v dopise z 26. října 1611 (k hraběti Hanavskému), aby byla zakázána theologům ‚illa polemica scripta, quibus invicem alii alios atterunt et occasionem adversariis ad nos separandos et tandem utrosque opprimendos prebent'.[4]) Na jiném místě pak pronáší přání, svědčící o skutečném politickém bystrozraku, aby, pokud jde o úpravu náboženských poměrů, staly se Německu a celému světu vzorem Švýcary;[5]) proto s velikým nadšením mluví o Pareově Irenicu, nazývá je knihou zlatou a božskou a prohlašuje o ní, že od samých počátků reformace nevyšel spis, který by tak krásně mluvil pro jednotu mezi vyznavači pravé víry.[6])

Jeho požadavek snášenlivosti nutí jej uznávati, že i mezi katolíky jsou dobří křesťané, ale přes to z dopisů jeho mluví protestant 17. století, který se raduje z každé ztráty papežství a proto není divu, že s celým protestantským světem s velikými sympathiemi uvítal spor, Názory Budovcovy na katolictví

[1]) Otištěna mnou v programu gymnasia v Žitné ul. na r. 1906. Viz také můj čl. v Gollově Sborníku ‚Prameny a vznik Budovcova Antialkoranu', str. 284.

[2]) Z června 1610, str. 89. Viz také str. 72.

[3]) Viz str. 153 a pozn. 480.

[4]) Str. 116.

[5]) Str. 38, dopis z 18. čce. 1605.

[6]) Str. 153 a 154, dopis ze 4. čce. 1614.

který r. 1607 vypukl mezi Benátčany a kurií, doufaje jako jeho hugenotský přítel Mornay du Plessis, že povede k rozšíření evangelia v zemi samého babylonského antikrista,[1]) a ani, když slyšel skeptičtější mínění těch lidí, ‚qui Italos delicatos esse norunt', nevzdal se svých nadějí.[2]) Při tom přirozeně ostře odmítá theorie proslavených obhájců kurie, kardinála Baronia (str. 46) a Bellarmina (str. 83 — při zmínce o sporu kurie s Anglií). Velice se rozhořčuje na katolictví při zprávě o smrti Jindřicha IV., zvláště na ty hlasy v církvi katolické, které podobné činy schvalovaly. Že o jezuitech mluví vždy nepříznivě, nepřekvapí; upozorňuji ještě na místo, kde si přeje, aby Bůh řídil úmysly císařovy ‚ad retinendum imperium germanicum et minuendum papale'.[3]) Prosbu, aby Bůh události řídil ‚ad casum Babylonis', t. j. papežství, čteme přirozeně častěji.[4]) Proto je nadšen fanatickým pamfletem Mornayovým ‚Mysterium iniquitatis Babylonicae', vyšlým r. 1614 a namířeným proti papežství — je mu to, magni viri labor magnus (str. 122), opus admirabile et multae lectionis (str. 120).

Budovcův poměr k antitrinitářství a arminianství

Řekli-li jsme, že kalvinisté byli v celku nábožensky snášenlivější než lutherané, třeba říci, že i jejich snášenlivost měla své meze a těmi byli antitrinitáři a arminiané, vlastně levé křídlo směru reformovaného.

Antitrinitářství i v nejmírnější formě zdálo se býti tehdejšímu křesťanskému světu odpadnutím od samého křesťanství; nenávist k jeho přívržencům vzrostla nemálo tím, že mnozí antitrinitáři, jsouce v křesťanské Evropě všude stejně ohrožováni jak od katolíků tak od evangelíků, uchylovali se, pokud nemohli nalézti útulku v říši polské a v Sedmihradech, na půdu tureckou a tam někteří z nich přijímali islam, jak jsme již dříve pověděli; Budovec na př. v Cařihradě mnoho slýchal o antitrinitáři Neuserovi[5]) a to, co nám vypravuje o jeho smrti, je plné žhoucí nenávisti a podivně se odráží od klidného záznamu Gerlachova.[6])

I nebylo účinnější zbraně proti jakékoli sektě v tehdejší době než obviniti ji z antitrinitářství; obviněním tímto počali lutherané od druhé poloviny 16. stol. stíhati kalvinisty a ne zcela bez příčiny. Záminku totiž poskytoval zjev, že se antitrinitářství rodilo většinou ze směru reformovaného[7]) — věc vysvětlitelná tím, že církev reformovaná, která chtěla ze základů obnoviti starou církev, podněcovala smělejší duchy

---

[1]) Dopis ze 27./5. 1606, str. 42.
[2]) Str. 45.
[3]) Dopis ze 14./9. 1610, str. 95.
[4]) Na př. str. 76, viz tam pozn. 211.
[5]) Dopis z 15. září 1612, str. 124 a str. 135 (dopis z 1. listop. 1612).
[6]) Viz pozn. 398, str. 125.
[7]) Již Luther v Marburce pokládal tuto okolnost za zjev, který činí jejich věc podezřelou.

k daleko pronikavější revisi historicky ustálených dogmat než lutherství, ve všech směrech k historické tradici nepoměrně šetrnější. Kalvinisté, aby odvrátili od sebe jakékoli podezření z tak hrozného kacířství,[1]) usilovali s nejkrutší bezohledností vyhladiti tuto svou odnož a v boji s ní i s arminianismem vyvijí se kalvinská orthodoxie, jako se vyvinula katolická v boji s protestantstvím a lutherská v boji s kalvinismem. A jako katolická církev Tridentinem se příkře postavila proti jakémukoliv kompromissu s evangelíky, jako lutherané Formulí konkordie znemožnili si na dlouhou dobu jakékoli sjednocení s reformovanými, tak zase církev reformovaná synodou dortrechtskou z r. 1619 se uzavřela přísně proti jakémukoli kompromissu nejen se sociniany, nýbrž i s arminiany. Jako se Budovec v boji proti ubikvitářům svým Horologiem postavil rozhodně po bok reformovaným, tak také traktátem proti socinianům ‚De genealogia Socinianorum', který napsal pro svého syna a připojil na konci k Horologiu, stojí i v tomto zápase na straně orthodoxie kalvinské či snad lépe řečeno, úplněji podléhá. Antitrinitáře pokládá za horší vyznavačů islamu, poněvadž ti aspoň proti sv. Písmu vystupují zjevně, kdežto antitrinitáři tak činí v rouše klamně křesťanském. Jak fanatickou záští proti nim plane, patrno, praví-li, že má proti nim zakročiti netoliko církev, nýbrž i ‚magistratus politicus', že mají býti ničeni mečem i ohněm, když se nechtí polepšiti; že je nutno vyhnati je někam až na konec světa anebo k lidojedům, a kdyby nechtěli odejíti, že je třeba zakročiti proti nim tak, jako zakročil Kalvin proti Servetovi[2]) — český Bratr (docela jako Kalvin a většina jeho souvěrců) schvaluje upalování kacířů a důvody na mnoze z Bezova spisu ‚De hereticis a civili magistratu puniendis' převzatými brání je v polemice s nejosvícenějším kalvinským theologem XVI. stol., Šebastianem Castelliem,[3]) který nejen zatracoval popravu Servetovu, nýbrž také ve spise ‚De hereticis non puniendis' požadavkem náboženské snášenlivosti skoro moderní — požaduje ji i pro Židy a mohamedány — jde daleko za meze, Budovcem stanovené.

Od kalvinské orthodoxie nepochybně Budovec přejal své nepřátelství k arminianství, liberalnějšímu to směru hollandského kalvinství, které v počátcích svých stavělo se proti tvrdostem nauky o praedestinaci, později však skutečně nedovedlo odolati vlivům socinianským a v některých representantech ani deistickým. Projevy tohoto smýšlení najdeme hojně v dopisech od r. 1611, kdy se stal kalvinským theologům ze socinianismu podezřelým porýnský Němec Konrád Vorst, povolaný krátce

---

[1]) Hoë dokazoval ještě r. 1621, že kalvinisté v 99 bodech se shodují s Ariany (jak říkáno tehdy obyčejně antitrinitářům) a s Turky. Viz Otto Ernst, Die Schriften Hoë von Hoënegg. Diss. Leipzig 1898, str. 24, č. 21.

[2]) Str. 139.

[3]) Str. 139 sl.

před tím do Hollandska za nástupce Arminiova. Budovec si proto přirozeně nemůže ani dost vynachváliti anglického krále Jakuba I., jehož zakročením byl Vorst konečně z Hollandska vypověděn.[1]) Přímo tragicky působí, vidíme-li, jak Budovec jednak na základě četby jeho spisů, ale jistě také pod vlivem svých heidelberských přátel — ti první proti němu vystoupili[2]) (roku 1612 i Pareus)[3]) — svolává na Vorsta nejpřísnější tresty, na muže, který mu byl přece v jednom směru dosti blízký, jak naznačuje podtitul, jenž se mohl dáti spisu, nedávno o něm vyšlému: Ein Vorkämpfer religiöser Duldung am Anfang des 17. Jahrhunderts.[4])

III.

Léta 1608—1610

1. Dopisy basilejské zabírají léta 1596—1617, uprostřed nich leží dvojí perioda, doba od r. 1602—1606, smutná to doba pro Budovce, v níž mu hrozilo pronásledování pro víru a pro vystoupení politické z r. 1603, potom po letech nejistoty, v nichž však se již sbíraly síly českých protestantů, přichází velká doba našeho šlechtice bratrského (počíná se asi od poloviny r. 1608 a trvá do r. 1610), v níž tento náčelník náboženské menšiny byl v čele celé české strany protestantské; dopisy Budovcovy z té doby mají svůj kovový zvuk, svůj nadšený ráz, čímž vším liší se jejich ton od dopisů z let 1602—1608, plných buď nářků a revoltujícího smutku nebo resignující odevzdanosti do vůle Boží. Tyto dopisy z let 1608 až 1610 jsou nejkrásnější čísla naší sbírky. Již v dopise z 26. srpna 1606 očekává Budovec, že spatří podivuhodná díla Bohem vykonaná ve své církvi, aby utěšil své věrné a potrestal rouhače svého slova,[5]) v létě 1608 pak již je plně proniknut vědomím o velkém dosahu toho, co se v Čechách děje, když píše, že (‚durante exercitu archiducis Matthiae‘,) oči celé Evropy jsou obráceny k Čechám;[6]) dne 29. května, čtyři dni po zahájení sněmu, který vymohl na Rudolfovi II. 29. července Majestát, je

[1]) Srov. pozn. 377, str. 119; pozn. 393, str. 124.

[2]) Viz C. A. Mellby, str. 60.

[3]) C. A. Mellby, str. 84.

[4]) Možné je, že na pozdější odpor Budovcův k arminianismu mělo také vliv jeho politické stanovisko, ač v dopisech stopy toho nenajdeme. Arminianismus, vítězný ostatně jen v provincii hollandské, byl spříznén s politickým směrem, který se stavěl proti snahám rodu oraňského po utužení moci ústřední a byl tudíž pro budoucnost překážkou silnější offensivy protišpanělské a protikatolické. Proto se Moric oraňský r. 1617 postavil na stranu orthodoxně-kalvinskou. Její pomocí zlomil r. 1618 vládu federativně-liberalní strany v Hollandě a tím značnou měrou usnadnil vítězství náboženské orthodoxie na synodě v Dortrechtu. Při převratu v Hollandě byl jak známo popraven její vůdce Oldenbarneveldt, kdežto slavný právník Hugo Grotius, který v předcházejících sporech Vorstia i tiskem hájil, zachránil se útěkem.

[5]) Str. 45.

[6]) 29. čce. 1608, str. 66.

přesvědčen, že od časů Husových, ba a n i z a č a s ů H u s o v ý c h Bůh nic podobného v tak krátkém čase mezi Čechy nevykonal.[1]) Vzpomínka na dobu husitskou a srovnávání s ní se vrací častěji, tak na př. čteme v dopise z 8. září 1609, tedy po vydání Majestátu: ‚Siquidem Bohemi nunc quoddam singulare obiectum et spectaculum Europaeacis facti sunt, in quibus sicuti Deus a fecibus antichristi reformationem tempore vigilis istius anseris Joannis Hussi incepit, ita confirmationem per privilegia imperatoris eiusdem reformatae doctrinae apud nos Boēmos inchoare videtur‘.[2]) Bůh požehnal přece ‚humilis populi sui et ecclesiae suae orthodoxae conatibus‘ a Kristus ještě jednou shlédl laskavě na bezbožné lidstvo, aby naposled — před poslední nevděčností Israelitů — zreformoval svůj chrám, stíhaje svými soudy prodavače duší a připravuje ‚pád Babylonu‘ (t. j. papežství).[3])

Jak známo, Bratří r. 1609 z pražských chrámů významně pro sebe vyžádali od stavů a university kapli b e t l e m s k o u,[4]) vystupujíce takto okázale i na venek jakožto praví n á s t u p c i H u s o v i ; jak veliký význam jí přikládali,[5]) patrno velice dobře z listu dat. 25./2. 1610, dva dni po ukončení památného sněmu, který zasedal od května 1609. Budovec nejprve živě popisuje mocný dojem, jaký zanechalo v myslích všech ukončení tohoto sněmu; potom ordinaci kněží bratrských, která v něm byla konána dne 24. února 1610, líčí slovy, v nichž vyvrcholuje pohnutí a nadšení, jež jej tehdy uchvacovalo: ‚Když takto Kristus v Bethlemě znovu se rodil a oni pěli, nepochybuje, že i sami andělé, an satan bouřil a zuřil, s nimi Boha chválili.‘[6])

Otázka historických děl Budovcových

2. Naše dopisy vnášejí také něco světla do otázky, n a p s a l - l i Budovec skutečně h i s t o r i c k é d í l o o událostech z r. 1608—1610. O úplné rozřešení její chci se pokusiti jinde, zde poukazuji na to, co přímo souvisí s našimi dopisy. Především můžeme nyní s bezpečností prohlásiti, že t. zv. K r a t i č k é p o z n a m e n á n í o přitažení JMti arciknížete Matiáše do Čech . . .[7]) j e s k u t e č n ě dílo Budovcovo. Rukopisů, v nichž se nám zachovalo, je více a podrobnější jejich popis najde čtenář v čl. Volfově v Č. Č. M. 1907, ‚Vokál Jan z Prahy a jeho Sborník‘ (str. 311—315), který mi značně usnadnil práci. Vedle českého textu ‚Kratičkého poznamenání‘ zachoval se nám také text latinský i německý. Zevrubnější srovnávání textů hlavně českého a latinského snad by bylo

[1]) Str. 75.
[2]) Str. 79.
[3]) Ib. Tak mluví zde Budovec v duchu svých filosoficko-dějinných názorů, jež ve svých spisech obšírně vykládá, především v Kronice duchovní. Stručně jsem se jich dotkl v Gollově sborníku v stati ‚Prameny a vznik Budovcova Antialkoranu‘.
[4]) Viz pozn. 237.
[5]) V dopise ze 4. čce. 1614 str. 154 čteme, že ji navštívili kněží bratrští z Čech, Moravy i Polska.
[6]) Str. 86/87; viz také Chlumecký, C. v. Zierotin, str. 610.
[7]) Celý titul viz str. 66, pozn. 186.

ukázalo, který text byl sepsán dříve, ale Budovcův dopis z 29. července 1608[1]) nás sprošťuje této práce a ukazuje jasně, že ‚Kratičké poznamenání' bylo sepsáno nejprve jazykem českým. Volfem uvedené české texty ‚Kratičkého poznamenání' se docela neshodují, lišíce se dosti v úvodní kapitole a tu a tam více méně v podrobnostech, jak přesnější srovnávání bude nuceno náležitě zjistiti. Hlavní naše důvody, pro něž Kratičké poznamenání — jehož český text (spolu s jinými akty) již Hanka (v přípisku k rukopisu musejního archivu IX A 13)[2]) a latinský Dobner v Monumentech[3]) připsali Budovcovi — i my jemu připisujeme, jsou následující. Především srovnání obsahu i slovního výrazu úvodní stati Kratičkého poznamenání vykazuje veliké shody s některými místy dopisů Budovcových, napsaných dříve, než mohlo býti sepsáno Kratičké poznamenání — t. j. před červencem 1608. Naproti tomu, pokud jsem shledal ve vypravování samém (ani v čes. textu ani v překladech) se Budovec nikde zřejmě neprozrazuje za spisovatele.

Kratičké poznamenání.[4])

Ale jakož léta 1602 v Čechách i Uhřích Jezuvitské rady skrze mandáty ... lid evangelitský sužovali, tak ty vítězství proti Turku minuly. A že Pán Bůh v tom sám proměnu učiniti chtíti ráčí, dáti ráčil své znamení, že léta 1604 kometa při skonání téhož roku prosince ukázavši se svítila až k začátku válek Bočkajových, kteréž se léta 1605 začaly, a v Čechách Pán Bůh téhož léta jakož těmi chrousty všecky stromy hubícími, takž i léta 1606 neobyčejným prudkým vichrem lesy, stromoví a stavení rychle podvracejícími, též morním povětřím, povodněmi a léta 1607 zemětřesením, kteréž po místech v Moravě se u Kounicz a v Čechách u Chrudimě spatřovalo, návěští dá-

Dopisy.

1604 listop. 10.

Lucet ergo Deus nobis in hoc perturbatissimo rerum statu suo novo sidere

1605 duben 7.

Hungaricos motus audio in dies crescere. Caeperant sane cum novo sidere,

1605 květen 15.

Non frustra Deus novo in coelis sidere lucet, cum quo hi motus Ungarici coepere, quod sane sidus adhuc durat et conspicitur

1608 leden 1.

... cum alias ubique locorum Deus ille mundo minatus et quidem tam coelestibus quam terrestribus signis. Sensit terremotus Hunga-

[1]) Ibid.

[2]) Srov. Č. Č. M. 1907, str. 312; Hanka neudává svých důvodů.

[3]) II. str. 301. Dobner při svém určení autora opírá se o dva důvody, z nichž jen první je závažnější.

[4]) Citujeme zde text Sborníku Vokálova, s nímž je nejvíce shodný rkpis mus. archivu IX A 13, a Dobnerem otištěný latinský překlad i Volfem (Č. Č. M. 1907, str. 313) uvedený tištěný německý překlad.

vati ráčil, že jistě nějakým nenadálým vichrem, povodní a chrousty i nás v Čechách navštíviti ráčí. A jakž před Bočkajovými válkami předešla kometa, tak toto tažení arciknížete do království Českého předešla kometa leta 1607 měsíce září. A aby Pán Bůh své volené v takových svých spravedlivých metličkách bez návěští zanechati neráčil, ukázal to svým zázrakem, kterýž v Moravě téhož léta 27 dne měsíce listopadu u Brna byl spatřín, tak že ve tři hodiny na noc strašlivá mračna šla, z nich hrozné hromobití, blejskání a v nich hrozné hlučení, též i zemětřesení a tma veliká a z toho nebe se otevřelo (z něhož koule ohnivá na zem letěvši tak všecken ten okršlek za hodinu téměř osvítila, že v něm jasnější světlo nad denní bylo.[1])

ria et Moravia, visi alicubi ignes de coelo elapsi . . ., ac quae fulmina, quae imbres non irrigantes terrae siccitatem, qui turbines ventorum spatio quadrantis horae universam Bohemiam aliaque Europae loca evertendo sylvas et aedificia elapsa aestate praecesserint, ad te scripsi. Praesagium sane ingens alicuius subiti et insperati turbinis Dei mundo imminentis, siquidem fulminantia illa iacula nunquam in vanum e coelo explosa . . . Luxit nobis cometa . . .

. . . vidit urbs Brunensis in Moravia duabus post occasum solis horis diem clarum reversum paulo post evanuisse.

Na konec uvádím důvod, který sám by mohl býti rozhodujícím, aby ‚Kratičké poznamenání' bylo přičteno Budovcovi. Vedle jeho tištěného překladu, který uvádí Volf, zachoval se nám v drážďanském státním archivu (poslaný asi sas. vyslancem Gödelmannem) jiný současný německý jeho text, teprve v poslední době nalezený drem Kroftou, který má nadpis: ‚Eines böhmischen treuhertzigen patrioten warhaffte Beschreibung, was sich kurtz verruktter Zeitt in Hungern, Böhmen, Märhern vnd Schlesien wegen der Religion zugetragen. Alles aus dem grundt, wie er solches gesehen, angehörett, den conventibus selbst beygewohntt, auch oberurtter Landstendte gravamina dem Vaterlande zu ehren selbst proponirt vnd anbracht.[2]) Aus dem böhmischen concept mit Vleis transferirt.'

Ten, kdo přednášel stížnosti stavů, nebyl ovšem nikdo jiný než Budovec. Drážďanský text liší se od zachovaných českých textů i od tištěného německého překladu hlavně tím, že neobsahuje výše uvedené líčení ‚Božích znamení'; v ostatních částech liší se od něho volbou slov a vazeb.

[1]) Vokálův Sborník.
[2]) Státní archiv saský v Drážďanech. Böhmische und schlesische Stände de anno 1601—1621, č. 7217, f. 182—190.

V dopise z 29. května 1609 zmiňuje se Budovec o vypsání událostí z r. 1609, jež Grynaeovi posílá a míní tím, správno-li je mé usuzování, spisek ‚Historica narratio', tištěný r. 1609, jehož titul podrobně udávám na straně 75 v pozn. 206. Toto tištěné dílo je asi ona ‚Historica narratio de rebus in Bohemia inter proxima Regni comitia in negotio Religionis gestis', jež Balbin připisuje Budovcovi.[1]) Já sám jsem v pozn. 206 projevil pochybnosti, že by autorem byl Budovec; důvodem mi bylo, že Budovec, posílaje Grynaeovi vypsání současných událostí českých, podotýká: ‚ipsemet ab his commemorandis nunc abstineo' a spisek označuje jako ‚cuiusdam boni viri delineatio'. Jakmile jsem však nabyl jistoty, že ‚Kratičké poznamenání' je dílo Budovcovo, ač Budovec, posílaje je Grynaeovi, také se nepřiznává k autorství, pravě, že jsou to ‚acta a fide dignis hominibus bona fide lingua bohemica . . . conscripta', seznal jsem, že výše uvedené důvody, svědčící proti autorství Budovcově, nejsou závažnými. V textu samém ani v ‚Historica narratio' jako v ‚Kratičkém poznamenání' není místa, které by bezpečně ukazovalo na Budovce jako na spisovatele. Přes to vše doufám, že i zde náležitý rozbor a přesnější srovnávání přivede mne k určitějším závěrům.

V souvislosti s výše pověděným opravuji i poznámku 222 (str. 82), neváhaje tvrditi, že náčelník Bratří slovy ‚Prodibunt aliquando acta, quae apud posteritatem forsan plus admirationis quam fidei sunt habitura', pronesenými v dopise z 9. listop. 1609, prohlašuje sebe jako budoucího jich spisovatele. I tu jsem nucen vyznati, že dosud nemohu bezpečně tvrditi, je-li Budovec autorem na př. jednoho ze sborníků, jež uvádí Volf v Č. Č. M. 1907.[2]) Také není zde na místě, rozváděti důvody, které svědčí proti tvrzení Gindelyovu, že by Budovcovými Akty byl warmbrunský rkpis Y D 54.[3])

Budovcův poměr k astronomii a astrologii

3. Léta 1603—1609, plná převratů politických, zdá se, že byla vyplněna také zjevy přírodními, které mocně působily na současníky. Roku 1604 počala svítiti kometa a svítila ještě r. 1605,[4]) r. 1607 zjevila se znova; r. 1606 dostavily se neobyčejně velké vichry a povodně, potom stihlo Čechy i Moravu zemětřesení, ale zvláště hrůzným dojmem působila větrná smršť, která 27. listopadu 1607 řádila v okolí Brna.[5]) Nálada, kterou všechny tyto úkazy vyvolávaly, jasně se obráží v Budovcových dopisech oněch let, zvláště dopis z 1./1. 1608 působí opravdu mohutným

---

[1]) Boh. docta (1777), str. 227.

[2]) V čl. Vokál Jan a jeho sborník.

[3]) Gindely, Gesch. der Böhm. Brüder II., str. 497, pozn. 167; str. 511, pozn. 107/8; srov. Jireček, Rukověť I., str. 110 a Č. Č. M. 1873, str. 417 (čl. O vyvinutí historické prosy české za 16. a 17. stol.).

[4]) Dopis M. Bacháčkovi z 10. list. 1604 (str. 32) a dopis J. J. Grynaeovi z 15./5. 1605 (str. 36).

[5]) Str. 61, dopis z 1./1. 1607; viz také dopis K. st. z Žerotína V. Budovcovi z 13. pros. 1607 (Archiv český XXVII., str. 334); datum 27. list. najdeme v Kratičkém poznamenání (viz str. XXXIX.).

dojmem pathetickým jejich líčením. Budovec jako jiní jeho současníci na př. Skála, věřil, že jest souvislost mezi oněmi ‚znameními‘ v přírodě a událostmi lidskými, ale obrací se proti astrologickému hádání, jsa přesvědčen, že Bůh dává nám své úmysly poznávati jedině podle výsledku událostí, že tyto komety a pod. ukazuje jen proto světu ‚ne mundo adscribamus, quod per mundum peragit‘. Dopis ke Keplerovi z 28. ledna 1603 nám pěkně ukazuje, jak Budovec na pokroky astronomie se dívá výhradně sub specie religionis. Nové názory o velikosti hvězdného světa především sesilují v něm představu o moci Boží; koří se jí tím více, když uvažuje, že ona řídí pohyb oněch hvězd, jichž vzdálenost a velikost astronomie nyní přesněji udává. Dále však míní, že věříme-li předpovědi budoucí eklipsy a výsledek předpověď potvrzuje, tím více jsme nuceni věřiti jednomyslným předpovědím proroků a apoštolů Božích, kteří přesně předpověděli jména i čas příchodu osob, které ještě neexistovaly! Proto největší užitek může poskytnouti nová astronomie tím, že poslouží k správnějšímu porozumění předpovědí, obsažených v Písmu o nastávajících časích. O nich se pak dále vyslovuje v souvislosti se svými dějinně-filosofickými názory.[1])

4. Ze všech dopisů Budovcových mluví k nám hluboká zbožnost, stupňující se místy v náboženské nadšení; projevy této mocné víry působí někdy mohutně-kalvinisticky, jinde dojmem něžným a tklivým, jako v listě ze 14./8. 1607,[2]) v němž sděluje Grynaeovi, že trpí již delší dobu hukotem v uchu a na toto sdělení navazuje úvahy o vnějším člověku, který v něm stářím hyne, kdežto vnitřní člověk den ze dne se obnovuje a touží po oné věčné akademii, kde budou oba (Budovec i Grynaeus) epištola v Kristu, kde budou z milosti Kristovy na vlastní oči viděti, več z téže milosti zde na zemi věřili, kde nebude Grynaeovi vaditi zákal oční a třesoucí se ruka ani Budovcovi hukot v uchu,[3]) nýbrž kde oba řeknou: Staré věci pominuly, aj, nové všecko učiněno jest.[4]) Tato zbožnost, jak vidíme, přibývajícím stářím nabývá rázu mystického i sentimentalního, měníc se ve skutečné vzdychání a nedočkavou touhu po nebi; sešle-li Bůh občas neštěstí, snáší se s odevzdaností,[5]) která na jednom místě působí až mrazivě — v dopise, v němž Budovec Grynaeovi píše o smrti svého jediného vnuka.[6]) Zbožnost Budovcova

5. S péčí Budovcovou o jediného svého syna Adama, kterého dal vzdělati v Basileji, setkáváme se hned v prvních listech, poslaných jeho Adam Budovec

[1]) Viz pozn. 90 a 91 (str. 31); také srov. str. 95, pozn. 269.

[2]) Str. 47.

[3]) Dopis ze 14./9. 1610, str. 93. Tu upozorňuji také na překrásnou posmrtnou vzpomínku, věnovanou v tomto listě A. Polanovi.

[4]) Dopis ze 7./5. 1613, str. 147.

[5]) Str. 143/144 v dopise ze dne 17. listop. 1612; viz také dopis z 11./2. 1615, str. 157.

[6]) Dopis ze 7./5. 1614, str. 150/151. Bůh mu jej odňal proto, aby tím spíše pravé dědictví hledal v Bohu, v nebi a ne na zemi.

učitelům Polanovi a Grynaeovi a shledáváme v Budovcovi otce, který chtěl syna vychovati veskrze ve svém duchu, předem — o to šlo tehdy nejvíce — snažil se mu vštípiti vlastní názory náboženské a vlastní horlivost náboženskou;[1]) chtěl v něm viděti důstojného svého nástupce, a pokud můžeme tvrditi, zdálo se, že syn otcových nadějí nesklame, ale r. 1620 zmařil všechny plány. Adam Budovec odešel ze země se svým králem, dlel ještě r. 1622 u jeho dvoru v Haagu, ale potom — prozatím — nám mizí beze stopy.

Jak Bidlo upozornil, podobali se Bratří jesuitům v mistrnosti, s jakou dovedli si získávati vynikající věřící;[2]) jak Budovec i na tomto poli pracoval pro svou církev, zjevuje snaha získati Jednotě mladého Jaroslava ze Smiřic. Co u Petra Voka z Rožmberka bylo docíleno pomocí manželky, v tomto případě mělo utvrditi přátelství s Adamem Budovcem.[3]) Václav Budovec se netají nikterak, že by z mladého Smiřického zvláště proto rád učinil člena své církve, poněvadž ‚parens amplitudine ditionum et multitudine parochiarum omnes incolas huius regni superat'.[4])

Věrný syn Jednoty, který musil nenáviděti volnější mravní život tehdejší Italie, mluví k nám z Budovce, nazývá-li Italii ‚noverca iuventutis'[5]) a snaží-li se z té příčiny pohnouti starého Smiřického, aby synu dovolil sice Italii procestovati, ne však tam déle pobýti; sám prý na sobě zkusil, jaká nebezpečí tam číhají na tělo i duši pravého křesťana, z nichž jen bdící pravice Boží jej vytrhla ‚proclives enim sunt pedes iuvenum inter syrenas italicas ad quosvis lapsus'.[6])

Názory Budovcovy na Rudolfa II. a Matyáše

6. Obraz, který Gindely nakreslil o Rudolfovi II., je tomuto nešťastnému panovníkovi velice nepříznivý; proti tomu není bez významu, že tak přesvědčený obránce náboženských i politických svobod českých nekatolíků jako byl Budovec, líčí jej dlouho velice sympaticky a s počátku (v dopise ze 7./4. 1598) mluví o něm s největší chválou a láskou: ‚Nos nunc comitia regni celebramur, quibus omnia pene conceduntur, quae imperator proposuit, idque ob summum amorem, quo gens nostra caesarem prosequitur, eo quod nec in corpora nec in animas nec in facultates subditorum unquam sevire visus est et in promissis tum verax

---

[1]) Pro něho zhotovil si stručný náčrtek svých názorů náboženských, z nichž potom vznikly některé části jeho Antialkoranu i Horologia. Viz Gollův Sborník, str. 294, a dopis z 5./12. 1616, str. 163; zprávy o jeho dissertacích, konaných v Basileji viz v pozn. 139. O duchu, v jakém byl v Basileji vychováván, dobrý obraz podávají dva jeho dopisy, jež otiskuji na konci (č. 79 a 80). Viz také str. 34, pozn. 98 a str. 41.

[2]) Jednota bratrská ve vyhnanství I., str. 93.

[3]) Str. 39, dopis ze 17./1. 1606.

[4]) Ibid.

[5]) Dopis ze 17. ledna 1606, str. 39.

[6]) Dopis ze 14./8. 1607, str. 48.

tum constans est.'[1]) Ještě větší váhu snad má, praví-li o něm i roku 1605 (tedy po vydání Mandátu proti Bratřím a po tom, co se jemu samému přihodilo r. 1603), že ,alias semper in causa religionis moderatus esse consuevit;'[2]) uctivě a oddaně píše o něm ještě 16./2. 1607, 7./6. a 14./7. 1610, ale hrozící vpád pasovský působí obrat v jeho smýšlení, tak že při zprávě o jeho smrti dočítáme se velice tvrdého a přísného odsouzení dříve milovaného panovníka.[3]) Podobnou evoluci prodělává soud Budovcův o králi Matyášovi, s počátku je s ním velice spokojen, na př. v listě z 15. srpna r. 1612 čteme, že svou umírněností si získal srdce všech, a Budovec čeká bezpečně, že král bude šetřiti svobody náboženské. Ale již v dopise ze 7./5. 1614 lze pozorovati obrat, když čteme prosbu, aby Bůh otevřel oči císařovy, aby všechny své úmysly a všechnu svou sílu obrátil na zvelebení obecného pokoje i náboženského míru; tato nedůvěra potom roste, stesků na ,zlé rádce' přibývá, až konečně v našem posledním dopise Budovcově čteme, že, ačkoli na počátku nebylo mírnějšího a laskavějšího panovníka, na konec — jako Rudolf — dal se zotročiti zlými rádci ,qui contra libertates, contra privilegia in regna inprimis religionis causa saevierant'.[4]) Nebezpečí vpádu pasovského, zdá se, že také učinilo Budovce přístupnějším návrhu vlády falcké na těsnější spojení českých protestantů s unií, návrhu, který ještě r. 1609 odmítal, který však nyní vláda falcká obnovila a s nímž přistoupila z jara 1610 ke všem protestantským stavům zemí habsburských.[5]) Tak snad rozuměti nutno slovům Budovcovým v dopise ze 14. září 1610, že nyní, když antikrist sbírá své voje, třeba také, aby nastala ,inter nos evangelicos lustratio militum Christi'.[6]) — Jan Jiří Krnovský, který byl vládou falckou pověřen, umluviti výše zmíněnou konfederaci, jednal také s Karlem ze Žerotína; dopis Žerotínův Budovcovi poslaný a dosti podrobně vypisující nabídky markraběte, se nám zachoval,[7]) bohužel ne Budovcova odpověď.

Dopisy Budovcovy z posledních let i toho jsou svědectvím, jak poměrně pečlivě Budovec sleduje chystající se protišpanělské a protihabsburské alliance, s nimiž politika česká i falcká roku 1619 a 1620 — jak události ukázaly, namnoze neprávem — počítala. Tak zvláště pozornost věnuje sbližování Benátčanů a Hollandska, boji Benátčanů a vévody savojského s Ferdinandem štýrským; ode všech těchto událostí očekává velké změny v Německu;[8]) ale — a má to jistě veliký význam — v dopise ze 4./8. 1616 praví, že prý není bezpečno o těch věcech psáti.

[1]) Str. 28.
[2]) Str. 33.
[3]) Str. 120 a 122.
[4]) Str. 169.
[5]) Viz Chlumecký, Karl v. Zierotin, str. 703.
[6]) Str. 95; viz tam pozn. 270.
[7]) Archiv český XXVII., str. 502—503.
[8]) Viz na př. str. 158.

Nejbohatší novými zprávami jsou dopisy, poslané Petru Vokovi z Rožmberka r. 1610 a 1611; tyto nové zprávy týkají se r. 1610 toho, co se dálo v Praze u Rudolfova dvora v pros. 1610, když již došlo ku vtržení vojska pasovského do Čech, dopisy z r. 1611 doplňují naše vědomosti o obtížích, s nimiž se setkal král Matyáš ve Slezsku.

Poměr Budovcův ke Karlovi st. z Žerotína a k českému povstání

7. Posledním a jedním z politicky nejcennějších listů naší sbírky je psaní Budovcovo Karlu st. z Žerotína ze dne 17. dubna 1619, poslané na vyzvání direktorů. Byl to poslední pokus získati velkého Moravana pro věc českých stavů, pokus, od něhož ostatně, jak se zdá, direktoři si mnoho neslibovali, neboť již o den později — 18. dubna, dali Thurnovi rozkaz, aby vtrhl na Moravu.[1])

Styky obou náčelníků Jednoty byly vždy velice srdečné a různá stanoviska politická v letech 1608—1609 neměla asi vlivu na starou pevnost přátelského svazku. Že i Budovcovi imponoval tento složitý a do dnes velice různě chápaný syn Jednoty, patrno nad jiné z dopisu ke Grynaeovi dat. 7./5. 1614, v němž jej nazývá ‚illustre et rarum Dei in hisce terris organum'. Ještě v našem dopise dovolává se Budovec vzájemného přátelství, ač přece tento dopis musil znamenati rozchod obou politiků — v celku stejně nešťastných.

Budovcův dopis je apologie dosavadní politiky českých stavů a ostré odsouzení politické činnosti Žerotínovy z r. 1618, zejména jeho osudného skřižování českých plánů na sněmech moravských z téhož roku.[2]) Žerotín svůj politický postup hájil známými slovy Pavlovými, v nichž apoštol káže poslušnost vůči vrchnosti, a tak v kontroverse znovu byla přetřásána otázka, stará skoro tak, jako křesťanství samo, problém, který byl u nás řešen na počátku husitství. Kalvinství více než bratrství mluví z Budovce, namítá-li Žerotínovi, že výrok Pavlův třeba doplniti Petrovým, který káže poslouchati více Boha než lidí,[3]) že Kristus v staré církvi na př. v dobách Konstantinových, dovolil křesťanům pro víru nejen trpěti, nýbrž i polem bojovati; týž duch z něho mluví, když odbývá výtku Žerotínovu, že čeští stavové neměli přerušiti vyjednávání s Matyášem, nýbrž spokojivše se úspěchy, kterých v něm již dosáhli, konečný výsledek měli ponechati Bohu. Budovec tu namítá, že ovšem výsledek závisí na Bohu, ale že věrní křesťané jsou povinni ‚a Deo oblata media et remedia acceptare'. Zajímavé je, že Budovec v duchu své náboženské filosofie dějin poukazuje i na výroky prorocké a apokalyptické, podle nichž před poslední nevěrou světa věřící budou nuceni víru mečem hájiti.

Český náčelník Jednoty velice důrazně stavěl Žerotínovi před oči jeho politiku r. 1608, dokazoval mu, že stavové r. 1618 a 1619 nečiní nic jiného, než co sám Žerotín činil deset let před tím, a přece — tehdejší nebezpečí byla pouhým stínem těch, jež nyní hrozí nejen zemím českým,

---

[1]) Viz pozn. 537.
[2]) Viz pozn. 517 a 518.
[3]) Viz pozn. 529—354.

nýbrž i sousedním končinám, ba evangelíkům celé Evropy. Budovec nepochybně zapomněl, že kdysi sám znal se k názorům, které nyní odmítal; psal zajisté v lednu r. 1605 Grynaeovi, že velice lituje vzpoury Bočkajovy, poněvadž jest ‚rebellio Deo ingrata et veritas christiana praesertim contra magistratum magis patientia et ardentibus ad Deum precibus quam armis sit defendenda'.[1]) Tehdy ještě z něho mluvil Český bratr, r. 1619 kalvinista, ale Bratr v něm docela nezahynul — to ukazuje jeho chování po 8. list. 1620. Tu v duchu rad Žerotínových ‚výsledek ponechal Bohu', nemaje schopnosti ‚a Deo oblata media et remedia acceptare'.

Praha 1907.

Jul. Glücklich.

[1]) Str. 33.

1. *V. Budovec Davidu Chytraeovi:*

Návštěva u Chytraea v Rostoku r. 1577 vzbudila v něm touhu viděti Východ a náhodou, sotva se vrátil do Čech, mohl se ihned vypraviti do Cařihradu s cís. poselstvím. Hodlá Chytraeovi více psáti, ač v Cařihradě zapomíná uhlazenosti netoliko latinského nýbrž i domácího jazyka. V červenci min. roku opustil Cařihrad cís. vyslanec Ungnad spolu s Gerlachem, svým kazatelem; nedávno cís. vysl. Oldřich z Kinsbergu. Turci zpyšněli vítězstvím fesským a zakládají si na příchodu španělského poselstva. Vypravuje se, že chtí spojiti Černé Moře s Kaspickým. V Cařihradě dlí proslulý astrolog arabský. Dopisy ať Chytraeus posílá buď do Vídně Janu Sambucovi, cís. historikovi, nebo Jak. Monaviovi do Vratislavě.

Cařihrad 1579 březen 3.

Cum anno 77 revertendo in Bohemiam ex itinere Gallico, Anglico, Danicoque Rostokium etiam deflexissem salutandi sc. tui causa, vir clarissime, recordor, quam humanissime a te exceptus fuerim quamque varia mecum communicaveris praesertim de orientalibus locis, quae uti audire summopere iucundum fuerat, ita tunc summum in me excitarunt desiderium videndi aliquando loca ista aut saltem diligentius deinceps de hodierna horum conditione inquirendi. Id, quia iam ex voluntate Dei opinione citius accidit, ut mox post meum de te in Bohemiam reditum iter Constantinopolitanum cum caesareo legato domino Ioachimo a Sinzendorf ingressus essem,[1]) volui hisce literis utcunque debito tardioribus te salutare et simul me tibi tali viro totum offerre, nimirum ut, si qua opera hic mea uti volueris, me semper fore quam paratissimum scires. Novi enim te virum per Germaniam celeberrimum unice delectari cognitione earum rerum, quae hinc inde per orbem terrarum accidant. Si igitur me dignum esse iudicas, qui ad declarandam meam erga te observantiam simul de Orientis nostri statu aliquid scribam declarato id aliqua brevi schedula, ut agnoscam talem meum scribendi conatum tibi non displicere, ego, Deum testor, nihil aliud hic capto, quam ut ad tales viros scribendo subinde magis inciter ad opera Dei meditanda, et si me interdum literis dignantur suis, ad percipiendam inde consolationem in hisce ethnicis locis. Scribo igitur ad te ex amore Dei, non autem temeraria gloriolae cupiditate. Literarum etiam mearum non elegantiam, sed sinceritatem intuere. Aulicum

---

[1]) Viz čl. Konst. Jirečka, Václav Budovec z Budova v Cařihradě Č. Č. M. 1877.

enim vitae genus non modo non elegantes, sed saepe incongruas producit literas. Ego vero aulae nostrae gubernandae officio fungor, ubi cum vario hominum genere conversans, elegantiae non modo latinae linguae, sed vernaculae pene obliviscor. Sed haec hactenus. D. David Ungnad,[2]) defuncto cum omni laude et honore munere suo, mense Iulio praeterito a nobis discessit et una cum eo dominus Stephanus Gerlacensis,[3]) aulae eius concionator, cuius nonnullas literas Rostokii mihi monstrasti. Nos Dei beneficio recte valemus et cras a nobis discessurus est nuncius caesareus dominus Ulricus à Kinsberg, qui cum donis Ungaricis huc venerat. Bellum Persicum in dies magis incrudescit, et licet in hoc res Turcarum minus feliciter succedant, tamen ob Fessianam nuper illam victoriam et ob legationem Hispanicam huc adventantem non desinunt quam insolentissimi esse. Dicuntur etiam opus illud Selimi II.[4]) continuaturi esse, nimirum ut Pontum Euxinum Mari Caspio coniungant; sed quam dextri sunt artifices in reformando orbe a Deo condito, eventus docebit. Est hic quidam Arabs, qui ingentis magnitudinis globum caelestem et terrestrem et nescio quae alia extruit, ex quibus se multa praedicturum affirmat, res sane haud adeo multum inter Turcas visa; sed plurimi metuunt, ne in medio opere haereat, utcunque multa glorietur de antiqua illa et vera Arabica astrologia, tamen sine libris nostris et praecipue Ptolemaei et Euclidis nihil agit, ad quorum interpretationem imperitos quosdam ex captivis christianis alit. Sed eventus declarabit artificem. Et haec quidem sunt, quae in praesentia scribenda duxi, quo et observantiam erga te testarer meam et simul tuam erga me benevolentiam magis mihi conciliarem. Quod si me interdum literis tuis dignari volueris, eas Viennam mitte domino Iohanni Sambuco,[5]) caesareo historico, aut nostro Iacobo Monavio[6]), aut si quam aliam nosti viam, quae tibi probatur. Bene et felicissime vale, vir clarissime et in Christo charissime. Datae Constantinopoli 20. Martii anno aeterni filii Dei in carne exhibiti 1579.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowitz a Budoa (!),

oratoris caesarei apud Turcarum principem aulae magister.

David Chytraeus (syn): Davidis Chytraei . . . Epistolae. Hanoviae 1614. Str. 261—263. (O této knize více v předmluvě).

[2]) O něm viz Jireček l. c. str. 424, o jeho odjezdu str. 587.

[3]) Tento Gerlach, kazatel v průvodu Ungnadově, napsal denník, jehož vydatně užil Jireček v pojednání výše uvedeném. V denníku tom je dosti zpráv o Budovcovi, některých užito v předmluvě.

[4]) Panoval r. 1566—74.

[5]) Joh. Sambucus, polyhistor 16. stol. (* 1531 † 1584) pocházel z Trnavy v horních Uhrách, studoval na universitách v Německu, Francii a Italii, r. 1560 usadil se jako lékař ve Vídni, Maxmilian II. povolal jej ke dvoru a učinil jej — dvorským historikem.

[6]) Jak. Monau (* 1546 † 1603), učený kalvinista vratislavský. Viz též předmluvu.

2. David Chytraeus Vác. Budovcovi:

Díky za dopis. Posílá Budovcovi, co se dověděl před 10 lety ve Vídni o východních církvích, a prosí, aby jeho zprávy verifikoval. Od patriarchy Byzantského dostal cenný list. Prosí Budovce, aby mu poslal serii perských králů. O poměrech portugalských, belgických, dánských a polskoruských. Slibuje obstarati dodání listů Budovcových, poslaných do Skotska.

Rostok 1579 červen 24.

Wenzeslao Budowitz à Budow.

Non apibus flores, nec amoeni gratia veris gratior atque mihi epistola tua fuit, testis heroicae bonitatis et nativi candoris tui et benevolentiae erga me constantis et sincerae, cui utinam non solum amore mutuo et observantia, verum etiam vero et illustri aliquo officii genere re ipsa respondere possim. In Solonis historia Anacharsis opinor hospitem amicitiae illius cupidum adducens, **δῶρον μέγιστον** inquit, **φέρω ἄγων ἄνδρα ξένον φιλίας δεόμενον.** Ita vere maximum donum Dei concessum et munere mihi tributum arbitror, cum ante biennium facultatem mihi tecum familiaritatis contrahendae praebuit, cuius te in dissitissimis etiam locis memoriam iucundam conservare laetor tibique de hac felicitate gratulor, quod in illa arce imperii Ottomannici de statu ecclesiarum et regnorum in toto Oriente plurima **ἀξιολογώτατα** cognoscere poteris. Inquisivi, cum ante decennium Viennae essem, multa de Graecarum et Asiaticarum ecclesiarum statu, quae mitto,[7]) ut isthic ex loco propiore cognoscas, an recte mihi illa tradita sint, et sicubi erratum erit, emendes. Accepi etiam exeunte superiore anno epistolam a patriarcha Byzantino Ieremia,[8]) quae mihi auro et gemmis omnibus carior est. Te oro, ut Persicorum regum nomina et seriem, ab Hismaele Sophi (cum quo Selymus Baiazeti filius in campis Calderanis, ubi nunc etiam bellum geri intelligo, conflixit) usque ad praesentem regem, quem alii Mahometem, alii Hismaelem vocant, deductam et de historia belli, quae tuto perscribi possunt, mecum communices.[9])

Quid in Germania et reliqua Europa memorabile agatur, non dubito ex aula caesarea subinde ad vos perferri. Hispanus regno Lusitanico totus inhiat et miseros Belgas, instituta per speciem pacificatione Coloniae,

---

[7]) Nejspíš Oratio de statu ecclesiarum (vyd. před 1580). Srovn. předmluvu.

[8]) Známý Jeremiáš II. (* 1530 † 1595), za něhož stal se se strany lutherské pokus spojiti řeckou církev s protestantstvím. Proto lutheráni tubinští, graecista Martin Crusius, theologové Andreä a Heerbrand snažili se získati především patriarchu Jeremiáše pro své záměry, zahájena byla s ním korrespondence a poslána mu do řečtiny přeložená konfesse augšpurská, ale Jeremiáš zachoval se ke všem těmto nabídkám odmítavě. Mezi prostředkovatele styků oboustranných náleží také Gerlach, který jako kazatel Ungnadův přišel poprvé do Cařihradu r. 1573. Dopis Jeremiášův Chytraeovi otištěn v jeho Oratio de statu ecclesiarum (1580), str. 63—64.

[9]) Viz pozn. 31.

ingentibus copiis in ordinem redigere satagit.[10]) Traiectum ad Mosam, acerrime quatuor iam menses obsessum et oppugnatum, brevi captum iri metuo.[11]) Casimirus[12]) sociis magis quam hostibus molestus fuit. Status Belgici statuae sunt. Civitates plebis inconsultae impetu agitantur, omnia perturbationum et irae Dei plena. Gallus novum ordinem equitum Sancti Spiritus calendis Ianuarii dissuadente etiam pontifice instituit. Danus mare Arctoum ad Norwegiam a piratis liberavit. Polonus in Moschos expeditionem molitur.[13]) Deum oro, ut nos doceat et gubernet. Literas tuas in Scotiam mittendas, si navim recta Edinburgum euntem non inveniam, ad dominum Hemingium[14]) in Daniam curabo. Bene vale. Die Iohannis Baptistae anno 1579.

Davidis Chytraei ... Epistolae str. 263—265.

3. *V. Budovec Karlovi z Valdštýna (?)*:[15])

Stěžuje si, že nedostává dopisů z vlasti. O válce s Peršany. O dvou knížatech gruzínských. O náboženství gruzínském. Rozmlouval o něm s jedním z těchto knížat. O smrti syna sultanova a jeho pohřbu.

Cařihrad 1579 září 20.

S. D. Unice et quidem summopere tuas expecto literas, generose d. Carole, d. et amice veteri constantissimaque fide colendissime. Ab eo enim tempore, quo tuas mense Decembri acceperam, nihil amplius ne a meis quidem ad me perscriptum est, adeo ut non possim satis mirari ipsorum negligentiam, cum tamen variae occasiones scribendi huc sese illis offerant. Non enim tantum per ordinarios cursores, sed etiam per Italiam commodissime literae huc mitti possunt, si modo (quemadmodum consulueram) d. Iohanni a Sinzendorf, fratri illustrissimi domini oratoris, traderentur. Sed nolo ipsorum reprehendendo negligentiam te simul illius participem facere. Sufficit mihi me a te amari et te priorem me

---

[10]) R. 1580 Filip II. se stal pánem Portugalska po vymření rodu Bragancského (1578).

[11]) V této době se Nizozemčanům dařilo velmi špatně; velitelem na straně španělské byl Alexander Farnese.

[12]) Jan Kazimír, ml. syn kurfiřta falckého Bedřicha III., ml. bratr kurfiřta Ludvíka VI., po jehož smrti (1583) stal se poručníkem jeho 9letého syna a dopomohl opět kalvinství k vládě ve Falci, (vláda Ludvíka VI. byla dobou lutherské reakce). Viz také předmluvu.

[13]) Míní se zde válka mezi Ivanem IV. a králem Štěpánem Bathorym, která se počala již r. 1577 a trvala až do r. 1582.

[14]) Patrně Hemming Nicolaus (* 1513 † 1600), doktor a professor theologie, místokancléř akademie kodaňské; poslouchal ve Wittenberku Melanchthona, stal se potom professorem řeckého jazyka v Kodani, později sesazen stav se podezřelým z kryptokalvínství (Jöcher, Gelehrtenlexikon). Dopis do Skotska poslaný snad platil Št. Lesuriovi, o němž viz dopis ze dne 10./11. 1610.

[15]) Viz předmluvu.

ad scribendum provocasse, cuius rei, Deum testor, non semel sed millies me suppuduit. Quare quod hactenus in initio susceptae meae vocationis ob varia impedimenta neglectum, id imposterum omni fide et diligentia compensabitur. Quem enim ex coëtaneis magis amem et observem, tum propter communia olim studia, tum propter dona Dei, quae in te sunt, praeter te habeo neminem. Non igitur committam, quin quam saepissime tecum in hac nostra corporum separatione per literas colloquar, quandoquidem animi nostri tam arcto, tam sancto et indissolubili nexu coniuncti sunt, aeterna tandem coniungendi necessitate in illa beata immortalitate, quam promisit in Christo Deus noster mentiri nescius, ubi tamen prius hic consilio inservierimus Dei. Si me igitur amas, quemadmodum certe facis, quaeso quam saepissime me literis invisas tuis, et simul de statu charissimae patriae brevibus certiorem facito. Ego quoque de nostris orientalibus omni diligentia ad te perscribam. De Persicis quae antea scripsi [16]) omnia vera fuere et nunc eo res progressa est, ut sit iudicium [17]) diuturni [18]) belli futuri. Nondum enim Persiani cum hoste totis viribus acie dimicarunt, neque, uti audio, dimicare volunt, ne ob unicam scilicet cladem infelicem de universo regno periclitentur. Decertatur tamen inter eos hinc inde leviusculis praeliis et conantur hostem in istis locis arenosis et desertis cunctando vincere, qui tamen suis quoque usus est artibus, extructa quadam iis in locis munitione, nomine Kares [19]) cognominata. De Georgianis,[20]) qui mense Iunio huc venerant, puto me nuper aliquid tibi scripsisse, nempe duos fratres principes cuiusdam illorum locorum provinciae fuisse, qui pulsi e suis bonis a Mustapha Bassa contra Persas eunte huc venerant recuperandorum bonorum suorum causa. Hi cum nonnullos dies hic commorati essent incideretque inter fratres quaedam (uti verisimile est) contentio vel ambitio, minor natu ad Mahometismum delapsus earum provinciarum dominus et beglerbegus proclamatus est. Ita senior natu spe sua frustratus nihilominus a fide christiana recedere noluit et una cum fratre apostata 20. elapsi mensis Augusti die hinc discessit.[21]) Ego saepe cum eis de religione christiana colloquebar ac repperi, de verbo Dei altum ubique inter eos esse silentium, sed solos quosdam ritus a maioribus acceptos et in dies (uti sunt humana omnia) in peius degeneratos observari. Quare iisdem exposui praecipua nostrae confessionis capita et hortatus sum, ut a solo Dei verbo dependere discant, in quo certissimae consolationes contra omnem iniquam potentiam et sapientiam humanam extant et certa denique spes vitae aeternae petitur. Dominus Deus sit ipsorum protector et doctor et non extinguat arundinem fumigantem,

[16]) Tohoto listu jsem nenalezl.
[17]) Původně v listu bylo „indicium", ale napraveno v „iudicium".
[18]) List má jen ‚diturni'.
[19]) Snad Kars v sev. Armenii.
[20]) Gruzínci, kmen kavkazský.
[21]) O jeho osudu viz následující dopisy.

sed, si quae sunt inter eos (de christianis loquor, non de apostatis) contrita et saucia corda, ea maiori amoris et voluntatis suae agnitione accendat et stabiliat. E contra puniat perfidos apostatas, quorum plures quotidie ex desperatione de Deo huc confugiunt, atheismum Turcarum amplectentes, quam in bello vel cadunt vel intercipiuntur.[22]) Sed facilis ad errorem prolapsus. Dominus Deus stabiliat nostros pedes, ne ab ipsius viis divinis exemplo et multitudine malorum aberremus. Et haec quidem hactenus. Sexta huius mensis Septembris die moritur noctu ex morbo variolorum imperatoris Turcarum filius novem circiter annorum natus et Sultan Mahmut cognominatus, cum antea mense elapso Maie,[23]) eidem minimus natu (uti tibi scripseram) mortuus esset. Ita tantum unicus adhuc superest, 12 circiter annos natus. Sepultura talium principum in hunc modum fit. Subito postquam mortuos esse constat, sepeliunt, et quidem sine omni pompa, contecto tantum cadavere aureo panno, et tribus vel quatuor primariis bassis, quos fisiras vocant, mortuum equis comitantibus, quem praecedunt 50 circiter sacerdotes, hoc unicum semper iterando clamitantes: Allah allah illalah, id est, unicum esse Deum; hanc turbam sacerdotum praecedunt alii tres vel quatuor comati, qui in numero sanctorum habentur. Hi hinc inde sparsis capillis, voce vere terribili et ex imo gutture atque visceribus extracta sine intermissione ad languorem usque et vocis privationem vociferantur in hunc modum: hu hu hu hu etc, quae particula nihil quidem significat, sed commiserationis vim illorum opinione habere debetur, cum e contra pronunciatio eius adeo terribilis est, ut non solum homines, sed certe bestias ipsas facile terreat. Sed haec de his dicta sufficiant. Tu interea bene et felicissime vale et me, quod facis, ama. Datae Constantinopoli 20. Septembris an. 79

Tui observantissimus

Wencesl[aus] Budowecz.

Orig. v Cerronské sbírce v Brně. Zemský archiv moravský č. 413.

4. *V. Budovec Davidu Chytraeovi:*

Děkuje za poslanou Oratio. Její údaje jsou v celku velmi správné. Nepříznivý soud o dnešní řecké církvi. O gruzínských knížatech. O jiných kavkazských národech. O křesťanech na Balkáně. O Čechách. O žádaném seznamu králů perských. O španělském poselstvu.

Cařihrad 1579 říjen 12.

Domino Davidi Chytraeo.

Pro Oratione [24]) mihi missa summas ago gratias; fuit enim haec vere gratissima et quae me mirifice et delectarit et erudierit, et quantum adhuc

[22]) V listu „inter" a oddělovací znaménko, v následujícím řádku zase opakuje „intercipiuntur".

[23]) Tak psáno.

[24]) Patrně některé z vydání 1569—79.

ipse observavi, partim ex aliis multis cognovi, certe tuae observationes et investigationes facile palmam referunt, nisi quis in minutulis illis et mutabilibus ceremoniis inquirendis curiosior esse velit, quod nonnulli hic sine omni fructu, ne dicam inepte, faciunt.

Hodiernus Graeciae status, certe per omnia talis est, qualem tu esse scribis. Inprimis autem nimium illud verum, quod adeo omne studium linguae antiquae Graecae inter eos collapsum sit, quod fortasse adhuc tolerabilius esset, nisi inscitiam suam doctrinae umbra contegerent. Omnia enim sacra eorum lingua antiqua neque a sacerdotibus neque a populo intellecta peraguntur; rarae conciones, rarae ad populum exhortationes, unde superstitiones infinitae et in quibus non humilitas aliqua, praesertim sub hoc iugo tyrannico, sed fastus potius cernitur et is quidem plus quam intolerabilis.

At cum Dei beneficio ecclesiae eorum adhuc honestissimos reditus habeant, malunt eos ad ociosos missificatores quam ad unam aliquam parvam scholam erigendam conferre, in qua iuventus de sincero Dei cultu aut artibus honestis saltem institueretur.

Solus patriarcha noster Constantinopolitanus[25]) dicitur habere in reditu annuo ad viginta millia talerorum et ultra, sed quorum tamen nonnulla pars in magnates Turci ob donationes nimirum perit. Haec inquam beneficia Dei non solum non reddunt eos excitatiores, sed potius obstinatiores, ut qui magis de prisco illo imperiali ecclesiae suae splendore, quam de sinceritate huius solliciti esse videntur. De Asiaticis ecclesiis, quae scribis, nec ego alia adhuc quaepiam cognovi, licet complures nobiles et eruditissimi iuvenes hoc nostro tempore, quo hic moramur, illa Asiae et Aegypti loca felicissime peragrarint, inter quos unus ex meis conterraneis Christophorus à Witzumb, nunc domum ad suos, uti audio, reversus, nonnulla ex Tripoli Syriae ad me perscripsit, quae, licet de ecclesiae statu nihil continent, tamen tibi sub hac occasione mittenda iudicavi, eo,[26]) quod nonnulla recitent, quae fortasse suo in loco grata esse poterunt. Ego de Georgianis, quorum hic legatos mihi videre licuit, te certiorem faciam, quanquam non legati publici erant, quemadmodum initio dicebatur, sed principes suarum regionum fratres duo. Hi a Mustapha Bassa contra Persas eunte dicionibus exuti suis huc ad imperatorem tertia mensis Iulii elapsi profugerant et urbem hanc magno et splendido comitatu ducentorum circiter hominum ingressi, solenniter a Turcis excepti fuere, deficiente paulo post iuniore fratre una cum cohorte sua ad Mahometismum idque ob defraudandum fratrem et eripiendum illi tanquam primogenito ius dominandi, quod et accidit. Ac cum senior semel atque iterum illustrissimum dominum oratorem meum salutare per suos iussisset, placuit domino oratori semper uti mea opera ad eum resalutandum et ad constantiam

[25]) Viz pozn. 8.

[26]) Onen dopis Krištofa z Fictum otištěn v Chytraeově Oratio vyd. 1580, str. 54—56, u Jirečka, l. c. v českém překl. str. 588—589.

christianae religionis adhortandum, quod equidem ea, qua potui, diligentia feci eique diligenter quaerenti de ecclesiarum Germanicarum statu ad singula brevibus per interpretem respondebam et diebus aliquot elapsis inventum inter Graecos libellum Graecum confessionis Augustanae Basileae impressum, cuius huc dominus Stephanus Gerlakius[27]) plura exemplaria transportari curaverat, hunc inquam ex consensu magnifici domini mei et cum subscriptione manus ipsius fratri seniori obtuli; quem benigne acceptum statim in linguam suam Ibericam transferri iussit seque ad suos una cum exemplari Graeco transportaturum promisit. Dimissus est autem hinc ad suos (una cum fratre apostata) rebus suis mirifice perturbatis et nihil impetratis eorum, quae petierat, excepta vita incolumi. Nomen illi erat Quarckware Artabac.[28]) Ego multa tum ex ipso, tum ex ipsius hominibus inquisivi de politia et ecclesia eorum et repperi diversos principes illa loca incolere moribus et opinionibus diversissimos. Graecum patriarcham colunt quidam, sed ab ipso non dependent, ut qui in multis se a Graecis dissentire dicant, quae tamen dissimilitudo in varietate rituum consistit, qui ipsis sunt, quemadmodum et Graecis, caput et principale religionis. Missus fuit contra hos populos in Colchidem praefectus maris mense Maio cum 23 triremibus, sed illis ad defensionem cum vicinis Mengrelianis et Circassis[29]) concurrentibus non adeo multum effecit, sed extructa quadam in Mingreliana munitione et nonnullis tributariis factis, 26. Septembri huc rediit triremibus suis maiori ex parte tempestate Ponti Euxini conquassatis et tribus submersis, id quod ex captivis innotuit. Et haec quidem de Georgianis, quorum tu in Asiaticis tuis facis mentionem. In Ungaria eadem videre licuit, quae annotas, ac cum Buda per equos dispositos huc praemissus essem, quantum in illa celeritate observare potui, repperi plerosque illos pagos, quos transibamus, usque ad duorum dierum iter distantes a Constantinopoli, christianum nomen profiteri, si modo vita nomini responderet.

In Bohemia mea gratissimo animo amplector illa catarmata et peripsemata tanquam testaceos illos domini thesauros, quibus, ut quodvis vitae genus Dominus pro sua misericordia exornet et nos doceat divinam eius benignitatem et philantropiam, toto pectore oro.[30])

Nomina regum Persicorum ab Ismaele primo usque ad praesentem regem, uti voluisti, tibi mitto; addita est etiam breviter historia ab antiquo quodam interprete caesareo, qui partim ipse aliqua observaverat, partim inter Turcas collecta et collata desumserat. Haec ego, uti ab ipso composita sunt lingua Italica, tibi transmitto; non enim propter festinationem licuit

[27]) Viz pozn. 3

[28]) Skutečné jméno jeho bylo Alexander, Jireček l. c., str. 592, pozn. 32.

[29]) Mingrelci, kmen kavkazský v okresu batumském a severněji odtud v gubernii kutaiské; Čerkesové obývali až do pol. 19. stol. západní Předkavkazí.

[30]) Jireček l. c. str. 592 myslí, že v tomto odstavci se naráží na „konfessi českou, nedávno před tím složenou". Je však divné, že by se o ní zmiňoval teprve r. 1579 a ne dříve. Čeho jinak se odstavec týká, nedovedu určitě říci.

ea in linguam Latinam transferre ac putavi te linguam Italicam intelligere.[31]) Illud autem observabis, particula ‚schah', quae propriis regum nominibus praeponitur, significari lingua Persica regem, quemadmodum nomen ‚sophi', quo omnes Persici reges utuntur, religiosum significat, ut qui in Mahometana idolatria religiosiores Turcis videri volunt. Sic Turcici imperatores nomen sultani ab imperando usurpant. Cui forsitan illud Gallicum ‚syre' comparari posset, utrumque tamen iam hodie in abusum devenit, ut quod promiscue quibusvis pene tribuatur. Sed haec hactenus. Hispanicus quidam nuncius, septem personis comitatus urbem ingressus est 4 huius mensis, de pace, uti aliqui volunt, nonnulla tractaturus. Sed Turcis Lusitanicus ille apparatus omnino suspectus est, id quod tempus docebit. Bene et felicissime vale, vir clarissime, et me, quod facis, ama. Datae Constantinopoli 9. Octob. anno 1579.

Postscripta 12. Octobris.

Dum cursor noster nonnihil hic commoratur, casus subsecutus est, quem tibi breviter indicandum putavi. Mahomet Bassa, qui trium imperatorum supremus vesirius, id est locum tenens erat, undecima huius mensis heri circa horam 4. pomeridianam a quodam mendico Turcico supplicationem exhibente in suo aulico senatu interficitur, percussus cultello in dextrum pectus illiso, ex quo vulnere duabus post horis mortuus est et hodie hora 9. matutina sepultus, homicida pariter altera statim post hora in quatuor partes dissecto, qui in perpetrato facinore adeo ab astantibus contra exhortationem primatum hinc inde tractus et verberatus erat, ut semimortuus et mutus inde reportatus et ad ipsum imperatorem ductus causam perpetrati homicidii dicere non potuerit. Hic est exitus huius bassae, hominis pene octoagenarii, cuius praecursores erant hoc tempore nostro bassa Budensis et Alexandrinus praefectus, iussu imperatoris strangulati. Non dubito, quin huius viri interitum in hac monotyranide aliqua insignis subsecutura sit mutatio. Datae Constantinopoli 12. Octobris anno 79.

Wenceslaus Budowitz a Budowa.

Davidis Chytraei .. Epistolae ... str. 265—269; Davidis Chytraei De statu ecclesiarum (vyd. 1580), str. 41—47.

5. *V. Budovec Karlovi z Valdštýna:*

V říjnu poslal mnoho dopisů do Čech, ale posel byl zadržen následkem případu Mehmet Paši. O válce s Peršany, o Gruzincích. Do Valachie bude poslán nový vojvoda, Řekové dostanou nového patriarchu. U národů Turkům poddaných stále plno přeměn; přeje si, aby podobné poměry nenastaly v jeho vlasti, Na Polácích už lze pozorovati vliv turecký.

Cařihrad 1579 pros. 9.

Generoso et nobili domino, domino Carolo a Waldstein etc. in Hostinauio, Sac. Rom. Mtis in regno Bohemiae aput appellationum consilia consiliario, domino et amico suo veteri et nova fide colendo s. p.

[31]) Latinský překlad tohoto přídavku k dopisu ve výše uvedeném Chytraeově Oratio str. 47—53 (vyd. 1580).

Elapso mense Octobri prolixas ad te dederam literas, generose domine Carole, domine et amice veteri fide atque observantia colendissime, quibus et non mediocrem fasciculum ad amicos adiunxi eumque tuae erga me benevolentiae commendavi, verum omnes hae literae usque ad presentem cursorem hic apud nos distentae eo, quod ob casum illum Machometi Bassae cursori abeundi potestas interdicta fuerat. Vesani autem mihi fuit etiam nunc eandem mittere, quandoquidem nonnulla continent, quae legenti non ingrata esse potuerunt; adiunxissem in praesentia et alias literas, sed partem Sparta mea, partem Austriacis quibusdam rescribendo impediebar. Tu etiam celeritatem et familiaritatem in scribendo meam boni consules, ut qui non solum elegantiam linguae Latinae, sed etiam ipsam vernaculae proprietatem pene obliviscor. Sed quemadmodum omni tempore antea ita et nunc animum meum sincerum et non garrula verba erga te exprimere conor atque conabor. Ego Dei beneficio optime valeo et is est adhuc rerum nostrarum status, ut eo simus in praesentia contenti. In publicis variae quidem in dies accidunt mutationes, sed quorum non semper plena cognitio haberi potest. Persica bella, quae aliquandiu ad pacem inclinabant, nunc magis recrudescere videntur et quod antea inter Georgianos gestum (prout ex superioribus attingeram literis) id ad unanimem harum gentium erga Turcas conspirationem irritum factum esse audio cum non mediocri vindicta. Moldavis novus mittetur hinc weiwoda priore detruso. — Graecis quoque hic Constantinopoli alius datur patriarcha, ita haec adultera generatio amat mutationes et paulatim omne ad suum beneplacitum transmutat. Dominus custodiat nostras regiones a similibus reformationibus, quibus nonnulli fere sponte iuga praebent, quales sunt Valachii, Moldavii et Transilvani, hosce forsan (quod Deus avertat) subsecuturi Poloni, ut qui etiam paulatim ab horum arbitriis et consultationibus dependere discunt. Verum haec illi viderent et nos quoque interea ad ardentem vicinum parietem attenti simus. Audio Polonos in bellis hisce Moscovitis adhuc fuisse superiores. Quid ex decreta illa caesaris ad Moschoviam legatione futurum sit, quaeso, me doceas, nihil enim nuper de his scripsisti, quemadmodum et de aliis perpauca, denique nec quid in electorum conventu Mechelburgi (!) actum nec qualis illa sit concordiae tractatio in religionis statu. Dominus nos singulos doceat et ad veram concordiam perducat. Bene et felicissime vale, in Christo charissime et observandissime, et me, quod facis, ama. Datae Constantinopoli 9. Decembris anno Domini 1579. Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz a Budowa.

Dle opisu v diplomatáři archivu mus. v Praze: „Ex autographo Collectionis leterariae Cerronianae. Brunae.“ Český překlad v Č. Č. M. 1877. str. 593—594.

6. V. Budovec Davidu Chytraeovi:

Děkuje za poslanou Oratio, chválí ji a doplňuje své zprávy o církvi řecko-východní, vytýká jí zejména malou péči o vzdělání a zanedbávání písma. O Armenech, o Damašku, o Egyptě, o Kahýře, o Tatařích a kmenech kavkazských.

Cařihrad 1580 červenec 4.

Clarissimo et doctissimo viro domino Davidi Chytraeo, sacrae theologiae et optimarum artium doctori et academiae Rostokiensis primario professori, domino praeceptori suo observandissimo.

S. clarissime vir et praeceptor observandissime! Literae tuae 16 Martii scriptae mihi 23 Iunii redditae sunt, quae etiam tanto mihi suaviores caeteris, quo a te, tali viro, profectae sunt. Posteriores autem meas, quas 9 Martii hic datas Monavii nostri literis incluseram, procul dubio etiam iam accepisti. Pro Oratione illa tua de statu ecclesiarum mihi missa omnis generis ago gratias; quam cum diligentius una cum quibusdam amicis meis evolvam, mirum, quantopere ipsius lectio nobis dulcescat. Sic enim statuito te in illa conscribenda singulari aliqua sorte incidisse in viros probos et veraces, qui nihil temere narrarunt, quod non omnis **αὐτόπτης** aequus censor, qui haec loca cum iudicio aliquo contemplarit, idem affirmare audeat, nisi si quis perperam curiosulus censor vel variabiles et infinitos ritus hic omissos queritet vel de numero ecclesiarum et ruinis urbium (quorum etiam, quantum ex peritioribus hic audio, recte meministi) ex sua solius opinione contendat. De purgatorio non solum hodiernae ecclesiae Graecae nullam faciunt mentionem, sed inter caetera hoc ut plurimum a Romanis dissentiunt, affirmantes non sine summa impietate et scandalis haec dici posse. Lectionem librorum philosophicorum olim Graecis interdictam crediderim, nunc vero in hoc depravato Graeciae statu, cum et philosophiae et theologiae studia barbarica quadam et secura ignorantia sepulta iaceant, in philosophicis tamen evolvendis ii, qui aliquo ingenio valent, plus industrii quam in theologicis videntur; et inprimis sane bibliorum sacrorum maximus hic est neglectus nec usquam aliquid ex bibliis vernacula lingua reperitur. Ac ut aliquid his puerile addam, sub primo Constantinopolin adventu cum viderem Graecos monachos et alios ecclesiasticos, imo plerosque etiam ex vulgo comam quandam oblongam in occipite gestare, venit mihi in mentem, hos homines vere reliquias esse eorum Graecorum, quibus s. Paulus de decoro scribendo comam capitis disuasit, adeo ut haec unica exterior res mihi argumento fuerit, eos non solum non evolvere sacras literas, sed plerasque maiorum suorum superstitiones tanquam per manus acceptas inepte et sine iudicio imitari, qui si in istis leviusculis exterioribus et quae facile sine ullius offendiculo tolli poterant, contra mandatum seu iudicium apostolicum labuntur, qualis de reliquis futura est opinio. Sed haec ego fortasse minus hic commode.

Armeniorum patriarcha Constantinopoli residet[32]) et horum ecclesiae, eo quod populum in sacrorum administratione lingua vernacula docent, aequiores esse Graecis videntur, nisi quod, uti diversitate rituum, ita inepta quadam disputatione cum Graecis contendant, Salvatorem nostrum nec vere comedisse aut bibisse, multo minus digessisse, in quo fortasse reliquias Eutychianae doctrinae hic videre licet. An Pretegiani [33]) patriarchae, quem Turcae Hebesch fortasse ab Abissinorum nomine vocant, suam confirmationem ab Alexandrino acccipiant, nondum hic cognovi, imo Constantinopolitani Graeci aiunt eos magis Romanis quam Graecis ritibus addictos. Urbe Damasco in toto Oriente fere nihil amoenius et fertilius, passim ex multis cognovi. Alcarium [34]) nec magnitudine neque populi frequentia superare Constantinopolin aut Luteciam Parisiorum (quae etiam meo iudicio non minor est Constantinopoli, populosior certe) ex multorum et sermonibus et literis, qui haec loca viderunt, cognoscere soleo. Aiunt in Egypto extare quasdam ruinas quarundam cavernarum frumentariarum, quas adhuc hodie Turcae Josepho tribuunt. Et hac quidem occasione tuae Orationis, quam ego optarem omnibus in haec orientalia loca profecturis tanquam filum Ariadneum in hoc hodierno Graeciae labirintho sibi quam commendantissimam habere, gratam tibi fuisse Persicorum regum seriem a me missam gaudeo. De Tartaricis etiam volente Deo aliquid mittam, et uti puto, exquisitius, etiamsi in aulam Tartarici imperatoris per nostros mercatores mihi scribendum esset. De Georgianis[35]) haec accipe. Cum nuper, uti scripseram, duo isti principes huc ad sultanum perfugissent et illustrissimum dominum oratorem caesareum per suos homines salutassent, placuit domino oratori eosdem per me resalutare ac quemadmodum ipsi diligenter de Germaniae statu, ita ego de Georgianiae ipsorum inquirebam. Comperi autem eos illa loca veteris Iberiae incolere et provinciam diversis principibus sine summo aliquo capite parere, quorum plerique ritibus et opinionibus ab aliis diversi, licet suos episcopos, ubi ipsi volunt, complures et unum generalem catholicon habeant, qui licet orientalium ecclesiarum patriarchae Byzantino primatum tribuat et se Graecam religionem sequi affirmet, non tamen ulli ipsius iurisdictioni aut reformationi subicitur quemadmodum et Thiurty [36]), Mesopotamiae incolae, olim liberi, nunc Turcico iugo subiecti, consimili forma suos habere dicuntur episcopos. Et haec, quae de Georgiania scribo,

---

[32]) Sultan Mohammed II. (1451—1481) povolal armenského arcibiskupa z Brussy do Cařihradu a jmenoval jej patriarchou. Helmolt, Weltgeschichte V. Bd., str. 138.

[33]) Nejspíše míněn zde pověstný kněz Jan, jehož říše kladena byla do střední Afriky. Dav. Chytraeus ve své Oratio (vyd. 1580), str. 25 praví, že domorodci jej jmenují Belulgian, z toho prý evropská zkomolenina Pretegian nebo Priester Johann.

[34]) Kahýra.

[35]) Viz pozn. 20.

[36]) Snad chybně čteno místo Churdi = Kurdové.

ex duobus istis principibus cognovi, quorum alterum in apostasiam hic prolapsum, alterum in patriam remissum et in itinere veneno sublatum cognovisti. De potentia quidem Georgianiae multa illi, sed quibus non per omnia assentire volui, gentem tamen bellicosam esse ipsi Turcae fatentur et eventus nostro tempore comprobavit. Nam quae de clade Turcarum anni superioris in confinio Iberiae et Armeniae scribis, ea ita evenisse verissimum est, sed non tantopere uti fortasse remotiores narrant. Cum enim 40 triremes contra has et vicinas Colchidenses et Minglerianas atque Circassas, qui etiam sua quaedam capita habere dicuntur, missae essent et nonnulli horum domiti et castellum quoddam in flumine Fessa[37]) aedificatum et ab eo ita cognominatum esset, praefectus maris partim ratus tunc a se satis gestum, partim ad apparatum classis Hispanicae contra Lusitanos Constantinopolin rediit et brevi post de ruina castelli sui et non mediocri suorum caede cognovit, quae qualis fuerit, mihi certo non constat et alioquin in numero libenter errare homines consueverunt. Hoc mense Maio elapso, 11 triremes et 5 minores naves in eadem loca mittuntur. Ex Persico bello Mustapha est revocatus substituto in eius locum Sinano, qui anno 72 Hispanis Golatam[38]) eripuerat. Tu Argyron fortasse pro Arsrum[39]) nominas, quae civitas est metropolis Assyriae et ab ea hodie tanti fatum (sic!) a parte Assyria cognominatur,[40]) a qua munitio ista Kars orientem versus, octo dierum itinere distare dicitur. Bella Persica in confiniis Assyriae et Mediae geruntur, ubi Tiflis et Taurio[41]) urbes sitae sunt, et videntur Turcae his bellis nimium iam esse satiati et nonnulla de subsecutura pace spargunt, praecipue cum nostra confinia nunc non nihil inquietiora fuerint, quae ipsi, si modo commode fieri posset, libentius quam alia loca turbarent. Deum oro, ut quemadmodum ecclesiae suae sinceritatem, ita authoritatem et concordiam principum Christianorum, qui sunt pars ecclesiae, tueatur, ut non modo immotam Dei veritatem contra blasphemias mali verbo Dei tueri, sed etiam concreditum sibi gladium non frustra contra huius hostis temeritatem gerere queant. Bene et felicissime vale et festinationi ignosce. Datae Constantinopoli 4 Iulii anno MDLXXX.

Tui observantissimus

Wencesl.[aus] Budowez.

Opis v Paříži, Bibliothèque Sainte-Geneviève Viz Ch. Kohler, Catalogue des manuscrits de la bibl. Sainte-Geneviève II., str. 44 rkp. č, 1458 f 8^a—11^a. Více viz v předmluvě.

---

[37]) Snad Phasis, nyn. Rion, který při 42° s. š. se vlévá do Černého Moře.

[38]) Goletta, město tunisské, východně od hl. města Tunisu.

[39]) Erzerum v Armenii?

[40]) Opis mně z Paříže poslaný je v těchto místech asi nesprávný, správnou emendaci je tu těžko učiniti.

[41]) Snad Tauris = Täbris ve vých. Armenii (perské).

7. V. Budovec D. Chytraeovi:

Budovec dostal Oratio Chytraeovu z r. 1580 a je velice překvapen, že v ní nalezl otištěn svůj dopis, poslaný Chytraeovi 9. října 1579. O knězi Janovi, o Armenech, o Tatařích, o kmenech kavkazských, vše jako doplňky k dřívějším dopisům.

Cařihrad 1581 leden 14.

Clarissimo et doctissimo viro, domino Davidi Chytraeo, sacrae theologiae et optimarum artium in academia Rostokiensi doctori et professori primario, domino praeceptori suo debita observantia colendissimo.

S. D. Clarissime vir et praeceptor debita observantia colendissime! Cum cursor noster, per quem 6 Iulii literas ad te dederam, iterum V. Decembris ad nos Constantinopolim rediisset, primo quoque conspectu inter coetera referre incaepit, se scripta quaedam typis publicata secum ferre, in quibus nonnulla, quae ego hinc ad meos scripseram, contineantur. Quibus sane auditis non potui ego initio non extimescere, ne scilicet a meis domesticis ex praepostero mei amore et praecipiti iudicio aliquid eiusmodi tanquam immaturi fructus editum esset, quandoquidem complura ad eos et celeriori calamo et distractiori (uti fit in simili vocatione) animo scribere consueveram. Itaque prae ceteris omnibus, quae a cursore scire cupiebam, illud scriptum monstrari mihi petii. Qui cum observantissimi praeceptoris Orationem illam nimirum doctissimam tuam et singulari quodam, ut ita dicam, fato ob ecclesiae bonum a te collectam protulisset, tunc ego non tam iam vereri, ne quid minus inconvenientis, quod ego scripseram, editum esset, quam quodam modo suppudefieri chartulas meas tanti viri scriptis inseri; verum quia ita placuit iudicio et amori erga me tuo, mihi hoc pacto calcar ad maiora addere, in eo mihi merito acquiescendum. Agnosco autem meas literas, quas quidem eleganter et sapienter scriptas plane non curo, sincere tamen et veracissime scriptas mihi optime conscius sum, praesertim in his, quae ipsemet ego observaram, ac quin his similia sint, quae alii non vulgares homines referebant, omnino non dubito; in quibus tamen examinandis diligentior ego extitissem, si quae scripseram hunc eventum habitura sperassem quod id ipsum sane nunquam mihi in mentem venit, quanquam certe neque priora investigare contigisset, nisi tu Oratione tua filo nimirum illo Ariadnaeo et occasionem et manum praebuisses. [42])

De Africanis[43]) et praesertim praecioso illo Iohanne, quem Turcae Hebesch nominant, etiam occasionibus oblatis inquisivi, et his diebus patriarcham Antiochenum, nomine Michaelem, senem pene 80, conveni.

---

[42]) Historia rerum a Poloniae rege gestarum (viz o ní předml.) nemá tohoto prvního odstavce.

[43]) Tento odstavec má Historia na jiném místě, teprve za odstavcem počínajícím slovy „De Tartaribus".

qui a horum locorum praeside ob denegatam sibi quandam pecuniae summam loco extrusus suo, huc ad imperatorem de his conquesturus profugit, hic querenti mihi de illis Aetyopibus aiebat, se eorum complures in Asia vidisse, et esse plurimas inter eos sectas, duplicem tamen prae caeteris magis notabilem, quarum altera suae cohorti in fronte solo tria signa inurit cum inscriptione ‚spiritu et igne' retenuta etiam circuncisione, altera uno signo in fronte et duobus in utraque faciei maxilla cum inscriptione ‚Patris, Filii et Spiritus Sancti' suos notat et circuncisionem non usurpat, ob quod etiam maiora cum reliquis Asiaticis christianis commercia ipsis esse. An [44]) vero Patriarcham suum ex Hierosolimitanis monachis suis approbante Alexandrino eligant, id fieri, quantum ipsi adhuc constaret, negabat, nisi quod elapsis annis antea factitatum sit, ac quia plerique horum circuncisionem retinent, ideo christianos Graecis ecclesiis addictos ab horum consuetudine sese abstrahere, tantum abesse, ut Alexandrinus patriarcha simili confirmatione illorum erroribus patrocinari velit.[44]) De magnitudine et finibus imperii ac politia ipsorum nihil referre potuit, imo Turcarum imperio (quos tamen praeter Egyptum et illud usque ad fretum Herculeum litus maritimum nihil aliud in latissimis Africae terris possidere certissime constat) subesse existimabat et quae ego illi ex tua oratione recensebam, non sine admiratione audiebat. Sed haec est orientalis ecclesiae hodierna conditio, ut non modo in externis indagandis, sed etiam in propriis domesticis cognoscendis quam negligentissimi reperiantur. Nostrorum enim occidentalium et multo minus septentrionalium excepta Italia, quam et vicinitas et sedes Romani pontificis et Venetorum navigationes notiorem reddunt, plane ignari sunt et oblatis inquirendi occasionibus, nisi quis sua sponte aliquid eis dicat, ipsimet non inquirunt, adeo ut merito antea dixerim, te nostris in terris singulari aliquo casu ob ecclesiae bonum in tam praeclaros incidisse relatores, quamquam non mirum, te scilicet examinatore existente.

Armeniorum ecclesias, quorum patriarcha hic residet, etiam diligentius nunc inspexi, quibus et ordines ecclesiastici et ritus a Graecis non multum dissimiles, nisi quod in lingua vernacula, quam tamen non omnes et praesertim hic Constantinopoli nati intelligunt. Romanae ecclesiae se per omnia addictos patriarcha horum mihi dicebat, forsitan in gratiam nostram locutus, existimans nos esse Romanos, cum tamen et sacramenta cum Graecis communia habeant, ad quorum communionem nisi in morbis constituti rarissimi sunt, qui accedant, contenti pane illo non consecrato, quoniam sicuti Graeci et Moschovitae ac reliqui populi Graecis ecclesiis addicti post peractam missam omnes promiscue sumunt et hoc pacto a sacramento coenae Domini ut plurimum arcentur, ideo quod non nisi sanctis huius usum concessum dicant; et ideo etiam infantulos statim post baptismum ad communionem, quemadmodum et in plerisque Bohe-

[44]) Celé toto místo v „Historia . . ." schází.

miae locis, deferunt. Dissensionis causam a Graecis non aliam praetendunt quam festorum quorundam solennium diversis temporibus celebrationem, Graeci vero ipsis Eutychismum obiciunt, id quod ipse repperi, dum passim omnes promiscue veluti katecheticum quoddam in ore habent, Christum cum in terris esset, nec comedisse nec vere bibisse, multo minus, quod non sine peccato dici queat, digessisse. Huic errori Arianorum blasphemiae occasionem fortassis ipsis praebuerunt, ut peccantibus illis in defectu, hi in excessu personae Christi lapsi sint; et his peritiores et pios quosdam maiores horum mederi voluisse, argumento sunt verba illa symbolo Niceno ab illis addita, uti in fine libelli tui meministi. Conciones ipsis penitus nullae, sed in harum locum chronica quaedam maiorum suorum, idque non nisi diebus solennibus legunt et deinde praecipuos demortuos benefactores suos tam ethnicos quam christianos nominatim recensent orando pro his Deum, ad quem populus subinde alta voce responsitat: Aswasor[45]) mihok, id est: Deus misereatur. Ceremoniarum omnium, quae multae et infinitae, quarum maximam partem a Graecis, nonnullam a Turcis (ut qui quoque templa ingressuri calceos exuunt et terram per intervalla exosculantur) acceperunt; tollerabillima et pulcherrima haec visa, quod post lectam missam invicem sibi oscula praebent. Quae maiores ipsorum procul dubio ex Paulinis salutationibus, et illa peramabili Pauli Miletana Ephesianis facta valedictione erexerunt,[46]) adeo ut haec coeremonia facile sinceram antiquitatem redoleat, cum e contra reliqua pleraque superstitiosam et. propriae opinionis extra et contra verbum Dei novitatem contineant in dies in peius, uti fit in humanis, degenerantem. Unde nostrae occidentales ecclesiae merito Domino nostro ardentius gratias agere debent, quod[47]) salutem nostram in sola sua misericordia et unico Christi merito consistentem per verbi sui praedicationem inter nos revelet et verissimam atque unicam coeremoniarum omnium formam per vitae nostrae in Christo novitatem praescribat, volens a nobis in spiritu et veritate coli et adorari; quam sane doctrinam cum Oriens ab ipsis apostolis imo ab ipso aeterno Salvatore didicerit eandemque traditionibus suis polluerit et pollutae poenam dederit, adeo, ut in reliquiis missae suae nimium vera messis Domini lateat. Eo attentius et nobis Europiacis cogitandum, ne Occidens noster suum cum poena occasum nobis aliquando (quod Dominus avertat) conciliet, quandoquidem Dominus Orienti, prisco nimirum illo summarum in terris suarum illustri domicilio, non pepercit.

Nam certe sicuti inter homines dona Dei minus conspicua sunt, ita etiam in ipsa terra maledictio quaedam respondens prophetarum vaticiniis cernitur. Arabia felix auri olim fertilissima nunc nihil minus quam aurum

---

[45]) Historia má „aswason".

[46]) Viz o tom Skutkové Ap. XX 17—38; k tomuto místu vztahuje se zvláště v. 37.

[47]) Od slova ‚quod' až k slovu ‚permissa' v Historii schází.

proferre dicitur; Babilonia primarum monarchiarum illustrissima sedes, sua desolatione et praecipue sterilitate non tam hominibus quam bestiis habitationem praebet. Superbam olim Egyptum, in cuius superbientem splendorem Esaias propheta iubente Deo sese denudavit et sua nuditate eiusdem adumbravit,[48]) nunc eandem verissime ostentare audio, exceptis quibusdam pyramidibus incomparabilis operis, quae et priscae veritatis et hodierni status instar chronicorum imperito et incredulo populo testes et praecones sunt, quemadmodum et alia omnium pene imperiorum monumenta. Sic et Judaica olim vasa a Babiloniis hoc consilio a Deo fortassis conservari permissa.[47]) Sic hodie in Egypto reliquiae cavernarum Josephi, quae ab ipso tempore famis hinc inde ad custodiendum regium frumentum erectae erant, conspici dicuntur et ab ipsis Turcis Isuph begamber hambarus, id est Josephi prophetae frumentariae cistae appellantur, quod ex multis tam Turcis quam christianis cognovi, et in quarum quibusdam adhuc hodie imperatoris frumentum asservatur. Sed haec non sunt huius loci, in Orientis tamen commiserationem nescio quomodo delabendo, in haec quoque prolapsus sum.

De Tartaricis, uti voluisti, diligenter inquisivi[49]) et a tribus diversis autoribus nomina Tartaricorum imperatorum consignata accepi, verum penitus inter se discrepantia, quae dum nullam sustineant probam et ficta potius ab hominibus lucri cupidis quam vera videantur, tibi tanquam incerta mittere nolui, non intermissurus interea occasionem (si modo per occupationes instante iam discessu abhinc nostro licuerit) ulterius de his inquirendi. Illud scito plerosque Turcarum in ea opinione esse[42]) Tamberlanem (quem ipsi Temir han, id est ferreum regem, vocant) non ex Procopiensibus Tartaris Tauricam Chersonesum incolentibus, sed ex ultima Asiae Tartaria fuisse, cuius posteri adhuc hodie latissimas Asiae terras incolere dicuntur atque tempore Solymanni Turcarum imperatoris unus ex eius aulicis, nomine Siadealy Zeliby, maximam istius imperii partem peragrasse dicitur cuius amplitudinem et fines (secus vero potentiam) longe maiores Turcicis ipse Solymanno recensuisse dicitur, et alioquin vulgata est haec apud Turcas fama; ac, quae scribo, ex sene quodam Turco, cui nos nostraque domus concredita est, accepi, qui ex ipso supranominato Siadealy Zeliby haec se audivisse et mihi et illustrissimo domino oratori constanter affirmabat: Hunc Tartarum Turcae Humaiun vocant, unde fortassis nostri geographi corrupte magnum chanum dixere; audio etiam christianorum varia genera inter ipsos, quemadmodum in toto Oriente conspici. Plura de Tartaricis et praesertim horum genealogia seu serie reperire, uti dixi, non potui, nisi si quid interea cognoscere dabitur, antequam hinc discesserimus. Spero

[48]) Viz Izaiáš kap. XX.

[49]) Za slovem ‚inquisivi' následuje v Historii: sed nomina et seriem Tartaricorum imperatorum certam nondum pervestigare potui. Illud certum est et Turci ipsi testantur (Tamberlanem — od tohoto slova počínaje opět Historia pokračuje jako náš list).

enim volente Deo nos sequenti huius anni vere discessuros, etsi de me hic diutius retinendo nonnulli iampridem cogitarint et adhuc cogitent; verum[50]) ego etiam inter meos post hasce aliquot annorum peregrinationes consuescere cupio et quamvis non senex in aliqua, si fieri poterit, quiete ad mediocria aspirare, secutus Hieremiae prophetae ad Baruchum consilium, hoc praesertim rerum mirifice mutabilium statu;[50]) e mense Augusto et Septembri cum vitae periculo decubui; morbus ex praecipiti quodam catarro in pectus decidente exortus fuit, quod sane genus morbi pleraque orbis loca tunc pervagatum esse literae hinc inde ad legatos, qui hic resident, scriptae testabantur.[50]) Bellum Persicum maiori vi quam unquam antea geritur, licet 4 Augusti nuncius quidam Persicus 8[51]) hominibus comitatus hic comparuerit et spem pacis erigendae annuerit cum promissione subsecuturi brevi magni legati et de pacis conditionibus certi aliquid conclusuri. Unde etiam eidem honores in ingressu regii exhibiti et imperator ad se ipsi postea demonstrandum sedecim millibus hominum comitatus ex una aula sua in aliam transmigravit; quam pompam praecedenti die praecessit inopinata mors Mustaphae Bassae, reversi paulo ante ex bello Persico, cuius generalis dux constitutus erat et ob infeliciores successus Constantinopolim revocatus. Plerique sunt in ea opinione, et puto verum esse, eum venenum hausisse; cum enim in navicula parvula in porta maris quaedam lustrasset et disponeret pertinentia ad imperatoris pompam, subito veluti exanimis ore spumante concidit et sequenti die eadem hora, qua imperator in pompa prodiit, ipse a suis sua cum lugubri pompa ad sepulturam deferebatur. Hic est exitus Mustaphae Bassae, qui Cypram Venetis eripuit et ipsorum praefecto Bragadino ob constantiam in defendenda urbe Fama Augusta[52]) pellem crudelissime contra omnia militaria iura detrahi iussit. Huius locum in Persico bello nunc Sinan Bassa, Goletana expugnatione clarus, sustinet, verum successu fere minus felici, ut qui aliquam exercitus sui partem inter eundum excursiones faciendo in Georgianos amisit, et deinceps ad Persica confinia progressus militem suum ob annonae inopiam in officio retinere non potuit, hoc vero autumno prope urbem Tyflis ad mare Caspium non exiguam cladem suorum passus est; sic et quae Mustapha hosti eripuit, ipse vix tuetur, licet Turcae spargant, se nunc auxiliis Tartaricis Persas aliquo modo ultos esse, quod, si verum est, suis inotescet temporibus, quae forsitan alia, quod optandum, sunt allatura, modo ne nostri Europiaci cum securiores erga hunc potentissimum hostem tum inquietiores in pro-

---

[50]) Část od slova ‚verum' až po slovo ‚statu' v Historii schází; část od slova ‚mense Augusto' až ‚testabantur' položena v Historii na konec jako poslední odstavec, za slovem ‚testabantur' následuje hned podpis bez data; o Baruchovi viz Jeremiáš kap. 36.

[51]) Tak má Historia; můj opis pař. má ‚et', nepochybně mylně.

[52]) Historia má Famaugusta; město samo sluje Famagusta a je na vých. pobřeží Kypru.

priis domesticis reddantur. Et sane Hispanus, cur tantopere iam a triennio et inprimis nunc victor Portugalensium existens de pace aliquot annorum cum Turcis erigenda hic per suum oratorem agat, de eo fortassis attentius nunc quam unquam antea vicinis cogitandum erit.[53]) Sed haec ergo illi ipsi viderint. Perscribitur ad nos, hoc anno elapso varia passim in Germania visa prodigia, in primis vero quale illud sit, quod de puella quadam rustica nomine Maria nata in pago Rosdorf[54]) uno miliari a Melwinga[55]) distante, typis Dantisci[56]) publicatum sit, illustrissimus dominus orator tui observantissimus unice ex te horum locorum vicino cognoscere expetit; aiunt enim hanc, cum mortua esset et ad sepulturam defereretur, iterum revixisse et prolatis quibusdam vaticiniis quinto post die, uti ipsa praedixerat, placite in sella sedendo obdormivisse.

De his inquam a te per literas ad me tuas summopere certior fieri dominus meus expetit et te quam officiosissime salutat. Plura ad te scripturus novi oratoris adventu domini Friderici Breiner,[57]) qui iam urbi nostrae appropinquat, impedior. Bene ergo et felicissime vale, vir clarissime et praeceptor observande, et me, quod facis, ama. Datae Constantinopoli, 14 Jan. 81.

Tui observantissimus

Venceslaus Budowitz a Budova.

Opis v Paříži, v Bibliothèque Sainte-Geneviève Ms. 1458 fol. 255—260.

8. *Th. Beza V. Budovcovi:*

Mluvil s bratřími Čejky; ti mu ukázali list Budovcův, v němž zmínka Budovcova o starém přátelství s Bezou. Omlouvá se, proč dlouho nepsal. O nástrahách vévody savojského proti Ženevě, která však jimi újmy netrpí. O svém stáří.

Ženeva 1584 květen 29.

Salutem mihi tuo nomine plurimam hodie nunciarunt, generosissime domine, nobilissime et verende, duo fratres Czeyka[58]) et tuas etiam literas ostenderunt, in quibus veteris amicitiae nostrae memoriam renovas facta etiam literarum mentione, quas ad me Byzantio usque dedisti. Quare hanc oblatam mihi occasionem testificandae tibi vicissim meae in te observantiae minime mihi praetermittendam putavi.

Magnam igitur tibi gratiam habeo de hac tua in me benevolentia tibique persuasum esse velim nunquam esse me commissum, ut ullum in me officium desideres. Quominus autem humanissimis illis tuis literis

---

[53]) Za slovem ‚erit' má Historia odstavec počínající slovy ‚De Tartaribus'.

[54]) Míní se tu snad Rossdorf v kraji Magdeburském, ale možná take v Durynském Lese; tam je nedaleko město Mellingen.

[55]) Mellingen v Durynském Lese?

[56]) Dantiscum = Gdansk.

[57]) O něm viz Jireček l. c. str. 598.

[58]) Čejkové z Olbramovic, nedovedl jsem určiti kteří bratři se zde míní.

responderim, illud unum obstitit, quod hominem nancisci nunquam potuerim tam procul proficiscentem, cui meas committerem. De rebus nostris: etsi multis insidiis ac vi etiam aperta anno superiore a vicino principe malis uso consultoribus haec civitas appetita,[59]) eadem tamen est et manet Geneva, imo etiam auctior et frequentior, quam cum hic esses, idque profecto singulari Dei optimi maximi beneficio pro nostra salute sic excubantis, ut infinita domi et foris certissima pericula eodem pene momento et nobis intentari senserimus et animadversa evaserimus.

Ego eiusdem gratia hactenus experior ingravescentis aetatis incommoda, ut tamen munere meo adhuc defungi aliquatenus possim. At tu me, vir amicissime, precibus tuis adiuva, ut, quod mihi superest curriculi mei spatium, inoffenso cursu conficiam et per tot tempestates, quibus etiam privatim per eos, quos minime oportuit, vexari non desino, in illum optatissimum portum appellam. Galliarum ecclesiae pacem habent, fortes adhuc et constantes vel inducias potius, quales minimum suis in hac vita cum huius saeculi civibus concedit Dominus, cui vivimus et morimur. Bene vale, mi generosissime domine, et nos, quod facis, ama. Dominus Jesus tibi tuisque institutis omnibus quam cumulatissime benedicat. Geneva, 19 Mai ex vetere nostro calendario 1584.

Tuus Beza.

Koncept v městské knihovně v Bernu,

9. *D. Chytraeus Václavu Budovcovi:*

Má předtuchu blízké smrti, vydal také nedávno spis o životě a smrti. Přeje si, aby mu Budovec vypsal příčiny pádu Jeremiáše, patriarchy byzantského. O poměrech belgicko-hollandských. Chvála knihy Iusta Lipsia De constantia.

Rostok 1584 srpen 18.

S. D. Nobilis et ornatissime domine, amice colende **ὅσον ἔαρ χειμῶνος, ὅσον μᾶλον βραβύλοιο ἅδιον**, tanto mihi iucundiores et dulciores multis aliis litterae tuae fuerunt, quae animo et corpore te recte valere et beatam illam **εὐσέβειαν μετὰ αὐταρκείας** toto pectore complexum esse et religiose colere testantur. Ego etiam utcunque valeo, sed quotidie **προδρόμους καὶ προαγγέλους** adventantis mortis excipio, quae non procul abesse potest; itaque erigere animum ad Dei et coelestis ecclesiae **πολίτευμα** conor et Nazianensi precatione **θυμ' ἔβλεψον ἄνω χθονίων ἐπιλήθεο πάντων** me ipsum subinde exitare eoque consilio praecipua doctrinae De vita et morte capita proximis annis in schola tradidi ac edidi, quae vidisse te iam existimo.[60])

---

[59]) Narážka na pokusy vévody savojského, zmocniti se Ženev r.

[60]) Chytraeus tu mluví o vlastním spise De morte et vita aeterna, který vyšel r. 1581 ve Wittenberce. Význačné na něm je, že v této době theologických polemik jím proniká ton hluboké ale i snášenlivé zbožnosti, která z boje a divokých hádek theologických uchyluje se k Písmu a Kristu. Viz o něm i Krabbe, D. Chytraeus, str. 376 sl.

Hieremiae Byzantini vicem[61]) ex animo doleo, te oro, ut causam seu πρόφασιν tantae tyrannidis adversus ipsum institutae exploratam mecum communices; Belgicae tragoediae totos iam 18 annos actae catastrophen instare arbitror, tamentsi fulcire ruinas labentis reipublicae Hollandi et Selandi electo gubernatore Mauritio, principis Uraniae filio, nituntur. Legisti, credo, eruditissimos et gravissimos Iusti Lipsii De constantia[62]) libros, quibus consolari Belgas in hac fatali calamitate conatur, si non vidisti, cura, ut habeas. Nihil legi sapientius et nervosius in hoc argumento aliquot seculis scriptum. Bene et feliciter vale et per hunc civem nostrum statim huc rediturum responde. Rostochii, die assumptionis Mariae anno 1584.

Davidis . . . Chytraei Epistolae str. 570.

10. *V. Budovec Petru Vokovi z Rožmberka*:

O štěpech z císařské zahrady, jež mají býti Petru Vokovi zaslány a o dvořácích. Arcikníže Ferdinand přijede do Prahy; dlí tam moskevské poselství.

Praha 1585 duben 11.

Službu svú vždycky povolnú a poslušnú vzkazuji VMti, vysoce urozený pane, pane mně laskavě a milostivě příznivý, zdraví a všeho požehnání božského VMti ústavně na pánu Bohu žádati nepřestávám. Psaní, které ste mi strany těch štípků učiniti ráčili, to jest mi dodáno a tak hned sem k císařskému zahradníku spolu s těmi, kderé ste vyslati ráčili, došel a to za odpověď dostal, že ti štípkové teprve po velikonoci se odkrejvati budou, protož k tomu času abyšte někoho na kočím vypraviti ráčili, že mu je vydá i o ně se s ním smluví. Z komory strany těch dvořáků nemohu žádnou odpovědi dostati, a to proto, že pan president[63]) ještě z Slíska nepřijel. JMCská hned po hodech ráčí sem k sobě do Prahy očekávati JMti arciknížete Ferdinanda. Mozkevský poselství zde jest a pro nic jiného sem nepřijelo, nežli aby jeho pán s naším císařem to první dobré přátelství obnovil. S tím VMti v ochranu věčnýho Syna Božího poručena činím. Dáno v Praze ve čtvrtek po smrtedlný neděli létha etc. 85.

VMti dědičný sluha

Václav Budovec z Budova.

---

[61]) Byl tehdy sesazen, ale po 3 letech opět dosazen na svůj stolec.

[62]) Iustus Lipsius, proslulý filolog a kritik, při tom katolický theolog (* 1547 † 1606), který dlouho projevoval sympathie k protestantismu, působil nějakou dobu na protestantských universitách, ale na konec se vrátil úplně do lůna církve katolické. Výše uvedený spis De constantia vyšel r. 1584 v Antverpách; Lipsius v něm snaží se zásady stoické přizpůsobiti křesťanství. Budovec velice chválí tento spis také v předmluvě k prvnímu spracování Antialkoranu z r. 1593 (viz program gymnasia v Žitné ul. r. 1906, str. 12), ale později, když uslyšel o Lipsiově smíru s církví katolickou, vyjadřuje se o něm nepříznivě (dopis z 22./1. 1612).

[63]) Ladislav z Lobkovic na Zbiroze (v l. 1582—1586).

[Adressa:] Vysoce urozenému pánu, panu Petru Wogkovi z Rozemberga a na Bechyni etc., JMti císaře římského komorníku, pánu mně laskavě a milostivě příznivému k dodání.

Orig. vlastnor. (až na adressu) v arch. třeboňském, Historica No. 5310.; sekrét v červeném vosku, v papír otištěný, zachován.

11 *V. Budovec Petru Vokovi z Rožmberka:*

Kšaft Marty Krajířové, vdovy po Adamu z Krajku, nebyl ještě čten. Proskakují řeči, že se toho dědictví ujme neočekávaný dědic. Panu Kinskému hrozí ztráta hrdla pro násilí, spáchané na paní z Hřízele. O porážce nepřemožitelné armády španělské se u dvora mlčí. V Polsku a Slezsku zuří mor. Trhová smlouva o Nový Hrad není dosud zapsána do desk zemských.

Praha 1588 říjen 13.

Službu svú vždycky povolnú a poslušnú vzkazuji VMi s vinšováním od pána Boha všech nejlepších věcí, vysoce urozený pane, pane mně milostivě a laskavě příznivý.

Při tom VMti oznamuji, že kšaft nebožky paní Marty Krajířovy ještě čten a vyhlášen není a jest se obávati, aby nenadálej dědic toho dědictví se ujímati nechtěl, tak jakž lecakýs zde řeči proskakují.[64]) Ale co by s t(ho bejti chtělo, brzo se vyjeví.

Zde v Praze mezi obyvateli království Českého při soudu zemském málo co potěšeného slyšeti, nýbrž že věčím díle vo čest a vo hrdlo činiti mají; mezi jinejmi nyní se slyší, pan Jan Chynskej s ňákou paní z Hřízele[65]) jsa od ní obviněn z moci, že by císaři v pokutu hrdla a statku upadnouti měl. V pravdě jest ta pře nebezpečná a nepřál bych panu Chynskému takového neštěstí.

O porážce armády krále hišpánského velmi zde při dvoře ticho, ale však vědomo jest, že král hišpánskej přes padesáte šifuov ztratil a královna englitská toliko šest, pročež jest se obávati, aby se nějaká proměna v Niderlandu nestala.

V říši tak tolikéž knížata říšská svý reithary a lid pěší mustrují. V Polště pak a v Slízku pán Buoh mustrunk skrze morovou ránu drží, a tak jest se obávati, abychom obojí ranou boží jakž morem, tak i válkou navštíveni nebyli, nebo i o Turku prosléchati, že by na pomezích uherskejch silně ležeti měl. Pán Bůh račiž nám za dnuov našich pokoj dáti a předně pak tím pokojem obdařiti v Kristu, kderý všecken lidskej rozum převyšuje a chrání našich srdcí a smyslů, kderémužto pánu Bohu našemu samému mocnému a moudrému VMt se vším domovem VMti jeho chranu ustavičně poručena činím. Datum v Praze 13 Octobris anno 88.

VMti poslušný a dědičný sluha

Václav Budovec z Budova.[66])

---

[64]) O tom viz M. Dvořák jun., Process Jiř. z Lobkovic v Čes. Čas. Hist. II. 283.

[65]) Snad Hýzrle?

[66]) V or.: WB Zbudowa.

Při tom VMti oznamuji, že k tomu ještě přivésti nemohu, aby má smlouva trhová o Novej Hrad[67]) ve dsky zemské vešla, a tak s těžkostí co peněz k svatému Havlu dostanu, v čemž v pravdě velikou lítost nesu, že v tom VMti sloužiti nyní nemohu.

[Adressa:] Vysoce urozenému pánu, panu Petrovi Vokhovi z Rožmbergka a na Bechyni, JMti císaře římského komorníku, pánu mně milostivě a laskavě příznivému, JMti k vlastnímu dodání.

Orig. vlastnor. (až na adressu) v archivu třeboňském, Historica No 5461; zachovaný v papír vtištěný sekrét p. Budovcův.

12. *V. Budovec Janu Jiřímu ze Švamberka:*

Nemůže Janu Jiřímu ze Švamberka půjčiti žádanou sumu a naopak prosí, aby mu zaplatil starý dluh nebo aspoň úrok.

Praha 1594 říjen 23.

Službu svou VMti s vinšováním na pánu Bohu všech nejlepších věcí vzkazuji, urozený pane, pane ke mně laskavě příznivý. Psaní VMti, kteréž mi činiti ráčíthe strany puojčky peněz, i co v sobě dáleji obsahuje, sem poroz uměl; i v pravdě VMti oznamuji, že sem na to obzvláštní pamět měl, pokudž bych k jaké summě od věřitelův svejch přijíti mohl, abych VMti při tomto časi svatém Havle ní fedrovati a zapuojčiti mohl, ale nemohše ne tak k jistině, ale ani k ourokům od žádného přijíti, žádosti VMti, již bych jí vskutku rád naplnil,[68]) na tento čas vykonati nemohu, aniž k svatýmu Jiří mezi touto rozmíškou není mi možné, nač v jistotě VMti bezpečiti; odkud bych k jakejm penězům přijíti měl, věděti nemohu, nebo i při dvoře služba naše se nám ničemně platí. A poněvadž já pak peněz sám potřebuji, VMti žádám, že mne tu summu, kterouž mi povinní bejti ráčíte, složiti poručiti ráčíte, pakli by při tomto časi svatém Havle VMti obtížné bylo jistinu složiti, věřím, že mi ourok, jak svatojiřskej zadržalej, tak tento svatohavelskej složiti a při naschválním poslu odeslati poručiti ráčíthe. A s tím milost Boží rač bejti s námi se všemi. Datum v Praze v neděli po památce svatého Lukáše léta etc. 94.

Václav Budovec z Budova;
JMCské rada a nejvyšší berník královstvi Českého.

[Adressa:] Urozenému pánu, panu Janovi Jiřímu z Švannbergka a na Ronšpergku, Boru a Vorlíku, JMti císaře Římského, Uherského a Českého krále radě, pánu ke mně laskavě příznivému JMti.[69])

Orig. v archivu třeboňském. Registratura rodiny pp. Budovců z Budova. Úpisy dlužní 1547—1613. Sekrét chybí.

---

[67]) Byl podle všeho prodán Mikuláši z Lobkovic na Zbiroze.

[68]) Následuje škrtnuté „vy".

[69]) Vše toto psáno písařem.

13. *V. Budovec Albrechtu Pětipeskému:*

Oznamuje, že byl od nejvyšších úředníků k němu vyslán, aby v Hustopeči učinil pořádek, že však v Litomyšli byl zadržen ouplavicí.

Litomyšl 1595.

Mein ganz willige Dienst neben Wünschung von Gott dem Herrn aller glückseligen und ewigen Wohlfahrt zuvor, freundlicher vielgeliebter und hochvertrauter Herr Schwager.

Ich thu dem Herrn Schwager zu wissen, dass ich aus Befehlich Ihr Kais. Mt. und Ihrer Gnad. der obristen Landofficierer des Königreichs Böheimb (neben den zuvor verordneten Commissarien) auch itzo verordnet bin. Und obwohl ich mich nit wenig entschuldiget wegen meiner, wie auch wohl bewusst, allerlei Geschäften, iedoch in Betrachtung dessen, damit ja einmal mit Gottes Hilfe diesem langwierigen und unlöblichen wegen der Behebung Aufzug möchte geholfen werden und eine löbliche, ritterliche, edeliche und standhafte ganze Gesellschaft möchte auch endlichen aus diesem Labyrinth und wir, die Ständen, aus mehrern unnöthigen Unkosten kommen, hab ich den Weg fort fur mich genommen. Aber wie ich gen Leitomyschl kam, da bekame ich das Durchlaufen, welches mich dermassen reiszt, plagt und schwächt, dass ich was langsamer hab fahren müssen, sonsten wäre ich gestern zu euch kommen; aber wegen meiner Gesundheit muss ich allhier heut verbleiben, damit ich Arzneien von hinnen mit mir gen Hustopeč oder Auspitz nehme. Dann, soll ich ja krank sein, das Gott genädlich ferner behüte, so will ich lieber bei euch mich heilen, da ich darbei etwas verrichten und mehre löbliche Gesellschaft befinden könnte, als dass ich allhier länger verharren solle. Bin also willens, wills Gott, morgen zu euch mit Geld und andern Befehlichen zu kommen.[70])

Hiemit Gott befohlen. Datum eilends, nebo má ouplavice třikráte mne ode psaní zahnala. Datum am Montag (sic) A° 95.

Wentzl Budowetz von Budowa.

[Tergo:] Urozenému a statečnému rytíři, panu Albrechtovi Pětipeskýmu z Chýš a z Egberku na [Blahosticích[71]] v Hustopečích, panu příteli mému zvláště milému.

[Jinou rukou připsáno:] Od p. komisaře k nám do Hustopeče vyslaného.

Originál vlastnoruční silně vybledlý, sotva čitelný ve sbírce autografů místodržitelského rady Frt. Párise v Praze. Na rubu dole pozd. přípisek: N° 659 A.

[70]) Určitý případ, jehož se celý list týká, zjistiti se mi nepodařilo. Sněmy české, díl IX. o tom nic neobsahují.

[71]) Písmo tu úplně vybledlé, nečitelné.

14. *V. Budovec Amandu Polanovi z Polansdorfu:*

Bitva u Jagru (26. října 1596). Smrt nejv. purkrabího Adama z Hradce. Psaní budiž ukázáno Grynaeovi. Opět o bitvě u Jagru. Doporučuje Davida Střelu z Rokyc jemu i Grynaeovi.

1596 listopad 25.

S. D. Doctissime vir, amice sincerae [fidei]. [72]) Non dubito, quin mireris, me ad t[uas literas] plenas summae erga me benevolent[iae non res]pondisse. Ego quidem, si ob multipli[ces] meae, uti nosti, vocationis labores me ex[cusare vellem] sicuti et possem, tamen erga tantum viru[m pudet] me excusatione uti; itaque culpam deprecor. [Acce]dit ad haec, quod ea etiam de causa cum re[sponsione] tardaverim, existimans me aliquid laeti ex [patria] ad te perscripturum. Verum non dubit[o, quin fa]ma velox iam pridem de pugna illa ne[fanda et de] utriusque partis fuga ad vos pervenerit. [Non de]erat nobis Dei gratia instructus et cordatus [exercitus] tum ad confligendum tum ad tutandam munitionem illam Agriam. Verum capita quaedam deerant, quae omnia vel tarde vel extra tempus gerenda suscipiebant, unde hi tristes eventus deinde subsecuti. Primo quod obsessae Agriae [73]) et XV insultus hostium fortissime sustinenti suppetias non tulerint, quae sane munitio, in qua noster Trczka Bohemus fuit [74]), diutius adhuc et forsan usque ad adventum exercitus insultus hostis potentissimi sustinuisset, nisi proditione Valonum ultro Turcis in manus tradita esset. Hinc, cum ad pugnam cum Turcis ineundam nostri properarent, tribus quidem diebus continue velicatum et pugnatum est, semper retrocedente hoste, adeo ut ex castris suis exutus fuerit. Verum dum inhiabant nostri praedae, nonnulli Turcarum, non tam confligendi causa, quam perterrefaciendi inermes iam praedatores et praeda onustos, ad eripiendum aliquid ex illa praeda in castra sua reversi sunt.

Quibus occupatus praeda miles adeo tanquam re insperata perterritus, ut subito relicta et praeda et armis abiectis terga dederit, cum tamen vix 500 Turcarum equitum fuerint. Quibus cum Bohemi duce Alberto Pietipeský,[75]) viro pio et orthodoxo et veterano milite et capitaneo, qui mille equites ducebat, fortiter restitissent et huic quoque adiuncti Franci et peditatus noster, Turcarumque magna agmina opem suis istis emissariis ferentia iterum in fugam pulissent, adeo ut et Turcarum imperator Agriam

---

[72]) List f. 105 jest na pravém kraji utržen, slova v závorkách jsou pravděpodobné doplňky.

[73]) Jager, kde byla svedena dne 26. října bitva mezi Turky a vojskem císařským, v níž Turci zvítězili.

[74]) Vilém Trčka z Lípy. Posádka vzdavši se Turkům, vydala i jej. Zemřel v zajetí tureckém.

[75]) Albrecht Pětipeský z Chyš a Egrberka, patrně týž, jemuž adressován dopis č. 13.

usque cum 5000 properaverit et maxima pars exercitus Budam versus, alii usque Albam Graecam[76]) profugerint, iterum spes erat plenae obtinendae victoriae.

Verum quia utraque pars nullo hoste illos persequente turpissime fugiebat et Turcae in loco quodam altiori respirantes, conspexissent illud, reversi nonnulli tulerunt suis opem, cum quibus nostri Bohemi et Franci concertabant, ubi nostri, a suis derelicti, omnes fere in acie remanserunt, et certe flos nobilitatis Bohemicae ibi periit.[77])

En exitum pugnae aut verius utriusque exercitus inauditae fugae et desertae societatis, adeo ut vix credam, in historiis aliquid simile reperiri. Post pugnam illam integro die et nocte nemo ad castra appropinquare ausus est ipsisque Turcis, iam ex parte victoribus, castra sua propria et nostra, ex quibus miles profugit, suspecta fuere, adeo ut plus pene rustici inde quam ipsi milites praedae abstulerint. Plura de his scribere et pudor et dolor impedit. Quare, si bellum cum Turcis gerendum (sicuti iam inchoatum est), aliter se duces belli istius gerant, necesse est. Certe, nisi divinitus nobis duces excitentur, qui ad normam et praescriptum supremi illius domini exercituum, qui Josue bellum gerenti apparuit, militent, nemlich laut der Bestallung,[78]) id est secundum normam verbi divini, non profanando nomen Dei inter gentes, tum ob doctrinae evangelicae neglectum, tum ob pessimos ipsisque ethnicis deteriores mores, metuo, inquam, ne brevi praeda hosti fiamus et ne nos Deus sub illo Assyrio humiliet, dum superbae arundini Aegyptiacae innitimur. Sed haec hactenus.

Dominus de Nova Domo, supremus regni Bohemiae purgravius, sequenti dominica vitam cum morte commutavit.[79]) Desunt nobis viri, et omnia in peius ruunt. Ego quoque sub meis vocationibus, prout tempora sunt, ingemisco et spero, me veniam ab illis impetraturum, ut commodius ea, quae a fronte sunt, mediter, obliviscendo, quae a tergo, et sursum versus ferendo ad palmam supernae vocationis illius et beatae spei, quam promisit in Christo Deus ille noster, mentiri nescius, cum scilicet vita illa nostra Christus nimirum apparuerit, cum quo nunc et vita nostra abscondita est. Plura scribere non licet et haec relegere concessum non fuit. Quaeso, saluta nomine meo officiosissime venerandum et doctissimum virum, dominum Grynaeum, socerum tuum, cui hasce literas tecum communes esse volo, ut cognoscat, quid in Ungaria sit gestum cum tam potente Turcarum

[76]) Stoličný Bělehrad.

[77]) Vedle Pětipeského padli tehdy: Václav Popel z Lobkovic, Hyněk Bukovanský, Zdeněk Kaplíř, Oldřich z Říčan, Albrecht Václav Vlk z Kvítkova, Jan Bořek Dohalský, Zdeněk Záruba, Jan Přibík z Klenového, Albrecht Mitrovský, Zikmund Kozelka, Jiří Doupovec a j. Beckovský, Poselkyně I. 1. str. 377. Ostatní literaturu viz u Zíbrta, Bibliografie III. 3. str. 493 č. 10.268.

[78]) Termin Lutherův.

[79]) Adam z Hradce (* 1549, † 1596), horlivý katolík, jehož jedinou dědičkou (když syn Adam zemřel bez potomstva) stala se jeho dcera Lucie Otilie, později manželka Viléma Slavaty.

hoste, qui tercies centena milia in suo exercitu habebat, et nostrorum erat ad 90 milia, ac post pugnam sive fugam ex nostris 10 milia et illis 16 milia desiderari dicuntur. Iam si aliquis quaereret, quis in pugna victor evasit, certe difficile est dicere, et quod nemo victor evaserit, documento sit istud, quod uterque castra deseruerit et uterque in latibula in munitiones profugerit; alias si unus victor evasisset, non destitisset aliquid aliud experiri et forsan reliquum Ungariae occupare. Fuit hic, ut aiunt, terror pannicus, Deo absque dubio ita ordinante, ut discant homines agnoscere victoriam a Deo dari, et qui victo et victori novit praescribere limites, ne eos transeat.

Davidem Strzela[80]) tibi et domino Grynaeo commendo, ut diligenter incumbat lectioni sacrarum literarum, quae eum sapientem ad vitam aeternam reddere queat. Qui sane nunc non novit, quem in me promotorem rerum suarum habeat inter tot meos labores. Sed quod ago, id facio, ut DEO et ecclesiae eius serviam, modo ne me spes in eo fallat. Haec illi perlegito! Vale. Datae 25. Novembris anno 96.

Wenceslaus Budowecz a Budowa.

Adressa schází.

Orig. vlastnor. v Basileji v univ. knihovně G. I. 26. f. 105—106, opis z r. 1806 tamtéž v G². I. 22.

15. *Vác. Budovec Th. Bezovi:*

O dobytí Rábu; příčiny neúspěchů ve válkách s Turky. Sněm císaři vše povolil. Velká chvála císaře Rudolfa. Doporučuje Bezovi svého příbuzného Davida Střelu z Rokyc.

Praha 1598 duben 7.

S. D. Binae tuae literae mihi sunt redditae, vir clarissime atque doctissime et praeceptor observandissime, quarum priores XV Decembris anni superioris, posteriores vero Calendis Februarii huius anni datae sunt. Verum intervallo octodui posteriores subsecutae sunt priores. Ad quas quod aliud dicam, quam ut tibi, uti soleo, summas agere gratias non desinam, qui non modo ad me scribere digneris, sed qui inter tot tantasque curas, quibus te Europiaci plurimi fatigant, cogitare de me quaeas. Verum siquidem et me hoc amore digneris, ut mutuo sibi in hac mortali vita opera illa recenseamus divina, quibus Deus uti summus rerum moderator mutando mutat haec terrestria, se autem ipsum et suam erga nos in Christo misericordiam in aeternum non mutabit, eo maiori confidentia in scribendis ad te huius seculi mutationibus et novitatibus tibi per epistolam obrepere stilo quamvis inculto (qualem scilicet aulica et aeconomica vita producit) non vereor. Conquestus fueram de magna nostrorum in adornando contra Turcas bello securitate; at quo

[80]) David Střela z Rokyc na Štěpánově, pán na Krucemburku; viz o něm také M. Dvořáka Dva denníky dra. Matyáše Borbonia z Borbenheimů str. 50, 51, 72. (Hist. archiv, I. tř. čes. ak. 1896).

maior illa fuit, ita piorum et fidelium vota quoque maiora ad Deum procul dubio fundebantur, quibus divina benignitas et praepotens eius brachium ita benedixit, ut munitio illa non modo totius Ungariae celeberrima, sed quae cum summis quibusque orbis munitionibus conferri potest, quam Ungari Jaurinum, nos Rab appellamus, Turcis erepta sit. Scis autem, eam anno 94, 29. Julii per proditionem Turcis pene illesam traditam; nihil enim tunc Sinan Bassa, quamvis ducentis millibus exercitus sui armatus, vi efficere potuit; qua occupata visus est sibi Turcarum imperator, clavem Germaniae nactus esse. Haec ergo eadem 29 Martii huius anni stratagemate Gallorum adhibitis, ut nominant, petardis et virtute nostri exercitus, qui quatuor millium erat, duce Swarczburgis[81]) recuperata est. Res acta noctu discussis portis et interempto omni praesidio, quod ex tribus millibus lectissimi militis constabat; nostrorum autem 800 periere. Ceterum munitio et melius quam antea munita et annona pecuniaque refertissima ex manibus Philistinorum vel potius potentissimi Babiloniorum monarchae erepta est. Michi nullum dubium est, quin magis super iactura huius munitionis ingemiscat, doleat et furiat, quam si aliquod Orientis regnum amisisset. Limes enim Occidentem versus erat in Europa imperii eius sicut Ortum versus Taurisium[82]) in Persia, quod et ipsi a Persis nunc quoque ereptum esse constanti fama spargitur; quod si ita est, videat, ne motis limitibus Babilon quoque eius commoveatur. Ac licet nos tum ob peccata nostra et inprimis idolatriam et summam militum nostrorum et dissolutionem et scelera, quibus multi ipsos ethnicos superant, nullam constantem victoriam contra hoc flagellum Dei nobis polliceri quaeamus, quin potius subinde aures personet meas Hieremiae illa ad Baruchum[83]) alta appetentem admonitio, ne ea quaerat aut expectet, sed ut potius studeat inter has mutationes animam suam loco summae praedae inde auferre. Tamen spero Babilonios ab Aegiptiis et Aegiptios a Babiloniis conterendos, ut utrique adiuvantibus Israelitis mutationem insignem ante illustrem illam diem Domini patiantur et ita dent poenas superbi et blasphemi aedificii in aedificando ex humanis figmentis opere illo deceptionis suae.

Nos nunc comitia regni coelebramus, quibus omnia pene conceduntur, quae imperator proposuit, idque ob summum amorem, quo gens nostra caesarem prosequitur, eo quod nec in corpora nec in animas nec in facultates subditorum unquam sevire visus et in promissis tum verax tum constans est, ad quas virtutes si verae religionis cognitio accederet, quales fructus putamus inde emersuros! Sed haec Deo interea commendanda, in cuius manibus cor regis est. Affinem meum Davidem Strzelam[80]) tibi commendo, ut peregrinationem eius promotoriis tuis literis promovere digneris. Novi Testamenti tui postremam aeditionem expectamus. Ego

[81]) Adolf ze Schwarzenberka.

[82]) Snad Täbris, jehož se r. 1590 zmocnil šah Abbas.

[83]) Baruch, přítel a druh proroka Jeremiáše, jehož proroctví sepsal. (Jer. 36, 4.)

nunc Homiliis tuis de resurrectione Christi recreor et meditor affuturum illud tempus, ubi non per epistolam, sed facie ad faciem in facie Dei colloquemur. Cui aeterno Deo, spei illi nostrae, aeterno Dei filio, te et me commendo, ut depositum nostrum servet et custodiat usque in illam diem. Bene vale. Datae Pragae 7. Aprilis anni 98.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowetz a Budowa.

[Na rubu:] Clarissimo atque doctissimo viro domino Theodoro Bezae, sacrae theologiae doctori et professori et ecclesiae Genevensis pastori fidelissimo, domino amico et praeceptori observandissimo, Genevam.

Orig. v Paříži, Bibliothèque Nationale; collection Dupuy 268 f. 211—212.

16. *Václav Budovec Janu Keplerovi:*

Děkuje za dopis. Těší se, že mu nejen nedávno v Praze nabídl své přátelství, ale že je chce i zachovati, posílaje mu dopis a svůj nový spis astronomický. Myslí, že dovedeme-li měřiti pohyb, vzdálenost, velikost hvězd, předpovídati zatmění, tím spíše budeme se kořiti Bohu, který tyto velikolepé věci řídí. Jak veliké víry však třeba přikládati prorokům a apoštolům Božím, jichž ústy Bůh napřed oznamoval i jména a čas příchodu osob, kdy ještě neexistovaly! I mohou býti vědomosti astronomické, spojí-li se se znalostí proroctví Božích, mnohem užitečnější než za časů pohanských. Domnívá se pak, že se nyní blíží doba, kdy nastane přehlídka vojů Kristových.

Hradiště nad Jizerou 1603 leden 28.

S. D. Doctissime vir, domine et amice observande! Literae tuae 23 huius mensis Pragae datae, mihi sunt hodie, id est 28 eiusdem mensis, redditae, tibique gratias ago, quod non modo Pragae amicitiam et noticiam tuam mihi obtuleris, sed quod etiam me literis tuis ad alendam et conservandam initam hanc amicitiam provocare volueris, missis insuper ad me magnis magni illius ingenii tui divinitus tibi concessi monumentis;[84]) quae, si (absit verbo adulatio) in hac aetate iuveni[85]) tanta sunt, qualia speramus futura crescentibus cum aetate donis Dei! Labores itaque hi tui omnibus piis grati et utiles futuri sunt. Expedit enim, ut omnes pii, si non accuratiorem astronomiae cognitionem, attamen aliquem gustum illius habeant, quo admirabilis ille Deus in Christo noster et creator omnium per res illas admirabiles creatas et nobis patefactas admirabilior adhuc nobis reddatur.

Si enim nos vermiculi mortales humi reptando caelestia illa sidera metiri, motus, distantias, quantitates et qualitates eorum scrutari et,

[84]) Nejspíše a také podle toho, co čteme dále, byl to spis Keplerův: De fundamentis astrologiae certioribus nova dissertatiuncula ad cosmotheoriam spectans cum prognosi physica anni ineuntis a nato Christo 1602. Pragae typis Schumanianis. Věnován je spis tento Petru Vokovi z Rožmberka. Viz Frisch, Jo. Kepleri Opera omnia I., str. 419 sl.

[85]) Kepler se nar. r. 1571.

quod magis est, futuras eclipses ad scrupulum usque praedicere et ex coniunctione siderum et planetarum de futuris in terra motibus (remota tamen ethnica superstitione) pie coniectari et ratiocinari possumus, qualem putamus esse ipsum Creatorem, per quem, a quo et in cuius laudem et gloriam omnia haec directa! quam veras putamus illorum coelestis astronomiae doctorum praedictiones, ex ipso ore Dei desumptas, imo in tertio caelo conspectas, nempe oracula scriptis comprehensa Veteris Novique Testamenti! Si enim fides habetur futurae eclipsi et eventus praedictionem comprobat, multo magis habeatur, necesse est, fides revolutionibus illis futuris in ecclesia et mundo, quas Deus iam pridem ex suis coelestibus ephemeridibus per sanctos suos prophetas et apostolos praedixerat, et quidem tam firmiter, ut passim uno et plenissimo ore prophetae clamitent et ethnicos derideant astronomos, quibus tantum datum de futuris ratiocinari et ea ceu in tenebris palpare, non autem expresse praedicere, sicuti prophetis hoc concessum et divinitus inspiratum, ita, ut et nomina eorum, qui nondum in natura rerum erant, veluti Josiae[86]) et Cyri et aliorum, ipsumque tempus adventus aliorum praedixerint.

Cognitio itaque astronomiae cum oraculis divinis coniuncta, puta cum praedictionibus iam in verbo Dei comprehensis, hoc nostro seculo iam et felicior et utilior est, quam tempore ethnicorum, quorum praedictiones prophetae, inprimis vero Isaias, tantopere derisit. In Prognostico tuo huius anni[87]) scribis: Anno 1524 in signo piscis aeque tam multas factas esse coniunctiones mense Februario, quales hoc anno expectantur, et secutos esse motus in imperio.[88])

Sunt ergo istae coniunctiones ceu vexilla Dei in coelo volitantia et terrestribus nobis motus futuros denuntiantia; non minus, quam cum videmus turmatim milites sub certis vexillis in Hungariam deduci, omnibus ipsisque pueris innotescit bellum contra Turcas futurum, verum de eventu belli dici potest illud Mosaicum, quod ille Deum loquentem inducens ait: ‚Mysteria mea mihi'.[89]) At pie ex illis coelestibus vexillis coniectari non modo nobis non prohibitum, sed etiam concessum scrutari revelatas in scriptura sacra praedictiones; nempe, ne impletas expectemus, sed

---

[86]) Josias, král Judský 2 Kr. 22.

[87]) Frisch, Jo. Kepleri Opera omnia I., str. 292 praví, že Kepler sepsal jen prognostika na r. 1598, 1599, 1602, 1605 a 1619, jiných prý v bibliothékách nenalezl. V Praze, pokud jsem shledal, v knihovnách také Keplerova prognostika na r. 1603 není. Prognosticon na r. 1602 nazval Kepler ‚Astrologiae fundamenta'.

[88]) Frisch I., str. 292 praví k všeobecné charakteristice těchto Keplerových prognostik: Ex his, quae referunt haec Calendaria et Prognostica, non tota et sincera Kepleri sententia de Astrologia prodit. Expurgare quidem illam conabatur a nimia superstitione, qua scatebant libri astrologici omnes illius temporis, quamque ardenti studio defendebant viri, quibus alias plurimum tribuebat in astronomicis, retinebat tamen ex illa, quae minus absurda videbantur, ne nimium discedendum ipsi esset a receptis vulgo opinionibus et procerum imperatorisque studiis.

[89]) Mojžíš II. kap. 37, v. 5.

ad implendas et praedictas attenti simus. Stant ex praedictione Dei lutei Romani imperii pedes, et brachio praepotenti Dei protegitur. Lucescit sub crepusculum lux evangelii a Zacharia XIV. cap. praedicta versu 7, qui etiam cap. XIII. versu 8 lustrationem militis christiani praedixit. Quod tempus dixerim nunc vere appropinquare, antequam Deus iustissima sua iudicia in caedendo Gogo Magogoque demonstret, antequam reliquiae Judaeorum detracto velamine Moysis ad Christi cognitionem vocentur, quod sane mysterium et prognosticon nos Spiritus Sanctus per apostolum Paulum ad Romanos nullo modo ignorare voluit.[90]) Item antequam ultima illa, his praedictionibus impletis, apistia sequatur et antequam ultima signa coelestia, adventum illum Christi, magni illius Dei et Servatoris nostri praecedentia adveniant et nova illa rerum omnium instauratio sequatur.[91])

Sed de his hactenus et forsan nimium, quae tamen, ut scriberem et quidem calamo celeriori, occasio a te data et amor erga me tuus et mittendi hasce ad te literas commoditas effecere. Bene vale. Datae Hradistii cis Gezeram fluvium 1603, 28. Januarii.

Tui amantissimus

Wenceslaus Budowetz a Budowa,
Caes. Maiestatis consiliarius.

Veiningerum,[92]) quem ab eo tempore, quo ipsum promoveram, non vidi, monebo officii sui prima quaque occasione. Ego pro tuo munusculo duos ducatos tibi mitto, meque totum tibi obligo.

[Adressa:] Doctissimo domino, magistro Joanni Keplero, sacrae Caesareae Maiestatis mathematico, amico suo charo.

Orig. v dvorní knihovně ve Vídni, cod. č. 10.702 f. 231[ab]. Vydal tiskem M. G. Hanschius, Joannis Keppleri aliorumque epistolae mutuae (1718), str. 205/6. Epistola CXXXVIII.

---

[90]) Tu Budovec pronáší názory, jež obšírněji rozvedl potom ve svém Antialkoranu. V třetím díle Antialkoranu, který sluje Circulus et horologium operum et aeconomiae in mundo Dei ... vykládal Budovec, jak dvanáctá hodina, která předejde slavný příchod Kristův na zemi, bude vyznačena hlavně porážkou Goga a Magoga na horách Israelských, t. j. Gog a Magog, představitel posledního nepřátelského útoku světa proti říši Boží (Zjev sv. Jana XX. 7, 8; první zmínka o Gogu a Magogu u Ezechiela kap. 38 a 39, kde čteme, že po návratu Židů ze zajetí Babylonského na konci dní povstane Gog a Magog z nejzazšího severu a zaměří proti sv. Jerusalemu), bude poražen v té době, kdy Židé obrátí se na víru křesťanskou. Tento názor svůj čerpal Budovec z Pavla (Řím. XI. 25 a sl.) a Ezechiela (XXIX. 4). Viz můj článek v Gollově Sborníku, Prameny a vznik Budovcova Antialkoranu, str. 289; viz také mou stať: Václava Budovce z Budova předmluva k prvnímu spracování jeho Antialkoranu z r. 1593 str. 16. pozn. 1. (Progr. gymn. v Žitné ulici 1906, str. 16, pozn. 1.)

[91]) Příchod Kristův předejde také poslední nevěra světa; šíření se antitrinitářů, socinianů, mohamedánů, které Budovec stotožňuje s atheisty, vedlo jej k přesvědčení, že tato doba již nastala.

[92]) Nepodařilo se mi zjistiti tuto osobu.

17. *Václav Budovec Martinu Bacháčkovi:*

Děkuje za dopis a za to, že mu vrátil listy, které kdysi psal z Cařihradu zesnulému professoru university pražské Petru Kodicillovi z Tulechova; děkuje také, že s ním sdělil svá pozorování o kometě, spatřené 3. list. t. r. Úvahy o ní. Presidentu komory české vyřídí, čeho si Bacháček přeje. Dává pozdravovati astronoma Jana Keplera.

Hradiště nad Jizerou 1604 listopad 10.

S. D. Doctissime vir! Literae tuae plenae amoris et benevolentiae erga me tuae mihi heri redditae sunt, quibus etiam inclusae erant literae, quas ego Constantinopoli ad clarissimum nostrum mathematicum piae et sanctae memoriae, dominum Petrum Codicillum, dederam, quas a te probari gaudeo, licet tu illis ex amore, quem erga authorem geris, plus aliquid iusto tribuas. Gratias autem summas ago, quod mecum communicaris de illo novo sidere, quod ego 3. Novembri conspexi, eratque mihi animus, de ea re ad te perscribere; verum quia tu amore et benevolentia erga me tua me prevenisti, tanto gratiora haec mihi sunt. Lucet ergo Deus nobis in hoc perturbatissimo rerum statu suo novo sidere, ut sublatis in coelum oculis discamus toti a Deo dependere. Est hic cometa ceu vexillum quoddam in coelo expansum, quo iratus et armatus ad vindictam Deus bellum contumacibus filiis minatur. De domino praeside camerae [93]) quae scribis, faciam equidem lubentissime, quam primum Deo volente Pragam venero. Dominum Keplerum, virum doctissimum et pium et dignum amorum, patrocinio meo nomine officiosissime salutato. Bene vale! Datae Hradistii calamo festinante 10. Nov. anno 1604.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budova.

[Před opisem listu:] Literae domini Wenceslai de Budova ad magistrum rectorem.

Doctissimo viro, domino magistro Bachacio, academiae Pragensis rectori et professori signissimo et primario, domino et amico suo charo.

Opis v „Memorabilium Universitatis Pragensis Tomus VI. . . . .“ sign. 17 A VI., str. 41—42.

18. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

O nepřátelích Jednoty a vlastních. O povstání Bočkajově; nářek nad nesvorností mezi křesťany a obava, aby z ní opět nekořistili Turci. Obsah rozmluv, které míval s patriarchou cařihradským o příčinách pádu říše byzantské a úvahy o církvi byzantské, zejména o tom, jak málo užívá sv. písma. O synu Adamovi, který se ubírá do Basileje na studie.

Mnichovo Hradiště 1605 leden 24.

Clarissime et doctissime vir, praeceptor observande! Vix verbis exprimere possum, quam gratae mihi fuerint literae tuae, ut quae me

[93]) Štěpán ze Šternberka.

mirifice et consolarint et erudierint; singulae enim lineae instar eruditissimorum et piorum aphorismorum esse mihi videntur. Ita sane est, adversarios nostros omnes artes suas ad evertendas ecclesias nostras direxisse,[94]) imo et ad nocendum mihi, sed moderatione imperatoris, providentia divina ita disponente iam pacatiores esse.[95]) Sat enim habent, quod agunt nunc, ut ignem illum, quem in Ungaria inquietis et seditiosis Jesuitarum consiliis excitarunt, sopiant, nam magna pars Ungariae in armis est, idque duce Botskaio,[96]) qui se religionis Augustanae et orthodoxae defensorem esse dictitat, occupando in dies multas munitiones; quare viderint illi, quomodo rationem suorum consiliorum imperatori sint reddituri, ut, qui antea quietos evangelicos ferre nolebant, nunc armatos experiri coguntur. Quae sane res attentius nunc ab imperatore (qui alias semper in causa religionis moderatus esse consuevit) considerari videtur, si quidem nonnulli immoderati consiliarii locis suis remoti sunt.

Ego vehementer doleo super his, quae in Ungaria geruntur, tum quod rebellio DEO ingrata et veritas Christiana praesertim contra suum magistratum magis patientia et ardentibus ad DEVM precibus, quam armis sit defendenda, tum ne tribu Juda et regno Israel inter se belligerantibus Assyrius Turca suo cum commodo pacem utriusque statuat. Exemplo nobis est Oriens imperii Turcici, cuius tristes ruinas aliquot annos Constantinopoli commorando et in aliqua Asiatica loca excurrendo non sine summo animi dolore conspexi. Causam mutationum Graecae historiae monstrant et patriarcha Constantinopolitanus saepe mihi referebat, nempe hanc inter reliquas causas praecipuam in ipsorum annalibus esse consignatam, quod Romanus pontifex nolens ipsorum patriarchatus ferre, sed solus monarcha in ecclesia existere, concitarit contra illorum imperatores Occidentis imperatores; a quibus Orientales attriti advocarunt in auxilium Turcas et ab iisdem tandem et sub iugum redacti, ubi nunc ceu in captivitate Babylonica versantur, quae tamen cum Judaica minime compa-

---

[94]) Toto místo obsahuje narážku na mandát, vydaný proti Bratřím dne 2. září 1602.

[95]) Budovec, jak známo, byl zvolen r. 1603 na sněmu od stavů k tomu, aby jménem stavů sepsal k císaři supliku, ohražující se proti vydání mandátu a jeho provádění. Za tento svůj čin měl býti stíhán, ale po slabých nábězích od toho upouštěno, a jak z tohoto místa patrno, jednou z příčin byly nesnáze, které zatím vznikly vládě Rudolfově v Uhrách. Viz moje pojednání: Mandát proti Bratřím z 2. září 1602 a jeho provádění v l. 1602—1604. Věstník král. spol. nauk 1904, zvl. str. 16. a Tomek, Děj. Prahy XII. str. 417.

[96]) Roku 1604 dal se svésti Rudolf II., opojený tehdáž svými úspěchy ve válce s Turky, k tomu, aby obnovil přísné nálezy sněmu uherského z r. 1524 vydané tehdy proti kacířům, namířené nyní proti protestantům; před tím předcházely násilnosti v Košici, viz pozn. 106. Následek toho bylo vzbouření stavů protestantských, vedené Štěpánem Bočkajem a podporované Turky; císař tím byl připraven o všechny své úspěchy, jichž dobyl proti Turkům. Viz na př. Gindely, Rudolf II. 1. str. 65 sl.

randa. In illa enim mentis captivitas solvi coepta et populus de vera terra promissa, de aeterna Hierosolyma, de aeterno Davidis sceptro a prophetis instruebatur, ita ut plus lucis et aurei saeculi in captivitate Judaei fideles quam sub aureo Salomonis seculo, auro strato, experti sint; in hac vero Graecorum captivitate summus pene verbi DEI neglectus, ne dicam contemptus, cum tamen novum Christi foedus lingua vernacula eorum conscriptum sit, attamen non legitur ab illis, sed legendae quaedam; ac cum singulari sua misericordia DEVS lucem suam in Occidente excitarit, cuius igniculi, nempe orthodoxa scripta, etiam ad eos deferuntur, qualia et ipse detuli,[97]) tamen malunt sub Orientis specioso titulo in tenebris versari et infinitis ceremoniis et superstitionibus avitis onerari et implicari, quam lucem a candela occidentali accendere. Haec ideo commemoro, quam horrendum illud sit, ubi DEVS captivitate corporis et animi populum aliquem ob contemptum verbi sui punit, cum alias orthodoxo DEI populo in cruce lux oriri consueverit. A quo malo, ut DEVS Hungaros clementer conservet, a nobis omnibus exorandus est et praesertim a nobis vicinis; res enim nostra agitur, paries cum proximus ardet. En uti ego sumpta ad te scribendi licencia chartam hanc impleam.

Filium meum Adamum quod tibi commendatum habes,[98]) summas ago gratias et domino Amando idem. Plantate ergo et rigate, mi Paule et Appollo,[99]) plantulas ecclesiae, vestrae fidei concreditas, et pro incrementis una mecum pias fundite preces. Vale in Christo, mi dilectissime et venerande pater. Datae Monachogrecii 24. Januarii, anno 1605.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendo et clarissimo atque doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Kryneo, sacrae theologiae doctori et professori in academia Rauracorum primario, domino praeceptori et amico suo observandissimo.

W. Budowecz.

Orig. vlastnor. v Basileji v univ. knihovně G II_{11}, 231^{a-d}. Na čtvrté straně v l. zbytek sekretu.

---

[97]) Viz str. 8.

[98]) Syn jeho Adam Budovec byl zapsán na Basilejské universitě v červenci 1604. Bydlil v Basileji v domě Grynaeově. Viz Věstník české ak. 1905, leden str. 64., pozn. 58. Grynaeus měl v Basileji velký konvikt, cosi jako nynější „pense"; se studenty těmito udržoval potom písemné styky a tím vznikla z valné části jeho rozsáhlá korrespondence. Basler Biographien I., str. 173.

[99]) Apollo, učený žid z první doby křesťanské, druh Pavlův; Kor. I. kap. III. v. 5—6.

19. *Václav Budovec Janu Keplerovi:*

Děkuje za dopis, v němž mu vyložil své názory o svých parheliích. Doktor Horstius nechce nic sděliti o čase východu hvězdy, jak byl slíbil. O fantasmatech, do nichž Horstius upadl. O uherských poměrech ve spojení s jevy hvězdnými.

Mnichovo Hradiště 1605 duben 7.

S. D. Doctissime vir, gratissimae mihi fuerunt literae tuae Praga ad me missae, quibus occasione literarum mearum ad Lehemannum[100]) datarum adeo et amice et humaniter iudicium de pareliis tuis mecum communicas, pro qua tua erga me benevolentia omnis generis tibi gratias ago. Figura autem eorum erat illa prior, quam ad te transmisi. Doctorem Horstium[101]) nihil de tempore ortus stellae, uti promiserat, pronunciare velle miror.

Sed quid miror, cum id ipsum lateat. Condoleo certe illi homini alioquin et literis exculto et iudicio praedito, quod in eiusmodi phantasmata inciderit, quae, suo ingenio et genio singulari fretus, ex libris Esdrae apocryphis probare nititur, cum illi nullum sensum verbi theopneusti seu divinitus inspirati habeant. Danielis vero prophetiam de antiquo dierum, quem in terris nunc morari ait, quam ridicule, inepte, ne dicam impie, nescio in quanam ecstasi mentis intepretetur, notum est. Deus illum ab hoc paroxysmo spirituali clementer liberet et nos omnes Spiritu Sancto suo regat, ut simus sani in fide, id quod saepe inculcat apostolus ad Timotheum et Titum.

Hungaricos motus audio in dies crescere. Caeperant sane cum novo sidere, crescent forsitan cum instantibus eclipsibus, quos motus ut Deus ille in Christo noster pro sua incomprehensibili misericordia et sapientia ad gloriam nominis sui divini et nostram salutem temperet, moderetur, dirigat et regat, assidue nobis exorandus est. Vale quam felicissime. Datae Monachogreczii 7. Aprilis anno 1605.

Tui amantissimus

Wencesl[aus] Budowecz.

Orig. v dvorní knihovně ve Vídni, cod. č. 10.702 f. 232. Vydal tiskem M. G. Hanschius, Joannis Kepleri aliorumque epistolae mutuae, (1718) str. 206/7. Epistola CXXXIX.

---

[100]) Patrně Gabriel Lehmann z Freiberka, informator dětí sekretáře Myllnera z Mylhausu. O něm viz dosti v edici J. V. Šimáka, Bohemica v Lipsku, (Hist. archiv čes. ak. č. 29., r. 1907), str. 72/73 a sl.

[101]) Snad Horstius Georg, lékař hessenského lantkraběte (* 1578, † 1636), o něm viz Frisch, Kepleri opera V., str. 484. O jaké dílo a o jakou hvězdu zde jde, nedovedu určiti.

20. Vác. Budovec Jan. Jak. Grynaeovi:

Vysvětluje, proč tak pozdě odpovídá na list Grynaeův. Povstání Bočkajovo; řádění jeho houfů proti jezuitům u Prešpurku, jako odpověď na řádění císařského vojska proti pastorům v Košici. Nepřítel činí již vpády i na Moravu. Nábožné úvahy.

Praha 1605 květen 15.

S. D. Reverende et doctissime vir et mihi summe observande, tardius ad tuas literas, plenas summae consolationis, respondeo. Ei causa est dominus Daniel Socinus,[102]) qui redditis mihi Monachogrecii, in oppido meo, tuis, meum ad eas responsum intra 14 dies se recepturum promisit. Ubi autem nunc consistat et an ad vos reversus sit, aut an aliqua obstacula ad redeundum illi sint, me penitus latet; alias si meum consilium imploraret, possem Dei beneficio illi prodesse, nisi forsan Moravici tumultus expeditionem eius impediant. Scis enim procul dubio Potczkaium occupata iam pene Transylvania et superiori Hungaria ipsos Austriae Moraviaeque fines invadere et quia eius exercitus mixtus est Scythis Turcisque, itaque in eos, qui se dedere nolunt, magna crudelitas exercetur. Nuper monasterium quoddam vicinum Posonio, nomine Schelle, in quo collegium Jesuitarum erat, fuit expugnatum, ubi omnibus Jesuitis testiculi execti et illi pedibus suspensi fuere. Anabaptistis etiam non parcitur, qui ceduntur omnes ad unum. Miri sane hi praeceptores et reformatores! Ac utinam Jesuitae his horrendis spectaculis ad moderatiora ferantur consilia; illis enim authoribus hoc bellum in Hungaria accensum, dum evangelici doctores nonnulli ibidem castrati et ex urbe Cassovia[103]) pulsi erant. Utinam, inquam, suo cum malo resipiscant, ne et innocentiores illorum mali participes fiant. Nos ob vicinos ab hoste in Moravia incursus undique ad arma concurrimus, atque sane omnis facies presentium rerum videtur non modo Hungariae, sed et hiscae regionibus, imo universo imperio insignem et inopinatam allatura mutationem. Non frustra enim DEVS novo in caelis sidere lucet, cum quo hi motus Ungarici coepere, quod sane sidus adhuc durat et conspicitur, de quo et ex quo multi et superstitiose et inepte et impie futura praedicant; idquod solius est Dei, vexilli sui in caelis suspensi intentionem scire, quae non nisi in ipso rerum eventu nobis conspicienda datur; tamen, ne in hac postrema mundi vertigine spectra secundarum causarum nos teneant, quin imo animos nostros ad ipsam supremam causarum causam erigant, ideo et eiusmodi vexilla et signa militaria Dei

---

[102]) Žák Am. Polana, studoval v Leydenu, potom r. 1605, byl v Čechách a na Moravě, chtěje zastávati preceptorský úřad, ale záhy se vrátil do Basileje. Viz Thommen, Gesch. der Universität Basel, str. 33; Frt. Dvorský, Dopisy K. st. z Žerotína 1591—1610. (Archiv český díl XXVII.) str. 207, 272.

[103]) Košice v sev. Uhrách; tamní hlavní chrám byl r. 1603 protestantům odňat a dán biskupu jagerskému. Velitel císařský Barbin provedl tento rozkaz; město, které odporovalo, bylo pleněno, konečně protestantská bohoslužba byla vůbec zakázána. Viz na př. Gindely Rud. II., str. 69. Srov. také pozn. 96.

illius exercituum in caelo conspicua mundo dantur, ne, quod Deus per mundum peragit, mundo adscribamus.

Vides, mi domine Krynee, qualiter flamma illa Ungarica parietes nostros tangat, sed quid in his periculis faciendum nisi omissis **τοῖς κάτω** ad **τὰ ἄνω** ascendendum et te pie hortante sanctuarium ingrediendum Dei, in quo ideo omnia mundana, teste Jeremia ad Baruchum, mutationibus subiecta, ne magna in terris nobis imaginemur, sed contenti loco summae praedae animam nostram in hoc turbine mundi lucrari, quo sit Christus nobis in morte et vita lucrum. Vale in Christo, memor in sanctis precibus nostri. Datae Pragae 15. Mai anno 1605.

Tui observantissimus

Wences[laus] Budowecz.

[Na rubu:]

Reverendo, doctissimo et clarissimo viro, domino Johanni Jacobo Crynaeo, sacrae theologiae doctori et in inclyta Basiliensi academia professori, domino et amico suo observandissimo.

Orig. (pravděp. vlastnoruční) v Basileji, v universit. knihovně G. I. 33/ 111—112, na čtvrté straně v levo zbytek sekretu. Opis, pořízený Huberem r. 1806, tamtéž v G² I. / 139—140.

21. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Chvála stáří Grynaeova. V Čechách nastávají poměry, jakých nebylo od r. 1410. Úvahy o nesvornosti mezi křesťany a zvláště evangelíky. Švýcaři by měli býti příkladem jednoty. Díky za pomoc, poskytnutou v nemoci synovi. Útrapy Moravy od vojska. O vítězství hollandském nad armádou španělskou.

Mnichovo Hradiště 1605 červenec 18.

S. D. ‚Expectantes Jehovam mutant vires, ascendunt pennis veluti aquilae, currunt nec defatigantur, pergunt nec defetiscuntur', inquit Isaias cap. 40. Ita, mi doctissime et observandissime domine Grynee, et tu tum in senectute tua, quam saepe cum vario morborum genere luctari audio, tum in multiplicibus laboribus tuis divinitus subinde novas vires ceu aquila senex assumis, quo scilicet commodius et ecclesiae inservias Dei et afflictos in eo, quod Deus ad bonum eorum (etiam cum malo presentis vitae) peragit, consoleris; etenim incidimus vere nos Bohemi in tempora, qualia, uti recte mones, ab anno 1410 regnum Bohemiae non sensit;[104]) at

[104]) Tu naráží Budovec na rozhodnou dobu, která povstáním Bočkajovým nastávala pro protestantské stavy české, chtějící se nyní domáhat svobody náboženské. Skutečně chtěli žádati o její potvrzení již na sněmu, svolaném ke 4. ún. 1605. Viz o tom dopis Bartoloměje Němčanského Janu Jak. Grynaeovi ze dne 22. ledna 1605 (Věstník České akademie, leden 1905, str. 68). Jak mi bylo sděleno, více o těchto snahách stavů protestantských z l. 1605—6, o nichž jinak máme málo zpráv, přinese příští díl Sněmů českých.

illa quidem, zelo Dei accensa, Deo reformatore praeeunte, fuere, haec vero quo zelo fiant, si quidem Assyrius et arundo Aegypti[105]) in auxilium vocantur, nescio. Quid inde augurer, si quidem haec tempestas nulli religioni nec sexui parcat?

Verum, ubi et peccata nostra et gentili suco christianismum considero, video in obstinatos, contumaces et durae cervicis homines verbique Dei contemtores varios quoque reformatores mitti, quos tamen tantum prodromos maiorum censeo. Ac videntur mihi assidue in auribus resonare meis causae illae abductionis decem tribuum, quae 2 Reg. cap. 17 recensentur; quibus tamen non modo non moventur pontificii et degeneres Judae filii, sed e contra cum obstinatis Israelitis vanam errorum suorum successionem allegando, monita et oracula contemnunt Dei, Jer. 44. Adde, quod veluti caelo ipsique Deo bellum illaturi, non desinunt (!) moderatiora sequi consilia, quin imo foedera ligasque contra christianos ineunt, cum tamen, si non metus numinis divini, attamen, et quod una gens, unius linguae et multi sanguine quod iuncti simus, eos ad minimum ad politicam aliquam pacem hoc praesertim rerum statu commovere deberent. Exemplo sunto vestri Helvetii; quamvis diversae religionis, tamen vinculo politico uniti et coniuncti atque hinc etiam contra inimicos invicti. Hoc cum apud nos non sit, quid aliud metuendum, quam utriusque oppresionem. Verum videat obstinatus et potens Israelita, ne prius poenas det exemplo veteris ecclesiae, quam Juda debilior. Quanta ergo sit ἀποκαραδοκία fidelium et hiscae confusionibus ad illam veram omnium ἀποκατάστασιν, id nunc longe magis fideles Dei, quam tempore pacis et securitatis experiuntur. Interea consilio hic inserviendum Dei, ut in Christo et abundare et penuriam pati, vivere et mori discamus. Te filio meo in tam periculoso morbo eius et consilio et auxilio et consolatione adfuisse summas ago gratias, declaraturus etiam suo tempore gratitudinem.

Moravia ob militem Bohemum eo missum non nihil minus excursionibus inimicorum exposita est; verum authumnus docebit, quo res tendent. Victoria Hollandorum contra armadam Hispanicam passim ad nos perscribitur, de quibus vos, procul dubio, certiora.

Bene et felicissime in Christo vale, et me, quod facis, amare non desinito. Datae Monachogreczii 18. Julii anno 1605.

Tui observantissimus

Wenc[eslaus] Budowecz.

[Na téže straně doleji:]

Reverendissimo, clarissimo atque doctissimo viro, domino Johanni Grynaeo, sacrae theologiae in inclyta Basiliensi academia doctori et professor[i] prima[rio], domino praeceptori su[o] observandissimo.

Orig. vlastnor. v Basileji, v universitní knihovně GII. 1./ 257[ab].

---

[105]) Assyřany a Aegypťany míněni jsou Turci.

22. V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:

Chvála dopisu Grynaeova. Syn Budovcův, neodešel-li již do Francie, ať zatím zůstane v Basileji. Pana Jaroslava ze Smiřic přiměl, aby syna neposílal do Italie, nýbrž, aby jej nechal ještě v Basileji. Jest naděje, že mladý Smiřický setrvá v bratrské víře, v níž jest vychováván; z toho by byl veliký prospěch pro víru, poněvadž otec jeho je nesmírně bohatý. Syn Budovcův ať jde ve Francii jen na kalvinské akademie; do Anglie jeti není bezpečno. Události uherské.

Mnichovo Hradiště 1606 leden 17.

S. D. Piissimae et eruditissimae literarum tuarum et veluti oracula divina gnomae adeo me semper et insigni laetitia consolationeque afficiunt et erudiunt, ut illud verbis satis exprimere vix queam. Quis enim fidelium Christi non laetari, quis non in iudicio spirituali erudiri, quis in ipsa gratia Christi quasi consolidari non queat, cum tam illustria Dei organa, cum tam praedicte Christi gratiam sive per sermonem sive per literas loquenti aaudit? Felices convivae tui, quibus talia ferculorum condimenta apponuntur!

Ego de mittendo filio meo in Galliam sententiam mutavi, si modo iam non discessit, excurrere autem non debuit, nisi inito tecum et cum domino Amando consilio. Ac quid meae sit nunc de illo voluntatis, literae, quas ad praeceptores[106]) illius scribo, te docebunt; expetit enim illustris parens domini Jareslai a Smirczicz[107]) filium meum cum suo filio comitem et socium studiorum et peregrinationis adiungi. Invisit me enim hisce diebus, cuius animum te hortante eo flexi, ut promiserit se filium suum non revocaturum domum, multo minus nunc in Italiam, veluti novercam pietatis et pestem iuventutis, missurum, sed ut adhuc integrum annum in studiis consumat et hoc absoluto sex menses peregrinationi domum redeundo insumat. Huic ergo ut comitem studiorum et peregrinationis adiungam filium meum, habeo multiplices causas: primo id ipsum et pater et filius expetunt, 2. quia scio, si divina gratia benedixerit domino Jareslao ad ipsum in orthodoxa illa religione, in qua nunc educatur, stabiliendum, non parvam columnam illum ecclesiae Christi hic futurum; parens enim amplitudine ditionum et multitudine parochiarum omnes incolas huius regni superat, licet haec hic in illo ob domesticam quandam militarem vitam non quis externus animadvertat; 3. proderit Deo dante et filio meo cum domino Jareslao conversatio et peregrinatio, siquidem et nobis patribus profuit, ut qui una Vittebergae anno 1570 viximus. Consultius etiam erit et tutius duobus simul quam uni peregrinari. Dominus Dornavius[108]) quoque vir est pius et doctus, qui cum meo Joanne Gebhardo dextras

---

[106]) Byli to bratr Šimon Věrník a Jan Gebhardt, viz Věstník české ak. roč. XIV. č. 1. str. 64 pozn. 58.

[107]) Míněn tu je Zikmund ze Smiřic, který koupěmi a dědictvími stal se jedním z nejbohatších šlechticů českých († 1608); syn jeho Jaroslav zemřel již r. 1611.

[108]) Kašpar Dornau, filolog a medik (* 1577, † 1632) pobyl nejprve v Praze, r. 1602 provázel Jaroslava ze Smiřic do školy v Zhořelci a odtud do Basileje, kde stal se r. 1604 doktorem. Později žil se svým chovancem v Heidelberku, v Anglii a

sibi porrigunt manus ad instituendum utrumque discipulum. Verum in hoc peto me informari, si quando in Gallias illis eundum erit, quaenam academia eligenda; nollem enim eos in illis locis morari operamque literis dare, ubi orthodoxae religionis exercitia non essent, quamquam, ut verum fatear, opto magis illos peragrare Galliam, quam in agro Gallico diu haerere. Angliam ingredi nunc vix tutum erit ob inauditas illas et vere diabolicas machinationes, quae ad tollendum e medio regem una cum filio eius et praecipuis regni proceribus per semitas clam structae sunt; de quibus hisce diebus ad me celebris Anglus dominus Stephanus Lesurius,[109]) ipsius regis consiliarius et qui elapso anno legati munere ad Caesarem functus est, vere, graphice et pathetice scribit. O filii parentis illius, qui mendax et homicida ab initio erat! O progenies viperarum, ad cuius arborem latissime sese extendentem securis apposita est! Sed notae sunt sua Deo momenta ad peragendum opus suum, stabit tamen semper etiam in hoc vertiginoso et impio mundi dolio ecclesia Dei, **τετράγωνος**, ut tuis utar verbis.

De pace Ungarica quid certi scribam, non habeo. Tractatur quidem ex utraque parte de pace et interea durantibus indutiis violatur ex utraque parte pax; sic forsan nunc cum hieme et glacie congelatum est bellum, verum quod appropinquante vere liquescet, unde et inundatio maior quam unquam antea metuenda. Sed quoties me haec cogitationes conmovere et perturbare videntur, recurro ad perbreve illud caput Jerem. 45. et ultimum versiculum capitis 46.[110]) Vale in Christo, vir mihi summe observandissime. Datae Monachogreczii anno 1606 17. Jan.

Tui observantissimus

Venceslaus Budowecz a Budowa.

[Na rubu:]

Clarissimo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, [sacrae] theologiae in inclyta [Raura]corum academia professori et doctori primario, domino et amico suo summe observandissimo. Bas leam.

Opis z r. 1806 v Basileji, v univ. knih. G¹. 45 f. *7ab*.

---

v Nizozemí, načež se vrátil do Čech. V l. 1608—1616 byl rektorem gymnasia v Zhořelci, 1616—18 professorem na gymnasiu v Bytomi nad Odrou, r. 1621 stal se tělesným lékařem vévody Jana Christiána Břežského (Allg. D. Biogr.). Část jeho korrespondence je uchována v rytířské akademii v Lehnici a v knížecím archivu v Carolathě, ale Budovcových dopisů tam není.

[109]) Lesieur sir Stephen († 1627), anglický diplomat, byl již r. 1603 členem anglického vyslanectva k Rud. II. V Praze prodlel dle Dictionnary of National Biography až do dubna 1614 a podepsal se do knihy autographů, která patřila bratrskému knězi Janu Optimathovi, chované nyní v Britském Museu. — Budovec zde mluví o t. zv. prachovém spiknutí, nezdařeném to pokusu několika katolických fanatiků, vyhoditi r. 1605 Jakuba I. i s parlamentem do povětří výbuchem prachu, v sklepích pod parlamentem tajně nahromaděného.

[110]) Ty, pravím, neboj se služebníče můj Jákobe, dí Hospodin; neboť jsem s tebou. Učiním zajisté konec všechněm národům, mezi kteréž tě zaženu, tobě pak neučiním konce, ale budu tě trestati v soudu, ačkoli tě naprosto bez trestání nenechám.

23. V. Budovec Jan. Jak. Grynaeovi:

Omluva, že Grynaeovi poněkud později poslal náhradu za 101 dukát, který Grynaeus půjčil jeho synu. Radost z toho, že má opět doma syna, který nedaleko Berouna byl postižen neštovicemi. Záležitosti uherské. Spor Benátčanů s kurií.

Praha 1606 květen 27.

S. D. Reverendissime et clarissime vir et mihi summe observande! Non mea, sed praeceptorum filii mei culpa factum est, quod pecunia illa centum et unius ducatorum, a te mutuo filio meo datorum, adeo tarde tibi remittuntur, id quod ex literis Gebhardi[111]) cognosces. Mitto autem centum et quinque ducatos Ungaricos, quos tibi dominus Abraham Brok[112]) per suum (ut nominant) factorem Basileae se numeraturum promisit.

Ego sicuti ex conspectu filii mei summopere laetatus sum, ita magis hanc laetitiam auxit, quod in doctrina verae et orthodoxae pietatis non exiguos progressus illum Deo benedicente et vobis ductoribus doctoribusque fecisse cognoverim. Ac utinam vigens et indefessum illud matris aviaeque desiderium videndi illum ad unum tantum annum dilatum fuisset, ut percepto prius aliquo Gallicae peregrinationis hoc modo, quo volui et quo tu approbasti, gustu, Basileae residuum temporis apud vos substitisset. Verum ita forsan Deo visum, cum enim redeundo domum Beraunam oppidum, quod tribus miliaribus a Praga distat, pervenisset, non sine vitae suae periculo variolis laboravit, nunc vero, postquam Dei beneficio convaluit, expetit excurrere in Galliam; verum haec res est apud me solliciti plena timoris. Simeon[113]) enim ad labores politicos vocatus est, alter politiae mundi magis quam Christi studiosus esse videtur, cum tamen in educanda ducendaque per terras peregrinas iuventute (te hortante) semper maior Christi quam mundi sit habenda ratio. Quod si ductores in se ipsis regendis languidi, ach, quam periculose lubrica iuventus illis committi potest. Domi vero indomitum et dissolutum iuvenile sodalitium iuventuti pie educatae verum nondum cum aetatis iudicio maturae non potest non esse et impedimento et a meditationibus actionibusque piis avocamento. Quae sane data aequo pondere pensito, maluissem illum adhuc annum apud vos mansisse. Sed quia Deo dispensatore ductoreque ad me ediit meaeque fidei et curae iam commissus est, eodem rectore ego et fidelis patris et seduli praeceptoris officium agam, ut etiam ruri derelicta nunc peregrinatione Gallica Italicaque filius meus divina cum Isaaco meditetur, cui potens est Deus obviam mittere piam Rebeccam, quae et illi et mihi sit solatio futura. Sed et in his tuum fidele et sanctum expectabo consilium.

---

[111]) Viz pozn. 106.

[112]) Nepodařilo se mi zjistiti tuto osobu.

[113]) Míní se tu patrně bratr Šimon Věrník, viz pozn. 111; druhým je asi míněn druhý vychovatel Adama Budovce, Jan Gebhard, viz pozn. 111.

Hungaricam pacem omnes exposcimus, ut qui et exactionibus iam pene insupportabilibus et transitu militis damna omnibus inferentis nimium attriti et exhausti maiora in dies metuimus mala. Dicta autem est dies paci concludendae Posonii Hungarorum. Solus religionis articulus, in quo plenam et absolutam religionis libertatem Hungarici omnes status sibi concedi petunt, difficultatem et moram concludendi per clerum Romanum facit, sed non est spes, ut perniciosis illorum consiliis hoc praesertim periculosissimo rerum statu, ubi pene de summa rerum agitur, obsecundet imperator; delecti enim iam sunt in comitiis Bohemicis, qui (ubi pax conclusa fuerit) in verba pacis seu articulos cum Caesare iurare et sigillis suis eam confirmare debent, inter quos et ego lectus sum.[114])

Faxit aeternus Deus, verae illius in Christo pacis author, ut haec tractatio feliciter succedat, alias, ni pax fiat, horrenda est expectanda belli tempestas. Ac ne venti illi inusitati, qui 27 Martii stylo veteri totam pene pervagarunt Europam, imo et remotiores orbis partes tetigere, ne, inquam, aliquas etiam insperatas et universales universae Europae mutationes portendant, metuendum est; Jehova enim facit ventos nuntios suos. Flant sane, et in Italiam ferit fulmine suo ob pulsos Jesuitas Venetorum rempublicam Abaddon ille et Apollion.[115]) Quid, si hunc Apollionem terrestrem caelestis Apollo suo fulmine ferire etiam in Italia incipiat? Provocant enim Veneti ad verbum Dei, cui fulmen Romanum aiunt contrarium esse; quae, si vera sunt, ut etiam verbi Dei gladium contra id ipsum vibrent, annon haec initia aliqua alicuius reformationis essent, quam omnino Italia aliquando cum ruina Anomi illius habitura est?[116])

Quae si fient, colloquemur de istis operibus Dei per literas; sin vero Deus aliquem nostrum hinc emigrare et mundo huic immundo valedicere iusserit, precabimur alii aliis universaeque ecclesiae Dei hic militanti optima quaeque etiam in ipso agone, brevi nos coram Christo in paradiso et non in ficto mercatorioque purgatorio visuri et maiora Dei opera cum

---

[114]) Jména ostatních viz u Kameníčka, Prameny ke vpádům Bočkajovců na Moravu (Hist. archiv č. akad. č. 4) č. LV.

[115]) Abbadon je hebr. slovo a znamená záhubu, místo zkázy, peklo; v Zjev. sv. Jana 119 = zosobněná zhouba; Appollyon je řecké jméno pro Abbadon.

[116]) Toto místo je narážkou na spor mezi republikou benátskou a papežem Pavlem V. Republika vydala za vlády dožete Marina Grimaniho řadu zákonů, které omezovaly rozmnožování církevního majetku a zakládání kostelů, klášterů činily odvislým od povolení státního. Z toho vznikla nespokojenost u kurie a spor propukl v plné ostrosti, když republika dala zatknouti dva duchovní a pohnala je před svůj soud. Rozepře se přiostřila v otázku o poměru státní moci a církve, proto byla s velikým zájmem sledována v celé Evropě. Obráncem práv státu stal se Paolo Sarpi, provinciál servitů, jeho literárními odpůrci byli jezuité kardinál Bellarmin a Caesar Baronius, proslulý autor Annalů církevních. Papež konečně vyhlásil nad republikou interdikt, jemuž toliko jezuité, kapucíni a theatini se podrobili; byli však za to nuceni opustiti území republiky. R. 1607 došlo k smíru mezi republikou i kurií, a tak se nesplnily naděje některých protestantů, mezi nimi i Budovce, že protestantství vnikne i do Italie. Viz také předmluvu.

triumphanti ecclesia contemplaturi eaque in omnem aeternitatem celebraturi. Amen. Vale in Christo. Datae Pragae 27. Mai anno 1606.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz.

Na rubu:]
Reverendissimo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae in in[clyta] Basiliensi academia doctori, pastori et professori primario, domino et amico, loco patris observandissimo.

Orig. vlastnor. v Basileji v univ. knih. G II. 1. f. 232—233. Na čtvrté straně v levo zbytek sekretu.

24. *Vác. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Přípravy k jednání o mír v Uhrách. Zlá znamení. Mor v Praze. Obava o syna. Naděje v pád „pyšného Babylonu".

Praha 1606 srpen 26.

S. D. Clarissime atque reverendissime vir, domine et amice observandissime! Quod tardius ad tuas dulcissimas et plenas summi erga me amoris literas respondeam, id fit, quod non tam occasione mittendi ad te literas, quam dignum aliquid scribendi destitutus fuerim et inprimis de rebus Hungaricis, ad quarum exitum omnes Europaei attenti et intenti sunt.

Scito ergo 10. huius mensis commissarios regni Bohemiae ad firmandam pacem cum Hungaris Praga Viennam sese contulisse,[117]) quo et Hungarorum et vicinarum regionum legati expectantur; tractatur etiam de pace cum Turcis. Verum illi eam facere recusant, ni prius pax cum Hungaris facta fuerit; ego metuo, ne Turcae et nos et Ungaros deludant, cuius rei aliqua culpa non carebit nostra cunctatio. Aiunt, in Hungaria hoc mense cum grandine, quae homines et pecora interemit, etiam quosdam bicipites vermes decidisse, qui prata mirifice pessumdarunt, agros etiam nonnullos absque ullo terrae motu procul flumen Tibiscam[118]) scissos et profundius in terram cessisse; haec quin alicuius mali praesagia sint, quis dubitet; scis enim, qualia praesagia primos motus Ungaricos praecesserint. Nos hic loco estatis toto tempore caniculae autumnum experimur, ex quo inconsuetae inundationes multa damna incolis dedere; hinc contagium pestis passim per Bohemiam serpere incipit; pervasit hoc iam Moraviam, et quod hostis non interemit, hoc sustulit. Pragae quoque quotidie hoc contagio nonnulli moriuntur, ob quod imperator in procinctu est alio sese conferendi.

---

[117]) Mír Vídeňský, umluvený mezi povstalými Uhry, Bočkajem a arciknížetem Matyášem na místě císařově. Viz na př. Gindely Rudolf II. díl I., str. 81 sl., Ritter, Deutsche Gesch. II. Bd. str. 184, také Kameníček, l. c. č. 16 str. 211.

[118]) Tisza.

Me millies iam penituit, quod obsecutus lamentationibus praeposteris et male deliberatis aviae et matris filii mei, eundem Basilea domum revocarim, quoniam alio mittere praesertim sub autumnum, in quo Mars ut plurimum furit, haud consultum censeo; ver enim ad peregrinandum et pacatior et tutior et commodior mihi esse videtur. Quare in tantis periculis nostris, ut qui et hoste et peste undiquaque cingimur, commendamus nos tuis et ecclesiae vestrae sanctis precibus. Dominus Deus in Christo noster, Deus ille exercituum, cui aër et omnia parent et qui habet imperium vitae et mortis, is nos in hac generali mundi immundi revolutione, sibi in vera fide et sanctimonia constanter adherere faciat, ut sive vivamus, sive moriamur, ipsius simus. Ac auguror, nos adhuc mirabilia Dei opera in ecclesia eius visuros, ad consolandum suos et puniendum verbo eius contumaces; potens enim est et ventis flare suis, qui veluti prodromi sint ruinae superbae Babylonis; potens est excitare Theodosium[119]) pium, cui militabunt *venti*, omniaque fulmina contra hostes verbi Dei convertere et dirigere.

Vale in Christo quam felicissime et me, tui observantissimum, redama. Datae Pragae festinanter 26. Augusti anno 1606.

Tui observantissimus

Wencesla[u]s Budowecz a Budova.

[Na rubu:]

Doctissimo et reverendissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, academiae Basiliensis pastori et professori primario, domino et amico suo observandissimo.

Basileam.

Orig. vlastnor. v Basileji, v univ. knih. G II. 1. f. 234^{a}—235^{b}. Na posl. str. zbytek sekretu.

25. *Vác. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Radost z listu, který obdržel od Grynaea. Mor v Čechách. Smrt Bočkajova a znamení, která ji provázela. Úvahy o poměrech benátských, o brožuře jich se týkající a listě kardinála Baronia. O svém synu.

Praha 1607 únor 16.

Redeunti mihi domum ex confinio Bavarico, in quo componendarum inter amicos quarundam rerum causa per aliquot septimanas commoratus fueram, ecce, hodie Pragae, ad quam in reditu deflexi, literae tuae, optatissimae et plenae mysteriorum Dei, quae Deus in gubernanda sua ecclesia ferventibus et furentibus huius mundi fecibus peragit, et consolationis summae, sunt mihi exhibitae. Quas et ore et corde, prae-

[119]) Císař Theodosius (pan. 379—395) španělského původu, veliký nepřítel pohanů i arianů, známý svými snahami, dopomoci pravověrnému učení o Trojici k vítězství v celé říši.

sertim cum tam diu in itinere haeserint, exosculatus sum tibique pro iis, mi vir Dei, et, ut ita dicam, vir Jeremia, qui haec Barucho tristes et ecclesiae et politiae mutationes cum querela contemplanti dictas, summas ago gratias.

Quid enim consolabilius esse potest, quam a tali viro veluti in sanctuarium Dei ad contemplandam illam admirabilem aeconomiam Dei, in quam ipsi angeli Dei in terris intueri desiderant, deduci et per literas non secus, ac si presentes essemus, de operibus Dei ad inflammanda mutua fidei et spei nostrae gaudia colloqui. Quae suis temporibus Deus ille in Christo noster mentiri nescius exhibebit, cum admirabilis conspicietur in illis, qui crediderunt evangelio eius et quos ille sibi ab interitu huius mundi ex mero beneplacito suo vindicavit et redemit et iustificavit, non damnante nos gravissima illa legis peccati in carne nostra haerente sarcina, non despondentibus nobis animum in quibusvis mundi tempestatibus, sed in ipsis Aegyptiacis tenebris lucente nobis lumine verbi Dei; quos columna ignea Christus in hoc mundi deserto gratia sua ad veram terram promissam nos deducente praecedit et nubes providentiae Dei et consolationis Spiritus Sancti ab aestu tentationum, ne ab illis superemur, protegit; denique, qui in illa ataxia, persequente nos et affligente Pharaone Turca et bellum nobiscum gerentibus Medianitis[120]) et murmurantibus furentibusque falsis fratribus,[121]) pulcherrimam ad salutem nostram eutaxiam monstrat, ut cum psalte regio et admiremur et celebremus omnia haec Dei iudicia iustissima esse et nobis utilia.

Quod ad statum huius regni attinet, scito pestis contagium, quod universa Bohemiae loca saltu quodam magis mirabili, quam crudeli et contagioso pervasit, iam Dei beneficio remisisse et me cum meis inter praesentia pericula protectum. Caesarea Maiestas quoque periculo non caruit, a quo quoque divinitus protecta, quam, ut Deus spiritu suo sancto regat, assidue nobis exorandus est. Botskaium veneno sublatum esse ac morte sua annum elapsum clausisse, procul dubio vobis innotuit;[122]) dicuntur mortem huius prodigia praecessisse, nimirum Cassoviae in Ungaria currum igneum duobus equis tractum conspectum in coelo esse, quem praecedebant duo equites, acriter inter se flammeis gladiis dimicantes; mortuo denique illo terrae motus hic in Bohemia oppidum Choczen concussit et prope oppidum Gilemiczium guttae igneae e caelo stillarunt; haec quin aliquid singulare portendant, quis non cogitet? Ex fulmine pontificio contra Venetos bellum oriturum passim ubique multi affirmant; prudentiores, qui Italos delicatos esse norunt, dubitant, nonnulli desiderant et concitant, milites facta in Hungaria pace sollicite opulentiori

[120]) Medianity, míněni nejspíše katolíci.

[121]) Jimi míněni lutheráné, jako nepřátelé Jednoty a kalvinismu.

[122]) Srov. Gindely, Rudolf II., 1 str. 82; Huber, Geschichte Österreichs IV. 474, přičítá smrt vodnatelnosti. Bočkaj † 29. pros. 1606.

in Italia praedae inhiant. Verum, sive in bellum haec degenerent, sive componantur, ego tamen firmiter credo, hoscae motus inchoatos esse magnos magnarum in Italia mutationum prodromos, idque tam in ecclesiastico quam in politico statu. Potens est enim Deus, gementes illos, quos Ezechiel vidit, etiam in Italia nunc audire et ibidem aliquid ad gloriam nominis sui brevi peragere. Ac quia perbrevis tractatus de illa Venetorum excommunicatione exiit, tibi titulum illius mitto, una cum epistola Baronii cardinalis, in qua[123]) an Christi spiritus, an viscera illa charitatis, quibus gloriatur, an superabundans gaudium Spiritus Sancti, quo letatur, an sanitas in fide, iudicent non modo spiritu Dei illuminati et ex verbo Dei edocti, sed et ipsi, ut vocant, laici puerique. Unde sicuti ex ungue leo, sic ex hac epistola tum de authore, tum de eius magnis voluminibus facile lector iudicium ferre potest.

O felices nos, qui educti e potestate tenebrarum, translati sumus in regnum Christi et participes facti SORTIS SANCTORVM IN LVCE! O misera horum theologia, si theologia nominanda, ac non potius Sedechiae[124]) illius cornuti pseudoprophetica cornuta, qua et Deo et imperatoribus insultare videtur, dum egregia illa facinora pontificum contra Romanos imperatores commemorat, ita, ut hac commemoratione, quantum in illo est, etiam praesentem christianum magistratum (quem Deus clementer conservet) ferire videatur. Verum videat, ne cornua haec ipsum authorem Sedechiam cum impio Achabo feriant. Sed de his satis et plura scribere tum iter instans, tum amicorum invisentium, ubi Pragae fieri consuevit, interturbationes impediunt, qui te quoque, lecta tua epistola, quae eos in Domino refocillavit, summe salutant. Salve itaque et vale in Domino, brevi a me Deo volente literas habiturus.

Dominus Jaroslaus á Smirzicz[125]) Blesis in Gallia moratur. Filius meus et tuus quoque, quem in Domino cum domino Amando genuisti te et dominum Amandum una mecum in aeternum amandum amandosque officiosissime salutat. Detineo illum domi, quia unicus est, ut ruri inserviendo et caelestia cum Isaco ruri meditando Rebeccam illi DEUS ille Abraham, Isaac et Jacob, Deus viventium et non mortuorum, in cuius manibus sortes nostrae sunt, obviam mittat; quod ut fiat, tu quoque

---

[123]) Caesar Baronius, kardinál (* 1538, † 1607), církevní dějepisec, autor proslulých Annales ecclesiastici, namířených proti podobnému podniku protestantskému t. zv. magdeburským centuriím. Zde se nejspíše myslí jeho traktát: ‚Parenesis ad Rempublicam Venetam' (Řím 1606). Jiný jeho spis proti Benátčanům namířený sluje: ‚Votum contra Rempublicam Venetam'. Jakou pozornost tyto brožury budily, patrno také z dopisu K. st. z Žerotína Gianpetrovi Orchimu ze 4. list. 1606. (Opis v Zemském archivu; Frt. Dvorský, Dopisy Karla st. ze Žerotína, Archiv český XXVII. č. 1279 má pouze regest).

[124]) Sedechiáš, falešný prorok na dvoře Israelského krále Achaba (2 král. 22. 11, 24; 2. Par. 18. 10, 23); když prorok prorokoval, oděl se rohy.

[125]) Viz pozn. 107; Blesae nyní Blois ve Francii.

tuas pias preces cum nostris coniungito. Datae Pragae 16. Februarii, stylo novo, anno 1607.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz.

[Na rubu:]

Reverendo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori et in inclyta Basiliensium academia professori [pri]mario et eiusdem urbis pastori fidissimo et vigilantissimo, domino et amico et patri suo observandissimo.

Orig. v Basileji, v univ. knihovně G II, 1, f. 236ª—237ᵇ. Na posl. str. v pravo zbytek sekretu.

26. *Vác. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Díky a chvála za oba listy, jež obdržel. Stěžuje si na hučení v uchu. O Přechovi z Hodějova. O Jaroslavu ze Smiřic. O nebezpečí Italie pro pravou víru a ctnost mládeže. Kurfiřt saský a jeho kazatel Polycarp Leyser v Praze. Poměry uherské a polské. V Čechách větry, krupobití a mor.

Praha 1607 srpen 14.

S. D. Binae tuae literae mihi sunt redditae, vir doctissime et mihi aeternum observandissime, quarum priores 2. Mai, posteriores 12. Junii sunt datae, utraeque nimirum plenae tui constantissimi erga me amoris et piae de me domoque mea sollicitudinis, cui semper sanctae preces et vota pia adiuncta sunt. Quare et ego non desino assidue coram bonis viris tui recordari et cum ecclesia Christi pro te nostroque domino Amando et vestri similibus conservandis ardentes ad DEVM fundere preces, quo tu in primis in tua senectute revirescere et novas vires ceu aquila acquirere queas. ‚Expectantes enim Jehovam,' inquit Isaias, ‚mutant vires, ascendunt pennis ceu aquilae, currunt nec defatigantur.' [126]) Ac certe qui tuos labores, quos subis in hac senecta tua, tum in docendo, tum in concionando, tum in scribendo, diligenter pensitat, animadvertet hanc prophetae praedictionem etiam in te impleri.

Ego quoque ex Dei mei benedictione satis commoda utor valetudine, nisi quod in sinistra auricula iam ab annis quatuor continuis quidam murmur mihi molestus est; ita scilicet Deo nostro visum, ut externo homine ad corruptionem vergente, internus ille homo DEI de die in diem renovetur, donec una cum externo homine absorpta mortalitate et omni defectu conformemur imagini aeterni Filii Dei, ubi non senes, non languidi erimus, ubi coram iucundius erit *συνθεολογεῖν*, quam nunc per literas, in illa nempe aeterna academia, in qua et doctorem et regem nostrum in ipsius maiestate videbimus, eodem propheta praedicente.

[126]) Is. XL v. 31.; citát tento byl jeden z nejoblíbenějších u Budovce.

Dominum Hodieowski,[127]) affinem et amicum meum intimum, monui, de quibus monendus erat, et tibi eius nomine summas ago gratias. Fruor nunc praesentia et colloquiis domini baronis Jareslai a Smirzicz.[128]) Perplacet mihi illius modestia cum pietate et sobrietate coniuncta; dominus pater autem eius videtur requirere in eo aulicos mores, unde in Italiam eundem ad bienniuṁ mittere decrevit, idquod ego summe dissuadeo. Expertus enim sum in iuventute mea, ex quibus tum animae tum corporis periculis sola illa vigilans dextra Dei me eripuerit; proclives enim sunt pedes iuvenum inter syrenas Italicas ad quosvis lapsus. Verum domino Jaroslao videre et perlustrari Italiam non dissuadeo, ibi autem commorari dehortor.

Quam magnifice, quam laute, quam humanissime elector Saxoniae ab imperatore Pragae exceptus sit, puto te ex aliis cognovisse. Pransus sum cum electore, qui utinam adhiberet moderationem in bibendo, si diu vivendo Deum colere voluerit, alias si haec intemperies durabit (humanitus loquendo) vix vitam prolongabit.[129]) Audivi et Polycarpum concionantem et cum illo sum collocutus; modestior est in concionibus et colloquiis quam in scriptis suis, nescio, quo genio contra orthodoxos editis; ipse viderit et illius similes, quid agant, quod ad favorem hominum polemicis scriptis bellum confratribus suis, qui eos in spiritu mansuetudinis et humilitatis docent, bella inferunt.[130])

---

[127]) Patrně Přech z Hodějova, pán na Konopišti († 1610), jehož manželkou byla Dorota Hrzánová z Harasova; jejich starší dcera Johanna stala se manželkou Viléma z Roupova, mladší Anna manželkou Adama Budovce z Budova.

[128]) Viz pozn. 107.

[129]) Kurfiřt saský Kristian II. (pan. 1591-1611) přibyl do Prahy 6./7. Byl vychován v přísném lutherství, v nepřátelství ke kalvinismu a v oddanosti rodu císařskému. Známý byl jeho sklon k opilství, a úsudek Budovcův není přehnaný. Viz Janssen, Gesch. des deutschen Volkes VIII., str. 153; o jeho návštěvě v Praze viz Skála I. 81/2.

[130]) Polykarp Leyser (* 1552, † 1610), dvorní kazatel kurfiřta Kristiána, proslulý jako veliký odpůrce kalvinistů (více o věci v předmluvě) svým spisem: „Christianismus, Papismus, Calvinismus" (1602), který byl vytištěn jednak samostatně, jednak jako předmluva k spisu, jehož titul již dosti mluví: „Ob, wie und warůmb man lieber mit den Papisten Gemeinschafft haben und gleichsam Vertrawen zu ihnen tragen solle denn mit vnd zu den Calvinisten". Na tyto traktáty Budovec naráží. Pozoruhodné je, že jiný saský kazatel, Hoë, poslední spis znovu vydal r. 1620, aby ospravedlnil saskou politiku v českém povstání. — Polykarpu Leyserovi bylo dovoleno konati v domě Rožmberském na Hradčanech 2 kázání, 8. a 11. čce.; obojí vyšla ještě r. 1607 tiskem v Lipsku pod názvem: „Zwo christliche Predigten, eine von den guten Wercken ... Die andere von dem Artikel: wie der sündige Mensch für Gott gerecht und ewig selig werde. Zu Prag gehalten ... als ... Rudolfus II. ... von dem Churfürsten zu Sachsen ... besucht ward". V univers. knih. pražské (sign. 34 F. 277) je k oběma přivázána odpověď na útok, který pro obě kázání byl na Leysera podniknut od pražského jezuity Neubauera. Viz zvl. Schmidl, Hist. Soc. Jes. II. str. 444/5. O Pol. Leyserovi viz Herzog-Hauck, Realenzyclop. f. prot. Theologie; Ritter, Deutsche Gesch. im Zeitalter der Gegenreformation II., str. 218 sl.; Möller-Kawerau, Kirchengeschichte III., 384; o jeho pobytu v Praze, viz Skála I. 81, Gindely, Rudolf II. 1, str. 149.

Ungariae status aequilibro, imo tenui filo suspensus esse videtur. Deus stabiliat initam pacem, sin minus, horrenda rerum facies expectanda esset. Poloni collecto contra regem suum exercitu ab eodem incauti dissipati et e castris eiecti sunt, verum iterum exercitum novum colligere et novum regem Jesuitis minus obsequentem eligere dicuntur; haec quorsum sint evasura, dies docebit.[131])

Nos hic horrendas et vix unquam antea visas ventorum et grandinis et tonitrus tempestates experti sumus; utinam non sint praesagia aliarum tempestatum, si mature iratum Deum vera poenitentia et vitae emendatione humilibusque et castis precibus non flexerimus. Pestis quoque passim per omnia Bohemiae loca grassari incipit sic, ut et imperator sit in procinctu secedere ex urbe Pragensi et conferre se alia in loca tutiora. Dominus Deus noster, in quo nascimur, vivimus et morimur, faciat, ut ipsi vivamus et moriamur aeternum cum illo victuri. Vale in Christo. Datae Pragae 14. Augusti anno 1607.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae in inclyta Basiliensi academia professori et doctori primario et eiusdem ecclesiae pastori fidelissimo, domino et amico loco patris observandissimo.

Basileam.

Orig. vlastnor. v Basileji, v univ. knih. G II, 1. f. 238^a—239^b. Na posl. str. zbytek sekretu.

27. *V. Budovec Theobaldu Hockovi:*

Děkuje za jakýsi traktát německý a píše o jiném, který se mu nelíbí. Přijel by k Petru Vokovi, ale císařskými kommissemi je zdržován. Posílá mu exemplář dissertace svého syna, kterou napsal v Basileji. Ponechá jej teď doma.

Mnichovo Hradiště 1607 září 16.

S. D. Doctissime et clarissime vir, domine et amice observandissime et illustrissime! Principis tui et tuae literae quam gratae mihi fuerint, dici non potest. Aureus quoque ille perbrevis tractatus Germanicus summopere mihi gratus fuit; ac utinam plura exemplaria Pragae reperiri possent, ut cum aliis ea communicarem!

Ac sicuti hic libellus vere divinum spiritum et viscera illa charitatis et aedificationis in Christo spirat,[132]) ita hisce adiacens, quem tibi mitto,

[131]) Míněn tím odboj Zebřidovského, který měl pohnutky především politické; vůdcové jeho chtěli na králi Zikmundovi III., aby odstranil ode dvora cizozemce a jezuity a aby přijal od stavů stálou radu složenou ze tří senatorů, zvolených od sněmu. Bobrzyński, Přehled dějin polských. Přel. J. Bidlo, str. 289.

[132]) Snad traktát Juniův, o němž viz pozn. 140.

ne guttulam Christi spiritus habere videtur, utpote qui ex prolixis Jebusaeorum[133]) maledicis blasphemis mendaciis atque calumniis quintam quasi essentiam in compendium breve extrahere conatur, quo se ipsum ceu basaliscus ex suo proprio aspectu enecat.[134]) Nam quod ait evangelicos ob desperationem causae suae ad contemptum verbi Dei adcurrisse, haec impudentissimus mendax verissime de suae farinae hominibus potius quam de evangelicis dicat. Nobis enim verbum Dei est norma fidei, regula vitae, est potentia Dei ad salutem, est odor vitae ad vitam, est gladius, est machina, qua destruimus et evertimus omnem cogitationem adversus Christi cognitionem sese extollentem, cum econtra illis est odor mortis ad mortem. In reliquis vero articulis etiam non theologum, sed histrionem, mimum, Zani[135]) in comedia ait mirificeque sibi in suis istis sargasmis placere et in sua oratoria elegantulus esse videtur; ac quae scripta piorum nostri seculi virorum allegat, ea nec in istis locis nec ita scripta reperiuntur, unde ab aliis maledicis falsissime allegata ille maledicus et ἄθεος idem allegavit. Hinc videmus, quo spiritu reguntur. O misera horum theologia, o miseros, qui his reguntur, miserrimi autem omnium, qui a cognita veritate ad hos apostatizant! O beatos nos, quibus datum mysteria Dei nosse, utpote quos ereptos Deus e potestate tenebrarum transtulit in regnum filii sui dilecti, in quo solo et unico eius sacrificio et non in aliis fictis habemus redemptionem. Verum non dubito, quin talia compendia apud imperitos magnae sint authoritatis, apud illos scilicet, quorum oculos sathan excaecavit, ne videant veritatem, sed nugas sequantur et credant efficaci deceptioni errorum. Et haec quidem hactenus.

De secretario Bohemico[136]) quae illustrissimo principi tuo scribo, cognoscas ex literis suae celsitudinis.[137]) Dedissem heri responsum ea hora, qua tabellius (!) venit, sed eadem hora, teste ipso tabellario, venere ad me barones a Wartmberg, affines mei.[138])

Ego optarem ad vos advolare, sed diversis caesareis commissionibus detineor et impedior adeo, ut non modo alio proficisci, sed ne quidem domi res proprias curare nequeam. Vale in Christo et me, tui amantem, redama. Datae Monachograeczii 16. Sept. an. 1607

Tui observantissimus

Venceslaus Budowecz a Budowa,
Monachograeczii et Zasadcze dominus.

---

[133]) Jebuzejští, původní obyvatelé území Jerusalemského, kteří byli podrobeni od krále Davida (2 Sam. 5, 6, I. Par. 11, 4.)

[134]) Nedovedl jsem určiti, jaký traktát má Budovec na mysli.

[135]) Zani = Žani, Jeani, smysl je tedy: hraje úlohu hloupého Honzy v komedii.

[136]) V té době byl českým sekretářem Petra Voka Marek z Bavorova.

[137]) Je to patrně č. 28.

[138]) Manželka Budovcova byla Anna z Vartemberka.

Mitto tibi exemplar disputationis et orationis a filio meo Basileae habitae [139]) quod, si videbitur, communicabis cum illustrisssimo principe tuo, ut videat compatris sui profectum. Nunc domi eundem detineo, ut et iura et rura paterna excolere discat utque ruri illi ceu Isaaco occurrat Rebecca, quae senectutem meam una cum filio in administratione rerum oeconomicarum adiuvet.

[Na rubu v pravo:] Doctissimo et clarissimo viro, domino Theobaldo Hock a Zweibrug, illustrissimi principis et domini, domini Petri Wok Ursini a Rosnberg consiliario et secretario, d. amico suo observandissimo.

[Doleji jinou rukou:] Wittingaue den 21. Sept. 1607.

Orig. ve vévodském státním a rodin. archivu v Srbišti, oddělení Bernburg, A 9ª Nº 159½ f 114—115.

28. *V. Budovec Petru Vokovi z Rožmberka:*

Odpovídá na psaní z 12. září a děkuje za poslanou českou knihu a traktát, vyzývající protestanty k sjednocení. Po tom následují nábožné úvahy o příčinách spasení a o stáří. O českém sekretáři pro Petra Voka.

Mnichovo Hradiště 1607 září 17.

Hochgeborner, genediger Herr und Gevatter! E. F. Gn. sein meine jeder Zeit gantz willige gehorsambe und treüe Dienst bevor neben Wünschung von Gott dem Herrn aller glückseligen und ewigen Wolfart. E. F. Gn. Schreiben, welches datirt den 12 Septembris, ist mier gestern zuhanden khommen, auch das wieder uberschuckte behemisch Buch und darbei der klein Tractatus und die treuhercige Vermanung zu der christlichen Einickhait der evangelischen Khirchen, auch darneben Warnung vor den unrhuigen gaistlichen Widersachern.[140])

Welches ich gewisslich mit grosser Lust gelesen und uberlaffen. Der ewige Gott wolle die heilige Einickhait verleuen oder zum wenigsten, das wier aus christlicher Lieb uns unter einandern in den nicht so sehr

[139]) Je v zem. arch. a má titul: ‚De signis seu notis infallibilibus, ex quibus unusquisque cognoscere potest, an sit germanum vere catholicae ecclesiae Dei membrum ex psalmo decimo quinto . . . theses, de quibus . . . conferebat dn. Adamus Budowecius a Budowa. Preside Amando Polano a Polansdorf ad diem octavum mensis Februarii. Basileae Typis Conradi Waldkirchii anno 1606‘; jiná jeho dissertace chová se v Basileji v universitní knihovně (z r. 1605).

[140]) Patrně Budovec mluví o traktátě, který r. 1606 vyšel a přičítán byl kalvinskému theologovi Františku Juniovi: „Trewherzige Vermahnung der pfälzischen Kirchen an alle andere ewangelische Kirchen in Teutschland, dass sie doch die grozse Gefahr, die ihren sowohl als uns vom Papstthum fürstehet, in acht nehmen und die einheimische, unnötige, oder ja nunmehr gnugsam erörterte Streite dermaleins christlich und brüderlich mit uns aufheben und hinlegen wollen.“ Titul ukazuje obsah, ale traktátu dostalo se příkrého odmítnutí se strany lutherské. Viz Möller-Kawerau III., str. 385 a K. Lorenz, Die kirchlich-politische Parteibildung, str. 76 sl.

nötigen als stritigen articulis gedulden und mit aller Sanfftmut und Demutt non nostram sed Christi gloriam querendo unterweisen.

Wegen des behemischen Secretarii wil ich mein Flais und Muhe nicht sparen, und ich wais einen feinen gelerten orthodoxum virum, der wol studiert, auch der teuschen und welschen Sprach wol erfaren, darczu ein fein politicus und verstendiger Man und feine Person. Derselbe ist zu Prag verheurat und hatt Provision oder Pension von dem Herrn Trczka, das er zu Prag des Herrn Sachen bei den Procuratoribus und beim Hoff sollicitire. Er haist Johannes, aber des Zunahm khan ich mich nicht erinnern. Meines Gedencken nach im Fall, das er sich wolte lassen brauchen, er wer ein gewunscheter fur E. F. Gn. Secretarius und were zu allen gutten Sachen zu gebrauchen.

Wil also nicht unterlassen, ihme als baldt zu schreiben und im Fall ich was verrüchten werde, E. F. Gn. als baldt mitt eigenem Boten berüchten.[141]) Will auch nicht unterlassen E. F. Gn. genedigen Begeren nach desto öffter Correspondenz mitt E. F. Gn. halten, dann ich das zu groszer Genad, derer mich E. F. Gn. würdigen, anneheme.

Niderland hatt wol ein Stülstand ab armis, Gott gebe, das es sei ad se amandos et non armandos. Aus dem polnischen Unrhue, wer weis, was es nacherfolgen wirdt. Gott der verlahie uns auch in Ungarn Fried, ne posteriora fiant peiora prioribus, dann auf dem Krieg des Persianer mitt dem Turken auch Rebellion der Turken wieder ihrem Khaiser ist nichts zu bawen, sintemal diė unglaübige blutdurstige des christlichen Bluts Haiden khonnen leichtlich wieder unser Hoffnung wie die Wölff zwischen den Schafen sich vergleichen, welches ich selbst in Turkei wol erfaren.

Und thue hiemitt E. F. Gn. in Schucz und Schirm des Almechtigen bevolhen. Der wolle E. F. Gn. Alter vermüg des 103 Psalmen wie des Adlers Alter verneuren,[142]) welcher zwar Psalm weil er vol hochreüchen Tröstungen ist und vom heiligen David in seinem Alter componirt und wie gleubig oft und bis in die Gruben von ihme gesungen, darumben ich ihme auch E. F. Gn. bevolhen thue. Dann was khan tröstlicher sein, dann das die Gleubigen an Christum gewis sein der Vergebung der Sunden und dies aus lauter Genad und Barmhercikheit Gottes, und nicht nach unser Verdienst. Dahero auch in Unrhue diėser Welt haben wier Fried mitt Gott in unsern Herczen, welcher ubertrieft alle menschliche Sinn und Verstand; ja auch wann der eüserliche Mensch im Alter abnimmt, so nimbt zu und verneuret sich der innerliche Mensch von Ta zu Tag, und rhumen uns der Glori und Herlikhait Gottes, die an uns denen, die wier dem Evangelio Christi aus Gottes Genaden geglaubet haben, offenbart werden soll.

---

[141]) Celá část od slova ‚Wegen' až po ‚berüchten' je přeškrtnuta, sotva Budovcem, nejspíše tou osobou, která také červeně podtrhala něk'eré řádky.

[142]) V žalmu 103 není uvedených slov, nýbrž v žalmu 102_5. Budovec ona slova cituje častěji.

O wie leblich ist, was Gott aus Gnaden giebt, wie bestendig sein seine Gaben! Wie tröstlich sich des einigen Christi Opfers halten und nicht süchen tägliche Opfer, welche ihre Nachfolger erstlich in Fegfeüer schicken, sich darinnen zu reinigen, aber S. Dauid in dem angetzogenen Psalm singt viel anderst.

Der genedige Gott in Christo, der wolle E. F. Gn. in den so heiligen Meditationibus starcken und bis ins End erhalten, sambt allen Christgleubigen. Dann unser Hoffnung wirdt ja nicht umbsonst, und getreu ist der, der uns beruft hatt. Der verleihe, das ich baldt mich auf Dienst E. F. Gn. presentiren möge.

Datum 17. Septem. Münchengracz an. 1607.

E. furstlich Gn.

gantz gehorsamber alter Diener

Wentzl Budowecz von Budaw

auf Münchengrätz und Zasadka. R. Kh. M. Rath.

[Na rubu:]

Den hochgebornen Ffursten und Herrn, Herrn Wockh Ursino, Herrn zu Rosnberg, regirenden Herrn des hochleblichen Hauses Ronsenberg, meinen genedigen Herrn und Gevattern zu selbst eigener Handt seiner furstlichen Genaden.

Pr[aesentirt:] Wittingaue 21. Spbr. 1607.[143])

Orig. vlastnor. v Srbišti, ve vévodském stát. a rod. archivu, oddělení Bernburg, A 9ª № 159a¹ f. 117.

29. *Filip Ludvík hrabě Hanavský V. Budovcovi:*

Užívá příležitosti, jež se mu naskytla, aby Budovcovi projevil, jak si ho váží a jak si přeje se s ním setkati, dříve než Prahu opustí.

Praha 1607 listopad 7.

Salve illustris et magnifice domine!

Nactus occasionem ad te scribendi, ommittere nolui, quin mea officia tibi devota denuo offerem teque certiorem facerem, me non solum dulcissimae conversationis tuae memoriam diligenter colere, verum etiam in votis nihil aeque habere, quam singulari aliquo testimonio amicitiam meam tibi probari posse. Hoc merentur praeclarae tuae virtutes egregiusque in rem publicam animus, quae me sibi adeo devinxerunt, ut sciens nullum unquam modum tibi tuisque inserviendi praetermittam. Spero

[143]) Psáno jinou rukou.

me favente Deo ex his oris[144]) non esse discessurum, priusquam te exosculatus sim, eoque materiem proximi nostri conventus quaerere non desinam.

Vale illustris domine!

Praga 28. Octobris stylo Juliano 1607.

Tui observantissimus et amantissimus

Philippus Ludovicus Hanau m. p.

Ad baronem Wenceslaum de Budowitz abgangen.

Konc. v král. pruském státním archivu v Marburku sign. A. No 31. fo. 2.

30. *V. Budovec Filipu Ludvíku, hraběti Hanavskému:*

Děkuje za dopis, slibuje, že bude Filipovi Ludvíkovi psáti o všem, co pozoruhodného se přihodí, vzpomíná na společnou jejich cestu spolu s hrab. Arnoštem Mansfeldem vykonanou z Čes. Skalice (?) do Mnichova Hradiště, na níž tolik rozmlouvali spolu o Bohu.

Mnichovo Hradiště 1607 listopad 10.

S. D. Illustrissime domine comes: domine sincera fide constanter observandissime!

Cum heri singulari laeticia literae doctissimorum virorum domini Johannis Jacobi Grynei et domini Amandi Polani me affecissent, ecce paulo post complementum istius gaudii literae tuae [145]), plenae summae erga me benevolentiae, ad manus meas delatae mihi attulere, quas exosculando ea, qua decuit, id est summa observantia, legi relegique. Ac quid tibi tanto et tam illustrissimo et tam raris a Deo donis (absit verbo adulatio) ornato comiti pro tali erga me immeritum et amore et benevolentia rependam, non invenio. Quare sicuti antea, ita et nunc me tibi totum voveo, obligo et consecro unice a Deo expetens dari mihi occasiones creberrimas tibi tuisque, mi illustrissime et observandissime domine comes, inserviendi. Ac quod coram ob distantiam locorum praestare non dabitur, id Deo volente licentia illa mihi ad scribendum a te concessa submisse offerre non desinam, non intermittens, si quae digna in nostris regionibus erunt, aut quae ex aliis locis de universali Dei aeconomia in mundo ecclesiaque eius gubernanda mecum communicantur, ad te perscribere, sic ut et opera Dei et multiformem illam divinam sapientiam contemplemur et communionem illam sanctorum, quam in symbolo apostolico profitemur, et quae singulari Dei providentia mihi cum tanto comite contigit, hanc inquam ut meis literis subinde renovem, donec ad complementum illius indissolubilis communionis Deus ille in Christo noster mentiri nescius et cuius dona sunt *ἀμεταμέλιτα* in illis aeternis aeternum duraturis palaciis coniungat.

---

[144]) Viz předmluvu.

[145]) Tím je patrně předešlý dopis.

Recordor enim, quo cum zelo in itinere Scaliceno,[146]) montano quidem, sed pratis amoeno ac undique aquis et fluminibus scaturienti et profluenti de verbo Dei vivo, scilicet illo Israelis fonte, mecum contuleris adeo, ut consideratio beneficiorum Dei, quae nobis in illo (qui gratia Dei illi credidimus) offeruntur, contemptoribus vero illius iustis Dei iudiciis auferuntur, lachrimas tibi excusserit, quae sane piae lachrimae zelo Dei prurientes, quid aliud erant quam signa infallibilia arrhabonis sacrosancti, quo ad diem redemptionis obsignati sunt electi eius, et qui pro eis interpellat suspiriis inenarrabilibus. Sic et psalti regio dulcedo verbi Dei incredibilem excutiebat zelum, praesertim in illo longo psalmo 119., ubi nullus versiculus est, in quo non faciat mentionem verbi Dei et mandatorum eius. Sic et tu in celebrando verbo Dei, quod unicum tuum solatium, unam vivendi serviendique Deo regulam, unicum ad vitam aeternam robur esse dicebas, totus et assiduus in hoc itinere eras. Sic sane assidua sacrae scripturae lectio coniuncta cum piis praecibus praestat multis commentariis et multae patrum lectioni; quibus non nisi horas successivas ad volvendum dandas esse et diligenter audiendum patrem luminum, in cuius lumine lumen se videre David orabat, inter nos contulimus. Rari sane eiusmodi itineris comites, quod si iuxta vetus proverbium iucundus comes itineris pro vehiculo habetur, quanto magis mihi et delectationi et aedificationi singulari Dei providentia tam illustrissimi origine comites, tam pii, tam docti, tu nimirum et dominus comes Mansfeldius[147]) pro comitibus itineris dati. Quibus ut tandem finem hiscae impolitis meis literis et urgente responsum tabellario, qui nunc Scala reversus est, faciam, me vobis illustrissimis et mihi aeternum observandissimis comitibus una cum filio meo Adamo, imo cum universa domo mea ad serviendum offero et vos una mecum gratiae in Christo divinae, quae sola animos nostros erigit, ut confidenter cum apostolo dicamus „Scio, cui credidi"[148]), commendo.

Datae Monachograeczii 10. Nov. an. 1607.

Tuae illustrissimae magnificentiae observantissimus

Wenceslaus Budowecz a Budowa.

[Na rubu v l.:] Illustrissimo et magnifico domino, domino Philippo Ludovico comiti Hanau et Rinek, domino Minczenberg etc., domino summa observantia sincere colendissimo.

Pragam.

Orig. vlastnor. v král. pruském stát. archivu v Marburku sign. A. No 31. fol. 28.—29. Na rubu dobře zachovalý sekret.

---

[146]) Srovnej Budovcův Circulus Horologii, Praefatio ad lectorem, str. 8, 9.

[147]) Snad Arnošt z Mansfeldu, známý válečník z 30leté války; viz č. 34.

[148]) 2. Ep. k Tim. kap. I. v. 12; tento výrok Pavlův patří k oněm výrokům apoštola, jichž se Budovec zvláště často dovolává a jež pro poznání jeho víry i zbož-

31. *Jan Jak. Grynaeus Václ. Budovcovi:*

Srovnává pravou církev a žití Budovcovy rodiny v okolí těch, již pravé víry nemají, s postavením Mojžíše, vystaveného v ošatce vlnám a přece zachráněného. Napomenutí, aby proto pln důvěry v Boha snášel svůj osud.

Basilej 1607 listopad 22.

Vir magnanime! Precor et tuaë amplitudini et coniugi heroicae et filio generoso multiplicari a Domino nostro Jesu Christo τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν.

Sanctorum familiae quaedam ita descriptae in scripturis sanctis extant, ut vel nomina eorum, qui luminaria earum fuerant, de multis magnis rebus nos moneant. Quoties Mosen sic dictum legimus, quod infans in arcula scirpea iacens expositus in alga ripae fluminis, extractus esset ex aquis, ideam ecclesiae expositae mundi huius oceano fluctuantis, exemplar piae familiae inter Babylonios fidelisque hominis inter spinas versantis nobis proponi ne dubitemus. Quod Moses adhuc infans conferre potuit ad sui ipsius conservationem, id ecclesia, familia sancta, homo pius, in hoc mundo praestare potest ad sui ipsius defensionem et incolumitatem. Sed ut providentiae divinae conservanti Mosem nulla vis mundi potuit obstare, ita Deo ecclesiam, familiam, hominem Dei regenti et tegenti nullus officere potest obex.

Si credimus per fidem ab illo primogenitum vocatum fuisse Gersom,[149]) quod agnosceret, se peregrinum in terram alienam pulsum fuisse, cur nimium moleste ferimus filiorum huius seculi erga nos inhospitalitatem, qui profitemur nostrum πολίτευμα in caelis esse?

Si etiam per fidem Eliezerem[150]) appellavit secundogenitum, quod Deum patris sui auxilio sibi fuisse et e gladio pharaonis eripuisse meminisset, agnoscamus et nos divinitus tum servatos esse, tum servandos esse, quicquid tandem de nobis statuat mundus.

Utinam autem omni cura nostri Deo commissa curae nobis esse patiamur eos, qui Adoniae convivium celebrant, qui Sennacheribi consilia animis agitant, Isaias. 37. 24. 25. Quid enim? An non christianis digna προμιθείᾳ est dignoscere eos, quorum naribus hamus iniectus est, quorum alii paenas dant, alii dabunt.

Multis non est visum, Deum habere in notitia, qui traditi in mentem iudicii expertem faciunt, quae minime convenit, accersunt sibi et familiis suis tristissimum fatum. Quam multi autem de spiritualibus paenis ne per somnium cogitant, φιλείδοσοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, de corporibus tantum quandoque soliciti. Sed manum de tabula, nam mihi agricola

nosti mají velký význam. Viz na př. Circulus Horologii na uvedeném místě a v Historii o těžkých protivenstvích církve české str. 190 Bud. spor s jezuity o tomto výroku ráno před popravou).

[149]) První syn Mojžíšův, Ex. II. 21.

[150]) Eliezer, druhý syn Mojžíšův, Ex. XVIII. 4.

lugens consolatione erigendus erat, quum haec scriberem 12. Novemb. anno 1607 Christi incarnati, cuius protectioni non solum te, sed etiam totum Bohemiae regnum commendo. Basilea.

Qui tuam illustrem dominationem et generosum filium tuum valde diligit colitque

J. Grynaeus.

Opis v král. pruském státním archivu v Marburce sign. A. No 6. fol. 6.

32. *Filip Ludvík, hrabě Hanavský V. Budovcovi:*

Ujišťuje jej o svém přátelství, vykládá, proč jej nemůže navštíviti před svým odjezdem, pročež jej dává aspoň pozdravovati po panu N. (Gabrieli Lehmannovi).

Praha 1607 prosinec 9.

Salve illustris et magnifice domine!

Quanta sit vis mei in te amoris observantiaeque, ex hoc solum collige, quod ex his regionibus te insalutato domum regredi nequeam, quanquam maturandi causae sint permultae. At cum venit in mentem et hiemis et itinerum difficultatis, subit quam primum pudor, ne aetati tuae iniuriam facere culper te tam longo intervallo ad me invitando. Jamque intra hoc dubium me ardentissima cupido incesserat ad te advolandi, nisi mihi modo significatum foret, Caesaream M^{tem} dimissione mihi concessa mandata sua prope diem edituram. Cum igitur, ut nosti, praesto esse mihi conveniat, ne vocatus mihi ipsi defuisse videar, officii mei esse iudicavi, te, etsi absentem, ante discessum per hunc meum fidissimum N. N.[151]) salutare, alloqui. Utinam videre licuisset, multo sane plenior gaudii ad meos revertissem. Deflebo sortem, quae me a tam dulci congressu separat et avellit, fere priusquam frui caeperim. Animo tamen, quando corpore non licet, te semper virtutesque tuas fovebo. Haec et eiusmodi alia indicabit coram meo nomine dictus N., cui quemadmodum mihi praesenti faceres, quaero oroque fidem adhibeas, itaque de me statuas ex tot amicis, quos haec peregrinatio mihi conciliavit, neminem me tibi esse praelaturum. Quod dato tempore re ipsa ostendere tibique inservire non continebo.

Vale mi amantissime domine! Praga 29. Novembris 1607.

[Při začátku na okraji:] Ad baronem Wenceslaum a Budowitz. [Později připsáno:] Disz ist nit abgangen.

Konc. v král. pruském stát. arch. v Marburku sign. A. No 31. fol. 3^{ab}.

---

[151]) Jak z pozdějšího listu ze dne 26./1. 1608 patrno, Gabriel Lehmann, o němž viz pozn. 100.

33. *V. Budovec Filipu Ludvíku, hraběti Hanavskému:*

Na cestě z Prahy zastavili se u něho jeho příbuzný Karel z Vartenberka a hrabě Arnošt z Mansfeldu. Brzy po tom přišel dopis od Karla st. z Žerotína a J. J. Grynaea; z prvého posílá hraběti výtah, druhý v opise celý. Přeje si, aby uherské záležitosti byly šťastně urovnány. Chválí spis Am. Polana Symphonia catholica, který právě vyšel a Budovcovi jest dedikován.

Mnichovo Hradiště 1607 prosinec 20.

Illustrissime d. comes, domine summa fide sincere et constanter observandissime!

Illustris dominus comes a Mansfeld et dominus Carolus a Wartmberg, affinis meus Praga Scalam [152]) versus proficiscentes hodie apud me pransi sunt. Ubi paulo ante prandium loco condimenti literae ab illustri barone, dom. Carolo a Zierotin [153]) et doctissimo viro, dom. Grynaeo [154]) nostro sunt mihi redditae, quae sane nos prandentes mira affecerunt et iucunditate et voluptate. Quarum priores cum et tui illustrissimi nominis mentionem non exiguam faciant et nonnulla nova lectu digna commemorent, posteriores vero summas consolationes et singularia Dei mysteria in conservandis fidelibus Dei contineant, atque ita in iis te quoque tuamque Hanoviam et Neapolin, quae asyla piorum exulum et tabernacula fidelium Dei sunt,[155]) depingant, omnino iudicavi utriusque copiam ad te mittendam, quanquam Zerotinianae epistolae pars tantum, Grynaei vero integra copia transmittitur. [156]) Atque haec est sancta illa fidelium Dei communio, qua etiam absentes et facie ignoti inter se de operibus Dei colloqui tum ad caelebrandum Deum, tum ad mutuam fidei consolationem possunt. Puto etiam priores meas 10. Nov. ad te datas recte tibi redditas.[157])

De Ungaricis et aliis novis tu, qui nunc in aula Caesaris veluti in aliquo areopago aut theatro rerum novarum detineris, forsan rectius nosti, quam ut alii ad te perscribant. Utinam clementia fata Dei pacem et veritatem in diebus nostris secundum pia vota pii Ezechiae [158]) regis nobis adferant et non aliquam tristem mutationem, quam malefacta nostra et

---

[152]) Patrně Skála malá, majetek Vartemb.; Skála hrubá patřila tehdy Smiřickým.

[153]) List tento s dat. 13. pros. 1607 otištěn ve Dvorského Dopisech Karla st. z Žerotína z let 1591—1610 (Archiv český sv. XXVII. str. 333—334); ve svazku, obsahujícím vzájemné listy Filipa Ludvíka Hanavského a V. Budovce, nachází se z něho část v opisu, která byla přiložena k našemu listu, jak se o tom níže dočítáme.

[154]) Tento dopis přiložil Budovec v opisu, jak níže praví, celý k našemu listu; podle tohoto opisu, který rovněž se nachází ve svazku korrespondence Budovcovy s Filipem Ludvíkem Hanavským, pořízen náš otisk č. 31.

[155]) Neustadt nad Mohanem v území Hanavském; pii exules jsou patrně reformovaní duchovní z některého území, kde znovu ovládlo lutherství, vyhánění; o které území tu jde, nedovedu určiti, snad o Hessen-Darmstadt. Viz předmluvu.

[156]) Viz pozn. 153 a 154.

[157]) Naše č. 30.

[158]) Ezechiáš, král Judský. O něm viz Paralip. XXIX. a l.

minantur et merentur. Utinam pax Ungariae ab inquietis ingeniis et immaturis consiliariis *ἀπορία* laborantibus non interturbetur, sed potius stabiliatur. Utinam Donoverdense[172]) negotium et alia nonnulla non adferant aliquos in imperio motus, et incidamus in eum statum, de quo Hazarias[159]) Asae[160]) 2t Cronic. 15. concionatur. Quae sane sanctissima commonefactio ab omnibus diligenter et legenda et meditanda aureisque literis regum et principum palaciis insculpenda est, verum:

Alta cadant, tumefacta ruant, ruat orbis et orcus,
tu tamen insertos nos tibi Christe geris.

Prodiit authore domino Amando Polano Symphonia[161]) patrum, conciliorum, legum, decretorum, imperatorum et pontificum Romanorum; quam non ideo tibi commendo, quod mihi dedicata est, sed quod meo iudicio nemo nostro seculo in tam brevi compendio tam methodice tantas res complexus sit. Bene et felicissime in Christo, spe illa nostra, vale, mi illustrissime et Deo cunctisque bonis charissime mihique observandissime domine comes.

Datae Monachograeczii 20. Dezembris a. 1607.

Tuae illustrissimae magnificentiae observantissimus et addictissimus

Wenceslaus Budowecz B. a Budowa.

[Na rubu:] Illustrissimo domino domino Philippo Ludovico comiti Hanau et Rinek, domino Mintzenberg, domino summa observantia sincere et constanter collendissimo.

Or. vlastnor. v král. pruském stát. archivu v Marburku sign. A. No 31., fol. 4.—5. F. 5b zbytek sekretu.

34. *Václ. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Dostal od Grynaea list a sdělil jej hraběti Fil. Lud. Hanavskému, Arnoštovi z Mansfeldu a Karlovi z Žerotína. Obšírné úvahy o spise A. Polana „Symphonia catholica"; nářek nad nesnášenlivostí mezi samými protestanty; mocné deště, zemětřesení a větry jako znamení hněvu božího. Uherské věci; klamné jsou naděje, čerpané z boje Peršanů s Turky: třeba se obrátit k Bohu.

Mnichovo Hradiště 1608 leden 1.

S. D. Doctissime et observandissime domine Grynaee! Literae tuae plenae summae consolationis Dei ad haec tempora nostra directae sunt mihi redditae, quas cum illustrissimis comitibus domino Philippo Ludovico

[159]) Hazariáš nebo Azariáš, prorok, o něm viz Paralip. XV.
[160]) Aza, král Judský, Paralip. XIV. a sl.
[161]) Spis Am. Polana, Symphonia catholica. Basilej 1607, Ženeva 1612

Hanovio et domino Ernesto Mansfeldio[162]) et nostro domino Carolo barone a Zierotin communicavi.[163])

Aurea quoque domini Amandi nostri Symphonia[161]) licet diu in itinere haeserit, me tamen mirifice exhilaravit. Ita sane divinitus fit, ut, quo magis veritas per novos gygantes et thrasones novis bellis armisque oppugnatur, eo magis peramanda a Deo excitentur, tum ad defendendam Dei veritatem, tum ad ruinandos adversarios instrumenta. Adversarii enim, cum se cernerent ubique vinci Verbo DEI (quod illi e rerum natura sublatum esse cuperent), re desperata ad pugnam committendam in sylva patrum imperitiores tum milites tum duces provocarunt; quo deductis nostratibus per semitas et labyrinthos, quas ipsi per fraudes suas paravere, eosdem ibi implicatos et in angusta loca redactos, novo aliquo stratagemate et adorirentur et iugo subicerent suo, quorum stratagematum sathanae testis esto nuper in sylva patrum et proditus et interceptus impostor ille, cui nomen INDEX EXPURGATORIUS PATRUM.

Verum divina providentia de die in diem magis magisque spiritu oris sui **ἄνομον** illum feriente fit, ut ductore doctoreque eodem patre patrum, patre inquam illo luminum, apud quem non est obumbratio, non modo patentiae sed etiam latentiae, non modo plana, sed etiam foveae artibus sathanae in sylvis patrum fabricatae magis nunc innotescant, quam unquam antea; adeo ut et iuventuti piae nedum viris omnes semitae sylvae illius patrum innotuerint, dum praelucente illis lucerna VERBI DEI sylvam hanc patrum ingredi et ex ea egredi et hostes in illa aggredi, veluti Medianitas Gedeonis milites, stratagemate Dei armati, queant. Id quod ex Symphonia nostri peramandi domini Amandi Polani,[161]) ex Catalogo testium veritatis,[164]) Medulla patrum Abrahami Sculteti,[165]) Catalogo orthodoxo,[166]) Problemate Perkinsii Angli[167]) et ex aliis piis doctorum

---

[162]) Viz pozn. 147.

[163]) Patrně dopis z 12./22. list. 1607.

[164]) Známý spis Flacia Illyrica, vyšlý r. 1556 v Basileji.

[165]) A. Scultetus (Schulte), ref. theolog, dvorní kazatel Bedřicha Falckého (* 1566, † 1624), pocházel ze Slezska jako tolik německých kalvínských theologů té doby. Abraham Scultetus je známý v našich dějinách svým kázáním proti obrazům v Praze 12./22. pros. 1619. Spis výše uvedený sluje: Medulla theologiae patrum, qui ante concilium Nicaenum floruerunt. Byl velmi často vydáván.

[166]) Budovec zde míní nejspíše spis, který sluje Harmonia confessionum fidei orthodoxarum et reformatarum ecclesiarum, quae in praecipuis quibusque Europae Regnis... sacram evangelii doctrinam pure profitentur, quarum catalogum et ordinem sequentes paginae indicabunt (poslední věta ukazuje původ titulu užitého Budovcem). Tato Harmonie konfessí vyšla r. 1581 v Ženevě a byla sepsána na podnět falckých kalvinistů. Když se totiž ke konci let 80tých lutherané počali sjednocovati na exklusivních konfessích, jež vyústily potom ve Formuli concordiae, svolal falckrabí Jan Kazimír do Frankfurtu nad Mohanem konvent všech protestantských církví evropských, které nesouhlasily s nesnášelivostí konkordistů. Také Jednota bratrská byla na tento konvent pozvána, ale neúčastnila se ho, ač jeho snahám přála (Gindely, Gesch. der

et pastorum ecclesiae Christi laboribus abunde apparet, adeo ut adversarios iam merito tentatae et usurpatae fraudis in conquerendis patrum testimoniis nedum coram Deo, sed etiam coram hominibus pudere debeat. Verum impletur in illis, quod apud Esaiam cap. 28 pseudoprophetae protulere: „Fallacia receptaculum nostrum et mendacio cooperuimus nos." Convertat illos Deus et doceat, ut degeneres Israelitae[168]) VERBO DEI adhaereant, Juda vero ut concordiae et sanctimoniae studeat, scientiam bona conscientia UBIQUÈ[169]) ad aedificationem proximi cum levitate et spiritus mansuetudine in vinculo charitatis non simulate propaget, veritatem magis Dei quam hominum authoritatem defendens; quo etiam magis in illa Deo innotescat, quam coram hominibus inclarescat, abstineat ab illis condemnatoriis scriptis, quae certe regum et principum evangelicorum authoritate cohercenda essent.

Etenim temporibus his contractis sat hostium Judae imminet, tantum abest, ut Juda et Beniamin,[170]) minima portiuncula terrae, reliquiae vindemiarum, vermiculus ille Jacobi, tantis odiis inter sese concertent, cum nec erga pollutiores Israelitas hoc facere veri Israelitae consueverint; ubi enim, plus lucis DEI, ibi minus, imo nihil erga adversarios et condemnationis et crucis, ubi vero minus lucis, ibi UBIQUE[169]) condemnatio et crux. Ac cur crucem confratres alii aliis addere nitimur, cum alias ubique locorum DEUS ille mundo minatur et quidem tam caelestibus quam terrestribus signis. Sensit terremotus Ungaria et Moravia, visi alicubi ignes de caelo elapsi, vidit urbs Brunensis in Moravia duabus post occasum solis horis diem clarum reversum paulo post evanuisse; ac quae fulmina, quae imbres non irrigantes terrae siccitatem, qui turbines ventorum spatio quadrantis horae universam Bohemiam aliaque Europae loca evertendo sylvas et aedificia

---

Böhm. Brüder II., str. 240). Harmonie, k jejímuž vydání dala tato synoda podnět, byla důstojnou odpovědí směru reformovaného a snášenlivějšího na Formuli, která rok před tím byla publikována se svou spoustou podpisů. Neotiskuje celé konfesse, nýbrž jednotlivá dogmata jsou sestavena v 19 odstavcích a pokaždé podána vlastními slovy jedenácti konfessí, mezi nimi je také bratrská konfesse z 1573. Byla snaha získati i snášenlivější lutherány, a proto otištěna i augšpurská konfesse z r. 1530.

[167]) Perkins William (1558—1602), anglikánský theologický spisovatel. Dílo „Guilelmi Perkinsi problema de Romanae fidei ementito catholicismo . . ." vyšlo teprve po jeho smrti r. 1604 v Cambridgi (Dictionnary of National Biography). Regius Jan z Želkova, děkan v Žatci, vydal r. 1620 v Praze: Perkynsia Pobožné rozjímání a vysvětlení svědomí lidského. Jos. Jireček, Rukověť I. str. 163.

[168]) Israelity jsou zde asi míněni katolíci; to se stává zvláště pravděpodobným, srovnáme-li tento výraz a následující s výrazy rukopisné Budovcovy Kroniky duchovní; katolíci mají přilnouti více k písmu, k ‚čistému evangeliu'.

[169]) Narážka na orthodoxně lutherskou nauku o ubikvitě čili o všudypřítomnosti těla Kristova, o níž viz více pozn. 233.

[170]) Juda a Benjamin jsou patrně oba hlavní směry protestantské, lutherané a reformovaní, kteří v tu dobu stáli proti sobě v největším nepřátelství.

elapsa aestate praecesserint, ad te scripsi.[171]) Praesagium sane ingens alicuius subiti et insperati turbinis DEI mundo imminentis, siquidem fulminantia illa iacula DEI nunquam in vanum e coelo explosa, quin vel aedificia accenderint, vel homines pecoraque interemerint. Ita Deus, quos sonans verbum eius non erudit, tonans eius fulmen abripit; ac cum Deus antea terrere tantum videbatur, nunc ab executione iudiciorum suorum incipit. Nos vero ne quidem de emendatione vitiorum cogitamus, atterimur bello et peste, lues inusitata et numquam audita multa milia equorum equarumve consumit, unde bobus arare, utinam ne militare cogemur. Phrenesis et rabies canina multis in locis homines corripit, qui non sine periculo custodiuntur, luxit nobis cometa, rumor belli et rebellionis undique auditur, ac quid Donauverdensium motus sint allaturi,[172]) forsan in comitiis imperialibus nunc innotescet; quae utinam feliciter succedant! In summa, quo magis ferimur a Domino, eo deteriores reddimur, pax et securitas in ipsa mortis umbra religio nostra, epulamur, inebriamur, vinum, cithara et tympana uti tempore Esaiae laetitia nostra, operum vero DEI nulla consideratio, convivia nostra sunt decipulae iuvenum, carnificina senum, certatur pro aliorum salute bibendo, atque ita male vivendo et dona DEI pessumdantur et nomen DEI blasphematur. O quam metuo, ne calicem irae suae, quo per Jerem.: cap. 13. v. 13.[173]) minatur, ob hanc omnium foedissimae et contagiosissimae ebrietatis pestem DEUS nobis propinet!

Ac licet Ungaria nunc iterum ardere incipiat, tamen clerus Romanus magis bellum in Ungaria optat, quam ut pace confirmata libertas religionis illis confirmetur, aureos montes ex Persianicis victoriis contra Turcas sibi pollicentes. Sed ach miseri, quid in imminentibus ipsi Orienti vicissitudinibus calix irae DEI ex typo veteris ecclesiae et nobis et illis propinaretur, num Assyrio[174]) contra Syrum[175]) aut Syro contra Assyrium victorioso existente

---

[171]) O této velké vichřici se tehdy mnoho psalo; v rkpném, ‚Kratičkém poznamenání o přitažení Jeho Mti arciknížete Matyáše (Sborník Jana Vokála, Rkp. Strahovské knihovny D. IV. 9), potom v latinském překladě téhož pramene, který Dobner otiskl v Monumentech II., str. 301—319 pod titulem ‚De diario anonymi', za jehož autora považuje Dobner Budovce, vylíčeny tyto zjevy slovy velmi podobnými.

[172]) V městě Donauwörthu vznikly spory mezi katolíky a protestanty. Dne 25. dubna 1606 táhlo katolické processí městem s vlajícími prapory, ač protestantská městská rada tomu nechtěla dovoliti, žádajíc, aby processí mělo prapory svinuté, jakmile vkročí na území městské. Z toho vznikly žaloby katolíků k císaři — dne 25. dubna došlo k znásilnění processí. Následkem toho dáno město do říšské klatby; provedení její uloženo vévodovi bavorskému Maxmilianovi, který město 17. pros. 1607 obsadil.

[173]) Takto praví Hospodin: ‚Aj, já naplním všecky obyvatele země této a krále, kteříž sedí místo Davida na stolici jeho, i kněží i proroky, a tolikéž všecky obyvatele Jeruzalémské opilstvím (V. 14) a rozrazím jednoho o druhého . . .'

[174]) Assyřany míněni zde Peršané.

[175]) Syřany míněni Turci.

Israelitis[176]) quid inde securitatis accederet? Num utroque lupo existente, victor lupi naturam mutaret, cum ipsimet Christiani ex ovibus in lupos degenerent? num arundo Aegyptiaca[177]) exiguos Lacedemones, Belgas, respectu suae tam ingentis potentiae vincere non sufficiens nos sublevabit, dum ipsamet sublevatione indiget; et certe conversio aliqua rerum praesertim iis regnis, quae in altum conscendere, iminere videtur coniuncta forsan cum fidelium cribratione, lustro et proba Zach. 13. v. 8.[178])

Verum in his omnibus erecto animo ad aeternum et inconcussibile regnum Christi solabimur nos ex consolatione, qua Jeremias Baruchum amanuensem suum cap. 45, qua se David psal. 46. v. 3., Isaias. cap. 26 et 54 v. 10 consolati sunt, et qua ipse Salvator ad attolenda capita fideles suos solatur. Bene et felicissime vale, mi observandissime domine Grynaee et loco patris charissime. Datae Monachogreczii 1. Januarii anno Et ne nos InDVCas In tentatIoneM.

Tui observantissimus

Wenceslaus B. a Budowa.

[Na rubu:] Reverendissimo et doctissimo viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori, professori et pastori in inclyta Basiliensi academia clarissimo et fidelissimo, domino et amico loco patris observandissimo. Basileam.

Or. vlastnor. v Basileji, v univ. knih. G II 1 f. 240a—241b. Na poslední straně v pravo dobře zachovaný sekret.

35. *Filip Ludvík, hrabě Hanavský Vác. Budovcovi:*

Lituje, že se s Budovcem nemohl sejíti před svým odjezdem z Prahy a omlouvá se, proč teprve v té chvíli odpovídá na Budovcův dopis z 10. listopadu 1607. Prosí také, aby jej omluvil u Karla st. z Žerotína, jemuž byl by také poslal dopis, kdyby byl nemusil spěchati s odjezdem.

[Praha] 1608 leden 3.

Salve, illustris domine!

Si de fortuna licet conqueri, maxime de mea conquerar, quae mihi tuum congressum, antequam Praga discederem, abstulit, prohibuit. Misissemque sane ad te, nisi sub discessu tantas mihi incommoditates subire necesse fuisset, ut plaerorumque officiorum oblitus, hoc etiam ad te scribendi huc usque distulerim. Veniam igitur peto non dati ad tuas de X. Novembris responsi rogoque, ita de me statuas, me tuam amicitiam in praecipuo totius huius meae peregrinationis lucro ponere. Quare obsecro illam

[176]) Israelité zde = křesťané.

[177]) Třtina aegyptská, která nedovede přemoci ‚Belgy', je Španělsko.

[178]) Nebo stane se po vší zemi této, praví Hospodin, že dvě částky vyhlazeny budou v ní a zemrou, a třetí v ní zanechána bude . . .

mihi servare meque illustri baroni a Zierotin, cui ipsi literas dedissem, nisi festinandum mihi fuisset, maiorem in modum commendare deque honorificentissima mei mentione grates agere digneris. Utinam sane praeclarae ipsius de me opinioni digne correspondere absentique meum amorem testatum facere possem. Haec festinanter pro mea in te observantia occulere nolui. Caeterum precor te, amare me pergas credereque.

Tui observantissimus.

[Nahoře v rohu jiným inkoustem:]

An den Herren von Pudwicz abgangen $\frac{\text{24. Decembris 1607.}}{\text{3. Januarii 1608.}}$

Konc. v král. pruském stát. archivu v Marburce sign. A. No 6. fol. 8.

36. *Vác. Budovec Filipu Ludvíku hraběti Hanavskému:*

Děkuje za dopis, který od hraběte obdržel, a projevuje mu vřelými slovy své přátelské city. Mnoho nemůže psáti, poněvadž právě chce odjeti k panu Petru Vokovi z Rožmberka. Stručné zmínky o sněmu uherském a o říšském, svolaném do Řezna.

Praha 1608 leden 26.

Salve aeternum in Christo, mi illustrissime domine comes et domine, domine observandissime!

Literae tuae illustri manu tua scriptae mihi 28. Decembris [179]) Monachograecii sunt redditae, in quibus sane pro tua innata erga omnes benevolentia mihi plus tribuis, quam ut id in me reperiri queat, equidem in te amando, colendo et in me tibi tuaeque illustrissimae domui et omnibus tuis ad subeunda debita mea officia et obsequia consecrando nulli hic Deo me adiuvante cedam. Caeterum excurrenti nunc mihi ad illustrissimum dominum a Rosenberg, ipso id scilicet a me expetente, cum Pragam deflexissem, invisit me dominus Gabriel Lehman [180]), qui et diligenter et fideliter id omne, quod in mandatis a te habuit, mihi aperuit. O utinam, mi illustrissime domine comes, tibi in hoc genere gratificari queam; tantum enim abest, ut negligentiam vel segnitiem aliquam ad subeundos labores in hoc genere erga te demonstrem, ut potius universos nostrae Bohemiae montes optarem in magnetem converti, qui te huc ad nos attraherent; ac quid mei sit in hac re consilii, id tibi dominus Gabriel exponet.

[179] Koncept tohoto vlastnor. dopisu Filipa Ludvíka není patrně v našem svazku vzájemné Korrespondence obou mužů; jak právě mimo jiné z hanavského přípisu na konci našeho dopisu a z násl. listu č. 37 (postscripta) patrno, Budovec datoval podle stylu nového, poslední náš dopis Filipa Ludvíka má však datum st. n. 3./1. 1608, nemohl jej tedy Budovec obdržeti 28./12. 1607 leda, že bychom připustili, že datum 28./12. je st. st., což je však málo pravděpodobné, když list je datován nesporně st. n.

[180]) Viz pozn. 100.

Nova, quae scribam, non occurunt. Hungariae comitia ad 11. Martii dilata sunt, imperii Ratisbonensia utinam felicem sortiantur eventum utque paci ubique erigendae et stabiliendae et non bello movendo serviant! Plura iam iam currum conscensuro scribere non licet.

Vale mi aeternum observandissime domine comes et me, tui observantissimum, redama.

Datae Pragae celeri calamo 26. Jan. anno: VenI ChrIste, reDIMe nos.

Tuae illustrissimae magnificentiae observantissimus et ad obsequia paratissimus

Wenceslaus B. a Budova.

[Na rubu v pr.:] Illustrissimo domino domino Philippo Ludovico comiti Hanovio, domino Rinnek et Munczenberg, S. C. M[tis] consiliario, domino observandissimo.

Hanoviam.

[Na začátku v rohu, patrně rukou hraběte Filippa Ludvíka:]

Datum Prag 26. Jan. novi. R[eceptum] Hanaw 24 Jan. veteris 1608.

Orig. v král. pruském stát. archivu v Marburce, sign. A. No 6. fol. 10—13. Na rubu dobře zachovaný sekret.

37. *Filip Ludvík hrabě Hanavský Václ. Budovcovi:*

Píše, jakmile se vrátil. Posílá Budovcovi knihy Braugthonovy. Rád jej chce zpravovati o důležitějších událostech, které se v jeho vlasti přihodí. Obraz, který posílá, ukáže svým rádcům duchovním a dá jej vytisknouti, zpravě napřed o tom Budovce. Když dopsal tento dopis, přišel list Budovcův, z něhož patrno, že Gabriel Lehmann vyřídil správně vzkazy Filipa Ludvíka.

Hanava 1608 únor 2.

Salve, illustris domine!

Quam primum huc incolumis ad meos reverti, nihil antiquius habui, quam mea promissa exequi. Mitto igitur ad te libros Braugthonis. [181]) Si quid praeterea in hisce regionibus occurit, quod tibi usui esse possit, utere, quaeso, ea, quam in me habes, potentia. [182]) Tanti eruditionem ingeniumque et amorem in me tuum facio, ut nunquam sciens ullam tibi gratificandi commoditatem praetermittam. Ad tabulam quod attinet, simulac meis

[181]) Braugthon Hugo (1549—1612) anglický theolog; zde se nejspíše míní jeho ‚Concentus ss. scripturae praeter accuratam chronologiam ab Adamo usque ad mortem Christi explicans praecipuos tum aliorum librorum nodos, tum vero Apocalypseos,' spis ten vyšel v Hanavě r. 1602. O ostatních jeho spisech viz Jöcher, Gelehrtenlexikon I. a Dictionnary of National Biography III.

[182]) Škrtnuto authoritate.

consiliariis ecclesiasticis ostendero,[183]) sententiam eorum sequar, teque certiore facto imprimi curabo. Vale, vir magnifice!

Hanovia 23. Jan. 1608.

An herrn von Budowicz.

Post scriptas hasce literas redditae mihi sunt tuae de dato 26. Jan. novo stylo,[184]) ex quibus lubens video, penultimas meas ad te perlatas, et Gabrielem Lehman[185]) mandata mea tibi exposuisse. Is mihi sententiam tuam de isto negotio aperuit. Interim, si quid fieri potis sit, videris, gratesque habeo, quod eo mihi amicitiam tuam et operam pollicearis.

Konc. v král. pruském stát. archivu v Marburce, sign. A. No 6. fol. 9.

38. *Václ. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Omluva, že neodpověděl na dva listy Grynaeovy pro nenadálé události, jichž předzvěstmi byly dříve uvedené vichřice: O příčinách výpravy Matyášovy do Čech, o pražském sněmu, o dalších událostech politických a náboženských; o své příhodě v Pardubicích.

Mnichovo Hradiště 1608 červenec 29.

S. D. Miraris procul dubio, vir doctissime et mihi loco patris observandissime, quod non modo tanto temporis spatio literis non inviserim te meis, sed etiam, quod ad binas tuas literas, plenas summi tui erga me amoris et sanctissimarum admonitionum, non responderim. Equidem et ego miror, me tam diu tacuisse; verum a domino Deo nostro hoc factum, ut in tam magnis et praeter omnem spem subitis mutationibus, quarum turbines illi anni praeteriti ventorum prodromi erant, considerando et causas et progressus et eventus earum, quodammodo obmutuerim; neque etiam tutum fuit iudicia tum de illis ferre; quae autem evenere, puto vos ex aliis semper subito cognovisse.

Etenim puto, universam Europam, durante exercitu archiducis Mathiae, oculos ad hoc regnum Bohemiae coniectos habuisse. Quare, quae causa et occasio, quae media ducendi istius ad nos exercitus archiduci fuerint, quive progressus et qui finis, quidque in comitiis Pragensibus religionis causa et libertatum nostrarum actum conclusumque est, mitto tibi brevia acta a fide dignis hominibus bona fide lingua Bohemica conscripta,[186]) mitto

---

[183]) Této přílohy v svazku naší korresp. není.

[184]) Naše č. 36.

[185]) Viz pozn. 100.

[186]) Bylo to, jak patrno z celého lat. titulu, výše uvedené ‚Kratičké poznamenání o přitažení JMti arciknížete Matiáše do Čech, za jakou příčinou přitáhnouti a co nařiditi ráčil. Též co strana pod obojí s strany náboženství a svobod svejch na sněmě obecném tehdáž přednášela, co způsobila a jak zase z Čech J. M. arcikníže s lidem svým odtáhnouti ráčil‘; obsaženo je v rukopise strahovském D. A. IV. 9 nebo v rukopise archivu musejního IX. A. 13., který se

et comitia nostra typis excusa, quae tibi, clarissime vir, dominus noster Amandus interpretari poterit.[187]) Conspiciuntur enim in illis talia opera Dei, ut mereantur ecclesiae Dei innotescere. Uti voluit DEUS et mea in religionis negotio imbecillitate, ut potentia et robur eius eo magis conspicua essent. Caeterum religionis negotium non est penitus conclusum, sed dilatum ad proxima comitia, quae ad Novembrem solius religionis causa indicta sunt. Hic, hic indigebimus piis vestrarum ecclesiarum precibus, ut DEUS nos spiritu sapientiae, roboris, animi sanitatis et constantiae regat et opus suum potenter contra potentissimos tum apertos, tum sub pallio evangelii tectos hostes[188]) promoveat. Concessa autem INTERIM nobis omnibus est libertas, ut omnes ordines libere exercitia religionis, qui nimirum sacrosanctam Trinitatem profitentur, peragere queant. Super hoc fremunt adversarii. Missus Roma splendido et magno comitatu cardinalis, ut vocant, a latere,[189]) ad imperatorem; qui in hoc totus incumbere una cum complicibus suis dicitur, ut comitia instantia vel dissipet, vel turbet, vel ordines evangelicos inter se committat et dissentientes faciat. Verum teste Isaia, in manu DEI fabri eiusmodi sunt, per quos DEUS opus suum alio fine, quam illi proposuerant, peragere consuevit. Consolor etiam ultimis tuis ad me literis et alligata apud Jeremiam ad Ebedmelecum[190]) consolatione; expertus sane id sum iam multis in locis, tum inter spirituales malitias, tum sub initium huius mensis Julii in deducendis iussu imperatoris ex regno Bohemiae ad confinia Moravica sex milibus Ungarorum, ubi orto in urbe Pardubicensi

---

od prvého skoro neliší. Shoda obsahu, Budovcem výše udaného, jde tak daleko, že praví-li Budovec ‚mitto et comitia nostra typis excusa' čteme v ‚Kratičkém poznamenání' na konci: ‚Dále co o náboženství při témž sněmě též i o svobodách jest jednáno i zjednáno, to se v sněmě tištěném najde.' Již z té okolnosti, že Budovec posílá Grynaeovi české vypsání oněch událostí, lze dosti bezpečně usouditi, že latinské vylíčení oněch událostí, které se do slova shoduje s ‚Kratičkým poznamenáním', jež Dobner připisuje Budovcovi a otiskuje v Monumentech II., str. 302. sl. pod názvem ‚Diarium de adventu Gubernatoris Hungariae Archiducis Mathiae in Bohemiam anno 1608 . . .' jest posterius a v našem případě překlad prvého; neboť není pochyby, že by Budovec byl poslal Grynaeovi latinský text, kdyby byl býval již tehdy po ruce. Vylíčení příchodu Matyášova a sněmu z r. 1608 zachovalo se nám také v sepsání hodně obšírnějším (jeho rozměry větší jsou hlavně dány tím, že uvádí v plném znění četné listinné doklady) v rukopise Musea kr. Českého III. C. 3 f. 20ª—69ᵇ. O těchto pramenech viz článek J. Volfa: Vokál Jan z Prahy a jeho sborník, Č. Č. M. 1907, str. 311—315.

[187]) Z toho všeho se nic v Basileji nezachovalo.

[188]) Narážka na chování některých lutheránů jako Štěpána ze Šternberka. Viz o tom Skála, I. str. 90 sl., Gindely, Gesch. d. Böhm. Brüder II. 353.

[189]) Kardinál Millino, přibyl do Prahy v čci; hlavním jeho úkolem bylo (J. B. Novák, O důležitosti zpráv nunciů pro Sněmy české. Zprávy zemského archivu král. Českého sv. I. str. 72) usmířiti Rudolfa a Matyáše, ale při tom horlivě působil u císaře proti snahám evangelíků, jak dokazují jeho zprávy.

[190]) Jerem. kap. XXXIX. v. 16—18; výše Is. XLIV. v. 11.

a civibus tumultu ex utraque parte me praesente ad 50 hominum cecidere.[191] Deo itaque in Christo nostro, cui nascimur, vivimus et movemur, nos omnes cum universa ecclesia et nostra et vestra commendo.

Saluta quam officiosissime dominum Amandum, mihi in Christo amantissimum, cui nunc propter occupationes scribere non potui. Vale et me, tui observantissimum, ama. Datae Monachogreczii 29. Julii an. 1608.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz, baro a Budowa.

[Na rubu:] Reverendissimo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, ecclesiae Basiliensis pastori fidelissimo et eiusdem inclytae academiae professori primario, domino et amico suo loco patris observandissimo.

[Jinou rukou:] 14. Augusti.[192])

Orig. vlastnor. v Basileji, v univ. knih. G II_1 f. 242^a—243^b.

39. *Jáchim Ondřej Šlik Václ. Budovcovi:*

J. O. Šlik se diví, proč Bratří tolik usilují o Jednotu ve věcech náboženských s nimi, s lutherány, od nichž se liší netoliko ceremoniemi, na kterých tolik nezáleží, nýbrž s nimiž se rozcházejí skoro ve všech hlavních článcích víry. Nicméně budou-li se Bratří na příště krýti konfessí českou z r. 1575 jako se v říši německé kryjí zwingliané augšpurskou, nebude se stavěti proti tomu. O zajetí útočníka na krále anglického.

1608 září 9.

S. Illustrissime domine baro, Nestor prudentissime, affinis et vicine, parentis loco colende! Si secundum divum Augustinum ita in spiritu ut in litera, hoc est, ita in rebus, sicut in verbis conveniremus, certe, mea quidem opinione, eiusmodi inter nos sine omni labore constitueretur in negotio religionis arctissimum vinculum, quod nec portae inferorum rescindere valerent. Sed cum non tantummodo in caeremoniis (quae tamen nec ad aedificationem nec ad destructionem ecclesiae quicquam faciunt), verum etiam in praecipuis fidei articulis discrepemus plurimum, satis mirari non possum, cur vestrates de concordia et pace in religionis negotio nobiscum, genuinae Augustanae confessioni addictis, ineunda admodum sint soliciti et se eandem nobiscum profiteri religionem universo terrarum orbi persuadere conentur, cum tamen huic ipsorum alias pio instituto propria scripta in lucem edita reclament, adversentur conciones publicae, disputationes denique academicae contrarium doceant. Nihilominus tamen, si pallio confessionis nostrae suos errores tegere seu velare potuerint, sicut in imperio Romano Zwingliani suam doctrinam confessione Augustana vestire con-

[191]) Srov. o tom Skála, Historie I. str. 114; Gindely, Gesch. des Majestätsbriefes str. 26.

[192]) Patrně datum, kdy psaní došlo.

sueverunt,[193]) sancte affirmo et propria hac manu mea DEVM testor, cuius nomen falso invocare merito mihi debet esse religio, me in futuris comitiis (si dominus usque eo lucis huius usuram mihi clementer largitus fuerit) ipsorum conatibus nec verbis nec re ipsa contradicturum esse, etiam atque etiam apud animum meum illud Gamalielis, Pauli apostoli fidelissimi praeceptoris, responsum in consilio Pharisaeorum olim datum perpendens: ‚Nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus illis et sinite illos, quoniam, si est ex hominibus consilium aut opus, dissolvetur, si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne et Deo repugnare videamini'.[194]) Interim tuo rogatu praefationem illam, nescio quo iterum praepostero consilio (cum hoc institutum pro hoc tempore magis ad exacerbandos animos pontificiorum, quam leniendos faciat) confessioni nostrae Bohemicae praefigendam, ea, qua in hac temporis angustia potui, diligentia perlegi, dignam sane, ut non tantummodo huic, verum omnibus aliis (si de consensu in rebus prius constaret) praefigeretur confessionibus, vera namque media ad oculum quasi demonstrat, quibus ecclesia Dei a temporibus apostolorum usque ad haec nostra tempora suum incrementum et decrementum sumpserit.[195]) Novitates de insidiatore Anglo capto, effectus optimus praecedentis pessimae causae, esse videntur et infallibile argumentum praesentiae Dei et protectionis eius divinae, quam suis fidelibus tam large promisit et quotidie in rebus adversis mirabiliter praestare dignatur, ut etiam capilli capitis ipsorum numerati sint, nec ullum sine voluntate divina in terram defluere possit.[196]) Si igitur Deus pro nobis, quis contra nos! In ipso enim vivimus et movemur et sumus.

Datae 9. Septembris anno 1608.

Joachim Andreas Schlick comes.

[Hned dále:]

Illustri et generoso domino, domino Wenceslao, libero baroni a Budowa, Monachogrätzii domino haereditario, affini et vicino suo debita observantia perpetuum colendo etc.

Opis v Srbišti, ve vévodském anhaltském rodinném a státním archivu, oddělení Bernburg, A. 9ª Nº 160ª f. 170ᵃᵇ.

---

[193]) Poněvadž mír augšpurský byl záhy vykládán i od protestantů tak, jako by se jím povolovala svoboda náboženská jen vyznavačům konfesse augšpurské, reformovaní němečtí hlásili se také k ní, a to především k vydání z r. 1540, které na rozdíl od vyd. z r. 1530 v otázce večeře Páně připouštělo do jisté míry výklad kalvinský.

[194]) Skutk. Ap. kap. V. 38, 39.

[195]) Bratří dali r. 1608 vytisknouti konfessi českou z r. 1575 a opatřili ji předmluvou, v níž vřele se sami k této konfessi přiznávají a prohlašují, že se ona ve všem podstatném srovnává se starší bratrskou konfessí z r. 1573. Viz o tom J. Müller, Jana Amosa Komenského ohlášení str. 4, 5 a 93. (Spisy J. A. Komenského č. 3. Nákladem české akad. 1898.)

[196]) Asi narážka na zajetí a popravení Fawkesa Guye (31. ledna 1606), původce t. zv. prachového spiknutí. Viz str. 40 pozn. 108.

40. Vác. Budovec Jách. Ondř. Šlikovi:]

Budovec snaží se Šlikovi dokázati, že Bratří s českými lutherány se shodují ve všech hlavních článcích víry a že pro to, co je liší, nemají se oddělovati, když obě strany se přiznávají ke konfessi české. Na otázku Šlikovu, proč Bratří nepřijali za svou Formuli konkordie, odpovídá vyhýbavě.

Mnichovo Hradiště 1608 září 18.

S. D. Illustrissime domine comes, domine et affinis sincera et constanti fide colendissime! reverso heri mihi Praga literae tuae, plenae summae erga me benevolentiae, mihi redditae sunt, in quibus allegatum a te piissimum divi Augustini votum, quo expetit, si non modo in litera sacrae scripturae, sed etiam in sensu fideles Christi consenserint, ibi facile futuram inter illos concordiam, illud (inquam) toto pectore amplector. Et si autem expressum verbum Dei, quod se ipsum per harmoniam Spiritus Sancti, in sacris literis comprehensam, interpretatur, nostra unica glossa, nostri patres, nostra norma cogitandi, loquendi, tacendi esse debet, ut immotae huius veritati plus quam totius mundi authoritati tribuatur, ut neque Paulo plantanti neque Apollo irriganti, sed soli Deo soli tum in salvando homine detur gloria, tamen utinam te optante universa ecclesia Christi interpretationem sacrae scripturae huius et sanctissimi patris divi Augustini sequeretur; facile in articulis de persona Christi, de sessione eius ad dextram Dei, de presentia eius in terris, de providentia Dei, de praedestinatione et sacramentis, facile (inquam) ommissis inutilibus disputationibus contra expressum Dei verbum crederet soli et simplici verbo Dei. Quod ad confessionem nostram a statibus regni Bohemiae anno 1575 editam attinet, ego sancte in Domino coram eius electis angelis et universa ecclesia affirmo, me non modo omnibus articulis, sed et omnibus verbis illius subscribere,[197]) sic tamen, ut reliquarum ecclesiarum Christi confessiones non reiciam et Dei verbo in Christo nostro veracissimo et mentiri nescio, in quo omnes promissiones sunt amen, et dona eius ἀμεταμέλητα firmissime credam; ac licet in apostolis ipsis, quorum stylum ipse Spiritus Sanctus rexit, vel per illos scripsit, diversa dona Dei videre liceat, num ideo sanctus Paulus accusandus, quod solus ex omnibus apostolis adoranda magis quam scrutanda in salvando homine veracissima Dei mysteria tam alte a primo fonte aperiat et omnem cogitationem humanam sub obedientiam Christi captivam reddat et os obturet universae creaturae, quo soli Deo in solitum in salvando homine detur gloria? Num reliquorum apostolorum scripta non sunt apostolica, eo quod tam alte de his mysteriis Dei non loquantur? Num Jacobus et Judas contemnendi, quod haec non tractent? Quod, si ita placuit Spiritui Sancto diversa in ipsis apostolis monstrare dona, diversa quoque in patribus, et tamen unum in Christo erant, unde igitur hoc, quod nos et nostros sacerdotes a nullo adhuc erroris convictos errorum arguas, quibus omnes tres status in publicis co-

---

[197]) Viz pozn. 195.

mitiis anno 1575 testimonium unionis fidei cum illis dedere, et qui coram Deo testamur, nos veritati illi divinae in confessione illa Bohemica subscribere? At dicis: ‚in verbis nobiscum sentitis, in sensu non'; sed queso, quis scrutatur, quid sit in homine, nisi Deus? Dices ultra: ‚at laudatis etiam ecclesias helveticas, belgicas, gallicas et anglicas'; fatemur. Nam et Augustanam confessionem a piissima illa anima Philippo Melanchtone conscriptam pio et grato animo toto corde amplectimur.[198]) Fatemur etiam divinum illum theologum et singulare electum Dei organum Lutherum fuisse ceu prophetam Germaniae ad repurgandam ecclesiam Dei, grato et pio animo scripta tanti theologi legimus. Sed inquies: ‚Formulae concordiae a Jacobo Andrea conscriptae [199]) non subscribitis'? Imo Saxonicos cum omnibus iam enumeratis ecclesiis evangelicis, in quibus diversa Spiritus Sancti dona sunt, veluti cum confratribus et cohaeredibus vitae aeternae universalem concordiam in Christo et communionem illam sanctorum, quam in symbolo Apostolico profitemur, servare studemus. Quam ergo recte facias, qui dicas, nos ab Augustana confessione dissentire et ideo mirari, quod concordiam vobiscum inire studeamus? Imo ego magis mirarer, si initam iam in proximis comitiis sanctam illam non modo cum fratribus, sed etiam cum consistorianis illis sacerdotibus confessioni huic adhaerentibus, unionem rescindere (quod Deus avertat) velles. Num si quis tempore apostolorum Jacobi et Judae, apostolus existens et lacte christianismi nutritus, ideo a solidioribus cibis a s. Paulo propositis abhorreret, quod Jacobus et Judas tales non apposuerint? num eruditiores auditores s. Pauli contemnerent lactantes in Christo? Sed ais in tua epistola: ‚si vestri errores confessione Bohemica uti in imperio Zwingliani suos pallio confessionis Augustanae tegere potuerint,[200]) te sancte in domino affirmare, cona-

[198]) T. j. konfessi augšpurskou ve vydání z r. 1540, t. zv. variatu, v níž Melanchthon v článku o večeři Páně učinil takové změny, které by umožňovaly v této v této otázce shodu s kalvinstvím. Viz Möller-Kawerau, Kirchengeschichte III. str. 233; viz také pozn. 233. a předmluvu.

[199]) Formule concordiae sluje lutherské vyznání víry, sepsané v l. 1577—80, které učinilo propas mezi lutherány a kalvinisty na dlouhou dobu nepřeklenutelnou; jeho cílem bylo také znemožniti mezi lutherány směr Melanchthonův t. zv. filipismus, který podléhal silně kalvinství. S lutheránstvím Formule nemohla jíti ani Jednota, lišíc se od něho zejména v otázce večeře Páně; proto Budovec odpovídá na tuto námitku vyhýbavě. Obšírnější výklad o celé věci viz v předmluvě. — Jakub Andreä (* 1528 † 1590) stal se r. 1562 professorem theologie a kancléřem universitním ve württenberských Tübinkách a byl nejdůležitější spolupracovník na Formuli concordiae.

[200]) R. 1574—5 se mohli ještě Bratří s lutherány dohodnouti, poněvadž v tu dobu byl mezi lutherány ještě hojně rozšířený směr Melanchthonův; r. 1608—1610 a potom shodu ohrožovala ta okolnost, že Šlik, Jan ze Sezimova Ústí, Jiří z Talmberka a jiní čeští protestanté stali se přívrženci Formule a chtěli, aby všechny články konfesse české z r. 1575 byly vykládány ve smyslu Formule, která jim platila za jediný správný výklad konfesse augšpurské. S ní za totožnou se prohlašovala také konfesse česká z r. 1575; tehdy se k ní Bratří mohli hlásiti bez větších rozpaků; v tu chvíli však, kdy čeští lutheráné zejména článku o večeři Páně chtěli rozuměti podle

tibus illorum nec verbis, nec re contradicturum'. Ecce duplici nomine in confratres Christi peccas; primo, non contentus externa oris ipsorum confessione, arcana cordis eorum, id quod solius Dei est, scrutari tentas; secundo, cum sis noster in Christo commilito, cui militiae contra communes adversarios in proximis comitiis non modo propria manu subscripsisti, sed eam coram imperatore, domino nostro clementissimo, professus es; recte-ne ergo facias, adoriente nos communi adversario, si adversarius tibi ad tempus parcere voluerit, ut interemptis nobis ultimo te aggrediatur? An haec fidelitas uniti in Christo commilitonis, an tibi deinde amissis commilitonibus securitas? Certe ne consistorianos illos semipapistas sacerdotes, qui sunt sub utraque, deserere nobis licet, tanto magis puriores. Annon vides, nulla potentiora adversariorum arma, quam ut evangelicos dirimant? Quo solo quantas victorias consecuti sunt? Et ubi invicem nos committent, iam illis plena victoria, nobis interitus exspectandus Ergo non deserito confratres in Christo: non suadet hoc Christi charitas; non sic ecclesiae nostrae, non Helveticae, Anglicae et Gallicae, quae Saxonicas ecclesias maiori zelo contra communes adversarios, maiori, quam ipsi Saxones defendunt. Nullibi invenies, ut in ecclesias eorum polemicis scriptis invehant, tantum abest, ut illas condemnent, sed scriptis didascalicis ad sanctam cum illis ineundam concordiam veluti charissimos suos in Christo cohaeredes propter viscera charitatis Dei, dici non potest, quanta cum spiritus mansuetudine exorant, licet a nonnullis ex altera parte aliter fiat, [201]) etenim firmissimum illud est axioma, quo quis in Christo illuminatior, eo contra debiliorem confratrem suum mansuetior, eo ipse humilior. Si quid enim teste apostolo a domino accepit, non habet, quod ex alieno glorietur, si non accepit, ex nihilo quae gloriatio? Sed fastus, superbia, convitia, crudelitas contra eos, qui ignorantiae eius non subscribunt. Quare mi illustrissime domine comes, mi charissime in Christo commilito, mi certa in spe socie futurae illius gloriae, quae in omnibus in Christo electis revelanda est, ‚cave sis' hoc dicas: ‚patiar, ut vos defendatis et ego ero spectator.' Dedisti nomen tuum Christo et eius membris in illa confessione Bohemica unitis; quod si quis videtur sibi oculus esse in corpore Christi, an ideo ab aliis membris separari velit? Nonne illa separatione non modo a membris corporis, sed et ab ipso capite separaretur, et separatione a corpore facta,

---

Formule, bylo ovšem postavení Bratří ke konfessi české podobné tomu, jaké bylo postavení německých reformovaných ke konfessi augšpurské z r. 1540 Viz také předmluvu.

[201]) I tu Budovec má pravdu. Skutečně na př. na „Trewhertzige Vermahnung" o níž byla dříve zmínka, vyšla se strany lutherské zcela odmítavá „Evangelischer Kirchen Bruderschafft", v níž se jakýkoli spolek s kalvinisty odmítá a tvrdí dokonce, že ‚čert má lepší víru o Bohu než kalvinisté'. Viz K. Lorenz, Die kirchlich-politische Parteibildung in Deutschland vor Beginn des dreissigjährigen Krieges im Spiegel der konfessionellen Polemik. München 1903 str. 77 a sl., kde o další polemice.

quid oculus videret? Veniat tibi in mentem fundamentum illud Paulinum, super quo varii sunt structores et tamen pereunte opere aedificans per examen crucis, ceu per ignem, consequendae lucis causa servatur. Miles Dei es, sub diversis vexillis serviens supremo illi exercituum Domino et capiti ecclesiae Christo, vero Deo et homini; insinuatus et initiatus es communi iam cum illis eius militiae; accepisti a domino talentum, hoc negotiare; non ad otiandum, sed ad negotiandum Deus te vocavit; nolle in incepta militia Christi progredi, esset ab illa regredi; curre in studio ad consequendum **βραβεῖον** illud aeternae immortalitatis, ad quem cursum et militiam Deus ille in Christo noster nos uniat, animet, armet, confortet, in eo protegat, ad gloriam nominis sui divini, aedificationem eius ecclesiae et animarum nostrarum salutem. Vale in Christo, aeternum, uti certo spero, cum Christo mecum victurus. Datae Monachogretzii 18. Septembris, anno Christi 1608 etc.

Wenceslaus a Budowiz.

Opis ve vévodském anhaltském rodinném a státním archivu v Srbišti, oddělení Bernburg A. 9ª Nº 160¹ f. 170ª—171ᵇ.

41. *Hrabě Jiří Thurso z Bethlemfalvy Vác. Budovcovi:*

Obdržel jeho list z 10. září. Těší se z jeho přátelství. Novinky vděčně přijal. Kardinál Melinus ještě nepřijel do Uher, vězí as v Rakousích; kam satan nemůže sám, pošle svého sluhu. Uhři mají však dost mladé a přepevné plece, aby se „jedním takovým kardinálem" nedali pohnouti od jednou poznané pravé víry. Povzbuzuje ho to, když mužové tak velcí a heroičtí jako Budovec schvalují jeho snahy. V Rakousích mimo Vídeň povolena svoboda náboženství. Očekává příchod krále k otevření uherského sněmu.

Bytča 1608 říjen 2.

Domino Venceslao Budowecz baroni a Budova.

Illustris ac magnifice baro, domine et patris loco amice summa fide mihi observande! Salutem cum servitiorum meorum plurima oblatione.

Priores meas tibi, domine pater dilectissime, redditas esse literas, ex tua ad me 10. Septembris recenter elapsa Monachograecio scripta epistola lubens cognovi.[202]) Ad quam ut breviter respondeam, paternus tuus in me multis articulis hactenus declaratus suadet amor meaque tibi debita urget observantia.

Memoriam commendationis nostrae gratam tibi esse scribis. At ego gratissimam, ac tam recentem, acsi prius omnibus meis obtrectaveris, amplector, quam utpote nulla intercapedo locorum et regionum ex animo evellet meo, nulla temporis longitudo obliterabit vel diminuet, verum ex hac mortalitate ad coeleste illud respirium, ad quod fideliter contendimus, meus efferet animus.

Macte igitur tali virtute et voluntate erga me, baro integerrime, dum licet talione in vicem iucundae amicitiae ac fructu nobis uti, non renuamur et mutuis in nos officiis quasi certemus. Id, quod de te iam pridem

[202]) Z těchto listů mi ovšem není žádný znám.

intra me studenter concepi, de me ut tibi optime persuasum habeas, flagito, posco ac peto.

Nova mecum communicata grato accipio animo, quorum quamvis antea quoque literis nonnullorum dominorum amicorum factus fuerim conscius, libentius tamen ea et verius a talibus cognosco, qui propius, ubi ea gerantur, resident.

Cardinalis Melinus [203]) Hungariae oram nedum attigit; in Austria ipsum haerere intellego, quamvis verum sit illud vetus: Quo nequit ire satan, transmittit saepe ministrum et satanae servus persaepe volentior extat, Hungaricae tamen gentis tam iuventa et adamantina scio esse pectora, ut vix at ne vix quidem a cognita et suscepta semel orthodoxa fide per unum talem car[di]nalem se dimoveri patiantur. Qua in palaestra me postremum nosti esse tyronem. Eoque maius calcar mihi additur, quod conatus et consilia mea tam gravibus et magnificis viris ac heroibus, uti tu es, probari intelligam. In his tamen omnibus, si quid possumus, gloria et donum domini Dei est: non ex nobis, ut salutariter ait apostolus.

De Austriacis literis amicorum informor, iam tandem ipsis quoque (excepta Vienna) religionis exercitium liberum esse relictum, [204]) super quo oppido laetor, cum alioquin et ipsemet S. M. R. demisse supplicaverim, ut videlicet cum suis Austriacis non ita austere in negocio religionis procederet, animosque vicinorum Hungarorum offenderet et a se alienaret.

Haec, quia causa Dei est, vincit agente Deo.

Ad comitiorum Hungaricorum inchoationem lente quodam modo praeparor, expecto tamen in horas Vienna literas, quibus de descensu Posonium [205]) S. M. R. commonefactus et ego me itineri tradam; ac quae supremi Numinis gloriae emolumentoque patriae deservitura esse videro ea omni nisu ubique promovere contendam.

Vive valeque diu multum felix meque tuis crebrius exhilarato literis. Iterum vale. Ex arce mea Bische — 2. Octobris 1608.

Konc. v uherském stát. archivu v Budapešti, Acta Thurzo fasc. 2. No. 14. Opis v zemském archivu.

42. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Stavovské snahy o dosažení svobody náboženské; úvahy o nich a poukaz, že od časů Husových se nic podobného nedálo v Čechách. Stesk na tajné nepřátele ve vlastních řadách. Události štýrské, benátské. Naděje v pád pyšného Babylonu.

Praha 1609 květen 29.

Salve iterum atque iterum, mi in Christo observandissime et charissime pater! Literae tuae 26. Februarii Basileae datae mihi demum 3. Maii

[203]) Viz pozn. 189.

[204]) O těchto poměrech viz Huber, Geschichte Österreichs IV., str. 527 sl.

[205]) K tomuto sněmu, na němž byl Matyáš přijat za krále uherského, vypravil se král 20. října. Huber l. c. 529.

Pragae redittae sunt, quas non modo legi, sed aliquoties tum ipsemet tum cum aliis relegi; sunt enim bona fragrantia et iucundissimus odor ad omnes fideles in Christo corroborandos, devios ad viam reducendos, hypocritas iudiciis Dei feriendos, et ad peragendum opus Domini praesente ipso Domino sive per vitam sive per mortem. Quae sane literae tuae vero in tempore venere; etenim post tempora Hussi, imo ne temporibus quidem Hussi aliquid simile Deus tam brevi temporis spatiolo inter nos peregit, uti ex adiacenti cuiusdam boni viri delineatione cognosces [206]); ipsemet enim ab his commemorandis nunc abstineo, siquidem DEUS opera quoque mea in peragendo hoc suo opere uti voluit; etsi autem labores isti nobis omnibus difficillimi et cum summo vitae praesentis periculo coniuncti videbantur et revera erant, tamen dulcescebant bonitate causae, eo quod sicuti ad gloriam DEI et veritatem eius propagandam, sic etiam ad bonum regis regnique et singulorum directi erant, adeo ut aut hosce labores constanter promovere aut neglecto officio nostro in summis periculis nos una cum Caesarea Mte versari oportuisset. Verum misertus DEUS nostri et caesaris, flexit cor eius ad iustissima nostra postulata publicato clementissimo et paterno suo erga nos mandato,[207]) quod tibi, prouti lingua vernacula publicatum est, mitto, siquidem et dominum Amandum Polanum et alios nostrae nationis interpretes vestra inclyta academia habet.

Inchoavimus itaque nova comitia 25. huius mensis, idque praecipue religionis causa, ob quae inquieta papalia ingenia et fremere et crepare

---

[206]) Této přílohy k dopisu v Basileji není. Nepochybně to byla první část spisu, který má titul: Historica narratio de rebus in Bohemia inter proxima regni comitia in negotio religionis gestis: qua a viro bono et fide digno, qui actionibus istis ipse interfuit, ea commemorantur, quae in singulos pene dies, a comitiorum initio ad id usque tempus gesta sunt, dum a serenissimo Bohemorum rege primum liberum religionis evangelicae exercitium' deinde consistorii Pragensis reformatio, denique academiae eiusdem constitutio ordinum trium regni arbitrio clementissime permitteretur. Anno MDCIX. Celý spis má 19 str. 4° (Exemplář v Museu kr. Čes. a v univ. knihovně). Je to podle všeho ono dílo, které nejprve, pokud dovedl jsem zjistiti, Balbín (Bohemia docta 1777, str. 227) přičítá Budovcovi, po něm F. M. Pelzel (Abbildungen Böhmischer und Mährischer Gelehrten III., str. 84). Celý spis skládá se ze tří dopisů, jak se zdá, fingovaných. První list má titul: Vera et vere notabilia: nova Bohemica scripta ab amico ad amicum, de comitiis anni MDCIX. dissipatis et de congregatione statuum evangelicorum in curia Novo-Pragensi publicatoque novo caesaris mandato ad nova comitia religionis causa indicta (stran 9). Končí tedy vypravováním o císařském mandátě ze 16. května 1609, kterým svolával Rudolf II. nový sněm na 25. května. Tato část byla dle mého mínění poslána od Budovce Grynaeovi, a ovšem, je-li správné moje mínění, nemůže toto sepsání pocházeti od Budovce, který hned dále v našem dopise praví ‚ipsemet enim ab his commemorandis nunc abstineo'. Viz také předmluvu.

[207]) Byl to mandát, datovaný 16. května 1609 (otištěn u Skály I., str. 198 a u Slavaty I., str. 286), jímž císař svolával nový sněm na 25. květen, který dle žádostí stavů měl jednati především o náboženství; zároveň odvolán jím mandát ze 6. dubna, který prohlašoval sjezd stavů svolaný na radnici novoměstskou za protizákonný.

videntur; atque cum Marte rem aggredi non tutum ducant hoc unicum noctu dieque meditantur, ut arte mala quocunque modo status distrahant, mille convitia in orthodoxos spargentes illisque solis causam mutationis huius in religione imputantes, inter quos me imprimis sublatum vellent.[208]) Verum custos ille Israelis aderit et causae suae et suis militibus, cui ego, quicquid adhuc curriculi vitae meae superest, lubens voveo et consecro, ut sive per vitam sive per mortem nomen eius sanctum in nobis, quibus datum est in Christum credere, glorificetur. In quo sane certamine non minus periculum a simulatis evangelicis [209]) quam ab apertis hostibus nobis imminet, sic ut mihi in mentem nunc veniat, ipsi divo Paulo post enumerata ab ipso omnia aut praecipua eius pericula, periculum illud inter falsos fratres fuisse et praecipuum et unum ex colaphis Sathanae.[210]) Sed et in his in Christo plus quam victores sumus et eius gratia erimus.

In Styria videntur quoque aliquae mutationes religionis causa subsequi et de Venetis forsan quoque brevi aliqua innotescent. O dirigat haec Deus ad casum Babylonis, ne ἄνομος ille supra Deum, id est verbum eius, sese efferens praealto suae Babylonis solio veluti in nubibus collocato inde ad ima abyssa detrudatur et tandem in illustri Christi adventu plenae aboleatur.[211]) Vale in Christo et brevi plura a me Deo volente expectato. Saluta officiosissime dominum Amandum. Datae festinanti c lamo Pragae 29. Maii anno 1609.

Tui observandissimus

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendissimo et clarissimo viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, in inclyta academia Basiliensi pastori et eiusdem professori primario, domino, amico suo loco patris charissimo et observandissimo ∞ ad manus proprias.

[Jinou rukou:] post gelt 3 batz[en]. Basell.

Or. vlastnor. v Basileji v univ. knih. G II 1 f. 244 ab. Sekret Budovcův zcela dobře zachován.

---

[208]) Tento výrok ukazuje, že nebyly bez podstaty pověsti o úkladech proti Budovcovi, jež se tehdy šířily. Srov. Gindely, Gesch. des Majestätsbriefes, str. 64.

[209]) Patrně neupřímnými evangelíky míněna zde část českých lutheránů, která v duchu tehdejšího německého lutherství odmítala jakoukoli shodu s kalvinismem a se směry jemu blízkými — zde s bratrstvím — a neváhala proti nim v Německu se spojovati s katolíky. O těchto poměrech více vykládám v předmluvě a v poznámkách k dopisům následujícím. Na sněmě z r. 1609 představiteli této lutherské strany byli z počátku Štěpán ze Šternberka a J. O. Šlik; kolem nich se kupili ještě jiní, kteří svou nenávist k Jednotě projevili později jako pán ze Sezimova Ústí, Kašpar Kaplíř, Radslav Vchynský a j. Viz o tom Gindely, Rudolf II., str. 311; týž Geschichte der Böhm. Brüder. II. str. 352; týž, Geschichte des Majestätsbriefes str. 38, 63 a j.

[210]) II. Ep. Kor. kap. 11.

[211]) ἄνομος, pyšný Babylon je patrně papež-antikrist, který bude poražen před posledním příštím Kristovým. Viz také pozn. 219.

43. *V. Budovec a jiní bratrští šlechtici Petru Vokovi z Rožmberka:*

Při jednání, jež se děje po vydání majestátu mezi stavy o konsistoř a řády církevní, někteří evangelíci chtějí Jednotu přiměti k tomu, aby se vzdala svého zřízení církevního a svých obřadů. Z té příčiny prosí členové Jednoty Petra Voka, aby je písemně podporoval v jejích snahách.

Praha 1609 srpen 12.

Vaše milost vysoce urozený pane, pane nám laskavě příznivý, VMti služby naše s vinšováním na pánu Bohu dobrého zdraví i jiného všeho nejlepšího vzkazujem. Při tom VMti tajiti nemůžeme, že nyní k tomu přichází, aby podle majestátu JMCské konsistoř obnovena, o řády pak a ceremonie církevní jisté porovnání se státi mohlo, kdež porozumívajíc, že mnozí od ceremonií lidmi ustanovených pustiti nechtějí, ale proti svobodě náboženství křesťanského nás, kteříž se kněžími bratrskými zpravujeme, od řádův našich i také kněžstva našeho odvésti a k svým některým řádům a ceremoniím ustanovením lidským přivésti usilují, k čemuž my s pomocí Boží přistoupiti úmyslu nejsme a od našeho kněžstva i také řádů církevních upustiti nemíníme. I znajíc toho vysoce důležitou potřebu býti, abyšte VMt, kterýž také náboženství čistého a kněžstva bratrského se přidržeti ráčíte: protož k VMti toto psaní naschvále činíme, a za to snažně, uctivě a služebně žádáme, že skrze psaní VMti svou přímluvu a hlas dobrým zdáním, jak by konsistoř podle slova Božího obnovena, v řád dobrý uvedena a srovnání přátelské mezi pány pod obojí a námi bratřími ustanovena býti měla, jakož pro napomožení toho sepsavši kopiji [212]) takového psaní VMti, na jakej způsob a rozum mělo by to psaní býti od Vás přičiněno, je VMti k dalšímu uvážení odsíláme a vždy dále žádati nepřestáváme, že téhož psaní sem učiniti a ihned neprodleně sem zase vypraviti meškati neráčíte,[213]) neb ty věci tyto dny uváženy býti mají a odkladu žádného trpěti nemohou. S tím se VMt na vše dobře a šťastně jmíti vinšujeme. Datum na rathouze Starého města Pražského 12. Augusti anno 1609.

VMti k službám hotovi

Václav Budovec z Budova a na Hradišti nad Jizerou, JMC. rada.
Bernhart Hochauzar z Hochauzu a na Bášti.
Jindřich Otta z Losu a na Komárově.
Adam Linhart z Nayenpergku a na Vlkavě, JMC služebník,
a Martin Fruwein z Podolí: i na místě jiných, kteříž se kněžstvem z jednoty bratrské spravují.

---

[212]) Kopie oné v Třeboni dle laskavého sdělení p. A. L. Krejčíka není.

[213]) Petr Vok skutečně poslal direktorům přípis s datem 16. srpna 1609 docela v tom smyslu, jak od něho žádáno; těší se z jednoty mezi evangelíky, chválí sjednocení, ale určitě vyslovuje přání po takové úpravě konsistoře, aby Jednota mohla setrvati při svých řádech. Celý dopis v rkpu mus. archivu Akta o náboženství letha 1608, 1609, a 1610 f. 935—947 (sign. IX A 8). — Viz o věci také Gindely, Geschichte des Majestätsbriefes str. 144.

[Adressa:]

„Vysoce urozenému pánu, panu Petrovi Vokovi z Rožmbergka a na Třeboni, pánu a vladaři domu Rožmberského, JMC radě, pánu nám laskavě příznivému Jeho Milosti k dodání. Cito, citius, citissime.![214])

Orig. v archivu třeboňském Historica No. 6166. 5 sekretů, přitištěných v papír, dobře zachováno.

44. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Díky za dopis Grynaeův plný radosti nad dílem božím v Čechách vykonaným. Úvahy o jeho významu, o nepřátelích jeho, o jejich pokusech, spůsobiti nesvornost mezi evangelíky. Příčina dlouhého sněmování. Pozdrav A. Polanovi.

Praha 1609 září 8.

Reverendissime vir et charissime in Christo pater! Ubi tuae literae, 6 Junii Basileae datae et mihi demum 1 huius mensis Septembris redditae, tam diu haeserint, mirari nequeo; id quod ipsum et nobilissimus ac clarissimus vir, dominus Ludovicus Camerarius, [215]) qui mihi easdem reddidit, miratus est, ego quoque aut de interceptis ad me tuis literis, aut de tua adversa valetudine animo meo dubius haerebam.

Gavisus sum itaque conspectis tuis literis plenis zeli divini, quibus ob opus Dei apud nos inchoatum miscendo gaudiis lachrymas nobis congratularis, una cum saluberrimis et plenis mysteriorum Dei ad Deo placendum nos cohortationibus. Et merito sane, nec enim economi idonei peragendorum mysteriorum DEI essemus, nisi scopus noster propositus esset, ut opera nostra licet infirmiora, tamen ad unius Dei gloriam promovendam directa eidem Deo in Christo nostro placerent. Fateor intermisci hisce piis conatibus etiam nonnullorum privatos affectus, ut in hoc mundo fieri consuevit; benedixit tamen Deus humilis populi sui et ecclesiae suae orthodoxae conatibus, ut non modo sinceriorem evangelii doctrinam, quam ipsimet profitentur, sed etiam eos, in quibus aliquid Christi latere [216]) animadvertunt, promoverent et sanctam cum illis concordiam ad excutien-

[214]) Vše psáno písařem.

[215]) Ludvík Camerarius, státník falcký, dlel tehdy v Praze s Kristiánem z Anhaltu; mezi jinými jednal s Budovcem a jeho přáteli o spolek mezi stavy a Falcí, ale Budovec a jeho přátelé zachovali se tehdy odmítavě, bojíce se, že by tím popudili příliš císaře a ohrozili eventuelně dosavadní své úspěchy. Zprávy o tom ve falckém oddělení bavorského státního archivu. Jich užil Gindely, Rudolf II_2, str. 13. — Korrespondence jeho, jeho děda a otce, dostala se, ač necelá, konečně do královské knihovny mnichovské (viz mou zprávu ve Věstníku akademie na r. 1902); její podrobný katalog vyšel jako dodatek k rukopisnému katalogu královské knihovny. Ludvík Camerarius má jméno v dějinách Jednoty jako vydavatel historie její (1605), již sepsal jeho děd (viz Goll, Quellen und Untersuchungen zur Geschichte der Böhmischen Brüder, I, str. 64.)

[216]) Míněni jimi asi staroutraquisté. Viz dopis J. O. Šlikovi ze dne 9. září 1608; také Gindely, Geschichte des Majestätsbriefes, str. 141.

dum Antichristum et intuendum Christum inirent; atque hoc tantum Dei opus est, super quo adversarii fremunt et contentiosi Philippensium precones dentes stringunt et per hypocritas purioribus immixtos distractiones inter evangelicos excitare student. [217]) Quare de arctissimo vinculo politico ad conservandam hanc tantam libertatem ecclesiis evangelicis per privilegia Caesaris concessam ordines evangelici in regno Bohemiae meditantur et nunc hoc unicum in hisce publicis comitiis agunt, ut status politiae ad meliorem formam reformetur, quo et libertas et quies ecclesiarum evangelicarum eo tutius atque diuturnius durare possent; atque haec causa est, cur tam diu nostra comitia nempe a mense Januario durent et fortasse diutius adhuc sunt duratura.

Caeterum mitto tibi exemplar impressum utriusque privilegii, tum Boemis, tum Silesis a caesare dati. [218]) Reliqua, quae interim accidere, puto te ex aliis cognoscere. Siquidem Boemi nunc quoddam singulare obiectum et spectaculum Europiacis facti sunt, in quibus sicuti Deus a fecibus Antichristi reformationem tempore vigilis istius nostri anseris Joannis Hussi incepit, ita confirmationem per privilegia imperatoris eiusdem reformatae doctrinae apud nos Boëmos inchoare videtur. Quae confirmatio Deo ulterius opus suum peragente, uti nullum dubium est, longius servet sive per confirmationem caesaris, sive per protectionem et reformationem statuum imperii.

Ac, quantum animo conicio, videtur mihi Christum ante ultimam Israelitarum ingratitudinem adhuc secundo templum suum flagello reformaturum, convertendo sua iudicia in mercatores animarum et ad ruinam superbae Babylonis; quam omnino ante ultimam mundi ἀπιστίαν cadere et demum illustri adventu filii Dei abolere necessum est. [219]) Quare sicuti ruina ipsius, ita aedificatio novae Hierosolymae sub hac militanti ecclesia nobis assidue meditanda sunt, sic, ut in hoc opere magis Deo quam hominibus complacere aut vel nobis ipsis studeamus; in quo sancto labore nos omnes precibus ecclesiarum vestrarum commendamus.

Qualiter autem haec comitia finem suum sortientur, non intermittam ad te scribere. Quaeso, nomine meo et filii mei dominum Amandum Polanum, academiae vestrae rectorem et mihi in Christo amantissimum et observantissimum, salutato. Bene vale, mi in Christo observandissime et mihi loco patris colendissime domine Grynaee. Datae Pragae 8. Septembris anno 1609.

---

[217]) Snad narážka na spory, které tehdy vypukly při jednání o společné obřady Jednoty i lutheránů. Viz Gindely, Geschichte des Majestätsbriefes str. 143 sl.

[218]) Míněn Majestát český a slezský.

[219]) Smysl těchto vět je: Před poslední nevděčností Israelitů t. j. před posledním úpadkem čisté víry křesťanské, chce Kristus ještě jednou očistiti chrám svůj, t. j. křesťanstvo, aby způsobil pád pyšného Babylonu t. j. papežství, které musí zaniknouti při Kristově posledním slavném příchodu na zemi. Viz také mou práci ve Sborníku Gollově, str. 289.

Ignosce, [220]) quod manu mea ob caliginem oculorum non scripserim, sed amanuensi meo dictarim.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz b. a Budowa.

[Na rubu:]

Domino Johanni Jacobo Grynaeo, inclytae academiae Basiliensis pastori et primario eiusdem professori, domino et amico loco patris observandissimo.

Basileam.

Orig. v Basileji v univ. knih. G II. 1 f 245 ad. Sekret Budovcův dobře zachován.

45. *Filip Ludvík hrabě Hanavský V. Budovcovi:*

Nepsal Budovcovi proto tak dlouho, poněvadž slyšel, jak velice je zaměstnán bojem za požadavky českých protestantů. Přeje si, aby mu Budovec častěji dával zprávu, kam až pokročily jejich věci; také Petru Vokovi z Rožmberka byl nucen psáti.

Hanava 1609 září 14.

Salve, illustris et magnifice domine!

Iamdudum nihil a me literarum accepisti, quod quidem nulla tui oblivione aut mei in te amoris deminutione contigit. Qui enim possem? Sed hac praecipue causa, quod ex crebris nuntiis videbam te disteneri perferendis postulatis reformatorum statuum Bohemiae. Arduum onus sane, quod tamen tuis humeris subnixum ruere nequibat. Quousque processeris, quaeso, fac me certiorem, ut itidem tibi polliceor, quod vobis dignum erit ex his oris, crebrius quam antehac perscribere. Verum sublevandorum scribarum gratia necesse erit ab illustrissimo domino principe Rosenbergio nova quaeque petere, ita enim rogavi ultimis meis literis, participem te istorum faceret. Caeterum rogo te in isto praeclaro erga me animo pergere digneris hac lege, ut quicquid tibi a me officiorum conferri possit, me nihil eorum esse omissurum. Vale!

Ad dominum de Budowitz.

Hanau 4. Septembris 1609.

Konc. v král. pruském státním archivu v Marburce, sign. A. No. 6. fol. 14.

---

[220]) Celý dopis je psán písařem, toliko připisek počínající slovy ‚Ignosce‘, následující podpis a adressa jsou psány rukou Budovcovou.

46. Filip Ludvík hrabě Hanavský V. Budovcovi:

Posledně psal Budovcovi v září 1609 a poslal dopis onen Th. Hockovi do Třeboně s žádostí, aby zároveň Budovcovi oznámil, co píše Petru Vokovi z Rožmberka. Přeje si, aby české věci dobře se dařily, a zmiňuje se o vojenských přípravách některých okolních knížat, způsobených sporem jülišským.

Hanava 1609 říjen (?)

Illustris domine salve!

Postremum ad te scripsi die... praeteriti Septembris easque literas[221]) domino Hockio Wittingaviam mittens petii, ut quae nova illustrissimo hero eius impertiebam, ea ille tibi communicaret. Non dubium est, quin petitioni meae satisfecerit, idque resciscere abs te, quomodo istic degatis, gratum erit. Avaeo enim scire vestrarum rerum statum, quem integrum felicemque precor. Nos hic scilicet frigemus, matura hiems principum nostrorum animis gelu obduxisse videtur, quanquam tamen vix magno sopore seu potius alacritate Leopoldi exciti militem scribunt lustrantque; sed ut plaerumque accidit, ubi duorum res agitur, ibi in studia diducti neque de duce belli idoneo satis conveniunt ac socios praepotentes recusant. Interim verendum est, ne praeveniantur. Haec eo scribo, quo magis gnarus sis praesto etiam in his oris magnam belli facem accendi, quae non levioribus remediis restinguenda quam magnis initiis ardescit. Faciam in posterum diligenter, ut nihil te praetereat eorum, quae in negotio Juliacensi aliisque circumiacentibus locis geruntur. Modo quoque tuo favore, quid istic agatur, scire possim. Vale.

Ad baronem von Budwicz.

Konc. v král. pruském státním archivu v Marburce, sign. A. No. 6. fol. 11.

47. V. Budovec Filipu Ludvíku hraběti Hanavskému:

Na dopis, který obdržel 17. října, nemohl dlouho odpověděti z různých příčin. Především je zaměstnán velice při nynějším jednání stavů o svobodu náboženskou. Chystá se vypsání všech těch věcí. Svobody náboženské stavové evangeličtí dosáhli sice majestátem, nyní jde však o to, jak zaříditi „církví čistších" t. j. bratrských s jinými církvemi t. j. s lutheránskými, spojení a svaté obcování, ne však „obřadů a řádu čistšího smíšení a zmatení." O straně mezi protestanty českými, Jednotě nepřátelské. Proč sněm dosud trvá. Stručně o poměrech tureckých, ruských, vnitrorakouských, benátských, o spisech krále anglického Jakuba I. Proč nepsal vlastnoručně.

Praha 1609 listopad 9.

S. D. Illustrissime domine comes, domine summa observantia submisse et constanter colendissime!

Literae tuae Hannoviae 4. Sept. datae,[221]) mihi demum 17. Octobris Pragae sunt redditae, quas exosculando veluti magnos testes amoris erga

[221]) Tím je č. 45 — dle st. st. má datum 4. září.

me tui ea, qua decuit, id est, summa observantia, legi et relegi. Ac certe omnino meum fuit officia mea subinde per literas tibi deferre et certiorem te de comitiis nostris Boemicis facere; verum quia evangelicis ordinibus regni ita visum fuit, mea opera in perferendis statuum postulatis uti (ad quod sane, conscius mihi meae imbecillitatis in rebus tam arduis, satis difficulter adductus sum), malui te ex aliis quam ex me cognoscere, quomodo Deus in Christo noster in propaganda sua veritate etiam mea tenuitate ad demonstrandum robur suum, quod in infirmis perficere consuevit, uti voluerit, quo scilicet soli illi in solidum omnis illius rei gestae gloria daretur. Cuius sane rei quo zelo Deus populum suum in quaerenda evangelii libertate donarit et quomodo cor regis, nempe Caesareae Mtis, domini nostri clementissimi, ad postulata humillima illius flexerit, puto te ex aliis cognovisse; et prodibunt aliquando acta, quae apud posteritatem forsan plus admirationis quam fidei sunt habitura.[222]) Distuli autem cum responso tibi dando hanc ob causam, nam licet Caesarea Mtas, dominus noster clementissimus, per publicatum suum diploma et tabulis regni insertum tum libertatem religionis, tum potestatem reformandi consistorii et academiae Pragensis nobis evangelicis Boemicae confessioni addictis et posteris nostris ad perpetua tempora concesserit,[223]) vel ut verius dicam, ea, quae nobis per pontificiorum artes erepta, vicissim reddiderit, uti id ipsum ex diplomate caesareo nobis dato apparet, tamen, quia multum interfuit, unitos quidem in illa confessione Boemica ordines regni, verum in ritibus et disciplina ecclesiastica inter se diversos, quoque firmo vinculo sanctae in Christo pacis et charitatis, tum etiam libertatis christianae in rebus adiaphoris unire, ad erigendam nimirum puriorum ecclesiarum [224]) cum aliis coniunctionem et sanctorum communionem, non autem tum rituum, tum disciplinae purioris commixtionem atque ita et confusionem.[225]) Quare quam diu in hac erigenda a statibus laboratum, distuli cum responso, donec contradicentibus instinctu pontificiorum nonnullis inquietis ingeniis et hypocritis

---

[222]) Budovec zde slibuje, že vyjde vypsání těchto událostí, při čemž není zcela jasno, myslí-li sebe jako jejich spisovatele. Skutečně však se nám zachovalo několik rukopisných děl, jež líčí tyto události a pocházejí podle celého ducha pravděpodobně se strany bratrské; takovým sborníkem je warmbrunský rukopis Yd54, který Gindely jistou dobou pokládal za ona Akta, jež Jungmann (Hist. lit., str. 538) přičítá Budovcovi; jiný rukopis, který má titul s titulem Jungmannovým nejshodnější a který také nejobšírněji vypravuje o událostech r. 1609 a 1610, je rukopis Musea král. Česk. III. C 3; dle J. Volfa ‚jeví se lépe býti zpraven než Skála a Slavata' (Vokál Jan z Prahy a jeho sborník, Č. Č. M. 1907, str. 313). O těchto pramenech chci obšírněji pojednati jinde.

[223]) Zhruba obsah Majestátu.

[224]) Čistšími církvemi rozumí Budovec Jednotu; doleji opět slovem ‚orthodoxi'.

[225]) Bratří, jak známo, byli r. 1609 ponecháni při svých zvláštních způsobech bohoslužebných a při svých řádech; v společné konsistoři uhájili si autonomní postavení — stali se jaksi církví v církvi, samostatnou užší společností v české církvi evangelické. Viz o tom J. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 3. (nákladem české akademie 1898), předmluva XXI. sl. a výklady Komenského o celé věci str. 95 sl.

eadem peracta esset. Quae cum summo Dei beneficio facta sit, tibi eandem ex lingua Boemica in Germanicam translatam mitto.[226]) Dominus Deus noster stabiliat hoc opus suum inter nos et confundat inquieta ingenia evangelium Christi per hypocrisim simulantia, quae, quia vident ab orthodoxis evangelium Christi praedicari et omnibus hic libertatem evangelii praedicandi concessam, qui Boemicae confessioni addicti sunt, itaque mallent nonnulli potius priori iugo archiepiscopi Pragensis subiecti esse, quam orthodoxos inter se pati; sed vincet Deo adiuvante veritas, nam huic coniunctioni, quam ad te mitto, maior pars omnium ordinum regni et omnes regiae civitates subscripsere eandemque solenniter in collegio Caroli Quarti publicarunt. Indeque egressi ordines regni et hos subsecutus clerus in templum parochiale Veteropragense, ibidem et humiles coram Deo preces et gratiarum actiones peregerunt et hymno solenni cum vocali tum instrumentali, quod ‚Te Deum laudamus' nominatur, concluserunt.[227]) Durant tamen adhuc nostra comitia ob nonnulla politica gravamina, super quae Caesareae Mtis resolutio exspectatur. Et haec quidem de nostris comitiis Boemicis, reliqua, quae Deo volente, praesertim, quae digniora in rebus ecclesiasticis erunt, brevi ad te missurus. De politicis, quae in aula caesarea nunc peraguntur, alii procul dubio ad te prolixe scribunt. Turcica legatio adhuc hic haeret et Moscovitica quoque huc expectatur. In Austria novi motus religionis causa expectantur, maiores forsan ob Juliacensem ducatum, qui instar pomi Eridis mihi esse videtur ad subsecuturas brevi aliquas inopinatas mutationes. Veneti cum Belgis et Helvetiis faedera ineunt. Serenissimus et catholicus rex Angliae Romanum episcopum per scripta sua caesari et aliis regibus et principibus dedicata [228]) ceu per praemissam aliquam vellitationem oppugnat. In summa Christus videtur ventilabrum in manus sumere, vindictam aliquam de nonnullis sumpturus.

[226]) Této přílohy na příslušném místě není; akt sám je otištěn u Skály I., str. 249 (jedná hlavně o úpravě konsistoře).

[227]) O těchto událostech viz Gindely, Gesch. des Majestätsbriefes str. 146 a 156; J. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 3. str. 104-5 (Nákladem české akademie 1898). Odpor exklusivních lutheránů soustřeďoval se proti úpravě konsistoře, k jaké skutečně došlo a která Jednotě umožňovala zachování vlastních řádů a značné samosta nosti. Kostel, o němž se zde mluví, je chrám Týnský. Kázání měl 16. října (u Gindelyho, Gesch. des Majestätsbriefes str. 156. omylem stojí 16. listopadu. 16. října [6. dle st. st.] má také Komenský l. c. str. 105.) děkan kutnohorský Václav Stephanides; Kašpar Kaplíř a ještě asi šest šlechticů do kostela nešlo, pravíce, že nechtí poslouchati kalvinistu.

[228]) Míněn je zde spis krále anglického Jakuba I. (pan. 1603—1625): ‚Apologia pro iuramento fidelitatis adversus duo brevia PP. Pauli Quinti et epistolam cardinalis Bellarmini ad G. Blackwellum archipresbysterum nuper scriptam.' Spis ten vyšel r. 1609 v Amsterodamě a to nejprve anonymně, potom (téhož r.) se jménem autorovým; tomuto druhému vydání předeslána ‚praefatio monitoria . . . Rudolpho II. . . . ceterisque monarchis . . .' — Král Jakub I. žádal od svých katolických poddaných zvláštní přísahu věrnosti, již papež Pavel V. skládati zakázal. Kardinal Bellarmin, jezuita (* 1542 † 1621) napsal témuž anglic. duchovnímu Blackwellovi list, v němž prohlašoval rovněž onu přísahu za nedovolenou.

Vale in Christo, mi aeternum observandissime domine comes, mihique ignosce, quod amanuensi meo hanc epistolam ad te dictarim, etenim caligo oculorum meorum ingravescente senili aetate iam magis me ad dictandum quam ad scribendum adigit.

Datae Pragae 9. Novembris anno Domini 1609.

Tuam [229]) illustrissimam celsitudinem

submisse colens

Wenceslaus B. a Budova.

[Adressa:] Illustrissimo domino, domino Philippo Ludovico, comiti Hanavio et Rineck, domino Munczenberg etc., domino constanti fide et observantia submisse colendissimo.

[Jinou rukou:] Han[oviae]. ♀ (die Veneris) 24. Nov. 1609. Mit 3 Beilagen, 2 Gemelts,[230]) ein Reformation consistorii [231]) und ein Zettel.[232])

[Na zvláštním lístku:] [232]) Optandum esset, ut haec consistorii Bohemici reformatio [231]) quam primum excuderetur, quo et ubiquitistae [233]) inquieti in iis locis, ubi orthodoxi ab iis premuntur, haberent, quod imitarentur ad servandam sanctorum communionem et tollerandos sese invicem.

Orig. v král. pruském stát. archivu v Marburku, sign. A. No. 6. fol. 19. 20.

48. *V. Budovec Janu Jiřímu ze Švamberka:*

Pozvání na Konopiště k zasnoubení syna Adama s Markétou z Hodějova, dcerou Přecha z Hodějova a na Konopišti.

Praha 1610 únor 10.

Službu svou vždycky povolnou VMti vzkazuji s vinšováním od pána Boha všech nejlepších věcí, urozený pane, pane a švagkře mně laskavě

[229]) Odtud vše následující, podpis a adressa je psáno vlastnoručně.

[230]) Oba obrazy v reprodukci jsou zde přiloženy, první chce znázorňovati jednotu anebo sblížení protestantů všech zemí rakouských, druhý pád „pyšného Babylonu" t. j. papežství, zde nakresleného v podobě apokalyptické nevěstky s trojitou papežskou korunou. Obraz sám je symptomatický pro naděje, s jakými tehdy (následkem událostí česko-rakouských) byl očekáván brzký pád moci papežské ve světě protestantském vůbec, na př. od vůdce hugenotů francouzských Mornaye du Plessis. Viz citát z jeho jednoho dopisu u Janssena, Geschichte des deutschen Volkes. 13. vyd. 5. sv. str. 592.

[231]) Text o úpravě společné konsistoře není ve svazku korrespondence Budovcovy a Filipa Ludvíka; viz také pozn. 226.

[232]) Lístek tento otiskuje se níže; je psán vlastnoručně Budovcem.

[233]) Ubikvitisty nebo ubikvitáři nazýváni v této době přívrženci Formule konkordie, ač nauka je starší (viz o ní Bidlo, Jednota bratrská v prvním vyhnanství II., str. 26—28). Učení to však stalo se hlavním bodem, který dělil orthodoxní lutherány od směrů příbuzných kalvinismu. Podle něho totiž lidská přirozenost Kristova pro své spojení s božskou má účast na všech vlastnostech této, není tedy obmezena na určitý prostor; jinými slovy, kde je Kristus jako Bůh, může býti na

příznivý! Oznamuoji VMti, že z vuole a vnuoknutí pána Boha všemohoucího syn muoj Adam Buodovec z Buodova též s radou nás rodičuov svých a pánuov a přátel našich jest toho při Jeho Milosti urozeným pánu, panu Přechovi z Hodějova a na Konopišti, Milivště, Tloskově, Lčovicích a Maršovicích, JMC římského radě, též při Její Mti paní manželce páně a Jich Mtech paních a přátelích jich se vší náležitou učstivostí snažně vyhledával, aby se mu urozená panna, panna Margaryta šlechtična rozená z Hodějova, svrchu psaného pana Přecha z Hodějova panna dcera, za manželku, byla-li by to vuole Boží, zamluovila. Po kterémžto tak snažném přátelském a duověrném tehož syna mého i nás rodičuov a pánuov a přátel jeho vyhledávání ráčil jest pan Přech z Hodějova s radou Jich Mtí pánuov a přátel svejch k dání dobré a přátelské odpovědi na zámku Konopišti jmenovati ten pondělí po neděli Sexagesima den svatého Faustina, jináč 15. den Februarii. A protož VMti svého laskavého pána a švagkra za to sluožebně žádám, že ku počstivosti jakž syna mého tak i nás rodičuov a pánuov a přátel jeho do měst Pražských den před tím, to jest tu neděli, jenž slove Sexagesima, se nadjíti dáti, a, dá-li pan Buoh, na zejtří v pondělí již jmenovaný ve 13 hodin na celém orloji z měst Pražských od Novoměstskýho rathouzu s jinými Jich Mtmi pány a přátely, kteříž se před týž rathouz Novoměstskej sjeti v hodinu již jmenovanou ráčí, nejprve do Jesenice k snídaní a odtuod na Konopiště jeti ráčíte. Té celé nepochybné naděje k VMti jsouce, že tu lásku jakž k synu mému tak i k nám rodičuom jeho ráčíte prokázati, čehož se jak syn muoj tak i my rodičové jeho VMti všelijakejmi našimi možnejmi sluožbami a dobrým přátelstvím odměniti bohdá nepomineme. Za laskavou a přátelskou odpověď VMti žádám. S tím milost pána Boha račiž s námi bejti. Datum v Praze ve čtvrtek den svatého Štastného 14. Januarii letha 1610.

VMti vždycky volný sluha

Wáczslav Buodovec z Buodova na Hradišti nad Jizerou, Zásadce a Kocňovicích, JMC římského rada.

[Adressa:]

Urozenému pánu, panu Janovi Jiřímu z Švambergka a na Vorlíku a Romšperce, JMC římského radě a nejvyššímu komorníku království Českého etc. pánu a švakru mně laskavě příznivému, JMti k dodání.

Orig. v archivu třeboňském. — Registratura rodiny p. Budovců z Budova, „Sňatky 1610"; sekrét v červeném vosku v papír vtištěný zachován.

základě spojení obou přirozeností také jako člověk; je tedy ve večeři Páně přítomen nejen skutečně, opravdově atd., jako se vyjadřují konfesse bratrské, nýbrž přímo ‚corporaliter'. Proti tomuto názoru Kalvín tvrdil, že Kristus tělesný dlí pouze v nebi. Jednota bratrská byla proti ubikvitě dříve než se ten pojem vyskytl — i ona ve shodě s Kalvínem a Zwinglim, ale již před nimi kladla důraz na to, že Kristus po svém z mrtvých vstání tělesně vstoupil na nebesa a tělesně se vrátí na zemi až v den posledního soudu (Bidlo l. c.). V důsledcích se v praxi nad míru zřetelně jevil rozdíl lutherství a kalvinství.

49. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Nechtěl psáti, dokud nebude skončeno sněmování, což se stalo teprve 23. února 1610. Úvahy o významu toho, co ve věcech náboženských a politických od stavů dosaženo a provedeno. V Praze čeká se sjezd katolických knížat. Zpráva o ordinaci kněží bratrských, konané v Betlémské kapli, plná nadšení. Zpráva o sňatku syna Adama. Příčiny, proč zatím více nepíše.

Praha 1610 únor 25.

S. D. Doctissime et reverende vir et loco patris colendissime!

Tardius ad tuas literas respondeo eo, quod de fine comitiorum nostrorum, qui in dies sperabatur, ad te perscribere volui. Finita ergo summo Dei nostri beneficio sunt 23 huius mensis; quorum conclusiones et leges vix spatio bidui in loco comitiis destinato legendo publicari et absolvi poterant, et finita earum lectione multae congratulationes invicem statuum evangelicorum et romano-catholicorum factae sunt, sic, ut nonnulli cum gaudiis lachrymas permiscuerint, et egomet ipse tunc perorans a statibus vix abstinui quoque a lachrymis.

Etenim dum considero, quanta animorum inter nos diversitas, quanta hostium astutia et potentia, quam exiguae nostrae vires ad peragendas tam magnas res fuerint, dicere aliter non possum, solius hoc Dei opus, qui solus sapiens est et solus vere mirabilia facit et carpit prudentes in ipsorum astutia, fuisse; quem etiam assidue non desino orare, ut hoc tantum bonum nobis datum conservet et propaget ad longam et piam posteritatem. Ac, ubi comitia illa, quae nunc sub praelo sunt, impressa fuerint, ea ad te transmittam.[234]) Expectamus huc Pragam 3. Martii insignem romano-catholicorum electorum et principum conventum;[235]) utinam deliberent ea, quae ad pacem Hierosolymae pertinent, ne Judam et Israelem[236]) inter se committant. Verum Deus noster, cui omnium mutationum momenta nota sunt, inchoatum opus suum ad gloriam nominis sui divini peraget; modo et nos parati simus orando, vigilando et laborando ipsi vivere et mori, ut aeternum post hanc duram militiam vivamus.

Sequenti die post publicata comitia ordinatio nostrorum ministrorum in templo Bethlemitico [237]) in magna procerum et populi frequentia

[234]) Výtisku toho jsem v Basileji nenalezl.

[235]) O tomto shromáždění viz Gindely, Rudolf II. 2 str. 111 (tam řečeno, že se sešli 1. května). Účastnili se ho kurfiřt mohučský, kolínský, saský, vévoda Julius brunšvický, lantkrabě hessen-darmštadský, arcivévodové Ferdinand, Maxmilian a zástupce arciknížete Albrechta. (Ritter, Deutsche Geschichte im Zeitalter der Gegenreformation II. str. 332 sl.) Myšlenka takového sjezdu vznikla od vydání majestátu a rozporů na říšském sněmu r. 1608. Shromáždění císaři nakloněných knížat mělo poskytnouti posilu jeho seslabené autoritě. Jednáno především o věcech jülišských, ale hlavní věcí bylo císaři pomocí knížat získati země, které mu byly odňaty králem Matyášem (Gindely, Rudolf II. str. 128 sl.; Ritter l. c. II. 349). K tomu ovšem se knížata propůjčiti nemohla.

[236]) T. j. Matyáše a Rudolfa II.

[237]) Kaple betlemská byla Bratřím odevzdána 4. pros. 1609; kazatelem v ní stal se br. Cyrus (Gindely, Geschichte des Majestätsbriefes str. 168-9; J. Müller,

habita est imponentibus et alterius ordinis evangelicis concionatoribus manus nostris ministris.[238]) Actus ille fuit plenus ardentium ad Deum tum precum tum gratiarum actionum intermixtis subinde cantionibus et psalmis, quas universi una voce cantarunt; aderant et ex jesuitis quidam, aderant et Philippenses confratres quidam, ‚Christum per contentionem ex invidia docentes.' [239]) Verum siquidem prolixa concio et vere apostolica de officio ministrorum Dei, de tollerandis infirmioribus, de charitate, quae est vinculum perfectionis, denique de iudiciis Dei, contra contentiosos et hypocritas habita fuit, forsan nonnullorum corda tetigit. Ultimo actus ille hymno ‚TE DEUM laudamus' finitus. Atque ita renascenti Christo Bethlemi et canentibus nobis non dubito, quin et ipsi angeli Dei fremente vel etiam crepante sathana nobiscum DEUM laudaverint.

Filius meus Adamus 16. huius mensis quinque milliaribus a Praga apud baronum Hodeiovium cum filia ipsius rarae pietatis et modestiae puella, 17 annorum nata, nuptias celebravit; [240]) quibus tantum spatio tridui interesse mihi concessum, utpote cui ad conclusionem comitiorum Pragam redeundum erat. Plura nunc ad te dictare non licuit eo, quod, dum discessum meum Praga sequenti die Deo volente adorno, ad alios quoque mihi multos scribendum; ad quos sicut ad te malui aliquid breviter quam nihil scribere, brevi deinceps recompensaturus, ubi Pragam ad conventum illum principum rediero. Bene in Christo, mi observandissime pater, vale. Datae Pragae 25. Februarii anno 1610.

Tui[241]) observantissimus

Wenceslaus B. a Budowa.

Spisy J. A. Komenského č. 3. str. 36). Později k výchově studujících jim postoupena také kollej Nazaretská (Winter, Děje vysokých škol pražských str. 92). — Ordinováni byli: ‚Jan Rosa, Eliáš Akoncius, Petr Céfas a Jan Brosius'. J. Müller, J. A. Komenského ohlášení (Spisy J. A. Komenského č. 3., nákl. české akademie) str. 106. Datum 29. února, které uvádí náš dopis, shoduje se s datem Regenvolscia, které uvádí Müller v poznámce 43; r. 1609, který již Müllerovi zdál se býti nemožným, jest u Regenvolscia asi tisková chyba místo 1610.

[238]) Ve společné konsistoři při ordinování kněží lutherských byl kandidát zkoušen od administratora (lutherána), načež administrator vykonal svěcení vkládáním rukou, což po něm bratrský senior měl opakovati. Obráceně při ordinování kněží bratrských examinoval senior a světil vkládáním rukou, totéž potom učinil i lutherský administrator.

[239]) Ep. Pavlova k Filip. kap. I. v. 15.; míněni jsou zde předem ti členové protestantských stavů, kteří se stavěli nepřátelsky proti shodě s Jednotou; snad je to také narážka na Adama Procházku, faráře svatohavelského, který ještě před ukončením sněmu vydal tiskem spis, rovněž namířený proti shodě lutheránů s Bratřími. Viz Gindely, Geschichte des Majestätsbriefes str. 170—174; J. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 3. str. 108 sl.

[240]) Viz č. 48.

[241]) Jen následující slova, spolu s podpisem a adressou jsou psána vlastnoručně Budovcem.

[Na rubu:]

Charissimo et reverendo viro, domino Jacobo Johanni Grynaeo, sacrae theologiae in [aca]demia Basiliensi professo[ri] et doctori primario et eiusdem pastori fidelissimo, domino et amico loco patris observandissimo.

Basileam.

Orig. v Basileji v univ. knih. G II. 1 f. 246[ad]. Na posl. str. dobře zachovalý sekret.

50. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

O konventu knížat, který se sešel v Praze, aby urovnal spory mezi Matyášem a Rudolfem a záležitosti jülišské; o zvěstech, že někteří evangelici chtějí učiniti s katolíky spolek, aby z míru náboženského vyloučili t. zv. „kalvinisty". Úvahy o úkladné vraždě, spáchané na Jindřichu IV. francouzském; přání, aby Bůh knížata shromážděná v Praze chránil před nástrahami Antikristovými. O svém zdraví a omluva, proč neodpovídá A. Polanovi.

Praha 1610 červen 7.

S. D. Reverende et clarissime vir et loco patris charissime et observandissime! Distuli studiose per aliquot dies cum responso, ut de imminentibus mutationibus et rectius cognoscere et certiora tecum communicare possem. Ac licet serenissimi et illustrissimi electores et principes pacis erigendae causa inter sacram Caesaream Mtem, dominum nostrum clementissimum, et sedandorum motuum Juliacensium hic adhuc Pragae morentur, tamen video pauca, quae ad pacem spectant, promota esse. Quinimo expetente Caesarea Mte reddi sibi a rege Mathia ea regna et provincias, quae per transactionem vi armorum extortam (ita enim petitur) ei cessa fuere,[242]) metuo, ne cruentissimum bellum inter Caesaream Mtem et regem Ungariae exardescat, et ne irruentibus in nos Bohemos Ungaris et Austriacis, utpote qui transactionem quoque sigillavimus, charissima haec patria nostra et sedes belli et praeda nonnullis fiat; atque ita (quod Deus clementer avertat) et nobis et caesari male ii consulant, qui talium consiliorum authores sunt, cum potius in pactis servandis consilia sua ad psalm. 15 v. 4[243]) dirigere debuissent, ne iustae poenae Dei subsequantur contra secus facientes, ubi omnium temporum historiae tam ethnicae quam christianae testantur. Sed confido illustrissimos electores et principes hic congregatos Caesareae Mti regi nostro per se pacifico ad alia suasuros.

Mira praeterea hic sparguntur. Pontificios tractare cum quibusdam evangelicis principibus et civitatibus de ineunda unione ad declarandam Augustanam confessionem et excludendis ab ea et a religionis pace in im-

---

[242]) Viz pozn. 235.

[243]) Žalm XV. v 1: Hospodine, kdo bude přebývati v stánku Tvém? Kdo bydliti na hoře Tvé svaté? V. 4: Ten, před jehož očima v nevážnosti jest zavržený, v poctivosti pak bojící se Hospodina; a přisáhl-li by i se škodou, však toho nemění.

perio erecta aliis evangelicis, quos Calvinianos vocant; sed non puto principes id facturos, nam oppressis his illis quoque non parceretur.[244])

O quanta consilia contra fideles Christi a quibusdam fabricantur! Furit certe undique sathan, invidet electis Dei terram, ut qui scit caelum ipsis destinatum; verum tamen etiam invito et crepante sathana Deus incaepta opera sua hic quoque in terra per suos peraget. Ac quorum consiliis horrenda perfida et diabolica illa caedes in regem Galliae sit perpetrata,[245]) Deus et deteget et puniet. Non sic apostoli et eorum veri successores suos docuere, ut regna et populos e medio tollendis regibus et principibus sceleratis et clandestinis artibus ad fidem converterent. Ach, in quibus in papatum aliquid spei ad vitam aeternam restat, nonne hanc progeniem viperarum et nosse et fugere et execrari deberent? Nonne horum Deus venter est?[246]) ut qui in atheismum prolapsi spretis caelestibus terrestria tantum curant, ut perfidis et sceleratis suis conatibus ipsos ethnicos et quasvis barbaras gentes superent; tantum abest, ut quis evangelicorum simile scelus unquam commiserit. Sed aderit vindex Deus, ubi in malitia sua et ipsis moderatioribus authores horum siccariorum pontificiis innotescent, cuius initia et apud Venetos [247]) facta progressus forsan maiores etiam per alios nunc in istis Juliacensibus mutationibus habitura. Deus in Christo noster sacram Caesaream Mtem, dominum nostrum clementissimum, et illustrissimos electores et principes hic Pragae congregatos spiritu suo sancto regat, ut omnia ipsorum consilia et conatus ad se veniendos cum Christo ad exuendum Antichristi iugum dirigantur.

Ego ob continuos labores secundum externum hominem atteror et debilitor, gratiam tamen Christi me in interno homine confortantem et renovantem agnosco et tecum ad politeuma nostrum caeleste ad portum perfectae quietis et beatitudinis aspiro. Saluta officiosissime dominum Amandum Polanum, cui quia propter occupationes nunc respondere non potui, ideo hanc epistolam tecum communem esse cupio. Vale iterum atque iterum, mi aeternum charissime et loco patris observandissime domine Grynaee. Datae Pragae 7. Junii anno 1610.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz b. a Budowa.

---

[244]) Kurfiřt mohučský a kolínský na sjezdu v Praze chtěli utvořiti spolek katolických a lutherských knížat, císaři přátelských, proti unii falcké, ale jen proto, že ve sporu jülišském v té době vystupovala velice útočně proti katolíkům a císaři. (Viz Ritter l. c. II. str. 344 sl.)

[245]) Jindřich IV. král francouzský byl, jak známo, dne 14. května 1610, když již se chtěl odebrati k armádě na severní hranice, zavražděn od bývalého františkánského mnicha Ravaillaca.

[246]) Pavel k Filip. III. 19.

[247]) Jistý protiklerikální směr, jak bychom mohli říci, zůstal význačným rysem politiky benátské, i když spor s kurií dříve vedený byl urovnán.

Filius meus nunc domi degens tibi quoque quamprimum cum summa gratiarum actione rescribet.[248])

[Na rubu:]

Reverendissimo et clarissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo in inclyta academia Basiliensi sacrae theologiae doctori et professori primario et ecclesiae [ei]usdem fidelissimo pastori, [do]mino et amico suo loco patris charissimo et observandissimo.

Basileam.[249])

Orig. v Basileji v univ. knih. G II. 1 f. 260[a-d].

51. *V. Budovec Am. Polanovi z Polansdorfu:*

Obdržel dopis Polanův i list pro Karla z Žerotína; četl traktáty o smrti Jindřicha IV. a píše opět o tom úvahy plné rozhorlení. O nebezpečí, jímž ohrožuje Čechy vojsko, které se na hranicích stahuje; arcikníže Leopold v Praze; jiná knížata odešla z Prahy, aby se pokusila o smír mezi Rudolfem a Matyášem. Posílá Polanovi českou konfessi a zřízení nové konsistoře, vydané v Praze německy. O nepřátelství některých evangelíků k Jednotě.

Praha 1610 červen 30.

S. D. Doctissime et clarissime domine Amande, bonis omnibus amande et mihi amantissime atque observandissime! Redditae mihi sunt tuae literae una cum iis, quas ad dominum Carolum nostrum dedisti, ad quem e vestigio missae sunt. Inspexi Gallicos illos tractatus de morte regis Galliae,[250]) qui manu scelerati monachi quondam Franciscani periit. Quod sane horrendum scelus nonnulli virtutem et amorem erga patriam et ecclesiam Romanam nominare et illum parricidam Marco Curtio anteferre non verentur. O progenies Cainina et viperarum, o caecos, qui talem doctrinam sequuntur! Tua autem pia meditatio in mortem regis me est consolata, quam et cum aliis communicavi. Ita sane est, non in regibus mortalibus, sed in illo immortali et solo sapienti Deo nostro robur nostrum ponendum, et quia reges regnaque cadunt nec salvantur suo robore, ideo eo ardentius in oratione dominica et meditandum et orandum: ‚adveniat regnum tuum'; Deus tamen in authores huius siccarii ab illis instructi sua iusta convertet iudicia et opus peraget suum.

Nos hic in summis versamur periculis ob militem, qui pene undiquaque confinia nostra cingit nec, quid sit acturus et quo iturus, nobis constat.[251]) Archidux Leopoldus 25 huius mensis Pragam quarta hora

[248]) Tento dopis Adama Budovce z Budova je v Basijeji v G. II. 1 f. 247[a]—248[b] a má datum 22. června 1610, hned za ním následuje dopis Ad. Budovce Am. Polanovi s týmž datem.

[249]) Jen podpis a následující je psáno vlastnoručně Budovcem.

[250]) Titulu traktátů oněch udati nedovedu.

[251]) Míní se vojsko pasovské, jehož vrchním velitelem byl bratrovec Rudolfův, arcikníže Leopold, biskup pasovský a štrassburský.

post occasum solis venit, cuius adventum e vestigio horrendus ventorum turbo est subsecutus. Utinam optima quaeque praesagia et ex istis horrendis undiquaque tempestatibus desideratissimus phoebus pacis prodeat. Ad quam sane pacem procurandam et dissensiones illas, quae inter sacram Caesaream Mtem, dominum nostrum clementissimum, et serenissimum regem Ungariae intercedant, componendas profecti sunt Praga 28 huius mensis elector Coloniensis, Ferdinandus archidux Austriae, et dux Brunswicensis;[251]) quorum consilia et actio[n]es dirigat et regat Deus, quo sancta pax erigi, firmari et conservari queat.[252])

Mitto tibi confessionem nostram Bohemicam et consistorii nostri Pragensis formam lingua Germanica hic Pragae aeditam. Verum dici non potest, quantopere nonnulli inquieti et contentiosi diotrephes, charitatis Christi expertes in hoc die noctuque laborant, ut Demetrios, qui teste sancto Johanne testimonium habent ab ipsa veritate,[253]) penitus evertant; ita puriores et a pontificiis et ab istis inquietis et inflatis Demetriis [254]) oppugnantur. Sed quid agendum, nisi opem ab illo, a quo vocati, illuminati, sanctificati, in quo electi et aeternum victuri sumus, expectandum et sperandum, Deum aliquot singulare providentiae et sapientiae suae opus contra inquietos demonstraturum, et si sui prementur, Deum in illis per illorum constantiam gloriam suam demonstraturum et vires illis subministraturum ad perferenda, quae immittet. Saluta, quaeso, quam officiosissime meo nomine sanctum et venerandum et mihi loco patris clarissimum et observandissimum dominum Grynaeum. Vale in Christo. Datae Pragae ultima Junii anno 1610.

Tui observandissimus

Wenceslaus B. a Budowa.

[Na rubu:]

Clarissimo et doctissimo viro, domino Amando Polano a Polnsdorf, sacrae theologiae doctori et in inclyta academia Basiliensi professori celeberrimo, domino et amico suo charissimo.

Orig. vlastnor. v Basileji v univ. knih. G II.$_1$ f. 250^{ab}. Sekret Budovcův zachován.

---

[252]) Šlo tu o to, způsobiti dohodnutí mezi Rudolfem, který stále chtěl zpět země, jež mu byly odňaty, a mezi Matyášem. Viz Ritter, l. c., str. 353 a pozn. 235.

[253]) III. ep. sv. Jana v. 12. Demetrios na tomto místě jmenovaný je jakýsi zbožný křesťan, Demetrii jsou míněni Bratří.

[254]) V tomto druhém případě jsou Demetrii míněni nesnášenliví lutheráné jako byl Adam Procházka, farář svatohavelský, viz pozn. 239; jméno zde vzato ze Skutků ap. XIX., 24 sl., kde se vypravuje o efezském zlatníku Demetriovi, který bouřil lid proti apoštolu Pavlovi z obavy, aby úpadkem kultu Artemidina nepřišlo ke zkáze řemeslo jeho a jemu podobných.

52. V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:

Dlouhé úvahy o úmrtí A. Polana. O kázáních, která měl saský kazatel Hoë v Praze, v nichž útočil ostře na kalvinisty; Budovec v tom vidí počiny antikristovy. Kolují zprávy, že někteří evangelici chtějí se spojiti s katolíky proti kalvinistům Předvídá „změnu na trůnech" a myslí, že se blíží „druhé očistění chrámu, jež musilo býti ustanoveno od Christa"; proti „lustraci" antikristově navrhuje „lustraci" vojínů Kristových. O dedikaci Polanovy „Syntagma theologiae".

Mnichovo Hradiště 1610 září 14.

S. D. Reverende et doctissime vir et mihi loco patris summa observantia colendissime! Literae tuae, 7. Augusti Basileae datae, mihi sunt heri sub vesperam inter caenandum redditae, quas intra spem et metum accepi; etenim 6. huius mensis Septembris mater nobilium Hrzaniorum, qui apud vos nunc Basileae degunt,[255]) invisens me inter caetera protulit, sibi a suis filiis scriptum, quendam magnum theologum, nomine dominum Amandum ex hac mortali vita ad caelestem emigrasse. Quo nuntio etsi mirifice contristatus fui, tamen subsequenti die 7. Septembris acceptis a domino Amando literis et conspecta in inscriptione manu eius dici non potest, quantopere recreatus et exhilaratus fuerim; verum quia datae et scriptae erant 2. Julii, dubium me reddidere. Tuae autem nunc cum fasciculo manu tua consignato cum mihi deferebantur, dici non potest, quantopere et piae matronae, mea et filii coniunx, et adsistentes nonnulli viri orthodoxi et theologi mensae avide cognoscere expetierunt domini Amandi nostri statum. Ast apertis tuis literis ecce primae lineolae a gratulatione illi melioris status et a desiderio sui nobis relicto inchoatae non poterant quibusdam sicuti Miletanis[256]) illis non exprimere lachrymas.

Vere fidus Dei servus et pene in flore aetatis et laborum sublatus,[257]) sed cuius labores aetatem eius superarunt hinc, quia ad beneplacitum Jehovae satis concredita mina negotiatus est. Nihil mirum, si etiam Deus, cuius consilia a nostris sunt diversa, opinione nostra citius ad altiora eum evexit. Vere vivit, non moritur, qui se scit morte renasci; mors ea nec dici, sed nova vita debet. Mihi tamen (id, quod cum lachrymis repeto) magnum sui desiderium reliquit et quidem eo maius, quo magis ultimas illius literas 2. Julii ad me datas intueor, in quibus de presenti in mundo Dei regimine et aeconomia mecum varia communicando amantissime nos omnes salutat, de edicto pacificationis et libertatis religionis in Gallia reformatae[258])

---

[255]) R. 1610 zapsáni byli do matriky basilejské university bratří Václav a Jiří Hrzán z Harasova, synové Dobše Hrzána z Harasova a Elišky roz. z Dubé.

[256]) I. Kor. kap. I. v. 3 sl.

[257]) Am. Polanus zemřel 17. července 1610 ve věku 49 let.

[258]) Tu míněn může býti jen známý edikt Nanteský z r. 1598, poněvadž se francouzským hugenotům v této době (r. 1610) ani po smrti Jindřicha IV. žádného nového ujištění svobody náboženské nedostalo.

gratulatur, nostris quoque ecclesiis pacem, tranquillitatem et protectionem divinam precatur, non secus ac si cum Paulo Miletanis [259]) valediceret.

Praecessit ergo aeternum nobis Amandus Polanus, nos quoque subsequemur et quamvis senes sumus, forsan relinquemus etiam nonnullis desiderium nostri. Ego enim, quamdiu vixero, non desinam meis literis meam erga te declarare observantiam et colloqui de Jehova nostro in medio inimicorum regnante et iudicia sua exercente; denique si te praecessero, etiam in ipso agone, ut memor tui esse queam, Deum oro, ubi erimus vere epistola in Christo, ubi cessabunt hae epistolae, ubi non impedient coniunctionem loca remota, ubi gratia Dei per Christum nobis facta ea videbimus, quae eadem gratia hic credidimus, coronante Deo illo in Christo nostro mentiri nescio dona sua in nobis.

O dulcissima illa in terris etiam communio sanctorum, cum in coelis non modo renovabitur, sed in omnem aeternitatem ineffabilem sit duratura. Sic Paulus gratulabatur sibi et in spiritu suo gestiebat Corinthios fideles futuros gloriationem et coronam illius in Christo in vita aeterna. Sic et tu, mi in Christo pater, illo testimonio in caelesti academia ornaberis una cum domino nostro Polano, quod labores vestri in Domino fructum tulere. Precor autem Deum, ut te adhuc hic in senectute tua roboret, reficiat et diu conservet et impleat in te, vel potius impletum diu adhuc continuet, quod psalmista 92 psal. v. 14 et 71 v. 9 et Isaias 40 cap., v. 30 [260]) nomine Dei nostri promittunt.

Quod ad nova ex his locis attinet, fruimur quidem Dei beneficio et optata pace et religionis libertate, sed ita, ut adversariis nunc ob hascae passim per Europam tempestates magis media quam animus ad turbanda, imo evertenda haec omnia desint; nec desunt evangelici confratres semina harum rerum etiam in publico disseminare, etenim Pragae concionator aulae Saxonicae omnibus pene in concionibus suis graviter in vestras ecclesias invehitur multis convitiis feriendo, multos pios et doctos atque magnos viros et de ecclesia Christi bene meritos et qui iam in Christo requiescunt, quorum sancta literarum monumenta forsan vix unquam conspexit, tantum abest, ut legerit.[261])

---

[259]) Viz Skutk. ap. kap. XX., v 17.—38.

[260]) Jak již v pozn. 142 pověděno, Budovcovy lat. citáty z žalmů neshodují se co do čísel docela ani s vulgatou ani s biblí Králickou; pravidelně udává Budovec číslo, jemuž odpovídá ve vulgatě i v bibli Králické číslo o jednotku nižší. Tak i sem na místě ž. XCII. v. 14: ‚Štípení v domě Hospodinově v síních Boha našeho kvésti budou' se lépe hodí místo v ž. XCI. v. 14: ‚Poněvadž mne, dí Bůh, zamiloval, vysvobodím jej a vyvýším. Žalm LXX. však má jen 6 veršů; žalm 31 v. 9: ‚Nezamítejž mne v věku starosti; když zhyne síla má, neopouštějž mne'. Izaiáš XL. v. 29: ‚On dává ustálému sílu, a tomu, ježto žádné síly nemá, moci hojně udílí'. (v. 30: Ustává a umdlévá mládež, a mládenci těžce klesají (v. 31) ale ti, jenž očekávají na Hospodina, nabývají nové síly...

[261]) Mathias Hoë z Hoëneggu (1580 † 1645) byl původu rakouského, jsa synem říšského dvorního rady Rudolfa II., Leonarta Hoëa; studoval ve Wittenberce, jsa 22letý stal se dvorním kazatelem v Drážďanech, v 24 letech stal se super-

Hoccine est furente nunc tantopere antichristo et foedera contra Christum et unctos eius erigente[262],) reges per insidias interficiente,[263]) in iuramentis aequivocationes (ne inter ethnicos auditas) mandante,[264]) nullis non modo evangelicis sed ne quidem romano-catholicis iussa sua non exequentibus non parcente?[265]) hoccine est, inquam militiam contra antichristum cum aliis in Christo confratribus evangelicis exercere, imo potius cum antichristo contra Christum militare. Serviuntne eiusmodi conciones ad haec tempora, ubi debiliores in spiritu mansuetudinis erudiendi, ubi, si quid in aliquo Christi est, et tolerandum et promovendum. Ach, ubi illa sancta charitas, quae est vinculum perfectionis, ubi perspicaces oculi, debilitatis et destructis confratribus evangelii, qui in acie primi stant, ruinam illis quoque imminere! Dicuntur enim quidam velle persuadere quibusdam evangelicis principibus, ut cum romano-catholicis inito foedere orthodoxos et confratres suos oppugnent.[266]) Quod si fiet, annon metuendum, ne Deus in Christo noster, Jehova ille admirabilis in consilio suo, potens in proelio, terribilis et iustus in iudiciis suis, eos authores et executores talium consiliorum confundat et iudiciis suis feriat? Ac videor mihi praevidere inopinatam quandam regnorum et familiarum illustrium mutationem.[267]) Deus adsit Caesareae Maiestati, domino nostro clementissimo, spiritu sancto suo regat et consiliarios eius,

---

intendentem v Plavně. Od května 1611 až do 22. ledna 1613 byl kazatelem při německé evangelické obci v Praze, načež navrátiv se do Drážďan, stal se vrchním dvorním kazatelem kurfiřta Jana Jiřího I. V Praze ve svých kázáních (seznam tištěných u O. Ernsta, Die Schriften des ersten kursächs. Oberhofpredigers Hoë von Hoënegg, kritisch gesammelt und geordnet, str. 28-29; viz také Zíbrt, Bibliografie čes. hist. III.$_3$, str. 599-601) prudce útočil na kalvinisty a jim příbuzné směry, tak že popudil proti sobě jistou část obyvatelstva pražského; den před jeho odjezdem byl na šibenici novoměstské přilepen na něho paskvil (Winter, Život církevní I., 245). Hoë stojí později v čele letákovému boji, který lutheráné po přestupu kurfiřta braniborského rozvinuli proti kalvinistům a dostal se také do sporu s Budovcem; o tom všem zmíníme se ještě jinde. V pozn. č. 129 jsme již uvedli, že r. 1620 vydal znovu Leyserův pamflet proti kalvinistům.

[262]) Patrně narážka na ligu katolickou, jejíž organisace v té době stala se opět pevnější. Viz Ritter, Deutsche Geschichte im Zeitalter des 30jähr. Krieges II., str. 345.

[263]) Narážka na zavraždění krále Jindřicha IV.

[264]) Nejspíše narážka na zákaz Pavla V., vydaný katolickým poddaným anglickým, aby neskládali přísahy, jíž na nich vymáhal král Jakub I. po prachovém spiknutí. Viz také pozn. 108 a 228.

[265]) Snad opětná narážka na zavraždění Jindřicha IV.

[266]) Na sjezdu knížat někdy v červnu a červenci 1610 v Praze skutečně stal se takovýto pokus od kurfiřta mohučského a kolínského; oba chtěli užíti nepřátelství, které bylo mezi konservativními lutherány se Saskem v čele (kurfiřt Kristian byl osobně přítomen na sjezdu v Praze) a unií falckou, která v té době stala se také nenáviděnou svými násilnými činy proti duchovním knížatům v již. Německu. Viz Ritter, l. c., str. 342 sl. a pozn. 244.

[267]) Tu Budovec patrně naráží na sesazení Rudolfovo, k němuž později došlo; stavové v té době mohli již pomýšleti na tento čin, neboť již v červnu 1610 učinil

ut omnia tum Suae Caesareae Maiestatis, tum eorum consilia tendant ad pacem inter christianos erigendam, ad gloriam nominis divini, ad stabiliendum sceptrum Caesareae Maiestatis, retinendum imperium Germanicum et minuendum papale, ne homuncio ille *ἄνομος*,[268]) sedens in templo Dei et sese supra reges et supra Deum efferendo contentionibus Christianorum suum solium stabiliat et caesaris aliorumque regum evertat, ad quod unice tendit. Sed tendit quoque ad suum finem secunda templi a Christo instituenda repurgatio, quam cum flagello administravit.[269])

Quid si et inter nos evangelicos lustratio militum Christi ex praedictione Zachar: cap. 13. v. 8 sequeretur et contentiosos ad unitatem, ad humiliandum sese coram Deo et dandam illi in solidum salutis nostrae gloriam adduceret![270]) Sed haec Deo committamus, cui soli sua momenta reformationum et iudiciorum eius nota sunt et qui solus sapiens est. Bene in Christo vale, mi loco patris observandissime, et hanc incultam longiorem epistolam, quam mors nostri Amandi et consideratio horum temporum praeter spem meam calamo currente mihi dictavit, a tuo filio boni consule. Datae Monachogreczii 14. sept. anno 1610.

Tui observantissimus

Wenzeslaus Budowecz a Budowa.

---

král Matyáš se stavy rakouskými vyzvání k českým stavům, aby se s ním spojili k ochraně dřívějších smluv mezi ním a císařem a proti vojsku pasovskému, v němž Matyáš, stavové rakouští a patrně i stavové čeští již v té době viděli nástroj proti sobě obrácený. Rudolf pak již v květnu dával najímati vojsko, k jakému cíli, o tom nebylo pochybnosti. Gindely, Rudolf 2, str. 131; Ritter, Deutsche Gesch. II., str. 352.

[268]) Míněn nepochybně papež.

[269]) V staré církvi bylo (dle Budovce) dvojí obnovení víry (po předcházejícím upadnutí Židů v modloslužbu) za krále Ezechiáše a později, nedlouho před koncem judského království, za kralování Joziášova; Budovec v tom viděl ‚figuru' pozdějšího obnovení čisté církve křesťanské ‚dvojího očistění chrámu', po němž obdobně k dějinám judským čekal příchod velké nevěry, po ní však konečné ‚soudy Boží na Goga a Magoga' (Antialkoran, str. 177). Viz také pozn. 219.

[270]) Již na sjezdu falcké unie, konaném ve Hallu ve Švábsku v květnu 1609 bylo usneseno: „dass auch mit Böhmen und Schlesien gute Correspondenz gehalten werden sollte". Falcký agent Ludvík Camerarius obrátil se tehdy (v srpnu) v této věci také na Budovce, ale Budovec stavěl se odmítavě, vykládaje, že by navázání užších styků s unií jim měl císař za zlé a že by nejen ničeho nedosáhli z toho, co ještě dosáhnouti chtějí, ale že by i dobytých koncessí následkem toho mohli pozbýti. Později po poradě s přáteli ukázal se přece ochotným, vejíti s unií ve spojení, jehož cílem by bylo především podávati unii náležité zprávy; dále sliboval, že se Češi nedají použíti proti evangelíkům v říši. Viz o tom Fürst Christians von Anhalt Expedition zu Prag in Unionsachen, v král. bavorském taj. stát. archivu, f. 103 sl. Na sjezdu unie v Hallu 10. ún. 1610 opět jednáno o této ‚korrespondenci' se stavy zemí habsburských, při čemž se děje zmínka o onom dřívějším jednání s Čechy a Slezany (M. Ritter, Briefe und Akten zur Geschichte des 30jähr. Krieges III., str. 85 a 102); zdá se, že ponenáhlu staly se styky Čechů s nimi důvěrnější, a že nebezpečí

[Na zvláštním papírku do vnitř vloženém:] Post scripta.

Quaeris ex me, quinam sint illi, Bohemi-ne an vero Moravi, quibus Syntagma theologiae a domino Polano dedicatum. Ad quae respondeo, id ipsum patere ex inscriptione, nempe solum esse nostrum dominum Carolum a Zierotin, promarchionem Moraviae,[271]) cui literas tuas ad eum datas hac hora transmitto.

Orig. vlastnor. v Basileji, v univ. knih. G. II_1 f. 251^a—252^b. Adressa schází.

53. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Úvahy při zmínce, že v Basileji dle doslechu vypukl mor. O setkání se Štěp. Lesuriem, vyslancem anglickým. V Čechách je mír, ale je ohrožován vojskem pasovským; stavové se proto sešli a učinili opatření, aby zamezili vpád jeho do Čech; Budovec míní, že vojsko to snad přejde ke katolické lize, která však prý se rozpadne. Do Prahy přijel (18. list.) arcikníže Leopold; poznal jej, když meškal na statcích Petra z Rožmberka, a shledal, že má větší náklonnost k věcem vojenským než církevním.

Praha 1610 list. 18.

Clarissime atque doctissime vir et loco patris charissime atque observandissime! S. D.

Audio contagium pestis Basileae apud vos grassari et eo non modo ex communi plebe, sed etiam multos doctos et pios viros ex hac mortali vita sublatos. Qui etsi curriculum et **βραβεῖον** illud immortalis coronae, ad quam currebant, adepti sunt, tamen non potest non ingemiscere et ecclesia et respublica Christi, cum eiusmodi duces et pastores, quibus oviculae Christi ad pascua verbi Dei deducebantur et iuniores pastores informabantur, non potest (inquam) non ingemiscere et illachrimari, sibi eiusmodi viros et praesertim crescentibus nunc mercennariis et hypocritis esse ereptos.

Verum siquidem neque nobis vivimus neque morimur, sed domino, eidem ergo et haec committenda, nec quaerendum, cur ita faciat; quanquam, si ingratitudinem nostram in audiendo verbo Dei, si inobaedientiam in obtemperando praeceptis et monitis Dei spectamus, sat causae Deus habet, ut sublatis fidelibus pastoribus et doctoribus nos fame verbi sui puniat et per mercennarios cribret et exerceat. Conservet te Deus, mi in Christo pater, non modo vestrae Basileae, sed potius universae ecclesiae Christi; hoc idem tibi dominus Stephanus Lesurius, potentissimi regis Magnae Britanniae ad imperatorem nostrum legatus,[272]) cum quo hodie pransus sum, a Deo precatur.

---

vpádu pasovského zejména tu působilo. Utužení těchto styků týkají se nejspíše slova Budovcova o přehlídce vojů protestantských. — Citované místo ze Zach. otišt. v pozn. 178.

[271]) Syntagma theologiae christianae, hlavní dílo Polanovo, vyšlo v prvém vyd. r. 1609.

[272]) Viz pozn. 108.

Nos hic Dei beneficio satis temperatam auram experimur, sed non in parvo periculo fuimus et quodammodo adhuc sumus ob Passoviensem militem in confiniis nostris Bohemicis haerentem, qui eo, quod stipendia ei a Caesare soluta non sunt, Bohemiam ingredi et hic hybernare decreverat.[273]) Sed quia a Caesarea Maiestate, domino nostro clementissimo et omnibus regni statibus mature provisum est de impediendo tali eorum proposito, hinc horum militum et eorum, qui ad id suaserunt, consilia moderatiora sunt, et tractatur per legatos imperatoris de solvendo et dimmittendo milite;[274]) qui miles ad ligam pontificiam se iturum dicitur, quanquam et haec liga iam dissolvi et cum principibus unitis pax iniri tentatur.[275]) Sed utut est, sive vere, sive aliter haec fiant, nos tamen aeterno illi et immobili foederi Dei in Christo nobiscum ante mundi fundamenta iacto innixi foedera humana, si quae contra Christum, id est contra fideles eius cultores existent, non extimescemus, utpote cum Deus tunc ut plurimum gloriae suae in confundendis et evertendis adversariis suis consulere consuevit, quo plus et potentius illi foedera contra Christi ecclesiam ineunt, uti versiculus ille in literis tuis nuper ad me perscripturus sonat:

Vivit adhuc Christus, manet insuperabile verum:
Dum perit, immenso quicquid in orbe furit.

Hodie circa horam pomeridianam Leopoldus archidux Austriae per equos dispositos Pragam a milite Passoviensi reversus est.[276]) Ac cum nuper Praga discederet et in confinio militis Passoviensis ad illustrissimum principem, dominum Petrum a Rosis, orthodoxae religionis fautorem, divertisset, de multis mecum clementer et perquam benigne

---

[273]) Ubytovati vojsko pasovské v Čechách radila dvorská vojenská rada císaři již v dobrozdání ze 17. září 1610, a na jeho základě obrátil se Rudolf v psaní ze dne 19. září 1610 na nejvyšší úředníky zemské, aby dovolili rozložiti vojsko pasovské na Krumlovsku a Budějovicku. Gindely, Rudolf II. 2, str. 171.

[274]) Když nejvyšším úředníkům byl oznámen výše uvedený plán s vojskem pasovským, vzepřeli se mu a jali se ze všech sil podporovati úsilí vévody brunšvického Julia, vyplatiti a rozpustiti vojsko pasovské. V době, v níž Budovec psal, mohlo se zdáti, že se úsilí Juliovo podaří; zmar jeho byl způsoben tím, že císař v skutečnosti si propuštění vojska nepřál a podle toho se choval k plánu Juliovu. Viz o tom Gindely, Rudolf II. 2, str. 172 sl.

[275]) V první věci, že se liga chce rozejíti, zprávy Budovcovy neukázaly se býti pravdivými; pravdou však bylo, že 24. října došlo v Mnichově k úmluvě mezi vyslanci unie a vévodou Maxmilianem jménem ligy, podle níž obě strany se zavázaly do 15. listopadu t. r. propustiti svá vojska a smírně vyříditi vzájemné nároky na odškodněnou, vzniklé dosavadními boji pro Jülišsko. Popud k jednání vyšel od strany falcké. Ritter, Deutsche Geschichte II., str. 349. M. Ritter, Politik und Geschichte der Union zur Zeit des Ausgangs Rudolf II. und der Anfänge des Kaiser Matthias (Abh. der bayr. Akademie der Wissensch., hist. Cl. 1880), str. 89.

[276]) Odejel od vojska pasovského 15. listop. Gindely, Rudolf II. 2, str. 176.

ibidem conferebat, ac videtur magis ad militares quam ecclesiasticos labores natus.[277])

Hisce te, mi in Christo observandissime et loco patris charissime domine Grynaee, paternae Dei protectioni assidue commendare non desino nec desinam, quoad vixero. Datae Pragae 18. Novembris, stylo novo, anno 1610.

Tui [278]) observandissimus

Wenceslaus Budowecz b. a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendo, clarissimo atque doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori et ecclesiae Basiliensis pastori vigilantissimo eiusdemque academiae professori primario, domino amico suo, loco patris charissimo atque observandissimo

Basileam.

[Jinou rukou — patrně datum, kdy list došel:]

7. Januarii 1611.

Orig. v Basileji, v univ. knihovně G II_1 f. 253^{ab}. Sekret Budovcův dobře zachován.

54. *V. Budovec Petru Vokovi z Rožmberka:*

Jednání stavů s císařem a arciknížetem Leopoldem ve dnech mezi 10—16. pros. r. 1610 o propuštění a vyplacení lidu pasovského a o to, aby byl odvrácen jeho pochod do Čech.

Praha 1610 prosinec 16.

Službu svou vždycky povinnou, poslušnou a stálou až do smrti vzkazuji VMti, vysoce urozený pane, pane a kmotře a otče mně milostivý a na mne laskavý! Od věčného pána Boha VMti v tyto nebezpečné časy vší ochrany Boží žádati nepřestávám.

Maje poručení od Jich Mtí nejvyšších pánuov ouředníkuov a soudcuov zemských, abych toto psaní k VMti ihned po poslu dnem a nocí běžícím odeslal, pominouti sem nechtěl, abych VMti oznámiti neměl, co sme strany toho lidu pasovského při JMCské řídili. Předně minulej pátek to jest 10. decembris pan Voldřich Chynskej [279]) přinesl nám psaní

[277]) Budovec spolu s Jaroslavem ze Smiřic byl vyslán od nejvyšších úředníků zemských k Petru Vokovi z Rožmberka, aby se i u něho domáhal půjčky, která měla býti obrácena na vyplacení vojska pasovského. Budovec přibyl do Třeboně 4. října a podal o svém pořízení nejvyšším úředníkům zprávu dat. 12. října 1610, jejíž opis je v zemském archivu král. Českého.

[278]) Jen toto poručení a podpis jsou psány vlastnoručně.

[279]) Oldřich Vchynský, důstojník vojska pasovského, jeden z těch, kteří pomohli vůdci vojska Raméovi lstí zmocniti se Budějovic. Viz Březanův Život Petra Voka z Rožmberka (vydal Frt. Mareš) str. 250.

všem třem stavům svědčící od pana z Altheima,[280]) v němž pan Altheim píše, nebo aby ten pasovskej zaplacen byl, anebo aby tomu lidu quartir v Čechách ukázán byl, sice jináče že i on jich nebude moci zdržeti, aby sobě neměli sami kvartyru v Čechách obrati. Kdež na druhej den témuž panu Althaimovi odpověď psanou jsme dali, že sme lidu toho neverbovali, protož také že platiti jemu povinni nejsme; pakli se k nám vždy budou chtíti nutkati, že s pomocí Boží dle snešení sněmovního chceme jim odpírati. A tu sem byl poslán k JMti knížecí ku panu landgraběti z Lichtenbergu,[281]) vše to oznamujíce, co pan z Altheimu nám psal a jaká mu odpověď dána, a že ten lid pasovskej jedni bez druhejch nechtějí se dáti obdankovati, což by proti všechněm vojanskejm právům bylo. Ale JMt knížecí ráčil to jistiti, že kníže brunšvický,[282]) kderý tam v Pasově jest, ráčí konečně nejprve samou jízdu obdankovati a potom k obdankování pěšího lidu abychom někde peníze jednali a toho se docela neobávali, aby oni se do Čech kvartýrovati měli. Na což sem zase odpověď dal, že se zaslejchá, že dnes kníže brunšvitský ráčí do Prahy přijeti. Ale pan landgrabě ráčil jistiti, že nepřijede a že sme příliš strašliví. Potom k víčerou kníže brunšvický ráčil přijeti[283]) a žádati, aby na ráno tím raněji ráčil moci stavům vyřízení své v známost uvésti. Což jest se i stalo, že velmi ráno JMt knížecí mezi nás do kanceláře přijíti jest ráčil a jakž oustně tak v spisu totéž, co pan Althaim psal, jest předkládati ráčil: nebo aby ten lid byl zaplacen, a nebo aby do Čech kvartýrován byl, anebo že sprotivíce se nejvyzším sami kvartýr 16. decembris položíce se do Čech vezmou. Kdež, zvěděvše páni stavové o takovém nebezpečenství ihned sme při JMCské audienci vyhledávali, též i druhého dne 13 decembris, ale odložena audiencí byla až do příjezdu JMti arciknížete Leopolda, jenž k víčerou z Drážďan[284]) přijel. 14. decembris audienci měl nejvyzší pan purgrabie,[285]) pan hofmistr,[286]) pan Vratislav purgrabie karlštejnskej[287]) a tu jest nejvyzší pan purgrabie se vším dostkem (!) JMCský to nebezpečenství přednésti ráčil a na místě všech stavův prosil, aby JMCská, jenž jest lid verbovati ráčil, také jej spokojiti ráčil, a zvláště po-

---

[280]) Adolf z Althanu, tajný rada Rudolfa II., polní maršál arcikníže Leopolda.

[281]) Jiří Ludvík lantkrabě z Leuchtenburka, nejvyšší hofmistr dvoru císařského a president říšské dvorské rady.

[282]) Julius, vévoda brunšvický, účastník sjezdu knížat v Praze, tehdy proslulý svou horlivou snahou, umožniti vyplacení a rozpuštění vojska pasovského Viz o tom Gindely, Rudolf II., str. 173 sl. Vévoda přibyl dne 13. listopadu k vojsku pasovskému, ale všechny jeho snahy byly zmařeny tím, že Rudolf II. neposlal za ním slíbené peníze.

[283]) Srov. Gindely, l. c., str. 181.

[284]) Leopold odjel do Drážďan ke konci listopadu 1610 a cílem jeho cesty bylo získati pro své plány kurfiřta Christiana II.

[285]) Adam ze Šternberka.

[286]) Ferdinand, purkrabě z Donína.

[287]) Krištof Vratislav z Mitrovic.

něvadž stavové JMCské od toho verbování odrazovali i co zlého z toho půjde, předpovídali. A protož, poněvadž ten lid chce do Čech vtrhnouti, aby JMCská dle svého na minulém sněmě s stavy snešení ihned se opříti,[288]) veřejnost vyhlásiti, vtělenejm zemím a s nimiž království České erbanunky má, o pomoc psáti [289]) a vedle všech tří stavův jakožto pater patriae státi ráčil, nebo že sou se stavové na konec snesli dle sněmovního snešení jim s pomocí Boží s vopovážení statkuov i hrdel svejch odpírati, do země jim nedati [290]) a vtrhnou-li, je zase odtud vybuditi, prosíce poníženě a poddaně, aby se JMCská ráčil ve dvou dnech nejdéle resolvírovati a v tom milostivě s stavy srovnati; sice jináče že před pánem Bohem a přede vším světem protestují, přijde-li co z toho žalostivého, že stavové tím vinni nebudou, než ti, kdeří k takovému verbování lidu toho pasovského radili. Odloženo k odpovědi.[291]) Odtud sme šli k arciknížeti Leopoldovi, jemuž to vše zase opakováno bylo, až i to od nejvyzšího pana purgrabí doloženo: ‚Gnedigster Herr, es ist besser erlich sterben, als gar mit allem verterben'. Na to JMt arcikníže ráčil odpověď dáti, že tomu on neví, jaké rady dáti, nebude-li peněz, avšak že to ještě chce JMCské přednésti. 15 decembris včera ráno volené osoby, mezi nimiž i já sem byl, šli sme do antikomory pro odpověď k JMCské, ale byvše toliko od tejnejch rad zavoláni, tu skrze pana Hannibala [292]) obšírná odpověď na místě JMCské dána, a to povědíno, že stavové mají peníze k verbování lidu proti těm pasovskejm vojákům a k zaplacení jich že JMCské nevědí žádné rady ani puojčku dáti. Byla zase odpověď od pana purgrabí dána, že na verbování nebude potřebí než 30 anebo 40 tisíc a potom o záplatu že se na sněmě stavové snesou. Tuto pak že sou již JMCské zapuojčili přes dvakráte sto tisíc [293]) a že JMCská ráčil tomu lidu již do puolpáta sta tisíc vydati a že jemu, jakž se správa dává, ještě ani pětikráte stotisíci zaplaceno nebude, k tomu že kníže brunšvický tomu lidu, neučinivše s ním žádného oučtu (což jak živo, když se opravdově k obdanku míti mělo, slejcháno nebylo [294]) do mnoha tisíc vydal. Stavové také že peněz nikde vypuojčiti nemohou a svolovati co bez stavuov to že jest nemožné;[295]) protož že stavové ještě se ohlašují, že musejí verbovati a pomoci hbité proti tomu lidu vyhledávati a zatím vší svou mocí jemu odpírati. Na to pan Hanybal[296]) pověděl, aby se stavové na to bezpečili, že s volí a vědomím JMCské ten lid nemá do Čech vtrhnouti, z čehož sme poděkovali a toho doložili, poněvadž ten lid proti vuoli JMCské se sem nutká.

[288]) Následuje škrtnuté ‚pakli by'.
[289]) Následuje škrtnuté ‚ráčil'.
[290]) Následuje škrtnuté ‚a p.'
[291]) Následuje škrtnuté: ‚15. decembris přišedše volené osoby, mezi nimiž'.
[292]) Hannewaldt Ondřej, tajný rada Rud. II.
[293]) Viz o tom Gindely, Rudolf II., str. 173.
[294]) Škrtnuto ‚není'.
[295]) Škrtnuto: ‚Odtud sme s týmiž slovy k arciknížeti Leopoldovi šli'.
[296]) Výše uvedený Hannewaldt.

aby JMCská s námi s stavy k zhájení toho zlého tomu lidu předsevzetí jim v cestu jíti ráčil. Odtud sme ihned k arciknížeti Leopoldovi [šli] a to vše opakovali, kterýž ráčil praviti, že chce s JMCskou mluviti, aby JMCská ordinanci dáti ráčil, aby se ten lid jinam hnul, však vždy o pomoc peněz že žádati ráčí, nepřipovídajíce za to, aby ten lid neměl sem vtrhnouti.

16 decembris, totiž dnes, šli sme opět do antikomory ráno a čekavše tam od 9 hodiny až do 11, chtíce zvěděti, vyšla-li jest anebo vejde-li ta ordonancí, žádnej ani z komorníků ani z kamerdinerů, ač sme jich dosti prosili, nechtěli nás při JMCské opověditi, pravíce, že nesmějí, až zazvoniti ráčí, a tak nemoha se nic dočkati s velikejm jedni druhejm toužením sme k arciknížeti šli a tu také po mnohém [297]) velikejch nastávajících skrze to nebezpečenstvích předkládání, když JMt vždy prositi ráčil, aby se císaři ňáká pomoc penězi stala a při stavích se to vyhledávalo, promluvil pan purghrabie, že pan hrabě z Sulšu [298]) praví, kdyby nyní jen 130 tisíc měli, že by ty dva tisíce koní obdankovali, protož aby JMCská to z své pokladnice dáti ráčil, my tuto přítomní při nejprvnějším sněmě že tuto milostivou žádost JMCské všem třem stavům, však ničímž se nezavazujíce, v známost uvésti chceme. A tak sme odtud šli.

Máme pak od jinejch z vobce nemálo naříkání, že na buben udeřiti k verbování nedáme, poněvadž tak v nejistotě, ano v patrným nebezpečenství postaveni sme a nemůžeme ani u pána svého audienci k opatření JMti i nás všech míti.

Což vše sem neopominul VMti v známost uvésti, abyšte se ráčili věděti čím spraviti a jak v tyto nebezpečný časy opatrovati. Věčnej pán Buoh náš, kderej neupřímné rady a předsevzetí umí sám kaziti a z nich svou slávu vyvésti, račiž VMti i nám všem proti všelijakejm zlejm radám pomáhati, je zrušiti a vyvrátiti.

Datum v Praze ve 4 hodiny na noc,[299]) když sem se k vobědu teprva jíti strojil, 16 decembris anno 1610.

VMti až do smrti věrnej, stálej sluha

Václav Budovec z Budova m. p.

[Na rubu:]

Jeho milosti vysoce urozenému pánu, panu Petrovi Vokovi z Rožmberka na Třeboni, pánu a vladaři sla[vn]ého domu rožmberského, Jeho Milosti císařské [ra]dě a nejpřednějšímu soudci zemskýmu etc., pánu a kmotru a otci mně milostivému a na mne laskavému etc. k dodání. Cito, cito, citissime.

Or. vlastnor. v archivu třeboňském, Historica čís. 6184. Sekret Budovcův je dobře zachován.

---

[297]) Následuje škrtnuté: ‚protest‘.

[298]) Karel Ludvík, hrabě ze Sulzu (*1572, † 1617), president vojenské dvorské rady.

[299]) t. j. dle našeho času asi 8 hodin večer.

55. *V. Budovec Jiřímu Homutovi z Harasova:*

Panu Jakubu Menšíkovi z Menštejna vyplatil 200 tolarů. Upomíná Jiřího Homuta z Harasova, aby mu nezapomněl poslati slíbené dříví a napomíná jej, aby se ničím nedal odvrátiti od bohabojného žití.

[1610—1612] před 21. prosincem.[300])

Službu svú vzkazuji s vinšem od pána Boha všech nejlepších věcí urozený a muoj zvláště milý pane švagře. Ty dvě stě tolarů, kderéž dávno na hotově byly, sem panu Menšíkovi vyčetl.[301]) O mé dříví, muoj pane švagře, abych je v postě míti mohl, vaši laskavou paměť mějte, tak aby se na prkna hoditi mohlo, budu vám za to ňákou pěknou vdovičku namlouvati a při tom na naše duověrná duchovní rozmlouvání pamatujte, by se vám i křivda v čem od duchovních dála, abyšte proto pána Boha neopouštěli, ale raději se s pánem Bohem mířili, jenž toho každodenně ano každý vokamžení všickni potřebujem a neodkládali, aby se pán Buoh s námi mířil, což bez velikejch duše i těla nebezpečenství nebejvá a vzláště těch, kdeříž jinejm ku příkladu vystaveni sou, a běda skrze koho by v poctách Božích pohoršení přišlo. Můžť pán Buoh dobře bez nás bejti, ale my bez něho bejti nemůžem, leč bychom s ním bejti nechtěli a ním pohrdli, což pan Buoh račiž nás pro své milosrdenství nestihlé uchovati k svému poslušenství, jakž praví svatý Pavel Koryntskejm:[302]) Buď hanba neb ne hanba chovati. Amen. Datum v Praze v středu před svatým Tomášem, někdy také v hřích nevěry upadlém, totiž jakž jest se z společnosti jinejch vytrhl, ale však napravil

Váš duověrnej

Václav Budovec z Budova.[303])

[Adresa:] Urozenému a mému vzláště milému panu švagkru, panu Jiříkovi Homutovi z Harasova, hejtmanu na Bechyni k dodání.[304])

Orig. v archivu třeboňském, Registratura rodiny p. Budovců z Budova. — Sekret v papír vtištěný zachován.

---

[300]) Jiří Homút z Harasova byl hejtmanem kraje bechyňského v l. 1610—12 (Viz Frt. Dvorský, Hejtmanové krajští po Čechách. Památky archeol. X. 376 a 628; dne 18. čce 1611 žádal nejvyšší úředníky zemské, aby byl sproštěn svého úřadu, poněvadž již vypršela doba jeho úřadování; arch. místodrž. v Praze, opis v zemském arch.) Rok 1613 již jej nenalézáme mezi hejtmany kraje onoho. Byl tedy dopis náš poslán v l. 1610—1612; údajů, které by nám jej dovolily datovati určitěji, v něm není.

[301]) Jakub Menšík z Menštejna, místosudí král. Českého a právnický spisovatel. Viz o něm Jireček, Rukověť I.

[302]) Nejspíše II. Kor. VI. v. 8, jenž zní: ‚Skrze slávu i pohanění, skrze zlou i dobrou pověst, jako bludní a jsouce pravdomluvní (v. 9), jako neznámi a jsouce známí... a aj živi jsme.' Budovec tu jako leckdes jinde necituje doslovně.

[303]) V or.: Wtczlaw B Z budowa. Až potud psáno vše Budovcem.

[304]) Psáno pisařem.

V. Budovec Petru Vokovi z Rožmberka:

Budovec posílá k Petru Vokovi kurýra. Stavům přišlo psaní od krále Matyáše s žádostí o pomoc proti Pasovským. Císař se omlouval, že se dobytí Budějovic stalo bez jeho vědomí, ale brzy po té přišel výhružný list od velitele Raméa proti stavům za to, že najímají vojsko. Budovec nemůže přijíti k Petru Vokovi, poněvadž stavové jeho přítomnost pokládají za nutnou.

~~Praha 1611 ún. 2.~~

Služby své vždycky povinné, poslušné a věrné VMti vzkazuji, vysoce urozený pane, pane a otče a kmotře mně milostivý a na mne laskavý! Věčnej pán Bůh náš, kterej předivně volené své vede i opatruje, ten račiž VMti svou přemocnou pravicí Boží v těchto tak nebezpečných časích opatrovati. Kurýr VMti až posavad od JMti nejvyššího pana purghrabí[305] zdržován byl, tak aby netoliko vděčné a nejvyšší poděkování VMti se učinilo, ano také i v známost uvedlo, co se zde od pánův stavův rozjímá a jaké v těchto nebezpečnejch časích opatření se nařizuje. Ale poněvadž se s tím prodlévá, nechtěl jsem k tomu raditi, aby tento kurýr VMti dýleji se zde zdržovati jměl.

Včera psaní od JMti krále uherského, jehož datum 25. ianuarii též i z Dolejších Rakous, jest nám stavům dodáno, v němž JMt královská téměř o nevymluvitedlném útisku, škodách a loupeži lidu toho pasovského vypravovati a od nás proti tomu světle a neukrytě pomoci žádati ráčí a to s velikou protestatí, pokudž by se toho nestalo, co by z toho zlého následovati mohlo. Dnešního pak dne, když ta novina přišla, že Budějovice jsou vzaty,[306] JMCská ráčil k nám do soudné světnice JMt knížecí pana lantkrabě z Laychtnbergku[307] a pana z Mollaru poslati,[308] že jest se to bez vůle a vědomí JMti stalo, což se také i v spisu podalo, kteréhožto spisu přípis nepominu VMti co nejdříve vodeslati.[309] A hned potom přišlo psaní od Ramee,[310] že tomu srozumívá, že se lid od nás stavův verbuje, a pokudž by tak bylo, že by on přičiníc dne i noci k tomu a s vynaložením hrdla svého a soldatův svejch toho trpěti nechtěl, nýbrž tomu vstříc jíti; z čehož ráčíte porozuměti, k čemu se to schyluje.

Já se o VMt převelice starám a sám k VMti odjeti nemohu, protože mi obec od sebe odjeti nedá. Pán Bůh, jenž jest spravedlivej soudce a horlivej mstitel všech křivolakejch rad a kterej lapá moudré v chytrostech jejich, ten bude časnejmi i věčnejmi svejmi soudy zlé obmysly lidské věděti jak trestati. Toliko my ve vší pobožnosti v svatém obcování a s celou důvěrností a s ponižováním se před pánem Bohem očekávejme,

[305]) Viz pozn. 285.
[306]) Viz pozn. 279 a Skála I., str. 278, Slavata, Paměti II., str. 4.
[307]) Viz pozn. 281.
[308]) Arnošt Hanuš z Mollartu, svob. pán, dvorský maršál.
[309]) Obsah u Slavaty II., str. 5—6.
[310]) Ramé Vavřinec, plukovník vojska pasovského, vůdce při jeho vpádu do Čech.

říkajíce s Ezechiášem králem ‚S nimiť jest rámě člověka, ale s námi pak jest Hospodin Bůh náš ku pomoci naší a k bojování za nás‘.[311]) Tomu tedy samému přemocnému pánu Bohu VMt v jeho přemocné ruce poručena činím. Ten račiž VMt i nás všecky sám mocně opatrovati a slávu svou z tohoto mračna vyvésti. Datum pospěšně v Praze v středu v noci 2. februarii léta 1611.[312])

VMti až do smrti věrný a poslušný sluha

Václav Budovec z Budova.[313])

[Adresa:]

JMti vysoce urozenému panu, panu Petrovi Vokovi z Rožmberka a na Rožmberce a Třeboni, pánu a vladaři slavného domu Rožmberského, JMti císaře římského radě a nejpřednějšímu soudci zemskému, pánu a kmotru a otci mně milostivému a na mne laskavému, JMti.

Orig. v archivu třeboňském, Historica nr. 6192; sekrét v červeném vosku s písmenami „W. B.“ dobře zachován.

57. *V. Budovec kurfiřtu braniborskému Janu Zikmundovi:*

Oznamuje, že obdržel psaní kurfiřtovo, jež přinesl vyslanec braniborský Joachim Bernheim. V psaní tom žádá kurfiřt, aby Budovec pracoval pro obnovení starých dědičných smluv a „korrespondence“ mezi domem braniborským a král. českým. Budovec slibuje to učiniti na generálním sněmu kor. české, který se má sejíti 11. dubna v Praze. Očekává od toho prospěch „orthodoxae religionis“. Posílá opis reversu, který vydal stavům Matyáš, než vkročil do Čech, dále opis žádostí, jež stavové kr. Českého Matyášovi předložili.

Praha 1611 březen 29.

Durchleuchtigster, großmächtiger undt hochgeborner Churfürst, gnedigster Herr! E. Churf. Gn. sindt meine schuldige gehorsame undt demüttigste Dinste meinem höchsten Vermögen nach iederzeit beraitt mit Wünschung von Gott dem Herrn aller zeitlichen undt ewigen Wolfahrt bevohr.

Gnedigster Herr, E. Churff. Gn. Schreiben, so den andern Februarii dieses Jahres datirt, ist mir erstlichen den 25. dieses Monats Martii durch den edlen undt gestrengen Herren Zacharias von Bernhaimb, E. Churf. Gn. bestalten Obristen Leütenampt behändiget,[314]) auch die Instruction,

---

[311]) II. Paralip. XXXII. v 8. Ezechiáš byl král judský.

[312]) Až potud vše psáno písařem, následující poručení a podpis (adressa však ne) V. Budovcem.

[313]) V orig. je: W B Zbudowa.

[314]) Mezi žádostmi, které stavové vznesli r. 1611 na krále Matyáše, byl také požadavek, aby obnoveny byly dědičné úmluvy s okolními knížaty protestantskými, zejména s kurfiřtem falckým, saským a braniborským. Tento list vrhá něco světla na původ celé akce. V státním archivu v Berlíně (Rep. 3, 14) v memorialu ze dne

so ihme von E. Churf. Gn. gegeben, gewiesen worden. Darauß ich E. Churf. Gn. eine gnedigste undt sonderliche Adfection zu mihr vernohmmen, auch ein sonderlichst Mitleiden mit der Chron Böhemb, in wass Gefahr die durch Anschläge undt Prackticken schädlicher Leutt constituiret undt wie derselben mit Gottes Hülffe geholfen undt eine gute Correspondenz, ja auch Renovation der alten Union, so von Alters herr zwischen dem hochlöblichen Hauße von Brandenburgk und der Chron Böhemb aufgericht, geschehen möchte undt sonderlich zur Befürderung orthodoxae doctrinae evangelicae;[315]) welches zwar E. Churf. Gn. so gotseliges heiligess undt eiferigess Vornehmen mich hochlichen erfrewett undt wegen der genedigsten zu mihr E. Churf. Gn. Adfection undt Vertrawenn fünde ich keine Wort, mit welchen ich genügsam deroselben aufs aller demüttigste und gehorsamste dancken khuntte, nur allein, daß ich mich E. Churf. Gn. defoveo, offero et consecro, derselben meinem hochsten Vermögen nach in aller Trew, so sich nur die geringsten occasiones zutragen werden, meine gehorsambste und schuldige Dinste zu erzeigenn, daß also E. Churf. Gn. mitt mihr alss mit deroselben getrewen Diener gnedigst zu schaffen und zu gebitten habenn; und wiewol mein Vermögen in so großen Sachen alss dess Geringstenn eines gar schlecht ist, iedoch neben den andern, die es mit obgenandtem communi bono trewlich meinen, bin ich nicht allein willig meinen höchsten Fleiß, sondern auch mein Leib und Leben Gott dem Heren zu consecriren, ja ich kan auch nicht genugsamb unserem Gott in Christo, der solche höche potentaten divino zelo spiritus sui animat et amat, danckenn. Will auch nicht unterlassenn in dieser Chron Böhmen undt sonderlich beij dem itzt nahenden algemeinen Generall-landtag, beij welchem die abgesandte auß Mährenn, Schlesien undt Lausnitz mitt Volmacht sich werden fünden, welcher den 11 Aprill auf dem prager Schloss soll gehalten werden, den getrewen Patrioten dieses alles zu insinuiren. Undt wass ich weitter mündlich mit E. Churf. Gn. Obristen-Leutennampt weitleuftigs geredet, daß werden E. Churf. Gn. von

---

2. února 1611 se praví, že Jachim z Bernheimu se má v největší rychlosti odebrati do Prahy a jednati s Budovcem a Thurnem jednak o společnou obranu proti vpádu pasovskému (kolovaly totiž také zprávy, že vojsko pasovské z Čech vtrhne do Braniborska), jednak o obnovení starých dědičných smluv mezi korunou českou a Braniborskem. Viz o té věci také zprávu Hanuše Meinharda z Schönburga, poslanou kurfiřtovi braniborskému v březnu 1611 (Briefe u Akten zur Geschichte des 30jähr. Krieges IX., str. 254).

[315]) Kurfiřt Jan Zikmund (* 1572, † 1619) vychován byl přísně luthersky, ale za pobytu v Heidelberce r. 1604 byl získán víře reformované. Veřejnou se stala jeho změna víry teprve o vánocích r. 1613 (nastoupil r. 1608), když ke kalvinství se hlásila již značná část jeho dvořanů, značná část university frankfurtské a z jeho vlastního rodu markrabě Arnošt a Jan Jiří Krňovský. Jeho přestup rozpoutal veliký hněv lutherských theologů, především saských, jak o tom budeme míti ještě jinde příležitost se zmíniti.

ihme gnedigst vernehmen und schicke hirneben E. Churf. Gn. ein Abschrift des Revers, welchen Jhr Kön. Mt. König auß Ungern uns den Stenden, ehe ehr in daß Königreich Böheimb itzo kommenn, von sich gegeben, darunter auch die Union der Religion bekräftiget.[316]) Weiter auß beygelegter ander Abschrift, welche alle drey Stende zu remediren praesenti malo Jhr Khön. Mt. dem Khünig aus Ungern offerirt, werden E. Churf. Gn. wass der Stende endtliche Resolution ist, gnedigst vernehmen.[317]) Daß ich aber dieselbe in der böhmischen Sprache zuschicke, daß macht, daß E. Churf. Gn. Obrister Leutenambtt erstlich heutt mit der Instruction bey mihr gewesen und nachdem ehr morgendt eilendtss vonhinnen wieder zu E. Churf. Gn. verraisen wirdt, habe ich solche Abschriften in die teutsche Sprache so eilendss nicht khönnen transferiren lassenn, der Hofnung, E. Churf. Gn. werden an deroselben Hofe etliche haben, die der böhmischen Sprache khundig sein. Und thue hiemit E. Churf. Gn. in Schutz des ewigen Sohness Gottess unserss einigenn Mitlerss und Seligmacherss bevohlen. Datum Prag stylo novo denn 29. Martii anno 1611.

Ewer [318]) Khurf. Gn. als meinem genedigsten Herrn gehorsamster getreuer Dinner und Knecht

Wenczl Budowecz h. von Budowa.

[Na rubu:]

Dem durchleuchtigsten, hochgebornen und großmachtigem Fürsten und Herrn Johann Sigismundt Margraff zu Brandenburg, des heiligen Röm. Reichs Ertzkammerer und Churfürst, zu Preisen, zu Gilich, Cleve und Berge Herzogen etc., meinem genedigsten Herrn.

Do vnitř dopisu je vložen:

a) opis reversu Matyášova stavům českým datovaný: gegeben in unser Stadt Igla den Donnerstag nach dem Fastensontag Laetare anno 1611.[319])

b) lístek s následujícím textem:

Zugedenck, an wehm Ihre Churf. Gn. Hern schreiben sol: erstlich an die Hern Stende, hernahen an H. Graffn von Torn,[320]) an H. Wilhelm von Leuwitz,[321]) an H. Lehnhardt von Feltz,[322]) an H. Wentzlo von Kuntzke,[323]) an den Hern von Potuwitz.[324])

Orig. v Berlíně, v tajném státním archivu, Religionsirrungen im Reich, Rep. 3, 14.

---

[316]) Otištěn u Skály I., str. 300 sl.; revers je přiložen k psaní.

[317]) Viz Skála I., str. 314 sl.; tato příloha při psaní dnes není.

[318]) Jen toto a následující podpis s adressou je psáno vlastnoručně.

[319]) Viz pozn. 316.

[320]) Jindřich Mates z Thurnu.

[321]) Vilém z Lobkovic, jeden z náčelníků lutherských.

[322]) Leonhard Colonna z Felsu.

[323]) Václav Vchynský.

[324]) Václav Budovec.

58. *V. Budovec z Budova Petru Vokovi z Rožmberka:*

O cestě Matyášově po Slezsku, jíž se Budovec také účastnil, zejména o tom, jak byl král vítán. O událostech polsko-ruských, uherských a dánsko-švédských. Budovec pobude s Matyášem ve Vratislavi asi 2 neděle.

Vratislav 1611 září 20.

Sluožbu svou vždycky posluošnou, povinnou a až do smrti stálou VMti vzkazuji, vysoce urozený pane, pane a otče a kmotře muoj milostivý! Zdraví i všeho požehnání Božího a nejvyšší ochrany Boží VMti ustavičně na pánu Bohu žádati nepřestávám. Přijevše s JMtí královskou minuolou tuto neděli do Vratislavě,[325] na kteréžto cestě, jakž JMt královská z Prahy vyjeti ráčil, zouplna tři neděle jsme až do vjezdu do města Vratislavě byli, pominouti jsem nemohl, abych VMti jakž o té cestě naší, tak i o příjezdu JMti královské do města oznámiti neměl. I předně oznamuoji VMti, že JMt královská, pán náš nejmilostivější, se vším svým dvorem na té cestě v obzvláštním opatrování Božím býti ráčil; nebo ačkoliv v Dolejších Lužicích jako i v Buodišíně rána morová proskakovala, však ani tím nakažením ani jinou nemocí aby kdo stonati jměl, o žádném nevím.

JMt královská v Budišíně a v Görlici též u pana Brumice zu Soraw [326]) a v Lignici slavně ráčil vítán bejti, obzvláštně pak zde v Vratislavi 18 dne Septembris, totiž minuolou neděli. Vyjeli JMti naproti knížata Münstrberský,[327]) margkrabě z Jegendorfu,[328]) kníže Lignicský[329]) a kníže Těšínský,[330]) též jiné stavuov rejtharstvo, každé v obzvláštní barvě a velmi oupravně, jichžto počet samého rejtharstva soudil jsem bejti přes čtyry tisíce. Než JVt[331]) pan biskup[332]) neráčil vyjeti, pro competentí, kterou ráčí jmíti s knížetem Münstrberským, kterýž proto panu biskuopovi ustoupiti nechce, že jest nejstarší kníže slízský v letech. O novinách jiných nevím co VMti na ten čas psáti, než ty předešlé; slavné o velikejch vítězstvích krále polského noviny proti Muškovitům chtějí jaksi kuolhati anebo se měniti, a že by král polský nikdá u větším nebezpečenství bejti neměl, jako nyní od Moskvanův; ale to čas přinese.

---

[325]) O této cestě Matyášově vyšly četné současné popisy na př. Jiřího Závěty ze Závětic ‚Odjezd z hradu Pražského Jeho milosti Matthyáše krále . . . a příjezd skrz markrabství Lužická do . . . Vratislavě'. O sporech se Slezany se tam ovšem nedočteme, Závěta všímá si jen průvodů, vítání atd.

[326]) Abraham Promnitz, fojt dolnolužický; v Žárově holdovali Matyášovi stavové dolnolužičtí dne 12. září.

[327]) Karel, kníže münsterberský (*1546 † 1617).

[328]) Jan Jiří Krnovský z rodu Hohenzollernského, známý potom z války české.

[329]) Jan Kristián, syn knížete Jáchyma Bedřicha.

[330]) Adam Václav (* 1574 † 1617).

[331]) Jeho velebnost.

[332]) Od r. 1608 byl biskupem vratislavským arcikníže Karel, bratr arciknížete Ferdinanda Štýrského.

V Uhřích také povstal nějakej Andreas,[333]) kterej se dvanácti tisíci hejdukův Sedmihradskému na pomoc táhne, odkudž Uhři, jakž kdo sedí, vzhůru bejti mají, a Turek Sedmihradskému pomáhá, což se k dobrému nevztahuje. Nám jistě sluoší se na pozoru jmíti a v lepší nežli kdy prvé hotovosti bejti. O králi denemarským rozprávějí, že jest králi švédskému nejhlavnější jeho jedno město Colmar vzal. O jinejch novinách nevím VMti co na ten čas psáti, však nepominu VMti, bude-li tak co hodného, za časté odsud psávati. Tak naslejchám, že jeho Mt královská nejméně dvě neděle ráčí se zde zdržeti. Já také s JMtí zde zuostanu, ačkoliv někteří se již zpátkem navracuojí; ale má fortuna tak chce, abych jen poutníčkem byl a ne mnoho při mém hospodářstvíčku bejval, když to tak bejti musí, byť i naše privata commoda obmeškány byly, jen aby publicum bonum dobře se mělo, bez něhož privata commoda dlouho dobře státi nemohou. A tak VMti v ochranu věčného Syna Božího poruočena činím. Datum v Vratislavi v outerý po svaté Lidmile 20. Septembris léta 1611.[334])

VMti vždycky poslušný a věrný až do smrti sluha

Václav Budovec z Budova.[335])

[Adresa:] Jeho milosti vysoce urozenému pánu, panu Petrovi Vokovi z Rožmberka, na Rožmberce a Třeboni, pánu a vladaři slavného domu Rožmberského, jeho milosti uherského a českého krále radě a nejpředn[ějšímu] soudci zemskému etc., panu otci a kmotru mému milostivému [JMti] k dodání.

Originál v archivu třeboňském, Historica Nr. 6227. — Na papír přitištěný sekret s písmenami „W. B." v červeném vosku jest dobře zachovaný.

59. *Filip Ludvík, hrabě Hanavský:*

Byv před několika nedělemi povolán od císaře, přišel před čtyřmi dny. Dává Budovcovi zvěst o svém příchodu a nabízí se mu k službám. Včera měl audienci u císaře; doufá, že bude co nejdříve propuštěn. Čekal by ještě na setkání s Budovcem, kdyby pohodlně k němu dojíti mohlo.

Praha 29. září 1611.

Salve, illustris et magnifice domine!

Paucas ante hebdomadas vocatus a Caesarea M^te^ huc veni nudius quartus;[336]) plus oboedienti est hoc prestandum (!) gloriae quam spei

[333]) Nagy Ondřej, náčelník hajduků, kteří byli ve službách knížete sedmihradského Gabriela Bátoryho; při útocích na území císařské užíval turecké pomoci a když Báthory se dostal do sporu s Turky, odepřel Báthorymu pomoci.

[334]) Až potud vše psáno písařem, následující (poručení, podpis a adressa) vlastnoručně V. Budovcem.

[335]) Vor. W Bzbudowa.

[336]) Povolání Filipa Ludvíka ke dvoru spadá do doby, v níž Rudolf, přinucen byv vzdáti se trůnu českého, pomýšlel na spolek s protestantskou unií, aby se po-

alicuius profectus. Existimavi mearum esse partium, adventum meum tibi notum facere, ut si interim, dum hic moror, quod haud diu fore spero, aliquid tibi[337]) occurat, in quo prodesse possim, pari libertate mihi significes, quali ego in te, si ita ferret occasio, pro nostra amicitia uterer, quam abs te mihi conservari maxime cupio. Ei semper in animo meo respondi vehementer dolens hucusque benevolentiam in te meam nulla re testatam facere potuisse.[338]) Ad alloquium Caesareae M[tis] heri introductus[339]) spem concepi me propediem dimissum iri; exoptarem admodum conventum nostrum, si commode fieri posset. Interim vale, illustris et mihi ex animo colende domine, cui sum sincere addictus amicus.

Ahn Herrn von Budowitz. Abgangen Prag 19 Septembris 1611.

Koncept velice těžce čitelný v král. pruském státním archivu v Marburce, sign. A. Nr. 6. fol. 25.

60. *V. Budovec Petru Vokovi z Rožmberka:*

O žádostech Slezanů, vznesených na krále Matyáše ve Vratislavi, aby jim byla povolena zvláštní kancelář a o jejich odhodlání, králi neholdovati, dokud by jejich požadavky nebyly splněny. O nastávající svatbě císařově. O tom, jak docíleno narovnání, o holdování a následujících slavnostech. O poměrech uherských, polských a o sjezdu knížat německých do Norimberka.

Hradiště nad Jizerou 1611 říjen 21.

Službu svou vždycky povolnou a poslušnou a až do smrti stálou VMti vzkazuji s vinšováním od pána Boha všech nejlepších časnejch

---

mocí její pomstil Matyášovi (viz Gindely, Rudolf II., str. 311 sl.). Filip Ludvík měl dle žádosti císařovy svým vlivem přiměti hrabata svého kraje, aby císaři napřed poskytli předběžnou peněžitou podporu, jejíž povolení doufal dosíci na nejbližším říšském sněmu. Při odchodu dostal také ověřovací listiny na hrabata nassavská, potom na kurfiřta mohučského a konečně na administratora falckého, vévodu zweibrückenského, který vedl vládu ve jménu nezletilého Bedřicha V. Viz A. Chroust, Briefe und Akten zur Geschichte des dreissigjährigen Krieges, IX. sv., zvl. str. 834, (francouzský vyslanec Baugy královně vladařce z Prahy 1. října 1611); str. 835 (říšský místokancléř Strahlendorf jednomu radovi kurfiřta mohučského z 3. října); str. 843 (říšský dvorní sekretář Hertel — na žádost známého tajného rady císařského Hannewalda — kurfiřtu mohučskému). Viz také str. 763 a 815. Strana 821, pozn. 3. se dovídáme ze zprávy španělského vyslance Zuñigy, že prý Filip Ludvík slíbil císaři půjčku 200.000 zlatých.

[337]) Na okraji konc. čteme: ‚sapientia et tam in publicum quam erga me propensi animi tui'.

[338]) Zde škrtnuto: ‚Ego hactenus exspecto, quid mihi caesar oneris imponere velit, modo ne meis humeris nimis grave sit'. — Tímto břemenem se patrně míní v předpředešlé poznámce uvedená žádost císařova o vymáhání peněžitého příspěvku.

[339]) O této audienci viz Briefe und Akten zur Gesch. des 30jähr. Krieges IX., str. 834. S údajem naším souhlasí tu údaj francouzského vyslance, dle něhož byl hrabě rovněž přijat 28. září; Strahlendorf, str. 835 udává datum o 2 dni později.

i věčnejch věcí, vysoce urozený pane, pane a otče a kmotře můj milostivý a na mne laskavý. Jakož sem se na milostivé psaní JMti královské ke mně učiněné do Vratislavě vypravil, kdež navrátivše se z požehnání Božího zase domu pominouti sem nechtěl, abych VMti neměl oznámiti, jak jest se JMti královské ta jízda do Slízka dařila a co se tam při předních věcech sběhlo.

Nepochybuji pak než že psaní mé, které sem VMti z Vratislavě 20. Septembris učinil,[340]) to že jest VMti časně dodáno, totiž jak JMt královská v Hořejších i Dolejších Lužicích, ovšem pak v Vratislavi slavně vítán bejti ráčil, avšak po učiněném mém k Vaší Mti psaní nastala jest v Vratislavi veliká nesnáze z počátku strany slibování; nebo knížata a stavové slibovati nechtěli, leč by prvy správa kancelářská aneb jak oni pravili nespráva a ten zlej regiment, kterej v kanceláři České byl, se napravil,[341]) a předně do JMti nejvyššího pana kancliře našeho sobě stěžovali, mezi jinejmi příčinami i to, že jest pan kancliř nechtěl podepsati majestátu o náboženství, kterej však JMCská i teď nyní JMt královská podepsati sou ráčili, pravíce, poněvadž nejvyšší pan kancliř tudy se k religionsfrýdu nepřiznává, nýbrž patrně na sobě to tím nepodpisováním prokazuje, že netoliko nemíní jej v příčinách daných držeti, ale což na něm jest, že by to snad i rád zrušil, odkudž jakého fedruňku strana pod obojí i v politických věcech od pána očekávati může.[342])

Protož žádali knížata a páni stavové, aby JMt královská ráčil jim místokancliře dáti, kterýho by oni ve třech osobách JMti královské přednesli, z těch jeden aby vždycky na potomní budoucí časy od JMti královské volen bejvával a ten aby nebyl povinovat se v ničemž nejvyšším kanclířem českým spravovati, než samejm králem Českejm, při jehož dvoře také aby vždycky byl, maje také při sobě sekretáře a dvě dvorské rady od Slezákův a Lužičanův volené.[343])

I byla jest o to téměř na tři neděle veliká tahanice. JMt královská ráčil jest nás Čechy, rady své, kteří sme s JMtí tam byli, k sobě povolávati,

---

[340]) Č. 58.

[341]) Slezané již r. 1609 vznesli na císaře Rudolfa řadu žádostí, jichž cílem byla co možná největší správně-finanční a soudní neodvislost od úřadů českých, vztahujících se na celou korunu, od české kanceláře, komory a appellačního soudu (Gindely, Rudolf II$_2$., 18); podobné žádosti obnovily na generálním sněmu v Praze r. 1611 (Gindely l. c. str. 262 sl.), zejména jim šlo o to, aby pro Slezsko byl zřízen samostatný úřad místokancléře slezského, který by nepodléhal nejvyššímu kancléři českému. O celém sporu a také o událostech, které Budovec popisuje, viz Gindely l. c. str. 345—362. (Über den Streit der Böhmen mit den Schlesiern wegen der Kanzlei), také F. Rachfahl, Die Organisation der Gesammtverwaltung Schlesiens vor dem 30jährigen Kriege, str. 421 sl. (odstavec: Die Schlesische Kanzlei 1611—1616).

[342]) Byl to Zdeněk Popel z Lobkovic, který, jak známo, nedal se pohnouti k podepsání majestátu z r. 1609, tak že místo něho podepsal jej nejvyšší purkrabí Adam ze Šternberka.

[343]) Viz pozn. 341; Lužičané šli tehdy ruku v ruce se Slezany.

totiž pana Adama staršího z Valštejna, pana Vilíma z Lobkovic, pana Václava z Vchynic, též osobu mou a pana Mikuláše Geřštorfa, vrchního hejtmana na panstvích JMti královské v Čechách. Též sme to uvažovali stejnejmi radami, a v pravdě JMti královské, pánu našemu nejmilostivějšímu, tu se žádná nejmenší vina ani nám Čechům i jinejm radám dáti nemůže, nebo sme v pravdě o to všelijak usilovali, aby při předešlém způsobu zůstalo. Tak jestliže jest co jedna osoba pochybila, aby toho jiní potomně týž ouřad mající na sobě a tak všecko království České účastno nebylo. A to jest při každém téměř s knížaty a pány stavy slízskejmi shledání k zejskání jich rozmlouváno bylo. Ale knížata a páni stavové hned se na konec slyšeti dali, nebude-li jim ta žádost jejich povolena, že JMti královské slibovati nebudou, a přijde-li co z toho zlého, aby JMt královská i páni stavové v Čechách žádnému jinému viny nedávali, než sami sobě.

I aby těm věcem pomoženo býti mohlo, JMt královská ráčil jest pátého Octobris měsíce tohoto své komisaře mezi knížata a stavy pospolu shromážděné na rathauz vyslati, totiž pana biskupa vídenského, pana Klezle,[344]) též nejvyššího pana komorníka svého pana Mekau,[345]) též pana Adama staršího z Valdštejna, též osobu mou a místokancléře rakouského pana z Kronberku,[346]) kdež přišedše to sme knížatům a pánům stavům jménem JMti královské skrze pana místokancléře v obšírné řeči přednášeli, že JMt královská k takové jich knížat a stavův žádosti ráčí chtíti dovoliti, však tak, aby to toliko do nejprvnějšího českého sněmu trvalo. Ale knížata a páni stavové vyslyšavše nás komisaře a povolavše nás k sobě na druhý den, ráčili sou zase nám obšírnou odpověď dáti, proč tomu povoliti nemohou. A tak po mnohém s nimi, knížaty a stavy jednání nemohlo k jiné od JMti královské resolutí přijíti nežli k této, kteréž VMti příležitě vejpis odsílám, v níž při závírce tuto vejminku nalézti ráčíte: ‚Ačkoliv JMt královská od sebe, dědicův a budoucích králův Českých toho místokancléře knížatům a stavům z Slezska dovolovati ráčí, však poněvadž stavové království Českého v tom své interresse se míti praví, to aby jim nebylo in praeiudicium', tak jakž z toho recessu poznati ráčíte.[347]) Též také odsílám VMti vejpis recessu toho, kterej jest JMt královská Lužičanům dáti ráčil,[348]) v němž jest se také pan kancléř podepsati nechtěl a to jest, smejšlím, potomně pány Slezáky a Lužičany proti nejvyššímu panu kancléři a příčinou jeho i budoucím kancléřům zjitřilo.

A tak již po odvedení od JMti královské recessu knížatům a pánům stavům JMti královská ráčil jest v neděli 9. Octobris velmi slavně z svého

[344]) Známý Melchior Khlesl, biskup vídeňský, nejdůvěrnější rádce Matyášův.
[345]) Leonhard z Meggau, později hrabě.
[346]) Oldřich z Kronberka.
[347]) Této přílohy není v Třeboni.
[348]) Této přílohy není v Třeboni; r. 1616 byla však samostatná slezská kancelář odstraněna.

příbytku na hrad vratislavský jeti, před nímž tři heroltové jeli a čtvero knížat zadu, kníže Minstrnberský, margkhrabě z Jegndorfu, kníže Lehnický a kníže Těšínský. A tu přijevše na zámek, nejprv biskup Vratislavskej arcikníže Karel přísahu králi latině činil, však krále na hrad neprovázel jako i proti králi nevyjel, když JMt do Vratislavě jeti ráčil, protože kníže Minstrnberský jakžto oberhaubtman všeho Slíska jemu místa dáti nechtěl. Potom přísahali těch čtvero knížat nahoře dotčenejch a za nimi někteří vyslaní z některých knížetství a po nich stav panskej a ouřad vratislavskej. Po vykonání toho JMt královská ráčil do svého domu jeti a knížata sobě k stolu pozvati, pro vyslané pak pány posly z knížetství a pro přední pány stavy dvě dlouhé tabule sou přistrojili; první držal pan Adam starší z Valdštejna a pan Vilím z Lobkovic a druhou já a pan Geyman [349]) Rakušan a tu sme ty k sobě zvali, kteří sou nám od JMti královské na rejstříku poznamenáni dáni byli, kdež i VMti nejednou a vzláště při mé tabuli ve všem dobrém ráčili ste připomínáni býti. Na druhej den v pondělí 10. Octobris hospodářové města Vratislavě a přední z vobce sou se na rynk před pokoj královský sešli a JMti královské, kterýž z vokna vykoukati ráčil, přísahu činili. Po přísaze té po vobědích JMt knížecí margkhrabě z Jegndorfu ráčil kroužku běhání za městem JMti královské držeti, také i quintaně a tu mezi jinejmi soudcemi i já sem volen byl, kdež JMti královské v pravdě to svědectví dáti mohu, že JMti nejpřednější daňk a dar, jakž při kroužku tak i při quintáně honění dán byl a to ne podle přízně. Na zejtří pak totiž 11. octobris kníže Minstrnberský ráčil jest JMt královskou, též i jiná knížata až i na rady a služebníky JMti královské k sobě zváti, a i tu o VMti nemalá zmínka byla; předně JMt kníže Minstrnberský, kterýž ráčí věku svého bejti 75 let,[350]) ráčil to praviti, že žádného staršího nemá, s kterejm by slavné a svaté paměti císaři Ferdinandovi a císaři Maximilianovi sloužil, totéž pan Czedlicz[351]) president komory slíské, jemuž 76 let minulo, jest mluvil. A JMt pan margkhrabě Brandeburskej z Jegrndorfu, ten VMti své povolné a synovské služby vzkazovati ráčí, žádajíce, abyšte jej VMti v své laskavé a otcovské paměti míti ráčili.

Po kterémžto pangytu nechtíc i jinejch pangytův dočkati, kteříž mně již obtížné byly, na zejtří sem z domu z Vratislavě vyjel a 18. tohoto měsíce z požehnání Božího i s synem svejm, kterýž jeden z mundšenkův u JMti královské jest, sem domů přijel. A tak sem v tom zpraven, že JMt královská v ponděli nejprv příští, to jest 24 dne měsíce tohoto Octobris z Vratislavě skrze Moravu do Vídně jest se vyjeti strojiti ráčil. Veselí pak JMti královské jest[352]) odloženo až do desátého dne měsíce Decem-

[349]) Nedovedl jsem zjistiti tuto osobu.

[350]) Podle toho byl by se narodil r. 1536. Viz pozn. 327.

[351]) Zikmund Zedlic.

[352]) Sňatek Matyášův s arcikněžnou Annou, dcerou Ferdinanda Tyrolského, byl slaven 2. prosince 1611.

bris. Sem tam také zván, ale starejm nejlépe svatebních veselí mladším popříti a projížděk k obecním věcem sobě zanechati.

O jinejch novinách, co se jinde v křesťanstvu děje, nepochybuji, než že o nich ráčíte míti dobrou vědomost. Sedmihradskej souce od palatina uherského přeplašen, porovnání hledá, protože mu Turek pro persiánskou válku pomoci učiniti nemůže. Král polskej v Varšavě drží sněm a obávají se všickni, že vítězství jeho proti Mostkvu žalostné proměny vezmou. V Nornberce, jakž VMti vědomo, sjezd kurfiřtův a knížat říšskejch začal jest se 17. dne tohoto měsíce držeti[353]) na nějž JMt královská ráčil jest vyslati biskupa vídeňského pana Klezle a pana Kuntakara z Spolhamu.[354]) Pán Bůh račiž z své milosti to způsobiti, aby pro vzdělání cti a slávy jeho a k obecnému všeho křesťanstva dobrému a předně k svornosti, lásce a stálému pokoji vše se to řídilo, tak abychom i my v Čechách po těchto již od tří let ustavičnejch vichřicích, bouřkách a metelicích poodpočinouti a se jako pozotaviti mohli. Ale hrozí pán Bůh morem,[355]) chtěje snad nás od budoucích nastávajících zlejch věcí, když bychom vůli a radě jeho posloužili, vytrhnouti; jehožto Božské milosti já VMt ustavičně poručena činím, aby jeho Božská milost VMt i nás všecky, kteří sme z milosti jeho v Krista Pána uvěřili, den ode dne osvícenější činiti ráčil k hledání a očekávání těch věčnejch nebeskejch věcí, kterejchž v naději jisté očekáváme. Dathum na Hradišti nad Jizerou v pátek po svatém Lukáši léta 1611.

VMti[356]) vždycky věrný, volný a poslušný sluha až do smrti.

Václav Budovec z Budova.[357])

[Adressa:] JMti vysoce urozenému pánu, panu Petrovi Vokovi z Rožmberka a na Rožmberce a Třeboni, pánu a vladaři slavného domu Rožmberského, JMti císaře římského, též také JMti uherského a českého krále radě a nejpřednějšímu soudci zemskému etc., pánu a otci a kmotru mně milostivému, a na mne laskavému, JMti k dodání.

Orig. v archivu třeboňském, Historica Nr. 6227. — Sekret Budovcův přitištěn na adressní straně listu.

---

353) Tento sněm sešel se následkem sesazení Rudolfova a chtěl na Rudolfovi II. vymoci, aby dovolil vypsati volbu svého nástupce.

354) Gundakar z Polheimu na Lichtenecku, rada Matyášův a vlády dolnorakouské, později president dvorské komory.

355) Některé zprávy o něm v této době viz u V. Schulze, Příspěvky k dějinám moru v zemích českých z let 1531—1746. (Histor. archiv čes. akademie č. 20), str. 61—62.

356) Předcházející je psáno písařem, vše následující kromě adressy vlastnoručně V. Budovcem.

357) V orig.: Waczslaw Bzbudowa.

61. *V. Budovec Filipu Ludvíku, hraběti Hanavskému:*

Navrátiv se ze Slezska, našel doma list Filipa Ludvíka; brzy potom přišel dopis náčelníka francouzských Hugenotů, Mornaye du Plessis. Ten ohlašuje, že vydá záhy spis ‚Mysterium iniquitatis Babylonicae'. Budovec byl by rád přišel do Prahy ke schůzce s Filipem Ludvíkem, kdyby byl býval doma, když dopis přišel; mohl by mu pak aspoň sděliti o minulých událostech to, o čem psáti nebylo bezpečno. — Nářek nad pokusy strany katolické, potlačiti protestanty a nad zavražděním Jindřicha IV. O cestě císařově do Slezska. O porážce uherských hajduků. O bojích polsko-ruských a švédsko-dánských. Obava, aby zvláště poslední boje neměly vlivu na poměry německé. O náboženských poměrech francouzských. Přání, aby přestaly polemiky mezi protestanty.

Mnichovo Hradiště 1611 říjen 26.

Resalve iterum atque iterum, mi illustrissime princeps et comes atque domine sincera et constanti fide colendissime!

Reverso mihi ex itinere Silesiaco, in quo duos menses cum Regia Maiestate, rege nostro clementissimo, commorabar,[358]) ecce literae tuae,[359]) plenae summae erga me benevolentiae et amoris tui, Praga ad me Mo-[na]chogreczium allatae sunt, et has altero die subsecutae magni istius et illustrissimi baronis et in toto orbe christiano ob admirabilia et pene inimitabilia dona Dei celeberrimi nostri, scilicet domini Philippi Mornay;[360]) quibus utrisque conspectis et perlectis dici non potest, quanto gaudio affectus fuerim, adeo ut quicquid laboriosi in hoc diuturno Silesiaco itinere inter varias publicas occupationes mihi contigit, id omne in levamen et recreationem animi et corporis, postquam utrasque legissem istas literas, conversum esse visum est. Is idem dominus Mornay promittit se ad proximas nundinas Francofurtenses typis editurum Mysterium iniquitatis magnae illius Babilonis;[361]) ac si domi tunc fuissem, cum tuae benignissimae litterae Pragam me ad te evocarent, certe non modo venissem, sed si fieri potuisset, remotis omnibus obstaculis, advolassem Pragam atque in sinum tuum ea, quae literis communicari non possunt, id est pericula praeterita nostra et divinam ex his liberationem, communicassem.

Sane admirabilis Deus noster Jehova ille tum iudex tum vindex rebus pene humano iudicio desperatis tum apud vos in imperio tum apud

[358]) Viz č. 57 a 59.

[359]) Č. 58.

[360]) Filip du Plessis Mornay (* 1549 † 1623), náčelník francouzských hugenotů ke konci 16. a v první čtvrti 17. stol., vynikl jako válečník, diplomat i spisovatel. Budovec se s ním seznámil asi na svých cestách v mládí. Mornay měl také styky s Karlem st. z Žerotína. (Viz Dopisy K. st. z Žerotína 1591—1610. Archiv Český XXVII.) R. 1824—1825 vyšly v Paříži jeho ‚Mémoires et Correspondence pour servir à l'histoire de la réformation et des guerres civiles et réligieuses en France. 12 sv. Jak Henke-Tschackert však v Herzog-Hauck Realenzykl. f. prot. Theologie sv. V., praví, je tato sbírka jeho korrespondence velmi neúplná a dala prý by se snadno doplniti, poněvadž značná část nevydaných dopisů je v různých bibliothékách a archivech francouzských dobře zachována.

[361]) Spis ten vyšel r. 1611. O něm viz pozn. 380.

nos in regno Bohemiae apparuit. Cuius invicto robore quo magis innituntur fideles Christi, eo magis adversarii furore satanae conciti ad violandam et Deo et fidelibus eius cultoribus fidem novis subinde artibus agitantur veluti ipsi Deo caeloque, imperatori, regibus et principibus bellum illaturi, modo hierarchiam Romanam promoveant et exteris a solo nutu illius dependentibus regna christiana tradant. Suspirat super his et dominus Philippus Mornay, quid in Gallia a scelerato illo regicida impulsu pseudochristianorum gestum sit. Verum solabimur nos omnes, Deum, cui reges et regna, cui bella, seditiones, populorum impetus, mutationes regnorum, velint nolint, militant, cui vivimus et morimur, qui novos reges et populos ad gloriam suam ex ipsis lapidibus sibi creare tum ad iudicia sua tum ad vindictam suam peragendam potens est, eum, inquam, Deum militanti suae ecclesiae idque sub invictissimo et solo vere monarcha Christo duce nostro affuturum ecclesiae suae, ut sive feriendo Babilonem, sive ab illa vulnera accipiendo, etiam in vita et morte plus quam victrix existat. Et haec quidem hactenus.

Rex meus clementissimus in itinere isto Silesiaco[362]) splendidissime a principibus et statibus Silesiae exceptus est, ingressus urbem Wratislaviam 18. Septembris, ubi post assecurata et confirmata Lusaciis utrisque et principibus atque ordinibus Silesiae libertate religionis, provinciae istae regni Bohemiae incorporatae regi quoque fidelitatem iurarunt; erga quos rex quoque me saepe praesente quam benignissime et clementissime erga illos sese gessit adeo, ut omnium animos sibi devicerit. Is idem rex 7. huius mensis Octobris commissarios suos Noribergam ad conventum electorum et principum[363]) misit. Faxit aeternus Deus, ut tandem aliquando Deo nobis nunc viam monstrante et adornante libertas tum sacri Romani imperii, imperatoris, regum, principum et rerum publicarum, tum religionis orthodoxae contra hierarchiam Romanam adamantinis vinculis et contra omnia inquieta ingenia et pacis christianae inimica ligetur et firmetur. Rex adornat suas nuptias ad 10. Decembris.[363]) Hungarici Heudonum motus ex parte a palatino Hungariae dissipati et compositi sunt.[364]) Polonus Wars[oviae] comitia caelebrans illud contra Moschos meditatur non minorem esse virtutem quam quaerere parta tueri. Verum videat, ne barbarae gentes illae orientales praeter spem veluti inundatio aliqua aliquando adiunctis Tartaris Poloniam vastent. Danus et Svecus non necessariis sese implicant et atterunt bellis. Ego metuo, ne septentrionales illi motus Germaniae aliquam adferant mutationem. Galli in hoc unum, uti ex literis domini Mornay cognovi, intenti sunt, ut religionis libertatem et pacem atque regis sui regnique eius securitatem Deo benedicente longe maioribus et firmioribus vinculis quam unquam antea stabiliant, ne inquieta ingenia sub praetextu augendae romano-catholicae

[362]) Viz č. 57 a 59.
[363]) Viz pozn. 352.
[364]) Viz pozn. 333.

religionis et extirpandis, ut illi aiunt, hereticis fideles regi subditos extirpare et regnum Galliae (uti iam aliquoties tentatum) eo commodius ad exteros transferre machinentur. In quod sane etiam alii reges, principes et res publicae et in primis sacrum Romanum imperium genti Germanicae nunc concreditum intentum esse et aliorum exemplo suoque sapere et sibi nunc invigilare debet. Theologis quoque evangelicis inhibenda sunt illa polemica scripta, quibus in vicem alii alios atterunt et occasionem adversariis ad nos separandos et tandem utrosque opprimendos praebent.[365])

Vale quam felicissime, mi illustrissime, Deo et omnibus bonis charissime et mihi aeternum observandissime domine comes.

Datae Monachograezii 26. Octobris anno 1611.

Tuae illustrissimae celsitudini ad obsequia paratissimus

Wenzeslaus B. a Budova.

[Na rubu:]

Illustrissimo principi et domino domino Philippo Ludovico comiti Hanau et Rinek, domino Munczenberg etc., domino suo summa observantia et fide constanter et sincere colendissimo. Hanoviam.

[Doleji jinou rukou:]

presentatum Hanaw ☽ 4. Novembris 1611.

Orig. v král. pruském státním archivu v Marburce, sign. A., Nr. 6, fol. 26—27. Na rubu v levo dobře zachovalý sekret.

62. *Filip Ludvík, hrabě Hanavský V. Budovcovi:*

Odpovídá na zprávy předešlého psaní o snahách katolíků, o válce polsko-ruské, dánsko-švédské a zprávách Mornaye du Plessis. Rád by se setkal s Budovcem. Po 18tidenním pobytu u dvora byl milostivě od císaře propuštěn. Přeje si zpráv o poměrech rodu rožmberského.

Hanava 1611 prosinec 12.

S. P. Illustris et magnifice mi baro, domine colende![366])

Si quid gaudii post tuos labores apud Reg. Serenitatem[367]) feliciter confectos literae meae tibi attulerunt, hoc mihi ipsi gaudium fuit audire, praesertim quod visendi et alloquendi[368]) non minus cupidus existis, quam ego tui. Divinitus concessam gratiam in repulsis pessimorum consiliis

[365]) Narážka na tehdejší prudkou polemiku mezi lutherány a kalvinisty, o níž více v předmluvě a v pozdějších poznámkách.

[366]) Dopis tento zachoval se ve dvojím konceptu, v hrubopisu a čistopisu; text podáváme podle čistopisu, uvádějíce však pod čarou všechny varianty hrubopisu, jsou-li jen poněkud rozdílnějšího obsahu.

[367]) Hrubopis má Mtem.

[368]) Hrubopis má ‚alloquendi mei'.

pessimis merito admiramur authoremque non nisi gratiarum actione tecum afficere queo studeoque, ut hac subinde aliam provocemus a Deo gratiam, nondum enim finis est fabulae ab aequivocatoribus istis coeptae, et utinam oculi regum aperiantur ad istam. Dolendum est, Polonos contra Moschos, Danos contra Sueucos pugnare nostro non parvo periculo. Quae a domino Mornaeo de firmanda libertate religionis in Gallia mihi significasti,[369]) fuere gratissima; sique principes vellent, pestiferis vociferationibus clamantium facile obviam iretur, sed in fide mundi quid aliud sperandum quam eiusmodi altercationes, quibus veritas fidesque tandem amittitur. Nitamur tamen contra, quantum possumus. Nihil novi, quod non iam pridem ad vos sit perlatum, habeo. Opto autem, ut una possimus convenire, cuius nullam praeteribo occasionem, ut, quae scribere non licet, oretenus conferre possimus.[370]) Bona cum gratia, postquam octodecim dies Pragae commeratus sum, a Caesarea Maiestate dimissus sum, Norimbergae, quae iusserat, in itinere expeditis.[371]) Interea Deo te omnemque bonam caussam studiose commendans, ut me tui amantissimum amare pergas, rogo. Dabantur festinanter, cum iam iter versus Heidelbergam parabam, ☾ 2. Decemb. anno 1611.

Tibi ex animo addictus amicus ex manu notus.

Illustrissimum, praestantissimum nostrum dominum baronem Carolum a Zerotin meo nomine data occasione peramanter salutare (!) et de domus Rosenbergiacae modernum statum (!) certi aliquid, si tute erit, mihi significare (!) [372])

Konc. v král. pruském státním archivu v Marburce, sign. A. No. 6, fol. 30 a 31.

63. *Filip Ludvík Hanavský V. Budovcovi:*

Vyslovuje svou lítost nad úmrtím Petra Voka z Rožmberka, lituje také, že se nemůže dostaviti k jeho pohřbu, a prosí, aby jej Budovec při pohřebních slavnostech zastupoval.

Heidelberk 1611 prosinec 20.

Wolgeborner insonders gelibter Herr und Freunt!

Demselben mag negst Wunschung alles gluckselges Wholstants ich wol meynen nicht verhalten. Nachdem ich mit bekumerten Gemut ver-

---

[369]) Viz předešlý dopis.

[370]) Viz předešlý dopis.

[371]) Tam na říšském sněmu patrně odevzdal listy, jež mu byly dány od Rudolfa II., a vyřídil, co mu bylo uloženo. Viz pozn. 336. Do Norimberka přibyl 19. října, z Prahy odejel 12. října. A. Chroust, Briefe und Akten zur Gesch. des 30jähr. Krieges, X. sv., str. 42—43.

[372]) Místo toho čteme v hrubopise pouze: ‚Si tutum erit, de domus Rosenbergiacae status (!) certi aliquid scire, pergratum mihi erit‘. — Naráží se tu na smrt Petra Voka, který zemřel 6. list. 1611.

standen, was gestalt dem Almachtigen gefallen, weylant den hochgebornen Fürsten Herrn Peter etc. meinen gn. und vilgelibten Herrn und Vattern christmilten Ahndenckens aus diesem Jammerthal in die ewige unaufhorliche Freude zu sich seliglich abzufoddern[373]) und ich mich dann in Erinnerung dero gegen mich getragenen auch iderzeit erwiesenen gnedig und treu herziger Affection zwar schuldig erkennte, uf einkomene Ahnkundigung der auch wohlgebornen Herrn Johans Graven zue Serin[374]) und Herrn Johann Georg Herrn zue Schwambergk etc.,[375]) meiner insonders geliebten Herrn Oheim und Freunde, I. Gn. hochloblicher Gedechtnis durch Abordnung jemants der Meinigen zue dem den 30. und 31. kunftiges Monats Januari ahngestellten Conduct[376]) den lesten Dhinst und Ehr zu erweysen. Diesesmhal aber also die Gelegenheit wegen zugestandenes Verreisens und sonsten sich nicht whol fügen mögen, als hab in tragenden gueten Vertrauen, der Herr mir diesen Willen und Freuntschaft zu erweysen sich nicht beschweren werde, ihn hirunter freundlich ahnzulangen und zu ersuchen nicht umbegehen völlen, er bey obgedachter ahngestellter furstlicher Begräbnis meyne Stette unbeschwert mitvertreten, obwo lermelten Herrn benebenst geburender Leidklag meyne willige Dhinst versichern und sonsten bey solchem ahngestellten Conduct dasjenige verrichten wolle, was mir, da ich zugegen, zu tun geburet, daß bin gegen ihn in Verahnlassung gutherzigem Vertrauen f[reundlich] zubeschulden, demselben auch alle behagliche Dhinst und Freundschaft zu erweysen ich iederzeyt geneigt und gewollt gutwillig ihn und uns allerseyts damit gotlicher Bewarung empfehlent. Datum Heidelbergk den 10. Decembris anno 1611.

Propria manu

des H. jederzeit

freunt- und dienstwillig.

Ahn Herrn Wencesla von Budouez.

Koncept velmi těžce čitelný v král. pruském státním archivu v Marburce. sign. A. No. 6. fol. 32.

---

373) Viz před. poznámku.

374) Jan hrabě ze Serinu (Zrinský) byl zetěm českého pána Volfa Novohradského z Kolovrat a po smrti Kolovratově hlásil se k dědictví Rožmberskému i na základě tchánových nároků. R. 1609 srovnal se s hlavním dědicem Rožmberským Janem Jiřím ze Švamberka. Podle závěti Petra Voka připadl mu zámek Rožmberk s panstvím a část panství Libějického; když však 24. ún. 1612 zemřel bez mužských dědiců, připadlo i toto panství Janu Jiřímu ze Švamberka. Viz Ant. Rybička, Poslední Rožmberkové a jejich dědictví, Č. Č. M. 1881, str. 39 a 187 sl.

375) Páni ze Švamberka byli dědici Rožmberskými podle dědičných úmluv z r. 1484.

376) O pohřbu viz Václava Březana Život Petra Voka z Rožmberka (k tisku upravil Frt. Mareš), str. 65 sl., také A. Rybička l. c. str. 54 sl.

64. *V. Budovec z Budova Janu Jak. Grynaeovi:*

Dlouho neobdržel již žádného listu od Grynaea. Bratrské církve požívají klidu, ač tu a tam proti nim vystupují „pseudoevangelici". O nesvornosti mezi Rudolfem a Matyášem; přání, aby byla svornost mezi evangelíky. Ostré odsouzení spisu Konrada Vorstia „Epitome exegeseos apologeticae" pro prvky arianské. Chvála spisu Filipa Mornaye du Plessis „Mysterium iniquitatis Babylonicae", jejž Budovcovi poslal sám autor. Zpráva, že 20. t. m. zemřel císař Rudolf a nepříznivé úvahy o jeho vládě.

Mnichovo Hradiště 1612 leden 22.

S. D. Reverendissime vir et mihi loco patris charissime et observandissime! Quia non parvum intervallum intercessit, ex quo nullas a te accepi literas, intermittere non potui, quin consueto more nostro per literas tecum colloquerer et de statu tum tuo, tum ecclesiarum vestrarum certior fierem. Ecclesiae nostrae Dei beneficio licet oblatrantibus quibusdam pseudoevangelicis pace qualicunque fruuntur. Sed exorandus nobis est Deus, ut haec sit diuturna, praesertim sub duobus fratribus, sub quibus degimus, si quidem tristum (!) est proverbium, concordiam fratrum esse raram, quanto vero magis magnatum! Sed potens est Deus, et hanc erigere et stabilire. Simus et nos evangelici concordes; sic tamen, ut monstra perniciosarum opinionum et blasphemarum erga Deum verbo Dei oppugnemus. Incidi in tractatum quendam Conradi Vorstii, cui titulus Epitome Exegeseos Apologeticae;[377])

[377]) Vorstius (Vorst) Konrád (* 1569 v Kolíně nad Rýnem, † 1622) pocházel z katolických rodičů, kteří však byli nakloněni reformaci. Studoval v Heidelberku, kde poslouchal theology Paraea a Tossana; krátkou dobu také pobyl v Basileji (1595), kde pod předsednictvím Grynaeovým konal dvě veřejné disputace proti kardinálovi Bellarminovi, načež se odebral do Ženevy, kde se seznámil s Bezou. R. 1596 byl povolán za professora theologie do Steinfurtu na tamní gymnasium illustre, založené r. 1590. R. 1597 vydal dvě these, De Servatore Jesu Christo' a ‚De Praedestinatione', v nichž stavěl se proti příkrostem kalvinského názoru o praedestinaci. Již tehdy se proti Vorstiovi vyslovili heidelberští i basilejští theologové a rozšířilo se o něm mínění, že zakládá nový socinianismus; polští sociniané na synodě v Lublíně r. 1601 mu dokonce nabídli professuru na svém gymnasiu. R. 1610 vydal spis, namířený proti kardinálu Bellarminovi nazvaný ‚Anti-Bellarminus Contractus', v němž ostré kritice podrobuje celou nauku katolickou; spis je psán především proti dílu Bellarminově ‚Disputationes de controversiis christianae fidei adversus huius temporis hereticos' a je věnován generálním státům. Téhož roku vydal svůj hlavní spis ‚Disputationes de Deo', který jej znovu uvedl v podezření ze socinianismu. Proto setkal se s velikým odporem u orthodoxie kalvinské v Hollandsku, když r. 1609 po smrti Arminiově, náčelníku směru, po něm zvaného, který rovněž v otázce praedestinace hájil větší morální svobodu člověka a větší toleranci vůbec, byl povolán na universitu v Leydenu. Proti útokům, které se proti němu zdvíhaly pro spis De Deo, vydal r. 1611 pojednání ‚Apologetica Exegesis ... locorum aliquot, quae ex libro ... De Deo excerpta ... in vulgus emanaverunt'. V tomto spise a i v pozdějších dílech projevuje také modernější názory o církevní svobodě, kritice dogmatické a výkladu písma, které byly orthodoxnímu kalvinství naprosto cizí. Viz C. A. Mellby, Conrad Vorstius. Diss. Leipzig 1901.

cuius sane authoris sicuti refutationem compendiosam contra Bellarminum magni feci, ita nauseam pene et vomitum ex apologetico illius libro supra allegato concepi; ut qui tum in persona Christi tum in omnibus pene fidei christianae articulis sub pallio interrogationum et amicarum cum doctis collocutionum manifesta arianismi fundamenta ponere mihi videtur! O misera omnis theologia, quae non regitur a Deo! Unde verissimum illud apostoli: regnum Dei non consistere in verbis, sed in virtute Spiritus Sancti.[378]) Decepit multos philosophia et vanae gloriolae cupiditas. Oro autem dominum Jesum, ut eum reducat ad sanam mentem; quod si reduci non patietur, feriendus erit censura ecclesiae Dei, quo amentia ipsius evidens et palam fiat omnibus sanae doctrinae evangelii addictis. Ac videat, ne quidem ei accidat, quod Justo Lypsio, qui ‚de constancia' scribendo sicut omnes in hoc genere doctrinae superavit, ita prolapsus in apostasiam ex tanta doctrina constantiae omnium inconstantissimus factus est:[379]) ita ne hic refutando Bellarmino ipso Bellarmino deterior evadat.

Dominus Philippus Mornayus misit ad me opus illud suum, cui titulus ‚Mysterium iniquitatis Babylonicae'[380]) et procul dubio et tibi iam notum. Opus sane admirabile et multae lectionis, qua iam miles ille Dei fatigatus loco calami ensem stringere contra Babylonem cupit. Det omnibus Deus pro misericordia sua, ut ex Aegypto et Babylone exeuntes spirituali hic in terris Hyerosolimae verbo Dei adhaerenti sese coniungant et sub duce Christo, aeterno illo Josua, unanimi consensu civitatem illam Jericho oppugnent, ut cadentibus muris illius ruina ipsius solius Dei opus sit nosque ut ex typica hac terra ad veram patriam aeternam properemus. Vale in Christo, mi charissime et loco patris observandissime domine Grynaee! Datae Monachogreczii 22. Januarii anno 1612.

Dum calamum ad subscribendas hasce literas in manus sumo, nunciatur mihi de morte caesaris, qui 20. huius mensis in arce Pragensi mane circa horam decimam meridianam animi moerore mortuus esse dicitur. Atque hi sunt fructus regum, qui malis consiliis se duci, vel verius seduci patiuntur et qui conscientiis hominum imperare et hierarchiam Romanam promovere cupiunt. Det nobis Deus successorem, qui cautior factus exemplo huius

---

[378]) Citát není doslovný a odpovídá smyslu I. ep. ke Kor. II. kap. v. 4. 13 a j.

[379]) Viz pozn. 62.

[380]) Spis tento byl nejprve sepsán francouzsky pod titulem: : Le mystère d'iniquité c'est à dire l'histoire de la papauté. Aussi sont défendus les droits des empereurs, rois et princes chrestiens contre les assertions des cardinaux Bellarmin et Baronius. Saumur 1611, Ženeva 1612; sám Mornay přeložil hned spis do latiny. Na titulním listě symbolicky pádem věže babylonské naznačen pád papežství; ve jméně Pavla V. našel totiž Mornay číslo apokalyptického zvířete. Viz Herzog-Hauck, Realenz. V. (čl. Du Plessis).

imperatoris, tranquillum imperii statum et concordiam inter christianos procuret.

Tui[381]) tanquam patris in Christo charissimi observantissimus

Wenceslaus B. baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendo et clarissimo viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori et in inclyta academia Basiliensi professori primario et eiusdem urbis pastori fidelissimo, domino et amico suo loco patris observandissimo.

Orig. v Basileji, v univ. knih. G. II_1, f. 255*ab*. Sekret Budovcův dobře zachován.

63. *Vác. Budovec Filipu Ludvíku, hraběti Hanavskému:*

O dvou dopisech hraběcích, jež dostal. Žádosti hraběte, aby jej zastupoval při pohřbu Petra Voka z Rožmberka, nemůže vyhověti, poněvadž stáří, náhlá choroba, nepohoda a tu a tam se vyskytující mor vůbec mu nedovolují, osobně se účastniti pohřbu. O spise Mornaye du Plessis „Mysterium iniquitatis Babylonicae". O smrti Rudolfa II. a o jeho vládě. Prosba, aby připojené dopisy na Mornaye a Grynaea dal dále dopraviti.

Mnichovo Hradiště 1612 leden 22.

S. D. Illustrissime princeps et comes!

Binae tuae literae heri mihi Monachograeci exhibitae sunt, quarum priores latine 2. Decembris[382]) anni elapsi, aliae 10.[383]) eiusdem mensis germanice scriptae datae sunt. In illis quidem benignam illam tuam animi erga me tui testificationem et insigne de rerum praesentium statu iudicium coniunctum cum pio voto successuri optimi finis et revelandae iusticiae gloriaeque Dei cognovi; in aliis vero pro tua erga me benevolentia defers mihi honorem illum, ut in funeralibus exequiis illustrissimi principis domini domini Petri de Rosis, pie et sancte in Christo defuncti, nomine tuo compaream. Quod sane cum non oneri, sed magno meo honori esset, equidem absque omni mora me eo conferrem, ut qui quoque unus ex iis, qui funus illud procurare et, quae testamento ordinata sunt, exequi pro tutore una cum aliis institutus sim,[384]) sed adversa valetudo mea in hac aëris inclementia prostratis viribus meis, et quidem morbo repentino et inopinato, qui aliquid contagii a peste circum me undiquaque serpente trahere visus est, me domi meae retinet, quo scilicet ex hoc tabernaculo terrestri ad caeleste

[381]) Jen následující je psáno vlastnoručně Budovcem.

[382]) Č. 62.

[383]) Č. 63.

[384]) Srov. Ant. Rybička, Poslední Rožmberkové a jejich dědictví. Č. Č. M. 1881, str. 188.

illud municipium nostrum eo ardentius meditationem instituam meam, unde hae literae amanuensi dictandae erant. Dominus Mornayus noster, magnus ille vir ad utrumque paratus, misit mihi opus suum, cui titulus Mysterium iniquitatis Babylonicae,[385]), certe magni viri magnus labor, magnus in illo et incredibilis zelus contra Babylonem spiritualem et eo magis admirandus, quod sub rege romanocatholico[386]) typis excusus sit. Agit sane in isto opere et summum theologum et ex parte prophetam et se Deo ad militiam hanc suam in ipsa senecta totus consecrat adeo, ut hunc librum, et inprimis praefationem illam brevissimam ad regem Angliae, summopere tibi commendatam esse cupiam. Dum haec scribo, ecce literae ad me perveniunt, Caesaream Majestatem vigesima huius mensis mane circa horam decimam et undecimam vitam cum morte commutasse. Quae res procul dubio dabit occasionem novi in imperio electorum, principum et ordinum imperii conventus. Hic[387]) imperator initio quidem felix et contra Turcas victoriosus et legationibus remotis ad eum missis augustissimus, sed quia mala consilia hominum hierarchiae Romanae adhaerentium et de opprimendis evangelicis laborantium secutus est, primo regnis et provinciis suis privatus et deinde moerore animi in eiusmodi angustias redactus fuit, quae causam morti huic, uti plerique putant, dedere.[387]) Hoc sit speculum regibus et principibus, qui se malis consiliis seduci patiuntur. Dominus Deus noster, a quo solo reges tum in bonum tum in poenam interdum populis dantur, det ei successorem in imperio, qui studeat promovere et stabilire pacem et concordiam in imperio nullo habito religionis discrimine, quo et Deo gratus et augustus imperator atque imperii dilatator esse queat. Vale, mi illustrissime princeps, et me tuae celsitudinis summe observantissimum commendatum habe.

Datae Monachograeci 22. Januarii anno 1612.

Tuae[388]) illustrissimae celsitudinis ad obsequia paratissimus

Wenceslaus B. a Budova.

Illustrissime d. comes, peto officiosissime hasce literas ad dominum Mornaeum et dominum Krynaeum[389]) datas, si sese occasio aliqua offeret (uti eae non desunt in illustri tuo Hanoviensi gymnasio); eae ut te mandante ad eos mittantur, petoque mihi ignosci, quod talia apud tantum comitem expetam. Audaculum sane me facit summa tua erga me benevolentia.

---

[385]) Viz pozn. 380.

[386]) V Saumuru — za vlády Ludvíka XIII.

[387]) Celé toto místo velice, se shoduje s počátkem ‚Diaria anonymi‘ otištěného v Dobnerových Monumentech a ‚Kratičkého poznamenání‘ (viz pozn. 186).

[388]) Odtud počínaje až do konce je psán dopis vlastnoručně Budovcem.

[389]) Patrně č. 64.

[Na rubu:]

Illustrissimo principi et domino, domino Philippo Ludovico comiti Hannovio et Rheinek, domino Minzenbergii, domino suo summa et constanti fide colendissimo.

[Jinou rukou:]

Presentatum Hanaw ⊙ 26. Januarii 1612.

Orig. v král. pruském stát. archivu v Marburce, sign. A., No. 6, fol. 33, 34.

66. V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:

Stěžuje si, že dostal teprve ke konci srpna dva listy Grynaeovy, datované 16/3 a 22/6., a neví, zda Grynaeus dostal jeho dva dopisy, které mu mezi tím poslal. Zmiňuje se o poměrech švýcarských a francouzských; o posledních se mnoho dovídá z listů Mornaye du Plessis. Chválí krále anglického pro jeho statečné hájení víry proti antitrinitářům. Vypravuje, co slyšel v Cařihradě 1578 o konci antitrinitáře Neusera. Chválí krále Matyáše, píše o příjezdu španělského vyslance Spinoly. Na konec mluví o svém stáří a smrti vnuka svého, o smrti knížete hanavského, svého přítele, a o zvláštním pohřbu císaře Rudolfa.

Praha 1612 září 15.

Reverendissime vir et loco patris observandissime!

S. D. Desiteratissimae literae tuae, quas semper amplector et exosculor, utpote quae me tum in turbine et vertigine huius mundi erudiuntur et consolantur et ad caeleste nostrum **πολίτευμα** magis magisque erigunt, nescio quonam tam iniquo fato subiectae sunt, ut tam tarde mihi reddantur. Binas enim cum ad me dederis, quarum priores cum 16 Martii et posteriores 22 Junii datae essent, utraeque sub finem Augusti demum ad me pervenere, interea et ego binas[390]) ad te dederam certiorem te faciens de rerum nostrarum statu; quae an tibi redditae sint, ignoro.

Gratias autem ago Deo una cum ecclesiis nostris, quod Deus remisso pestis apud vos contagio vobis ad revirescendum quietem et concordiam largitur et quod vestros vicinos Genevates contra tot et tam crebras hostium machinationes tam potenter tuetur. Idem et nos, uti nosti, hoc experti sumus, uti versiculus hic sonat:

Omnia si tibi sunt adversa, innitere Christo:
Ipse potest et vult ferre potenter opem.

Gaudeo et in Gallia non modo fidelium coetus divinitus augeri, sed etiam sanis consiliis, iudicii dexteritate et robore atque fortitudine animi ad propagandam Dei veritatem a Deo ordines et status regni Gallici do-

[390]) Z doby mezi 16/3 a 22 6 nezachoval se v Basileji žádný dopis Budovcův; podle toho se skutečně oba dva listy, o nichž se Budovec zmiňuje, do Basileje nedostaly.

nari et ornari; id quod tum ex Gallis, qui huc ad nos comeant, tum ex literis, quae inter me et magnum illum virum et hoeroem, dominum Plessaeum intercedunt, innotescit.

Quid autem dicam de potentissimo rege Angliae, qui solida doctrina, sana theologia, pietate, vitae integritate, zelo Dei in promovenda immota Dei veritate et refutandis adversariis, stringendo proprium stylum in illos nec parcendo suis vigiliis et laboribus aliis regiis; in hoc, inquam genere omnes tum priscos tum modernos reges christianos superavit.[391]) Ac utinam Batavi[392]) examinatis bene admonitionibus illius et iudicio de Vorstio[393]) hominem illum resipiscere nolentem e finibus suis pellant![394]) Ego ex gustu ipsius scriptorum, quae ex summa eius ambitione et cupiditate gloriolae alicuius, remota omni claritate in Christo et contemta sana et pia veritate, procedere et arianismum sapere videntur, metuo quoque, ne ad Sarmatas[395]) profugiat, maiores ibi motus facturus. Sed Deum oro pro illo revocando ad sanam mentem et nos conservandos in veritate sua, in qua vera pace et laeticia in Spiritu Sancto et spe infallibili in Christo fruimur.

Cum essem Constantinopoli anno 1578, dictum mihi fuit, theologum quendam Heydelberga pulsum ibidem vixisse, cui, si recte memini, N e i s s e r u s[396]) nomen erat. Is initio apud Sarmatas et Transsylvanos blas-

---

[391]) Narážka na velikou literární činnost Jakuba I., zejména na poli theologickém. Viz také pozn. 68.

[392]) Hollanďané.

[393]) Král anglický Jakub I. (1603—1625) byl panovník, který si zakládal na svých theologických vědomostech a na své theologické literární činnosti. Byl pedantickým theologem a při tom nesnášenlivým stejně jako George Abbot, primas anglikánské církve. Abbot dostal v srpnu 1611 dopis z Hollandska, v němž byl žádán, aby přiměl krále k nějakým krokům proti Vorstiovi. Král tak skutečně učinil a dal svým jednatelem v Haagu protestovati proti povolání Vorstiově do Leydenu. Knihy Vorstiovy, které se dostaly do Anglie, dal spáliti. V únoru 1613 vyšla v Londýně Jakubova „Declaration", v níž opakoval své žaloby proti Vorstiovi, uvedené v dřívějších dopisech k svému vyslanci v Hollandsku. Následkem toho báli se Vorstia brániti i tolerantní politikové, nechtějíce si znepřáteliti krále. Konečně nařízeno Vorstiovi, aby se bránil. V. to učinil v řeči, v níž otevřeně pravil, že otázce ubikvity člověka Krista jsou na omylu lutherané, v otázce praedistinace reformovaní, ale hájil se proti výčitce socinianismu. Stalo se usnesení, aby V. napsal do 18 měsíců spis, v němž by vyvrátil výčitky, činěné mu od krále anglického, do té doby však že nemá v Leydech přednášeti ani veřejně vystupovati (C. A. Mellby l. c., kap. V. Der Protest des englischen Königs). Viz také pozn. 377.

[394]) K tomu skutečně došlo, ale teprve r. 1619 po usnesení reformované synody v Dortrechtu (1610), která vyzvala státy, aby Vorstia z Hollandska vypověděly. Byla to synoda, která theologicky znamenala vítězství nesnášenlivého směru v kalvinství nad liberálnějšími a snášenlivějšími jeho směry.

[395]) T. j. do Polska (a na Litvu), kde, jak známo, antitrinitáři byli od některých šlechticů chráněni.

[396]) Neuser Adam, původně kalvinský theolog, který přešel později k antitrinitářství, začež byl od kurfiřta falckého uvězněn; z vězení se mu podařilo uprchnouti, načež bloudil na různých místech v Evropě, jsa všude stejně ohrožován jak

phemias Ariani propagans postea in atheismum prolapsus ad Mahometanos profugit et Turca factus est; in quo certe vivus sathan ob omnis generis scelera inhabitare visus est adeo, ut ab ipsis Turcis SAETHAN OGLI,[397]) id est filius sathanae appellatus fuerit, qui quoque vitam in horrendis ululatibus, auffugientibus ipsis Turcis ab illo, finierat. Atque haec ipsi Turci mihi referebant.[398]) O quam haec nos omnes ad ardentes preces et humiliter coram Deo incedendum excitare debent. Scripsit Vorstius contra Bellarminum, Justus Lypsius de constantia, en quo uterque delapso! [399]) Sed haec hactenus.

Nos dei beneficio et omnes nostrae ecclesiae pace et quiete fruimur. Caesarea Maiestas quoque, dominus noster clementissimus, optime valet et sua clementia, mansuetudine et rebus in omnibus moderatione atque crebra cum suis conversatione omnium animos sibi devinxit. Venit quidem huc Pragam ad Suam Caesaream Mtem per equos dispositos Belgici praefectus Spinola[400]) congratulaturus Caesari ob dignitatem Caesaream;[401] utinam non aliud sub hoc lateat![400]) Sed me hoc solatur, nobis a Deo eum imperatorem datum, qui quietem et salutem imperii et conservationem omnium absque differentia religionis sibi commendatam sit habiturus. Atque haec de publicis, nunc quod ad privata attinet.

Ego Dei beneficio, uti fert senilis aetas, quae sexagesimum primum annum iam superavit,[402]) bene valeo una cum uxore et filio Adamo, sed luctum ob ereptum filio meo filiolum[403]) et mihi nepotem experti sumus. Verum cum non ad nostram voluntatem, sed ad beneplacitum Dei nobis datus fuerit, agnoscimus Deum, qui se Deum seminis nostri sse promisit,

---

od katolíků tak od protestantů. Konečně se dostal do Sedmihrad, ale i odtamtud byl přinucen pro vlastní bezpečnost uprchnouti do Turecka, kdež přijal islam. — V Cařihradě zemřel r. 1576. (Viz o něm vypravování v denníku Gerlachově str. 34.)

[397]) K. Jireček v čl. Václav Budovec z Budova v Cařihradě (Č. Č. M. 1877, str. 433) má výraz ‚Šejtan Oglu‘; byl to název, jímž Turci asi poctívali velmi mnoho osob, u Jirečka na u. m. (vypravováno dle Gerlacha) slul tak Michael Kantakuzenos, nejvlivnější Řek v Cařihradě v l. 70tých.

[398]) Dle Gerlacha zemřel Neuser náhle při pitce. Smrt přičítaná Budovcem Neuserovi byla tradičně přičítána antitrinitářům. Viz předmluvu; viz také, co Budovec o Neuserovi vypravuje ve svém Antialkoranu (Předmluva A_{IIIC} a str. 68), ve svém Horologiu, str. 184 a v následujícím dopise.

[399]) Viz pozn. 377 a 62. — Tak v rkp.

[400]) Spinola Ambrosio (* 1571 † 1631) známý válečník ze španělského Nizozemí a později velitel vojska španělského za války 30leté; vedle cíle Budovcem uvedeného bylo jeho úkolem, jednati s Matyášem o ustanovení druhorozeného syna krále španělského Filipa III., Dona Carlosa, Matyášovým nástupcem v Německu. Viz Gindely, Dějiny českého povstání I., str. 7.

[401]) Matyáš byl zvolen za císaře 13. června 1612.

[402]) Narodil se tedy Budovec r. 1551 a ne r. 1547, jak udává Jireček, Rukověť; viz také Budovcovu zprávu o vlastním narození v připisku Eberova Historického kalendáře. Zíbrt, Č. Č. M. 1899, str. 79—80.

[403]) Syn Adama Budovce, teprve asi 4letý.

illum puerulum nobis non eripuisse, sed ad se evocasse, quo etiam in coetu parvulorum, quos d. Joannes in Apocalypsi vidit, coram throno agni cum omnibus electis Deum in aeternum celebret,[404]) ubi sicuti in sene seniles debilitates, teste Isaia, ita in pueris pueriles imperfectiones non erunt.[405]) Hinc conicio, non staturas et effigiem corporum nostrorum, in qua mortui sumus, in aliam formam commutatum iri, sed talem glorificationem habituram, qualem Paulus ad Corynthios describit,[406]) quo scilicet alii alios noscamus. Sic et Paulus, ut noscat suos Corynthios oboedientes, hos instar coronae suae coram solio Christi futuros ait.[407]) Verum nimis theologizo data occasione mortis nepotis mei, atque forsan id liberum mihi ad te, tanquam filio ad patrem, a quo semper erudiri cupio.

Doleo quoque summopere ob immaturam mortem piissimi principis Hannovii, qui, cum venisset in Boemiam evocatus a defuncto imperatore Rudolpho, invisit me quoque domi meae Monachogreczii; cum quo conferendo haec caduca cum aeternis saepe ob spem in Christo nobis repositam lachrymas cum gaudio miscuimus.[408])

Funus imperatoris defuncti usitata imperatorum solennitate non celebrabitur, sed 24 huius mensis ex capella, in qua nunc requiescit, defferetur in vicinum aliquot passuum arcis Pragensis templum, ubi reges Bohemiae et Ferdinandus atque Maximilianus imperatores requiescunt, deductio autem erit noctu; cur hoc fiat, non assequor.[409]) Plura, quae scribam, non occurrunt, et aliae occupationes discessuro mihi Praga non permittunt.

Bene et felicissime vale, mi in Christo observandissime domine pater. Pragae 15. Septembris anno 1612.

. Tui[410]) tanquam patris observantissimus

Wenceslaus B. a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendissimo et clarissimo viro, domino Joanni Jacobo Grinaeo, sacrae theologiae doctori et in inclyta academia Basiliensi professori primario et eiusdem urbis pastori fidelissimo, domino et amico suo, loco patris observantissimo.

Orig v Basileji, v univ. knih. G. I. 33, f. 139—140. Na rubu zbytek sekretu.

---

404) Zjev. sv. Jana kap. XIV., 1—5.

405) Snad Iz. kap. XXXV.

406) I. Kor. kap. XV.

407) I. Kor. IX. v. 25.

408) Srovnej, co o tomto setkání vypravuje Budovec ve svém Horologiu v ‚Praefatio ad lectorem'.

409) Císař Rudolf II. zemřel 20. ledna 1612; 6. února večer přeneseno do kaple Všech Svatých na hradě Pražském, a tam dle Skály I., 330 leželo až do 1. října, kdy přeneseno po půlnoci do chrámu svatovítského.

410) Jen toto poručení a podpis je vlastnoruční.

67. V. Budovec svému synu Adamu Budovci z Budova:

O Socinianech, jejich původu, o předních hlasatelích a o učení.

Mnichovo Hradiště 1612 listopad 1.

De genealogia Socinianorum,[411]) qua docetur, Socinianos ex speluncis et schola anabaptistarum prodeuntes successisse Ario, Mahometi, Serveto,[412]) Davidi Hollando[413]) aliisque monstrosis et blasphemis nostri seculi furiis et gigantibus, bellum aeterno Dei filio theantropo ad deturbandum eum, si fieri posset, e suo solio et officio inferentibus. Et ob id a christiano magistratu verum illum Deum essentia unum et tribus personis distinctum colente non tolerandos, sed procul uti falsos prophetas pellendos

Epistola

Wenceslai Budowecz, baronis a Budowa,

scripta ad Adamum Budowecz, filium suum.

Anno MDCXII.

2. Cor. 2. v. 11. Non ignoramus machinationes satanae.

Coloss. 2. cap. v. 4.

Videte, ne quis vos falso ratiocinando fallat **πειθανολογίᾳ**, nempe sermonis probabilitate.

---

[411]) O socinianech a antitrinitářích viz stručně Möller-Kawerau, Lehrbuch der Kirchengeschichte III., str. 425 sl., kde udána také literatura; z ní v čes. překl. Žilkově Harnack, Dějiny dogmatu, str. 346 sl. O sporech polské větve Jednoty s nimi (v době starší) viz Bidlo, Jednota bratrská v druhém vyhnanství II., str. —. Budovec nazývá všechny antitrinitáře buď sociniany nebo ariany; jeho názory opravovati, myslím, by nebylo na místě, jen na některé faktické chyby upozorňuji. Nejširší název je ovšem antitrinitáři nebo unitáři a ti se obyčejně dělí na antitrinitáře starší (Ariani), předreformační a na antitrinitáře, kteří vystoupili v době reformační a po ní. Socinianismus specielně sluje směr antitrinitářský, jehož zakladatelem byl Ital Fausto Sozzini (* 1539 v Sieně, † 1604 v Polsku v Luclavicích), který dal konečnou formu polskému antitrinitářství. Hlavní spisy F. Sozziniho jsou: De Jesu Christo servatore (1594), De statu primi hominis a potom t. zv. Rakowský katechismus (1605).

[412]) Servet Michael (* ok. 1509, † 1553) Španěl původem, dlel r. 1530 v Basileji u Oecolampadia, později v Štrasburku u Capita; r. 1531 vydal v Hagenavě tiskem, ‚De Trinitatis erroribus'. Po rozmanitých osudech dostal se konečně do Vienny, kde vydal tiskem své hlavní dílo: Christianismi restitutio (1553) t. j. obnovení křesťanství, jímž je mu zničení nauky o Trojici. R. 1553 byl v Ženevě upálen úsilím Kalvinovým.

[413]) David Joris z Delftu v Hollandsku (* 1501, † 1556) malíř na skle a spisovatel; záhy se připojil k novokřtěncům, jimž získal mnoho přívrženců svými písněmi a spisy, stal se biskupem novokřtěneckým v Delftu, později se odebral do Emden, kde jej chtěl obrátiti známý polský kalvinista Łaski; r. 1544 přišel do Basileje, kde

vers. 3. Ne quis vos depraedetur per philosophiam et inanem deceptionem.
Nemo vos seducat *ἐν ταπεινοφροσύνῃ* surgens carnis suae sensu
neque obtinens caput, quod est Christus, ex quo totum corpus eccle-
vers. 18. siae augescit Dei augmento.
In Christo enim omnes thesauri cognitionis et sapientiae abscon-
vers. 3. diti sunt.
Et ipse est ante omnia et omnia per eum consistunt et omnia per
c. 1. v. 16. 17. eum condita sunt, quae in coelis et in terra sunt visibilia et invisibilia.
c. 2. v. 9. Nam in eo habitat omnis plenitudo divinitatis *σωματικῶς*, corpo-
raliter.
Rom. 9. v. 5. Est benedictus Deus in secula.
1. Tim. 3. v. 16. Est manifestatus in carne Deus.
1. Io. 5. v. 28. Est Verus Deus et vita aeterna.
1. Cor. c. 1. v. 30. Christus factus est nobis sapientia, iustitia et redemptio.
1. Tim. 2. v. 6. Christus *λύτρον* pro nobis solvit.
Col. 2. v. 14. Ipse, deleto contra nos dogmatum chirographo et cruci adfixo, trium-
phavit de eo.
Ad. Phillip. 3. v. 2. 18. 19. Cavete canes, cavete malos operarios, qui Christum per contentionem
Th. c. 1. v. 15. 16. impure docent; quorum finis est interitus et gloria eorum cum confusione
et quorum Deus venter est.
2. Pet. 2. v. 1. Cavete pseudoprophetas venturos, qui abnegabunt Christum, qui
nos redemit.

Wenceslai Budowecz baronis a Budowa epistola ad Adamum Budowecz, filium suum, Caesareae Maiestatis pocillatorem, anno 1612.

Cum praeter omnem spem meam incidissem in libros Socinianorum, quibus haec nova Arii et Mahometis progenies, prodiens ex speluncis anabaptisticis, etiam in Polonia in scholis docens,[414]) non unum aliquem articulum, sed universum corpus doctrinae christianae tum aperte, tum per cuniculos ad evertendam arcem fidei christianae oppugnare et novum aliquod monstrosum et blasphemum commentum, ad imitationem alkorani, ad illudendum Deo et verbo eius divino fabricare nititur, exhorrui, talia et tam blasphema monstra in orbe christiano nunc reperiri, multo

žil potom pode jménem Jan z Brügge a požíval velké vážnosti až do své smrti, jsa na venek členem reformované církve, ale při tom ve stálém tajném spojení se svými antitrinitářskými přáteli. Teprve po jeho smrti (1556) bylo seznáno, k jakým věroučným názorům se hlásil; s mrtvým zaveden byl faktický process, po skončeném processu bylo jeho tělo vykopáno a veřejně (1559) spáleno. — David Joris vypsal svou nauku v četných spisech, z nichž nejdůležitější je ‚Wunderbuch‘. Popírá božství Kristovo a hlásá, že novozákonní éra je symbolem třetího dokonalejšího věku, tak jako starozákonní ‚ekonomie‘ byla obrazem novozákonní. Za messiáše tohoto třetího věku pokládal sebe — Krista-Davida. Viz článek Trechsela, autora velkého spisu o antitrinitářích, v Herzogově Realenz. f. prot. Theologie, I. vyd., sv. I., str. 309 sl.

[414]) V Polsku rozšířilo se antitrinitářství ve formě socinianismu a udrželo se tam až do poloviny 17. stol. Ze škol jeho nejproslulejší byla škola v Rakově.

vero magis a christianis tum romano-catholicis, tum evangelicis in Polonia (at utinam ne malo eius omine!) tolerari; quae certe non modo ex ea pellenda essent, sed, si fieri posset, ex ipsa rerum natura (nisi resipiscant) exstirpanda. Noluit s. Joannes ingredi balneum, in quo erat Cerinthus, Euseb.[415]) divinitatem aeterni Filii Dei blasphemans;[416]) noluit Alexander episcopus Constantinopolitanus[417]) conversationem cum Ario pati, sed tandem innotuit ei tragicus illius exitus, cum is sedens in latrina una cum excrementis effudit iecur blasphemamque suam animam. S. Paulus Hymenaeum et Alexandrum, eo quod resurrectionem iam factam esse dicebant, satanae tradidit, ut blasphemare dediscerent. At hi universum 1. Tim. 1. 20. corpus evertunt. Idem Paulus iussit cavere canes et pseudoprophetas, Phil. 3. 2. imo ipse Christus, Moyses vero ex mandato edixit eos lapidandos esse. Mat. 7. 15. Lev. 24. 14.

Quod si anathema et maranatha[418]) dicendus is est, qui non amat 1. Cor. 16. 22. Dominum Jesum, quanto vero magis, qui ei expresse maledicit et omnia eius praestita humano generi beneficia solis sophisticis syllogismis, tacite mendacii Spiritum S. arguit, cavillatur, deridet et ipsum Christum tanquam gigas aliquis ex solio eius deturbare nititur; certe Sociniani sunt Turcis longe deteriores.[419])

Etenim cum ipsum Alkoranum Constantinopoli legissem, utpote fabellis apertis repletum et quae risum non modo ratione praeditis, sed etiam pueris et stultis ipsique diabolo movere possit, non tam exhorrui, cum aperte omnem sacram Scripturam Mahometes neget, quam legens Socini[420]) blasphemias, quas ille verbo Dei fucare et venenum istud aspidis melle illinire, ipso Ario impudentius et ipso Mahomete ad decipiendos incautos christianos periculosius nititur.

Exhorrui, inquam et totus ad imas usque medullas contremui maluissemque bonas illas horas aliis melioribus rebus meditandis consumere et haec omnia missa facere. Verum quia a milite christiano in castris Christi militante id omnino requiritur, si vel in castris, vel extra castra alicubi proditio vel pericula imminent, cognitis iis, ea non tegere silentio, sed subito palam facere; ita et mihi, quamvis minimo Christi militi (sed qui me fidelem sibi duxit et gratia atque robore armavit) faciendum visum, hosce externos et internos hostes tibi ut detegerem. Suadet hoc mea Christo

---

[415]) Eusebius, Ecclesiastica historia III., 28.

[416]) Cerinthus (Kerinth) gnostik, dle jehož názorů svět nebyl stvořen od Boha, nýbrž od nižší bytosti andělského rázu; Ježíš byl přirozeně splozen, byl člověk vynikající spravedlností a moudrostí, při křtu do něho vstoupil Christus t. j. svatý duch, při utrpení opět z něho unikl. Ježíš trpěl, Christus trpěti nemůže; tento je nesmrtelný, onen vstane teprve při všeobecném z mrtvých vstání.

[417]) Alexander, biskup Cařihradský (bisk. 312—325) na koncilu nicaejském ostře vystupoval proti Ariovi.

[418]) I. Kor. 22.

[419]) Podobné mínění o nich pronáší potom Budovec v Antialkoranu a to hned v předmluvě.

[420]) O spisech Socinových viz pozn. 411.

et castris eius fides data, suadet amor erga te meus, suadet forsan et utilitas aliorum, si quando haec mea cum iis communicabis.

Pro externis itaque et internis hostibus habeo Socinianos, utpote quos indignos esse censeo, qui christiani appellentur. Atque hi uti Turcae insidias nostris castris struentes, saepe similibus armis nostris armati et habitu nostro simili induti, factis signis et vexillis nostris similibus, nos incautos interdum decipiunt, ita et hi per blasphemam suam philosophiam praedones, dum edunt libros suos, infelices foetus, ornant speciosis titulis, de salvatore Christo, de vera coram Deo iustificatione, atque ita habitu quasi et armis nostris induti sub vexillis nostris castra nostra invadere et summas blasphemias sub his speciosis titulis contra Christum et eius doctrinam evomere et aspidis venenum melle illinitum incautioribus propinare tentant; quod sane malum iam ut plurimum ex Polonia per certos emissarios hinc inde serpere coepit.[421])

Etsi autem iam nonnulli pii orthodoxique viri contra hosce impostores sensu carnis suae et philosophica per syllogismos ratiocinatione, Col. 2. imo contra propriam conscientiam turgentes et Deo Israelis ceu Goliathes ille illudentes ipsumque aeternum nostrum Davidem Christum ad pugnam et duellum provocantes, etsi, inquam, nonnulli contra haec portenta scripserint, tamen nostri Ottonis Casmanni, sanctae illius animae perbrevem tractatum[422]) prae caeteris tibi commendo eumque hic dono mitto. Scis nam omnia Casmanni scripta non modo orthodoxa esse, sed man- **Ottonis Casmanni laus.** sueta et placida et ardentibus precationibus et soliloquiis cum Deo (quibus mihi et Augustinum et multos alios superare videtur) condita, ut merito omni posteritate digna sint. Ac quia non consuevit polemicis scriptis, sed didascalicis certare, itaque etiam cum hisce impostoribus, qui duriore calamo indigent, vere in spiritu mansuetudinis agit. Is enim monstraturus hoc pestis contagium, primo brevi compendiolo veritatem Dei immotam de Christo theanthropo et eius prophetico, sacerdotali et regio munere atque unica sufficientissima eius pro peccatis nostris satisfactione, qui gratia Dei in eum credimus, exponit. Atque ita praeservativa atque antidota contra hanc pestem lectori praeparat, deinde ad singula argumenta respondet. Fecit hoc et Jacobus ad Portum Bernas[423]) et Sibrandus Lubbertus[424]) itidem modeste, quanquam dubito, an hi trasones et Goliathi superbissime omnes christianos suis blasphemiis ad certamen provocantes

---

[421]) Srov. Antialkoran (který vyšel tiskem o tři léta později), předmluvu B.

[422]) Otto Casman († 1607) byl učitelem ve Steinfurtě, potom kazatelem ve Stade. Míní se zde jeho ‚Antisocinus‘, jehož B. užil v předmluvě Antialkoranu.

[423]) Nedovedl jsem zjistiti tuto osobu.

[424]) Lubbertus Sibrandus († 1625) první profesor theologie na universitě Franeker ve Frýsku, velký odpůrce socinianů a arminianů. Proti oněm napsal: De Jesu Christo Servatore libri IV. contra Faustum Socinum (Franeker 1611), proti K. Vorstiovi vydal: Declaratio responsionis C. Vorstii (1611), a Commentarii ad non agnitos XCIX errores, Lubberto a Vorstio obiectos (1613).

digni fuerint, cum quibus post tot et tam insuperabiles blasphemiarum eorum refutationes, in spiritu mansuetudinis agi debuisset.

Quare ego tibi tum de ipsa origine horum, ex qua cloaca et latrina, ex qua satanae abysso et per quam successionem prodierint, quae illorum cum quibus communio, quibus subterraneis cuniculis ad evertendam universam religionis christianae arcem utantur et quo tendant, prolixius, te ita expetente, declarabo. Neque enim propter meas, uti scis, tum publicas, tum privatas occupationes, singula excutere licet neque etiam necessitas postulat, neque officii mei est, cum id iam alii fecerint; sed tantum, cum haec genuina Mahometis progenies sit, eam tibi rudiuscullo penicillo delineabo, siquidem post longas meas in Europa peregrinationes, etiam inter Turcas cum oratore caesareo anno 1577 pene per quadriennium Constantinopoli commoratus, in simile hominum genus, quales moderni Sociniani sunt, incidi compluresque conflictus cum eis, assistente mihi gratia aeterni ducis mei, unici redemtoris et salvatoris nostri Christi, qui me sibi fidelem esse duxit, ex immutabili eius verbo sustinui, quod sane verbum divinum, cum ex eo convincerentur, illis tandem instar Alcorani erat.[425])

Itaque te quoque de occultis horum insidiis veluti nodis Gordiis, qui uno ictu gladii verbi Dei resecandi sunt, melius quam ex aliis nonnulli informare possum. Etenim sicuti contra negantes principia disputandum non est, ita cum haec satanae organa omnem sacram Scripturam ad sua sophismata, etiam contra ipsam sanam rationem, cui aperte illudunt, detorqueant, imo eam hoc pacto et dubiam reddere et ex rerum natura sublatam esse, quantum in se est, cupiant; denique cum verum Deum, essentia unum et tribus personis distinctum, blasphement et de Christo cum Mahometanis consentiant, quod tantum homo fuerit, quod nos non redemerit, imo quod neque redemtione opus fuerit, quid quaeso, opus iam est, deliria eorum de persona Christi et per imputatam eius iustitiam peccatorum remissione stylo persequi. Perinde est atque si cum Mahometanis agatur, siquidem certe ipsis Mahometanis, uti infra dicetur, deteriores sunt, imo vitanda et e medio per pium magistratum tollenda eiusmodi pestis, ne ipsa rerum natura illa polluatur.

Etenim hic unicus hisce blasphemis scopus est, ad quem per cuniculos collimant, ut scilicet omnem sacram Scripturam, uti Mahometes, ludibrio omnibus exponant, dum etiam manifestissimis sacrae Scripturae testimoniis, si quae illis non placent, credere nolunt; hic, inquam, scopus est, ad quem tendunt, ut sacram Scripturam normam fidei esse negent, imo non esse sacram Scripturam a Deo profectam hominibus insinuent. Verum, quia idipsum eis inter christianos, negato penitus veteri et novo

[425]) O oněch rozhovorech v Cařihradě, které Budovec měl s odpadlíky od víry křesťanské, viz jeho Circulus Horologii odst. ‚Colloquia mea cum apostatis Constantinopoli', str. 173 sl.

Testamento (exemplo antecessoris horum Davidis [426]) messiam se fingentis) non succederet, sicut successit Turcis armatis humana potentia. Qui aperte reiecto verbo Dei, religionem sibi ex Judaica, christiana et omnium gentium commixtam, cum licentia carnis, politici tantum ordinis et lucrandi quosvis homines causa, conflarunt; ideo Sociniani sub specie profitendae Christi doctrinae penitus a Christo homines abducere et ad suas blasphemias et atheismum abducere sibi proposuerunt.

Sic Mahometes, ne christianos offenderet, fatetur, Christum ex Maria virgine natum et ex Spiritu S. conceptum et esse Dei virtutem fuisseque magnum prophetam, non tamen Deum, eo quod Deus socium non patitur nec passus sit nec opus eius passione fuerit, cum Deus solus nos salvet absque aliorum adiumento. Ita quoque de Christi passione ait: commentum hoc esse magnum nec Deum permisisse, tam sanctum suum prophetam Christum tam ignominiosa morte crucis adfici, sed Judaeos quendam latronem loco Christi crucifixisse, qui nunc ab imperitis christianis adoratur pro Deo et redemtore. Addunt quoque vetus Testamentum a Judaeis, novum a christianis corruptum et in Alkorano utrumque vicissim a Deo, Mahometo in quintum coelum, sed verius dicendum, in infernum rapto dictatum. Messiam vero aiunt ex semine Ismaelis, in quo omnes gentes benedicendae erant, promissum esse, atque hoc in Mahomete impletum, qui ex semine Ismaelis et legitima uxore Abrahami Agar dicta, non autem ex concubina Sara natus est et quidem ex luce quadam, quae apud Deum fuit ante mundi creationem et semper in posteris Ismaelis usque ad Mahometem luxit; quo nato ipse sol a luce Mahometis splendente obtenebratus fuit, prout iam tibi hae fabulae notae sunt. Socinus vero haec paulo subtilius evomit, dum ait in vetere Testamento nullibi a Deo promissum esse, quod messias verus Deus et verus homo sit futurus et in novo Testamento nullibi Christum appellari Deum. Cuius sane impudentissime mendacis blasphemiae ipsum satanam, per os eius loquentem, pudere posset. Nonne ex prophetis Emmanuel, Deus fortis, pater futuri saeculi, Deus iustitia nostra, cuius exitus ante secula, nonne testimonio apostolorum Deus in carne manifestatus et Deus in secula benedictus, verus Deus et vita aeterna, expresse agnoscitur, invocatur, adoratur, uti verus Deus, qui ante omnia est, per quem omnia condita sunt et subsistunt omnia? Alia innumera loca Scripturae hic allegare supersedeo. Progrediuntur ulterius isti sophistae argumentando, si Christus ob id, quod redemtor appellatur, ideo satisfecisse dicitur pro peccatis hominum, ergo et de Moyse, qui quoque redemisse Israelem ex servitute Aegyptiaca dicitur, dicendum erit, quod pro nostris peccatis satisfecerit. Denique nulla redemtione opus fuisse per Christum, cum per Adae lapsum in innocentes posteros poena derivari non potuerit, inde nec Christum innocentem pro nobis passum, sed tantum exemplum patientiae nobis de-

---

[426]) David Joris, o němž viz pozn. 413.

disse. Christum vero satisfecisse pro peccatis nostris et nos soluto pro nobis λύτρῳ a morte aeterna redemisse, id aiunt, esse blasphemum commentum. At universa Scriptura hoc adfirmat et docet; ergo s. Scripturam blasphemam illa satanae organa nominant. Ultimo aiunt, si Christus pro peccatis credentium satisfecisset, omnem vitae sanctimoniam inter christianos tolli. O sceleratissimum hypocritam sub larva paupertatis et vitae sanctimoniae, cum simulatione τῆς αὐταρκείας, bonorum communione sese prodentem! Nonne ille omnem vitae sanctimoniam tollere nititur, dum miseriam nostram, in quam post lapsum priorum parentum devenimus, graphice ubique in s. Scriptura et in primis a s. Paulo ad Rom. et Corint. descriptam negat et deridet, dum Christum liberatorem ex ea Ad Rom. c. 3. nostrum negat et legatum Dei tantum esse docet, dum primos parentes, 2. ad Corint. mortales creatos et lapsu suo posteros non fecisse obnoxios peccato nec ideo puniendos atque satis virium homini datum esse, ut absque aliena et Christi ficta satisfactione salventur? Nonne hoc est ex diametro contraria s. Scripturae, illudendo ipsi Spiritui S., a quo verbum veteris et novi Testamenti dictatum est, exstruere atque ita verbum Dei, insistendo vestigiis Mahometis, in nihilum redigere velle? Atque eo temulentiae progressi sunt, cum lucem tenebras et tenebras lucem nominare non audent, ne fortasse a pueris etiam et stultis deriderentur, cum non possit negari, quae apostoli de lapsu primorum parentum et propagatione peccati ad omne genus humanum scribunt, et de nostra per Christum theantropon redemtione iam expresse aiunt scripta apostolica et evangelium s. Joannis, depravatum esse et posse ecclesiam illis carere.

Quod autem aliquid ex illis citant, id fit tantum ad contradicendum et plus quam impudentissime cavillandum. Nam ut negent Christum pro nobis passum, causantur, Deum ipsum testari, non poenas daturum patrem pro filio et filium pro patre. Nonne hoc est illudere Spiritui Sancto, C. 53. 5. qui per Esaiam de Christo inquit: ‚Ipse portavit iniquitates nostras et eius livore sanati sumus'. Item ad Rom.: ‚Christus mortuus est pro pec- C. 4. 25. catis nostris et resurrexit propter iustificationem nostri'. Item quod ipse Christus de se inquit: ‚Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unige- Joh. 3. 16. nitum daret, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.'

Magistratum quoque politicum contemnunt, anabaptismum defendunt, vocationem et ordinem ministrorum non necessariam esse tradunt, affirmantes, quemvis in docendo administrandis sacramentis sibi ipsi et aliis inservire posse. Et tamen quidam in suo Apologetico non veretur dicere, se veram vitae sanctimoniam a Socinianis didicisse, cuius delira, quae etiam de Deo spargit, cum sint a vere magno Magnae Britanniae rege,[427]) quo in doctrina vera rex eruditior sapientiorque visus non est,

[427]) Snad tu míněn Vorstius, proti němuž král Jakub I. anglický uveřejnil nejprve pojednání francouzské a potom spis: Protestatio Antivorstiana, in qua

et ab aliis doctis viris satis refutata, eo te remitto, inter quos Georgius Ecclisemmius Scotus[428]) non ommitendus. Det ipsi Deus spiritum resipiscentiae, ne cum Hymenaeo et Alexandro ex ecclesia Dei reiectus, partem suam cum doctis hypocritis accipiat. Sed redeo ad genealogiam Socinianorum.

Michael Gittichius.

Socino successit in hisce blasphemiis nunc in Polonia Mich. Gittichius,[429]) cui manipulus quidam cum illo blasphemantium et ex angulo Sarmatico blasphemias contra Filium Dei evòmentium adhaeret, qui quoque doctrinam de satisfactione Christi blasphemam et execrandam et ad vitae sanctimoniam perniciosissimam et ad damnationem aeternam ducentem, vere diabolo ipso ex eo loquente spargere non veretur, dictitans, eos vere veram vitae sanctimoniam sequi, qui commentitiam Christi satisfactionem non credunt. Quem blasphemum Lud. Lucius brevi libello[430]) Basileae impresso refutavit. Talis vitae sanctimonia, eandem doctrinam cum Gittichio profitens, visa est in Mich. Serveto,[431]) Ariano, qui etiam diaboli ultimo divinitatem asserere non veritus est, quo saltem Christum, si fieri posset, divinitate spoliaret. Idem verbo Dei maledixit, Moysen impostorem appellavit, sacrosanctam Trinitatem tricerberum satanam (id quod pia mens audire abhorret) ausus est nominare, qui etiam Genevae crematus est. Sed audi mea memoria Adami Neuseri, praecursoris Socini, vitae sanctimoniam. Hic videns socium suum Sylvanum[432]) a Friderico III. electore Palatino ob arrianismum et commissa falsa capite plexum, confugit in Poloniam, inde in Transylvaniam, ultimo Constantinopolim, ubi amisso Christo redemtore, cum nihil consolationis in fabellis Alcorani invenisset, atheismum palam profitebatur (non enim inter Turcas nocet quidvis credere, modo ne Mahometem contemnat);

Michael Servetus. **Adam Neuserus.**

---

rex suam exponit sententiam de confoederatorum ordinum affectu et actis in causa Vorstii. Viz také poznámku 377 a 393.

[428]) Eglisham Jiří, fysik, theolog a básník († 1642) nabyl v Leydech doktorské hodnosti. Žil v přátelském poměru s králem Jakubem I. a uveřejnil proti Vorstiovi spis: ‚Hypocrisis Apologeticae orationis Vorstianae, cum secunda provocatione ad Conradum Vorstium missa auctore Geo. Eglisemmio Scot. phil. et medico Vorstium iterato atheismi, ethneismi, iudaismi, turcismi, haereseos, schismati, et ignorantiae apud illustrissimos ordines accusante‘. Delft 1612. Předmluva má datum v Haagu 1. června 1612. Snad míní Budovec tento spis.

[429]) M. Gittichius pocházel z Benátek, obrátil se nejprve k víře reformované a od ní přešel k socinianství. Zemřel r. 1645.

[430]) Lud. Lucius (* 1577, † 1642) byl professorem v Basileji. Uvedený spis má titul: Disceptatio epistolica inter se et Mich. Gittichium socinianum, num Christus pro peccatis nostris iustitiae divinae satisfecerit.

[431]) Viz pozn. 412.

[432]) Sylvanus Jan byl původně kazatelem v Ladenburku ve Falci, později byl obviněn spolu s Neuserem z antitrinitářství a ze spojení s Mohamedány, zajat a popraven r. 1572, kdežto jeho druh Neuser z vězení unikl. Sylvanovi se připisuje dílo: Wahre christliche Bekenntniss wider den drey persönlichen Abgott und zweye naturten Götzen. O Neuserovi viz pozn. 396.

hic, inquam, ex Arianismo hanc vitae sanctimoniam consecutus est, ut ex libidinibus contracto morbo et scatens vermibus, cum homines prae foetore illum accedere recusarent, maledixerit Deo et omnibus religionibus, ob quod a Turcis Saetan Ogli, id est Satanae filius nominatus est, referentibus mihi Constantinopoli paulo post obitum eius degenti ipsis Turcis, quod nullius hominum tam horrendum exitum cum furore et mugitu audierint. Atque ad talem sanctimoniam Socinus negato Christo ducit. Et hic fuit pene exitus omnium Arianorum in Oriente, referente quoque mihi Constantinopoli Patriarcha Graeco,[433]) quod abnegato Christo redemtore athei facti ad Mahometismum defecerint. Quos ego iam non iudico dignos esse refutatione, sed severa, veluti in blasphemos corruptores verbi Dei, animadversione. Certe tolerabiliores mihi videntur Mahometani, ut qui de universo verbo Dei gloriantur et tamen expresse eidem contradicunt et illud blasphemant.

Exitus Arianorum in Oriente.

Ac cum fidelibus Christi non sint ignotae machinationes diaboli, certi mihi in Domino persuadeo, hosce furiosos canes contra Filium Dei latrantes, nihil, quod s. Scriptura dictet, credere, ut qui non ex imbecillitate aliqua, uti nonnullis haereticis accidit, labuntur, sed syllogismis suis ad illudendum Deo confictis. Ubicunque ergo aliquid in Scripturis, etiam contra propriam conscientiam reperiunt, quod quadrare videtur ad suam blasphemiam, id ipsum allegant et sic contra Spiritum Sanctum, illudentes ei, peccant. Sic Julianus Apostata allegando Scripturas contra christianos persequebatur eos et auferebat illis bona, inquiens, se illis ad coelum paraturum aditus, siquidem scriptum sit: ‚Beati, cum vos persequuntur; beati pauperes, quoniam vestrum est regnum coelorum.' Sic satan tentans Christum allegando Scripturam, suadet Christo, ut se proecipitet de templo. Nonne perinde Socinus et eius discipuli argumentantur, ut relicto homine securo et contemta ad coelum ducente scala, Christo, se et suos sequaces in Gehennam praecipitent, dum argumentantur: Si verum est, Deum sese obligasse, non punitum iri filium pro patre et patrem pro filio, ergo nec posteros Adae propter eius lapsum neque Christum innocentem pro nocentibus punivit, sed Christus patiendo exemplum tantum patientiae nobis dedit. Item si verum est, Deum omnipotentem et misericordem esse, quorsum opus fuisset, ut nos Christus redimeret et pro nobis satis faceret; id nam derogaret omnipotentiae et misericordiae Dei, aiunt. Atque huius farinae sunt omnia ipsorum argumenta non obstante tota sacra Scriptura, ubique de propagato in nos peccato per lapsum Adae et redemtione nostra, per coelestem Adamum facta, qui est ipse Dominus e coelo, clarissimis verbis, ipso sole lucidioribus, loquente.

Sociniani quales? Matth. 5. 11. Matth. 4. 6. Ezech. 18. 20. Argumenta Socinianorum ridicula

Hoc modo quilibet atheus, reiecto verbo Dei, sequens ducem rationem suam argumentari posset, cur Deus nondum completis sex millibus annorum in condendo mundo et creando homine atque angelis tam sero (id quod

[433]) Jeremiáš II. O něm viz pozn. 8, Viz také str. 124—5.

spacium minus est quam nihil respectu aeternitatis) sese tum in potentia sua patefecit? Cur non solam lucem relictis tenebris creavit, cur solem sinat oriri super bonos et malos, cur blasphemantes sese, uti Socinianos, subito non punit, cur vasa irae praeparata ad interitum longa patientia teste Paulo tolerat, ad demonstrandam gloriam erga vasa misericordiae suae, quae sibi in Christo elegit? cur victum et amictum hominibus et creaturis aliaque omnia media ad eas sustentandas ordinavit? cur victimas in veteri Testamento et varias ablutiones et ceremonias instituit? cur per verbum suum ad vitam aeternam suos electos docere vult? cur ergo, inquam, haec omnia non eludit item Socinus et cur non more suo argumentatur? Siquidem omnia haec derogant omnipotentiae et misericordiae Dei, ergo non credenda, nempe mundum demum tam sero conditum et Deum absque his mediis homines servare et salvare non potuisse. Quasi vero impostores isti Sociniani hoc ignorarent, non agi hic de omnipotentia, sed de voluntate Dei et quibus mediis electos suos salvare decreverit et ordinaverit. Verum quia in illis est spiritus ille mendax et blasphemus, qui Mahometem rexit et ad atheismum duxit et seduxit, non mirum est, quod idem tam monstrosis argumentis se prodit. Ex his eorum hypothesibus infinita argumentationum portenta nasci possent, si quis absque Dei verbo ducem rationis, vel potius, uti hic apparet, expressum ac voluntarium contradicendi et maledicendi Deo studium sequi institueret.

Rom. 9. 22.

Ac cum tantopere argumentis similibus urget Christum, ne derogetur omnipotentiae et misericordiae Dei non ad nos redimendos et iustitia sua satisfaciendum pro nobis, sed ad exemplum iustitiae sectandae missum esse, cur non etiam ex eodem blasphemiae syllogismo sese ipsum iugulet et ulteriorem blasphemiam evomat, nempe neque exemplo Christi neque ipso Christo quicquam opus fuisse, cum haec omnia ad imminuendam Dei potentiam et misericordiam spectent, quasi Deus absque Christo homines salvare non potuerit?

Cuniculi Socinianorum.

Et certe hoc agit tacite hic satan per Socinum, qui reiiceret penitus Christum et verbum eius, si auderet, sed metuit, ne amisso pallio, quo utitur, verbo Dei, ad suas blasphemias tegendas, inculcare doctrinam incautioribus difficile foret. Quare haec vera et incarnata progenies satanae in nullo christianorum haereticorum ex imbecillitate errantium numero est habenda, et frustra cum talibus disputationes instituuntur, cum praesertim tam placidis ac mansuetis errorum illorum per Ottonem Casmannum et Sibrandum atque Lucium refutationibus non quiescant a rabie sua, sed ense, igne, si fieri posset, e rerum natura tollendi sunt. Certe millies Mahometanis deteriores sunt; hos enim, cum sciamus vetus et novum Testamentum in suas fabellas commutasse, facile contemnimus, illi vero gloriando, se utrique volumini s. Scripturae adhaerere, tamen ex eo suas blasphemias, uti dixi, sicut Julianus Apostata et diabolus contra Deum et nostrum redemtorem Christum evomunt. ‚Nemo enim per Spi-

Sociniani Mahometanis deteriores.

ritum S. loquens potest maledicere domino Jesu', inquit s. Paulus. Cum autem hoc blasphemum genus hominum expresse, purum hominem fuisse Christum doceat et nostram in eo redemtionem et satisfactionem asserat, esse execrabile et blasphemum contra Deum eiusque omnipotentiam et misericordiam commentum, nonne maledicunt Christo? Atque ita non modo spiritum Dei non habent, sed peccatum contra Spiritum Sanctum committunt et a satana sese agitari palam produnt. 1. Cor. 12, 3.

Ex hoc anabaptistico nido et antro, ex quo nunc prodeunt Sociniani, anno 1556 prodit monstrum illud blasphemum David Hollandus,[434]) cuius vita Basileae typis excusa est. Is collecto magno thesauro inter suos anabaptistas tandem Basileam venit simulans se religionem orthodoxam amplexurum, quod et externa hypocrisi fecit, frequentando conciones et accedendo ad communionem coenae Dominicae cum tota familia, quam numerosam habuit, exhibendo eleemosynas, visitando aegrotos; in summa externa illa ex simulatione vitae sanctimonia, quam honesta facies et prudens in rebus omnibus conversatio confirmabat, omnes superare visus est. Sed quam non unus satan transformans se in angelum lucis, sed legio aliqua daemonum in illo latitavit! Dum Moysis et prophetarum ipsiusque Christi et apostolorum incertam et inutilem doctrinam, dum se messiam promissum esse et iudicem mundi futurum clam inter suos docebat et in suo nomine omnibus in se credentibus remissionem peccatorum dari exceptis iis, qui Davidi non crederent. Hoc enim esse illud peccatum in Spiritum Sanctum, quod in aeternum non remittatur; se enim maiorem Christo esse. Homines non alligari ad ducendam unam uxorem, licitum quoque esse cum alterius uxore volente et permittente marito, augendae sobolis causa coire; haec enim credentibus in Davidem omnia sanctificari. Nidus Socinianorum.

En progeniem Mahometis eandem vitae sanctimoniam docentis, en Socinianorum, qui eiusmodi monstris successerunt, amisso Christo et verbo eius, per hypocrisin sanctimoniam! Caetera me referre taedet, quae mortuo illo et corpore ipsius demum tertio post sepulturam anno cremato, reperta sunt in libris eius tum manuscriptis tum impressis, quae cum suis anabaptisticulis, in speluncis communitatum suarum latitantibus, ad congregandam aliquam colluviem satanae communicavit, forte ad imitationem Thomae Munzeri,[435]) Joannis a Leiden, Hollandi,[436])

---

[434]) Viz pozn. 413.

[435]) Münzer Tomáš, proslulý vůdce bojovných novokřtěnců, jeden z náčelníků selského povstání z let 1523—1525, poražený r. 1525 u Frankenhausenu a popravený.

[436]) Bockhold (Beuckelszoon, Beuckelssen, také Jan z Leydenu) pocházel z Haagu, kde byl krejčím, potom stal se v Leydenu majitelem veselé hospody, hercem i skladatelem veršů; prorok novokřtěnecký Jan Matthys jej získal pro svůj směr, r. 1534 jej povolal do Münsteru jakožto jednoho ze svých apoštolů. Když Matthys v dubnu 1534 při výpadu z Münsteru zahynul, stal se Jan hlavou novokřtěnců, dal

et Kniperdolingii,[437]) regulorum anabaptisticorum, qui anno 1536 iustissimo et singulari supplicio puniti fuere. Imo nisi vita huius Davidis Basileae ab hominibus fide dignis descripta fuisset, vix his fides adhiberi posset.

Sed non miror, nam idem spiritus mendax blasphemus ex eo locutus est, qui ex Mahomete in Alkorano ad consarcinandam efficaciam deceptionis in iis, qui oblatae veritati non obtemperant, operabatur. Idem spiritus in Serveto, idem in Socinianis contra Spiritum Sanctum scienter nunc loquitur, quanquam subtilius, sed si spectas propositum eorum, dum negant Christum verum Deum et suorum fidelium redemptorem esse, quid aliud agunt, quam ut Christum, quantum in se est, penitus tollant et ex sua colluvie anabaptistica novum aliquem monstrosum messiam ad imitationem Mahometis sub ultima mundi **ἀπιστία** producant? Faxit Deus, ne aliquando Polonia ad exemplum Orientis, nunc a Mahometanis occupati, poenas det, quod talibus monstris hospitia praebeat, qui ibidem carnales homines, ducem rationem, vel potius efficaciam deceptionum sequentes, a Christo et expresse eius verbo veraque vitae sanctimonia avocent ad Mahometismum et atheismum. Quod si imperator, reges, principes severe puniunt, qui contra eos crimen laesae maiestatis committunt, quanto magis puniendi sunt, qui summam illam venerandam et tremendam Dei maiestatem, Deum essentia unum et tribus personis distinctum blasphemant, quem verum Deum omnes romano-catholici et evangelici profitemur? Itaque ab omnibus unanimi consensu haec monstra exstirpanda et e medio tollenda essent, si veri zelotae in defendenda maiestate veri Dei et redemptoris nostri Jesu Christi esse vellemus. In summa nihil aliud restat Socinianis, qui tacite ad Mahometismum ducunt, quam ut palam cum Turcis blasphemias suas coniungant et evomant, siquidem Turcarum imperator, hoc anno denuncians serenissimo regi Poloniae bellum, inter caeteras insolentissimas invictae potentiae suae gloriationes, quales nullae apud omnes ethnicorum Rabsaces (!) reperiuntur, addit, se etiam crucifixum illum Deum christianorum exturbaturum. Unde quoque certo concludo, hunc Sennacheribum, hunc Gogum et Magogum, ante illustrem Christi adventum in montibus Israelis casurum et praedam omnibus gentibus futurum.[438]) Interea, quod Deus clementer avertat, si nunc ea loca Turcae, ubi haec progenies Arianorum est, occuparent, primi essent Sociniani, qui christianos persequi iuvarent. Visum id in Oriente, uti

Adhortatio ad imperatorem, reges et principes.

se konečně prohlásiti za krále Sionského, zavedl kommunismus majetkový, mnohoženství a pod. a zahynul při pádu Münsteru r. 1536.

[437]) Bernt Knipperdollinck, tkadlec z Münsteru, stál na počátku novokřtěneckého hnutí v Münsteru v čele nižších vrstev, pomocí jich vypudil na počátku 1534 boháče a duchovní z Münsteru, načež byl zvolen za prvního purkmistra. Pod Janem Sionským byl místodržitelem i popravčím. Při pádu Münsteru by zajat a rok potom krutě popraven.

[438]) O Gogu a Magogu a Budovcově názoru na konečné obrácení Židů viz pozn. 90.

omnes historiae Graecae, quibus legendis non parum temporis Constantinopoli impendi, testantur et ipsi Graeci, patriarchae Constantinopolitano adhaerentes id ipsum veluti per manus a maioribus suis acceptum mihi referebant. Idem romano-catholici monachi Constantinopoli degentes, qui iurisdictioni Romani pontificis hodieque subiecti sunt, cum quibus de his rebus contuli, in eorum annalibus consignatum habent. An ergo christiano magistratui convenit, tales angues et viperas, veluti in sinu suo tolerare et alere et summa cum ignominia Dei et cum summo suo periculo? Sunt enim re vera prodromi ultimae illius **ἀπιστίας** a Christo et apostolis praedictae, sunt Mahometanis et omnibus aliis gentibus deteriores, quia vero Deo Israelis et verbo eius patefacto illudunt, convitiis et blasphemiis per sua sophistica argumenta, D e u m et verbum eius petunt, lacessunt, proscindunt.

Qualia sophismata cum ipsis pene pueris nota sint, quod ad illudendum Dei verbo conficta sunt, quibus neque satan in Alcorano utitur, cum palpabilia mendacia contra verbum Dei excogitata ad stabiliendum atheismum eructet colluvies ista, proinde se manifestum hostem sacrae Scripturae esse demonstrant, negando vetus et novum Testamentum esse sacram Scripturam a Deo profectam. Equidem haec diaboli organa subtilius ista per sua sophismata agunt, sic tamen, ut se satan satanam et eos satanae organa esse, nolit, velit, ex illorum sophismatis fateatur. Quare tum a romano-catholicis, tum ab evangelicis in talia tam horrenda et nullis seculis visa monstra severe animadvertendum, praecipue in duces et seductores huius sectae; qui omnes procul ad ultimos Indos vel anthropophagos relegandi et ni obedire velint, eadem poena, qua blasphemus Servetus et alii eius asseclae affecti fuerunt, afficiendi sunt.

Caeterum prodit quidam liber, auctore Martino Bellio, qui licet ex magnorum virorum scriptis quaedam praeclara excerpit, an et quomodo sint puniendi haeretici,[439]) et quae ego veluti pia et cum verbo Dei consentientia agnosco, sed ita quatenus ad solos illos christianos, qui verum illum Deum essentia unum et tribus personis distinctum, P a t r e m, F i l i u m, e t S p i r i t u m S., in cuius nomen baptizati sumus, quem in Symbolo apostolico profitentur, haec sese tantum extendunt, non autem ad Arianos aut Socinianos, qui in ecclesiis Christianis D e u m illum verum, quem colimus et adoramus, blasphemant. Ac quia in bono viro, studenti erigere inter omnes christianos, imo omnes alias religiones concordiam minus dextre a nonnullis quaedam intelligi possent, itaque breviter a me examinanda **Martinus Bellius.**

---

[439]) Martinus Bellius byl pseudonym proslulého učence a také jednoho z předních hlasatelů náboženské tolerance, Šebastiana Castelliona (* 1515, † 1563), který záhy se rozešel s Kalvinem pro jeho náboženskou nesnášenlivost a patřil k těm nečetným reformovaným theologům, kteří ostře odsoudili upálení Servetovo. Traktát, o němž Budovec mluví, má titul: ‚De non puniendis hereticis'. V něm plaiduje Castellio pro toleranci skoro moderní a liší se tím ovšem nad míru od Budovce. To ukazuje také další polemika Budovcova.

et declaranda sunt. Scribit, multos disputare non de via, qua ad Christum itur, sed de Christi statu et officio, de Trinitate, de libero arbitrio, de praedestinatione, de Deo, de angelis, de statu animarum post hanc vitam, quae ignoranti neque noceant, neque scienti prosint. Hactenus Bellius. Quod si de curiosis extra verbum Dei articulis et quaestionibus hoc sentit, recte agit, sed si de rebus cognitu homini christiano necessariis (ut non puto) diceret, olerent ista Arianismum, ut qui adsertionem ex verbo Dei de sacrosancta Trinitate et de persona Christi atque officio eius magis fugiunt, quam noctuae lucem. Item fol. 23. inquit Bellius: „Fuit olim in omnibus fere gentibus opinio, multos esse deos. Hunc errorem sustulit adventu suo Christus, ut iam neque Turcae, neque aliae nationes dubitent. quin sit unus Deus, atque in hoc consentiunt omnes cum christianis. Si quis Deum negat, is impius et atheus est et omnium iudicio merito abominandus. Hoc enim habent Turcae, quod credunt in unum Deum, de quo Moyses scripsit, in quo et cum Iudaeis et cum christianis conveniunt sine controversia; huc usque communis est harum trium nationum fides. Nam Christo multum tribuunt et Turcae, in quo Iudaeos superant, et hoc, quod Christo tribuunt, habent commune cum christianis. At christiani in hoc omnes alios excedunt, quod credunt Iesum Christum esse Dei filium et mundi dominum atque iudicem, atque hoc est omnium christianorum commune. Sed quemadmodum de Christo in summa dissentiunt a christianis Turcae et ab utrisque Iudaei et alii alios damnant ac pro haereticis habent et persequuntur longe deterius quam Turcae christianos, ne damnemus alii alios, sed si doctiores sumus, simus etiam meliores et misericordiores.“ Hactenus Bellius. Pro hac communi et externa religionis christianae sola et sufficienti larva, sub qua blasphemiae erga Deum latent, imo aperte patent, citat exemplum Josephus Acosta[440]) de quodam Americano pseudoapostolo, cuius supra memini, et eum quoque ait docuisse, sufficere ad salutem cognominari saltem christianum et ritus externos a christianis praescriptos observare et ita in unione erecta permanere. Caeterum docet homines de sacrosancta Trinitate et de salvatore Christo instituere, sicut difficile plebeis et praecipue Indis foret tradere, ita non necessarium esse, sed sufficere eos scire, Deum esse, qui bonis bene, malis male facit atque haec sibi per revelationem a s. Paulo revelata esse, pseudoapostolus dicebat. Quem cacodaemonem Josephus Acosta nominans, pulcherrime refutat, docens extra Christum, mundi servatorem, verum Deum et hominem nullam esse salutem. Sed redeo ad Bellium. Is sua illa non dubito, quin bono animo scripserit, sed quae ego non assequor, Turcas et alias nationes in

---

[440]) Budovec ve svém Circulu Horologii rozebírá ve zvláštní kapitole nadepsané: ‚Josephi Acosta iesuitae, viri docti, iudicium de procuranda infidelium salute‘ (str. 207—217) spis tohoto v Americe působivšího jezuity, jenž má titul: ‚De natura Novi Orbis et de promulgatione evangelii apud barbaros et de procuranda Indorum salute‘. Spis vyšel dle udání Budovcových r. 1596 v Kolíně nad Rýnem. O něm patrně i zde jedná.

uno Deo cum christianis consentire et eum tantum atheum esse, qui Deum negat; siquidem expresse Paulus ad Ephesos ait, eos, qui ante Christi cognitionem essent, atheos fuisse. Item Turcae non credunt in unum Deum, de quo Moyses scripsit, siquidem omnia Moysis scripta blasphemiis inverterunt. Item quod ait Bellius, Turcas Christo multum tribuere et in hoc Iudaeos superare et hoc habere commune cum christianis, ego non video, in quibus Iudaeos superent et quid commune cum christianis habeant. Etenim Iudaei promissiones et praedictiones in Moyse et prophetis de Christo factas, licet eas non intelligant, velamine Moysis adhuc in cordibus eorum durante, tamen non corruperunt promissiones illas de Christo, uti Mahomet, qui ait, promissionem illam Dei in benedicendis omnibus gentibus in Ismaele impletam. Ergo superiores sunt in sua religione Iudaei et chariores esse nobis debent, quod impleta plenitudine gentium vocabuntur ad Christi agnitionem.[441]) Turcae vero, qui vetus et novum Testamentum impudentissimis fabulis irrident, absit, ut quicquam commune cum christianis habeant, nisi christianos intelligere velimus Arianos et Socinianos, qui sunt vera Turcarum soboles. Turcae enim aiunt ideo Christum non esse verum Deum, quia Deus socium non patitur; Turcae aiunt Christum non passum esse, multo minus satisfecisse pro peccatis hominum, quia derogaret hoc maiestati, omnipotentiae et misericordiae Dei, acsi Deus absque Christo omnes credentes in unum tantum Deum salvare non posset. Hoc idem Sociniani per sua diabolica sophismata Christo et verbo Dei illudentes docent. Quare Machometanos et tales pseudochristianos, qui in nullum numerum christianorum ponendi sunt, habere communionem in fide nobiscum, quia aliud esset dicere, quam illorum se blasphemiarum participem facere? Quae enim communio fideli cum infideli et Christo cum Belial, inquit Paulus? Item quod ait concludendo Bellius fol 24, ne damnent Iudaei aut Turcae christianos rursumque ne condemnent christiani Turcas aut Iudaeos, sed potius doceant et pietate alliciant, hoc quoque non assequor esse prohibitum cum Christo aperte et audacter illud asseverare, quod discipulis suis, sacro baptismate fideles ecclesiae inserturis in nomine sacrosanctae Trinitatis dixit et edixit: ,qui non crediderit, iam condemnatus est.' Atque si Turcae et increduli et horum progenies absque laesione conscientiae condemnari non possent, nec mihi forsan licuit tam graviter in ipsorum blasphemias invehi. At non modo licuit, sed officii est omnium fidelium Christi, maiestatem eius contra eiusmodi blasphema monstra Turcarum et Socinianorum defendere et eos pro atheis, imo pro convictis criminis laesae maiestatis divinae tenere, siquidem inter errantes ex imbecillitate haereticos et aperte Deo per fabulas et sophismata illudentes et eum blasphemantes magna est differentia. Tenendum quoque discrimen inter eos, qui fidem christianam aut nunquam susceperunt,

Ephes 2. 2.

2. Cor. 6. 15.

Marcus 16. 16.

[441]) Viz pozn. 90.

aut susceptam uti Mahometani repudiarunt, cum quibus fateor politicam in conversando, si fieri posset ad eos Christo lucrandos, conversationem instituendam; id quod et ego Constantinopoli feci et dixerim sine gloriolae ostentatione unum natum Turcam Christo, gratia eius adspirante, lucratus sum. Ac quomodo subiectae gentes et Christo et evangelio eius incre dulae a magistratu sint tractandae et ad fidem non cogendae, de eo certo praeclare, erudite et pie Josephus Acosta disserit. Sed aliud est cum iis, qui se christianos esse et in nostris castris nobiscum pro Christi gloria et evangelio eius contra hostes pugnare dicunt, cum tamen clandestinam conspirationem cum hostibus ad nos opprimendos inierint. Sic exempli gratia non habentur pro infidelibus imperatori, regi aut alicui principi subditi eius, qui non intelligentes dextre omnia iura et statuta eius de nonnullis inter se contendunt, uti et causidicis moris est. Verum si quis in imperatorem et magistratum suum dira evomere, eum sua maiestate, honore et auctoritate privare et supposititias leges sub titulo imperatoris aliis ad observandum obtrudere conaretur, an non hic non modo pro infideli habendus, sed iusto supplicio puniendus? Et an non etiam ii subditi puniendi essent, qui dum in numero fidelium esse volunt, tamen pro tuenda principis sui maiestate, authoritate et legibus ipsius atque privilegiis sibi datis, ad pellendos procul, imo funditus eradicandos eiusmodi impostores, vitam et fortunas suas in periculum ponere nolint? Forsan Bellius ita quoque mecum sentit. Pro conclusione ait Bellius: ‚nec non christiani alii alios condemnemus, sed inter nos toleremus et alii alios ex verbo Dei doceamus'. Faxit hoc Deus pro sua immensa misericordia, ut nos christiani, qui in sacrosancta Trinitate, in unico et vero Deo colendo, Dei gratia constanter consentimus, alii quoque aliorum imperfectiones toleremus, utque contenti reges et principes et episcopi sua quilibet iurisdictione placide ex verbo Dei alios doceant. Contra vero talia Socinianorum monstra omnes reges et principes et respublicae unanimi consensu conspirare deberent ad occludendum illis blasphemum eorum os et eos procul ex orbe christiano pellendos, non obstante firmissimo illo axiomate, ad fidem nullum cogendum. Aequum enim est, depelli ab ovili Christi tales lupos, qui nisi discedere velint ex ovili, merito baculo civilis magistratus feriendi sunt, ne tali lupi alios Orientis lupos nempe Mahometanos, cum quibus in blasphemando Christo et officio eius consentiunt, huc ad nos attrahant et nos alios christianos opprimant. Talis concordia si erigi inter christianos posset, o quanti progressus, divina favente gratia, fierent ad diligendos nos mutuo et non modo ad resistendum Turcis, sed ad propagandos longe lateque fines christianos et pellendos ex Occidente atque Oriente Turcas. Quod ut faciat is, qui solus potens est, verus ille Deus noster Pater, Filius et Spiritus Sanctus, assidue ab omnibus fidelibus suis exorandus est. Bene vale. Datae Monachograecii cis Iseram 1. Novembris anno M. DC. XII.

Otištěno ve spise V. Budovce z Budova „Circulus Horologii Lunaris et Solaris", Hanoviae 1616, str. 229—241.

68. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Děkuje za dopis a naříká na ty protestanty, kteří kazí mír mezi evangelíky. Také jej kalí „obludy" antitrinitářské, jež se mu zdají býti předzvěstí poslední nevěry světa. Píše krátce, poněvadž ho došla zpráva, že mu doma vznikl požár, založený od nepřátel jeho náboženství. Císař odjel dne 11. k sněmu do Uher, tři dni před tím přijal vyslance moskevského a perského; Budovec byl oběma audiencím přítomen.

Praha 1612 listop. 17.

S. D. Charissime in Christo pater!

Licet tardius redditae, attamen gratissimae mihi fuerunt tuae literae. Atqui ita sane est, uti scribis, per Philipenses illos impuros et contentiosos precones, quorum Deus venter est,[442]) omnia et apud nos et alibi turbari.[443]) Verum, quia hic militandum et in caelis corona expectanda, itaque alacriori animo in conflictu illo versamur, servata quantum fieri potest, absque lesione veritatis Dei et nostrae in Christo libertatis praesertim contra seductos et nobis inimicos fratres sancta moderatione. Vos oppugnate monstra illa horrendarum blasphemiarum Socini et Vorstii,[444]) quorum ille meritum Christi atque ita ipsum Christum et veritatem sacrae Scripturae in nihilum redigere, alter Deum suis philosophicis dialogismis et thesibus metiri et alium entem supra Deum fingere nititur, ita, ut hi duo videantur mihi esse prodromi subsecuturae illius ultimae suis temporibus apistiae.

Ach, quantum Dei donum est hortante sancto Paulo adherere sanae doctrinae et fugere falso nominatam illam scientiam hominum mente corruptorum, qui semper discendo nunquam ad cognitionem veritatis perveniunt, sed potius fidis et veris Dei doctoribus tanquam Joannes et Jambres[445]) resistunt. Atque de his hactenus. Cogor enim abbreviare, utpote currum conscessurus et Praga domum profecturus. Allatus enim mihi est nuncius per homines conductos, mihi tamen et meis ignotos, praecipuum meum praedium una cum frumento et iumentis noctu conflagrasse; idem factum anno elapso in alio praedio, idem tentatum Monachogreczii, in oppido meo, posito ibidem igne et uno horreo exusto, igne tamen singulari Dei providentia sopito. Quae procul dubio ab invidis hominibus non tam mihi, quam Christi veritati[446]) infensis proveniunt; quos detegere potens est. Interea Christo meo duce, in quo omnia possum, nihil turbor in

---

[442]) Epišt. sv. Pavla k Filip., kap. III., v. 19.

[443]) Nesnášenlivými Filipenskými míněni v Německu orthodoxní lutheráné, kteří odmítali shodu s reformovanými, v Čechách jejich přátelé, kteří nepřáli sjednocení s Bratřími.

[444]) Viz poznámku 377 a 411.

[445]) Jannes a Jambres (2. Ti. 3, 8) byli odpůrci Mojžíšovi, kteří proti jeho divům stavěli svá kouzla, ale nedobře pochodili.

[446]) Podle toho byla příčinou požáru zášť náboženská. Případ sám je přirozeně velice zajímavý, zatím o něm nedovedu nic zevrubnějšího říci.

animo meo, ut qui cogitem, et haec calcaria Dei esse ad eo ardentius quaerendum caeleste politeuma aeternum, ob quod non modo terrestria bona amittere, sed ipsam vitam mortalem, paratos nos esse debet.

Imperator heri Praga exiens iter suum Viennam versus et inde ad comitia Ungarica direxit, cum triduo ante legatum Persicum et nuncium Moscovitum audisset, quorum ille petiit amicitiam cum priore imperatore initam renovari et confirmari et communibus viribus Turcis bellum inferri, alter vero, ut caesar interposita sua authoritate cruenta illa bella a rege Polonorum absque omni causa a Moscis data componeret.[447]) Ad quae utriusque postulata me presente datum est benignum a caesare responsum, prout scilicet tunc decebat. Plura nunc scribere festinatio mea impedit. Vale in Christo, mi aeternum observandissime pater. Datae Pragae 17. Novembris anno 1612.

Tui observantissimus

Wenceslaus B. a Budowa.

Orig. vlastnoruční v univ. knih. v Basileji G. II_1, f. 256*ab*. Adressa schází

69. *Vác. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Zmínka o tom, jak nyní často se ztrácejí cestou listy Grynaeovy. Církve bratrské požívají míru. Císař se odebere k říšskému sněmu do Řezna. Zmínka o poměrech v Uhrách a ve Francii. Ostré invektivy proti antitrinitářům; jejich vystoupení jest předzvěstí poslední nevěry světa. Těší se, že mladí páni z Hodějova dlí již v Basileji u Grynaea. Jejich matka vstoupila ve sňatek s Jiřím z Talmberka; syn Budovcův, obdržev dva listy od císaře, chystá se s císařem jíti k sněmu řezenskému. Budovec sám trpí nemocí uší. Nábožné rozjímání o záhrobním životě.

Praha 1613 květen 7.

Doctissime et reverende vir et loco patris charissime!

S. D. Literae utriusque nostrum iniquum quoddam experiuntur fatum. Etenim binae tuae sunt mihi simul redditae, quarum priores 16. Novembris anni superioris 1612 et posteriores 25. Januarii huius anni datae fuere, utraeque sane, uti omnes semper aliae, plenae summarum consolationum et mutui nostri gaudii ob spem vivam in Christo theanthropo, spe illa nostra, reconditam, non obstante, quod sathan iterum per organa tum politica tum ecclesiastica non desinat eis, qui Christo militarunt militantque, novas struere insidias. Verum cum hic militandum et

---

[447]) Zikmund III. Vasovec (1587—1632) vedl od r. 1610 tuto válku, která souvisela se zmatky, nastalými v Rusku po vymření Rurikovců. — O této legaci perské a moskevské viz také zprávu u Skály I., 338, mezi ní a zprávou Budovcovou tu veliká shoda jako i jinde při podobných zprávách. Obojí ukazuje na společný pramen, nějaké současné noviny (přítomnost Budovcova u audiencí oněch není, myslím, tomuto tvrzení na závadu).

corona in coelis expectanda, standum nobis est in acie et militandum confligendumque fortiter in Domino, siquidem etiam sauciati, vulnerati, imo et interfecti, attamen semper plus quam victores in Christo evadimus.

Experti sumus idipsum annis elapsis, Deum praeter omnem spem hominum praepotens robur suum in nostra imbecillitate exercuisse adeo, ut nunc ecclesiae nostrae (quicquid tandem adversarii moliantur) pace et quiete sub pacifico et moderatissimo imperatore utantur, quem Deus diu conservet et ad instantia imperii comitia[448]) per moderatos et pacis publicae amantes consiliarios salutaribus consiliis regat. Adsit et electoribus et principibus imperii spiritu sancto suo, ne sese disiungi patiantur et ne scilicet de terrestribus rigide nimis certando cum iisdem et coelestia amittant. Notae enim sunt usitatissimae adversariorum artes; ut quos Marte vincere non possunt, eos subinde nova excogitata arte mutuis dissidiis evertere et conterere tentent. Transsylvaniae motus in Hungaria non videntur in bellum degenerari. Galliae statum quoque nunc Dei beneficio tranquillum esse, ex literis magni illius herois domini nostri Mornai [449]) cognovi.

Te in ista tua veneranda senecta eo adhuc robore frui, ut concionando et praelegendo ecclesiae et reipublicae inservire queas, summopere gaudeo. Atque hoc consequuntur fideles Christi doctores et pastores etiam in senectute sua, quod Esaias inquit: „iuvenes defatigantur, sed senes novum in Domino robur acquirunt.“[450]) Tremulam quidem tuam exosculor manum, de caligine oculorum audio; sed quod robur tuum, quae lux, qui paternus amor in erudiendis et consolandis aliis ad communionem scilicet sanctorum hic colendam et erigendos ad spem beatae istius immortalitatis, quam promisit Deus ille mentiri nescius ante tempora secularia et exhibebit sub illustri adventu magni illius Dei et servatoris nostri JESU CHRISTI, qui semetipsum dedit pro nobis. Verum cuius nunc et divinitatem et redemtionem in eo nostram et immotas eius coeloque firmiores promissiones de salvandis electis impurissimi nebulones Sociniani non verentur ore blasphemo conspurcare; quod sane venenum Vorstius[451]) quoque spargere non desinit adeo, ut gigas ille effrons et effrenis evomens in filium Dei, Deum illum Israelis, blasphemias, dignus esset, cuius frons lapide, nempe censura ecclesiae peteretur, quo omnibus constaret excommunicatum hunc impostorem, donec resipiscat, a communione fidelium Christi. Etenim hoc unicum agere videtur, ut in dubium vocatis omnibus orthodoxorum scriptis tandem forsan et verbum Dei in dubium vocet ad promovendos suos Socinianos, quos ego re vera puto esse prodromos ultimae illius venturae apistiae.[452]) Atque haud scio, an inter

---

[448]) Tento říšský sněm, který se sešel v Řezně, byl rozpuštěn 22. října.
[449]) Mornay du Plessis, o něm viz pozn. 360.
[450]) Izaiáš, kap. XL. v 30. a 31. Viz pozn. 126.
[451]) Viz pozn. 377.
[452]) Viz pozn. 90.

haereticos eos, qui ex imbecillitate et ignorantia errant, sint connumerandi, quin imo dixerim, non modo ab universa ecclesia orthodoxa in nomine domini nostri Jesu Christi congregata tales sathanae tradendos, sed etiam a magistratu politico in eos animadvertendum tanquam in falsos prophetas, qui blasphemant verum illum Israelis Deum essentia unum et tribus personis distinctum. Adde, quod ne unus quidem articulus fidei sit, quem non isti nebulones non tam inscitia et ignorantia quam summo erga orthodoxos, imo erga ipsum Deum, odio depravent. Hiccine ergo ferendi, qui desperatae malitiae sunt, imo Turcas potius, cum quibus Constantinopoli quadriennium vixi, tolerabiliores esse dixerim, qui expresse verbo Dei neglecto novas fabellas sibi conscripsere, quam Socinianos, qui sub pallio verbi Christi penitus a Christo homines ad suas blasphemias abducunt. Video te ingemiscere super his et totam orthodoxam ecclesiam, legi et iam quorundam doctorum virorum scripta refutantia istas blasphemias, legi posthumum libellum sanctae illius animae Othonis Casmani, cui titulus est Antisocinus,[453]) qui vere in spiritu mansuetudinis hosce nebulones mira brevitate summa cum legentium consolatione refutat. Verum adiungendus est zelus Pauli verus et Eliae, quo cum magno illo Magnae Britanniae rege[454]) universa ecclesia orthodoxa coniungat suum zelum et feriat anathemate horum scripta et antitheses falso nominatae scientiae illosque nebulones e consortio fidelium ad Sarmatas vel Transsylvanos vel Transmarinos, imo ad ultimos Indos vel ad ipsa Tartara potius releget, ne non modo ecclesia Christi, sed etiam ne rerum natura iis coninquinetur. Et haec hactenus.

Juniores barones ab Hod[i]eiowa Basileam[455]) venisse tuoque conspectu frui, unice gaudeo; det illis Deus pro sua divina gratia, ut ex verbo Dei et bene docti et bene morati ad nos revertantur. Domina mater horum 5 huius mensis nupsit supremo regni iudici, baroni Georgio a Talemberg;[456]) prosperet hoc Deus coniugium, ut sit cum bono eius et liberorum. Filius

---

[453]) Viz pozn. 422. O Casmanovi viz také Chlumecký Karl von Zierotin und seine Zeit, str. 259 sl.; dopisoval si hojně s K. z Žerotína. (Viz Dopisy K. st. z Žerotína z let 1591—1610, Archiv český XXVII.). Casmanova Antisocinu Budovec vydatně užil v jedné části své předmluvy k Antialkoranu. Viz mou práci: ‚Prameny a vznik Budovcova Antialkoranu'. Gollův Sborník, str. 294 sl.

[454]) O zakročení tohoto panovníka (Jakuba I.) proti Vorstiovi viz pozn. 393.

[455]) Na rok 1613 nejsou v matrice basilejské university zapsáni žádní členové tohoto rodu

[456]) Dorota Hrzánka z Harasova měla za prvního manžela Přecha z Hodějova († 1610), s nímž měla 2 dcery a 5 synů; jedna z dcer, Markéta, stala se manželkou Adama Budovce, syna našeho Václava (viz č. 48); synové sluli: Bernart, Jan Jiří, Přech, Bohuslav a Adam. Podruhé se provdala r. 1613 za Jiřího z Talmberka, ale již 22. list. 1613 zemřela. Viz J. Jireček, Jan Hodějovský z Hodějova, jeho rod, působení a latinští básníci tovaryšstva jeho (Poj. král. čes. sp. nauk. Řada VI., díl IV., 1884). str. 15 a 19.

meus[457]) acceptis iam binis ab imperatore literis adornat iter ad comitia Ratisbonensia, verum uxor eius,[458]) quae partui vicina est, iter istud impedire nititur.

Ego ob assiduos in sinistra auri tinnitus et murmur quoddam coactus sum consilio medicorum in sinistro brachio fontanellum, ut nominant, ad educendos inde noxios humores mihi dare preparari. Sic exterior ille homo in nostra senecta de die in diem corrumpitur, ut interior ille ex hoc terrestri tabernaculo eo ardentius ad caelestia tabernacula suspiret, ubi, mi in Christo clarissime pater, mi vir Dei de universa ecclesia Christi bene merite, sive ego te, sive tu me praecedes, revocabimus nobis et nostras literas in memoriam, quas inter nos facie sibi ignoti commutavimus, cum erimus epistola in Christo et facie ad faciem servatorem nostrum theantropon in vero eius corpore glorificato nos quoque cum omnibus eius fidelibus in vera carne nostra videbimus; ubi tibi non amplius caligo oculorum, non tremula manus neque mihi aurium tinnitus erit, sed dicemus: ‚vetera praeteriere, ecce nova omnia'![459])

Dominus noster Jesus Christus confirmet hoc, quod in nobis operatus est, et ducat atque eo deducat, ut, ubi ille est, et nos quoque simus et ubi nos nemo rapiet e manibus suis. Vale iterum atque iterum, mi in Christo venerande et carissime pater. Pragae 7. Mai anno 1613.

Tui observandissimus[460])

Wenceslaus Budowecz, baro a Budowa,
Caes. Mtis a consiliis.

[Na rubu:]

Clarissimo et doctissimo atque reverendo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori, professori et pastori ecclesiae [Bas]ilensis fidelissimo, domino [a]mico loco patris charissimo et observandissimo

Basileam.

[Grynaeem připsáno:]

28. Maii accepi.

Orig. v Basileji, v univ. knihovně G. II_1 f. 258*a*—259*b*. Sekret Budovcův dobře zachován.

---

457) Adam.

458) Markéta roz. z Hodějova. Viz č. 48.

459) II. Ep. Pavla ke Kor. kap. V., v. 17.

460) Jen následující části, podpis a adressa jsou psány vlastnoručně Budovcem.

70. *Vác. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Úvaha o stáří obou, Grynaea i Budovce. O moru. Syn Budovcův Adam se těžce roznemohl, když se chystal jíti s císařem k sněmu do Řezna, a jen jako divem se pozdravil. Na říš. sněmu v Řezně nevykonáno skoro nic. V Čechách zuří mor. Církve bratrské požívají pokoje, ač někteří nepokojní lidé nepřestávají rušiti svornost mezi evangelíky.

Klášterec nad Jizerou 1613 listop. 14.

Reverendissime et doctissime vir et mihi loco patris observandissime! Cum res sit plena solliciti timoris amor ingravescente utriusque nostrum senili aetate, quae tum morbis magis obnoxia tum propinquior suae analysi est, adde, quod pestis contagium pene per praecipua Europae loca hinc inde grassetur: intermittere non potui nec debui, quin te hisce meis literis salutarem et de tuo statu cognoscerem.

Quod ad privata mea attinet, scito, Adamum, filium meum, cum adornasset iter cum imperatore ratione officii sui ad comitia Ratisponensia, incidisse in gravissimam pene lethalem febrem duplicem tertianam, a qua per 14 septimanas in lecto detentus desperantibus medicis de illius salute sola divina ope convaluit. Verum filiolus eius alter, nepos meus, morte sua, quae nobis videbatur immatura, nos secundum carnem contristavit, sed cum Deo omnia matura sint nihilque Deus immature agat, sed quae magis diligit, ea quoque maturius ad se recipit, itaque eius divinae et paternae dispositioni et voluntati acquiescendum est; is potens est alios nepotes mihi ad militandum in ecclesia sua dare.

De comitiis imperialibus scis, quod pauca conclusa sint et ea adhuc in occulto latere; diem tamen protestantibus principibus ad medendum ipsorum gravaminibus ab imperatore Augustae Vindeliciorum circa 24 Mai indictum esse, nonnuli dictitant.[461]) Apud nos hic in Bohemia pestis undiquaque grassatur et ego secedens Monachograecio in vicinam meam arcem Monasteriensem undiquaque lue ista contagiosa cinctus sum. Statui tamen meditando tuum tractatum Basileae editum, ‚An fuga tempore pestis sit instituenda',[462]) hic, ubi nunc sum, consistere et divinae providentiae protectionique me meosque humilibus precibus Deo commendare, ut agat nobiscum, quod cum salute nostra sit futurum; sive ad spectanda hic eius opera et ad militandum ei adhuc in hac militanti ecclesia et inserviendum consilio eius, sive ad maiora Dei opera in triumphanti ecclesia contemplanda, a quo termino finiendae vitae huius mortalis uterque nostrum non longe absumus, aspirantes et suspirantes **βραβήμενοι** ad **πολιτεῦμα** nostrum caeleste, cum uterque certissimus, cui credidimus, nempe Christo **θεανθρώπῳ**, qui est via, veritas, vita et resurrectio;

[461]) Skutečně se sněm tento rozešel 22. října 1613, když většina katolická, sesílená se strany protestanské knížaty saskými a lantkrabětem Hessensko-Darmstadtským, povolila — za protestu strany falcké — císaři peněžitou pomoc proti Turkům. Zároveň byl sněm odročen na 1. květen 1614.

[462]) Traktát ten se mi do rukou nedostal.

cum quo nunc vita nostra abscondita est,[463]) sed cum illi tanquam capiti nostro coniungemur, videbimus et illum et nos quoque membra eius agnoscemus, quos alias per distantia loca nunquam conspicere datum est, sed modo per literas.

Quod ad statum publicum attinet et imprimis ecclesiae, fruimur equidem Dei beneficio pace et libertate ad serviendum Deo, licet inquieta quaedam ingenia non desinant more suo consueto et insanabili, veluti per cuniculos, arcem concordiae nostrae aggredi, oppugnare et penitus evertere.[464]) Sed aderit nobis Deus ad continuandum opus coeptum suum, quod sola praepotens dextera eius inchoavit et fundavit ad gloriam nominis sui divini et ad confundendos omnes eos, qui contra firmos et peracutos veritatis divinae stimulos frustra et quidem suo cum malo calcitrare, imo etiam contra propriam conscientiam, quae aliquando evigilabit, nituntur. Hisce te nosque omnes paternae et fidelissimae protectioni Dei, in quo vivimus, movemur et sumus et cui nascimur,[465]) commendo. Datae Monasterii cis Iseram 14. Novembris anno 1613.

Tui veluti patris observantissimus[466])

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendissimo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori et in inclyta academia Basiliensi primario professori et eiusdem ecclesiae pastori fidelissimo, domino amico loco patris observandissimo

Basileam.

[Jiným písmem:]
bostgeldt 2 batzen.

Orig. v Basileji, v univ. knih. G. II_1 f. 261*a-d*. Sekret Budovcův zachován.

---

463) Koloss. III. v. 3.

464) Jaké útoky proti Jednotě Budovec má na mysli, nedovedu určitě stanoviti. R. 1613 vrtkavý J. O. Šlik v psaní k rektoru university Pražské, patrně pro širší veřejnost určeném, ostře mluvil o vrátkých základech, na nichž spočívá sjednocení obou stran náboženských. Citát z něho v publikaci J. Müllera: Spisy J. A. Komenského č. 3, str. 14 (v části: S. Martinia z Dražova Třicet pět důvodův, pro které všickni evang. Čechové za jedno býti povinni jsou. — Nákl. Čes. akad. 1898). Téhož roku vyšel na Jednotu tiskem útok se strany katolické, proti němuž Bratří r. 1614 vydali spis: ‚Pravda vítězící, to jest odpověď přímá na spis hanlivý proti Jednotě Bratrské i proti jiným církvím evangelitským z rozličných psaní prvnějších, jakž Šturmových, tak i jiných v nově léta 1613 shromážděný a pokoutně vydaný od nějakého utrhače a rúhače evangelium Krystova‘. Autorství této odpovědi se přičítá bratru M. Konečnému. O něm viz Jireček, Rukověť.

465) Skutk. Ap. XVII. v. 28.

466) Jen podpis s poručením je vlastnoruční.

71. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Díky za obdržené dopisy. Úvaha o stáři obou. Díky za blahopřání, že se syn Adam pozdravil; zpráva, že Adamovi umřeli dva synové. Karel z Žerotína ‚illustre et rarum Dei in hisce terris organum', záhy vstoupí ve sňatek. Církve bratrské požívají pokoje; sněm, konaný v Budějovicích dobře se skončil, proti Turkům svolán na leden 1615 do Prahy generální sněm rakouský. Vnitřní nepřátelé znepokojují stále Jednotu; od Morn. du Plessis neobdržel již po 6 měsíců dopisu. Sněm knížat v Naumburgu skončil klidně.

Praha 1614 květen 7.

Reverendissime et mihi loco patris charissime et observandissime vir! Binae tuae literae mihi redditae sunt, quarum priores generosi barones ab Hoddiegowa,[467]) posteriores vero nobilis Střela[468]) exhibuere. Utraeque sane testes tum constantis tui erga me amoris, tum mutuae in Christo, SPE ILLA NOSTRA, consolationis, praesertim nobis senibus decurrentibus iam in stadio militiae Christi ad **βραβεῖον** et palmam supernae illius vocationis, quae est in Christo Jesu, vero Deo et vero homine; qui nobis a Deo patre factus est sapientia, redemptio, iustificatio et sanctificatio[469]) et quo recepto nil triste; utut externus homo de die in diem senescendo attenuatur et corrumpitur, tamen internus ille homo de die in diem renovatur secundum potentem Christi efficaciam, potenter opus gratiae et misericordiae suae in fidelibus suis peragentem.

Licet enim manus tua tremula, qua literas ad me subscribis, officium vix peragit suum, deficiente quoque lumine oculorum, tamen in dictanda amanuensi epistola tua quantum lucis, quantum consolationis in Christo et futuri istius desiderii, ubi coram Deo nostro mentiri nescio epistola erimus in Christo, cognituri, quod non frustra communionem sanctorum licet facie nobis ignotorum coluerimus. Atque haec hactenus.

Quod gratularis, Adamum, filium meum, convaluisse, gratias tibi summas ago, verum scito, eidem duos filiolos et mihi nepotes a Domino ex hac vita evocatos;[470]) ita Deus nos ex suo consilio et sua dispositione

---

[467]) Viz pozn. 456.

[468]) Viz pozn. 80.

[469]) Slova od ‚qui' až po ‚sanctificatio' jsou skoro doslovně u Pavla I. Kor. I. kap., v. 30.

[470]) Ve Vratislavské městské bibliothéce (sign. 40. 183) jsou 2 malé spisky, první má titul: ‚Ponavrženíčko kratičké I. Proč Pán Bůh někdy i při malých dítkách . . . větší svou moc prokazuje a jak želeti nad odcházejícími od nás mámc . . Kteréžto rozjímání stalo se příčinou odebrání z tohoto světa . . . mladičké panenky . . . Anny Magdalény, šlechtičny z Budova'. Podpis má zkratky: D. S. P. Pod těmito zkratkami napsáno písmem asi současným ‚Died sepsal'. To by se mohlo vztahovati na Václava Budovce, ale ten, jak snadno lze poznati, autorem býti nemůže. — Po prvním spisku následuje: ‚Echo pohřební za příčinou brzké smrti Anny Magdalény rozené z Budova'. 1615, 27. srpna. Na konci jsou zkratky: J. V. L. V Jirečkově Rukověti I., str. 110, Echo na základě Památek archeol. r. 1866, str. 326 uvedeno k r. 1625. O vnucích se nemluví ani v prvém ani v druhém spisku.

et non ex voluntate nostra dependere vult, quo in illo solo omnem haereditatem nostram et summum bonum nostrum in caelis, non in terris quaeramus.

Dominus Carolus noster a Zerotin, promarchio Moraviae, brevi, ut spero, sponsus futurus est, ducturus in uxorem sororem affinis mei, domini Adami a Walstain, supremi regni Bohemiae magistri aulae.[471]) Det ei Deus omnia illa etiam in hisce temporibus, quae cum ipsius salute coniuncta sunt; est enim, uti ipsemet nosti, illustre et rarum Dei in hisce terris organum. Nostrae ecclesiae et communis respublica Dei beneficio pace utuntur; licet proxima comitia Budieiowicii celebrata nonnihil molestiarum nobis exhibuerunt, tamen finem bonum et optabilem sortita sunt,[472]) dum deliberatio illa de suscipiendo contra Turcas bello ad generalia regni Bohemiae comitia, ad mensem Jannuarium Pragae celebranda, dilata est, ad quae sane comitia non modo incorporatae regno Bohemiae provinciae, uti Moravia, Silesia et utraque Lusatia, sed et Austriaci et Ungari per suos delegatos vocabuntur ad deliberandum, si perfidus Turca pacem frangeret,[473]) quomodo illi communibus viribus resistendum esset. Sic nos Deus semper per externos et finitimos Philistaeos, Ammonitas et Moabitas exercet, non deficientibus quoque domesticis internis hostibus et spiritualibus malitiis,[474]) quae non, quae Dei sunt, sed quae eorum, quaerunt, sed

Vivit adhuc Christus, manet insuperabile verum;
Dum perit, immenso quicquid in orbe furit.

Audio et vicinos vestros Gallos tumultuari. De domino Plessaeo,[475]) an adhuc vivat, ignoro, siquidem iam pene sex mensibus nullas ab eo accepi literas. Conventus ille electorum et principum Naumburgi[476]) Dei beneficio pacate et amicissime finitus est. Aperiat Deus illis et imperatori clementissimo nostro oculos, ut eo omnia sua consilia omneque robur

---

471) Kateřina z Valdštejna; otec její i jejího bratra Adama z Valdštejna byl známý staroutrakvista Jan z Valdštejna († 1576), který měl za 2. manželku Mandalénu z Vartemberka, příbuznou Budovcovu.

472) O tom generálním sněmu v Budějovicích, který byl svolán na leden 1614, viz na př. Slavata II., str. 192 sl. a Gindely, Dějiny čes. povstání I., str. 70 sl.

473) Tento generální sněm v Praze sešel se však teprve v červnu 1615, vláda jej sice slíbila svolati na leden, ale dlouho svolání odkládala. Viz Gindely l. c. str. 82 sl. O něm pak vedle Gindelyho l. c. viz Skála I., str. 350 sl., Slavata II., str. 193 sl. Budovcova účast na všech těchto sněmích nebyla veliká; nikterak nestojí v popředí. — Uhři se nedostavili.

474) Narážka na nějaké spory, hlavně s českými protestanty. Viz pozn. 464.

475) Viz pozn. 360.

476) Na poč. dubna 1614 konalo se v Naumburce v Durynsku shromáždění, jehož se účastnil kurfiřt saský a jeho bratr August, kurfiřt braniborský, a Ludvík, lantkrabě hessenský. Účelem jeho bylo především obnoviti vzájemné dědičné úmluvy, ale potom také urovnati dle možnosti sporné nároky na dědictví jülišské.

dirigant, quo communi et ecclesiae et orbis christiani tranquillitati consulatur, aedificetur Jerusalem et ruat Babylon. Vale, mi aeternum charissime in Christo pater. Datae Pragae, stylo novo 7. Mai 1614.

Tui observandissimus

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendissimo et doctissimo viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, sacrosanctae theologiae doctori et professori academiae Basiliensis primario ac pastori eiusdem ecclesiae vigilantissimo, amico meo charissimo et mihi loco patris observantissimo.

[Jinou rukou, nejspíše Grynaeovou:]

Basel.

Responsum mittatur Norimbergam ad Georgium Remum.

Orig. v Basileji, v univ. knih. G. II_1 f. 262. Sekret Budovcův zachován.

72. V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:

Mnoho pěkných slov o dopise Grynaeově a o stáři obou přátel. Obšírné výklady o spise Dav. Parea ‚Irenicum', který horuje pro jednotu mezi evangeliky. Nářek na útoky luteranů na kalvinisty, při nichž luterané se velice přiblížili katolíkům, a následek toho je odpadání četných knížat od luterství ke katolictví. Posílá Grynaeovi i Pareovi pozdrav jménem starších církví bratrských z Čech, Moravy a Polska, kteří navštívili bratrský kostel v Praze a přečtli knihu Pareovu. Všichni si přejí, aby Bůh seslal k obnovení evangelické jednoty nějakého mocného panovníka. Posílá Grynaeovi dva dopisy, jeden pro Castiliona v Basileji, druhý pro Parea.

Praha 1614 července 4.

Reverende et doctissime vir et mihi loco patris observantissime!

Quotiescunque tuae eruditissimae literae ad me adferuntur, non modo mihi, sed multis aliis piis et doctis viris, cum quibus eas communico, sunt instar divinorum aphorismorum ad nos in contemplandis Dei operibus et imprimis regenda et conservanda eius hic militante in terra ecclesia tum erudiendos tum consolandos et ad animos nostros ad palmam illam supernae vocationis erigendos.

Ita sane est, uti scribis, non potui non secundum carnem dolere obitum fere inopinatum duorum nepotum meorum; verum te hortante sub spe contra spem expectabo promissionem illam divinam, Deum etiam in hac militante ecclesia futurum Deum meum et seminis mei, siquidem spes iterum novae prolis filio meo est. Mihi instante 27 huius mensis Julii decurrit annus climactericus, nempe 63;[477]) verum omnes anni,

[477]) Podle tohoto údaje byl by se narodil 27. července 1551; zdá se však, že se 63letý stařec zmýlil aspoň o měsíc, neboť máme jiný údaj z doby mladší, který

menses, dies et horae, imo singula momenta nobis, qui in Christum credidimus et praesertim qui senes sumus et saturi dierum ad caeleste municipium tanquam onerati hic suspiramus, sunt iucunda climacterica, ita, ut in divina dispositione quam libentissime acquiescamus, sive nos hinc ad se eripere, sive, quamvis iam viribus imbecilliores, diutius hic ecclesiae suae relinquere et in nostra infirmitate potentiam suam peragere velit. Hoc certe quoque testantur indefessi tui labores, item domini nostri Plessaei et Paraei, quem puto iam valde senem esse; at quam vividus labor iste tanti senis, cui titulus est Irenicum,[478]) adeo, ut meo iudicio dixerim, a tempore reformatae religionis christianae vix aliquid simile, nedum tam elaboratum ad persuadendam unionem inter evangelicos ineundam in lucem prodiisse! Quod si nonnulli pseudolutherani talibus adiumentis adiuti unionem cum orthodoxis recusare non desinent, videant, ne beata illa et in aeternum duratura unione in Christo theantropo, spe illa unica nostra, priventur et ne audiant tristem illam vocem Christi sub ultimum eius adventum: prophetastis quidem in nomine meo, sed non novi vos.[479]) Hinc videmus eximios eorum fructus, cum nunc tam multi omnium ordinum viri et principes quoque ab evangelicis ad papismum deficiunt,[480]) sicut ipsemet ex multis audivi,[481]) se non tam catholicorum scriptis persuasos ad mutandam religionem suam, quam lutheranorum nonnullorum scriptis, qui hoc evidenter demostrent, lutheranos cum catholicis in omnibus pene articulis fidei consentire, calvinistas vero ab utrisque dissentire. Quod si ergo lutherani cum catholicis in praecipuis articulis, qui ad sa-

---

Budovec vepsal do svého exempláře Eberova spisu ‚Calendarium historicum‘ (sign. mus. 63 E 38); podle něho narodil se v Janovicích 28. srpna 1551 o desáté hodině (t. j. asi naší páté z rána). Viz Č. Zíbrt, Nové zprávy k životopisu Václ. Budovce z Budova, Č. Č. M. 1899, str. 79. a naše pozn. 402.

[478]) Pareus David, theolog heidelberský (* 1548, † 1622) prohlásil se pro toleranci mezi protestanty spisem: ‚Jerenicum sive de unione et synodo generali evangelicorum concilianda liber votivus paci ecclesiae et desideriis pacificorum directus‘. Heidelberg 1614. Pareus se v tomto spise obrací proti tvrzení saského kazatele Polycarpa Leysera, že by lutheráné a katolíci si byli bližší než lutherané a a reformovaní. Ukazuje na shody mezi protestanty a navrhuje, aby k urovnání sporných bodů sešla se společná synoda obou vyznání; nedocílí-li se úplné shody, má aspoň přestati kaceřování. Jako krásný příklad shody uvádí Pareus sjednocení lutheránů a Bratří v Čechách z r. 1608—1609 — nutnost podobného spojení v Německu zdá se mu býti tím nevyhnutelnější, že již nastává — nová válka Šmalkaldská. Viz L. Lorenz, Die kirchlich-politische Parteibildung in Deutschland vor Beginn des 30jährigen Krieges, V. kap.: Der Gegensatz zwischen Lutheranern und Kalvinisten; J. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 6, str. 51, pozn. 118. (Nákl. Čes. akad. 1902.)

[479]) Přibližně u Matouše VII. v. 22. 23.

[480]) Skutečně v té době dosti členů protestantských knížecích rodin se vracelo ke katolictví a do značné míry příčinou byly rozervané poměry, na něž Budovec naráží.

[481]) Ze svého okolí mohl zde míti Budovec na mysli Viléma Slavatu a Albrechta z Valdštejna.

lutem pertinent, consentiunt, quid igitur periculi est, si lutheranus aut calvinista habens pro se in testimonium et lutheranos et catholicos non adiungat se potius vitandorum schismatum et colendae pacis causa ecclesiae Romanae, si quidem ipsimet lutherani testimonium catholicis consequendae in hac doctrina salutis praebeant, ecclesia vero catholica aeque lutheranos uti calvinistas damnet.

Hi inquam fructus sunt tractatuum quorundam pseudo-lutheranorum, qui tam nefandis calumniis ipsa, uti puto, propria ipsorum conscientia redarguente pia et sancta scripta orthodoxorum, nihil aliud quam amorem Christi erga proximum et aedificationem ecclesiae suspirantia, proscindunt. Quare vere nunc in tempore aureus et vere divinus ille tractatus, desiderabile illud Irenicum a domino Paraeo in lucem prodit; quem sane venerandum et doctissimum laboriosissimumque senem quaeso, occasione oblata meo nomine quam officiosissime salutare ne graveris. Salutant te et dominum Paraeum seniores nostrarum tum Bohemicarum, tum Polonicarum et Moravicarum ecclesiarum, qui Pragensem ecclesiam orthodoxam nunc inviserunt[482]) et conspecto atque degustato libro illo domini Paraei Irenico agunt Deo gratias, quod Deus talia organa nunc excitet ad meditandam sanctam illam unionem ineundam; cui, ut Deus per suam immensam misericordiam benedicet et opus suum promoveat excitato aliquo Ezechia aut Josia aut Constantino atque Theodosio Magno ad convocandum generale aliquod concilium, non desinemus omnes et ardentibus votis Deum orare et fideliter quoque, quantum in nobis est, elaborare. Bene et felicissime vale. Datae Pragae 4. Julii anno anno 1614.

Tui, mi aeternum amantissime pater, observandissimus

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

Postscripta:

Literas tuas ad dominum Zerotinum nostrum, promarchionem Moraviae, missas ei subito deferendas curavi, qui iam quarta coniuge gaudet ex familia Waldstainiorum orta, sorore supremi magistri aulae regni Bohemiae. Caeterum mitto tibi adiacentes literas, nempe responsum domino Castilioni[483]) et domino nostro Plessaeo,[484]) quarum alterae priores, scilicet ad dominum Castilionem scriptae, facile ei reddi poterunt, cum unam tecum incolet civitatem; alteras vero, ut per occasionem tibi commodam mittas, etiam atque etiam oro.

---

[482]) Míněna kaple Betlemská, viz pozn. 237.

[483]) O této osobě nevím nic bližšího; snad to byl Werner Castellio, druhý syn dříve již zmíněného Šebastiana Castellia; první jeho syn Bedřich, professor v Basileji, zemřel 16. května 1613.

[484]) Viz pozn. 360.

[Na rubu:]

Reverendo clarissimoque viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, sacrosanctae theologiae doctori et ecclesiae Basiliensis pastori vigilantissimo, amico suo patris loco observantissimo.

[Jinou rukou a jiným inkoustem:]

Responsum mittatur Norimbergam ad Georg. Remum.

Orig. v Basileji, v univ. knih. G. II.,₁ f. 263*a*—264*b*. Budovcův sekret zachován.

73. *V. Budovec z Budova Janu Jak. Grynaeovi:*

Díky za dopis Grynaeův. Církve bratrské žijí v pokoji, ačkoli nepřestávají někteří nepokojní lidé rozsévati spory mezi evangelíky. Líbí se mu dialogy, vydané proti kazateli saskému Hoovi i proti témuž vydaný traktát Scultetův. Ostré výtky proti přívržencům ubikvity. V některých končinách Čech zuří mor. Očekává se příjezd císaře do Prahy. Budovec si přeje, aby mu Bůh dal dobré rádce.

Praha 1614 listop. 23.

S. D. Doctissime et reverende vir et mihi loco patris observandissime! Discessuro mihi hodie Praga in quadam commissione, ecce, literae tuae exoptatissimae mihi redditae sunt et quidem per nostrum dominum Castilionem ad me missae. Non desino itaque Deo gratias agere, qui tam illustria organa militanti ecclesiae suae conservat renovando quasi senectam tuam, ut novas vires in Domino assumat.

De ecclesia nostra ita sane res sese habet, uti scribis, nimirum licet certamina et occulta odia cum inquietis et per contentionem impure Christum praedicantibus non desint, tamen nos nonnulla patienter ferendo, nonnulla dissimulando pace nobis a Christo relicta (qui superat omnem intellectum humanum) fruimur; sic tamen, ut Deo nobis assistente nobis quoque non desint contra inquietos arma Dei,[485]) qui veritatem Christi oppugnare et semina discordiarum serere conantur.

Perplacent mihi dialogi illi contra dominum Hoyum[486]) aediti, missus est mihi quoque contra eundem exiguus, parvus a domino Sculteto trac-

---

[485]) Míněna tu asi ‚Pravda vítězící', viz pozn. 464.

[486]) O Hoovi viz pozn. 261. Jedná se tu o polemiku mezi lutherány a kalvinisty, která způsobena byla přestoupením kurfiřta braniborského Jana Sigmunda a jiných členů jeho rodu ke kalvinství. Hoë roku 1614 uveřejnil čtyři traktáty proti braniborským kalvinistům, z nichž jeden ‚Gar kurzer, aber gründlicher . . . Beweis, was von den . . . calvinischen Lehrern für grausame gotteslästerliche . . . Reden in XVII. fürnehmen Hauptartikeln öffentlich, vorgebracht . . . werden . . .' v době tří měsíců dočkal se trojího vydání. Viz R. Kniebe, Der Schriftenstreit über die Reformation des Kurfürsten Johann Sigismund von Brandenburg seit 1613 (Halle 1902, Hallesche Abhandlungen zur neueren Geschichte, Heft XLI.), str. 12. a 114. Na str. 110 sl. uvedeny tituly výše zmíněných traktátů Hoových, rovněž v lipské

tatus.[487]) Vere caecutiunt miseri ubiquitistae,[488]) bellum quodammodo gratuitae in Christo electioni nostrae illaturari (!). Unde cum neque Deum in sua misericordia et iustitia neque se ipsos in sua miseria norunt, nihil mirum, quod nulla quoque apud illos humilitas, nullus proximi et confratrum ecclesiae amor, nullum aedificandae ecclesiae et unionis ineundae studium. Hinc qualia inde ostendicula (dum Irenica ab orthodoxis illis oblata illi e contra polemica proferant)[489]) sequantur, id videre iam in multis apostatis et quidem etiam illustribus personis licet.

Sed nobis sit solatio hoc firmissimum axioma et fundamentum solidum: novit dominus, qui sunt sui.[490]) Ibi in illustri illo et desideratissimo adventu magni illius Dei ac servatoris nostri Jesu Christi non speciosa et contentiosa scientia, sed bona conscientia examinabitur, cum Deus occulta hominum secundum evangelium suum iudicabit teste apostolo.

De politicis et rerum nostrarum statu scito, pestem iterum in quibusdam Bohemiae locis grassari. Expectamus tamen Pragam imperatorem. Det ei Deus bonos consiliarios, ne ex motis istis in imperio turbis maiores motus sequantur. Bene in Christo vale, mi loco patris obser-

---

diss. O. Ernsta, Die Schriften ... Hoës von Hoënegg ... kritisch gesammelt und geordnet str. 22. Viz také K. Lorenz, Die kirchlich-politische Parteibildung in Deutschland vor Beginn des dreissigjähr. Krieges str. 80—85.

[487]) O Scultetovi viz pozn. 165. Proti Hoovi vydal r. 1614 v Berlíně (dlel tam u kurfiřta) dva traktaty; první byl velmi ostrý a má titul:: ‚Ein christlich und ernst Gespräch von den zween ersten Artickeln, nemblich von Gottes Wort und von Gott selbst, mit welchen D. Hoë ... sich unterstanden, die reformierten Kirchen hart zu beschweren ...' titul druhého byl: ‚Das andere christliche gespräch ...' atd. proti 15 článkům Hoovým. Viz o nich u Kniebe, l. c. str. 30 a 31, str. 113, č. 13 a 114, č. 19 úplný jejich titul. (Název prvního také uveden r. 1621 v tištěném seznamu spisů, uveřejněných proti Hoovi se strany kalvinské. Ex. v Museu kr. Čes., sign. 42 C 275).

[488]) Viz pozn. 233. Pozoruhodný je ostrý výraz Budovcův o přívržencích této nauky.

[489]) Na Pareovo Irenicum (viz pozn. 478) odpověděli lutherané zcela odmítavě, především Leonhard Hütter (Hutterus), professor ve Wittenberce, spisem ‚Irenicum vere christianum', v němž také popírá, že by byla konfesse Česká v čem povolovala Českým Bratřím, a tvrdí, že stavové čeští r. 1609 všech podobných směru se odřekli, prohlašujíce výslovně svou konfessi za shodnou s augšpurskou invariatou z r. 1530 a ne s konfessí, „která teprve po desíti letech k zalíbení kalvinistům z obzvláštního nějakého hnutí proměněna byla". Hütter dožádal se také dobrého zdání Hoova, poněvadž jako bývalý kazatel pražský dobře znal poměry české. Hoë ovšem odpověděl zcela ve smyslu Hütterově, při čemž vinil Jednotu z nepoctivosti: r. 1608, když viděla, že svobody náboženské nedosáhne, než když se přihlásí ke konfessi České, učinila tak, ale sotva pod jejím pláštěm nabyla svobody náboženské, vydala hned v Německu svou zvláštní konfessi (v Herbornu 1612). Viz o tom všem M. Samuel z Dražova, Obrana proti Ohlášení starších kněží Bratrských, str. 178 sl. a J. Müller, J. A. Komenského spisy č. 6. (Nákl. čes. ak. 1902), str. 51, pozn. 118.

[490]) 2 Tim. 2.

vandissime domine Gryneae. Datae Pragae 23. Novembris stylo novo anno 1614.

Tui observantissimus

Wenceslaus Budowecz b. a Budova.

Adressa schází.

Orig. v Basileji, v univ. knih. G. II.₁ f. 265ab.

74. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Nábožné rozjímání. Dostal list od Mornaye du Plessis. Napomenutí k svornosti proti Turkům. O generálním sněmu koruny české, který se má sejíti. O spolku, který vévoda Savojský učinil s Ženevany a Bernskými, aby se snáze ubránil Španělsku; připojí-li se k tomuto spolku Benátčané, budou se cítiti účinky toho i v Německu.

Praha 1615 ún. 11.

S. D. Vivis et aeternum in Christo et cum Christo omnibusque eius electis vives, mi vir Dei et loco patris observandissime, licet, uti suscriptio tua in literis tuis mihi heri Pragae exhibitis ita sonat, quod iam fato Isaaci sis obnoxius, nimirum oculis caligine obductis. Haec sane sors est senilis nostrae aetatis, ut exteriore illo homine de die in diem ad corruptionem et tandem analysin vergente internus homo ille in Christo, cum quo nunc vita nostra abscondita est, quoque de die in diem renovetur suspirando et aspirando ad caeleste nostrum **πολίτευμα**. Quo uter nostrum praecesserit, excipiet subsequentem, cum Deus dona sua in nobis coronabit coronaturus plene sub beata illa corporum nostrorum resurrectione et illa rerum omnium restauratione atque vera et aeterna sanctorum in renovato caelo terraque nova communione. Interea etiam nos senes contemplando et peragendo Dei opera consilio eiusdem hic inserviemus et praesertim instanti hac generali quadam orbis christiani mutatione, cuius anno elapso non leves prodromi conspecti.[491]) Sed in his omnibus consolor me divinis scriptis, quae docent Christo recepto nil triste, nihil metuendum. Denique tuae eruditissimae ,Theses de tempestatibus mundi'[492]) facile quemvis fidelem Christi eo adducunt, ut acquiescendo in illa rerum omnium moderatrice providentia divina Dei comaediam, quam ad salutem fidelium suorum hic peragit, sequatur et tragoediam reproborum spectet, siquidem utraque ad gloriam Dei tendunt.

---

[491]) Budovec tu patrně má na mysli válku mezi vévodou Karlem Emanuelem Savojským a Španělskem, která vypukla r. 1614 a která vedla konečně k tomu, že Karel Emanuel, který již r. 1610 stál na straně Jindřicha IV., sblížil se s falckou unií. S jakým zájmem Budovec sledoval tyto nesnáze přední moci protireformační a druhé větve Habsburků, patrno i dále (viz pozn. 505) a má svůj význam; zajisté byl s Falcí v stálém styku.

[492]) Tyto ,Theses de tempestatibus mundi' otiskl Budovec v Circulu Horologii na konci str. 260—266.

Accepi his diebus a domino nostro Plessaeo literas, quibus gratulatur Galliae suae ob tranquillum in illa nunc statum; verum siquidem mutationes quasdam generales ex prodromis anni elapsi ominatur, metuit, ne, si advenerint, Gallia quoque et vicina regna id ipsum sentiant. Det Deus Caesareae Maiestati, domino nostro clementissimo, natura certe optimo principi, ut bonis et salutaribus consiliis, quae ad publicam pacem et tranquillitatem spectant, regatur. Non sunt ignotae Turcis, Assuro illo nostro, periculosae apud nos Christianos dissensiones et conatus mirabiles, quales nostris seculis non fuere. An putamus hostem Turcam, cui nos vicini sumus et cuius fidem foedifragam saepe sumus experti, in suum bonum non vigilaturum? Ob quod nunc Hungari Viennam vocati et in Hungaria comitia brevi celebratura sunt.[493]) Nostra vero generalia comitia Pragensia dilata sunt ad 27 Aprilis stylo novo.[494]) Sed quid audio ex literis domini Castilionis, Sabaudum ob pericula sibi ab Hispano imminentia velle cum Genevensibus et Bernatibus perpetuum foedus inire aut forsan iam iniisse? Etsi autem solum aeternum foedus divinum nobiscum in Christo gratis ex beneplacito Dei erectum nos quam tutissimos redit, tamen si haec ita sunt et si Veneti eidem foederi sese sunt, ut fama spargitur, adiuncturi, dixerim, aut brevi conatus illos quorundam in turbando imperio Germanico cessaturos aut insignem aliquam inde mutationem contra pacis perturbatores in Europa secuturam.[495]) Quanquam turbatores pacis etiam absque foederibus Deus cohercere novit, teste Isaia c. 8., si Dei confidendo eum solum sanctificabimus, verum nostrum erit, sequi Deum a dextris et sinistris, sive vincendo, sive cadendo, dum in his omnibus semper plus quam victores evadimus. Bene et felicissime vale, mihi loco patris observandissime! Datae Pragae 11. Febr. stylo novo anno 1615.

Tui[496]) observantissimus

Wenceslaus B. a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendo clarissimoque viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, ecclesiae Basiliensis pastori vigilantissimo et academiae eiusdem professori, domino et amico suo, patris loco observandissimo.

Orig. v Basileji, v univ. knih. G II.$_1$ f. 266ad. Sekret Budovcův zachován.

---

[493]) Matyáš povolal v lednu 1615 do Vídně uherské rady, aby po dohodě s nimi svolal uherský sněm, který by mu povolil vojenskou pomoc proti Bethlenu Gaborovi. Císař pomýšlel potom na to, svolati za týmž účelem říšský sněm německý i český generální. Ale uherští rádcové vyslovili se proti svolání sněmu uherského a žádali, aby byl s Bethlenem učiněn mír. K němu skutečně pak došlo 6. května r. 1615 v Trnavě.

[494]) Tento generální sněm sešel se však teprve v červnu 1615.

[495]) Viz pozn. 491.

[496]) Jen tento podpis s poručením je vlastnoruční.

75. *Jáchim Ondřej Šlik Václavu Budovcovi:*

Kněží Bratrští pokládají české lutherány za nepřátele Jednoty a jejich kněží za bludaře, následkem čehož nemá valné ceny sjednocení, k němuž došlo r. 1609.[497])

1616 únor 14.

.... Mezitím tuto prý připsání své těmito syllogismy zavírám: kteříkolivěk o nás stavích pod obojí, kteří se kněžstvem Bratrským nesrovnáváme a nespravujeme, mluvějí, že jsme nepřátelé jejich, ti s námi u víře svaté sjednoceni nejsou. Kněží Bratrští, obzvláštně pak k. Matouš, biskup Boleslavský,[498]) to mluvějí, že nepřátelé jejich jsme (což živými svědky hodnověrnými každého času prokázati sem hotov). Ergo, kněží Bratrští s námi u víře svaté sjednoceni nejsou! Kteříkolivěk naše kněží za bludaře sobě pokládají, ti s nimi u svaté víře sjednoceni nejsou.

Kněží Bratrští naše kněží za bludaře mají a sobě pokládají. Ergo, kněží Bratrští s nimi u víře svaté sjednoceni nejsou. Unde sequitur: Kde kněžstvo u víře sjednocené není, tu ani posluchači sjednoceni nejsou. Prius verum est et posterius et per consequentiam: Pouhé jest babkování mluviti a psáti, že se toliko v řádích církevních, kázni a tvrdší disciplině dělíme.....

Otištěno u M. Samuela z Dražova, ‚Obrana proti Ohlášení starších kněží Bratrských na ten čas v Lešně polském se zdržujících'. MDCXXXVI. Str. 42—43.

76. *V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:*

Úvahy o stáři. Nářek na spory mezi evangelíky. Církve bratrské požívají pokoje, a na pomlouvačné spisy se odpovídá krátce nebo se vůbec neodpovídá. Zmínka o jakémsi Pareově spise proti lutheránům. Politické poměry jsou té doby snesitelné, ač na generálním sněmu koruny české v Praze třeba urovnati některé spory. O tom, co se děje kolem Rýna, není bezpečno psáti; Budovec doufá, že nebude docíleno nic, čemu Bůh nechce.

Praha 1616 srpen 4.

Reverendissime et doctissime vir et mihi loco patris observandissime!

Ante semestre binas ad te literas dedi,[499]) ad quas nihil responsi accepi, adeo, ut subdubitaverim, adhuc ne in terris in vivis sis. Sed cum

---

[497]) Úryvek tohoto listu cituje M. S. Martinius ve své Obraně str. 42—43, z něho jej otiskl J. Müller v Komenského spisech č. 6. str. 24, pozn. 44. (Nákl. české akad. 1902.) Přes to vše jej zde uvádíme pro jeho důležitost, neboť přispívá k osvětlení rozporů, které — obdobně dle poměrů německých — i po r. 1609 trvaly mezi Jednotou a ostatními českými ‚podobojími'.

[498]) Matouš Konečný, (* 1572) byl zvolen r. 1608 za biskupa a učinil svým sídlem Ml. Boleslav.

[499]) Z doby mezi 11/2. 1615 a 4./8. 1616 nezachovaly se v Basileji žádné dopisy Budovcovy, tedy patrně ony dva, o nichž se Budovec zmiňuje, cestou se ztratily.

hodie cum illustri barone, affine et compatre meo charissimo, Carolo Zierotinio mentio tui facta esset, cognovi, te adhuc Dei beneficio vivere et quamvis corpore iam languidulo, nihilominus tamen officio fungi tuo.

Vivis itaque, mi charissime Grynaee, ut qui plantatus in domo Dei, in ipsa tua veneranda senecta virescis et revirescis et plantare alios non desinis. Hanc ergo tuam senectam, ut adhuc Deus ad consolationem et aedificationem multorum roboret et confirmet, eius divinam bonitatem toto pectore oro. Scio equidem, te analysim illam Paulinam una cum aliis nobis senibus ad Christum suspirantibus meditari, sed et illud quoque cum Paulo eloqui: attamen perdurare adhuc in corpore melius et propter vos.[500]) Quanquam emeriti Christi milites, qui nunc considerant certamina ipsorum evangelicorum inter se mirifice digladiantium[501]) (si tamen polemici isti doctores evangelici dici queant), quin iam quietem in coelis cum militanti ecclesia expectant, quis dubitat, sed inserviendum hic est consilio Dei, ut et iuvenes et senes, firmi et languiduli, modo sincere et constanter in Christo Dei gloriae et veritati eius immotae promovendae serviamus.

Nostrae ecclesiae nunc Dei beneficio pace et tranquillitate utuntur, licet adversarii famosis et mendacibus scriptis illas interdum infestent. Sed ex his quibusdam breviter, aliis nihil respondetur.[502]) Sic respondet noster dominus Paraeus iis, qui Christum cum impuris illis et contentiosis Philippensibus impure docent et ineundae inter evangelicos paci et syncretismo contradicunt.[503]) O tempora, o mores! O miserruli eiusmodi doctores, qui se potius communibus adversariis coniun-

---

[500]) Toto místo (Filipp I. 23—24) zní ve Vulgatě takto: ‚Coarctor autem e duobus: desiderium habens dissolvi et esse cum Christo, multo magis melius: permanere autem in carne necessarium propter vos.‘ V kralickém překladě pak: ‚K obémuť se k tomuto nakloňuji, žádost maje umříti a býti s Kristem, což by mnohem lépe bylo, (v. 24) ale pozůstati v těle potřebnější jest pro vás.‘

[501]) Narážka na stále přibývající sílu polemik mezi lutherány a kalvinisty.

[502]) Budovec tu myslí patrně na Konečného ‚Pravdu vítězící‘. R. 1615 vystoupil proti Jednotě Viktorin Vrbenský, lutheránský kněz, tehdy děkan v Německém Brodě, později farář u sv. Mikuláše na Starém městě a člen konsistoře, a učinil to spisem ‚Konfessí česká, pravá Augšpurská...‘ V něm hned z počátku vytýká Bratřím, že se neprávem kryjí konfessí Českou, že ‚pod cizím stínem oddechnutí hledají‘ ‚ač se potom zlým odměňují‘. Český bratr lékař Borbonius dostav exemplář do do rukou, zkomentoval titul i předmluvu a poslal do konsistoře; odtamtud dodán exemplář Vrbenskému, který v krátké době odpověděl ostře spiskem: Obrana konfessí české, pravé augšpurské na otázky ... rozebrané, od d. Borbonia ... nepravě komenty potupené ...‘ (otištěna v Obraně S. M. z Dražova str. 348—362). Bratří se chystali rovněž odpověděti, ale spor byl udušen zakročením V. Budovce a J. O. Šlika (Martinius Obrana str. 348). Viz také J. Müller, Spisy J. A. Komenského č. 3. str. 118 sl. (Nákl. čes. ak. 1898), týž, Spisy J. A. Komenského č. 6, str. 110 (Nákl. čes. ak. 1902), Jos. Jireček, Literatura exulantů českých, ČČM. 1874, str. 195.

[503]) Budovec zde buď má na mysli Pareovo Irenicum, jež na konci se obrací proti tvrzení Leyserovu, že by si lutheráné a katolíci byli bližší než lutheráné a reformovaní, nebo míní nový nějaký traktát, jehož titulu jsem nenašel.

gere quam tolerando alii aliorum imperfectiones, nexu verae charitatis, quae est perfectionis vinculum et absque qua nemo Deum videbit, copulari cupiunt!

Verum, quia ita Deo placet, nos etiam per confratres exercere, ut manifestum fiat, qui sint probati a Deo, toleranda sunt nobis haec omnia, dummodo in his omnibus in Christo plusquam victores evadamus.

Politicus rerum nostrarum status Dei beneficio mediocriter tranquillus est, licet nunc conventus Pragae habeatur cum delegatis ex incorporatis regni Bohemiae provinciis, ubi agitur de componendis difficillimis quibusdam certaminibus.[504]) Quae in imperio et imprimis circa Rhenum vestrum nova fundamenta novarum gravissimarum mutationum ponuntur, haec vobis procul dubio magis quam nobis nota sunt et scribere ea non est tutum.[505]) Sed nihil efficient, nisi quod consilium et manus Dei decrevit, ita ut diligentibus in Christo theantropo Deum omnia haec cedant in bonum, et potens est Deus, ut, qui parturiunt tela in alios insperata, ipsi per eadem praeter spem suam iustis Dei iudiciis pereant. Bene et felicissime vale, mi unice observandissime domine Grynaee. Datae Pragae 4. Augusti anno 1616.

Tui[506]) observantissimus

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendissimo et doctissimo viro, domino Joanni Jacobo Grynaeo, sacrosanctae theologiae doctori et Basiliensis ecclesiae pastori meritissimo, academiae [eiusdem] professori primario, domino suo loco patris observandissimo Basileam.

Orig. v Basileji v univ. knih. G $II._1$ f. 267 ad. Sekret Budovcův zachován.

---

[504]) V červnu 1616 svolal císař do Prahy zástupce stavů českých, moravských, slezských a lužických, aby konečně byl rozhodnut spor, který již déle trval mezi Slezany, již r. 1611 domohli se zřízení samostatné slezské kanceláře, a Čechy, kteří usilovali, aby tato kancelář byla opět podřízena české kanceláři. O jednání na tomto sjezdě viz Gindely, Rudolf $II._2$ Anhang, str. 349 sl., viz také dopis č. 60.

[505]) Pozoruhodná jest i tato narážka, z níž znovu patrno, jak pilně Budovec sleduje politiku savojskou.

[506]) Jen toto poručení a podpis Budovcův jsou vlastnoruční.

77. V. Budovec Janu Jak. Grynaeovi:

Kolovala zvěst, že Grynaeus již umřel, ale bohudíky se nepotvrdila. Budovec slouží Bohu a nedbá nepřátel, kteří dotírají i na Jednotu; ta k nim se chová s křesťanskou mírností. V říši vystoupil Pareus proti takovým kazimírům mezi evangelíky. Budovec vykládá, proč vydal v Hanavě Circulus Horologii. Prosí Grynaea o úsudek. Úvahy o boji Benátčanů s arc. Ferdinandem a vévody savojského se Španělskem. O Gallii. Morney du Plessis mu již 5 měsíců nepsal; snad proto, že se bojí o těchto věcech do Čech psáti. Císař si vyjel do Brandýsa na lov, ale vrátí se brzy, aby přijal vyslance moskevského, proti jehož pánu Polsko prý vede válku. Úvahy o tom. Listy nyní dává psáti písařem, aby si neseslabil zrak, ač má dosud dobrý.

Praha 1616 prosinec 5.

Reverendissime et doctissime vir, mihi loco patris charissime et observandissime!

Literas tuas, 10. Octobris Basileae datas, Pragam cum venissem, accepi; quibus acceptis sollicitudinem de te meam lenii, utpote qui audieram, te a nobis ex hoc mundo discessisse et nos praecessisse. Ac licet de die in diem morimur ob spem illam et gloriationem nostram in Christo Jesu, ut et vita illius in nobis de die in diem magis conspicua appareat, tamen vivimus etiam in terris inservientes consilio Dei etiam invitis et pene crepantibus adversariis nostris, ad quorum infinitas calumnias, quas non modo contra immotam Dei veritatem sed propriam conscientiam ipsorum evomere videntur, moderatione christiana, quoad fieri potest, ecclesiae nostrae utuntur.[507]) Facit et hoc in imperio noster Paraeus contra alta et praetumida quorundam praeconum in aulis magnorum principum versantium polemica et plena mirabilium calumniarum et sophismatum millies iam refutata scripta.[508]) Sed bonos illos contentiosos viros nihil horum pudet, dummodo audacter calumnias spargant, quas sciunt apud suos (quibus prohibita sunt opposita scripta legere) radices acturas. Sed consolor illo Paulino: eos, qui ita ecclesiam Christi turbant paenas daturos, quicunque tandem illi sint, sive sublimioris sive inferioris vocationis perversi precones.[509])

---

[507]) S které strany opět r. 1616 podniknut byl útok na Jednotu, nedovedu zatím udati; jde tu o spor buď s našimi katolíky nebo s ubikvitáři; pokud jde o spory s posledními, události z let 1618—20 je zatlačily do pozadí, aby znovu mocně propukly v exilu, uzavírajíce málo utěšeným pohledem dějiny českého protestantství předbělohorského. V posledních letech (1898 a 1902) vydal J. Müller dvě soudobé publikace (spisy J. A. Komenského č. 3. a 6.), které dobře osvětlují tyto spory a poskytují také doklady pro mravní úpadek Jednoty před r. 1620.

[508]) Snad tu míní Budovec spis Pareův, na nějž r. 1615 odpověděl lutherán A. L. Hutter traktátem následujícího titulu, z něhož poznáváme název Pareova spisu: ‚Davidis Parei Notae in Problema Theologicum, an Syncretismus Fidei et religionis inter Lutheranos et Calvinianos ideo iniri vel possit, vel debeat, ut Antichristi Tyrannis coniunctis viribus facilius et felicius reprimi possit? A. L. Huttero etc. disputatum'. Wittenberg 1615, Heidelberg 1616. Viz R. Kniebe, Der Schriftenstreit über die Reformation des Kurfürsten Johann Sigismund, str. 71 a 131 č. 10.

[509]) Filip. kap. I.—III.

Prodiit mea quaedam meditatiuncula Hanoviae impressa, quam tibi misissem, nisi haec ad te facilius Hanovia quam huc ad me Pragam deferri posset. Non dubito, quin aliqui sunt miraturi, quod ego, homo politicus existens et quidem in ipsa senectute mea libros edam, sed causam istius editionis ex praefatione cognosces, ac puto dispositionem huius opellae meae, quam solius filii mei causa veluti penicillo aliquo ei adumbraveram, eum tecum Basileae communicasse. Quare ubi in manus tuas devenerit, unice etiam atque etiam oro, ut eam tibi perlegendam cures tuumque iudicium de ea ferre ne graveris.[510]) Adiunxi eidem opellae in fine tuas de mundi tempestatibus Theses,[511]) quae nos in hac moderna quadam Europae vertigine consolari debent. Ac quem finem Venetorum bellum cum archiduce Ferdinando et Hispani cum Sabaudo habiturum sit, difficile est conicere, siquidem causa suscepti belli vel potius occasio dati belli plerosque lateat; et si quibus cognita est, ea ad suum tempus occultatur, eruptura tandem ad maius aliquod incendium suo tempore, ubi Deus occulta cordium manifestaverit.[512])

Pacificationes quoque Gallicae, quam firmae et stabiles futurae sint, vestigia praeteritarum nos terrere videntur; servabitur tamen ecclesia Christi etiam in istis tempestatibus, quibus ad ardentiores ad Deum fundendas preces et ad magis adhaerendum Christo cum vitae sanctimonia excitabitur.

Ego a domino nostro Philippo Mornaeo iam a quinque mensibus nullas accepi e Gallia literas; puto id ipsum ea de causa fieri, quia forsan non satis tutum sit, de praesenti rerum Gallicarum statu ad nos huc perscribere. Caesarea Maiestas, dominus noster clementissimus, Dei beneficio bene valet et nudius tertius excurrit Praga Prundusium[513]) versus, quae arx tribus milliaribus a Praga distat, quo se ibi venationibus recreet, sed brevi rediturus, ut Moscovitarum legatos, qui huc advenere, audiat, contra quos Polonus bellum suscepturus esse dicitur. Ita nunc Turca quiescente Europaei reges et principes christiani bella in mutua viscera meditantur, sed mundus naturam non exuet suam; cumque Deus omnia mutationibus subiecerit, eo ardentius ex consilio, a Jeremia propheta Barucho ammanuensi suo ei dato, studebimus non alta quaerendo, sed humilibus nos accommodando in istis mutationibus animam nostram loco praedae inde auferre.[514]) Huic metae nos ambo iam senes propinqui esse videmur, ad **βραβεῖον** supernae vocationis contendamus et tu quidem ob debilitatem visus tui videris Isaaci patriarchae fatum experiri, non

[510]) R. 1616 vyšel v Hanavě tiskem Budovcův Circulus horologii lunaris et solaris; v předmluvě vykládá spisovatel, že základem ke knize položil náčrtek, který v dřívější době napsal pro svého syna.

[511]) Viz pozn. 492.

[512]) Viz pozn. 491.

[513]) Brandýs nad Labem.

[514]) Jerem. XXXVI., 7.

derelicto tamen vocationis tuae in concionando officio, elucentibus ex te summis donis Dei et illuminantibus corda fidelium Christi.

Ego (licet Dei beneficio visu utcunque convenienti utor) tamen ne nimis eum debilitem in senecta mea, adhibeo alios, qui mihi ea, quae volo, legant et ammanuensi quoque utor ad excipienda dictata mea. Bene et felicissime vale, mi unice charissime et observandissime domine Grynaee! Datae Pragae 5. Decembris anno 1616 etc.

Tui[515]) observantissimus

Wenceslaus Budowecz baro a Budowa.

[Na rubu:]

Reverendissimo et doctissimo viro, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrae theologiae doctori et inclytae academiae Basiliensis professori primario atque Basiliensis ecclesiae pastori fidelissimo, domino et amico suo loco patris observandissimo etc.

[Písmem asi Grynaeovým:] acceptae 7. Mai 1617.

Orig. v Basileji v univ. knih. G II.$_1$ f. 268ab. Budovcův sekret zachován.

78. *V. Budovec Karlovi st. z Žerotína:*

Odpovídá na dopis Žerotínův, který před tím obdržel a který byl odpovědí na dopis Budovcův. Budovec podrobuje veškerou politickou činnost Žerotínovu od r. 1608 počínaje ostré kritice a snaží se obhájiti postup českých stavů. Budovec se především diví, proč Žerotína rozhorčil tolik dřívější dopis ze dne 28. března 1619. Nemůže za to, že protivníci jeho činům přikládají nešlechetné pohnůtky. Diví se, proč najednou umlkl; známá je přece jeho výmluvnost, která naposledy smutně se osvědčila na brněnském sněmu v prosinci 1618, kdy odvrátila stavy moravské od spojení s Čechy, o něž Čechové usilovali a usilují proto, poněvadž zkušenost je poučila, že zlí rádcové císařovi dají na sebe působiti jedině mocí; nebudou-li náležitě zastrašeni, odváží se sáhnouti i na sebe pevnější privilegia, jako to neváhali činiti v nedávném čase. Proto odmítá názory Žerotínovy o prostředkování a míní znovu, že strana protivná bude jen tehdy povolná, bude-li na české straně náležitá síla. Tu značně seslabil čin stavů moravských, když povolili v srpnu 1618 — a to na radu Žerotínovu — svou zemí průchod vojsku císařovu, aby napadlo zemi českou. Poukazuje na chování Žerotínovo v r. 1608, kdy také on sáhl ke zbrani, když zákonitá vláda rušila zákony, a přece nebezpečí, které hrozilo tehdy svobodám moravským, nikterak nerovnalo se tomu, které nyní ohrožuje nejen české stavy, nýbrž i svobody celé koruny, ba i protestanty celé Evropy. Také nemíní, že Žerotín může se dovolávati výroků Pavlových v XIII. kap. epištoly k Římanům a poslušnosti, jíž je křesťan povinen své vrchnosti, Bohem zřízené. Na konec jej zapřisahá, aby aspoň nyní po smrti císařově přestal Moravany zrazovati od spojení s Čechy. Všichni proklínají jeho rady, napřed se podrobiti staré špatné vládě a potom teprve jednati o její nápravě.

Praha 1619 duben 17.

S. Illustris domine baro, compater observandissime! Literae tuae, quinta idus Aprilis Trebicii datae, mihi Neoboleslaviae redditae sunt,

[515]) Jen poručení s podpisem je vlastnoruční.

quarum exordium est: ‚Non potui', inquis, ‚[non]commoveri, licet alioquin in talibus sat constans, cum epistolam tuam 6. cal. Aprilis currente calamo ad me datam, mi pater, legerem et relegerem'; simili exordio in dando tibi responso liceat et mihi uti. Etsi autem animi istius eram, a responso dando abstinere et solummodo fundendis precibus pro salute nostrorum omnium vacare, siquidem amicissimis et modestissimis meis literis tantopere ofensus sis: quia vero pleraque mihi a te imputantur, quorum ne in mentem mihi Deo teste et bona mea conscientia venit, itaque modeste haec a me diluenda duxi, ne silendo reus eorum, quae mihi imputantur, esse videar. Conquereris enim, inquiens, quod tam sinistre tamque hostiliter omnia tua tum dicta tum facta non modo a nostris hominibus, sed etiam ab exteris quibusdam iisque alioquin non improbis nec imperitis, sed de tuis rationibus non satis edoctis traducantur.[516]) Equidem quid alii hac in re de te sentiant vel loquantur vel scribant, meae potestatis non est idipsum impedire, sed tamen, quantum in me fuit mihique licuit et adhuc licebit, non destiti omnia ea in meliorem partem quam forsan alii interpretari, memor nostrorum cum apud vos Brunae legatum agerem[517]) colloquiorum, adeo ut compluribus spem fecerim, te pro insigni ista pietate et constantia tua in defendenda veritate divina et publico bono promovendo, tam a sinistris quam a dextris longe lateque divulgata, officio nunc quoque tuo ad ineundam nobiscum unionem non defuturum. Haec ita sint, quae causa fuit, quod sincere et ingenue ad te datas literas meas tam sinistre acceperis, acsi mihi persuadeam, te in colloquiis mecum habitis obmutuisse, id quod ex literis nemo colliget, tantum abest, ut his verbis usus sim, cum constet, quam insigni facundia et argumentorum copia prae multis aliis ad persuadendum ea, ad quae ducis, polleas? Experti sunt hoc in comitiis Brunensibus ordines Moraviae evangelici, qui iam ad unionem illam nobiscum ineundam ob publicum et caesaris bonum consensissent, te tamen haec aliter interpretante longa oratione eos a bono proposito isto abduxisse[518]). Scis enim expetitae vestrae nobiscum con-

---

[516]) Činy Žerotínovými, které se vykládaly, jak tu řečeno, míní se jeho věrné setrvávání na straně císařské a snaha, aby Morava nepřidala se k českému odboji. Viz Gindely, Dějiny českého povstání. I. str. 364.

[517]) Po vypuknutí českého povstání konány byly v Brně dva sněmy, první byl svolán na 13. srpna 1618, druhý na 15. prosince t. r. Za kterého z obou sněmů dlel Budovec v Brně, zatím jsem nedovedl zjistiti; Gindely, l. c. str. 367, vypravuje toliko o českých poslech, vyslaných k prosincovému sněmu, ale Budovce mezi nimi nejmenuje; v Kameníčkových ‚Sjezdech a sněmech moravských' rovněž jsem nenalezl hledaných zpráv. Na sněmu, svolaném ke dni 13. srpna 1618 povolili moravští stavové vojsku Matyášovu, které stálo při hranicích moravsko-rakouských, volný průchod do Čech (císařským zástupcem na tomto sněmu byl král Ferdinand). — Z toho, co dále v listě Budovcově čteme, zdá se, že dlel v Brně za následujícího sněmu (o němž viz další pozn.), neboť mluví v souvislosti s ním o interposici saské, k níž došlo v době mezi oběma sněmy.

[518]) Zde míní Budovec sněm brněnský, svolaný na 15. prosince 1618. Většina protestantských stavů byla nakloněna spojiti se s Čechy, kteří tam vyslali zvláštní

iunctionis hoc unicum propositum fuisse, ut optimo imperatori tunc adhuc viventi quieta sceptra redderentur, ecclesiae et rei publicae ad securam et constantem pacem consuleretur, quae omnia inquieta ingenia et mali quidam consiliarii aulae caesareanae suum potius quam caesaris bonum promovendo turbare, imo quantum in illis est, evertere nitebantur. Ob quam causam illa coniunctio animorum et armorum contra illos fuerat expetita; quod si factum fuisset, certa spes erat interpositionem illam, cuius tanta expectatio in animis omnium ab optimo imperatore excitata fuit, citius et maiori cum fructu subsecuturam fuisse; utpote quod adversarios nostros ipsa aequitas ad salutaria consilia adigere non potuit, metus tandem unionis initae adegisset.[519]) Hinc caesari quies, hinc humanitus loquendo forsan longior ei vita contigisset, hinc hostilis exercitus ferro flammaque patriam nostram vastans et nullam tum imperatori ad ea (uti tunc dicebatur) non consentienti, imo prohibenti[520]) obedientiam praestans communibus viribus expulsus et pax communi quoque consilio et auxilio in bonum tum imperatoris tum ecclesiae et reipublicae erecta fuisset. Notum enim, qualiter adversarii nostri nihil minus cogitarint, quam interpositionem illam promovere, quin potius tantisper illam protrahere, quod et factum, donec sat armati ad nos invadendos essent; contra haec, uti scis et ii, qui tunc colloquiis nostris interfuerant, post varias argumentationes pro et contra ab utroque nostrorum allatas responsum a te datum: Utilia quidem ratione coniunctionis huius a nobis proponi, sed a te pro honestis non agnosci, addendo, licet id palam sit, quorundam pontificiorum et malorum caesaris consiliariorum erga evangelicos tantum esse odium tantasque machinationes et forsan adhuc deteriores subsecuturas, ut etiam ab optimis imperatoribus et regibus qualiacunque tandem diplomata iuramento et sigillis obfirmata more suo consueto per aequivocationes sinistre interpretari et in nihilum redigere non

---

poselstvo; Žerotína po dva dni nepřipustili protestanté do svých soukromých porad a když po dvou dnech vyloučení jeho zrušili, Žerotín skutečně svou výmluvností překazil spojení moravských stavů s českým hnutím. Viz Gindely, l. c. str. 368.

[519]) Na důvod, podobný tomu, jaký Budovec pronáší zde, odpověděl Karel z Žerotína již 29. list. 1618 Janu Jiřímu Krnovskému důvody, které nejsou bez zajímavosti: jest prý nesprávné mysliti, že by se císař a katolíci dali snad zastrašiti oním ‚přistoupením Moravy a k takovému porovnání, na něž se myslí, donutiti; naopak přivedla by je ta věc do takového zoufalství či lépe řečeno, do takové zuřivé odhodlanosti, že by nejen tato, nýbrž i všecky vůkolní země, ano veškerá Říše k svému konci a v nezbytnou záhubu přivedeny býti musily'. Citát u Gindelyho, l. c. str. 363—364.

[520]) O překážkách, které vyslání vojska proti Čechům činil Matyáš, lze mluviti nanejvýš v tom smyslu, že si vedl nerozhodně (nezamítaje cestu vyjednávání) až do zajetí kardinála Khlesla (20. července 1618), hlavního odpůrce bojovné strany u dvora; teprve tehdy pod vedením krále Ferdinanda nastalo rychlejší tempo ve válečných přípravách, směřujících k násilnému potlačení českého povstání. — Cizím vojskem míněno vojsko císařské, jehož vrchním velitelem byl Buquoy a které hned v srpnu 1618 pod vedením jeho podvůdce Dampierra vtrhlo do Čech.

desinant, non tamen hac unione turbandum imperatorem, cum pene postulata omnia per interpositionem consequi queamus;[521]) committendum ergo eventum harum rerum Deo nec ita omnia ad amussim stricte examinanda et dirigenda esse. Quo sane responso te iam iudice ipso, dum omnia incerta et dubia respectu adversariorum futura fassus sis, nos non acquievimus. Quod ad providentiam Dei attinet, uti nemo negabit, nisi impius, rerum eventum et praesertim in tam arduis rebus a solo Deo dependere, ita statuet, omnes pios et Deo fideles obligari a Deo oblata media et remedia acceptare. Cum autem Dei providentiae ita visum sit optimum imperatorem ex hac vita evocare[522]), discessuro ad vos in Moraviam cursore nostro, ego monitus in ipso directionis consilio a collegis meis, ut tibi non modo pericula illa, quae ab hostili milite in Bohemia in latibulis inhaerente et capite destituto, nulli parente sed subinde hostiliter excurrente imminent,[523]) aperirem, sed etiam ea, quae de te minus laudabilia sparguntur, patefacerem teque officii tui, quo communi bono obligatus es, admonerem, id ego, prout tunc inter colloquia et cursore properante cursorie ad te scribere licuit, modeste pro ea, qua te semper colui et colo observantia, cupiens etiam tibi quam optime consultum, feci; tantum abest, ut nondum victor existens triumphos et classicum canam, ad arma vocem, minas etiam addam fore, ut vos ferro persequamur — sic enim verba ad me tua sonant, ubi videris non tam contra me solum, quam contra alios quoque conqueri. Absit, absit, mi domine compater! Nunquam enim haec in mentem neque mihi, eo minus collegis meis aut statibus regni venere, multo minus literae meae id demonstrant. Sed hoc saltem innuunt, siquidem miles hostilis non desinit nos ferro igneque persequi, facturus fortasse id ipsum, si fieri possit, et incorporatis huic regno aliisque vicinis provinciis, imo nec vestrae Moraviae parciturus, si nos sub iugum suum sublatis nostris privilegiis (quod Deus clementer avertat) redigeret, ideo, inquam, easdem provincias nunc unice hoc meditari, ut paci ecclesiae et reipublicae tranquilloque magistratus regimini consulatur, quo hac unione inter se facta eo rem Deo iuvante perducant, ut diplomata regum in posterum firmiora manere nec tam facile per artes et aequivocationes malorum consiliariorum turbari queant.[524]) Num

---

[521]) Zde je nepochybně míněna interposice saská ze září 1618. Výsledek její tehdy však nebyl valný; Matyáš žádal stále, aby Čechové napřed složili zbraně, prve než počne vyjednávání. Teprve v prosinci 1618 na opětné zakročení Saska císař prohlašoval ochotu přistoupiti na příměří jedno- až dvouměsíční a zastaviti pochod svých pomocných vojsk proti Čechům. Zároveň navrhoval, aby do Chebu svolán byl ke dni 20. ledna 1619 sjezd obou stran, k němuž vedle saského a falckého knížete mají býti pozváni též bavorský a mohučský. K tomu sjezdu však nedošlo.

[522]) Císař Matyáš zemřel 20. března 1619.

[523]) Míní se vojsko Bouquoyovo, které zůstalo ke konci r. 1618 v jižních Čechách a nájezdy Dampierrovy, podnikané z Rakous.

[524]) Narážka na porušování Majestátu, kterého se dopouštěla strana katolická zvláště po zvolení Ferdinanda štýrského za krále českého; zlými rádci míněni

hisce verbis ad arma voco, num minas ostendo, num triumphos et classicum cano? Unde haec verba et opinio de me a meo domino Zierotino, quem semper unice colui et observavi singulariaque Dei dona in illo admiratus sum? Certo, si quis in literas tuas incideret, facile fidem praeberet his, quae de me ab illustri barone scribuntur, me vos Moravos una cum aliis ferro persequi velle; id quod meae vocationis non est nec a nostra gente nostro seculo factum, quin imo vastantibus annis elapsis terram vestram Ungaris eosdem ex Moravia vestra Deo iuvante expulimus et expetente caesare Rudolpho auxilia contra vos Moravos ob inita cum Austriacis et Ungaris foedera, ea dare recusavimus. Ut interea taceam, a vobis militi hostili permissum per Moraviam Boemiam ingredi,[525]) qui praeda et spoliis nostris onustus nonnullos in Moravia ditavit. Nunc autem nonne meae literae eo spectant, ut exemplo olim vestro unione facta arma quiescant, pax sancta secura et constans erigatur? Ad haec te quoque adhortatus sum subiungendo, ne tu ipse solus tot piis et prudentibus viris, magnis imo provinciis et regnis unionem sanctam meditantibus, expetentibus, procurantibus, consilia tua opponere, approbare et tuto tibi in portu navigare videaris; ne excitante Deo etiam in marchionatu vestro zelo nonnullorum, qui hanc unionem quoque expetunt, tu et tua bona existimatio fortunaque periclitentur. Ad quod respondes, ut caveam ego, ne haec in me potius, quam in te conveniant. Equidem precor Deum, ut neutri nostrum haec contingant. Si tamen Deo placuerit me hic sub cruce exercere, dummodo duce Christo et bona conscientia adhaeream sanctae unioni eorum, qui magis de communi ecclesiae et publico bono quam de privatis suis solliciti sunt, et quae unio sceptra regum non imminuet, sed muniet et stabiliet, paratus sum Dei me adiuvante gratia perferre, quicquid Deus permiserit, glorificaturus eum sive per vitam sive per mortem; idem et te sensurum, ubi rectius nostra colloquia examinaveris, spero. Recordaris enim, quod libertatem religionis evangelicae attinet in Moravia, quae gravamina a vestris proposita, etsi nonnulli pro nihilo illa ducant, veluti ipsi talia inter se compondituri.[526]) Quod si regum diplomata, prout nunc rerum status est, prae malis consiliariis satis tuta et firma te ipso (uti supra dictum) teste non sunt, quam firmas ordinum Moraviae inter se ipsos transactiones absque unione futuras statues? Et an alia remedia firmiora ad consulendum huic malo adferre possunt nisi per unionem? Tuam hic propriam appello con-

---

asi v první řadě svržení místodržící Slavata a Martinic, jimž bylo, jak známo, omylem od stavů přičítáno autorství přípisu Matyášovu, který zakazoval sjezd protestantský, defensory svolaný na 21./5. 1618.

[525]) Viz pozn. 517; když sněm moravský svolil, aby vojsko Matyášovo mohlo táhnouti Moravou, druhá část armády Buquoyovy (první pod Dampierrem již dříve byla vpadla do Čech), která stála při hranicích moravsko-rakouských, pod vedením Khuenovým zaměřila k Jihlavě a vtrhla u Polné do Čech. K ní přibyl potom vrchní velitel, spojil se s Dampierrem a přirazil záhy až k Čáslavi.

[526]) O nich viz Kameníček, Sjezdy a sněmy moravské III. str. 514 sl.

scientiam. Sed ais: ,consilia mea in conversatione nostra talia erant, quae nemo nisi ignarus vel affectibus ingenioque suo obnoxius vel improbus damnare potest.' Haec, uti puto, si de interpositione, quam tu et nos omnes vivente adhuc imperatore unice expetieramus,[527]) interpretaris, verissima sunt; sin aliter, uti non credo, atque hoc ita simpliciter accipiendum esset, eos omnes, qui tua consilia hactenus non approbarunt, vel pro rerum ignaris vel affectibus et ingenio suo obnoxiis vel improbis habendos esse, id certe plane alienum esset a tam moderatissimo et tantis donis praedito illustri barone. Ais caesarem obiisse magno tum vestro tum nostro malo. Utinam optimus imperator longos in annos vixisset et mali consiliarii eius potius exspirassent! O quanta bona Deus in nos et nostros posteros transtulisset, translata una cum ipsa unione approbasset! Quis enim mitior, clementior et moderatior fuit hoc imperatore initio gubernationis suae? quis benigniores et faciliores aures supplicantibus praebuit accusatum et accusantem audiendo? Talis et Rudolphus gloriosae memoriae fuit. Quamdiu enim uterque non passus est se a malis consiliariis in servitutem redigi permittendo aliis rerum gubernacula, qui contra libertates, contra privilegia in regna et provincias inprimis religionis causa saevierant, tamdiu quieta ipsorum sceptra et victoriae illustres conspectae fuere.[528]) Verum his collapsis collapsa sunt et sceptra eorum. ,Regibus enim excedentibus limites vocationis suae et sceptra Dei sibi vindicantibus nimirum ad sumendum sibi, si non per se, attamen per alios regimen conscientiarum consuevit Deus saepenumero non modo scaeptra illorum imminuere, sed etiam immutare, et contra resipiscentibus et moderatione christiana utentibus eadem sceptra inminuta stabilire et ablata restituere. Eadem pericula et iudicia Dei regibus timenda, ubi etiam in politicis patiuntur sese a malis consiliariis regi.'[529]) Talia tu in publicis comitiis a cathedra de Rudolpho imperatore publice longa oratione Pragae perorasti et unionem vos Moravi cum Austriacis et Ungaris ad providendum vobis contra malos consiliarios, qui privilegia et libertates vestras perturbaturi, aut in nihilum

[527]) O oné interposici viz pozn. 521. Po delším jednání s vévodou bavorským určen k vyjednávání v Chebu den 14. dubna. Ale na českém sněmu, jenž svolán byl ke dni 18. března 1619 do Prahy, direktoři ohlásili takové podmínky jednání, jež byly císaři nepřijatelné. Viz Gindely, l. c. str. 403. Ferdinand však po smrti Matyášově o oné interposici nic slyšeti nechtěl a nejprve poslal do Prahy revers, který vystavil při svém korunování 1617, konečně potvrzoval v nejvyšších úřadech zemských ty muže, kteří je zaujímali před 24. květnem 1618. Takovým způsobem ovšem smír možný nebyl. Teprve dne 22. dubna (tedy po odeslání našeho dopisu) v psaní, neseném tonem již mírnějším, vyzýval stavy, aby poslali do Vídně své zástupce k urovnání sporných otázek. Ovšem ani to stavové již tehdy přijmouti nemohli. Viz Gindely, l. c. II., str. 67.

[528]) Tu se opakuje myšlenka, již čteme v Diariu de adventu archiducis Mathiae in Bohemiam, Budovcovi přičítaném. Viz pozn. 387.

[529]) O této řeči, promluvené 26. května 1608, viz Chlumecký, Carl von Zierotin, str. 463 sl.

redacturi successu temporis essent, procurastis. Si ergo hoc vobis Moravis et inprimis tibi talia procuranti non fuit male explicatum, quin imo collaudatum et ab ipso designato tunc rege Boemiae comprobatum, cur nobis vitio vertis, quod et nos nunc exemplo vestro ad talem securitatem aspiramus? An non praeterita pericula tempore illo unionis vestrae cum Austriacis et Ungaris factae umbrae pene erant respectu illorum periculorum, quae nunc non modo Bohemiae nostrae, sed et incorporatis vicinisque regionibus, imo omnibus passim per Europam evangelicis imminere videntur, dum vigore ligae illius pontificiae clam ab annis multis fabricatae iam et artes illae et arma palam non modo ad nos opprimendos et sub triste iugum redigendos, sed et ad inferendum bellum regibus et principibus evangelicis et promovendam authoritatem potentiamque pontificiam in dies innotescent? Sed urges tu, necesse esse subiici magistratui non tam propter iram, sed et propter conscientiam, Deo ita per Apostolum iubente;[530]) ita sane est, sed cogitandum etiam, an is, qui magistratu fungitur, ipsemet imperet, an vero magistratui isti ab aliis malis, qui sunt pestes reipublicae, imperetur. Quod si iam libera regna et provinciae defendendo suas libertates non magistratui, sed malis istis organis sese opponunt, ergo et nos, si exemplo vestro opposuimus nos iis, qui regere, non regi voluerant, idque te ipso iudice quondam et oratore, non peccavimus. Expendendum enim Apostoli dictum est, dum inquit, necesse esse subiici magistratui non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.[531]) Nam ibi apostolus Paulus magistratum ministrum Dei constituens in puniendis malis, deducit homines ad parendum eidem salva tamen conscientia. Hinc eodem capite subiungitur: ‚cui vectigal, vectigal, cui timor, timorem, cui honor, honorem‘ reddendum.[532]) Ad id quoque intendit s. Petrus inquiens: ‚Deum timete, regem honorate;‘ item: ‚plus obediendum Deo quam hominibus.‘[533]) Consideranda quoque multiformis illa aeconomia et sapientia Dei in gubernanda ecclesia, ubi post Christi in caelos accensum idem Christus theantropos in suis invictissimis martyribus usque ad Constantini Magni tempora sub cruce conformes eos sibi reddendo ad contemnendam mundi maiestatem triumphavit. Examinanda etiam sunt tempora, in quibus eodem duce Christo invictissimo datum est christianis sicut antea pro Christo pati, sic etiam pro defendenda eius veritate fortiter hostibus sese opponere et victorias illustres ab illis reportare. Ut silentio praeteream vaticinia apo[ca]lyptica, quibus ecclesiae purioris per milites Christi propagatio et defensio eiusdem legi-

---

[530]) Ep. sv. Pavla k Řím., kap. XIII. Sem se vztahují zvláště v 1 a 2.: Každá duše vrchnostem poddaná buď. Neboť není vrchnosti, jediné od Boha . . . (v. 2). A protož, kdož se vrchnosti protiví, Božímu zřízení se protiví; kteří se pak protiví, odsouzení sobě dobudou.

[531]) Řím. XIII. v. 5.

[532]) Řím. XIII. v. 7.

[533]) První Ep. I. v. 17. Skutk. ap. V. 29.

tima et contra saevientes in eam ante ultimam mundi ἀπιστίαν divinitus concessa una cum verae ecclesiae Christi e deserto eductae successu praedicitur; in quae tempora cum incidisse iam videamur[534]) meditantibus adversariis nostris ruinam evangelicorum, itaque et orandum et vigilandum omnino nobis esse, omnes pii et arbitrantur et vos ad id teque nobiscum adhortantur. Agnoscunt enim haec pericula passim in Europa evangelici reges et principes, excitant alii alios ad unionem ad consulendum ecclesiae et reipublicae. Tu vero absque unione (si mentem tuam recte assequor) existimas paci et communi tranquillitati consuli posse, cum scias incorporatas regno Bohemiae regiones et alias vicinas hoc unicum apud imperatorem, dum in vivis erat, procurasse, quo congregatione per delegatos suos in loco convenienti facta gravamina sua communi consilio eidem Caesareae Maiestati offerri et remedia his tum regi tum regno salutaria adferre possent.[535]) Haec salutaria consilia licet Moravi tui summopere collaudarint, tamen te unico his sese opponente dissipata fuerunt,[536]) imo etiam iam post obitum caesaris ab eadem unione ineunda omnes dehortari videris.[537]) Quod sane consilium tuum omnes iam dictae provinciae detestantur veluti tum regno tum regi pernitiosum, si scilicet pristino malo regimini primo subici et deinde demum de meliori erigendo deliberationem instituendam esse arbitreris. Hinc cum dira de te et contra te passim a multis et quidem magnis viris dicerentur, ego pro ea intima amicitia, quae inter nos est, liberius, ea tamen, qua par est, observantia ad te scripsi, ne tu solus huic sanctae unioni, quam omnes pii et boni expetunt, contradicas et velut contra stimulos calcitres teque in alia pericula coniceres. Quod si ego te his offendi, tibi ipsi imputato, utqui mihi libertatem ad te scribendi eam, quae inter ingenuos et intimos amicos requiritur, concessisti. Quare iterum atque iterum peto, ne tibi soli sapias, ne fugiendo, uti tibi videtur, Charibdin (cum tamen unio Charibdis non sit) incidas in Scyllam, idquod Deus clementer avertat. Caeterum Deum toto pectore precor, cuius consilia ab humanis remotiora sunt quam caelum a terra, ut his motibus hisce, qui magis imminere videntur, pro sua misericordia consulat ,redigendo in nihilum malos malorum consiliariorum conatus ad consulendum ecclesiae suae, ut sive patiendo pro Christo et veritate eius, sive victoriam

---

534) Viz pozn. 90.

535) Míní se interposice, na jejímž základě mělo se díti vyjednávání v Chebě. Viz pozn. 521.

536) Jak již dříve pověděno, na sněmu brněnském v prosinci 1618 jedině Žerotínovi podařilo se — naposledy — zabrániti, aby se stavové moravští nepřidali rozhodně na stranu českou.

537) Již den po odeslání našeho psaní, dne 18. dubna, vydali direktoři Thurnovi, který ležel u Budějovic, rozkaz, aby vtrhl na Moravu a docílil její připojení k povstání. To se Thurnovi povedlo; Žerotínovy pokusy, zdržeti stavy od tohoto kroku, byly tentokrát marné. Ovšem přistoupení Moravy přišlo poněkud pozdě; kdyby k němu bylo došlo již v prosinci 1618, bylo by bývalo odboji mnohem více prospělo.

contra hostes ecclesiae reportando Deus ille in Christo noster duce Christo in omnibus glorificetur, ubi non modo hic, sed multo magis Christi ducis nostri triumphos in omnem aeternitatem celebrabimus. Vale, mi illustris et observandissime baro, et me, qui te amo, colo et observo, redama. Pragae 17. Aprilis anno 1619.

Tui observandissimus

V. B.

[Na rubu:]

Copia literarum Baronis de Budwitz ad Carolum de Zierotin, baronem Moravum de 17. Aprilis 1619.

Starý opis v Drážďanech v taj. stát. archivu. Unruhe im Königreich Böhmen 1619, zwölfftes Buch f. 252—257.

Dodatek: Dva listy Budovcova syna Adama.[538]

79. *Adam Budovec z Budova Janu Jakubu Grynaeovi:*

Díky za dopis a za gratulaci k sňatku. Slibuje, že se zachová podle rad, které mu Grynaeus dává pro život manželský. Také děkuje za napomenutí, aby žil zbožně a i dále obíral se theologií. K studiu theologickému byl od nejútlejšího mládí veden svým otcem, který nedovoloval, aby příliš času věnoval čtení pohanských spisovatelů. V pozdějších letech jej zasvěcoval do otázek theologických Am. Polanus, jemuž se cítí proto zvláště díky zavázán. Je přesvědčen, že dobrý politik má býti také dobrým theologem. Když ďábel nás pokouší, tu nám sv. Pavel více pomáhá než velká slova Plautova, než úlisná řeč Demosthenova a výmluvnost Ciceronova. Tvrdí-li se, že oni spisovatelé pohanští spolu s uhlazeností řeči nabádají také k ctnostem, lze upozorniti na to, že sv. Písmo hlásá všechny ony ctnosti nesrovnatelně mocněji a dokonaleji.

Mnichovo Hradiště 1610 červen 22.

Salus a Christo, salutis authore!

Tandem non desinis, venerande senex atque patris loco plurimum observande, aureis hisce tuis literis ac vere paternis porro excitare admonitionibus. Vix verbis exprimere possum, quam gratae mihi fuerint literae tuae, ut quae me mirifice erudierint, singulae enim lineae instar eruditissimorum piorumque aphorismorum mihi a te proponi videntur, sicut quae essent dignae, quae aureis literis non adamanti insculpantur, sed imo in scrinio cuiusque cordis pervigili industria recondantur. Credas enim mihi certe, mi observandissime domine Grynaee, quod epistola haec tua, vere apostolico stylo scripta, non aliter consolatione me errexerit et animum meum in fundamento illo Jesu Christo aedificatum ita confirmaverit, quam quemadmodum miles urgente summo calore haustu frigidae aquae reficitur, unde singularem tuum amorem erga me, quem hactenus semper animadverti, etiamnum non esse extinctum, magno animi gaudio conspicio. Deus ter optimus maximus velit te diu adhuc salvum et incolumem servare et extra iactum omnis mali constituere sic, ut per longa tempora salutaribus hisce tuis aureisque admonitionibus me sublevare possis; id autem posthac ut continuare pergas, observanter oro, imo pro singulari divina benedictione habeo, quod tantis cum viris et eximiis Christi servis literis colloqui et ab illis animae et corpori salutaria haurire possim. Quod attinet nostram

[538]) Viz str. 90 pozn. 248.

omnium etiam valetudinem, ea nunc gratia Dei bona ac prospera utimur, ego praesertim cum char'ssima mea coniuge, qua Deus sic me etiam est iam dignatus. Et gratulationem illam gratissimo accipio animo, admonitionem vero, quomodo in coniugio vivere debeam, memoriae meae infigo; Deus aeternus largiatur, ut quam felicissime omnia illa eveniant, quae mihi exoptas; expetis vero talia, quae non tam ex meo merito, quam a tuo optimo et amoris erga me plenissimo animo profecta esse video, et Deo iuvante me etiam pari erga te voluntate, studio et observantia, amore et amicitia, fidum, memorem et constantem perpetuo cognosces. Inter alia, observandissime ac vere alter pater, in aureis hisce tuis literis admone; me ad veram pietatem et studium theologicum. Pietas haec teste Apostolo ad omnia est utilis, habens promissionem praesentis et futurae vitae, studium autem theologicum est quasi ianua quaedam ad veram pietatem; suades igitur, ut in illo studio constanter perseverem illudque porro continuare studeam, imprimis ordine illo, mihi tum temporis proposito a viro excellentissimo ac observandissimo domino d. Amando Polano, nunc vere iam in lucem edito.[539]) Volvens igitur haec semel atque iterum animo meo revolvens, iudico, quod quemlibet expertum politicum decet esse simul etiam bonum theologum, et quia quemlibet decet esse theologum — ut igitur in homine politico nullum est pulchrius decus quam habere rerum sinon omnium, tamen pro captu cuiusque ingenii aliquam experientiam — ita hominem religione christiana imbutum nihil magis commendat, quam rerum haurire divinarum notitiam. Quod ad theologiam, quoniam Deo me ita regente huic studio a iuventute mea fui deditus, non deceret igitur nunc, habens maiores progressus, illud deserere ac ab illo deficere, sed Deo volente gratia ipsius divina adiuvante, cum sine divino nomine nihil est in homine, addiscendo paulatim rebus hisce etiam domesticis ab illustri ac generoso meo domino patre, et in hoc studebo proficere studio, progredi et non regredi, metam attingere propositam; ait enim Paulus: ‚nemo coronabitur, nisi qui legitime certaverit[540]) et metam attigerit suam', et Christus ait: ‚qui perseveraverit, ad finem salvus erit'.[541]) Quare certo de me sibi persuadeat Exc. Tua, me quam diligentissime infixisse sibi memoriae, imo quotidie mecum repetere plusquam aureum illud Apostoli dictum, loco fidelis admonitionis aliquoties a te nobis tam publice quam privatim propositum ac commendatum, ut quod Paulus Timothaeo loquatur, illud mihi applicem: ‚Ab infantia sacras literas nosti, quae te possunt sapientem reddere ad salutem per fidem, quae est in Christo Jesu',[542]) uti commendat Paulus Timothaeo, eum recte fecisse, quod ab ineunte aetate ex sacris, sinceris ac limpidis Israëlis fontibus, aqua vitae

---

[539]) Snad míněn spis Polanův ‚Syntagma theologiae christianae', který vyšel tiskem r. 1609.

[540]) 2 Tim. II. 5.

[541]) Mat. XXIV. 13.

[542]) II. Tim. III. 15.

scaturientibus, suam animam refocillaverit; nam certum est, nisi homines a teneris annis vitae aquam ex Israëlis fontibus haurire didicerint, haud facile senio gravi pergravati curisque huius seculi onusti variisque negotiis occupati, vivae aquae scaturigini inhiabunt. Quod perpendens illustris ac generosus meus dominus pater, in mea iuventute nunquam permittere voluit, ut quemadmodum consuetudo est in scholis quibusdam, lectione scriptorum ethnicorum tempus perderem, et deinceps et ego ad uberiorem veniens aetatem, ut domi sic et Basileae, neglectis etiam ethnicorum scriptis, in sacrosancto theologiae studio a viro clarissimo ac excellentissimo et mihi aeternum observando, domino d. Amando Polano quam fidelissime institutus fui, cui et plurima me debere in tota mea vita fateor illque mens mea suo aliquando adhuc tempore propter praestitos illos in me labores ac officia innumerabilia ingentes satagit ac flagitat agere gratias. Praeclare ait Seneca quodam in loco: ‚Ingratus est, qui beneficium aliquod accepisse negat, quod accepit, ingratus est, qui dissimulat; ingratus, qui non reddit, ingratissimus omnium, qui oblivioni tradidit.' Sed redeo ad scopum. Hoc studium theologicum tanti facio, ut faciam, ut tam facile ab illo, Deo me iuvante, non deficiam et, ut supra mentionem feci, in quibusdam scholis summa iniuria affici ingenia quaedam, quae ab ineunte aetate tantum molestantur Terentio,[543]) Plauto,[544]) Cicerone et aliis, quorum scripta per se mala non sunt, sed tantum ad eloquentiam et non ad pietatem serviunt, ita ut, quod deplorandum est, aetate grandiores interrogati de ratione studiorum suorum, tantummodo ethnicorum quaedam se evolvisse scripta profiteantur, interrogati vero de salute sua obmutescunt; et tales quid faciunt, nisi quod salutem corporis praeponunt saluti animae, cum elegantia sermonis sit decus corporis, sacrarum literarum peritia decus animae; sed, quod Deus benigne avertat, metuo, ne tales destituti consolationibus ex verbo Dei, ubi ab hominibus deseruntur, a Deo quoque desertos se autummant atque ita facillime in apostasias aut horrendas de sua salute dubitationes incidant. Nam certus sum, si diabolus ignita tentationis tela aut ipsemet aut per organa sua in me coniiceret, certe licet ipsius Plauti adesset grandiloquentia, Demosthenis blandiloquentia, quae, si credimus, Homero dulcior melle fuit, si inquam eloquentia sua ipse patrocinaretur mihi Cicero, non corrueret, sed audacius in me irrueret satanas; si vero ex armamentario Apostoli ad Ephesios sexto sumerem **πανοπλίαν** et in manus gladium Spiritus Sancti [545]) evasisse et erupisse istum e vestigio animadverterem. Quanquam multi obiiciant, quemadmodum non semel, sed aliquoties mentionem aliquando habens de literarum studiis audivi, quod ex ethnicorum scriptis cum elegantia sermonis et ea, quae ad vitam honestam et veras virtutes attinent, discere

[543]) Publius Terentius Afer, římský spisovatel veseloher (*185—159 př. Kr.).
[544]) Titus Maccius Plautus (* 254—184 př. Kr.) římský spisovatel veseloher; kus Ad. Budovcem později uvedený sluje ‚Amphitruo'.
[545]) Ef. VI. 11 sl.

possimus, commendare Senecam pietatem, Plautum in Amphitra virtutem, Aristotelem in Moralibus[546]) amorem erga proximum, ubi de amicitia disserit, et alii etc. Sed commendat pietatem longe pulchrius ipse pietatis author Christus apud Matthaeum, item Apostolus in epistola ad Romanos et alibi commendat virtutes, et in his praecipue temperantiam idem Apostolus ad Romanos, ubi ait, nos debere **φρονεῖν εἰς τὸ σώφρον**;[547]) commendat denique amorem proximi Christus cum omnibus evangelistis et apostolis ut nihil supra. Imo in tota Scriptura sacra nullum est **κῶλον**, quod non respiciat et commendat pietatem et veras virtutes, quod paucis solummodo contigit ethnicorum scriptis. Sed video, me iam nimis esse molestum hisce literis meis; finem facio. Et Tuam Exc. protectioni divinae commendo et me, ut porro hoc amore paterno Exc. Tuam prosequi queat, summopere rogo.

Datae Monachograetzii 22. Junii 1610.

Exc. Tuae observantissimus filius

Adamus Budowetz b. de Budowa.

[Na rubu:]

Venerando seni ac in Christo patri observandissimo, domino Johanni Jacobo Grynaeo, sacrosanctae theologiae doctori celeberrimo et in illustri Basiliensi academia pastori et professori fidelissimo ad manus proprias.

Orig. vlastnor. v Basileji v univ. knih. G II.$_1$ f. 247^a—248^b. Sekret Ad. Budovce na rubu zachován.

80. *Adam Budovec z Budova Amandu Polanovi z Polansdorfu:*

Díky za veršovanou gratulaci k sňatku. O vojsku, které dává najímati císař a o sjezdu knížat v Praze. O pověstech, že byl zavražděn král francouzský a anglický.

Mnichovo Hradiště 1610 červen 22.

Clarissime ac excellentissime vir, domine ac praeceptor observandissime! Pro carmine gratulatorio, a te composito et mihi transmisso, maximas habe gratias.[548]) Et vere, ut ais, eo tempore, quo pax religionis vigere caepit, Deo iam ita disponente, singulari eius gratia, pia, casta et illustris familiae baronum ab Hodiegowa vitae et praecum socia mihi data est, quo ego veluti Adami terrestris progenies supernam vocationem caelestem in altero Adamo, qui est ipse Dominus e caelo,[549]) mediter assidue et quidem eo magis, quo periculosiora et ad summas mutationes inclinantia tempora

---

[546]) Míněna zde ethika Aristotelova v lat. překladě, tehdy užívaném. O přátelství jedná Aristoteles v knize V.

[547]) kap. XII. 3.

[548]) Viz č. 48.

[549]) To jest Kristus.

imminent.[550]) Ob quae nunc conventus quorundam electorum et principum Pragae est celeberrimus,[551]) qui quid agant et inter se concludant, ignoratur adhuc; varia quidem sparguntur, sed nihil certi potest sciri et hinc inde miles ab imperatore conducitur.[552]) E contra Austriaci, Moravi et Hungari sibi vigilant quoque, ac nisi Deus et praesentes principes Pragae congregati salutaribus consiliis imperatorem rexerint, metuendae tristes mutationes; verum nos cum Josaphato [553]) rege orabimus attolendo oculos nostros ad solius Dei auxilium, ut cum nihil sit toto pectore consilii, ipse ferat opem. De rege Galliae et Angliae, quam crudeliter sint ambo, nescio quo instinctu, occisi, puto Exc. Tuam iam dudum cognovisse, de rege Galliae quidem certo constat eum occisum, sed de rege Angliae dubitatur[554]) Deus largiatur, ut de illo optimo rege sint potius falsa haec quam vera; nova Exc. Tuae autem puto de his iam certi quid constare, si autem haec sunt vera, quales inde mutationes ac motus sint eventurae, Deo est optime notum; vix enim ac ne vix quidem id ita sepelietur. De aliis novis perscribet Ex. Tuae illustris ac generosus meus dominus pater. Hisce me amori ac favori tuo totum commendo et, ut porro literis tuis me erudire digneris, vehementer oro.

Datae Monachograetzii 22. Junii anno 1610 etc.

Exc. Tuae observantissimus

Adamus Budowetz baro de Budowa.

[Na rubu:]

Clarissimo ac nobilissimo viro, domino Amando Polano a Polansdorf, sacrosanctae theologiae doctori et in illustri academia Basiliensi professori eiusdem theologiae celeberrimo, domino et amico et praeceptori observandissimo.

Orig. vlastnor. v Basileji v univ. knihovně GII.$_1$ f. 249. Sekret Adama Budovce na rubu zachován.

---

[550]) Narážka na hrozící vpád pasovský.

[551]) Viz pozn 235.

[552]) Míní se tu zbrojení, s nímž Rudolf II. počal v březnu 1610 v Čechách ve Slezsku a ve spolku s arciknížetem Leopoldem v Pasovsku a jehož cílem bylo, sebrati vojsko proti Matyášovi a event. i českým stavům.

[553]) Jozafat, král judský, vynikající zbožností. Viz Paralip. XVII. sled.

[554]) Král francouzský Jindřich IV. byl skutečně zavražděn 14. května 1610, ne však král. anglický. Viz také pozn. 245.

REJSTŘÍK.

Číslice znamenají výhradně stránky; kde k číslu stránky připojena zkratka ‚pozn.' znamená to, že se o věci mluví buď podrobněji nebo pouze v poznámkách na téže straně.

PŘEHLED DOPISU.

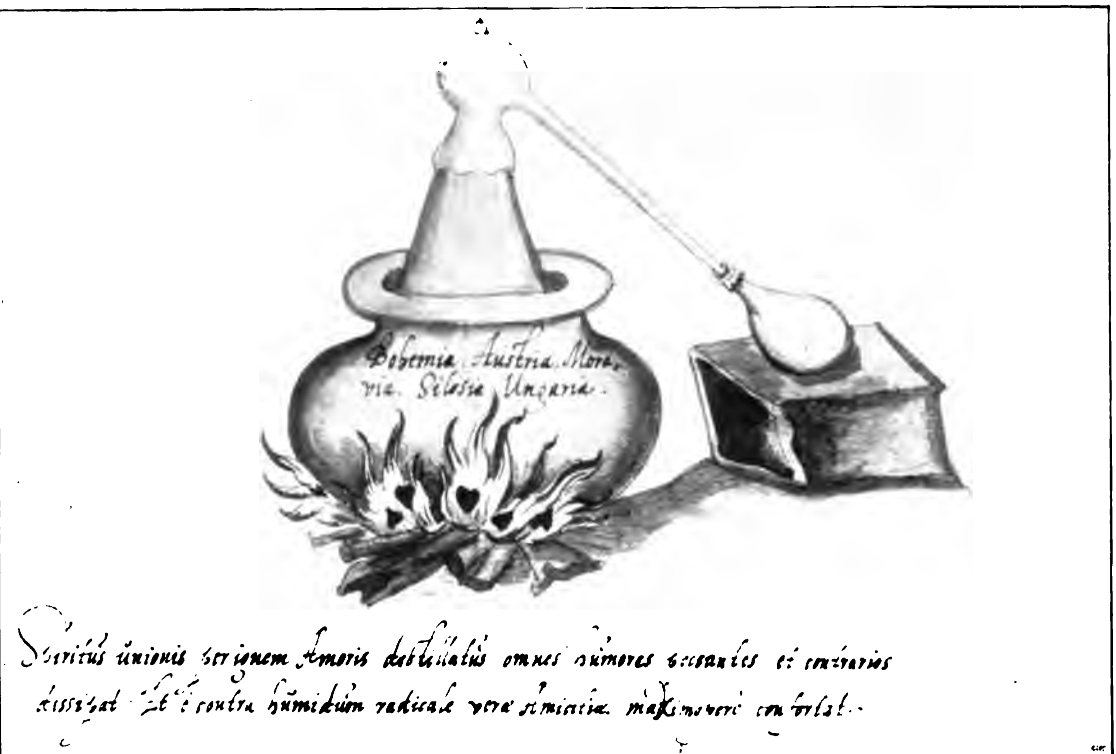
imo cum universa Domo mea ad serviendum
offero, Dnōs una mecum grā in Chro divinae
q sola animos nostros regit ut confidenter cum
Apostolo dicamus, Scio cui credidi, commendo.
Datae Monachogratzii 10 Nov: An: 1607

Tuae Illustrissimae Magtę

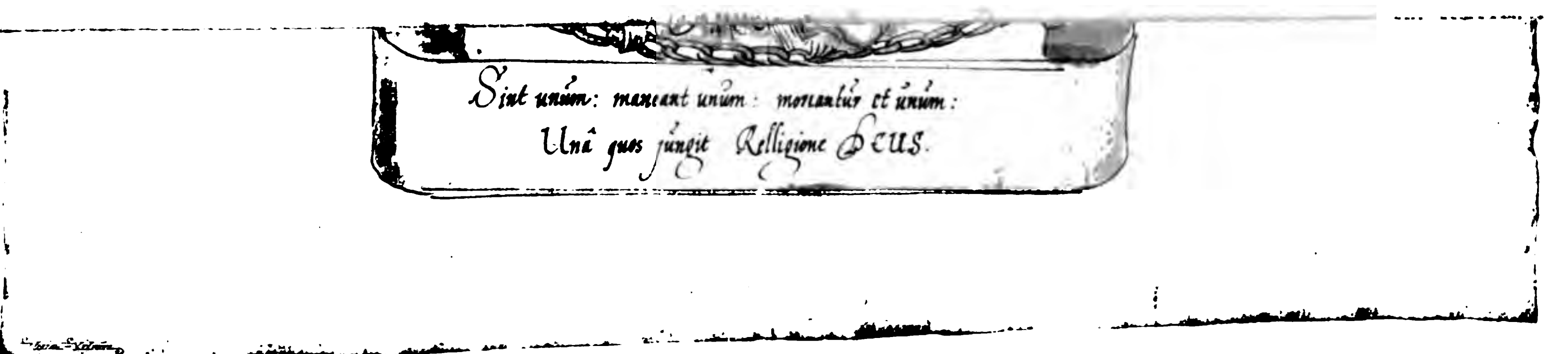
Observantissimus

Wenceslaus Budowetz a Budowa

Ukázka latinského rukopisu Václava Budovce. Viz č. 30., str. 55.

Viz str. 84, pozn. 230.

Viz str. 84, pozn. 230.

Strana

DODATKY.

OPRAVY.

Na str. 6 ř. 20 zdola místo debetur čti debet, ř. 14 zdola scházející Postscripta viz str. XII; na str. 7 ř. 20 sh. místo Turci čti Turcarum; na str. 10 ř. 5 sh. místo distentae čti detentae, 6 ř. sh. místo Vesani čti Visum, ř. 7 sh. místo eandem čti easdem, ř. 8 sh. místo potuerunt čti poterunt, ř. 9 sh. místo partem čti partim, ř. 19 sh. místo ex literis čti in literis, ř. 20 sh. místo id ad čti id ob, ř. 23 sh. místo datur čti datus, ř. 24 sh. místo omne ad čti omnia ad, ř. 24 sh. místo transmutat čti transmutet, ř. 25 sh. místo reformationibus čti reformatoribus, ř. 29 sh. místo viderent čti viderint,[1]) na str. 15 ř. 20 sh. místo oratione čti Oratione; na str. 18 ř. 25 sh. místo Cypram čti Cyprum; na str. 34 zd. 10 ř. místo GII_{11} 231 čti GII_{1}f. 231; na str. 38 pozn. 105 má zníti: Assyřany míněni podle všeho Turci, Aegypťany Peršané; na str. 41 ř. 11 zd. místo ediit čti rediit; na str. 42 v pozn. 115 místo Jana II, čti IX_{11}; na str. 48 ř. 2 zd. místo III. 384 čti III. 397. na téže str. ř. 26 zd. místo Anna čti **Markéta**; na str. 62 pozn. 174 má zníti: ‚Assyřany obdobně dle str. 26, 33, 38 míněni asi Turci‘. a pozn. 175: ‚Syřany podobně míněni asi Peršané‘; v pozn. 198 místo III. 283 čti III. 257; na str. 86 ř. 5 zd., str. 95 ř. 22 zd., str. 99 ř. 9 zd., str. 100 ř. 4 zd. místo Rudolf II. čti Rudolf II. 2; na str. 89 ř. 9 zd. místo „ale jen proto‘ čti ‚hlavně proto‘; na 118 sh. 17 ř. doplň Václ. Budovcovi; na str. 114 pozn. 258 má zníti: Viz č. 58 a 60; na str. 115 ř. 26 sh. místo 363 čti 363a, ř. 31 sh. místo 363 čti 363b, dole pozn. 362 má zníti: Viz č. 58 a 60, potom má následovati pozn. 363a násl. znění: Viz pozn. 353; na téže str. místo pozn. 363 polož pozn. 363b; na str. 118 v pozn. 374 ř. 1 za slovo ‚byl‘ vlož ‚strýcem Petra Voka‘; na str. 124 v pozn. 391 ř. 2 sh. místo pozn. 68 čti 228; na str. 134 místo pozn. 439 čti 430; na str. 153 v pozn. 477 na konec připoj: srov. také Zíbrt, Bibliografie II. 309. Dle dedikace životopisu sv. Václava k Budovcově narozeninám tam citované byl by se narodil 28. září; na str. 159 ř. 17 zd. místo ‚na generálním sněmu koruny‘ čti ‚na sjezdu zástupců přivtělených zemí koruny‘; na str. 165 ř. 11 zd. místo Gindely l. c. str. 367 čti Gindely l. c. str. 365, podobně str. 166 ř. 15 zd. místo str. 368 čti 366. Str. XXIX sh. 8 ř. místo fides čti religio.

---

[1]) Viz str. XII.

Mimo Rozpravy vyšlo:

V. V. Tomek. Mappa staré Prahy k létům 1200, 1348 a 1419 . . . . . . K 10·—
Dr. Bohuslav Rieger. Zřízení krajské v Čechách. Část I. . . . . › 7·50
› › › › › › Části II. seš. 1. . . . . . › 3·—
› › › › › › › › › 2. . . . . . › 4·20
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část I. (1373—1379.) Historický Archiv České Akademie č. 1. . . . . › 5·80
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část II. (1380—1387.) Historický Archiv České Akademie č. 2. . . . . › 6·40
František Dvorský. Listy paní Kateřiny z Žerotína rozené z Valdštejna. I. Dopisy z roku 1631 a 1633. Historický Archiv České Akademie č. 3. . . . . › 4·50
František Dvorský. Listy paní Kateřiny z Žerotína rozené z Valdštejna. II. Dopisy z roku 1634 a 1635. Historický Archiv České Akademie č. 7. . . . . › 5·—
Dr. František Kameníček. Prameny ke vpádům Bočkajovců na Moravu a k ratifikaci míru vídeňského od zemí koruny české r. 1605—1606. Historický Archiv České Akademie č. 4. . . . . › 4·—
Dr. Vojtěch J. Nováček. Listář k dějinám školství Kutnohorského. (1520 až 1623) Historický Archiv České Akademie č. 5. . . . . › 2·60
Ferdinand Tadra. Summa cancellariae (Cancellaria Caroli IV.). Formulář král. kanceláře české XIV století. Historický Archiv České Akademie č. 6. . . . . › 4·20
Zikmund Winter. Život církevní v Čechách. Svazek první. . . . . › 2·60
› › › › › › druhý. . . . . › 2·80
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část III. (1392—1393., 1396—1398). Historický Archiv České Akademie č. 8. . . . . . . › 7·—
Max. Dvořák. Dva denníky dra. Matiáše Borbonia z Borbenheimu. Historický Archiv České Akademie č. 9. . . . . › 3·60
Ferdinand Menčík. Paměti Jana Jiřího Haranta z Polžic a Bezdružic od r. 1624 do r. 1648. Historický Archiv České Akademie č. 10. . . . › 3·—
Emil Ott. Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl I. . . › 4·—
Zikmund Winter. Děje vysokých škol Pražských od secessí cizích národů po dobu bitvy bělohorské (1409—1622). . . . . › 2·—
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část IV. (1401—1404.) Historický Archiv České Akademie č. 11. . . . . › 4·40
Dr. Ladislav Klicman. Processus iudiciarius contra Jeronimum de Praga habitus Viennae a. 1410—1412 Historický Archiv České Akademie č. 12 . . . . › —·90
Dr. Zdeněk V. Tobolka. Hilaria Litoměřického traktát k panu Janovi z Rozenberka. Hist. Archiv Č. Akademie č. 13. . . . . › —·90
Václav Schulz. Korrespondence hraběte Václava Jiřího Holického ze Šternberka. Historický Archiv České Akademie č. 14. . . . . › 2·—
Emil Ott, Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl II. (Rozebrán)
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část V. (1406—1407). Histor. Archiv České Akademie č. 15. . . . . › 6·54
Václav Schulz. Listář koleje Jesuitské u sv. Klimenta na Starém Městě pražském z let 1628—1632. — Histor. Archivu číslo 16. . . . . . . › 1·80
Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl I. (I. Knihověda a část všeobecná. II. Pomocné vědy). . . . . › 7·40
Václav Schulz. Korrespondence Jesuitů provincie české z let 1584—1770. Histor. Archiv Č. Akademie č. 17. . . . . › 4·20
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část VI. (1407—1408). Historický Archiv Č. Akademie č. 18 . . . . › 5·30
Zikmund Winter. Život a učení na partikulárních školách v Čechách v XV. a XVI. stol. . . . . › 6·—
Václav Novotný. Inquisitio domorum hospitalis S. Johannis Hierosolimitani per pragensem archidioecesim facta anno 1373. Historický Archiv Č. Akademie č. 19 . . . . › 1·40

Václav Schulz, Příspěvky k dějinám mravů v zemích českých z let 1601–1781. Histor. Archiv Č. Akademie č. 20 . . . . . K [illegible]

Ferdinand Tadra, Soudní akta konsistoře Pražské. Část VII. (1420–1424) a Dodatky. Historický Archiv Č. Akademie č. 21 . . . . . [illegible]

Josef [illegible], Soustavný vývoj [illegible] [illegible]

Dr. Antonín Pavlíček, Šek ve vědě a v zákonodárství. [illegible] . . . . . [illegible]

Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl II. (I. Prameny, II. Zpracování) . . . . . [illegible]

Martin Kolář a August Sedláček, Heraldika českomoravská. I. . . . . . [illegible]

Dr. Jan B. Novák, Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně. Histor. Archiv Č. Akademie č. 22 . . . . . [illegible]

Ferdinand Tadra, Listy kláštera Zlatokorunského. Historický Archiv Č. Akademie č. 23 . . . . . [illegible]

Gustav Friedrich, Památky umění písařského v Čechách a na Moravě. (Sešit I.) . . . . . [illegible]

Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl III. 1. . . . . . [illegible]

Václav Schulz, Příspěvky k dějinám [illegible] království Českého z let 1626–1627. Histor. Archiv Č. Akademie č. 24 . . . . . [illegible]

Otakar Hejnic, Listy k dějinám školství kutnohorského. Doplňky z let 1599–1625. Histor. Archiv Č. Akademie č. 25 . . . . . [illegible]

Dr. Eduard Šebesta, Nově nalezený zlomek formuláře biskupa Tobiáše z Bechyně (1279–1296). Histor. Archiv Č. Akademie č. 26 . . . . . [illegible]

Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl III. 2. . . . . . [illegible]

Václav Schulz, Soupis register soudu nejvyššího purkrabství Pražského. Histor. Archiv č. 27 . . . . . [illegible]

Zikmund Winter, Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a v XV. století . . . . . [illegible]

Dr. Antonín Pavlíček, Šek ve vědě a v zákonodárství. Dodatek. . . . . . [illegible]

Otakar [illegible], W. St. Jevonsa: Počátkové logiky. (Filosofická knihovna. M. I.) . . . . . [illegible]

Dr. Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl III. 3. . . . . . [illegible]

Dr. Jan Kapras, Pozůstatky knih zemského práva knížectví Opavského. (Díl I.) (Histor. Archiv č. 28.) . . . . . [illegible]

Josef Truhlář, Katalog českých rukopisů c. k. veřejné a universitní knihovny pražské . . . . . [illegible]

František Čáda, [illegible] spisy [illegible]. Vědecká bibliothéka. Řada I. Číslo 1. . . . . . [illegible]

Dr. J. V. Šimák, [illegible] (Histor. Archiv č. 29.) . . . . . [illegible]

Dr. Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl IV. svazek 1. . . . . . [illegible]

[illegible]

HISTORICKÝ ARCHIV
ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
ČÍSLO [illegible].

POZŮSTATKY KNIH

ZEMSKÉHO PRÁVA KNÍŽETSTVÍ OPAVSKÉHO.

VYDÁVÁ
JUDr. JAN KAPRAS.

DÍL DRUHÝ.

DESKY ZEMSKÉ.

ČÁST PRVÁ ([illegible]).

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
[illegible]

Publikace od I. třídy České Akademie dosud vydané:

V Rozpravách:

ROČNÍK I.

Číslo	1.	Dr. František Laurin. Pokrevenství a švakrovství jakožto překážky manželství rozlučující . . . . Cena	K 1·50
»	2.	Ferdinand Tadra. Kanceláře a písaři v zemích českých za králů Jana, Karla IV. a Václava IV. z rodu Lucemburského	» 4·60
»	3.	Frant. Dvorský. Albrecht z Valdštejna až na konec r. 1621. .	» 3·40
»	4.	JUDr. Karel Kadlec. Provozovací právo k dílům dramatickým a hudebním.	» 1·80

ROČNÍK II.

Číslo	1.	František Mareš. České sklo.	» 4·50
»	2.	Josef Konstantin Jireček. Poselství republiky dubrovnické k císařovně Kateřině II. V l. 1771–1775.	» 2·—
»	3.	Dr. František Laurin. Nařízení papežské kongregace »Auctis admodum«, ze dne 4. listopadu 1892	» —·40

ROČNÍK III.

Číslo	1.	Josef Kalousek. O staročeském právě dědickém a královském právě odúmrtném na statcích svobodných v Čechách i v Moravě. .	» —·90
»	2.	Dr. Čeněk Zíbrt. Seznam pověr a zvyklostí pohanských z VIII. věku.	» 2·80
»	3.	Josef Smolík. Pražské groše a jejich díly	» 2·60
»	4.	Ferdinand Menčík. Volba Papeže Innocence X.	» 1·—
»	5.	František Čáda. Noetická záhada u Herbarta a Stuarta Milla. .	» 2·80

ROČNÍK IV

Číslo	1.	Frh. von Helfert. Gregor XVI. und Pius IX. Ausgang und Aufgang ihrer Regierung October 1845—November 1846	» 3·20
»	2.	Dr. Frant. Storch. Vyručení obviněného z vazby vyšetřovací. .	» 2·20
»	3.	Dr. Josef Pekař. Dějiny Valdštejnského spiknutí	» 7·80
»	4.	František Krejči. Element psychologický	» 1·30

ROČNÍK V.

Číslo	1.	O. Hostinský. Jan Blahoslav a Jan Josquin	» 5·20
»	2.	Josef Smolík. Denary údělných knížat na Moravě	» 1·60
»	3.	Cyrill Horáček. Počátky českého hnutí dělnického	» 2·20

ROČNÍK VI.

Číslo	1.	Dr. Karel V. Adámek. Příspěvky k dějinám selského lidu z okolí Hlinska v XVIII. věku.	» 1·40
»	2.	Dr. Frant. Krejčí. Zákon associační. (Pokus psychologický.) . .	» 2·—
»	3.	Josef Smolík. Nález denárů v Chrášťanech u Českého Brodu. .	» 1·—

ROČNÍK VII.

Číslo	1.	Dr. Lubor Niederle. Starověké zprávy o emĕpisu východní Evropy se zřetelem na země slovanské.	» 2·—
»	2.	Josef Smolík. Denary Boleslava I., Boleslava II., Boleslava III. a Vladivoje	» 2·—

ROČNÍK VIII.

Číslo	1.	Alfons Žák. Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, do Čech a na Moravu zaslané.	» —·80
»	2.	Frant. Mareš. Prokopa písaře Novoměstského česká »Ars dictandi«.	» —·80

ROČNÍK IX.

Číslo	1.	Dr. Miloslav Stieber. K vývoji správy. Vliv českých živlů na správu v Dolních a Horních Rakousích a její význam pro rakouský exekuční proces.	» 3·80
»	2.	Gustav Friedrich. O zakládací listině kapituly Litoměřické. . .	» 1·—

ROČNÍK X.

Číslo	1.	Dr. August Miřička. O formách trestné viny a jich úpravě zákonné.	» 2·70
»	2.	František Čáda. Hynovo dušesloví	» 2·30
»	3.	Dr. Karel Kadlec. Verbőczyovo Tripartitum	» 5·30

ROČNÍK XI.

Číslo	1.	Dr. Jan Heller. Svépomocný prodej zboží dle práva obchodního na základě práva obecného	» 2·20
»	2.	Dr. Karel Chytil. O junkerech Pražských.	» 2·—
»	34.	JUDr. M. Talíř. K dějinám rakouského taxovnictví	» 2.50
»	35.	Josef Smolík. Zlaté mince s domnělým opisem *ΠΕΓΝΑΖΕ*. . .	» —·50
»	36.	Dr. Karel Chytil. Malířstvo pražské XV. a XVI. věku a jeho cechovní kniha staroměstská z let 1490–1582	» 6·40
»	37.	Dr. Viktor Dvorský. Ekonomickogeografické studie z Černé Hory	» — 90

Pokračování viz na třetí straně obálky.

HISTORICKÝ ARCHIV

VYDÁVÁ

I. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

PÉČÍ

HISTORICKÉ KOMMISSÍ PŘI NÍ ZŘÍZENÉ.

ČÍSLO 31.

POZŮSTATKY KNIH ZEMSKÉHO PRÁVA KNÍŽETSTVÍ OPAVSKÉHO.

DÍL DRUHÝ: DESKY ZEMSKÉ.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1908.

POZŮSTATKY KNIH

ZEMSKÉHO PRÁVA

KNÍŽETSTVÍ OPAVSKÉHO.

VYDÁVÁ

JUDr. JAN KAPRAS.

DÍL DRUHÝ:

DESKY ZEMSKÉ.

ČÁST PRVÁ (1431—1536).

V PRAZE

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1908.

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

Úvod.

Desky zemské nebo po opavsku knihy zadní tvoří druhou hlavní součást knih zemských knížetství Opavského a doplňují se s knihami předními v jediný celek. Přehled vývoje jich podali jsme v úvodě k prvnímu svazku knih předních (str. XIV.—XVII. a str. XX.), kamž ve příčině té odkazujeme. Zachované knihy deskové začínají rokem 1431 po požáru Opavy, kdy knihy soudní také byly zničeny a nově potom založeny. Přítomný svazek podává čtyři nejstarší knihy desk.

1. Desky zemské první (1431—1447) obsahují dvě pergamenové složky o desíti listech (25 × 32 *cm*) zašité do silnějších desk také pergamenových. Sešit označen zevně chybně „A. 1401". Stránkování staré provedeno tak, že první list, obsahující na prvé straně zápis obnovy (druhá strana jeho je prázdná), neoznačen vůbec, druhý pak označen fol. 1, 2, třetí fol. 3—4 atd. až do fol. 38.

Obsah jeví se spořádán dle let následovně:

rok	čís. zápisu	folio	jméno písaře
1431	1—10	1—11	Mikuláš Zubřický
	12—41		
1432—1436	42—44	11—12	Václav
	46—52	13—15	Mikuláš Zubřický
	54—89	16—24	
	53	15	
1439—1441	90—147	25—34	
1443	148—154	34—35	
	11	4	Tomáš
1446—1447	155—167	35—38	
	45	12	

Dle toho není deskových zápisů z let 1437, 1438, 1442, 1444 a 1445.

2. Desky zemské druhé (1447—1484) skládají se ze tří složek pergamenových o osmi listech (38 × 32 *cm*); číslovaných stran však je pouze 38, neboť posledních 3½ listů je prázdno a podobně i jedna strana listu šestého nepopsána a také nečíslována. Obal tvoří silnější pergamen označený zevně „Anno 1447".

Přehled obsahu:

rok	čís. zápisu	folio	jméno písaře
1447	1—11	1—4	
1451	12—29	4—7	Tomáš
1461	30—43	7—12	
1464	44—77	12—18	Jan z Bělé
1466	134	32	
1467	78—83	18—19	Štěpán z Lukavice
1473	84—95	19—23	
1475—1478	96—144	23—33	Vavřinec Černý
	160	38	?
1483—1484	145—152	33—35	Vavřinec Černý
	153—159	35—38	Jan Renička z Čermnik

Není tedy zápisů z let: 1448—1450, 1452—1460, 1462—1463, 1465 až 1466, 1468—1472, 1474, 1479—1482.

3. Desky zemské třetí (1486—1522) jsou kniha pergamenová o 65 listech (26 × 36 *cm*) vázaná do kůže s vtisknutými ozdobami. Na přední desce umístěny tři znaky, které jsou i uvnitř na listě druhém. První dva listy jsou nečíslované. Z nich první na druhé stránce obsahuje složený znak zemí koruny české s nápisem „Matyáš, král Uherský a Český a markrabí Moravský etc." a pod ním znak hejtmanův s nápisem „Jan Bělík z Kornic etc. hejtman Horní Slezie". Na listu druhém na pravé straně jsou znaky komorníka, sudího a písaře s nápisy „Jindřich Donát z Veliké Polomě, na Nové Cerekvi komorník — Jan Stoš mladší z Chunic na Petříkovách sudí — Jan Renička z Čermnik písař". Na druhé straně druhého folia začíná již text. Staré číslování folií jde však teprvé od listu třetího (fol. 1.) a má 60 folií, při čemž fol. 20. je omylem dvakráte. Poslední dva listy jsou prázdné a nečíslované. Mimo to je řada listů jen částečně popsána na př. 33*b*, 36*b*, 39*b*, 42*b*, 48*a*, 49*a*, 55*a*, 56*ab*.

Obsah v přehledu je následující.

rok	čís. zápisu	folio	jméno písaře
1486—1489	1—23	1a—9b	Jan Renička z Čermnik
1492	24—33	10a—14a	
1494	34—44	14b—17a	
1496	45—63	17b—21a	
1498	64—78	21b—24b	
1500—1501	79—88	25a—27b	
1502—1506	89—108	28a—33b	Jiřík z Lanšovic
1508—1509	109—113	34a—36b	
1511—1515	114—150	37a—48a	
1517—1520	151—178	48b—58a	
1522	179—187	58b—60b	

Není tedy zápisů z let: 1490, 1491, 1493, 1495, 1497, 1499, 1507, 1510, 1516 a 1521.

4. Desky zemské čtvrté (1523—1536) jsou pergamenová kniha o 39 listech (27 × 39 *cm*), vázaná do červené kůže s vytlačovanými ozdobami a označením MDXXIIII. Na prvním listě umístěn malovaný znak pánů z Fulsteina s nápisem „Ojíř z Fulsteina a na Bílovci, komorník knížetství Opavského. Léta Božího tisícího pětistého dvacátého třetího“. Druhý list je prázdný a opatřen později mylným označením „de anno 1523—1535“. Na to následuje 26 číslovaných a popsaných listů. Posledních 11 listů je prázdných.

Obsah jeví se v přehledu:

rok	čís. zápisu	folio	jméno písaře
1523—1531	1—10	1a— 3b	Jiřík z Lanšovic
	11	3b	
	12—30	3b—12b	Jiřík z Lanšovic
	31—71	12b—21a	Jan z Brňova
1536	72—83	21b—26b	Jan Dobeš z Olbramic

Zápisů není z let 1532—1535.

Rychlé vydání tohoto druhého svazku umožněno bylo benevolencí p. presidenta zemského soudu Opavského dra Fischera, jenž na žádost vydavatelovu dal zaslati tuto vydané čtyři knihy k zemskému soudu Pražskému. Za laskavé rady při práci děkuji p. prof. J. Zukalovi v Opavě, p. dvor. rad. J. Čelakovskému a p. dr. J. Novákovi v Praze.

DESKY ZEMSKÉ PRVNÍ.

(1431—1447.)

1. Leta od narozenye syna Bozieho tyssytyeho cztirsteho prvnyeho leta a trzidsateho, po nesczesty ohnye a wyhorzeny miesta Oppawi, gienzz se stalo ten uteri po swatem Jacubie, apostolu Boziem (31. července), a tu y zemske knyhy stare y nowe gsu shorzely, a oswieczene knyeze, knyez Przemek, knyezze a pan Oppawsky pro potwrzenye prawdy a rzadow zemskych kazal gieho Milost psaty, zalozity a zalozil tyto knyhy nowe swemu knyezetstwy, rzadom, prawom a swobodye podle biehu, rzadu a praw czeskich a morawskych s radú, wuoly y prosbú dolepsanich panow, zeman a manow swich, genz su przy tom bili:

urozeni pan Jan z Crawarz a z Gyczyna,
pan Jan Strassky z Czech,
Janak z Tworkowa,
Strus z Raczyna,
Pelhrzym z Czeczowa,
Jan Gyskra z Wssiechowicz,
Hynek Taufalt,
Mstych z Stare wsy,
a Mikolass z Albrechticz, dworzene a sluzebnyczy pana Janowi swrchu psaneho;
pan Gindrzych z Fulsteyna,
Czenyek z Tworkowa;
Hanuss z Wladyenyna,
Mikolass z Wladyenyna,
Mikolass Slewicz z Crawarz,
Gindrzich Koszierz z Litoltowicz,
Dyetoch z Schonwalda,
Otta, Mikolass a Jan, bratrzie z Radunye,
Oldrzich z Hradczan,
Jan a Kygiowecz z Lukawcze,
Jan a Mikolass, bratrzie z Benessiowa,
Zibrzid z Bobolusk,
Wanyek, rzeczeni Trzidsatnik, z Olbramicz.
Hanuss Czrt z Mossczna,
Tasek ze Lhoty,

Waczlawek z Kokor a z Koberzicz,
Jaracz z Branycze,
Gindrzich z Dobroslawicz,
Mikolass Stoss z Posutycz,
Ottyk z Rohowa,
Mikolass, Krzyzkowskeho syn,
a Wanyek z Bohdanow, zemane a manowe oswieczeneho knyezete, knyeze Przemkowy swrchupsaneho. Janek z Biele, mistr Ondrzey ze Zlyna, pisarzy knyeze Przemcowi, a pysarz zemsky a miestsky Mikolass Zubrziczsky, take przi tom byly.

Act fer. quarta ante festum sti Clementis pape (21. list.) in novo castro. Et ibidem fuit electus a domino duce cum consensu omnium, qui interfuerunt, in terre camerarium Johannes de Benessow.[1])

2. (F. 1.) Dotalicium domine Jankonisse.

Stalo se, ze od narozenye syna Bozieho leta tyssityeho cztirsteho dwadsieteho cztwrteho, ten uteri prwy przed sw. Krzyzze powyssienye[m] (12. září) przed Conradem Stossiem z Branicze, komornykem zemskym, Dyetochom z Schonwalda sudym a Samoelem pisarzem zemskym a przed gynymy zemany zemye Oppawske, k tomu zwlascze przywolanym[i], stogie osobnye, urozeni pan Jan z Crawarz a z Gyczyna, z dobrym rozmislem, s plnu radu swich przatel, dobrowolnye wlozil a wepsaty kazal w tito zemske knyhy cztyrzista hrzywen praweho uroczneho a shadaneho platu, dobrich strziebrnich grossow, razu prazskeho, czisla morawskeho, cztyrzi a ssiestdesate grossow za kazdu hrzywnu poczitagicze, we cztyrzech tyssicze hrzywnach razu a czisla swrchupsanich oswieczeney knyeznie, panyey Angnescze, dczerzy oswieczeneho knyezete, knyeze Przemka pana Oppawskeho, swey prawey manzele, a tiech cztyrzista hrzywen takoweho platu wklada a ukazugie k wienney zastawie manzele swey na zbozi panstwie sweho, genzz zalezy w knyezetswy zemye Oppawske nayprwe w miestye w Bielowczy cztyrzidsety hrzywen a trzy hrziwni platu, w miesteczku w Klymkowiczich a w Langnowie puol ssiesty a dwadsiety hrzywen a osm grossuow platu, a na ffoytu tudyezs w Klymkowitich trzy hrzywni platu, we wsy w Radotynye cztyrzi a dwadsiety hrzywen a dwa a patdesate grossow platu, w Albrechtyczich patdessate hrzywen, puolhrzywny a cztyrzy grossie platu, w Buotowitich piet a ssiestdessate hrzywen a gross platu, w Polancze trzynaste hrzywen a cztyrzi a trzidsety grossuow platu, na Stachu tu w Polancze trzy a patdesate grossow platu, a na Martynowi, Wlczkowu synu, tudyez w Polanze puolpata wierdunka grossow platu, we Lhotcze ssiest hrzywen platu a na mlynarzi tudyezs we Lhotcze trzy hrzywni platu bez osmy grossow, a na richtarzy tudyezs, we Lhotcze ssiest grossow platu, w Swynowie puol giedennaste hrzywny a dwadsiety grossow

[1]) Zápis psán na prvním, nečíslovaném listě.

platu, a na richtarzi tudyezs w Swynowie puol hrzywni platu, w Gystebnycze piet a dwadsety hrzywen a piet a dwadsety grossow platu, a na richtarzi tu w Gistebnicze hrzywna platu, w Krasnem Poly sedmnaste hrzywen a cztyrziadwadsiety grossow platu, w Kugiawach cztyrzidsety a puoldewaty hrzywni a puolsedma grossie platu, a na richtarzy tudyezs w Kugiawach cztyrzi hrzywni platu, w Martynowye puol giedenaste hrzywni sedmnaste grossow a cztyrzi halerze platu y s richtarzowim platem, w Pustkowczy puolcztwrty hrzywni patnaste grossow a ssiest halerzow platu, w Stachowiczich puoltrzetye a dwadsiety hrzywen osm a dwadsiety grossow a dwa halerze platu, a na richtarzi tudyezs w Stachowiczich cztyrzi hrzywni platu, a [w] Waltyerzowiczich desset hrzywen a desset grossow platu shadaneho, gmiety a drzety k prawey wienney zastawie menowitye se wssiemy poddacziemy kostelow z wibieranym bernye toho zbozie, se wssiemy lessy, rzekamy, potoky, ribniky, wodamy tekutyemy y netekutyemy, s rybarzy, s lukami, pastwami, pastwisczemy, se wssim prawem a se wssim panstwim toho wyenowaneho zbozie, nicz sobie pan Jan, erbom swym, stupnikom any potomkom prawa, (f. 2.) wlastenstwie neboli panstwie na tey wienney zastawie a na tom zbozy zachowawagie, nez aby to drzala swobodnye bez [z]matkow, zawad, narokow a bez przykazy wssielikake panye Janowich erbow, stupnykow, potomkow a buduczich panow a dyedyczow zbozie takoweho. A k tomu swrchugmenowanemu wienu pan Jan swrchupsany wklada giey manzele swey k prawey wyenney zastawie tu twrz Trzebowicz[1]) k giegiemu prziebitku a bidleny s tiem mlynem a dworem a toho mlyna a dwora[1]) przyslussienstwym a pozitky a s tiemy lessy a potoky a rzekamy, genz k twrzy slussiegy[1]) a przylezzie, aby tu twrz s mlynem, dworem a giegich przyslussienstwim k tyem cztyrzom sta hrzywen platu we cztyrzech tyssicze hrzywnach czisla gyz rzeczeneho take miela a pozywala obiczegiem swrchupsanym, dokudz by giey tiech cztyrzi tyssicze hrzywen grossow czastopsanich uplnye a doczela zaplaczeno nebilo a wydano. Nez kdyz by erbowe, stupnyczy neboli potomkowe panye Janowy manzelcze gieho swrchupsaney tiech cztyrzi tyssycze hrzywen daly a zaplatyly, tehda ma gym toho zbozie, genzz k takowey wienney zastawye drzy zassye postupity bez zmatkow a bez odpori wssielikake. A k takowey swey wienney zastawie knyezna swrchupsana wolila giest sobie porucznik a formundy oswieczena knyezeta, knyeze Przemka, otcze sweho, knyeze Waczlawa, knyeze Mikolassie, knyeze Wilema, knyeze Arnesta, bratrzie swa, a duostoyneho v buoze otcze, knyeze Conrada, biskupa Wratyslawskeho, ugcze sweho, knyeze Mikolassie a knyeze Waczlawa, knyezata Ratyborzska, stricze swe, a przygymagiczy takowe wienne zastawy. A toho we dsky wkladanye gsu pan Ondrzey z Tworkowa Mikolass z Wladyenyna [poslowe].

---

[1]) Slova: tw z Trzebowicz, a toho mlyna a dwora, genz k twrzy slussiegy jsou přetržena.

Jakoz swrchupsane wyena wlozenye giest letem od n. B. starssii nezly knyh zalozenye, to se giest proto stalo, aby se to wlozenye tiechto knyh srownalo s tyem listem, genz pan Jan swrchumenowany psaty dal na tezz wyeno, s kterehoz listu slowo od slowa sem giest to wyeno w tito knyhy psano kromye, ze za ten duom w Bielowczy, dwor a mlyn, yakz w listye stogy, zde giest twrz Trzebowicz, dwor a mlyn, lessy a rzeky, kterezz k Trzebowiczy slussie, psano, promyenyeno a swoleno.[1])

3. Congressus fratrum de Wladyenyn cum patruis.

L. od n. B. tyssytieho cztirsteho trzidsateho prwnyeho przed Janem z Benessiowa comornykem, Dyetochem z Schonwalda sudym a Mykolassiem pisarzem zemskym wystupil giest Hanuss z Wladyenyna a stupil se giest Wladyenynem[2]) a Woynowiczy s Hanusskem a s Herbortem, bratranky swymy, a s Mikolassiem, bratrem swym, tak, giest ly ze by Hanussie Buoh neuchowal a gieho erbow, aby to zbozie na gieho bratranky przyslo swrchumenowane; pakli by y tiech bratrankow Buoh neuchowal, tehda to zbozie na Mikolassie gma przygiti. Act in IIII. temporibus circa festum ste Lucie (19.—22. pros.).

4. (f. 3.) Item tudyezs zassie wistupil giest Mikolass z Wladyenyna przed tyemyss urzadnyky a urzadem czelym a stupil se tiem wssiem, czoz pod knyeze Milosty ma, s bratrem swym Hanussiem z Wladyenyna a bratranky swymy s Hanusskem a Herbortem, s syny dobre pamyety nebozczika Herbortowymy, tak, giestli ze by gieho Buoh neuchowal a gieho erbow, aby to zbozie na gieho bratra Hanussie przyslo; pakli by Buoh y Hanussie neuchowal, tehda to zbozie gma na Hanuska a Herbortha bratranky gieho przygity. Act. ut supra (1431 19—22. pros.).

5. Causa Johannis de Pelhrzymow.

L. od n. B. tyssytyeho cztirsteho a trzidsateho prwnyeho przed Janem z Benessiowa comornykem, Dyetochem z Schonwalda sudym a pisarzem zemskym Mikolassiem a urzadem czelym wystupil giest knyeze Milost, knyez Przemek, pan nass milostywy, a kazal psaty a wzdal swoy anfal a napad, genz na gieho Milost sprawedliwie odemrzel, tu wes Wrzesynu s dworem, mlynem, lessy, ribniky y s tym wssiem przislussienstwiem, yakoz ta wes, dwor y mlyn od stara dawna giest w swich hranytiech wysazena a zamezena, Janowi z Pelhrzymow a gieho erbom k giegich dyedyczstwy sprawedliwemu. A take knyeze Milost rzekl, ze giemu to zbozie zprawity chcze a ma pod tym czasem, yakoz w zemy prawo zalezy; pakli by giemu toho w tom czasu nezprawil, ale ma giemu to zassie nawratyty, czo giest od nyeho za to przygial. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).[3])

[1]) Zápis je mřežován.
[2]) Vladěninem přetrženo.
[3]) Mřežován.

6. Dotalicium uxoris Czieczowecz.

Stalo se giest, ze od l. n. s. B. ut. s. [1431] przed [uř. jako z. 5.] wistupyw Jan z Czieczowa y kazal psaty a wlozity potczstywey panyey, panyey Manye z Barzicz, manzelcze swey, dwadsiety hrzywen gr. platu swobodneho k prawey wienney zastawye, yakoz rzad a prawo w teyto zemy zalezy, na tyech dwadsiety lanyech a na tey stranye od Trzebowicze w Polancze,[1]) genz Czeczowczowy nebozczik urozeni pan dobre pamyety, pan Beness z Crawarz, sam w swey osobye tyech dwaddsiety lanow a platu swrchupsaneho dal a w tyto knyhy stogie przed urzadem czelym wlozity kazal; a toho wiena swrchupsaneho porucznyty (!) gsu pannye Manyny Zawisska a Gindrzich, bratrzie giegie z Barzicz. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).[2])

7. Dotalicium uxoris Wenceslai de Coberzicz.

Stalo se giest l. od n. B. ut supra [1431] przed urzadnyky ut s. [z. 5.], ze wystupiw Waczlawek z Koberzicz, y kazal psaty a wlozity manzelcze swey, panyey Margretye, desset hrzywen gr. platu swobodneho a shadaneho k prawey wienney zastawie a prawemu wienu giegie, yakoz rzad a prawo w zemy zalezy, na tyech dewiety laniech w Koberzitych na tey stranye na lewu ruku od Oppawi gieducze az do krczmy. A takoweho wiena giegie gsu porucznyty, Jan, Gyrzik a Pawel, bratrzie giegie s Chrastelowa. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).

8. (f. 4.) Causa Tricesimatoris et fratris sui.

Stalo se [ut s. 1431, z. 5.]. ze wystupil giest knyeze Milost, knyez Przemek, pan nass milostywi y kazal psaty a wzdal swoy anfal a napad, genz na gieho Milost sprawedliwie odumrzel a spadl po smrty nebozczika Pawelczowie a gieho erbow, yakozto Olbramicze a dwor tudyess w Olbramitich a Hylow wesku, s tiem wssiem przyslussienstwim, yakozto od stara dawna giest we wssiech hranityech wysazeno a zamezeno, y s podatyem kostela, nicz sobie tu knyeze Milost any erbom swym panstwie any wlastenstwie pozostawugie, Wankowy a Janowy, bratrziem z Wogietyna, a giegich erbom k giegich sprawedliwemu dyediczstwy; a take gieho Milost rzekl, ze to zbozie Wankowi a Janowi zprawiti chcze prawem a rzadem zemskym; pakli bi gym toho zprawiti nemohl, ale gma giem knyeze Milost a gieho Milosty erbowe zassie nawratyty, czozs giest za to przygial. Act. in IIII. temp, Lucie (19.—22. pros.).[2])

9. Congressus fratrum de Benessow.

Stalo se g. [ut s. 1431, z. 5.] przyssly gsu poslowe od knyeze Milosty, knyeze Przemka, Gindrzich Koszierz z Litoltowicz a Waczlawek z Ko-

[1]) Na rasuře. — [2]) Mřežován.

berzicz a kazaly od knyeze Milosty a gieho Milosti moczy psaty a wlozyty w knyhy zemske, ze knyeze Milost przal a przegie stupku Janowy, Mikulassiowy a Jarosskowy, bratrziem z Benessiowa, tyem wssiem zbozym czozs pod gieho Milosty na pozemskem gmagy, takowie a zeymena, kteryz by z nich nayprwe y swymy erby pomrzel, aby to zbozie gieho wzdy na zywe bratri neboli bratra przysslo. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.)[1])

10. Dotalicium Dyetochonisse.

Stalo se l. od n. b. tyssietyeho cztirsteho trzidsateho prweho przed Janem z Drahotuss a z Benessiowa komornikem, Dyetochem z Schonwalda sudym, Mikolassiem pisarzem urzadu, a urzadem plnym, ze wistupil Dyetoch z Schonwalda y kazal psaty, wlozyty a wklada potcztywey panyey, panyey Margetye, manzelcze swey, giedenaste hrzywen platu gr. dobrich, strziebrnich, razu czeskeho a czisla morawskeho k giegie sprawedliwey zastawie wienney a prawu wiennemu podle rzadu zemskeho na Jacubowitich a na Hradczanech na tem zbozy. A porucznyty giegie wiena takoweho gsu Mikolass z Wladyenyna a Gindrzyssiek z Cornicz, bratr giegie, a Jan Stoss z Chrastelowa. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).

11. Stalo se w ty suche dny o swatey Lucii (18.—21. pros.) a. d. MCCCCXLIII., wistupiw slowutny Gindrzich Falkel z Czochtendorffa przed urzad za Zibrzida z Bobolusk comornika a za Gindrzicha z Diehilowa sudij a za Tomasse zemskeho pisarze a gest wepsati kazal swe zbozie Dobroslawicze se wssim przislussenstwim a panstwim, czoz on tu gma, panie Annie, manzelcze swe, ku prawemu wienu, yakoz zemie Oppawska za prawo gma, az do gegie zywota. A kdyz by umrzela, aby pak to zbozie zase spadlo a przisslo na geho diety a erby. A porucznika uczinil a zwolil Barthosse z Drzkowicz, Girzika z Wisoke a bratra geho Janka.[2])

12. (f. 5.) Dotalicium uxoris Johannis, camerarii tere.

Stalo se [ut s. 1431, z. 5.] wistupil giest Jan z Drahotuss swrchupsany a kazal psaty, wlozyty a wklada potczstywey panyey Offcze z Tyessiowa, manzelcze swe, desset kop platu dobrich, strziebrnich gr., razu czeskeho a czisla k giegie wienney zastawie a prawu wiennemu podle rzadu a obiczegie zemskeho na tey wsy Zawadse y s lessem tyem, genz k tey wsy przyslussie, y tey wsy wssiem prawem, pozitky a przyslussienstwy[m], yakz od stara dawna giest ta wes wysazena a hranitiech swich wilozena. A toho wiena giegie gsu porucznyty Mikolass z Wladyenyna, Wilem Stoss z Albrechticz a Waczlawek z Koberzicz a Gindrzich Koszierz z Litoltowicz. A dokudz bi sweho stawu wdowskeho nepromienyla, aby giei w nyczem przesskazeno nebilo.

---

[1]) Mřežován.

[2]) Zápis připsán později na prázdné místo. Mřežován.

13. Causa Wicktorini de Schonwald.

Stalo se [ut s. 1431, z. 5.] wistupil giest knyeze Milost, knyez Przemek, knyeze a pan Oppawsky, pan nass milostywy, y kazal psaty a wlozyty ten swoy anfal a napad, genz na gieho Milost sprawedlywie odemrzel po neboziczky panyey Pawlikowey Stossiowey smrty tu v Posutytich na ukazanich lidech sedm hrzywen gr. platu urocznyeho, Wiktorynowy z Schonwalda w sedmdesaty hrzywnach gr., genz gie knyeze Milost sam hotowy s prawa wzal, genz na prawo od nebozczika Pawlika Stossie polozeni bili. Nez wiplatu tiech gistich sedm hrz. platu nebozczika Pawlikowy synowe a giegich erbowe na Wictorynowy neboli gieho potomtyech sprawedliwie magi gmiety. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).[1])

14. Congressus Wictorini cum Dietoch.

A tudyess wystupil giest Wicktoryn z Schonwalda swrchupsany y stupil se a moczy tiechto knyh se stupugie s striczem swym Dyetochem z Schonwalda tyemy sedmy hrz. platu, genz giemu knyeze Milost na Posutyczich ukazal, takowye, giestly ze by Wictoryna Buoh prwe neuchowal nezly Dyetocha stricze gieho, aby plnye a czele tiech sedm hrz. platu menowaneho na Dyetocha przysly a odemrzely Act. ut supra (1431, 19.—22. pros.).[1])

15. Causa fratrum sti Spiritus in Oppawia.

Stalo se l. od n. B. ut supra [1431] przed [uř. j. z. 5.], ze wistupil giest Dyetoch z Schonwalda a kazal psaty a w tyto knyhy wlozity giednu hrzywnu uroku a platu rocznyeho na swey wsy Jacubowitzich na wssiem zbozy spolu, kterez on tu drzy, y na Hradczanech, aby ta gista hrzywna tyem giststyeyssij na kazdy rok conwentu k swatemu Duchu wychazela, bratrziem od swrchupsaneho Dietocha a gieho erbow a potomkow budutych na swaty Waczlaw a dawana bila beze wssiech zmatkow. Item druhu hrzywnu gym zapsaty kazal, tudyezs na Jacubowitzich pod knyezaty Ratyborzskymy w knyhy (f. 6) Krnowske. A tyech dwu hrzywen gma gwardian puoldruhe kopi wibieraty na obecne dobre conuentske a puol kopy rozdaty mezi bratrzie a csm grossow zbitecznich gma kazdemu kazateli daty ctyrzy grossie. A za to zadussie tak obchodyty magy: prwy den po swatem Girzi a druhy den prwy po swatem Waczlawie wzdiczky wigilige spiewaty magy o dewiety lettyech, a sycze na kazdy pondyely na kazdu strzedu a sobotu zadussnye mssye czisty gmagy rok od roka a kdyzby toho pochibili, ze tye dwie hrzywnye platu gmagy ten rok mezy obeczne sprostne chude lidy rozdany bity. A take w swrchurzeczenich wigiligiech a mssiech gma prossieno bity za Dietochowich przedczye dussye a za gieho a gieho zeny a dyetek hrzyechy a za panyey Ofczyny hrziechi, scztzye Dietochowy. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).

---

[1]) Mřežován.

16. Dotalicium Kunatisse Stosch.

Stalo se giest l. od n. s. B. tyssytyeho cztirsteho trzidsateho prweho kazal giest knyeze Milost obnowity wieno potczstywey panyey Katherzynye, nebozczika Cunatowie zenye a manzelcze, genz giey muz giegie nebozczik swrchumenowany bil wlozity dal na Brawyney, a ze pany swrchupsana tu wes Brawynu k swey wienney zastawie a prawu wiennemu podle rzadu a obiczegie zemskeho we wssiech hranytiech s plnym, czelym panstwym, pozitky a przislussienstwy we stu a w sedmdesaty hrzywnach to drzety a pozywaty ma podle giegie rozeznanye a pozitku naylepssieho. Przed comornykem Janem z Drahotuss a z Benessiowa comornykem (!), Dyetochem sudym a Mikolassiem pisarzem a urzadem plnym. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.).[1])

17. Congressus eiusd m.

A tudyess tehoz leta [1431] przed tyemyss urzadnyky [z. 16.] tenz den wistupila swrchupsana pany Katherzyna Cunatowa y stupila se a moczy tiechto knyh stupugie se tyem swym wienem, genz na Brawyney gma, y se wssim tiem, czoz k Brawynemu przyslussye, we stu a w sedmdesaty hrz. s Margrethu Jonowu z Doloplas a dczeru swu milu we wssiem rzadu a prawie, yakoz zemye za prawo ma. Poslowe toho gsu bili Mikolass z Wladye[nyna] a Jan Ottik z Rohowa. Act. ut s. A swrchupsana pany y s swu dczeru wolily sobie porucznyky Taska z Bietowa a Jaracze z Branicze.

18. Causa domini Nicolai et Taskonis de Bietow.

Stalo se [ut. s. 1431] przed [uř. j. z. 16.], ze obnowa se stala o Tyebissow knyezy Mikssiowy z Bietowa a Taskowy tudyezs z Bietowa, ze gym ta wes Tyebyssow giest se wssim prawem, panstwim a pozitky stupena k giegich sprawedliwemu dyediczstwy we wssiech hranitiech, yakozto giest od staradawna wysazeno a wymezeno, a takez sobie obnowugicze wkladagy. Act. u. s.[1])

19. (f. 7.) Dotalicium Margarethe de Bladen in Rohozan.

Stalo se g. [ut s. 1431] przed [uř. j. z. 16.], wistupiw Mikolass z Wladyenyna y kazal psaty a ukazaty, ukazugie potczstywey panyey Margretye, manzelcze swey, giegie wieno swobodne tu na tey wsy na wssiey w Rohozanech y ty wsy przislussienstwi, neskodno a kromye tiech cztir hrz. platu, kterez tu mistr Matyey gma w Rohozanech; a toho wiena giegie gsu porucznyczy Ondrzegiek z Tworkowa, bratr giegie, Czeniek a Mikolass z Tworkowa, striczi giegie.[1])

---

[1]) Mřežován.

20. Dotalicium Margarete Johannis de Pelhrzymow.

Stalo se [ut s. 1431] przed [uř. j. z. 16.], wistupyw Jan z Pelhrzymowa y kazal psaty, wklada a wlozil potczstywei panyey Margretye, manzelcze swey, puoldruheho sta hrzywen grossow, tu w Pelhrzymowie na tom dielu, kterizs on tam gma a drzy, y se dworem a natbitem toho dwora k giegie prawu wiennemu podle rzadu zemskeho, a ostatek wiena giey ukazugie piet hrz. platu na Wrzesynye na wssiey wsy. A toho wiena giegie porucznity gsu Hanussiek z Desczneho, bratr giegie, Sigmund a Mikolass z Bietowa, otczym a bratr giegie. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.)[1])

21. Dotalicium Anne Nicolai de Benessow.

Stalo se g. [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], wystupyw Mikolass z Benessiowa y kazal psaty potczstywey panyey Annye, manzelcze swey, puoldruheho sta hrz. gr. tu na wssiem Benessiowie kromie twrzy a na tem ribnicze pod mlynem k giegie swobodney wienney zastawie podle rzadu zemskeho. A toho wiena giegie porucznyty giegie su, Hanuss a Gindrzich bratrzie, Zibrzid z Bobolusk a Czeniek z Tworkowa. Act. ut s. (19. až 22. pros.)[1])

22. Angnesce Hanussii Koszierz de Zibotícz.

Stalo se g. [ut s. 1431] przed [úř j. z. 16.] wistupyw Hanuss Koszierz z Zyboticz y kazal psaty a wlozyty potczstywey panyey Angnesscze, manzelcze swey, sto hrzywen gr. na Kossietyczich s lessem y s tym wssiem, czozs k tomu przislussie, k giegie prawu wiennemu swobodnemu podle rzadu a prawa zemskeho. Porucznity giegie wyna gsu Hanuss a Gindrzissiek, synowe giegie, Czeniek z Tworkowa a Zibrzid z Bobolusk, bratr giegie.

23. (f. 8.) Mlyn Gindrzichow ze Lhoty.

Stalo se g. [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.] wistupyw Gindrzich s Molkowa y kazal psaty a ukazugie potczstywym bratrziem a conuentu k swatemu Duchu trzy hrzywny gr. platu, puoldruhe hrz. na swaty Gyrzy a puol druhe hrz. na swaty Waczlaw, tu na tom mlynye we Lhotcze a na lukach tudyez we Lhotcze s takowym rozdielem, kdyzby Gindrzich neboli erbowe giegich a potomczy buduczy to splatyty chtieli a penieze hotowy gmiely, tehda za ty penieze s radu conuentsku a przatel ginde trzy hrz. platu, na tak swobodnem a gistem uczinity a ukazaty a swesty magi, kdez by se to conuentu a dobrym lidem naypodobnyessij gisto zdalo. Act. in IIII temp. Lucie (19.—22. pros.).[1])

[1]) Mřežován.

24. Jessko[wa] Lhota.

Stalo se g. [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], ze wistupyw Hanussiek Krzypowsky y wzdal a wzdawa tu wesku Jesskowu Lhotu, s tiem wssiem przislussienstwym, yakoz on to drzal a yakz od staradawna k tomu przyslussielo, potczstywey panyey Margrety Procopowey a synowi giegie Jankowi a giegich erbom k giegich diedycztstwi a drzeny wiecznemu. Act. in IIII temp. Lucie (19.—22. pros.).

25. Dotalicium Wernkonisse.

Stalo se [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], ze s wuoly knyeze Milosty obnowila giest sobie potczstywa pany Katherzyna, nyekdy manzelka nebozczikowa Wernkowa Pywczowa, wieno swe, genz giey muzs giegie nebozczik bil wlozil w stare dsky, ssiest hrz. platu k giegie prawu wiennemu swobodnemu tu na Brawantyczich na tem zbozy, kterezs nebozczik Wernek muzs giegie drzal. A toho gsu porucznity giegie Dyetoch z Schonwalda a Marek z Hradczan.[1])

26. Na Brawanticze Otykowim dietem.

Stalo se [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], wistupil giest knyeze Milost, knyez a pan nass milostywi, kniez Przemek y kazal psaty, wzdal a wzdawa ten swoy anfal a napad, genz giest na gieho Milost sprawedliwie spadl a odumrzel po smrty nebozczika Werunkowie tu w Brawanticzich wissie a nesskodno wienu panye Katherzyny, zeny nebozczika Wernkowy, Janowi a gynym dietkam Otykowym z Rohowa k prawemu a sprawedliwemu diediczstwi gich a giegich erbom.[1])

27. (f. 9.) Na Posutyczy Pawlikowim Stossiowim dietem.

Stalo se [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], wystupyw knyezze Milost, pan nass milostiwi, knyez Przemek y kazal psaty, wzdal a wzdawa ten swoy anfal a napad, genz na gieho Milost spadl a odemrzel po nebozczika Pawlikowey Stossiowey smrty, a giegie wiena puol sedmy kopy platu a dwa grossie tu w Posutyczich na tiech lidech a lanyech, genz to giest gym dobrze swiedomo, a to nesskodno Wicktorynowym sedmy hrz. platu, Mikolassiowy a Jaroslawowy Stossiem a bratrziem z Posutycze k giegich a giegich erbow diediczstwy sprawedliwemu. Act. ut s. (19.—22. pros.).

28. Congressus Jan de Sbisla[wi]cz cum Jesskone de Climkowicz.

Stalo se [ut. s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], wystupyw Jan z Bislawicz y stupil a stupugie se s Jesskem z Clymkowicz, striczem swym, Sbysla-

[1]) Mřežován.

wiczy tu wsy a s tiem wssiem, czoz k tomu przyslussie. Act ut s. (19. až 22. pros.).

29. Dotalicium Barbare de Sbislawicz.

Stalo se ut supra [1431] przed urzadniky ut s. [z. 16], wistupyw Gindrzich z Dobroslawicz, ukazal a psaty dal sto a ssiestdesate hrz. gr. k giegie wienu swobodnemu, podle rzadu zemskeho tu na Dobroslawiczich s mlynem, dworem a toho dwora hospodarstwym a natbitem y s tymy kuty, genz nyekdy od Hlczina odkupeny y se wssim tey wsy przislussienstwym, yakoz od staradawna giest wisazeno, panyey Barborze, manzelcze swey. A giestli ze by pany Barbora przezila muze sweho, tehda z toho zbozie dluhy wssieczky platyty gma a plnyty.

30. Congressus Margarete de Lichtnaw in Buohda[now]icz.

Stalo se l. ut s. [1431] przed urz. ut s. [z. 16.], ze z wywodem a wuoly knyeze Milosty obnowila giest sobye potcztywa pany Margretha z Lichtnowa ten stupek, genz po giegie siniech smrty na ny giest przislo a spadlo w Bohdanowiczich, ten dwor s krczmu, mlynem a luku a cztyrzi hrz. platu s tiem wssiem, czsoz k tomu dworu przislussye. Act. ut s. (19.—22. pros.).

31. Debitum Michalkonis Schonwicz.

Stalo se l. ut s. [1431] przed urz. ut s. [z. 16.], ze se giest obnowa stala Michalkowy Schonwiczowy tak, yakoz w starich knyhach stalo, s wuoly a knyeze Milosty kazanym, ze Wlostek dluzen giest Michalkowy Schonwiczowy patdesat hrz. polskych gieho diedicztstwie, a to giemu zapsal a w tito knyhy wlozil na swem wssiem zbozy, kterez tu w Bohdanowiczich gma, w prawy a obiczeyny urok roczny a tak, giestly ze by Wlostek giemu tiech peniez we trzech letech nezaplatil, tehda by giemu gieho urok ukazaty gmiel bi tu w Bohdanowiczich na swich lidech na gistich a stupity giemu tiech lidy w gieho drzenye, a take kdyzby Michalek swym peniezom chtiel, gma Wlostkowy neb gieho erbom cztwrt leta naprzed daty wiedyety.

32. (f. 10.) Dotalicium Angnesce de Coberzicz.

Stalo se [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], ze z wlasczy milosty a wuoly knyeze Milosty, knyeze Przemkowu stala se giest obnowa potczstywey panyey Angnescze o giegie wieno, kterezz giey nebozczik muzz giegie bil uczinil a ukazal tu w Koberzitzich na tom dworze [s] dwiema mlynoma, ribniky, lukamy a chrastynamy a wssiem przislussienstwim toho dwora, k giegie swobodnemu prawu wiennemu podle rzadu a prawa zemskeho.[1])

[1]) Mřežován.

33. Congressus cum filio W[enczeslao].

Item tudyez wistupywssy pany Angneska swrchupsana y stupila se giest a moczi tyechto knyh se stupugie tym wienem giegie swrchugmenowanym s synem swym Waczlawem podle obiczegie a biehu zemskeho.[1])

34. Viceversa congressus W[enczeslai] cum matre.

Item tudyess zassie wistupil giest Waczlaw z Koberzicz a stupil se giest a stupugie se zassie tyem wssiem, czoz w Koberziczich gma, s materzy swu, pany Angnessku a sestru swu, pany Dorothu a s Janem a z Brosskem, sestrzenczy swymy.[1])

35. Congressus cum Lipina W[enczeslai] de Coberzicz.

Stalo se [ut s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], podle knyh starich a s wuoly knyeze Milosty, genz nebozczik Mikolasch Chlebiczowsky stupil se bil s Lipynu s Waczlawkem z Koberzicz, swagrem swym, ze giemu ten stupek giest plnye obnowen a w tyto knyhy wlozen a mocz plnu gmiety gma.[1])

36. Na Wrzesinku Benessiowskym od mnyssky.

Item stalo se ut s. [1431] przed urzadnyky ut s. [z. 16.], ze jakoz Margretha, nyekdy abatissie sw. Jakuba w Olomuczy, wzdala a wlozila ssiest hrz. platu tu w Wrzesincze bratrom swim, Janowi a Jarosskowi z Benessiowa w takowem rozdyelu, ze giey tiech ssiest hrz. platu widawaty gmiely do giegie zywota a po giegie zywotie, aby tiech ssiest hrz. platu bratrom giegie swrchupsanym ostalo. A toho se giest obnowa stala, ze to giegie wlozenie bratrom gma mocz plnu gmiety.[1])

37. Na Tiechanowicze.

Actum in toto ut s. [1431], ze jakoz Mnyssiek dobre pamyety prodal giest obogie Tyechanowicze we wssiech hranitiech se wssiemy lessy, rzekamy, lukamy, rolemy y se wssiem przyslussienstwim, jakozto sam Mnyssiek drzal, Dyetochowy, gieho erbom, potomkom k prawemu dyediczstwy giegich, yakozto wssie zemy swiedomo giest, a ten kup sobie obnowity a w tyto knyhy wlozity dal Dyetoch a erbom swym y potomkom.[1])

38. (f. 11.) Na Nasile Coszierzowey.

Stalo se ut s. [1431], wystupywssy potczstywa pany Anna Koszierzowa y wlozila giest diel swoy a diediczstwie swe tu w Nasili muzy swemu, Gindrzichowi Kosierzowi.[1])

39. A tudyez zassie Gindrzich Koszierz dal wlozity a wklada manzelcze swey panyey Annye to giste zbozie w Nasili k giegie wienu a dye-

[1]) Mřežován.

diczstwy sprawedliwemu. A k takowemu wienu a diediczstwi wolila giest sobie porucznіky pana Gindrzicha z Fulsteyna, Gindrzicha a Hinczika z Dyewczieho. Act. in IIII temp. Lucie (19.—22. pros.)[1])

40. Panyey Czenkowe na Nasile.

Stalo se [ut. s. 1431] przed [úř. j. z. 16.], ze wistupywssy potczstywa pany Margretha, manzelka Czenkowa z Tworkowa, y wlozila giest diel swoy a diediczstwie swe tu w Nasili muzy swemu Czenkowi swrchupsanemu.[1])

41. A tudyez zassie wistupyw Czenek z Tworkowa dal wlozity a wklada manzelcze swey, panyey Margretye, trzi sta hrz. tu giste zassie na Nasili k giegie wienu a dyediczstwy przirozenemu a trzy sta hrz. na Studencze k giegie wienney zastawie a prawu wiennemu podle rzadu zemskeho. A toho wiena sweho wolila giest sobye porucznіky pana Fulsteyna z Porzieczie, Hanussie a Mikolassie, bratrzie z Wladyeny[na]. Act. in IIII temp. Lucie (19.—22. pros.)[1])

A tudyez zassie wistupyw Czeniek z Tworkowa dal wlozity a wklada manzelcze swey panyey Margretie to giste zbozie w Nasilij k giegie wienu y dyediczstwy przyrozenemu a k tomu trzi sta hrz. gr. na Studencze k giegie wienney zastawie a prawu wiennemu podle rzadu zemskeho; a toho wiena sweho wolila giest sobie poruczniky pana Gindrzicha z Fulsteyna, Hanussie a Mikolassie, bratrzie z Wladyeny[na]. Act. in IIII. temp. Lucie (19.—22. pros.)[1])

42. Stalo sye gest od narozenye Bozieho tyssiczieho cztirsteho trzidsateho druheho przed Janem z Drahotuss a z Benessowa komornykem, Dyetochom z Ssonwalda sudym a Waczlawem pisarzem zemskym, ze wystupil Hartel Tunkel z Ssczityny, zdraw gsa a s dobrym rozmyslem kazal wepsaty a wlozity w zemske knyhi Ssczytynu, Lazcze Mokre s mlynem, s rybnyky, s lessy, s lukamy, s potoky, s rzekamy, s chrastmy y se wssyem przislussenstwym, we wssech gegich hranycziech a meziech, yakoz za staradawna zalozeno gest, niczs sobie any swym erbom zachowagie any pozostawugie, urozenemu Czenkowy z Tworkowa, gemu a geho erbom [k] prawemu dyedytswy pod takowu umluwu, gestli ze by drziewe psany Hartel Tunkl anebo geho erbowe trzsy seth kop w rocze nedali, tehda gemu Czenkowy z Tworkowa a geho erbom gma to zostaty, ku prawemu dyedytswy, a on s tyem muoz uczinyty y nechaty yako swym wlastnym dyedytstwym. A toho gsu poslowe byli Jan z Wrzesyny a Jan z Byslawicz. W ten utery po sw. Dussye (10. června).[2])

43. (f. 12.) Dotalicium Katherine Gindrzisskonis de Dyehilow.

Stalo sye gest od n. s. B. tysyczieho cztirzsteho trzidczateho druheho przed Janem z Drahotuss a z Benessowa komornykem, Dyetochom z Schon-

[1]) Mřežován. — [2]) Mřežován. — Omylem napsán zápis slovně stejně dvakrát.

walda sudym a Waczlawem pysarzem zemskym, wystupyw Gyndrzich z Dyehylowa kazal psaty, ukazal y ukazugie potcztywey panyey Katherzynye, manzelcze swey wlastnyey, wyeno swobodne tu na tey wsy Dyehylowye pyet a dwadtyety a sto hrziwen na tom na wssem, na wsy, na dworze, a, czoz k tomu przislussye, we wssech hranycziech y mezach, nyczs sobye any swym erbom nezostawugicz ku prawemu wyennemu prawu, yakoz Opawska zemye za prawo gma, a s tyem pany Katherzina swrchupsana muoz uczinyty y nechaty. A tu gie pany Katherzina zwolila sobye porucznyky Tassa z Bietowa, Waczlawa z Koberzicz, Falkle a Zigmunda, stricze swe, z Petrkowicz. A poslowe byli gsu urozeny Czenyek z Tworkowa a Gyndrzich Kosyerz z Litoltowicz, purkrabye na Wiksstenye A tho sye stalo w uteri po Lethnycziech. (10. června).[1])

44. Brziezkonis in Pustkowecz.

Stalo sye g. [ut s. 1432] przed [úř. j. z. 43.], w ten uteri po sw. Duchu (10. června), ze wystupil Michalek z Hlczyna a wlozil gest a wepsaty kazal grzywnu platu w Pustkowczi y s gegie przislussenstwym, yakoz gemu po geho zenye spadlo gest, Brziezkowy a Wlasskowi ku prawemu dyedytstwy.

45. Cozmicze.

A. d. MCCCC XLVI. stalo se w ty suche dny o swatey Lucij (14. až 17. pros.), ze wistupil slowutny Micolass Falkel z Czochtendorffa dobrowolnie, z dobrim rozmislem bez przynuczenie przed urzad za Zibrzida z Bobolusk comornika a za Gindrzicha z Diehylowa sudy a za Tomasse pisarze, a giest kazal wepsaty swe zbozie Cozmicze s mlynem, z rziekami, lesi a hagi a se wssemi pozitki a uzitky a se wssim prawem, panstwim a przislussenstwim, yakoz on to drzal a miel, nicz sobie ani swim erbom, panstwy a wlastenstwie nepozostawagicze, Waczlawowi Felklowy z Czochtendorffa a geho erbom ku prawemu, wiecznemu diedicztwij; a wiplatu gma Jarossek z Benessowa a geho erbowe w puol trzietiem stu hrz., a czoz Waczlaw Felkl dal Micolassowie materzi penieze, z tiech peniez geho stupku propussczie.[1])

46. (f. 13.) Stalo se od n. s. B. tyssytieho cztirsteho trzidsateho druheho w tu strzedu przed matky Bozie narozenym (3. září) przed Janem z Drahotuss a z Benessiowa comornikem, Dyetochem z Schonwalda sudym a Mikolassiem pisarzem zemskym a przed gynymy zemani zemye Oppawske, k tomu zwlascze przywolanym[i] stogie osobnye urozeni pan Jan z Crawarz a s Gyczyna z dobrim rozmislem, s plnu radu swich przatel, dobrowolnie wlozil a wepsaty kazal w tyto zemske knyhy cztyrzi sta hrz. praweho uroczneho shadaneho platu dobrich strziebrnich gr. razu praskeho a czisla Morawskeho cztyrzy a ssiestdesate gr. za kazdu hrzywnu poczi-

[1]) Mřežován.

tagicze we cztyrzech tissicze hrz. razu a czisla swrchupsanich oswieczeney knyeznye, paniey Angnescze [ut fol. 1. záp. 2. až k slovům .... budutiech panow a dyedyczow zbozie takoweho]. A k tomu swrchu gmenowanemu wienu pan Jan swrchupsany wklada giey manzelcze swey swrchupsaney (f. 14.) k prawey wienney zastawie hrad Fulnek k giegiemu prziebitku a bidleny s miesteczkem Fulnekem, dworem, mlynem, s lesem, s rzeku a Gerlochowiczy a se wssiem przyslussienstwim miesteczka, dwora, mlyna a Gerlochowicz, aby ten hrad Fulnek s miesteczkem, s Gerlochowiczi, dworem, mlynem, lessem y wodu k tiem cztyrzem sta hrz. platu we cztyrzech tissicze hrz. czisla gyz rzeczeneho take gmiela, drzala a pozywala obiczem swrchupsanym, dokudzbi giei tiech cztir tissicze hrz. gr. czastopsanich uplnie a doczela zaplaceno nebilo a widano. Nez kdyz by erbowe, stupniczi neboli potomkowe pana Janowi manzelcze gieho swrchupsaney tiech cztyrzi tissicze hrz. dali uplnye a doczela zaplatili, tehda gma gim toho zbozie, gienz k takowei wienney zastawie drzy, zassie postupity bez zmatkow a bez opori wssielikake. A k takowey swey wienney zastawie knyezna swrchupsana wolila giest sobie poruczniky a formundy oswieczena knyezata, knyeze Przemka, otcze sweho, knyeze Waczlawa, knyeze Mikolassie, knyeze Wilema a knyeze Arnosta, bratrzie swa, a duostoyneho ubuoze otcze, knyeze Conrada, biskupa Wratyslawskeho, ugcze sweho, knyeze Mikolassie, knyeze Waczlawa, knyezata Ratyborzske, stricze swe a przi tom su take zwlascze bili Mikolass z Tworkowa, Jan marssialek, Jessiek z Clymkowicz, Jan Donat z Polomye a Gindrzyssiek z Dyehylowa sluzebnyczy a dworzene pana swrchupsaneho.

47. Dotalicium Margarete Hanusskonis de Skrzippaw.

Stalo se [ut s. 1432] przed [úř. j. z. 46.], ze wistupil Hanussiek z Skrzypowsky, kazal psaty a ukazal manzele swey, panyey Margretye, k prawey wienney zastawie a wiennemu prawu trzidsety hrz. gr. na wssiey wsy swey, na rolech lidskich a lidech gieho wsy Lukawczy od giednich suhrad az do druhich kromye dwora, mlyna, lessow a wssieho przyslussienstwie toho dwora. A poruczniky sobie giest wolila k swemu wienu Zibrzida z Bobołusk a Jana z Bislawicz. Poslowe ke dskam pan Czeniek z Tworkowa a Brziezek z Chuchelne.

48. Item tehda giste kazal knyeze Milost Hanusskowi Skrzypowskemu skrze posly swrchupsane wlozenie Lukawcze obnowyty a w knyhy wlozyty z pozehu a se wssim przyslussienstwim lessow, role y ginich pozitkow toho zbozie, yakoz od staradawna to zbozie giest wisazeno. A tu giste wolil giest Hanussiek swrchupsany swym dietom a zbozy swrchupsanemu porucznyka Waczlawka z Leskowcze, stricze sweho, giestli ze by giey Waczlawek przezzil.

49. (f. 15.) Congressus Wernkonisse.

Item leta ut s. [1432] przed urzadniky [j. z. 46] wistupywssij potczstywa pany Katherzyna, Wernkowa rzeczena, y stupila se giest a moczi tiechto knyh se sstupugye wienem swym ssiesty hrz. platu, kterez tu w Brawanczitich gma, y przyslussienstwym tiech ssiesty hrz. platu na tich lidech k giegiemu wienu od nebozczika Wernka ukazanich s Waczlawem, swim muzem, miesczanynem Oppawskym. Nuncii huius Jodocus de Paskow et Heinricus Supp de Fulstein. Act IIII or temp. Crucis (17.—20. září).[1])

50. Dotalicium Clare Gindrzisskonis de Bietow.

Item leta ut s. [1432] przed urzadnyky ut s. [j. z. 46.] w ty suche dny Crucis (17.—20. září), wistupiw slowutny Gindrzich z Bietowa y kazal psaty a ukazugie potczstywey panyey Clarze, manzelcze swey, sto hrz. gr. k giegie prawu wiennemu a wienney zastawie podle rzadu a obiczegie zemye Oppawske tu na Bietowie, tey wsy wssiey, a dworem a tey wsy y dwora wssiem przyslussienstwym, czoz on tu gma, yakoz od staradawna to zbozie giest wysazeno. Poslowe ke dskam gsu Zybrzid z Bobolusk a Waczlawek z Coberzicz. Porucznity giegie gsu Raczek Pohorzielka, Gindrzich bratrze, a Petrzwald a Tirnawka.[1])

51. Leta [ut s. 1432] przed [úř. j. z. 46.] wistupyw urozeni Czeniek z Tworkowa, zdraw gsa a z dobrim rozmislem, wzdal a zassie wlozity kazal w tyto knyhy Sczytynu, Mokre Lascze s mlynem, s ribniky, lessy, lukamy, potoky, rzekamy, s hagy, chrastynamy y se wssiem przislussienstwim, we wssiech hranitiech a meziech, yakoz od staradawna giest wysazeno a wilozeno giest, nicz sobie tu any erbom swim pozostawugie, slowutnemu Hartlowi Tunklowy a gieho erbom a potomkom k prawemu dyediczstwi, aby to tak mocznie a sprawedliwie drzal, jakozto drzewe kdy drzall, a s tyem zbozym swrchupsanym a y Nowosedlyczy we wssiech hranitiech od staradawna wisazenich czynyty y nechaty muozz yako s dyedicztstwim swym sprawedlywym y erbowe gieho.[1])

52. Tudyez wistupyw Hartell Tunkel tenz den, przed tyemyz urzadnyky y kazall wlozyty a ukazugie manzelcze swey, panyey Nyzie puol trzetyeho sta kop gr. na Sczytynye a na Mokrich Lastich s giegich przyslussienstwim k prawey wiennei zastawie a prawu wiennemu podle rzadu a obiczegie zeman knyezatstwie Oppawskeho. Porucznyty giegie gsu Mikolass z Wladyenyna, Jaracz Stoss z Branicze.[1])

53. Urban in Brawanticz.

Stalo se l. B. n. tissitieho cztirsteho trzidsateho siesteho suche dny sw. Lucie (19.—22. pros.) przed comornikem Janem z Drahotuss, Janem z Wrzesyny sudym a Mikulassiem pisarzem zemskym, ze wistupila

[1]) Mřežován.

giest potcztywa pany Katherzyna Wernkowa y wzdala a psaty kazala ssiest hrz. platu s tiemy lidmy, na kterichz swe wienne prawo a zastawu gmiela w Brawanticzich, Urbanowi s Przehunye, gieho zenye, panyey Dorotye, a giegich erbom we wssiem prawie a przislussienstwy, yakcz to ona sama az do siezz chwile drzala.

54. (f. 16.) Rus cum z Albrechticz.

Stalo se od n. s. B. tissitieho cztirsteho trzidsateho trzietieho leta ten cztwrtek przed matku Buczy hromniczemy (29. ledna) przed Janem z Drahotuss a z Benessiowa komornikem, Dietochem z Ssonwalda sudym a Mikolassiem pisarzem zemskym, ze wistupiw urozeni pan Jan z Crawarz a z Giczina kazall psaty, zastawil a zastawugie statecznemu panossij Waczlawowi Rusowi z Dolcplaz, gieho dietom y budutym potomkom giegich na kohoz bi to po nich rzadnye przigiti mohlo, trzidseti hrz. gr. platu we trzech stech hrz. dobrich strziebrnich gr. razu czeskeho a czisla morawskeho, a ten plat gym ukazugie na tey wsy Albrechtitich, na tey stranye od Brawanticz od miesta Bielowcze pocznucze azz do Odri a tak dale na druhu stranu tak daleko, dokudzs s stane na ukazanich lidech, se wssiem prawem a panstwim, yakozto sam pan Jan drzall. A tiech trzidseti hrz. platu takoweho muoz Waczlaw Rus, dieti gieho y potomczi pro swe lepsie zastawiczi, prodaty y oddaty, komuz bi chtieli, s panye Janowu wuoli w tom prawie, yakozto zastaweno giest, a yakoz sam Rus drzzy, a pan Jan wiplatu gma na tom a gieho diety tak dluho, dokudzs zywi budu. A kdyzbi to wiplatiti chtieli, gmagi rok czeli naprzed daty wiediety Rusowi, gieho dietem a neboli, ktoz bi k tomu prawo gmiel. A kdyzby pan Jan nebo diety gieho trzy sta hrz. gr. Rusowi, dietom gieho neboli potomkom giegich polozili, tehdy giegich zbozie a dyediczstwie swrchugmenowane gma uplnye s stupeno biti panu Janowi a gieho dietem bez zmatkow wssielikakich etc..[1])

55. Dotalicium Gindrzichonisse de Smolkow.

Nayprwnye wkladanye za knyeze Waczlawa a gieho bratrow. Stalo se giest od n. s. B. tissityeho cztirsteho trzidsateho trzetieho ten uteri po swatey Lucij (15. pros.) przed [uř. j. z. 54.], ze wistupil giest slowutny Gindrzich z Smolkowa z dobrym rozmyslem, kazal psaty, ukazal a ukazugie manzelcze swey Kaczenye k giegie prawu wiennemu a zastawie wienney cztyrzy hrz. gr. platu rocznieho tu na swey wsy na Smo[l]kowie a na wssiech lidech tey wsy a na dworze y na wssiem przyslussienstwy dwora y wsy s lukamy y rzekamy, a s tiem wienem swym muoz czinity y nechaty pany Kaczena swrchupsana kromye mlynu a lessow. A porucznyty giegie gsu Jan z Benessiowa a Waczlaw z Coberzicz.

[1]) Mřežován.

56. Fulneczskeho clastera zbuozie.

Stalo se g. od n. s. B. l. tissitieho cztirsteho trzidsateho trzetieho leta tu strzedu po sw. Lucij (16. pros.) przed [úř. j. z. 54.], ze giest tu giste hlasnye knyeze Milost, knyez Waczlaw, kniez a pan nass milostywy kazal zassie w tito knyhy wlozyty potczstywim a bohoboynem knyeziem z Fulneka tomu zakonu ty wsy, kterez gym gsu dany od darnich panow, genz gsu ten klaster w Fulnecze zalozili a nadali, a jakozto zywy gsucze ty gisty panowe samy w swich osobach przed (f. 17.) urzadem stogicze tomu zakonu wzdali gsu k wiecznemu zadussij a w knyhy, kterezto przed tiemyto knyhamy nedawno shorzeli gsu, bili wlozili: nayprwe urozeni pan Beness z Crawarz prwni darcze, genz ten klaster zalozil, wzdal tomu zakonu wes Drne a Gilowecz; potom bratr gieho urozeni pan Laczek z Crawarz wzdal gym Bielow a Staru wes, a to zbozie a ty wsy wzdali gsu gym k wiecznemu zadussij se wssiemy lidmy se wssiem panstwim a prawy, se wssiemy lessy, hagi, chrastynamy, rolemy oranymy y neoranymy, se wssiemy lukamy, pastwamy, pastwisczemy, rzekamy, wodamy tekucziemy y netekutiemy y se wssiemy dwory w tiech wsech, we wssiech hranitiech, yakoz gsu to samy drzely, a yakozto od staradawna wisazeny gsu w swich hranitiech na ssirz y na del, tu sobie nyzadneho panstwie any wlastenstwie any potomkom swim nezostawugicze kromie, czozby se gym dostaty mohlo od sudow swietskich.

A potom ti gisty bratrzie przykupili gsu zwlasczi prziezni od nebozczika knieze Laczka, biskupa Olomuczskeho, tu wes Petrowicze za hotowe penieze se wssiemy lidmy a panstwim se wssiem przyslussienstwim w takoweyz mierzie k wiecznemu zadussij yako swrchupsane wsy, genz gym giegich darcze toho zadussie dali a nadali we wssiem tom prawie, yakoz swrchu stogi psano.

57. Mokre Krnowskich mnychow.

A tedy giste take knieze Milost kazal obnowyty a wlozyty knyeziem a conuentu z Krnowa od matky Bozie tiech desset hrz. gr. czisla morawskeho uroku rocznieho, kterichzto desset hrz. platu kupili gsu przed czasy ty bratrzie a conuent za sto hrz. gr. na Mokrich a na Dobessowach, kterichzto sto hrz. gr. dal gym nebozczik Capusta k wiecznemu zadussij. A za to zadussie gmagi knyeze a conuent swrchupsany na kazdy den mssy spiewaty w kuorze na welikem oltarze od matky Buozie a zadussny mssy take na kazdy den na tom oltarzy prostrzed kuoru a na kazde suche dny wigilie o dewiety lecciech za dussij Capustowu a gegich przedczije. —

58. Pohorzelicze lesek Swatowaczlawsky.

Item tedy giste przed tiemyz urzadnyky tenz den (16. pros. 1433) kazal knyeze Milost tiem knyezem a conuentu od sw. Waczlawa w Oppawie wlozyty ten lesek gmenem Pohorzeliczij se wssiem przislussien-

stwim, wczelamy, oklaty, brtyemy widielanymy y newidielanymy, we wssiech mezach na del y na ssirz, yakozto giest od staradawna wysazeno, a yakozto przed czasy Hanuss z Zoppow drzal, a w tom prawie to ten gisty nebuozczik Hanuss z Zoppow za swu dussij a swich przedczie tomu conuentu k wiecznemu zadussij dal a za to zadussie gmagie conuent a knyeze na kazde suche dny wigilie spiewaty o trzech lecciech a mssij zadussny.

58. Congressus Krzistkonisse de Morawicz.

Stalo se g. od n. s. B. l. tissitieho cztirsteho trzidsateho trzetieho leta tu strzedu po sw. Lucij (16. pros.) przed Janem z Drahotuss komornykem, Dietochem z Schonwalda sudym a Mikolassiem piesarzem zemskym. Wistupila potczstywa pany Margretha z Morawicze y stupila a stupugie se sswymy syny s Budywogiem, s Gindrzichem a s Hynkem swym wienem, kterez tu na Morawiczi gma a na tey wsy przyslussienstwi obiczegiem a prawem zemie Oppawskey, a toho gym knyeze Milost przal, a psaty kazall.[1])

59. (f. 18.) Dotalicium Jankonisse de Branticz.

Stalo se g. [ut s. 16. pros. 1433] przed urzadnyky swrchupsanymy, zze wistupyw slowutny Jan z Branticz s dobrim rozmyslem kazal psaty a ukazugie manzelcze swey, panyey Katherzynye z Paskowa, puoldruheho sta hrz. gr. na Buohdanowach na tom na wssiem oddiele, kterizz on tu gma y swim bratrem k giegie prawu wiennemu a zastawie wienney w tom prawie, yakozto zemye Oppawska gma za prawo; a wolila sobie giest porucznyky Mikolassie z Paskowa, bratra sweho, a Jana z Wolfberga, ugcze sweho, a bratra gieho Czenka.

60. Nicolai uxoris de Posuticz.

Stalo se od n. B. a przed urzednyky yakoz swrchupsano [16. pros. 1433]. Wistupil giest slowutny Mikolass z Posuticze s dobrym rozmislem, kazal psaty a ukazugie manzelcze swey, panyey Dorotye, sto a trzidsiety hrz. gr. czisla morąwskeho na Posuczity, na tem na wssiem swem oddielu y se dworem, kteriz on tu gmiety muoz, a na wssiem przyslussienstwi takoweho oddielu gieho k giegie prawu wiennemu a zastawie wienney w tom prawie, yakozto zemye Oppawska za prawo gma; a k takowemu wienu swemu wolila sobie porucznyky Hrzywnacze z Hnyewoschicz, Jechnyka z Zubrzicz a Niczka z Nowe Czerekwy.[1])

61. Congressus Margarete de Lichtnaw cum marito, filia et Fulstein genero.

Stalo se g. [ut s. 16. pros. 1433] przed [úř. j. z. 58.], ze wistupila giest potczstywa pany Margretha z Lichtnowa y stupila se giest a stupugie

[1]) Mřežován.

se dobrowolnye a s knyeze Milosty powolenym s slowutnym Ondrzegiem z Zyboticz, swu dczeru Anyczku a zietem swym Ffulsteynem z Slawkowa tym wssiem, czoz ona tu gma w Bohdanowach w zemy Oppawskey.

62. Dobessiowi wes.

Stalo se giest l. B. a przed urz., yakoz giest swrchupsano [16. pros. 1433], kazal giest knieze Milost, kniez Waczlaw obnowyty a w knyhy wlozyty slowutnym Janowi, Girzikowy, Pawlowy a Ffridussiowy Stossiem z Chrastelowa Dobessiowi tu wes se wssiemy lidmy, se wssiem prawem a panstwim, we wssiech hraniczìech a mezach na del a na ssirz, yakozto od staradawna giest wysazeno, k giegich sprawedliwemu diediczstwy wiecznemu, yakozto drziewe we dskach gmiely, kromye toho, czoz tam uroku mnyssij z Krnowa magy.

63. Poruczenstwie Dietochowo.

Stalo se g. [ut s. 16. pros. 1433] przed [úř. j. z. 58.], zze wistupyw slowutny Dietoch z Ssonwalda zgiednall, zposobil a poruczil za zdraweho zywota to wssieczko, czoz on gma bud mnoho nebo malo, kdezto koliwiek gma, kdyzby gieho Buoh neuchowall potczstywey panyey Margretye, manzelcze swey, aby po gieho smrty tiem wssiem wladla bud tu mnoho nebo malo y dietkamy gieho s toliko, dokudzby stawu sweho wdowskeho nepromyenila, a k tomu na pomocz a k poruczenstwy dal giest giey a dawa Gindrzicha Koszierze z Litoltowicz, Ffulsteyna [z] Slawkowa a Jana Wlasska z Chuchelne; a giestli pak ze by staw swoy promienyla, tehda tyto zde psany porucznyty gieho zbozym y dietkamy wladnyete, a naprzed stricz gieho Bernhard z Zzerzetyna, sydyenym na Hlubokem.

64. (f. 19.) Brawanticze Rohowskich.

Stalo se od n. s. B. tissityeho cztirsteho trzidsateho cztwrteho ty suche dny przed strzedopostim (17.—20. ún.) przed Janem z Drahotuss comornikem, Dietochem z Schonwalda sudym a pisarzem Mikolassiem a s wuoli knieze Milosty, knieze Waczlawowu, zze zassie w tyto dsky wlozeno giest po shorzeni desk starich Janowi, Adamowi a Otykowy z Rohowa bratrziem giegich zbozie a diedicztstwy przirozene Brawanticze a Lhotku kromie wiena panyey Wernkowey ssiesty hrz. platu w Brawantitich se wssiemy lessi a przislussienstwy wssielikakem, w tiech wssiech hranitiech, yakozto od giegich przedkow od staradawna giest drzzano.[1])

65. Jakubczowicze Medwietkowi.

Stalo se [ut s. 17.—20. ún. 1434] przed [úř. j. z. 64.] a s wuoli knieze Milosti, knieze Waczlawowu, zze zassie w tito dsky po shorzeny desk

[1]) Mřežován.

starich Medwiedkowi a bratru gieho giegich zboziczko Jacubczowicze giest wlozeno yako giegich diediczstwie przirozene se wssiemy lessi a wssielikakem przislussienstwi,we wssiech hranitiech a prawich a mezach, yakozto giegich otecz a giegich przedkowe drzzali od staradawna.[1])

66. Wieno Rusowey pany Offky.

Stalo se od nar. s. B. tissitieho cztirsteho trzidsateho cztwrteho ty suche dny przed swatym Waczlawem (15.—18. září). przed [úř. j. z. 64.], ze wistupyl slowutni muzz Waczlaw Rus z Doloplaz y kazal wlozity a ukazugie potczstywey paney Ofcze z Prusinowicz, manzelcze swey, tu w Albrechtitich patnaste hrz. gr. platu shadaneho k wiennemu prawu pocznucze na tey stranie od Brawanticz na tom konczi od Bielowcze tak daleko az do patnasty hrz. gr.; a k takowemu wienu swemu wolila sobie giest pany Ofka porucznikу slowutne panossie Jesska z Clymkowicz a Mladotu z' Prusinowicz, bratra sweho.[1])

67. I,dem o porucznіky.

Stalo se [ut s. 15.—18. září 1434] przed [úř. j. z. 64.], ze wistupyw slowutni muzz Waczlaw Rus z Doloplaz y wolill a udiełall sobie porucznyky dietem swim wssieho sweho statku slowutne panossie Waczlawa z Doloplaz, stricze sweho, a Mikulassie Strusa z Raczina a pany Offku, manzelku swu, takowie, dokowadzby stawu sweho nerussila wdowskeho, ze od diety negma hybana byty. Nez kdyzby staw wdowsky promyenyla, tehda gmiey na swem wienye dosty.[1])

68. (f. 20.) Trzebowiczske zbuozie.

Stalo se [ut s. 15.—18. září 1434] przed [úř. j. z. 64.], ze gsu oswieczena kniezata, kniez Waczlaw, kniez Wilem a kniez Arnosst, kniezata a pani Oppawsczi, pany nassij milostywi, przywolaly comornika, sudieho, pisarze y gynich zeman wiecze y kazaly w tito knyhy wlozity, wzdaly a wzdawagy zbuozie swe przirozene Trzebowicz twrz s Trzebowiczi se wsy, s Porubu a Swynowem, kteraz polowicze k Porubskemu richtarzstwi slussie, s dworem, mlynem, rzekamy, lessy, kterzizz lessowe w Trzebowiczskich, Porubskich a Swynowskich hranitiech lezie, s lidmi, s rolmy, lukamy, pastwamy, s ribniky, ribniczisczy, s hagy, chrastynamy, s robotamy, se wssiemy mezamy, yakozto zbuozie od staradawna zalezzy, nicz tu sobie prawa any panstwie nezachowawagicze kromie sluzby zemske, urozenym Janowi, Sobkowy a Matigiowi, bratrziem z Cornicz, giegich erbom a potomkom budutyem k giegich diediczstwi sprawedliwemu.[1])

---

[1]) Mřežován.

69. Dotalicium Elscze de Bohuslawicz.

Stalo se [ut s. 15.—18. září 1434] przed [úř. j. z. 64.], wistupyw slowutni Jarossiek z Benessiowa y kazal psaty, ukazal a ukazugie potczstywey panyey Elscze manzelcze swey k prawu wiennemu dwadsiety hrz. platu na swey wssiey wsy na Buohuslawitich, a ten dwor tudiez w Buohuslawitich u kostela w padesaty hrz. A k takowemu wienu swemu wolila sobie giest pany Elska poruczniky urozeneho pana Mikulassie z Wladye[nina], Wazlawka z Coberzicz a z Kokor a Jana Donata z Polomie.[1])

70. Sczytyna.

Stalo se [ut s. 15.—18. září 1434] przed [úř. j. z. 64.], ze wistupil Hartel Tunkel y kazal psaty, wzdal a wzdawa zbuozie a diediczstwie swe Sczytynu z dworem, s mlynem, s Mokrimi Lasczi, s Nowosedliczi, s lidmy platnimy y neplatnimi, s ribniky, s lessi, s hagi, s chrastynamy, s lukamy, wodamy, rzekamy, pastwamy, pastwisczemy y se wssiem przislussienstwim, we wssiech mezach a hranitiech, yakoz od staradáwna giest wysazeno a drzieno, nicz sobie any erbom swim tu panstwie any prawa zachowawagie, statecznemu a slowutnemu Sbynkowy Hrzywnaczkowi z Heralticz, gieho erbom a budutym potomkom k prawemu diediczstwy.[1])

71. Mokre Lascze.

A tudiezz wistupyw stateczni muzz Sbynyek Hrzywnaczek y kazal psaty, ukazal a ukazugie potczstywey panyey Katherzynye, manzelcze swey, k prawu wiennemu Sczytynu twrz a Mokre Lascze s mlynem, dworem, s lessy, s ribniky a se wssiem przislussienstwym swrchupsaneho zbuozie. A porucznity giegie wiena gsu urozeni pan Mikulass z Wladye[nina], Ondrzey z Tworkowa a z Polske Ostrawy; a to wieno a zbuozie gma drzety w puol trzetym sta kop gr.[1])

72. (f. 21.) Congressus Petrzikonis Stoss de Branicz.

Stalo se [ut s. 15.—18. září 1434] przed [úř. j. z. 64.], ze wistupiw Petrzik Stoss z Branicze y stupil a stupugie se se wssiem swim zbuozym, kterez w Braniczy y gynde gma, s Mikulassiem a Jaroslawem Stossij z Posutycze, striczij swymy takowie, ze to zbuozie po smrty Petrzikowye gma na stricze gieho swrchupsane spadnuty. Poslowe ku dskam Hartel Tunkel a Waczlawek z Coberzicz.[1])

73. Causa Rus.

Jakoz giest slowutnemu Waczlawowy Rusowi a gieho erbom a potomkom gieho wieczij na Albrechticze u Bielowcze porucznik Waczlaw

[1]) Mřežován.

z Doloplaz umrzel, ze na to miesto Rus sobie, swim erbom a potomkom zwolill Jana Doloplaza [z] Zkrbynye. Act. coram officialibus ut supra fer. III. in quatuor temporibus Crucis (14. září).[1])

74. M e d w i e d k o n i s.

Stalo se od n. s. B. tissityeho cztyrzsteho trzidsateho pateho suche dny po sw. Krzyzzy (21.—24. září) przed Janem z Drahotuss comornikem, Dietochem z Schonwalda sudym a Mikulassiem pisarzem zemskym, ze wistupyw Miedwedek z Jakubczowicz y kazal psaty a wlozyty zenye swey Hedwicze XX hrz. gr. k giegie wienney zastawie tu na Jacubczowitich na puol wsy na tey stranie na prawu ruku od Oppawy gieducze, od giednich suhrad do druhich. Act. ut s.

75. C a u s a T r z e b i c z s k y.

L. od n. B. tissiczieho cztirsteho trzidsateho ssiesteho ty suche dny v puostie (29. ún.—3. břez.) przed komornikem Janem z Drahotuss, Janem z Wrzesini sudym a Mikulassiem pisarzem, wistupil gest urozeni pan Czeniek z Tworkowa y wzdal giest, prodal a wzdawa slowutnemu Janowi Trzebiczskemu, gieho erbom, zbuozie swe to giest Studenku tu wes se wssiemy lidmy se wssiem prawem y przislussienstwy, we wssiech hranitiech prawiech a panstwie, niczehoz sobie nicz tu nepostawugie any swim erbom, yakoz to sam gmiel a drzall az do siess chwile. A porucczniky sobie a swim erbom wolil Jana a Petra Donaty z Polomie a Waczlawka z Coberzicz.[1])

76. C a u s a d o t a l i c i i B u s k o n i s s e.

L. od n. s. B: ut sup. proxime (29. ún. — 3. břez. 1436) przed Janem z Drahothuss komornikem, Janem z Wrzesini sudym a pisarzem Mikulassiem oswieczene knieze, kniez Waczlaw przal obnowi wiena Busskowey a kazal gieho Milost w knyhi wlozity, kterez gma na puol wsy na Rownich a po sweho muzie smrty drzy, a dal giey knieze Milost pana Mikulassie Wladienynskeho za porucznika.[1])

77. (f. 22.) P o s u t i c z.

Stalo se g. od n. s. B. ut supra in quatuor temporibus Cinerum (29. ún.—3. břez. 1436) przed urzadniky ut s. (z. 76.) Tak yakoz knyhi shorzeli, ze slowutni Mikulasch a Jaroslaw z Posuticze, bratrzie nedielni, vlozenie toho zbuozie Posutycze sobie obnowili a w tyto knihi wloziti dali tak w tom wssiem prawie a panstwy, yakozto giegich otczowe a przedkowe gsu drzaly we wssiech hranitiech y z podatiem kostela, sobie y swim erbom.[1]).

---

[1]) Mřežován.

78. Civitatis super Buohdanowicz.

Item stalo se ut s. in omnibus [29. ún. — 3. břez. 1436]. Przikazal giest knieze Milost, kniez Waczlaw w knyhy wloziti cztyrzy hrz. platu czisteho na chudynu, na biele sukno tu w Buohdanowitich na Wlostkowy. Zibrzidowi a Fulsteynowi, ze to miesczanom rzadnie na kazdy swaty Martyn widawaty gmagi podle giegich listu na to s magiestatem.

79. Nicolai notarii.

Stalo se g. ut s. (29. ún.—3. břez. 1436) przed urzadniky ut s. [z. 76], wistupyw Conrad Begiar a pany Katherzyna, manzelka gieho, wzdali, prodali a wzdawagi zbuozie swe, to giest dwuor swoy w Kylessiowitich s mlynem a Morawiczy, s ribniky, s rybarzy, zahradniky, s richtarzstwim a krczmarzy y se wssiemy rolemy, prawy a przyslussienstwim, we wssiech hranitiech, yakozto ony samy a giegich przedkowe drzaly, yakozto lepe listowe giegich swiedczie a plniegie ukazugi, Mikulassiowi, pisarzy zemskemu, gieho manzelcze Katherzinie a giegich erbom, kromie mlyna podhornieho, a Mikulass wolil sobie a manzelcze swey a swim erbom urozeneho pana Mikulassie z Wladienyna a Waczlawka z Leskowcze za porucznikу.[1])

80. Nicolai de Blad[en] Rowne.

L. od n. B. etc. ut s. in omnibus (29. ún.—3. břez. 1436), przissli gsu pan Czeniek a Mathuss Stoss z Branicze przed urzadniky a prawo czele y znaly a psaty kazali od knieze Milosty, knieze Waczlawa urozenemu panu Mikulassiowi z Wladyenyna a gieho erbom to zbuozie, kterez Heinrich, Busskow sin, gmiel, to giest puol Rownich se wssim prawem, panstwim a przislussienstwim, yakozto nayn diedicznie od gieho otcze odemrzelo, k prawemu pana Mikulassiowu diediczstwi wiecznemu a gieho erbom.[1])

81. Dotalicium filie Coszierz.

Stalo se g. ut supra (29. ún.—3. břez. 1436) przed namiestkem kniezetiem panem Mikulassiem Wladienynskym, Janem z Wrzesini a Mikulassiem pisarzem urzadu. Wistupyw slowutni Jan z Drahotuss wzdal, wzdawa a postupugie poczstywey panye Aniczcze, niekdy manzelcze bratra sweho Mikulassiowie z Benessiowa, w giegie prawey wienney zastawie k wiennemu prawu za nebuozczika bratra sweho a za gieho erbi na wsy na Wrzesincze s te strany od Hlczyna pocznucze od Jana na konczi az na druhu stranu przes richtarze na puoldruhu cztwrt, giessto Yakuss osaditi gma, giedenaste hrz. platu shadaneho na tiech lidech nadepsanich kromie richtarze, zahradnikow, a pustzij puoldruhe strziepi Strnadlowe, puollanu Duchonyowa a sicze $1^1/_2$ stwrty, puol ssiesty hrz. na swati Girzi

[1]) Mřežován.

a puol ssiesty na sw. Waczlaw. A to richtarz gma wibieraty a panye Aniczcze widawaty. Hanus Coszierz otecz, Gindrzich bratr a Zibrzid giegie porucznity.[1])

82. (f. 23.) Congressus Girzikonis Stoss cum matre.

Stalo se od n. B. tissityeho cztirsteho trzidsateho ssiesteho ty suche dny na Letnicze (30. květ.—2. června) przed Janem z Drahotuss komornikem, Janem z Wrzesyny sudym a Mikulassiem pisarzem, wistupiwssi potczstywa a slowutna pany Katherzyna Stossiowa z Albrechticz, sstupila se a sstupugie se swim wienem sprawedliwim, kterez tu na Olbrechtitich(!) wssie wsy, twrzy y dworem y se wssim przyslussienstwim wsy, dwora y twrze gma, yakozto od staradawna k ťey wsy, dworu y twrzy przislussielo, s Girzikem Stossiem synem swym, rzadnym prawem a obiczegiem zemskym, a wzdawa giemu to zbuozie swrchupsane.

83. Causa Buohdanowicz.

Stalo se ty suche dny a ten den (30. květ.—2. června 1436), przed urzadnyky swrchupsanymy, yakoz naprzed psano stogi, wistupiwssie Zybrzid z Bobolusk a Fulstein z Slawkowa wzdaly a wkladagi cztyrzi kopi platu rocznieho w Buohdanowach, kterez przed lety mnysska z Ratyborze drzala, y s robotamy a wssiem prawem slowutnym Janowi a Waczlawowi, bratrziem z Branticz, k giegich diedicztwi sprawedliwemu y s tiemy lidmy, na kterich ty cztyrzi kopi platu stogie.

84. Buohdanowicz.

Stala se obnowa slowutnemu Wlostkowy z Buohdanow na gieho zbuozie, kterezz tu od staradawna gma, twrz s ribniky, dworem,[2]) lidmy, mlynem, mlynysczy, ribniczisczy, haymy, se wssiem prawem a panstwim, yakozto od staradawna zalezy, [w] giehc mezach a hranitiech wssyrz y na del, yakož to giest od stara dawna az do siess chwile drzall a drzzy, kromie Schonwiczowich cztyrz kop platu giemu y gieho dietom. Act. ut supra (30. květ. až 2. června 1436).

85. Lubogiat.

Stalo se w suche dny na Letnicze ut supra (30. květ.—2. června 1436), wistupywssy slowutna pany Katherzyna, nebuozczikowa Adamowa dczera z Lazecz, y znala, ze giest prodala a wzdala Lubogiaty se mlynem na Morawiczy, dworem we wssy, s twrzy a se wssim przislussienstwim te wsy, dwora, twrze y mlyna a s tiem wssiem, czoz w Lewitich sweho die-

[1]) Mřežován.

[2]) Dvory opraveno v dvorem.

diczstwie nebo ginde wezde w kniezetstwy Oppawskem gmiela, slowutnemu Tassowy z Bietowa, striczy swemu, giemu a gieho erbom k dyediczstwy wiecznemu.[1])

86. Lubogiaty.

Tudiess wistupyw Tas z Bietowa y kazal psaty slowutney panyey Elscze, manzelcze swey, na Luboyatiech, na dworze y na wssiech prziślussienstwy Luboyatow, te wsy a na tom mlynye na Morawiczy a toho mlyna przislussienstwym a ukazugie giey na tom dwie stie hrz. tiechkich k giegie prawu wiennemu podle rzadu, prawa kniezetstwie Oppawskeho. A k ta[ko]wemu wienu swemu wolila sobie giest pany swrchupsana poruczniky urozene Witka a Zbislawa, bratri swe wlastnie, pana Mikulassie z Wladyenyna a pana Mikulassie z Tworkowa, stricze sweho. Act. ut supra (30. květ.—2. června 1436).[1])

87. (f. 24.) Causa fratrum de Branicz.

Stalo se od n. s. B. tissitieho cztirsteho trzidsateho ssiesteho ty suche dny sw. Lucie (19.—22. pros.) przed Janem z Drahotuss komornikem, Janem sudym a Mikulassiem pisarzem, ze obnoweno a we dsky wlozeno zbuozie Branicze, czoz giest nebuozczik pan Conrad, otecz Braniczskich, gmiel, Janowi, Jaraczowy, Kunczy, bratrziem z Branicze, a giegich erbom. A tudyess wistupyw Petrzik Stoss y wzdal a wzdawa dwor swoy a zbuozie swe, kterez tudyezs w Braniczi gma a gmiel, niczehoz nicz sobie nepozostawugie se wssim prawem, panstwim a przislussienstwim swrchupsanym Janowi, Jaraczowi, Kunczy, striczom swim swrchupsanym a giegich erbom k giegich diediczstwy sprawedliwemu takowye, ze Branicze gyz wssieczka spolu giest tiech bratrzie swrchupsanich se wssiem prawem panstwy a przyslussienstwy se wssiemy lidmy, lessy, rzekamy, ribniky, rolemy, hagy, chrastynamy, lukamy, mlyny, mlynysczy, jezeri, we wssiech hranitiech a mezach na ssyrz y na del od staradawna wysazenych kromie puol ssiesty hrz. costelnye platu czisteho. Act. ut s.

88. Causa Schuther fratrum [de] Benessow.

Item leto, den (19.—22. pros. 1436) a urzadniczy, jakoz swrchu stogi psano [z. 87]. Stala se giest smluwa mezy Janem a Jarossiem, bratrziemy z Benessiowa, o ty sirotky dobre pamiety Mikulassiowi, giegich bratra diety, tak, ze giest Jan Schuther za nyesstupil w swey wsy w Wrzesyncze giednaste hrz. platu na swem diediczstwi. Potom gsu przieteli giegich mezy gymy umluwili, yakozto Mikulass Slewicz z Crawarz, Sbynyek Hrzywnacz, Oness Kygiowecz, Petrzik z Heralticz, bratrzie z Radunye, tak Janowy a gieho erbom miesto toho ukazano Benessow z dworem,

[1]) Mřežován.

s mlynem, s ribniky y se wssiem ginim przislussienstwim kromie lessow prodawanie a Dubskeho ribnika. Nez lessow gma dano biti Janowi nebo gieho erbom, czozby gym potrzebie bilo, budto k staweny neboli k paleny, k mlynu, zahradnikom, yakoz od staradawna bilo. A kdyzby sirotkowe zassie swemu chtieli, tehda gmagi Janowi neb gieho erbom sto hrz. a desset hrz. dati a o stawenye neb o polepssienie na czemz by koliwiek o to gmagi przately ohledany bity. A czoz by syrotssich wczel bilo wiecze neb mene, to gma syrotkom wraczeno bity, a twrz take k dworu slussie.[1])

89. Causa Puklicze.

Item teez leto, tyzz suche dny (19.—22. pros. 1436) a przed urzadniky swrchupsanymy (z. 87) wistupil giest Jan Trzebicsky a wzdal a psaty kazal zbuozie swe Studenku se wssiemy lidmy, plati a uroky, se wssim panstwim a przislussienstwim we wssiech hranitiech na ssirz y na del, yakozto on sam bil u pana Czenka kupil a do siezz chwile drzall, niczehoz nicz sobie any erbom swim tu nepozostawugie, slowutnym Boczkowi, Wilemowi, bratrziem z Pozorzicz, a giegich erbom k dyediczstwy giegich sprawedliwemu.[1])

(f. 25.) Liber camerarii domini Hrzywnacz a. [MCCCC] XXXVIIII quatuor temporum Lucie (16.—19. pros.).

90. Causa Tunkel.

Stalo se l. od n. s. B. tissytieho cztirsteho trzidsateho dewateho leta ty suche dny po sw. Lucii (16.—19. pros.) przed Sbynkem Hrzywnaczem z Sczytyny comornikem, Janem sudym z Wrzesyny a przed pisarzem Mikulassiem, ze knieze Milost, kniez Waczlaw przed uhagienym sudem wzdal a wlozyty kazal puol Rownich, genz Busskowe wieno bilo. A tudyess pan Mikulass z Wladyenyna take wzdal a w tyto knyhy wlozytv kazal druhu polowity, kterazto Busskowa syna bila. A to obogie se wssiem prawem, panstwim a przyslussienstwim, we wssiech hranitiech na ssirz y na del, yakozto od stara dawna to zbuozie a ta wes s twrzy a dworem giest wysazena, niczehoz nicz tu sobie nepozostawugicze, slowutnemu Hartlowy Tunklowy tudyez z Rownich a gieho erbom k diediczstwy giegich sprawedliwemu.[1])

91. Dotalicium Tunklowe.

Tudyez Hartel Tunkel zassie wystupyw y kazal psaty a wzdal te wsy a toho zbuozie prawu polowiczy s puol twrzy a s puol dworem y s polowiczy rybnikow a s polowiczy wssiech przislussienstwie toho zbozie potczstywey panyey Nyze, manzelcze swey, we dwu stu hrz. k giegie

[1]) Mřežován.

prawey wyenney zastawie a k wiennemu prawu, jakozto zemie kniezatstwie Oppawskeho gma za prawo. Za poruczniky giey dal pana Mikulassije Wladyenynskeho a Gyndrzicha Supa a Jana Stossie z Branicze.[1])

92. Causa Jeronimi.

Item ut supra knieze Milost, kniez Arnosst tudyezz sam w swey osobie stogie y kazal psaty, wzdal a wzdawa wes swu Domoradowicze se dworem, tudyezz s te wsy poplatky a uzitky, s lessy, s horamy, s udoly, s hagy a wikydem medu a mlynem i druhym pilnym mlynem a mlynsku struhu, lukamy a rzekamy y se wssym prawem a panstwim, yakozto giest od staradawna we wssiech hranitiech na ssirz y na del wysazeno, a yakozto na knieze Milost, knieze Arnossta dyediczskym napadem a odmrty giest sprawedliwie spadlo, statecznemu rityerzy panu Jeronymowy, Benesskowi a Janowy, bratrzim z Liderzowa a giegich erbom k giegich dyediczstwy sprawedliwemu.[1])

93. Causa Albrechticz circa Bielowecz.

Item ut supra knieze Milost, kniez Waczlaw, kniez Wylem i kniez Arnosst wssiechny trzie spolu kazali psaty a wzdaly su desset hrz. gr. platu roczniho za sto hrz. gr. w Albrechticzich na lidech a laniech podepsanich, pocznucze nyzze dwora od Nickle Woynara a wissie dwora azz po Lorencze Wilhelma a z druhe strani od Lubogiat cztyrzy pruty, tak wssieho spolu ssiest lanow bez cztir prutow a to se wssiem prawem a panstwym tiech lidy i lanow slowutnym Mikulassiowi, Marquartowy a Waczlawowi, bratrziem z Albrechticz, a giegich erbom k giegich diediczstwi sprawedliwemu a k wierney rucze statecznemu ritierzy panu Jeronymowy z Liderzowa a Smylowy z Cobileho.[1])

94. (f. 26.) Causa Trnawcze et Krziskowski.

Stalo se od n. s. B. tissitieho cztirsteho trzidsatheho dewateho ty suche dny po sw. Lucii (16.—19. pros.) przed Sbinikem Hrzywnaczem z Sczytyny komornikem, Janem z Wrzesyny sudym a Mikulassiem pisarzem zemskym, ze knieze Milost, kniez Waczlaw skrze Jana z Wrzesyny a Alssije z Hrabynye y listem swym otewrzenym kazal giest z Milosty swe a moczij kniezety yako pan swrchnij takoweho zbuozie Mykulassiowy Krzyzkowskemu a Trnawcze a panie Hedwicze Malgothu a Kyttlicze, to zbuozzij, s giegich przyslussienstwim wssielikakym niczehoz nicz newymyenicze k wiecznemu dyediczstwij z manskeho prawa wilozity a w prawo zemske wlozyty a potom wiecznie s tiem zbozym Trnawka a panij Hedwika s giegich erby y buduczymy gmagi prawa zemskeho pozywaty. A jakoz Krzyzkowsky potom smluwy a poruczenstwie wigity chtiel a nedal w knyhy

[1]) Mřežovan.

klasty a drzewe w przednye knihy wlozyw, i przirsekly zemane prawem zemskym, ponowadz Krzyzkowsky drzewe wlozil a wlozity kazal, aby to wzdy przed se w knyhy wesslo.[1])

95. Congressus Ha[nusii] Koszierz.

Item ut supra wystupyw Hanuss Coszierz z Zyboticz sstupil se a moczij knih tiechto sstupugie se z Zybrzidem z Bobolusk a s gieho erbi s Cossiatity tym zbozim a toho zbozie wssielikakym przyslussienstwim a panstwim, yakozto od staradawna we wssiech swich hranitiech zalezij, takowie, kdyzby Hanussie Coszierzie Buoh neuchowal, tehda po gieho smrty to zbuozie, aby na Zibrzida a na gieho erbi rzadnye spadlo, nez nesskodno panie Hanussiowey Koszierzowey na giegie wienie, kterez tu na Cossiatitich gma. Poslowe ke dskam Janek Stoss a Hrabinka Gindrzich a to do swe wuole.

96. Congressus fratrum de Hrabinie.

Item ut supra przystupili su przed urzad Gindrzich a Aless, bratrzie z Hrabynie, i stupili se s wuoli knieze Milosti, knieze Waczlawowu tu wsy Hrabyny, jakoz Aless drzzy, a toho zbozie wssielikakym przislussienstwym we wssiech hranitiech, yakoz to zbuozie zalezy, a take s tiem wssiem, czoz Gindrzich kde na dluziech neb na koniech nynye gma neb gmiety bude na czemz koliwiek, niczehoz newymyenyegicze takowie, kteryss z nich prwe umrze, aby to rzadnie, czoz po umrlem ostane, na zyweho z nich spadlo.

97. Congressus fratrum Falkel.

Item ut supra poslowe od knieze Milosti, knieze Arnossta[2]) Jan z Wrzesyny a Gindrzich Bietowsky i kazaly psaty stupek mezy Mikulassiem z Cozmicz a Waczlawem Falklem striczi takowie, czoz Mikulass swrchupsani tu w Cozmitich gma, ze to po gieho smrty na Felkle Waczlawa spadnuty gma. A czoz Waczlaw Felkel take tu w Cozmitich gma, po gieho smrty a gieho erbow gma na Mikulassie a na gieho erbi spadnuty, nez nesskodno giegich obapuolnym erbom.

98. (f. 27.) Congressus eorundem.

Item Gindrzich z Dobroslawicz stupil se z Waczlawem Falklem bratrem a s gieho erbi tiem wssiem, czoz tu w Dobroslawitich gma, gieho zenye wienu nesskodno a gieho erbom takowie, kdyzbi Gindrzich s swymy erbi pomrzel, tehda po smrty giegich to zbozie gma sprawedliwie na Waczlawa Felkle a na gieho erbi spasty.

---

[1]) Mřežován.

[2]) Před tím přetrženo Waczlava.

99. Causa Slatyny.

Item poslowe ke dskam od knieze Milosti, knieze Waczlawa, Gindrzich z Dobroslawicz a Waczlaw Felkel kazaly psaty od podtczstywe panye Margrety, manzelky Jana Wrzesinskeho, a s giegie wuoli a kazanym Tisek a Slatynu, czoz tu ona gmiela, genz se giey po giegie otczi dostalo, Janowi z Wrzesyny, manzelowi swemu a gieho erbom.

100. Kruczberg, Kirkossicze.

Item knieze Milost, kniez Arnosst wipustil z manstwie Kruczberg, Krkossicze a Krahugie a wzdal to Mathussiowi Stossiowi a gieho erbom w pozemske, czoz Mathuss tiech pusczij drzy; a ktomu poslowe take bili pan Mikulass z Wladyenina a Mikulass Posuticzsky.

101. Congressus Dietochonisse cum fratre.

Item pany Margretha Dyetochowa stupugie se a sstupila se wienem swim, kterez na Jacubczowitich gma a w knyhach, s bratrem swim Gindrzichem z Cozmicz a dietkamy swymy, donowadz stawu sweho wdowskeho nepromienij.

102. Item panij Anna Benessiowska Hrbkowa sstupila se wienem swim, kterez na Wrzesincze gmiela, s Hanusskem, synem swim, a otczem giegie, Hanussiem Coszierzem. Poslowe . Hanuss z Destzneho a Jan z Wrzesyny.[1])

103. Causa Brzieskonisse.

Item porucznití panie Annyny Brziezkowe, Pawel z Zatora a Pawlik z Lichtnowa giegie rozkazanym a wuoli kniezety przed prawem uhagienym kazali psaty a to zbuozie giegie, kterez w Lewitich gma na sedmy leniech role a tiech lidech, Brziezkowi, muzy giegie, na stupek zemsky a gieho erbom [wlozili]. A tudiezs Brziezek zassie se s manzelku swu panij Annu a giegie erbi stupil tiemz gistym zbozym.

104. Congressus Michalkonis Schonwicz.

Item Michalek Schonwicz sstupil se giest piety hrz. platu, kterez w Bohdanowitich gma s Wlostkem a Janem synem gieho z Buohdanowicz prawem zemskym. A tudyess zassie Wlostek a Jan, syn gieho, s stupili se s Michalkem Schonwiczem dessiety hrz. platu, kterez na Zopowach magi.

105. Causa uxoris Trzidsatnik.

Item Jan, Jaracz a Kuncze, bratrzie z Branicze, wkladagi na Braniczy osm kop gr. platu z comori wydawaty na kazdy rok Wankowy Trzid-

---

[1]) Mřežován.

satnykowi a gieho bratru Janowi a giegich erbom po swey sestrze tak dluho, azz to wywadye; a pan Mikulass toho porucznikem.[1])

106. Causa Trzidsatnikowa.

Item Wanyek Trzidsatnik zapsal a ukazugie manzelcze swey wieno giegie a zastawu wiena na Olbramitich s twrzy y dworem a na Hylowie a toho zbozzie wssielikakym przislussienstwim, we wssiech mezach a hranitiech, yakozto od staradawna wysazeno, y se wssiemy toho zbuozie pozytky a panstwym we dwu sett kopach gr. A toho su porucznity giegie Jan, Jaracz a Kuncze z Branicze, giegie bratrzie —

107. (f. 28.) Nicolai notarii.

Item knieze Milost, kniez Wilem skrze pana Mikulassie Wladyenynskyho a Jarosska z Benessiowa posli kazal Wiltgrub z manstwie wilozity w pozemske Mikulassiowi, pisarzy zemskemu, gieho manzelcze a giegich erbom k giegich diediczstwy sprawedlywemu. Porucznity toho pan Mikulass z Wladyenyna, pan Mikulass a Waczlaw, bratrzie z Wladyenyna [sic].

108. Congressus Slewiczowe. Causa Dorothee de Cokor.

Item panij Agneska Czirhowa stupugie se se dseru swu, pany Dorothu z Cokor, dwiema stoma hrz. gr. wyena sweho, genz myela w Coberzitich, a z tiech peniez gma daty panij Dorota sto hrz. Waczlawkowim bratra sweho dietem. Poslowe ke dskam: Jan z Wrzesini a Bernharth Bierka z Nasile.[1])

109. Congressus filie eius.

Item tudyess wistupywssy pany Dorotha y sstupila se s dyetmy swymy s tiem wssiem, czoz w Coberzitich gma. Poslowe: Jan z Wrzeşyny a Bierka z Nasile a to do giegie wuole.[1])

110. Dotalicium filie Slewicz.

Stalo se po smrty slawne pamyety Waczlawkowie z Coberzicz, yakoz manzelcze swe panyey Aniczse z Crawarz nebyl wiena ukazal, a rukoymye w tom ostaly, a knieze Milost, knieze Arnossta napadly, aby wywazenij bili, tu gim knieze Milost przall, aby Waczlawkowim zbozym se wywadyly; a potom s stupnikow Waczlawowich woli to wieno takto shadano a tak ukazano: na Coberzitich patnaste kop platu czisteho k wienney zastawie pocznucze na tom konczij na prawu ruku od Oppawi gieducze porzad

[1]) Mřežován.

azz do Janka Swiechnyowa syna y s tiem Jankem. Poslowe ke dskam: Jan z Wrzesyny a Bernhard Bierka z Nasile. Poruczniky sobie wolila Petrzika z Heralticz a pana Jeronima z Liderzowa.[1])

111. Congressus filie Slewicz.

Tudyess pany Aniczka z Crawarz s stupila se s materzy swu pany Annu a s bratri swymy wienem swim swrchupsanym, kterez na Coberzitich ma, a to do swe wuole.[1])

112. Congressus Clare.

Pany Clara stupila se wienem swim, kterez na Bietowie ma, se wssiemy dyetkamy swymy.

113. Congressus.

Item dyetky giegie, yakoz se dwiema muzoma gmiela, take se sstupili a moczij tiechto desk sstupugii obiczegiem zemskym.

114. Item congressus.

Item dietky panye Clarzyny wssieczky spolu sstupili se s materzi swu wssiem swim dyediczstwim, kterez magij.

115. Causa Bietowske.

Item Jan z Wrzesyny wzdal a prodal dwa lany role w Tisku potczstywey pany Clarze z Bietowa a giegie erbom k dyediczstwy sprawedliwemu.

116. Causa Bierkonis.

Item Gindrzich Koszierz a pan Czeniek z Tworkowa wzdali su Nasiele tu wes Nasile a to zbozie se wssiem prawem a panstwie, kterez tu gmiely we wssiech hranitiech a mezach, yakoz to zbozie od stara dawna wysazeno, niczehoz (fol. 29) nicz sobie tu any erbom swim neostawugicze, potczstywey panye Annye z Nasile k giegie dyediczstwy sprawedliwemu.[1])

117. Congressus Bierkonisse.

Item pany Anna, manzelka Bierkowa, sstupila se s muzem swim Bernhartem zbozym nadepsanym w Nasili a to zbozie giemu wzdawa.[1])

118. Bierkonisse dotalicium.

Tudyess Bernhard Bierka manzelcze swey, panye Annye, na tom zbozij Nasilij wyeno ukazugie a toho zbozie wssielikakym przislussienstwim.[1])

---

[1]) Mřežován.

119. Congressus.

Bernhard Bierka a manzelka gieho, panij Anna, sstupili se su s Hinczikem z Wirbna a z Dyewczieho zbozim swim Nasilym s bratrem swim Hanussiem Bierku a sestru Bernharthowu Bierkowu, manzelku Hinczikowy, y s giegich erbi a to do swe wuole, ze s tiem stupkem Bernhard Bierka a panij Anna mohu giescze uczinity y nechaty.[1])

120. Congressus fratrum de Hrabinie.

Item Gindrzich a Aless z Hrabynye bratrzie stupili se z Hrabyni a zbozym swim, kterez w kniezatstwi Oppawskem magi, s Tasem z Bietowa a s Gindrzichem z Liptynye.[1])

121. Congressus Thasonis.

Tudyess Thas z Bietowa stupyl se zassie s Gindrzichem, Alssiem, bratrziemi z Hrabynye, a s Gindrzichem z Liptynye a giegich erbi s tiem wssiem zbozym swim, kterez ma w kniezatstwi Oppawskym, nesskodno panie wyenu a gieho erbom.[1])

122. Causa Jankonis de Biela.

Jan Ssuther z Drahothuss wzdal Zawadku zbozie swe Jankowi z Biele a gieho erbom še wssiem prawem a panstwim tu sobie any erbom swim niczehoz tu nepozostawugie y s lessem k prawemu dyeditczstwi giegich sprawedliwemu.[1])

123. Dotalicium uxoris Jankonis de Biela.

Tudyess wystupyw Janyek z Bile y ukazal manzelcze swey na tom zbozij na Zawadcze osmdessate hrz. gr. k giegie wyenney zastawie y s lessem a prawu wiennemu. A poruczniky sobie wolila Oweczku, otcze sweho, Tasa ze Lhoty a Gindrzicha z Liptynye.[1])

124. Dotalicium Jarosskonisse.

Item Jarosch z Benessiowa ukazal wieno panye Katherzynye, manzelcze swey, na Bohuslawitich na tey stranie na wssie yako costel k giegie prawey zastawie wyenney w dewaddesaty hrzywnach obiczegiem zemskym dewied hrz. platu. Poruczniky sobie wolila otcze sweho Jana a Kygiowcze.

125. Congressus Jarossij.

Item Jarosch z Benessiowa stupil se z bratrow swich dietmy, striczi swymi, s tyem wssiem zbozim, kterez gma w kniezatstwi Oppawskem,

[1]) Mřežován.

nesskodno panye wyenu a erbom na giegich dyediczstwij, a striczy gieho tudyez zassie s nym a s gieho erbi wssiem giegich zbozym.[1])

Porucznikу dyetem swim Jarosch z Benessiowa uczinil a wolil Hinczika z Wrbna, Jana z Wrzesini a Jakusch, syn Zibrzidow z Bobolusk.

126. (f. 30.) Causa Jarosskonis.

Item Jan z Wrzesini po dczerzij po swey po panye Katherzynye Jarossiowi z Benessiowa trzidsiety hrz. neb trzij hrz. plathu na Wrzesynye na tey stranye od Welikeho lessa a y Jarossiowim erbom wklada na wyplathu.[1])

127. Causa Begiarowe.

Item panij Katherzina Begierowa po swey smrtij wzdala mlyn swoy Podhornij w Hlubcziczskey czesty Janowi z Wrzesini a gieho dietem, a po giegich smrty Onssiowi Kigiowczowi a gieho erbom.[1])

Item Begiarowa wolila sobie Iana z Wrzesyny porucznika.

128. Hanuss Koszierz congressus.

Stalo se od n. B. l. tissitieho cztirsteho trzidsateho dewatheho przed Sbinkem Hrzywnaczem comornikem, Janem z Wrzesini sudym, a Mikulassiem pisarzem ty suche dny po sw. Lucie (16.—19. pros.), ze wistupyw Hanuss Koszierz z Zyboticz y stupil se a stupugie s bratrem swim Petrem Koszierzem a gieho dyetmi s Wrzesinku, na kterezzto gma desset a sto hrz. peniez.[1])

129. Hic est notandum. Omnia superiora sunt uno die et anno acta, quorum officiales superiores sunt scripti et dentur ad omnia legi more consueto officiales. Annus et tempus[2]) etc. (16.—19. pros. 1439).

130. Causa dotalicii Zbislawske.

L. od n. s. B. tissitieho cztirsteho cztiridsatheho ty suche dny po Letnitiech (18.—21. květ.) przed Sbinkem Hrzywnaczem z Sczytyny comornikem, Janem sudym z Wrzesini a Mykulassiem pisarzem zemskym przissly przed urzad Waniek Trzidsatnik a Waczlaw Felk[l] z Tiesskowicz, poznali a za to slibili tak, yakoz Jan z Bislawicz stupek gma s Jesskem z Clymkowicz, ze Jessiek swu wuoli dal a dawa striczi swemu Sbislawskemu, ze Sbislawsky muoz zenye a manzelcze swey panye Katherzynye na Sbislawitich ukazaty a zapsaty piet hrz. platu rocznieho na wssiey wsy na Sbislawiczich k giegie wienney zastawie, yakoz pak ted y ukazugie a we dsky klade nesskodno giegich stupku, czozby wyssie bilo mymo wieno panie. Porucznikу sobie panij wolila Kunssie, Hanusska, Franczka, bratrzie z Prziwoza a Falkle z Cozmicz.

---

[1]) Mřežován, — [2]) tpc.

131. Hanusskonis Misskonis.

Stalo se [ut s. 18.—21. květ. 1440] przed (uř. j. z. 130], ze knieze Milost, kniez Arnosst kazal Hradczancze Male k prosbie a libosti panie Hanussiowie z Dessczneho z manstwie w pozemske wloziti panu Hanussiowi, gieho erbom y potomkom budutym.

132. (f. 31.) Causa Dyetoch.

Item ut supra przissly gsu przed urzad Jan z Drahothuss a Hanussiek z Desczneho poslowe ke dskam od knieze Milosti, knieze Arnossta a kazali Swathonyowicze a puol Kruczberku z manstwie w pozemske wlozity Dyethochowi a gieho erbom y budutym potomkom giegich. A porucznik y sobie a swim dietem uczinil pana Mikulassie z Wladyenyna a Fulsteyna z Slawkowa.

133. Causa Bierkonis.

Item ut supra przissly gsu ke dskam poslowe ke dskam od knieze Milosti, knieze Waczlawa Mikulass z Posuticze a Aless Hrabinka z Hrabinie y kazali gsu psaty a Pomrswicze z manstwie wynyeczi a w pozemske wloziti Bernharthowi Bierkowi, Hanusskowi Bierkowi a giegich erbom k dyediczstwi wiecznemu, gim y giegich budutym. Formunda sobie wolili Hinczika z Dyewczieho.

134. Kygiowczowa wiecz. Kylessiowicze.

Stalo se od n. s. B. tissitieho cztyrzsteho cztyrzidsateho prweho ty suche dny na Letnicze (7.—10. června) przed Sbynkem Hrzywnaczem z Sczytyny comornykem, Janem z Wrzesyny sudym a pisarzem Mikulassiem, wistupyw Mikulass pisarz zemsky wzdal a wzdawa zbuozie swe, to giest dwor swoy w Kylessiowiczich s mlynem na Morawiczi, s ribnyky, ribniczisti, s ribarzi, s zahradniky, s kirczmamy y se wssiemy rolemy, prawy a przislussienstwim, we wssiech hranitiech na ssirz y na del, yakoz to on sam Mikulass a gieho przedkowe drzaly, yakoz to lepe list kniezety ukazugie, Onssiowy Kygiowczowy a gieho erbom.[1])

135. Wieno Kigiowczowe.

Tudyess wystupyw Oness Kygiowecz y kazal psaty a ukazugie swey manzelcze, panyey Katherzynye na temz dworze a mlynu a toho dwora a mlyna przislussienstwym k giegye lebdyku tak rozumnye, giestly ze bi pany Katherzyna muze sweho nadepsaneho przezyla, tehda aby tym zbuozym w Kylessiowiczych mocznye wladla a dyetky zprawowala, donowadz by za muzz nessla. Pakli bi za gyny muz ssla, tehda dyety

[1]) Mřežován.

a erbowe Kygiowczowi gmagi panyey Katherzinie do giegie smrty na kazdy rok po dessiety hrz. widawaty. A porucznyky sobie wolila Jana a Michala ze Lhoty, bratrzie swe, a pana Jaroslawa z Posutycze.

136. Wieno panye Manyno.

Item stalo se tehoz leta (1441) y przed tyemyz urzadnyky, yakoz ted naprzed stogi (z. 134), wystupila giest potczstywa pany Mana, Janowa Donatowa, a wzdala s dobrym rozmyslem a dobrowolnie wzdawa wyeno swe, kterez tu na Polancze gmiela dwadsiety hrz. plathu czisteho manzelowy swemu Janowy Donatowy po giegie smrty a gieho erbom.

137. A on tudyezz zassie giey panyey Manye na temz zbuozy a tiech dwadsiety hrz. platu kazal psaty k giegie wienney zastawie a wynu swobodnemu podle biehu zemskeho a k tomu ukazugie (f. 32.) Donat giey panye Manye, manzelcze swey, wiecze wiena a kazal psaty na Polomi na Welikey a na swem dworze tu w Polomy a tey wsy a toho dwora wssielikakym przislussienstwym dwie stye hrz. gr. k giegie wienu swobodnemu podle obiczegie zemskeho. Porucznikу sobie wolila Onssie Kygiowcze z Lukawcze a Pawlika z Przneho.[1])

137. Hrzywnaczowa Lhotka.

Item tehoz leta tiech suchich dny (7.—10. června 1441) przed tyemiz urzadnyky knieze Milost, kniez Waczlaw kazal psaty a wzdal tu Lhotku, kterazz lezy podle hranicz Nowsedlisczich a Lazeczskych a Pustopolomskich Sbynkowi Hrzywnaczowi z Sczytyny a gieho erbom k giegich dyedicztwi wiecznemu.[2])

138. Wieno panye Mikulassiowe.

Item ut supra wystupiw pan Mikulass z Wladyenyna y kazal psaty a ukazugie panyey Annye, manzelcze swey, trzy sta kop gr. k wienney zastawie tu na tom zbuozy na Rohozanech, na tey wsy a tey wsy a toho zbuozie wssielikakym przislussienstwym k wienu giegie swobodnemu podle biehu zemskeho. Porucznikу giey dal pana Pawla z. Zatora a Pawlika z Lichtnowa a erbi giegich.

139. Stupek Zoppowske.

Item Zopowska stupila se z Hynkem, synem swym, a se dczeru swu stupkem rzadnym podle obiczegie zemskeho w takowey smluwie, giestli ze by po smrty giegie Hynek to zbuozie sam gmiety chtiel, kterez by gmaty po sobie ostawila, tehda gma sestrze swey patdesate hrz. gr. dati a nicz wiecze. Pakli bi Hynek tomu ucziniti nemohl, a sestra tomu

[1]) Mřežován od „a k tomu ukazugie".
[2]) Mřežován.

uczinity mohla, tehda gma sestra Hynkowy sto hrz. gr. daty; nez to wzdy gma biti na synowie wuoli.[1])

140. Wieno Branticzskey.

Item ut supra Jan z Brantícz wlozyty kazal panyey Katherzynye, manzelcze swey, sto hrz. gr. na Buohdanowitich, czoz on Jan tu w Buohdanowitich y swym bratrem gmagi, k giegie wienu swobodnemu a zastawie wienney podle rzadu zemskeho. Porucznyky giegie: Zybrzid z Bobolusk, Gyrzik a Janek, bratrzie z Wysokey.[1])

141. Benessow.

Item ut supra wystupil Jarossiek z Benessiowa yako porucznik a syrotek Mikulass take z Benessiowa y wzdali a wzdawagi a wkladagy zbuozie Benessiowske, wes Benessow, dwor, twrz, mlyn, rybniky, lessy, se wssiem prawem, panstwim a przyslussienstwim, yakozto zbuozie od stara dawna w swich hraniczich nassirz y nadel giest wysazeno, niczehoz nicz tu sobie nepozostawugicze, striczom swim Kunssiowi, Janowi a Girzikowi k giegich erbom, k giegiech dyediczstwy wiecznemu.[1])

142. (f. 33.) Studenka.

Stalo se od n. s. B. tissiczieho cztirsteho cztyrzidsateho prweho ty suche dny o sw. Lucij (20.—23. pros.) przed Hrzywnaczem comornykem, Janem z Wrzesyny sudym a pisarzem tu chwili Mikulassiem. Wistupyw slowutny Boczek Puklicze w osobie swey y kazal sobie zbuozie swe Studenku wes y se wssiem przyslussienstwim toho zbozie z desk wylozity a Janowi Skrbynskemu a gieho erbom wlozyty se wssiem prawem a panstwym tey wsy, lidmy y wssielikakym przislussienstwym we wssiech mezach y hranitiech na ssirz y na del, yakozto od staradawna to zbuozie Studeniczske gest wisazeno a wymezeno, a yakoz to zbuozie Puklicze sam y gieho przedczij gsu drzaly, niczehoz nicz tu sobie any erbom swim Puklicze nepozostawugie, k dyediczstwy Skrbinskeho wiecznemu y potomkom gieho.[1])

143. O sirotky Coberziczskeho Waczlawa.

Item tehoz leta przed tyemyz urzadnyky y tyech suchich dny ut supra (20.—23. pros. 1441, j. z. 142) wystupywssy potczstywa pany Dorotha z Kokor a z Coberzicz takowie, jakoz bratr giegie nebozczik Waczlaw z Coberzicz s nadepsanu pany Dorothu knyhamy stupek uczinil bez wymyeny sirotkow, a ze to nieczo na przikaz bilo sirotssy, i kazala pany Dorotha to oprawity takowie, cozkoliwiek bratr giegie Waczlaw nebozczik

[1]) Mřežován.

po sobie diediczstwie tu w Coberzytich ostawil kromie toho, czoz tu pany Dorotha gma swymy erby, ze k tomu sirotkowe a dyety nebozczika Waczlawowi prawo gmiety gmagi a, kdyz k swym letom przigdu, gmagi sweho diediczstwie moczny biti; nez do giegich lett wzdy pany Dorotha porucznyty tiech sirotkow ostaty [gma]. Pakli-bi w tom czasu panye Dorothi pan Buoh neuchowal, tehda pany Dorotha dale po swey smrty sirotkom porucznyky czini wierne slowutne panossie Bohussij z Kokor a Petra Donata Rudssiowa z Polomie. A neuchowalli by pan Buoh sirotkow w tom czasu, ze by prwe pomrzeli, nezlij pany Dorotha, ze ten giegich diel diediczstwie w Coberziczich gma przy panyey Dorothie zozstati a na nye odemrziety a na giegij diety.[1])

144. Stupek pany Dorothi z Kokor.

Item pany Dorotha stupila se y stupugie se moczi desk tyem wssiem zbozym, kterez w Coberzitich gma, z dietmy swymy, kterez [s] slowutnym Janem Trzebiczskym, muzem swim slawne pamyety, gmiela a gma. Porueczniky gim dawa wierne Tasa z Bietowa a Kygiowcze z Lukawcze.[1])

145. (f. 34.) Stupek mladeho Tunkle z Rownich.

Item ut supra [v. 142] wistupyw stateczny rytyerz Jan Tunkel z Rownich i stupil se a moczi tiechto desk se stupugie s pany Elssku z Prestawlk s tym wssiem zbozym, kterez tu w Rownich gma, kterez giemu otecz gieho Hartel Tunkel dal, a dale, kdez czo w budutich czasiech gmieti bude. A porucz niky giey wierney czini pana Mikulassie z Wladyenyna a Zybrzida z Bobolusk.

146. Sstupek Rohowskich.

Item wistupywssie bratrzie Jan, Adam a Otyk z Rohowa i stupili se a moczi desk se stupugi tyem wssiem zbozym, kterez w kniezetstwi Oppawskym gmagi neb gmieti budu, kromie dessiety hrz. platu wiena panye Magdaleny tu na Brawantitich a gmenem Brawantiti a Lhotku Horny.

147. Waltierzowicze.

Item ut supra Jan Czapek a Margreta, maty gieho, a giegich erbowe gmagij od kniezat a od pana Jana z Crawarz a z Giczina piet hrzywen platu czisteho na Waltierzowitich tey wssie wsy a toho zbozie przislussienstwim.

148. Stalo se od n. s. B. tissicziho cztirsteho cztirzidsateho trzetiho ty suche [dny] Cinerum puostie (13.—16. břez.) przed Sbynkem Hrziwnaczem z Sczitiny comornykem, Gindrzichem z Dyehylowa sudym, pisarzem

---

[1]) Mřežován.

Micolassem; wistupil stateczny rytirz pan Jaroslaw z Posutycze, kazal psati a ukazuge pany Ellscze, malzencze swey, cztirzi sta hrz. tiezkich na swey polowiczy tu w Posuticzy, w tey wsy sweho oddyela, kteryz se gemu dostati gma, k prawey wyenney swobodney zastawie rzadem a obyczegem zemskym kniezatstwie Oppawskeho se wssym prawem y przislussenstwym, czoz se gemu panu Jaroslawowy na geho oddyele dostane. Porucznyky sobie pany Ellsska wolila urozene Hynczika z Wrbna a s Dyewcziho, Gindrzicha Suppa s Fulstayna a Bernarta Bierku z Nasyle.[1])

149. Stalo se ut s. (13.—16. břez 1443) wystupiw Sbyniek Hrziwnacz z Sczytyny y uczynyl pany Katherzinu, malzenku swu, mocznu porucznyczy swich dyeti a sweho zbozie po swey smrti az do giegij stawu wdowskeho promyenyenij. Pakli by swuoy staw wdowsky promyenyla aneb u wdowstwy umrzela, tehda deprw nad to czyny porucznyky swym dyetom y gyey ku pomoczy za zdraweho zywota pana Jana z Tworkowa, bratra gegij, pana Jana Zagicze z Waldeku, pana Smyla z Morawan a pana Hinczika z Dyewcziho etc.

150. Stalo se ut s. (13.—16. břez. 1443) wistupil Hanussek Slewicz z Sosnowey y kazal psati a ukazuge malzencze swe, panye Annye, k gegij wienney zastawie dwuor, wes Lhotku y stym lessem, kteryz k tomu przislussy, y s wsseligiakym przislussenstwym, czsoz k tey wsy a k dworu przislussy. Porucznyky sobie wolila Hanusska z Dessczneho a Micolasse z Ssomburga, bratra geho.[1])

151. (f. 35.) Stalo se ut s. (13.—16. břez. 1443) wistupiwssy pocztiwa pany Margreta z Chlebyczowa wessela, bez przinuczeny wsseligiakeho tak, iakoz swobodneho sweho wyena sto a dessiet hrz. gma na Jakubowiczich a na Hradssanech y uczynila gest rozkazany toho sweho wyena rozdyelnye ssedessate hrz. Janowy Hrotowy, malzenu swemu, protiw tomu wienu, gessto gij on wyenowal, a padessate hrz. dyetem swym. A tiech padessati hrz. czyny porucznyky Jana Hrota, muze sweho, a Gindrzicha Corniczij, bratra sweho. A giestli ze by potom y dyetky pomrzely, aby to porucznikom na rowny diel zuostalo.

152. Dotalicium panie Dorotie z Schonwicz.

Stalo se ut s. (13.—16. břez. 1443) wystupil Michal z Schonwicz y kazal psati a ukazuge pocztiwey panye Dorothye, malzencze swey, padessate hrz. gr. na tom zbozy w Bohdanowach na swem dyele k gegij swobodney zastawie wyenney podle rzadu a obyczege zemye kniezatstwie Oppawskeho.

153. Tudiez wistupiwssij pany Dorotha, malzenka Michalowa z Schonwicz, y wzdala a wzdawa trzidsieti a sto hrz. gr. wyeno swe swobodne, kterez gma na Posuticzi na tey wsy a na tom zbozij polowiczij, kterazto

[1]) Mřežován.

polowicze bila nebozcze Micolasse Posuticzkeho, malzena gegij prwniho, Michalowy, malzenu swemu, protiw geho wyenu.[1])

154. A zase Michal, malzen gegie, tiech gistich trzidsieti a sto hrz. na Posuticzy ukazuge k gegie wyenney zastawye podle obyczege a rzadu zemye kniezatstwie Oppawskeho.[1])

155. Stalo se od n. s. B. tissiczieho cztirzidsteho cztirzidczateho ssesteho l. tu (!) suche dny o sw. Lucij (14.—17. pros.) przed komornikem Zibrzidem z Bobolusk, Gindrzichem z Diehylowa sudym a pisarzem Thomasskem, ze wistupil gest przed prawo Micolass Prasie z Polomie sam od sebe, od swich bratrzie a sestr, yako starssy bratr a moczy sweho a gegich diediczstwie y wzdal, wzdawa a psati kazal dwor z zahradniky, s lesi, hagi, ribniky, rybniczyssczy, s lukamy, pastwami, s roly oranu i neoranu, s kuty, s horamy y doly, potoky y se wssim przislussenstwim a panstwim, se wssemi pozitky a uzitky toho dwora, yakozto od staradawna k tomu dworu przislusselo a giest wymezeno a wymierzeno, u Welike Polomi tu sobie swrchupsani Prase, bratrom, sestram ani gegich erbom niczehoz nicz nepozostawugicze, nez tak plno a czelo, yakoz to po gegich otczsy a przedtiech na nie gest przisslo, slowutnemu panossi Janowi Donatowi, striczi gegich, a Petrowi Donatowi, bratru geho wlastniemu, a gegich erbom a potomkom buduczim k gegich diediczstwi wiecznemu a zprawedlywemu takowie, ze gyz swrchupsani Jan a Petr Donatij budu mocij s tym zbuozim cziniti y nechaty, yako swim diedicztwim wlastnym bez przikaz a narokuow wssielygiakich swich prodayczich a gegich erbow. Act. fer. IIII. in quatuor temporibus Lucie (14. pros.) a. d. MCCCCXLVI.[1])

156. (f. 36.) Stalo se od n. s. B. tissicziho cztirzisteho cztirzidczateho ssesteho leta w ty suche dny o sw. Lucij (14.—17. pros.), ze wistupila slowutna pany Katherzina z Tworkowa za comornika Zibrzidem (sic) z Bobolusk, Gindrzichem z Diehylowa sudym a Tomassem pisarzem z dobrim rozmislem, smiegicze se, yako moczna porucznniczka swich dyety, y kazala psati, wzdala a wzdawa zbozie a diediczstwie Sczytynu z dworem, s mlynem, s Mokrimi Lasczy, s Nowosedliczi, s lidmi platnymi y neplatnymi, s ribniki, s lesi, s hagi, s chrastynami, s lukami, wodamy, rziekami, pastwami, pastwissczemi y se wssiem przislussenstwim, we wssech mezach a hraniczich, yakoz od staradawna giest wisazeno a drzieno, nicz sobie ani erbom swim tu panstwie ani prawa zachowawagicze, slowutnemu panossy Tassowi z Bietowa a geho erbom a potomkom k prawemu diediczstwy. A tudiez wistupil Tas z Bietowa a zwolil poruczniki dietom swim panij Elsku, manzelku swu, tak, dokowadzby stawu sweho wdowstwi nepromenyla, a pana Ondrzeya z Tworkowa a Gindrzicha Hrabinku, stricze sweho. Act. a. et d. ut s.[1])

157. Stalo se w ty suche dny o sw. Lucij (14.—17. pros.) od n. s. B. tissicziho cztirzisteho cztirzidczateho ssesteho leta, ze wistupil przed urzad

[1]) Mřežován.

slowutny panosse Thas z Biethowa z dobrim rozmislem, dobrowolnie y poznal, ze giest prodal a wzdal a wzdawa Luboyaty a Czewissow y twrz a se wssiem przislussenstwim toho zbozy, nicz sobie ani swim erbom tu panstwie nezachowawagicze, slowutney panie Katerzinie z Tworkowa a giegie erbom k prawemu, wiecznemu diedicztwy a k wierney rucze panu Ondrzieyowi z Tworkowa, panu Micolassowi starssymu z Wladienyna.[1])

158. Item tudiess wistupiw Tas z Bietowa y kazal psati slowutney panie Elscze z Tworkowa, manzelcze swey, na Mokrich Lazcziech, na mlynie toho zbozi y na wssiech pozitcziech toho zbozy, yakoz to zbozy w swich hranicziech zalezy od staradawna, y na tom mlynu na Morawiczi a ukazugie gie na tom dwie stie hrz. tiezkich k gegie prawemu wiennemu [prawu] podle rzadu prawa kniezetstwie Oppawskeho. A to se stalo przed Zibrzidem z Bobolusk komornikem; Gindrzichem z Diehylowa sudym, Tomassem pisarzem. Porucznikí sobie wolila pana Ondrzeya z Tworkowa, pana Zbislawa z Tworkowa, bratra gegie. Act. d. et. a. ut s.[1])

159. Benessow.

Stalo se w ty suche dny (14.—17. pros.) od n. s. B. tissicziho cztirzisteho cztirzidczateho ssesteho leta, ze wistupiw przed urzad za Zibrzida comornika a za Gindrzicha z Diehylowa sudym, Tomassem pisarzem urozeni Jan z Benessowa dobrowolnie, z dobrim rozmislem bez przinuczenie a gest wzdal, wzdawa a wklada zbuozie, wes Benessow, dwor, twrz, mlyn, s ribniky, lessy, se wssiem prawem, panstwim a przislussenstwim, yakoz to zbozie od staradawna w swich hranicziech na ssirz y na del gest wisazeno, niczehoz nicz sobie tu ani swim erbom nepozostawugicze, urozemu Jarosskowy z Benessowa, striczi swemu, y gieho erbom a potomkom k gegich diedicztwi wiecznemu. A porucznikí sobie a swim dietom zwolyl pana Hanusse z Dessczneho a pana Zibrzida z Bobolusk a Micolasse syna geho a Hynka z Crawarz.

160. (f. 37.) A. d. MCCCCXLVI. w ti suche dny o sw. Lucij (14.—17. pros.) gest wistupil slowutny Micolayek z Dobrozemicz przed urzad za Zibrzida comornika a za Gindrzicha z Dyehylowa sudym(!) a za Tomasse pisarze a giest kazal wepsati puol wsy Rownich prawu polowiczi s puol twrzi a s puol dworem a s polowiczi ribnikow a s polowiczi wssech przislussenstwy toho zbozie, slowutney panie Nyze, manzelcze swe, k gegie prawemu wienu tak, ze po mey smrti a po mich erbow smrti muoz bude moczi s tim zbozim uczinití y nechati yako swim; pakli by drziwe umrzela, nezli mogi erbowe, aby pak to zbozie zase na me erby przisslo a spadlo. A porucznikí sobie zwolila pana Suppa z Fulsteyna a Gindrzicha Logowskeho.

161. Stalo se od n. s. B. tissicziho cztirzisteho cztirzidczateho sedmeho w strzedu w ty suche dny przed sw. Troyczy (31. květ.), ze wistupil giest

[1]) Mřežován.

Oness z Wrzesini przed urzad za Zibrzida z Bobolusk comornika a za Gindrzicha z Diehylowa a za Thomasse pisarze, a gest wlozil a wepsati kazal we dsky trzi hrz. gr. platu Wrzesinie panie Margretie maczosse swe na tey stranie od Poruby pocznucze od koncze od Mikneho y s Miknym az do Petrziczka y s Petrziczkem dwa lany se wssiem prawem a panstwim k prawemu wiennemu prawu tak, ze ona s tym ma ucziniti y nechati, czoz zemie Oppawska za prawo gma. A porucznki sobie wolila pana Jana Donata z Polomie, pana Litka z Starey wsy a Msticha z Barchowa a przitom gsu bily Jarossek z Benessowa, Thas z Sczytyny, Oness Kyowecz z Lukawcze, Aless z Hrabinie y gynij zemane.[1])

162. A tu ynhed wistupila panij Margreta a giest se stupila a stupugie swimi dietmy s tiem wienem, czoz ona tu Wrzesinie gma. Act. ut supra anno et die (31. květ. 1447).

163. Wieno panie [Magdaleny].

Item stalo se od n. s. B. tissicziho cztirzidstého cztirzidczateho sedmeho leta w strzedu w ty suche dny przed swatu Troyczy (31. květ.), ze wistupil giest Oticz z Brawanticz a giest wlozil a wepsati kazal we dsky desset hrz. gr. urocczneho platu na swey wsy a zbozy w Brawanticziech swe malzencze panie Magdalenie a s tim wiena gie polepssugie. A poruczniki sobie wolila Wanka Trzidczatnika, Budijwogie z Morawicze a Otika z Rohow. Act. coram officialibus Zibrzida z Bobolusk comornika, Gindrzich z Diehylowa sudieho, a za Tomasse pisarze.[1])

164. A wistupili tu ynhed Adam a Otik, bratrzie z Rohowa, stupeczniczy Janowi Otikowi a daly swu plnu wuoly k tomu wienu polepssenie panie Magdalenie. Act. ut s. (31. květ. 1447).[1])

165. (f. 38.) Dotalicium Magdalenie Otikowe.

Stalo se w strzedu w ti suche dny przed swatu Troyczy, ze wistupil gest Otik z Brawanticz a gest wlozil a wpsati kazal we dsky dwadczeti hrz. gr. uroczneho platu na swey wsy a zbozy w Brawanticzich swe malzencze panie Magdalene k swobodnemu wienu, yakoz zemie za prawo gma. A porucz[ni]ky sobie wolyla Wanka Trzidczatnika z Wogietyna, Budywogie z Morawicze a Otika z Rohow. A tu yhned wistupili Adam a Otik z Rohowa bratrzie, stupeczniczi Janowi Otikowi, a dali swu plnu wuoly k tomu wienu panie Magdalenie. A to se stalo przed urzadem przed Zibrzid[em) z Bobolusk comornikem a przed Gindrzichem z Diehylowa sudym a Thomassem pisarzem. A. d. M[CCCC]XLVII.[2])

166. Horny Lhotka.

Stalo se w tu strzedu w ty suche dny przed sw. Troyczy (31. květ.) a. d. MCCCCXLVII., ze wistupil giest Jan, Adam a Otik, bratrzie z Bra-

[1]) Mřežován. — [2]) Srov. z. 163. Mřežován.

wanticz przed urzad za Zibrzida z Bobolusk comornika a za Gindrzicha z Dyehylowa a za Thomasse pisarze, wyznali dobrowolnie z dobrim rozmislem, ze prodaly Horny Lhotku se wssiem prawem a panstwim, czoz oni tu gmieli a drzali, nicz tu sobie wiecze panstwy ani wlastenstwie nezachowagie ani swim erbom a potom [kom], slowutnym panossiem Gindrzichowy a Alssowy bratrziem z Hrabinie a gegich erbom a potomkom a w knihy zemske gim to wloziti a wepsati kazaly. A gestli ze by oni bratrzie swrchupsani ktery stupek gmiely s tim zbozim, a w knihach psan byl, ze ten mrtew gest.

167. Item pany Agnezka Zopowska wistupila przed urzad, za Zibrzida z Bobolusk a za Gindrzicha z Diehilowa sudieho a za Thomasse pisarze, s Hynkem synem swim a se dczeru swu stupkem rzadnym podle obiczege zemskeho w takowey smluwie, gestli ze bi po smrti gegie Hynek to zbozie sam mieti chtiel, kterezby mati po sobie ostawila, tehda ma sestrze swe padessate hrz. dati a nicz wiecze a dluhy otsowi y materzini spulu platiti magi; pakli by Hynek tomu ucziniti nemohl, a sestra mohla, tehda ma sestra Hinkowi sto hrz. gr. dati. Nez to ma wzdi biti na synowie wuoly; a dluhy wsseczki otsowi y materzini spulu platiti magi. Act. f. IIII. quatuor temporum ante Trinitatis (31. květ.) a. d. MCCCCLVII.[1]

---

[1]) Mřežován.

DESKY ZEMSKÉ DRUHÉ.

(1447—1484.)

Liber Zibrzidonis.[1])

1. (fol. 1.) Stalo se w ten uteri przed sw. Troyczy (31. květ.) a. d. MCCCCXLVII., ze wistupiw przed urzad za Zibrzida z Bobolusk comornika, za Gindrzicha z Diehylowa sudieho, za Thomasse pisarze, Hynek z Zopow a giest ukazal list umluwczy, kteryzto list slowo od slowa takto wymluwal a swieczyl:

Ja Hanuss Czrt z Mossczna smluwczy wieczi dolepsanich wyznawam tiemto listem obecznie przede wssemi, ktoz gey uzrzie neb cztucz slisseti budu, ze siem uczinil a moczi listu tohoto czini em takutu umluwu a smluwu, yakoz dole psano stogi, mezi pocztiwu panij Agnezku z Zopow a mezi Hinkem, sinem gegij, a panij Katherzinu gegi dczeru s gegich wsiech dobru wuoly o to wieno Agneczczyno w Zopowach, kterez swim dietem swrchupsanym we dski zemske wlozila, takowie: Kdyz by pan Buoh neuchowal panij Agnezky swrchupsaney, tehdy Hynek, syn gegij, gma dati z toho wiena matherzina panij Katherzinie, sestrze swey, na gegij oddiel padessate hrziwen gr. a dluhy wsseczky po otsi y po matherzi, aby spulu platili. Pakli by se to neľybilo Hynkowi, tehdi panij Katherzina gma dati sto hrz. gr. Hynkowi, bratru swemu, za gieho dyel, a dluhy take spulu platiti magi otsowi y materzini. Kterezto umluwi ja Hanuss Czrt swrchupsany seznal sem przed urozenym panem Mikulassem starssim z Wladienyna a przed slowutnymi panossiemi przed Malym z Witkowicz, przed Petrem Brziezkem z Suchelney a przed Pawlikem Lichtnowskim. A tez take panij Agnezka swrchupsana s Hynkem synem swim przed tiemi dobrimi lidmi seznali. Tomu na swiedomie ja Hanuss swrchupsany swu siem peczet k tomuto listu dobrowolnie przidawiti kazal, a podle mne pan Micolass Wladieninski se panossemi swrchupsanými k prosbie pany Agnezky swrchupsaney a Hynka, syna gegij, take swe peczeti przitiskli k tomuto listu, genz gest dan w Oppawie a. d. MCCCCXLI.[2]) A przi tom panij Agnezka gsa zdrawa osobnie przitomnosti przed urzad stala a to wsseczkno seznala, czoz tento gisti list swieczil, yako swrchupsano stogi.

---

[1]) Nadpis na fol. 2.)

[2]) Na rasuře, kde stálc dříve XL VII.

2. (fol. 2.) Stalo se od n. s. B. tissicziho cztirzisteho cztirzidczateho sedmeho leta w ti suche dny przed swatem Waczlawie (20.—23. září), ze knieze Milost, kniez Hanuss, knieze Oppawske a Hlupssiczke stogie przed urzadem za Zibrzida z Bobolusk comornika, za Gindrzicha z Diehylowa sudyho a za Thomasse pisarze a giest geho Milost kazal Nowu wes Hlupssiczku psati a we dsky wloziti Janowi Rayskemu, geho manzelcze Veronicze, gegich erbom a potomkom w takowey wymiencze, gestli ze by knieze Milost Rayskemu neboly geho zenie a gegich erbom gegich penieze od daty listu, kteruz na tu wes ma, w poluroczi nenawratil a zbuozie newywadyl, ze pak potom ta wes a to zbozie w Nowey wsy gma ostati Rayskemu, geho manzelcze, gegich erbom a buducziem potomkom k wiecznemu diedicztwy, yakozto list na to zbozie plniegi ukazugie kniezeczi. Poruczníka moczneho sobie wolill Maleho z Witkowicz a wiernu ruku pana Micolasse starssiho z Wladienyna, Stanislawa Rudskeho.

3. Wieno Wlostkowe.

Stalo se [ut s. 20.—23. září 1447], ze wistupil przed [úř. j. z. 2], slowutny panosse Jan Wlostek z Bohdanowa a gest ukazal a ukazugie a we dsky wepsati [dal] trzy sta[1]) hrz. gr. dobrich za kazdu hrziwnu cztirzi a ssedessate gr. poczitagicze, na swem zbozij na Bohdanowach panie Katherzinie manzelcze sweh ku prawemu wienu, yakoz zemie Oppawska za prawo ma, a poruczniki gie uczinil pana Micolasse starssiho a pana Micolasse mladssiho z Wladyenina, Zibrzida z Bobolusk.[2])

4. Studenka.

Stalo se [ut s. 20.—23. září 1447], ze wistupil Jan Skrbensky przed [úř. j. z. 2.], ukazal zbozie swe Studenku wes se wssiem przislussenstwim toho zbozie z desk wyloziti a Smilowi Cobilcze a geho erbom wloziti se wssiem prawem a panstwim tey wsy, s lidmi y wsselykakym przislussenstwim we wssiech mezach y hraniczíech na ssirz y na del, yakozto od staradawna to zbozie Studeniczske gest wysazeno a wymezeno, a yakoz to zbozie Jan Skrbensky sam y geho przedcy gsu drzali, niczehoz nicz tu sobie ani erbom swim Skrbensky nepozostawugie k diediczstwy Cobilkowy wiecznemu y geho erbom a potomkom.[2])

5. Brawynu.

Stalo se [ut s. 20.—23. září 1447], ze wistupili przed [úř. j. z. 2.], panij Margretha z Brawyne a Katherzina z Bietowa y kazaly wloziti a wepsati we dsky swe zbozie Brawynu z dworem y se wssiem prawem, panstwimi a przislussenstwim a, czoz od staradawna k tomu slusselo,

[1]) Trzy sta na rasuře.
[2]) Mřežován.

yakozto oni gmiely, drzali od swich przedkuow, a yakoz to zbozie w swich mezach a hraniczech od staradawna wisazeno a wymezeno gest, nicz tu sobie ani swym erbom wiecze nepozostawugicze ani zachowawagicze, Janowi ze Zbroslawicz, Janowi z Cowarzowa a Katherzinie z Logowa, manzelcze geho, a gegich erbom k wiecznemu dyedicztwy.[1])

6. O podatij costela w Polomie.

A. d. [ut s. 1447], ze wistupiw przed urzad oswiczene knieze, kniez Wylem, knieze Oppawske etc. [úř. j. z. 2.] y gest G. Milost kazal wloziti a wepsaty poddatij costela u Welike Polomij Janowi Donatowi a geho erbom ku gegich wiecznemu poddanij.[1])

7. (fol. 3.) Albrechtowicze pod Bielowczem.

A. d. [ut s. 1447], ze wistupil przed urzad slowutny panosse Jan z Doloplaz [úř. j. z. 2.] a wlozil wsseczko swe prawo we dsky na tey wsy na Albrechticziech pod Bielowczem na tey stranie od Brawanticz y na druhe stranie od Odri az do XXX hrz. platu pod takuto wymienku, aby Smilowy z Cobileho sto hrz. gr. dal a cztwrt leta giemu naprzed wipowiediel, kdyzby gemu penieze dati chtiel a w lidij se uwazati w ti, yakoz gie Smil drzy se wssiem przislussenstwim, yakoz sem sam drzel, a k czemuz sem prawo gmiel, tu na Albrechticzich, nicz sobie ani swim erbom a potomkom nezostawugie, slowutnemu panossy Mladotowy z Potcztatu y geho erbom ku prawemu diedicztwy, yako zemie Oppawska za prawo ma.[1])

8. Crasnepole.

A. d. [ut s. 1447], ze wistupiw przed urzad oswiczene knieze, kniez Wilem, knieze Oppawske etc., [úř. j. z. 2.] a gest G. M. wlozil a wepsati kazal we dsky swu wlastny wes Crasnepole s gegij se wssiem przislussenstwim, panstwim, se wssym prawem, nicz tu sobie ani erbom a potomkom swim panstwie ani ktereho wlastenstwie nezachowawagicze, slowutnemu panossi Janowy Donatowi z Polomie a geho erbom k gegich wiecznemu diedicztwy we dski wepsati kazal, yakoz zemie Oppawska za prawo gma.[1])

9. Weliky les u Czewyssowa.

A. d. [ut s. 1447], ze wistupiw przed [úř. j. z. 2.] slowutny panosse Thas z Bietowa a gest wlozil a wepsati kazal we dsky les swoy weliky u Czewisowa a u Lhotky leziczy se wssym prawem a panstwym, czoz on na tom lessie gmiel a drzal, nicz sobie tu wicze ani swim erbom panstwie ani wlastenstwie nezachowawagicze, panie Katherzinie Hrziwnaczowe a gegye erbom a potomkom k wiecznemu diedicztwy.[1])

[1]) Mřežován.

10. Pustkowecz a Plesne.

A. d. [ut. s. 1447], ze wistupiw przed [úř. j. z. 2.] slowutna panij Margretha Brawinska, Skrbenskeho zena, a giest wlozila a wepsati kazala we dsky swe wssechno prawo, panstwie na Pustkowczy y na Plesne, czoz ona tu gmiela, drzala od swich przedkuow, se wssiem przislussenstwim krom toho, czoz knieze Milost, kniez Wilem tu gma a drzy, nicz sobie tu wicze panstwie ani wlastenstwie nezachowawagicze, ani swim erbom, slowutnymu panossi Gindrzichowi z Dyehylowa, geho manzelcze, panie Katherzinie a gegich erbom ku wiecznemu prawemu diedicztwy.

11. Item knieze Milost, kniez Hanuss, knieze Opawske, gest swu plnu wuoli dal a kazal wlozity a wepsati we dsky wssechno swe prawo a panstwie to wsseczko, czoz Wlassek tu na Pustkowczy gmiel a drzal, nicz sobie ani erbom swim a potomkom zadneho prawa a panstwie nepozostawugicze, slowutnemu panossy Gindrzichowi z Diehilowa a Katherzinie, manzelcze geho, a gegich erbom a potomkom ku prawemu diedicztwy. Poslowe od knieze Milosti ke dskam slowutny panossie Jan z Bisławicz a Jan Wlostek z Bohdanowa.

12. (fol. 4). Ducisse.

Stalo se od n. s. B. tissiczeho cztirzisteho padessateho prwniho leta, ze wistupila panij Mana z Pawlowicz przed urzad za Zibrzida comornika, Gindrzicha sudieho a za Thomasse pisarze zemskeho w ty suche dny w strzedu po Letniczech (16. června), za zdraweho zywota, z dobrim rozmislem, dobrowolnie bez przynuczenie gest se stupila prawim stupkem s oswiczenu knieznu, knieznu Salomenu, knieznu Oppawsku, swym prawim swobodnym wienem, kterez na Polancze gma, y se wssiem przislussenstwim, yakoz ona to sama ma a drzala tak, gestli ze by gi pan Buoh neuchowal, ze to gma na knieznu spasti a przigiti. Porucznikу sobie kniezna wolyla pana Micolasse starssiho y mladssiho z W[l]adienina, pana Jaroslawa ritierze z Posuticz, pana Bierku z Nasile.[1])

13. Climkowicze.

Stalo sie [ut s. 16. června 1451], ze knieze Milost, kniez Wylem stogie przed urzadem a gest dobrowolnie wlozil a wepsati kazal w zemske knihy Clymkowicze miesteczko se wsy Langnowem y se wssemi lidmy platnymi y neplatnymi, s roly oranymi y neoranymi, s lukami, pastwami, ribniki, ribnisczy, s lesy, s rzekami y se wssiem gynym przislussenstwim, pozitky, uzitky, nicz ne wynymagicz ani pozostawugicz, yako gsme to sami drzaly, a yakoz w swich hranicziech od staradawna lezy, slowutnemu panossy Thasowi z Bietowa, geho erbom a buduczim potomkom ku prawemu wiecznemu diediczstwie, ku drzenie, poziwanie y s tiem foytstwiem, czoz

[1]) Mřežován.

gsme my k tomu prawo gmiely. Porucznikу wolil swim dietom pana Ondrzeya z Tworkowa, pana Hanusse z Bielowcze, Gindrzicha a Alssie, bratrzie z Hrabinie, a kdyby pan Buoh gij neuchowal, tehda ona pany Elzsska gma dyetmy wladnuti, dokowadzby sweho stawu wdowskeho nepromienila.[1])

14. Wieno panie Tasowe.

Stalo sie [ut s. 16. června 1451], ze wistupil Thas z Bietowa a gest wlozil a wepsati kazal panye Elsscze, manzelcze swe wlastnie, to zbozie Climkowicze y s Langwem [sic] y se wssiem geho przislussenstwim krom foitstwie ku prawemu giegie wyenu, aby toho poziwala, uziwala po geho smrti bez przikazi wssielykakich, a kdyz by erbowe geho to wyplatiti chtieli, tehda gie magi dati trzi sta hrz. gr. dobrich strzibrnich, a ona gim po wiplatie rzadnie stupiti ma to [z]bozie. Act. przed urzadem za Zibrzida comornika, Gindrzicha z Diehylowa sudieho, za Thomasse pisarze. Poruczniki sobie zwolila pana Micolassie starssiho z Wladienina, pana Ondrzeya starssiho z Tworkowa a pana Micolasse mladssiho z Wladienina, Hanusse z Sosnowe. A take, aby gij nesplaczeno, dokawadz stawu wdowskeho nepromienij.[1])

15. Stalo se [ut s. 16. června 1451], ze wistupil przed urzad [j. z. 14.] Petr Donat ritierz z Polomie a gest dobrowolnie przigial na spolek na swe na wssiechno zbozie, na Polomi a na Krasne pole y na toho puol mlyna, iakoz k tomu slussie, stricze swe Petra Donata z Polomie a Mikulassie Prassie z Polomie na prawi spolek na to wssichno zbozie, iako sie swrchugmenugie.[1])

16. Domradowicze.

16. Stalo sie [ut s. 16. června 1451], ze wistupiw Beness z Liderzowa a s Oder przed urzad a gest wlozyl a wepsati kazal w knihi zemske Domoradowicze wes s lidmi platnymi y neplatnymi, s lesy, lukami, chrastinami, s mlyny, s rzekami a s udolynami i se wssiem przislussenstwim, panstwie[m] w tom prawie, yako sam drzal, w swich mezach a hraniczech zalezegicze, nicz newynymagicz ani pozostawugicz, slowutnemu panossi Janowi Czapkowi z Waltierzowicz, geho erbom a buduczim potomkom ku wiecznemu diediczstwy k mnienie, drzenie. Act. [úř. j. z. 14.]. A poruczniki czinij swim dietom Benessa z Liderzowa, Gindrzicha z Diehylowa.

17. (fol. 5.) A tudiez wistupiw Jan Czapek den y przed tiemi urzadniky [j. z. 14.] y kazal w zemske knihy wepsati na tey swey wsy Domoradowicze se wssiem prawem, panstwim a przislussenstwim, yakoz se swrchu pisse, osmdessat hrz. gr. panie Margretie, manzelcze swe, ku prawemu wiennemu prawu, yakoz Oppawska zemie za prawo gma. Gestli ze bi geho Buoh neuchowal, ze ona muz s tiem uczinití i nechati yako swim swobodnym

---

[1]) Mřežován.

wienem. A porucziniki sobie zwolila panij Margreta p. bratra sweho wlastnieho, Onsse z Wrzesyni, pana Jarosse z Drahotuss, Onsse Kigiowcze z Lucawcze.

18. Strzebowicze.

Stalo se ut supra [1451], ze wistupiw pan Matiey Bielik z Kornicz sed[ienim] na Bohumynie przed urzad plny [j. z. 14.] a kazal wloziti a wepsati swe zbozie, totizto Trzebowicze, Porubu a puol Swynowa, czoz sem tu koliwiek prawa miel, s lidmi s platnymi, z dworem w Trzebowiczi, s mlynem tudiez w Trzebowicze, yakoz sem sam to drzal, nicz sobie na tom prawa, panstwie nezachowawagicze ani swim erbom ani swim buducziem potomkom, ku prawemu wiecznemu diediczstwi slowutnemu panossij Sczepanowi Strzele mlademu z Chechla, geho erbom a buducziem potomkom ku wiecznemu drzenie a poziwanie, nesskodno kniezeczemu prawu. A poslowe bili ke dskam Cunczik Stoss z Branicze a Hayda z Nowe Czerekwe.

19. Dotalicium panie Machny Jaraczowie.

Stalo se [ut s. 16. června 1451], ze wistupil Jaracz z Branicze przed urzad [j. z. 14.] a gest kazal wloziti a wepsati na swey wsy na swem oddiele tu w Braniczi, na dessieti laniech bez stwrtij a gmenowitze na tiech lidech pocznucze od mladeho Krzistka y s Krzistkem, na tom wssiem porzadie az do Onsse y s Onssem, a na druhe stranie od Petra s hory y s Petrem az do Kupczowe y s Kupczowu, na tiech na wssiech lidech k drzenie a ku poziwani nicz sobie tu nepozostawugie ani swim erbom, piet a dwaczeti kop platu shadaneho w puol trzetiem stu kopach ku wiennemu prawu ku gegie pozywanie pocztiwe panie Machnie z Blatnicze, manzelcze swe wlastnie. A za porucznika sobie wzala panij Machna bratra sweho wlastnieho, Miculasse Puthalu, urozeneho pana Miculasse mladssiho z Wladienyna a pana Jaroslawa Stosse z Posuticz. A k tomu Jaracz s swey dobrey wuole po swe smrti przidawa manzelcze swe, panie Machnie ten lan, gessto slowe Menczlowski lan, y s sedliskem a ten lesek, gessto slowe Kutij, aby toho tak pozywala, dokowadz by sweho stawu wdowskeho nepromienila.[1])

20. Item tudiez opiet wistupiw ten den ut s. (16. června 1451) Jaracz Stoss z Branicze a uczinil mocznym porucznikem bratra sweho wlastnieho Cunczika z Branicze swich dieti y sweho wssieho zbozi, czoz on ma aneb miti bude, a gestli ze by geho dietij pan Boh neuchowal, tehda to wsseczkno zbozie ma spasti na bratra geho.[1])

21. Item tudiez take wistupiw ten den ut s. (16. června 1451) Cunczik z Branicze przigima na spolek bratra sweho wlastnieho Jaracze z Branicze na swe na wssechno zbozie, czoz geho gma aneb mieti bude.[1])

[1]) Mřežován.

22. (fol. 6.) Drslaw Girzikowi.

Stalo se [ut s. 16. června 1451], ze knieze Milost, kniez Wilem, knieze Oppawske, gest wlozil a wloziti kazal w zemske knihy Drslaw wes, kteruz gest u Krzizownikow Hlupssiczkich kupil y leta wydrzal y se wssiemi lidmi platnymy y neplatnymi, s twrzy, z dworem, s roly oranu y neoranu, s lukami, s pastwami, pastwisczemi, ribniki, ribniczisczemi, s hagi, s chrastinamy y se wssiem gynym przislussenstwim, pozitki a uzitki malymy y welikimi, nicz newynymagicz ani pozostawugicz, yakoz to sam gest G. Milost drzal, a yakoz od staradawna w swich hraniczиech a mezach zalezij a wymierzeno gest, s mlynem a s mlynisczemi, slowutnemu panossi Girzikowi Keczerskemu, geho wssiem erbom a buducziem potomkom ku prawemu wiecznemu diediczstwy, ku drzenie a ku poziwanij, kniezeczemu prawu nesskodno.[1])

23. Coberzicze pana Ondrzeyowi.

Stalo sie [ut s. 16. června 1451], wistupila panij Dorotha z Cokor przed urzad [j. z. 14.] kazala wepsati w zemske knihy swe puol wsy w Coberziczich se wssiemi lidmi y se wssim przislussenstwim a panstwim nicz tu sobie ani swim dietom nezachowawagicz ani pozostawugicz, se wssiem tiem prawem, yakoz to sama drzala, a yakoz to swymi wlastnymi penize wiplatila puol druheho sta kop gr. u Mirka a u pannie Annie manzelki geho, panu Ondrzeyowy z Tworkowa a geho erbom a buducziem potomkom na tey stranie od Opawy gieducze na prawu ruku we wsy w Coberziczich pocznucze porzad od Jana Rusa a s Rusem porzad az do Jadrneho y s Jadrnym y s osmy lany kromie richtarze a zahradnikow.[1])

24. Dotalicium panie Dorotie z Pozdietina

Item tudiez wistupiw pan Ondrzey ten den ut s. (16. června 1451) y kazal wepsati w knihi zemske tey giste puol wsy w Coberziczieech, yakoz se swrchupisse, se wssiem przisslussenstwim a panstwim takez na prawu ruku pocznucze od Jana Ruse y s Rusem porzad az do Jadrneho y s Jadrnym y s osmy lany kromie richtarze a zahradnikow, panie Dorotie malzencze swe z Pozdientyna [sic] ku prawemu wiennemu prawu, yakoz zemie Opawska za prawo gma. A panij Dorotha wolila sobie porucznikі Onsse Kiowcze z Lucawcze, Oldrzicha z Hradczan a z Strzebomie, Micolassie Prasie z Polomie a Girzika z Stablowicz.[1])

25. Dotalicium panij Elstky Tasowe.

Stalo se [ut s. 16. června 1451], ze wistupil przed urzad [j. z. 14.] slowutny panosse Thas z Bietowa a z Climkowicz a ukazal swobodneho

[1]) Mřežován.

wiena trzi sta hrz. tiezkich urozeney panie Elsscze z Tworkowa, manzelcze swe, na Climkowiczich, miesteczko y na wssiem geho przislussenstwi, pozitki y uzitki, nicz newyniemagicz kromie foitstwy s geho przislussenstwi, wiena swobodneho tak, iakoz zemie Oppawska za prawo gma, pod takowuto wymienku, gestli ze by Tas smrti zaplatil, a panij Elssczka gey przebila, tehdi panij Elsska gma wssieho zbozi na Climkowiczich poziwati tak dluho, dokowadz by stawu sweho wdowskeho nepromienyla. Pakly by staw swoy promienila, tehda gieho erbowe Tasowi trzi sta hrz. gr. tiezkich wiena swobodneho dati magi bez zmatku, a s tiemi peniezi moze uczyniti y nechati. A zwolila sobie panij Elsska porucznyky pana Ondrzeya z Tworkowa, pana Micolasse starssiho z Wladienina, pana Micolasse mladssiho z Wladienina, pana Budywogie z Morawicze.[1])

26. (fol. 7.) Stalo sie [ut s. 16. června 1451], ze wistupil przed urzad [j. z. 14.] Hanuss z Sosnowa a gest kazal wloziti a wepsati wes Lhotku, yakoz u Sosnowe lezy, se wssiem panstwim a przislussenstwim, pozitki a uzitki, s lidmi, s roly oranu y neoranu, s lesy y lukami y s geho wssiem przislussenstwim, nicz sobie ani swim erbom tu prawa a panstwy nepozostawugicze, slowutnemu panossy Petrzikowi z Heralticz, bratru swemu, a geho erbom a potomkom ku prawemu diediczstwy, ku drzienie a pozywanij.

27. Onssowi Wrzesina.

Stalo se [ut s. 16. června 1451], ze wistupiw Oness z Wrzesini przed urzad [j. z. 14.] a gest se dobrowolnie stupil prawim stupkem s Janem Colowratem a s Sczepanem z Drahotuss a z Benessowa zbozim swim z Wrzesinu (y s mlynem)[2]), czoz nynie ma aneb potom mieti bude tak, gestli ze bi pan Buoh Onsse smrti neuchowal, ze geho wssechno zbozie swrchupsane, czoz nynie ma aneb potom miti bude, na swrchupsaneho Jana Colowrata a na Sczepana spasti a przigiti ma bez zmatku, awssak to wynymagicz, gestli ze by sie Oness z Wrzesini kdy ozenil, ze ten stupek negma giemu sskodno biti ani geho dietem ani gieho zenie na wienie.[1])

28. Wrzesina Ssutharowi.

Stalo sie [ut s. 16. června 1451], ze wistupiw Zibrzid comornik yako moczny porucznik od Kossierze nebozczyka a gest wlozil a wepsati kazal wsseczkno swe prawo, czoz tu u Wrzesinie gmiel od Cossierze, Jarosskowy z Benessowa; a Jarossek ynhed wistupil przed urzad a gest zasie kazal wloziti a wepsati swrchupsane zbozie Wrzesynu wes se wssiem prawem a panstwim Janowi Ssutharowi a geho bratru Girzikowy y gegich erbom za ten dluh, czo giem za Benessow bil dluzen, ku prawemu wiecznemu diediczstwi a ku drzenie a poziwanij. Act [úřad j. z. 14.].[1])

[1]) Mřežován. — [2]) Přetrženo.

29. Hrabinie.

Anno d. MCCCC° LXI. daly sobie wloziti a wepsati wes Hrabynu s gieho przislussenstwim Gindrzich, Aless, bratrzie z Hrabinie, k prawemu diedicztwy y gegich erbom a potomkom.[1])

30. Dotalicium Katherzinie z Hrabinie.

Stalo se od n. s. B. tissicziho cztirzisteho ssedessateho prwnieho, ze Aless z Hrabinie wystupiw przed urzad a gest s wuoly sweho bratra Gindrzicha kazal wloziti a wepsati panij Katherzinie, manzelcze geho wlastnie z Zitney, ten wsseczek plat peniezity na lidech swich rolnich y na zahradniczich y na krczmach w Hrabiny a na wsy Horny Lhoty wsseczken plat y se wssiemi pozitky, czoz k tey wsy slussy, y s lesem, kromie to sobie pozostawuge a bratru swemu y dietom geho w tom lese k staweny a k paleny, a to we dwu stu a we dwadczeti hrz. k prawemu wiennemu prawu, yakoz zemie Oppawska za prawo ma. A poruczniky sobie wolila Gindrzicha z Bitowa a s Kylessowicz a Jana z Lichtnowa.

31. (fol. 8.) Dotalicium Zopowske.

Stalo sie [ut s. 1461], ze wistupyw Hinek z Zuoppow a kazal wloziti a wepsati manzelcze swey wlastnie panie Dorotie z Tlustomost sbozie swe wes Zuoppuow se wssiem przislussenstwim nicz newynymagicz nez tak uplnie, yakoz sam to gmiel a drzal, we dwu stu kopach k prawemu wienu, yakoz zemie Oppawska za prawo gma, takowuto mieru a obiczegiem, kdyz by geho pan Buoh smrti neuchowal, aby ona to zbozie miela a drzala, a giestly ze by sie z dietmy gieho y s swimi shoditi nemohla, tehda gy magi dwie stie kop dati, a ona gym toho zbuozie stupiti ma. A poruczniky sobie wolyla Hanussie a Marka, bratri z Tlustomost.

32. Wieno Branticzskey.

Item Jan Branticzsky wistupiw przed urzad za Zibrzida z Bobolusk, Onssie Kiowcze sudieho a Thomassie pisarze a kazal wloziti a wepsati panie Katherzinie manzelcze swe sto hrz. gr. w Buohdanowiczich na geho oddielu tu Buohdanowiczich k gegie wiennemu swobodnemu [prawu] a zastawie wienney podle rzadu zemskeho. Porucznikу sobie wolila Jana Slechtu, Zibrzid mlady z Bobolusk a Girzik Slechta. Act. anno ut s. (1461).

33. Wrzesina wes Tasowa.

Stalo sie [ut s. 1461], ze wistupyw Oness[2]) z Lucawcze przed [uř. j. z. 32] a gest wlozil, a wepsati dal wes swu Wrzesinu se wssiem

[1]) Mřežován.

[2]) „Oness" nadepsáno nad podtrženým „Jan".

panstwim a przislussenstwim, lidmy platnymy y neplatnymi, s rolemy oranymy y neoranymy, s chrastinamy, lesy y s ginimy se wssiemi uzitky a pozitky, yakoz to zbozie gest w swich mezach wysazeno a wimierzeno, Janowi a Girzikowy, Tasowim synom z Climkowicz, k prawemu diedicztwy a gestli ze by to zbozie kde ginde w zemskich knihach nalezeno bylo, ze to negma Onssowy ku zadney pomoczy przigiti a Tasowim synom k zadney sskodie.[1])

34. Causa panij Dorotie z Cokor.

Item stala sie umluwa przed kniezem Arnosstem mezi panij Dorotu z Cokor a mezy Janem, Coberziczkeho syna. Tak yakoz Jan Coberziczky na tom dworzie Coberziczkem miel sto hrz., a ty giemu zaplaczeny gsu. I prosil Jan posly ke dskam pana Miculassie starssyho y mladssyho z Wladienina, aby ten dwuor w Coberziczich y s twrzy, s ribniky, s lukami y s mlyny y se wssim przislussenstwim, czoz od staradawna k tomu dworu slusselo, panie Dorotie z Cokor k prawemu diedicztwy wepsano a wlozeno; a poslowe swoleny, pan Myculass starssy y mladssy, gsu to przed [uř. j. z. 32.] wyznaly, ze sie tak stalo przed kniezem Arnosstem.[1])

35. (fol. 9.) Panye Doroti z Kokor.

Stala sie umluwa przed oswieczenym kniezetem, kniezem Arnosstem mezi pany Dorotu z Cokor a Janem, Koberziczkeho synem, bratranem gegie. Tak iakoz Jan Coberziczky na tom dworze Koberziczkem sto hrz. gmiel a ty gest od panie Doroty zaplaczeny wzal, i prosily gsu obapolnie urozenich pana Miculasse starssyho y mladssyho, aby poslowe od nich ke dskam byly, a tiech sto hrz., kterez by Jan na tom dworze Coberziczkem miel, Janowi aby wilozeny a wipsany byly, a panie Dorotie wlozeny a wepsany bily. A to sie giest stalo przed Zibrzidem comornikem, a urzadem zemskim s wuoli gegich a knieze Arnosstowim rozkazanim. Act. a. d. [MCCCC] LXI v tu strzedu przed sw. Troiczy (27. května), jakoz list knieze Arnosstow s peczeti to ssirze swiedczy a doukazugie.[1])

36. (fol. 10.) Pelhrzimow.

Stalo sie [ut s. 1461], ze wistupila panna Barbora, Tunklowa dczera, prawa diediczka toho zbozie, a kazala giest wlozyti a wepsati puol wsy Pelhrzimow s dworem, czoz w Oppawskey zemie zalezy, se wssiem geho przislussenstwim a panstwim, s lidmy platnymy y neplatnymi, s rolemy oranymy y neoranymi, s lukami, pastwami, pastwissczemi, s lesy, horamy, s chrastinami y se wssiem gynym przislussenstwym a panstwim wssieligiakim, sobie ani swim erbom tu prawa nezuostawugicze, Waczlawowy z Wladienina a geho erbom a Miculassowy, bratru geho, ku prawemu

[1]) Mřežován. Srov. záp. 34.

diedicztwy, a giestli ze by kde we dskach psano stalo Tunklowy nebo Tunklowey anebo komu ginemu, ze to negma zadne moczy miti.

37. Wrzesina.

Stalo sie a. d. MCCCCLXI., ze wistupiw Jan z Bitowa a s Climkowicz przed urzad a giest kazal wloziti a wepsati zbozie swe wlastnie, diediczne, wes Wrzesinu s dworem, s roly oranu y neoranu y se wssiem geho przislussenstwim, s lidmy, czyzmy [sic] a platy, s uzitky, pozitky, s mlynem, s lukamy, s pastwy, pastwissczemi, s lesy, s chrastinamy, s hagi, s horami y s doly. potoky y s ribniky, ribnissczemi y se wssim plnim prawem, panstwim tak, iakoz sem sam to drzal a pozieval, nicz tu sobie ani swim erbom a potomkom praw ani wlastenstwie na tom zbozy nepozostawugicze, slowutnym panossiem Petrowy Donatowi z Polomie, Miculassowy a Zibrzidowy, bratrziem wlastnym z Polomie, y gich erbom ku prawemu gich diedicztwy, k drzeni, poziwany wiecznemu, yakoz Opawska zemie za prawa ma. A giestly ze by kde ginde stalo psano komu ginemu we dskach, to negma zadne moczi miti.[1])

38. Polanka.

Stalo sie a. d. MCCCCLXI., ze wistupily poslowe ke dskam Petr Crayswicz z Hlub[ssi]cz a Jan Kiowecz s rozkazany knieze Milosti, knieze Bolka, kniezete Opolskeho a Opawskeho, a kazaly gsu wepsati w zemske tyto knihy na miestie knieznie Salomenie Polanku wes wkladanie yakozto poslowe se wssiem gegie przislussenstwim, kterymi sie koly meny menowati mohu, se wssiemy hagi, chrastinami, lukami, ribniky, ribniczissczemi, mlyni, mlinissczy, s rziekami, potoky y se wssim panstwim a przislussenstwim tak, yakoz to zbozie w swich mezach a hraniczich od staradawna wymierzeno a wysazeno giest, Mikulassowy mladssymu z Wla[dieni]na a geho erbom a Waczlawu bratru geho y gegich potomkom ku prawemu diedicztwy, k meny, drzeni a poziwani wiecznemu tak, yakoz kniezna Salomena to zbozie gest drzala, a yakoz Oppawska zemie za prawo ma, nesskodno tomu zadussy, kterez na tom zapsano giest.[1])

39. Rowne wes.

Stalo sie a. d. MCCCCLXI., ze wistupily gsu poslowe od knieze Jana, kniezete Opawskeho a Hlupssiczkeho s geho Milosti rozkazani przed urzad, a gmenem Jan Czapek a Hinek z Zoppow, a kazali wloziti a wepsati wes Rownu s dworem, se wssim prawem, panstwim a przislussenstwim wssieligiakym, s ribniky, lukami, s lesy, chrastinami, s rolmy oranimy i neoranimi, s czinssmi, platy, nicz tu ginemu zadnemu prawa a panstwy nepozostawugicze, Baratowy Cristofforowy, panie Nyze, manzelcze geho

[1]) Mřežován.

wlastnie, a gegich erbom ku prawemu wiecznemu diedicztwy, k meni a drzany we wssiech mezach, yakoz to zbozie od staradawna gest wysazeno a wimierzeno. A gestli ze bi to zbozie kde ginde we dskach stalo psano komu ginemu budto Tunklowi aneb Tunklowe, to negma Baratowy, geho manzelcze a gegich erbom k zadney sskodie przigiti ani onym k zadney pomoczi.

40. (fol. 11.) Sczytyna.

Stalo sie a. d. MCCCCLXI., ze wistupily przed urzad poslowe od knieze Milosti, knieze Arnossta, kniezete Opawskeho, gmenem pan Miculass starssy y mladssy z Wla[dieni]na, a gsu s geho Milosti rozkazanim daly wloziti a wepsati we dsky tito zemske twrz Sczytinu, Mokre Lascze, Nowosedlicze s gegich se wssim przislussenstwim, prawem a panstwim, s lidmy, czinsmy, rolemi oranimi y neoranymi, s lesy, horamy, chrastinami, s dolmy y s udolmy, lukami, pastwami, pastwissczemi, s rzieku tekuczi y netekuczi, s potoky malymi y welykymi y s ginym wssieligiakim przislussenstwim, nicz tu kniezy Arnosstowy prawa a panstwy nepozostawugicz ani sirotkom knieze Wylemowim a gich erbom a potomkom, statecznemu ritierzy Jaroslawowy z Posuticz, geho erbom a potomkom, k prawemu wiecznemu diedicztwy, k drzeny, k meny we wssiech mezach a hraniczich, jakozto ta twrz s geho se wssiem przislussenstwim od staradawna gest w swich hraniczich wysazeno a wymierzeno(!), a zwlassczе s mlini, mlynissczemi a s Hromadowim mlynem na Morawiczi. A gestli ze by ta zbozie kde ginde psano stalo kniezy Wylemowy aneb kniezi Arnosstowy aneb komu ginemu, to negma zadne moczi miti. A to se stalo przed urzadem za Zibrzida comornika, Onsse Kyowcze sudiho a Thomasse pisarze.[1])

41. A tu ynhed giest wistupil pan Jaroslaw z Posuticz przed urzad swrchupsany a giest dobrowolnie, bez nuczenie wlozil a wepsati dal trzy sta hrz. tiezkich gr. dobrich etc. na swrchupsaney twrze Sczitinie a na tom zbozy geho przislussenstwie, yakoz swrchupsano stogi, panie Elzscze, manzelcze geho wlastnie, ku prawemu diedicztwy, k drzeni a k meni a poziwany takowuto mieru, giest-li ze by pan Buoh pana Jaroslawa smrti neuchowal drziwe nezly panij Elzssku, tehda panij Elzsska negma tee twrzy a toho zbozie nykomu stupowati, lecz gie drziwe ty trzi sta hrz. budu splnieny a zaplaceno. Act. fer. V. quatuor temporum ante Trinitatis anno ut supra. (28. květ. 1461.).[1])

42. Brawina.

Stalo sie geden czas, ze wistupil Jan Burziwoy s manzelku swu, panij Katherzina, przed oswiczene knieze Jana, kniezete Opawskeho etc., zadagicz od geho Milosti poslow k zemskym dskam, iakoz gsu w nich mieli psano wes Brawynu k diedicztwy, a geho Milost dal giem odpowied, aby sobie wolyli ty posly ke dskam, a onij gsu wolily Oldrzicha Trnawku

[1]) Mřežován.

z Trnawy a Miculasse Miedwidka z Jacubczowicz a giem swu plnu mocz daly, aby giem swrchupsanu wes Brawynu wilozily a panie Margretie z Barchowa wlozily s tiem se wssim prawem, yakoz gsu sami drzaly, nicz tu sobie ani erbom swim nepozostawugicze, yakozto ta zemie Opawska za prawo gma. Gineho opiet czasu przistupil gest Jan swrchupsaney Katherzini syn przed swrchupsane knieze geho Milost a tym obiczegiem take za posly ke dskam prosil, a geho Milost takez gest gemu swu wuoly dal, aby sobie posly wolil, a on gest wolil Jana Lucawskeho, abi tuz mocz miel giemu wyloziti a swrchupsane panie Margretie wloziti. A ti wssichny poslowe wistupily gsu przed urzad zemsky za comornika Zibrzida, Onsse Kiowcze sudiho a Thomasse pisarze a. d. MCCCCLXI w strzedu po sw. Dussie (27. května) a ty wieczi gsu uczinily jakoz gsu giem poruczeny tak, iakoz zemie Opawska za prawo ma. A pany Margreta sobie porucznіky wolila Smila z Barchowa a Stare wsy. A gestli ze by kde ginde stalo psano niekomu ginemu, to negma zadney moczi miti.[1])

43. Luboyat a Czewissow.

Stalo sie a. d. MCCCCLXI, ze wistupila panij Katherzina z Tworkowa przed urzad za Zibrzida comornika, Onssie Kiowcze sudiho a Thomasse pisarze a gest wlozila a wepsati dala Luboyaty a Czewissow wieno swe, kterez miela po swem muzy nebozczyku, synom gegi Zbenkowy a Waczlawowy a gegich erbom a potomkom buduczim k prawemu diedicztwy, ze ony s tim mohu uczíniti y nechati yako swim wlastnym diedicztwim, jakozto od staradawna w swich mezach a hranicziech se wssim przislussenstwim giest wisazeno, nicz tu sobie nepozostawugicz. Act fer. V. post Pentecostes anno ut supra (28. května 1461). A sobie kazala wyloziti a wipsati, a gestli ze by to panie Katherzine kde ginde psano stalo, to nema zadne moczi miti.[1])

44. (fol. 12.) Stupek pany Margrety s Bohuslawem.

A. d. MCCCCLXIIII ty suche dny w puostie (22.—25. ún.) za Waczlawa z Wladyenina komornyka, Zybrzida z Polomye sudyeho, Janka z Byele zemskeho pisarze, wistupila przed urzad pany Margaretha z Prusynowicz a z Trssicz a stupila sie giest dobrowolnye a bez przynuczenie s slowutnym panossy s Bohuslawem z Kokor a z Trssicz, manzelem swim, y s gieho erby, wsy Albrechticzi pod Byelowczem s giegi przyslussenstwim k tomu, k czemuz prawo gma nebo gmyety bude, tyem wssiem, czoz slussie k Oppawskemu prawu.[1])

45. Wyeno panye Doroti na Rohozanech.

Wystupil przed urzad Trogian, syn pana Micolasuow starssieho z Wladyenina, a wyenowal panye Dorotie, manzelcze swey, sedm seth

[1]) Mřežován.

zlattich na tey wsy Rohozanech s giegi se wssym przyslussenstwim nycz newyniemugicze k prawemu czistemu wyenu a tak, yakoz zemye Oppawska za prawo gma. Tudiez wystupil pan Micolass, otecz Trogianuow, a seznal przed urzadem, ze w tom geho plna wuole gest ku zapsany toho wyena. A pany Dorotha sobie wolila porucznyky pana Bernharta Berku z Nasile, hauptmana kniezeczstwye Oppawskeho, pana Girzika z Albrechticz, pana Gindrzicha Suppa z Fulsteyna, pana Jana Rudskeho, pana Micolagie Hinczka z Gerzowa a Wrochnye z Bulowicz.[1])

46. Wyeno panye Anny na Trzebowiczy.

Stalo sie s. od. n. B. tysicz cztirzsteho ssedesateho cztwrteho, ze wistupil przed urzad Strzela za Waczlawa z Wladyenina komornyka, Zibrzida z Polomye sudieho a Jana z Byele zemskeho pysarze a wyznal dobrowolnye, ze pany Annye, manzelcze swey, wyenugie trzy sta hrz. gr. na Trzebowiczy, na Porubye, na puol Swynowie, na swem oddyele y na tom, czoss gma nebo gmyety bude, se wssiemy tiech wssy plati, uzitky y pozitky malymy y welikymy y se wssiem panstwim nytcz newymyeniugicz y s mlynem tiem nad Trzebowyczem a dworem w Trzebowiczy k prawemu, czistemu, swobodnemu wyenu wedle prawa, obiczegie zemye Oppawske, a yakoz gyne panye swa swobodna wyena drzye. A pany sobie wolila porucznyky Jana Bielika, pana Jaroslawa z Sczytyny, pana Ondrzegie z Tworkowa a Jana Kigiowcze.

47. Stupek panye Anny s dietmy.

Wystupywssi pany Anna przed urzad [j. z. 46.] y stupila sie wyenem swym s syny swymy, kterez s manzelem swym Sczepanem Strzelu gma anebo myety bude, aczby gie Buoh neuchowal, aby to wieno na nye przisslo a spadlo. A giestly ze by Buoh synuow bez erbuow neuchowal, aby to wyeno na giegi dczery spadlo.

48. Stupek Smolkowskeho s Oweczku a s gieho synem.

Wystupil przed urzad Girzik z Smolkowa a stupil sie s Hanussiem Oweczku a s Adamem, synem gieho, s Smolkowem a se Lhotku, kteraz lezy mezy Laczcy a mezy Smolkowem, y se wssim tiech wsy przyslussenstwim, s dworem, s mlyny, s lesy y, czoz k tyem wsiem slussie, nycz newyniemugicze s takowu wymyenku, erbom, buduczim neskodno, a acz by sie ozenyl, aby zenye swey wyeno swobodne na tom ukazaty mohl. Act. ut s. [1464. úřad j. z. 46.].

---

[1]) Mřežován.

49. Zawadka.

Wystupyl przed urzad [j. z. 46.] ty suche dny w puostie (22.—25. ún. 1464) Janek z Byele a wlozil we czky Zawadku s lesem y se wssiem przyslussenstwim, we wssiech mezach a hranyczech, yakoz ta wes od staradawna zalezy, nycz sobye tu any swym erbom nepozostawugie, Waczlawowy z Byele y gieho erbom ku prawemu czistemu a wiecznemu diediczstwy. Act. [MCCCC] LXIIII.[1])

50. Na Branyczy wyenna zastawa Waczlawowy.

Wystupila pany Machna z Blatnycze, nyekdy manzelka Jaraczowa, s wuoly pana Micolassie mladssieho z Wladienyna a pana Jaroslawa z Posuticz porucznykuow swych przed urzad a prawo [úř. j. z. 46.] a wyznala dobrowolnye, ze prodala swe wyenne prawo w Branyczy, kterez gmyela na desiety lanyech bez cztwrty a gmenowytie na tiech lidech pocznucze od mladeho Krystka y s Krystkem na tom na wssiem porzady az do Onssie y s Onssiem a na druhe stranye od Petra s Hory y s Petrem az do Kupczowe y s Kupczowu, na tiech na wssiech lidech, Waczlawowy Zagieczkowy z Albrechticz y gieho erbom a zadala, aby Waczlawowy a gieho erbom to we czky wepsano bilo a giey wymazano w tom wyennem prawye, yakoz gie sama drzala. Waczlaw wolil sobye porucznyky y swym erbom Miczka Heydu z Nowey Czerekwye a Oldrzicha z Hradczan.[1])

51. (fol. 13.) Stupek Mykolassie a Zibrzida bratrzie.

Item a. d. MCCCCLXIIII. ty suche dny w puostye (22.—25. ún.) wystupily gsu przed oswyeczene kniezie a pana, pana Wiktoryna, weywodu Mynsterberskeho, hraby Cladskeho, pana z Cunstatu a na Podiebradech, slowutny panossie Micolass Prase a Zybrzid, bratrzie z Polomye, a przed gieho Mylosty sie y swymy erby stupily tyem wssyem, czoss ony magy nynye budto we czkach neb na listech, aneb czoss by potom myety mohly a k czemuz by kterymkolwyek obiczegiem prawo gmyety mohly a sprawedlywost yako bratrzie nedielny. Toho gym gieho Mylost yako pan mylostywy przal a gieho Mylost gym posly ku czkam dal urozene pany, pana Micolassie mladssieho z Wladienyna a z Bielowcze a pana Kunczy Stossie z Branycze. Neskodno wyenu, kterez by z nych ktery swym zenam udielaty chtyely. A to se dalo ut s. przed [úř. j. z. 46.].

52. Stupek pana Micolassie z Wladie[nina] s bratrem.

A. d. MCCCCLXIIII. ti suche dny w puostye (22.—25. ún.) wystupyly gsu przed oswyeczene knieze a pana, pana Wiktoryna, weywodu Minsterberskeho, hraby Cladskeho, pana z Cunstatu a na Podiebradech,

[1]) Mřežovan.

urozeny pan Micolass mladssy z Wladienyna a pan Waczlaw, bratr gieho z Wladienyna, a przed gieho Mylosty sie y swymy erby stupily tyem wssiem, czoss nynye magi aneb potom myety budu budto we czkach neb na listech, y k czemuz kterymkolwiek obiczegiem prawo myety mohly a sprawedlywost yako bratrzye wlastnye. Toho gym yako pan mylostywy przal. A gieho Mylost gym posli ku czkam dal pana Girzika z Drahotussie a z Bohuslawicz a Zibrzida z Polomye. Neskodno wyenu, kterezby z nych ktery swym zenam udielaty chtyely. A to sie dalo przed [úř. j. z. 46].

53. Stupek pany Margreti z Lukawcze s synem giegi Janem.

Syna od n. B. ut s. [1464] wystupila pany Margreta z Lukawcze a stupila sie swym wyenem, kterez na Lukawiczi gma, s Janem Lukawskym synem swym y s gieho erby, acz by giey Buoh neuchowal, aby to wyeno giegi na syna giegi Jana y na gieho erby spadlo. A to sie stalo przed [úř. j. z. 46.].

54. Wyeno panye Margrety na Lukawczy.

Item a. d. ut s. [1464] wystupil przed urzad a prawo za Waczlawa z Wladienina komornyka, Zibrzida z Polomye sudieho a Jana z Byele pisarze zemskeho Jan Lukawsky a wyenowal panye Margretie z Dobroslawicz, manzelcze swey, padesate hrz. gr. na Lukawczy wsy y dworze, na mlynye, na lesiech a na wssiem, czoss k Lukawczy przyslussie, kromye wyena, kterez pany Margreta maty gieho gma, k prawemu, czistemu, swobodnemu wyenu tak, [yak] zemye Oppawska za prawo gma. A pany sobye za vormundy wolila Waczlawa Felkle z Czuchtindorfa, Sigmunda z Dobroslawicz a Mikolassie z Drsczkowicz.

55. Wyeno panye Heleny z Wrbna na Woynowiczich.

Anno ut s. [1464] wystupyl przed [uř. j. z. 54.] pan Micolass mladssy z Wladienina a z Byelowcze a udyelal wyeno na swem wlastnyem diediczstwy a nezawadnem na Woynowyczich y na krczmye y na ucztach y na wssiech lidech, kteryz nynye gsu anebo potom budu, se wssiemy pozytky a uzitky urozeney pocztywosty panye Helenye z Wrbna, manzelcze swey, takowye, gestly ze by gieho pan Buoh neuchowal smrty prwe nezly manzelky gieho, ze ona ma tey wsy Woynowicz pozywaty a uziwaty yako on sam a yako sweho wlastnyeho diediczstwy do wyplaty gieho erbuow anebo porucznykuow pyety sty kopamy gr. ssirokych kromye dwora, mlyna a ribnykuow nade wsy zaleziczich, a czoss lide k dworu a k mlynu powozowaty a z prawa robotowaty magi. Nez ta dwa ribnyky pode wsy take panyey Helenye k giegi wyenu przydawa. Porucznyky wolila pany Helena pana Bernharta Berku z Nasile, hauptmana knie-

zeczstwye Oppawskeho, pana Gindrzicha Suppa z Fulsteina, pana Steffka, pana Bernharta a pana Jana, bratry wlastnye z Wrbna.[1])

56. (fol. 14.) Smluwa panye Anessky s Janem, Trzidczatnikowim bratrem.

Item a. d. MCCCCLXIIII. Jakoz ruoznycze byla mezy pany Anessku, nyekdy manzelku Waynka Trzidczatnykow, a giegi synem Janem s giedney a Janem z Wogetyna, Trzidczatnykowym Waynkowym bratrem, strany druhe o to zbozie Olbramycze a Hylow, kterez slawney pamyety kniez Przemek Waynkowy Trzidczatnykowy byl prodal y we czky zemske gemu a gieho bratru Janowy y giegich erbom wlozyl, o to gsem ya Bernhard Berka z Nasile, hawptman kniezeczstwye O[pawskeho], mezy gymy ku smluwye s gynymy dobrymy lidmy mluwyl a tak, ze obye stranye na mye mocznye swolily, a ya s giegich obapolny dobru wuoly mezy gymy tak gsem smluwyl, aby Jan Trzidczatnik o to, czoz gemu we czkach stogy, wycze nemluwyl a toho wiecznye y swymy erby nenarziekal a byl dobri przitel panye Anesczyn y Januow, stricze sweho. A giestly ze by Jan, syn panye Anessczyn, bez erbuow umrzel, tehda Janowy Trzidczatnykowy nebo gieho erbom gma sto zlattich dano byty z toho zbozie; a obye stranye przystupywssie przed urzad k tey smluwye swolily a tu libyly a obye stranye prosily, aby to w zemske knihy wepsano bylo. A to sie dalo za [uř. j. z. 54.].

57. Wyeno pany Doroti Hrotowe.

A. d. MCCCCLXIIII. wystupil przed urzad Jan Hrot za [uř. j. z. 54.] a wlozil slowutney panyey Dorotye z Giestrzabye, manzelcze swey, sto zl. na Jakubowyczich, czoss k Oppawye slussie, a czoz by w Jakubowyczich nestalo, to aby na Hradczanech wyplnyeno bylo na tyech ssedesaty hrz., kterez wyennem prawye drzy po nebozcze swey zenye, yakoz to we czkach napsano gma, k prawemu czistemu a swobodnemu wyenu. Pana Waczlawa z Wladyenyna a pana Micolassie mladssieho z Wladyenyna wolila za porucznyky.[1])

Anno domini MCCCCLXIIII magnum judicium ante Trinitatis (23.—26. květ.).

58. Wyeno panye Doroti, manzelky Zibrzidowy.

Wystupil przed urzad Zibrzid z Bobolusk za Waczlawa z Wladyenyna komornyka, Zibrzida z Welykey Polomye sudieho a Jana z Bieley zemskeho pisarze a udyelal wyeno y w zemske czky wlozyl slowutney pocztywosty panyey Dorotye, manzelcze swey wlastnye, dewatesate hrz. gr. dobrych ssyrokych na swem wlastnyem diediczstwy nezawadnem, na

[1]) Mřežován.

wsy Kossatitich se wssym prawem a pozitky, yakz od staradawna osazeno giest w swich hranyczich, nytcz newyniemugicz y s lesem k tey wsy przyslussegiczim ku prawemu giegymu czistemu wyenu, yakoz gine dobre panye w tey zemy Oppawskey za prawo gmagi. A take giestly ze by gieho pan Buoh smrty neuchowal prwe nezli panye Dorothi manzelky gieho, tehda dyela pany Dorotu, manzelku swu, mocznu porucznyczy nad dyetkamy swymy y nad statkem swim, kteryz gma anebo myety bude malo nebo mnoho do gieho stawu promyenyenye. A giestly ze by pany Dorota swuoy staw promyenyla, tehda czyny mocne porucznyky nad dietkamy swymy y nad statkem swym, czoss gieho gma anebo myety bude malo nebo mnoho, stateczneho rytierze pana Bernharta a pana Jana, bratrzie wlastne z Zerotyna, swagri swe. A pany Dorota wolila sobye teez poruczniky pana Bernharta a pana Jana, bratrzie swe z Zerotyna.

59. Narok Falkluow na pastwissсze.

Stalo sie a. ut s. [1464], ze wystupil giest Falkel Waczlaw przed urzad y wyznal giest dobrowolnye, kterak giest byl uczinil narok na nyeyake pastwyssсze, kterez lezy mezy staru y nowu rzeku pod Lhotku podle Odry, ze to giest dobrowolnye uczinil a z narokuow propustyl zprawen gsa, ze k tomu prawa negma, nebo slussie ku Lhotcze, od sebe, od swich erbuow a potomkuow slowutnemu panossy Sczepanowye Strzele y gieho erbom a buduczim potomkom, ze toho narziekaty negma any gieho potomczy nynye y na wyeky; a to sie dalo za [uř. j. z. 58.].

60. Stupek panye Katherziny z Benessowa wdowy s dietmy.

Stalo sie a. ut s. [1464], ze wystupila przed urzad slowutney pocztywosti pany Katherzina wdowa z Benessowa a stupyla se giest wyenem swim, kterez na Bohuslawiczich [přetrženo Benessowye] gma s Jaroslawem, Benessiem a Elsku, dietmy swymy, za [uř. j. z. 58.].

61. (fol. 15.) Wyeno panye Margreti na Wladienyn.

Stalo sie a. ut s. [1464], ze wystupil przed urzad pan Waczlaw z Wladyenyna, ty czassy komornyk desk zemskych, zdraw a dobrowolnye y wlozyw w zemske czky slowutney pocztywosty panyey Margretye, manzelcze swey wlastnyey z Drslawye, na swem zpupnem dyediczstwy na Wladyenynye, wsy swey, na czystem y na swobodnem puol osma sta zl. dobrych uherskych ku prawemu, swobodnemu a czistemu wyenu podle obiczegie a prawa zemskeho takowye, aczby mye pan Buoh neuchowal, a ze bych dluh smrty prwe nezly pany Margreta, manzelka ma, zaplatyl a ona mye przebyla, tehda aby pany Margreta piet a sedmdesat zl. platu na Wladyenynye uroczneho gmyela a wybyerala kromye wyssich platuow,

robot y ginych pozitkuow. Ty sobye a swym erbom a potomkom pozostawugy. A giestly ze by sie s mymy erby a potomky srownaty nemohla, tehda gyey erbowe mogy a potomczy magi pol osma sta zl. daty sprawedlyweho wyena. Y wolila sobye porucznyky Gyrzika, otcze sweho, a Micolassie, strycze sweho z Kettrze, a Jana Waczlawa a Gyrzika, bratrzie swe wlastnye. A to sie stalo przed panem hawptmanem panem Berku, Zibrzidem z Polomye sudiem a Janem z Byele zemskym pisarzem.[1])

62. Wyeno panye Anessky na Drslawy.

Stalo sie anno et die ut s. [1464], wystupil przed urzad Gyrzik [z] Drslawye zdraw gsa a dobrowolnye wlozyl w zemske czky slowutney pocztywosty panyey Agnesscze, manzelcze swey wlastny, na swem zpupnem diediczstwy w Drslawy wsy swey na czystem y na swobodnem wssieczek plat, czoss tam giest anebo potom w czassu buduczìem bude, a ribnyk weliky, czoss tam giest naynyssy, a mlyn ku prawemu swobodnemu a czistemu wyenu podle obiczegie a prawa zemskeho k wyennemu prawu takowye, aczby gieho pan Buoh neuchowal, a ze by dluh smrty prwe nezly pany Agnesska manzelka gieho zaplatyll, a ona gieho przebyla, tehda aby pany Agnesska na Drsslawy ten plat gmyela a wybyerala bez przikazy erbuow mych y porucznikuow y toho mlyna a ribnyka kromye robot y ginich pozitkuow; ty sobie y swym erbom a potomkom pozostawugi: Pakli by sie s mymy erby srownaty nemohla, tehda giey erbowe mogi a potomczy magy puol sedma sta zl. daty za giegy wyeno sprawedlywe. Y wolila sobye porucznyky pana Waczlawa z Wladyenyna a Holeho z Ponyeticz. A to sie stalo za Waczlawa z Wladienyna komornyka, Zybrzida z Polomye sudieho a Jana z Biele zemskeho pisarze.[1])

63. Stupek panye Dorotyn s panem Ondrzegiem.

Stalo sie a. ut s. [1464] wystupila slowutney pocztywosty panny Dorota z Koberzicz przed urzad [j. z. 62.] a stupila sie s panem Ondrzegiem z Tworkowa, manzelem swym, s tym se wssiem, czoss sie giey po panye Dorotie materzy giegi dostalo tu w Koberziczich, a czoss gma anebo gmyety bude.[1])

64. Mlyn Chabiczowsky.

Stalo sie leta ut s. [1464], wystupily przed urzad za Waczlawa z Wladyenyna komornyka etc. Micolass a Zibrzid, bratrzie z Welikey Polomye, a kazaly wlozity w zemske knihy puol mlyna Chabiczowskeho abbatissy a conwentu swatey Clary w Oppawye ku prawemu diediczstwy, a znaly, ze sie gim pohotowye zaplata od nych stala. A my k niemu any erbowe nassy a buduczy pany Polomsczy zadneho prawa myety negmame; a bil-li

[1]) Mřežován.

by nam kde we czkach psan, to nam ku pomoczy przigity negma neskodno tomu prawu, ze w zemy Oppawskey zalezy. Act. fer IIII. post Trinitatis (30. květ.).

65. Congressus Wenczeslai cum domino Jaroslao.

Stalo sie a. ut s. [1464] wystupil przed urzad Waczlaw z Posutycze a stupil sie dobrowolnye se panem Jaroslawem s Posuticze a z Sczytyny s striczem swym tym swym oddyelem, kteryz gma w Posuticzi, giestly ze by gieho Buoh neuchowal prwe nezly pana Jaroslawa strzycze gieho tehdy aby to nayn spadlo. A to sie dalo za [uř. j. z. 62.]. Acta f. IIII. post Trinitatis (30. květ.).[1])

66. (fol. 16.) Czewisow a Lhotka.

Stalo sie a. ut s. [1464] wystupil przed urzad Zbynyek Hrzywnacz z Heralticz, za [uř. j. z. 62.] a kazal psaty a we czky zemske wlozity zbozye swe diediczne a nezawadne zgmena wes Czewysow a Lhotku Dolny, kteraz lezy mezy Czewysowem a Polomy a les weliky, kteryz lezy pod Lhotku a Czewysowem, kteryzto les slowe Krasniczky les, a to tak, ze giz gmenowany Hrzywnacz tye dwye wsy Czewysow a Lhotku y les weliky klade y ten mlyn, kteryz lezy mezy Lhotku a Czewysowem, se wssim panstwym a przyslussenstwim we wssiech mezach a hranyczich, yakoz to zbozie od staradawna w swych mezach a hranyczich wymyerzeno giest, tu sobye any swym erbom a buduczim potomkom any bratru swemu zadneho prawa any wlastenstwye nepozostawugie, slowutnym panossiem Micolassowy a Zibrzidowy, bratrziem wlastnym z Welikey Polomye, gich erbom a buduczim potomkom k giegich prawemu a wiecznemu diediczstwy. A giestli ze by kde we czkach swiedczylo Zbynkowy Hrzywnaczowy neb bratru gieho anebo giegich materzy, to ma neskodno, mrtwo a wycze mocznosty myety negma nynye y na wyeky, czoss by sie dotikalo Czewyssowa, Lhotky, welikeho lesa a mlyna.[1])

67. Jan a Girzik z Bietowa odpowiedagi sie Lhotky Duolnye.

Wystupil przed urzad urzednikuo swrchupsanych [z. 62.] Jan z Bietowa, syn Tasuow z Clymkowicz, a wyznal y we czky zemske psaty kazal, giestly ze by kde otczy gieho Tasowy anebo gieho erbom Lhotka Dolnye we czkach wepsana byla, ze to on yakozto diedicz po swem otczy sam od sebe y od bratra sweho z desk wyklada a umrtwugie tak, aby to nynye y w czassu buducziem zadney moczy negmyelo, a to proto, ze sie otczi gieho y gemu za to plna zaplata stala y gieho bratru, za tu Lhotku.

---

[1]) Mřežován,

68. Propustil plat Micolass Zagieczek bratru swemu w Albrechticzich.

Stalo sie a. ut s. [1464], wystupil przed urzad za [j. z. 62.] Micolass Zagieczek z Albrechticz a wyznal, ze gemu a bratru gieho Waczlawowy swiedczy deset hrz. na Albrechticzich platu roczneho a tu stogie Micolass wyznal dobrowolnye, ze toho platu w Albrechticzich, dielu sweho, postu[pu]gie bratru swemu Waczlawowy y gieho erbom buduczim diedicznye a toho sweho dielu giey propussczie sam od sebe, od swich erbuow a potomkuow nynye y na wieky. Act. ut s.[1])

Anno domini MCCCCLXIIII quatuor tempora post Lucie (19.—22. pros).

69. Stalo sie s. od n. B. tissicz sczirsteho ssedesateho cztwrteho ti suche dny po swatey Lucii (19.—22. pros.) wistupil przed urzad za pana Bernharta Berky z Nasile hawptmana, Waczlawa z Wladienina komornika, Zibrzida z Polomye sudieho a Jana z Byele zemskeho pisarze pan Fulsten s Slawkowa a wyznal dobrowolnye, ze prodal dwuor w Bohdanowach horny nebozcziku Strawchowy a ten gemu gmyel we czky wlozity y prosil mye, abich to Wladienynskym wlozil, a ya siem to uczinity chtiel, ale tu chwili prawa nesla, a w zemy gsem take nebyl. Nez giz ten dwuor dobrowolnye wkladam se wssim gieho przyslussenstwim Waczlawowy z Wladyenina y gieho erbom a potomkom ku prawemu dieticzstwy, nycz tu sobye any swim erbom nepozostawugicze. Act ut s. A czoss gsem gmyel ten dwuor we czkach, ten sobie y swim erbom wipisugi.

70. Posuticze.

Stalo sie a. ut s. [1464], wystupili przed urzad urzednikuow swrchupsanich [z. 69.] pan Jaroslaw Stoss z Posuticze a z Sczytyny s Waczlawem, bratranem swym z Posuticze, y tudiez s urozeney pocztywosty pany Elssku manzelku swu y s giegi porucznyky panem Berk[ou], hawptmanem kniezeczstwye Oppawskeho, a panem Gyndrzichem Supem z Fulstena, na kteremz zbozy pany Elsska swe wyeno gmyela, a wyznaly dobrowolnye a bez przynuczenye, ze gsu prodaly wes swu diedicznu Posutycze s dworem, s lidmy czinzownymy y neczinzownymy, s podanym kostela, s mlynem y konecznye se wssiemy a rozlicznymy uzitky a pozitky y duochodi, kterymyz sie kolwiek meny menugy anebo menowany byti mohu we wssiech mezach a hranyczich, yakoz ta wes s dworem w swich hranyczech od staradawna zalezy a od ginich zbozie wymyerzena giest (fol. 17.), tak yakozto przedkowe giegich drzely y ony po przedsich swich tu sobie any swym nycz nepozostawugicze any wienneho prawa nyczehoz nezachowagicz, urozenemu panu Girzikowy Stossowy z Albrechticz a gieho erbom ku prawemu

[1]) Mřežován.

czistemu, swobodnemu a zpupnemu diediczstwy za summu peniez, kteraz. gim giest zaplacena, yakoz samy seznaly, y prosily, aby ta wes Posuticze s dworem y se wssim przislussenstwim, yakoz sie swrchu pise, panu Gyrzikowy a gieho erbom we czky bila wepsana a wlozena, a gim vypsana podle urzadu zemskeho. A giestly ze by to zbozie komu ginemu bilo we czkach zapsano, to pan Jaroslaw swim bratranem y swymy erby slibugi wyswobodity.[1])

71. Mlyn Podhorny u Hlubcziczke czesty.

Wystupil przed urzad za [j. z. 69.] Oness z Lukawcze, seznal dobrowolnye, ze prodal a wlozity kazal mlyn swuoy Podhorny se wssiem gieho przyslussenstwym tak, yakoz ten mlyn od staradawna w swich sprawedlywostech wysazen, Janowy Czapkowy z Cromyessyna a z Waltierzowicz a gieho erbom a buduczim k prawemu swobodnemu a zpupnemu diediczstwy. Act. ut s. [1464].

72. Wyeno pany Elssky na Sczitynye.

Wystupil przed urzad urzednykuow swrchupsanich [z. 69.] pan Jaroslaw z Sczytyny, dobrowolnye seznal, tak yakoz pany Elscze, manzelcze swey, trzy sta hrz. na Sczytynye wienowal a ostatek na Posuticzich, a kdiz Posuticze panu Girzikowy prodal, tehda myesto Posuticz wlozil dobrowolnye naprzed psaney pany Elscze, manzelcze swey, Sczytynu twrz, Nowosedlicze a Mokre Lazcze se wssim przyslussenstwym, s ribnyky, s lesy, s haymy, s chrastynamy, s mlyny, gmenowitie Hromadawsky mlyn na Morawity y Lazeczsky mlyn y to wssieczko, k czemuz prawo gma, nycz sobie tu any swim erbom nepozostawugie, ku prawemu, czistemu a swobodnemu wienu, yakoz zemye Oppawska za prawo gma, tak aczby pana Jaroslawa pan Buoh neuchowal, a pany Elska giey przebyla, abi tu twrz Sczitynu y wssiechna zbozie swrchupsana s giegich se wsim przyslussenstwim pany Elska drzala ku prawemu czistemu a swobodnemu wyenu bez przykazy erbuow pana Jaroslawowich. A to wieno, kterez pany Elska na Posuticziech gmyela, to przed urzadem propustila. Act. ut s. [1464]. Porucznyky pany Elska sobie wolila pana Berku hawptmana, pana Girzika Stossie z Albrechticz a pana Gyndrzicha Suppa z Fulstena.

73. Plesna.

Leta ut s. [1464] wystupil przed urzad urzednykuow swrchupsanich [z. 69.] Gyrzik z Diehilowa a wyznal dobrowolnye przed urzadem, ze swe diedicztwie, kterez sie gemu na diele bilo dostalo w Plesney, bratru swemu wlastnyemu a dielnemu Waczlawowy z Dehilowa ku prawemu diediezstwy prodal a ze gemu to peniezi wyenny [sic] zaplatil y [s] podanym costela

[1]) Mřežován.

y se wssiemy tey wsy uzitky a pozitky nyctz sobie tu any swim erbom nepozostawugie a kazal gemu y gieho erbom to we czky wlozity ku prawemu czistemu a zpupnemu diediczstwy. Act. ut s.

74. Morawicze.

Leta ut s. [1464] wistupily przed urzad urzednykuow swrchupsanich [z. 69] pan Jaroslaw z Posuticze a pan Ondrzey z Tworkowa a wyznaly przed urzadem, ze knieze Mylost, kniez Arnosst gie posly dal Budywogiowy, aby Waynkowy a gieho erbom Morawiczi twrz, wes, dwuor, mlyn, se wssim przyslussenstwim a panstwim, s lukamy, rzekamy, potoky, s lesy, chrastinamy y se wssiemy uzitky a pozitky, kterymyz sie kolwiek meny menugi nebo menowany bity mohu, we wssiech mezach a hranyczich, yakoz od staradawna ta wes wysazena a wymyerzena giest, ku prawemu swobodnemu, czistemu a zpupnemu diediczstwy we czky wlozily.

75. Tudiez wystupil Wanyek przed urzad y kazal wepsaty padesate hrz. gr. panyey Enedie, manzelcze swey, na wsy Morawiczi s twrzy, s dworem, s mlynem y na wssiem przyslussenstwy tey wsy tak, yakoz gine panye w Oppawskem kragi za prawo magy.

76. (fol. 18.) A take Wanyek z Morawicze wistupyw przed urzad y udyelal moczne porucznyky diety swich Marka z Hradczan, Jana a Waczlawa bratrzie a Hynka z Wysokey. A pany Eneda porucznyky wolila Marka z Hradczan, otcze sweho, a bratry swe swrchupsane; a byla by Morawicze komu gynemu we czkach psana, to negma moczi myety.

77. Mykolass Medwidek diety na spolek przigima.

Wystupyl przed urzad urzednykuow naprzedpsanych [z. 69.] Micolass Medwydek z Jakubczowicz a przigial na spolek diety swe na to na wssieczko, czoss gma nebo myety bude, acz bi gieho Buoh neuchowął, aby diety gieho k gieho diediczstwy prawo gmyely, neskodno wyenu panye Hedwyky, manzelki gieho, kterehoz pozywaty gma swobodnye wedle prawa zemye Oppawske po smrty manzela sweho. Act. a. ut s. dominica post Thome apostoli sancti (23. pros. 1464).[1]

Leta od narozeny syna bozieho tyssicziho cztyrzsteho ssedessateho sedmeho ty suche dny w pustie (18.—21. ún.).

78. Nalez pana Alsse Hrabynku a pana Jana Posuticzkeho czo sie doticze.

Mezi Alsem z Hrabyny a panem Jaroslawem z Sczityni knyeze Milost a pany zemane nalezagy, ponowadz Jan z Radunye w lystie zprawnyem a prodanyem Dubowu Horu a Horny rybnik nad Nowosedlczy zegymena

[1]) Mřežován.

prodawa a menuge, a take ponowadz Aless Hrabynka zemany dobrymy lydmy prowedl, ze toho w drzeny bil, a ze kniez Wylem any kniez Arnost toho w drzeny nebily, a take ponowadz w zprawnyem lystu knieze Arnostowie any we czkach zegymena Dubowa Hora any Horny rybnyk sie nemenugy, ze Aless z Hrabyny a geho erbowe k Dubowe Horze a k Hornymu rybnyku prawo magy. A to gest wypsano z przednich knyh w tyto prawe knyhy. A to sie stalo za pana Bernartha Berko, haytmana knyezecztwie Opawskeho, a pana Waczlawa komornyka z Wladyenina a pana Zybrzida z Welike Polomie sudyeho a Sczepana w ty czassy pysarze zemskeho.[1])

79. Stupek Dehylowskich.

Leta od n. ut s. [1467] za [uř. j. z. 78.] wystupyl gest slowutny panosse Gyndrzich z Dehylowa przed pana haytmana a przed pany zemany a przed urzad a tu stoge przed urzadem stupil sie gest tym wssiem dyedicztwiem a statkem, czo se gemu dostalo na dyele po otczy geho s bratry swymy s Waczlawem a s Gyrzikem take z Dehylowa, awssak bez sskody erbom a wiena kladenyem a prodany.

80. Lybogiaty.

Leta od n. b. ut s. [1467] za [uř. j. z. 78.] wystupyl Zbynek z Heralticz a tu stogie przed urzadem kazal gest psati a w tyto dsky zemske wlozity sam od sebe y od Waczlawa, bratra sweho mladssyeho a nedyelnebo, wess Lybogiaty s platem na lidech, s dworem, s costelnym podaczym, s lesy, s lukamy, s rybnyky, s potoky y se wssiem plnym panstwiem a przyslussenstwyem, tak iakoz ta wes od staradawna w swich hranycziech a mezach wysazena a wymierzena, tu sobie any swym erbom zadneho prawa any panstwie nepozostawuge nez tak uplnie, yakoz sam drzal, urozenemu panu Mikulassowy Fulstynowi s Slawkowa a geho erbom a buducziem[2]) ku prawemu dyedicztwy.[3])

81. Gyndrzicha z Dehylowa, ze prawa nema k Plesnei.

L. od n. s. b. ut s. [1467] za [uř. j. z. 78.] wistupil przed urzad slowutny panossie Gyndrzich z Dehilowa a tu stoge przed urzadem przyznal sie gest, zie ku wsy k Pesney zadneho prawa nema, ze toho narziekaty nema zadnym prawem on any erbowe geho nynie y na wieky; nebo to Waczlaw z Dehylowa, bratr geho, kupil za wyenne penieze, kterez sie gemu po zenye dostaly.

81. (fol. 19.) Albrechticze pod Bylowczem panu Mykulassowi mladssiemu swiedssy.

L. od n. b. ty suche dny w pustie [18.—21. ún. 1467] za [uř. j. z. 78.] wystupil Waczlaw Zagieczek z Albrechticz przed urzad a tu stoge

[1]) Mřežován. — [2]) Přetrženo. — [3]) Mřežován.

przed urzadem kazal gest wepsaty w tyto knyhy zemske, czoz gest myel dyedicztwy swe w Albrechticziech pod Bylowczem, desset hrz. gr. platu rocznyeho na lydech a na lanych podepsanich pocznucze nyeze dwora, yakoz ten dwuor gyz rozprodan gest, od Schworz Lorencze porzad az po Matyssa Sczetku y s Matyssem Sczetku a wysse dwora az po Resle y s Reslem a z druhe strany od Lybogiat cztyrzy pruty, tak wsseho spolu ssest lanu bez cztyrz prutu, a to se wssiem prawem a panstwim tyech lydye y lanu, urozenemu panu Mikulassowy mladssymu z Wladienyna a geho erbom a panu Waczlawowy, bratru geho wlastnymu, a erbom a k gegich prawemu dyedycztwye.[1])

82. Studenka panu Fulstynowy.

L. od n. ty suche dny w pustie [1467] za [uř. j. z. 78.] wystupil gest przed urzad Oldrzich Kobilka a seznal sie gest, [ze] prodal wes Studenku s dworem, s mlynem, s platem, s lydmy, s costelnym podacziem, s lesy, s rybniky, s rzeku, s lukami, se wssiem plnym panstwiem a przyslussenstwiem, iakoz ta wes od staradawna w swich mezach a hraniczieeh wisazena a wymierzena gest, tu sobie zadneho prawa any swym erbom nepozostawuge nez tak uplnie, iakoz gest sam drzal, slowutnym panossiem Zbynkowi a Waczlawowi, bratrziem z Heralticz, ku prawemu dyedycztwie. Yhned tu stoge przed urzadem Zbynek Hrywnacz kazal gest psati sam od sebe y od bratra sweho nedylneho we dsky zemske wlozity tiem wssiem obiczegem, iakoz gest od Kobylky kupil, nicz newymynuge any pozostawuge sobie any swym erbom, urozenemu panu Mikulassowy Fulstynowy z Slawkowa a geho erbom ku prawemu dyedycztwy. Tudyez stal gest pan Bernharth Berka z Nassyle, haytman knyezecztwie Opawskeho, a wuoly swu k tomu dal na myeste knieze Milosti, knieze Wyktoryna, pana nasseho milostyweho, aby panu Fulstynowi to we dsky wlozeno bilo. A pan Fulstyn iakoz gest miel lysti na swobody na Studenku, ty gest przed urzad stoge panu haytmanowi widal a mrtwy uczinil, a podal sie gest w tez swobody, iakoz to pany zemane kniezecztwie Opawskeho uzywagi a uzywati budu. A pan Fulstyn ma platity dwie hrz. platu rocznyeho fararzowi do Studenky a to wiecznye a tak, iakoz gest Kobylka na tom zbozy odkazal.[1])

83. Lhotka nad Brawantyczi.

L. od n. s. b. ut s. [1467] za [uř. j. z. 78.] w ty suche dny w pustie (18.—21. ún.) wistupyl Hanuss z Byetowa przed pana haytmana a przed pany zemany a przed urzad a prossyl gest nauczeny: Iakoz gest nassel w przednych dczkach, kterak gest pany Prokopowa materzi geho a gegie erbom wes Lhotku wzdala a w przedny we

[1]) Mřežován.

dsky wlozila, kterak by pan haytman a urzad rozkazaly tu wes we dsky zadnye dale wlozity. A ony su rozkazaly slowo od slowa tak, iakoz w przedniech knyhach stogi psano, iakoz takto znye: Prokopowa wzdala Lhotku nad Brawantyczi se wssiem tey wssy przyslussenstwiem a panstwiem, iakoz ta wes w swich mezach a hraniczyech od staradawna wymierzena a wysazena gest, panye Klarze Byetowskey a gegie erbom ku prawemu dyedycztwie.[1])

84. Stytyna stupek.

L. od n. s. B. tysiczieho cztyrzsteho sedmdesateho trzetieho na ty suche dny k Boziemu narozeny (15.—18. pros.) za Waczlawa komornyka z Wladienyna a za Zybrzida sudieho z Polomie a za Sczepana pysarze zemskeho wistupila gest pocztywe pocztywosti panye Elzska z Mohelna przed oswiczene knieze, knieze Wyktoryna, przed pany zemany a przed urzad a stupila sie gest s swymy syni wienem swym, kterez ma na Stytinie a na tom zbozie, pod takowu umluwu, aby ona toho pozywala do sweho zywota, a kdyz by gie pan Buoh smrti neuchowal, aby na gegie syny wsseczko to przysslo zbozie, czoz ma ona a k czemuz prawo ma w teito zemy, y s tiem se stupuge, czoz by gescze wicze miety mohla.

85. (fol. 20.) Smolkow a Lhotka.

Leta od n. s. b. tyssiczieho cztyrzsteho sedmdesateho trzetieho ten cztwrtek po św. Luczigi (16. pros.) za [uř. j. z. 84.] wystupila gest slowutna pany Hedwika z Biethowa a z Smolkowa przed oswiczene knieze, knieze Wyktoryna a przed pany zemany a przed urzad y przigiala gest Jana z Barthossowicz, muze sweho, a diety swe na Smolkow a na Lhotku y na to na wsseczko, czoz k tomu przyslussie, na prawy spolek. Tez zase slowutny Jan z Barthossowicz wistupil gest przed knieze Milost a przigial gest na spolek pany Hedwiku, manzelku swu, take na prawy spolek na tez zbozie.[1])

86. Smolkow a Lhotka.

L. [ut. s. 1473] za [uř. j. z. 84.] w ty suche dny po sw. Luczygi (15.—18. pros.) Jan z Barthossowicz a pany Hedwika z Bythowa a z Smolkowa wystupywssy przed urzad daly su we dsky wlozity Smolkow a Lhotku, kteraz lezy u Mokrych Lazecz s mlyni, s lesy, s rybniky, s rzeku, s rolemy, se wssiem prawem, panstwiem a przyslussenstwiem tak, yakoz ty wssy od staradawna w swich mezach a hraniczyech wymierzeny a wymezeny gsu, ku prawemu swobodnemu dyedicztwie slowutnemu panosy Alssowy z Hrabynie a geho erbom. A gestly ze by giem we dskach zawazeno bylo, ze to moczi miety nema, ale wsseczko na wieky umrtwieno, a ze sobie wykladagie a gemu wkladagi a geho erbom.[1])

[1]) Mřežován.

87. Stupek pana Jaroslawa z Benessowa.

L. [ut s. 1473] tu strzedu przed Wssemy swatymy (27. října) wistupili gsu przed oswiczene knieze, knieze Wyktoryna, pana nasseho milostyweho, urozeny pany a bratrzie wlastny a nedielny Jaroslaw a Beness z Drahothusse a z Benessowa a przigialy gsu na spolek materz swu panye Katherzynu a Jana Kolowrata z Slawikowa a Onsse z Lukawcze na to na wsseczko, czoz magie anebo kdy myeti budu, anebo k czemuz by kolwiek prawo myely po komzkolwiek, na prawi spolek a stupek; a knieze Milost gest k tomu swolil a przal a posly giem dati raczil ke dskam urozeneho pana Ondrzege s Tworkowa a slowutneho panossy Alsse z Hrabynie.

88. P. Jana Barthossowskeho smluwa.

L. [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] wistupil slowutny panosse Jan z Ochab a z Barthossowicz przed knieze Milost, knieze Wiktoryna a przed pany zemany a przed urzad a prosil gest, aby gemu tato qwitanczie y smluwa we dsky zemske wlozena byla tyem obiczegem, yakoz dole psany stogy:

Ja Hanus Larzyss a Gyndrzich, bratrzie z Naczeslawicz, wyznawamy tiemto lystem obecznie przede wssemy, ktoz gey uzrzie neb cztucz uslyssie, jakoz nam slowutni panosse Jan z Barthossowicz za nassy sprawedlywost, kteruz sme w Smolkowie gmyeli, dluzen bil sto zlatich, yakoz toho lystowe smluwczi te wieczi ssyrze dokazugi, ty nam dotczeni Jan Barthossowsky uplnie a doczela wyplnil. Z kterezto smluwy [= summy] zlattich swrchupsanich my bratrze nadepsany gyz gmenowaneho Barthossowskeho nayprw sam od sebe y ode wssech tiech, genz by wedle nas k te summye zl. prawo gmyely neb gmieti gmiely, qwitugem, propuscziemy a nynie y wiecznie tiemto lystem prazdny czyniemy. Tomu na swiedomie peczeti przidawily sme k tomuto lystu a przyprosyli sme pro wietczie giestost slowutnich panossy knieze Hynka Orzechowskeho, probosta Oldrzyssowskeho, Mikulasse z Steborowicz, Stybora Czrta z Horek, Jana Dyetocha z Ssunwaldu, Jana z Wogetyena a Jana Kamencze, ze gsu take swe peczeti wedle nassie przidawily giem a gegich erbom bez sskody. Dan w Oppawie w strzedu w suche dny przed swatym Mathussem (19. září) l. od. n. s. B. tysiczieho cztyrzsteho ssestdesateho desateho.

Ja Mikulass mladssy z Wladienyena a na Bielowczi oznamugi tiemto lystem w obecz, od nychz czten aneb cztucz slyssien bude, yakoz byla ruoznicze a nesnaz mezi slowutnymi panossemy Janem Barthossowskym s zenu geho Hedwiku s gedney a Hannuss Laryssem a z bratrem geho mladssiem strany druhey, o kterez se samy smluwiti nemohly, y prosyli gsu mne stranie obie, abich ty k sobie przigial mocznie. To sem k gegich obapolnie zadosty uczinil a ty wieczi sem k sobie przigial a ty mezi gymi s gegich obapolnie dobru wuoly wzal, srownal a konecznie smluwil a wyrzekl: Item nayprw jakzto moczny ubrman wyrzikam, aby wssychny nesnaze nelibosti, kterezkolwiek mezi gymy wznykle s obu stran o vssem pomynuli

a zwlascze ti gesto se materze a sestry Barthossowskeho tyczy. Item Barthossowsky ma daty sto zlatich, rozdielnie paddesate na suche dny nayprw przriessczie a padesate na swaty Waczlaw yhned potom prziessly, a ty sprawedlnosti, kterez gmiel Laryss s bratrem we dskach krage Oppawskeho, magie sobie wymazaty a gemu Janowy Barthossowskemu a zenie geho wepsati. Kterezto wieczi obapolnie sobie slybily zdrzety, (fol. 21.) w skutku zachowati yako dobrzi lide, a k tomu zdrzety obie stranye zaruczily. Item za Barthossowskeho slibily slowutny panosse Zybrzid z Welike Polomie, Mikulass z Brawanticz, za Larzisse a za bratra geho slibili gsu take slowutni panosse Oldrzich Trnawka z Kytlicz, Mikulass z Sweborowicz a z Petrzikow. Pakli by toho kterak kolwiek na wssem neb na dyele nezdrzely kterakolwiek strana, tehda su propadly mym wyrzknenyem yakzto moczneho ubrmana trzi sta zl., stranie zdrzelywey puol druheho sta a mnye ubrmanowy puol druheho sta zlattich, z kterehozto zakladu gich moczi budem a muozem listowym obiczegem, yakz gest za penieze obiczegi, napomenuty. Dan w Oppawie we cztwrtek po sw. Luczigi (17. pros.) pod peczety panie Berkowu, ty czasy haytmana Oppawskeho, neb sem swe przy sobie nemiel. A. d. MCCCCLXXII.

89. Wlozene wyeno panie Barbory z Pelrzymowicz na Klynkowicziech.

L. [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] wistupil gest slowutny panosse Gierziek z Bietowa a z Klynkowicz przed knyeze Milosty a przed pany zemany a przed urzad a zadal gest, abi bylo wlozeno dwie stie hrz. a piet a dwadczeti hrz. wiena wiennym prawem a obiczegem, yakoz zemie Oppawska za prawo gma, na Klynkowicziech na lidech usedlich slowutne potcztywosti panye Barborze z Pelrzimowicz, manzelcze swey wlastnie, a to gest uczinil s wuoly Jana, bratra sweho starssieho, a to pod takowu umluwu; gestly ze by swrchu psaneho Gierzieka pan Buoh smrty neuchowal prwe nezly panie Barbory, manzelky geho, tehda Jan, bratr geho, aneb-li ten, ktoz by po nich k tomu zbozie prawo miel, ma panie Barborze ukazati a odhadati puol trzeti a dwadczety hrz. platu gr. tak, yakoz zemie Oppawska za prawo gma. A tu stogeczi przed prawem swrchupsana panie Barbora wolila sobie porucznik a przigemcze sweho wyena stateczneho a slowutneho Jana, Oldrzicha, bratrzie wlastni ze Zruchowa, strycze swe.[1])

90. Pamatka panie Oldrzichowa o geho listu ukradenie.

L. [ut s. 1473] ten cztwrtek po sw. Lucigy (16. pros.) wistupil gest slowutni panosse Oldrzich z Hradczan a s Trzebome przed knieze Milost, knieze Wiktoryna a przed pany zemany a przed urzad a zadal gest od

---

[1]) Mřežován.

geho Milosti a ode panuow rady, abi geho Milost a pany zemane raczili gemu k tomu raditi, tak knieze Milost zprawuge a pany zemany, ze su gemu lysti w Ratyborzi wzati w domu knieze oppatowie w komnatie, kterezto listi znyeli na manstwie na Hradczany a na Trzebom y niektere listi, gesto gest gyz rzeczeny Oldrzich wiplaczowal y z zastawy y take nyektere lysty y na hotowe penieze. A kniez Wyktoryn geho Mylost radil se gest se pany zemany, kterak by ta wiecz pro buduczie czasy swrchupsanemu Oldrzichowi, erbom geho anebo buduczíem potomkom opatrzena bila. Y raczil gest geho Milost s radu s zemsku gemu swrchupsanemu Oldrzichowi dopustiti we dsky zemske wloziti tu pamiet, ze su gemu listi ukradeny, a czoz by potom kto teymy listy anebo erbom geho ktery zmatek chtiel ucziniti, aby to moczi nemyelo.

91. Nalez mezi knieze Milosti a Adamem a Othykem, bratrem geho.

L. [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] kniez Wiktoryn geho Mylost gedney a slowutny panosse Adam a Ottyk strany druhey podaly su na pany zemany a na prawo, czoz sie doticze wyena panye Marthy patnasti hrz. platu, knieze Milost a pan haytman od geho Milosti tiem lidem, na kterychzto wieno gest, nad to wieno rozkazowati raczil. Adam z bratrem swym toho odpieraly a tak prawiecz, ze su panye Mąrthie platu shadaneho na peniezich, na kurziech a na wagicziech patnasti hrz. stupili a nycz gyneho. A tu gest Adam s bratrem swym a przed knieze Milosti a przed pany zemany a przed urzadem prowedl panem Haydu, bratrem panye Marthynym, panem Alssem z Hrabynie a panem Nedwidkem, kterzyz su byly widany poslowe, aby tu wiecz tak we dsky zemske wkladly. A pani zemane slyssiecze tu wiecz, tak nalezly: Ponowadz to Adam s bratrem swym prowedl, ze knieze Milost anebo ten, ktoz by to od gieho Milosti drzel, aby ten plat shadany wybieraly, ale lidem o gyne wiecz aby bili u pokogi zachowany.

92. (fol. 22.) Spolek Zybrzidu z Polomye s Hustopeczkymy.

L. [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] wistupil gest przed knieze Milost, knieze Wyktoryna, a przed pany zemany a przed urzad slowutni panosse Zybrzid Donat z Polomie a przigial gest slowutne panosse Benesse a Mikulasse, bratrzy wlastnie z Hustopecz, przately swe, na to na wsseczko, czoz w Oppawske zemy gma a k czemuz kolwiek prawo gma, nicz newyminuge, na prawy spolek nesskodno erbom a prodagi a wyenom kladenye.[1])

---

[1]) Mřežován.

93. Narok knieze Wiktorynu geho Milosti, yakoz gest bil narzekl Brawanticze.

L. [ut s. 1473] kniez Wiktoryn geho Milost rozkazal se uwazati panu haytmanowi u wes Brawanticze pro tu prziczinu, ze gest panye Martha z Lychtnowa, kteraz na te wssy wieno ma, do gyneho krage prycz wigela, y zdalo se knieze Milosti, ze bi geho Milost k tey wsy prawo miela. A geho Milost tak prawie, ze geho Milost uczinil to pro tu prziczinu, ze to panie Martha uczinila, czehozucziniti nemiela. Tehoz leta przistupili gsu przed knieze Milost slowutny panosse Adam a Ottiek, bratrzie z Rohowa, a prosili su geho Milosti, aby ge raczil zostawiti przi tei wssy przy Brawanticziech tak prawicze, ze gest to gegich diedicztwie od staradawna a ze su toho zadnemu neprodawali any zastawowaly, nez stoliko ze sei dopustili bratranku swemu Mikulassowi patnacte hrz. wyena shadaneho na peniezіech, na kurziech, na wagicziech panie Marthie, zenye geho, w tey wsy we dsky zemske wlozity, yakoz zemie Oppawska za prawo ma. A o to su sie na dsky odwolaly, ze to chtie dskamy prowesti; knieze Milost tu wiecz raczil odloziti do desk otewrzenie. Tehoz leta o tiech suchych dnech przed Wanoczi (15.—18. pros.) wistupili su gyz gmenowanye bratrzie Adam a Ottiek przed knieze Milost, przed pany zemany a przed urzadem dskamy zemskymi y posli, kteryz su ke dskam byli dany naprzed, ze gest Brawanticze diedicztwie gegich, a take, ze panie Marthie patnast hrz. platu shadaneho ukazano. Knieze Milost se pany zemany slysse takowi prowod y raczil gest gie swrchupsane bratrzie Adama a Ottieka przi tom zbozie zostawiti tak, yakoz dsky zemske ukazugie. A to geho Milost wzdy prawi, ze to pro tu prziczynu uczinil, ze gest panie Martha swym sedlakem precz ussla. A to se stalo za [uř. j. z. 84.].[1])

94. Stupek pana Koberziczkeho s panem rytierzem.

Leta [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] wistupil gest slowutni panosse Jan z Kokor przed knieze Milost, knyeze Wyktoryna a przed pani zemany a przed urzad y przigial gest urozeneho pana Mikulasse z Wladienyena a geho erbi na to na wsseczko, czoz w Oppawskey zemy ma, czoz slussie k Opawskemu prawu, na prawi spolek, bez sskody prodagi a wyenom kladenye a dietem, gestli ze bi se kdy ozenil a s zzenu diety myel.[1])

95. Kylessowsky dwuor.

L. [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] wistupil slowutni panosse Jan Kygiowecz z Lukawcze przed knieze Milost, knieze Wiktoryna a przed urzad y prosil geho Milosti snaznu prosbu, aby z manstwie rychtarzstwie Kylessowske w pozemske uwesti raczil a geho Milost z wlasscznie lasky a mylosti toho doprzieti a dopustiti raczil a to takto gmenowite dwuor swuoy,

[1]) Mřežován.

twrz, mlyn, rychtarzstwie, kterez myel w Kylessowicziech, s rybnieky, s rybnieczky, s rybniczziessczi, s rzekami, menowitie s Morawiczi, s mlynsku struhu a s oznieczy, s cztyrzmy rybarzi tiech rzek, s hagi, s chrastynamy, s mlyniszczi, se wssemy rolemi oranymi y neoranymi, k tomu dworu przislussegieczimy, a zwlasscze s tiem kutem u Huslowske(?) luky, a z druhym kutem role mezy sylniczie a Marssowczem, s lukami y s tu luku, kteruz otczi memu kniez Arnost dal, s pastwami, s pastwisczemi, s wyhonem owecz a gineho dobitka swobodnym, se dwiema krczmoma (fol. 23.), s osmy zahradnieky, s trzmy wierdunki[1]) platu na Kylessowicziech, s prawu rychtarzsku tiech lidie tak, ze on rychtarze w obczi usaditi ma, kohoz se gemu zda, wedle obiczege starodawnieho, se wssech wyn malich y welikich trzetinu, s mostnyem, s hor, s tiem lanem role, kteryz od Henczle wiplaczen, kteryz od dworu bil zastawen, se wssiem prawem a panstwiem y przisslussenstwiem, we wssech mezach a hraniczіech, yakoz to rychtarzstwie od staradawna wymezeno a wysazeno gest, slowutny[m] panossiem Gierziekowi a Petrowi, bratrziem wlastniem z Lyptynie, a gegich erbom ku prawemu dyediecztwie. A s thoho sluzbu osazowati ma gednym strzelczem giezdnym na Hradecz, kdyz bi toho potrzeba byla. A yakoz Gindrzich nebozcziek Gierzieku a Petru ottecz w swem drzenie odprodal ten kut role mezi sylniczi a Marssowczem, ze dawagie platu ssestnaste gr. s toho kutu fararzowi na Hradecz, gemu a geho buduczіem fararzom a stwero kur, ty k tomu dworu Kylessowskemu wiecznie slusseti magie; a za to przigiali Gindrzichowi synowe a take ty trzi zahrady, kterez slussegie k tomu lanu, gesto od Henczle wiplaczen, ty take k tomu dworu slusseti magie.

95. Stupek Kunczieku s synem Jaraczowim.

L. [ut s. 1473] za [uř. j. z. 84.] wistupili su Mikulass z Wladienyna a Jaroslaw z Drahothuss a s Benessowa przed knieze Milost, knieze Wyktoryna a przed pany zemany a przed urzad a seznali su, ze su bili poslowe ke dskam dany od Berky, haytmana kniezecztwie Oppawskeho, Kunczikowi z Branicze o ten stupek, kteryz gest uczinil s Kunatem s Branicze, bratra sweho synem Jaraczowim, y kazali su psati ten stupek a wloziti we dsky zemske w tato slowa: Przistupil gest Kuncze s Branicze przed Berku, haytmana kniezetstwie Oppawskeho, y stupil se gest s Kunatem, bratra sweho synem, tiem wssiem, czoz gma w Oppawske zemy, gesto slussie ku prawu Oppawskemu.[2])

Anno [MCCCC] LXXY.

96. Posuticze.

Stalo se a. ut s. (1475). Wystupil przed urzad za Waczlawa z Wladienina komornika, Gindrzicha Donata z Polomie sudieho a Wawrzincze

[1]) Rukopis: h wierdunki. — [2]) Mřežován.

pisarze zemskeho urozeny Girzik z Albrechticz a wyznal dobrowolnie, ze prodal wes swu diedicznu Posuticzi s dworem, s lidmi czinzownymi y neczinzownymi, s podanym costela, s mlinem, y konecznie se wssemi a rozlicznymi pozitky y duochody, kterymi se koliwiek meny menugi neb gmenowany byti mohu, we wssech mezach a hraniczich, yakoz ta wes s dworem w swich hraniczich od staradawna zalezi a od ginich zbozy wymierzena gest, a yakoz sam to drzal, niczehoz tu sobie ani swym erbuom pozuostawugicze, urozenemu Janowi z Zierotina a na Fulnecze a geho erbuom ku prawemu, czistemu, swobodnemu a zpupnemu diediczstwi za summu peniez, kteraz gemu zaplaczena, yakoz sam seznal, y prosil nas, aby ta wes panu Janowi s geho erbuom byla we dczsky zemske wepsana a wloziena a gemu s geho erby wypsana podle urzadu zemskeho. A gestli ze by to zbozie komu ginemu we dczkach zapsano, to pan Girzik slibuge wyswoboditi.[1])

97. (fol. 24.) Wieno panie Machny z Nowe Czerekwie.

L. od n. s. B. ut s. [MCCCC]LXXV. w suche dni po sw. Lucij (20. až 23. pros.) za [uř. j. z. 96.]. Ja Jan z Zierotina a na Fulnecze wkladam we dczky slowutnei panie Machnie z Nowe Czerekwie tisicz zl. na zbozy swem a diediczstwi w Posuticzi, na lidech usedlich, na czinziech y ginich pozitcziech, prawem wiennym tak a stiem se wssiem, czoz ti lide dawagi a od staradawna dawali z powinnosti, takowuto mieru, gestlize by mne pan Buoh neuchowal, aby moczna poziwati byla toho wedle prawa wienneho, yakoz w zemi a kniezetstwi Opawskem prawo a obyczeg gest. Pakli by w tom staw swuoy wdowsky promienila, aby to zasie przisslo a spadlo na nayblizssie erby me; a nepromienila[li] by w tom stawu sweho, tehda toho ma poziwati, dokud ziwa. Pakli by za ziwnosti gegie diediczowe neb erbowe mogi chtieli prawo gegie splatiti daducz gie tisicz zl., powinna bude diediczuom neb erbuom mym prawo swe pustiti. A wolila sobie pani Machna porucznіky slowutne panosse Micolasse z Ketrze a Jana Perzinu z Petrowicz.[1])

98. Radun.

Stalo se a. ut s. ty suche dni po sw. Lucii (20.—23. pros. 1475) przed [uř. j. z. 96.], ze knieze Milost, kniez Wictorin kazal gest z milosti swe a moczi knizeci jyako pan swrchni takoweho zbozie urozenemu Waczlawowi z Tworkowa a geho erbuom wes Radun s geho przislussenstwim wsseliakym niczehoz nicz newimienicze k wiecznemu diediczstwi z manskeho prawa wyloziti a w prawo zemske wloziti; a potom wiecznie s tiem zbozim Waczlaw s swymi erby y buduczimi potomky magi prawa zemskeho poziwati.[1])

---

[1]) Mřežován.

99. Bobolusky a Skrochowicze.

Stalo se a. ut s. ty suche dni po sw. Lucij (20.—23. pros. 1475) przed [uř. j. z. 96.], ze knieze Mt., kniez Wictoryn kazal gest z milosti swe a moczi kniezeti yako pan swrchni takoweho zbozie Zibrzidowi z Bobolusk a geho erbuom wes Bobolusky a Skrochowicze s gegich przislussenstwim wsseliakym niczehoz nicz newymienicze k wiecznemu diediczstwi z manskeho prawa wyloziti a w prawo zemske wloziti; a potom wiecznie s tiem zbozim Zibrzid s swymi erby y buduczimi potomky magi prawa zemskeho poziwati. —

100. Hniewossticze.

Stalo se a. etc. ut s. ty suche dni po sw. Lucii (20.—23. pros. 1475) przed [uř. j. z. 96.], ze knieze Mt., kniez Wictoryn kazal gest z milosti swe a moczi kniezeti yako pan swrchni takoweho zbozie Janowi a Waczlawowi, bratrziem wlastnim z Lukawcze a z Hniewossticz, gim a gegich erbuom wes Hniewossticze s gegie przislussenstwim wsseliakym niczehoz nicz newymienicze k wiecznemu diediczstwi z manskeho prawa wyloziti a w prawo zemske wloziti; a potom wiecznie s tiem zbozim Jan a Waczlaw s swymi erby y buduczymi potomky magi prawa zemskeho poziwati.

101. Wlozenie we dczky Koberzicze panu Ondrzeyowi ode panie Dorothy.

A. ut s. (1475). Wystupiwssie pani Dorotha z Kokor przed urzad za Waczlawa z Wladienina komornika, a Gindrzicha Donata z Polomie sudieho a Wawrzincze pisarze a we dczky wlozila swu wsseczku sprawedlnost a prawo, kterez ma w Koberziczich, urozenemu Ondrzeyowi z Tworkowa a geho dietom.[1])

102. Odpor na to ode pana Micolasse z Wladienina.

A Micolass z Wladienina odpor czini, ze k tomu lepssie prawo ma, czoz pani Dorotha panu Ondrzegiowi we czky wklada.[1])

103. (fol. 25.) A. MCCCCLXXV. sabbato post Lucie (16. pros.). My Ondrzey z Tworkowa, Aless z Bietowa a z Hrabynie znamo czinime wssiem, ze se stalo w geden czas za pana Bernharta Bierky z Nasile, w ty czasy haitmana kn. Opaw[skeho], ze pan Cuncze z Branicze dobree pamieti prosil gest swrchupsaneho haitmana, aby gemu posly dal ke dczkam ku prawu Opawskemu, ze swuoy diel twrz, dwuor y wsseczko, czoz w Braniczi miel, prodal panuom Stossuom Janowi, Girzikowi a gich bratrziem z Cunicz a s Dessczneho, aby swrchugmenowanemu Cunczowi z Branicze z desk wylozili a swrchupsanym bratrziem Janowi, Girzikowi y ginym bratrziem gegich we dczky wlozili; a Conrad, panie Jaraczuow syn z Branicze, prosil

[1]) Mřežován.

swrchupsaneho haitmana, aby gemu dal posly ke dczkam, ten stupek, kteryz se panem Cunczi miel we dczkach zapsany, aby Conratowy wymazali. Y dal gest swrchupsany haitman nas swrchupsane Ondrzegie a Alsse z Hrabynie. A to gsme przed prawem wyznali a gsucz poslowe po panie Cunczowie smrti kazali sme to we dczky wloziti, yakoz obyczey a prawo gest. Stalo se za [úř. j. z. 101].[1])

104. Odpor na to Conratuow z Branicze.

A. [MCCCC.] LXXV. eodem die (16. pros.) wystupil Conrad mladssy z Branicze przed knieze Milost, przed pany zemany a przed urzad a uczinil gest a psati dal odpor protiw tomu, yakoz Ondrzey z Tworkowa a Aless z Hrabynie poslowe gsucze od swrchupsaneho Conrada, aby Conratowi, wymazali spolek, kteryz miel s Cunczi stryczem swym; teez zase tyz poslowe byli od Cuncze skrze Berku haitmana dani, aby Cunczikowi wymazali a Janowi, Girzikowi, Conradowi, Micolassowi a Christofforowi we dczky zemske wlozili, ze se k tomu przipowieda a prawo mieti mieni.

105. Odpor knieze Milosti protiw Conradowi.

A. ut s. die eodem (16. pros. 1475) knieze Milost, kniez Wictoryn, odpor protiw tomu czini prawiecz, ze geho Milost lepssie prawo ma k Braniczi nezli Conrath.

106. Causa Heynriczi Donati de Polom.

Anno MCCCCLXXV stalo se za [úř. j. z. 101]. My Wictoryn, Bozy milosti knieze Minsterberske, Opawske, hrabie Cladsky, pan z Cunstatu a z Podiebrad etc., znamo czinime tiemto nassym listem nyneissiem y buducziem, ze znamenawsse y uplnie w skutku shledawsse wiernu, pilnu a ustawicznu sluzbu, kteruz gest nam czinil y gesstie cziniti bude slowutny panosse Gindrzich Donath z Polomie, a chtiecze gemu y tiem, ktoz nam wiernie sluzie, gich wiernu sluzbu dobrym odplaczowati; y dali sme gemu swrchupsanemu Gindrzichowi a moczi tohoto nasseho listu dawame slowutne pocztiwosti pannu Katherzinu, dczeru niekdy slowutneho panosse Niczkowu Haidowu z Nowe Czerekwy s tiem wssiem statkem a zbozim, kterez gest na ni po swrchupsanem Haidowi otczi gegiem sprawedliwie przipadlo, yakozto Nowu Czierkew y gine, k czemuz by koliwiek po swem otczi prawo gmiela, kterazto swrchupsana panna Katherzina y s swym wsseczkym statkem po swrchupsanem otczi swem prizipadla gest sprawedliwym prawem manskym na nas poruczenstwim yakozto na pana swrchnieho a tak yakozto manska prawa wyswiedczugi a okazugi. Protoz my z teez kniezeci lasky a milosti temuz swrchupsanemu Gindrzichowi magicze tu mocz yakozto knieze a pan swrchni pro tuz geho wiernu sluzbu

[1]) Mřežován.

swrchupsanu tuto milost gemu ukazugiem a czinime, yakoz gest Nowa Czierkew manstwi w kniezetstwi nassem Opawskem, my gei swrchupsaneho Gindrzicha y s geho erby y buduczimi potomky z manstwie wywozugiem Nowu Czierkew y to, czoz k tomu przislussie, a uwozugiem gei w swobodne zemanstwie a w pozemske takowie, aby giz swrchupsany Gindrzich, geho erbowe y buduczi potomczi tiech swobod, tiech praw a tiech listuow zemskych a obyczeguow starodawnich uziwal a uziwati mohl yakozto gini pani zemane kniezetstwi nasseho Opawskeho. Take tomuto chczme y wssiem urzednikuom nassym zemskym y zemanuom przikazugiem, kdyz po dani listu tohoto naiprwe dczky zemske otewrzieny budu, aby swrchupsanemu Gindrzichowi, geho erbuom y buduczíem potomkuom tento nass list we dczky zemske wepsati dali k buduczie (fol. 26) pamieti. Take to gemu swrchupsanemu Gindrzichowi z nassie kniezetske milosti przidawame, gestli ze by swrchupsani panny Katherziny, gemu giz oddaney, pan Buoh smrti neuchowal drziewe, nezli by slozeny byli, tehda, aby k tomu ke wssemu statku gegiemu, [k] kteremuzkoli ona sprawedliwost ma a miela by, kterymz by se mohl gmenem gmenowati, zadny giny prawa a sprawedliwosti nemohl gmieti ani gmiel nez swrchupsany Gindrzich neboli erbowe geho, aneb komuzby on to dale zawadil wedle rzadu a obyczegie desk zemie Opawske, a s tiem aby mohl uczíniti yako s swym wlastnim diediczstwim bez prziekazy nassie, erbuow nassych y buduczich potomkuow nassych, kniezath Opawskych. Tomu na swiedomie a pro lepssy gistotu peczet nassy k tomuto listu rozkazali sme przíwiesiti. Dan na Opawie w strzedu po hodu slawnem Trzi kraluow (11. ledna) l. od n. s. b. tisiczieho cztyrzsteho sedmdesateho pateho leta poczitagicze.

107. Leta ut s. (1475) stala se gest umluwa mezi slowutnu pani Dorothu z Ketrze a Gindrzichem Donatem z Polomie, zetiem gegie, takowie, aby list a danie knieze Wictoryna, geho Milosti pana nasseho milostiweho, we dczky zemske swrchupsanemu Gindrzichowi wssel slowo od slowa, yakoz psan gest, a tu yhned Gindrzich stogie, aby wieno ukazal a we dczky zemske wlozil na wssie Nowe Czierekwi bez sskody wiena panie Dorotina slowutnei panie Katherzinie, manzelcze swei, wiennym prawem tak, yakoz zemie Opawska za prawo ma. Tudiez stogie slowutny panosse Zibrzid Donath z Polomie dal gest psati we dczky zemske sto hrz. tiezkych za Gindrzicha syna sweho slowutney panie Katherzinie z Nowe Czerekwie, newiestie swey, na Czewisowie a na Lhotie a na tom na wssem, czoz k tiema dwiema wsiema od staradawna przislussie, prawym wiennym prawem pod takowu wymluwu: gestli ze by pan Buoh s Gindrzichem panie Katherzinie dieti dal a Gindrzicha pan Buoh smrti neuchowal drziewe nez panie Katherziny, tehdy pani Katherzina swrchupsanych sto hrz. ma poziwati do sweho ziwota, a po gegie ziwotie ma tiech sto hrz. spadnuti na geho dieti. A pakli by dieti nebylo, tehda s tiemi stem hrz. muoz pani Katherzina uczíniti y nechati. A na tiech dwu wsy, acz by toho pan Buoh potrzebu dopustil, ma pani Katherzinie deset hrz. platu odhadano byti biehem

zemskym. A pani Katherzina sobie poruczniky wolila slowutne Miculasse z Ketrze a Jana z Ketrze a s Petrowicz.[1])

108. Stupek panie Doroty z Nowe Czerekwie s dczerami.

A. ut s. (1475) wystupila pani Dorota z Ketrze a z Nowe Czerekwie przed knieze Milost, knieze Wictoryna, przed pani zemany a przed urzad za Waczlawa z Wladienina komornika, Gindrzicha Donata z Polomie sudieho a Wawrzincze pisarze y przigiala gest pani Annu, pani Machnu a pani Katerzinu, dczery swe, na tiech dwie stie kop, s kterymiz muoz uczíniti y nechati, na prawy spolek pod takowu umluwu, kterezby pan Buoh prwe smrti neuchowal, aby ten umrley diel, gestli ze by dieti nemiela, na ziwe przipadl, a tak az do poslednie; a pakli by ktera dieti miela a umrzela, gegie diel spadni na gegie dieti. A to na ty dwie stie kop, kterez ma na Nowe Czerekwi.[1])

109. Poruczenstwie Gindrzicha, syna Larissowa.

Wystupil Gindrzich, syn Larissuow, przed prawo a uczinil gest moczna bratra sweho Hanusse Larisse na zisk y na stratu tey prze, czoz se Smolkowa dotycze. Pakli by porucznik beze lsti nebyl, ale samemu gistczowi ma gemu odpowiedano byti podle prawe zaloby.

110. Olbramicze a Hylow.

A ut s. (1475) wystupila gest urozena panie Annesska z Branicze przed knieze Milost, knieze Wictoryna, przed pany zemany y przed urzad za [úř. j. z. 108.] a seznala sie gest y psati kazala, ze gest prodala Olbramicze a Hylow[1]) to wsseczko, czoz gest w Olbramiczich y w Hylowie[2]) miela po swem muzi a po swem synu na tom sobie zadneho prawa ani wlastenstwie nepozuostawugicz nez tak, iakoz sami to drzeli a uziwali, slowutnym panossiem Waczlawowi a Janowi, bratrziem wlastnim rzeczenym Lutkuom z Olbramicz, a gich erbuom ku prawemu diedicztwi wedle prawa a obyczegie zemie Oppawskey.[1])

111. (fol. 27.) Wzdanie panie Drslawske synom swym.

Anno [MCCCC]LXXVI. fer III. ante corporis Christi (13. června) wystupila gest przed knieze Milost, knieze Wictoryna za Waczlawa z Wladienina komornika, Gindrzicha z Welikeho Polomie a na Nowe Czerekwi sudieho a Wawrzincze pisarze a przed zemany slowutne pocztiwosti pani Agneska z Drslawie a wzdala gest wieno swe, kterez ma na Drslawi, na lidech, na ribnicze a na mlynie, menowitie puol sedma sta zl., slowutnym panossiem Janowi a Girzikowi z Drslawie a na Petrowiczich, synuom swym wlastnim

---

[1]) Mřežován. — [2]) Hylow přetržen.

tak, kdyz by gi pan Buoh skrze smrt s tohoto swieta wzieti raczil, aby zadny giny k tomu zadneho prawa negmiel nezli synowe giz menowani a gegich erbowe; a do sweho ziwota toho poziwati ma.[1])

112. Wieno panie Barbory z Hniewossticz.

A. ut s. (1476) za [úř. j. z. 111.] wystupil przed urzad zemsky slowutny panosse Waczlaw z Lukawcze a z Hniewossticz a wloziti kazal panie Barborze, manzelcze swey, s wuoli bratra sweho ku prawemu wiennemu prawu na swem wlastnim diedicztwi tak, yakoz gine panie za prawo magi, wiena swobodna na wsy Hniewossticzich, na wssech lidech osedlich y neosedlych, se wssym prawem a panstwim k wiennemu prawu gmenowitie dwuor a, czoz k dworu przislussie, zahradniky, fararstwie a richtarstwie a roboty k dworu, wynimagicze puol trzetieho sta zl. dobrich uherskych na zlattie y na waze sprawedliwych. A pani Barbora nadepsana porucžniky sobie wolila slowutne panosse Alsse z Hrabynie, otcze sweho, a Alsse take z Hrabynie, bratra sweho wlastnieho, a Hanusse z Bietowa.[1])

113. Wieno panie Doroty z Bobolusk.

A. ut s. (1476) za [úř. j. z. 111.] wystupil gest Zibrzid z Bobolusk przed urzad a wlozil na Skrochowiczich a wklada na swem wlastniem diedicztwi panie Dorotie z Zierotina, manzelcze swey, dwadczeti a sto zl. uh. ku prawemu, czistemu, wiennemu prawu, jakozto gine dobre panie za prawo magi w Opawske zemi, kromie toho sobie wymienugicze a swym erbom, czoz gest na tey wsy wysse platu wiena gegie, roboty a mlyn, to sobie a swim erbom pozuostawugicz. A przigiemczi toho wienna gsu pan Bernhart a pan Jan z Zierotina.

114. Danie panie Annesscze z Domamislicz knieze Milosty.

A. ut s. (1476) za [úř. j. z. 111.] wystupila giest slowutna pani Annesska z Domamislicz przed oswieczene knieze, knieze Wictoryna, kniezete a pana kniezetstwie Opawskeho, y sprawila gest geho Milost, ze miela VII hrz. platu w Albrechticzich pod Bielowczem od Jana Hukowskeho, bratra sweho, ale ze gest ten list stratila y prosila giest knieze Milosti s przately swymi, aby raczil wzhlednuti na wiernu sluzbu bratra gegieho, nebossczika Jana Hukowskeho, aby gi to raczil z manstwie w swobodne uwesti; a knieze Milost nachyleny gsa pokornei prosbie gegie, gegi przatel a take zpominagicz geho Milost na gegieho bratra wiernu sluzbu, ne s prawa, ale s swey kniezetskei Milosti raczil k tomu swoliti a raczil rozkazati urzadnikuom zemskym, aby gi to we dczky zemske wlozili a wepsali ku prawemu die-

---

[1]) Mřežován.

diczstwi; nebo geho Milost gest widiel dobru wuoli pod sedmi poczetmi, kteruz gest pani Annesska ukazala na ten list, kteryz gest stratila.

115. A tu yhned swrchupsana pani Anesska stogieczi przed prawem a przed urzedniky dala gest psati a wloziti swrchupsanych VII. hrz. platu we dczky zemske slowutnemu panossi Bohuslawowi z Cokor a na Trssiczich a geho erbuom ku prawemu diedicztwi tym wssim obyczegiem, yakoz zemie Opawska za prawo ma.

116. (fol. 28.) Smiechuow.

A. ut s. (1476) knieze Milost, kniez Wictorin rozkazal gest psati a wloziti: Iakoz pan Waczlaw Wladieninsky gmiel zastawu na wsy Smiechowach lezieczi w kniezetstwi Opawskem od kniezat Opawskych przedkuow geho Milosti kniezeci, ze geho kniezieci Milost s geho kniezetske lasky a milosti gemu Waczlawowi tu wes k diediczstwi dawa se wssim przislussenstwim te wsy y kniezeczim prawem tiem obyczegem, yakoz gi od przedkuow geho Milosti drzal, gemu a geho erbuom a take s swe kniezetske milosti gemu przidati raczil, jakoz ta wes Smiechow manstwie bylo, ze geho Milost to w pozemske uwodi, a ze muoz s tim ucziniti y nechati yako s swym ginym diediczstwim, nesskodno tiem platuom a urokuom peniezitym, kterez krzizowniczi a zakon Matky bozie z domu niemeczskeho na tey wsy magi.

117. Gistebnik panie ritierzuow etc.

Wictoryn, Bozy milosti knieze Minsterberske, Opawske, hrabe] Cladsky a pan z Cunstatu, kazal we dczky zemske wloziti za [úř. j. z. 111i. tak, yakoz pan Micolass z Wladienina a na Bielowczi w Giestebnicze nietczo w swych listech ma k diedicztwi y les wsseczek Giestebniczky, nez gesstie gest tam nietczo w zastawie, gessto pan Micolass z Wladienina a na Bielowczi w zastawie we cztyrzech stech zl. drzi, gessto my yakozto pan swrchni na tey wsy, czoz tam koliwiek gest, wyplatu mame, i prosil nas swrchupsany Micolass, abychom gemu a geho erbuom a potomkuom to wsseczko, czoz tam w Gistebnicze gest nassie wyplaty milostiwie raczili dati k diedicztwi diedicznemu, a to abychom z manskeho prawa w pozemske uwedli a we dczky wlozili. A my gsucze milostiwie przichilni k geho prosbie, pro geho pilnu prosbu a sluzbu dali sme gemu to milostiwie a s nassy dobru wuoli we dczsky zemske wloziti rozkazali, aby giz psany Micolass s tiem s swymy erby y potomky mohl ucziniti y nechati yako s swym wlastnim diedicztwim.

118. Wieno panie Frony Radunskei.

L. ut s. (1476) wystupil gest przed knieze Wictoryna geho Milost a przed urzad za [úř. j. z. 111.] urozeny pan Waczlaw z Tworkowa a s Ra-

dunie [přetrženo z Hrabynie] a dal gest psati a we dsky zemske wloziti urozeney panie Fronie z Wogietina, manzelcze swey, ssest zl. uh. na Raduni na twrzi, na dworze y na wssie wsy, na puol Wrssowiczich, na Podwyhowie na wrchnie prawo, na Pustei Polomi take na wrchniem prawie y na tem na wssem, czo k Raduni drzi, a to k prawemu wiennemu prawu tym wssiem obyczegiem, yakoz zemie Opawska za prawo ma. Tu stogieczi pani Frona przed urzadem poruczniky sobie wolila urozene pany, pana Ondrzegie z Tworkowa a z Koberzicz a pana Jana z Zierotina a na Fulnecze a slowutneho panosse Zibrzida Donata z Polomie. A to tym obyczegiem, ze pani Frona na tom dosti mieti ma, na czem sie gie tuto wieno menugie, a nema sie na poruczniky nawraczowati zadnym obyczegiem, acz gestli ze by sweho wiena shledati nemohla na tom, czo se gi tuto menugie.[1])

119. (fol. 29.). Anno [MCCCC]LXXVII. ty suche dni przed sw. Trogiczi (28.—31. května) za Waczlawa z Wladienina komornika, Gindrzicha Donata z Polomie sudieho, kniez Wictorin geho Milost se pany zemany nalez uczinili o wes Koberzicze, o ten diel, kteryz byl nebozczika Januow z Kokor: Tak yakoz gest nebozczik Micolass z Wladienina tahl se na diel Januow prawie, ze gest gei nebozczik Jan na spolek przigial, protiw tomu Ondrzey z Tworkowa odpieral od panie Dorothy a od dczer gegie prawie a tahnucze se na dczsky, ze by toho Jan ucziniti nemohl, a ze by otecz Januow s pani Dorothu stupek miel a pani Dorota s dczerami swymi, knieze Milost a pani zemane dssky ohledawsse nassli gsu, kterak pani Dorotha Jana, bratranka sweho, dczkami k geho diediczstwi nawratila, i take srozumiewsse nalezu panuow morawskych, o kteruzto wiecz gest k gegich zadosti pro nauczenie posielano, takto nalezamy, ze Jan statek swuoy mocz miel zapsati a komuz gi dczkami zawadil, ze ten k niemu prawo ma. A ten nalez gsu wynesli Girzik z Drahotuss a Zibrzid Donath z Welike Polomie za Wawrzincze pisarze zemskeho.[1])

120. Nalez knieze Milosti a panuow zeman o odwolanie k ginemu prawu.

A. [MCCCC]LXXVII. sabato quatuor temporum ante Trinitatis (31. květ.) sediecze knieze geho Milost, kniez Wictoryn, se pany zemany na prawie za Waczlawa z Wladienina comornika a Gindrzicha Donata z Polomie sudieho nalez takowy nassli gsu: aby se zadny od tohoto prawa k prawu ginemu odwolati nemohl, leczby knieze g. M. a p. zemane sami dobrowolnie geho podali, chtiecze pro nauczeni poslati, a ti, cziez by przi byly dolozenii, aby uczinili wedle prawa a obyczegie; a gestli ze by se kto mimo to odwolal, aby swu przi stratil. Za Wawrzincze pisarze zemskeho.

121. Micolayowicze bliz Hlubczicz.

A. [MCCCC] LXXVII. fer. II. post Trinitatis (2. června) seu quatuor temporum za Waczlawa z Wladienina comornika a Gindrzicha Donata

[1]) Mřežován.

z Welikei Polomie a na Nowei Czerekwi sudieho knieze Milost, kniez Wictoryn przistupil przed prawo a urzad z swe przirozene kniezetske milosti wes Mikolaiowicze blizko Hlubczicz a swe kniezetske wsseczko prawo, nicz geho Milost sobie tu prawa, erbuom y potomkuom swym nepozuostawugicz, dal gest Waczlawowi z Wladienina, geho blizssim, erbuom y potomkuom ku prawemu a wiecznemu diedicztwi, ze s tiem bude moczi uczíniti y nechati yako s swim wlastnim ginym diedicztwim, nesskodno sprawedliwym platom a nadanij, kterez conwent a bratrzie Zakona matky bozie domu niemeczskeho u fary w Oppawie y giny prwe magi. A geho Milost takowe swe nadanie giz rzeczenemu Waczlawowi, erbuom y geho blizssım potomkuom w zemske knihy wepsati a z manskeho prawa w pozemske wloziti rozkazal nesskodno tomu, czoz by z toho wedle zemie cziniti miel. —

122. My Wictoryn, z bozie milosti swate rzimske risse knieze a knieze Minsterberske, Oppawske, hrabie Cladsky, pan z Cunstatu a s Podiebrad, uczinili gsme a zposobili a zposobugiem k wieczne pamieti s wuoli wssech panuow a ritierzstwa kniezetstwa nasseho Oppawskeho takowie, aby kazde knieze erbowe y potomczi nassy, kteryz by miel na sudie sedieti, aby przisahu uczinil takowuto y take kazdy zemanyn, keryz w stoliczich sedieti ma:

My Wictoryn przisahame panu Bohu, matcze bozie y wssiem swatym y tomuto kniezetstwie Oppawskemu a prawu, ze chczme sprawedliwie suditi, krziwdu tupiti a prawdu welebiti, nechczme pomahati krziwdy ani pro prziezen ani pro neprziezen ani pro dary nez, czoz by naidale nass rozum snesti mohl, czoz by prawda byla, a kazdeho przi gich prawiech a swobodach zuostawiti. Tak nam pan Buoh pomahai, geho mila matka y wssechni swati.

Take zposobugiem wedle obdarowanie, kterak gsu przedkowe nassy obdarowani od starich ciesarzuow a kraluow y take podle nayassneissieho pana, pana Fridricha rzimskeho cziesarze etc. geho Milosti, kterak gest geho Milost nas a bratry nasse za kniezata rzisse swate wyzdwihnuti a przigieti raczil, ze my z obdarowanie geho ciesarzske Milosti mecz przed sebu nesti moziem kazati, a kdyz na sudie sedime, ze mecz przed nami drzan byti ma. Protoz my toho tak uziwati mienime, aby y erbowe nassy wedle toho se zprawowali a takez tak czinili.

A take my swrchupsane knieze Wictoryn z nassie kniezetske Milosti a sprawedlnosti znamo czinime a k wieczne pamieti przíwozugiem, ze pani a ritierstwo y wsseczky obywatele w kniezetstwi nassem Oppawskem wsseczky y kazdeho zwlasstie przi gich prawiech, swobodach a dobrich starodawnich obyczegiech milostiwie a laskawie zuostawiti a zachowati chczmy. Yakoz pak podle listuow, kterez od kraluow a przedkuow nassich magi, list nass swietlegi a ssyrze wyswiedcziti ma, kteryz smy udielati kazali na swobody panuom a ritierzstwu nassemu.

123. (fol. 30.) A. ut s. fer II. post Trinitatis (2. června 1477) wystupil knieze Milost, kniez Wictoryn przed urzad a pany zemany za Waczlawa z Wladienina komornika, Gindrzicha Donata z Polomie sudieho a Wawrzincze pisarze zemskeho a geho Milost kazal psati, ze Janowi Piwczowi, geho erbuom a potomkuom wes Cleymssteyn s tiem se wssim, czoz k tomu przislussie, z manstwie wywodi a wyswobozugie a uwodi w pozemske, aby tiech wssech wieczi uziwal yakozto gini pani zemane, kterziz swa zbozie w pozemskem magi, a to gest G. M. s swe kniezetske milosti ucziniti raczil wssakz nesskodno tomu, czoz g. M. wedle ginich panuow a ritierstwa kniezetstwie toho cziniti ma.

124. A. et d. ut s. (2. června 1477) sedíecze na prawie kniez Wictoryn g. M. se pany zemany za [úř. j. z. 123.] widieli gsu nalez panuow morawskych, kteryzto wyswiedczugie, ze Bohuslaw panskym nalezem obdrzel X. hrz. platu wienneho prawa we wsi Albrechticzich, kterez drzel Smil Kobylka. Y kazal gest knieze Milost a pani zemane ten nalez we dsky wloziti k wieczne pamieti Bohuslawowi Kokorskemu a geho erbuom, kteryzto nalez takto se wyslowuge:

Cztibor z Czimburga etc. hauptman a pani margrabstwie morawskeho comorniku, sudimu a zemanom na prawie kniezetstwa Oppawskeho. Na przi Bohuslawowu a Girzika z Stablowicz nam poslanu toto was nauczugieme: Poniewadz wienne prawo nenie dczkami neb spolky opatrzeno neb milosty kniezecy podle prawa a podle swobod wienna prawa na bliznost przipadugi, a ze Bohuslaw obdarowanim kralowskym panem kniezetstwie toho Oppawskeho k tomu wienu prawo ma.[1])

125. A. et d. ut s. (2. června 1477) wystupila gest przed knieze Milost, knieze Wictoryna a pany zemany za [úř. j. z. 123.] pani Anna z Brawinneho a przigiala gest Waczlawa z Slawkowa muze sweho na Brawynne y na to na wsseczko, kdez czo ma, na prawy spolek, a knieze M. to kazal we dsky zemske wepsati.[1])

126. A. et d. ut s. (2. června 1477) wystupil przed knieze Milost a pani zemany za [úř. j. z. 123.] Llaczek Zagieczek z Hosstialkowicz a pani Anna sestra geho a wyznala gest przed g. M., ze gest s Llaczkem a Waczlawem, bratri swymi, o swuoy diel smluwu uczinila a przigiala gest od nich LXX. zl. a odrzekla se gest statku gegich a to gest od nich za prawy oddiel dobrowolnie przigiala; a to gest geho Milost kazal we dsky zemske wepsati.

127. Smluwa mezi Ssczitinskymi a Hrabinku a. [MCCCC]LXXVIII. sabbato ante Trinitatis (16. května).

Item przed knieze g. M., knieze Wictoryna, pany zemany a przed urzad pany Elzka Ssczitinska s syny swymi Girzikem, Janem a Petrem przistupili s gedne strany a Aless Hrabinka s Barthossowskym z druhe

[1]) Mřežován.

a gmieli ruozniczi o hranicze, o podkutie, kteraz muzem gie panie Elzky a otczem gich swrchupsanych byla ucziniena, wssakz nedokonalu, a na sse zalowali. Prwe pak nezli ta wiecz mezi gimi sudem rozdielena, poddali se dobrowolnie obogie stranie na Mathiasse, canczlerze knieze Milosti, ten mezi gimi tak smluwil a zawrzel a przed knieze Milosti a tymz urzadem powiediel, najprw aby sobie tu smluwu muzem gegiem a otczem gich s Alssem Hrabinku ucziniенu nepohnutie [drzeli], kteraz slowo od slowa zni takto:

My duolepsany Jaroslaw Stoss z Cunicz a na Ssczitinie y s swymy erby a Aless z Hrabynie y s swymi erby wyznawame tiemto listem obecznie przede wssemi, ktoz gei uzrzie aneb cztucz slisseti budu, tak yakoz sem ya swrchupsany Jaroslaw miel w narocze to podkutie, kterezto zalezi k mlynu, gessto slowe mlyn na Lhotkach, az po samy potok, gessto slowe Hrozienka [sic] a to zakutie za humny Llazeczkymi, gessto woda, ten potok Ohrozienka, prwe ssla a nynie w tiechto czasiech ginudy se obratila; a ya swrchupsany Aless toho sem odpieral a prawil sem, ze gest to me, a ze ya k tomu prawo mam; a tak ze gsme se srokowali a swolili, abychom se o to na tiech hraniczich sgieli, a lidij s obu stran stare abychom k tomu swedli, gessto by gim ta wiecz pamatna byla, aby hranicze wedli pamieti swe uczinieсze prawo, yakoz gest obyczeg hranicze wedli. A kdyz sme lidij swedli na czas gmenowany obapolnie, tehda lide mogi swrchupsaneho Jaroslawa chtieli gsu hranicze westi wedle swe pamieti a mogi lide swrchupsaneho Alsse tomu gsu odpierali a prawiecz, ze ne tady hranicze prawa giti ma. A my swrchupsani Jaroslaw a Aless znamenawsse ruoznicze mezi lidmi swymi obapolnie nechtiecze gich ku przisaze przipustiti przatelsky a susedsky dobrowolnie o to gsme se smluwili takowie, aby mnie swrchupsanemu Jaroslawowi to podkutie ostalo, a ya abich na lanu zssyrz wymierzil od toho potoka, gessto slowe Ohrozienka, pocznucz od brzehu krom toho, yakz gsu luky udielany, az do struhy, gessto na mlyn gde, a od struhy a podle struhy na lanie az do rzeky, a czesta aby swobodna byla; puol czesty aby bylo dano s toho llanu a ssyrze, kteryz gest ostawen k mlinu, a druhe puol czesty, aby bylo z druhe strany przidano; a ta aby byla swobodna k stawu wozenie bez prziekazky ode mne swrchupsaneho Jaroslawa (fol. 31.) y od mych erbuow y buduczich potomkuow; a to, gessto slowe Zastruze, y to, czoz gest za potokem, gessto slowe Ohrozienka, to ode mnie swrchupsaneho Jaroslawa y od mych erbuow a buduczich potomkuow nema nynie y w czassiech potomnich nikda narziekano byti, a to, czoz gest wysse czesty za humny Lazeczskymi, yakoz se swrchu pisse, kudyz gest prwe stary potok ssel, to mnie swrchupsanemu Alssowi a mym erbuom y buduczim potomkuom zuostati ma, a ya swrchupsany Aless mam wodu przehraditi a obratiti, kudyz gest prwe ssla, yakozto brzehowe starzi ukazugi. A tak sme se tak swolili obapolnie, kterzizby czlowiek muoy swrchupsaneho Jaroslawa aneb mogi swrchupsaneho Alsse uswiedczen byl, ze by tu wodu Ohrozienku ginudy swodil giti aneb przekopawal, aby propadl

statek y hrdlo swemu panu, a tak aby ta woda Ohrozienka prawe hranicze dielila, yakoz nynie gde, tak daleko, yakoz potok hraniczny dieli, a tak ya swrchupsany Jaroslaw a ya swrchupsany Aless slibugiem sami za se y za swe erby y buduczie potomky, ze tato smluwa od nas obapolnie zdrzana byti ma bez zmatku wsseliakeho a beze wssech forteluow. Tomu na swiedomie a pro lepssi gistotu teto smluwy peczeti swe wlastnie ya swrchupsany Jaroslaw a Aless dali gsme prziwiesiti k tomuto listu a prziprosili sme urozenych a slowutnych Ondrzegie z Tworkowa a Waczlawa take z Tworkowa, Jaroslawa z Drahotusse, Hinka Slewicze z Crawarz, Zibrzida Donatha z Polomie, gessto tu wiecz mezi nami umluwal, ze gsu podle nas peczeti swe k tomuto listu na swiedomie dali prziwiesiti, genz gest dan a psan w Oppawie tu sobotu przede Wssemi swatymi (31. říj.) l. od n. s. b. tisiczieho cztyrzsteho sedmdesateho druheho poczitagicze.

Ale ze o tu czestu naywiecz byli w smluwie osazenu w ruozniczi, takto gest tyz Mathiass mezi gimi smluwil, aby czesta wsseczka byla w tom lanie Hrabinskeho, a knieze g. M. neb tiemi, kohoz by g. M. poslal k tomu na swat. Prokopa przisstieho k wymierzowani hranicz na Horcze, take tu czestu wymierziti ma, a przi te ma nynie y potom zuostaweno byti; a to sobie obie stranie slibili zdrzeti krzestiansky.[1])

128. Stupek panie Micolassuow z Belowcze se pani Dorothu Hrothowu.

A. ut s. sabbato ante Purificacionem Marie (31. ledna 1478) wystupila przed knieze M. a przed pany zemany za Waczlawa z Wladienina comornika a Gindrzicha Donata z Welike Polomie sudieho pani Dorotha z Giestrzebie, niekdy manzelka Hrothowa, a przigiala na spolek na to na wsseczko, czoz ma neb gmieti bude, Micolasse z Wladienina a na Bielowczi. Poslowe toho Stiepan Strzela z Trzebowicze a Girzik z Bietowa a z Climkowicz a ti poslowe moczi gegie to we dczky wlozili.

129. Stupek Jankuow se pani Margrethu, manzelku geho.

A. ut s. dominica In palmis (15. března 1478) wystupila pani Margareta z Brawanticz przed knieze M. a pany zemany za [úř. j. z. 128.] a przigiala na spolek Janka, muze sweho, na to na wsseczko, kdekoli sprawedlnost ma neb gmieti by mohla. Poslowe toho Ondrzeg z Tworkowa a Hanuss z Bietowa a ti poslowe moczi gegie to we dczky wlozili.[1])

130. Odrziekanie panie Elzbiethy z Wepicz.

A. ut s. fer. II. post Trinitatis (18. května 1478) wystupila pani Elzbieta z Wepicz przed knieze M. a pany zemany za [úř. j. z. 128.] a dala

[1]) Mřežován.

gest psati; yakoz przipowied byla na wsseczku Studenku uczinila, ze tu gest wnesena, a to bylo w przednie knihy wepsano, to kazala smazati a odrzekla se toho dobrowolnie, ze se nema na to nawraczowati zadnym obyczegiem, ani zadny giny na miestie gegie nynie ani na wieky. —

131. Rozdiel panuow Fulsstenuow.

A. ut s. f. II. post Trinitatis (18. květ. 1478) wystupili przed knieze M. a pany zemany za [úř. j. z. 128.] Wylem, Waczlaw a Jan Fulsstenowe, bratrzie wlastni z Slawkowa a z Studenky, a dali psati dobrowolnie, ze gsu [se] rozdielili takowym obyczegiem, ze Waczlaw a Jan zuostali gsu spolu w Studencze, a Wylemowi sie dostaly Liboyaty se wssim przislussenstwim a k tomu dwie stie zl. A ten rozdiel sie stal s gegich wssech trzi bratruow dobru wuoli.[1])

132. Proday Liboyat panu Bohuslawowi.

A. et d. ut s. (18. květ. 1478) wystupil Wylem Fulssten z Slawkowa przed knieze g. M. a pany zemany za [úř. j. z. 128.], dal gest psati, ze gest prodal Lliboyaty diediczstwie swe totiz wes, dwuor s robotami, s lidmi platnymi y neplatnymi, s ribniky, s llesy, s llukami, s pastwami a se wssemi ginymi uzitky a pozitky y przislussenstwim, czoz od staradawna k tomu dworu a k tey wsy przislusselo a przislussi,[2]) y s kostelnym podacziem nicz tu sobie, erbuom swim ani buduczim potomkuom nepozostawugie ku prawemu diediczstwi Bohuslawowi z Kokor a geho erbom a buduczim potomkuom.[1])

133. Proday dworu w Studencze panu Bohuslawowi.

A. et d. ut s. (18. květ. 1478) wystupil Micolass Fulssten z Slawkowa przed knieze g. M. a p. zemany za [úř. j. z. 128.], a dal gest psati, ze gest prodal ku prawemu diediczstwi dwuor swuoy diediczny w Studencze a mlyn pod Studenku s swobodnu wodu, kteryz se gemu w diele dostal, a drew w Studeniczskem lese k staweni y k paleni, kdez by sami pani rubali aneb hayni ukazali, Bohuslawowi z Kokor a geho erbuom, sobie ani erbuom swim prawa a wlastenstwie tu zadneho nepozuostawugicze.

134. (fol. 32.) Przizwod Wssekeczuow.

A. [MCCCC]LXVI. tu nedieli na sw. Trogiczi (1. června) Zibrzid Donat z Welike Polomie sudi prawa Oppawskeho mage s sebu slowutneho panossi Hrota z Llukawcze a Sstiepana z Llukawicze, pisarze zemskeho, Augustyna lantrichtarze y uwedli gsu od pana hauptmana a od pana comornika y ode wssech panuow zeman kniezetstwie Oppawskeho slowutneho panossi Jana

[1]) Mřežován. — [2]) Rkp. przislusselo.

Wssekecze z Rismburka a z Spoluwsie do Kozmicz do obogich na to wsseczko, czoz tu Falkl drzal a prawa miel, a zegmena na ssest kop a na trziadwadczeti grossuw platu shadaneho. A ten zwod stal se prawym prawem, yakoz zemie Oppawska za prawo ma.

Item ten pondieli yhned na ziutrzie (2. června) swrchupsany Jan Wssekecz zweden gest vtadz urzádniky tymiz prawem w Kyowiczich na dwie kopie platu a na trziadwadczeti gr. shadaneho.

Item tyz den uweden gest take na pustu wes na Wysskowicze. Na to swrchupsane zbozie dal Jan Wssekecz uwesti we dwu stu zl. uh. tak, yakoz zemie Oppawska za prawo ma, a Jan Wsseczek [sic] to sobie, erbuom swym panie Machnie z Krczman a z Krzidla, Janovi z Domamislicz a z Hukowicz, Janowi z Dubczan, Barthossowu synu, erbuom swym bez sskody ku prawemu diediczstwi przigial tak, yakoz zemie Oppawska za prawo ma. Przizwod w Kyowiczich byli gsu slowutni panosse Aless z Bietowa a z Hrabynie, Girzik z Rismburga a z Zbyslawicz, Hanuss z Bietowa, Jan Trzidczatnik z Wogietina. Przizwodu byl gest slowutny panosse Girzik z Rismburga a z Zbislawicz w Wysskowiczich.[1])

A. etc. 1478.

135. Nalez knieze M. a panuow zeman za Waczlawa z Wladienina komornika a Gindrzicha Donata z Polomie sudieho a Wawrzincze pisarze. Yakoz gest pohnal Micolass Falkl Jana Wssekecze z Rismburka, tu gemu winu dawage, ze by drzel mlyn a nieake pusstie, gessto by na to nebyl uweden, w Kozmiczich w Dolnich y Hornich, Jan z Rismburga odpieral, ze gest na to na wsseczko uweden, czoz gest tu Falkl drzel a prawo gmiel, yakoz nalez ukazugie, knieze M. s pany zemany takto za prawo wypowiedagi: Poniewadz gest to Wssekecz za otcze geho Falklowa bez prziekazi drzel a na wssecko uweden gest, ze toho tak Wssekecz podle zwodu poziwati ma.

136. Causa Zagieczkonis de Hosstialkowicz.

Knieze g. M., kniez Wictorin wystupil przed urzad za [úř. j. z. 135.] a kazal g. M. psati: Iakoz Laczek a Waczlaw, bratrzie Zagieczkowe z Hosstialkowicz, magi wsy Hosstialkowicze a Martinnow w geho Milosti zemi Oppawskei, kterezto wsy w manstwi gsu byly, ze g. M. gie Zagieczky a ty wsy se wssim przislussenstwim z manstwie wywodi a [w] pozemske uwodi tak, aby oni y potomczi gegich desk zemskych a wssech ginich praw yakozto gini pani zemane poziwati mohli. Act. a. [MCCCC]LXXVIII. fer. III. post Trinitatis (19. květ.).

137. Causa Johannis Troyan de Bladen.

Knieze g. M., kniez Wictorin wystupil przed urzad za [úř. j. z. 135.] a kazal psati w tyto knihy k prosbie Waczlawa z Wladienina, ku ktereyz

[1]) Mřežován.

g. M. welmi naklonien gsa Janowi Troyanowi z Wladienina a gemu Waczlawowi Oppawiczi, Linhartowy, Hosstialkowicze, Mokre Holczowicze, Rudikowy se wssim prawem a starodawnim przislussenstwim w g. Mti. zemi Oppawskei w manstwi lezieczie, kterezto wsy g. M. se wssiem prawem a przislussenstwim z manstwie wywodi a w pozemske uwody, gim a gegich potomkuom tak, aby oni y potomczi gegich desk zemskych a wssech ginich praw, yakozto giny pani zemane poziwati mohli. Act. f. III. post Trinitatis (18. květ. 1478).

138. Twrz Koberzicze.

A. [MCCCC]LXXVIII fer. III. post Trinitatis (18. květ.) Dorotha z Kokor prosila gest w nemoczi swe skrze Girzika z Drahotuss a z Bohuslawicz a Hanusse z Bietowa knieze Wictoryna g. M., aby gi raczil dati posly ke dczkam, aby tu twrz w Koberziczich y s dworem, s mlyny, mlinissczi, s potokem, potoczissczi, s lukami, s ribniky, s ribniczissczi, s zahradniky, s zahradami, s lesy, s hagi, s chrastinami, s rolemi, s lanem k furwerku przikupenym, s costela podacziem y se wssim przislussenstwim, czoz od staradawna k tey twrzi a k tomu dworu przislussi, Ondrzegiowi z Tworkowa a geho erbuom ku prawemu diediczstwi aby we dczky zemske wlozili. A toho gei knieze M. possli dal swrchupsane Girzika z Drahotuss a Hanusse z Bietowa; a oni yhned tu stogicze na miestie panie Dorotinie a moczi gegie dali gsu we dczky napsati gei ani zadnemu prawa a zwlassczenstwie tu nepozuostawugicze nynie ani na wieky, nesskodno tomu, czoz gest Micolass Wladieninsky a z Bielowcze prawem po nebozczikowi Janowi obdrzal.[1])

139. Martinnow Zagieczkuow.

A. et d. ut ante (18. květ. 1478) wystupil przed knieze M. a urzad za [úř. j. z. 135.] Micolass z Wladienina a z Bielowcze, yakoz gest prodal otecz geho wes Martinnow se wssim panstwim a przislussenstwim, czoz k te wsy przislussie, a w tiech hraniczich, yakoz sam to drzal, Micolassowi Zagieczkowi z Hosstialkowicz a geho erbom, nicz sobie ani erbom swym prawa nepozuostawugicz, a we dczky wloziti kazal.[2])

140. Nalez knieze Milosti, czo se tycze tiechto knih.

Stalo sie giest l. [MCCCC] LXXVIII w strzedu ty suche dni po sw. Lucij (16. pros.) kniez Wictoryn, g. M. pan nass milostiwy, sedie g. M. se pany zemany w stoliczich za [úř. j. z. 135.] y raczil gest g. M. takowe swolenie s wuoli panuow zeman uczinitì: Gestli ze by se kto chudy neb bohaty na dczky tahl a sprawedlnost swu we dczkach miel, a ze by ty

[1]) Mřežován, nedokončen. Od „nesskodno tomu" přetrženo.

[2]) Mřežován.

czasy prawa nessly, a dczky otewrzieny nebyly, tehda knieze M. mage przi sobie urzadniky zemske comornika a sudieho a k tomu ssest zeman, kterychzby g. M. k te wieczi pozadati raczil, bude g. M. moczi dczky zemske kazati odewrzieti, aby tady kazdemu geho sprawedlnost giti mohla, a to aby sslo bohatemu y chudemu nynie y na czasy potomnie.

141. (fol. 33.) Wywedenie knieze M., knieze Wictoryna z manstwie w pozemske Micolasse z Wladienina a z Bielowcze.

Anno ut s. dominica in vigilia s. Thome (20. pros. 1478) wystupil przed knieze g. M., knieze Wictoryna Micolass z Wladienina a z Bielowcze za Waczlawa z Wladienina comornika, Gindrzicha Donata z Polomie a na Nowe Czerekwi sudieho a Wawrzincze pisarze a g. Milosti pokornie prosil, aby g. M. z milosti swey raczil gemu a geho bratrziem a gich erbuom a potomkuom Bielowecz se wssim geho przislussenstwim z manskeho prawa w pozemske wloziti. G. Milost dle pokorney geho prosby a wshledssi na geho pilnu sluzbu raczil to uczyniti a z manskeho w pozemske gemu to wklada yakozto pan moczny a diedicz zemie teto a g. M. przi sprawedliwostech geho, na kterez listowe geho ssyrze ukazugi, raczi gei zachowati, awssakz sluzbam a sprawedliwostem g. M. bez sskody.[1])

142. Brawanticze.

A. et d. ut s. (20. pros. 1478) wystupil przed knieze g. M., knieze Wictoryna a przed urzad za [úř. j. z. 135.] Otik z Rohowa a kazal gest wepsati wes Brawanticze se wssim przislussenstwim panie Margaretie z Brawanticz, sestrze swe, ku prawemu diedicztwi yakozto prawe a sprawedliwe diediczcze, tu sobie, erbuom swym ani potomkuom nicz prawa a wlastenstwie nepozuostawugicz. A kdez gest gemu we dczkach stalo, to gest kazal wymazati, a to gest gemu nalezem nalezeno.[1])

143. Koberzicze.

A. et d. ut s. (20. pros. 1478) wystupil gest przed knieze M. a przed urzad za [uř. j. z. 135.] Micolass z Wladienina a na Bielowczi a dal gest psati a we dczky zemske wloziti tu wsseczku sprawedlnost, kteruz gest miel otecz geho od Jana z Koberzicz a on po otczi po swem na Koberziczich tu sobie ani swym bratrom, erbuom ani potomkuom zadneho prawa ani ktereho wlastenstwie nepozuostawugicze, Ondrzegiowi z Tworkowa a geho erbuom ku prawemu a zpupnemu diediczstwi tiem wssiem obyczegiem a prawem, yakoz zemie Oppawska za prawo ma.[1])

---

[1]) Mřežován.

144. Stupek Jana z Chobrzan s pani Margaretu z Brawanticz, manzelku geho.

A. et d. ut s. (20. pros. 1478) wystupila gest pani Margareta z Brawanticz przed knieze M. a przed pany zemany za [úř. j. z. 135.] a przigiala gest Jana z Chobrzan, manzela sweho, na prawy spolek na Brawanticze a na sprawedlnost swu wsseczku, kteruz tu anebo kdekoliwiek ma aneb gmieti by mohla.

145. Wywod z manstwie w pozemske knieze M. syrotkuow pana Oldrzichowych z Trzebomie Cristoffora a Elzky.

A. [MCCCC]LXXXIII. fer. II. post dominicam Iudica (17. března) wystupil knieze M., kniez Wictoryn przed urzad a pany zemany za [úř. j. z. 135.] a g. M. kazal psati k prosbie urozeneho pana Jana z Zierotina a s Fulneka, ze Cristofforowi a Elzce, syrotkuom nebozczika Oldrzichowym, a gegich erbom a potomkuom Trzebuom a Hradczany se wssim przislussenstwim z manstwie wywodi a wyswobozugie a uwodi w pozemske, aby tiech wssech wieczi uziwali yakozto gini pani zemane, kterziz swa zbozie w pozemskem magi. A to gest g. M. s swe kniezetske milosti ucziniti raczil wssakz nesskodno tomu, czoz g. M. wedłe ginich panuow a ritierzstwa kniezetstwie toho cziniti magi. A toto pozemske wlozienie panie wienu bez sskody. A yakoz urozenemu panu Janowi z Zierotina a s Fulneka s nebozczykem Oldrzichem a geho dietkami za manstwii spolku przali sme, y nynie gemu a geho erbuom w pozemskem gesstie przegiem, gestli ze by dotczeneho Cristoffora a Elzky pan Buoh neuchowal, aby on pan Jan z Zierotina, k tomu wssemu statku a zbozy gich miel plne prawo a erbowe panie Janowi yako oni sami.[1])

146. (fol. 34.) A. [MCCCC]LXXXIII. fer. II. post dominicam Iudica (17. břez.) wystupil slowutny panosse Micolass Falkl z Czochendorffa dobrowolnie z dobrym rozmislem, bez przinuczenie przed urzad za [úř. j. z. 135.] a gest kazal wepsati swe zbozie Cozmicze s mlynem, s rziekami, lesy a hagi a se wssemi pozitky a uzitky a se wssim prawem, panstwim a przislussenstwim, yakoz on to drzal a miel, nicz sobie ani swym erbuom panstwie a wlastenstwie nepozostawugicze, urozenym panuom Janowi Bielikowi z Cornicz, Waczlawowi synu geho, erbuom gegich a Sobkowi striczi gich, ku prawemu wiecznemu diedicztwi. A wyplatu ma Jarossek z Benessowa a geho erbowe w puoltrzetiem stu hrz., sluzbam a sprawedlnostem knieze M. bez sskody.

---

[1]) Mřežováno od slov: A yakoz urozenemu . . . Na okraji poznámka; Tento spolek swrchupsany pana Jana Zerotynskeho a geho synuow rozkazaly gsu pan heythman a p. zemane panu comornikowi wymazati na zadost panuow Zerotynskych.

147. Wieno panie Katherziny z Nowe Czerekwy.

A. [MCCCC]LXXXIIII, in vigilia Corporis Christi (16. června) za Gindrzicha Donata z Polomie comornika, Jana z Cunicz a s Ssczitiny sudieho a Wawrzincze pisarze wystupil przed knieze M. a przed urzad Gindrzich Donat z Polomie a kazal gest psati, ze ukazuge w wienie a zawazugie diedicznie Nowu Czerekwu twrz, miesteczko se wssim przislussenstwim, panie Katherzinie z Nowe Czerekwy, manzelcze swey, takowym obyczegiem, gestli ze by pan Buoh smrt dopustil nan, a pani Katherzina gei przetrwala, aby ona Nowu Czerekwu miela diedicznie a s nij hybala a uczinila, yakz by sie koli gei libilo, wynimagicze trziczeti zl. platu rocznieho takowym obyczegiem, gestli ze by pan Buoh na giz psaneho Gindrzicha smrt dopustil, a pani Katherzina gei przebila, a dietky ze by po niem zuostali, aby w Nowe Czerekwi trzidczeti zl. platu miely a wybieraly do wyplaty; a kdyz by pani Katherzina koli chtiela a tomu ucziniti mohla, kdyz da Gindrzichowym dietem trzi sta zl. uherskych, tiech trzidczeti zl. gei magi postupiti; a pakli by na Gindrzicha pan Buoh smrt dopustil, a dieti po niem nezuostaly, y tiech trzi sta zl. magi zuostati panie Katherzinie bez prziekazy wsseliakeho czlowieka. A pani Katherzina tu stogieczi s swobodnu, dobru swu wuoli a s radu dobrich lidy a przatel swych tak gest to przigiala, neb gest Gindrzich peniezi swymi wyplatil wieno matherze gegie tu w Nowe Czerekwi; a porucznyky toho pani Katherzina sobie wolila Micolasse z Ketrze, Girzika z Ketrze a na Petrowiczich.

148. A. [MCCCC]LXXXIIII in vigilia Corporis Christi (16. června) wystupila przed knieze M. a przed urzad za [úř. j. z. 147.] pani Katherzina z Nowe Czerekwie a kazala psati, ze przigima Gindrzicha Donata z Polomie, manzela sweho, na spolek na Nowu Czerekwu a na wsseczku sprawedliwost swu, kteruz kdekoliwiek ma neb mieti by mohla, kteraz by na ni kterakzkoliwiek przissla neb przigiti by mohla.

149. Wieno panie Katherziny z Kunczicz na Diehylowie.

A. [MCCCC]LXXXIIII in vigilia Corporis Christi (16. června) przedstupil przed knieze M. a przed urzad za [úř. j. z. 147.] Gindrzich z Diehylowa a ukazuge a menuge panie Katherzinie z Kunczicz, manzelcze swey, wiena praweho puol druheho sta zl. uh. wedle prawa a obycegie zemie a kniezetstwi tohoto na swem wlastniem diedicztwi na wsy Diehylowie tak a takowym sposobem, gestli by prwe geho Gindrzicha gmenowaneho pan Buoh smrti neuchowal, aby gie odtud wychazelo z te wsi a zbozie beze wssieho zmatku patnaczte zl. wiennym prawem. Girzika Mniska z Cunczicz bratra sweho a Petra Osinskeho z Osyn zwolila sobie za porucznyky pani Katherzina.[1])

---

[1]) Mřežován.

150. (fol. 35.) A. [MCCCC]LXXXIIII in vigilia Corporis Christi (16. června) wystupil przed knieze M. a przed urzad za [úř. j. z. 147.] Zibrzid z Bobolusk poslem gsa s nebozczikem Girzikem z Climkowicz ode panie Marty z Brawanticz, a kazala sobie wieno swe a prawo na Brawanticzich wymazati a Janowi z Chobrzan wepsati a wloziti diedicznie. Y kazal gest Zibrzid Janowi z Chobrzan to wieno a prawo we dczky zemske wepsati a panie Martie wymazati.

151. Smluwa mezi Ssczitinskymi a Hrabinskymi.

A. [MCCCC]LXXXIIII in vigilia Corporis Christi (16. června) wystupili gsu przed knieze M. a przed urzad zemsky za [úř. j. z. 147.] Jan z Cunicz a s Ssczitiny a Aless z Bietowa a Hrabynie zadage, aby gim byla wlozena we dczky zemske smluwa ta, kteruz gest mezi nymi knieze g. M. a ginich mnohodobrich lidij uczinil o Horku a rybnik, kteryz pod tu Horku lezy, a take o to podkutie, kterez gest u Wawrowa mlyna. Y takto se gest smluwa stala; ze Aless z Hrabynie a erbowe geho ma drzeti ribnik ten pod Horku k prawemu diedicztwi a to tak, pokudz ten ribnik zatopiti muoz, a podkutie swrchupsane w tiech hraniczich, yakoz od staradawna potok ssel, a hranicze wyznamenany gsu, a Jan Ssczitinsky, bratrzie geho a erbowe geho Horku swrchupsanu magi drzeti ku prawemu diedicztwi w tiech hraniczich a mezach, yakoz od staradawna byla, a doluow az po Ssczitinku, kudyz Ssczitinka za staradawna ssla a gde. A tu smluwu gest Jan uczinil sam od sebe y od Girzika a Petra, bratrzi swich wlastnich.

152. Branicze Waczlowa Hrziwnaczowa z Heralticz.

A. [MCCCC]LXXXIIII in vigilia Corporis Christi (16. června) wystupil Conrad z Cunicz a z Branicze przed knieze M. a przed urzad za [úř. j. z. 147.] a kazal gest psati we dczky swu sprawedliwost, kteruz po otczi swem w Braniczi gmiel malo nebo mnoho, nicz sobie nepozostawugicz, Waczlawowi Hrziwnaczowi z Heralticz a na Polskey Ostrawie a geho erbom a buduczim potomkom.[1])

153. Wieno pani Elssky Benessowske.

A. d. millesimo quadringentesimo octuagesimo quarto w suche dny po sw. Lucij (15.—18. pros.) wystupil przed knieze g. M. a przed urzad Beness z Drahotuss a z Benessowa a kazal gest psati, ze ukazuge wieno panij Elssczie z Petrsswaldu a z Kossatky, manzelcze swe, puoldruheho tisiecze zl. na Benessowie a na wssiem przislussenstwie, yakz sam w sobie od staradawna w hraniczieh lezy, takowym obycziegem, aczby nan pan Buoh smrt dopustil prwe nezli na pany Elssku, manzelku geho, aby giey urzedniky zemskimi odhadano bylo puoldruheho stha zl. na wsseligiakych

[1]) Mřežován.

pozitcziech prawem wiennym, a czoz by wyssie toho bylo, to bud dietem geho, anebo komuz by po niem prawo na tom przislusselo. A toho sobie pany Elsska wolila poruczniky Smila Jana Petrswalda, Mikulasse Katherziniczkeho a Jarosse Kladorubskeho, za urzednikuow Gindrzicha Donatha z Welike Polomie comornika, Jana Stosse z Cunicz a na Sstitinie sudieho a Jana Reniczky z Czermn[i]k zemskeho pisarze.

154. (fol. 36.) Stupek Frydusse Herbortha se pani Margrethu, manzelku geho.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1484) przed knieze g. M. a przed urzad za [úř. j. z. 153.] wystupila gest panij Margaretha z Myletinka a przigiala gest na spolek Fridusse Herbortha z Wladienina, manzela sweho, na to na wssieczko, czoz gma aneb gmieti bude, k czemuz kde sprawedlnost gma neb mieti bude.

155. Petrzikowy a Wratissowy kniezeti geho Milosti.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1484) za [úř. j. z. 153.] wystupila panij Johanka z Cunicz a z Petrzikow przed urzad zemsky a kazala gest psati, ze wklada Petrzikowy a Wratissowy se wssim gegiech przislussenstwiem, nicz tu sobie ani zadnemu ginemu nepozuostawugicz, kniezy Wictorinowi, kniezeti Oppawskemu etc., a geho Milosti erbom a potomkom ku prawemu diediczstwie.[1])

156. Petrzikowy a Wratissowy Girzikowi, Janowi, Petrowi Stossom z Cunicz.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1484) za [úř. j. z. 153.] kniez Wictorin g. M. wystupiw przed urzad a pany zemany kazal gest g. M. psati, ze wklada we dsky zemske Petrzikowy a Wratissowy se wssim przislussenstwiem ku prawemu diediczstwi, nicz sobie g. M. ani erbom a potomkom swym nepozuostawugicz, Girzikowi, Janowi, Petrowi, bratrziem Stossom z Cunicz a s Sstitiny, a gegiech erbom nesskodno sluzbam a prawom kniezeczym na tom.[1])

157. Wlozeni Radunie od kniezete g. M. Albrechtowi Kawanowi.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1484) za [úř. j. z. 153.] wystupil knieze Wictorin g. M. przed urzad a kazal gest psati, ze g. M. wklada we dczky zemske Raduon, puol Wrssowicz, twrz, dwuor, s mlyny, s lesy, hagi, s chrastinami, s ribniky, s rzekami, s rybniczyssczy, s lesy, s horami, s lukami a se wssim przislussenstwiem, yakoz z staradawna w swych mezyech

[1]) Mřežován.

a hranicziech wymezeno a wysazeno gest, a k tomu swrchnij prawa w Pustey Polomi a w Podwihowie podle napadu po neboztieku Waczlawowi z Tworkowa Radunskem a manzelcze geho, Albrechtowi Kawanowi z Diedibab ku prawemu diediczstwie, gemu a erbom geho, nicz tu g. M. sobie erbom a potomkom swym nepozuostawugicz, nesskodno sluzbam a kniezieczìem prawom na tom.[1])

158. (fol. 37.) Wieno panij Mandaleny Bietowske.

A. et d. ut. s. (15.—18. pros. 1484) za [úř. j. z. 153.] wystupil gest Hanuss z Biethowa przed knieze g. M. a urzad a pany zemany, kazal gest psati, ze wkláda manzelcze swe, panij Mandalenie, pieth seth zl. dobrych uherskych wiena na wsy na Biethowie a na Lhotcze na dworze, na platech, na rybnicziech y na wssiem zuplna przislussenstwie a wssiech duchodech malych y welikych niczehoz tu sobie ani erbom swym pozuostawugicze, nez toliko wyplatu podle rzadu a prawa zemie teyto. A toho gest przigemcze Sobek Bielik z Cornicz.[1])

159. Wieno panij Margrethy Herbortowe.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1484) za [úř. j. z. 153] wystupili przed urzad a pany zemany Waczlaw Fulsteyen z Slawkowa a z Studenky a Jan Hawranowsky z Wysoke gsucze poslowe ke dskam kniezetem g. M. dany od nebosstika Mikulasse z Wladienina a z Bielowcze a kazali gsu psati panye Margrethie z Miletinka k prawemu wiennemu prawu w patnasti stech zl. Wognowicze s dworem, s mlynem, s rybniky, s lukami a se wssim przislussenstwiem, nicz sobie nepozuostawugicz nez wyplatu, podle rzadu a prawa wienneho a w Rohozanech na wssie wsy deseth zl. platu rocznieho prawem wiennym, iakoz tato zemie za prawo ma. A toho gest przigemczym kniez Wictorin g. M.[1])

160. Wieno panij Elzky Kawanowe na Raduni.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1484) za [úř. j. z. 153.] wystupil gest Albrecht Cawan z Diedibab przed knieze g. M. a urzad a pany zemany, kazal gest psati, ze wklada manzelcze swey panij Elsscze z Letin ssest seth zl. dob. uh. wiena na wsy Raduni, na puol wsy Wrssowicz, na twrzy a na dworu w Raduni, na mlyniech, na lesiech, na hagiech, na chrastinach, na rybnicziech, na rzekach, na rybniczyssczìech, na horach, na lukach a na tom na wssiem przislussenstwie, yakoz z staradawna w swych meziech a hranicziech wymezeno a wysazeno gest, a k tomu y na tom swrchniem prawie, kterez ma na wsech Pustey Polomi a Podwihowie, a tu sobie ani erbom swym nicz nepozuostawuge. A toho gest przigemczij Jan z Chobrzan.[1])

---

[1]) Mřežován.

161. (fol. 38.) Rozdiel panuow Fulssteynuow.

A. d. [MCCCC]LXXVII quatuor temporum post Penthecosten za Waczlawa z Wladienina comornika a Gindrzicha Donatha z Welike Polomie a na Nowe Czerekwi sudieho wystupili przed knieze g. M. a pany zemany Wylem, Waczlaw, Jan Fulssteynowe, bratrzij wlastnij z Slawkowa a z Studenky, a dali psati dobrowolnie, ze gsu se rozdielili takowymto obyczegiem, ze Waczlaw a Jan zuostali gsu spolu w Studencze, a Wylemowi se dostaly Lyboyaty se wssim przislussenstwim a k tomu dwie sthie zl. A ten rozdiel se stal s giegiech wssiech trzij bratruow dobru wuoli.[1])

DESKY ZEMSKÉ TŘETÍ.

(1486—1522.)

Léta od narození syna božieho 1486 počítajíce tyto kniehy počaly se psáti za urozených p. Jindřicha Donáta z Veliké Polomě etc komorníka, p. Jana Stoše mladšieho z Chunic etc sudieho a slovutného panoši Jana Reničky z Čermnik písaře zemského.

1. Veliká Polom.

A. d. MCCCCLXXXVI fer. V. post fest. st. Lucie (14. pros.) quatuor temporum vystúpil před p. Jana Bělika z Kornic hajtmana a před úřad Jindřich Donát z Veliké Polomě za úřadu svého osadiv své miesto Janem Havranovským z Vysoké, za Jana Stoše mladšieho z Chunic na Petříkovách sudieho a Jana Reničky z Čermnik písaře a dal jest psáti, že vkládá Polomské zbožie Velikú Polom tvrz, a ves Krásné Pole, Vřesinu, Čevišov, Lhotku se vším toho zbožie a těch vsí příslušenstvími, s lidmi, s platy, s robotami, s dvory, s rybníky, s mlýny, s lukami, s pastvami, s lesy, s háji, s kurmi, s vajci, a úplně se všiem právem a příslušenstvím, kterým[i] se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, malými i velikými, v těch meziech a hraniciech, jakžto zbožie a ty vsi od staradávna vysazeny a vymezeny jsú, a (fol. 1a) jakž jest on to sám držel, i s podacím kostela Polomského, nic tu sobě ani erbuom svým ani komu jinému jakého práva ani vlastenství nepozuostavujíc Matějovi a Petrovi, bratřím Osiňským z Žitné, a jejich erbom ku pravému dědictví.[1])

2. Causa Matěje a Petra Osiňských a Vavřka Mšanského. Stupek.

A. d. [MCCCC] LXXXVI. fer. V. ut s. (14. pros.) vystúpili jsú před p. Jana Bělíka z Kornic hajtmana Horní Slezie a před úřad za Jindřicha Donáta z Veliké Polomě, na Nové Cerekvi komorníka, za Jana Stoše mladšieho z Chunic na Petříkovách sudieho a za Jana Reničky písaře Matěj a Petr, bratři vlastní Osiňští z Žitné, a dali jsú psáti, jestli by pan Buoh jich a jejích erbuov smrti neuchoval, že Vavřkovi Mšanskému, strýci

[1]) Mřežován.

svému, a paní Machně, sestře svej vlastní z Žitné, a jejie dětom vkládají všiecko, což mají v zemi Opavskej, Polomské zbožie, Velikú Polom tvrz a ves Krásné pole, Vřesinu, Čevišov, Lhotku se vším toho zbožie a těch vsí příslušenstvími, s lidmi, s platy, s robotami, s dvory, s rybníky, s mlýny, s lukami, s pastvami, s lesy, s háji, s kurmi, s vajci, a úplně se vším právem a příslušenstvím, kterým[i] se koli jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, malými i velikými, v těch meziech a hraniciech, jakž to zbožie a ty vsi od staradávna vysazeny a vymezeny jsú, a jakž jsú oni sami to drželi, k tomu i s podacím kostela Polomského, a to ku pravému dědictví. A toto sobě pozuostavujem, jestliže by kdy nám aneb erbuom našim potřebie bylo, abychom ten stupek, kterýž jsme učinili, zrušiti a změniti mohli, kdy by se nám koli zdálo[1].)

3. (f. 1b). Causa Ku[n]rata Stoše o diel jeho v Branici.

A. d. et d. ut s. (14. pros. 1486) vystúpil před [úř. j. z. 2.] Václav Hřivnáč z Heraltic na Polskej Ostravě a dal psáti diel svoj v Branici Ku[n]ratovi Stošovi mladšiemu z Chunic, Jaračovi synu a jeho erbuom se vším toho zbožie a dielu příslušenstvími s lidmi, platy a robotami, s dvory, s rybníky, s mlýniščemi, s lukami, pastvami, s lesy, s háji, s kurmi, s vajci, i s řekú a úplně se vším právem a příslušenstvím, kterým[i]ž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, malými i velikými, v těch meziech a hraniciech, jakž ten diel a zbožie od staradávna vysazeno a vymezeno jest, a jakž on to sám držal, nic sobě ani erbuom svým a nikomu jinému jakého práva ani vlastenství nepozuostavujíc a to ku pravému dědictví.

4. Kobeřice tvrz Janovi z Tvorkova.

A. et die ut s. (14. pros. 1486) vystúpil před [uř. j. z. 2.] Ondřej z Tvorkova a dal jest psáti, že vkládá ves Kobeřice s tvrzí i s osmi lány i se vším toho zbožie a té vsi příslušenstvím, s lidmi, s platy, s robotami, s dvory, s rybníky, s mlýny, s lukami, s pastvami, s lesy, s haji, s kurmi, s vajci a úplně se vším právem a (fol. 2a) příslušenstvím, kerými se koli jmény jmenují aneb jmenovany býti mohú, malými i velikými, v těch meziech a hraniciech, jakž to zbožie a jakž ta ves od staradávna vysazena a vyměřena jest, a jakž jest to on sám držal, i s podacím kostela Kobeřického, nic tu sobě ani jiným synom svým ani komu jinému jakého práva ani vlastenství nepozuostavujíc, Janovi z Tvorkova, synu svému, a jeho erbom a budúciem potomkom ku pravému dědictví a k věčnému.[1])

5. Tu stoje Zibřid Boboluský ihned učinil jest odpor proti tomu pravíc, že pohon učinil na též zbožie o rukojemství a pohonu svého na tom zbožie užíti mienî.[1])

---

[1]) Mřežován.

6. Tu stoje také Ondřej z Tvorkova ihned odpor zase učinil pravě že vždycky stál k pohonom a hotov byl odpierati k těm pohonom, z čehož by jemu vinu dal.[1])

7. Smluva pana Jana Bělíka hajtmana s Benešovským o Kozmice Benešem z Drahotuš.

A. d. [MCCCC] LXXXVI. v pátek v suché dny po sv. Lucii (22. pros.) dáni jsú poslové ke dckám podle řádu a práva od p. Jana Bělíka z Kornic, hajtmana Horní Slezie, a k prosbě Beneše z Drahotuš a z Benešova, že jsú učinili smluvu spolu o ves Kozmice, kterúž jsú byli předkové Benešovi zastavili v puol třetím stu hřiv. s mlýnem a s Osykovcem a takovým obyčejem (fol. 2b), že svrchupsaný p. Jan Bělík a jeho erbové i potomci jeho Vrchní Kozmice držeti mají ve dvú stu zl. v těch meziech a hraniciech, jakož jsú od staradávna vysazeny se vším právem, a to tak dlúho, až by mu svrchupsaný Beneš neb erbové jeho neb jeho potomci jemu neb jeho erbom neb potomkom dvě stě zl. uh. dali, a pan Jan Bělík z dobré vuole Benešovi a jeho erbom i potomkom mlýn Kozmický s Osykovcem k jeho užitku vypustil i ty penieze, což výše těch dvú set zl. na těch puoltřetího sta hřiv. přide odpustil a Beneš také proti tomu panu Janovi Bělíkovi a jeho erbom i budúcím pánom Hlučínským dal vodu a dává, a má přivésti buďto z svých rybníkuov aneb z řeky Opavice z svých stavuov až na Kozmický mlýn tak, aby ta voda vždycky tekla; a k tomu stavu a k těm přiekopám mají lidé z Horniech Kozmic s Dolními spolu pomáhati dělati jedni vedle druhých, a p. Jan Bělík, erbové jeho i budúcí potomci jeho tu vodu budú sami měti vésti od Kozmického mlýna až do svého rybníka pod Hlučín, kterýž jest v ffiweydie [sic] a to bez přiekazy Benešovy, jeho erbuov i budúciech potomkuov i jeho lidí z Kozmic, a jakož ta příkopa má býti přes les Kozmický i pole, k tomu jemu Beneš dal dobrú vuoli a dává. A v tom jemu panu Janovi ani erbuom jeho ani potomkuom jeho on erbové ani potomci jeho ani lidé z Kozmic překážeti nemají. A také v tej struze žádný člověk nemá loviti níže mlýna, kterúž vodu povedu do rybníka, a jestli že by ten rybník co na Kozmické pole zatopil zpáčnicí, proti tomu nemá býti svrchupsaný Beneš i s svými lidmi ani erbové ani potomci jeho, a pakližby Beneš neb erbové jeho aneb potomci jeho Horní Kozmice vyplatili, tehdá proto pan Jan Bělík erbové neb potomci jeho předse tu vodu budú moci vésti a jměti do rybníka Hlučínského. A jestli že by kto ten mlýn spálil aneb žeby (fol. 3a) ustaven nebyl, tehda proto svrchupsaný Beneš a jeho erbové i potomci budúcí mají tu vodu přivésti až k Kozmickému mlýnu tak, aby ta voda vždy předse tekla až do rybníka Hlučínského. A ta všecka věc svrchupsaná má mezi jimi a erby a potomky jejiech pány Hlučínskými a Benešovskými tak jíti, a trvati jakož se svrchu-

[1]) Mrčžován.

píše nynie i na věky. A toho jsú poslové ke dckám daní Petr Stoš Štítinský a Hanuš Bietovský.

8. Causa Jana Stoše mladšieho sudieho etc. o Petříkovy a Vratišovy.

A. d. M CCCC LXXXVII v suché dny po sv. Duše (6.—9. června) za Jindřicha Donáťa z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, a Jana Stoše mladšieho z Chunic a na Petříkovách sudieho a Jana Reničky písaře vystúpili Jiřík a Petr Stošové, bratřie z Chunic a z Štítiny, a dali psáti, jakož mají ve dskách od osvieceného kniežete, kněze Victorina etc. JMti Petříkovy a Vratišovy s bratrem svým vlastniem Janem Stošem se vším panstviem a příslušenstviem, že oni své diely dva jemu Janovi bratru svému a jeho erbuom dávají ku pravému dědictví nic tu sobě ani erbuom svým práva ani vlastenstvie nepozuostavujíce.[1])

9. (fol. 3b.) Causa Petra Stoše o Štítinu.

A. et d. ut s. v suché dny po sv. Duše (6.—9. června 1487) za [úř. j. z. 8.] vystúpili Jiřík a Jan Stošové bratří z Chunic a z Štítiny a dali psáti: Iakož mají ve dckách Štítinu a vsi Lazce a Novosedlice s mlýny s Komarovským a pod Mokrými Lazci, dědictvie své, se vším příslušenstviem s Petrem Stošem bratrem svým vlastniem, že oni své diely dva jemu Petrovi, bratru svému vlastniemu, a jeho erbuom dávají ku pravému dědictví, nic sobě ani erbuom svým práva ani vlastenství nepozuostavujíce.

10. Věno paní Kateřiny z Rychvaltic na Lisotice.

A. et d. ut s. v suché dny po sv. Duše (6.—9. června 1487) za [úř. j. z. 8.] vystúpil jest před úřad (fol. 4a) Jan Stoš mladší z Chunic a z Petříkov sudí a kázal psáti podle řádu a práva, že vkládá diel a zapisuje a zavazuje věno paní Kateřině z Kateřinic a z Rychvaltic, manželce své vlastní, puol třetího sta zl. uh. spravedlivých a dobrých na Lisoticiech právem věnným; a toho sobě volila mocné poručníky p. Jindřicha z Veliké Polomě komorníka a pána Hynčíka Berku z Násilé, na Heralticiech.[1])

10. Causa Jana Stoše sudieho o Lisotice.

A. et d. ut s. v suché dny po sv. Duše (6.—9. června 1487) za [úř. j. z. 8.] vystúpil Jiřík Stoš z Chunic a s Štítiny, dal psáti, že dává ves Lisotice se vším právem a příslušenstviem, kteréž sám jměl a držal, Janovi Stošovi, bratru svému vlastniemu, a jeho erbuom ku pravému dědictví, nic tu sobě ani erbuom svým práva, ani vlastenství nepozuostavujíce.[1])

[1]) Mřežován.

11. (fol. 4b.) Stupek Jiříka, Jana a Petra Stošuov z Chunic a z Štítiny.

A. et d. ut s. v suché dny po sv. Duše (6.—9. června 1487) za [úř. j. z. 8.] vystúpili před úřad Jiřík, Jan a Petr, bratří vlastní Stošové z Chunic a z Štítiny, a dali psáti, že jsú mezi sebú stupek učinili a přijali jsú se na pravý spolek na všecka zbožie a na všecky věci mohovité i nemohovité budto také na listech, na peněziech i na jiných všiech věciech, kdež koli co mají a měli by a, kterýmiž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú a, k čemuž koli kde právo mají a měli by aneb ještě mohli by měti a dobyti však tak, jestli by pan Buoh kterého z niech smrti neuchoval bez erbuov, aby s jednoho na druhého všecek statek a zbožie a všecky věci mocně spadly a přišly ku pravému dědictví neškodno věnom, což by který z niech co manželce svej zavázal a zapsal.

12. (fol. 5a.) Mezi Janem Fulsteinem a Hanušem Bietovským o list, kterýž kněz Victorin JMt. dal jemu na Bietov.

Mezi urozeným Janem Fulstejnem a slovutným Hanušem Bietovským o list, kterýž byl osviecené knieže, kněz Victorin JMt. Janovi Fulsteinovi na Bietov dal najjasnější knieže a pan Matyáš, král Uherský a Český etc., pán náš najmilostivější ráčil jest nám psáti, aby Jan Fulstein ten zápis před námi položil, a byloli by jaké nespravedlivé zapsaní, abychom jej zřezali pro buduciech nesnází uvarovánie. My slyšiece takové J. královské Mti rozkázánie Janovi Fulstejnovi jsme je ukázali a podle toho s nim mluvili, aby on podle jeho královské Mti rozkázánie před námi položil ten list jemu se toho učiniti nezdálo i pověděli jsme Janovi Fulstejnovi, zdáli se jemu k Bietovskému neb k zboží jeho podle toho listu mluviti, aby mluvil právem, že práva jdú, a to se dálo v suché dny po sv. Lucii (14. až 17. pros.) l. [MCCCC]LXXXV. A když potom přišly suché dny po sv. Duše (17.—20. květ. 1486) a práva šla a Jan Fulstein tu byl, ale se k tomu neměl by právem užievati a právem k němu mluviti chtěl. Ješto se z toho toto vybieralo, jako byto Jan Fulstein zachovával k jinému běhu a k proměnění časuov, jako by toho někdy mocí dosahovati myslil, takto jsme na ten čas nalezli, aby Jan Fulstein, chce-li mluviti k Bietovskému, aby to vzal před se právem k suchým dnom po sv. Lucii, kteréž tehdáž najprv přijíti měly (20.—23. pros. 1486). A pakli by se obával, že by pro službu svú, v kterúž se tehdáž strojil, aneb proč jiného k tomu již jmenovanému času býti tu nemohl, (fol. 5b) ale aby byl hned tehdáž list ten před námi položil, aby ta věc mezi jimi rozeznána byla. A pakliž by toho neučinil, a nepoložil toho listu hned, aneb na ten čas, kterýž mu již jmenován byl, jakož se tuto napřed píše, právem toho nehleděl, že by to již bylo v knihy jemské vepsáno, že by ten list jeho od kněze Victorina JMti daný dále moci neměl. A když opět přišly ty suché dny, kteréž jemu jmenovány

byly, a právo šlo, opět jest toho právem před se nevzal, než kněz Victorin JMt. ráčil jest psáti, žádajíc abychom toho nesúdili, a že se to JMti týče, než že JMt časem svým ráčí o to před právem našim státi. My majíce před sebú JMti psaní a žádost JMti i také, aby JMt nemniel, že by se to JMti k nějakej nevuoli stalo, neboli jaké ukrácenie, také majíce při tom před sebú potřebu Bietovského, odtah tej věci učinili jsme do suchých dní, aby Jan Fulstein stál s listem svým, a knieže JMt, poněvadž se JMti zdá, že by se JMti to týkalo, aby státi ráčil, aneb s mocí k tomu seslati, a pakliž by JMt toho neučinil k tomu času, že bychom my již podle rozkázánie krále JMti mezi Janem Fulsteinem a Bietovským rozsudek a konec tej věci učiniti chtěli podle toho, jakž ta věc prvé od nás povědiena i napsána byla a ta věc načiemž postavena. To kniežeti JMti znáti jsme dali. A když opět přišly i ty suché dny po sv. Duše (6.—9. června 1487), na kteréž jim k konci tej věci čas jmenován byl, Jan Fulstein jest nestál, ani knieže JMt ani kto s mocí od JMti, než psal jest nám knieže JMt, že by se (fol. 6a.) ta věc JMti cti dotýkala, ukazujíc sobě JMt s Bietovským miesto na dvoře pana maršálkově, kdež o čest súditi přislušie, žádajíc JMt abychom toho nesúdili. My nebérúce před se suduov o čest, ani takových, kteříž by nám nepříslušeli, znajíce, že list ten jest toliko na Bietovské zbožie, zapsali jsme to a zapisujem v knihy zemské podle toho Janova Fulsteina k právu nestávání, aby ten list Bietovskému ani jeho erbuom k žádnej škodě moci neměl nynie i na věky. Act. a. [MCCCC] LXXXVIII fer. VI. quatuor temporum ante fest. ste Trinitatis (28.—31. květ.).

13. Kytlice.

A. d. [MCCCC] LXXXVIII. v pátek v suché dny před sv. Trojici (30. květ.), za Jindřicha Donata z Veliké Polomě, na Nové Cerekvi komorníka a Jana Stoše mladšieho z Chunic, na Petříkovách, sudieho a Jana Reničky písaře, vystúpili Jan Kočka z Rynnoltovic, Hanuš Laryš z Načeslavic, Petřik ze Pněva, Jaroš z Rovných, Jindřich Laryš z Načeslavic, Jurga z Slimakovic, jakožto rukojmie za dluhy nebožtieka Mikuláše Trnavkovy za některé sto zl., a nemohúc žádného mieti, kto by je z takových dluhuov vyvadil, tu věc vznášeli a často přivodili před urozeného pána, pana Jana Bělíka z Kornic, hajtmana královy Mti v Horní Slezii, a v tom s radú a povoleniem JMti prodali jsú (fol. 6b) ves Kytlice v kraji Hlubčickým ležiecí se všemi malými i velikými tej vsi příslušenstviemi s rybníky, rybničíšči, s řekami, potoky, s toky vodními, s mlýny, mlýnišči, s lesy, s horami, háji, chrastinami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, a ovšem se všemi duochody, platy, poplatky, dávkami, poctami, činžemi, robotami, kterýmiž koli ta a tej vsi příslušenstvie jmény jmenovati by sě mohla, a i s tiem dielem role, kterýž Hlubčičští měščané nebozčíkovi Trnavkovi prodali, tak, jakž ten diel role dostatečně jest obmezen a okopán, slovutnému panoši Jiříkovi Šípovi z Branice a na Branticiech, jeho erbuom

a potomkom budúciem ku pravému jich zpupnému dědictví za jmenovitú summu totiž za sedm set zl. a za pět a dvadceti zl. uh., kterúž jsú od něho ti svrchupsaní rukojmie hotově zaplacenu vzali, a na dluhy aby obrátili. Sami se také svrchupsanému Jiříkovi Šípovi to ve dcky zemské vložiti i spravovati podvolivše, kázali psáti, že jemu již psanému Jiříkovi Šípovi, jeho erbuom a budúcím potomkom ve dsky vkládají, tu ves Kytlice se vším panstviem a příslušenstviem, jakž ta ves a to zbožie od staradávna vysazeno a vymezeno jest, nic tu sobě ani komu jinému práva a vlastenství nepozuostavujíce.[1])

14. (fol. 7a.) Věno paní Barbory z Herzogsvaldu.

A. et d. ut s. (30. květ. 1488) za [úř. j. z. 13.] vystúpil Jan starší z Vladěnína a kázal jest psáti, že vkládá a zavazuje panie Barboře z Herzogsvaldu, manželce svej, osm set zl. dob. uh. na všem zbožie, keréž má s bratry svými na díle svém, kerýžby naň přijíti měl, ku pravému svobodnému věnu, jakož země Opavská za právo jmá. A toho sobě paní Barbora poručníky volila, a příjemci jsú Hynčík Běrka z Nasilé, na Heralticiech, Jindřich Donát z Veliké Polomě komorníka [sic], Jan Stoš mladší z Chunic sudí.

15. Věno paní Anny z Drahotuš.

A. et d. ut s. (30. květ. 1488) za [úř. j. z. 13.] vystúpil Petr Stoš z Chunic a na Štítině před úřad a kázal jest psáti, že vkládá a zavazuje panie Anně z Drahotuš, manželce svej, osm set zl. dob. uh. na tvrzi Štítině a na Mokrých Lazcích a na Novosedliciech se vším jejiech (fol. 7b) příslušenstviem ku pravému svobodnému věnu, jakož země Opavská za právo jmá. A toho jsú příjemci Hynčík Běrka z Násilé, na Heralticiech, a Jeřík Šutar z Drahotuš.[1])

16. Spolek paní Anny z Drahotuš.

A. et d. ut s. (30. květ. 1488) za [úř. j. z. 13.] vystúpila před úřad paní Anna z Drahotuš a z Sčitiny a přijala na spolek Petra Stoše z Chunic, manžela svého, na všecku spravedlivost svú, kerúž kde kolivěk k čemu má aneb by právo měti mohla. Avšakž jestli že by jeho svrchupsaného Petra Buoh neuchoval smrti, tehdá ona svrchupsaná paní Anna svým věnem totiž s osmi sty zl. bude moci učiniti i nechati.[1])

17. Causa Beneše z Drahotuš a z Benešova o mlýn Jesenský.

A. d. M CCCC LXXX IX. v suché dny po sv. Lucii (16.—19. pros.), za [úř. j. z. 13.] (fol. 8a) vystúpil před úřad Jiřík z Drahotuš a z Bohu-

[1]) Mřežován.

slavic a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské a zavazuje mlýn Jesenský se vším jeho příslušenstviem, což k němu od staradávna příslušelo, kromě Lazku a kromě těch robot, kteréž na jeho lidech k tomu mlýnu byly, ku pravému dědictví Benešovi z Drahotuš a na Benešově a jeho erbom, nic sobě na tom nepozuostavuje ani zachovávaje ani svým erbom.

18. Causa Jiříka Šutara z Drahotuš a z Bohuslavic o dvuor Bohuslavský.

A. d. [MCCCC] LXXX IX. v sobotu suché dny po sv. Lucii (19. pros.) ut s. za [úř. j. z. 13.] vystúpil Beneš z Drahotuš a z Benešova a kázal psáti, že vkládá Jiříkovi z Drahotuš a z Bohuslavic dvuor v Bohuslaviciech na dolním konci s rybníky, rybničiščemi, s roli oranými i neoranými, s lukami, pastvami, pastvisčemi, s lesy i také s tím lesem (fol. 8b), kerýž leží vedle seči až do starostovy roli a meze, k tomu Jesenku, i ten kus lesu, kterýž jsem oddal od Benešovského lesu až po tu cestu, jakož ta cesta od Jesenského mlýna na Dubské běží, i s chrastinami a se všemi požitky k tomu dvoru z staradávna příslušejícími, jemu, jeho erbom a budúcím potomkom ku pravému dědictví.

19. Poručenství Jiříka Šutara.

A. et d. ut s. za [uř. j. z. 13.].[1])

20. Hlavnice vrchní právo.

A. d. [MCCCC] LXXXX v suché dny po sv. Lucii (15.—18. pros.) za pana Pingočí Laclava hajtmana a Jindřicha Donata z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka a Jana Stoše z Kunic a z Petřikov sudieho a Jana Reničky z Čermnik písaře, vystúpil Mikuláš Slevič z Kravař a dal jest psáti, že vkládá ves Hlavnici vrchnie právo tak, jakž jest on a předkové jeho to drželi, Jindřichovi Donátovi (fol. 9a) z Polomě a jeho erbom ku pravému dědictví, nic tu sobě ani erbom svým ani žádnému jinému na tom vrchniem právě práva a vlastenství žádnému nepozuostavujíc.[2])

21. Poručenství Beneše z Drahotuš.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1490) vystúpil před úřad Beneš z Drahotuš a na Benešově, kázal psáti, že činí mocné poručníky všeho statku svého Jiříka z Choltic a z Sednice, Onše z Lukavce, Václava Čaple z Belku a z Bartošovic, Jana Kyjovce z Lukavce a Hněvošic, takovým obyčejem, jestli by na svrchupsaneho Beneše pán Buoh smrt dopustil, aby oni vladli statkem jeho i dietkami jeho až do let sirotčiech. Ale toto sobě již jmenovaný Beneš pozuostavuje, že ten stupek muož změniti, kdy chce, aneb

[1]) Zápis mřežován a nedokončen. — [2]) Mřežován.

erbové jeho také. Jestli že by na již jmenovaného Beneše děti pan Buoh smrt dopustil, zavazuje statek ten svrchupsaným Jiříkovi, Onšovi, Václavovi, Janovi ku pravému dědictví.[1])

22. (fol. 9b). Věno paní Anny na Klemsteině.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1490) vystúpil před úřad Jan Pivce z Klemsteina a kázal psáti, že dělá a zavazuje věno manželce své vlastní, paní Anně na tvrzi Klemsteině, na dvoře a na vsi a na lidech a na všem jeho příslušenstviem tři sta zl. uh. i na všem, kdež koli co má, a k čemuž by spravedlivost budto na listech měl a mieti mohl, takovýmto obyčejem, jestli by pan Buoh smrti Jana Pivci již jmenovaného neuchoval, tehdy aby byla mocna s puoldruhým stem zl. učiniti i nechati, a druhých puol druhého sta zl. uh. po smrti jejie již dotčené paní Anny aby na děti a na erby jich přišlo a spadlo. A toho jsú přijemci Jan Havranovský z Vysoké a Jaroš Kaňka z Vřesovic.

23. Rybník Setční u Bohuslavic.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1490) vystúpil před úřad Jiřík Šutar z Drahotuš a z Bohuslavic a kázal psáti, že zavazuje rybník Setční u Bohuslavic pod Chmelníkem Janovi Pivcovi z Klemsteina a jeho erbom k držení poživání bez překazy jeho Jiříka a erbuov jeho dotud, dokudž by již (fol. 10a) jmenovanému Janovi Pivcovi a erbom jeho sto zl. uh. nebylo úplně dáno a zaplaceno, a kdyžby Chmelník spusčen byl, aby mohl z svrchupsaného rybníka upustiti, pokudž by zpáčnice nepřekážela a nebránila k lovení; také aby svrchupsaného rybníka voda trúbú před se šla, tak jakož od staradávna šla malým čepem do Trzstieného rybníka, a kdyžby Jiřík svrchupsaný, erbové jeho neb potomci ten rybník vyplatiti chtěli a penieze položili, a tenr ybník že by Jan Pivce, erbové neb potomci jeho nasazený měli, proto ten rybník času svého dostati má k spuštění jakož obyčej rybníku státi do dvú let, a Jan Pivce, erbové neb potomci jeho sloviti a požíti mají.[1])

24. Kytlice.

A. [MCCCC] LXXXXII° v suché dny po sv. Duše (13.—16. června) za pana Jana Trnky hajtmana a Jindřicha Donáta z Veliké Polomě komorníka a Jana Stoše mladšieho z Chunic sudieho a Jana Reničky písaře vystúpili jsú před úřad pan Hynčík Berka z Násilé a na Heralticiech a Jaroš Kaňka z Vřesovic jsúce poslové daní od pana hajtmana podle řádu a práva ke dckám, aby Jiříkovi Šípovi z Branice, Kytlice z desk bylo vymazáno a Janovi Newhawzarovi z Brantic, jeho erbom (fol. 10b) a potomkom bylo vloženo a zavazáno ku pravému dědictví, a komuž by týž Jan to

---

[1]) Mřežován.

dále dal, zavázal a poručil za zdravého života, aneb na smrtedlnej posteli podle řádu a obyčeje země této; i také s tím dílem role, kterýž Hlubčičtí měščané nebozčíkovi Trnavkovi prodali, takž jakž ten diel role dostatečně jest obmezen a okopán, a tak tiem vším té vsi jejiem příslušenstviem, jakož od staradávna táž ves Kytlice vysazena a vyměřena jest v svých hraniciech, žádnému tam práva ani vlastenství nepozuostavujíc.[1])

25. Jiřík Šutar zavázal Nový rybník Janovi z Drahotuš a z Hati.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) vystúpil Jiřík Šutar z Drahotuš a z Bohuslavic před úřad a kázal ve dcky vložiti Janovi z Drahotuš a z Hati rybník Nový pod takovú smluvu, že jemu zastavil týž rybník Nový pod tvrzí ve stu zl. uh. dobrých a to má držeti až do výplaty i s erby svými, aneb komuž by on to poručil. Pakli by chtěl své vyplatiti, Jiřík, aneb kto by k tomu právo měl, mají Janovi na sv. Jiří vypověděti a oni mají dvě letě po výpovědi ten rybník držeti, a jestli že by v těch dvú letú těch sto zl. uh. nepoložili, tehdá čtvrt léta mají dáti věděti, aby zase rybník drželi, jakož svrchupsáno stojí, a tak až do druhé výpovědi. A dále jestli by se ten rybník strhl, to zase týž Jiřík svými penězi opraviti má, neb ten, ktož by (fol. 11a) k tomu právo měl po Jiříkovi, a což by potřebí země bylo a lesu k tomu rybníku ku opravě, to má býti volno, což by na tom zboží bylo již jmenovaného Jiříka, a jestli že by bylo potřebí Jiříkovi toho rybníka upustiti pro jiné rybníky, proti tomu Jan i erbové jeho nemají býti.

26. Věno paní Kateřiny z Kunčic.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) vystúpil Jindřich z Děhylova před úřad a kázal psáti v zemské dcky Kateřině z Kunčic a z Vratiňova, manželce svej puoldruhého sta zl. uh. dobrých na své vsi dědičnej jménem Plesna na sedění, na dvoře, na všech lidech platných i neplatných, na rybníciech, na mlýnech i na všem, což k tej vsi od staradávna příslušelo a přísluší, takovýmto obyčejem: Jestli že by mně Jindřicha pan Buoh smrti neuchoval, aby ona svrchudotčená Kateřina na tom seděla, toho užívala vedle věnného práva a tiem obyčejem, jakož jiné paní v Opavském kniežetství užívají, a dietky své chovala, jako svrchupsáno stojí, do stavu vdovského změněnie. Pakliž by stav vdovský změnila a muže jiného sobě zvolila, když by jie děti mé neb bližší přátelé neb poručníci puoldruhého sta zl. dali, má ona jim svrchupsané vsi postúpiti se vším, jako svrchupsáno stojí; a toho jsú poručníci Jiřík Mnišek z Vratiňova a Petr Osinský z Žitné.[1])

27. (fol. 11b.) Veliká Polom.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) vystúpil jest před úřad Petr Osienský z Žitné a z Velikej Polomě, že vkládá ve dcky zemské kniežetství

[1]) Mřežován.

Opavského sám od sebe, od svých erbuov i od každého, ktož by k tomu právo mieti chtěl, své vlastnie zbožie a dědičné ves Velikú Polom s tvrzí, ves Krásné pole, ves Vřesinu, ves Čevišov, ves Lhotku s lidmi platnými i neplatnými i s pusčinami, s dvory se všemi, s rolí oranú i neoranú, s činžemi, s robotami, s platy, s poplatky, s užitky, s požitky se všemi, s lesy, s chrastmi, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s pastvisčemi, s řekami, s potoky, s potočinami, s vodami tekúcími i netekúcími, s rybníky, s rybničiščemi, s sady, zahradami, s mlýny i s kostelním podaciem i s jiným se vším příslušenstvím, což k těm vsem od staradávna slušelo i sluší, s mezami, s hranicemi, jakož ty vsi od staradávna v svých mezách záleží a vyměřeny jsú, a jakož jsú to moji předkové i já držel, nic sobě ani svým erbom na těch vsech i na tvrzi práva, panství ani kterého vlastenství nepozuostavujíce ani zachovávajíce buď mnoho nebo málo, než všechno, co sem sám držal a požíval, aneb předkové moji přede mnú, slovutným panoším Janovi a Jindřichovi, synu jeho vlastniemu, z Ochab a z Hukovic a jich erbom, slovutné panie Hedvice z Bietova (fol. 12a), manželce vlastnie Janově, a mateři Jindřichově vlastnie, ku pravému dědičnému panství, držení a požievání, a sobě sem i erbom svým to všecko z desk vymazal a vypsal.[1])

28. Causa Alše Hrabinského.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) vystúpili jsú před úřad Petr Stoš z Chunic a z Štítiny, Štěpan Střela z Třebovice jsúce poslové daní od pana Laclava Pingočieho ty časy hajtmana: Jakož slovutná paní Kateřina stará Hrabinská se dcerami svými s Barború a Machnú stupek byla učinila o věno své, ale že ten stupek dcery jejie již jmenované dobrovolně před panem hajtmanem a panem komorníkem pustily a púščejí bratru svému Alšovi Hrabinskému pod takovú smluvu: Jestliže by pan Buoh staré Hrabinský, mátеře jich, smrti neuchoval, tehdá již jmenovaný Aleš sestrám svým nadepsaným každé třidceti zl. uh. z toho statku má dáti.

29. A. et d. ut s. (13.—16. čevrna 1492) vystúpili jsú před úřad Zigmund z Dobroslavic a Krištofor z Hradčan jsúce poslové daní od p. Laclava Pingočieho ty časy hajtmana, že jakož sestry Hrabinského Barbora a Machna mateř svú z stupku propustily a s bratrem svým smluvu učinily, takže každé týž Aleš třidceti zl. po smrti paní mateře jich dáti má, jakož pak prvé to osazeno a opatřeno (f. 12b), a již ony sestry jeho ani žádný od nich potomnie časy naň navracovati ani nařiekati se nemá, a že ona paní Alena k takové smluvě, kterúž jsú sestry jejie s bratrem svým učinily, také přivolila a k tomu přistúpila takovým vším obyčejem a na tom přestála, jakož sestry jejie přestály, a bratra svého mocně ze všeho propustila.

[1]) Mřežován.

30. Stupek paní Anežky Moravické.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) Anežka z Hradčan stupuje se s Jiříkem Bzencem, manželem svým, a s dětmi svými, keréž s ní má aneb mieti bude, věnem svým, keréž má na Moravici, a kdež by kolivěk jakú spravedlivost k čemu měla.

31. Podhorní mlýn.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) Jan Čapek z Valtěřovic vkládá Onšovi z Lukavce, Janovi Kyjovcovi, Václavovi, bratřím z Lukavce a jejich erbom mlýn Podhorní nad Opavú u Hlubčické cesty se vším jeho příslušenstviem ku pravému dědictví.[1])

32. (fol. 13a) Dvuor Malé Hradčance.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) vystúpili jsú před úřad Kunrát Stoš mladší z Chunic a z Branice a Štěpán Střela z Třebovice jsúce poslové od pana Jana Trnky hajtmana podle řádu a práva, že jakož osviecené knieže a pán, pan Hanuš, knieže Slovenské, Liptovské a Opavské etc. JMt., z milosti své a štědroty kniežecí a k prosbě p. Jindřicha komorníka a p. Jana Stoše sudieho ráčil jest dvuor, jenž slove Malé Hradčance s jeho se vším příslušenstviem blíž Jaktaře přiležiecí z manství vypustiti, a v pozemské aby Janovi Reničkovi, paní Kateřině, manželce jeho, a jich erbom a budúcím potomkom bylo v pozemské uvedeno, zapsáno a zavázáno a k tomu také vrchní právo na vsi Zlatniciech ku pravému a zpupnému jich dědictví neb JMt tu věc ústně rozkázal jemu, panu Janovi Trnkovi hajtmanu a p. komorníkovi a p. sudiemu a list svú rukú podepsaný všiem panom zemanom psáti ráčil.

33. Lisotice.

A. et d. ut s. (13.—16. června 1492) vystúpili jsú před úřad Kunrat Stoš mladši z Chunic a z Branice,[2]) Štěpan Střela z Třebovice jsúce poslové od p. Jana Trnky hajtmana podle řádu a práva: Jakož p. Jan Stoš sudí měl jest vrchní právo na vsi Lisoticiech v zástavě, ale že osviecené knieže a pán, pan (fol. 13b) Hanuš, knieže Slovenské, Liptovské a Opavské etc., z milosti své a štědroty kniežecí a k prosbě pana Jindřicha Donata komorníka všecko své právo kniežecí a pravé dědictví na jmenované vsi Lisoticiech ráčil jest dáti svrchudotčenému p. Janovi Stošovi z Chunic a z Štítiny, sudiemu a jeho erbom a potomkom ku pravému, zpupnému dědictví. neb JMt tu věc ústně rozkázal jemu panu Janovi Trnkovi hajtmanu a panu komorníku a list svoj rukú svú podepsaný všem panom zemanom psáti ráčil, aby to jemu panu Janovi ve dcky bylo vloženo, zapsáno a zavázáno.[1])

---

[1]) Mřežován. — [2]) Před tím přetrženo: z Štítiny.

34. Nález p. hajtmana a panuov zeman mezi Jiříkem Šutarem z Drahotuš a Benešem z Drahotuš o mlýn na Jesence anno ut s. (1492).

Poněvadž jest mlýn na Jesence i rybník pod ním Benešuov, a mlýn pro překazu rybníka nemož tak dobrý býti, jako jest prvé byl, to buď škoda Benešova, a jestli že Beneš neb erbové neb potomci jejich chtěli tu vždy mlýn mieti, aby ten držel puodu nic nezvyšujíc nad to, jakž jest z staradávna bylo, a ta struha aby ani puodem ani stavidly ani jakým dřievím zakládáním ani žádnú věcí zvyšována nebyla než tak, jakž z staradávna byla, nynie i budúcně aby byla; a struhu aby Benešovský cíditi dal jednú v roce z povinnosti, než bylali by jemu samému toho potřeba tehdá aby cíditi dal kolikrátby chtěl, a na obě stranie aby metáno bylo.

35. (fol 14a) Věno paní Barbory z Klemsteina.

A. et d. ut s. (1492) vystúpil Jiřík z Drahotuš a z Bohuslavic před úřad a kázal psáti paní Barboře z Hradčan a z Klemsteinu, manželce svej, sto a šedesáte zl. uh. dobrých na dvoře konec Bohuslavic i na tom na všem, kdež by kolivěk jměl nebo mieti bude, ježto by k Opavskému právu příslušelo, vedle věnného práva, a ktožby k tomu po mej smrti právo měl, dada a polože svrchupsané paní Barboře sto a šedesát zl., bude dlužna stupiti dvora i jiného, jakož svrchupsáno jest; a za poručníky sobě volila Jana Pivce otce svého a Bernarta, syna jeho bratra svého vlastnieho.[1])

36. Lybojaty.

A. et d. ut s. (1492) vystúpil Bohuslav z Kokor a z Tršic před úřad a kázal psáti, že vkládá ves Lybojaty a v Albrechticiech pod Bielovcem, což jest tam měl a držel, s lidmi, platy, s dvory, s mlyny, s lesy, s háji, s lukami, s chrastinami, s potoky, s kurmi, s vajci a se všiem plným právem a panstvím, jakž jest to sám měl a držel, nic tu sobě erbom svým ani komu jinému kterého práva a vlastenství nepozuostavujíc, urozeným Janovi a Václavovi, bratřím vlastniem z Fulstejna a na Bielovci, jim a jejich erbom ku pravému dědictví.[1])

37. (fol. 14b) Lhotka pustá.

A. [MCCCC] LXXXXII v suché dny po sv. Lucii (19.—22. pros.) vystúpili jsú před úřad Jiřík Šutar z Drahotuš a Václav Fulstejn z Slavkova jsúce poslové daní od p. hajtmana JMti ke dckám, že jakož Petr Stoš z Chunic a z Štítiny držel Lhotku pustú, keráž leží nad Přerovcem, v zástavě od Václava Hřivnáče z Heraltic, že týž Václav Hřivnáč již jmenovanému Petrovi Stošovi a jeho erbom tu jistú Lhotku se všiem jejie té vsi

[1]) Mřežován.

právem a příslušenstviem a se všiemi hranicemi, což od staradávna příslušely a vymezeny jsú, vkládá a zavazuje ku pravému a zpupnému dědictví.

38. A. d. [MCCCC] LXXXXIIII v suché dny před sv. Trojicí (21.—24. květ.) vystúpil jest před úřad Jindřich z Ochab a na Velikej Polomi a dal psáti, že vkládá paní Anně z Petrsvaldu, manželce svej, šest set zl. a pět a dvacieti zl. dobrých uh. na Krásném poli a na Čevišově a Lhotě, nas vých vlastniech dědičných vsiech a žádnému nezávadných, na lidech, na platiech, na kurách, na vajciech, na robotách, na lesiech a na všelijakých těch vsí požitciech a příslušenství, kterýmižkoli se jmény jmenují (fol. 15*a*) neb jmenovány býti mohú, ku pravému svobodnému věnu, jakož jiné ctné paní v zemi Opavskej za právo mají, takovým obyčejem, ačby naň na Jindřicha pan Buoh smrt dopustil, prvé nežli na paní Annu, manželku jeho, aby ji na těch vsiech bylo shadáno vedle řádu zemského šedesáte zl. a puol třetího zl., a což by výše nad to požitkuov na těch vsiech bylo, to buď erbom a potomkom jeho, a to[ho] jsú příjemci Václav Čeple z Belku a na Barthošoviciech, Aleš z Bietova a na Hrabyni.[1])

38. Lhotka pana Jana Trnky.

A. et d. ut s. (21.—24. květ. 1494) za pana Jiříka z Paluze hajtmana a za Jindřicha Donáta z Veliké Polomě a na Novej Cerekvi komorníka a za Petra Stoše z Chunic a na Štítině sudieho a Jana Reničky písaře, Štěpán Střela z Chechla a z Třebovice vkládá prodajem ves Lhotku pod Hoščalkovicemi s jejiem se vším tej vsi příslušenstviem, a jakž od staradávna v svých hraniciech a mezách vysazena a vymezena jest, a jakž sám to držal a požieval, nic sobě tu ani erbom práva ani kterého vlastenství nepozuostavujíc panu Janovi Trnkovi z Ratibořan, erbom jeho a potomkom ku pravému svobodnému a zpupnému dědictví.

39. (fol. 15*b*.) Věno paní Hedviky Čapkové na Kunčiciech.

A. et d. ut s. (21.—24. květ. 1494) vystúpili jsú před úřad Petr Stoš z Chunic a na Štítině sudí a Kunrad Stoš z Chunic a z Branice jsúce poslové daní od p. hajtmana ke dskám, že jakož Beneš z Drahotuš a z Benešova a Oneš z Lukavce byli rukojmí paní Hedvice, manželce nebožštíka mladého Čapka, za věno, majíce oni tu mocnost svrchupsané paní Hedvice sto zl. uh. věna věnným právem na vsi Kunčiciech s jejie se vším tej vsi příslušenstviem, vkládají a zavazují řádem zemským, a jestli by pan Buoh smrti ji neuchoval, nežli by svoj stav vdovský proměnila, tehdá ona to dětom svým zavazuje; pakli by svoj stav změnila, tehdá ona má a bude moci to změniti, kdyby se ji koli zdálo. A poručníky sobě volila pana Jana staršieho z Žerotína, pana Petra z Žerotína a pana Jana mladšieho též z Žerotína.[1])

[1]) Mřežován.

40. Causa paní Hedviky Čapkové.

A. et d. ut s. (21.—24. květ. 1494) vystúpili jsú před úřad Kunrad Stoš z Chunic a z Branice a Aleš z Bietova a z Hrabyně jsúce poslové daní od pana hajtmana ke dckám, že jakož Beneš z Drahotuš a na Benešově jsa rukojmí za věno paní Hedvice Čapkové, že za oddiel svoj, což naň přišlo, ji zavazuje a zapisuje pět zlatých uh. platu na lidech na vsy svej dědičnej (fol. 16*a*) Bohuslaviciech věnným právem a to rozdielně na sv. Václav puol třetího zl. a na sv. Jiří puol třetího zl., a to až do výplaty mají vydáváno (!) býti. A jestliby pán Buoh smrti ji neuchoval, nežli by svuoj stav vdovský proměnila, tehdá ona to dětom svým zavazuje; pakli by svoj stav změnila, tehdá ona má a bude moci to změniti, kdy by se jí koli zdálo. A poručníky sobě volila pana Jana staršieho z Žerotína a na Fulnece, pana Petra z Žerotína a pana Jana mladšieho též z Žerotína.[1])

41. Věno paní Anežky z Zátora na Kobeřiciech.

A. et d. ut s. (21.—24. květ. 1494) vystúpil Jan z Tvorkova a na Kobeřiciech před pana hajtmana a před úřad a prosil, aby bylo vepsáno ve dcky zemské, že vkládá a zavazuje paní Anežce z Zátora, manželce svej, věna jejie tiem obyčejem (ji zavazuje) na vsi svej vlastní na Kobeřiciech všecko, což tam má aneb i jinde mieti móže aneb mieti budu (sic), tiem obyčejem, ač by svrchupsaného p. Jana pán Buoh neuchoval, aby paní Anežka, manželka jeho, tiem vším statkem vládla, kterýž by po něm pozuostal; a kdyžby paní Anežky též pán Buoh neuchoval, všecko věno toho statku aby zase na dietky pana Janovi přišlo; a jestli že by dietek pana Janových pan Buoh neuchoval prvé nežli paní Anežky mateře jejich, aby s tiem statkem mohla učiniti, jakž by chtěla, avšakž dluhy, ač by které byly, aby (fol. 16*b*) z toho statku placeny byly po panu Janovi. A toho jsú příjemci osviecené knieže, kněz Hanuš, knieže Osvětímské a Zátorské a pan Petr Stoš z Chunic a na Štítině sudí desk a práva knížetství Opavského a pan Václav Fulstejn z Slavkova a na Studence.[1])

42. Moravice.

A. et d. ut s. (21.—24. květ. 1494) vystúpil jest Jan Pivce před úřad a kázal psáti, že jakož jest měl právo k Moravici vedle poručenství Vaňka Moravického dckami zapsaného k Moravici se vším příslušenstviem, že to všecko právo své a Moravici se vším plným panstvím a příslušenstviem, jakž ta ves v svých meziech a hraniciech z staradávna vysazena a vyměřena jest, nic tu sobě ani erbom svým nepozuostavujíc, paní Enedě z Hradčan, sestře svej, a jejie synom vkládá ku pravému dědictví.

---

[1]) Mřežován.

43. Causa Jana Dlúhého. Moravice.

Vystúpili jsú před úřad Štěpán Střela z Třebovice a Albrecht Kaván z Dědibab jsúce poslové ke dckám od pana hajtmana daní, že paní Eneda s syny svými vkládá ves Moravici se vším plným právem, panstviem a příslušenstviem (fol. 17*a*), jakž ta ves v svých meziech a hraniciech od staradávna vysazena a vymezena jest, nic tu sobě práva a vlastenství nepozuostavujíce, Janovi Dlúhému z Ruodnice a erbom jeho ku pravému dědictví.

44. Věno paní Anny na Moravici.

A. et d. ut s. (21.—24. květ. 1494) vystúpil před úřad Jan Dlúhý z Ruodnice a kázal psáti, že vkládá paní Anně, manželce svej, sedmdesáte zl. věna na Moravici se vším příslušenstviem ku pravému jejie svobodnému věnu, jakož jiné paní v tejto zemi mají. A toho jsú příjemci pan Hynčík Berka z Násilé a Jerolím z Lidéřova a na Odrách.[1])

45. Naučení panuov Moravských J. Mtí o Branici.

Službu naší vzkazujem urození, stateční, slovutní přátelé naši milí. Jakož jste k nám poslali o tu při, keráž jest mezi Stoši a paní Kateřinú Zvolskú o Branici, naučení žádajíce i při tom spisy a potřeby obojie strany k nám poslali jste, kdež my všecky věci a potřeby obojie strany s pílností váživše naučenie panské na tu při, kteráž jest mezi Stoši a paní Kateřinú Zvolskú toto vám za naučení dáváme: Poněvadž Stošové vedle smluv Jihlavských králi JMti učiněných o Branici dosti neučinili a před právem Opavským podle smluv královských (fol. 17*b*) nestáli a se nespravili, že jsú tudy k Branici právo své ztratili, a že paní Zvolská k Branici právo má, a má jie ve dcky vloženo býti podle smluv Jihlavských. Dán v Olomúci na sněmu panském ve čtvrtek před sv. Prokopem (3. července) l. B. 1494.

Hajtman, páni a rytieřstvo markrabství moravského na sněmu v Olomúci, kteříž na súdu sedají.

Urozeným, statečným, slovutným komorníku a sudiemu i všiemu rytieřstvu kniežetství Opavského, přátelóm milým —

A to naučení pánuov Moravských JMtí vepsáno jest ve dcky v úterý po sv. Trojici (31. května) l. B. 1496 počítajíc, za pana Jiříka z Paluze hajtmana kniežetství Opavského a za Jindřicha Donáta z Veliké Polomě a na Novej Cerekvi komorníka a za Petra Stoše z Chunic a na Ščítině sudieho a Jana Reničky z Čermnik, písaře zemského.

46. Causa paní Zvolské o Branici.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) za Jindřicha Donáta z Veliké Polomě a na Novej Cerekvi komorníka, za Petra Stoše z Chunic a na Ščítině sudieho-

[1]) Mřežován.

a za Jana Reničky písaře zemského vystúpila před úřad paní Kateřina Zvolská z Lešan a kázala psáti ve dcky, že vkládá Branici svoj diel s lidmi platnými y neplatnými, s kopcem, jako tvrz byla, s dvorem, s mlýnem i s tiem mlýniščem pustým, kterémuž k polovici právo mám, s rybníky, s lesy, s háji, s chrastinami, s řekami, s potoky, s robotami, s ospy, s kury, s vajci, s lukami, s pastvami, a se všiem plným panstvím a příslušenstviem, ve všech meziech a hraniciech, jakož sama drží, Bernartovi synu svému a jeho erbom ku pravému dědictví; a pakliž by Bernarta syna (fol. 18*a*) jejieho pán Buoh smrti neuchoval bez erbuov, tehdá paní Kateřině z Fulstejna, dceři jejie, a dětem jejie ku pravému dědictví. Avšakž Bernart syn jejie léta maje a svým vládna, bude moci změniti to, jak se jemu zdáti bude.[1])

47. Nález pana hajtmana a panuov zeman o prodej Kobeřic.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) mezi paní Anežku z Zátora, manželkú Jana Kobeřického, s jednej a mezi Petrem Stošęm z Chunic a na Štítíně etc. a Václavem Fulstejnem z Slavkova a na Studence poručníky též paní Anežky z strany druhé o věno jejie. Tak jakož vystúpila paní Anežka svrchupsaná před pana hajtmana a pány rytieřstvo a prosila jest ș velikú prosbú poručníkuov svrchupsaných, aby ji v tom nepřekáželi prodaji, což se Kobeřic týče, že jest jejie celá, plná a dobrá vuole, aby ten kup před se šel, poručníci jmenovaní toho odpierali, že se jim toho učiniti nehodí obávajíce se, aby napotom pomluvy i škody skrze to na svém statku nevzali, takto nalézáme: Poněvadž paní v tom prodaji užitek lepší věna svého zná, aby často jmenovaná paní Anežka poručníky své z toho poručenství propustila a je kvitovala dckami nynie i na věky se na ně nenavracovala ani žádný jiný člověk jménem jejie. A když penieze za Kobeřice budú položeny, aby Jan jmenovaný bez vuole pana hajtmana a panuov rytieřstva jimi nehýbal, aby těmi penězi byla opatřena věnem svým, jmenovitě dvanácti sty zl., a kohož se ji zdáti bude za poručníky vzieti, k tomu ji pan hajtman a páni rytieřstvo plnú vuoli dávají.

48. (fol. 18*b*). Quittovánie paní Anežky z Zátora Petra Stošę z Chunic a na Sčítině etc. a Václava Fulstejna z Slavkova a z Studenky z poručenství jejie.

Léta a dne ut s. (31. květ. 1496) vystúpila před úřad paní Anežka z Zátora, manželka Jana Kobeřického, smějící tváří a kázala psáti, že propúščí a quittuje Petra Stoše z Chunic a na Sčítině sudieho a Václava Fulstejna z Slavkova a z Studenky podle nálezu panuov zeman tuto napřed psaného, jakož jsú byli dckami zavázáni příjemčí věna jejie Ko-

---

[1]) Mřežován.

beřic tak, že je z toho ze všeho propúščie a quittuje, čiemž jí dckami zavazáni byli, a že se na ně nemá a nechce navraceti ona ani žádný jejie jménem a právem nynie i na věky.

49. Causa prodání Kobeřic.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil Jan z Tvorkova před úřad a kázal psáti, že vkládá ves Kobeřice Jindřichovi Donátovi z Polomě a na Nové Cerekvi a jeho erbom ku pravému zpupnému dědictví s tvrzí, s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými a s osmi lány, s činžemi, poplatky, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s mlýnem, s mlýniščemi, s rybníky, s vodami tekutými i stojatými, s kurmi, s vajci, s robotami, s horami, s dolinami, s lesy, s háji i s pustinami a s kostelním podaciem a se všemi požitky, jakž kolivěk jmenovány býti mohú i s jiným se všiem plným panstviem a příslušenstviem, což k tomu od staradávna příslušelo a přísluší, s mezemi, hranicemi, jakž ta ves a to zbožie svrchupsané od staradávna v svých meziech a hraniciech záleží a vymezeno a vyměřeno jest, nic tu sobě ani erbom svým ani komu jinému práva, panství a vlastenství nepozuostavujíc.[1])

50. (fol. 19*a*). Paní Johanka Klimkovská quittuje Alše Hrabinského z poručenství.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpila před úřad paní Johanka z Klimkovic s Janem manželem svým a kázali psáti, že sami od sebe i od erbuov svých a ode všech přátel svých quittují a propuščejí a prázdna činí nynie i na věky Alše Hrabinského z Bietova, erby i statek jeho ze všeho poručenství i z počtu, z jistiny i z úrokuov, že se jie paní Johance i s Janem manželem jejie od Alše Hrabinského dosti stalo, že jest jim všecko v jejiech svobodnú moc vydal, cožkolivěk jejieho při sobě měl, buď málo nebo mnoho, všiemu a všiemu dosti učinil, jako věrný poručník, a že nemají zase na Alše Hrabinského ani na erby ani na statek jeho navracovati oni ani erbové jejich ani žádný jménem a právem jejich.

51. Klimkovice.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpila před úřad paní Johanka z Bietova, sirotek nebožtíka Jiříka Klimkovského, a Aleš z Bietova a z Hrabině, strýc a poručník jejie, a táž paní Johanka jakožto dědička Klimkovská, a kázala psáti, že vkládá Janovi z Sčavna, manželu svému, a jeho erbom městečko Klimkovice, ves Langnov a to, což v Polance i jinde dědičného mají, dvory, role, rybníky, mlýny, mlýnišče, ospy, platy, roboty, luky, lesy, háje, chrastiny, bařiny, s potoky tekúcími i netekúcími, a k tomu ve Sviňově dva člověky i s tiem lesem hraničníkem a rybníčkem

[1]) Mřežován.

a lukami a se všemi příslušenstviemi a požitky malými i velikými téhož svrchupsaného zbožie a se všemi hranicemi, jakž od staradávna jsú vysazeny a vyměřeny, nic tu sobě ani erbom a potomkom svým nevymieňujíc ani pozuostavujíc, ku pravému zpupnému jeho, erbom a potomkom jeho svobodnému dědictví.[1])

52. (fol. 19*b*). Věno paní Johanky Klimkovské.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil jest před úřad Jan z Sčavna a na Klimkoviciech a kázal psáti, že vkládá paní Johance z Bietova, manželce svej, dva tisiece zl. uh. věna na městečku Kliemkoviciech i, cožkoli z staradávna přísluší k tomu, i ves Langnov i to, což v Polance i v Sviňově drží, i s tiem se všiem, což k tomu přísluší, dvory, rybníky, mlýny, všecky, nic nevyrímajíc, ani pozuostavujíc ku pravému jejie svobodnému věnu, jakož jiné paní v této zemi mají a užievají, pod túto smlúvú: Jestli že by děti spolu neměli, že mož s svým věnem učiniti i nechati. A pakli by spolu děti měli, proto paní Johanka má požieti věna svého bez překazy do jejie smrti, a po jejie smrti má jeden tisiec zl. přijíti a spadnúti na děti, keréž by s Janem, manželem svým, měla, a druhý tisiec zl. za zdravého života aneb na smrtedlnej posteli má dáti, komu chce. A klenoty a šatství všelijaké, koně, dobytky, ovcí, což by koli toho bylo, mnoho aneb málo, k polovici právo má, a mocna ji činím, a druhá polovice dietkám mým. Pakli děti spolu měli, a ona paní Johanka je přebyla, tehdá všecky svrchžky k jejie ruce zavazuje, a když by paní Johance děti jeho aneb poručníci dietek jeho aneb přátele blizší dali věno jejie, jakož se svrchu píše, má jim Klimkovic postúpiti. Paní Johanka zvolila sobě poručníky, Hynčíka Berku z Násilé a na Wikštejně, Václava Hřivnáče z Heraltic a na Polskej Ostravě, Jana Kepinu ze Zvole a z Šilheřovic.

53. Drslav.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil Henrych Peřina z Ketře před úřad a kázal psáti, že vkládá ves Drslav s tvrzí, s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými, s čínžemi, s poplatky, s rolí oranú i neoranú, s lukami, pastvami, s pastviščemi, s mlýnem, s mlýniščem, s rybníky, s vodami tekutými i stojatými, s kurmi, s vajci, s (fol. 20*a*) robotami, s horami, s dolinami, s lesy, s háji i s pustinami a s kostelním podaciem a se všemi požitky, jakž koli mohú jmenovány býti, i s jiným se všiem plným panstviem a příslušenstviem, což k tomu od staradávna příslušelo a přísluší, s mezemi, hranicemi, jakž ta ves a to zbožie svrchupsané od staradávna v svých meziech a hraniciech záleží a vyměřeno jest, nic tu sobě ani erbóm svým ani komu jinému práva, panství a vlastenství nepozuostavujíc, Sampsonovi, Kašparovi a Hanušovi, bratřím vlastniem z Ketře, a jejich erbom ku pravému zpupnému dědictví.[1])

[1]) Mřežován.

54. Stupek paní Barbory Hněvošticské s dětmi jejiemi.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpila před úřad paní Barbora z Bietova Hněvošticská a kázala psáti do desk, že jakož má věno své dckami zavázané tu na Hněvoščiciech, že to věno své chce mieti a držeti a užievati svobodně až do svej smrti a po svej smrti dělí dietky své věnem svým, dcerám svým odkazuje a zavazuje sto zlatých a ostatek věna svého zavazuje synom svým Janovi, Jiříkovi a Mikulášovi beze vší překazy všelijaké osoby.[1])

55. Stupek paní Kateřiny z Nové Cerekve s syny svými.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpili před úřad Albrecht Kaván z Dědibab a na Raduni, Křištofor z Hradčan jsúce poslové daní od pana Jiříka z Paluza, hajtmana knieżetství Opavského, vedle práva a řádu, že paní Kateřina z Nové Cerekve přijímá na spolek syny své na Novú Cerekvu na dědictví i na věno své takovým obyčejem: Jestliže by pán Buoh smrt dopustil na Jindřicha Donáta, manžela jejieho, prvé nežli na ní, a ona že by potom umřela v stavu vdovském jsúcí, aneb dokudžby toho spolku jinak nezměnila, aby synové jejie k Nové Cerekvi právo měli k dědictví a k věnu jejiemu jakožto praví společníci jejie jakožto k svému vlastniemu dědictví.

56. Causa Jana Pivce o rybník v Bohuslaviciech.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpili Jan Havranovský z Vysoké a Hanuš z Zubřic jsúce poslové od pana Jiříka hajtmana daní vedle řádu a práva, že Zadík vkládá rybník jménem Chmelník v Bohuslaviciech i druhý rybníček malý i jednoho zahradníka, keréž držel v Bohuslaviciech od Jiříka Tvorkovského ve stu zlatých a ve čtyřiceti zl. uh., že to všecko právo a tu již psanú summu na tom vkládá Janovi Pivcovi z Klimsteina a jeho erbom.

57. (fol. 20*b*). Causa Kunrada mladšieho Stoše o díl v Branici.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpili jsú před úřad Jan Havranovský z Vysoké a Jan z Chobřan a z Bravantic jsúce poslové od pana hajtmana ke dckám daní, že jakož Bernarth Kaňka z Vřesovic prodal jest diel svoj, kerýž se jemu po nebožtíkovi Jarošovi Kaňkovi, bratru jeho vlastniemu, dostal, v Branici, že ten diel s lidmi platnými i neplatnými, s pusčinami, s rolemi, kurmi, vajci, s ospy, a se všemi požitky a užitky

[1]) Mřežován.

malými i velikými a se všiem příslušenstviem a panstviem téhož dílu a se všemi mezemi a hranicemi, jakož od staradávna ten diel svrchujmenovaný vysazen a vymezen a oddělen byl, věnným právem na miestě svrchujmenovaného Bernartha Kaňky, jeho rozkázániem a vuolí ve dcky zemské vkládají a zavazují, Kunrádovi Stošovi mladšiemu z Chunic a z Branice a jeho erbom a potomkom ku pravému zpupnému dědictví, nic sobě ani komu keréhož práva a vlastenství nepozuostavujíc.

58. Causa Jana Reničky o mlýn Podhorní.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpili před úřad Beneš z Drahotuš a na Benešově, Aleš z Bietova a z Hrabyně jsúce poslové ke dckám od pana hajtmana daní, že na miestě Jana Kyovce z Lukavce a na Slavkově a od bratrankuov jeho Hněvoštických z Lukavce, majíce tu moc od již psaného Jana Kyovce i od jeho bratrankuov, že vkládají a zavazují mlýn neboli mlynisče, jenž slove Podhorní mlýn, vejš svaté Trojice nad Opavú ležící u cesty Hlubčicské, Janovi Reničkovi z Čermnik a paní Kateřině manželce jeho, erbom a potomkom jeho ku pravému zpupnému a svobodnému dědictví se vším jeho příslušenstviem, jakož od staradávna vysazen a vymezen jest, i tomu každému, komu by již psaný Jan Renička aneb manželka jeho to dále buďto dckami aneb listem poručili a zavázali. A Janovi Kyovcovi, kdeby jemu aneb komu jinému dckami prvé bylo zavázáno, to aby z desk bylo vymazáno.

59. Causa věno paní Machny z Bietova.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil před úřad Kunrad Stoš mladší z Chunic a z Branice a kázal jest psáti do desk, že zavazuje věna paní Machně z Bietova, manželce své, šest set zl. uh. věnným právem na tom diele, kerýž svrchupsaný Kunrád Stoš kúpil a dostal od Bernarta Kaňky v Branici, a na tom a na všeckem oddiele, na lidech platných i neplatných, s rolemi, s kurmi, s ospy a se všemi požitky a užitky malými i (fol. 20*a) velikými a se všemi příslušenstviemi téhož dielu, kerýž byl prvé věnným právem oddělen, i také k tomu mlýn jí přidáván se všemi požitky ku pravému jejiemu svobodnému věnu tak a tiem řádem a obyčejem, jakož jiné paní v zemi tejto svá věna mají, drží a užievají beze vší překazy. A poručníky sobě volila paní Machna Alše z Bietova a z Hrabyně, bratra svého, a Jindřicha z Ochab a na Veliké Polomi.[1])

60. Causa věno paní Aleny Dobroslavské.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil před úřad Zigmund z Dobroslavic a kázal psáti, že vkládá a zavazuje paní Aleně, manželce svej, věno sto a pět a dvadceti zl. uh. ve vsi Dobroslaviciech, na lidech platných i ne-

---

[1]) Mřežován.

platných a na mlýně, na dvoře, na lesiech, na lukách, na chmelnici a na všem jejie k tomu příslušenstviem ku pravému jejiemu svobodnému věnu, jakož jiné paní v této zemi mají a užievají, beze vší překazy neškodno těm dvěma hřivnám platu, keréž paní Margetě Lukavské vydávány býti mají tam v Dobroslaviciech, a to potud, pokudž by se skrze svej jí paní Margetě Lukavské jistiny dvadceti hřiven nezaplatil. A poručníky dělá Hynčíka Berku z Násilé a na Vikstejně a Dětocha z Šonvaldu a z Těchanovic. A jestli že bych já jmenovaný Zigmund svrchudotčené Dobroslavice chtěl prodati a prodal, tehdá na hotových penieziech mám jí dosti učiniti aneb na jiné zboží též věno převésti.[1])

61. Zposob Dětocha Těchanovského o jeho zboží s Hynčíkem Berkú etc.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil před úřad Dětoch z Šonvaldu a z Těchanovic a vkládá dědictví své jmenovitě vsi Těchanovice Nové a Staré, ves Svatoňovice se vším příslušenstviem, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s dvorem, s lesy, horami, s chrastinami, s lukami, s rybníky, s řekami, s potoky, s mlýny, s mlýniščemi i se všemi jinými užitky a požitky a s tiem se vším, což k těm vsem od staradávna příslušelo a přísluší, a tak, jakž v svých hraniciech a meziech ty vsi s jich příslušenstviem vysazeny jsú, nic sobě tu nepozuostavujíc, erbom svým ani bližším ku pravému zpupnému a vlastniemu dědictví po smrti svej Hynčíkovi Berkovi z Násilé a na Vikstejně a jeho erbom a blišším však tak, když kolivěk již psaný Hynčík smluvě dolepsané a závazku dosti svému učiní, páni úředníci mají moc mně z desk vymazati a prvé nic.[1])

(fol. 20*b.) A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil před úřad Hynčík Berka z Násilé a na Wikstejně a kázal psáti, že se zavázal proti tomu svrchupsanému vložení Dětochovu a mocí desk těch zavazuje s erby a s potomky svými po smrti Dětochově dáti a v jich moc položiti Barboře kuchařce jeho a synom jeho vespolek, jmenovitě Janovi, Václavovi a Crhovi, tři sta zl. a to rozdielně a na takový zposob, kdyžkoli Hynčík Berka po smrti Dětochově jim svrchupsaným položí v jich moc dvě stě zl., tehdy jemu Hynčikovi Berkovi a erbom jeho mají a povinni budú postúpiti Těchanovic Starých i Nových i dvoru kromě hospodářství všelijakého. To již psaným má přijíti a zuostati, než tenata, keréž po smrti Dětochově zuostanú, ty mají Hynčíkovi přijíti. A dokud jim Hynčík dvě stě zl. nepoloží mají to zboží jmenované i s dvorem beze vší překazy Hynčíkovy a jeho erbov a potomkov držeti a užievati a po postúpení těch vsí v úplném roku, aby jim beze všeho zmatku třetí sto zl. položil v moc jich Hynčík Berka aneb erbové jeho.

Také zavazuje a zavázal již jmenovaný Hynčík dvě stě zl. Bartoloměji synu nebožtíka Hrotovu po smrti Dětochově takto, že Bartoloměj

[1]) Mřežován.

po smrti Dětochově má držeti a se uvázati v ves Svatoňovice a tu držeti bez překazy; a když jemu Hynčík aneb erbové jeho dá v moc jeho sto zl. má vsi Svatoňovic jemu postúpiti s lidmi i s všiem příslušenstviem, a po postúpení v úplném roku Hynčík Berka povinen bude druhé sto zl. dáti již psanému Bartoloměj ovi, ač jest živ. Pakli by umřel, Hynčík nebude povinnen těch dvú set zl. dávati komu od sebe a proto Svatoňovice držeti má jako své dědictví. Poručníky již psaný Dětoch těch synuov a Barbory mateře jich učinil jest mocné urozené a slovutné pana Jana z Žerotína a z Fulneka, strýce svého, Jindřicha Donata z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi, komorníka kniežetství Opavského, a Dětocha z Držkovic. —

62. Causa paní Zvolské o plat knězi Mikulášovi, oltářníku od fary.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpil před úřad kněz Mikuláš, oltářník oltáře a kaply sv. Vavřince a sv. Agnežky fary Matky Boží v Opavě, maje s sebú dva z rady téhož města s úplnú moci poslané s přivolením panuov města Opavy Šimona Ewnara, téhož času purgmistra, a Kvietka jakožto mocné kollatory své, kteřížto jednostajnú (fol. 21*a*.) vuoli a plnú mocí kazali psáti ve dcky zemské vyznávaje, že jsú učinili smlúvu se paní Kateřinú Zvolskú z Lešan a s jejiemi dietkami o hřivnu platu na kerúž se kněz Mikuláš táhl, že by jemu měla vydávána býti, k tomu jmenovanému oltáři z dvoru slove Mnižského, kerýž leží před městem Opavú, o kerúžto hřivnu platu kněz Mikuláš byl pohnal paní Zvolskú k zemskému právu. Kněz Mikuláš a kollatorové jeho se paní Kateřinú Zvolskú učinili smluvu dobrovolnú jakožto mocní podací téhož oltáře, tak že paní Kateřina Zvolská zplatila a vyvadila dědičně tu hřivnu platu zúplna a jí paní Zvolskú a dietky jejie z té hřivny platu kněz Mikuláš i kollatorové jeho jakožto mocní podací propustili nynie i na věky, že se jim za tu hřivnu a za to jejich právo od paní Zvolské a od jejie dietek dosti stalo, a kněz Mikuláš i potomci jeho oltářníci budúcieho oltáře jmenovaného i oni kollatorové a podací téhož oltáře slibují se nenavracovati na tu hřivnu platu jmenovaného dvoru na paní Zvolskú, na její dítky ani na potomky jejich žádným právem duchovniem ani světským ani žádným vymyšleným obyčejem. List, kerýž svědčil na tu hřivnu platu na jmenovaném dvoru, z té příčiny u něch zůstal, že zkažen nenie, že jest viece platuov v něm zapsáno k témuž jmenovanému oltáři a na jiných miestech, než oni tiem zapsáním ten list na tu hřivnu platu moří, jí paní Zvolskú, dietky jejie a potomky jejich kvitují a propúščejí, nynie i na věky.

63. Věno paní Kristiny Neuhawzarové na Kytliciech.

A. et d. ut s. (31. květ. 1496) vystúpili před úřad Hanuš z Zubřic a Dětoch z Držkovic jsúce poslové od pana Jiříka hajtmana daní vedle

řádu a práva a kázali psáti, že Jan Newhawzar vkládá paní Kristíně, manželce své, osm set zl. uh. na vsi Kytliciech a na všem tej vsi příslušenstviem nic nevynímajíc věnným právem k jejiemu svobodnému čistému věnu, jakož země Moravská za právo má. A paní Kristína volila sobě poručníky Jana Trnku z Ratěbořan, Martina Šípa z Branice.[1])

64. (fol. 21*b*.) Annorum domini [MCCCC] LXXXXVIII. v suché dny před sv. Trojicí (6.—9. června) za pana Jiříka z Paluze hajtmana a Jindřicha Donáta z Veliké Polomě a na Novej Cerekvi komorníka a Petra Stoše z Chunic a na Štítině sudieho a Jana Reničky z Čermnik písaře vystúpil jest před úřad Jan Tlumok z Slavíkova a kázal jest psáti ve dcky zemské, že vkládá a zavazuje Závodí neboli Podhoří po[d] Hlčínském mlýnem pod Dobroslavicemi, kerúž sám držel a užíval s horú, s lesy, s lukami, s rolemi oranými i neoranými, a jakž voda Opavice s Hlčínským gbytem [sic] hranice dělí, se vším plným právem a příslušenstviem a se všemi užitky a požitky malými i velikými, s chmelnicí i s řečisky a zátokú v kniežetství Opavském záležící, a jakž sám to držal, se všemi mezami a hranicemi, jakž od staradávna příslušelo, Zigmundovi z Dobroslavic a jeho erbom ku pravému a svobodnému dědictví; keréž pak Závodí a Podhoří témuž Zigmundovi a jeho erbom prvé také k výplatě bylo příslušelo, nic sobě týž Jan Tlumok, erbom svým ani komu jinému kerého práva a vlastenství nepozuostavujíc.

65. Causa Jana z Fulstejna a na Bielovci, Kyjovice a Těžkovice.

A. et tempore ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Jindřich z Ochab a na Velikej Polomi[2]) a Jan z Chobřan a z Bravantic jsúce poslové daní ke dckám vedle řádu a práva, majíce tu mocnost od Mikuláše Farkle z Čechndorfu a z Přívoza, kázali jsú psáti, že týž Farkl prodal své vlastní a dědičné vsi, Kyjovice a Těžkovice s dvorem a dvě pusté vsi, Vyškovice a Zebřakov se všiem těch vsí příslušenstviem, s platy, s poplatky, s vinami, s robotami, s ospy, slepicemi, s vajci, s lukamii s lesy, s háji, chrastinami, pastvami, pastvisčiemi, s rybníky i se všemi, jinými duochody a požitky a užitky, jakými se koli (fol. 22*a*.) jmény jmenují aneb jmenovány mohú býti, s hranicemi, mezami tak, jakž od staradávna vysazeno a vymezeno jest, a jakž sám to držal a požieval i s předky svými, ničehož sobě tu ani erbom svým ani komu jinému žádného práva ani kerého vlastenství nepozuostavujíc ani zachovávajíc, než to všecko prodal urozeným Janovi a Václavovi, bratřím vlastniem z Fulstejna a na Bielovci a jich erbom a bližším potomkom ku pravému, zpupnému dědictví [3])

---

[1]) Mřežován.
[2]) Přetrženo „na Novej Cerekvi."
[3]) Pokud zápis na fol. 21. b, je mřežován.

66. Causa Martina Šípa z Branice. Tři lány v Hradčanech a Jakubovice diel.

A. et tempore ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Křištofor z Hradčan a Dětoch z Držkovic jsúce poslové od pana hajtmana daní ke dckám, majíce tu mocnost od pana Jana Dětocha z Šonvaldu a z Těchanovic a kázali psáti tři lány role v Hradčanech diel jeho a Jakubovice též diel jeho příslušející ku dckám Opavským, dědictví svrchupsaného Dětocha s lidmi, s platy, rolemi oranými i neoranými, s rychtú a krčmú, s kury, s vajci, s vinami, s poctami a lukami, pastvami, s rybníky, s rybniščemi i s jinými požitky a užitky — a tak se vším plným právem a panstvím, a jakž od staradávna v svých hraniciech a mezách vysazeno jest, a jakž on sám to držal a požieval, nic sobě tu nepozuostavujíc žádného práva ani vlastenství, ku pravému dědictví Martinovi Sípovi z Branice a na Neplachoviciech, jeho erbom a bližším.[1])

67. Causa paní Machny Čapkové. Domadorovice.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Jan z Kamence a Dětoch z Držkovic jsúce poslové od p. hajtmana daní, majíce tu mocnost od Jana Čapka z Kroměsína a kazali psáti, že ves Domadorovice a to zboží s lidmi tejž vsi, s horami, s lesy, s řekú, s potoky, s bařinami, chrastinami, s hony a se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím tak, jakž on sám Jan Čapek to držal, užieval a požieval ve všech hraniciech a mezách i jiný všecek statek, kdekoli co má, a svrchžky a nábytky, zavazuje paní Machně, dceři své vlastní, a synu jejiemu Janovi ku pravému, zpupnému a svobodnému dědictví, nic sobě tu ani komu jinému žádného práva ani kterého vlastenství nepozuostavuje. A otec jejie poručníky ji volil, dal urozené pana Jana staršieho z Žerotína a na Fulnece a Beneše z Drahotuš a na Benešově. —

68. (fol. 22*b*.) Stupek paní Zuzany Zbyslavské.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Štěpán Střela z Chechla a z Třebovice, Jindřich z Ochab a na Velikej Polomi jsúce poslové, majíce tu mocnost od paní Zuzany Zbyslavské, kázali jsú psáti, že již psaná paní Zuzana učinila jest stupek s přátely svými se všiem statkem a dědictvím svým zejména Zbyslavicí s jejiem se všeckým příslušenstvím tak, jakž sama to všiecko zboží držela, drží, užievá a požievá, se všiem plným právem a panstvím s Janem z Přívozu a s jeho erby a s Hynkem Kepinu ze Zvole a s jeho erby; pakli by pán Buoh smrti z těch nadepsaných neuchoval napřed Jana bez erbuov, tehdy to z něho na Jana Jiskřičínského a na erby jeho spásti má a též z Hynka a z jeho erbuov na

[1]) Mřežován.

jeho sestru paní Kateřinu ze Zvole a na jejie děti přijíti má. Též také po smrti Jindřicha, erbuov jeho na bratránky jeho též přijíti a spásti má. Však sobě toto nadepsaná paní Zuzana pozuostavuje, aby již psaného svého zboží Zbyslavského a všech užitkuov a požitkuov držeti mohla a požievala svobodně až do jejie živnosti beze vší překazy každého živého člověka.[1])

69. Nález o Branici.

O Branici diel nebožtíka Kunrátuov. Jakož jest pan hajtman předložil, že se jemu zdá i jiným některým dobrým lidem, že by na kněze J. Mt. pána našeho milostivého připadlo, žádaje v tom, abychom právo JMti před sebú měli, jakožto pána svého, připadlo-li jest na JMti, aby se v tom ukrácení JMti nestalo, Václav Hřivnáč položil jest dva listy, jeden Jana Stoše Deščenského s pečetí jeho a na svědomie šesti dobrých lidí, druhý list Kunráta Stoše, bratra jeho, s pečetí jeho a na svědomie také šesti dobrých lidí, v kterýchž listech již psaní Stošové dávají spravedlivost svú a právo své všecko, kteréž měli na Branici po nebožtíkovi Kunrátovi Stošovi, bratru svém strýčném, již psanému Václavovi Hřivnáčovi. Tu také položeno jest poručenství na papíře psané pod pečetí nebožtíka Kunrátovu a na svědomie šesti dobrých lidí pečetí, v kerémž nebožtík Kunrát dělá poručnici mocnú statku svého a dietek svých paní Machnu, manželku svú, a přidává ji k radě a ku pomoci Václava Hřivnáče a Jana Bielovského a Alše nebožtíka Hrabinského etc; podle keréhožto poručenství paní Machna praví se právo mieti k Branici. Takto nalézámy: že to poručenství podle práva kniežetství tohoto dostatečné nenie, a že Václav Hřivnáč spravedlnosti tu od Jana a Kunráta Stošuov jakožto strýčných bratruov nebožtíka Kunrátových jemu danú (fol. 23*a*.) k Branici podle svobod našich i mimo kněze JM. pána našeho právo má.

70. Causa zvod, což se Branice týče.

Annorum d. [MCCCC] LXXXXVIII feria III. post Novum annum (2. led.) pan Petr Stoš z Chunic a na Štítině, sudí kniežetství Opavského, maje s sebú slovutné panoše Zigmunda z Dobroslavic, Mikuláše z Bobolusk, Jana Reničku z Čermnik písaře a Solgu landrychtáře, uvedli jsú od pana Jiříka z Poluze hajtmana a od pana Jindřicha z Velikej Polomě a na Novej Cerekvi komorníka a ode všech pánuov zeman a práva kniežetství Opavského Václava Hřivnáče z Heraltic a na Polskej Ostravě na všecek statek a zboží v Branici, co nebožtík Kunrát Stoš držel a požieval, a to se vším plným právem a panstvím a příslušenstvím s lidmi platnými i neplatnými, s lesy, s řekú, s mlýnem, s puščinami a s jinými požietky a užietky malými i velkými a k tomu s chrastinami, bařinami, s mezami

[1]) Mřežován.

ku pravému a svobodnému dědictví, jemu svrchujmenovanému Václavovi Hřivnáčovi zavazuje se a zapisuje a jeho erbom.

71. Stupek Václava Hřivnáče se paní Annú, dcerú jeho, což se Branice týče.

A. d. et quatuor temporum ut s. (6.—9. června 1498) vystúpil jest před úřad Václav Hřivnáč z Heraltic a na Polskej Ostravě a kázal psáti, že beře na spolek paní Annu z Heraltic, dceru svú, a Jana z Fulšteina a na Bielovci, manžela jejieho, na ten všecek statek, keryž v Branici má, nic nevymíňujíc se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím tak a s tiem, jakž sám to drží, užievá ku pravému dědictví, takovýmto obyčejem, jestli by kdy chtěl svrchupsaný Václav tu věc změniti, aby toho vuoli a moc měl.[1])

72. Ves Lhotka.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Václav Hřivnáč z Heraltic a na Polské Ostravě, Štěpán Střela z Chechla a z Třebovice, Jan z Sčavna a na Klimkoviciech na místě pana Jana Trnky z Ratibořan s listem mocnosti od něho a kázali psáti, že vkládají Lhotku ves ve dcky zemské s lidmi platnými i neplatnými, s rolemi oranými i neoranými, s kury, vajci, (fol. 23*b*.) s ospy, s lukami, pastvami, s rybníky, s řekami, potoky, a se všemi užietky a požietky a se vším právem a panstviem a příslušenstviem,a jakž jest on to sám pan Trnka užieval, a jakž ta ves od staradávna ve svých meziech a hraniciech vysazeno a vyměřeno jest, ku pravému dědictví Melicharovi a Baltizarovi Vlčkom z Dobrozemice a na Hlčíně a jich erbom a potomkom.

73. Spolek paní Barbory Bohuslavské s Janem, manželem svým.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpila před úřad slovutnej poctivosti paní Barbora z Klemstejna a přijala jest na spolek Jana z Pangova, manžela svého, a dietky své na to své věnné právo, keréž má ve dckách na Bohuslavicích zapsané, takovým obyčejem, jestli by pán Buoh na ni prvé smrt dopustil nežli naň, aby on s dietkami k tomu všemu jejiemu věnnému právu, právo měl, i ke všemu jejie statku, keryž by po sobě zuostavila.[1])

74. Věno paní Barbory z Bietova na Drslavi.[2])

A. d. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpil před úřad Kašpar z Ketře a kázal psáti, že zavazuje paní Barboře z Bietova a z Liptině,

[1]) Mřežován.
[2]) První dva řádky zápisu ještě jednou se jmény: Ojíř z Futsteina a z Vladěnína, Křištofor z Liděřova a z Hradčan.

manželce svej, věna osm set zl. uh. na vsi Drslavi, na lidech platných i neplatných, na dvoře, na rybníciech, lukách i na všem jejiem příslušenstvím ku pravému jejiemu, svobodnému věnu, jakož jiné paní v tejto zemi mají a užívají, beze vší překazy. Dal-li by pak pan Buoh jim pospolu dietky a v tom času jestli by pán Buoh téhož Kašpara smrti neuchoval, a paní Barbora že by s dietkami snášeti a srovnati se nemohla, tehdy děti svrchu dotčeného Kašpara po něm zuostalé dadúce paní Barboře, mateři svej, věno osm set zl. uh., bude povinna a máp ostúpiti jim Drslavě s jejiem všeckým příslušenstvím a ona proti tomu (fol. 24*a*.) nemá býti. Jestli by pak pan Buoh smrti všech dietek Kašparových neuchoval, tehdá paní Barbora, manželka jeho, má držeti Drslav, se vším příslušenstvím až do jejie smrti, a po smrti její erbové Kašparovi a přátelé jeho bližší mají dáti osm set zl., komu ona bude chtíti dáti a poručiti, a jim přátelom postúpiti Drslavě beze všech zmatkuov. A poručníky sobě volila Adama z Liptině, otce svého, a Jana z Fulsteina a na Bielovci a Jindřicha z Ochab a na Veliké Polomi.[1])

75. Branice paní Zvolské.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpil před úřad pan Jan Stoš z Chunic a z Deštného, jakožto starší bratr, sám od sebe a pana Kunráta, bratra svého, a kázal psáti, že vkládá ve dcky vedle nálezu pánuov Moravských jejiech milosti, ves Branici diel svoj a jich s lidmi platnými i neplatnými s kopcem, jako tvrz byla, s dvorem, s rolemi oranými i neoranými, s mlýnem a s mlyniščemi, s rybníky a s haltéřmi, s lesy, s háji, s chrastinami, s řekami, s vodami tekúcími i netekúcími, s potoky, s robotami, s ospy, s kury, s vajci, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, se všemi a všelijakými užitky a požietky, kterýmiž se kolivěk jmény jmenují neb jmenovány mohú býti, a tak se vším plným panstviem a příslušenstviem, ve všech mezách a hraniciech, nic sobě tu nepozuostavujíce práva aneb kterého vlastenství ani panu Kunratovi, bratru svému, ani svým erbom i s vrchním právem na lidech farářských tak, jakož jsmy sami to drželi, ku pravému dědictví paní Kateřině Zvolské z Lešan.[1])

76. Jan Lutka zavazuje statek svoj synu svému Ondřejovi.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Václav Fulstein z Slavkova a z Studénky, Jan z Chobřan a z Bravantic majíce tu mocnost od Jana Lutky z Olbramic a kázali psáti, že týž Jan Lutka zavazuje synu svému vlastniemu Ondřejovi a jeho erbom dědictví své Olbramici s lidmi platnými i neplatnými, s platy, s rolemi oranými i neoranými, s kurmi, vajcmi, luky, pastvy (fol. 24*b*.), rybníky, s rybniščemi

[1]) Mřežován.

i s jinými se všemi požietky a užietky i se vším plným právem a panstvím, a jakž od staradávna v svých hraniciech a mezách vysazeno a vymezeno, a jakž sám to držal a užieval, ku pravému a svobodnému dědictví zpupnému žádného práva ani kerého vlastenství na tom nepozuostavuje. Toto však sobě nahořepsaný Jan Lutka do živnosti svej pozuostavuje a vymieňuje k držení, k poživání puol lesu, rybník, Hýlov ves pustú, a po jeho smrti zase na téhož Ondřeje syna jeho . . a na erby jeho téhož Ondřeje to vše přijíti a spásti má prvé psaným obyčejem. A což témuž Janovi Lutkovi ve dckách psáno stojí zavázáno, to aby bylo vymazáno.

77. Stupek paní Hedviky z Bietova s synem svým Jindřichem z Ochab.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Jan z Fulsteina a na Bielovci, Ojieř z Fulsteina a z Vladěnína, jsúce poslové a majíce tu mocnost od paní Hedviky z Bietova, kázali psáti, že táž paní Hedvika mocný stupek udělala a na spolek přijala Jindřicha z Ochab a na Velikej Polomi, syna svého vlastnieho, a erby jeho na svoj všecek statek, kerýž má na Velikopolomském zboží dckami zavázaný, i také vezde jinde, kdež by cokoli měla aneb kdy mieti mohla, takovým obyčejem, kdyby ji pan Buoh smrti neuchoval, aby ten všecek statek svrchupsaný na již dotčeného Jindřicha a na jeho erby spadl beze vší překazy každého živého člověka. A již dotčený Jindřich aby k tomu právo měl s erby svými a žádný jiný. A ti svrchupsaní poslové dáni jsú od pana hajtmana podle řádu a práva.

78. Stupek paní Zuzany Bietovské.

A. et t. ut s. (6.—9. června 1498) vystúpili jsú před úřad Štěpán Střela z Chechla a z Třebovice, Albrecht Kaván z Dědibab a na Raduni jsúce poslové daní od p. hajtmana, majíce tu mocnost od paní Mandalény z Kurnic a na Bietově a kázali jsú psáti, že táž paní Mandaléna přijala na spolek Václava (fol. 25*a*.) z Bietova, syna svého, na statek svoj, kerýž má aneb kdy mieti bude, i na své všecko věnné právo, keréž ve dckách zavázáno má na tom zboží Bietovském, takovým zpósobem, jestliže by svrchupsaného Václava pán Buoh smrti neuchoval bez erbuov, že ten všecek statek, i věnné právo mocně porúčí Janovi a Václavovi, bratřím z Fulsteina a na Bielovci, tak aby oni s tiem učinili i nechali jako svým vlastniem; avšakž sobě toto pozuostavila z věna svého puoltřetieho sta zl., jestli by je komu koli poručila, aby toho vuoli a moc měla, pakliž by neporučila, aby to svrchupsané poručenství v své mocnosti zuostalo.

79. Veliká Polom.

Léta Božieho tisiecieho pětistého za Jindřicha Donáta z Veliké Polomě a na Novej Cerekvi komorníka a za Petra Stoše z Chunic a na Štítině sudieho a Jana Reničky z Čermnik písaře v pátek v suché dny před sv. Tro-

jicí (12. června) vystúpil před úřad Jindřich z Ochab a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské dědictví své tvrz slove Veliká Polom se vsi Polomi při tej tvrzi a k tomu ves Krásné Pole, ves Vřesinu, ves Čevišov, ves Lhotku se všemi lidmi těch nadepsaných vsí platnými i neplatnými, s robotami, s rolemi oranými i neoranými, s kury, vajci, s mlýny, s podacím kostela tu [v] Velikej Polomi, s lukami, s pastviščemi, s lesy a s velikým lesem jedlovým v těch hraniciech, v kterýchž jsem ji sám držel, s chrastinami, s rybníky malými i velikými, s rybniščemi, s vodami, s potoky tekúcími i netekúcími, s bařinami, s horami, s údolinami, s zahradníky (fol. 25*b*.), s zahradami, s dvory i se vším plným právem a panstviem, jakož od staradávna táž tvrz a dvorové a vsi již jmenované v svých hraniciech a mezách ve všem vysazeny a vyměřeny jsú, nic sobě tu práva, erbom svým ani komu jinému kerého vlastenství na tom na všeckým nepozuostavuje, jakož předkové moji drželi, a jakož sem já to sám držel a požieval, ku pravému zpupnému dědictví Jiříkovi Šípovi z Branice, erbom jeho.[1])

80. Věno paní Anny Šípové.

A. et d. ut s. (12. června 1500) vystupoval před úřad Martin Šíp z Branice a kázal psáti, že vkládá na miestě bratra svého slovutné paní Anně z Vracova, manželce jeho, čtyři sta zl. věna jejieho vedle řádu a obyčeje práva zemského Opavského na vsi Vřesině takovým obyčejem, aby ona svrchupsaná paní Anna tej vsi Vřesiny užievala a požievala až do svej smrti se všemi užietky a požietky s lidmi, s platy, s rybníky, s lesy, s mlýnem, s kurami i s jinými všelijakými užitky a požietky, kterými se kolivěk jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, a pakliž by stav svoj proměnila tehdy, když by on Martin Šíp aneb erbové Jiříka Šípovi neb jich bližší aneb poručníci dali paní Anně dvě stě zl., s těmi učiniti i nechati má a povinna bude paní Anna tej vsi Vřesiny zase tiem všiem obyčejem postúpití a sobě z desk dáti vymazati. A toho sobě poručníky paní Anna volila urozené vladyky pana Jindřicha z Velikej Polomě a na Novej Cerekvi, komorníka kniežetství Opavského, pana Petra Osinského, pana Jaroše z Velikej Polomě.[1])

81. Branice diel.

A. et d. ut s. (12. června 1500) vystúpil před úřad Václav Hřivnáč z Heraltic a na Polskej Ostravě maje nález a přísudek od p. hajtmana a panuov a rytieřstva kniežetství Opavského na Branici, jakož pak ten nález ve dckách zemských dále a šíře ukazuje a zapsán jest a kázal ve dcky psáti (fol. 26*a*.), že prodal túž ves a diel svoj v Branici se vším příslušenstviem, s tvrzi, s dvory, s lidmi, s platy, s poplatky, s robotami, s ospy, s kurmi, s vajci, s mlýny, s mlýniščemi, s rolemi oranými i neoranými, s lukami, pastvami, pastviščemi, s řekú a potoky tekúcími i netekúcími,

[1]) Mřežován.

s lesy, s háji, s pustinami i se vším plným právem, panstviem a příslušenstviem, kerými se jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, s hranicemi, mezami a jakž od staradávna v svých mezách a hraniciech vysazeno a vymezeno jest, a jak to sám držel a požieval i s předky svými nic tu sobě na tom ani komu jinému žádného práva ani kerého vlastenství nepozuostavujíc ani zachovávajíc, Janovi a Václavovi, bratřím vlastním z Fulsteina a na Bielovci a jejich erbom ku pravému, zpupnému dědictví. —

82. Věno paní Doroty z Držkovic na Děhýlově.

Vystúpil jest před úřad Jindřich z Děhýlova a kázal jest psáti, že zavazuje paní Dorotě z Držkovic, manželce svej, věna dvě stě zl. na všech lidech v Děhýlově platných i neplatných i také ten plat na chmelniciech, s vajci, s kurmi ku pravému jejiemu svobodnému věnu, jakož jiné paní v tejto zemi mají a užievají, beze vší překazy. Poručníky sobě volila Adama z Bietova a z Liptini a Dětocha z Držkovic.

83. Leskovec.

A. et d. ut s. (12. června 1500) pan Jiřík z Paluze hajtman a všeckni páni a rytieřstvo kniežetství toho a kázali psáti: Jakož umřel Jan Nedviedek z Leskovce i s ženú svú a odemřel dietek malých a dluhuov drahně, váživše to, že sirotkové jsú malí a do let svých že daleko mají, a dluhy že na sobě mají, a zbožiečko jejiech že jest hornie a na malých platech, vidúce že jest užitečnější a lepší sirotčí, aby zbožie jejiech bylo prodáno a penieze jejiech aby do let (fol. 26*b*.) k užitku jejiech byly obracovány. I prodáno jest Mikulášovi z Červené Lhoty za puolčtvrta sta zl. I kázali jsú psáti nahoře psaní hajtman a páni, rytieřstvo, že vkládají Leskovec tvrz, ves, s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými, s rolemi, s kurmi, s vajci, s robotami, s mlýnem, s lukami, s pastvami, s lesy Medarskými i také puol vsi pustej jménem Hrabí a se vším plným panstviem a příslušenstviem těch vsí, ve všech meziech a hraniciech, jakž od staradávna vysazeny a vymezeny, a jakž to Jan Nedviedek, otec sirotkuov těch, držel a požieval, nic tu žádnému na tom panství a vlastenství nepozuostavujíc, již psanému Mikulášovi z Červenej Lhoty a jeho erbom ku pravému dědictví.[1])

84. Věno paní Johanky na Leskovci.

A. d. millesimo quingentesimo primo za pana Albrechta Sobka z Suleva hejtmana a za Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka a za Petra Stoše z Kunic a z Sčítiny sudieho a za Jana Reničky z Čermnik písaře v suché dny po sv. Lucii (15.—18. pros.) vystúpil před úřad Mikuláš z Črvenej Lhoty a z Leskovce a kázal psáti, že vkládá paní Johance z Petřvaldu, manželce svej, puol druhého sta zl. věna na Leskovci

[1]) Mřežován.

a na Hrabí na tom dielu, což k Leskovci slušie, se vším příslušenstvím ku pravému jejiemu svobodnému věnu, jakož jiné paní v tejto zemi mají; a toho jsú poručníci Jindřich z Děhylova a Zigmund z Dobroslavic.[1])

85. Hněvošice Matyášovi z Studnic.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1501) vystúpil Jan z Lukavce a na Slavkově před úřad a kázal psáti, že vkládá ves Hněvošice s tvrzí, s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými, s činžemi, s požitky, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastvišťemi, s rybníky, s vodami tekutými i stojíciemi, s kurmi, s vajci, s robotami, s horami, s dolmi, s lesy, s háji, s pustinami a s kostelním podacím i se všemi požitky, jakožkolivěk jmenovány býti mohú, i s jiným se vším panstvím a příslušenstvím plným, což k tomu od staradávna příslušelo a příslušie, tak, jakž jsem sám držel, s mezemi a s hranicemi, jakž ta ves a to zbožie svrchupsané od staradávna v svých mezech a hraniciech záleží a vyměřeno jest, nic tu sobě ani erbom svým ani komu jinému práva, panství a vlastenstvie nepozuostavujíc Matyášovi z Studnic a erbom jeho a bližším potomkom ku pravému zpupnému dědictví.

86. (fol. 27*a*.) Věno paní Anny z Vracova na vsi Věesině.

Vystúpil před úřad Jiřík Šíp z Branice a na Polomi a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské čtyři sta zl. uh. na vsi Vřesině, na všech lidech a na všech užitkách a duochodiech, na mlýně, na rybniciech, na lesiech, ničehož nevyjímajíce ani co pozuostavujíce ku pravému věnnému právu slovutné poctivosti paní Anně z Vracova, manželce své, tak a tiem obyčejem a právem, jakož jiné paní věnné kniežetstvie Opavského věna svého užívají a požívají, takovým obyčejem: jestli že by pan Buoh prvé smrt dopustiti ráčil na Jiříka Šípa, tehdy aby ona tej svrchupsané vsi v těch čtyřech stech zl. užívala a požívala až do svej smrti; se dvěma sty aby mohla učiniti i nechati, pakliž by Jindřicha syna jich živností přebyla bez erbuov tehdy se všemi čtyři sty aby mohla učiniti i nechati; a pakliž by Polom s těmi všemi z kterýchž kolivěk příčin nek potřeb prodána byla, a paní ta summa na jiném ukázána byla, má a povinna bude kázati sobě dáti vymazati. Toho sobě paní volila poručníky Jindřicha Donáta, z Veliké Polomě a na Nové Cerekvie, komorníka kniežetstvie Opavského Petra Hosinského z Žítné, na Heřmaniciech, Jaroše Donáta z Polomě. A. et d. ut s. (15. pros. 1501).[1])

87. Kytlice Vojtkovi z Březe.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1501) vystúpili jsú před úřad slovutní panoše Křištofor z Hradčan, Dětoch z Držkovic jsúce poslové daní od pana hejtmana Janovi Newhauzarovi, na místě Jana Newhauzara kázali

[1]) Mřežován.

jsú psáti, že vkládá ves Kytlice s tvrzí, s dvorem, s folvarkem, s lidmi usedlými i neusedlými, s pustinami, s rolí oranú i neoranú, s mlýnem, s krčmú, s lukami, s pastvami, s pastvištěmi, dolinami, doly, s rybníky, s rybništěmi, s vodami tekúciemi i netekúciemi, s potoky, s lesy borovými, s háji, s chrastinami i s tím, co od města Hlubčic odkúpeno jest, i s jinými všemi požitky a duochody malými i velkými, kterými se mény jmenují, k tej vsi příslušející v těch mezech a hraniciech, jakž od starodávna vyměřeno jest, a jakž jsem já to sám držel, a se vším plným právem nic tu sobě ani komu jinému práva, panstvie ani vlastenstvie nepozuostavujíc, slovutnému panoši Vojtkovi z Březe a na Kytliciech k pravému zpupnému a svobodnému dědictvie. Také sobě to pozuostavil svrchu psaný Vojtek, aby to zbožie mohl dáti a zapsati, komužby chtěl za zdravého života neb na smrtedlnej posteli.

88. (fol. 27*b*.) Bernartovi Zvolskému diel Branice.

A. et t. ut s. (15.—18. pros. 1501) vystúpili před úřad Václav Fustein z Slavkova a Jan z Fulšteina a na Bielovci i jsúce poslové daní od p. hejtmana paní Kateřině z Lešan ke dckám, že jakož drží diel v Branici s lidmi a s dvorem tak, že týž diel svoj a právo své to všechno dává a zavazuje synu svému Bernartovi a jeho erbom ku pravému dědictvie s dvorem, s lidmi, s platy, s poplatky, robotami, s ospy, kurmi, vajci, s mlýnem. s mlýništěm, s rolemi oranými i neoranými a s tím se vším právem, kteréž mám na lidech farářových, k tomu s lukami, s pastvami, a s pastvištěmi, s řekú, s hájem a s tím se vším plným právem a panstvím, kterýmiž by koli jmény jmenovány býti mohú [sic]. Pakližby Pán Buoh na Bernarta syna jejieho smrt dopustil a dopustiti ráčil, jehož pán Buoh rač ostrieci bez erbuov, tehdá na paní Kateřinu Fulsteinskú, dceru jejie, a na jejie erby to mocně přijiti a spásti má; všakž Bernart syn jejie maje léta a jich dojda bude moci všecko změniti a s tím učiniti i nechati buďto za zdravého života neb na smrtedlnej posteli, jakž se jemu lépe zdáti a líbiti bude, jakožto s svým vlastním dědictvím beze všie překazy každého živého člověka.[1])

89. Závadka.

A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1501) předstúpil před úřad Jindřich z Bielé a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské Opavské ves Závadku se vším právem a panstvím i se vším příslušenstvím s lidmi, s platy, rolemi oranými i neoranými, s kury, vajci, s poctami, s lukami, s pastvami, s pastvištěmi, s lesy, s hajmi, s chrastinami, s vodami tekúciemi i netekúciemi, s rybníky, s rybnistěmi, se všemi a všelijakými užitky a požitky, jakýmiž se kolivěk jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, ničehož sobě nepozuostavujíce žádného práva ani kterého vlastenstvie ani

[1]) Mřežován.

erbom svým, v těch mezech a hranicích, jakž jsem sám držel, a jakž ta ves od staradávna vysazena a vyměřena jest, ku pravému zpupnému dědictvie Stiborovi Dupcovi a jeho erbom.[1])

(fol. 28*a*.) Anno domini millesimo quingentesimo secundo za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana a zą Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka a za Petra Stoše z Kunic a z Sčítiny sudieho a za Jiříka písaře v suché dny po sv. Lucii (14.—17. pros.)

90. Dvuor Hradčance a ves Zlatníky.

A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1502) vystúpili Jindřich Donát z Polomě a na Nové Cerekvi komorník a Petr Stoš z Kunic a na Sčítině sudí za úřadu svého a Vašek a Linhart Magrle, měščané Opavští, jsúce mocnými poručníky statku nebožtíka Jana Reničky z Črmnik a kázali psáti, že vkládají dvuor Hradčance blíž Opavy s farvarkem, s rolí oranú i neoranú s rybníky, s lukami, s pastvami, s chrastinami a se vším panstvím a příslušenstvím, v těch mezech a hraniciech, v kteréž on tu nebožtík Jan Renička držel, a při tom také vrchnie právo ve vsi Zlatniciech na lidech v tej vsi s platy a robotami, s kury a vajci a se vším příslušenstvím, což v tej vsi a na těch lidech k tomu vrchniemu právu příslušie, i také s tiem platem, kterýž ti lidé dávají, z farvarku Hradčanského, kterýž u nebožtíka Jana Reničky odkúpili, Janovi z Lukavce a na Slavkově a jeho erbom ku pravému zpupnému dědictví.[1])

91. Ves Hošťálkovice.

A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1502). Já Jiřík, Václav, Jakub, Šťastný Zaječkové, bratří vlastní a nedílní z Hošťálkovic, vkládáme a vepsati do desk dáváme Jindřichovi z Děhýlova, erbom jeho ves Hošťálkovice se všemi právy, panstvím a příslušenstvím, kteréž k ní z starodávna příslušejí, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s mlýniščem, s rybníky, s potoky, s řekami, s lesy, s háji, s chrastinami i se všemi užitky a požitky, v těch mezích a hraniciech, jakž od staradávna bylo vyhraničeno, kterak koli a jakýmiž koli jmény ti požitkové jmenováni býti mohú, nic sobě, erbom svým ani potomkom nepozuostavujíc práva, panstvie ani kterého vlastenstvie než tak, jakž jsme to sami měli a drželi, ku pravému zpupnému dědictvie.[1])

92. (fol. 28.*b*) Léta od n. s. B. 1502 v pátek po sv. Lucii v suché dny (16. pros.) najosviecenější knieže a pán, pan Zigmund, v Slezí knieže Opavské a Velikého Hlohova, Kozichova a Gnory etc pán náš milostivý maje J. kniežecká Mt. zprávu, kterak při tomto právě z staradávna jest

---

[1]) Mřežován.

bylo, že když kto jeden druhého pohnal, že ten pohnaný prvním i druhým nestáním pře svej neztratil, a mnohý, že zúmysla někoho trápiti mohl, že ten, ktož pohnal, stával, s přátely se trápil, jezdil a utrácel, a onen pohnaný byl doma neb, kdež mu se zdálo a tepruov k třetiemu pravu stával; a že v takovém protahu J. kniežetská Mt poznati račil mnoho příčin škodných protiv spravedlnosti, a že by některého v tom mohla smrt zastihnúti, nebo časové nepokojní se zdvihnúti, a práva že by se zavřela, že by nikdo k svej spravedlnosti nikdá přijíti nemohl, J. kniežecká Mt s radú a svoleniem všech pánuov zeman kniežetstvie tohoto, takové protahy v kratšie uvésti a utvrditi jest ráčil tiemto obyčejem, aby ta věc byla tak, jakož jest v Moravě, že ktož koho požene, a ten pohnaný že nestane při najprvnějším právě tehdá, aby při svú ztratil, a právo aby naň a na statek jeho vedeno bylo, jakožto na člověka na místo ustálého, leč by jej zašla která ta příčina, kteráž podle práva výmluvna činie a on že by se omluvil skrze přietele svého kterého nebo dobrého člověka, a ta příčina, kterúžby se vymlúval, že by se v pravdě najíti a provésti hodně mohla, tehdá má protah mieti do druhého súdu a dále nic.

93. Martinuov Janovi Klimkovskému.

A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1502) vystúpili před úřad Jiřík, Václav, Jakub Zajíčkové z Hošťálkovic sami od sebe i od Sčastného, bratra svého mladšieho, a kázali ve dcky psáti, že prodali dědictvie ves Martinuov se vším, což k tej vsi od starodávna příslušelo nebo přislušie, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s lesy, s chrastinami, s řekami, s rybníky, s rybniščemi, s platy na lidech, s robotami, s kurmi, s vajci i se všemi jinými duochody, jakýmiž se jmény menují neb jmenovány býti mohú, i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, což k tej vsi od starodávna příslušelo nebo přísluší, s mezami, s hranicemi tak, jakož ta ves v svých mezách a hranicích od starodávna záleží, tak jakož jsú to sami drželi a požívali i s předky svými, nic tu sobě ani erbom svým ani komu jinému práva žádného ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc, než to jsú všecko prodali Janovi z Šťavna a na Klimkoviciech a erbom jeho ku pravému zpupnému dědictvie.[1])

94. (fol. 29*a*.) Hošťalkovice Jindřichovi Děbylovskému.

A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1502) vystúpili před úřad Jiřík, Václav, Jakub Zajíčkové z Hošťalkovic sami od sebe i od Sčastného bratra svého vlastnieho a kázali ve dcky psáti ves Hošťalkovice se všemi právy, panstvím a příslušenstvím, kteréž k ní z starodávna příslušejí s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s mlyniščemi, s rybníky, s potoky, s řekami, s lesy,

[1]) Mřežován.

s háji, s chrastinami i se všemi užitky a požitky, v těch mezích a hraniciech, jakž od starodávna bylo vyhraničeno, kterakkoli a jakýmižkoli jmény ti požitkové jmenováni býti mohú nic sobě, erbom svým ani potomkom nepozuostavujíc práva, panstvie ani kterého vlastenstvie než tak, jakž jsme to sami jměli a drželi, Jindřichovi z Děhýlova a erbom jeho ku pravému zpupnému dědictvie.[1])

95. Stupek paní Kateřiny staré Hrabinské.

A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1502) vystúpila před úřad paní Kateřina stará Hrabinská z Žitnej a kázala psáti, že se stupuje věnem svým jmenovitě pěti sty zl., kteréž dckami zemskými zavázano má na Hrabini, na Lhotě, jakož ve dckách psáno má, [s] sirotky vnuky svými, Alšovými dětmi, syna svého, Jiříkem a Kateřinú takovú měrú, kdyžby již Kateřiny psané pán Buoh smrti neuchoval, aby to věno dotčené na Jiříka a erby jeho přišlo, a na Kateřinu sestru jeho do její živnosti. Pakliž by Jiříka s erby jeho a Kateřiny, vnukuov paní Hrabinské, pán Buoh smrti neuchoval, aby to věno svrchupsané přišlo a spadlo na paní Barboru Hněvoščickú a na paní Machnu Branickú, dcery její, a na jejich děti však neškodno tomu poručenstvie, kerýmiž dckami zavázala každé dceři svej po třidceti zl. po smrti svej, to aby jim bylo vydáno.

(fol. 29*b*.) Léta od n. s. B. 1503 za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana, za pana Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, a za pana Petra Stoše z Chunic a Sčítiny sudieho a za Jiříka písaře v suché dny po sv. Duše (7.—10. června.)

96. Rohozany Bielovským.

A. et d. ut s. (7.—10. června 1503) vystúpili před úřad Křištofor z Hradčan a Bernart Pivce z Klemsteina jsúce poslové daní od pana Albrechta Sobka hejtmana paní Dorotě z Rud a kázali ve dcky psáti, že svrchupsaná paní Dorota prodala věno své a své všecko věnné právo, kteréž na vsi Rohozanech měla s platy, s poplatky, s vinami, s rolemi oranými i neoranými, s lukami, s pastviščemi, s chrastím, s pustinami i s horkami, s kurmi, s vajci i s jiným se vším příslušenstvím, což k tej vsi Rohozanom od staradávna příslušelo neb přísluší, nic nevyjímajíc tu sobě na tom ani komu jinému práva žádného ani kterého vlastenstvie nezachovávajíc ani pozuostavujíc, Janovi a Václavovi, bratřiem z Fulsteina a z Bielovce, a jejich erbom ku pravému dědictví.[2])

(fol. 30*a*.) Léta od n. s. B. 1503 za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana kniežetstvie

---

[1]) Mřežován.

[2]) Zápis až ke slovu „s chrástím" na témž fol. ještě jednou mřežován s dodatkem mezi slovy „s vinami s rolemi" „s odúmorky."

Opavského, za pana Jindřicha Donata z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, za pana Jiříka z Tvorkova sudieho a za Jiříka písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (20.—23. pros.).

97. Věno paní Elšky z Čochendorfu v Olbramiciech.

Vystúpil před úřad Ondřej Lutka z Olbramic a kázal vepsati v desky, že dělá věno na svej vlastní a dědičné vsi Olbramiciech paní Elšce z Čochendorfu, manželce svej vlastní, puol druhého sta zl. uh. na váze spravedlivých na všem, cožkolivěk přísluší k tej vsi Olbramiciech (sic), nic sobě nepozuostavujíc ani erbom svým ani potomkom kromě pustú ves Hýlov, tu sobě pozuostavuje, i co k tej vsi Hýlovu přísluší, a to takovým obyčejem: jestliže by jej manželka jeho přetrvala, aby ona toho požívala beze všie překazy, až by jí jejie věno dáno bylo anebo její věrným rukám, aby ona s tím mohla učiniti, jak by se jim najlép zdálo jako věnná paní tak, jakžby se ji najlép zdálo, jako země Opavská za právo má. Za poručníky sobě beře paní Elška pana Mikuláše Farkle z Čechendorfu a z Přívoza, otce svého, pana Zigmunda z Dobroslavic, pana Jindřicha z Děhýlova a syn jejich (sic).

(fol. 30.*b*) Léta B. 1504 za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana, za pana Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, za pana Jiříka z Tvorkova a na Raduni sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (18.—21. pros.).

98. Ves Lukavec.

Vystúpili před úřad Štěpán Střela z Chechla a z Střebovice, Krištofor z Liděřova a z Hradčan jsúce poslové daní od pana hejtmana paní Kateřině z Lukavce ke dckám majíce tu mocnost od ní a kázali psáti, že vkládají Lukavec ves s dvorem, s lidmi, s platy, s kury, s vajci, s rolí oranú i neoranú, s lesy, s lukami a se vším plným příslušenstvím, ve všech meziech a hraniciech, jakž od starodávna vysazeno a vymezeno jest, paní Kateřině Chlebičovskej, dceři svej, a po smrti jejie dětom jejie takovým obyčejem, aby to po smrti paní Margéty na ně připadlo, a z toho aby Leskovským sirotkóm dala sto zlatých v roce pořád zběhlém. A pakliž by v tom času těch Leskovských sirotkuov Buoh neuchoval, tehdá aby těch sto zl. dala v tom času panu Zigmundovi Dobroslavskému anebo jeho dětem. A jestliže by v tom času pán Buoh neuchoval paní Kateřiny a dietek jejie a muže jejieho, tehdá aby Lukavec připadl a svrškové, dobytky a hospodářské věci aby po smrti paní Margéty připadly na pana Zigmunda Dobroslavského aneb na syny jeho. A jestli že by které dluhy ostaly po smrti paní Margéty, kteréž by spravedlivé byly, těch aby dva

diely zaplatila paní Kateřina neb děti jejie a třetie diel sirotkové Leskovščí neb pan Zigmund z těch sto zl., kteréž jim zavazuje. A. ut s. (18.—21. pros. 1504)[1])

99. (fol. 31*a*.) Ves Závadka.

Vystúpili před úřad Zigmund z Dobroslavic, Křištofor Pivce z Hradčan a z Klemsteina jsúce poslové daní od pana hejtmana od Sčibora Dupovce a kázali psáti, že vkládají ve dcky zemské ves Závadku, se vším právem a panstvím, s lidmi, s platy, s kury, vajci, s robotami, s rolemi oranými i neoranými, s lesy, s hajmi, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s rybniščemi, se všemi a všelijakými užitky a puožitky, kterýmž se kolivěk jménem jmenují neb jmenovány býti mohú, ničehož nevyjímajíce ani pozuostavujíce kterého práva a vlastenstvie sobě ani svým erbom, v těch mezách a hraniciech, jakž ta ves od starodávna vysazena a vyměřena jest, a jakž to sám držel, ku pravému a zpupnému dědictvie Martinovi Šípovi z Branice a na Loděnici komorníku kraje Krnovského a jeho erbom. A. et d. ut s. (18.—21. pros. 1504).[1])

100. Mlýn Podhorní k špitáli sv. Antonia.

A. et d. ut s. (18.—21. pros. 1504) vystúpil před úřad Jindřich Donát z Veliký Polomě a na Nove Cerekvi, komorník kniežetstvie Opavského, jakožto mocný poručník s jinými poručníky nebožčíka Jana Reničky a kázal psáti, že vkládá ve dsky zemské podle poručenstvie téhož nebožčíka Reničky mlýn slove Podhorní se vším jeho příslušenstvím, s ospy, s vepři, s řekú, s stavem, s lukami, s chrastinami, se všemi užitky a puožitky a v těch hraniciech tak, jakž ten mlýn od starodávna vysazen a vyměřen jest, jakož jej sám držel a požieval, ku pravému zpupnému dědictvie chudým lidem špitale sv. Antonia bratřiem Božieho těla u fary matky Božie jakožto pravým správčím a fundátorům téhož špitále, však neškodno těm aneb tomu, komužby co poručeno neb odkázáno bylo podle poručenstvie svrchudotčeného, toho aby každý tak užieval až do smrti než po smrti těch neb toho, aby již žádný práva k tomu neměl než svrchupsaní chudí lidé jeho správci věčně; a to vloženie stalo se jest s povoleniem najosviecenějšieho kniežete a pána, pana Zigmunda etc. pána našeho milostivého. —

(fol. 31*b*.) Léta B. 1505 za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana, za pana Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, za pana Jiříka z Tvorkova a na Raduni sudieho, za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny o sv. Lucii (17.—20. pros.).

101. Věno paní Kunky na Klemsteině.

Vystúpil před úřad Křištofor z Klemsteina a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské puoltřetieho sta zl. uh. na vsi své vlastní, dědičné

[1]) Mřežován.

a nezávadné na Klemstýně na tvrzi, na dvoře, na všech lidech a na všech užitciech a požitciech, na rybníciech, na lukách, na všelijakých příchodech, ničehož nevyjímajíc ani pozuostavujíc, ku pravému věnnému právu slovutnej poctivosti paní Kunce, manželce svej vlastní, tak a tím obyčejem a právem, jakož jiné paní věnné kniežetstvie Opavského mají, drží a užívají. Actum [a.] et die ut s. (17.—20. pros. 1505). A za poručníka sobě paní Kunka beře pana Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi, komorníka kniežetstvie Opavského.[1])

102. Ves Hošťalkovice.

Vystúpil před úřad Jindřich z Děhýlova a kázal psáti, že vkládá ve dcky ves Hošťálkovice s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, poplatky, s kurmi, s vajci, s dvorem, s robotami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s rybníky, s rybniščemi, s řekami, s kostelním podacím i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím i se všemi požitky a užitky, jakýmiž se jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, a jakož to sám držel a požíval i s předkymi svými, nic tu sobě na tom ani erbom svým žádného práva ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce, Mikulášovi Ludkovi z Olbramic a jeho erbom ku pravému dědictvie. Act. [a.] et die ut s. (17.—20. pros. 1505).

103. (fol. 32*a*.) Puol Tisku.

A. et d. ut s. (17.—20. pros. 1505) vystúpil před úřad Mikuláš Slatincký z Studenky a kázal psáti, že vkládá ve dcky tu stranu v Tisku, kterúž prodal nebožčíkovi Hanušovi Bietovskému s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s chrastinami, s platy, s slepicemi i s jinými se všemi puožitky a užitky, jakýmiž se jmény menují neb jmenovány býti mohú nic sobě tu ani erbom svým na tom žádného práva ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce, Václavovi z Bítova a jeho erbom tak, jakož to sám držel s předky svými, ku pravému dědictvie.[1])

104. Hýlov ves pustá.

A. et d. ut s. (17.—20. pros. 1505) vystúpil před úřad Ondřej Lútka z Olbramic a kázal psáti, že vkládá ve dcky ves pustú Hýlov s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s lesy, s háji, s chrastinami i s tím potokem, kterýž Olbranské a Hýlovské hranice dělí, s rybníky s rybniščemi i se vším plným právem a příslušenstvím i se všemi puožitky a užitky, jakýmiž se mény menují neb jmenovány býti mohú, a jakož to sám držel, nic tu sobě na tom ani erbom svým žádného práva ani

---

[1]) Mřežován.

kterého vlastenstvie nepozuostavujíc, Janovi z Sčavna a na Klimkoviciech a jeho erbom ku pravému dědictvie.

105. Raduň panu Jiříkovi z Tvorkova.

A. et d. ut s. (17.—20. pros. 1505) vystúpil před úřad Albrecht Kaván z Dědibab a kázal psáti, že vkládá ve dcky Raduň, puol Višovic, tvrz, dvuor, s mlyny, s lesy, s háji, s chrastinami, s rybníky, s řekami, s rybnišči, s horami, s lukami i se vším příslušenstvím, jakož z starodávna v svých mezách a hranicích vymezeno a vysazeno jest, a k tomu vrchnie práva v Pusté Polomi a v Podvihově; tu sobě na tom ani erbom svým ani komu jinému žádného práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc ani zachovávajíc, Jiříkovi z Tvorkova a z Kobeřic a erbom jeho ku pravému dědictvie.[1])

(fol. 32*b*.) Léta Božieho 1506 za p. Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana, za p. Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, za pana Jiříka z Tvorkova a na Raduni sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (16.—19. pros.).

106. Ves Závadka.

Vystúpil před úřad Martin Šíp z Branice a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské ves Závadku s lidmi, platy, s robotami, s rolemi oranými i neoranými, s kury, s vajci, s lesy, s hájmi, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s rybníky, s rybniščemi, s vodami, s potoky, se všemi a všelijakými užitky a požitky, kterými se kolivěk jmény jmenují neb jmenoväny býti mohú, ničehož nevynímajíc ani sobě pozuostavujíce kterého práva a vlastenstvie, a tak se vším právem a panstvím, jakž jest to sám držel, ku pravému zpupnému dědictvie Stanislavovi Sudivojovi z Borynina a paní Anně z Vračova, manželce, jeho a jich erbom. Anno et die ut s. (16.—19. pros. 1506).[1])

107. Veliká Polom.

Vystúpil před úřad Martin Šíp z Branice a na Loděnici a kázal psáti, že vkládá ve dcky sám od sebe i od Jindřicha bratránka svého i od erbóv svých i Jindřichových své vlastní dědičné zboží tvrz a ves, jenž slove Veliká Polom, ves Krásné Pole, ves Vřesinu, ves Čevišov, ves Lhotku, s lidmi v těch vsech jmenovaných platnými i neplatnými, s puščinami, s dvory, s rolí oranú i neoranú, s platy, s poplatky, s robotami, s ospy, slepicemi, s vajci, s lesy, s hájmi, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s řekami, s potoky, s vodami tekúciemi i netekúciemi, s rybníky, s rybniščemi, s sady,

[1]) Mřežován.

zahradami, s mlýny, s mlýniščemi i s kostelniem podacím a se vším jiným příslušenstvím a panstvím, což k tej tvrzi a k těm vsem od starodávna příslušelo i nynie přísluší, s hranicemi, s mezami, jakž ty (fol. 33.*a*) vsa to zboží od starodávna v svých mezách a hraniciech vyhraničeny a vyi měřeny jsú na šíř i na dél, i se všemi jinými požitky a užitky, jakýmiž se jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, a jakož to sám držel a požíval, nic tu sobě na tom zbožie ani erbom svým ani erbom Jindřicha bratránka svého ani komu jinému žádného práva panství ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc ani zachovávajíc, Jindřichovi Hukovskému z Ochab a erbom jeho ku pravému zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (16.—19. pros. 1506).

108. Jakubcovice.

Vystúpil před úřad Hanuš z Jakubcovic a kázal psáti, že vkládá ve dcky sám od sebe i od Vítka, bratra svého mladšieho, ves Jakubcovice s tvrzí, s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými, s platy, s robotami, s rybníky, s rybniščemi, s lesy, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s slepicemi, s vajci, také puol vsi Hrabí Přednieho i s tím platem a robotami, což na Skřipovských lidech jest, i se všemi puožitky a užitky, jakýmiž se mény menují neb jmenovány býti mohú, nic sobě tu na tom ani erbom ani komu jinému žádného práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíce, Joštovi z Tamfaldu a erbom jeho ku pravému dědictvie. A. et d. ut s. (16.—19. pros. 1506).

109. Chlebičov.

Vystúpil před úřad Albrecht Sobek z Suleva a na Vusoší, hejtman kniežectvie Opavského, a kázal psáti z rozkázánie najosvieceněǰšieho kniežete a pána, pana Zigmunda, kniežete ve Slezí Opavského, Velikého Hlohova etc., pána našeho milostivého, podle listu od J. kniežetské Mti daného dvuor řečený Chlebičov se vším jeho příslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s rolí oranú i neoranú, s háji, s lesy, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s chrastinami, s rybníky, s rybniščemi, s potoky tekúcími i netekúciemi, s mezemi, hranicemi a se všemi užitky a požitky, kterými se koli jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, z manstvie jeho kniežetské Mti vynímajíce a vysvobozujíce a v pozemské uvodíce a vysvobozujíce tak, jako země Opavská za právo má, Jiříkovi z Lanšovic, písaři zemskému kniežectvie Oppavského, a Barboře manželce jeho a jich erbom ku pravému zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (16.—19. pros. 1506.)

110. (fol. 33.*b*) Vystúpil před úřad Jošt z Tamfaldu a kázal psáti, že vkládá ve dcky puol druhého sta zl. věna na Jakubcoviciech, na dvoře, na lidech platných i neplatných i na jiných všelijakých užitciech a požitciech, jakými se mény menují neb jmenovány býti mohú, i také na puol vsi Hrabí Přednieho i s tím platem a robotami, což na Skřípovských

lidech jest, paní Salomenu z Jakubcovic ku pravému a čistému věnu tak, jako jiné paní v kniežetstvie Opavském za právo mají; a poručníky sobě volila Jana z Chobřan a z Bravantic a Zigmunda Šelihu z Zubřic. A. et d. ut s. (16.—19. pros. 1506.)[1])

(fol. 34a). Léta B. 1508, za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší hejtmana, za pana Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, za pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Polomi sudieho, za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše. (14.—17. června.)

111. Věno paní Kateřiny na Hněvošiciech.

Vystúpil před úřad Matyáš z Studnic a kázal psáti, že vkládá ve dcky šest set zl. dobrých uh. práva věnného na vsi Hněvošicích, na tvrzi, na dvoře, na všech lidech, platiech, rolech, rybníciech, lukách, hájiech, potociech, pastvištiech a na všech užitciech požitkuov tej jmenovanej vsi, ničehož nevynímajíce, slovutnej poctivostí paní Kateřině z Belku, manželce svej vlastní, takovým obyčejem: jestliby pán Buoh prvé naň smrt dopustil než na ni, aby ona již psaná paní Kateřina tej vsi se vším její příslušenstvím, jakž nahoře osazeno jest, užívala a požívala věnným právem, až by jí šest set zl. uh. dáno bylo od erbuov jeho anebo od toho, ktož by k tej vsi po něm právo jměl, z kterýmiž ona bude moci učiniti i nechati jako svým vlastním; a toho sobě volila poručníky Václava Čeple z Belku otce svého a Jana bratra svého. A. et d. ut s. (14.—17. června 1508.)

112. (fol. 34b). Nález na titul z Fulštýna.

My Zigmund z Božie milosti najjasnějšieho kniežete a pána, pana Kazimiera, někdy krále polského J. Mti slavné paměti syn etc., knieže v Slezí Opavské, Velikého Hlohova, Kozichova a Gnory etc. majíce při sobě pány a rytieřstvo dvoru našeho i také pány a rytieřstvo kniežetstvie našeho Opavského mezi urozenými Janem a Václavem Bielovskými jakožto žalobníky a Václavem Fulsteinem jakožto odporčí, jakož Bielovščí pohnali byli ku právu zemskému Opavskému Václava Fulsteina z tisíce hřiven groší českých tu jemu vinu dávajíce, že odpor dal vepsati do desk Krnovských bránice jim a strýcom jejich titule z Fulsteina, a že to okázati chtějí, že se odtud totiž z Fulstejna spravedlivě píší po předciech svých, a toho že by jim vymazati nechtěl. A když jsú před právem stáli, Václav Fulstein odpoviedal, že jsú jeho Bielovští o to nikdy nežádali, aby ten odpor vymazal, a poněvadž jeho pohánějí, že by jim toho odporu vymazati nechtěl, jeho o to nikdy nežádavše, že se jemu zdá, že by jim nebyl povinnen na ten pohon odpovídati. Václav Bielovský pověděl, že jest jeho i strýce

[1]) Mřežován.

a bratra jeho o to žádal zde v Opavě při sněmu kniežecím. Václav Fulštein odpieral, že nežádal. Václav Bielovský před se také pravil, že žádal. Kdež hejtman a páni a rytieřstvo kniežetstvie našeho Opavského při úplném súdě jsú našli: Poněvadž ta věc nenie o zbožie ani o peníze než o titul, kteráž věc ke cti příslušie, že ta věc k súdu jejich nepřísluší. Než poněvadž jsú oboji naši poddání, že tu věc na nás jakožto na kněze a pána jejich obapolného ukazují, aby nás obojí za rok poleženie v menovitém času prosili pod propadkem tisíce hř. gr. A když jsme sem do našeho Opavského kniežetstvie přijeli, tu jsú obě straně stáli, a Bielovščí ukázali nám pohon svoj i nález hejtmanem a rytieřstvem udělaný, prosíce nás obojí za rok složenie podle nálezu již dotčeného, kterémuž nálezu bylo již viece než rok. My k prosbě jejich obapolné rok jsme jim položili, od téhož času ve čtyřech nedělech, aby před námi stála každá strana se všemi potřebami svými. Tu když jsú před námi stáli, Bielovščí Václava Fulsteina vinili podle svrchu dotčeného pohonu svého, že jim odpor vložil ve dcky Krnovské proti tituli jejich z Fulsteina psaní. Václav Fulstein k tomu pověděl, že jest to učinil od strýcóv svých a přátel starších i sám od sebe, a že po vloženie toho odporu do desk Krnovských strýci (fol. 35.*a*) a přátelé jeho jsú s Bielovskými smlúvu přátelskú učinili, při kterýž praví že nebyl, než proto že tej smluvy nikdá neodpieral ani odpieral ani odpierá ani odpierati chce; a jestli že jsú se pak Bielovščí tu smlúvu dělajíc v čem obmeškali, že on tím vinen nenie. Od Bielovských povědíno, že o tu smluvu se pohon nestal, a byla-li smluva, že o něj Václav Bielovský ani Herbort ani Ojieř Vladěnínský nevěděli než toliko sám Jan Bielovský. Václav Fulstein vždy tej smluvy dotýkal a při tom mluvil, že by k súdu hotov nebyl, a že by bez strýcuov a přáteluov svých jemu se odpovídati nehodilo, a že by nevěděl, co odpovídati. Bielovščí odpověděli, že by on tu věc vedl k odtahovánie, prosíce nás pro Buoh a pro spravedlivost, abychom spravedlnost jejich viděli a súdem konec mezi jimi učinili. Václav Fulstein vždy na tom stál, že by se súditi nechtěl ani mohl bez strýcuov svých. Bielovští pověděli, že poněvadž jest měl moc od strýcuov svých k odporu vkládání, že také moci měl od nich dosěhnuti k odpovídání a ku vymazánie. Tu my takové řeči mezi jimi slyšiece rozkázali jsme Václavovi Fulstýnovi: poněvadž jest nás on prosil za rok složenie, a my když jsme jim rok položily, že jsme při tom pověděli obojí straně, aby každý se všemi potřebami stál, aby odpovídal a smluvu, kterejž častokrát dotýkal, aby ukázal i jiné věci, ač by které jměl k potřebě svej, aby ukazoval, abychom my ty slyšiece věděli se kterak v tom spravedlivě zachovati. Václav Fulštýn pověděl, že on tej smluvy v svej moci nemá a že by odpovídati nechtěl. I jest jemu od nás pověděno potřetie, aby odpoviedal a okazoval, jestliže by co k svej potřebě jměl, a odpovídaj on nebo neodpovídaj, ukazuj co nebo neukazuj, že my v tom učiniti chcme, co spravedlivost káže. A když on vždy odpovídati nechtěl ani co okazoval, tu Bielovščí jsú nás prosili vysokými a pokornými prosbami, abychom je v tom podle práva opatřiti ráčili a spravedlnosti jejich veděli

a slyšeli, kterýmiž chtějí okázati, že se toho titule z Fulsteina psaní spravedlivě drží po předciech svých. I okazovali jsú před námi listy ciesařské královské, kniežat, rytieřstva i měst, že předkom, dědom a strýcom jejiech tím titulem tak z Fulsteina od dávných starých let psáváno jest, i oni se také sami odtad psávali. Při kterémž tituli podle takového jejich dostatečného ukázánie je zuostavujem. A což se toho odporu do desk Krnovských vloženie protiv jejich titule dotýče, Václav Fulstein když jest ten odpor vkládal, jměl jest věděti, nač jej vkládá, a když by to k místu přišlo, čím toho dovoditi, a poněvadž jest o to od Bielovských pohnán, a po pohonu ta věc viece nežli rok stála, nežli jsme tomu rok položili, nynie pak před námi k roku složenému stoje podle odporu do desk Krnovských vloženého protiv tituli Bielovských neodpierá (fol. 35*b*) ani co ukazuje, nalézáme: že Václav Fulštýn ten odpor, kterýž jest do desk Krnovských vložil, vymazati má, když najprvé dcky Krnovské otevřieny budú, a to pod propadkem tisíce hř. gr. čes. do komory naší. A pro budúcie pamět toho na svědomie pečet naší kniežecskú s naším jistým vědomiem k tomuto nálezu rozkázali jsme přivěsiti, jenž jest dán a psán na Opavě v pondělí před Matkú Božie, jenž slove Visitacionis (1. července) l. od n. S. B. 1504 počítajíce. Act. a. et d. ut s. (14.—17. června 1508).

113. Poručenstvie Jindřicha Hukovského.

Vystúpil před úřad Jindřich Hukovský z Ochab a na Velikej Polomi, sudí kniežetstvie Opavského, a kázal psáti ve dcky, že dělá mocné poručníky statku svého, kterýž má aneb kdy jměti bude, a dětí svých, pana Jana a pana Václava, bratří z Fulsteina a na Bielovci a pana Ojieře z Fulsteina a na Linhartovách takovým obyčejem: jestli že by jeho pán Buoh smrti uchovati neráčil, aby oni statku jeho i dietek jeho mocní poručníci byli a vedle poručenstvie jeho, kteréž jest udělal nebo potom kdy udělá pod svú pečetí a šesti dobrých lidí pečetmi, každému dosti učiniti mají vedle poručenstvie již dotčeného, pokudž statek jeho najdále vystačiti muože. Act. a. et d. ut s. (14.—17. června 1508).[1])

(f. 36*a*). Léta B. 1509 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Zigmunda, krále Polského a Velikého kniežete Litevského, Ruského, Pruského etc., pána a dědice, pána našeho milostivého a za pana Albrechta Sobka z Suleva a na Vusoší, hejtmana kniežetstvie Opavského, za pana Jindřicha Donáta z Polomě a na Nové Cerekvi komorníka, za pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Polomi sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše. (30. květ.—2. června.)

---

[1]) Mřežován.

114. Věno paní Anny z Heraltic a z Polskej Ostravy.

Vystúpil před úřad pan Jan z Fulsteina a na Bielovci a kázal psáti, že vkládá puoltřinácta sta zl. věnných peněz paní Anně z Heraltic a z Polskej Ostravy, manželce svej, na dielu svým v Branici, na všech lidech platných i neplatných, na platech, poplatciech, na dvořiech, na robotách, na lukách, na lesiech, na rybníciech, na mlýniech, na řekách, na ospích, na kurách a na jiných všelijakých duochodech, požitciech a užitciech, jakými se koli jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, nic nevynímajíc ani co na tom nepozuostavujíc ku pravému svobodnému věnu takovým obyčejem, jestližeby pán Buoh svrchupsaného pana Jana smrti uchovati neráčil prvé nežli paní Anny, manželky jeho, aby ona toho požívala a užívala, jako jiné ctné paní v tom knižetstvie věna užívají. A paní Anna sobě poručníky volila pana Václava Hřivnáče z Heraltic etc. otce svého, pana Diviše z Zahrádky a na Buchlově a pana Jiříka z Kravař a z Tvorkova. A. et d. ut s. (30. květ.—2. června 1509).

115. (fol. 36*b*). Ves Raduň.

Vystúpili před úřad pan Křištofor z Hradčan a pan Křištofor Pivce z Klemsteina jsúce poslové daní od pana hejtmana a kázali psáti, že pan Jiřík z Kravař a z Tvorkova vkládá ve dcky Raduň, puol Vršovic, tvrz, dvuor, s lidmi platnými i neplatnými, s rolemi oranými i neoranými, s platy, poplatky, s robotami, s kurmi, s vajci, s lesy, s háji, s chrastinami, s rybníky, s rybniščemi, s lukami, s mlýny, mlýniščemi i se všemi užitky a požitky, jakýmiž se jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, jak to sám držel a požíval i s předky svými, nic tu sobě ani komu jinému na tom žádného práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc ani zachovávajíc, a k tomu vrchní práva v Pusté Polomi a v Pozdvihově se všemi a všelikterakými požitky a užitky vsí svrchupsaných, jakž to sám držel a požíval, panu Arnoštovi z Kravař a z Tvorkova ku pravému dědictvie. A. et d. ut s. (30. květ.—2. června 1509).[1])

(fol. 37*a*). Léta s. B. 1511 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Vladislava Uherského, Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., za pana Jana z Fulsteina, na Bielovci, hejtmana kniežetstvie Opavského, pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Polomi komorníka, pana Kašpara z Ketře, na Drslavi sudieho a Jiříka písaře zemského z Lanšovic v ten pondělí po suchých dnech po sv. Trojici — (16. června).

116. Vklad Zubřic Zigmundovi Šelihovi.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad pan Jan z Fulsteina a na Bielovci, hejtman kniežetstvie Opavského, maje rozkázánie od

[1]) Mřežován.

najjasnějšieho kniežete a pána pana Vladislava, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, a kázal psáti ve dsky zemské, že na místě J. král. Mti vkládá ve dcky tvrz a ves Zubřice s lidmi platnými i neplatnými i se vším jiným toho zboží užíváním a spravedlivým příslušenstvím, jakž z starodávna v svých mezách a hranicích zaleží a vymezeno jest, i s kostelním podacím, Zigmundovi Šelihovi Zubřickému na Zubřiciech, jeho erbom a potomkom ku pravému zpupnému dědictvie na věčné časy. Již to J. král. Mt jemu to zbožie svrchupsané z manstvie vypustiti ráčil a v pozemské uvésti.

117. Věno paní Kateřiny z Petřvaldu.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Zigmund Šeliha z Zubřic a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské tři sta zl. uh. vážných věnných peněz podle řádu a práva kniežetstvie Opavského paní Kateřině z Petřvaldu, manželce svej vlastní, k pravému jejiemu svobodnému věnu na zboží svém vlastním a svobodném panství na tvrzi Zubřiciech i na vsi Zubřiciech, na platích i všelijakých užitciech v Zubřiciech a k Zubřicím příslušejících, k učiněni s věnnem svým a k užívánie věna svého tím zpuosobem a právem, jakž jiné dobré paní věnných práv v tomto kniežetstvie užívají. A poručníky sobě paní Kateřina svrchupsaná volila věna svého Hanuše z Petřvaldu, bratra svého, a pana Jana z Drahotuš a na Benešově.

118. (fol. 37*b*). Věno na Benešově paní Eleně ze Zvole.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad pan Jan z Drahotuš, na Benešově a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské puol osma sta zl. za každý zlatý třidceti groší českých počítajíce věnných peněz na svém vlastním svobodném dědictví a nezávadném, na diele svém menovitě na Benešově, na Bohuslaviciech, na Kozmiciech, na všech lidech již psaného městečka a vsi platných i neplatných a na všelijakých duochodech k tomu městečku a vsem příslušejících nic nevyjímajíc, paní Aleně ze Zvole, manželce svej vlastní, k jejiemu pravému svobodnému věnnému právu tím vším obyčejem a právem, jakž jiné paní v kniežetstvie Opavském věnných práv užívají. A poručníky sobě svrchupsaná paní Alena volila pana Hynka ze Zvole a na Dubčanech, bratra svého, a pana Bernarta ze Zvole a na Hlučíně, strýce svého. Také vystúpil pan Vavřinec, vlastní bratr svrchupsaného pana Jana, a pověděl, že v tom jeho plná vuole jest, aby tak do desk vepsáno bylo, jakož se svrchu píše.

119. Věno paní Anny z Děhýlova a na Boboluzciech.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil jest před úřad Mikuláš z Boboluzk a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské puoltřetieho sta zl. uh. vážných věnných peněz na svém vlastniem dědičném, svobodném a

nezávadném panstvie na tvrzi, na vsi Boboluzciech, na vsi Škrochoviciech, na vsi Košeticiech s jich všelijakým užíváníem a přislušenstvím urozenej vladyce paní Anně z Děhýlova, manželce svej vlastní, k jejiemu pravému svobodnému věnnému právu, tím právem a zpuosobem, jakož jiné paní dobré v kniežetstvie Opavském věnných práv užívají. A poručníky sobě svrchupsaná paní Anna téhož věna svého zvolila urozeného vladyku pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Polomi, komorníka kniežetstvie Opavského, a pana Jindřicha z Děhýlova a na Plesné, strýce svého, pana Jana Donáta z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi.

120. (fol. 38*a*). Spolek paní Kateřiny ze Zvole a na Bludoviciech s mužem jejiem etc.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpili jsú před úřad pan Jiřík z Tvorkova a z Kravař, Křištofor z Hradčan jsúce poslové od pana hejtmana podle práva a řádu daní ke dckám paní Kateřině ze Zvole a na Bludoviciech a kázalij sú ve dcky zemské psáti majíce tu mocnost od již menovanej paní Kateřiny. Jakož na již psanú paní Kateřinu a na děti její nápad visí tiemiž dskami zavázaný podle pana Děhýlovského a pánuov Jiskřičínských na zboží Zbyslavicích po smrti tetky její vlastní paní Zuzany Zbyslavskej, ač by pán Buoh paní Zuzany smrti uchovati neráčil, kterýžto nápad již psaná paní Kateřina, ač by jie pán Buoh smrti též uchovati neráčil i dětí její, zavazuje a těmi dckami utvrzuje diel ten nápadu svého, kterýž by jej spravedlivě příslušel na tom zbožie Zbyslaviciech podle již psaných pana Děhýlovského a pánuov Jiskřičinských, Mikulášovi z Bludovic, manželu svému vlastniemu. Pakližby i Mikuláše, manžela jejieho, pán Buoh smrti uchovati neráčil, tehdá Mikulášovi Falklovi z Čochendorfu a na Přívoze a dětem jeho zavazuje a těmito dckami zapisuje.

121. Vklad diel Branice Janovi Donátovi.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Bernart ze Zvole a na Hlučíně a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské diel svoj, kterýž v Branici měl, se všemi lidmi v tej vsi, kterýž k tomu dielu jeho příslušejí, platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s poplatky, s robotami, s ospy, s kurmi i s tím vrchním právem, kteréž jest na lidech farářových, i s lesy, s háji, s chrastinami, s řekami, vodami tekúciemi i netekúcími, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s lukami, s pastvami, pastviščemi i se vším jiným plným právem a panstvím a přislušenstvím, s mezami, s hranicemi tak, jakož ten diel a to zbožie od starodávna v svých mezách a hraniciech záleží a vymezeno jest na šíř i na dél, i se všemi jinými puožitky a užitky, jakýmiž se mény menují neb jmenovány býti mohú, nic tu sobě na tom ani komu jinému žádného práva, panství ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovavajíce,

Janovi Donátovi z Polomě a na Nové Cerekvi a erbom jeho ku pravému dědictvie.[1])

122. (fol. 38*b*). Vklad Posutice Janovi Donátovi.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Bernart ze Zvole a na Hlučíně a kázal psáti, že vkládá do desk zemských ves Posutice se všemi lidmi v tej vsi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s poplatky, s dvorem, s robotami, s ospy, s lukami i s kostelním poddacím v Posutici i s lesy, s háji, s chrastinami, s řekami, vodami tekúcími i netekúcími, s mlýny, mlýnisky, s rybníky, s rybniščemi, s lukami, pastvami, pastviščemi i se vším jiným plným právem, panstvím a příslušenstvím, s mezami, s hranicemi tak, jakž ta ves a to zbožie od starodávna v svých mezách a hraniciech záleží a vymezeno jest na šieř i na dél, i se všemi jinými požitky a užitky, jakýmiž se mény jmenují neb jmenovány býti mohú, nic tu sobě na tom ani komu jinému žádného práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíce, Janovi Donátovi z Polomě a na Nové Cerekvi a erbom jeho ku pravému dědictvie.[1])

123. Vklad Branice panóm Bielovským.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Jan Donát z Polomě a na Nové Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské svoj diel, kterýž v Branici měl, se všemi lidmi, kteříž k tomu dílu v tej vsi jsú, platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s poplatky, s robotami, s ospy, s kurmi i s tím vrchním právem, kteréž jest na lidech farářových v tej vsi na tom dielu, i s lesy, s háji, s chrastinami, s řekami, vodami tekúcími i netekúcími, s mlýny, mlyniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s lukami, pastvami, pastviščemi i se vším jiným plným právem, panstvím a příslušenstvím, s mezemi, s hranicemi tak, jakž ten diel v tej vsi od starodávna v svých mezách a hranicích záleží a vymezen jest, na šieř i na dél i se všemi jinými požitky a užitky, jakýmiž se mény menují neb jmenovány býti mohú, nic tu sobě na tom ani komu jinému žádného práva, panství ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíce, urozeným pánom, panu Janovi a panu Václavovi, bratřiem vlastniem z Fulsteina a na Bielovci, jich erbom ku pravému dědictví.[1])

124. (fol. 39*a*.) Věno paní Kateřiny z Fulsteina a z Vladěnína na Posuticiech.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Jan Donát z Polomě a na Novej Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské štrnácte set zl. uh. vážných věnných peněz na svém vlastním dědictví svobodném a nezavadném, na vsi Posutici s její všelijakým užíváním a příslušen-

[1]) Mřežován.

stvím nic nevyjímajíc, a pakliž by ta ves zahubena byla nepokojem neb jakýmžkolivěk obyčejem, tehdá na Nové Cerekvi a na všem, což k tomu přísluší, urozenej paní Kateřině z Fulsteina a z Vladěnína, manželce svej vlastní, k jejiemu pravému svobodnému věnu tím obyčejem a právem, jakž jiné paní v kniežetstvie Opavském věn svých užívají. A poručníky sobě svrchupsaná paní Kateřina zvolila pana Ojieře z Fulsteina a na Linhartovách, pana Jana a pana Václava, bratři z Fulsteina a na Bielovci, strýce své, a Jiříka z Ketře a na Petroviciech.[1])

125. Věno na Násilí paní Margétě z Studnic.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Vok Berka z Násilé a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské pět set zl. uh. vážných dobrých věnných peněz na svém vlastniem, dědičném, svobodném a nezávadném panstvie, na vsi své Násilí a tej vsi se vším její příslušenstvím, jakž v svých mezách a hraniciech od starodávna vymezena a vyměřena jest, urozenej vladyce paní Margétě z Studnic, manželce svej vlastní, k jejiemu pravému svobodnému věnnému právu tím právem a zpuosobem, jakž jiné dobré paní v kniežetstvie Opavském věnných práv užívají. A poručníky sobě svrchupsaná paní Margéta téhož věna svého zvolila urozeného vladyku pana Matyáše Bystřického z Studnic a na Hněvošiciech, bratra svého, a urozeného pana Jana z Drahotuš a na Benešově.[1])

126. (fol. 39*b*.) Poručenstvie Voka Berky z Násilé.

A. et d. ut s. (16. června 1511) vystúpil před úřad Vok Berka z Násilé a rozkázal ve dcky zemské psáti a vložiti, že dělá Matyáše Bystřického z Studnic, švagra svého, dětí svých mocným poručníkem dckami statku svého dědičného Násilského i jiného všeho, kdež bych jej kolivěk měl. Jestli mne živností švagr moj přetrvá, a jemu jich svěřuji dětí svých a tu věru k němu jmám, že jim křivdy neudělá a jmenovitě do šesti let; a po šesti letech bude-li se panu Vokovi zdáti, bude moci toto poručenstvie změniti a poručníka udělati, kohož se jemu zdáti a líbiti bude.

127. (fol. 40*a*.) Léta p. 1511 v suché dny po sv. Lucii (17.—20. pros.) zapsalo se v tyto knihy v dcky zemské, že jest najjasnější knieže a pán, pan Vladislav, Uherský a Český král etc. a markrabie Moravský etc., pán náš milostivý, právo kniežetstvie Opavského srovnati ráčil, tak že toto nynější, kteréž o sv. Lucii bývá, slulo a bylo prvé právo malé, a ono, kteréž o sv. Duše bývá, slulo právo veliké, i ráčil jest J. král. Mt toto právo malé velikému učiniti rovné tak, že již ty dvě právě, kteréž dvakrát v roce držány býti mají, na budúcí časy věčné jednostajně veliké býti mají a jsú. To jest J. král. Mt listem svým pod pečetí svú královskú utvrditi ráčil na věčné časy tak, že již k jednomu jako k druhému jednostajně

[1]) Mřežován,

poháněno býti muože z velikej i z malej summy, jakž komu potřeba ukáže. A to se stalo za urozených vladyk za Jindřicha Hukovského z Ochab a na Velikej Polomi komorníka a za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře a v ten čas, když ta práva král JMt srovnati ráčil byl jest hejtmanem urozený pán, pan Jan z Fulsteina a na Bielovci.

128. Prodaj věnné právo od paní Barbory z Hradčan a z Klemssteina Křištoforovi, bratru jejiemu vlastniemu.

Vystúpila před úřad paní Barbora z Hradčan a z Klemsteina a kázala ve dcky psáti, jakož měla věno své na dvoře konec Bohuslavic šedesáte a sto zl., že to své věnné právo a svú všecku spravedlivost, kterúž tam měla, prodala Křištoforovi Pivcovi z Hradčan a z Klemsteina bratru svému a jeho erbom.

129. (fol. 40*b*.) Nález o Branici pánuov Bielovských.

Mezi panem Janem Stošem z Kunic a na Ziboticiech sjednej a panem Janem a panem Václavem bratřiemi z Fulsteina a na Bielovci z strany druhej. Jakož pan Jan Stoš viní pana Jana a pana Václava o diel Branice, pravě se k nie lepšie právo jmieti po svým strýci panu Kunratovi nežli oni; pan Jan a pan Václav toho odpierají, že jsú Branici ten diel za své peníze kúpili u Václava Hřivnáče z Heraltic, a že jim tenž diel Václav Hřivnáč listem správniem ujistil podle řádu země i ve dcky zemské jim vložil, a že po dckách vloženie správa bez nároku vyšla, a že jsú byli rukojmí svých pohnali, kteréž za tu správu jměli, a že jsú jim ti rukojmie odsúzeni, že jim již dále nic povinni nejsú, poněvadž správa bez nároku přešla, prosiece v tom pan Jan a pan Václav za opatřenie. Pan Jan Stoš k tomu odepřel, že jemu ten nález, kterýž se na rukojmie stal, ke škodě nenie, a že on práva svého na dielu Bránice žádnému neprodával ani dával. Pan Jan a pan Václav odepřeli k tomu rozumu jako prvé, že jest jim správa bez naroku vyšla prosiece za opatřenie; při tom povieděli, že pan Jan Stoš od několika let v tejto zemi býval a Jana Bravantského i jiné ku právu v tomto kniežectvie poháněl a k tejto věci se nikdy nepřipovídal podle práva, ježto v tomto kniežetstvie každý, když chce pohnati, muože, a poněvadž Václav Hřivnáč ten diel Branice vysúdil tú spravedlivostí, kterúž jemu svú spravedlivost a své právo dali neboštíkové pan Jan a pan Kunrát Stošové, vlastní strýci nedielní, tohoto pana Jana Stoše, a Václav Hřivnáč to zbožie své ten díl Branice panu Janovi a panu Václavovi Bielovským prodal, list správní jim na to udělal, ve dcky zemské řádně vložil nerozdielně, kdež listu datum ukazuje i vklad ve dckách dostatečně, že správa bez nároku přešla, a pan Jan Stoš správě přejíti dal, i nalezáme: Že pan Jan a pan Václav Bielovští k tomu právo mají a tomu odpovídati povinni nejsú. A. et d. ut s. (17.—20. pros.).

(fol. 41a). Léta s. B. 1512 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Vladislava, Uherského, Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., za pana Jiříka z Tvorkova a z Kravař, za pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Polomi komorníka, pana Kašpara z Ketře a z Drslavi sudieho a Jiříka z Lanšovic písaře zemského v úterý po suchých dnech a po sv. Trojici (8. června).

130. Vklad pana Jana a pana Vavřince, bratří z Drahotuš a na Benešově.

Vystúpili před úřad pan Ojieř z Fulsteina a na Linhartovách, Matyáš Bystřický z Studnic a na Hněvošiciech jsúce poslové daní od pana hejtmana vedle řádu a práva panu Volfovi z Drahotúš, majíce tu mocnost od pana Volfa a kázali psáti a vložiti ve dcky zemské tři rybníky pod dvorem dolním v Bohuslavici a to jmenovitě Veliký nový pod tvrzí a Křivý a Přehynský pořád ležiecí ku pravému panství a zpupnému dědictví se vším právem a všelijakým těch rybníkuov příslušenstvím, na nich sobě ani jinému žádnému nic tam nepozuostavuji žádného práva ani kterého vlastenstvie, panu Janovi a panu Vavřincovi z Drahotuš a na Benešově, bratřiem vlastním, a jejich erbom a bližším potomkom.

I také tu výplatu, kteráž mně po předciech mých a otci mým k výplatě příslušela na lesu puol seči a na rybníku tu v Bohuslavicích před dvorem ležící, kterýž nebožčík Otík z Rohova dobrej paměti a erbové jeho v zástavě od předkuov mých drželi, na tom také sobě ani žádnému jinému nic nepozuostavuji žádného práva ani kterého vlastenstvie tak, že to bude moci prodati, dáti, zastaviti, učiniti i nechati a na své lepší obrátiti, jak se jim najlépe zdáti bude. Act. a. et d. ut s. (8. června 1512).[1]

131. (fol. 111). Vklad Jerolíma Rohovského na puol seči a na rybník.

A. et d. ut s. (8. června 1512) vystúpili před úřad zemský Jindřich z Děhýlova a Zigmund z Zubřic jsúce poslové daní od pana hejtmana vedle řádu a práva panu Janovi z Drahotuš a na Benešově a majíce mocnost od pana Jana i kázali psáti a vložiti ve dcky zemské ten rybník v Bohuslaviciech nad Novým a před dvorem ležící a puol seči z toho rybníku i toho lesu příslušenstvím, kterýž nebožtík Otik z Rohova dobrej paměti držal a užíval a po něm synové jeho v zástavě, a já na tom výplatu sem měl i s bratrem svým, Jerolímovi z Rohova, jeho erbom a bližším potomkom dal sem dobrovolně a zapsal ku pravému panství a zpupnému dědictví se vším a všelijakým toho lesu, puol lesu sečí a jmenovaným ryb-

[1]) Od slov „I také" mřežován.

níkem příslušenstvím a právem tak, jak ten rybník od starodávna stál a topil a topiti muože na šieř i na dél, a ten les jmenovaný v svých mezech a hraniciech od starodávna záležie na tom sobě nic ani erbom svým ani jinému žádnému nepozuostavujíc žádného práva ani kterého vlastenstvie. A tak jmenovaný Jerolím jeho erbové a bližší potomci budú moci ten rybník a tej puol seči prodati, dáti, zastaviti, zaměniti a učiniti i nechati na své lepší obrátiti, jak se jim najlépe zdáti bude, jako svým vlastním dědictvím.

132. Vklad Jana a Jiříka Nedvíkóv na ves Lukavec.

A. et d. ut s. (8. června 1512) vystúpila před úřad Kateřina z Lukavce a kázala psáti ve dcky zemské, že vkládá do desk podlı řádu a práva ves Lukavec a ves pustú Pozahy se vším jich příslušenstvie těch vsí tak, jakož to ona sama a předkové její drželi, užívali, nic tu sobě ani erbom svým ani komu jinému kterého práva ani vlastenstvie nepozuostavujíc, Janovi a Jiříkovi, bratřiem vlastním Nedvíkom z Jakubcovic, a jejich erbom a bližším potomkom ku pravému panství a zpupnému dědictví.[1])

133. (fol. 42*a*). Věno paní Anny z Petřvaldu a na Velikej Polomi.

A. et d. ut s. (8. června 1512) vystúpil před úřad Jindřich z Ochab a na Velikej Polomi, komorník kniežetstvie Opavského, a dal psáti že vkládá paní Anně z Petřvaldu, manželce svej, osm set zl. dvaceti a pět zl. dobrých uh. na Krásném Poli a na Vřesině na svých vlastních, dědičných vsiech a žádnému nezávadných, na lidech, na platiech, na kurách, na vajciech, na robotách, na lesiech, na rybníciech, na mlýně a na všelijakých těch vsie požitciech a příslušenstvie, kterýmiž se koli mény jmenují neb jmenovány býti mohú, ku pravému, svobodnému věnu, jakož jiné ctné paní v zemi Opavské za právo mají. A toho jsú příjemci Václav Čeple z Belku a na Bartošoviciech a pan Jan z Drahotuš a na Benešově a Jan Čeple z Belku a na Bartošoviciech.

134. Vklad Kašpara Kečerského Petříkovy a Vratišovy.

A. et d. ut s. (8. června 1512) vystúpili jsú před úřad pan Ojieř z Fulsteina a na Linhartovách, Jan Donát z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi jsúc daní poslové ke dckám zemským podle řádu a práva od pana Jiříka z Tvorkova a z Kravař, hejtmana kniežetstvie Opavského, majíce mocnost od paní Anny z Drahotuš a z Sčítiny od mocnej poručnice dietek její, pana Volfa Stoše z Kunic a na Sčítině, paní Elšky, sestry jeho, dali jsú psáti ve dcky zemské, že vkládají vsi Petříkovy, Vratišovy se vším jich příslu-

[1]) Mřežován.

šenstvím těch vsi tak, jakož oni to sami jsú drželi, užívali a předkové těch sirotkuov, nic tu sobě ani erbom svým nepozuostavujíc kterého práva ani vlastenstvie, urozenému vladyce Kašparovi z Ketře a z Drslavě, sudiemu kniežetstvie Opavského, a jeho erbom, bližším potomkom ku pravému zpupnému dědictvie.[1])

135. (fol. 42*b*). Vklad Jana a Jiříka, bratří na ves Lukavec.

A. et d. ut s. (8. června 1512) vystúpila před úřad Kateřina z Lukavce a kázala psáti ve dcky zemské, že vkládá do desk podle řádu a práva ves Lukavec se vším tej vsi příslušenstvím tak, jakož to ona sama a předkové její drželi a požívali, nic tu sobě ani erbom svým ani dětom svým ani komu jinému kterého práva ani vlastenstvie nepozuostavujíc, Janovi a Jiříkovi, bratřím vlastním Nedvíkom z Jakubcovic, a jejich erbom a bližším potomkom ku pravému panství a zpupnému dědictvie.[1])

(fol. 43*a*). Léta od n. s. B. 1512 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Vladislava, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., za pana Czobora Emricha od Svatého Michala a na Holici hejtmana, za pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Velikej Polomi komorníka a pana Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a Jiříka z Lanšovic, na Chlebícově písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (15.—18. pros.).

136. Ves Závadka Joštovi z Štamfaldu.

Vystúpili jsú před úřad pan Jan z Drahotuš a na Benešově a Jiřík Střela z Chechla a na Třebovici jsúce poslové podle řádu, majíce tu mocnost od Stanislava Sudivoje z Goronína a Anny z Vračova, manželky jeho, že vkládají ves Závadku s lidmi, s platy, s robotami, s rolemi oranými i neoranými, s kury, s vajci, s lesy, s háji, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s rybníky, s rybniščemi, s vodami, s potoky, se všemi a všelijakými užitky a puožitky, kterými se koli jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, ničehož nevyjímajíce ani sobě co pozuostavujíce kterého práva a vlastenstvie a tak se vším právem a panstvím tak, jakž jsú to sami drželi, ku pravému zpupnému dědictvie Joštovi z Štamfaldu a erbom jeho. A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1512).[1])

137. Ves Jakubcovice Janovi a Jiříkovi Nedvíkom, bratřím vlastním.

Vystúpil jest před úřad Jošt z Štamfaldu a kázal psáti, že vkládá ve dcky sám od sebe i od erbuov svých ves Jakubcovice s dvorem, s lidmi

[1]) Mřežován.

platnými i neplatnými, s platy, s robotami, s rybníky, s rybniščemi, s lesy, s chrastinami, s lukami, se slepicemi, s vajci i se všemi požitky a užitky, kterýmiž se jmény jmenují neb jmenovány býti mohú, nic tu sobě nepozuostavujíce ani erbom svým ani komu jinému žádného práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc ani zachovávajíc, Janovi a Jiříkovi Nedvídkom, bratřím vlastním z Jakubcovic, a erbom jejich ku pravému dědictvie; také puol vsi Hrabie Přednieho s tím platem a robotami, co na Skřípovských lidech jest.

138. (fol. 43*b*). Ves Horní Zibotice Janovi z Bobolusk a na Sosnovej.

Vystúpil před úřad pan Jiřík z Tvorkova a z Kravař jsúce poslové daní s nebožčíkem Křištoforem z Hradčan od pana Jana z Fulsteina a na Bílovci ty časy hejtmana kniežetstvie Opavského a kázal ve dcky psáti, že pan Zibřid z Bobolusk prodal a ve dcky zemské vkládá ves Zibotice Horní s jejím všelijakým příslušenstvím, s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s ospy, s robotami, s rybníky, s vodami, potoky, s lesy, s horami, s chrastinami, s lukami, s pastvami a k tomu s kostelním poddacím, se všemi pustinami, s Heřvinovami, s Vidlami a těch vsí pustinami s jich příslušenstvím s Tašlarem, s Šibeničníkem, s horú, kterejž Kozí hora říkají, s Hubinkem, se všemi tej vsi a toho zboží požitky a užitky, malými i velikými, jakýmiž se mény menují neb menovány býti mohú, ve všech mezách a hranicích, jakž ta ves a to zboží od staradávna vymezeno jest na šieř i na dél, nic nevynímajíce a sobě na tom žádného práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíce, než to všeckno vkládají Janovi z Bobolusk a na Sosnovej a jeho erbom a bližším ku pravému panstvie a zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (15.—18. pros. 1512).[1])

(fol. 44*a*). Léta od n. s. B. 1513 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Vladislava, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., za pana Emricha Czobora od Sv. Michala a na Holici hejtmana a Jindřicha Hukovského z Ochab a na Velikej Polomi komorníka, Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (14.—17. pros.).

139. Vklad Sčítiny Mathiášovi.

Vystúpili před úřad paní Anna z Drahotuš a Volf z Kunic a na Tvorkově jsúce mocná poručnice dětí svých a toho statku a kázali ve dcky psáti, že vkládají tvrz Sčítinu a vsi Mokré Lazce a Novosedlice a Přerovec

---

[1]) Mřežován.

a Lhotky Pusté se vším tej tvrze a těch vsí příslušenstvím, s platy, s poplatky, mlýny, s mlýnišči, s rybníky, s rybniščemi, s řekami, vodami tekúciemi i netekúciemi, s horami, s lesy, s háji, s chrastinami, s dvorem, rolí oranú i neoranú, s robotami, kury a vajci i stavy, kteříž na řece jsú, svobodami, s lukami, s pastvami a se všemi jinými užitky a požitky malými i velikými, jakýmiž se jmény menují anebo jmenovány býti mohú, a se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, což k tej tvrzi a k těm vsem od starodávna příslušelo nebo přísluší s mezami hranicemi tak, jakž tu tvrz a to zboží sami drželi a požívali i s předky svými nic sobě tu na tom ani erbom svým ani komu jinému nepozuostavujíc ani zachovávajíc, Mathiášovi Bystřickému z Studnic a na Ščítině a erbom jeho a bližším ku pravému zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).[1])

140. (fol. 44*b*). Mathiášóv spolek s Ondřejem, strýcem svým.

Vystúpil před úřad Mathiáš Bystřický z Studnic a na Ščítině a kázal ve dcky psáti, že beře na spolek na všecek statek svoj mohovitý i nemohovitý, kterýž má aneb kdy jmieti bude, Ondřeje Bystřického z Studnic, strýce svého, takovým obyčejem: kdyžby jeho pán Buoh smrti uchovati neráčil bez erbuov, aby ten všecek statek svrchupsaný na již psaného Ondřeje a na jeho erby spadl a přišel; než to sobě již psaný Mathiáš pozuostavil, jestli že by komu z téhož statku za zdravého života neb na smrtedlné posteli málo nebo mnoho poručil listem pod pečetí svú a na svědomie šesti dobrých lidí, aby toho moc a vuoli měl, a to aby každému z toho statku vydáno bylo!)

141. Spolek paní Elšky z Hradčan se panem Fridrichem Herbortem z Fulsteina etc.

Vystúpila před pana hejtmana paní Elška z Hradčan a prosila za posly ke dckám, že beře na spolek na všecek statek svoj mohovitý i nemohovitý, kterýž má nebo kdy jmieti bude, pana Fridricha Herborta z Fulsteina a na Sosnišoviciech, manžela svého, a dietky své, kteréž s ním má. A pakli by již psaného pana Fridricha Herborta a dietek jeho pán Buoh smrti uchovati neráčil prvé než již psané paní Elšky, tehdá aby již psaná paní Elška s tím statkem mohla učiniti, jakž by se jie zdálo. A toho jsú poslové dáni od pana hejtmana podle práva a řádu pan Jiřík z Tvorkova a z Kravař a pan Mathiáš Bystřický z Studnic a na Ščítině. Act. Opaviae fer. VI. ante fest. St. Trinitatis anno ut s. (20. května 1513).

142. (fol. 45*a*). Vklad od Ščavenských paní Johance z Bietova a na Klimkoviciech.

Za pana Jiříka z Tvorkova a z Kravař hejtmana slovutní Martin a Jan strýci vlastní z Ščavna a z Rychlotic majíce list mocný na perga-

[1]) Mřežován.

menė s visutými pečetmi slovutných panoší Mikuláše a Valentina z Sčavna a z Rychlotic, bratří vlastních nebožčíka Jana Klimkovského, kterėžto mocnosti najjasnějšieho kniežete a pána, pana Zigmunda, krále Polského etc. J. Mti královskej listem a pečetí potvrzené, tej mocnosti ukázali jsú i prosili pana hejtmana za posly ke dckám vedle obvyklosti a práva kniežetstvie Opavského, kdež jim dáni jsú. I vystúpili před pana hejtmana a úřad zemský a před rytieřstvo kniežetstvie Opavského jsúc poslové ke dckám daní pan Jan z Drahotuš a na Benešově a Jan Donát z Velikej Polomě a na Nové Cerekvi i kázali jsú najprvé všechno právo a spravedlnost, kterážby prvé jmenovaným Mikulášovi, Valentinovi, Martinovi, bratřím vlastním z Sčavna, a jejich erbom a bližším kterak kolivěk dckami zavázana byla a po Janovi Klimkovském, bratru jejich vlastním, kterak kolivěk příslušela, to všecko z desk vymazati a paní Johance z Bietova a na Klimkoviciech, erbom její a bližším ve dcky zemské vložiti a vepsati. A vystúpili jsú před úřad zemský jsúce poslové podle řádu a práva od pana hejtmana ke dckám daní urozeným vladykám Martinovi a Janovi, strýcóm vlastním z Sčavna a z Rychlotic, bratru a strýci vlastniemu nebozčíka Jana Klimkovského, a kázali jsú psáti, že vkládají ve dcky zemské ku pravému panstvie a zpupnému dědictvie městečko Klimkovice s tvrzí, s dvorem, s fojtstvím, s stavem, kterýž leží u břehu pana Foglarova, vo kterýž smlúvu mám, a ves Martinov a ves pustú Hýlov a s těmi lidmi i s tím se vším, což jsme v Svinově jměli v kniežetstvie Opavském záležící, toho městečka nadepsaného s fojtstvím a vsí jmenovaných se vším panstvím a právem i všelijakým příslušenstvím v těch mezích a hraniciech, jakž ta zboží z starodávna vyměřeny a vyhrazeny jsú, se všemi a všelijakými užitky a požitky (fol. 45*b*) malými neb velikými, jakýmiž se koli mény menují neb jmenovány býti mohú i s kostelním podacím tu v Klimkovicích, na tom sobě, erbom svým a bližším ani jinému žádnému nic nepozuostavujíc a nevyjímajíc žádného panstvie, práva ani kterého vlastenstvie paní Johance a erbom a bližším její tak, že toho městečka, tvrze, dvora, fojtstvie a těch vsí se vším právem, panstvím a všelijakými užitky a požitky bude moci užívati a požívati zhuoru i doluov dáti, prodati, zaměniti, zastaviti, učiniti i nechati jako s svým vlastním panstvím a zpupným dědictviem. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).

143. Spolek paní Johanky z Bietova se panem Hynkem z Vrbna a na Klimkovicích.

Vystúpila před úřad paní Johanka z Bietova a na Klimkovicích a kázala psáti ve dcky zemské, že přijímá na pravý spolek pana Hynka z Vrbna a na Klimkoviciech, manžela svého vlastnieho, na Klimkovice s jejich se vším příslušenstvím i na to všecko, což má aneb jmieti bude v tom kniežetstvie Opavském, nic nevynímajíce a nepozuostavujíce na takový zpuosob: jestli by svrchupsanej paní Johanky pán Buoh smrti uchovati

neráčil, a pan Hynek ji přebyl, tehdy aby ten statek všecek na pana Hynka připadl; všakž toto jest sobě paní Johanka pozuostavila, z toho statku, když se jí zdáti bude, za zdravého života aneb na smrtedlné posteli že muože tisíc zl. uherských dáti a poručiti, komuž se jí zdáti bude. A s tím statkem na svrchupsaného pana Hynka připadlým bude moci s ním učiniti i nechati jako s svým vlastním.

144. Spolek paní Margéty Bzencové z Chechla s syny svými.

Vystúpila před úřad Margéta Bzencová z Chechla a kázala psáti ve dcky zemské, že přijímá Jindřicha a Fabiana, syny své, na pravý spolek na všecku spravedlivost svú, kterúž má anebo by kdy jměti mohla v tomto kniežetství, nic sobě nepozuostavujíce. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).

145. (fol. 46*a*). Vklad věna paní Ruože na Radumi (sic).

Vystúpil před úřad pan Arnošt z Tvorkova a z Kravař na Raduni a kázal psáti, že ve dcky vkládá tisíc dob. zl. uh. na zlatě i na váze spravedlivých na Raduni i na všem zboží, kteréž k Raduni přísluší, a na Pusté Polomi a na Pozdvihově se vším toho zboží příslušenstvím, s lidmi, s platy, s rolí oranú i neoranú, s dvory, s robotami a s jinými všemi požitky a užitky, jakýmiž se mény menují neb jmenovány býti mohú, nic nevyjímajíce, paní Ruoži z Dobrej Zemice a z Hlučína, manželce své, ku pravému jejiemu svobodnému věnu. A toho věna sobě poručníky volila již psaná paní Ruože pana Baltizara Vlčka z Dobrej Zemice a z Hlučína, strýce svého, a Mikoláše a Malchara také z Dobré Zemice a z Hlučína, bratry své. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).[1])

146. Vklad Zbyslavic Václavovi z Bietova.

Vystúpili před úřad Jindřich z Děhýlova a na Plesnej, Jan Czambor z Jiskřičína, Kateřina ze Zvole a z Bludovic a kázali jsú psáti, že vkládají ve dcky ves svú dědičnú jménem Zbyslavice, kteráž na ně nápadem spadla po nebožce paní Zuzaně Zbyslavskej, se vším a všelijakým tej vsi příslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s robotami, s mlýnem, s lesy, s háji, s chrastinami, s rybníky malými i velikými, s lukami, s pastvami i s jinými všemi a všelijakými užitky a požitky, jakýmiž se koli mény menují aneb jmenovány býti mohú, tu sobě ani erbom svým ani komu jinému nic nepozuostavujíc tak a to všecko, jakož jsú to sami a předkové jejich drželi a užívali s plným právem a panstvím Václavovi z Bietova, erbom jeho ku pravému zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).[1])

---

[1]) Mřežován.

147. (fol. 46*b*). Vklad kněze probošta Fulneckého, ves Lukavec.

Vystúpili před úřad Jan a Jiřík, bratři vlastní Nedvíkové z Jakubcovic, a kázali psáti, že vkládají ve dcky ves Lukavec a ves Pozahy Pustú tak řečenú, se vším těch vsí příslušenstvím a celým panstvím, vrchním i dolním právem i jiným všelijakým příslušenstvím, což od starodávna k těm vsem příslušelo a přísluší, buďto na dvořích, na lukách, na sedláciech, s robotami, s mlýny, s mlýniščemi, s krčmú, s zahradníky, s rybníky, s rybniščemi, s lesy a jinými všemi a všelijakými příslušnostmi nic nevynímajíce tak, jakž ty vsi v svých mezách a hraniciech vyměřené jsú, velebnému knězi Cyrillovi, proboštovi kláštera Fulneckého, a všemu konventu téhož kláštera nynějším i budúcím jejich ku pravému a zpupnému dědictví tak, jakož jiná panstvie a zboží téhož kniežetstvie do desk zemských vloženy, tak že von kněz probošt s svým konventem i budúcí jejich budú moci takovým zbožím svrchudotčeným mocně učiniti i nechati, to dáti, prodati, zastaviti, svej i jejich užitek, jakž se jemu a jim najlépe zdáti a líbiti bude, vésti bez překazy a zmatkuov všelijakých a s tím moc mají a budú jmieti učiniti jako s svým vlastním zpupným dědictvím. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).

148. Vklad vrchnieho práva v Hlavnici Janovi z Lukavce.

Vystúpil před úřad Jan Donát z Velikej Polomě a na Nové Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ve dcky ve vsi Hlavnici v kniežetstvie Opavském záležící vrchní právo na všech lidech tam sedíciech s krčmú i s vinami, které k vrchniemu právu příslušejí, s rolí oranú i neoranú, s platem, ospem a krávú i s tím vším, co na tej vsi k vrchniemu právu na těch lidech od starodávna přísluší, a tak, jak jsem to sám držel a užíval, na tom sobě nic, erbom ani jinému žádnému nepozuostavujíce panstvie, práva ani kterého vlastenstvie, ale to všecko své právo vrchní vkládám ve dcky zemské Janovi z Lukavce a na Slavkově a jeho erbom a bližším potomkom a tak, že s tím vrchním právem a s těmi užitky k tomu příslušejíciemi, jak se svrchu píše, bude moci prodati, zastaviti, zaměniti, učiniti i nechati jako s svým vlastním zpupným dědictvím. A. et d. ut s. (14.—17. pros. 1513).[1])

149. (fol. 47*a*). Vklad vrchnieho práva ve vsi Jarkoviciech Janovi z Lukavce.

Vystúpil před úřad Jan Donát z Velikej Polomě a na Nové Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské ve vsi Jarkoviciech dva zlata platu bez sedmi groší dědičného na lidech tej vsi bydlíciech v kniežetstvie Opavskem záležíciech ku pravému panství a zpupnému dědictvie tak, jakž to

[1]) Mřežován.

sám držel, na tom sobě nic, erbom ani bližším nepozuostavujíc práva ani kterého vlastenstvie, Janovi z Lukavce a na Slavkově, jeho erbom a bližším potomkom tak, že s tím bude moci prodati, zastaviti, zaměniti, učiniti i nechati jako svým vlastním zpupným dědictvím. A. et d. ut s. (14. až 17. pros. 1513).

Léta od n. s. B. 1514 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Vladislava, Uherského a Českého etc. krále, a markrabie Moravského etc. a za pana Baltyzara Vlčka z Dobrej Zemice a z Hlučína v ty časy hejtmana, pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Velikej Polomi komorníka, pana Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (20.—23. pros.) byl súd zemský držán a dcky podle práva byly otevřeny, ač na ten čas do desk nic nevkládali nic nevymazovali z nich, a výpisy dávali, komuž potřeba byla, a v nich hledáno a čteno, ktož čeho žádal a potřeboval.

(fol. 47*b*). Léta s. B. 1515 za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Vladislava, Uherského, Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra, knížete Těšínského a Velikého Hlohova, hejtmana Horní a Dolnie Slezie etc., hejtmana na ten čas kniežetstvie Opavského, za pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Polomi komorníka, za pana Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše (30. květ. až 2. června).

150. Vklad Dětochovi Dobroslavskému od Jiříka, bratra jeho.

Vystúpil před úřad, pány a rytieřstvo kniežetstvie Opavského Jiřík z Čechndorfu a kázal psáti, ve dcky zemské vložiti diel svoj na vsi Dobroslaviciech, kterýž jemu po otci jeho přislušel, na tvrzi, na dvoře, na lidech tam bydlíciech i nebydlíciech, na platech i na robotách i na povozích i na mlýnu a na vodě, na řece Opavici, na lukách a na roliech oraných i neoraných, na platných i neplatných, na lesích i na horách, na dolích, na chrastinách, na rybnících, na rybniščiech, na potociech a vodách tekutých i netekuciech, na pastvách i na pastvištiech, na kurách, vajcích, na vinách i poctách a jiných všech a všelijakých užitciech malých neb velikých, kterýmiž se jmény jmenují aneb kterak by kolvěk jmenovány býti mohly, kteréž by jemu a spravedlnosti jeho na tomž zboží po otci kterak kolivěk přislušelo, sobě ani erbom svým nic nepozuostavujíc práva, panstvie ani kterého vlastenstvie, ale to všecko ve dcky zemské vkládám a uvozuji

Dětochovi, bratru svému vlastniemu, jeho erbom a bližším potomkom, aby oni s tím vším zbožím v těch meziech a hraniciech tej vsi a závodie, jich příslušnosti i užitky malými neb velikými, mohli učiniti a nechati jako svým vlastním, zpupným dědictvím.[1])

(f. 48*a*). Léta s. B. 1515 za [ut s. fol. 47*a* před záp. 149] v suché dny po sv. Lucii (19.—22. pros.) právo a súd zemský držán byl.

(f. 48*b*). Léta s. B. 1517 čtúce za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludovíka, Uherského a Českého krále a markrabie Moravského etc. pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra kniežete Těšínského a Velikého Hlohova etc., hejtmana Horní Slezie etc., hejtmana na ten čas kniežetstvie Opavského, za pana Jindřicha Hukovského z Ochab a na Velikej Polomi komorníka, za pana Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše (3.—6. června).

151. Vklad Johanesa Dobeše z Olbramic Volfovi Slimákovi z Bohdanov.

Vystúpil před úřad Jan Dobeš z Olbramic a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá těch tři sta hřiven groší českých, kteréž naň spravedlivě přišly po nebožce paní Kateřině máteři jeho věnným právem na tom diele v Bohdanovách, kterýž máteř jeho držela, i na všech těch lidech užitciech a duochodech všelijakých, Volfovi Slimákovi z Bohdanova, jeho erbom a potomkom ku pravému svobodnému užívání a s těmi třemi sta hřivnami muože učiniti i nechati v tom věnném právě.

152. Věno paní Sybilly Bohdanovské.

Vystúpil před úřad Volf Slimák z Bohdanov a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá na svém díle a žádnému nezávadném ve vsi v Bohdanovách na všech lidech svých a užitciech i duochodech všelijakých puol čtvrta sta zl. uh. Sybilli z Oseku, manželce svej, ku pravému svobodnému věnnému právu, tak jak jiné ctné paní své věna mají a jich užívají. A toho věna poručníky sobě volila již psaná paní Sybilla Hanuše Etveina z Lanova a Kašpara Nebocka z Pergmsténa. Act. d. ut s. (3.—6. června r. 1517).[2])

---

[1]) Mřežován.

[2]) Zápis dvakráte. Před tím mřežován a se změněným koncem místo „a toho věna" „a příjemci byli Hanuš Etweyen a Kašpar Nebogk" (sic).

153. (fol. 49*a*). Ves Lisotice panu Janovi Planknarovi.

Vystúpil před úřad pan Volf Stoš z Kunic a na Tvorkově a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské ves Lisotice, dědictvie své, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s vodami tekutými i netekutými i se všemi užitky a požitky malými i velikými, jakýmiž se koli jmény jmenují anebo jmenovány býti mohú a se vším plným právem a panstvím tak, jakž jest to sám držel a užíval, nic sobě tu nepozuostavujíc ani erbom a potomkom svým, Janovi Planknarovi z Kynšperku a jeho erbom a potomkom ku pravému zpupnému dědictvie. Act. d. et a. ut s. (3.—6. června 1517.)[1])

154. Odpor Viléma komendora Hlubčického o Lisotice.

Vilém Bayer z Brumu komendor Hrobnický i Hlubčický na místě zákona svého přistúpil před úřad a oznámil, jakož pan Volf Stoš z Kunic a na Tvorkově ve dcky vkládá ves Lisotice s jejím příslušenstviem Janovi Planknarovi z Kynšperku a na Hlubčiciech, tomu vkladu odpor činí praviecí, že ta ves Lisotice jemu a zákonu jeho dědičně přísluší. Přitom oznámil, což platu jeho předkové panu Volfovi v tej vsi na lidech jměli a vybierali, že on tomu na místě zákona svého na ten čas místo dává. Act. a. et d. ut s. (3.—6. června 1517).

155. (fol. 49*b*). Ves Dobroslavice Jindřichovi z Děhýlova.

Vystúpil před úřad Dětoch z Čochndorfu a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské ves Dobroslavice s tvrzí a dvorem, se vším právem, panstvím a příslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s kury, vajci, s rolemi oranými i neoranými, s lesy, s háji, s chrastinami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s rybniščemi, s řekami, s potoky tekúciemi i netekúciemi, s mlýnem, s mlýniščemi i s tím závodím a lukami, kteréž Jan Tlumok držel, kteréž k Dobroslavicím příslušejí, se všemi a všelijakými duochody, požitky malými i velikými, kterýmiž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, ničehož nevymieňujíce ani sobě co pozuostavujíce kterého práva a vlastenstvie sobě ani erbom ani potomkom svým, v těch mezách a hraniciech, jakž ta ves od staradávna vysazena a vyměřena jest, a jakž sem já to sám, a otec moj a předkové moji drželi a užívali, ku pravému zpupnému dědictvie Jindřichovi z Děhýlova, erbom jeho a potomkom.[1])

156. Věno paní Anny Šlikovny na Děhýlově.

Vystúpil před úřad Jindřich z Děhýlova a na Dobroslavicích a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské puol třetieho sta zl. uh. na svej vlastní,

[1]) Mřežován.

dědičné a nezávadné vsi Děhýlově na platech, robotách, kurách, vajciech, na lidech platných i neplatných, na rybníciech, lukách a na všelijakých užitciech a požitcích, kterýmiž se koli mény menují anebo menovati mohú, a se vším jejím příslušenstvím, tej vsi Děhýlova, paní Anně Šlikovně z Koltnar, manželce svej vlastní, ku pravému, svobodnému, věnnému právu tak, jakž jiné ctné paní v tomto kniežetstvie svých věn užívají. Poručníky sobě volila Jindřicha z Ochab a na Polomi, komorníka a Jana Šlika z Koltnar, bratra svého. Act. a. et d. ut s.[1]) (3.—6. června 1517).

157. (fol. 50a). Ves Hněvošice paní Kateřině z Belku.

Vystúpil před osviecené knieže a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova etc., v ty časy hejtmana kniežetstvie Opavského, Mathiáš Bystřický z Studnic a na Sčítině a prosil JMt za posly ke dckám podle řádu a práva kniežetstvie Opavského, že týž Mathiáš Hněvošice, ves svú vlastní dědičnú, se vším panstvím a příslušenstvím a všelijakými užitky zavazuje dědičně paní Kateřině z Belku, manželce svej vlastní, k jejiemu vlastniemu zpupnému dědictvie však pod takovú výměnkú: jestli, že by téhož Mathiáše paní Kateřina, manželka jeho, živností přetrvala, a on s nie dětí neměl, tehdy Hněvošice její dědičné buďte, jakož se svrchupíše. Pakli by děti spolu měli, tehdy jejich dědicstvie buď Hněvošice, všakž neškodno věnu, kteréž na tej vsi Hněvošiciech paní Kateřina prvé dckami zavázáno má. A což se pak klenotucv, šatstvie, pláten, postele, obrusóv, ručníkóv, prostěradl i jiného domového náčiní dotýče, to také jie paní Kateřině, manželce svej, Mathiáš svrchupsaný mocně dává a zavazuje též pod tú výměnkú, jestli že by jej paní Kateřina živností přetrvala a dětí spolu neměli. Avšak týž Mathiáš toto sobě pozuostavuje, kdyžby se jemu kolivěk zdálo toto vloženie změniti, aby toho vuoli měl a změnil, když chce. A toho jsú poslové od JMti podle řádu a práva daní pan Jan z Drahotuš a na Benešově a Jan Donát z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi. A poručníky sobě beře paní Kateřina pana Jana z Drahotuš a na Benešově a Jana Čeple z Belku, na Starej vsi. A. et d. ut s. (3.—6. června 1517).

158. (fol. 50b). Stupek pana Ojieřuov se panem Václavem Bielovským a strýci jeho.

Vystúpil před úřad pan Ojieř z Fulsteina a na Linhartovách a kázal ve dcky zemské psáti, že přijímá na pravý spolek na všecek statek svoj mohovitý i nemohovitý, kterýž má aneb kdy mieti bude pana Václava z Fulsteina a na Bielovci, strýce svého, a Mikuláše, Václava a Hanuše, bratří vlastní z Fulsteina a na Bielovci, též strýce své, takovým obyčejem: jestli že by srchupsaného pana Ojieře pán Buoh bez dětí smrti uchovati neráčil, aby ten všecek statek jeho mohovitý i nemohovitý na svrchupsaného pana Václava a na Mikuláše, Václava, Hanuše, strýce jeho, i na erby jejich

přišel a připadl i to všecko, k čemuž by on kdy jaké právo měl aneb mieti mohl. Než toto sobě pan Ojieř svrchupsaný pozuostavuje, komuž by co poručil neb dal za zdravého života aneb na smrtedlnej posteli až do tisíce zl. uh., aby z toho statku vydáno bylo. A věno, pokudž by potřeba ukazovala, aby na tom statku udělati mohl, a když by ten spolek kdy změniti chtěl, aby toho moc a vuoli měl. Act. d. et a. ut s. (3.—6. června r. 1517).

159. Spolek pana Václava z Fulsteina se panem Ojieřem též z Fulsteina.

Vystúpil před úřad pan Václav z Fulsteina a na Bielovci a kázal ve dcky zemské psáti, že činí a dělá mocným poručníkem dětí nebožčíka pana Jana, bratra svého vlastnieho a nedielného, totiž Mikuláše, Václava, Hanuše a Anny i všeho statku svého i jejich mohovitého i nemohovitého, kterýž má aneb kdy mieti bude, pana Ojieře z Fulsteina a na Linhartovách takovým obyčejem: jestliže by svrchupsaného pana Václava pán Buoh smrti uchovati neráčil, aby svrchupsaný pan Ojieř ty sirotky svrchupsané a ten všecek statek spravoval a jimi mocně vládl až do let sirotčiech. Pakli by jich svrchupsaných sirotkuov pán Buoh bez erbuov smrti uchovati neráčil, aby ten všecek statek mohovitý i nemohovitý přišel a připadl na svrchupsaného pana Ojieře a na erby jeho i to všecko, k čemuž by oni kdy jaké právo měli aneb mieti mohli. Než toto sobě pan Václav svrchupsaný pozuostavuje, komuž by což poručil aneb dal, až do tisíce zl. uh. za zdravého života aneb na smrtedlnej posteli aby z toho statku vydáno bylo a věno, pokudž by potřeba ukazovala, aby na tom statku udělati mohl. A když by to poručenstvie kdy změniti chtěl, aby toho moc a vuoli měl. Act. d. et a. ut. s. (3.—6. června 1517).[1])

160. (fol. 51*a*). Poručenstvie Voka Běrky z Násilé.

Vystúpil před úřad Vok Běrka z Násilé a psáti kázal ve dcky zemské, že dělá mocné poručníky statku svého všeho mohovitého i nemohovitého, kterýž má aneb kdy mieti bude, a dietek svých Mathiáše Bystřického z Studnic a na Sčítině a paní Margétu, manželku svú, až do jejieho stavu proměnění. A pakliž by pán Buoh jmenovaného Matiáše prvé než paní Margéty smrti uchovati neráčil, by se pak i vdala, to poručenstvie až do let sirotčích při ní zuostati má bez překážky. Act. d. et a. ut s. (3.—6. června r. 1517).

161. Poručenstvie Jindřicha z Ochab komorníka.

Vystúpil jest před úřad Jindřich z Ochab a na Veliké Polomi, komorník kniežetstvie Opavského, a kázal psáti do desk zemských, že dělá

[1]) Mřežován.

mocné poručníky dětí svých a všeho statku svého mohovitého i nemohovitého, kterýž má anebo kdy mieti bude, pana Václava z Fulsteina a na Bielovci, pana Ojieře z Fulsteina a na Linhartovách, pana Jana z Drahotuš a na Benešově a pana Bernarta ze Zvole a na Hlučíně a to takovým obyčejem: jestli že by svrchupsaného Jindřicha pán Buoh smrtí uchovati neráčil, aby oni vládli statkem jeho i dietkami jeho až do sirotčiech let. A jestli že by pak pán Buoh dietek jeho smrti uchovati neráčil, prvé než by léta měly, tehdá podle poručenstvie, kteréž svrchupsaný Jindřich udělal anebo ještě kdy udělá pod pečetí svú a šesti dobrých lidí pečetmi, páni poručníci svrchupsaní ve všem se zachovati mají a každému vedle poručenstvie již dotčeného dosti učiniti mají, pokudž statek jeho najdále vystačiti muože, všakž neškodno věnu paní Anny z Petřvaldu, manželky svrchupsaného Jindřicha, jestli že by jej živnosti přetrvala. Avšakž týž Jindřich svrchupsaný tu moc sobě pozuostavuje, když by se jemu kolivěk zdálo toto poručenstvie změniti, aby toho vuoli měla změnil, když chce, neb erbové jeho mužského pokolenie, kdyby léta měli; i panna Kateřina dcera svrchupsaného Jindřicha, jestliže by viece dětí svrchupsaný Jindřich neměl, jestli že by ji páni poručníci vdali, po vdání teprv muože také a moc má toto poručenstvie změniti. Act. d. et a. ut s. (3.—6. června 1517).[1])

(fol. 51*b*). Léta s. B. 1518 čtúc za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého krále etc. a markrabie Moravského etc. pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova etc. najvyššieho hejtmana Horní Slezie etc. a hejtmana na ten čas kniežetstvie Opavského, za Jindřicha z Ochaba na Velikej Polomě komorníka, za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a Jiříka z Lanšovic písaře zemského kniežetstvie Opavského vusuché dny po sv. Duše (26.—29. květ.).

162. Spolek Arnošta z Tvorkova a z Kravař na Raduni s strýci svými.

Arnošt z Tvorkova a z Kravař kázal psáti ve dcky zemské, že přijímá na pravý spolek a na všecek statek svoj, kteryž má anebo ještě jmieti bude, mohovitý i nemohovitý, Křištofora, Oldřicha, Jiříka a Václava, bratry vlastní, strýce své, takovým obyčejem: jestliže by jeho pán Buoh smrti neuchoval, tehdy aby ten statek všecek na ně spadl, a všakž komužby co poručil a odkázal za zdravého života anebo na smrtedlné posteli, aby tomu všemu dosti učinili. A toto sobě svrchupsaný Arnošt pozuostavuje, aby tento vklad mohl změniti, kdyžby se jemu zdálo. Act. d. et a. ut s. (26.—29. květ. 1518).[1])

---

[1]) Mřežován.

Tento spolek svrchupsaný pana Arnoštuov a na žádost téhož pana Arnošta i vuolí všech pánuov a rytieřstva vymazán jest.

163. (fol. 52*a*). Vklad Hlučínského zbožie od kniežete Kazimiera etc. JMti Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně.

Kazimier, z Božie milosti kniežе Těšínské a Velikého Hlohova etc. najvyšší hejtman Horní Slezie, Bernartovi ze Zvole a jeho erbom a potomkom své vlastní a dědičné zbožie zámek a město Hlučín s pustým hradem Landekem, (s městečkem Chřenovicemi, s dvorem Fulnovem) i se všemi vsemi k těm zámkom a k tomu zbožie a panstvie přislušejícími, jmenovitě (ves Pišce), ves Hatí, (ves Ovsiště, ves Zábřeh), ves Veliké Darkovice, ves Lidgeřovice, ves Koblov, ves Petrkovice, ves Lhotka, ves Bobrovníky s dvory, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s horami, s doly, s lesy, s háji, s luhy, s chrastinami, s křovinami, s lovy, s hony, s čížbami, s mezemi, s hranicemi, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s užitky a s požitky i se všemi poplatky, s mlýny, s mlýniščemi, s řekami, s břehy, s stavy, s rybníky, s rybniščemi, s potoky tekutými i netekutými, s jezery i s kostelním podacím far i oltářuov i také se všemi zemany a many k tomu panstvie a zbožie přislušejíciemi, s vrchností panstvie na nich, i také na lidech jejich, kteréž spravedlivě činiti povinni jsú, se všemi službami i také se všemi volnými a fojty k tomu panstvie přislušejíciemi i se vším plným právem, panstvím a přislušenstvím, jakožto ta zbožie svrchupsaná od staradávna v svých mezech a hraniciech v každé a v každej zvláště záleží a jsú vymezena, nic sobě ani erbom svým ani budúciem potomkom práva, panstvie ani vlastenstvie nezachovávaje tak, jakž jest to JMt sám držal a užíval, to všecko JMt ve dcky vkládá a vpisuje ku pravému dědictvie a dědičnému jmění, drženie a užívánie. Act. d. et a. ut s. (26.—29. květ. 1518).

Tento vklad Hlučínského zbožie Bernartovi ze Zvole komorník vepsati dal s radú všech pánuov a rytieřstva, súdcí kniežetstvie Opavského.[1])

(fol. 52*b*). Léta s. B. 1519 čtúce za [ut s. fol. 51*b*. před záp. 162] v suché dny po sv. Lucii (14.—17. pros.).

164. Vklad Zbyslavic panu Hynkovi Bruntálskému z Vrbna.

Vystúpil před úřad Václav z Bietova a na Vladěníně a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá své vlastní a dědičné zboží ves Zbyslavice v Opavském kniežetstvie záležící s dvorem, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s robotami, s pustinami, s lukami, pastvami, pastviščemi, slepicemi, s vajci, s ospy, s rybníky, s rybniščemi, s mlýny, s mlýniščemi, s řekami, s lesy, s háji, s chrastinami, i se všemi jinými

[1]) Uzávorkované přetrženo.

tej svrchupsanej vsi duochody, požitky a užitky, jakýmiž se jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, což k tej svrchupsanej vsi od starodávna příslušelo anebo přísluší, s mezemi, s hranicemi, zúplna tak, jakož ta svrchupsaná ves v svých mezech a hraniciech od starodávna vyměřena jest a záleží, a tak, jakož jest ji sám držel a požíval i s předky svými, nic tu sobě na tom ani erbom svým ani budúcím potomkom svým ani komu jinému panství ani práva žádného ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíce, než to všecko vkládá ku pravému zpupnému dědictvie panu Hynkovi Bruntálskému z Vrbna a jeho erbom k jejich dědičnému jmění a držení. Act. d. et a ut s. (14.—17. pros. 1519).[1])

165. (fol. 53*b*). Vklad Chřenovského zboží panu Jaroslavovi z Lidéřova.

Vystúpil před úřad zemský Bernart ze Zvole a na Hlučíně a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá své vlastní a dědičné zboží městečko Chřenovice s pustým zámkem Fulnovem a s Malú Chuchelnú v kniežetstvie Opavském záležící s jejich se vším příslušenstvím, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, pastvami, s pastviščemi, s hajmi, lesy, s chrastinami,.s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s kostelním podacím, s potoky, s mezemi a hranicemi, s břehy a stavy, s ospy, s kurami, i se všemi poplatky, s plecemi i se všemi jinými požitky a užitky i se vším plným panstvím a právem a příslušenstvím (a k tomu i s zemany jmenovitě s panem Vilémem Bařutínským, s panem Václavem Šamařovským, s tú se vší vrchností a poddaností, kterúž jest na nich aneb na lidech jejich měl,) jakž to městečko a to zboží svrchvpsané od starodávna vyměřeno a vyhraničeno jest, i se všemi jinými věcmi, kterýmiž se jmény koli jmenovati mohú, nic tu sobě ani erbom svým ani potomkom tu práva, panství, ani žádného vlastenstvie nezachovávaje tak, jakž jest to sám držel a užíval anebo kdy spravedlivě užívati mohl, Jaroslavovi z Lidéřova a jeho erbom ku pravému dědictví a dědičnému jměnie a držení. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1519).[2])

166. Vklad Bietovského zboží panu Václavovi z Fulsteina.

Vystúpil před úřad zemský Václav z Bietova a na Vladěníně a kázal psáti ve dsky zemské, že vkládá své vlastní a dědičné zboží ves Bietov, ves Tisek, vesL hotku s tvrzí v Opavském kniežetstvie záležící, s dvory, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s robotami, s pastvami, pustinami, pastviščemi, slepicemi, s vajci, s ospy, s rybníky,

[1]) Mřežovan. — [2]) Mřežován. Uzávorkované je přetrženo.

s rybniščemi, s mlýny, s mlýniščemi, s řekami, s lesy, s háji, s chrastinami i se všemi jinými těch svrchupsaných vsí duochody, požitky a užitky, jakýmiž se jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, i s těmi doly a kusy rolí na Těškovském poli i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, což k těm svrchupsaným vsem od starodávna příslušelo anebo přísluší, s mezemi, s hranicemi, zúplna (fol. 53*b*) tak, jakož ty svrchupsané vsi v svých mezech a hraniciech od starodávna vymezeny jsú a záleží, a tak, jakož jest je sám držel a požíval i s předky svými, nic tu sobě na tom ani erbom svým ani budúcím potomkom svým ani komu jinému panstvie ani práva žádného ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíc, než to všecko vkládá ku pravému zpupnému dědictvie panu Václavovi z Fulsteina a na Bielovci a jeho erbom a bližším k jejich dědičnému jmění a držení. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1519).[1])

167. Vklad diel Vřesiny pana Václava Hatského Křištofovi Foglarovi z Studené Vody.

Vystúpil před úřad zemský pan Václav Hatský z Drahotuš a kázal ve dcky zemské psáti, že vkládá své vlastní a dědičné zboží, totiž ve vsi Vřesině lidí ty, kteréž jsem já, předkové moji drželi, s úplným panstvím a příslušenstviem, s těmi lidmi platnými i neplatnými, s činžemi, platy, poplatky, se všemi požitky a užitky, kterými se kolivěk jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, s ospy obilnými, s robotami, s hony, s rolí oranú i neoranú, s lukami, pastviščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s rybníky, s rybniščemi, s vodami tekúciemi i [ne]tekúcími, s jezery i se vším příslušenstvím nic sobě ani erbom svým i budúcím potomkom práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc ani vymieňujíc, než to sem pravě prodal ku pravému dědictvie sám od sebe i od erbuov svých Křištofovi Foglarovi [z] Studené Vody a jeho erbom ku pravému dědictvie a dědičnému jmění a držení. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1519).[1])

168. Vklad fojtstvie v Hati panu Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně.

Vystúpil před úřad zemský Jan Makošovský z Makošova a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá své vlastní zboží a dědictvie, fojtstvie Hatské s tvrzí, s mlýnem, s krčmú, s lidmi platnými i neplatnými, s činžemi, s poplatky, s dvory, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s vodami tekutými i netekutými, s horami, s dolinami, s lesy, s hájmi, s pustinami a se všemi poplatky i požitky, jakžkolivěk mohú jmenovány býti, s kurami, s vajci i s jiným (fol. 54*a*) se vším panstvím a příslušenstvím, což k tomu fojtstvie od starodávna příslušelo a přísluší, s mezemi, s hranicemi, jakož to zbožie svrchupsané od staro-

[1]) Mřežován.

dávna v svých mezách a hraniciech záleží a jest vymezeno tak, jakož jest to sám držel a požíval, nic sobě ani erbom svým a budúcím potomkom tu na tom práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc, Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně, jeho erbom a potomkom ku pravému zpupnému dědictvie a dědičnému jmění a držení Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1519).

169. Vklad Zábřeha panu Křištofovi z Tvorkova a z Kravař a panom bratrom jeho.

Vystúpil před úřad Bernart ze Zvole a na Hlučíně a psáti dal, že vkládá ve dcky zemské ves svú vlastní a dědičnú a nikomu nezávadnú jménem Zábřeh v kniežetstvie Opavském záležící a se vším k tej vsi příslušnostmi, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s lesy, s lukami, s pastvami, a s pastviščemi, s luhem, s dolinami, s háji, s chrastinami i s řekami, s potoky tekúcími i netekúciemi, s kury, s vajci, s ospy i se všemi poplatky a požitky i se vším k tej vsi příslušenstvím, jakýmiž by kolivěk mény jmenovány býti mohly tak, jakož ta ves od starodávna jest vyhraničena a vymezena a od jiných dědin vysazena, nic tu sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom svým práva panstvie ani, kterého vlastenstvie nezachovávajíc ani pozuostavujíc, tak jakž jsem to sám držel a užíval, k pravému a zpupnému dědictvie panu Křištofovi, Oldřichovi Jiříkovi, Vankovi, bratřím z Tvorkova a z Kravař a erbom jich. Act. d. ut s. (14.—17. pros. 1519).[1]

170. (fol. 54*b*). List krále JMti vložen Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně.

My Ludvík, z Božie milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský etc. král a markrabie Moravský, Lucemburské a Slezské knieže a Lužický markrabie etc. oznamujem tiemto listem všem, že jsme prošení od statečného Bernarta Zvolského ze Zvole, věrného našeho milého, jakož jest koupil zámek Hlučín i s městem, týž i s městečkem Chřenovicemi se vším jejich příslušenstvím od osvieceného Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, v Horní Slezí hejtmana, ujce věrného našeho milého, kterýžto statek dotčený témuž Bernartovi Zvolskému od osvieceného Kazimiera ve dcky zemské kniežetstvie našeho Opavského vepsán a vložen jest, abychme my jmenovanému Bernartovi takové ve dcky vloženie milostivě potvrditi a jej při tom zuostaviti ráčili. Kdež my skutečně seznavše mnohé a snažné služby, kteréž jest nám a tomu kniežetstvie našemu Opavskému týž Bernart činil a činiti nepřestává, s dobrým rozmyslem a radú věrných našich milých tiemto listem našim takové zapsání a ve dcky vložení tvrdíme a upevňujeme chtiece tomu, aby nyní a na budúcí

[1]) Mřežován.

časy jmenované zbožie Hlučínské i s tím zámkem a městem Hlučínem a městečkem Chřenovicemi i se vším jejich příslušenstvím tak, jakž jest to jemu ve dcky vloženo při kniežetstvie našem Opavském zuostalo a žádným obyčejem vymyšleným, jakž téhož kniežetstvie svobody a obdarování znějí, aby odcizováno nebylo. A jestli že jsme prvé cožkolivěk proti tomu našemu listu a potvrzení dali jakýmkoli zpuosobem, to tímto listem zase kazíme, mořieme a v niveč obracujem přikazujíce úředníkom těchž desk Opavských, věrným našim milým, když by kolivěk týž Bernart Zvolský aneb dědicové jeho toho požádali, abyšte jim tento list náš ve dcky zemské vložili a vepsali bez odporu. Tomu na svědomie a pro lepší jistotu pečet naši královskú k tomuto listu s našim jistým vědomiem přivěsiti jsme rozkázali. Jenž dán a psán na Budíně v pondělí po hodu sv. Ducha (13. června) l. B. tisicieho pětistého devatnáctého počítajíce a královstvie našich Uherského a Českého čtvrtého. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1519).

Ex commissione propria regie Majestatis.

Tento list krále JMti komorník vložil ve dcky s radú všech pánuov a rytieřstva súdcí kniežetstvie Opavského.[1])

171. (fol. 55*a*). Poručenstvie Zigmunda Zubřického.

Vystúpil před úřad Zigmund Šeliha z Zubřic a kázal psáti ve dcky zemské, že dělá mocnú poručnici dietek svých a všeho statku svého mohovitého i nemohovitého po smrti svej urozenú vladyku paní Kateřinu z Petřvaldu, manželku svú milú, do stavu jejieho proměnění. A tyto ji k radě a ku pomoci přidává: Bernarta ze Zvole a na Hlučíně a Hanuše z Petřvaldu, bratra jejieho vlastnieho. Než to sobě vymínil a pozuostavil, aby to mohl změniti, když by se jemu zdálo a líbilo. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1519).

(fol. 55*b*). Léta s. B. 1520 čtúce za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého krále etc. a markrabie Moravského, pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššieho hejtmana Horní Slezie etc. a na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za pana Jindřicha z Ochab a na Velikej Polomi komorníka a za pana Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše (30. května až 2. června).

172. Vklad vrchnieho práva v Hlavnici panu Janovi Stošovi z Kunic etc.

Vystúpil před úřad Jan z Lukavce a na Slavkově a kázal psáti a vložiti ve dcky zemské své vlastní dědičné vrchní právo na vsi Hlavnici,

[1]) Mřežován.

na lidech všech tam bydlících i nebydlících, kteréž jsem tu měl, to držel a požíval, to všeckno dědictví s platy, s užitky i se všelijakými požitky, s ospy, s krávú, s činžemi, s krčmú i s jinými se všemi duochody, kterýmiž se jmény jmenovati mohú, nic tu sobě ani erbom svým na tom nepozuostavuje ani zachovávaje, než to všecko, kteréž k tomu vrchniemu právu od staradávna příslušelo a přísluší, a sám jsem toho užíval a v držení byl, panu Janovi Stošovi z Kunic a z Deščného a na Ziboticiech a jeho erbom ku pravému zpupnému dědictvie, jmění a užívání. Act. d. et a. ut s. (30. květ. až 2. června 1520).

173. Spolek paní Doroty z Děhýlova s panem Jakubem z Kotulína, manželem svým.

Vystúpila před osviecené knieže a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova etc., v ty časy hejtmana kniežetstvie Opavského, paní Dorota z Děhýlova a na Polskej Novej Cerekvi a prosila za posly ke dckám podle řádu a práva kniežetstvie Opavského, že přijímá na pravý stupek a spolek dckami zemskými na všecek statek svoj mohovitý i nemohovitý, dědičný, nápadný, zápisný i všelijaký, kterýž má anebo kdy mieti bude v kniežetstvie Opavském, pana Jakuba Vrochně z Kotulína a na Polskej Novej Cerekvi, manžela svého vlastnieho a dietky své, kteréž s ním má. A toho jsú poslové od kniežete JMti hejtmana podle řádu a práva dáni pan Arnošt z Tvorkova a z Kravař a Jiřík z Bietova a na Hrabini. Act. d. et a. ut s. (30. květ.—2. června 1520).

174. (fol. 56*a*). Věno paní Kateřiny z Fulsteina a z Vladěnína na Kobeřiciech.

Vystúpil před úřad Jan Donát z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské štrnácte set zl. uh. vážných věnných peněz na svém vlastniem dědictví svobodném a nezávadném na vsi Kobeřiciech s jejie všelijakým užíváním a příslušenstvím nic nevyjímajíc. A pakli by ta ves zahubena byla nepokojem neb jakýmžkolivěk obyčejem tehdá na Novej Cerekvi a na všem, což k tomu přislušie urozené paní Kateřině z Fulsteina a z Vladěnína, manželce své vlastní, k jejiemu pravému svobodnému věnu tím obyčejem a právem, jakž jiné paní v kniežetstvie Opavském věn svých užívají. A poručníky sobě svrchupsaná paní Kateřina zvolila pana Ojieře z Fulsteina a na Linhartovách strýce svého a Jaroslava z Lidéřova a z Oder. Act. d. et a. ut s. (30. května až 2. června 1520).

175. (fol. 56*b*). Vklad Posutice Jiříkovi Cetrisovi z Kynšperku.

Vystúpil před úřad Jan Donát z Veliké Polomě a na Novej Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské ves Posutici s tvrzí, s dvorem,

s kostelním podacím, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s rybničiščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s pustými mlýniščemi, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s kury, s vajci, s poplatky, s užitky malými i velikými i se vším jiným příslušenstvím, což k tej vsi a k tomu od starodávna přísluší, s mezemi, hranicemi, jakož pak to zboží svrchupsané v svých mezích a hranicích od starodávna záleží a vyměřeno jest, i se všemi všelijakými jinými užitky a požitky, kterýmiž se mény jmenují anebo jmenovány býti mohú, ku pravému, zpupnému dědictvie se vším právem, panstvím a příslušenstvím sobě ani erbom svým na tom nic nepozuostavujíc, Jiříkovi Cetrisovi z Kynšperku a jeho erbom a potomkom. Act. d. et a. ut s. (30. květ.—2. června 1520).

(fol. 57*a*). Léta s. B. 1520 čtúce za [ut s. na fol. 55*b* před záp. 172) po sv. Lucii v suché dny. (19.—22. pros.)

176. Vklad Bernartovi Zvolskému na fojtstvie v Pišci.

Vystúpil před úřad Melchar Sukovský z Sukovic a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské fojtstvie v Pišci a Pustú Lhotu nad Hati i se dvěma rybníčky u Hlučína, kteříž slovú Tlumokovské, i to všecko, což jsem v Hlučinském kbitě měl, s tvrziskem v Pišci, s mlýnem, s krčmú, s lidmi platnými i neplatnými, s činžemi, s poplatky, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s vodami tekutými i netekutými, s horami, s dolinami, s lesy, s háji, s pustinami i se všemi požitky a užitky, jakž koli jmenovány mohú býti, s kurami, s vajci i s jiným všeckým panstvím a příslušenstvím, což k temu fojtstvie od staradávna příslušelo a k tej pusté Lhotě, s mezami, s hranicemi, jakž to zboží svrchupsané od staradávna v svých mezách a hraniciech záleží a jest vymezeno, a tak jakž jsem to sám držel a užíval, nic sobě ani erbom svým a budúcím potomkom, tu na tom nepozucstavujíce, Bernartovi Zvolskému ze Zvole a na Hlučíně a jeho erbom a budúcím potomkom ku pravému zpupnému dědictvie. Act. d. et a. ut s. (30. květ.—2. června 1520).

177. (fol. 57*b*). Vklad Jindřicha z Ochab a na Velikej Polomi poručenstvie jeho.

Vystúpil před úřad Jindřich z Ochab a na Veliké Polomě a kázal psáti do desk zemských, že dělá mocné otcovské poručníky všeho statku svého, kterýž má anebo ještě kdy jmieti bude, dědičného, zápisného, movitého i nemovitého i dětí svých, kteréž má anebo ještě jmieti budu, Jana z Ledské a na Choryně, Jaroslava Oderského z Lidéřova, Albrechta z Hustopec a na Štremberce a Jana Oderského z Lidéřova takovým obyčejem: jestli že by jeho pán Buoh smrti uchovati neráčil, aby oni statku jeho i dětí jeho mocní otcovští poručníci byli a vedle poručenstvie jeho, kteréž jest udělal anebo potom kdy udělá pod svú pečetí a šesti dobrých lidí pečetmi, každému dosti učiniti mají vedle poručenstvie již dotčeného, pokudž statek

jeho najdále vystačiti móže; všakž miesto sobě pozuostavuje, aby toto změniti mohl za zdravého života anebo na smrtedlnej posteli. Act. d. et a. ut s. (30. květ.—2. června 1520).[1])

178. Vklad pana Hynka Bruntálského ves Olbramice.

Vystúpil před úřad Ondřej Loutka z Olbramic a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské ves svú dědičnú Olbramice s tvrzí, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s horami, s doly, s lesy, s háji i s pustú vsí Hýlovem, s lukami, s chrastinami, s lovy, s hony, s čižbami, s mezemi, hranicemi, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s užitky, s požitky i se všemi poplatky, s řekami, s břehy, s rybníky, s rybniščemi, s potoky tekúcími i netekúcími, s jezery i se vším plným právem a panstvím, jakž ta ves Olbramice svrchupsaná od staradávna v svých mezech jest vyměřena, nic sobě tu ani erbom svým ani budúcím potomkom svým panství ani žádného vlastenstvie nezachovávajíc ani pozuostavujíc tak, jakož jsem sám to držel a požíval, než to všecko vkládám ku pravému zpupnému dědictvie svobodně, nezávadně panu Hynkovi Bruntálskému z Vrbna a na Klimkoviciech a erbom jeho ku pravému dědictví, k jmění, držení a k věčnému užívání. Act. a. et d. ut s. (30. květ. až 2. června 1520).[1])

(fol. 58*a*). Léta s. B. 1522 čtúce za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského, pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššieho hejtmana Horní Slezie etc. a na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za Jindřicha z Ochab a na Velikej Polomě komorníka, za Kašpara z Ketře sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše (11.—14. června).

179. Vklad Vladěnína panu Hynkovi Bělíkovi z Kornic a paní Johance z Kornic, sestře jeho.

Vystúpil před úřad zemský pan Ojieř z Fulsteina a na Bielovci a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské své vlastní a dědičné zboží ves Vladěnín, s tvrzí, s dvorem, s robotami, s krčmami, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s platy, s užitky, s poplatky, s lesy, s chrastinami, s rybníky, s řekami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi i s jiným se vším příslušenstvím, což k tej vsi Vladěnínu od starodávna příslušelo aneb přísluší, s podacím fary tu ve Vladěníně, kromě podacieho dvú oltáří u sv. Mikuláše, kteréž předkové jeho založili a nadali, to sobě,

[1]) Mřežován.

erbom a potomkom svým pozuostavuje, s mezemi, s hranicemi, jakož to zboží v svých mezech a hraniciech od starodávna záleží a jest vymezeno tak, jakož jsem to sám držel a požíval, nic sobě ani svým erbom i budúcím potomkom práva, panství ani kterého vlastenstvie na tom nezachovávajíce a nepozuostavujíce, panu Hynkovi Brlíkovi z Kornic a paní Johance z Kornic sestře jeho a erbom jejich ku pravému zpupnému dědictvie. Act. d. et a. ut s. (11.—14. června 1522).[1])

180. (fol. 58*b*). Vklad Násilé panu Bernartovi Bruntálskému z Vrbna.

Vystúpil před úřad zemský, pány a rytieřstvo kniežetstvie Opavského Jan jinak Vok Běrka z Násilé a na Zátoře a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské své vlastní dědictvie a zboží nikomu nezávadné, kteréž mu se na diele dostalo, ves jménem Násilé se všiem a všelijakým tej vsi přieslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s roli oranú i neoranú, s rybníky, s rybniščemi, s hájmi, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s kury, s vajci, s ospy, s čižbami, s robotami, i s kostelním podacím a se všemi platy, užitky a podatky, jakýmiž se koli mény jmenují aneb jmenovány býti mohú, a se vším plným právem a panstvím, v těch mezech a hraniciech tak, jakož to zboží svrchupsané od staradávna vyměřeno a vyhraničeno jest, a tak, jakž to sám měl, držel a užíval i s předky svými, nic tu sobě ani erbom svým ani komu jinému práva žádného ani kterého vlastenstvie nepozuostavujíc, to všechno vkládá panu Bernartovi z Vrbna a na Bruntáli a jeho vlastním dědicom a bližším potomkom jeho ku pravému zpupnému dědictvie a dědičnému jmění, držení a užívání. Act. d. et a. ut s. (11.—14. června 1522).

181. (fol. 59*a*). Vklad Vladěnína Václavovi z Bietova.

Vystúpil před úřad zemský pan Hynek Bělík z Kornic a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské zboží své dědičné, tvrz a ves jménem Vladěnín, kteréž naň nápadem připadlo po nebozčíku panu Smilovi, bratru jeho vlastním, se vším a všelijakým tej vsi a toho zboží příslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s robotami, s háji, s chrastinami, s rybníky malými i velikými, s mlýnem, s lukami, s pastvami i s jinými všemi a všelijakými duochody, užitky a požitky, jakýmiž se koli mény jmenují aneb jmenovány býti mohú, i s kostelním podacím tu u Matky Boží a u sv. Mikuláše kromě podací dvú oltáří u sv. Mikuláše, kteréž předkové pana Ojířovi z Fulsteina založili a nadali, to sobě svrchupsaný pan Ojieř erbom a potomkom svým pozuostavil, tu sobě ani erbom svým ani komu jinému nic nepozuostavujíc, tak a to všeckno, jakož jest to sám i s předky svými držel a užíval, i s plným právem a panstvím,

[1]) Mřežován.

Václavovi z Bietova a erbom jeho a bližším potomkom ku pravému jeho zpupnému dědictví. Act. d. et a. ut s. (11.—14. června 1522).

182. Věno paní Hedviky Bietovské z Belku.

Vystúpil před úřad Václav z Bietova a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské puol osma sta zl. dobrých uh. zlata a váhy spravedlivých paní Hedvice z Belku, manželce svej vlastní, na zboží svém dědičném, nikomu nezávadném, na tvrzi a vsi Vladěníně, na všech lidech, platích, duochodech a všelijakých užitcích a požitcích k tej vsi a k tomu zboží příslušejících věnným právem ku pravému jejie věnu a svobodnému užívání a požívání tak, jakož jiné paní v tomto kniežetstvie věna svého užívají. A toho jsú příjemci Jan a Mikuláš Čeplové z Belku, bratří vlastní. Act. d. et a. ut s. (11.—14. června 1522).

183. (fol. 59*b*). Vklad Starých Těchanovic, Nových Těchanovic a Svatoňovic.

Vystúpil před úřad pan Bernart z Vrbna Bruntálský a kázal psáti ve dcky zemské klásti své vlastní zboží a dědictvie žádnému nezávadné vsi Staré Těchanovice a Nové Těchanovice a Svatoňovice se vším jejich příslušenstvím a tak, jakž to sám držel a užíval anebo předkové jeho, s lidmi platnými i neplatnými, s osedlými i neosedlými, s rolí oranú i neoranú, s lukami i s pastvami, s pastviščemi, s mlýny, s mlýniščemi, s řekami a s potoky tekutými i netekutými, s jezery i s břehy, s rybníky, s rybniščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s horami a doly, s mezemi a s hranicemi, tak, jakož od starodávna od jiných dědin vyměřeny a vyhraničeny jsú, s robotami, s platy a poplatky, s kurami, s hony, s čižbami, s užitky a požitky i se všemi poplatky se vším plným právem a panstvím tak, jakož ty svrchupsané vsi v svých mezách a hranicích všecky i každé zvlášče záleží a jsú vyměřená (!), s kostelním poddacím, nic tu sobě ani svým erbom ani budúcím potomkom práva, panství ani vlastenstvie nepozuostavujíce ani zachovávajíce, a tak, jakž to sám držel anebo předkové jeho užíval[i], to všeckno prodal ku pravému a zpupnému dědictví Anně z Markvartovic Act. d. et a. ut s. (11.—14. června 1522).[1]

184. Spolek Anny z Markvartovic s Magdalénú, dcerú svú.

Anna z Markvartovic vystúpila před úřad a kázala psáti a ve dcky zemské vložiti, že přijímá na pravý spolek dceru svú Magdalenu z Krejzinbergu na ves Těchanovice Staré i Nové a na Svatoňovice zpuosobem dole psaným: Jestli že by nadepsanej Anny pán Buoh neuchoval smrti, aby ten statek na svrchupsanú Magdalenu, dceru její, spadl. A toto sobě

[1]) Mřežován.

vymieňuje, jestli že by od toho statku poručila, komuž by se jie zdálo, až do dvú set zl., aby svrchupsaná Magdalena, dcera její, to vyplnila v roce pořád zběhlém. Act. d. et. a. ut s. (11.—14. června 1522).[1])

185. (fol. 60a). Věno paní Anežky na Raduni.

Vystúpil před úřad pan Arnošt z Tvorkova a z Kravař a kázal psáti, že ve dcky vkládá puol osma sta zl. dobrých uh. na zlatě i na váze spravedlivých na Raduni i na všem zboží, kteréž k Raduni přísluší, na Pustej Polomi, na Pozdvihově, na Vršoviciech se vším téhož zboží příslušenstvím, s lidmi, s platy, s roli oranú i neoranú, s dvory, robotami a jinými všemi puožitky a užitky, jakýmiž se mény menují neb jmenovány býti mohú, nic nevymíňujíce, paní Anežce z Žitnej, manželce svej, ku pravému jejiemu svobodnému věnu. A toho věna sobě poručníky volila již psaná paní Anežka Jana Cedlnického (sic) z Choltic a Václava z Žitnej, bratra svého vlastního. Act. d. et a. ut s. (11.—14. června 1522).[1])

186. Vklad Bobolusk Janovi z Bobolusk.

Vystúpil před úřad Zibřid z Bobolusk a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské s vuolí a radú panuov a rytieřstva statek prodajný zejména tvrz Bobolusk i s dvorem a ves též Bobolusk, ves Škrochoviece a ves Košetice s lidmi osedlými i neosedlými, žádnému nezávadné,[2]) s platy, s poplatky, s robotami, s rybníky, s rybniščemi, s řeky, s potoky tekutými i netekutými, s pastvami, s pastviščemi, s lovy, s hony, s lesem črným, který záleží k Košecským hranicím, i s jinými lesy a s háji, s mlýnem a s jiným se vším příslušenstvím a panstvím tak, jak od starodávna k tejž tvrzi a dvoru a k těm vsem již nahoře psaným příslušelo a vyhraničeno a vyměřeno jest; než to sem všeckno se vším plným právem a panstvím nic sobě ani erbom svým nepozuostavuje, prodal Janovi z Bobolusk, bratru svému vlastniemu, a erbom jeho ku pravému svobodnému a zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (11.—14. června 1522).[1])

187. (fol. 60b). Vklad Horních Zibotic Jaroslavovi Oderskému.

Vystúpil před úřad Jan z Bobolusk a kázal psátí, že vkládá ve dcky zemské své vlastní a dědičné zboží totiž ves Zibotice Horní v kniežetstvie Opavském záležící a Heřvinovy ves pustá i s jejím se vším příslušenstvím, s rolí oranú i neoranú, lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s hajmi, s lesy, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s krčmú, s mezemi, s hranicemi, se všemi požitky a užitky a se všemi poplatky, s hrází, s ře-

[1]) Mřežován. — [2]) Nezávadnému rukopis.

kami, s břehy, s stavy, s vinami, s poctami, s kury, s ospy, s vajci, s odmrtí i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakž ta ves svrchupsaná od starodávna jest vyhraničena a vyměřena, i toho člověka, kteréhož sem měl v tej vsi nahoře psanej v zástavě od pana Hynka Berky z Násilé, toho člověka i s tím se vším, jakž sem to sám držel, v témž právě a právo své všecko i ty listy, kteréž sem na ní na tu zástavu měl, i jiné listy mocně převodím, aby dole i nahoře psaný pan Jaroš a erbové jeho i věrná ruka plné právo v těch listech zapsaných měli, jako já nahoře psaný Jan i s erby a potomky svými, kteréžto listy sem jemu pohotově dal a s jinými se všemi věcmi, kterými se koli mény jmenovati mohú, nic sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom tu práva, panství ani vlastenstvie žádného nepozuostavuje ani zachovávaje tak, jakž sem to sám držel a užíval anebo kdy spravedlivě požívati mohl, Jaroslavovi z Lidéřova a erbom jeho a potomkom ku pravému zpupnému dědictvie. A. et d. ut s. (11.—14. června 1522).[1])

---

[1]) Mřežován

DESKY ZEMSKÉ ČTVRTÉ.

(1523—1536.)

(f. 1*a*). Léta od narozenie syna Božieho tisícieho pětistého dvacátého třetieho čtúce, za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc. pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimiera, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššieho hejtmana Horní Slezie etc., na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za pana Ojieře z Fulsteina a na Bielovci komorníka kniežetstvie Opavského, za Kašpara z Ketře sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po svatém Duše (27.—30. května).

1. Vklad dvoru Malého Sčastnému Frablovi.

Vystúpil před úřad knieže Kazimier J. Mt., knieže Těšínské etc., a kázal J. Mt psáti, že vkládá ve dcsky zemské dvuor Malý na předměstí před Ratibořskú branú ležící, kterýž byl někdy Václava Olšanského, s rolí oranú i neoranú, s lukami k tomu dvoru přislušejíciemi a se všemi zahradníky k tomu dvoru přislušejíciemi, a se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím tak, jakož jsem to sám držel, nic tu sobě ani erbom a potomkom svým nepozuostavujíce, Sčastnému Mošenskému Frablovi z Moravčína, jeho erbom a potomkom ku pravému dědičnému jmění a držení. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).

2. (fol. 1*b*). Vklad listu krále Ludvíka J. Mti kniežeti Kazimírovi J. Mti, kniežeti Těšínskému.

My Ludvík, z Božie milosti Uherský, Český etc. král, markrabie Moravský etc., oznamujem tiemto listem všem, jakož jest slovutný někdy, věrný náš milý Václav Volšanský z Volšan v Opavě, městě našem, bez dědicov umřel, kdež jest statek jeho na nás spravedlivě přišel a připadl, i znamenaje věrné a pilné služby osvieceného Kazimíra, kniežete Těšínského, najvyššieho hejtmana Horní Slezie, ujce našeho věrného milého, kteréž nám činil, činí a budúcně aby tím povolněji činiti náchylen byl,

tenž všecken statek po tomž Václavovi Volšanském pozuostalý, gruntovní i mohovitý, kterýžkoli v kniežectsvie Opavském jměl, tomu Kazimírovi kniežeti a erbom jeho dali jsme a mocí tohoto listu dáváme tak, aby on tenž statek užívati, požívati, prodati, zastaviti a s tím učiniti i nechati mohl jako svým vlastním dědicstvím bez překážky všelikteraké. A ktož by tento list náš jměl s jmenovaného Kazimíra knížete dobrú vuolí, ten aby jměl to plné právo k těm všem věcem nahoře psaným jako on sám, knieže Kazimier svrchupsaný. Tomu na svědomí pečet naší královskú k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázati ráčili, dán na hradě našem Pražském v outerý před sv. Urbanem (20. květ.) l. B. tisícieho pětistého dvamezcítmého, království našich Uherského a Českého sedmého.

3. Věno Anně z Hočovic na vsi Drslavi.

Vystúpil před úřad Kašpar z Ketře a z Drslavě, sudí knížetství Opavského, a kázal psáti, že vkládá ve dcsky zemské pravým věnným právem ku pravému a svobodnému jejiemu věnu patnácte set zl. dob. uh. na vsi svej dědičnej, na Drslavi v kniežetstvie Opavským zaležící, na zboží svém dědičném a nikomu nezávadném, Anně z Hočovic, manželce svej vlastní, tak, jestli že by na svrchupsaného Kašpara pán Buoh smrť dopustiti ráčil prvé nežli na Annu, manželku jeho, aby ona Anna mohla tej vsi Drslavě v těch patnácti steh zl. užívati a s nimi učiniti i nechati tak, jako jiné paní věnné v kniežetstvie Opavském svých věn užívají. A toho věna příjemščí jsú Jan Pilka z Hočovic, bratr její vlastní, a Jan Petřvaldský z Košatky, syn její. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).[1])

4. (f. 2*a*). Vklad diel[u] seče lesu Václavovi z Rohova.

Vystúpili před úřad Jindřich z Ochab a na Velikej Polomi někdy komorník, Kašpar z Ketře a z Drslavě sudí a Jiřík z Lanšovic písař zemský a kázali psáti, že vkládají ve dcky zemské zvod Václavovi z Rohova a jeho erbom, kterýž se stal podle práva ústaného na diel seče lesu, kterýž měl pohon s Janem Tlumokem z Slavíkova; zvod se stal ten pátek po sv. Martině a odhad ten pátek před sv. Lucií a přidědění den sv. Sčepána. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).

5. Vklad tvrze v Bohuslavicích pánom Benešovským.

Vystúpila před úřad paní Žofka z Drahotuš a na Lichnově a kázala psáti, že vkládá ve dcky zemské tvrz v Bohuslavicích i s zahradníky [s puol vsi Vřesiny — přetrženo], příslušnostmi, s dvory, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s lesy, s chrastinami, s rybníky, s mlýniščemi, s kury, s vajci, s ospy, s robotami, i se vším

[1]) Mřežován.

plným právem, panstvím a příslušenstvím, nic tu sobě, erbom ani potomkom svým nepozuostavujíc ani zachovávajíc, tak jakž sem to sama po předcích svých držela a užívala, panu Janovi a panu Vavřincovi, bratřím z Drahotuš a na Benešově, strýcom svým a jich erbom a potomkom ku pravému dědicstvie a dědičnému jmění a držení. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).

6. (f. 2*b*). Spolek Mathiáše Bystřického s Margétú z Studnic.

Vystúpil před úřad Mathiáš Bystřicský z Studnic a na Sčítině a kázal psáti ve dcky zemské, že přijímá na pravý spolek Margétu z Studnic a děti její na všecek statek svoj mohovitý i nemohovitý kromě Hněvošic a toho, což prvé Kateřině z Belku, manželce svej, dckami poručil a zavázal na takový zpuosob, jestliže by již psaného Mathiáše pán Buoh smrti uchovati neráčil bez erbuov prvé nežli Margéty a dětí její, tak aby oni k tomu právo jměli. Než toto sobě svrchupsaný Mathiáš pozuostavil, jestliže by to kdy změniti chtěl, aby toho moc a vuoli měl ten spolek změniti. A jestliže by svrchupsaný Mathiáš z toho statku komu co poručil buď za zdravého života nebo na smrtedlnej posteli pod pečetí svú a tří neb čtyř dobrých lidí pečetí na svědomie, aby to jemu neb jim vydáno bylo. A poručníky jim toho činím pana Hynka z Vrbna a pana Jana z Drahotuš, Bernarta ze Zvole, Václava z Bietova. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).[1])

7. Vklad Klemsteina Jindřichovi Šípovi z Branice.

Vystúpil před úřad Křištof Pivce z Hradčan a z Klemsteina a kázal ve dcky zemské psáti a vložiti zboží své vlastní a dědičné totiž tvrz Klemštein s dvorem a se vsí Klemšteinem v kniežetstvie Opavském záležící se vším k tej tvrzi a vsi příslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s lesy, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s vodami tekutými i netekutými, s mlýny, s mlyniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s háji, s chrastinami, s doly, s hony, s lovy, s mezemi, s hranicemi, a se vším k tej tvrzi a vsi příslušenstvím tak, jakž sem to zboží sám držel a jeho požíval, a jakž v svých mezích od starodávna vyhraničeno a od jiných dědin vysazeno jest a záleží, i se všemi jinými věcmi, kterýmiž se koli jmény jmenovati mohú, nic sobě ani erbom ani budúcím potomkom svým tu práva, panství, ani vlastenství žádného nepozuostavujíc ani zachovávajíc, Jindřichovi Šípovi z Branice a na Loděnici, erbóm jeho a blizším potomkom ku pravému zpupnému dědictví. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).[1])

[1]) Mřežován.

8. (fol. 3*a*). Vklad věna paní Dorotě z Drahotuš na Klemšteině a na Hradčanech.

Vystúpil před úřad Jindřich Šíp z Branice a na Loděnici a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské pravým věnným právem pět set zl. dob. uh. na vsích svých dědičných na Klemsteině a na tom diele v Hradčanech, kteréž v kniežetstvie Opavském leží, na zboží svém dědičném a nikomu nezávadném paní Dorotě z Drahotuš, manželce svej vlastní, tak jestli že by na svrchupsaného Jindřicha pán Buoh smrt dopustiti ráčil prvé nežli na paní Dorotu manželku jeho, aby ona mohla těch vsí v těch pěti stech zl. užívati a s nimi učiniti i nechati tak, jako jiné paní věnné v kniežetstvie Opavském svých věn užívají. A toho věna příjemščí jsú pan Jan a pan Vavřinec, bratří její vlastní z Drahotuš a na Benešově. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).

9. Vklad nálezu o vrchní práva na Oldřišově, na Hlubčici a na Kamenci Janovi Donátovi z Veliké Polomě.

Mezi knězem Pavlem, opatem Hradicským, a konventem jeho, a Janem Donátem z Velikej Polomě knieže J. Mt a páni nalezli: Poněvadž ti listové tak staří jsú, a kněz opat podle pohonu svého neprovodí, aby kdy v držení a užívání těch vrchních práv on aneb předkové jeho byli, a Jan Donát pokazuje starodávní držení a užívání toho vrchnieho práva kniežat Opavských J. Mti bez nároku, a práva šly; také pokázal Jan Donát list krále Zigmunda J. Mti, v kterémž listu J. Mt. na žádost kněze Jana, opata Hradicského, potvrditi a dopustiti ráčil zástavy zboží Oldříšovského, v kterémž listu vysloviti ráčil neškodno právu našemu, kteréž na tom zboží máme, a kněz opat tomu jest neodepřel, že Jan Donát tomu odpovídati nemá. Act. d. et a. ut s. (27.—30. květ. 1523).

(f. 3*b*). L. od n. s. B. tisícieho pětistého dvacátého třetieho čtúce za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, za osvíceného kniežete a pána, pana Kazimíra kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššieho hejtmana Horní Slezie etc., na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za pana Ojieře z Fulšteina a na Bielovci komorníka kniežetstvie Opavského, za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (16.—19. prosince).

10. Vklad Fabianovi Bzencovi z Markvartovic.

Z rozkázání najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského, Českého, Dalmatského, Charvatského etc. krále a markrabie Moravského,

Lucemburského a Slezského kniežete a Lužického markrabie etc., krále a pána našeho milostivého, vystúpil před úřad Bernart ze Zvole a na Hlučíně jsúce od J. Mti královské relator k tomu daný a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské statek po nebozščíkovi Albrechtovi Sobkovi pozuostalý, zejména tři lány rolí se třmi čtvrtmi a se dvěma zahradami platnými a se dvanácti podsudky na předměstí Opavském a to těmito: Zubřický, Lebrant, Lazecký, Toman, Beneš, Kmoch, Mach, Solník, Filip, Volf, ti jsu před branú Ratiborskú, a v Kylešovské ulici dva zahradníci jménem Rudolf a Ratibořský, Fabianovi Bzencovi z Markvartovic, erbom a potomkom jeho s rolí oranú i neoranú, s pastvami, s pastviščemi, s lukami, s mezemi, s hranicemi, s platy, s poplatky, robotami, vinami a se vším plným právem a panstvím i s mlýnem papírovým a tak se všemi platy a povinostmi toho statku, se vším plným právem a panstvím těch statkuov, nic ovšem tu nepozuostavujíce sirotkom nebozštíka Sobkovým ani jich erbom žádného práva ani kterého vlastenstvie, ku pravému zpupnému dědictvie, jmění a svobodnému držení a užívání. Act. d. et a. ut s. (16. až 19. pros. 1523).

11. Vklad mlýna papírného.

Vystúpil před úřad zemský Kryštof Bzenec z Markvartovic a kázal psáti ve dsky zemské, že jest prodal Hanušovi Głodovi, obyvateli města Opavy, a erbom jeho mlýn papírní na předměstí Opavském záležící se vším toho mlýna příslušenstvím, nic sobě ani erbom svým na dotčeném mlýnu nepozústavujíc. Actum při sv. Lucii l. p. 1571(?).[1]

12. (f. 4*a*). Vklad listu krále Ludvíka J. Mti Fabianovi Bzencovi z Markvartic.

My Ludvík, z Božie milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský etc. král, markrabie Moravský, Lucemburské a Slezské knieže a Lužický markrabie etc., oznamujem tiemto listem všem, že jest na nás vznešeno, kterak urozený Křištof z Šidlovce a na Stmelově a Velikým Opatově, vejvoda i starosta Krakovský, kancléř královstvie Polského, Syradský, Novoměstský, Sochačovský, Gostynský starosta, a Mikuláš z téhož Šidlovce, kastelán Sandoměřský, podskarbí králóv královstvie Polského, Olštínský, Radomský, Zátorský, Osvětímský a Křepicský staro sta, jakožto mocní poručníci dětí a statku někdy statečného Albrechta Sobka z Sulova a na Vúsoší totižto Baltyzara, Melichara a Zigmunda prodali jsú slovutnému Fabianovi Bzencovi dva domy svobodna, pivovar a sladovny před zámkem Opavským ležící, čtyři mastné krámy, papírový mlýn, lidí osedlé i neosedlé s platy, což tu jměl na předměstí i také zahradníky, tak jakž na to svědčí listové krále Vladislava, otce našeho najmilejšieho J. Mti slavné paměti,

[1]) Zápis později přiznán úplně jinou rukou na místo prázdné.

prosíce nás, abychom k tomu trhu povolili a jeho potvrditi i také všeckna práva, vejsady a svobody na to na všeckno, kteréž jměl, abychom na již psaného Fabiana Bzence, erby y potomky jeho převésti a přenésti a takového trhu, prodaje a kupu potvrditi ráčili, kterejžto prosbě jakožto slušné, jsúc nakloněni, znajíce těchž Křištofa a Mikuláše k nám zachování, s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomím, mocí královskú v Čechách, jakožto král Český a markrabie Moravský a najvyšší knieže Slezské a Opavské k nahoře psanému trhu a prodaji povoliti a jeho potvrditi jsme ráčili a tiemto listem potvrzujem a i všeckna práva, vejsady a svobody na již psané domy a na jiné na všeckno na to, což se svrchu píše a jmenuje, na svrchupsaného Bzence erby, a potomky jeho mocně, dědicky, dědičně převodíme a přenášíme ku pravému jich jmění, držení, vládení a dědičnému užívání, chtiece tomu, oby on Fabian Bzenec s dědici a budúcími svými v témž právě, jemu prvé psanému Sobkovi naležitém, to všeckno jměl, držel, užíval a požíval podle svej vuole, jakož se jemu líbí a zdá s tím vším činiti, s tú znamenitú milostí a výměnkú, tak že, jestli že by kdy on Fabian nebo jeho budúcí ta napřed psaná domy neb jeden z nich komu jinému (f. 4*b*) prodada jiné domy aneb duom sobě kúpil anebo kúpily, že mají a budú moci listu tohoto mocí na jiné dva domy ty všeckny těch domuov práva a svobody, vejsady přenésti a i čtyři várce piva volně a svobodně v těch domích jiných v každém jednom vaře vařiti a k užitku svému to obrátiti týmž vším právem a obyčejem, jakožto i jiní v tom městě našem Opavském majíce domy svobodné i piva vaření užívají toho všeho z práva a z obyčeje, a to bez naší, dědicóv i budúcích našich i jiných všech a všelikterakých lidí všelijaké překážky. Protož přikazujem najvyššiemu hejtmanu kniežetstvie Opavského a zvláště komorníkovi a sudiemu i jiným všem obyvatelom téhož kniežetstvie, nynějším i budúcím, věrným našim milým, abyste tento list a tento všecek statek svrchupsaný ve dcky zemské téhož kniežetstvie, kdyžkoli tento list ke dckám zemským před Vás přinesen bude, vepsali a vložili a při tom při všem je drželi a zachovali nyní i na budúcí časy jináče nečiníce. Tomu na svědomie pečet naši královskú k listu tomuto rozkázali jsme přivésti. Dán pod Vyšehradem den sv. Jiljí (1. září) léta bož. tisícieho pětistého třimetcitmého, královstvie našich Uherského a Českého vosmého.

Ad relacionem magnifici domini Ade de Nova domo,
superni regni Bohemiae cancelarii etc.

13. Vklad Horních Zibotic Bernartovi ze Zvole.

Vystúpil před úřad zemský Jaroslav z Lidéřova a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské zboží své vlastní a dědičné totiž vsi jménem Zibotice Horní a Hočvinovy ves pustú s jejím příslušenstvím, s roli oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s hajmi, s lesy, s chrastinami, s horami, s doly, s hony,

s lesy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, potoky, s krčmú, s mezami, hranicemi, se všemi požitky a užitky a se všemi poplatky, s hrází, s břehy, s stavy, s vinami, s poctami, s kury, s ospy, s vajci, s odmrtí, i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakž ta ves svrchupsaná od staradávna jest vyhraničena, i toho člověka, kteréhož sem měl v tej vsi nahoře psanej v zástavě od pana Hynka Běrky z Násilé, toho člověka i s tím se vším, jakož sem sám držel, v témž právě a právo své všeckno i ty listy, kteréž sem naň na tu zástavu (fol. 5*a*) jměl, i jiné listy mocně převodím, aby nahoře psaný Bernart, erbové jeho i věrná ruká úplné právo v těch listech zapsaných jměli jako já nahoře psaný Jaroslav i s erby a potomky svými, kterými se koli jmény jmenovati mohú, nic sobě ani erbóm svým ani budúcím potomkóm tu práva, panství ani vlastenstvie žádného nepozuostavujíce ani zachovávajíce tak, jakž sem to sám držel a užíval anebo kdy spravedlivě užívati mohl, Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně a jeho erbom ku pravému dědičnému jmění a držení. Act. die et a. ut s. (16.—19. pros. 1523).[1])

14. Vklad Horních Zibotic Janovi z Bobolusk.

Vystúpil před úřad Bernart ze Zvole a na Hlučíně a kázal psati, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské zboží své vlastní a dědičné totiž ves jménem Zibotice Horní a Hočvinovy, ves pustá, s jejím vším příslušenstvím, s roli oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s hajmi, s lesy, s chrastinami, s horami, doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s ribniščemi, s potoky, s krčmú, s mezemi, s hranicemi, i se všemi požitky a užitky a se všemi poplatky, s hrází, s řekami, s břehy, s stavy, s vinami, s poctami, s kury, s ospy, s vajci i s odmrtí i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakož ta ves svrchupsaná od staradávna jest vyhraničena i toho člověka, kteréhož jsem jměl v tej vsi nahoře psanej v zástavě od pana Hynka Běrky z Nasilé toho člověka i s tím se vším, jakž jsem to sám držel, v témž právě a právo své všecko i ty listy, kteréž sem naň na tu zástavu jměl, i jiné listy mocně převodím, aby dole i nahoře psaný Jan Boboluzský, erbové jeho i věrná ruka úplné právo na těch listech zapsaných jměli jako já nahoře psaný Bernart s erby a potomky svými, kterýmiž se kolivěk jmény jmenovati mohú, nic sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom svým tu práva, panství ani vlastenstvie žádného nepozuostavujíc ani zachovajíc tak, jakž sem to sám držel a užíval aneb kdy spravedlivě užívati mohl, Janovi z Bobolusk a jeho erbom ku pravému dědičnému jmění a držení. Act. die et anno ut s. (16.—19. pros. 1523).[1])

---

[1]) Mřežován.

15. (fol. 5*b*). Vklad naučení pánuov moravských jich milostí na zboží Stěborské práv vrchních.

Pan hejtman, páni a vladyky v soudu zemském v markrabstvie Moravském sedající na pře mezi panem Srbkem, hejtmanem kniežetstvie Opavského, a Bernartem a Jiříkem, bratřími z Násilé, naučení dávají: Poněvadž najosvieceněјší knieže, kněz Zigmund etc. J. Mt. neměl moci vejplaty dáti na těch vsech jmenovaných, kteréž k klášteru Velehradskému příslušejí, kdež najjasnější knieže, král Jiří slavné paměti, ráčil povoliti a tej zástavy na těch vsech Bernartovi Běrkovi z Násilé a jeho dědicom potvrditi, a též i najjasnější knieže, král Vladislav tej zástavy ráčil potvrditi, že Bernart a Jiřík, bratří svrchupsaní, při tej zástavě zuostaveni býti mají podle znění jejich zápisuov, kteréž na to mají. Act. Olomúc fer II. post Egidi (4. září) a. d. 1508 indieta.

(fol. 6*a*). Léta od nar. s. B. tisícieho pětistého dvacátého čtvrtého čtúce za najjasnějšieho kniežete a pána Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc. pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimiera, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova najvyššieho hejtmana Horní Slezie etc., na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za Václava z Bietova a na Vladěníně na ten čas komorníka kniežetstvie Opavského na místě pana Ojieře z Fulstejna a na Bielovci, za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po svatém Duše (18. až 21. května).

16. Vklad Buchvalov Janovi Donátovi z Veliké Polomě.

Vystúpil před úřad kněz František, opat Velehradský, jsúce s plnú moci poslán od panny Apolony z Bozkovic abatyše a ode všeho konventu kláštera Tišnovského, a při tom dán jest nám list od najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, krále Uherského a Českého, Damatského a Charvatského etc., markrabie Moravského, Lucemburského a Slezského kniežete a Lužického markrabie, pána našeho milostivého, v kterémž listu jeho královská Milost úředníkom zemským poručiti a rozkázati ráčil, aby tu ves Buchvalovy ve dcky zemské vložili. I kázal svrchupsaný kněz František opat Velehradský psáti na místě panny abatyše a konventu kláštera Tišnovského, že vkládá ve dcky zemské ves Buchvalovy, své vlastní dědicstvie se vším, což k tej vsi jmenovanej od starodávna příslušelo aneb přísluší, s lidmi platnými i neplatnými, s roli oranú i neoranú, s lukami, s lesy, s háji, s chrastinami, s řekami, s břehy, s rybníky, s rybniščemi, s mlýnem, s platy na lidech, poplatky, s ospy, s vajci, se

slepicemi, zahradami, pustinami i se všemi jinými duochody, užitky a požitky, jakýmiž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, což k tej svrchupsanej vsi od starodávna příslušelo aneb přísluší, s mezemi, hranicemi tak, jakž ta ves v svých mezech od starodávna záleží a vyměřena jest, (f. 6*b*) zúplna tak, jakož jsme samy to držely a požívaly i s předky našími nic tu sobě ani potomkom svým ani žádnému jinému žádného práva, panství ani kterého vlastenstvie nepozuostavuje ani zachovávaje, než to všecko prodaly jsme Janovi Donátovi z Velikej Polomě a na Nové Cerekvi a jeho erbom a budúcím potomkom jeho a blizším ku pravému zpupnému dědictvie a k jejich vlastniemu jmění, držení a užívání. Act. die ut s. (18.—21. květ. 1524)[1].)

17. V k l a d l i s t u k r á l e L u d v í k a J e h o M i l o s t i J a n o v i D o n á t o v i z V e l i k é P o l o m ě.

My Ludvík, z Božie milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský etc. král, marbrabie Moravský, Lucemburské a Slezské knieže a Lužický markrabie etc., oznamujem tiemto listem všem, že jsme spraveni od statečného Jana Donáta z Veliké Polomě na Nové Cerekvi, věrného našeho milého, kterak jest kúpil ves Buchvalovy s jejím příslušenstvím v kniežetstvie Opavském ležící, od poctivých abatyše a konventu kláštera Tišnovského prose nás při tom, abychom k tomu povolení naše dáti a toho trhu listem naším potvrditi ráčili, ku kterěžto prosbě nakloněni jsúce s dobrým rozmyslem, našim jistým vědomiem, mocí královskú v Čechách, jakožto markrabie Moravský a najvyšší knieže Slezské a Opavské k tomu jsme svoliti a toho milostivě potvrditi ráčili a tímto listem svolujem a mocně potvrzujem chtiece tomu, aby to všecko stále a nepohnutě zdržáno a zachováno bylo bez umenšení; a on Jan s dědici a budúcími svými, aby tu ves jměl, držel a s ní učinil jako s svú vlastní, poručejíce najvyššiemu hejtmanu, komorníku a sudiemu kniežetstvie Opavského nynějším i budúcím, věrným našim milým, abyšte jmenovanému Janovi Donátovi, dědicom a budúcím jeho, kdyžkolivěk od tej abatyše, konventu a téhož Jana za to žádáni budete, tu dotčenú ves Buchvalovy i s listem tiemto ve dcky zemské vložiti a vepsati rozkázali bez zmatku a všelikteraké odpornosti znajíc, že jest v tom jistá vuole a konečné rozkázání naše. Tomu na svědomie pečet naší královskú k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázali. Dán pod Vyšehradem v pondělí po svatém Augustýnu (31. srpna) l. b. tisicieho pětistého třimecítmého, království našich Uherského a Českého vosmého.[1])

Ad relacionem magnifici domini Ade de Nova domo, suppremi regni Boemie cancellarii etc.

(f. 7*a*). L. o d n. s. B. 1524 č t ú c e z a n a j j a s n ě j š i e h o k n i e ž e t e a p á n a, p a n a L u d v í k a, U h e r s k é h o a Č e s k é h o e t c.

[1]) Mřežován.

krále, a markrabie Moravského etc. pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššieho hejtmana Horní Slezije etc., na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za pana Ojieře z Fulsteina a na Bielovci komorníka kniežetstvie Opavského, za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (14.—17. prosince).

18. Vklad panstvie Bruntálského panu Bernartovi a panu Hynkovi, bratřím z Vrbna.

Vystúpili před úřad zemský pan Bernart a pan Hynek, bratří vlastní z Vrbna a na Heralticích a na Klimkovicích, a kázali psáti ve dcky zemské: Jakož jsú vypuštěni a vysvobozeni i vytěleni z kniežetstvie Krnovského zbožím a panstvím Bruntálským se vším jeho příslušenstvím od urozeného pána, pana Jiříka z Šelmberka a z Kosti, dědičného pána Krnovského, a na to potvrzení dostatečné mají a před námi ukázali od najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého krále etc. jeho královské Milosti, pána našeho milostivého, v kterémžto potvrzení jeho královské Milosti povolovati a dopúščeti ráčí, aby sobě mohli do desk kniežetstvie tohoto Opavského ten statek Bruntálský se vším jeho příslušenstvím dáti vložiti a vepsati. A při tom jeho královská Milost nám hejtmanu a úředníkom zemským poručiti a přikazovati ráčí, kdyžby kolivěk bratři svrchupsaní na nás toho požádali, abychom to zboží Bruntálské se vším jeho příslušenstvím ve dcky zemské jim a erbom jejich vložili a vepsali. A na takové jeho královskej Milosti dopuščení a rozkázání a v tej mocnosti pan Bernart a pan Hynek, bratři svrchupsaní, kázali psáti, že vkládají a vtělují do tohoto kniežetstvie Opavského a k témuž právu připojují a ve dcky zemské vkládají své vlastní a dědičné zboží zámek a město Bruntál se vším jeho příslušenstvím i se všemi vsemi (f. 7*b*) k tomu zámku a městu příslušejícími jmenovitě ves Dolní Velkruby, ves Horní Velkruby, ves Foglraif, ves Lichtwerd, ves Staré Město, ves Nová Vejska, ves Fiderfle i s těmi pustými vesnicemi, ves Zarnice, ves Lukenná, ves Jelení s jejich vším a všelijakým příslušenstvím s mýtem, s dvory, mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybnisčemi, s lidmi platnými i neplatnými, osedlými i neosedlými, s vodami tekutými i netekutými, s robotami, s kúry, s vajci, s ospy, s horami, s rudami zlatými, stříbrnými, měděnými, olověnými, železnými a se všelijakými kovy, kterýmiž se jmény jmenují aneb jmenovati by se mohly, s lovy, s doly, lesy, s horami, s chrastinami, s lukami, s pastvami, s pastvisčemi i s kotelním podacím far i oltářuov, s nápady, s vinami, s účtami, s hony, lovy a se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakž ten zámek

s městem svrchupsaným se všemi vsemi svrchupsanými od starodávna v svých mezách a hranicích vyměřeny a vysazeny jsú. A tak každý svoj diel, jakž jsú se tím svrchupsaným zbožím týž svrchupsaní bratři rozdělili, a tak jakžto každý sám drží, a dielu svého užívá, to všeckno sobě, erbom a budúcím potomkom svým vkládají ku pravému jejich zpupnému dědictví a dědičnému jmění a užívání a držení. Act. die et anno ut s. (14.—17. pros. 1524).

19. Vklad listu pana Jiříka z Šelmberka vysvobození Bruntále.

Já Jiřík z Šelmberka a z Kosti, pán a dědic kniežetstvie a panstvie Krnovského, vyznávám tiemto listem všem vuobec kdežkoli čtúce slyšán bude: Jakož urozený pán, pan Bernart a pan Hynek, bratři vlastní z Vrbna a na Bruntáli, Bruntál s jeho se vším příslušenstvím dědičně v kniežetstvie a panstvie mým Krnovském mají, a v těch všech právích, také i s tú poddaností, povinností a službami, jako i jiní páni a rytieřstvo v témž kniežetstvie a panstvie své statky majíc a mně jakožto pánu dědičnému poddaností povinností i službami povinni jsú, kdež jsú pak mně týž svrchupsaní páni, pan Bernart a pan Hynek, se vší pilnosti prosili, abych je z takových služeb, kterýmiž mne z toho zboží Bruntálského povinni jsú, propustil a (f. 8*a*) vysvobodil, kdež já svrchupsaný Jiřík jakožto dědičný pán kniežetstvie a panstvie Krnovského znajíce jejich mnohé snažné, pilné a mně užitečné povolné služby, kteréž jsú mi rádi činili týž svrchupsaní páni, pana Bernarta a pana Hynka ze všech služeb, kterýmiž mně povinni byli a jsú svrchupsaného zboží a statku, sám vod sebe jakožto pán a pravý dědic kniežetstvie a panstvie Krnovského i od svých erbov a potomkuov propustil jsem a vysvobodil a tiemto listem konečně propouštím a osvobozuji je svrchupsané pány, pana Bernarta a pana Hynka, do jejich vobú životuov, však pod takovú výměnkú a spuosobem, jestli že by oni svrchupsaní páni bratři Bruntál k svému vlastniemu držení drželi a jej jměli, že takových služeb prázdni a svobodni býti mají a jsú tak dlúho a do toho času, jakž se v tomto listu nahoře píše a zavierá v celosti beze vší překazy mej, erbuov a potomkuov mých. A pakliž by v tom času svrchupsaní páni, pan Bernart a pan Hynek, Bruntál komu prodali aneb kterakkolivěk jeho vodbyli, tak že by oni Bruntále k svému vlastnímu držení a jmění nedrželi a neměli, tehdá ten anebo ti, ktož by Bruntál měli a drželi, mají a budú povinni mně, erbom a potomkom mým zase takovú službu činiti z svrchupsaného statku a z zboží Bruntálského, kterúž službu kniežetstvie a panstvie Krnovskému páni a držitelé Bruntále povinni jsú, a tak jako jiní páni a rytieřstvo téhož kniežetstvie a panstvie každý z svého statku a s zboží vedle vejsad povinnen jest. A pakliž bych já za živnosti svrchupsaných pánuov pana Bernarta a pana Hynka Krnov prodal aneb kterak kolivěk vodbyl vod sebe, erbuov a potomkuov mých, tehdá já svrchupsaný

Jiřík nadepsaným pánom, panu Bernartovi, panu Hynkovi a jich erbom tiemto listem Bruntál se vším jeho příslušenstvím sám vod sebe, erbuov a potomkuov mých mocně a konečně z kniežetstvie a panstvie Krnovského dědičně propouštím, odloučím, odcizuji a prázdna činiem ode všie poddanosti, práv a služeb, kterými jsú mně povinni a poddani, tak že voni, erbové a potomkové jejich s takovým osvobozením a svobodú nahoře psanú ten statek jmieti, držeti, prodati, změniti, zastaviti a s ním podle své vuole učiniti budú moci, jakž se jim najlépe zdáti a líbiti bude jakožto s svým vlastním zpupným dědicstvím beze vší překazy mé, erbuov a potomkuov mých. Tomu na svědomie a pro lepší jistotu a pevnost pečet svú vlastní k tomuto listu zavěsiti jsem rozkázal. Dán a psán na Krnově ve středu před svatým Františkem (1. října) od narození syna božieho tisícieho pětistého šestnáctého léta čtúce. A při tom jsú byli urození páni, pan Václav z Fulstejna a na Bielovci, pan Jan z Drahotuš a na Benešově a urození a stateční rytieři pan Bernart ze Zvole a na Hlučíně, pan Jan Planknar z Kynšperku a na Hlubčicích, Lorenz Hoffurter z Rovenska písař muoj, jemuž tento list byl poruczen psáti.

20. (fol. 8*b*). Vklad listu p. Jana a p. Jaroslava, panuov z Šelmberka, synóv nadepsaného p. Jiříka, že vuoli svú k tomu vysvobození dávají. —

My Jan a Jaroslav, bratři vlastní s Šelmberka a z Kosti etc., vyznáváme tiemto listem všem, ktož jej uzří nebo čtúcí slyšeti budú, jakož urozený pán, pan Jiřík z Šelmberka a z Kosti etc., pan otec náš milý, ráčil jest vysvoboditi a od panstvie Krnovského vytěliti urozeným pánom p. Bernartovi a p. Hynkovi, bratřím vlastním z Vrbna, i erbom jejich Bruntál i s jeho se vším příslušenstvím tak, jakož pak list jejich jim na to daný ty všecky věci v sobě šíře vyslovuje a zavierá, a jakož jim také toho všeho najjasnější knieže a pán, pan Ludvík, Uherský a Český etc. král a markrabie Moravský etc., pán náš milostivý, potvrditi ráčil, protož my nahoře psaní Jan a Jaroslav, bratři z Šelmberka, k takovému vysvobození, které jest pan otec náš milý svrchupsaným, panu Bernartovi a panu Hynkovi bratřím z Vrbna, a erbom jejich udělati ráčil, jakož se nahoře píše, vuoli svú dáváme a mocí listu tohoto dali jsme, chtiece tomu, aby oni výše psaní bratři z Vrbna i s erby a potomky svými takového vysvobození Bruntále s jeho se vším příslušenstvím ve vší celosti tak, jakž jim list jejich od pana otce našeho na to daný v sobě zavierá i ukazuje, užívati a při tom zuostaveni býti mohli nyní i na časy budúcí beze všelijaké překážky naší, erbuov a budúcích potomkuov našich. Tomu na svědomí pečeti naše vlastní k tomuto listu přivěsiti jsme dali, kterýž dán a psán na Krnově tu neděli, kteráž slove smrtedlná neděle, v puostě (22. března) od narození syna božieho tisicieho pětisteho třimecítmého léta čtúce. Act. die et a. ut s.

21. (f. 9*a*). Vklad listu krále Ludvíka Jeho Milosti na Bruntál.

My Ludvík, z Božie milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský král, markrabie Moravský, Lužické [sic] a Slezské knieže a Lužické markrabie etc. vyznáváme tímto listem všem, že jsú na nás vznesli urození Bernart a Hynek, bratři vlastní z Vrbna a na Bruntáli, věrní naši milí kterak jsú Bruntál s jeho příslušenstvím mnohá léta obyčejem zástavním drželi, ale potom osviecená Barbora, Opavská a Ratibořská kněžna a dědičná paní Krnovská, a po smrti její urozený Jiřík z Šelmberka a z Kosti, již v ty časy dědičný pán Krnovský uvedl jest Bruntál i s jeho se vším příslušenstvím nahoře psaným bratřím a jich erbom v dědictvie a je i s tím zámkem Bruntálem ku Krnovu v poddanost. A také dříve psaný Jiřík zase tíž bratři Bernarta a Hynka i s tím se vším panstvím Bruntálským od všech služeb a poddanosti, kterýmiž jemu a potomkom jeho zavázáni byli, vysvobodil jest je i erby jejich na budúcí časy a to zboží Bruntálské od panstvie Krnovského odczidil [sic], vytělil a vysvobodil tak, jak pak list jejich na to jim daný šíře v sobě drží a zavierá. Při tom jsú nás častopsaní bratři Bernart a Hynek se vší pokorú prosili, abychom jim takového jejich vysvobození příti a milostivě potvrditi ráčili a toho dopustili, když by se kolivěk jim zdálo a líbilo, aby Bruntál i s jeho příslušenstvím do kniežetstvie našeho Opavského ve dcky zemské sobě a erbom svým vložiti a do toho kniežetstvie Opavského na věčné časy vtěliti mohli. Kdež my vzhlédnúce na jejich pilné, věrné a užitečné služby, kteréž jsú králi Vladislavovi, slavné paměti otci našemu najmilejšiemu, též i nám činili a činiti nepřestávají a na potomnie časy, aby tím lépe činiti mohli, z milosti královské a jakožto král Uherský a Český a najvyšší knieže Slezské nahořepsaným bratřím Bernartovi a Hynkovi i erbom jejich takového jejich vysvobození milostivě dopustili jsme, dopouštieme, potvrdili jsme a tiemto listem našim mocně potvrzujem chtiece tomu, aby oni častopsaní bratři i s tím jejich zámkem Bruntálem a se vším jeho příslušenstvím i s městem a vesnicemi k němu od starodávna přislušejícími nyní i na budúcí časy od panstvie Krnovského vysvobozeni a odtud vytěleni byli. A když by se jim kolivěk anebo (fol. 9*b*) erbom jejich zdálo a líbilo, budú sobě moci do kniežetstvie našeho Opavského ve dcky zemské vložiti a vepsati beze všelijaké naší, erbuov i budúcích potomkuov našich, králí uherských a českých a najvyšších kniežat Slezských překážky. A přikazujem hejtmanu našemu Opavskému i komorníku a sudiemu nynějším i budúcím toho kniežetstvie, kdyžby kolivěk výš psaní bratři z Vrbna Bernart a Hynek nebo erbové jejich toho požádali a ve dcky zemské Bruntal se vším jeho příslušenstvím vložiti chtěli, abyšte jim toho dopustili a podle jejich žádosti ve dcky zemské vepsati dali beze všech odporností tak, aby oni svrchupsaní bratři, erbové i potomci jejich těch všech svobod, práv a dobrých starobylých obyčejóv v tom kniežetstvie užívati mohli tím vším

obyčejem jako i jiní obyvatelé toho našeho kniežetstvie Opavského nyní i na časy budúcí. Protož znajíce v tom konečnú vuoli naši tak se zachovajte jináče toho nečiníce. Tomu na svědomie a pevnost věcí svrchupsaných pečet naší královskú rozkázali jsme přivěsiti k tomu listu, dán v Olomouci, v tu středu pied Velikú nocí (1. dubna) l. B tisícieho pětistého třmecétmého, království našich Uherského, Českého etc. vosmého. Act. die et a. ut s.

Ex commissione propria regie majestatis.

22. (fol. 10*a*). Spolek pana Hynka Bruntálského z Vrbna se paní Johankú z Bietova, manželkú jeho.

Vystúpil před úřad zemský p. Hynek z Vrbna a na Klimkovicích a kázal psáti, že přijímá na pravý spolek paní Johanku z Bietova a na Klimkovicích, manželku svú vlastní, na svú polovici Bruntále se vším jeho příslušenstvím i na to na všeckno, což se jemu tu na diele dostalo a jemu spravedlivě na tom panstvie Bruntálském náleží, a což tu má anebo kdy potom jmieti bude na tom zboží Bruntálském, na takový zpuosob: Jestli že by paní Johanka výš psaná pana Hynka manžela svého živností přebyla, tehdy aby ten svrchupsaný statek všecken na ni připadl. Však toto sobě pan Hynek zvláště vymínil a pozuostavil, z toho statku když by se jemu zdálo za zdravého života anebo na smrtedlné posteli, že muože tisíc zl. uh. dáti a poručiti, komuž se jemu zdáti a líbiti bude, a paní Johanka svrchupsaná bude s tím statkem na ní připadlým moci učiniti i nechati jako s svým vlastním dědicstvím. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1524).[1])

23. Vklad věna paní Barboře z Lukavce a na Boboluzcích.

Vystúpil před úřad Jan z Boboluzk a kázal ve dcky zemské psáti a vložiti paní Barboře z Lukavce a na Boboluzcích, manželce svej vlastní, šest set zl. uh. a pět a dvaceti zl. věnným právem na statku svém vlastním a dědičným, kterýž v kniežetstvie Opavském má, totiž na Boboluzcích a na Skrochovicích, na mlýně i na dvoře tak, jakž jiné paní v tem kniežetstvie věna svého užívají. A poručníky sobě zvolila Bernarta ze Zvole a na Hlučíně a Mathiáše Bystřického z Studnic a na Sčítině. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1524).[1])

24. (f. 10*b*). Vklad Závadky panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař.

Vystúpili před úřad Zigmund Šeliha z Zubřic a Vondřej Lútka z Olbramic jsúce poslové daní od kniežete Kazimíra, jeho Milosti hejtmana,

[1]) Mřežován.

na místě Jošta z Štamfaldu a kázali psáti, že vkládá ve dcky zemské ves svú vlastní dědičnú nižádnému nezávadnú totiž jménem Závadku se vším její příslušenstvím, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s vodami tekúcími i netekúcími, s jezery, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s lesy, s hájmi, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s čižbami, s mezami, s hranicemi tak, jakž sem to zboží držel a požíval, a jakž v svých meziech od starodávna vyměřeno jest a záleží, se všemi jinými věcmi, kterýmiž se koli jmény jmenovati mohú, se vším plným právem a panstvím a příslušenstvím, nic sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom tu práva, panstvie ani vlastenstvie žádného nepozuostavujíc ani zachovávajíc, než to všecko prodal sem a prodávám ku pravému dědictvie panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař, na Bělej i erbom jeho.[1])

25. Vklad vsi Lysotic.

Vystúpil před úřad Jan Planknar z Kynšperku a na Hlubčicích a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské ves svú vlastní jménem Lysotice s platy, s lidmi platnými i neplatnými, s roli oranú i neoranú, s pastvami, s pastviščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s lukami, s mlýnem, s mlýnišci, s krčmú, s kostelním podacím, s rybníky, s rybniščemi, s řekami, s potoky, s vodami tekutými i netekutými, s hony, s lovy, s čižbami, s horami, údolím, s mezemi, s hranicemi tak, jakž ta ves od jiných dědin od starodávna vyměřena a vyhraničena jest, i se všemi a všelijakými užitky a požitky, jakýmiž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, a všecko své právo, kteréž měl v tej vsi Lysoticích tak, jakž jest to sám držel a užíval s předky svými, i se vším plným právem a panstvím nic tu sobě, erbom ani potomkom svým nepozuostavujíc, ku pravému zpupnému dědicstvie, jmění, držení a užívání p. Janovi z Rožmberka a na Strakonicích, najvyšiemu mistru převorstvie českého, a tomu zákonu svatého Jana a špitálu Jerozolymytanského a budúcím potomkom jejich též ku pravému jejich jmění, držení, a užívání. Act. d. et a. ut. s. (14. až 17. pros. 1524).

(f. 11*a*). L. o d n. s. B. 1525 čtúce za najjasnějšieho kniežete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, za osvieceného kniežete a pána, pana Kazimíra, kniežete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššieho hejtmana Horní Slezije etc., na ten čas hejtmana kniežetstvie Opavského, za p. Ojieře z Fulsteina a na Bielovci komorníka kniežetstvie Opavského, za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudieho a za Jiříka z Lanšovic písaře zemského v suché dny po sv. Duše (7.—10. června).

[1]) Mřežován.

26. Věno paní Kateřiny z Štermberku a z Holešova na vsi Násilí.

Vystúpil před úřad p. Bernart z Vrbna Bruntálský a na Heralticích a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské pravým věnným právem ku pravému a svobodnému jejiemu věnu na vsi své dědičné nikomu nezávadné jménem na Násilí tisíc zl. uh. dobrých na zlatě i na váze spravedlivých a puol sedma sta zl. a deset zl. na bílých groších českých širokých čtúce za každý zlatý třidceti dva groše bielá na všech lidech v tej vsi platných i neplatných, s platy, s kury, s vajci, s poctami, s vinami, s robotami, s rolemi oranými i neoranými, s rybníky, s rybniščemi, s vodami tekutými i netekutými, s háji, s lesy, s křovinami i se vším a všelijakými tej vsi užitky a požitky, kterýmiž se koli mény jmenují aneb jmenovány býti mohú, i s kostelním podacím, nic tu sobě ani erbom svým nepozuostavujíc kromě výplatu, paní Kateřině z Štermberka a z Holešova, manželce své vlastní, takovým zpuosobem, jestli že by paní Kateřina prvé psaná pana Bernarta manžela svého svrchupsaného živností přebyla, tehdá, aby se hned v tu ves Násilé uvázala a ji držela a užívala v sumě svrchupoložené, a s těmi zlatými a grošmi bude moci učiniti i nechati tak, jako jiné paní věnné v kniežetstvie Opavském svých věn užívají. A toho věna příjemčí jest na místě pana Jana staršieho z Štermberka a na Kvasicích, najvyšieho hejtmana markrabstvie Moravského, a pana Jana mladšieho z Štermberka a na Holešově, bratruov vlastních paní Kateřiny svrchupsanej, pan Ojíř z Fulstejna a na Bielovci, komorník kniežetstvie Opavského. Act. d. et a. ut s. (7.—10. června 1525).

27. (fol. 11*b*) Vklad dvoru Hradčanského Janovi Vlkovi z Konecchlumu.

Vystúpil před úřad Stanislav Střela z Lukavce i na místě bratří svých vlastních a nedílných Jakuba a Onše Střeluov z Lukavce a kázal psáti, že vkládá dvuor Hračanský blíž Wopavy s volvarkem, s rolemi oranými i neoranými, s rybníky, s lukami, s pastvami, s chrastinami i se všemi pastvami (!) a příslušenstvími v těch mezech a hranicích, v kterýchž sem já toho sám užíval s bratřími svými i s předky svými, a při tom také vrchní právo ve vsi Zlatnicích na těch lidech v tejž vsi, s platy, s robotami, s kury, s vajci a se vším příslušenstvím, což v tej vsi na těch lidech k tomu vrchniemu právu přísluší, i také s tím platem, kterýž ti lidé dávají z volvarku Hradčanského, což tam rolí a lúky drží a od toho dvoru odkúpili, Janovi Vlkovi z Konecchlumu a na Slavkově a erbom jeho ku pravému, zpupnému dědicství a užívání. Act. d. et a. ut s. (7. až 10. června 1525).

28. Vklad vsi Zábřeha panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař.

Vystúpili před úřad pan Kryštof a pan Václav, bratři vlastní z Tvorkova a z Kravař, na místě pana Jiříka bratra svého a kázali psáti, že vkládají ve dcky zemské ves svú vlastní dědičnú žádnému nezávadnú totiž jménem Zábřeh v kniežetstvie Opavském záležící a se vším k tej vsi příslušenstvím, s lidmi platnými i neplatnými, s rolí oranú i neoranú, s lesy, s lukami, s pastvami a s pastviščemi, s luhem, s dolinami, s háji, s chrastinami, i s řekami, s potoky tekutými i netekutými, i s jinými se všemi příslušenstvími, jakýmiž kolivěk jmény jmenovány býti mohly by tak, jakož ta ves od starodávna jest vyhraničena a vyměřena a od jiných dědin vysazena, nic tu sobě ani erbom svým a budúcím potomkom svým práva, panstvie ani kterého vlastenstvie nezachovávajíc ani pozuostavujíc, než tak, jakž jsme to sami drželi a užívali, a to za jeho pravý diel k pravému zpupnému dědictvie panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař, bratru našemu vlastniemu a erbom jeho. Act. d. et a. ut s. (7.—10. června 1525).[1])

29. (f. 12*a*). Vklad odřečení pana Oldřicha z Tvorkova a z Kravař, že diel svoj od bratří svých vzal.

Vystúpil před úřad zemský pan Oldřich z Tvorkova a z Kravař a kázal psáti ve dcky zemské, že jest přijal za svoj oddiel i všelijaký nápad, kterýž jest na něho po otci i mateři jeho, též po bratří a sestrách jeho spravedlivě spadl i potomně by spadnúti mohl, jmenovitě ves Zábřeh, ves Boletice se vším jejich příslušenstvím a právem, kdež se na svrchupsané bratry své i na erby jejich o žádný diel ani nápad navracovati nemá nyní ani na časy budúcí on ani erbové jeho. Act. d. et a. ut s. (7. až 10. června 1525).

30. Vklad Studenky panu Ojieřovi z Fulštejna.

Vystúpili před úřad zemský pan Jan, pan Mikuláš, pan Vilém, pan Jindřich, bratří vlastní Fulstejnové z Slavkova, a kázali psáti, že vkládají ve dcky zemské ves svú dědičnú nikomu nezávadnú jménem Studenku s tvrzí, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s kury, s vajci, s ospy, s robotami, s mlýny, s mlýniščemi, s krčmú, s kostelním poddacím, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s rybniščemi, s vodami tekutými i netekutými, s lesy, s háji, s luhy, s chrastinami, zahradami, s odúmorky, s vinami, s poctami i se všemi a všelijakými požitky a užitky malými neb velikými, kterýmiž se koli jmény menují aneb jmenovány býti mohú, i s tím se vším právem a panstvím a v těch mezích a hranicích, jakž jsme to zboží svrchupsané od starodávna i s předky svými drželi a užívali, nic tu sobě ani erbom

[1]) Mřežován.

svým nepozuostavujíc ani zachovávajíc, panu Ojířovi z Fulstejna a na Bielovci a jeho erbom ku pravému dědičnému jmění a držení. Act. d. et a. ut s. (7.—10. června 1525).[1])

(fol. 12*b*). L. s. b. 1525 za najjasnějšího knížete a pána, pana Ludvíka, Uherského, Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, za osvíceného knížete a pána pana Kazimíra, knížete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššího hajtmana Horní Slezie etc. a na ten čas hajtmana knížetství Opavského, za pana Ojíře z Fulstejna a na Odrách komorníka, za Kašpara z Ketře a z Drslavě sudího a za Jana z Brňova, písaře zemského v suché dny po sv. Lucii (20.—23. prosince).

31. Věno paní Anně z Rovných na vsi Hosčalkovicích.

Vystúpil před úřad Ondřej Lútka z Volbramic a na Hosčalkovicích a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské dvě stě zl. mince obecně berné po třech věrduncích za zlatý počítajíce pravým věnným právem paní Anně z Rovných, manželce své vlastní, na svej vlastní a dědičné a nikomu nezávadné vsi Hosčalkovicích, na všech lidech a všelijakých platech a důchodech k tej vsi příslušejících na takový způsob, jestli že by jeho již psaná paní Anna živností přebyla, ku pravému a svobodnému její věnu jmění, držení a užívání tak, jakž jiné věnné paní v tom knížetství svých věn užívají. Act. d. et a. ut s. (20.—23. pros. 1525).

32. (f. 13.*a*) Vklad zámku Vikstajna Janovi Planknarovi z Kynšperku.

Z rozkázání najjasnějšího knížete a pána, pana Ludvíka, Uherského, Českého etc. krále a markrabie Moravského, pána našeho milostivého, vystúpili před úřad Jan Donát z Veliké Polomě a na Nové Cerekvi a Václav z Bítova a na Vladěníně jsúce od Jeho král. Mil. poslové k tomu daní a kázali psáti, že vkládají ve dcky zemské zámek Vikstajn s městečkem Vítkovem, s vesnicemi jmenovitě Čermnú Lhotú, Veliký Klokočov, Malý Klokočov, Melče, Ratkov též s dvorem poplužným, s zemany, s many, s lidmi osedlými i neosedlými, s jich platy a poplatky, s kurmi, vajci, ospy, a s jinými užitky, s kostelními i s oltářními podací, s řekami, potoky tekutými i netekutými, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s lesy, s háji, s chrastinami, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s hranicemi a mezemi, se všemi a všelijakými užitky a požitky, jakýmiž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, i se vším plným právem a panstvím k držení, jakž od starodávna

[1]) Mřežován.

k tomu zámku a městečku příslušelo a přísluší nic žádnému nevyměňujíce ani pozůstavujíce, to všecko vkládají Janovi Planknarovi z Kynšperku, jeho erbom a potomkom ku pravému a zpupnému dědictví a svobodnému užívání. Act. d. et a. ut s. (20.—23. pros. 1525).

33. Vklad listu krále Ludvíka J. Kr. M. na Vikstajn.

My Ludvík, z Boží milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský etc. král a markrabie Moravský, Lucnburské a Slezské kníže a Lužický markrabie etc., oznamujem tímto listem všem, jakož sobě statečný Jan Planknar z Kynšperku a na Hlupčicích, věrný náš milý, od urozeného Ojiře z Fulstajna a na Bílovci, věrného našeho milého, výplatu na zámku Vikstajně v knížetství našem Opavském ležícé (!) zjednal, v kterýžto zámek se týž Planknar uvázati má, i prošeni jsme jménem (fol. 13.*b*) téhož Jana Planknara, abychom jemu týž zámek Vikstajn s jeho příslušenstvím s městečkem Vítkovem s vesnicemi jmenovitě: Čermná Lhotka, Veliký Klokočov, Malý Klokočov, Melče, Ratkov, též s dvorem poplužným, s many, zemany, kostelními i oltářními podací, s řekami, s mlýny, s lesy, s háji, se všemi a všelijakými užitky a požitky, jakž od starodávna k témuž zámku příslušelo a přísluší, v dědictví dáti a do desk téhož knížetství Opavského vložiti rozkázati ráčili, a že von tu, kdež jsme se tiemž stavom a obyvatelom téhož knížetství Opavského zavázali nic neodcizovati bez jejich vuole a vědomí, též sobě při tiechž stavích povolení zjednati chce, kdež my jsúce k němu milostí naší královskú nakloněni a pro jeho služby, kteréž nám činil a na potom aby tím lépe činiti mohl, jemu Janovi Planknarovi, jeho erb[o]m a dědicom týž zámek Vikstajn s jeho se vším a všelijakým příslušenstvím výš jmenovaným dědičně [k] pravému zpupnému dědictví dáváme přikazujíce urozeným, statečným, slovutným komorníku, sudímu nynějším a budúcím, když by koli skrze posly naše tento majestát náš Vám ke dckám, když ty odevřeny budú, přinesen bude, že témuž Janovi Planknarovi týž zámek se vším jeho výš jmenovaným příslušenstvím ku pravému zpupnému dědictví ve dcky zemské vložíte a tento list náš majestát též ve dcky vepsati dáte. A jakož jsme týž zámek Vikstajn s jeho příslušenstvím prve některým osobám k dědictví dáti ráčili nepamatujíce na to, že jsme se prve stavom a obyvatelom téhož knížetství zapsali, bez jich vědomí nic od toho knížetství neodcizovati ani preč dávati, a nad to majíce oni od nás majestáty k dědictví na týž zámek před několika lety sobě dané toho jsú sobě ku konci a k místu nevedli ani v držení téhož zámku jsú přišli, u obyvateluov o povolení podle našeho zapsání nehledali ani sobě toho do desk podle řádu a práva, jakž na dědičnost přísluší, nespuosobili a vložiti nedali, z těch příčin takové naše předešlé daní buď komuž koli všecko zdviháme a tímto našim majestátem mořímε, v niveč obracujem tomu konečně chtíce, aby toliko toto

naše obdarování moc mělo bez přerušení každého člověka. Tomu na svědomí a pro lepší jistotu věcí svrchupsaných pečet naší královskú, k tomuto listu jsme přivěsiti rozkázati ráčili. Dán na Budíně v pondělí po hodu Ducha svatého (5. června) l. tisícého pětistého pětmeztítmého, království našich Uherského, Českého etc. desátého.

Ludovicus rex,
manu propria.

34. (f. 14*a*.) Vklad zámku Heraltic panu Bernartovi z Vrbna.

Z rozkázání, vuole a povolení podle znění majestátu najjasnějšího knížete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, vystúpil před úřad pan Bernart z Vrbna a z Bruntále, na Heralticích a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské statek svuoj dědičný zámek Heraltice, ves Veliké Heraltice, ves Malé Heraltice a mlýn, slove Jarkovský, s dvorem poplužným, s lidmi osedlými i neosedlými, s platy, s kury, s vajci, ospy a s kostelním podacím, s řekami, s potoky tekúcími i netekúcími, s mlýny, mlýniščemi, s rybníky, s rolí oranú i neoranú, s lesy, s háji, s chrastinami, s lukami, s pastvami s hranicemi a mezemi a se všemi a všelijakými užitky a požitky, jakýmiž se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, a se vším plným právem a panstvím, ku pravému zpupnému dědictví, jmění, držení a svobodnému užívání sobě a erbom svým a budúcím potomkom. Act. d. et a. ut s. (20.—23. pros. 1525).[1])

35. Vklad listu krále Ludvíka J. Mti na Heraltice.

My Ludvík, z Boží milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský etc. král a markrabie Moravský, Lucimburské a Slezské kníže a Lužický markrabie etc., oznamujem tímto listem všem vuobec, ktož jej uzří anebo čtúcí slyšeti budú, že jest na nás vznesl urozený Bernart z Vrbna Bruntálský a na Heralticích, věrný náš milý, že má zámek Heraltice s jeho příslušenstvím pod námi s jeho výsadami, jakož listové jeho, kteréž na to má od některých knížat dobré paměti, šíře ukazují, kterýchžto věcí a listuov najjasnější kníže a pán, pan Vladislav, Uherský, Český etc. král a markrabie Moravský etc., pan otec náš najmilejší, slavné paměti, potvrditi jest ráčil, šíře ukazují, i prosil jest nás se vší pokorú již jmenovaný Bernart z Vrbna, abychom jemu toho přiti, povoliti (fol. 14*b*.) a dopustiti ráčili, aby ten zámek Heraltice s jeho příslušenstvím do knížetství našeho Opavského uveden a vtělen byl, a do desk zemských toho knížetství, aby vložen byl, kdež my znajíce žádost jeho slušnú a pro služby, kteréž jest nám činil, a tím lépe aby činiti mohl, s dobrým rozmyslem a radú našich

[1]) Mřežován.

věrných milých, k tomu povolení a vuoli naši dáti jsme ráčili, a mocí listu tohoto dáváme, přejem, dopouštíme a stvrzujem a přikazujeme osvícenému Kazimírovi, kníželi Těšínskému a Velikého Hlohova, hajtmanu Horní Slezí a hajtmanu knížetství Opavského, a urozeným statečným slovutným hajtmanu, komorníku a sudímu úředníkom nynějším a budúcím a všem pánom a rytířstvu knížetství našeho Opavského, věrným našim milým, když kolivěk od svrchu jmenovaného Bernarta z Vrbna požádáni budete, abyšte jemu a jeho erbom a potomkom Heraltice zámek, ves Heraltice Veliké a Malé Heraltice s jejich příslušenstvím a mlýn, slove Jarkovský, ve dcky zemské vložiti a vepsati rozkázali ku pravému dědičnému jmění, držení a užívání znajíce v tom vuoli a rozkázání naše. Tak se zachovajte pod uvarováním hněvu a nemilosti naší královské. Tomu na svědomí a pro lepší jistotu věcí svrchupsaných pečet naší královskú k tomuto listu jsme přivěsiti rozkázati ráčili. Dán na Budíně tu sobotu před hodem Ducha svatého (3. června) l. b. tisícého pětistého pětmeztítmého, království našich Uherského, Českého etc. desátého.

Ex comissione propria regie majestatis.

L. s. B. 1526 v suché dny po sv. Duše (23.—26. května) za najjasnějšího knížete a pána, pána Ludvíka, Uherského, Českého etc. krále a markrabie Moravského etc. pána našeho milostivého, za osvíceného knížete a pána, pana Kazimíra, knížete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššího hajtmana Horní Slezie etc. a na ten čas hajtmana knížetství Opavského, za pana Ojíře z Fulstajna a na Odrách komorníka, Kašpara z Ketře a z Drslavě sudího a za Jana z Brňova písaře zemského.

36. Vklad věna paní Barboře z Lutině na vsi Zábřeze, Boleticích a Závadce.

(fol. 15*a*). Vystúpil před úřad pan Oldřich Tvorkovský a z Kravař, komorník knížetství Krnovského, a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské pravým věnným právem tisíc zl. dob. uh. zlata a váhy spravedlivých na zboží svém vlastním, kteréž v tomto knížetství Opavském má, na vsech jmenovitě na vsi Zábřeze, na vsi Boleticích [přetrženo: na vsi Závadce], se vším a všelijakým těch vsí příslušenstvím, na lidech usedlých i neusedlých i na všech těch vsí duochodech a požitcích malých i velikých nic nevynímajíce ani pozuostavujíce tak, jak to sám držím a užívám, paní Barboře z Lutině, manželce svej vlastní, ku pravému svobodnému věnnému právu tak, jakž jiné paní v tomto knížetství svých věn užívají. Příjemci toho věna jsú Jiřík Liška z Lutině, bratr její vlastní, Jan Čeple z Gbelku. Act. ut s. (23.—26. květ. 1526).

37. Vklad dvoru Sekulovského před branú Ratiborskú záležící Sčastnému Mošovskému Frablovi z Moravčína.

Z rozkázání a povolení najjasnějšího knížete a pána, pana Ludvíka, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., pána našeho milostivého, vystúpil před úřad Sčastný Mošovský Frabel z Moravčína a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské dání krále J. Mti podle listuov znění, dvuor Sekulovský před Ratiborskú branú v Opavě záležící, jakž jest sám v sobě v svých hranicech a mezích vyměřen, s rolí, lúkami, zahradami, s platmi a se vším toho dvoru příslušenstvím a právem ku pravému a zpupnému dědictví, mění, držení a svobodnému užívání sobě a erbom svým a budúcím potomkom. Act. ut s. (23.—26. květ. 1526).

38. Vklad přidědění Moravice panu Janovi Stošovi z Kunic.

L. [MD]XXV. za pana Ojíře z Fulstajna komorníka, za Kašpara z Ketře sudího a za Gifíka z Lančovic písaře zemského, stal se zvod v pátek po všech Svatých (3. list.), odhad v pátek po svatým Martině (17. list.) na dúchody všecky, což k Moravici přísluší, přidědení v úterý po Novém Létě (2. led.) l. [MD]XXVI. panu Janovi Stošovi z Kunic a z Dešného na Ziboticích. A my svrchupsaní úředníci (f. 15*b*) podle obyčeje a práva tohoto knížetství vložili jsme a vkládáme ve dcky zemské ten nahoře psaný zvod, odhad, přidědění na vsi Moravici s jejím se vším příslušenstvím ku pravému a zpupnému dědictví, držení, užívání, svrchupsanému panu Janovi Stošovi a jeho erbom podle práva ústanného a puohonu, kterýmž pohnal Jindřicha Moravického z Roudnice. Act. a. et d. ut s. (23.—26. květ. 1526).

39. Vklad věna paní Margetě z Lidéřova.

L. [MD]XXVII v suché dny po sv. Duše (12.—15. června) za najjasnějšího knížete a pana, pana Ferdinanda, Českého, Uherského etc. krále, infanta v Hispanii, arcikníže Rakouského etc., markrabie Moravského etc., Lucimburského a Slezského knížete etc., krále a pána našeho milostivého, za osvíceného knížete a pána, pana Kazimíra, v Slezii knížete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššího hajtmana Horní Slezie a ty časy hajtmana knížetství Opavského, za pana Ojíře z Fulstajna a na Odrách komorníka kníž. Op., Kašpara z Ketře sudího a Jana z Brňova písaře zemského vystúpil před úřad pan Vavřinec z Drahotuš a na Benešově a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské na všem svém díle a polovici na zboží Benešovském a na městečku a na vsech a na všelijakých důchodech a užitcích toho svrchupsaného zboží tisíc zl. dob. uh. na zlatě i na váze spravedlivých pravým věnným právem paní Margetě z Lidé-

řova, manželce svej vlastní, tak jako jiné paní v tomto knížetství svých věn užívají a užívati mají. Příjemci jsú toho věna Jaroslav Oderský z Liděřova, otec její, s Janem synem svým. Act. us et.

(fol. 16a). L. MDXXVIII v suché dny po sv. Duše (3. až 6. června) za najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda, Českého a Uherského etc. krále J. Mti, pána našeho milostivého, za osvíceného knížete a pána, pana Kazimíra, knížete Těšínského a Velikého Hlohova, najvyššího hajtmana Horní Slezí, za pana Ojíře z Fulsteina etc. komorníka, Kašpara z Ketře sudího a Jana z Brňova písaře zemského.

40. Spolek [přetrženo: pana] Ondřeje Lútky z Olbramic s Margetkú, Lidmilú a Aneškú dcer jeho.

Vystúpil před úřad zemský Ondřej Lútka z Olbramic a kázal psáti ve dcky zemské, že přijímá na všecek statek svuoj, což má aneb míti bude, na spolek Margethu, Lidmilu a Aničku, dcery své, na takový zpuosob, jestliže by jeho pán Buoh smrti uchovati neráčil, aby Lidmila a Anežka předkem každá vzala po stu zl., jako jest po Margétě dal, a ostatkem aby se rozdělily; a pakliž by se ještě oženil a syna jměl, ten má v statku zuostati jako dědic. Než neměl-li by než dcery, tehdy na ně všecky statek jeho tak spadnúti má, jakož se svrchu píše, by pak i více ještě dcer jměl. Act. Opaviae ut s. (3.—6. června 1528).

41. Spolek [přetrženo: pana] Jiříka Hrabinského z Bítova etc. s Kateřinú z Bítova, sestrú jeho.

Vystúpil před úřad Jiřík Hrabinský z Bítova a na Hrabini a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá a poroučí všecek statek svuoj, a což jeho v knížetství Opavském jmá, jmenovitě ves Hrabini, ves Lhotu Horní, ves Smolkov a to vrchní právo, které mám na vsi Budišovicích, i s mlýny a se vším těch vsí příslušenstvím, Kateřině z Bítova, sestře své vlastní, a dítkám její takovým zpuosobem, když by pán Buoh smrt na svrchupsaného Jiříka dopustiti ráčil bez erbuov, aby to zboží svrchupsané všecko na Kateřinu svrchupsanú spadlo dědičně a na dítky její. Avšakž jestli že by se oženil, aby mohl ženě své věno udělati na tom statku, a jestli že by ten statek prodati chtěl, aby jemu tento vklad na překážku nebyl. A toto sobě pozuostavil, jestli že bych to kdy změniti chtěl, aby toho vuoli jměl bez překážky všech osob. Act. Opaviae ut s. (3.—6. června 1528).[1]

42. Vklad věna paní Anežce z Gočalkovic.

Vystúpil před úřad Sčastný Mošovský Frabel z Moravčína a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské V^{C} zl. mince v zemi berné po třech věr-

[1]) Mřežován.

duncích za zl., po XII gr. za věrdunk, a za groš VI d. bílých čtúc pravým, věnným právem na zboží svém dědičném na Malém dvoře v předměstí Opavském a na všem k tomu dvoru příslušenstvím, což tu sám má, drží a užívá, i s domem v městě Opavě, Anežce z Gočalkovic, manželce své vlastní, jestliže by pán Buoh na svrchupsaného manžela jejího smrt dopustiti ráčil, tehdy aby ona s těmi V^{c} zl. učiniti i nechati mohla tak, jako jiné věnné paní v tom knížetství věn svých užívají. Příjemci toho věna: pan Bernart Zvolský ze Zvole a na Hlučíně, Jan Čeple z Gbelku, Jan Borek a Jindřich Borek, bratří její z Rostropic. Act. ut s. (3.—6. června 1528).

43. (fol. 16*b*). Vklad Studenky.

Vystúpil před úřad zemský pan Ojíř z Fulsteina, komorník knížetství Opavského, a kázal sobě psáti, že vkládá ve dcky zemské ves svú dědičnú nikomu nezávadnú jménem Studenku s tvrzí, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s kury, s vajci, s ospy, s robotami, s mlýny, s mlyniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s vodami tekutými i netekutými, s lesy, s háji, s luhy, s chrastinami, s zahradami, s odúmorky, s vinami, s poctami i se všemi a všelijakými požitky a užitky malými neb velikými, kterými se koli jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, i s tím se vším právem a panstvím, v těch mezích a hranicích, jakž jsem to sám zboží svrchupsané od starodávna i s předky svými držel a užíval, nic tu sobě ani erbom a potomkom svým panství ani kterého vlastenství nepozuostavujíc ani zachovávajíc, panu Mikulášovi, panu Václavovi a panu Hanušovi, bratřím vlastním z Fulstejna a na Bílovci, i erbom jejich ku pravému dědičnému jmění a držení a užívání. Act. ut s. (3.—6. června r. 1528).

44. Vklad Vladislavě.

Vystúpil před úřad zemský pan Jan z Drahotuoš a na Benešově s majestátem krále JMti i na místě jiných všech rukojmí, s kterýmiž jest od pana Baltyzara Vlčka z Dobré Zemice a z Hlučína zámek Vladislav s jeho se vším příslušenstvím dědičně přijal, a s vuolí jich kázal psáti ve dcky zemské, že Janovi Planknarovi z Kynšperku, jeho erbom a potomkom zámek a město Vladislav, ves Radlinu, ves Marklovice, ves Polom, ves Moščenice, ves Velchovy, ves Velkú Tuří, ves Malú Tuří, ves pustú Zimní Vodku, i o tu zástavu, kterúž má na Jedlovníku, na Godově, jmenovitě na Jedlovníku VIII set zl. uh. červ. vážných a na Godově IIII$^{1}/_{2}$ sta zl. též uh. čer. s dvory, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastvištěmi, s horami, s doly, s lesy Turskými a jinými lesy, s háji, s luhy, s chrastinami, s křovinami, s lovy, s hony, s čižbami, s pustinami, s mezemi, s hranicemi, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s užitky a puožitky a se všemi poplatky, s mlýny, s mlýniščemi, s řekami, s břehy,

s stavy, s rybníky, s rybniščemi, s potoky tekutými i netekutými, s jezery, s kostelními poddacími far i oltáří[1]) a také se všemi zemany a many k tomu panství a zboží od starodávna příslušejícími a s vrchností panství na nich i také na lidech jejich i s tú vrchností na Velikých Gořicech, službami, pomocí, povozy, kteréž spravedlivě od starodávna činiti povinni jsú, také se všemi volnými a fojty k tomu panství příslušejícími i se všemi mýty a cly, kteréž na tom panství od starodávna jsú a příslušejí, jakož to zboží svrchupsané od starodávna v svých mezích a hranicích v každé a v každé zvlášče, jakž jsú vyměřena a vyhraničena, nic tu sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom práva, panství ani vlastenství nezachovávaje tak, jak to sám držel a (fol. 17*a*) užíval, to všecko ve dcky zemské vpisuje a vkládá ku pravému dědičnému jmění, držení a užívání podle listu najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda, Uherského, Českého etc. krále, Jeho královskej Mti, kterýž teď slovo od slova duole vepsán jest. Act. Opaviae ut. s. (3.—6. června 1528).

45. S tímto majestatem vystúpili pan Jan z Drahotuš a na Benešově, Fabian Bzenec z Markvartovic a za to žádali, aby ten majestát též ve dcky zemské vepsali podle nahořepsaného vkladu na Vladislav:

My Ferdinand, z Boží milosti Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský etc. král, infant v Hispanii, arcikníže Rakouské, markrabie Moravský, Lucemburské a Slezské kníže a Lužický markrabie etc., oznamujem tímto listem všem, že vznesli jsú na nás skrze přátely své urození, stateční a slovutní Jan z Drahotuš a na Benešově a Fabian Bzenec z Markvartovic, věrní naši milí i na místě jiných rukojmí, kteří Vladislav s jeho příslušenstvím od urozeného Baltyzara Vlčka z Dobré Zemice[2]) ujali a zase též zboží statečnému Janovi Planknarovi prodali, a do knížetství našeho Opavského ve dcky zemské vložiti smlúvu že jse zavázali, při tom nás snažnú prosbú prosíce, abychom jim k tomu povolení naše dáti a toho z milosti naší královské dopustiti ráčili, aby oni to výše psané zboží Vladislavské(ho) se vším jeho příslušenstvím témuž Janovi Planknarovi ve dcky zemské knížetství našeho Opavského vložiti podle smlúvy mohli. Kdež my znajíce jejich snažnú a slušnú žádost s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomím, mocí královskú v Čechách, jakožto markrabie Moravský a najvyšší kníže Slezské povolení naše k tomu jsme dáti a jim toho dopustiti ráčili a tímto listem povolujem a mocně dopouščíme, aby nahořepsané zboží Vladislavské se vším jeho a všelijakým příslušenstvím ve dcky zemské knížetství našeho Opavského podle smlúvy vloženo a vepsáno bylo; při tom poněvadž zprávu jmáme, že též zboží Vladislavské vždy práva toho knížetství Opavského užívalo, že též svrchupsané zboží

[1]) Od slov: že Janovi Planknarovi až k . . . . far i oltáří mřežován výjma slova: ves Marklovice, a na Godově. — [2]) Přetrženo.

do téhož knížetství vpojujem a mocně tímto listem vtělujem. Protož přikazujem hajtmanu a všem úředníkom našim nynějším i budúcím knížetství našeho Opavského, věrným našim milým, kdyžkoli výšepsaní rukojmie společně anebo rozdílně toho požádají, aby Vladislav častopsanému Janovi Planknarovi ve dcky zemské téhož knížetství našeho Opavského vložen byl, abyšte ihned všech výmluv na straně nechajíc tak udělali a témuž Janovi Planknarovi, erbom a potomkom jeho to svrchupsané zboží Vladislavské se vším jeho příslušenstvím ve dcky zemské i s listem tímto vložili a vepsati rozkázali, znajíce v tom vuoli naši konečnuo a jináče toho nečiníce. Tomu na svědomí pečet naši královskú k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázali. Dán na hradě Pražském den sv. Filipa a Jakuba (1. května) l. b. tisícého pětistého dvacátého vuosmého, království našich Uherského a Českého druhého.

Ferdinandus. Vidit Adam de Nova domo, cancellarius regni, manu propria —

(fol. 17*b*). L. MDXXVIII o suchéch dnech po sv. Lucii (16.—19. pros.) za najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda, Uherského a Českého etc. krále a markrabie Moravského etc., hajtmana pana Hynka Bruntálského z Vrbna a na Klimkovicích, komorníka pana Ojíře z Fulstejna a na Odrách, sudího Kašpara z Ketře a z Drslavě a písaře zemského Jana z Brňova.

46. Vystúpil před úřad Jiřík z Bítova a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské své vlastní zboží a dědictví, totiž ves Hrabini s tvrzí a s dvorem, ves Smolkov, ves Horní Lhotu a také vrchní právo na Budišovicích všecko to v knížetství Opavském záležící s lidmi platnými i neplatnými, s činžemi, s poplatky, s dvory, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s mlýny, s rybníky, s vodami tekutými i stojatými, s horami, s dolinami, s lesy, s háji, s pustinami, s kury, s vajci, s ospy, se všemi poplatky a požitky, jakž kolivěk mohly vymenovány býti, i s jiným se vším panstvím a příslušenstvím, což k těm vsem od starodávna příslušelo a přísluší, s mezemi a hranicemi, jakož ty vsi svrchupsané od starodávna v svých mezech a hranicích záleží a jsú vyměřené, se vším plným právem, panstvím tak, jakož jsú předkové moji to drželi, a já po nich to jměl, držel a požíval, nic sobě ani erbom svým a budúcím potomkom tu na tom práva, panství ani kterého vlastenství nepuozostavujíc, než to jsem všecko prodal panu Jindřichovi Fulstejnovi z Fulstejna a jeho erbom i bližším potomkom. Act. Opaviae ut s. (16.—19. pros. 1528).[1]

47. Odpor Mikuláše Herkvika, komendora u sv. Jana v Opavě, na dvuor Sekulovský.

Mikuláš Herkvik komendor u sv. Jana v Opavě i na místě zákona svého přistúpiv před úřad a oznámil, jakož jest Ščasný Frabel z Mo-

[1]) Mřežován.

ravčína dvuor Sekulovský před Ratibořskú bránú u Vopavy ležící podle listu krále Ludvíka, JMti slavné paměti, ve dcky zemské vložil, že tomu Mikuláš Herkvik vkladu odpor činí a že k tomu dvoru lepší právo míti chce a tomu na tento čas místa nedává. Act. ut. s. (16.—19. pros. 1528).[1])

48. Odpor Jana Volfstorfara z Domadařovic na ves Kunčice.

Jan Volfstorfar z Domadořovic přistúpiv před úřad a oznámil, jakož se přísudek stal Kateřině Čapkové z Kroměšína na ves Kunčice, odpor tomu činíc, že k dědictví tej vsi Kunčic lepší právo míti chce než Kateřina Čapkova. Act. ut s. (16.—19. pros. 1528).

49. (fol. 18*a*). Václav z Tvorkova etc. přijal oddíl svuoj.

Vystúpil před úřad pan Václav z Tvorkova a z Kravař, kázal psáti ve dcky zemské, že jest přijal dosti za oddíl svuoj, kterýž jemu spravedlivě náležel po nebozčíku panu otci jeho i po paní máteři jeho, i za tu polovici oddílu pana Jiříka, bratra svého, od pana Kryštofa z Tvorkova a z Kravař, bratra svého. Kdež já nahořepsaný Václav se odříkám a slibuji se více na takový oddíl i s erby svými nenavracovati na nahoře jmenovaného pana Kryštofa ani na erby jeho a budúcí potomky. Act. léta a času ut s. (16.—19. pros. 1528).

50. Spolek pana Kryštofa z Tvorkova s paní Anežkú z Biskupic.

Vystúpil před úřad zemský pan Kryštof z Tvorkova a z Kravař, kázal psáti, že přijímá na spolek a přijal na pravý stupek paní Anežku z Biskupic, manželku svú vlastní, na ten všecek statek, kterýž má anebo míti bude, i na tu všecku spravedlivost, k čemuž by kde právo měl aneb kde míti mohl, buďto na penězích anebo na klínotiech a jiných všelijakých svršcích, kterýmiž by se jmény jmenovati mohly, a činím ji pravú svuo společnicí i s dítkami její, kteréž by nám pán Buoh spuolem dáti ráčil. Act. léta a času ut s. (16.—19. pros. 1528).[1])

51. Spolek paní Anežky z Biskupic s panem Kryštofem z Tvorkova etc.

Vystúpila před úřad zemský paní Anežka z Biskupic a kázala psáti, že přijímá na spolek a přijala na pravý stupec (!) pana Kryštofa z Tvorkova a z Kravař, manžela svého vlastního, na ten všecek statek, kterýž má aneb míti bude, i na tu všecku spravedlivost, k čemuž by kde právo jměla aneb kde jmíti mohla, buďto na penězích anebo na klínotech a na

---

[1]) Mřežován.

jiných všelijakých svršcích, kterýmiž by se jmény jmenovati mohly, a činí jej pravým svým společníkem i s dítkami jeho, kteréž by nám pán Buoh spuolem dáti ráčil. Act. léta a času ut s. (16.—19. pros. 1528).[1])

(fol. 18*b*). L. p. 1529 o suchých dnech v Opavě za najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda Uherského a Českého krále, za hajtmana pana Hynka z Vrbna a na Klimkovicích, komorníka pana Ojíře z Fulstajna a na Odrách, Kašpara Rotemberga z Ketře a z Drslavě sudího, a Jana z Brňova písaře zemského.

52. Naučení panské urozenému pánu, panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař, na Radúni, komorníku knížetství Opavského dané.

Poněvadž pan Kryštof z Tvorkova a z Kravař paní Anežku z Biskupic, manželku svú, pro opatření věna jejího v knížetství Opavském na statek svůj na spolek přijal, a paní Anežka jej také zase na to na spolek přijala tak, jakž ti spolkové ukazují, a pan Václav Haugvic z Biskupic na Buzově, bratr paní Anežčin, svú věrnú rukú a příjemčím věna paní Anezčina i nad věno toho zadosti opatření přijíti nechtěl a páni rukojmie, kteříž za pana Kryštofa byli ku právu zemskému, a list věnný i nad věno pohaněl, a na to se nálezy staly, že jest paní Anežka listem věnným i nad věno shodnými rukojmiemi opatřena, že pan komorník má dopustiti ty spolky z desk vymazati. Tento potaz z panuov vynesli sú pan Zdeněk Mezřicský z Lomnice, pan Bedřich [z] Žerotína a z vladyk Vilím z Vyškova, najvyšší hofrychtéř markrabství Moravského.[2])

53. Vklad věna paní Aleně z Syření na vsi Hoščalkovicích.

Vystoupil před úřad zemský Ondřej Lutka z Olbramic a na Hosčalkovicích a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské na vsi své dědičné Hosčalkovicích puol třetího sta zl. na minci za zlatý čtúc šest a třiceti groší a za každý groš dvanácte haléří Aleně z Syření, manželce své vlastní, věna, tak aby jeho užívala, jakž jiné paní věn svých v knížetství Opavském užívají. Příjemčího věna toho dělám Jindřicha Ořeského z Mokrého, bratra svého. Act. ut. s. (1529).

54. Vklad vsi Sčepankovic pánom Benešovským.

L. [MD]XXVII. v pátek před sv. Máří Majdalenú (19. července) stal se zvod, odhad v pátek po sv. Vavřinci (16. srpna) na duochody všecky, což ke vsi Sčepankovicím přísluší, a přidědení v pátek po sv. Bartoloměji

[1]) Mřežován. — [2]) Vepsáno později jinou rukou.

(30. srpna) panu Janovi a panu Vavřincovi, bratřím vlastním nedílným z Drahotuš a na Benešově, a my svrchupsaní úředníci podle obyčeje a práva tohoto knížetství vložili jsme a vkládáme ve dcky zemské ten nahoře psaný zvod, odhad a přidědění na vsi Sčepankovicích s jejím se vším příslušenstvím ku pravému a spupnému dědictví, držení, užívání svrchupsaným panom panu Janovi a panu Vavřincovi a erbom jejich podle práva nálezu panského a puohonu, kterýmž pohnali pannu Žofii, abatyši kláštera sv. Kláry v Opavě, i všecken konvent její. Act. ut s. (1529).[1])

Anno 1709 dně 3. Julii na žádost [:tit.:] pana France Bernarda Lichnovského svobodného pána z Voštic tento vejš nadepsaný klad vymazán jest.[2])

55. Vklad věna paní Mangdaleně z Krajzneku na zboží Vikstaj na zámku.

Vystúpil před úřad zemský Jan Planknar z Kynšperku a zapisuje Magdaleně z Krajzneku, manželce své, patnácte set zl. uh. čer. vážných věnným obyčejem a právem na zámku Vikstajně a na všem zboží k témuž zámku příslušejících jakožto na svém vlastním (fol. 19a) dědičným a nikomu nezávadném zboží, a příjemčím jse sám toho věna činí se vším statkem svým, což ho má aneb ještě míti bude. Act. ut s. (1529).

56. Vklad věna paní Anně z Ketře na ves Vladěnín.

Vystoupil před úřad zemský Václav z Bítova a na Vladěníně a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské tisíc zl. dob. uherských zlata i váhy spravedlivých aneb peněz bílých po čtyřicíti a osmi gr. za zlatý a za groš šest peněz bílých čtúc, paní Anně z Ketře manželce své vlastní na zboží svém dědičném nikomu nezávadným na tvrzi a vsi Vladěníně na všech lidech, platích, duochodech a všelijakých užitcích a puožitcích k tej vsi a k tomu zboží příslušejících věnným právem ku pravému její věnu a svobodnému užívání a požívání tak, jakž jiné paní v tomto knížetství věna svého užívají. A toho jsú příjemci Kašpar Rotemberk z Ketře a z Drslavě, sudí knížetství Opavského, a synové jeho Jindřich, Adam a Franc. Act. ut s. (1529).

57. Vklad věna paní Anně z Koltnar.

Vystúpil před úřad zemský Fabian Bzenec z Markvartovic a kázal psáti, že vkládá Anně z Koltnar, manželce své, šest set zl. uh. čer. vážných věnným obyčejem a právem a nad věno dvě stě zl. čer. uh. vážných na tom všem statku, kterýž má před městem Opavú a v Opavě, ničehož nevymíněj́ic jakožto na svém vlastním dědičným a nezávadným statku a sám se to příjemčím dělá se vším statkem svým, kterýž má aneb jmíti bude. Act. ut. s. (1529).

[1]) Mřežován. — [2]) Nota připsána rukou osmnáctého století.

(fol. 19*b*). L. [MD]XXX o suchých dnech po sv. Duše (8.—11. června) za najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda, Českého a Uherského etc. krále etc., za hajtmana pana Hynka z Vrbna, komorníka pana Ojíře z Fulsteina, sudího Kašpara Rotemberka z Ketře a písaře zemského Jana z Brňova.

58. Vklad puol vsi Vřesiny Kryštofa Foglara Jiříkovi z Širokej.

Vystúpil před úřad Kryštof Foglar z Studenej Vody a kázal psáti ve dcky zemské zboží své vlastní a dědičné totiž puol vsi, kteruož jest jměl ve vsi jménem Vřesině, v knížetství Opavském záležící, i s její vším příslušenstvím, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s háji, s lesy, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s mezemi, s hranicemi, se všemi požitky a užitky a se všemi poplatky, s hrází, s řekami, s břehy, s stavy, s vinami, s poctami, s kury, s ospy, s vajci i s odmrtím i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakž ta ves svrchupsaná od starodávna jest vyhraničena a vymezena, i s tím se vším, jakž jsem to sám držel a užíval, to všecko vkládám a vpisuje Jiříkovi Širotckému z Široké a jeho erbom ku pravému dědičnému jmění, užívání a držení. Act. ut s. (8.—11. června 1530).

59. Vklad druhé polovice vsi Vřesiny Bernartovi ze Zvole etc.

Vystúpil před úřad pan Jan z Drahotuš a na Benešově i na místě pana Vavřince z Drahotuš, bratra svého nedílného, a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemský zboží své vlastní a dědičné totiž puol vsi, kteruož jest měl ve vsi jménem Vřesině, v knížetství Opavském záležící, s její vším příslušenstvím s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s háji, s lesy, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s mezemi, s hranicemi, se všemi požitky a užitky a se všemi poplatky, s hrází, s řekami, s břehy, s stavy, s vinami, s poctami, s kury, s ospy, s vajci i s odmrtím i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakž ta ves svrchupsaná od starodávna jest vyměřena a vyhraničena a záleží, i se všemi jinými věcmi, kterýmiž se koli jmény jmenovati mohú, nic sobě ani erbom svým tu nepozuostavujíc, Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně, jeho erbom a potomkom ku pravému dědičnému jmění, držení a užívání. Act. ut s. (8.—11. června 1530).

60 Vklad věna.

Vystúpil před úřad zemský Mikuláš ze Zrzuchova a na Bořutíně a kázal psáti, že vkládá a zapisuje ve dcky zemský tři sta zl. na minci varunku Opavského a všecky klynoty, kteréž má aneb míti [bude], pravým věnným právem na díle svém na všem jmenovitě na vsi Bořutíně a na všelijakém příslušenstvím k tej svrchupsané vsi Anně z Bělej, manželce své vlastní, ku pravému věnnému právu tak, jak jiné paní v tomto knížetství svých svobodných věn užívají. A příjemčím jsem toho věna sám nahoře psaný Mikuláš se vším statkem svým, kterýž mám aneb jmíti budu. Act. ut s. (8.—11. června 1530).[1])

Dně 4. měsíce Aprilis 1710 na žádost pana France Bernarta svobodného pána Lichnovského z Voštic toto věno vymazáno jest.[2])

61. (fol. 20*a*). Vklad vsi Rakov.

Vystúpil před úřad Kašpar Rotemberk z Ketře a na Tlustomostech a kázal psáti, jakož má ves jménem Rakov, na kteruožto ves má obdarování, že těch všech svobod, kteréž mají páni Hlučínští, s tú vsí Rakovem užívati má, i poněvadž panství Hlučínské již ve dckách a ktomu knížetství Opavskému připojeno jest, že svrchupsaný Kašpar také tu ves svuo Rakov se vším jejím příslušenstvím k tomu knížetství Opavskému vtěluje a ve dcky zemské vkládá a vpisuje sobě a erbom svým a potomkom ku pravému dědičnému držení, jmění a užívání. Act. ut s. (8.—11. června r. 1530).

62. Vklad věna paní Anně z Žďáru.

Vystúpil před úřad zemský pan Jindřich Fulštýn z Fulstejna a na Hrabini a kázal psáti, že vkládá a zapisuje ve dcky zemské II½^c zl. uh. čer. a II½^c zl. na minci dobrého varunku Opavského, pravým věnným právem na statku svém všeckým, jmenovitě na vsi Hrabini, na vsi Smolkově, na vsi Horní Lhotě, na vsi Budišovicích, na které vrchní právo jmám, i se všickým příslušenstvím, k těm vsem svrchupsaným, paní Anně ze Žďáru, manželce své vlastní, ku pravému věnnému právu, tak jakž jiné paní v tomto knížetství svých věn svobodně užívají. A sám jsem toho věna příjemčím já Jindřich Fulštýn svrchupsaný na ten všecek statek svuoj, kdež co mám anebo jmíti budu. Act. ut s. (8.—11. června 1530).[1])

L. [MD]XXX v sobotu o suchých dnech po sv. Lucii 17. pros.) za najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda, Uherského a Českého etc. krále, za hajtmana pana Hynka z Vrbna, za komorníka pana Ojíře z Fulstejna, za sudího Kašpara Rotemberka z Ketře a Jana z Brňova písaře zemského.

[1]) Mřežován. — [2]) Nota připsána rukou osmnáctého století.

63. Vklad věna Kateřiny z Ochab.

Vystúpila před úřad zemský Kateřina z Ochab a na Veliké Polomi a kázala psáti ve dcky zemské, že vkládá a zapisuje VI.[c] zl. uh. čer. věna na statku svém dědičném a žádnému nezávadném jmenovitě na tvrzi a vsi Veliké Polomi, na vsi Vřesině, na vsi Krásném Poli, na vsi Lhotě, na vsi v Čevišově na tom na všem tak, jakž ty vsi od starodávna v svých mezích a hranicích vyměřené jsú, Mikulášovi Pražmovi z Bílkova manželu svému a erbom jeho. Relatoři toho vkladu pan Jan z Drahotuš a na Benešově a Hanuš z Petrvaldu a na Petrvaldě. Act. d. et a. ut s. (14.—17. pros. 1530).

64. Spolek na vsi Kunčice.

Vystúpila před úřad zemský Kateřina Čapkova z Kroměšína a kázala psáti ve dcky zemské, že přijímá Jiříka Kolesy z Rako[va], manžela svého, na pravý křesťanský spolek na ves Kunčice, dědictví její a na to, což má aneb cožkoli kde míti bude. Poslové ke dskám pan Jan Stoš z Kunic a z Deštného a Jan Vlk z Konecchlumí. Act. ut s. (14.—17. pros. r. 1530).

65. (fol. 20*b*). Vklad vsi Závadky.

Vystúpili před úřad zemský pan Arnošt z Tvorkova a z Kravař a Jana z Bobolusk jsúce poslové daní od pana Hynka z Vrbna hajtmana panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař a kázali psáti ve dcky zemský, že vkládá a vpisuje zboží své vlastní a dědičné totiž ves Závadku v knížetství Opavském ležící se vším jejím příslušenstvím, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s háji, s lesy, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekúcími i netekúcími, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s krčmú, s mezemi, s hranicemi, se všemi požitky a užitky, a se všemi poplatky, s hrází, s řekami, s břehy, s stavy, s vinami, s poctami, s kury, s ospy, s vajci, i s odmrtím i se vším plným právem a panstvím a příslušenstvím, jakž ta ves svrchupsaná od starodávna jest vyhraničena, nic sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom tu práva, panství ani vlastenství žádného nepozuostavuje ani zachovávaje, tak jakž jsem to sám držel a užíval aneb kdy spravedlivě požívati mohl, to jsem všecko prodal ku pravému zpupnému dědictví žádnému nezávadném panu Janovi a panu Vavřincovi, bratřím vlastním z Drahotuš a na Benešově, a jejich erbom ku pravému dědičnému jmění, užívání a držení. Act. ut s. (14.—17. pros. 1530).

L. [MD]XXXI. ve čtvrtek o suchých dnech po sv. Duše (31. květ.— 3. června) za najjasnějšího knížete a pána, pana Ferdinanda, Českého a Uherského etc. krále, za hajtmana pana Hynka z Vrbna, za ko-

morníka pana Ojíře z Fulsteina, za sudího Kašpara Rotemberka z Ketře a Jana z Brňova písaře zemského.

66. Odpor na věno Kateřiny z Ochab.

Vystúpili před úřad zemský Jan z Ledskej a na Choryni, Jaroslav Oderský z Lydéřova, Albrecht z Hustopec a na Bystřici a Jan Oderský z Lydéřova, a kázali sobě odpor ve dcky zemské psáti, jakož jest Kateřina z Ochab a na Velikej Polomi přistúpila před úřad zemský a kázala psáti ve dcky zemské, že na vsi Veliké Polomi a na vsi Krásném poli, na vsi Čavišově, na vsi Lhotě a na vsi Vřesině Mikulášovi Pražmovi z Bílkova šest set zl. věna vkládá. A my svrchupsaní Jan Chorýnský, Jaroslav Oderský, Albrecht Bystřický a Jan Oderský tomu vkladu místa nedáváme a odpíráme, protože táž Kateřina o tom věduoc, že jsme její i statku po nebožtíkovi Jindřichovi z Ochab otci její zuostalého mocní a otcovští poručníci, bez vuole naší se vdala, a těch šest set zl. výšepsaných po sobě tím vkladem věna jmenovala. Act. d. et a. ut s. (31. květ.—3. června 1531).

37. Spolek Kateřiny z Ochab.

Kateřina z Ochab a na Velikej Polomi vystúpila před úřad zemský a kázala psáti ve dcky zemské, že přijímá Mikuláše Pražmu z Bílkova, manžela svého, na spolek všeho statku svého pozemského mohovitého i nemohovitého toho všeho, kterýžby jí jakýmkoli spuosobem a nápadem náležel a přijíti jměl, a dáni jsú jí poslové ke dckám zemským Zigmund Šelihaz ze Zřuchova a na Zubřicích, Ondřej Lutka z Olbramic a na Hosčkalkovicích. Act. ut s. (31. květ.—3. června 1531).

68. (fol. 21*a*). Vklad Horních Žibotic.

Vystúpil před úřad zemský Jan z Bobolusk a na Boboluscích a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá a vpisuje své vlastní a dědičné zboží totiž ves jménem Horní Žibotice v knížetství Opavském záležící, s pustú vsí Heřminovami i s pustinami, kteréž slovú Vidly, i s jejich se vším příslušenstvím, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s hájmi, s lesy, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s krčmú, s mezemi, a s hranicemi, se všemi puožitky a užitky, a se všemi poplatky, s hrází, s řekami, s břehy, s stavy, s vinami, a poctami, s kury, s ospy, s vajci, i s odmrtí, i se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakož ta ves svrchupsaná od starodávna jest vyhraničena a vyměřena, i ten díl, kterýž jsem v tej vsi v Horních Žiboticích v zástavě držel od pana Hynka Berky z Násilé i s tím se vším, jakž jsem to sám držel, v tom právě

a právo své všecko panu Janovi, panu Albrechtovi a panu Štefanovi, bratřím vlastním nedílným z Vrbna, a jejich erbom a potomkom k pravému dědičnému jmění, držení a užívání. Act. ut s. (31. květ.—3. června r. 1531).[1])

69. Vklad vsi Lazysk.

Adam Trdlo z Vítkovic vystúpil před úřad a kázal psáti, že vkládá a vpisuje ve dcky zemské ves svú dědičnú, totiž ves Lazyske s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s vodami tekutými i netekutými, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s potoky, s lesy, s háji, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s čižbami, s mezemi, s hranicemi tak, jak jest to zboží sám držel a jeho požíval, a jakž v svých mezích od starodávna vymezeno jest a záleží, i se všemi jiným i věcmi, s kterýmiž se koli jmény jmenovati mohú i s kostelním podacím, nic sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom tu práva, panství ani vlastenství žádného nepozuostavuje ani zachovávaje, Janovi Planknarovi, jeho erbom a potomkom ku pravému dědičnému jmění, užívání a držení. Act. Opaviae ut s. (31. květ.—3. června 1531.[1])

70. Pamět o listu hlavním na ves Lazyska.

Vystúpil před úřad pan Jindřich Fulštýn z Fulstejna a pověděl jakož jest jměl zápis s dobruo vuoli od Jiříka Širotckého na ves Lazyska na pět set zl., kterýž zápis jest ztracen i dobrá vuole, protož pro pamět ve dcky zemské vepsati dal, našel-li by jse kdy ten list neb dobrá vuole, že jest ten dluoh zaplacen. Act. ut s. (31. květ. — 3. června 1531).

71. (fol. 21*b*). Vklad věna Margéty z Jankovic.

Bernart z Držkovic vystúpil před úřad a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské na svém vlastním díle nikomu nezávadném, kterýžby jemu spravedlivě náležel, na vsi Držtčkovicích i na dvoře se vším toho dílu, tej vsi a dvoru příslušenstvím ničehyhož sobě nepozuostavujíce ani vynímajíce věna pravého a spravedlivého dvě stě zl. na penězích bílých varunku Opavského za zlatý po třech věrduncích počítajíce, Margétě z Jankovic, manželce své vlastní, tak, aby ona toho věna užívala svobodně, jakožto jiné paní věnné svých věn v tomto knížetství užívají. A poručníky sobě volila statečného rytíře Bernarta ze Zvole a na Hlučíně a Alexandra z Vysoké, sudího knížetství Krnovského, a při tom jest byl Jindřich z Držkovic, bratr vlastní svrchupsaného Bernarta z Držkovic, a k tomu vkladu toho věna vuoli svuo dal. Act. ut s. (31. května až 2. června 1531).

[1]) Mřežován.

L. s. B. 1536 v sobotu o suchých dnech po sv. Lucii (23. prosince) za najjasnějšího kniežete a pána, pana Ferdinanda, Římského, Uherského, Českého etc. krále, a za hajtmana na tenčas Jiříka Cetrysa z Kynšperku a na Posuticích, za komorníka pana Ojíře z Fulstejna, za sudího Kašpara Rotemberka z Ketře a Jana Dobeše z Olbramic, písaře zemského.

72. Vklad ves Svatoňovice, Staré i Nové Těchanovice vsi.

Vystúpila před úřad zemský Anna Grajznekarová z Markvartovic a kázala psáti, že vkládá ve dcky zemské zboží své vlastní a dědičné totjiž ves Svatoňovice, ves Staré Těchanovice, ves Nové Těchanovice i s tím se vším, což k tomu od staradávna příslušelo a přísluší, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s vodami tekúcími i netekúcími, s jezery, s mlýny, s mlyniščemi, s rybníky, s potoky, s lesy, s háji, s chrastinami, s horami, s doly, s hony, s lovy, s čižbami, s mezemi, s hranicemi tak, jak sem to zboží sama držela a jeho požívala, (fol. 22*a*) a jakž to zboží v svých mezech od staradávna vyměřeno jest a záleží, i se všemi jinými věcmi, kterými se koli mény jmenovati mohú, i s kostelním podacím, nic sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom tu práva, panství ani vlastenstvie žádného nepozůstavujíc ani zachovávajíc, než to všecko vkládám urozenému a statečnému rytieři panu Janovi Planknarovi z Kynšperku, erbom a potomkom jeho k pravému spupnému dědictví, k jmění a vlastnímu jeho držení.

73. Vklad věna Sedenie z Kynšperku.

Vystúpil před úřad Jindřich Donat z Velkej Polomě a na Novej Cerekvi a kázal psáti, že vkládá ved cky zemské třinácte set zl. uh. čer. dobrých vážných na městečku Novej Cerekvi, na vsi Kobeřicích, na vsi Buchvalovách a na všem tom statku a díle jeho, kterýž na tom statku má, Sedenie z Kynšperku, manželce svej vlastní, věnným právem ku pravému a svobodnému věnu její tak, aby ona toho věna svobodně užívala, jako jiné věnné paní svých svobodných věn užívají v tom kniežetství. A příjemci toho věna sú urození a stateční rytíři Jiřík Cetrys z Kynšperku, ty časy hajtman kniežetství Opavského, otec její, a Oldřich Cetrys též z Kynšperku, strýc její.

74. Vklad vsí Raduně, Viršovic, na Pustej Polomě a Podvihově vrchní právo.

Vystúpil před úřad Jiřík Cetrys z Kynšperku, ty časy hajtman kniežetství Opavského, a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá ve dcky zemské statek sirotčí, totiž ves Raduň, ves Veršovice, díl ten, kteréhož

nebožčík pan Arnošt v užívání byl, a na Pustej Polomě a na Podvihově to vrchní právo a tak to všecko, což k těm vsem náleží s lidmi, s platy, s poplatky, s činží, s čižbami, s tverzí, s dvorem, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s mlýny, s mlýniščemi, s vodami tekutémi i netekutémi, s řekami, s rybníky, s rybniščemi, s horami, s lesy, s chrastinami, s mezemi, s hranicemi tak, jakž ty vsi svrchupsané od staradávna vymezeny a vyhraničeny sou, a tak se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím (fol. 22*b*) tak, jakž to nebozčík pan Arnošt z Tvorkova a z Kravař v diržení a užívaní byl, to sem všecko prodal s radú a vědomí pánů a rytířstva při přítomnosti strýcí vlastních pana Kryštofa a pana Václava z Tvorkova a z Kravař za dva tisíce zl. uh. na zlatě i na váze spravedlivých mně zúplna, na místě sirotčích daných, zaplacených panu Oldřichovi z Tvorkova a z Kravař a erbom jeho ku pravému zpupnému dědictví, držení a jmění nic tu těm sirotkom ani žádnému jinému práva, panství ani žádného vlastenství nezachovávaje.

75. Vklad vsi Hosčalkovice.

Vystúpil před úřad Jiřík Cetrys z Kynšperku, ty časy hajtman kniežetství Opavského, a kázal psáti ve dcky zemské, že vkládá statek sirotčí totiž ves Hosčalkovice s lidmi, s platy, s poplatky, s činží, s čižbami, s dvorem, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s mlýny, s mlýniščemi, s vodami tekutými i netekutými, s řekami, s rybníky, s rybniščemi, s horami, s lesy, s chrastinami, s mezemi, s hranicemi tak, jakž ta ves svrchupsaná od staradávna vymezena a vyhraničena jest, a tak se vším pilným [sic] právem, panstvím a příslušenstvím tak, jakž to nebozčík Ondřej Lutka z Olbramic v držení a v užívání byl, to sem všecko prodal s radú a vědomím panů a rytířstva za osem set zl. čer. uh. na zlatě mně zúplna na místě sirotčím daných a zaplacených, Bernartovi ze Zvole a na Hlučíně a erbom jeho ku pravému zpupnému dědictví, držení a jmění nic tu těm sirotkom ani žádnému jinému práva, panství ani žádného vlastenství nezachovávaje.

76. Vklad poručenství pana Oldřicha z Tvorkova a z Kravař.

Vystúpil před úřad pan Oldřich z Tvorkova a z Kravař a na Radúni a kázal psáti ve dcky zemské, že dělá mocné poručníky dítek svých i všeho statku svého paní Barboru, manželku svú z Německej Lutině, Václava z Bítova a na Vladěníně a Jiříka Lišku z Německej Lutině a na Zibřidovicích tak, aby nahoře psaná paní Barbora na Radúni s dítkami mými seděla a jeho všeho užívala potud, pokudž by stavu svého vdovského nepromĕnila; a pakliž by stav svůj změnila, tehdá nahoře psaní poručníci moji mají ji věno její z statku mého dáti, kteréž ve dckách

má, a ona povinna bude (fol. 23*a*) dítek mých i statku mého všeho těmž poručníkom mým v moc jejich postúpiti podle znění poručenství mého.

77. Vklad vsi Bravinné.

Vystúpil před úřad pan Jindřich Fulstein z Fulsteina a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské své vlastní zboží a dědictví totiž ves Bravinné v knížetství Opavském záležící s lidmi platnými i neplatnými, s činžemi, s poplatky, s tvirzí, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s rybníky, s vodami tekutými i stojícími, s horami, s dolinami, s lesy, s háji, s pustinami, s kury, s vajci, s ospy, se všemi poplatky a užitky, jakž kolivěk mohú menovány býti, i s jiným se vším panstvím, což k tej vsi od staradávna příslušelo a přísluší, s mezemi, s hranicemi, jakž ta ves svrchupsaná od staradávna ve svých mezech a hranicích záleží a jest veměřena, i se vším pilným právem, panstvím a příslušenstvím tak, jak sú předkové moji to drželi, a já po nich to měl, držel a požíval, nic sobě ani erbom svým a budúcím potomkom tu na tom práva, panství ani kterého vlastenství nepozůstavujíc, panu Václavovi, panu Hanušovi, bratřím vlastním nedílným z Fulsteina a na Bílovci, a erbom jejich ku pravému zpupnému dědictví, jmění a držení.[1])

78. Vklad vsi Klemsteina a puol vsi Hračan.

Vystúpil před úřad zemský Jindřich Šíp z Branice a na Sčítině a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské tverz a ves Klemstein a puol vsi Hračan, co sem tu měl a držel, v knížetství Opavském záležící, s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s kury, s vajci, s ospy, s krčmami, s lúkami, pastvami, s pastviščemi, s vodami tekutými i netekutými, s rybníky, s potoky, s dolinami, s lovy, s čižbami, s mezemi a hranicemi tak, jakž ta tverz a to zboží a vsi svrchupsané sem sám držel a požíval, a jakž v svých mezech od staradávna vyměřeno jest a záleží, i se všemi jinými věcmi, kterými se koli mény jmenovati mohú, nic tu sobě erbom svým ani budúcím potomkom práva, panství ani vlastenství žádného (fol. 29*b*) nepozůstavujíce ani zachovávaje, než to sem všecko prodal Jiříkovi Potmylskému z Potmlyna a erbom jeho a bližším potomkom ku pravému zpupnému dědictví, jmění, držení a užívání.[1])

79. Vklad vsi Klemsteina a půl vsi Hračan.

Vystúpil před úřad zemský Jiřík Capnar z Potmlýna a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské tverz se vsi Klemsteinem a půl vsi Hradčan, což sem tu měl a držel, v knížetství Opavském záležící s dvorem, s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s robotami, s kury, s vajci, s ospy,

[1]) Mřežován.

s krčmami, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s vodami tekutými i netekutými, s rybníky, s potoky, s dolinami, s lovy, s čižbami, s mezemi, s hranicemi tak, jakž sem to zboží a vsi svrchupsané sám držel a požíval, a jak v svých mezech od staradávna vyměřeno jest a záleží, se všemi jinými věcmi, kterýmiž se koli jmény jmenovati mohú, nic tu sobě, erbom svým ani budúcím potomkom práv a panství ani vlastenství žádného nepozůstavujíce ani zachovávajíc, než to všecko prodal sem a prodávám ku pravému zpupnému dědictví Mikolašovi Syrakovskému z Syrakovic, erbom jeho, bližším a potomkom k svobodnému jmění držení a užívání.[1])

Tento vklad jest vymazán z desk zemských knížetství Opavského na žádost pana Christiana Johna z Johnsfeldu při otevření jich dně 11. Julii a. 1709.[2])

80. Vklad věna Anně z Bohušic.

Vystúpil před úřad Jindřich Bzenec z Markvartovic a na Třebovici a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské pět set zl. uh. čer. dobrých važných na městečku Třebovici a na vsi Porubě a na vsi Svinově na všem statku jeho a všelijakých užitcích Anně z Bohušic své vlastní manželce věnným právem ku pravému a svobodnému věnu její tak, aby ona toho věna svobodně užívati mohla a požívala, jako jiné věnné paní svých svobodných věn užívají v tomto knížetství. Příjemci toho věna sou Ščasný Hauff jmenovaný Šnorben z Bohušic, bratr její vlastní, a Jiřík Bodvic z Mercdorfu seděním v Minsterberku ujec její.[1])

81. (fol. 24*a*). Vklad nápad ujištění Anně z Bohušic.

Vystúpil před úřad Jindřich Bzenec z Markvartovic a na Třebovici a kázal psáti, že vkládá ve dcky zemské půl šesta sta zl. uh. čer. dobrých vážných na městečku Třebovice, na vsi Porubě a na vsi Svinově na všem tom statku jeho a všelijakých užitcích Anně z Bohušic své vlastní manželce, kteréž jest vzal po tejž manželce svej nápadem spravedlivosti její, ku pravému její těch puol šesta sta zl. užívání za jeho zdravého života aneb za živnosti jeho, i po jeho smrti aby toho svobodně užívati mohla a požívala toho statku, pokudž by ji po smrti jeho ta summa totiž puol šesta sta zl. uh. dobrých vážných dána nebyla, pravým svobodným právem tak, jak jiné paní svých svobodných napaduov v tomto kniežetství užívají bez překážky všelijakej jeho. Příjemci toho nápadu sou Sčasný Hauff jmenovaný Šnorben z Bohušic, brater její vlastní, a Jiřík Bodvic z Mercdorfu seděním v Minsterberce, ujec její.[1])

82. Vklad tvrz Sčitinu se vším její příslušenstvím.

Vystúpila před úřad zemský Margéta z Studnic, sestra vlastní nebozčíka Matiáše Bystřického z Studnic, a vyznala, že na místě téhož

[1]) Mřežován. — [2]) Nota připsána rukou osmnáctého století.

Matiáše Bystřického bratra svého ve dcky zemské vkládá tverz Sčítinu s dvorem, ves Mokré Lastce, ves Novosedlice a Přerovec a Lhotky pusté se vším a všelijakým tej tverze a těch vsí příslušenstvím, kteréž jest měl a deržel v kniežetství Opavském s rolí oranú i neoranú, s lidmi platnými i neplatnými, s lukami, s pastvami, s pastviščemi, s hajmi, s lesy, s chrastinami (fol. 24*b*), s horami, s doly, s hony, s lovy, s vodami tekutými i netekutými, s řekami, s jezery, s mlýny, s mlýniščemi, s rybníky, s rybniščemi, s potoky, s mezemi, s hranicemi, se všemi požitky a užitky a se všemi poplatky, s břehy i se stavem, kterýž jest na Opavici k břehu Kravařskému, kteréhož jest von svobodně užíval, s vinami, poctami, s ospy mlýnskými, s kury, s vajci i s odúmrtí se vším plným právem, panstvím a příslušenstvím, jakž ta tverz, vsi a zboží svrchupsané od staradávna v svých mezech a hranicích sou vyhraničeny a vyměřeny, tak stím se vším, jak jest to sám držel a užíval, v tom právě a právo své všecko, kterými se jmény jmenují aneb jmenovány býti mohú, nic tu sobě ani erbom svým ani budúcím potomkom práva, panství ani kterého vlastenství žádnému nepozůstavujíce ani zachovávajíce tak, jak jest to sám Matiáš držel a užíval aneb kdy spravedlivě užívati mohl, to jest všecko prodal ku pravému zpupnému dědictví žádnému nezavadně Jindřichovi Šípovi z Branice a na Sčítině, erbom a potomkom jeho [k] jmění a držení.[1])

83. (fol. 25*a*). Vklad smlúvy mezi pány Arnoštem, Kryštofem, Oldřichem, Václavem, bratřími vlastními z Tvorkova a z Kravař, a panem Janem z Pernsteina na Helfensteině.

L. p. tisícého pětistého třícátého pátého v pondělí po pamatován sv. Prokopa (5. července) námi Vilémem Kunú z Kunštátu a na Hrádku[1] Janem z ze Zdenína, na Habrovanech stala se smlúva celá a dokonalá, mezi urozenými pány, panem Arnoštem, panem Kryštofem, panem Oldřichem a panem Václavem, strýcem a bratřími z Tvorkova a Kravař jakožto původem pře s jedné a urozeným pánem, panem Janem z Pernsteina a na Helfensteině s strany druhé a to taková:

Jakož jest pan Jan z Pernsteina některý čas v Olomúci před p. hajtmanem a pány JMti a jinými přistojícími od sebe a od neboščíka p. Bernarta mladšího z Žerotína a na Fulnece pověděl, že tomu místa nedávají, aby nahoře jmenovaní páni ti praví páni Kravařščí byli, z toho rodu pošlí, kteří sú fundátorové byli kláštera Prostějovského a Fulneckého, leč to ukáží a za pravé učiní, než že jich nemají a nedrží než za Tvorkovské; a potom ta slova svrchupsaným pánom na ceduli sepsané dali. Kdež též páni kladúc to sobě za nárok rodu z poctivosti pana hejtmana s těmiž pány p. Janem z Pernsteina a p. Bernartem mladším z Žerotína za rok složení sú prosili, a potom p. Jan z Pernsteina a p. Bernart

[1]) Mřežován.

z Žerotína podle zřízení zemského na krále JMt sú se odvolali, a král JMti s vuolí obú stran tej pře na p. hejtmana a pány súdce markrabství Moravského JMt k mocnému rozsudku podati jest ráčil, kdež ta pře před p. hejtmanem a p. súdci JMti jest vedena i nález JMti na to učiniti ráčili takový:

Poněvadž se to nachází, že páni Kravařščí pana Milotu z Tvorkova a z Němčic, pana Jana z Tvorkova a z Kyjova a pana Janáka z Tvorkova za strýce své vyznávali, mohú-li to svrchupsaní (fol. 25*b*) páni provésti, že sú těch jmenovaných pánů Tvorkovských rodu, tehdy mají za strýce pánů Kravařských držáni býti.

Kdež my ty všecky řeči, kteréž sú se s počátku i potom mezi nimi sběhly, vyslyšíc, také nahlédnúc v listy svědomí i nález pánů JMti, s jich obapolně dobrú vuoli a na jich na nás mocné přestání, takto mezi nimi vypovídáme:

Poněvadž pan Jan z Pernsteina a nebosščík pan Bernart z Žerotína těmi slovy od nich mluvenými a na ceduli sepsanými svrchujmenovaných pánův nenařkli ani toho na ně vedli, aby oni toho rodu pánů z Kravař nebyli, než tolko o tom dokonalé vědomosti nemajíc pravili, že tomu místa nedávají, aby svrchu jmenovaní páni ti praví páni Kravařščí byli z toho rodu pošlí, kteříž sú fundátorové byli kláštera Prostějovského a Fulneckého, leč to ukáží a za pravé učiní, a oni svrchu jmenovaní páni, pan Arnošt, pan Kryštof, pan Oldřich a pan Václav to listy i svědomím před p. hejtmanem a pány JMti pokázali, že sú páni z Kravař p. Milotu, p. Jana, p. Janáka z Tvorkova a z Kravař za strýce své vyznávali, a páni JMt nálezem svým to stvrditi ráčili; podle kteréhož nálezu svrchujmenovaní páni to dostatečně listy i dckami pokazují, že sú toho rodu p. Miloty, p. Jana a p. Janáka z Tvorkova a z Kravař pošlí, že taková slova, kteráž jest p. Jan z Pernsteina vod sebe a od nebozčíka p. Bernarta z Žerotína mluvil i na ceduli sepsané dal jmenovaným pánom, p. Arnoštovi, p. Kryštofovi, p. Oldřichovi a p. Václavovi ani svrchupsanému p. Janovi z Pernsteina k ublížení a škodě rodu poctivosti a dobré pověsti jich nejsú a býti nemají, nyní ani na časy potomní; a již svrchu psaný p. Jan z Pernsteina nemá se více na odpor svrchu psaným pánom před súdem ani jinde v to vkládati, než toho při prvním nálezu pánů JMti, a což ješče JMtí (fol. 26*a*) v tom dále najděno bude, nechati, držeti a zachovati. Což se pak kláštera Prostějovského, kteréhož pan z Pernsteina po páních držitelích Plumlovských a Prostějovských v držení šel a podnes v držení jest, dotýče, na kterémžto klášteře s jeho vším příslušenstvím svrchu jmenovaní páni Tvorkovští po předcích svých pánů z Kravař právo jmíti se praví, o tom takto vypovídáme:

Že svrchupsaný pan Jan z Pernsteina při tom klášteře Prostějovském se vším panstvím a příslušenstvím, čehož jest po páních držitelích Plumlovských a Prostějovských v držení a užívání všel i podnes v držení a užívání jest, zůstaven býti má s erby i potomky svými, pány Prostějov-

skými, a nahoře psaní páni z Tvorkova a z Kravař, erbové a potomci jich ani žádný právem jejich nemají se na svrchupsaného pana z Pernsteina, erby a potomky jeho o ten klášter s jeho příslušenstvím, čehož v držení a užívání jest, navracovati žádným právem ani kterým vymyšleným vobyčejem, než mají a povinni budú všecko právo své, které se na tom klášteře s jeho příslušenstvím jmíti praví, na svrchupsaného pana z Pernsteina, erby a potomky jeho listem pod pečetmi svými a na svědomí pánů a dobrých lidí převésti, a svrchupsaný pan z Pernsteina za všecko právo jich, kteréž se na tom klášteře s jeho příslušenstvím, čehož von v držení a užívání jest, míti praví, nahoře psaným pánom z Tvorkova a z Kravař dva tisíce kop gr. českých, za každú kopu šedesáte gr. a za groš sedm peněz bílých počítajíc na minci obecně v markrabství Moravském berné dáti a vyplniti jmá a to rozdílně na den sv. Václava najprv příščího tisíc kop. gr. čes. a potom v plném roce pořád zběhlém na den sv. (fol. 26*b*) Václava druhých tisíc kop. gr., a na tu summu dva tisíce kop gr. má jim list vobyčejný s rukojmiemi udělati a v jich moc položiti. A což se nahoře píše, to sú sobě svrchupsaní páni s obú stran před námi slíbili věrně, právě a křesťansky zdržeti a zachovati na všem i na díle. Tomu na svědomí a pro lepší jistotu my nahoře psaní smluvčí své vlastní pečeti, k tejto smlúvě přivěsili sme sobě i erbom svým bez škody, a každej straně od nás jedna dána jest. Stalo se v městě Olomúci léta a dne jako nahoře.

Kollacionování textu s rukopisem provedeno bylo s p. dr. J. B. Novákem, koncipistou zem. archivu.

REJSTŘÍK.

(Číslo značí stranu. Jména osob hledati jest u místa, z něhož se píší.)

Opravy k dílu I. části I.

Str. XV. čti Tanfalt m. Taufalt, Strasský m. Stralský.
Str. XXI. řádek 5. třeba čísti: iuxta domum discreti viri Erasmi Hcenhewzer in mei notarii testiumque presencia......
Str. XXII. místo tečkované doplň: notarius.
Str. 60. mezi z. 546 a 547. MCCCC LVIII místo MCCC LVIII.
Str. 151. sub Kotulín čti Jetřich m. Bedřich.
Str. 152. čti Lanca m. Lanse.
Str. 158. k Stibořicům doplň: Petr Gloria, farář — 51, a škrtni téhož u Třebovice.
Str. 159 čti Tanfalt m. Taufalt.

Opravy k dílu II. části I.

Str.	34.	ř.	36.	čti	stwrti	m.	strziepi.
,,	53.	,,	19.	,,	MCCCCXLVII	,,	MCCCCLVII.
,,	143.	,,	19.	,,	Guory	,,	Gnory.
,,	194.	,,	15.	,,	Hlubočci	,,	Hlubčici.
,,	196.	,,	39.	,,	Heřvinovy	,,	Hočvinovy.
,,	197.	,,	21.	,,	,,	,,	,,
,,	198.	,,	4.	,,	Sobek	,,	Srbek.

OBSAH.

Mimo Rozpravy vyšlo:

V. V. Tomek. Mappa staré Prahy k létům 1200, 1348 a 1419 . . . . . . K 10·—
Dr. Bohuslav Rieger. Zřízení krajské v Čechách. Část I. . . . . › 7·50
› › › › › › Části II. seš. 1. . . . . › 3·—
› › › › › › › › › 2. . . . . › 4·20
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část I. (1373—1379.) Historický Archiv České Akademie č. 1. . . . . › 5·80
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část II. (1380—1387.) Historický Archiv České Akademie č. 2. . . . . › 6·40
František Dvorský. Listy paní Kateřiny z Žerotína rozené z Valdštejna. I. Dopisy z roku 1631 a 1633. Historický Archiv České Akademie č. 3. . . . . › 4·50
František Dvorský. Listy paní Kateřiny z Žerotína rozené z Valdštejna. II. Dopisy z roku 1634 a 1635. Historický Archiv České Akademie č. 7. . . . . › 5·—
Dr. František Kameníček. Prameny ke vpádům Bočkajovců na Moravu a k ratifikaci míru vídeňského od zemí koruny české r. 1605—1606. Historický Archiv České Akademie č. 4. . . . . › 4·—
Dr. Vojtěch J. Nováček. Listář k dějinám školství Kutnohorského. (1520 až 1623) Historický Archiv České Akademie č. 5. . . . . › 2·80
Ferdinand Tadra. Summa cancellariae (Cancellaria Caroli IV.). Formulář král. kanceláře české XIV. století. Historický Archiv České Akademie č. 6. . . . . › 4·20
Zikmund Winter. Život církevní v Čechách. Svazek první. . . . . . . › 2·60
› › › › › › druhý. . . . . . . › 2·80
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část III. (1392—1393., 1396—1398). Historický Archiv České Akademie č. 8. . . . . . › 7·—
Max. Dvořák. Dva denníky dra. Matiáše Borbonia z Borbenheimu. Historický Archiv České Akademie č. 9. . . . . › 3·60
Ferdinand Menčík. Paměti Jana Jiřího Haranta z Polžic a Bezdružic od r. 1624 do r. 1648. Historický Archiv České Akademie č. 10. . . . › 3·—
Emil Ott. Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl I. . . › 4·—
Zikmund Winter. Děje vysokých škol Pražských od secessí cizích národů po dobu bitvy bělohorské (1409—1622). . . . . › 2·—
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část IV. (1401—1404.) Historický Archiv České Akademie č. 11. . . . . › 4·40
Dr. Ladislav Klicman. Processus iudiciarius contra Jeronimum de Praga habitus Viennae a. 1410—1412 Historický Archiv České Akademie č. 12 . . . . › —·90
Dr. Zdeněk V. Tobolka. Hilaria Litoměřického traktát k panu Janovi z Rozenberka. Hist. Archiv Č. Akademie č. 13. . . . . › —·90
Václav Schulz. Korrespondence hraběte Václava Jiřího Holického ze Šternberka. Historický Archiv České Akademie č. 14. . . . . › 2·—
Emil Ott, Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl II. (Rozebrán.)
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část V. (1406—1407). Histor. Archiv České Akademie č. 15. . . . . › 6·54
Václav Schulz. Listář kolleje Jesuitské u sv. Klimenta na Starém Městě pražském z let 1628—1632. — Histor. Archivu číslo 16. . . . . . . › 1·80
Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl I. (I. Knihověda a část všeobecná. II. Pomocné vědy). . . . . › 7·40
Václav Schulz. Korrespondence Jesuitů provincie české z let 1584—1770. Histor. Archiv Č. Akademie č. 17. . . . . › 4·20
Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část VI. (1407—1408). Historický Archiv Č. Akademie č. 18 . . . . › 5·30
Zikmund Winter. Život a učení na partikulárních školách v Čechách v XV. a XVI. stol. . . . . › 6·—
Václav Novotný. Inquisitio domorum hospitalis S. Johannis Hierosolimitani per pragensem archidioecesim facta anno 1373. Historický Archiv Č. Akademie č. 19 . . . . › 1·40

Václav Schulz, Příspěvky k dějinám moru v zemích českých z let 1531–1746. Histor. Archiv Č. Akademie č. 20. . . . . K [illegible]

Ferdinand Tadra, Soudní akta konsistoře Pražské. Část VII. (1420–1424 a Dodatky.) Historický Archiv Č. Akademie č. 21. . . . . . K [illegible]

Emil Ott, Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl III. (Rozšířen...)

Dr. Antonín Pavlíček, Člověk ve vědě a v zákonodárství. Cena . . . K [illegible]

Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl I. (I. Prameny, II. Zpracování) K [illegible]

Martin Kolář a August Sedláček, Heraldika českomoravská. I. . . . K [illegible]

Dr. Jan B. Novák, Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně. Histor. Archiv Č. Akademie č. 22. . . . . K 4·—

Ferdinand Tadra, Listy kláštera Zbraslavského. Historický Archiv Č. Akademie č. 23. . . . . K [illegible]

Gustav Friedrich, Památky umění písařského v Čechách a na Moravě. Sešit I. . . . . K [illegible]

Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl III. 1. . . . . K 4·—

Václav Schulz, Příspěvky k dějinám soudu komorního království Českého z let 1526–1627. Histor. Archiv Č. Akademie č. 24 . . . . . K [illegible]

Otakar Hejnic, Listář k dějinám ... Doplňky z let 1594–1623. Histor. Archiv Č. Akademie č. 25. . . . . K [illegible]

Dr. Eduard Šebesta, Nově nalezený zlomek formuláře biskupa Tobiáše z Bechyně (1279–1296). Histor. Archiv Č. Akademie č. 26. . . . K 1·—

Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl III. 2. . . . . . . K [illegible]

Václav Schulz, Soupis register soudu nejvyššího purkrabství Pražského. Histor. Archiv č. 27 . . . . K [illegible]

Zikmund Winter, Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a XV. století . . . . K [illegible]

Dr. Antonín Pavlíček, Sex ve vědě a v zákonodárství. Dodatek . . . K [illegible]

Otakar Ivánek, W. St. Jevons: Počátkové logiky. Filosofická bibliotheka. Ř. I. . . . . K [illegible]

Dr. Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl III. 3. . . . . . K [illegible]

Dr. Jan Kapras, Pozůstatky knih zemského práva knížectví Opavského. (Díl I.) (Histor. Archiv č. 28.) . . . . K 3·—

Josef Truhlář, Katalog českých rukopisů c. k. veřejné a universitní knihovny pražské. . . . . K [illegible]

František Čáda, Filosofické spisy Vincence Zahradníka. Filosofická bibliotheka. Řada I. Číslo 2. . . . . K [illegible]

Dr. J. V. Šimák, [illegible] (Histor. Archiv č. 29.) . . . . . K [illegible]

Dr. Čeněk Zíbrt, Bibliografie české historie. Díl IV. svazek 1 . . . K [illegible]

Dr. Julius Glücklich, Václava Budovce z Budova korrespondence z let 1579–1619. (Hist. Archiv č. 30.) . . . . K [illegible]

Dr. Jan Kapras, Pozůstatky knih zemského práva knížectví Opavského. (Díl II.) (Histor. Archiv č. 31.) . . . . K [illegible]

Frant. Mareš, Prokopa písaře Nového města pražského Praxis cancellariae. (Histor. Archiv č. 32.) . . . . K [illegible]

